Sekpele

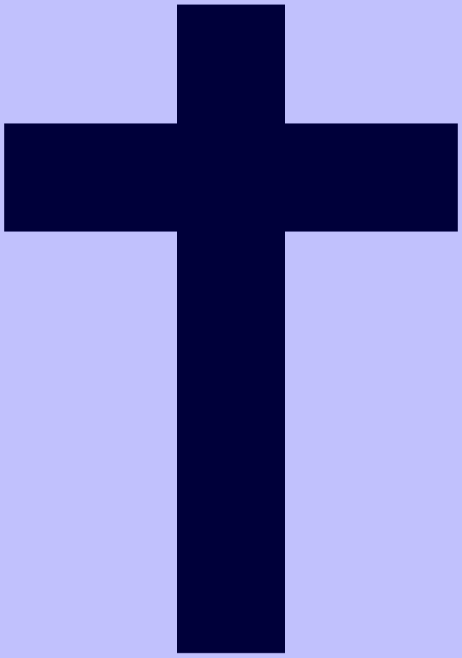

Sekpele: Onanto eto kakle fɔfɔ; Sɛkpɛle New Testament

Sekpele

Sekpele: Onanto eto kakle fɔfɔ; Sɛkpɛle New Testament

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sekpele

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 8 Aug 2026 from source files dated 10 May 2025
5fc03d2a-3cf8-5607-a6e0-9e1e197140bd

Contents

MATEO 1
MARKO 45
LUKA 75
YOHANES 125
KEYIFO 160
ROMAFƆ 206
1 KORINTOFƆ 227
2 KORINTOFƆ 248
GALATIAFƆ 261
EFESOFƆ 268
FILIPIFƆ 275
KOLOSEFƆ 280
1 TESALONIKAFƆ 285
2 TESALONIKAFƆ 289
1 TIMOTEO 292
2 TIMOTEO 298
TITO 302
FILEMON 305
HEBRIFƆ 306
YAKOBO 321
1 PETRO 326
2 PETRO 332
1 YOHANES 336
2 YOHANES 341
3 YOHANES 342
YUDA 343
KƎLƎKƎ KATE 345

MATEO
Ditiki Sɛɛ Nə Mateo Lɛwɔni

1 Aye nyamfo ni bana ba əsuə Yesu
Kristo wə ni Oka David eto ufluflu lɛbɔ
utsyi, nya David ni ufluflu wə lɛbɔ utsyi
Abraham eto kafo.
2 Idu lə Abraham ibə Oka David əsuəə,
nnyə antomə ba ntəkə lə bətsyuə əsuə.
Abraham léle Isak wə léle Yakob wə léle
3 Yuda ku wə bayimisani.
Yuda ku wə usiə Tamai léle Perez ku
Zera, nya Perez léle Hezron.
Hezron léle Aram, nya wuntsya léle
Aminadab.
4 Aminadab léle Naheson wə léle
Salmon.
5 Salmon ku Rahab léle Boaz, nya
Boaz ku Rut léle Obed. Obed léle
Isai,
6 nya Isai léle Oka David.
Nya idu lə Oka David əsuə isu lefe nə
Babiloniafɔ dítsyi lema lə Israel bebi
əsuə nya bəmuə mə bésuko mə kasɔɔ,
mə antomə ba dítəkə lə betsyuə əsuə ni
mba ləəbə mfo nɛ.
Oka David ku usio wə lídi Uria eto usiə
wə ɔ́lɛ ófo úfii, ále Salomo.
7 Salomo ále Rehoboam wə léle
Abiya. Abiya tsya léle Asa,
8 nya Asa léle Yosefat. Yosefat léle
Yoram wə léle Uziya.
9 Uziya léle Yotam wə léle Ahaz wə
léle Hezekiya wə léle Manase.
10 Manase léle Amon, nya Amon léle
Yosiya wə léle
11 Yekoniya ku wə bayimisani lə
Babilonia lɛkɛfe.
12 Idu lefe nə Israel bebi ditsyi
Babilonia bəbə isu ese lefe nə bále Yesu,
mba bále ku mə antomə eto aye ni mba
ləəbə mfo nɛ.
Yekoniya léle Sealtiel wə léle Zerubabel
wə léle
13 Abihud, nya wuntsya léle Elyakim.
Elyakim léle Azur,
14 nya Azur léle Sadok wə léle Akim
wə léle Elihud.
15 Elihud léle Eleazar, nya Eleazar
léle Matan, nya wuntsya léle
16 Yakob wə léle Yosef wə dífi Maria
wə léle Yesu wə baakpo Nwə
Onanto Lékpo Ɔhile Útsyə.
17 Itə eso idu lə Abraham isu Oka
David eto lelefe eyifo alefe lefosi ana,
nya idu lə Oka David əsuə isu lefe nə
Babiloniafɔ dímuə Israel bebi besuko mə
kasɔ lə Babiloniaa, eyifo alefe lefosi ana.
Nya isi idu lefe nəmfó ibə lefe nə bále
Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə, eyifo
alefe lefosi ana.

Yesu Eto Lelefe Eto Etiki.

18 Nnyə mə ɛyɛ fɛ bále Yesu Kristo.
Bátɔ Maria bətə Yosef, tsya fɛ bookpa
wəə, Maria ənyə nkə ufi ɔlɛ kafo. Onanto
eto Lɛwɔnɔ eto əsuəale dítə íbə itə nko.
19 Yosef eyifo utidi sɛɛ lə Onanto eto
ənəmi. Fɛɛ se wóanla nkə woakpo Maria
eto ənəmi kasɔ lə kusə komə eto ənəmi
esoo, úbu disi nkə lə oyani wə kpoo
kalɔkalɔ.
20 Lefe nə úfi nsusu bomfoo, Onanto
eto ɔtɔnkpe utsyuə ələkə əsuə óte wə lə
kola kəmiə, nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Yosef,
Oka David eto kafo eto ubi, mante sikpi
ku fə usiə Maria bokpa kesuko fə ɔflɔ.
Itsyise kafo ka ɔnlɛ mfoo, Onanto eto
Lɛwɔnɔ eto əsuəale əsuə itsyi.
21 Nya woole ubisaibi. Nya fə Yosef
luutəkə wə diye fə Yesu, itsyise wə ni
nwə luuləkə wə betidi utsyiko lə abua
əsuə nɛ.”
22 Asa nyamfo əbə itə lə Maria əsuə fe
kase Onanto lɛtɛyi utsyə ɛyɛ lə wə
unyɛləkətidi əsuə nkə yuubə itə sitinti.
Ɔtɛyi nkə,
23 “Kebitɛ kətsyuə ka lenyi osani əbɔlɛ
kafo nya woole ubisaibi. Nya betidi
lookpo wə bənkə Imanuel.” Nnya kasɔ
ni bənkə Onanto si ko bo.
24 Lə nyaso se Yosef lésanklii, ókpa
Maria, úyifo wə usiə fe kase Onanto eto
ɔtɔnkpe əmə lɛtɛyi wə.
25 Fɛɛ Yosef ku Maria mánte bətsyuə
fe usə ku usiə isu ese lefe nə óle wə
ubisaibi əmə. Nya Yosef dítəkə wə diye
nkə Yesu.

2

Babesibe Bətsyuə Etsyi Kofekatokɔ Bəbə.

1 Bále Yesu lə umə wə baakpo
Betlehem lə Yudea eto kasɔ lə lefe nə
Oka Herodes díkedi seka lə ke əsuə. Nya
lə lefe nəmfó əsuəə, babesibe bətsyuə ba
léte asa ɛyɛ lə olalɛlɛ befandebi eto
ətsyəbi əsuə etsyi kofekatokɔ bəbə
Yerusalem.
2 Nya bátɔ bənkə, “Sieti bále ubi wə
luudi Yudafɔ eto oka əmə? Búnyə wə
sefandebi lə kofekatokɔ. Nya búbə boə
boesumu wə.”
3 Lefe nə Oka Herodes lɛnɔ ditiki
nəmfoo, difufu əmuə wə ku betidi ba
kenke lɛkɛ lə Yerusalem mfó.
4 Nyaso ókpadi Onanto eto besunyə
ninə ku afi eto bateasa nya ɔ́tɔ mə nkə,
“Sieti boole Nwə Onanto Lékpo Ɔhile
Utsyə əmə?”
5 Mfó nya bátɛyi wə bənkə, “Betlehem
lə Yudea eto kasɔ, itsyise nko Onanto eto
Unyɛləkətidi lɛwɔni útsyə nkə,
6 ‘Fə Betlehem lə Yuda eto kasɔ,
emenyifo ɔkɛkɛ lə Yuda eto
kəmənkplɛ nti.
Itsyise lə fəə, nya nwə luudi ɔtɔnkotɔnko
wə lɔɔyɛnko
mɔ betidi Israelfɔɔ, lɔɔbɔ utsyi nɛ.’ ”
7 Nyaso Oka Herodes ákpadi bafɔ ba
dítsyi kofekatokɔ bamə bəbə mfó nya
ókpe disi ku mə kabiɔ əsuə, nya ɔ́tɔ mə
ɔ́nɔ lefe nə tutuutu sefandebi siamə lɛbɔ
bənyə.
8 Mfó fɛ útə mə kusu nya bédu bésu
Betlehem. Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bisu lə
bisu bɛbɛbɛ dikpefi nəmə kukɔnɔ. Nya
lə binyə wəə, lə bisinkli bibə bɛtɛyi mɛ,
bə lə mintsya lə nsu nsumu wə.”
9-10 Nyamfo eto kamaa, bafɔ bamə
áyifɛ kusu bédu. Nya se bántɔɔ, besi
bənyə sefandebi siamə fe nsia bənyə lə
kofekatokɔ mfó ke. Nya se bənyə see,
bənyə disuəyuə tinti. Sefandebi siamə
áyɛnko mə sisu síńyə lə kaka ubi əmə
nlabe.
11 Nya se bédufə diyo nəmə kafo nya
bənyə ubi əmə ku wə ambe Mariaa, báse
akonki nya básumu wə. Nya basini mə
kabɔtɔ nya bətə wə ətəsa nnya lefo koya,
nnya ni sika ku lufui ku uyudu.
12 Lə nnya kamaa, Onanto əlәkə óte
mə lə kola kəmiə nkə bénsisinkli bayɛ
Oka Herodes ɔflɔ. Nyaso báyɛ kusu
bamba bésinkli bésu mə kasɔ.

Yosef Étsyetsyiko Maria Ku Yesu Bésu Egipte Eto Kasɔ.

13 Se babesibe bamə dísinkli bédu eto
kamaa, Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə ələkə
əsuə óte Yosef lə kola kəmiə. Nya ɔ́tɛyi
wə nkə, “Oka Herodes ebutə nkə bati
dikpefi nəmə kama lə balo wə. Nyaso
taka, lə etsyetsyiko dikpefi nəmə ku ni
ambe esuko Egipte eto kasɔ. Bisiə mfó
isu ese lefe nə mɔɔtɛyi fə minkə bisinkli
bibə.”
14 Ketsye kamfoo, Yosef átaka úfi ubi
əmə ku wə ambe útsyetsyiko bésu
Egipte eto kasɔ.
15 Nya bəsiə mfó isu ese lefe nə Oka
Herodes díkpə. Kase bákɛ mfó əbə itə lə
asa nnya Onanto lɛtɛyi utsyə ɛyɛ lə wə
bɛnyɛləkətidi əsuə nkə, “Egipte kee,
mínkpadi mɔ ubi míntsyiko.”

Oka Herodes Ǝtə Bálo Bebisaibi Kenke Lə Betlehem.

16 Lefe nə Oka Herodes dínyə nkə bafɔ
ba dítsyi kofekatokɔ mfó áwɛ wə
bákpee, kafo ányi wə tinti. Nyaso útə
nkə wə bamamanyə su Betlehem ku
kaka letsyilama mfó kenke lə balo
bebisaibi ba díkafo alɛ ənuə ku ibə kasɔ
lə kase bafɔ bamə léte lefe nə sefandebi
siamə díləkə əsuə séte.
17 Mmə ibə bə Onanto eto Unyɛləkətidi
Yeremiya eto lesa nə ɔ́tɛyi útsyəə, əbə itə
nko sitinti, nnya nlɛ bɔtɛyi nkə,
18 “Bánɔ bofa butsyuə lə Rama
ini kekuwiwi ku kaminsə eto kɔsɔ
kekleke.
Rahel lɛ keku buwi itə wə bebi.
Nya ɔnnlɛ bɔtɔnɔ nkə bammansə wə
lɛkɔ,
itsyise bebi bamə əkpə eso.”

Yosef Ku Maria Ku Yesu Esinkli Bétsyi Egipte Bəbə Nasaret.

19 Se Oka Herodes díkpə eto kamaa,
Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə ələkə əsuə
óte Yosef lə kola kəmiə lə Egipte.
20 Nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Taka, lə efi ubi
əmə ku wə ambe lə bisinkli bisu Israel
eto kasɔ, itsyise mba léla bə baalo ubi
əmə ébukpə.”

21 Lə nyaso Yosef átaka nya ókpa
dikpefi nəmə ku ni ambe nya bédu bésu
Israel eto kasɔ.
22 Fɛɛ lefe nə Yosef lɛnɔ nkə Arkelao,
wə ni Oka Herodes eto ubi, béfi bətsyə
seka lə Yudea lə wə anto eto kɛnyɛɛ, óte
sikpi ku mfó busu. Nya se Onanto eto
ɔtɔnkpe utsyuə díkə wə ato lə kola
kəmiə nkə wensu mfoó, ófloma kusu
údu úsu Galilea eto lɛkpɔ mfo.
23 Nya se úsu mfoó, úsu úsiə lə umə
wə baakpo Nasaret. Nya mə eto mfó
busiə ətə bə Onanto eto Bənyɛləkətidi
eto ditiki nə bátɛyi bətsyə bə, “Bookpo
wə bə Nasaretnyə,” əbə ítə sitinti.

3

Ntufləsətidi Yohanes Ábe Letsya.

1 Lə lefe nəmfó əsuəə, Ntufləsətidi
Yohanes ésu mfiminti lə Yudea eto kasɔ,
nya útsyiko letsya bobe katɛyi
2 nkə, “Bítsyi mi akɔɛsi bɛwuninsə lə
abuayifoyifo əsuə, itsyise Onanto eto
Sekadidi eboyo selo.”
3 Yohanes əmfo ni utidi wə Onanto eto
Unyɛləkətidi Yesaya lɛtɛyi útsyə nkə,
“Utidi utsyuə lɛ bofa bembembe lə
mfiminti katɛyi nkə,
‘Bɛlɔ Bonamute eto kusu bitsyə.
Bɛtsyɔnsə wə kusu bitsyə itə wə
bɔyɛ!’ ”
4 Nya awu nnya Yohanes lékpee,
ɔtɔmini ku lekoko eto bise béfi bédi
nnya. Nya úfi kubukikue eto abɔsu ókle
nkɛ. Nya wə didisa dídi bekpəsə ku
bablɔ.
5 Nya betidi dítsyi Yerusalem eto umə
ku Yudea eto kasɔ ku Yordan eto Ketu
eto lekpake mfó kenke bəbə wə ɔflɔ.
6 Bələkə mə asa bua kasɔ nya úfləsə
mə ntu lə Yordan eto ketu kafo.
7 Se Yohanes dínyə Farisifɔ ku
Sadukifɔ kpə ba díbə wə ɔflɔ bə lə ufləsə
mə ntuu, ɔ́tɛyi mə nkə, “Mi mba nte fe
bawa eto befluflu! Owoe lɛlɛ mi kɔlɛ nkə
bitsyetsyi lə Onanto eto kotonənə ko nlɛ
bubə eto kɛnyɛ?
8 Beté lə mi eyifosa əsuə biənkə bɛtsyi
bɛwuninsə lə mi abua əsuə.
9 Nya biembu biə se ini Abraham eto
befluflu bini esoo, Onanto embunə mi
koto. Bɛlɔ bɛnɔ biə Onanto ebofo
befluflu buləkə ketsyiko aba nyamfo
əsuə kətə Abraham.
10 “Bebe se banlɛ kefiebi bəńyə bə
baala eyi nyamə taa keyudu ke. Kuyi saa
ko laanwɔ ebibi sɛɛ, boola ko befi bakpe
lə diteféenku kəmiə.
11 “Mɔɔ, ntu məəfləsə mi nnya nlɛ bote
bə bɛtsyi bɛwuninsə lə mi abuayifoyifo
əsuə. Fɛɛ nwə ntəkə mɛ kama ɔnlɛ
bubəə, wə ebufi Onanto eto Lɛwɔnɔ ku
ute ufləsə mi ntu. Ɔmɔ oso mɛ, nya
mənńyə ntə bə nyifo wə keyifo kulaa
tsya.
12 Utsyi wə kɔfɛ ko wuufi ɔflɛ wə kamɔ
uləkə kofo fɛ lə ufi ke okpo lə unwu. Fɛɛ
kofo ko luubuu, wootonsə ko lə utə wə
laanni kulefe kulefe, kəmiə!”

Yohanes Ǝfləsə Yesu Ntu.

13 Lefe nəmfoó, Yesu etsyi Galilea eto
kasɔ úbə Yohanes ɔflɔ lə Yordan eto Ketu
nkə lə Yohanes lə ufləsə wə ntu.
14 Fɛɛ se Yohanes mánla nkə lə ufləsə
Yesu ntu esoo, ɔ́tɛyi wə nkə, “Mɔ bomu
ele bə mbə fə ɔflɔ, nya inni fə ele bə bə
mɔ ɔflɔ fə mfləsə fə ntu.”
15 Fɛɛ Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Fəə,
tɔnɔ lə eyifo nnya nko te mɔmɔ. Itsyise
nko fɛ yuutə buyifo lesa nə ni Onanto eto
lelabi nɛ.” Nyaso Yohanes átɔnɔ útə wə.
16 Nya se Yohanes dífləsə Yesu ntu
ólosə koo, ɔ́bɔ lə ntu bomə əsuə, nya
mfó əmə kato léna nwaa nya úńyə
Onanto eto Lɛwɔnɔ nlɛ bɔyifə kəbə kasɔ
fe lɛblɛkpa seka díbə dísiə lə wə əsuə.
17 Nya bánɔ ɔkɔɛ dítsyi kato ɔnlɛ
bɔtɛyi nkə, “Nwəmfo ni mɔ Ubi Lala wə
mankeko, wə eto asa leedufə mɛ ənə
tinti nɛ.”

4

Obonsam Áto Yesu Óbe.

1 Nyamfo eto kamaa, Onanto eto
Lɛwɔnɔ ákpa Yesu dísuko mfiminti bə lə
Obonsam lə oto wə obe.
2 Nya se Yesu lékle kɛnyɛ itə eyifosi
anaa, kukpɛnsɛ álɛ wə.
3 Mfó nya olontidi əmə díbə wə ɔflɔ
nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Lə Onanto eto Ubi
fenii, tɛyi abambi nyamfo lə efiani
didisa.”
4 Mfó Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Awɔnisa
Kɛnkɛ eto Kukue lə bɔtɛyi nkə, ‘Inni

didisa mate ləəntə utidi nkpə. Bomu
ditiki saa nə laabɔ ketsyi lə Onanto eto
kɛnyɛ, ni ləətə nkpə sitinti nɛ.’ ”
5 Mfó nya Obonsam əmə lékpa Yesu
úsuko Yerusalem, Umə Kɛnkɛ əmə. Nya
úfi wə úsu útəkə lə Yudafɔ eto Disumuyo
eto kaka nso botaka eto disinti.
6 Mfó ɔ́tɛyi wə nkə, “Lə Onanto Kosate
eto Ubi fenii, sa əbə əńyə lə kasɔ. Itsyise
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛ bɔtɛyi nkə,
‘Onanto ebotsyese wə batɔnkpe
nkə bakɔbe fə lə ani
bə lə fə kokpa lə kɔyɛ butusə lə abambi
əsuə.’ ”
7 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Fɛɛ
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue komə ke lɛ
bɔtɛyi nkə, ‘Manto fə Onamute Onanto
abe.’ ”
8 Mfó nya Obansam əmə lékpa Yesu
úsuko kɔtini ko letaka eto disinti nya óte
wə kawunsiə eto sekakedikɔ kenke ku ke
diyənde.
9 Nya ɔ́tɛyi Yesu nkə, “Muufi asa
nnyamfo kenke ntə fə, lə ebose akonki
esumu mɛ.”
10 Mfó nya Yesu dítə wə mbuayɛ nkə,
“Satana, du mɛ lə ɔflɔ! Awɔnisa Kɛnkɛ
eto Kukue lɛ bɔtɛyi nkə, ‘Fə Onamute
Onanto hã ele bə se akonki ətə, esumu.’
”
11 Mfó nya Obonsam dídu lə Yesu ɔflɔ,
nya Onanto eto batɔnkpe díbə bawunsə
ko wə.

Yesu Ǝtsyə Wə Keyifo Kasɔ Lə Galilea.

12 Se Yesu lɛnɔ nkə bəmuə Yohanes
béti bákpe lə diyoo, údu úsu Galilea.
13 Wənsiə lə Nasaret, bomu údu úsu
úsiə lə Kapernaum, ni umə wə nkpe lə
Galilea eto Ditumbu kplɛ ɔflɔ lə Sebulon
ku Naftali eto lekpake mfó.
14 Úsiə mfo nya Onanto eto
Unyɛləkətidi Yesaya eto kɛnyɛ ka ɔ́tɛyi
útsyə díbə kətə nkə,
15-16 “Sebulon eto kasɔ ku Naftali eto
kasɔ eto betidi
ba nkpə lə ketuntu əsuə,
lə lekpo eto kusu ɔflɔ lə Yordan eto
Ketu eto ditukpenkpe nə nse
lə Galilea eto kasɔ kaka betidi
ba lenni Yudafɔ
luunyə diyənde kplɛ!
Nya mba nkpe lə ukpə eto bulə
kəmiə,
Onanto eto diyənde ebuyənde lekpo
mə lə əsuə.”
17 Ídu lə lefe nəmfó Yesu étsyiko letsya
bobe katɛyi nkə, “Bisinkli lə mi abua
kama itsyise Onanto eto Sekadidi ebɔfi.”

Yesu Ákpadi Mba Laata Asabu Ena Nkə Bətəkəko Wə.

18 Nya se Yesu lɛyɛ lə Galilea eto
ditumbukplɛ ɔflɔ ɔntɔɔ, únyə bayimisani
inuə ba ni mba laata asabu. Mə ni Simon
wə baakpo Petro ku wə ɔyimisani
Andrea ba díkata asabu lə ditumbukplɛ
nəmə.
19 Yesu átɛyi mə nkə, “Bibə bitəkəko
mɛ, idu mɔmɔ ɛntɔɔ, moote mi kase
biuləkə betidi bitə Onanto.”
20 Mfó báyani mə asabu bətsyə nya
bətəkəko wə bédu.
21 Nya se ɔ́yɛ sɛkɛ úsu sɛtɔɔ, usi únyə
bayimisani inuə ba baakpo Yakobo ku
Yohanes ba ni Sebedeo eto bebi. Mə ku
mə anto Sebedeo əmə ákɛ lə ɔklɔ kafo
bákalɔ mə asabu fɛ Yesu lékpadi mə.
22 Lamfolamfoo, báyani mə anto ku
ɔklɔ əmə bətsyə nya bətəkəko wə bédu.

Yesu Átsya Efimbi Akpa Akpa Lə Mə Nti.

23 Yesu áyɛ lə Galilea eto kasɔ kenke
nya óte asa lə Yudafɔ eto ntsyakɔ. Nya
óbe Onanto eto Sekadidi eto Ditiki Sɛɛ
nəmə letsya. Nya ótsya betidi ba efimbi
ate ate nlɛ bulə kenke.
24 Nyamfo ətə bə wə diye ku ditiki
nəmə áyɛ éfia Siria eto kasɔ kenke.
Nyaso betidi ákpa mə befimfi ba efimbi
ate ate nlɛ bulə báboko wə ɔflɔ. Mə
bətsyuəə, awɔnɔ bua dísiə mə lə əsuə
kakpe mə bulə. Bətsyuə kəkpəkasankli
eto bufi díkələ nya bətsyuəə, ani ku akpa
díkpə mə. Yesu átsya məmblɛ kenke.
25 Sitiditu kplɛ sia ditsyi Galilea eto
kasɔ ku Kəmə Lefosi ka nkpe mfó ku
Yerusalem ku Yudea eto kasɔ ku nsɔ bo
nkpe lə Yordan eto Ketu eto lekpake nə
nse əbə bətəkə ko wə.

5

Yesu Áte Betidi Asa Lə Kɔtini Ǝsuə.

1 Se Yesu dínyə sitiditu sia dítəkəko
wəə, óbe úsu kɔtini kato nya úsiə kasɔ.
Mfó nya wə bakasebi díbə wə ɔflɔ.
2 Nya útsyiko mə asa bote nkə,
3 “Onanto ákpo atsyɔ betidi ba nyi bə
beyifo bakombo lə lɛwɔnɔ əsuə,
itsyise Onanto eto sekakedikɔ eyifo
mə sele.
4 Onanto ákpo atsyɔ betidi ba leewi
kaminsəku.
Mə Onanto loomansə lɛkɔ nɛ.
5 Onanto ákpo atsyɔ betidi ba laabokosə
əsuə kasɔ.
Məə ni mba luudi sɛkplɛ lə kasɔ
kamfo eto bikə əsuə.
6 Onanto ákpo atsyɔ betidi ba
laakplatsya keklekle bə bəəsiə
nkpə sɛɛ lə Onanto eto ənəmi.
Mə ni mba luunyə asa nnya
luuyuəsə mə kafo nɛ.
7 Onanto ákpo atsyɔ betidi ba ləənyə mə
bətsyuə kaminsə.
Onanto ebunyə mə kaminsə.
8 Onanto ákpo atsyɔ betidi ba eto ketu
lekpa kɛnkɛ.
Mə luunyə Onanto nɛ.
9 Onanto ákpo atsyɔ betidi ba laalɔ
bətsyuə nti kaboko diyuə.
Onanto ebokpo mə wə bebi tinti.
10 Onanto ákpo atsyɔ betidi ba eto kama
baati kate ohiã se bensi nkpə sɛɛ
ekeyifo lə Onanto lelabi əsuə eso.
Onanto eto sekakedikɔ eyifo mə sele.
11 “Onanto ákpo mi atsyɔ lə betidi
aaka mi, kate mi ohiã nya baatɛyi bidia
saa lə mi əsuə se bitəkəko mɛ eso.
12 Binyə disuəyuə lə beto keyudu,
itsyise mi kayofofo fui lə Onanto eto
kato. Nko ke ete báte Onanto eto
bənyɛləkətidi ba lɛtɔ mi sɛtɔ ohiã nɛ.

Mba Ntəkəko Yesu Eyifo Fe Mmba Ku Diyənde.

13 “Bite fe mmba bitə betidi ba kenke.
Fɛɛ lə kamini ábɔ lə mmba bomə əsuəə,
ənsiəmbofo kamini bokpe lə mu bio.
Nya se bunsibə kutəkə saa esoo, buwui
hã ele bə befi mu bewui lə betidi lə bayɛ
lə mu əsuə bafe.
14 “Biyifo fe diyənde bitə kawunsiə
kenke. Umə wə bála bətəkə lə kɔtini
əsuəə, ambiɔ.
15 Kuutsyuə saa anto okandiɛ kefi asa
keti wə. Bomu bufi beefi wə kətəkə lə
wə kətəkəkɔ əsuə kaka wuutə diyənde
utsyuə saa wə nkpe lə diyo nəmə.
16 Nko ke ele bə mi okandiɛ yənde utə
lə betidi lə bənyə nɛ. Bə lə bənyə asa sɛɛ
nnya bieyifo lə befi atɛsə bətə mi Anto
wə nkpe kato.”

Yesu Ǝbə Kawunsiə Bə Lə Ubə Ɔflɔsə Asa Nnya Moses Léte.

17 Yesu esi ɔ́tɛyi nkə, “Biembu biə mbə
miə maninsə Moses eto afi nnya ókpe,
nye Onanto eto bənyɛləkətidi léte.
Məmbə miə maaninsə nnya kon. Bomu
mbə miə lə mbə mflɔsə nnya.
18 Nya nla miə bete sitinti minkə, lə
kase kato ku kasɔ nsi nkpee, kulesa saa
embɔbɔ lə kɔfi komə əsuə isu ese lefe nə
lesa saa luubə elo.
19 Lə nyaso lə utsyuə ataka uńyə lə kɔfi
komə eto lesa sɛkɛ ditsyuə əsuəə, nya
ote betidi bamba nkə mə tsya yifo nkoo,
boofi wə fe ɔfɛfɛ lə Onanto eto
sekakedikɔ. Fɛɛ utidi wə ke luuyifo lə
kɔfi komə əsuə nya woote betidi bamba
tsya nkə beyifo nkoo, boofi wə fe
ɔkplɛnyə tinti lə Onanto eto sekakedikɔ.
20 Nyaso nlɛ mi bɔtɛyi wuee minkə, fɛ
biofo Onanto eto sekakedikɔ budufəə,
ele bə bisiə nkpə sɛɛ lə Onanto eto ənəmi
bo lɛlɛkɛ bonso kase kɔfi eto bateasa ku
Farisifɔ kulaa tsya nsi.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Lɛblɔfi Ǝsuə.

21 “Kɔɔ bɛnɔ bátɛyi betidi bənkə,
‘Manlo utidi.’ Nya utidi wə leeyifo nkoo,
ele bə bakponko wə lekpo.
22 Fɛɛ mɔmɔɔ, mɔ lɛ mi bɔtɛyi minkə,
utsyuə saa ke luunyə ɔblɔ lə wə ɔyimi
əsuəə, bookponko wə lekpo. Nya utidi
wə tsya lɔɔtɛyi wə ɔyimitsyuə nkə, ‘Eyifo
utidi bimbaa,’ bookpa wə besuko beninə
eto ənəmi. Nya utidi wə lɔɔtɛyi wə
ɔyimitsyuə nkə, ‘Eyifo ubukii,’ Onanto
ebunə wə koto lə ditefɛnku manlo kəmiə.
23 Nyaso lə ibə bə efi fə ətəsa atɔnko lə
Onanto kedikətəkɔ eto leba əsuəə, nya
fakloma fə lesatsyuə kpe lə fə ku fə
ɔyimitsyuə lenti,
24 yani fə kedi kamə ətsyə lə Disumuyo
mfó lə esu lə fonko fə ɔyimitsyuə lə

bekpo ntu lə bətsyuə nti fɛ lə efi fə kedi
kamə esu ətə Onanto.
25 “Lə utsyuə aala nkə weefi fə usuko
kɔfi ɔflɔɔ, bɛbɛ lefe lə fonko wə lə bɛlɔ
bətsyuə nti. Lenni nkoo, lə fonko wə esu
lekpo etii, utidi əmfo ebufi fə okpe lə
okponkpo eto ani. Nya wuntsya luufi fə
okpe mba lɛmuə betidi eto ani nya
bookpe fə lə diyo.
26 Nya nlɛ fə bɔtɛyi kasini minkə ebɔkɛ
lə mfó isu ese lefe nə foofo kayo ka fensi
alosə.

Yanle Bə Bəsə Ku Bəsiə Fe Bətsyuə Kama.

27 “Bɛnɔ bátɛyi bənkə, ‘Yanle bə bəsə
ku bəsiə fe bətsyuə kama.’
28 Fɛɛ mɔ lɛ mi bɔtɛyi minkə utsyuə
saa kee loobe usionko nya wɔɔkɛ wə
ɔkɔɛɛ, ókpo wə lə wə utu kəmiə koko.
29 Nyaso lə fə kodiani eto dinəmi əətə
nkə dufə lə lebua əsuəə, ləkə ni ato
akpe. Ɛlɛkɛ itə fə bə nyansə fə əsuə eto
lekpa ditsyuə enso bə befi fə utidi əmə
kenke bato bakpe lə utemanlo kəmiə.
30 Nya lə fə kodiani əətə fəəyifo
lebuaa, la ko ato akpe. Ɛlɛkə itə fə eso bə
nyansə fə əsuə eto lekpa lɔni enso bə fə
utidi əmə kenke dufə lə utemanlo kəmiə.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Kusənini Ku Kusiənini Ǝsuə.

31 “Bátɛyi bənkə, ‘Utsyuə saa ke lɔɔni
wə usiəə, ele bə utə wə kukue nkə ɔ́ni
wə.’
32 Fɛɛ nlɛ mi bɔtɛyi minkə, lə osani
utsyuə áni wə usiə, nya yanyɛ lə
disenkpo əsuə esoo, osani əmə dítə usio
əmə lekpo kusə. Nya dimanyɛ lə osani
wə ke luufi usio əmə tsya ákpo kusiə.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Asakpadikpadi Ǝsuə.

33 “Kɔɔ bɛnɔ tsya bátɛyi betidi bənkə,
‘Mankpadi asa esi etudi kɛnyɛ lə nnya
əsuə. Bomu yifo lə ntamu bo faka fətə
Bonamute əsuə.’
34 Fɛɛ mɔmɔɔ, nlɛ mi bɔtɛyi minkə
mankpadi asa ətsyə kɛnyɛ saa.
Mankpadi asa nnya nkpe kato itsyise
Onanto eto lekankpomɛ ni mfó.
35 Mankpadi asa nnya nkpe lə kasɔ
tsya itsyise Onanto eto akpa eto kətəkɔ
ini. Nya mankpadi Yerusalem, itsyise
mfó ni baka eto Oka wə ni Ǝsuəalenyə
Kenke eto umə nɛ.
36 Mankpadi fə disi tsya itsyise əmbə
əsuəale foofo fə disi eto sɛwɔni eto lɛ ɔni
buyifo uflubi lee ona.
37 Tə lə mi ee lə iyifo ee, nya lə mi
oowo lə iyifo oowo ete. Lesa bamba sa
enso nyamfo eto bɔtɛyii, etsyi lə olontidi
əmə ɔflɔ.

Yesu Áte Bo Nkə Boantisə Oko.

38 “Bɛnɔ bátɛyi bənkə, ‘Bafo dinəmi lə
dinəmi eto kɛnyɛ, nya lɛnyi lə lɛnyi eto
kɛnyɛ.’
39 Fɛɛ mɔmɔɔ, mɔ lɛ mi bɔtɛyi minkə,
mantisə fə ɔyimitsyuə eto kabua ka úyifo
eto oko. Lə utsyuə ásɔ fə lə kodianitosii,
tsyi nkonse tsya ətə wə.
40 Nya lə utsyuə aala nkə woasama fə
lə ofo fə awu katoo, wuninsə fə kafia
tsya ətə wə.
41 Nko ke lə əsuəalenyə eto utsyuə
anyikə fə okpe nkə tsyi wə bikə lə bɛyɛ
disunkpo lɔnii, yɛnko wə nnya ənuə.
42 Lə utsyuə atɔ fə lesatsyuə, fi ni ətə
wə. Nya lə utsyuə tsya atɔ nkə dia lesa
ətə wə, dia ni ətə wə.

Yesu Áte Bo Nkə Bola Bo Balo.

43 “Bɛnɔ bátɛyi bənkə, ‘La fə
bayɛtsyuə lə ekisi fə olo!’
44 Fɛɛ mɔmɔɔ, nlɛ mi bɔtɛyi minkə
bela mi balo lə beto ola lə mba leekisi mi
eto disi.
45 Bə lə befiani Onanto wə nkpe kato
eto bebi tinti. Itsyise wə ləətə kofe laafa
kətə betidi bua ku mba leeyifo kasɛɛ
kenke tsyɛtsyɛɛtsyɛ. Nya ɔsɔmi tsya
laani kətə betidi ba leeyifo kasɛɛ ku mba
leenyifo kasɛɛ ta.
46 Lə betidi ba laala mi ete mi tsya
laalaa, nte kayofofo ka Onanto luutə mi.
Nko ke te mba laafo umənko kula tsya
leeyifo nɛ.
47 Nya lə mi bayɛtsyuə mate ete
biəsiəsəə, nyalɛ bienyifo tɔ kulesa nə eto
ani ele bə basɔ mi. Mamfokanɔfɔ tsya
eyifo nko ke.
48 Bomuu, bɛflɔ fe kase mi Anto wə
nkpe kato lɛflɔ seka.

6

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Kafoɛkpɛyifoyifo Ǝsuə.

1 “Bebe kukɔnɔ biə bienyifo kesumu
eto kasɛɛ ka ele bə biyifo biləkə bete lə
betidi lə bənyə. Itsyise lə biyifo nkoo,
biensiembunyə kayofofo saa itsyi lə mi
Anto wə nkpe kato ɔflɔ.
2 Nyaso lə ətə okombo utsyuə
lesatsyuəə, mambe nya letsya lə betidi lə
banɔ fe kase ənəmi ənəmi eto betidi
leeyifo lə ntsyakɔ ku lə umə eto kabia.
Beeyifo nko bə lə betidi lə batɛsə mə.
Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə boonyə mə
kayofofo koko.
3 Nyaso fəə, lə awunsəko okomboo,
yifo nko bə fə ɔyɛtsyuə kulaa tsya
embote lesa nə feyifo.
4 Itə bə iyifo abiɔnsa nya kuutsyuə saa
lembunyə enso fə Anto Onanto wə
ləənyə asanyata, bə lə ofo fə nya kayo.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Olatoto Ǝsuə.

5 “Lə bɛlɛ ola botoo, bienyifo fe kase
ənəmi ənəmi eto betidi leeyifo. Baala
buńyə lə Yudafɔ eto kalakatokɔ ku lə
obia bə lə utsyuə saa lə unyə mə. Nlɛ mi
bɔtɛyi sitinti miə, boofo mə kayofofo saa
koko.
6 Fɛɛ lə alɛ ola botoo, dufə lə fə diyo
kəmiə lə eti siku lə ato ola ətə fə Anto wə
kuutsyuə saa ləənnyə. Nya fə Anto wə
ləənyə fə eyifosa kulakula saa, ebofo fə
nya kayo.
7 “Lə bɛlɛ ola botoo, biendi etiki
kpenkpenkpe katɛyi, kalɔ bɔtɛyi fe kase
bamamonyə leeyifo. Beebu bə lə batɛyi
etiki kpenkpenkpee, nya mə bəfiə loofo
mə olatoto nɛ.
8 Bienyifo fe mə, itsyise Mi Anto
Onanto yi asa nnya behiã fɛ biatɔ wə.
9 Nyaso nnyə mmə ele bə beto ola,
‘Boanto wə nkpe kato,
tə lə bakpasə fə diye.
10 Fə sekakedidi lə sibə.
Beyifo lə fə lelabi əsuə
lə kasɔ mfo fe kase inte kato.
11 Tə bo bo mmi eto didisa.
12 Fi bo abua atsyɛ bo
fe kase bo tsya leefi katsyɛ mba laata
bo kebu.
13 Məntə lə budufə lə botokabe əsuə,
ləələkə bo etsyiko lə abua əsuə.
Itsyi sekadidi ku əsuəale
ku diyənde eyifo fə ale lefe saa.
Ibə itə.’
14 “Nya lə bifi mi bətsyuə eto botakebu
bɛtsyɛ məə, mi Anto Onanto tsya ebufi
mi ale tsya ɔtsyɛ mi.
15 Fɛɛ lə biemfi mi bətsyuə eto
botakebu bɛtsyɛ məə, mi Anto Onanto
tsya embufi mi botakebu ɔtsyɛ mi.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Kɛnyɛklekle Ǝsuə.

16 “Nya lə békle kɛnyɛɛ, mənyənkisə
ənəmi eyifo fe kase ənəmi ənəmi eto
betidi leeyifo seka. Beenyənkisə ənəmi
sekasitsyuə bə lə utsyuə saa luunyə mə
nkə balɛ kɛnyɛ bokle. Nlɛ mi bɔtɛyi
wuee minkə boofo mə kayofofo saa
bálosə.
17 Lə bɛlɛ kɛnyɛ bokle nɛ, biflə ənəmi
lə besadi disi.
18 Nyamfo luutə bə betidi embote
bənkə bɛlɛ kɛnyɛ bokle. Bomu bə lə mi
Anto wə boənnyə hã lə ote. Bə lə mi Anto
wə ləənyə lesa saa, lə ofo mi nya kayo.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Onanto Eto Sekakedikɔ Eto Bikenyənyə Ǝsuə.

19 “Bianlɔ əsuə eto bikə bitsyə lə kasɔ
kamfo, kaka balɛ ku kosansa laabiasə
bikə nya beyu tsya laaba biku kedufə
ayo keyu mi.
20 Bomu bɛlɔ mi bikə bitsyə lə Onanto
eto. Mfoo, balɛ embobiasə mi nye beto
kosonsa nya beyu tsya lemboba siku
beyu mi.
21 Itsyise kaka fə bikə bia lefo koya
ntee, mfo fuufi fə ənəmi ətəkə nɛ.

Yesu Áte Asa Lə Kase Ǝnəmi Diyifo Diyənde Itə Utidi.

22 “Ǝnəmi eyifo fe okandiɛ itə utidi. Lə
fə ənəmi alɛkɛɛ, fə əsuə kenke ebokpa fe
okandiɛ.
23 Fɛɛ lə fə ənəmi annlɔ kənyəə, fə
utidi eto umu əmə kenke ebɔkɛ lə
ketuntu əsuə. Nyaso lə diyənde nə nkpe
lə fə afiani ketuntuu, fə ketuntu kamə
ebɔkɛ ale tinti.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Onanto Ku Bikə Kamabutəkəko Ǝsuə.

24 “Kuutsyuə saa embofo banamute
inuə busumu. Woola ɔni, ukisi unuəfə.
Uutsyue ɔni koto nya wɔɔni unuəfə.
Ǝmbofo Onanto ku atabi bɔkɔ kesumu.
25 Nyamfo eso minlɛ mi bɔtɛyi minkə
bianso mi nsusu bufi kətəkə lə lesa nə
biudi nye biunə nye asa nnya biɔlɛ lə mi
əsuə. Itsyise nkpə afo koya eso didisa.
Nya əsuə eto uyi tsya lefo koya eso asa
nnya biɔlɛ.
26 Bebe baklɔbɛ, baamfo kakuɛ nya
bəmləkə edisa nye eyibibi kətsyə əsuə lə
kewũ, fɛɛ mi Anto Onanto aabe mə! Nya
ntsyə fə woombobe mi enso mə, lefe nə
eto lefe befo koya benso mə.
27 Nya mi utsyuə ebofo nkpə busiə diyi
lɔni kasonsə kaso kase elee, lə ufi nya
okpe lə wə nsusu əsuə kekleke nko?
28 “Bibu bebe kase dituwinimi lə dimə
laanɔ bobee. Kaanta olokotutu nya
keendi kafia kefi keti əsuə.
29 Fɛɛ nlɛ mi bɔtɛyi minkə Oka Salomo
kulaa tsya lə wə kɔlɔkɔ eto diyənde
əsuəə, mánnɔ bobe fe dituwinimi nə
ləəmə mfó.
30 Lə nko Onanto ləətə sefa kɔlɔkɔ
komfo eto oklee, sefa sia ləəńyə mmi ete
nya kəsiəsə ete baala se kato kakpé lə
ditefɛnku kəmiəə, ntsyə Onanto lembutə
bo alɛsa kpə enso sefa eto ale? Ntsyə
wəmbutə mi kɔlɔkɔ enso? Bimbə
bofokanɔ kpə!
31 “Lə nyaso biensisiə bikebu disi katɔ
biənkə, ‘Sieti buunyə lesaatsyuə budi
nye lesaatsyuə bunə nye lesaatsyuə bɔlɛ
lə əsuə?’
32 Asa nyamfo eyifo asa nnya
bamamonyə ləəsiə kebu disi ketsyiko. Mi
Anto wə nkpe kato yi nkə asa nyamfo
kenke ebohiã mi.
33 Bomu bitə lə mi abɛbɛsa tutɛ lə idi
kase Onanto luudi seka lə mi əsuə le
befiani basɛɛ. Nya wuufi asa bamba nya
kenke loofe itə mi tsya, utə mi.
34 Nyaso biənsiə bikebu disi itsyi lə
kusɛ ko nlɛ bubə əsuə. Diyi nəmfó tsya
ebubə ku ni bulə. Yanle bə bufi bulə
bamba bokpe lə mi eto bole əsuə.

7

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Utidi Bamba Eto Lekpo Bokponko Ǝsuə.

1 “Mankponko betidi bamba lekpo bə
lə Onanto tsya lə ɔyɛ fə lekpo bokponko.
2 Kase faaklá asa yeeyi kaba kakpo
kətə utidii, nko ke eto okle Onanto looklá
utə fintsya nɛ!
3 “Ntsyə fɛ fanlɛ dikubi kɛkɛ nə ntəkə
fə ɔyimitsyuə eto dinəmi bobe fɛ fannlɛ
dikubi kplɛ nə ntəkə lə fə léle bunyə?
4 Ntsyə fɛ foofo fə ɔyimitsyuə bɔtɛyi
fənkə, ‘Lekpakpa, tə lə nləkə dikubi kɛkɛ
nə ntəkə fə lə dinəmi,’ se dikubi kplɛ
ntəkə lə fə kosate eto lele əsuə?
5 Fə ənəmi ənəmi eto utidi! Ka dikubi
kplɛ nə ntəkə fə lə dinəmi buləkə fɛ lə
ənyə kusu ələkə fə ɔyimitsyuə eto lele
kɛkɛ nə ntəkə wə lə dinəmi.
6 “Biemfi asa nnya diyifo kɛnkɛ beto
bitə bakpa. Lə bifi bitə məə, mə bomu
ebɔtsyi bawuninsə bənə mi. Biemfi mi
atsyabi nya lefo koya beto bekpe
bakplako. Lə bifi bitə məə, bɔɔnwɔ nya
ku mə akpa bakpe lə kota.
7 “Bɛtɔ asa lə befi bətə mi. Bɛbɛbɛ asa
lə binyə. Bɛsɔ siku lə basini mi.
8 Itsyise utsyuə saa wə laatɔ asaa,
bəətə wə. Nya utsyuə saa wə laabɛbɛɛ,
wəənyə. Nya utsyuə saa, wə lɛsɔ sikuu,
bɔɔsini wə.
9 “Minti eto Owoe lə wə ubi atɔ wə
abolo, wuufi lebambi utə wə?
10 Nye lə ɔtɔ wə lɛkpɛ, wuufi owa utə
wə?
11 Mimba ni babuayifo kulaa yi kase
buifi asa sɛɛ bitə mi bebi. Nya ntsyə
yuutsyə ku Boanto wə nkpe kato itə bo?
Ntsyə yoofo bubə bə weembufi wə asa,
asa sɛɛ, utə betidi ba laatɔ wə?
12 Asa nnya biala biə betidi bamba yifo
bətə mii, mitsya yifo nnya bitə mə nko.
Nyamfo ete Moses eto kɔfi ku Onanto eto
bənyɛləkətidi nlɛ bote nɛ.

Bɛyɛ Lə Kesie Ka Nso Bɔfɛ Befe.

13 “Bɛyɛ lə kesie kɛkɛ befe bidufə
kəmiə. Itsyise lə bɛyɛ lə kesie ka lɛmɔ ku
kusu ko disensə ko diyuə ku bɔyɛɛ,
yookpa mi isuko katsylɔkɔ ka ni ute
kəmiə. Nya ko əsuə betidi kpə nyɛ nɛ.
14 Fɛɛ nkpə eto kusu afɛ, nya ko bɔyɛ
kesu mfó kpe ale, nya betidi esiani hã
ləənyə ko.

Kuyi Saa Ku Ko Ebibi.

15 “Bebe mi əsuə sinini lə bidiabidia
eto bənyɛləkətidi əsuə. Bəəbə mi ɔflɔ fe
basamu seka lə dinyəbi əsuə. Fɛɛ lə mə
kəmiəə, baso bekiti.
16 Biunyə mə bitsyə lekpo lə mə eyifosa
əsuə. Kanyi aannwɔ eyibibi nnya bedi.
Nya otonkpa anwɔ nnya bendi.
17 Nko ini bə kuyi sɛɛ saa aanwɔ ebibi
sɛɛ. Nya kuyi bua saa aanwɔ ebibi bua.
18 Kuyi sɛɛ saa aannwɔ ebibi bua nko
ke kuyi bua saa laannwɔ ebibi sɛɛ nɛ.
19 Kuyi saa ko laannwɔ ebibi sɛɛ, baala
ko kefi kakpe lə ute.
20 Nyaso badiantidi ba ləələkə Onanto
eto Ditiki Sɛɛ nəmə kɛnyɛɛ, biunyə mə
bitsyə lekpo lə mə eyifosa əsuə.

Bikeyifo Onanto Eto Alasa.

21 “Inni utsyuə saa ke laakpadi mɛ
nkə, ‘Bonamute, Bonamutee,’ luudufə
Onanto eto sekakedikɔ. Bomu betidi ba
leeyifo mɔ Anto wə nkpe kato eto alasa
luudufə mfó.
22 Lə diyi fɛfɛ ayoo, betidi kpə bɔtɛyi
mɛ bə, ‘Bonamute, Bonamute! Lə fə diye
əsuə nya búdi fə Ditiki Sɛɛ nəmə nya
búyifo ayanisa kpə bóla awɔnɔ bua kpə
búləkə lə betidi əsuə.’
23 Mfó nya mɔɔtɛyi mə minkə, ‘Minyi
mi kulaa o-o! Bidu mɛ lə ɔflɔ, mi
babuayifotidi.’

Yesu Ate Asa Itsyi Lə Bayoto Inuə Bətsyuə Ǝsuə.

24 “Nyaso utidi wə ke laanɔ mɔ etiki
nya weeyifo lə nnya əsuəə, wə ni
obesibe nɛ. Ute fe utidi wə léto wə diyo
uńyənsə lə koba əsuə.
25 Ɔsɔmi áni nya ntu díyi boba bokpo,
nya ufiebi kekleke lɛsɔ ɔyɛ lə diyo nəmə
əsuə ófe. Fɛɛ díamba itsyise óto ni utəkə
lə koba əsuə.
26 Fɛɛ utsyuə saa wə laanɔ mɔ etiki fɛ
woanyɛ lə nnya əsuəə, okateko ubuki.
Ute fe utidibuki wə léto wə diyo uńyənsə
lə kɔwinimi əsuə.
27 Ɔsɔmi áni nya ntu díyi bóba bókpo
mfó, nya ufiebi kekleke lɛsɔ ɔ́yɛ lə diyo
nəmə əsuə ófe, nya léba kploo lékpo lə
kasɔ.”

Yesu Áte Asa Ku Ǝsuəale.

28 Se Yesu léte asa nyamfo kenke
ólosəə, wə asatete eyifo məmblɛ yanii.
29 Wə asatete ménɣifo fe kase afi eto
bateasa laate. Bomu óte asa fe nwə nkpe
əsuəale lə asa nnya óte əsuə.

8

Yesu Átsya Osani Utsyuə.

1 Lefe nə Yesu lɛyifə kɔtini komə úbə
kasɔɔ, betidi kpə ətəkəko wə.
2 Mfó nya osani utsyuə wə nlɛ bufi sía
bufi díbə óse akonki lə wə ənəmi ɔ́tɛyi
nkə, “Bonamute! Lə alaa, ebofo butə bə
mɔ əsuə le.”
3 Yesu ənə wə kɔni útidi wə, nya ɔ́tɛyi
wə nkə, “Nla. Fə əsuə le.” Lamfolamfo
bufi bomə əyuə utidi əmə.
4 Mfó əmə nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Be
kukɔnɔ, nya mensu atɛyi kuutsyuə saa
kulesa. Bomu fi fə əsuə esu ate Onanto
eto usumunyə wə luudi fə adansiɛ nkə fə
bufi əyuə fə sitinti. Nya lə efi kedi ka
Moses eto kɔfi lɛtɔ ətə. Bə lə utsyuə saa
lə ote nkə bufi bomə əyuə fə sitinti.”

Yesu Átsya Romafɔ Eto Omamanyə Ninə Eto Uyifoyifo Utsyuə.

5 Se Yesu dídufə Kapernaun eto umə́ə,
Romafɔ eto Omamanyə Ninə utsyuə əbə
ɔ́lɛ wə lekpakpa nkə,
6 “Bonamute! Mɔ uyifoyifo lɛ bufi
kekleke. Olabe lə diyo ɔnnlɛ bofo
botaka.”
7 Yesu átɛyi wə nkə, “Muusu lɛ nsu
ntsya wə.”
8 Omamanyə ninə əmə ətə wə mbuayɛ
nkə, “Bonamute, oolo! Yəńyə itə bə mɔ
diyo. Tɛyi ditiki lɔni ete mɔ uyifoyifo
əmə eto bufi ebuyuə wə.
9 Mintsya eyifo nwə nkpe lə beninə eto
kalɔ, nya bamamanyə bətsyuə tsya nkpe
mɛ kalɔ. Lə ntɛyi utsyuə miə, ‘Suu’
weesu. Nya lə ntɛyi obamba tsya miə,
‘Bəə,’ wəəbə. Nya lə ntɛyi mɔ uyifoyifo
miə, ‘Yifo nəmfoo,’ weeyifo ni.”
10 Se Yesu lɛnɔ etiki nyamfoo, íyifo wə
yanii nya ɔ́tɛyi betidi ba dítəkəko wə
mfó nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə lə
Israelbebi nti kulaa tsyaa, mənnyə tɔ
bofokanɔ kplɛ bomfo eto okle!

11 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə betidi kpə
ebutsyi kofekatokɔ ku ko diyokedufəkɔ
bəbə bəsiə kasɔ bedi lesa ku Abraham,
Isak ku Yakob lə Onanto eto sekakedikɔ.
12 Fɛɛ mimba ni sekakedikɔ siamə eto
bebii, boofi mə batobakpe lə ketuntu ka
nkpe lə se kama mfo. Mfó boowi nku
bayimi anyi."
13 Nya kamaa, nya Yesu lɛtɛyi
bamamanyə eto uninə əmə nkə, "Du esu
diyo, yuubə itə fə fe kase fáfo fánɔ
əsuə." Nya omamanyə ninə əmə eto
uyifoyifo eto əsuə dímuə wə ale lə lefe
nəmfó əsuə ke.

Yesu Átsya Betidi Kpə Bufi.

14 Se Yesu dísu Petro eto diyoo, únyə
nkə atikesi əmuə Petro eto usiəambe
kekleke, nya onlabe.
15 Mfó əmə nya Yesu lɛkɔbe wə lə kɔni
nya atikesi nyamə léyani wə nya ótaka
úsu úyifo wə afɔ.
16 Se ditsyitsyo lefe léyoo, bákpa betidi
kpə ba awɔnɔ bua díkələ báboko Yesu
ɔflɔ. Yesu lə ditikididi lɔni əsuəə, óla
awɔnɔ bua nyamə úləkə lə mə əsuə. Nya
ótsya befimfi bamə kenke mə efimbi.
17 Úyifo nyamfo bə lə ditiki nə Onanto
eto Unyɛləkətidi Yesaya lɛtɛyi utsyə lə
ibə itə nkə,
"Wə kosate átsya bo kəsuəfi,
nya ótsya bo efimbi kenke."

Betidi Inuə Ba Léla Bə Bəətəkəko Yesu.

18 Lefe nə Yesu dínyə betidi kpə ba ńyə
wə lə ɔflɔɔ, ótɛyi wə batɔnkpe bamə nkə,
bətə lə bayila ditumbukplɛ nəmə besu ni
lekpake nənse.
19 Afi eto oteasa utsyuə əbə wə ɔflɔ
mfó. Nya ótɛyi Yesu nkə, "Oteasa,
muutəkəko fə nsu kaka ke fantɔ."
20 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə,
"Nkpafloɔbɛ kpe əbiə nnya eto kafo
baalabe, nya baklɔbɛ nkpe ayo. Fɛɛ Utidi
Eto Ubii, əmbə kaka wuuluə wə disi."
21 Nya utidi bamba utsyuə wə ni
okasebi lɛtɛyi nkə, "Bonamute, tə mɛ
kusu lə nsu mbikə mɔ anto fɛ."
22 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, "Təkəko
mɛ. Tə mba nsi nkpə fe bekpənkpə lə
besu bebikə mə bekpənkpətsyuə."

Yesu Éti Ufiebi Wə Lɛsɔ Kekleke Kusu.

23 Yesu ku wə bakasebi édufə lə ɔklɔ
utsyuə kafo.
24 Yanklɛ ufiebi étsyiko bɔsɔ kekleke lə
ditumbukplɛ nəmə əsuə. Nya ɔnlɛ ntu
bɔsɔ kakpo lə ɔklɔ əmə kafo, nya íyifo fe
woonya udufɔ lə ntu kasɔ. Fɛɛ Yesu wəə
lábe selabe.
25 Bakasebi bamə ésu básanklisə wə
nya bátɛyi wə bənkə, "Bonamute, ləkə
bo! Boəbə bukpə lo."
26 Mfó nya Yesu lɛtɔ mə nkə, "Beso
bɛnlɛ sikpi bote nko? Mi mba eto
bofokanɔ lemfui!" Mfó nya ótaka úúnyə
nya ókpe ufiebi ku ntu bomə kɛnyɛ nkə
bəyuə kɛnyɛ. Nya lesa saa díyuə kɛnyɛ
kananana.
27 Iyifo utsyuə saa mfó yanii. Nya bátɔ
əsuə bə, "Nte utidi wə eto okle ni nwə
mfo? Ufiebi ku ntu kulaa tsya eetsyue
wə koto!"

Yesu Átsya Betidi Inuə Bətsyuə Ba Ǝsuə Awɔnɔ Bua Dísiə.

28 Se Yesu lɛyila ditumbukplɛ úsu ni
lekpake nənse údufə Gadara eto kasɔɔ,
betidi inuə ba əsuə awɔnɔ bua nsi ábɔ
betsyi lə edi nti bəbə bátsyako wə. Nya
se bakɛ sikpi tinti esoo, kuutsyuə saa
mánkatɔnɔ nkə woayɛ kusu komfo ofe.
29 Lamfolamfo, báfa ku ɔkɔɛ
bembembe nya bátɔ wə bənkə, "Fə
Onanto eto Ubi, be nkpe lə bonko fə lenti
mfo? Bubə fəbə fə etsyiko bo koto bunə
katɔnsə fɛ lə lefe nəmə lə leyoo?"
30 Bakplako eto lekpa kplɛ ditsyuə əńyə
lə mfó ɔflɔ békedi lesa.
31 Nyaso awɔnɔ bua nyamə álɛ Yesu
lekpakpa bənkə, "Lə ebola bo ələkə lə
mfoo, nyalɛ la bo esu akpe lə bakplako
eto lekpa kplɛ nə ńyə mə əsuə."
32 Mfó Yesu dínyənki ókpe mə ótɛyi
nkə, "Bidu bisu." Nyaso bédu mfó bésu
bédufə lə bakplako bamə əsuə. Nya
bakplako bamə kenke dítsyetsyi
báwunini lə kɔtini komə eto kotosi bésu
bédufə lə ditumbukplɛ nəmə əsuə nya
bənə ntu bəkpə.
33 Lə nyaso mba laase bakplako bamə
étsyetsyi besu umə. Bátɛyi lesa saa nə
díbə lə bakplako bamə ku betidi ba
awɔnɔ bua disiə lə əsuə əsuə.

34 Nyaso utsyuə saa lə umə əmə ésu
nkə wəənyə Yesu. Nya se bənyə wəə,
bálɛ wə lekpakpa bə udu lə mə kasɔ.

9

Yesu Átsya Utidi Utsyuə Wə Leba Onkpo Lə Kasɔ.

1 Yesu édufə lə ɔklɔ nya usinkli ɔ́yɛ lə
ditumbukplɛ əsuə úsu wə umə.
2 Mfó nya bákpa osani utsyuə wə léba
onkpo kasɔ lə belabekə əsuə báboko wə
ɔflɔ. Se Yesu dínyə nkə báfo bánɔ tinti
esoo, ɔ́tɛyi nwə léba onkpo kasɔ əmə
nkə, “Ubi, kpe utu. Mfi fə abua ntsyɛ fə.”
3 Mfó afi eto bateasa bətsyuə ba díńyə
mfó lɛtɛyi bənkə, “Utidi əmfo lə
mbusiotiki budi.”
4 Yesu ənyə mə nsusu bomfo utsyə
lekpo nya ɔ́tɔ mə nkə, “Beso bɛnlɛ nsusu
bua bomfo eto okle bufi?
5 Nya nte etiki nnya eto bɔtɛyi diyuə
enso, ‘Mfi fə abua ntsyɛ fə,’ lee batɛyi bə
‘Taka, lə ayɛ edu’?
6 Bə lə nləkə nte mi miə Utidi Eto Ubi
kpe əsuəale bə lə ufi abua ɔtsyɛ lə
kawunsiə mfoo,” ɔ́tɛyi utidi əmə léba
onkpo kasɔ mfó nkə, “Taka əńyə, lə efi
fə belabekə lə edu esu diyo.”
7 Mfó nya osani əmə létaka nnya úfi
wə belabekə nnya údu úsu diyo.
8 Lefe nə betidi bamfó dínyə nyamfoo,
sikpi əmuə mə nnya bátɛsə Onanto bə
úfi əsuəale nyamfo eto okle útə betidi.

Yesu Ákpadi Mateo Nkə Utəkəko Wə.

9 Yesu édu mfó nya se ɔnyɛ ɔntɔɔ,
únyə nwə laafo umənko utsyuə wə
baakpo Mateo wə nsi lə wə keyifokɔ.
Nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Təkəko mɛ.” Mfó
əmə nya Mateo létaka útəkəko wə.
10 Lefe nə Yesu nsi ɔnlɛ lesa budi lə
Mateo eto diyoo, mba laafo umənko kpə
ku babuayifo bətsyuə əbə bákɔ ku Yesu
ku wə bakasebi əsuə lə lesakedikɔ mfó.
11 Mfó nya Farisifɔ ba dínyə nyamfoo,
lɛtɔ wə bakasebi bənkə, “Beso mi oteasa
ku mba laafo umənko ku babuayifo leedi
lesa kakɔ?”
12 Yesu ánɔ lesa nə bátɛyi nyaso útə
mbuayɛ nkə, “Betidi ba nkpe əsuəale
manhiã ofanyə enso mba ni befimfi hã.
13 Bisu lə bisu bɛbɛbɛ nnya báwɔni
bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue eto
kasɔ bənkə, ‘Kaminsənyənyə maabɛbɛ,
nya inni bebukilolo kətə kedi.’ Məmbə
miə məəbə nləkə betidi sɛɛ, bomu
babuayifo eso mimbə.”

Bátɔ Yesu Etiki Itsyi Lə Wə Asatete Fɔfɔ Ǝsuə.

14 Mfó nya Ntufləsətidi Yohanes eto
bakasebi díbə bátɔ Yesu bənkə, “Beso
bonko Farisifɔ laakle kɛnyɛ lə lefe lefe
əsuə, fɛɛ fə bakasebi laankle kɛnyɛ?”
15 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Bibubibu
biə okafɔsə eto baklobo ba nkpe lə wə
ɔflɔ yifo mə əsuə yooyooyoo ku kaminsə
lə lefe nə eto lefe onkpe lə mə ɔflɔ?
Yanle bə ibə nko kulefe! Fɛɛ diyi ditsyuə
ebubə nə əsuə bookpa okafɔsə əmə
bedunko lə mə ɔflɔ. Lə lefe nəmfó əsuəə,
bookle kɛnyɛ bəsiə.
16 “Kuutsyuə saa emfi kafia eto
lefianku fɔfɔ katale kətəkə lə kakoko
əsuə. Itsyise lefianku fɔfɔ nəmə ebunə
ni əsuə diləkə lə lekoko nəmə əsuə itə bə
dibiə koko nəmə ebola disensə lekpe.
17 “Nko ke kuutsyuə saa leemfi nte fɔfɔ
kakpo lə kubukikuetobe koko kafo itsyise
nte bomə ebɔkpɔ itə otobə əmə eboba
nya nte bomə luuwi nya otobe əmə
loobia. Bomu beefi nte fɔfɔ kakpo lə
kubukikuetobe fɔfɔ kafo. Nya asakpa
ənuə nyamə ebutsyə kukɔnɔ.”

Yesu Áwunsəko Usio Utsyuə Ku Yairo Eto Ubi Ɔni Tsya.

18 Lefe nə Yesu nlɛ mə etiki budinkoo,
Yudafɔ eto katsyakɔ eto uninə utsyuə
əbə wə ɔflɔ nya óse akonki, ɔ́lɛ wə
lekpakpa ɔ́tɛyi nkə, “Mɔ ubisiobi əkpə
mɔmɔmɔmɔ, tsya bə lə əbə efi fə ani
ətəkə wə lə əsuə lə otaka.”
19 Nyaso Yesu átaka útəkəko wə ku wə
bakasebi.
20 Se ɔntɔɔ, usionko utsyuə wə kɔtɔ
díkakpo lə lefosi alɛ ənuə sɔ̃ɔ̃ əsuə tsya
ətəkəko Yesu kama nya útidi wə awu eto
kotosi.
21 Úyifo nko nya ɔ́tɛyi wə əsuə lə
bofokanɔ əsuə nkə, “Lə ntidi wə awu
koo, mɔ bufi ebɔyɛ mɛ.”
22 Yesu átsyi ɔ́wuninsə únyə wə nya
ɔ́tɛyi wə nkə, “Muə utu alɛ, mɔ ubi. Fə

bofokanɔ átsya fə.” Lə lefe nəmfo əsuə tututuu, bufí bomə əyuə wə.
23 Nnya kamaa, Yesu ésu katsyakɔ eto uninə əmə eto diyo nya se únyə mba leefe nkpatsyaku ku mba nlɛ bofa kewi nkuu,
24 ɔ́tɛyi mə nkə, “Utsyuə saa bɔ usu lekple, disiobi nəmə mənkpə, bomu selabe ete onlabe.” Mfo bétsyiko wə bumə.
25 Nya se bála betidi bamə babɔsɛɛ, Yesu édufə diyo nə ubisiobi əmə nlabe, nya ɔ́kɔbe wə lə kɔni, nya ótaka úsiə.
26 Ditiki nəmfo ésensə léba lékpo lə kasɔ kamə eto lekpake nəmfó kenke.

Yesu Átsya Bənəmba Inuə Bətsyuə.

27 Se Yesu dídu mfó ɔnyɛ ɔntɔɔ, bənəmba inuə bətsyuə átaka bətəkəko wə ku kudu bembembe bátɛyi bənkə, “Oka, David eto ubi! Nyə bo kaminsə!”
28 Nya se Yesu dísu údufə diyoo, bənəmba inuə bamə edufə mfó. Nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Befo bɛnɔ biə moofo mi botsya?”
Mfó bəmənkli kɛnyɛ bátɛyi bənkə, “Ɛɛ! Bofo bɔnɔ.”
29 Mfó nya Yesu dítidi mə ənəmi nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Tə lə ibə itə fe kase befo bɛnɔ.”
30 Nya ete mə ənəmi lɛsini. Nya Yesu díkə mə ato kekleke nkə, “Biantɛyi kuutsyuə saa nyamfo.”
31 Fɛɛ se bédu mfóo, bábe ditiki nəmfo letsya utidi sa anɔ lə lɛkpɔ nəmfó kenke itsyi lə Yesu əsuə.

Yesu Átsya Utidi Utsyuə Lendi Etiki.

32 Se betidi bamfo dídu bantɔɔ, betidi bətsyuə ákpa osani utsyuə wə lɛwɔnɔ bua dítə ɔnnlɛ etiki bofo budi báboko Yesu ɔflɔ.
33 Óla lɛwɔnɔ bua nəmə úləkə lə wə əsuə. Mfó nya utidi əmə dítsyiko etiki budi. Nyamfo éyifo betidi ba ńyə mfó yanii, bátɛyi bənkə, “Boənnyə tɔ nyamfo eto okle bunyə kulefe lə Israel eto kasɔ!”
34 Fɛɛ Farisifɔ bətsyuə átɛyi bənkə, “Awɔnɔ bua eto oka wə ləətə wə əsuəale, nya úfi ɔnlɛ awɔnɔ bua nyamfó bola kələkə nɛ.”

Betidi Eto Asa Ǝnə Yesu Kafo.

35 Yesu áyɛ ótsyilama kəmə ku mbuto bo nkpe lə lekpake nə lɛfi mfó. Óte asa lə Yedafɔ eto ntsyakɔ. Óbe Ditiki Sɛɛ nəmə letsya óte asa itsyi lə Onanto eto sekakedikɔ əsuə. Nya ótsya betidi efimbi efimbi kenke.
36 Nya se únyə sitiditu siamə́ə, mə asa ənə wə kafo itsyise əsuə́ ába mə, nya bánkɛ ɔwɔnsəkotsyuə saa, nya beyifo fe basamu ba ləmbə obebe.
37 Nyaso ɔ́tɛyi wə bakasebi nkə, “Bɛkuɛnke bia díkayo buləkə fui, fɛɛ beyifoyifo bamə emfui.
38 Nyaso bɛlɛ ɔkuɛnsate əmə lekpakpa lə otsyese beyifoyifo lə bəbə bawunsə lə bələkə bɛkuɛnkə biamə.”

10

Yesu Ǝtə Wə Batɔnkpe Lefosi Inuə Bamə Ǝsuəale.

1 Yesu ákpadi wə batɔnkpe lefosi inuə bamə ɔ́kɔ nya útə mə əsuəale nkə bala awɔnɔ bua bələkələ betidi əsuə nya lə batsya mə efimbi, efimbi saa tsya.
2 Batɔnkpe lefosi inuə bamə eto aye ni
Simon wə bensi baakpo Petro ku wə
ɔyimi Andrea
ku Yakobo ku wə ɔyimi wə baakpo
Yohanes baa ni Sebedeo eto bebi
3 ku Filipo ku Bartolomeo ku Toma
ku Mateo wə laafo umənko
ku Yakobo wə ni Alfeo eto ubi ku Tadeo
4 ku Simon wə ditsyi Kana
ku Yuda Iskariot wə dídu Yesu útə.

Bisu Bebe Ditiki Sɛɛ Nəmə Letsya.

5 Yesu ətsyə lefosi betidi inuə bamfo kusu nya ótsyese mə nya úkə mə ato nkə, “Biensu betidi ba lenni Yudafɔ eto kasɔ nye bidufə Samariafɔ eto umə saa tsya kafo.
6 Bomu bisu Israel bebi ba diyifo fe basamu ba lénya kusu ɔflɔ.
7 Bisu bebe letsya biənkə, ‘Onanto eto Sekakedidi eboyo selo.’
8 Betsya befimfi lə betakasə mba díkpə. Betsya mba nlɛ bufisia bufi, lə bela awɔnɔ bua bitsyiko lə betidi əsuə. Bíanya əsuəale nyamfo bitsyiko mɔ ɔflɔ nyaso mi tsya biemfi nnya bete befo atabi.
9 Bientsyi atabi saa lə mi katobe.

10 Mi kuutsyuə mentsyi otobe fe mba
laatɔ asa, awu nuəfə, afɔkpa nye ɔlɛ uyi
ɔyɛ kusu. Uyifoyifo əńyə utə lesa nə
wuudi.
11 “Lə bidufə umə nye kebuto
kətsyuəə, bɛbɛbɛ utidi sɛɛ wə loola nkə
woafo mi. Bɛsɔnɔ lə wə ɔflɔ lə bɛkɛ mfo
isu ese lefe nə biudu.
12 Lə bidufə diyo ditsyuə, bisiəsə mə
biənkə, ‘Diyuə itə mi.’
13 Lə báfo mi ku kafo faa, bitə lə mi
diyuə eto kəsiə kamfó lə kəsiə ku diyo
nəmfó kenke eto utsyuə saa. Nya lə
bamfo mii, diyuə eto kəsiə kamfó bə mi
ɔflɔ.
14 Nya lə diyo nye umə əmə eto betidi
mámfo mi nye báni bámfo mi ditikii,
nyalɛ bidu mfó lə bɛflɛ mi nkpafo eto
site bekpo lə umə əmə.
15 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə lə diyi
fɛfɛ nə Onanto lookponko kawunsiə eto
betidi lekpo əsuəə, wuunyə Sodom ku
Gomora eto betidi kaminsə kulaa tsya
oso umə əmfo eto bale.

Betidi Bətsyuə Ǝəbɔkpɔ Mi Bəńyə Mi Lə Ǝsuə.

16 “Bɛlɔ bɛnɔ! Nlɛ mi botsyese fe
basamu lə bekiti eto nti. Bitəkə ənə fe
bawa seka, nya bɛlɛ mi əsuə kukɔnɔ fe
ablonima.
17 Bebe mi əsuə kukɔnɔ, itsyise betidi
ebumuə mi, bakpa mi besuko
akpokakpokɔ. Bɔɔblɛ mi lə Yudafɔ eto
ntsyakɔ.
18 Lə mɔ disi esoo, bookponko mi akpo
lə Aba eto beninə ku baka eto ənəmi. Lə
mfóo, bɛtɛyi mə ku mba lenni Yudafɔ
Ditiki Sɛɛ nəmə.
19 Lə bákpa mi bésuko lekpokakpokɔɔ,
biembu disi lə lesa nə biɔtɛyi, nye kase
biɔtɛyi nnya. Lə lefe nəmfo ayoo, boote
mi lesa nə biɔtɛyi.
20 Itsyise inni mi loote etiki nnya buidi,
bomu mi Anto Onanto eto Lɛwɔnɔ luudi
etiki ɔyɛ lə mi əsuə.
21 “Betidi ebudu mə bayimi bətə bə
balo. Nya antomə tsya luuyifo nko ke ku
mə bebi. Bebi ebotaka bəńyə lə mə
antomə əsuə bedu mə bətə bə balo.
22 Utsyuə saa ebukisi mi lə mɔ disi eso.
Fɛɛ utsyuə saa wə luuńyə kekleke lə wə
bofokanɔ əsuə isu ese kalosəkɔɔ, boofo
wə lə nkpə.
23 Lə bati mi kama lə umə ɔnii,
bitsyetsyi bisu umə bamba. Nya nlɛ mi
bɔtɛyi sitinti minkə, biembuyifo mi
keyifo belosə lə Israel eto kəmə ka kenke
fɛ mɔ, Utidi Eto Ubi luubə.
24 “Okasebi saa aanso wə oteasa.
Odomunyə saa tsya aanso wə onamute.
25 Nyasoo, ele bə imi, okasebi saa nkə
wuubə utsyə fə wə oteasa seka. Nya
ndomunyə tsya luubə utsyə fe wə
onamute. Nya lə bákpadi oyosate utsyuə
bə Awɔnɔ bua eto ɔtɔnkotɔnko nyaalɛ
nte aye bua nya eto okle bembokpo diyo
nəmə eto bebi?

Mante Betidi Sikpi.

26 “Nyaso biante betidi sikpi, itsyise
lesa saa nə əsuə béti asa bakulaa,
bɔɔsini asa lə nnya əsuə, nya
asakulakula saa ebɔbɔɔ lekple banɔ.
27 Lesa nə minlɛ mi bɔtɛyi lə ketuntu
lefee, bɛtɛyi nnya lə kalekpakpa əsuə.
Nya lesa nə batɛyi mi lə kawɛ əsuə, bebe
nya letsya lə utsyuə saa lə ɔnɔ.
28 Biante mba ini etidisuə ete boofo
bolo fɛ bembofo okla bolo sikpi. Bomu
bete Onanto wə loofo utidi eto əsuə eto
sinə ku lɛwɔnɔ bolo lə ute wə laatonsə
asa sikpi.
29 Lə efi kablɛ kanii, foofo ntsyuɛ nnuə
boya tsyaa, ke kani kplo embukpə lə inni
Boanto Onanto eto lelabi.
30 Nya mimii, Onanto yi mi disi eto
sɛwɔni eto leklabi kenke.
31 Nyaso biante sikpi, itsyise befo koya
beso baklɔbɛ kpə.

Kɛnyɛbuləkə Kate Lə Yesu Eto Dikiti Sɛɛ Ǝsuə Ku Wə Bɔni.

32 “Utsyuə saa wə luuləkə kɛnyɛ lə
betidi nti ɔtɛyi nkə uyifo mɔ olee,
mintsya ebofo wə fe moole lə mɔ Anto
Onanto eto ənəmi kato.
33 Fɛɛ lə utsyuə áni mɛ lə betidi ba tã
eto ənəmii, mintsya ebɔni wə lə mɔ Anto
wə kato eto ənəmi.

Betidi Ebusənsə Lə Mɔ Disi.

34 “Biembu biə mbə diyuə kabokokɔ lə
kawunsiə. Owo lo! Məmbə diyuə
kabokokɔ, bomu kabia!
35 Mbə miə məənə kabia nkpe

‘lə bebisaibi ku mə antomə lenti,
lə bebisiobi ku mə ambemə lenti,
lə bebisiə ku mə bese ambe mə lenti.
36 Nya utidi eto olo sitintii, ebutsyi wə
kosate eto diyo kafo.’
37 “Nya utsyuə saa wə laala wə anto
nye ambe oso mɛɛ, məńyə itə bə uyifo
mɔ okasebi. Nko ke ini bə utsyuə saa ke
laala wə ubisaibi nye ubisiobi kulaa tsya
oso mɛɛ, yənńyə itə bə uyifo mɔ okasebi.
38 Utsyuə saa ke dímentsyi wə
uyikabie ɔyɛ mɔ kayɛkɔ utəkəko mɛɛ,
mənńyə utə bə uyifo mɔ okasebi.
39 Utsyuə saa ke lela nkə waata wə
nkpə eto disii, ebonyansə mu. Fɛɛ utsyuə
saa ke loonyansə wə nkpə lə mɔ
butəkəko esoo, wuunyə nkpə manlo
sitinti.

Onanto Ebofo Betidi Ba Lefo Yesu Banɔ Kayo.

40 “Utsyuə saa ke loofo mii, mɔ ofo.
Nya utsyuə saa ke loofo mɛɛ, ofo nwə
létsyese mɛ tsya.
41 Utsyuə saa ke loofo Onanto eto
unyɛləkətidi nkə uyifo Onanto eto
unyɛləkətidi esoo, ebunyə kedikɔ lə
unyɛləkətidi eto kayofofo ka woofo lə
nnya əsuə. Utsyuə saa ke loofo utidi wə
ni ɔsɛɛ itsyise uyifo ɔsɛɛnyə esoo, wə ku
utidi əmə ebofo kayofofo itsyi lə keyifo
ka úyifo eso.
42 Bebe nyamfo kukɔnɔ bə utsyuə saa
wə luutə ntu yududu eto lɛkɔbetɔ mɔ
bakasebi bamfo eto utsyuə lə mə nti lə
mɔ disii, ebunyə kayofofo lə nnya eso
kokooko.”

11

Ntufləsətidi Yohanes Átsyese Batɔnkpe Yesu Ɔflɔ.

1 Lefe nə Yesu díləkə wə bakasebi lefosi
inuə bamfo útsyə mə kusu ólosəə, údu
mfó úsu óte asa nnya óbe nnya letsya lə
kəmə kamə ku nka letsyilama mfó.
2 Lefe nəməə, se Ntufləsətidi Yohanes
wə nkpe lə Aba eto diyo lɛnɔ asa nnya
Yesu nlɛ buyifoo, ókpe wə bakasebi
bətsyuə Yesu ɔflɔ.
3 Bésu bátɔ Yesu bənkə, “Tɛyi bo. Fə ni
utidi wə Yohanes lɛtɛyi nkə əəbə bubəə,
lee bobe obamba kusu?”
4 Mfó nya Yesu dítə mə mbuayɛ nkə,
“Bisinkli bisu bɛtɛyi Yohanes asa nnya
bɛnlɛ bɔnɔ ku nnya bɛnlɛ bunyə.
5 Bənəmba lɛ bunyə, nya mba leba
bankpo lə kasɔ lɛ bɔyɛ. Mba nlɛ bufisia
bufi eto əsuə lɛ bokpa, batoti lɛ bɔnɔ,
balɛ bekpənkpə botakasə kənyənsə, nya
banlɛ bakombo Ditiki Sɛɛ nəmə bɔtɛyi.
6 Diyuə itə mba dimənyə kabua saa lə
mɛ əsuə.”
7 Se Yohanes eto bakasebi bamə dídu
bantɔɔ, Yesu édi betidi bamə etiki itsyi lə
Yohanes əsuə ɔ́tɛyi nkə, “Se bísu
Yohanes ɔflɔ lə mfimintii, be béfo bɛnɔ
biə biunyə? Lefanto nə ufiebi nlɛ bɔsɔ
kafe lee?
8 Be bísu kabekɔ fɛɛ? Utidi wə nkpe
bikə lə əsuə bia laanɔ bobe lee? Betidi
ba laakpe bikə biamfo eto oklee, Lekayo
baakɛ.
9 Bɛtɛyi mɛ lesa nə kon bísu kabekɔ!
Biə biesu bebe Onanto eto unyɛləkətidi
lee? Ee, lə sitinti wə uni nɛ. Fɛɛ nwə
bínyəə, so Onanto eto unyɛləkətidi kulaa
tsya.
10 Itsyise Yohanes ni nwə əsuə báwɔni
bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
bənkə, Onanto átɛyi nkə,
‘Mootsyese mɔ ɔtɔnkpe ntɔnsə fə bubə
lə ubə ɔlɔ fə kusu utsyə.’
11 Nya nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə
Ntufləsətidi Yohanes amɔ oso utsyuə saa
wə usio léle lə kawunsiə kamfo. Fɛɛ nwə
nso bɔfɛ lə Onanto eto sekakedikɔɔ, amɔ
oso Yohanes əmə.
12 Idu lə Ntufləsətidi Yohanes eto lefe ibə
ese mɔmɔɔ, balɛ bota kekleke ku
kənəmisɛ lə kato eto sekakedikɔ siamə
əsuə. Fɛɛ mba ńyə lə se əsuə ku
kənəmisɛ tinti lɛ bokplatsya bə beeti se
bubə kusu.
13 Ibə ese lə Yohanes eto lefee, Onanto
eto bənyɛləkətidi ku Moses eto afi edi
etiki itsyi lə sekakedikɔ siamə əsuə.
14 Nya lə bela biə biafo mɔ dítiki bɛnɔɔ,
Yohanes ni Elia, wəə eto bubə bátɛyi
bətsyə.
15 Nwə ato nkpee, utsyue ato lə ɔnɔ.
16 “Nya mɔmɔɔ, be muufi mmi eto
betidi nkatesə ko? Beyifo fe bekpefi ba

laakpe kɔyɛ lə asi. Lekpa lɔni afa
kakpadi mə bətsyuə katɛyi nkə,
17 ‘Búse kusiəkpakpa eto ese butə mi,
Fɛɛ bɛni kewui buwui.
Bóto keku eto ese butə mi,
Fɛɛ bienwi nku.’
18 Itsyise lefe nə Yohanes díbəə, ókle
kɛnyɛ nya wənnə nte. Nya utsyuə saa
lɛtɛyi nkə, ‘Utsyi lɛwɔnɔ bua.’
19 Fɛɛ se Utidi Eto Ubi díbəə, údi únə.
Nya utsyuə saa lɛtɛyi nkə, ‘Be utidi
əmfo! Uyifo udikpuu ku utenə, mba
laafo umənko ku babuayifo eto
ɔyɛtsyuə!’ Fɛɛ utidi eto eyifosa əsuəə,
nya woələkə Onanto eto kobe ko nkpe
wə kate nɛ.”

Kəmə Kətsyuə Eto Betidi Mamfo Yesu Banɔ.

20 Kəmə ka əsuə Yesu díyifo ayanisa
kpə eto betidi mántsyi báwuninsə bafo
banɔ. Nyaso ílə wə itə mə.
21 Ɔtɛyi nkə, “Mbɔbɔɛ məətə fə
Korasim! Nya mbɔbɔɛ məətə fə
Betsaida! Lə ayanisa nnya béyifo lə mi
ete béyifo lə Tiro ku Sidon innii, eni mfó
eto betidi ebɔtsyi bawuninsə kokoko,
befi atoku eto mfia beti, bediki ntɔ lə
əsuə ete bə bani mə abua.
22 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə, lə
Lekpoyi Fɛfɛɛ, Onanto ebunyə Tiro ku
Sidon eto kəmə kaminsə eso mi.
23 Nya fə Kapernaum, bubu fanlɛ fə
Onanto ebobesə fə kato? Boobokosə fə
kasɔ bato fə bakpe lə ditefɛnku kəmiə
ke! Lə ayanisa nnya minyifo lə fə ete
mínyifo lə Sodom, eni usi okpe eyo mmi!
24 Nlɛ fə bɔtɛyi sitinti minkə lə lekpo yi
fɛfɛɛ, Onanto ebunyə Sodom kaminsə
tinti oso fə!”

Yesu Ákpadi Betidi Nkə Bəbə Bətsyə Ɔwɛ Lə Wə Ɔflɔ.

25 Lə lefe nəmfoo, Yesu átɛyi nkə,
“Anto, kato ku kasɔ eto Onamute. Maasɔ
fə ani, itsyise ələkə asa nnya lɛkula
babesibe ku bekuente áté mba lennyi
kulesa.
26 Ee, Anto, sitinti, nko fála fə ibə itə
nɛ.
27 “Mɔ Anto éfi asa nnya kenke útə mɛ.
Kuutsyuə saa enyi Ubi əmə enso Anto.
Nya kuutsyuə saa enyi Anto əmə enso
Ubi əmə ku mba Ubi əmə laala nkə
wəələkə wə oté.
28 “Bibə mɔ ɔflɔ mimba ntsyi bike
kinkinki bia nlɛ mi bulə, lə ntə lə bitsyə
ɔnwɛ.
29 Bibə lə busie mɔ bitsyike butə
bətsyuə lə bekase asa bitsyiko mɔ ɔflɔ,
itsyise nkpe lefonə nya mimbokosə əsuə
kasɔ lə lɛwɔnɔ əsuə.
30 Itsyise bitsyikə bia muutsyisə mi
əyuə, nya bitsyikə bia muutsyisə mi tsya
eyifo fomfloo.”

12

Yesu Ku Farisifɔ Akɛ Kənə Lə Ɔnwɛditsyəyi Ǝsuə.

1 Lə lefe kliminti ditsyuə kamaa, Yesu
ku wə bakasebi ésu báyɛ akpa eto ɔkuɛ
utsyuə kafo báfe lə Ɔnwɛditsyəyi. Se
kukpɛnsə lɛlɛ wə bakasebi bamәə,
bétsyiko edisa nyamə bufəsə kayimi.
2 Se Farisifɔ bamə dínyə nyamfoo,
bátɛyi Yesu bənkə, “Fə bakasebi éyifo
lesa nə díńyə lə bo Ɔnwɛditsyəyi eto afi
əsuə!”
3 Mfó Yesu dítə mə mbuayɛ ɔ́tɔ mə
nkə, “Bíankla lesa nə Oka David díyifo lə
lefe nə kukpɛnsɛ lɛlɛ wə ku wə betidi?
4 Údufə Onanto eto diyo, nya wə ku wə
betidi dífi lesa nə bákpo atsyɔ bətə
Onanto bédi, lə lefe nə eto lefe kɔfi
məntə kusu nko, ini mba ləətə Onanto
kedi hã nkpe kusu beedi lebolo nəmə.
5 Nye bíankla lə Moses eto afi biənkə
lə Ɔnwɛditsyəyi saa, besumunyə ba nkpe
lə Onanto eto Disumuyo ékeyifo asa
nnya díńyə lə diyi nəmə əsuə, tsya fɛɛ
bánlo mə dikpi lə nnya əsuə?
6 Nlɛ mi bɔtɛyi minkəə, lesaatsyuə kpe
mi lenti mfo nə lɛmɔ lenso Disumuyo
Kplɛ.
7 Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue nkə,
‘Kaminsənyənyə ni lesa nə maabɛbɛ,
inni bebuki eto keditətə.’ Lə bə bɛnɔ
nyamfo kasɔ tutuutuu, eni biembokpo
akpofukutu belo betidi ekpi.
8 Itsyise Utidi Eto Ubi ni Ɔnwɛditsyəyi
eto Onamute.”

Yesu Átsya Utidi Wə Eto Kɔni Díkpə.

9 Mfó nya Yesu dídu úsu Yudafɔ eto
Katsyakɔ kətsyuə.

10 Mfóo, úsu únyə osani utsyuə wə eto
kɔni, kɔni díkpə. Betidi bətsyuə ákɛ mfó
ba léla bə bábɛbɛ etiki bətə wə bə óta
kɔfi ubu, nyaso bátɔ wə bənkə, “Kɔfi ətə
kusu bə batsya ufimfi lə Ɔnwɛditsyəyi?”
11 Yesu átɔ mə nkə, “Lə ibə bə mi
utsyuə eto osamu ákpia údufə lə dibiəku
əsuə lə Ɔnwɛditsyəyii, wəmbunə wə
uləkə?
12 Fɛɛ utidi afo koya oso osamu! Nyalɛ,
bo kɔfi məntə bo kusu nkə bɔwunsəko
kuutsyuə lə Ɔnwɛditsyəyi.”
13 Mfó nya ɔ́tɛyi osani wə eto kɔni
díkpə nkə, “Nə fə kɔni etsyue.” Únə ko
útsyue, nya kɔni komə disi kótsya wə fe
kase kunuəfə komə nte.
14 Nya Farisifɔ ba díńyə mfó dídu nya
béfi nsusu bə boolo Yesu.

Yesu Ni Uyifoyifo Wə Onanto Díləkə.

15 Se Yesu lɛnɔ nkə bákle kɛnyɛ lə wə
əsuəə, údu mfó, nya betidi kpə dítəkəko
wə. Ótsya befimfi kenke.
16 Nya úti mə kusu nkə bəntə lə betidi
lə bate bə wə uni.
17 Ɔtɛyi nyamfo nko bə lə Onanto eto
nnya ɔ́tɛyi útsyə ɛyɛ lə wə Unyɛləkətidi
Yesaya əsuə lə ibə itə sitinti nkə,
18 “Nwə mfo ni mɔ uyifoyifo wə mínləkə
mintsyə,
nwə maala, nya məənyə disuəyuə lə
wə tinti.
Muutə mɔ Lɛwɔnɔ lə dibə disiə lə wə
əsuə,
nya woobe mɔ lekpokponkpo letsya
utə kawunsiə kenke.
19 Weembunə etiki ku betidi nye ofã
kuutsyuə,
nya bəmbɔnɔ wə etiki ku bofa lə
obia.
20 Wɔɔkɛ dibusə utə mba ləmbə əsuəale.
Nya wuunyə mba diyifole saa ləmbə
lə əsuə kaminsə.
Wɔɔlɛnko nko kekleke isu ese lefe nə mɔ
ɔnukualɛ eto lekpokponkpo
luutəkə kato.
21 Nya betidi ba kenke luufi mə
kusubebe bətəkə lə wə.”

Bátɛyi Bənkə Yesu Eto Ǝsuəale Ábɔ Itsyi Wo Buti Lə Awɔnɔ Bua Eto Ɔtɔnkotɔnko Ɔflɔ.

22 Mfó nya betidi bətsyuə lékpa osani
utsyuə wə awɔnɔ bua nlɛ bulə, wə ni
unəmba nya uyifo nwə lendi etiki tsya
báboko Yesu ɔflɔ. Yesu átsya wə itə ófo
etiki budi, kənyə asa tsya.
23 Ayanisa nnya Yesu díyifo mfó éyifo
betidi bamfó yanii, nya bátɔ bənkə,
“Inni nwəmfo ni Oka David eto ufluflu
wə bákpo ɔhile bətsyə?”
24 Se Farisifɔ lɛnɔ nyamfoo, bátɛyi
bənkə, “Woala ɔwɔnɔ bua kələkə ɛyɛ lə
əsuəale nya awɔnɔ bua eto ɔtɔnkotɔnko
Beelsebul dítə wə əsuə.”
25 Yesu áte mə nsusu nyaso ɔ́tɛyi mə
nkə, “Sekakedikɔ saa sia laama akpa
akpa, kəńyə lə bətsyuə əsuəə, ebɔkɛ
sɛklɛ. Nya umə nye diyo saa nə laama
akpa akpa kəńyə lə bətsyuə əsuəə,
eboba lə akpa.
26 Nyaso lə lekpa lɔni lɛ lekpa nuəfə
bɔkpɔnko lə Obonsam eto sekakedikɔɔ,
ete bənkə dioba akpa, nya diəmbɔklɛ fɛ
dioba lekpo lə kasɔ.
27 Lə bɛlɛ bɔtɛyi biə awɔnɔ bua eto
ɔtɔnkotɔnko eto əsuəale əsuə maayɛ
kala awɔnɔ bua kələkə lə betidi əsuəə,
nyalɛ bawe eto əsuəale əsuə mba
ntəkəko mi laayɛ kala mə kələkə? Lesa
nə mi kosate eto mba ntəkəko mi
leeyifoo, lə bote bə bɛnlɛ sitinti bɔtɛyi.
28 Inni Beelsebul bomuu, Onanto eto
Lɛwɔnɔ ni ləətə mɛ əsuəale bə nla
awɔnɔ bua lə betidi əsuə. Nyamfo lɛ
bote bə Onanto eto Sekadidi ébutsyə
kasɔ lə mi nti koko.
29 “Kuutsyuə saa embofo botaka
kedufə lə əsuəaletidi eto diyo ete utsyiko
wə bikə butsyi, lenni bə ófo əsuəaletidi
əmə bumuə kakle fɛ woofo budufə lə
diyo nəmə ketsyi wə bikə.
30 “Utidi wə ke lentəkəko mɛɛ, uńyə
mɛ lə əsuə. Nya nwə ke lanwunsəko mɛ
lə bɔsɛketsyue əsuə eesensə nnya.
31 Lə nyamfo esoo, nlɛ mi bɔtɛyi
minkə, boofi abua saa béyifo ku etiki
bua saa bédi batsyɛ mə, fɛɛ nwə ke luudi
etiki nnya diíyə lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əsuə
alɛɛ, bembufi nnya batsyɛ wə.
32 Nya utsyuə wə ke luudi etiki uńyə lə
Utidi Eto Ubi əsuəə, boofo bufi katsyɛ
wə, fɛɛ utsyuə saa ke luudi etiki uńyə lə
Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əsuəə, bembufi batsyɛ wə
lə nkpə bomfo lee mbo luubə əsuə tsya.

Kuyi Saa Kuyi Eto Ebibi Ǝsuə Baayɛ Kənyə Nko Eto Okle Kuni.

33 “Kuyi sɛɛ saa aanwɔ ebibi sɛɛ, nya
kuyi bua saa tsya aanwɔ ebibi bua.
Bəətsyə kuyi lekpo ɛyɛ lə ebibi nnya
koanwɔ əsuə.
34 Mimba lɛbɔ bitsyi lə bawa eto kafo
əsuə! Asa sɛɛ aambɔ ketsyi lə mi kɛnyɛ!
Itsyise lesa nə diyi mi ketu əsuəə, nnya
mi kɛnyɛ ləələkə katɛyi nɛ.
35 Utidi sɛɛ, asa sɛɛ laabɔ ketsyi lə wə
nya ini nnya wəələkə katɛyi nɛ. Nya
utidi bua tsyaa, abua nnya nkpe lə wəə,
nnya wəələkə katɛyi nɛ.
36 Nla miə ekpa ko mi wee bə, lə
Lekpoyi Fɛfɛɛ, utsyuə saa ebutə etiki
bimba saa nnya lɛbɔ lə wə kɛnyɛ eto
nkunta.
37 Itsyise fə kosate eto etiki nnya lɛbɔ
fə lə kɛnyɛɛ, nya buufi bakponko fə
lekpo balofə dikpi lee bətə fə lɛbɛ nɛ.”

Yesu Áni Nkə Weembuyifo Ayanisa Saa Ote.

38 Mfó nya afi eto bateasa ku Farisifɔ
bətsyuə lɛtɛyi Yesu bənkə, “Oteasa, bola
boə yifo ayanisa ətsyuə até lə bobe.”
39 Mfó nya Yesu dítə mbuayɛ nkə,
“Bebe, mi mmi eto betidi ba leesumu
bəfiə ku asa bimba. Bela biə biənyə
ayanisa itsyi mɔ ɔflɔ, fɛɛ biembunyə
ayanisa saa enso nnya dítsyi Onanto eto
Unyɛləkətidi Yona ɔflɔ.
40 Fe kase Yona dísiə eyi ətsyə ku ntsye
ntsyə lə lɛkpɛ kplɛ ditsyuə eto kafoo, nko
ke Utidi Eto Ubi tsya lɔɔkɛ lə eyi ətsyə ku
ntsye ntsyə əsuə lə kasɔ kəmiə nɛ.
41 Lə Lekpoyi Fɛfɛɛ, Ninive eto betidi
ebuńyə balo mi dikpi itsyise bátsyi
bawuninsə se bánɔ Yona lébe Ditiki Sɛɛ
nəmə letsya. Nya lə ntɛyi mi, utsyuə kpe
mi lenti mfo wə lɛmɔ onso Yona.
42 Lə Lekpoyi Fɛfɛɛ, Besio eto Oka wə
dítsyi Ɔnwɛdikue ebotaka uńyə olo mi
dikpi, itsyise ɔ́yɛ utsyi taa mfó úsu Oka
Salomo ɔflɔ nkə lə usu ɔnɔ Oka Salomo
eto abesibetiki. Fɛɛ nlɛ mi bɔtɛyi sitinti
minkə, lesatsyuə nə nso Oka Salomo eto
kobe kpe mi lenti mfo.

Lɛwɔnɔ Bua Esi Disinkli Dibə Lɛlɛ Kəsiəkɔ Bɔbɛbɛ.

43 “Nlɛ mi bɔtɛyi minkə, lə bala lɛwɔnɔ
bua bələkə lə utidi əsuəə, diesukayɛ
nlebe nlebe bo lekoe kabɛbɛ kasɔnɔkɔ.
Nya lə diənnyə kedufəkɔ saa,
44 diatɛyi ni əsuə nkə, ‘Muusinkli nsu
kaka mínsiə kɔ.’ Lə dibə dinyə nkə mfó
te fufuu, bákpa mfó nya betsyue bikə
kukɔnɔ lə ni kafoo.
45 Diesinkli kesu kakpa awɔnɔ bua
akuanse bamba nnya nkpe ale enso ni
nya beesinkli kesu kəsiə mfó. Nya lə
kalokɔɔ, utidi əmə eto asayifoyifo aabia
kaso nnya kɔ. Nko yuutsyə itə mi mmi
eto betidi bua bamfo nɛ.”

Báwoe Ni Yesu Eto Batokpenyə Tinti?

46 Lefe nə Yesu nsi nlɛ etiki budi ku
betidi bamәə, wə ambe ku wə
bayimisani əbə bəńyə lə lekple mfó nya
bála bə bedinko wə etiki.
47 Nya betidi ba díńyə mfó eto ɔni dísu
ɔ́tɛyi Yesu nkə, “Bebe, fə ambe ku fə
bayimisani ńyə lə lekple bə bala bə
beedinko fə etiki.”
48 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Owoe ni
mɔ ambe nya bawe ni mɔ bayimisani?”
49 Nya óté wə bakasebi kɔni ɔ́tɛyi nkə,
“Nnyə mɔ ambe ku mɔ bayimisani!
50 Utsyuə saa wə leeyifo mɔ Anto wə
nkpe kato eto lelabii, wə ni mɔ ɔyimisani
ku mɔ ɔyimisio ku mɔ ambe nɛ.”

13

Yesu Átɛyi Lekpá Itsyi Lə Nwə Dísə Eyibibi Ǝsuə.

1 Diyi nəmfó kee, Yesu édu lə diyo úsu
lekpo kɛnyɛ. Úsiə lə kasɔ útsyiko asa
boté.
2 Betidi ba díbə bátsyilama wə efui
tinti eso údufə lə ɔklɔ utsyuə nya úsiə lə
kasɔ, nya sitiditu siamə díńyə lə utuflɔ
mfó.
3 Údi mə etiki kpə ɔ́yɛnko lə akpá əsuə
nkə, “Lefe nə léfe məə, utsyuə uni ésu
úsə eyibibi lə ɔkuɛ.
4 Se ɔnlɛ eyibibi nyamə busəə, ətsyuə
álo ékpo lə kusu ɔflɔ nya baklɔbɛ díbə
básɛ nnya bámini.
5 Eyibibi nyamə ətsyuə tsya álo ékpo
lə abanse əsuə, kaka sitə lemfui. Íkə mlə
itsyise site siamə memfui.

6 Fɛɛ se kofe lefaa, eyibibi nyamə díkəə, áblobe nya íkpə itsyise nnya keyudu méndufə isu kasɔ etsyo.
7 Eyibibi nyamə eto ətsyuə álo ékpo lə biyu nti. Nya se íkee, biyu biamə áto íti nnya.
8 Fɛɛ eyibibi nyamə eto ətsyuə álo ékpo lə kasɔ sɛɛ əsuə nya se íkə ébee, ɛnwɔ ebibi. Ǝtsyuə anwɔ kolofa, ətsyuə tsya awosi akua, nya ətsyuə tsya lɛnwɔ awosi ətsyə."
9 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, "Fə ke ato nnya laanɔ asa nkpee, nɔ!"

Onanto Ǝləkə Wə Sekakedikɔ Eto Asakulakula Óte Mi.

10 Nya Yesu eto bakasebi díbə Yesu ɔflɔ nya bátɔ wə bənkə, "Beso feedi betidi etiki kayɛnko lə akpá əsuə?"
11 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, "Mimii, béfi kato eto sekakedikɔ eto asakulakula bətə mi, fɛɛ inni betidi bamba.
12 Utidi wə ke asa ntee, buusi bətə wə bawunsə nya wɔɔkɛ kpə. Nya utidi wə kulesa lentee, nnya nte wə tsyaa, bɔɔlɛ nnya bafo wə lə ani.
13 Nnya eso meedi mə etiki kayɛnko lə akpá əsuə ni nkə, balɛ asa bunyə ku ənəmi, fɛɛ bəənnyə kətsyə lekpo. Balɛ bɔnɔ, tsya fɛɛ baannɔ nye banɔ kasɔ.
14 Nyaso Unyɛləkətidi Yesaya eto nnya ɔtɛyi utsyə əbə itə nko bə,

'Betidi bamfo ebɔnɔ bãã, fɛɛ bəmbɔnɔ kasɔ!
Boonyə asa bãã, fɛɛ bəmbunyə ekpanko mə

15 Itsyise disi əkpə betidi bamfó.
Lenni nko inii, eni mə ənəmi ebunyə asa wuee.
Mə ato tsya ebɔnɔ asa nnya mə nsusu tsya lɔɔnɔ asa kasɔ,
nya bɔɔtsyi mə ənəmi bətə mɛ, nko Onanto lɛtɛyi nɛ, nya mootsya mə bufi.'

16 Fɛɛ mii, disiɛkpɛ kpe mi tinti, itsyise mi ənəmi əənyə asa nnya mi ato tsya laanɔ asa.
17 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə, Onanto eto bənyɛləkətidi ku basɛɛ kpə ábɛbɛ bə lə bənyə asa nnya bɛnlɛ buunyə, fɛɛ bənyə nya lə banɔ asa nnya bɛnlɛ bɔɔnɔ, fɛɛ bánnɔ."

Yesu Ǝləkə Nwə Dísə Eyibibi Eto Lekpá Kasɔ Óte.

18 Yesu átɛyi wə bakasebi nkə, "Bitsyue ato lə bɛnɔ lə nləkə nwə dísə eyibibi eto lekpá eto kasɔ nte mi.
19 Utsyuə saa wə laanɔ Ditiki Sɛɛ nəmə itsyi lə Onanto eto Sekadidi eto letsyabebe fɛ woannɔ ni kasɔɔ, eyifo fe eyibibi nnya lélo ékpo lə usunte ɔflɔ nya olontidi əmə ləəbə kənə nnya báto mfó kələkə lə mə akɔɛsi.
20 Eyibibi nnya lélo ékpo lə kabansesɔɔ, ńyə itə betidi ba laanɔ ditiki nəmə nya baafo ni ku disuəyuə lamfolamfo.
21 Fɛɛ se dianyɛ kedufə lə mə ketu kesu kəmiə esoo, diənsiə lə mə kaklɛ. Nyaso lə bulə nye kamatiti kətsyuə əbə lə mə əsuə iku lə ditiki nəmə esuəə, yealo mə ani lamfolamfo nya bəətə disi.
22 Eyibibi nnya dídufə lə biyu nti ni betidi ba laanɔ ditiki nəmə. Fɛɛ disibubu lə kawunsiə kamfo eto bikə ku ke setabikɛ sia laawɛ utidi kakpee, aato keti ditiki nəmə, itə diannwɔ ebibi.
23 Nya eyibibi nnya lélo ékpo lə kasɔ sɛɛ əsuə ni betidi ba laanɔ ditiki nəmə nya baanɔ ni kasɔ. Nya dianwɔ ebibi, ətsyuə kolofa, ətsyuə awosi akua, nya ətsyuə tsya awosi ətsyə."

Yesu Átɛyi Lekpá Itsyi Sefa Wunyɛwunyɛ Ǝsuə.

24 Yesu átɛyi mə lekpá bamba nkə, "Onanto eto sekakedikɔ ale utsyuə wə díse eyibibi sɛɛ lə wə ɔkuɛ.
25 Lə ketsye eto lefe nə utsyuə saa nlabe selabee, olontidi utsyuə ésu úsə eyibibi wuliwuli ókpo lə akpa nyamə nti nya údu.
26 Se eyibibi nyamə lébe itsyiko bɔnwɔɔ, sefa sia olontidi əme dísu úse ókpo lə ɔkuɛ əmə tsya étsyiko əsuə buləkə kate.
27 "Mfó nya ɔkuɛnsate eto beyifoyifo dísu bátɔ wə bənkə, 'Boanto, búnyə boə eyibibi sɛɛ fesə lə fə ɔkuɛ əmə. Nya se sefa siamfo dítsyi?'
28 "Útə mə mbuayɛ nkə, 'Olontidi utsyuə díyifo nyamfo nɛ.'
"Bátɔ wə bənkə, 'Ala fə busu busu sefa siamə buləkə?'

29 “Útə mə mbuayɛ nkə, ‘Owo, itsyise
lə bisu sefa siamə kesukɔ kələkəə, biofo
akpa eto ətsyuə tsya busu kələkə ku sefa
siamə.
30 Bitə lə sefa siamə ku akpa nyamə lə
iŋyə isu ese diləkəfe. Lefe nəmfóo,
muutə beyifoyifo bamə tɔ̃ baka sefa
siamə buləkə kakle etsyu, etsyu batonsə
fɛ lə batɔ bələkə akpà nyamə. Nya lə
bekpa ebibi nyamə bekpo lə mɔ kenwu
əsuə.’ ”

Yesu Átɛyi Lekpá Úfi Diyibibi Nə Nso Bɔfɛ Ókatesə Ko Onanto Eto Sekakedikɔ Busənsə Ǝsuə.

31 Yesu esi ɔ́tɛyi mə lekpá bamba
ditsyuə nkə, “Onanto eto sekakedikɔ ale
utidi wə léto diyibibi kɛkɛ ditsyuə lə wə
kasɔ.
32 Diyifo diyibibi nə nso bɔfɛ lə ni
bətsyuə nti. Fɛɛ lə díkə lébee, diamɔ
kafiani kuyi ko laaso bɔmɔ lə ko bətsyuə
kenke nti. Diesense kalɛ nya baklɔbɛ
ləəbə kato ayo lə ko kalɛ əsuə.”

Yesu Átɛyi Lekpá Itsyi Lə Ǝyənkisəsa Nnya Beefi Katsyakasə Ku Nnamfo Ǝsuə.

33 Yesu esi ɔ́tɛyi mə lekpa bamba nkə,
“Nyə mə Onanto eto sekakedikɔ nte. Site
fe usio wə dífi əyənkisəsa otsyakasə ku
ntabinamfo eto utu utsyuə isu ese lefe nə
nnamfo wɔwɔ bomə kenke letaka.”

Yesu Áte Asa Ɛyɛ Lə Akpa Ǝsuə.

34 Yesu éfi akpá óte betidi bamə asa
nyamfo kenke. Wéndi mə etiki saa nnya
dímanyɛ lə akpá əsuə.
35 Úyifo nko itə lə ditiki nə Onanto eto
Unyɛləkətidi lɛtɛyi utsyə lə ibə itə nkə,
“Muudi mə etiki nyɛnko lə akpá əsuə.
Muudi mə etiki nnya nkpe lə kakula
əsuə idu lə kawunsiə eto kasɔ
ketsyikokɔ ke.”

Yesu Ǝləkə Lekpá Nə Ɔ́tɛyi Itsyi Lə Sefa Wunyɛwunyɛ Ǝsuə Eto Kasɔ.

36 Yesu édu lə betidi bamə ɔflɔ nya úsu
diyo. Nya wə bakasebi díbə wə ɔflɔ
bátɛyi wə bənkə, “Ləkə lekpá nə fátɛyi
bo itsyi lə sefa wunyɛwunyɛ sia lɛkɛ lə
ɔkuɛ əmə kasɔ ate bo.”
37 Yesu átɛyi mə nkə, “Nwə dísə
eyibibi sɛɛ nyamə ni mɔ, Utidi Eto Ubi.
38 Ɔkuɛ əmə ni kawunsiə. Nya eyibibi
sɛɛ nyamə ni mba nkpe lə sekakedikɔ
siamə. Sefa siamə ni betidi ba ni olontidi
əmə eto bale.
39 Nya olontidi wə dísə sefa bua siamə
ni Obonsam. Bidikə diləkəfe ni kawunsiə
eto kalosəkɔ. Nya mba ləələkə bidike
biamə ni Onanto eto batɔnkpe.
40 “Fe kase baakpa sefa kətsyə ditsyu
katonsəə, nko ke yuubə lə kawunsiə eto
kalosəkɔ nɛ.
41 Mɔ, Utidi Eto Ubi, ebotsyese mɔ
batɔnkpe lə bələkə asa nnya ləətə
boeyifo abua ku babuayifo kenke
betsyiko Onanto eto sekakedikɔ.
42 Boofi məmblɛ bato bakpe lə
diteféɛnku manlo kəmiə. Mfó boowi nku
bayimi animi!
43 Nya Onanto eto betidi luuyənde fe
kofe lə mə Onanto eto umə. Mba ato
nkpee, tsyue ato lə banɔ!

Yesu Átɛyi Lekpá Itsyi Lə Bike Bia Lefo Konya Bia Béfi Bákula Ǝsuə.

44 “Onanto eto sekakedikɔ ale bikə bia
lefo koya béfi bákula lə ɔkuɛ utsyuə, nya
utsyuə dísu ɔ́kɛ nnya nya úsi úfi ɔ́kula.
Únyə disuəyuə tinti, nyaso úsu úfi wə
lesa saa óte nya úfí úsu óya ɔkuɛ əmə.”

Yesu Átɛyi Lekpá Itsyi Lə Otsyabi Wə Léfo Koya Utsyuə Ǝsuə.

45 Yesu esi ɔ́tɛyi nkə, “Onanto eto
sekakedikɔ ale nwə laate bikə wə nlɛ
atsyabi nnya laanɔ bobe tinti bɔbɛbɛ.
46 Se úsu únyə ɔni wə lefo koya tinti
onsoo, úfi lesa saa nə nte wə úsu óte nya
úsu óya otsyabi əmə.”

Yesu Átɛyi Lekpá Itsyi Lə Mba Laata Asabu Ǝsuə.

47 Yesu átɛyi nkə, “Onanto eto
sekakedikɔ esi sele asabu nnya báta
bákpo lə lekpo, nnya bələkə akpɛ ate ate
kpə.
48 Nya lefe nə asabu nyamə díyii, bənə
nnya bábɔnko lə ntu báboko
ditukpenkpe nya bəsiə lə kasɔ nya básɛ
akpɛ nyamə bələkə. Básɛ edidi bákpo lə
etsyitsya, nya básɛ nnya beendi béwui.
49 Nko ke yuutsyə lə kawunsiə eto
kalokɔ nɛ. Onanto eto batɔnkpe ebubə
bələkə betidi sɛɛ betsyiko lə babua nti.

50 Nya booto babuayifo bakpe lə
diteféŋku manlo kəmiə. Mfó nya
nkuwiwi ku anyiyimiyimi lɔɔkɛ."

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Asa Fɔfɔ Ku Akoko Ǝsuə.

51 Yesu átɔ mə nkə, "Bɛnɔ asa nyamfo
kasɔ?"
Bətə mbuayɛ bənkə, "Ee."
52 Nyaso Yesu átɛyi mə nkə, "Nyalɛ,
nyamfo lɛ bote nkə, afi eto oteasa saa wə
léfiani Onanto eto sekakedikɔ eto
okasebi, ale Onamute utsyuə wə ləələkə
bike fɔfɔ ku bekoko lə mi kakulakɔ
kaboko lekple."

Nasaretfɔ Áni Yesu.

53 Nya se Yesu lɛtɛyi akpá nyamfo
kenke ólosəə, údu mfo.
54 Úsinkli úsu mə umə, nya óte asa lə
mə katsyakɔ. Nya betidi ba lɛnɔ wə
asatetee, íyifo mə yanii, nya bátɔ bə,
"Sieti nwə mfo lékase kobe komfo eto
okle útsyiko? Nya sie únyə əsuəale nnya
ufi ɔnlɛ ayanisa nyamfo buyifo kate?
55 Inni wə ni nwə laawoe keyi eto ubi
əmə lee? Nya eni Maria tsya ni wə ambe,
nya wə bayimisani tsya ni Yakob, Yosef,
Simon ku Yuda, nya wə bayimisio kenke
tsya nkpe bo lenti mfo lee?
56 Nya lə sieti ɔkɛ wə kobe ku əsuəale
nyamfo eto okle utsyiko?"
57 Nko ini bə wə asa eyifo mə
kɛnyɛlele, nyaso báni wə.
Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, "Onanto
eto Unyɛləkətidi kpe dibu lə kalebe saa,
enso wə umə ku wə batokpenyə hã eto
nti bə beembu wə."
58 Se bámfo bánɔ esoo, Yesu ményifo
ayanisa kpə lə mə nti.

14

Herodes Ǝtə Nkə Balo Yohanes Ntufləsətidi.

1 Lə lefe nəmfóo, Herodes wə dídi Seka
Lə Galilea eto kasɔɔ, ánɔ etiki itsyi lə
Yesu əsuə.
2 Ɔtɛyi wə beyifoyifo nkə, "Utidi emfo
ni Ntufləsətidi Yohanes wə bátakəsə
betsyiko ɔkɔmə úbə nkpə, nyaso onkpe
əsuəale weeyifo ayanisa kate nɛ."
3 Ɔtɛyi nko itsyise Herodes ni nwə dítə
bəmuə Yohanes bákpe lə Aba eto diyo.
Úyifo nko lə Herodia wə ni wə ɔyimi
Filipo eto usiə eso.
4 Itsyise Ntufləsətidi Yohanes átɛyi
Herodes nkə, "Onanto eto kɔfi məntə
kusu bə fi fə ɔyimi eto usiə Herodia."
5 Nyamfo eso Herodes ála nkə lə balo
Yohanes. Fɛɛ óte Yudafɔ eto betidi sikpi,
itsyise bébu Yohanes fe Onanto eto
Unyɛləkətidi.
6 Diyi lɔnii, se Herodes nlɛ wə leleyi
budii, ókpadi betidi bəbə. Nya Herodia
eto ubisiobi díbə uwi kewi lə betidi kpə
bamə eto ənəmi. Nyamfo ákpe Herodes
disuəyuə tinti.
7 Mfó útsyə kɛnyɛ útə wə nkə, "Ekpe lə
lesa saa bə muutə fə lesa nə ke fatɔ!"
8 Wə ambe ətə ɔ́tɔ nkə, "Tə mɛ mɔmɔ
mɔmɔ mfoo, Ntufləsətidi Yohanes eto
disi nə béfi bətəkə lə ɔkpɛ tɛnklɛ əsuə."
9 Lesa nə disiobi nəmfo lɛtɔ ələ
Herodes efensɛ. Fɛɛ lə kɛnyɛ ka úkətsyə
lə wə beninə ku mba ókpadi óboko mfó
eto ənəmi esoo, útə nkə beyifo lə disiobi
nəmə eto nnya ɔtɔ əsuə bətə wə.
10 Nyaso ókpe utidi úsu óla Yohanes
wə lɛkɛ lə Aba eto diyo eto disi.
11 Béfi disi nəmə nkpe lə ɔkpɛ tɛnklɛ
əsuə bətə disiobi nəmə nya wuntsya dífi
ni úsu útə wə ambe.
12 Yohanes eto bakasebi əbə bétsyi wə
ɔkɔ əmə bésu bébike, nya bésu bátɛyi
Yesu.
13 Lefe nə Yesu lɛnɔ nkə bálo Yohanes,
úsiə lə ɔklɔ údu mfó úsu kaka lɛbiɔ. Fɛɛ
se betidi lɛnɔ nkoo, bédu lə mə kəmə,
báyɛ akpa bésu kaka onkpe.
14 Mfó nya Yesu lɛbɔ lə ɔklɔ əmə kafo.
Nya se únyə sitiditu siamə, mə asa ənə
wə kafo nya ótsya mba ni befimfi.

Yesu Ǝtə Betidi Akpi Anɔ Lesa Bédi.

15 Ditsyitsyo nəmfóo, wə bakasebi əbə
wə ɔflɔ nya bátɛyi bənkə, "Kale ebolo,
nya mfo tsya atsyo ku umə. Nyaso yani
betidi bamfo lə besu mbuto bo nkpe mfó
lə besu baya lesatsyuə bedi."
16 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, "Yanle bə
bedu. Mi kosatee, bitə mə lesatsyuə lə
bedi."

17 Bátɛyi wə bənkə, “Lesa nə nte bo ete
ni abolo anɔ ku akpɛ ənuə.”
18 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Bifi
nnya beboko mɛ mfo.”
19 Ɔtɛyi betidi bamfó nkə bəsiə kasɔ lə
sefa əsuə. Nya ufi abolo anɔ ku akpɛ
ənuə nyamə, nya óbesə wə ənəmi kato
nya ósɔ Onanto ani. Úbudi abolo nyamə
nya úfi útə wə bakasebi. Nya bakasebi
bamə tsya dífi nnya bətə betidi bamə.
20 Utsyuə saa édi úmi. Nya se wə
bakasebi lɛsɛ nnya bédi díbuu, íyi
etsyitsya lefosi ənuə.
21 Basani ba dídi lesa nəmə eyifo fe
basani akpi anɔ. Fɛɛ bánkla besio ku
bekpefi bákpe lenti.

Yesu Áyɛ Lə Galilea Eto Ditumbukplɛ Ɜsuə.

22 Mfó nya Yesu dítə wə bakasebi lébe
bédufə lə ɔklɔ nya ótɛyi mə nkə bákatɔ
lə ditumbukplɛ nəmə eto lekpake nə nse.
Wə akɛ mfó nkə lə utsyə betidi bamə
kusu.
23 Se útsyə betidi bamə kusu olosəə,
wə mate ábe úsu kɔtini kato úsu óto ola.
Se ketsye lefe léyoo, wə mate hã ákɛ
mfó.
24 Lə lefe nəmfóo, ɔklɔ əmə ébɔyɛ
ótsyo. Ufiebi lɛ bɔsɔ kekleke ketinkəsə
kufuə komə, nya ntu nlɛ bɔsɔ kedufə lə
ɔklɔ əmə kafo fe wuufusə.
25 Nya fe kolensiəntu kplɛ eto abombo
ətsyə ku olosiə eto abombo akua nti
sekaa, Yesu áyɛ lə ntu əsuə úbə údufə
wə bakasebi bamə ɔflɔ.
26 Lefe nə bənyə bə ɔyɛ lə ntu əsuə
mfóo, báte sikpi nya bátɛyi bənkə, “Ɔkɔ
uni!” Nyaso bétsyiko bofa ku sikpi
bembembe!
27 Fɛɛ Yesu édi mə etiki lamfolamfo
ótɛyi nkə, “Bekpe utu! Mɔ uni! Biante
sikpi!”
28 Mfó nya Petro lɛtɛyi nkə,
“Bonamute, lə fə uni sitintii, tə lə nyɛ lə
ntu əsuə mbə ntu fə.”
29 Yesu átɛyi wə nkə, “Bə!”
Nya Petro lɛbɔ lə ɔklɔ əmə kafo nya
útsyiko bɔyɛ lə ntu bomə kesu Yesu ɔflɔ.
30 Fɛɛ se únyə kase ufiebi əmə nkpe
kɛnyɛ alee, sikpi əmuə wə nya útsyiko
bonya kedufə lə ntu bomə kəmiə. Mfó
nya Petro lefã ótɛyi nkə, “Bonamute, fo
ətə mɛ!”
31 Lamfolamfo Yesu ənə kɔni útsyue,
ókɔbe wə nya ótɛyi wə nkə, “Fə
bofokanɔ lə mɛ əmbə ale! Beso fáyaki?”
32 Se mə inuə bamə dídufə lə ɔklɔ əmə
kafoo, ufiebi əmə ko lɛyɛ bɔsɔ.
33 Mfó nya bakasebi bamə lése akonki
básumu wə. Nya bátɛyi wə bənkə,
“Onanto eto ubi feni sitinti!”

Yesu Átsya Befimfi Lə Genesaret.

34 Se báyila ditumbukplɛ nəmə báyo
ditukpenkpe nə nsee, báyifə lə Genesaret
eto kasɔ.
35 Mfoó, betidi bamə ənyə Yesu bətsyə
lekpo. Nyaso bésu bákpa befimfi ba
kenke nkpe lə lekpake nəmfó báboko
Yesu ɔflɔ.
36 Bálɛ wə lekpakpa bə lə utə lə befimfi
lə betidi wə awu eto atosi ete. Nya mba
kenke dítidi wə awu eto atosii, mə bufi
əyuə mə.

15

Bɛni Onanto Bə Lə Bítəkəko Mi Batekoko Banakoko Eto Asatete Kama.

1 Nya Farisifɔ bətsyuə ku afi eto
bateasa bətsyuə ba dítsyi Yerusalem
díbə Yesu ɔflɔ nya bátɔ wə bənkə,
2 “Beso fɛ fə bakasebi leenyifo lə bo
banamə eto akpa əsuə? Bəəmflə mə ani
kukɔnɔ fe kase bo akpa laate fɛ beedi
lesa!”
3 Yesu átɔ mə nkə, “Nya beso biani nya
bienyifo lə Onanto eto afí əsuə fɛ
biətəkəko mi batekoko, banakoko eto
asatete kama?
4 Itsyise Onanto átɛyi nkə, ‘Bu fə anto
ku fə ambe. Nya utidi wə laakpadi wə
anto ku ambe diye bua ditsyuəə, ele bə
balo wə.’
5 Fɛɛ mi áte biə utidi nwə lesatsyuə nte
nkə woofo ni bufi kawunsəko wə anto
nye ambe fɛ ótɛyi nkə, ‘Mfi lesa nəmfo
ntsyə kɛnyɛ miə muufi ni ntə Onanto.’
6 Ɛyɛ lə nyamfo əsuəə, yensi fe bə
bebu mə anto mə. Kusu komfo əsuə nya
biayɛ kani Onanto eto kɔfi itə lə bitəkəko
mi kosate eto asatete kama nɛ.
7 Mi ənəmi ənəmi eto betidi! Asa nnya
Onanto eto Unyɛləkətidi Yesaya lɛtɛyi
útsyə lə mi əsuə əbə itə nko sitinti.

8 Onanto átɛyi nkə,
‘Betidi bamfo efi mə kɛnyɛ eto etiki fufu
balɛ mɛ dibu butə.
Fɛɛ lə mə utu kəmiəə, baanla mɛ.
9 Bimba ete beeyifo mɔ keyifo.
Itsyise kawunsiə eto betidi eto asa
ete baate lə mɔ ale eto kɛnyɛ.’ ”

Asa Nnya Leetsyi Utu Kəmiəə Nnya Laanansə Utidi Nɛ.

10 Mfó nya Yesu lékpadi sitiditu siamə oboko wə ɔflɔ nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bitsyue ato lə bɛnɔ asa nyamfo kasɔ!
11 Inni lesa nə leedufə utidi eto kɛnyɛ laabiasə wə, bomu etiki nnya laabɔ ketsyi lə wə kɛnyɛɛ, nnya laabiasə wə nɛ.”
12 Nya wə bakasebi díbə wə ɔflɔ bátɛyi wə bənkə, “Eyi fənkə se Farisifɔ lɛnɔ asa nnya fátɛyii, éla mə kɛnyɛ lele tinti?”
13 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Kuyi saa kuyi ko mɔ Anto wə nkpe Kato dímantoo, boosu ko bewi.
14 Nyaso biankpe mə kɛnyɛ. Bete fe bənəmba ba nyɛnko bənəmba bamba. Nya lə unəmba ɔni yɛnko unəmba bambaa, mə inuə ba tã ebudu banɔ bedufə lə kubiə kafo.”
15 Petro átɛyi wə nkə, “Ləkə lekpa nəmfo kasɔ ate bo.”
16 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Nyalɛ betidi ba laannɔ asa kasɔ ete binsi binii?
17 Binyi biə lesa saa nə didufə utidi lə kɛnyɛ, ayɛ kedufə wə lə kafo, nya weesie ni kabɔsə fe ɔflɔ kewi?
18 Fɛɛ etiki nnya laabɔ ketsyi lə wə kɛnyɛ, aabɔ ketsyi lə wə utu kəmiə. Nya nyamfo ləətə utidi laanansə əsuə lə kesumu eto kusu əsuə nɛ.
19 Itsyise itsyi lə wə utu kəmiə nya diətə weeyifo asa bua fe ditidilo, sɛsɔnɔdi nye disenkpo, setsyetɔ, kuyu ku bidiatɛyitɛyi ku betidi eto ayebiasəbiasəə, laabɔ ketsyi nɛ.
20 Asa nyamfo eto kakle laanansə utidi nɛ. Fɛɛ lə utidi məmflə kɔni fɛ udi lesa fe kase Farisifɔ laatee, nyamfo aannansə utidi.”

Yesu Átsya Usio Utsyuə Eto Ubi.

21 Yesu édu mfó úsu lekpake nə lɛfi kəmənkplɛ inuə ka ni Tiro ku Sidon ɔflɔ.
22 Mfó nya Kana eto usio utsyuə díbə Yesu ɔflɔ, nya ókafã bembembe kalɛ wə lekpakpa nkə, “Mɔ Onamute, Oka David eto kafo eto ubi, nyə mɛ kaminsə! Lɛwɔnɔ bua əbə disi lə mɔ ubisiobi əsuə nya dítə ɔnlɛ kanyi bunyə fefe!”
23 Fɛɛ Yesu ménfe kɛnyɛ ɔtɛyi wə kulesa. Mfó nya wə bakasebi lɛnyi besu balɛ wə lekpakpa bátɛyi wə bənkə, “La wə lə udu, itsyise utəkəko bo ɔlɛ bofã ketisə bo ato!”
24 Nya Yesu dítə mə mbuayɛ nkə, “Israel bebi nte fe basamu ba lénya ɔflɔ hã Onanto lékpe mɛ nkə nsu.”
25 Mfó nya usio əmfo díbə óse akonki lə wə ɔflɔ ɔ́tɛyi wə nkə, “Mɔ Onamute, wunsəko mɛ!”
26 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Yanlɛkɛ bə befi bekpefi eto didisa bato bakpe mə bakpa.”
27 Usio əmə ətə mbuayɛ nkə, “Mɔ Onamute, ite nko sitinti. Fɛɛ bakpa bamə tsya aafo didisa wɛlɛwɛlɛ nə lélo lékpo kasɔ lə mə onamute eto ɔpunu kalɔ budii.”
28 Mfó nya Yesu dítə wə mbuayɛ nkə, “Eyifo usio wə nkpe bofokanɔ tinti! Lesa nə fanlɛ bɔbɛbɛɛ, lə ibə itə fə.” Nyaso lə lefe nəmə tutuutu wə ubisiobi əmə əmuə ale.

Yesu Átsya Betidi Kpə Bufi.

29 Yesu édu mfó, nya ɔyɛ lə Galilea eto ditumbukplɛ ɔflɔ óbe kɔtini kutsyuə nya úsiə kasɔ.
30 Betidi kpə əbə wə ɔflɔ nya bákpa mba léba bankpoo kasɔ, bənəmba, abafa, bamumu, ku befimfi bamba kpə báboko wə ɔflɔ, nya ótsya mə bufi.
31 Iyifo betidi bamə yanii se bənyə bamumu nlɛ etiki budi, mba léba bankpoo kasɔ nlɛ botaka kayɛ, abafa nlɛ bɔyɛ, bənəmba nlɛ asa bunyə nya bátɛsə Israel eto Onanto.

Yesu Ǝtə Betidi Akpi Ana Lesa Bédi.

32 Yesu ákpadi wə bakasebi óboko wə ɔflɔ nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Sitiditu siamfo eto asa lɛ mɛ kaminsə, itsyise bəbə mɛ ɔflɔ diyi tsyəfə sɔ̃ɔ̃ nɛ, nya kulesa ente mɔmɔ boodi. Manla miə lə yani mə lə bedu ku kafo fufu, lə ənəmi lə isu enako mə lə kusu.”

33 Wə bakasebi átɔ wə bənkə, “Sieti
buunyə didisa butə mə lə mfimnti mfo bə
lə betidi ba kpenkpe mfo lə bedi bemi?”
34 Yesu átɔ mə nkə, “Didisa lesia nte
mi?”
Nya bátɛyi wə bənkə, “Abolo akuanse
ku akpɛ kɛkɛ asiani ete nte.”
35 Nyaso Yesu átɛyi sitiditu siamə nkə
bəsiə kasɔ.
36 Úfi abolo akuanse ku akpɛ nyamə,
nya ɔ́sɔ Onanto ani, nya úbudi nnya nya
úfi útə wə bakasebi bamə. Nya bésie
nnya bətə betidi bamə.
37 Məmblɛ édi lesa nəmə bemi. Nya se
básɛ nnya wɛlɛwɛlɛ nnya díbuu, íyi
etsyitsya akuanse.
38 Basani ba dídi lesa nəmə eboyo akpi
ana. Fɛɛ bánkla besio ku bekpefi bakpe
lenti.
39 Se Yesu dítsyə betidi bamə kusu
olosəə, údufə lə ɔklɔ nya údu úsu
Magadan eto lekpake eti.

16

Farisifɔ Ku Sadukifɔ Bətsyuə Átɔ Yesu Bənkə Uyifo Ayanisa Ǝtsyuə Ote Mə.

1 Farisifɔ ku Sadukifɔ bətsyuə əbə Yesu
ɔflɔ bə lə bato wə babe. Nyaso bátɛyi wə
bənkə, “Yifo ayanisa ətsyuə ate bo lə
bote boə etsyi Onanto ɔflɔ sitinti.”
2 Fɛɛ Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Lə
kofe lɛ diyo budufə nya binyə asɔmiloku
lɛsɛ həə, biatɛyi biənkə kalesɛ ebusiə
kusɛɛ.
3 Nya kolesiəntu lə kofe lɛ boto nya
kawunsiə ditsyiko bona tũũ, biatɛyi
biənkə ɔsɔmi əbə bɔni. Bialɛ ola akafo
bote kase kawunsiə luubə kətsyə lə
binyə asɔmiloku eto ditsyəbi. Fɛɛ beso
biəmbofo asa nnya luubə lə lefe nəmə
bote!
4 Mi mmi eto betidi bua ba leesumu
bəfiə! Bela biə nyifo ayanisa nte mi lə
binyə? Kulefe, membuyifo! Ayanisa
nnya eto okle boote mi ete ni nnya díbə
lə Yona əsuə.” Nyaso ótaka údu lə mə
ɔflɔ.

Etiki Itsyi Lə Farisifɔ Ku Sadukifɔ Eto Asatete Ǝsuə.

5 Se bakasebi bamə lɛyila ditumbukplɛ
nəmə bésu ni lekpake nə nsee, bənyə bə
báta əsuə béntsyi dídisa saa bésuko.
6 Yesu átɛyi mə nkə, “Bebe sinini lə
Farisifɔ ku Sadukifɔ eto əyənkisəsa nnya
baakpe lə asa əsuə.”
7 Mfó nya bétsyiko mə əsuə bɔtɔ
bənkə, “Nnya bóentsyi didisa saa eso
ɔnlɛ bɔtɛyi mməə.”
8 Yesu áte lesa nə banlɛ bɔtɛyi, nyaso
ɔ́tɔ mə nkə, “Beso bɛnlɛ bɔtɛyi lə mi nti
itsyi lə didisa nəmə bíentsyi eso əsuə?
Mi bofokanɔ emfui!
9 Nyaso biannɔ tɔ asa kasɔ? Biankloma
tɔ lefe nə mínsie abolo anɔ míntə betidi
akpi anɔ dídi bémi? Nya etsyitsya asia
nnya wɛlɛwɛlɛ dibu díyi?
10 Nya abolo akuanse nya mímfi míntə
betidi akpi anaa, etsyitsya asia díyi se
békpa nnya díbu?
11 Ntsyə ibə fɛ biannɔ kasɔ biə inni
didisa əsuə míndi mi etiki mintsyiko?
Bebe sinini lə Farisifɔ ku Sadukifɔ lə mə
əyənkisəsa əsuə!”
12 Nyamfo əsuə fɛ bakasebi bamə lɛnɔ
kasɔ bə inni əyənkisəsa əsuə ɔnlɛ mə
kɔlɛ bɔlɛ nɛ. Bomu lə asa nnya Farisifɔ
ku Sadukifɔ laate əsuə ɔnlɛ.

Petro Ǝləkə Ɔtɛyi Nkə Yesu Ni Utidi Wə Bákpo Ɔhile Bətsyə.

13 Yesu ésu lekpake nə lɛfi Kaisarea
Filipi eto umə. Mfó nya ɔ́tɔ wə bakasebi
nkə, “Owoe betidi laatɛyi bə mɔ, Utidi
Eto Ubi, ni?”
14 Bətə mbuayɛ bənkə, “Bətsyuə bə fə
ni Ntufləsətidi Yohanes. Bətsyuə tsya bə
fə ni Elia, nya babamba tsya bə Yeremiya
nye Onanto eto Unyɛləkətidi bamba
utsyuə feni.”
15 Mfó nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Nya mi
nkpə? Owoe biatɛyi biə wə mini?”
16 Simon Petro ətə mbuayɛ nkə, “Fə ni
Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə. Fə ni
Onanto wə nsi nkpə eto Ubi.”
17 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Simon, Yona
eto ubi, átɛyi nnya ɛlɛkɛ. Itsyise
ɔnukualɛ əmfo mámbɔ utsyi lə utidinini
saa eto kɛnyɛ. Bomu mɔ Anto wə nkpe
katoo, wə díləkə nnya óte fə nɛ.

18 Nyaso nlɛ fə bɔtɛyi minkə fə Petro,
fə diye ni leba. Nya leba nəmfo əsuə
mooto mɔ bafokanɔfɔ eto ditsyukpa
nəmə ńyənsə, nya ukpə eto əsuəale
kulaa tsya embutəkə ni kato.
19 Muufi Onanto eto sekakedikɔ eto
kasafui ntə fə. Lesa saa nə fookle lə kasɔ
mfoo, bookle ni kato. Nya lesa saa nə
foonyankli lə kasɔ mfoo, boonyankli ni
tsya kato.”
20 Mfó nya Yesu lékpe wə bakasebi kɔfi
nkə, “Biantɛyi kuutsyə saa biənkə mɔ ni
Nwə Bákpo Ɔhile Bətsyə əmə.”

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Wə Kanyinyənyə Ku Wə Ukpə Ǝsuə.

21 Idu lə lefe nəmfó ɛntɔɔ, Yesu étsyiko
wə bakasebi etiki bɔtɛyi kakpasə wuee
nkə, “Ele bə nsu Yerusalem lə nsu nyə
kanyi lə beninə, besumunyə ninə ku lə
afi eto bateasa eto ani. Boolo mɛ. Fɛɛ lə
diyi tsyəfə əsuəə, Onanto ebotakasə mɛ
utsyiko ɔkɔmə nsinkli mbə nkpə.”
22 Petro ákpa wə úsuko lɛkpɔ, nya
utsyiko buyənki kakpe wə katɛyi nkə,
“Kulefe, Bonamute! Nyamfo eto okle
okakaaka! Yəmbə fə lə əsuə kulefe,
kulefe!”
23 Yesu átsyi ɔ́wuninsə ɔ́tɛyi Petro nkə,
“Obonsam, du mɛ lə ɔflɔ! Eyifo nwə eto
eyifosa dińyə mɛ lə əsuə, itsyise fə nsusu
bomfo menyifo Onanto eto nle, bomu
utidinini eto nle.”
24 Nya Yesu lɛtɛyi wə bakasebi nkə,
“Lə utsyuə aala nkə wəətəkəko mɛɛ, ele
bə ɔni wə əsuə lə utsyi wə uyikabie
utəkəko mɛ.
25 Utsyuə saa wə laala nkə waata wə
nkpə eto disii, woonyansə mu. Nya
utsyuə saa wə loonyansə wə nkpə lə mɔ
butəkəko əsuəə, wuunyə mu.
26 Nte kutəkə ko utidi luunyə lə
kawunsiə eto bikə kenke afiani wə bele
nya ónyansə wə nkpə. Nye be utidi luufi
oflomako bə lə unyə nkpə manlo?
27 Itsyise Utidi Eto Ubi ebubə ku
Onanto eto batɔnkpe lə Onanto eto
diyənde əsuə, nya moofo utsyuə saa
kayo lə keyifo ka úyifo əsuə.
28 Nlɛ mi bɔtɛyi kakpasə wuee minkə,
betidi bətsyuə kpe mi lenti mfo ba
lembukpə isu ese lefe nə bənyə Utidi Eto
Ubi dibə fe Oka.”

17

Yesu Eto Ditsyəbi Áfloma.

1 Eyi akua kamaa, Yesu ákpa Petro ku
Yakobo ku wə ɔyimi Yohanes mate
úsuko kɔtini ko letaka eto disi kato.
2 Se bəńyə mfóo, bənyə bə Yesu eto
əsuə áfloma. Wə ənəmi lɛ buyənde fe
kofe, nya awu nnya onkpe diflubi
futututu ɛnlɛ boto lə ənəmi.
3 Mfó nya bakasebi itsyə bamə dínyə
Moses ku Elia banlɛ etiki budi ku Yesu.
4 Nya Petro lébesə ɔkɔɛ kato ɔ́tɛyi Yesu
nkə, “Bonamute, ɛlɛkɛ tinti bə búbə mfo!
Lə aalaa, mooto ebu ətsyə. Fə lɔni,
Moses lɔni nya Elia tsya lɔni.”
5 Se ɔnlɛ nyamfo bɔtɛyii, lɛsɔmiloku nə
nlɛ buyənde ábɔ díti mə, nya bánɔ ɔkɔɛ
lɛbɔ utsyi lɛsɔmiloku nəmə kəmiə nlɛ
bɔtɛyi nkə, “Nyə mɔ Ubi lala, wə əsuə
məənyə disuəyuə. Bitsyue wə koto!”
6 Se bakasebi itsyə bamfo lɛnɔ ɔkɔɛ
əmfoo, sikpi əmuə mə tinti nya béfi
ənəmi béfusə kasɔ.
7 Yesu ésu mə ɔflɔ nya útidi mə ɔ́tɛyi
nkə, “Betaka bińyə! Biante sikpi!”
8 Se bátakasə ənəmi bábe katoo,
bənnyə kuutsyuə saa enso Yesu mate hã.
9 Se banlɛ bɔyifə lə kɔtini komə kəbə
kasɔɔ, Yesu əkə mə ato nkə, “Biantɛyi
kutsyuə saa lesa nə bínyə mfo isu ese
lefe nə batakasə mɔ, Utidi Eto Ubi,
betsyiko ɔkɔmə mimbə.”
10 Mfó nya bakasebi bamə lɛtɔ Yesu
bənkə, “Beso afi eto bateasa laatɛyi
bənkə ele bə Elia ka bubə ɔtɔnsə?”
11 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Sitinti ele bə
Elia ka bubə ɔtɔnsə bə lə ɔlɔ lesa saa
utsyə.
12 Fɛɛ nlɛ mi bɔtɛyi minkə Elia ébubə
koko, tsya bənyə wə bətsyə lekpo, nya
béyifo wə disale nə kee bála. Nko ke
booyifo mɔ, Utidi Eto Ubi tsya disiale nɛ.”
13 Mfó bakasebi bamə léte bə
Ntufləsətidi Yohanes ɔnlɛ.

Yesu Ála Lɛwɔnɔ Bua Ditsyuə Utsyiko Lə Osaibi Utsyuə Ǝsuə.

14 Lefe nə Yesu ku wə bakasebi díbə
báyo sitiditu siamə ɔflɔ, osani utsyuə əbə
óse akonki lə Yesu ɔflɔ.
15 Nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Bonamute, nyə
mɔ ubisaibi əmfo kaminsə! Ɔlɛ
budukanɔ eto bufi bufi nya ɔnlɛ kanyi
bunyə tinti. Lefe kpə weedu kanɔ kedufə
lə ute nye ntu əsuə tsya.
16 Nkpa wə mboko fə bakasebi ɔflɔ, fɛɛ
bámfo wə botsya.”
17 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Mii, mmi eto
betidi, beso biamfo mɛ kanɔ nya bitidi
ato mə? Nte lefe nə eto okle ele bə nkɛ
mi lə ɔflɔ? Nte lefe nə eto lefe ele bə mfi
nnə mi! Bekpa osaibi əmə beboko mɛ
mfo!”
18 Mfó Yesu léto ɔkɔɛ ókpe lɛwɔnɔ bua
nə nlɛ dikpefi nəmə bulə nya lɛbɔ wə lə
əsuə! Nya bufi bomə díyuə wə
lamfolamfo.
19 Kamaa, bakasebi bamə mate əbə
Yesu ɔflɔ nya bátɔ wə bənkə, “Beso
bóamfo lɛwɔnɔ bua nəmə bola kələkə?”
20 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Mi bofokanɔ
məmmuə ale. Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə
lə mi bofokanɔ te fenkə diyibibi nə nso
bɔfɛ kenkee, ele bə ibə itə bə biofo kɔtini
komfo bɔtɛyi biənkə, ‘Nyi mfo, esu mə!’
Nya yuubə itə. Kulesa əmbə biəmbofo
buyifo.
21 Fɛɛ ɛyɛ lə olatoto ku kɛnyɛklekle
əsuə hã fɛ biofo lɛwɔnɔ bua nəmfo eto
okle bola kələkə.”

Yesu Esi Údi Etiki Itsyi Lə Wə Ukpə Ǝsuə.

22 Lefe nə bakasebi bamə kenke díbə
bátsya lə Galilea, Yesu átɛyi mə nkə,
“Boofi Utidi Eto Ubi bakpe betidi lə ani,
23 nya boolo wə. Fɛɛ lə diyi tsyəfə
əsuəə, Onanto ebotakasə wə utsyiko
ɔkɔmə oboko nkpə.” Nyamfo álo
bakasebi bamə ani.

Báfo Oko Lə Onanto Eto Disumuyo.

24 Lefe nə Yesu ku wə bakasebi díbə
bédufə Kapernaum, Yudafɔ eto mba
laafo Disumuyo eto oko əbə bátɔ Petro
bənkə, “Mi oteasa tsya aafó Disumuyo
eto oko əmə?”
25 Petro ətə mbuayɛ nkə, “Ee, woafó.”
Nya se Petro dísu údufə diyo, Yesu áka
wə bɔtɔ nkə, “Simon, be ni fə nsusu?
Bawoe eto ani ele bə bafo oko bətə
kawunsiə eto baka? Bəmənyə eto ani lee
bafɔ?”
26 Petro ətə mbuayɛ nkə, “Bafɔ.”
Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Nyalɛ ete bə
yanle bə bəmənyə fo oko saa nɛ.
27 Fɛɛ se boanla boə boata kuutsyuə
saa bubu esoo, su ditumbukplɛ eto kɛnyɛ
lə ata osakɛ. Lɛkpɛ tutɛ nə fuuləkəə,
ebunyə atabi lə ni kɛnyɛ nnya looyo afo
boofə eto oko əmə. Ləkə nya, lə esu afo
bokufə eto oko.”

18

Yesu Ǝləkə Nwə Ni Ɔkplɛnyə Kenke Óte.

1 Lefe nəmfóo, bakasebi bamə əbə
Yesu ɔflɔ nya bátɔ wə bənkə, “Owoe ni
ɔkplɛnyə kenke lə Onanto eto
sekakedikɔ?”
2 Lə nyasoo, Yesu ákpadi dikpefi kɛkɛ
ditsyuə úbə úńyənsə lə mə nti.
3 Nya ɔ́tɛyi nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti
minkə, lə biamfloma mi ditsyəbi biyifo
fe bekpefii, biembudufə Onanto eto
sekakedikɔ.
4 Utidi wə ni ɔkplɛnyə kenke lə Onanto
eto sekakedikɔɔ, wə ni utidi wə
laabokosə wə əsuə kasɔ fe dikpefi nəmfo
eto okle.
5 “Nya utsyuə saa wə loofo bekpefi
bamfo eto utsyuə lə mɔ disii, mɔɔ ini ófo.

Məntə Lə Kuutsyuə Lə Udufə Lə Lebua Ǝsuə.

6 “Fɛɛ lə utsyuə ebutə bekpefi ba léfo
mɛ bánɔ mfo eto ɔni kplo lə onya kusu lə
mɔ wə bofokanɔ əsuəə, yɔɔlɛkɛ itə wə
eso lə befi ukue batsyasə lə kukuə kplɛ
bakpe wə lə simuə bato wə bakpe lə
lekpo eto kaka letsyo, lə unə ntu ukpə.
7 “Mbɔbɔɛ itə kawunsiə kamfo eto asa
nnya loofo butə utidi dufə lə lebua lə
onya kusu! Asa nyamfo eto okle ebubə
kokooko. Fɛɛ mbɔbɔɛ itə nwə əsuə
nyamfo lɔɔyɛ ibə.
8 Lə fə kɔni nye kokpa əətə feeyifo
lebua, la ko ələkə ato akpe. Ɛlɛkɛ itə fə
bə yɛ edufə lə nkpə kəmiə kɔni kɔnwɛ
nye kokpa kɔnwɛ enso bə yɛ ani ənuə
nye akpa ənuə lə befi fə bato bakpe lə
ditefɛnku manlo kəmiə.
9 Nya lə fə dinəmi əətə feeyifo lebua,
ləkə ni ato akpe! Ɛlɛkɛ itə fə bə nyə nkpə

ku dinəmi lɛwɛ enso bə kɛ ənəmi ənuə lə befi fə bato bakpe lə diteféŋku manlo kəmiə.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Osamu Wə Lenya Ǝsuə.

10 “Bebe kukɔnɔ biə biemfi ekpefi kɛkɛ bamfo eto kuutsyuə fe mba dimanle kulesa. Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə bakpe Onanto eto batɔnkpe kato ba ləənyə lə mɔ Anto eto ənəmi lefe saa lə mə kutsyə.
11 Itsyise Utidi Eto Ubi əbə nkə lə ofo betidi ba lénya kusu lə nkpə.
12 “Lə utsyuə kpe basamu kolofa kɔni, nya ɔni lénya lə mə ntii, be bibu biə wuuyifo? Weemboyani awosi ɔwɔnɔmbə ɔwɔnɔmbə bamə utsyə lə kɔtini əsuə mfó bekedi, nya wuusu ɔbɛbɛ ɔni əme lénya? 13 Nya lə únyə wəə, mɔtɛyi mi miə wuunyə disuəyuə tinti lə wə əsuə enso awosi ɔwɔnɔmbə ɔwɔnɔmbə ba dímanya mfó əsuə.
14 Nko ke inte itə mi Anto wə nkpe kato nɛ, nkə woannla nkə bekpefi kɛkɛ bamfo eto kuutsyuə lə onya.

Yɛnko Fə Ɔyimitsyuə Wə Léta Fə Úbu Lə Kusu Ǝsuə.

15 “Lə fə ɔyimitsyuə áta fə úbuu, su wə ɔflɔ, lə ələkə wə botakebu ate wə. Nya tə lə nyamfo lə ɛkɛ lə fonko wə eto nti ete. Lə ɔ́nɔ fə kasɔɔ, te fə esinkli eyifo lɔni ku fə ɔyimi nɛ.
16 Fɛɛ lə wəmbɔnɔ fə kasɔɔ, tə lə betidi inuə nye itsyə lə banɔ ko mi lə adansiɛ seka eso, fe kase Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛtɛyi.
17 Nya lə mfó tsya ɔni woannɔ kasɔɔ, nyalɛ tə lə bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nəmə lə banɔ. Nya lə mfó tsya woannɔ kasɔɔ, ləkə ato lə wə əsuə fe utidi wə ləmbə bofokanɔ nye nwə laafo umənko.
18 “Nyaso nlɛ mimblɛ bɔtɛyi minkə lesa saa nə biokle lə kasɔ mfoo, bookle ni kato. Nya lesa saa ke bionyankli lə kasɔ mfoo, boonyakli ni kato tsya.
19 “Nya nsi nlɛ mi bɔtɛyi tsya minkə, lə mi inuə eto kɛnyɛ eyifo kani lə kasɔ mfo bɛnlɛ lesaatsyuə bɔtɔɔ, mɔ Anto wə nkpe kato ebuyifo ni utə mi.
20 Itsyise kaka mi inuə nye itsyə letsya lə mɔ diye əsuəə, nkpe mi lenti.”

Ele Bə Bukefi Bo Bayimitsyuə Eto Botakebu Bukatsyə Mə Lefe Saa.

21 Nya Petro lɛnyi ɔ́fi Yesu nya ɔ́tɔ wə nkə, “Bonamute, lə mɔ ɔyimitsyuə ata mɛ ubuu, sesia ele bə mfi ntsyɛ wə? Sekuanse lee?”
22 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Inni sekuanse ete! Bomu awosi akuanse eto sekuanse.
23 “Itsyise Onanto eto sekakedikɔ te fe Oka wə lela nkə weebu nkunta ku wə beyifoyifo.
24 Kase útsyə kasɔ koo, bákpa osani utsyuə wə nsi wə kayo kplɛ báboko wə ɔflɔ.
25 Kulesa ente wə wuufi ofo kayo kamə esoo, oka əmə ətə nkə bate wə ku wuusiə ku wə bebi ku lesa saa nə nte wə lə befi bafo kayo kamə.
26 “Itə uyifoyifo əmfo áse akonki lə oka əmə ənəmi ɔ́lɛ wə lekpakpa ɔ́tɛyi nkə, ‘Tsyə əsuə ko mɛ, moofo fə kayo kamə kenke.’
27 Wə asa ənə oka əmə kafo, nyaso úfi kayo kamə kenke ɔ́tsyɛ wə nya óyani wə údu.
28 “Nya se uyifoyifo əmfo díduu, ɔ́tsyako wə uyifotsyuə, wə dísiə wə sika flubia sɛkɛ eto kayo. Mfó nya úmuə wə lə ale əsuə lə simuə ku lɛkɔɛlonlobi ɔ́tɛyi wə nkə, ‘Fo mɛ kayo ka fensi mɛ!’
29 “Wə uyifotsyuə əmə álɛ wə lekpakpa ɔ́tɛyi wə nkə, ‘Tsyə əsuə ko mɛ, moofo fɛ kayo ka kenke minsi fə!’
30 “Fɛɛ ɔ́ni nya útə nkə beti wə bakpe lə Aba eto diyo isu ese lefe nə woofo kayo ka kenke unsi wə.
31 Se wə beyifotsyuə dínyə lesa nə díbəə, ílə mə tinti nya bésu bátɛyi Oka əmə lesa saa nə díbə.
32 “Nyaso ókpadi wə uyifoyifo əmə óboko wə ɔflɔ nya ɔ́tɛyi wə nkə, ‘Fə ndomunyə bua! Mfi fə kayo ka fensi mɛ kenke ntsyɛ fə itsyise álɛ mə lekpakpa eso.
33 Kase mínyə fə kaminsəə, nko ke ele bə eni fintsya nyə fə ɔyimitsyuə uyifoyifo kaminsə nɛ.’
34 Kafo ányi Oka əmə tinti nya útə nkə bənə wə koto bakpe wə lə diyo isu ese lefe nə woofo kayo kamə kenke olosə.”

35 Mfó Yesu lélosə nkə, “Nko ke mɔ
Anto wə nkpe kato luuyifo utsyuə saa lə
mi nti wə lembufi ɔtsyɛ wə ɔyimitsyuə
itsyi taa wə lɛkɔɛsi ke nɛ.”

19

Yesu Áté Asa Itsyi Lə Kusənini Ku Kusiənini Ǝsuə.

1 Se Yesu lɛtɛyi asa nyamfo ólosəə, údu
lə Galilea úsu Yudea eto lɛkpɔ nə nkpe lə
Yordan eto ketu eto lekpake nə nse.
2 Betidi kpə ətəkəko wə nya ótsya mə
efimbi, efimbi mfó.
3 Mfó nya Farisifɔ bətsyuə díbə wə ɔflɔ
bə baato wə babe, nya bátɔ wə bənkə,
“Bo kɔfi ətə kusu nkə osani ni wə usiə lə
kusu saa ola əsuə?”
4 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Biankla tɔ lə
Awɔnisa Kɛnkɛ bə taa ketsyikokɔɔ, nwə
díyifo kawunsiəə, usio ku osani úyifo
betidi?
5 Nya Onanto lɛtɛyi nkə, ‘Lə nyamfo
eso osani luudu lə wə anto ku ambe
utsyə nya wuufi kusiə, nya mə inuə
bamə loofiani utidi ɔni.’
6 Itsyise lə nnya kamaa, bensiyifo
betidi inuə. Bomu bafiani utidi ɔni.
Nyaso yanle bə utidi sense lesa nə
Onanto dífi ɔ́kɔ lə bətsyuə.”
7 Farisifɔ bamə átɔ wə bənkə, “Nyalɛ
beso Moses dítə kusu nkə ele bə osani tə
wə usiə kukue nkə ɔlɛ wə bɔni fɛ lə ɔni
wə?”
8 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Mi letotidi eso
Moses dítə kusu nkə bɛni bese ku bəsiə
nɛ. Yɛntsyə nko lə kasɔ ketsyikokɔ.
9 Nyaso nlɛ mi bɔtɛyi minkə osani wə
ke lɛni wə usiə, nya inni lə disenkpo eso
nya úsu úfi usio bambaa, ókpo kusiə.”
10 Wə bakasebi átɛyi wə bənkə, “Lə
nko usə ku usiə eto nti eto etiki ntee,
nyalɛ ɛlɛkɛ eso lə bemfi kusiə nye bənsiə
kusə.”
11 Yesu átɛyi mə nkə, “Inni utsyuə saa
loofo asatete nyamfo bofo nko, enso mba
Onanto dítə nnya nko hã.
12 Esu kpə kpe nyaso betidi leemfi
bəsiə. Bətsyuə nko bále mə nɛ.
Bətsyuəə, betidi díyifo mə nko. Bətsyuə
tsya emfi bəsiə itsyise bala bə beefi mə
əsuə bətə Onanto eto sekakedikɔ eto
keyifo. Nwə loofo wə əsuə bufi kətə
asatete nyamfoo, tə lə uyifo nko.”

Bákpa Bekpefi Baboko Yesu Ɔflɔ.

13 Betidi bətsyuə ákpa bekpefi báboko
Yesu ɔflɔ bə lə ufi ani utəkə lə mə, lə oto
ola utə mə, fɛɛ wə bakasebi ényenki
bákpe betidi bamə.
14 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə bakasebi
bamə nkə, “Bitə bekpefi kusu lə bəbə mɛ
ɔflɔ, nya bienti mə kusu, itsyise Onanto
eto sekakedikɔ eyifo fə mba laabokosə
əsuə kasɔ fe ekpefi bamfo eto okle eto
kale.”
15 Nya Yesu dífi wə ani útəkə lə mə
ókpo mə atsyɔ, nya údu lə mə ɔflɔ.

Yɔɔkɛ Ale Itə Batabinyə Bə Bedufə Onanto Eto Sekakedikɔ.

16 Osani utsyuə əbə Yesu ɔflɔ diyi lɔni
nya ɔ́tɔ wə nkə, “Oteasa, nte lesa sɛɛ nə
ele bə nyifo fɛ lə nnyə nkpə manlo?”
17 Mfó Yesu dítə wə mbuayɛ nkə, “Beso
fanlɛ mɛ kasɛɛ ka ele bə beyifo bɔtɔ?
Utidi ɔni hã nkpe wə ni ɔsɛɛ. Lə ala fə
əənyə nkpə manloo, yɛ lə Onanto eto afi
nyamə əsuə.”
18 Ƒtɔ nkə, “Nte afi nnya?”
Yesu átɛyi wə nkə, “Manlo utidi, mendi
sɛsɔnɔ, menyu, manla fuutsyuə kɛnyɛ,
19 bu fə anto ku fə ambe, nya lə ala fə
ɔyimitsyuə fe kase faala fə əsuə.”
20 Mfó nya okosobi əmfo dítə mbuayɛ
nkə, “Mbuyifo lə afi nyamfo kenke əsuə.
Be disi ibu bə nyifo?”
21 Yesu átɛyi wə nkə, “Lə aala fə aaflɔɔ,
su lə esu efi fə lesa saa nə nte fə ate. Nya
lə efi atabi nnya fənyə esu ətə bakombo,
nya fuunyə bikə ətsyə kato nɛ. Nyamfo
eto kamaa, sinkli əbə ətəkəko mɛ.”
22 Fɛɛ se okosobi əmə lɛnɔ nyamfoo,
údu ku bulə lə lɛkɔɛsi. Itsyise bikə kpə
akɛ wə.
23 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə bakasebi
nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi kakpasə wuee
minkə, yɔɔkɛ ale itə batabinyə bə bedufə
Onanto eto sekakedikɔ.
24 Nsi nlɛ bɔtɛyi bio minkə, iyuə itə
ɔtɔmini ku lekoko bə ɔyɛ lə okabikə eto
ofo ofe enso bə otabinyə dufə lə Onanto
eto sekakedikɔ.”

25 Lefe nə bakasebi bamə lɛnɔ
nyamfoo, íyifo mə yanii, nyaso bátɔ
bənkə, “Nyalɛ owoe ko luunyə nkpə
manlo?”
26 Yesu ábe mə tũũ nya ɔ́tɛyi mə nkə,
“Kawunsiə eto utidi saa əmbofo nyamfo
buyifo. Fɛɛ Onanto, wə ebofo lesa saa
buyifo.”
27 Mfó nya Petro lɛtɛyi wə nkə, “Bee!
Bóayani lesa saa bútsyə bə lə butəkəko
fə. Be bo luunyə?”
28 Yesu átɛyi mə nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi
sitinti minkə, lefe nə mɔ, Utidi Eto Ubi,
luubə lə mɔ diyənde əsuə mbə nsiə lə
mɔ lekankpomɛ əsuə lə kawunsiə fɔfɔ
kaməə, mi lefosi inuə ba dítəkəko mɛ
tsya ebusiə lə akankpomɛ əsuə bə lə
bekponko Israel bebi eto lefosi mmfo
nnuə bomə lekpo.
29 Nyaso utsyuə saa wə léyani diyo nye
bayimisani nye bayimisio nye anto nye
ambe nye bebi nye kakuɛ utsyə nkə lə
utəkəko mɛ esoo, ebunyə nnya kayofofo
kolofa ku kama. Nya Onanto ebutə wə
nkpə bo ləmbɔkɛ kalosəkɔ.
30 Fɛɛ betidi kpə ba ntɔ sɛtɔ mɔmɔɔ,
ebubə bafe kama. Nya mba ntəkə kama
mɔmɔɔ, ebubə bafe batɔ sɛtɔ.

20

Diyi Diyi Eto Beyifoyifo Bətsyuə Lə Eyibibi Eto Ɔkuɛ.

1 “Onanto eto sekakedikɔ ale eyibibi
eto ɔkuɛmfo utsyuə wə létaka ku
olesiətu nkə weesu ɔbɛbɛ diyi eto
beyifoyifo bətsyuə lə beyifo keyifo bətə
wə lə ɔkuɛ.
2 Ɔkuɛmfo əmə ku beyifoyifo bamə
átɔnɔ lə diyi eto keyifo eto kayofofo
əsuə, ini sika flubia sɔni eto atabi, nya
bédu bésu eyibibi eto ɔkuɛ əmə.
3 “Se ɛsɔ abombo ɔwɔnɔmbəə, osani
əmə esi úsu asi nya únyə se basani
bətsyuə ńyə mfó banlɛ kulesa buyifo.
4 Nyaso ɔ́tɛyi mə nkə, ‘Mi tsya su
biyifo keyifo lə mɔ eyibibi eto ɔkuɛ lə
mfo mi kayo ka dińyə itə.’
5 Nyaso bésu ɔkuɛ əmə.
“Nya lə lefosi abombo ənuə ku lə
kakɔmi eto abombo ətsyə eto lefee, usi
úyifo nko ke.
6 Se ibu sɛkɛ lə abombo anɔ lə ɛsɔɔ, usi
úsu asi mfó nya únyə betidi bətsyuə nsi
ńyə mfó. Ɔtɔ mə nkə, ‘Beso binyə mfo
diyi wɔlɔlɔlɔ bɛnlɛ diyi bobiasə keyifo
menyifo menyifo?’
7 “Bətə wə mbuayɛ bənkə, ‘Kuutsyuə
saa məntə bo keyifo nkə buyifo.’
“Nyaso ɔ́tɛyi mə nkə, ‘Nyalɛ, mi tsya su
mɔ eyibibi eto ɔkuɛ bisu biyifo keyifo.’
8 “Se ditsyitsyo lefe léyoo, ɔkuɛnsate
əmə átɛyi beyifoyifo eto uninə nkə,
‘Kpadi beyifoyifo bamə lə afo mə kayo,
tsyiko lə mba díbə fɛfɛ əsuə, lə esu alosə
lə mba leka bubə əsuə.’
9 “Báfo betidi ba díbə keyifo ku
ditsyitsyo eto abombo anɔ eto utsyuə saa
sika flubia sɔni sɔni.
10 Nya se éyo mba leka keyifo bubə ku
olesiəə, bébu bə boofo mə kayo baso mə
bətsyuə. Fɛɛ mə tsya eto utsyuə saa áfo
diyi eto kayofofo kani kamə, ini sika
flubia sɔni.
11 Se báfo atabi nyaməə, betsyiko
bunyenki kakpe ɔkuɛnsate əmə bənkə,
12 ‘Betidi fɛfɛ ba báfo éyifo keyifo
lebombosɔsɔ lɔni hã, nya bomba mfo
díńyə lə kofe buyifo keyifo diyi wɔlɔlɔlɔ
tsyaa, kayofofo kani ete bətə bo!’
13 “Mfó ɔkuɛnsate əmə lɛtɛyi mə ɔni
nkə, ‘Ɔyimitsyuə, nɔ. Mántafa fə. Lee,
inni diyi lɔni eto keyifo eto kayofofo ka
ni sika flubia sɔni əsuə bókpe asi?
14 Nyaso fo fə kayofofo lə edu esu diyo.
Iyifo mɔ lelabi miə məətə utidi fɛfɛ əmfo
kayofofo fe kase mínkətə fə ke.
15 Lee, mimbə kusu meeyifo ku mɔ
atabi kase maala? Lee, mɔ kafoɛkpɛ ka
meeyifo nlɛ fə ənəmi bɔsɛ?’ ”
16 Nyaso Yesu álosə ɔtɛyi nkə, “Betidi
ba ni bafɛfɛ ebofiani betutɛ nya mba ni
betutɛ loofiani bafɛfɛ.”

Yesu Esi Údi Etiki Ditsyəfə Itsyi Lə Wə Ukpə Ǝsuə.

17 Se Yesu ku wə bakasebi lefosi inuə
bamə lɛyɛ bantɔ lə Yerusalem, ókpa mə
úsuko lɛkpɔ nya ɔ́tɛyi mə nkə,
18 “Bɛnɔ, bɔtɔ lə Yerusalem kaka
boomuə Utidi Eto Ubi bakpe lə
besumunyə ninə ku afi eto bateasa eto
ani. Nya boolo wə dikpənkpi.

19 Nya boofi wə bakpe lə mba lenni
Yudafɔ eto ani bə bakpe wə kofani, bablɛ
wə, basɔ wə bamanklasə lə uyikabie
əsuə bə lə ukpə. Fɛɛ lə diyi tsyəfə əsuəə,
Onanto ebotakasə wə utsyiko ɔkɔmə ubə
nkpə.”

Yakobo Ku Yohanes Eto Ambe Átɔ Yesu Nkə Ɔwunsəko Wə Bebi.

20 Nya Sebedeo eto usiə lékpa wə bebi
inuə óboko nya base akonki lə Yesu ɔflɔ
nya ɔ́lɛ wə lekpakpa nkə ɔwunsəko mə.
21 Nya Yesu lɛtɔ wə nkə, “Be fanlɛ
bɔbɛbɛ?”
Mfó usio əmə dítə mbuayɛ nkə, “Tsyə
mɛ kɛnyɛ fənkə lə edufə lə fə
sekakedikɔɔ, ebusiəsə mɔ bebisaibi inuə
bamfo, ɔni lə fə kodiani nya unuəfə lə fə
kəməni.”
22 Yesu átɛyi mə nkə, “Biante lesa nə
bɛnlɛ bɔtɔ. Kanyi ka məəbə bunyəə, mi
tsya ebofo ke butsyi?”
Bətə mbuayɛ bənkə, “Ee, boofo.”
23 Mfó Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Sitinti,
biofo butsyi. Fɛɛ mimbə kusu məələkə
futsyə luusiə lə mɔ kodiani nye kəməni.
Nsiəkɔ bomfo te ítə betidi ba mɔ Anto
lɛlɔ utsyə itə mə.”
24 Lefe nə bakasebi lefosi fɛfɛ lɛnɔ
bayimi inuə bamfo eto etiki nyamfoo,
kafo ányi mə tinti!
25 Nyaso Yesu ákpadi mə ɔkɔ nya ɔ́tɛyi
mə nkə, “Biyi biə betidi ba lenni Yudafɔ
eto baka kpe əsuəale kenke lə mə betidi
əsuə nya mə batɔnkotɔnko tsya nkpe
əsuəale kekleke lə mə əsuə.
26 Fɛɛ inni nko ele bə itsyə lə mimba
lefo bɛnɔ nti. Lə utsyuə lə mi nti aala
nkə weeyifo ɔkplɛnyə, ele bə uyifo
uyifoyifo utə bafɛfɛ.
27 Nyaso lə utsyuə lə mi nti aala nkə
weeyifo ututɛɛ, ele bə uyifo wə əsuə
uyifoyifo utə bafɛfɛ kenke.
28 Nko ke ini nɛ bə mɔ, Utidi Eto Ubi,
məmbə miə besumu mɛ. Bomu bə lə
nsumu nya lə mfi mɔ nkpə ntə lə betidi
kpə eto disi.”

Yesu Átsya Bənəmba Inuə.

29 Kase Yesu ku wə bakasebi nlɛ budu
lə Yeriko eto umə, betidi kpə ətəkəko mə.
30 Bənəmba inuə ba nsi lə kusu ɔflɔɔ,
ánɔ bə Yesu əbə ɔlɛ bofe, nyaso bétsyiko
bofa katɛyi bənkə, “Bonamute, Oka
David eto ubi! Nnyə bo kaminsə!”
31 Betidi bamə átɛyi bənəmba bamə
bənkə bedika. Fɛɛ mfe bomu báfa
bembembe enso bátɛyi bənkə,
“Bonamute, Oka David eto ubi! Nyə bo
kaminsə!”
32 Yesu əkənə únyə nya ókpadi mə nkə
bəbə nya ɔ́tɔ mə nkə, “Be bela biə
nyimfo ntə mi?”
33 Mfó bətə mbuayɛ bənkə, “Anto, bola
boə tə lə bunyə asa.”
34 Mə asa ənə Yesu kafo nya utidi mə
ənəmi. Lamfolamfo, mə ənəmi ásini nya
bənyə asa, nya bətəkəko wə.

21

Yesu Édufə Yerusalem Fe Oka Seka.

1 Se Yesu ku wə bakasebi lɛnyi bafi
Yerusalem nya bédufə Betfage lə Nnuəbi
eto Eyi eto Kɔtini əsuəə, Yesu ála wə
bakasebi inuə ɔ́tɔnsə.
2 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bikatɔ lə kebuto
ka nkpe sɛtɔ mfó. Mfóo, biunyə ɔflimu
wə nńyə lə ukuə nya wə ubi nńyə wə lə
akɔ. Nyankli wə ku ukuə lə akpa mə
aboko mɛ.
3 Nya lə utsyuə átɔ mi lesaatsyuəə,
bɛtɛyi wə biənkə, ‘Bonamute lɛ mə
bohiã.’ Ete booyani mə lamfolamfo bətə
mi.”
4 Nyamfo əbə itə fe kase Onanto eto
unyɛləkətidi utsyuə lɛtɛyi utsyə nkə,
5 “Bɛtɛyi Sion eto umənkplɛ eto betidi
biənkə,
‘Bebe, mi Oka lɛ mi ɔflɔ bubə!
Obokosə əsuə kasɔ nya unsi lə ɔflimu
ku ubi əsuə ɔnlɛ bubə.’ ”
6 Nyaso bakasebi inuə bamfó ésu nya
béyifo fe kase Yesu lékpe mə nkə beyifo.
7 Bákpa ɔflimu ku ubi əmə báboko,
nya béfi mə mfia bésensə bákpo lə mə
əsuə nya Yesu lébe úsiə lə mə əsuə.
8 Betidi bətsyuə lɛ keyudu boto. Nya
bətsyuə tsya léla sekabe ku keyilɛ
bésensə bákpo lə kusu.
9 Nya betidi ba ntɔ ku mba ntəkə
kenke nlɛ bofa katɛyi bənkə,
“Yuu, yuuduu, itə Oka David eto ubi wə
nlɛ bubə o-o!

Atɛsə itə nwə nlɛ bubə lə Bonamute eto
diye usuə!
Yuu, yuuduu itə Onanto!”
10 Lefe nə Yesu dídufə Yerusalem, umə
əmə kenke ko dítinkə. Nya betidi lɛtɔ
bənkə, “Owoe uni?”
11 Betidi bətsyuə ətə mbuayɛ bənkə,
“Nwə mfo ni Onanto eto Unyɛləkətidi
Yesu wə dítsyi Nasaret lə Galilea eto
kasɔ nɛ!”

Yesu Ála Mba Laate Bikə Úləkə Lə Onanto Eto Disumuyo.

12 Yesu ésu údufə Disumuyo Kplɛ nya
óla betidi ba kenke nlɛ bikə bote ku
booya mfó úləkə lə diyo nəmə. Úkə
kapunu ka betidi nlɛ atabi bofloma ku
mba laate ablonima eto akpomɛ uwui.
13 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Báwɔni bákpe lə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue bə Onanto
átɛyi nkə, ‘Bookpo mɔ diyo nkə, ola
katokɔ.’ Fɛɛ mi efi ni bíyifo beyu eto
kabiɔkɔ!”
14 Nya bənəmba ku abafa díbə wə ɔflɔ
lə Disumuyo mfó nya Yesu létsya mə
bufi.
15 Se besumunyə ninə ku afi eto
bateasa dínyə ayanisa nya Yesu nlɛ
buyifo ku bekpefi ba nlɛ kudu bokpo
katɛyi bənkə, “Atɛsə itə Oka David eto
ubi,” lə Disumuyo mfóo, kafo ányi mə
tinti.
16 Nyaso bátɔ Yesu bənkə, “Alɛ lesa nə
bekpefi bamə nlɛ bɔtɛyi mfó bɔnɔ?”
Nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Nlɛ bɔnɔ.
Nya nyi tsya minkə békla nyamfo lə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue bə,
‘Ǝtə bekpefi ku bebisambi fə befi atɛsə
nnya lɛflɔ tinti bətə fə.’ ”
17 Lə nyamfo eto kamaa, Yesu édu lə
besumunyə ninə ku afi eto bateasa
bamfó ɔflɔ nya úsu údufə Betania eto
umə kaka úsu ólabe.

Yesu Ékudi Kudiyi Kutsyuə.

18 Se kale dísiə nya se úsinkli ɔnlɛ umə
bubə ku olesiəə, kukpənsɛ álɛ wə.
19 Únyə kudiyi kutsyuə lə kusu ɔflɔ mfó
nya ɔ́tsyi úsu ko ɔflɔ. Fɛɛ wənnyə kulesa
lə ko enso ko afanto. Nyaso ɔ́tɛyi kuyi
komə nkə, “Ensiembɔnwɔ ebibi kulefe
tsya.” Lamfolamfo kudiyi komə áblobe.
20 Se bakasebi bamə dínyə nkoo, éyifo
mə yanii. Nya bátɔ bənkə, “Be dítə bə
kudiyi komfo léblobe nko mmə?”
21 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Sitinti minlɛ
mi bɔtɛyi minkə lə bekpe bofokanɔ bo
ləmbə kayakii, biofo nnya mínyifo kudiyi
komfo buyifo. Fɛɛ inni nyamfo mate.
Bomu biofo kɔtini komfo bɔtɛyi biə, ‘Nyi
lə mfo esu edufə lə lekpo kafo,’ nya
yuubə itə nko.
22 Nya lesa saa nə biɔtɔ Onanto lə
olatoto əsuə lə bofokanɔ əsuəə, biunyə
ni.”

Bátɔ Yesu Ǝsuəale Nnya Onkpe.

23 Se Yesu dísinkli úbə Disumuyo Kplɛ
mfó nya ɔnlɛ asa botee, besumunyə ninə
ku Yudafɔ eto beninə bamə əbə bátɔ wə
bənkə, “Nte əsuəale nnya fankpe feeyifo
asa nyamfo eto okle? Nya owoe dítə fə
əsuəale nyamfo?”
24 Mfó nya Yesu dítə mə mbuayɛ nkə,
“Mintsya mɔɔtɔ mi ditiki lɔni hã nnɔ.
Nya lə bitə mɛ mbuayɛɛ, mɔɔtɛyi mi
əsuəale nnya minkpe meeyifo asa
nyamfo eto okle.
25 Owoe ɔflɔ Yohanes léfo əsuəale fɛ
úfləsə betidi ntuu? Onanto ɔflɔ lee, nye
lə utidi ɔflɔ?”
Mfó bétsyiko mə əsuə bɔtɔ kanɔ bə,
“Be ele bə bɔtɛyi? Lə bɔtɛyi boə Onanto
ɔflɔɔ, wɔɔtɔ bo nkə, ‘Nyalɛ beso biamfo
Yohanes bɛnɔ?’
26 Fɛɛ lə bɔtɛyi boə utidi ɔflɔɔ, bɔlɛ
sikpi bote lesa nə betidi luuyifo, itsyise
məmblɛ áfo bánɔ bə Yohanes eyifo
Onanto eto unyɛləkətidi.”
27 Nyaso bətə Yesu mbuayɛ bənkə,
“Bunyi kaka ófo əsuəale utsyiko.”
Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Nko ke mintsya
lɛmbɔtɛyi mi kaka mímfo əsuəale
mintsyiko fɛ meeyifo asa nyamfo eto
okle nɛ.”

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Bayimisani Inuə Bətsyuə Ǝsuə.

28 “Ntsyə bibu itsyi lə ditiki nəmfo
əsuə? Utidi utsyuə ákɛ wə lɛkɛ bebisaibi
inuə. Ɔtɛyi uninəle nkə, ‘Ubi, su eyifo
keyifo lə mɔ eyibibi eto ɔkuɛ mmi.’

29 “Útə mbuayɛ nkə, ‘Məmbə busu.’
Fɛɛ kamaa, ɔ́tsyi wə nsusu ɔ́wuninsə nya
úsu.
30 “Anto əmə ésu wə ubi nuəfə ɔflɔ
nya ɔ́tɛyi wə nko ke. Wə átɔnɔ nkə, ‘Yo
o-o, nto, muusu.’ Fɛɛ wénsu.
31 “Mə inuə bamə eto ntii, mə owoe
díyifo lə mə anto eto lelabi əsuə?”
Bətə mbuayɛ bənkə, “Uninəle əmə.”
Nyaso Yesu átɛyi mə nkə, “Nlɛ mi
bɔtɛyi kakpasə minkə beyu ku basɔnɔdi
lɛ mi bofe kaaka mi Onanto eto
sekakedikɔ budufə.
32 Itsyise Ntufləsətidi Yohanes əbə mi
ɔflɔ nkə wəəbə ote mi kusu sɛɛ ko biɔyɛ,
fɛɛ bíamfo wə bɛnɔ. Fɛɛ beyu ku
basɔnɔdi bomu áfo wə bánɔ. Nya se
bínyə nyamfo bítsyə lekpo tsyaa,
bíamfloma mi nsusu biə biafo wə bɛnɔ.
33 “Bɛnɔ lekpa bamba nəmfo. Ɔkuɛmfo
utsyuə əsiə wə léfo eyibibi eto ɔkuɛ, nya
ókpe ɔkpɔ otsyilama wə. Óto kaka beeke
eyibibi eto nte kələkə nya óto nwə laase
ɔkuɛ əmə eto kəsiəkɔ. Nya úfi ɔkuɛ əmə
ókpe beyifoyifo bətsyuə lə ani nkə
bakase wə, nya údu úsu kusu.
34 Se lefe léyo bə balɛ eyibibi nyaməə,
ɔkuɛnsate əmfo ákpe wə ndomufɔ nkə
besu bafo wə kedikɔ baboko wə.
35 “Ɔkuɛmfo eto beyifoyifo bamfo
əmuə wə ndomufɔ bamfo nya báblɛ ɔni,
bálo ɔni, nya bákpɔ ɔni tsya aba.
36 Nyamfo eto kamaa, osate əmə esi
ótsyese ndomufɔ bamba ba nso mba kɔ
utu. Nya beyifoyifo bamə disi béyifo mə
tsya nko ke.
37 Kalosəkɔɔ, óla wə kosate eto ubi
ótsyese mə. Nya ɔ́tɛyi nkə, ‘Mfo nnɔ
miə boobu mɔ ubi babe.’
38 “Fɛɛ se beyifoyifo bamə dínyə wə
ubi əmfoo, bátɛyi mə əsuə bənkə, ‘Nnyə
ɔkuɛmfo eto ubi wə ləəkə bikə biamə
budii. Bibə lə bolo wə lə bɔlɛ wə kedikɔ
bofo.’
39 Nyaso bəmuə wə nya báto wə bakpe
lə ɔkpɔ əmə eto kama, nya bálo wə.”
40 Mfó nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Mɔmɔɔ,
lə eyibibi eto ɔkuɛnsate əmə əbəə, be
wuuyifo beyifoyifo bamə?”
41 Bətə mbuayɛ bənkə, “Woolo betidi
bua bamfó kaminsə mənyəmənyə, ufi
eyibibi eto ɔkuɛ əmə okpe beyifoyifo
bamba ba luutə wə, wə kutsyə lə balɛ
eyibibi nyamə.”
42 Yesu átɛyi mə nkə, “Bíankla tɔ lesa
nə nkpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
əsuə bənkə,
‘Leba nə mba laato ayo lɛni bə dimbə
kɔnɔɔ,
ni bomu díbə lefiani nə nso bofe lə
afɛfɛ kenke nti.
Bonamute ni nwə díyifo nyamfo.
Sitintii, iyifo lesa nə laanɔ bobe
tinti!’ ”
43 Nya Yesu disi ɔ́tɛyi mə nkə, “Nyaso
nlɛ mi bɔtɛyi minkə boofo Onanto eto
sekakedikɔ lə mi ani befi bətə betidi ba
lɔɔnwɔ ebibi nnya lɛlɛkɛ.
44 Nya utsyuə saa ke lɔɔtsyinini udu
ɔnɔ lə leba nə báni mfó əsuəə, wuufəsə
blublublu. Nya lə ibə bə leba nəmə tsya
asɔ utsyuə lə əsuəə, dioba wə dikuə wə
blublublu.”
45 Lefe nə besumunyə ninə ku Farisifɔ
lɛnɔ Yesu eto akpá nyamfoo, báte bə mə
ɔnlɛ.
46 Nyaso bála bə bəmuə wə. Fɛɛ báté
sitiditu siamə sikpi, itsyise məmblɛ
kenke ébu Yesu fe Onanto eto
Unyɛləkətidi.

22

Yesu Átɛyi Lekpá Itsyi Lə Kusiəkpakpa Eto Diyikedikɔ Ǝsuə.

1 Yesu esi óté mə asa ɛyɛ lə akpá əsuə
nkə,
2 “Onanto eto sekakedikɔ te fe mmə.
Lefe lɔnii, Oka utsyuə édi kusiəkpakpa
eto diyisɛɛ útə wə ubisaibi.
3 Óla wə beyifoyifo ókpe nkə besu
bakpo betidi ba ókla utsyə nkə bafe bəbə
diyisɛɛ nəmə kedikɔ. Fɛɛ bánla bə
bəəbə.
4 “Nyaso óla wə beyifoyifo bamba
ókpe nkə batɛyi betidi ba ókla utsyə nkə,
‘Lesalidife nəmə eboyo! Bálo mɔ
banantsyui ku banatsyui eto akpɔ nnya
nkpe ayinkua bufi bɔlɛ mi kama bobe.
Nya búkalɔ lesa saa bútsyə. Nyaso bibə
kusiə komə kakpakɔ!’
5 “Fɛɛ mbamə bákla eto kuutsyuə saa
mémbu wə úbə. Bomu bédu bésu nlebe
bamba bo bála. Ɔni édu úsu wə ɔkuɛ,

nya obamba tsya dídu usu wə
bikəkatekɔ.
6 Nya babamba tsya dímuə beyifoyifo
bamə nya báblɛ mə nya bálo mə.
7 Oka əmə ənyə ɔblɔ tinti, nya ótsyese
wə bamamanyə nya bésu bálo bewudifɔ
bamə kenke nya bátonsə mə umənkplɛ
əmə.
8 “Nyaso ókpadi wə beyifoyifo nya
ɔ́tɛyi mə nkə, ‘Mɔ ubi eto kusiəkpakpa
eto diyisɛɛ didi nəmə eto lefe éboyo. Fɛɛ
betidi ba mínkla miə bəbə diyi nəmə
kedikɔ mənńyə itə diyisɛɛ nəmə.
9 Nyaso mɔmɔɔ, bisu umə eto kesunte
lə bekpadi utsyuə saa wə ke biunyə biə
bəbə diyisɛɛ nəmə kedikɔ mfo.’
10 Mfó nya beyifoyifo bamə dísu
kesunte nya bákpadi utsyuə saa wə
bənyə, babua ku basɛɛ kenke nya
kusiəkpakpa eto diyo nəmə díyi kenke.
11 “Nya se Oka əmə díbə diyo nəmə
nkə wəəbə obe betidi ba díbə mfóo,
únyə osani wə dímankpe awu nnya
baakpe kesu kusiəkakpakɔ.
12 Oka əmə átɔ wə nkə, ‘Ɔhɔ, ntsyə ibə
bə əbə mfo se fəmankpe kusiəkakpa eto
awu?’ Fɛɛ wámfo kɛnyɛ buləkə.
13 “Mfó nya ɔ́tɛyi wə beyifoyifo nkə,
‘Bekpe wə amla lə ani ku akpa, lə beto
wə bekpe lə ketuntu ka nkpe lekple. Mfó
wuuwi keku ɔyimi animi nɛ.’ ”
14 Nya Yesu lélosə nkə, “Onanto ákpadi
betidi kpə, fɛɛ esiani ete úləkə lə mə nti.”

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Umənkofofo Ǝsuə.

15 Farisifɔ bətsyuə ésu bákpe disi lə
kase bɔɔyɛ bəmuə Yesu ɛyɛ lə wə kɛnyɛ
eto etikididi əsuə.
16 Nyaso bátsyese mə bakasebi
bətsyuə ku betidi ba ntekeko Herodes
eto ditsyukpa kama lə Yesu ɔflɔ. Nya se
bésuu, bátɛyi wə bənkə, “Oteasa, buyi
boə eyifo ɔnukualɛtidi nya faate Onanto
bofokanɔ eto asa lə kusu əsuə sitinti,
itsyise aambe utidi eto ənəmi keyifo lesa
saa. Nya ememfi kukətsyuə lə betidi eto
etikididi əsuə tsya.
17 Nyaso tɛyi bo lesa nə febu. Bo kɔfi
ətə bo kusu nkə bofó umənko butə
Romafɔ eto Okankplɛ lee, yəntə kusu
nko?”
18 Fɛɛ se Yesu mfe nyi mə nsusu bua
esoo, ɔ́tɛyi mə nkə, “Mi ənəmi ənəmi eto
betidi! Beso biala biə biato mɛ bebe?
19 Bete mɛ atabi nnya biefi kafo
umənko əmə lə mbe.” Béfi atabi nyamə
báboko wə.
20 Mfó nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Owoe
báta bətəkə mfo, nya owoe eto diye
báwɔni bətəkə mfo?”
21 Bətə mbuayɛ bənkə, “Okankplɛ
Kaisare eto ale ini.”
Nyaso Yesu átɛyi mə nkə, “Bifi lesa nə
ni Kaisare eto ale bitə Kaisare. Lə bífi
lesa nə ni Onanto eto léle bitə Onanto.”
22 Se bánɔ nyamfo, íyifo mə yanii nya
bédu wə lə ɔflɔ.

Yesu Áte Nkə Bekpənkpə Si Bootaka.

23 Diyi nəmfo kee, Sadukifɔ ba laatɛyi
bə bekpənkpə ensiembotaka betsyi
ɔkɔməə, əbə Yesu ɔflɔ ku etiki ətsyuə.
24 Bátɛyi wə bənkə, “Oteasa, Moses
átɛyi bo nkə, lə osani utsyuə əkpə nya
óyani wə usiə utsyə nya wonko wə
dímanle bebii, elebɛ osani əmə eto
ɔyimisani fi ɔkɔsiə əmə ufi. Lə wonko
wə ale bebii, boofi bebi bamə fe osani
əmə díkpe eto bebi.
25 Mɔmɔɔ, ibə bə bayimisani ekuanse
əsiə lə bo nti mfo. Ɔyimisani ninə kenke
éfi usio, nya wonko wə mánle fɛ osani
əmə díkpə. Nya wə ɔyimisani wə ntəkə
wə kama dífi ɔkɔsiə əmə.
26 Nko ibə ɔyimisani nuəfə ku utsyəfə
isu ese okuansele məmblɛ dífi usio əmə
bafia nya mə nti kuutsyuə ku usio əmə
mánle fɛ békpə.
27 Lə kalosəkɔɔ, usio əmə tsya əbə
úkpə.
28 Mɔmɔɔ, lə diyi nə bekpənkpə
lootaka betsyi ɔkɔməə, owoe eto usiə
wuudi se məmblɛ kenke díkefi wə
bənyə?”
29 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Bénya
kusu tinti. Itsyise biannɔ Awɔnisa Kɛnkɛ
eto Kukue komə kasɔ, nya binyi kulesa lə
Onanto eto əsuəale əsuə.
30 Lə bekpənkpə esi bataka bəbə
nkpəə, bootsyə fe Onanto eto batɔnkpe
ba nkpe lə Onanto eto kato, nya bembufi
bəsiə nye bəsiə besə tsya.

31 Nya bíankla asa nnya Onanto lɛtɛyi
mi itsyi lə bekpənkpə eto botaka ketsyi
ɔkɔmə əsuə? Ɔtɛyi nkə,
32 ‘Mɔ ni Abraham eto Onanto ku Isak
eto Onanto ku Yakob eto Onanto!’ Uyifo
mba nkpe nkpə eto Onanto inni mba
díkekpə.”
33 Se sitiditu siamə lɛnɔ asa yamfoo,
íyifo mə yanii, lə wə asatete əsuə.

Yesu Édi Etiki Lə Kɔfi Ko Nso Bofe Ǝsuə.

34 Se Farisifɔ lɛnɔ bə Yesu asɔ Sadukifɔ
kasɔɔ, bésu bátsya.
35 Nya mə ɔni wə ni afi eto oteasa, ála
nkə lə ɔtɔ Yesu etiki ətsyuə lə umuə wə
lə wə etiki əsuə. Ɔtɛyi nkə,
36 “Oteasa, nte kɔfi ko nso bofe lə afi
nyamə kenke nti?”
37 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “La fə
Onamute wə ni fə Onanto ku fə utu
kenke ku fə lɛwɔnɔ kenke ku fə nsusu
kenke.
38 Kɔfi komfo ni kɔkplɛ kenke ko nso
bofe tsya nɛ.
39 Kunuəfə ko lefe lele ko ni, ‘La fə
ɔyimitsyuə fe kase faala fə əsuə.’
40 Moses eto kɔfi komə ku Onanto eto
bənyɛləkətidi eto asatete kenke kpəsə lə
afi ənuə nyamfo əsuə.”

Owoe Ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə?

41 Se Farisifɔ bətsyuə létsyaa, Yesu átɔ
mə nkə,
42 “Ntsyə ni mi nsusu lə Nwə Onanto
Lékpo Ɔhile Utsyə Ǝsuə? Owoe eto ubi
uni?”
Bətə mbuayɛ bənkə, “Oka David eto
ubi uni.”
43 Mfó nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Lə nko
inii, ntsyə fɛ Oka David ɛyɛ lə Onanto eto
Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto əsuəale əsuəə,
lékpadi wə nkə Onamute. Oka David
átɛyi nkə,
44 ‘Bonamute átɛyi mɔ Onamute nkə,
“Siə mfo lə mɔ kodiani
isu ese lefe nə muutə
efi fə akpa ətəkə fə balo lə disinti.” ’
45 Nya lə Oka David ákpo Nwə Onanto
Lékpo Ɔhile Utsyə nkə Onamutee, ntsyə
ibə bə Nwə əmə esi uyifo Oka David eto
ubi?”
46 Mə nti eto kuutsyuə mámfo Yesu
mbuayɛ butə. Nya idu dinəmfo entɔɔ,
mə kuutsyuə ménsifo wə ditiki saa bɔtɔ.

23

Yesu Ǝləkə Afi Eto Bateasa Ku Besumunyə Ninə Eto Asayifoyifo Óte.

1 Nyamfo eto kamaa, Yesu édi sitiditu
siamə ku wə bakasebi etiki.
2 Ɔtɛyi nkə, “Afi eto bateasa ku Farisifɔ
kpe əsuəale, bə baté Moses eto kɔfi
komə.
3 Nyaso ele bə biyifo lə lesa nə ke
batɛyi mi əsuə kukɔnɔ. Fɛɛ biəntəkəko
mə eyifosa kama itsyise bəənsiə nkpə lə
asa nnya baate əsuə.
4 Baakle bikə bia nkpe kalende ku
nkpe ale ku butsyi ketsyisə betidi, tsya
fɛɛ bembokpe fə lɛ kɔni etsyi bikə biamə.
5 “Beeyifo lesa saa bə lə betidi lə bənyə
mə. Be Awɔnisa Kɛnkɛ eto etiki nnya
báwɔni bákpe lə mə nto ku anii, be kase
báwɔni nya ɛmɔɔ, ku kase bankpimi
nnyaa! Be kase tsya aboyo nnya mfaka
lə mə awu nnya bankpe eto nyɛ əsuə
dikuləə!
6 Baala nkplɛkɔ sɛɛ busiə lə eyi kedikɔ
ku nsiəkɔ bo bebu bətsyə bakplɛnyə lə
Yudafɔ eto ntsyakɔ.
7 Baala bə betidi kəsiəsə mə kəbə kasɔ
ku dibu lə asi bakpadi mə bə Oteasa.
8 “Yanle bə bakpadi mi bə Oteasa
itsyise mimblɛɛ, bayimi bini lə bətsyuə
nya Oteasa ɔni kplo nkpe mi.
9 Nya yanle bə bekpadi kuutsyuə saa lə
kasɔ mfo biə mi Anto, itsyise Anto ɔni hã
nkpe mi lə kato.
10 Biəntə bakpadi mi Ɔtɔnkotɔnko,
itsyisee Ɔtɔnkotɔnko ɔni hã ete nkpe bo,
wə ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə.
11 Nwə ni ɔkplɛnyə lə mi nti yifo nwə
ni mi uyifoyifo.
12 Utsyuə saa wə laabesə əsuə katoo,
boobokosə wə kasɔ. Nya nwə laabokosə
wə əsuə kasɔɔ, boobesə wə kato.

Boonə Ǝnəmi Ǝnəmi Eto Betidi Koto Kekleke.

13 “Mbɔbɔɛ məətə mi, afi eto bateasa
ku Farisifɔ! Mi ənəmi ənəmi eto betidi!
Mi díti Onanto eto sekakedikɔ eto kusu
bekpe betidi, nya mi kosate endufə mfó,

nya bieti betidi bamba ba nlɛ bokplatsya kekleke tsya kusu biə bendufə.

14 Mbɔbɔɛ məətə mi afi eto bateasa ku Farisifɔ! Mi ni ənəmi ənəmi eto betidi. Biesu bakɔbəsiə ɔflɔ biə biawunsəko mə, fɛɛ biawɛ mə kalɛ mə lesa saa kafo. Nya biato kala kɛntsyɛ bimba. Lə nyamfo esoo, mi kotonənə ebɔkɛ ale eso!

15 “Mbɔbɔɛ məətə mi afi eto bateasa ku Farisifɔ! Ǝnəmi ənəmi eto betidi bini! Biayila lekpo akpa akpa ku biayɛ kafe lə nsɔ nsɔ əsuə lə biləkə utidi ɔni eto okla bitə Onanto. Nya lə befo utsyuə buyifo nkoo, biatə woabia nnya ləətə bə udufə lə ditefɛnku nəme kəmiə enso mi kosate kulaa tsya!

16 “Mbɔbɔɛ məətə mi, bənəmba ba ni batɔnkotɔnko! Biatɛyi biə, ‘Lə utsyuə akpadi Disumuyo eto diyee, yeambiasə kulesa. Fɛɛ lə okpadi sika sia nte lə Disumuyo mfóo, nnya akle wə bə uyifo lə akpadi nyamə əsuə kokooko.’

17 Bənəmba eto bamumu! Nte nnya nso bofe, sika siamə lee, Disumuyo ka dítə sika siamə díyifo kɛnkɛ?

18 Biate tsya biə, ‘Lə utsyuə ataninko Disumuyo eto lebaa, kataninko kamə mankle wə, fɛɛ lə otaninko ətəsa nnya ntəkə lə Disumuyo eto leba nəmə əsuəə, nnya akle wə.’

19 Nya ntsyə béba ənəmi mmə! Nte nnya nso bofe, ətəsa nnyamə lee, Disumuyo eto leba nə dítə ətəsa nnyamə díyifo kɛnkɛ.

20 Nyaso lə utidi éfi Disumuyo eto leba nəmə óka ntamuu, ɔlɛ mu boka ɛyɛ lə keditətə eto leba nəmə ku keditətə kenke ka ntəkə lə leba nəmə əsuə.

21 Nya lə óka ntamu okpadi Disumuyo Kplɛɛ, ɔlɛ mu boka kakpadi Disumuyo ku Onanto we nsi lə mfó tsya.

22 Nya lə utsyuə ákpadi katoo, ɔlɛ Onanto eto lekankpomɛ ku nwə ləəsiə lə ni bokpadi.

23 “Məətə mi mbɔbɔɛ, mi afi eto bateasa ku Farisifɔ! Mi ənəmi ənəmi eto betidi! Biefi kayoma eto bekolenkə bia laanyi fififi bia biakpe eto lekpafosile kətə Onanto, fɛɛ bɛni nya bienyifo lə kɔfi eto asa tete nnya nso bofe əsuə, nnya ni bɔyɛ lə kusu əsuə, kaminsənyənyə, ku ɔnukualɛdidi. Nyamfo ele bə biyifo bifi bekpe lə afɛfɛ nyamə əsuə.

24 Mi batɔnkotɔnko ba ni bənəmba! Biayɛ ekubi kələkə lə nte əsuə, fɛɛ asa nnya biamini amɔ eso ɔtɔmini ku lekoko.

25 “Mbɔbɔɛ məətə mi afi eto bateasa ku Farisifɔ! Ǝnəmi ənəmi eto betidi! Biəflə mi akɔbe ku kakpɛ eto kama, fɛɛ nnya kafoo eyi ku asa bua fe kase mi tsya lebia nya biyi ku asa nnya béfo lə əsuəale ku lə mɔ hã ete eto lɛlɛkɛsə əsuə.

26 Fə Farisinyə unəmba, tsyiko fə lɛkɔbe buflə lə kafo, ete ni kama tsya ebole kɛnkɛnkɛ.

27 “Mbɔbɔɛ məətə mi afi eto bateasa ku Farisifɔ! Ǝnəmi ənəmi eto betidi bini! Bite fe edi nnya bákua bəńyənsə laanɔ bobe. Fɛɛ nnya kəmiə eyi ku bakɔ bubu ku ekubi biabia.

28 Nko ke bele betidi ba lɛlɛkɛ lə betidi eto ənəmi, fɛɛ biyi ku kawɛ ku ditsyəbi bua.

Yesu Átɛyi Afi Eto Bateasa Ku Farisifɔ Eto Kotonənə Utsyə.

29 “Mbɔbɔɛ məətə mi afi eto bateasa ku Farisifɔ! Ǝnəmi ənəmi eto betidi! Bieku edi sɛɛ kətə Onanto eto bənyɛləkətidi ba dísiə nkpə sɛɛ nya bialɔ nnya kukɔnɔ.

30 Nya biatɛyi biə, ‘Lə nnya ete busiə nkpə lə lefe nə bo banamə dísiəə, eni bienyifo lesa nə béyifo, balo Onanto eto bənyɛləkətidi.’

31 Nyaso befo nnya sitinti biə, mi eyifosa afo nnya ekpe bə biyifo mba lélo Onanto eto bənyɛləkətidi eto befluflu.

32 Nyaso bisukosə lə belosə lesamə mi banamə dítsyə kasɔ.

33 “Mi betidi bua, biyifo fe bawa eto bebi eto bebi! Bibu biə biofo butsyetsyi kedu lə Onanto eto kotonənə lə ditefɛnku manlo əsuə?

34 Lə nyamfo esoo, nlɛ mi bɔtɛyi minkə, mootsyese mi Onanto eto bənyɛləkətidi, babesibe ku bateasa, Biolo mə bətsyuə, bɛsɔ bətsyuə lə uyikabie, nya biɔblɛ bətsyuə lə Disumuyo, nya biutəkəko mə idu lə umə isu umə.

35 Lə nyamfo esoo, kotonənə itə mba lélo betidi ba dímenyifo kabua saa ebutəkə mi lə əsuə, idu lə Abel wə dímenyifo ɔsɛɛ nyə lə Onanto eto ənəmi eto kɔtɔ, isu Sakaria, Barakia eto ubi,

nwə belo lə Disumuyo ku kedikətəkɔ eto leba eto nti eto kɔtɔ.
36 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə kɔtɔ komfó kenke təkə mmi mba nsi nkpə mmi lə əsuə.

Yesu Eto Lelabi Amɔ Itə Yerusalem.

37 “Yerusalem, Yerusalem, fə lélo Onanto eto bənyɛləkətidi nya fákpɔ Onanto eto batɔnkpe ba ótsyese aba! Nla sesia sesia miə maasɔ fə betidi lebo lə mɔ akɔ, fe kase ukusɛsiəle laakpa wə bebi kakpe lə wə mbamba kalɔ, fɛɛ biəntə kusu nko.
38 Lə nnya esoo, fə Disumuyo ebubu kətsyə fufu.
39 Idu mɔmɔ ɛntɔɔ, nlɛ mi bɔtɛyi miə, biensi embunyə mɛ bio isu se lefe nə bɛtɛyi biə, ‘Onanto kpo nwə nlɛ bubə lə Bonamute eto diye əsuə atsyɔ.’ ”

24

Yesu Átɛyi Kase Booba Yudafɔ Eto Disumuyo Kamə.

1 Se Yesu lɛbɔ lə Disumuyo mfo ɔntɔɔ, wə bakasebi əbə wə ɔflɔ bə baaté wə kase báto Disumuyo nəmə ku ke ayo kenke.
2 Fɛɛ ótɛyi mə nkə, “Bɛlɔ bebe nyamfo kukɔnɔ. Itsyise nlɛ mi bɔtɛyi minkə booba ayo nyamfo kenke, bə lɛ leba lɔni embubu ditəkə lə ni utsyuə əsuə. Boosensə nyamblɛ bewui.”

Yesu Átɛyi Wə Bakasebi Lefe Nə Bulə Ku Kamatiti Duutu Mə.

3 Se Yesu dísu unsi lə Nnuəbi eto Eyi eto Kɔtini əsuəə, wə bakasebi əbə wə ɔflɔ buɛɛ nya báto wə bənkə, “Tɛyi bo lefe nə kawunsiə eto kalosəkɔ luubə ku lesa nə luubə nnya loote bə fə businkli kəbə eto lefe eboyo.”
4 Yesu átɛyi mə nkə, “Bebe kukɔnɔ biə kuutsyuə saa manwɛ mi okpe.
5 Betidi kpə ebubə ba luufi mɔ diye bəbə batɛyi mi bənkə, ‘Mɔ ni Nwə Ǝmə Bákpo Ɔhile Bətsyə,’ bə lə bawɛ betidi kpə bakpe.
6 Biɔnɔ ama eto kudu ku ama eto etiki lə katsyontsyokɔ ku kaka lɛfi. Fɛɛ bíəntə lə nyamfo lə ekpe mi sikpi. Ele bə asa nyamfo bə, fɛɛ yante bə kalosəkɔ eboyo tɔ.
7 Nsɔ eto betidi ebɔkpɔ ama ku mə bətsyuə. Nya sekakedikɔ ebotaka sińyə lə se utsyuə əsuə. Nya kukpɛnsɛ luubə lə nlebe kpə. Nya nsɔ tsya luutinkə lə nlebe nlebe.
8 Nyamfo kenke ebuyifo fe kase kalelefo ləətsyə usio kasɔ ku bunə.
9 “Lə lefe nəmfóo, boomuə mi befi mi bakpe lə ani bətə bə bate mi ohiã, nya boolo mi kulaa tsya. Kawunsiə eto betidi kenke ebukisi mi lə mɔ disi eso.
10 Betidi kpə ebonyansə mə bofokanɔ. Boofi mə bətsyuə bakpe lə ani bətə balo nya bookisi mə bayimi bətsyuə.
11 Betidi kpə ebɔbɔ batɛyi bidia bənkə mə ni Onanto eto bənyɛləkətidi nya bɔɔwɛ betidi kpə bakpe.
12 Abuayifoyifo ebufui ekpe nya mba dikafo banɔ kpə eto lelabi itə bətsyuə lɔɔni.
13 Fɛɛ nwə luunyə kekleke isu ese kalosəkɔ, ebunyə nkpə manlo.
14 Boobe Onanto eto sekakedikɔ eto Ditiki Sɛɛ nəmə letsya lə kawunsiə bafia, itə lə utsyuə saa lə uńyə kusu ɔnɔ ni, nnya kama fɛ kalosəkɔ luubə nɛ.

Kanyinyənyə Kplɛ Ka Eto Okle Dimənbə Tɔ Kənyə Ebubə.

15 “Buinyə ekpinsa nyamə luubə ińyə lə kakɛnkɛkɔ kamə fe kase Onanto eto unyələkətidi Daniel lɛtɛyi útsyə. Yuuńyə lə kakɛkɛnkɔ kamə. Nya fə ke lékla kukue komfoo, nɔ nyamfo kasɔ wuee.
16 “Nya lə lefe nəmfóo, mimba nkpe lə Yuda eto kasɔ, tsyetsyi besu atini əsuə.
17 Utidi wə ntəkə lə diyo disi, wanyifə ubə kasɔ nkə wəəbə ufi kulesa lə wə diyo kafo.
18 Utidi wə nkpe lə ɔkuɛ mensi sinkli ubə oto nkə wəəbə ufi wə kafia.
19 Fɛɛ mbɔbɔɛ məətə bafonlɛ ku bebiambe ba nlɛ bebisambi bɔyimisə lə lefe nəmfo əsuə.
20 Bɛlɛ Onanto lekpakpa biə mmi ditsyetsyife nəmə məntəkə lə lɛyɔ lefe nye Ɔnwɛditsyəyi əsuə.
21 Itsyise kayinyənyə kekleke ka luubə lə lefe nəmfóo, ke okle məmbə tɔ kənyə itsyi lə kawunsiə eto ketsykokɔ ke. Nya ke okle tsya ensiembubə kənyə.

22 Fɛɛ Onanto ébose nnya uyi útsyə
nkə wuuləkə eyi nyamə ubu. Lenni nko
esoo, eni utidi sa embubu usiə lə nkpə.
Fɛɛ lə betidi ba Onanto díkələkə utsyə
esoo, wuuləkə eyi nyamə ubu.
23 "Nyaso lə utsyuə átɛyi mi nkə,
'Bebe! Nnyə Nwə Onanto Lékpo Ɔhile
Utsyə nkpe mfo o-o,' nye 'Nnyə wə nkpe
mmə́ə,' mamfo wə anɔ.
24 Itsyise badia ba laatɛyi bə mə ni
mba Bákpo Ɔhile Bətsyə ku mba tsya bə
mə ni Onanto Eto Bənyɛləkətidi ebotaka
bəbə. Nya booyifo ayanisa kplɛ kplɛ kpə
bate, bə lə boofo kulaa tsya, bɔɔwɛ betidi
ba Onanto díləkə utsyə bakpe.
25 Bɛnɔ biə mbɔtɛyi mi nyamfo ntɔnsə
fɛ lə lefe nəmə lə leyo.
26 "Nye lə betidi átɛyi mi bənkə, 'Okpe
lə mfimintii,' biensu bebe. Nye lə bátɛyi
mi bə 'Okpe lə diyo kafo mfoo,' biamfo
bɛnɔ.
27 Itsyise Utidi Eto Ubi eto bubə
ebutsyə fe kase kato laato ɔsi mia mia, lə
kofekatokɔ kənyəndə kakpo lə kofe eto
diyokedufəkɔ seka.
28 Kaka lesakpənkpə ntee, mfo
ebintsyə ləəsiə nɛ.

Asa Ǝtsyuə Ebote Lefe Nə Kalosəkɔ Nlɛ Boyo.

29 "Lə kanyinyənyə kamfo eto kamaa,
kofe ebona tũũ, nya kofande tsya
ensiembuyənde, nya befandebi loolo
bitsyi kato, nya kato eto əsuəale luutinkə
nya yɔɔnyi lə nnya ńyənkɔ.
30 "Nya Utidi Eto Ubi eto ditsyəbi nəmə
lɔɔbɔ bənyə ɔnlɛ bubə lə asɔmiloku
əsuə. Nya kawunsiə eto betidi kenke
luuwi nku lə bənyə Utidi Eto Ubi ntəkə lə
asɔmiloku əsuə ɔnlɛ bubə lə diyənde ku
əsuəale kplɛ əsuə.
31 Buufe kakpatsyaku kplɛ nya
wootsyese wə batɔnkpe kawunsiə eto
akpɔ ana nyamə, nya bookpa betidi ba
úləkə útsyə idu lə kawunsiə eto disi lɔni
isu disi nə.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Kudiyi Ǝsuə.

32 "Bekase asa itsyi lə kudiyi əsuə lə
kase koata kabɔ afanto fɔfɔ. Lefe nə
binyə kudiyi ditsyiko bota kələkə
afantoo, biate biə kasɔminte boyo kalo.
33 Nko ke lə binyə asa nnya kenke
mínkatɛyi míntɔnsəə, bete biə kalosəkɔ
kamə eboyo kalo.
34 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə asa
nyamfo kenke ebubə fɛ mba nsi nkpə
mfo luukpə balo.
35 Kato ku kasɔ ebubə kafe, fɛɛ mɔ
etiki embubə efe kulefe.

Kuutsyuə Saa Enyi Lefe Nə Yesu Nsi Luubə Bio.

36 "Kuutsyuə saa enyi diyi nye lefe
nəmə kalosəkɔ luubə. Onanto eto
Batɔnkpe nye Ubi əmə kulaa tsya enyi.
Anto hã nyi.
37 Utidi Eto Ubi eto bubə ebuyifo fe
kase íbə lə Noa eto lefe.
38 Lə lefe nə lɛtɔ ntu eto buyi bomə́ə,
betidi ékedi, bəkənə, basani ku besio
ákakpa bətsyuə isu ese diyi fɛfɛ nə Noa
dídufə lə kufue komə kafo.
39 Fɛɛ bánte lesa nə nlɛ bubə isu ese
lefe nə ɔsɔmi lɛni, ntu díyi bókpa
məmblɛ kenke búdunko. Nko ke yuutsyə
lə Utidi Eto Ubi eto dibəfe tsya nɛ.
40 Lə lefe nəmfóo, basani inuə ebuńyə
lə ɔkuɛ bekeyifo keyifo fɛ wookpa ɔni
udunko nya uubu ɔni bətsyə.
41 Besio inuə ebuńyə bəkəkuə antabi,
fɛɛ Onanto ebutsyi ɔni udunko nya uubu
ɔni utsyə.
42 "Nyaso bitəkə ənə, itsyise binnyi
diyi nə mi Onamute luubə.
43 Lə oyosate áte dinə uyu luubə wə
keyukɔ, eni wuutəkə ənə ukase ni. Nya
weembutə kusu nkə uyu əmə dufə, oba
wə diyo uyu wə.
44 Nko ke ele bə fintsya muə əsuə
ətsyə, itsyise Utidi Eto Ubi əmə ebubə lə
lefe nə fannlɛ wə kusu bobe.

Ele Bə Uyifoyifo Yifo Asa Lə Kusu Ǝsuə.

45 "Owoe ni uyifoyifo sɛɛ wə ni
obesibe? Wə ni uyifoyifo wə, wə
Onamute dífi útsyə lə wə beyifotsyuə eto
kɛnyɛ, nkə úkətə mə lesa lə lefe əsuə.
46 Nte disuəyuə nə eto okle yuudi itə
uyifoyifo əmfo lə wə Onamute əbə unyə
wə ɔnlɛ buyifo lə kusu əsuə!
47 Nlɛ fə bɔtɛyi sitinti minkə Onamute
əmfo ebufi uyifoyifo əmfo utsyə lə wə
bikə kenke eto kɛnyɛ.

48 Fɛɛ lə uyifoyifo bua unii, wɔɔtɛyi wə
əsuə nkə, ‘Mɔ Onamute embubə mɔmɔ!’
49 Nyaso wuutsyiko wə beyifoyifotsyuə
bɔblɛ, nya ukedi, ukənə ku betekpe.
50 Nya wə Onamute əmə ebubə lə diyi
lɔni nə ɔnlɛ wə kusu bobe ku lefe nə
unnyi.
51 Onamute əmə ebunə wə koto sitinti.
Nya wuunə wə koto kekleke fe kase iŋ́yə
itə ənəmi ənəmi eto betidi seka! Mfó nya
wuuwi keku wɔɔyimi animi!

25

Ele Bə Bumuə Ǝsuə Busiə Bukabe Kusu.

1 “Lefe nəmfóo, mmə seka Onanto eto
sekakedikɔ luutsyə nɛ. Yuutsyə fe mbitɛ
lefosi ba léto mə kakandiɛ bə beesu
batsyako ɔkafɔse utsyuə.
2 Mə nti eto ɛnɔ eeninə, nya ɛnɔ fɛfɛ
tsya eyifo babesibe.
3 Ɛnɔ ba leeninə étsyi kakandiɛ, fɛɛ
béntsyi nnuəbi lə asa əsuə báwunisə.
4 Nya babesibe bamə alɛɛ, mə étsyi
nnuəbi báwunsə lə mə asa əsuə ku
kakandiɛ kamə.
5 Se Okafɔse əmə léfe kama ku bubə
esoo, mbitɛ bomə étsyiko selabe butinkə
nya bálabe selabe.
6 “Ntsyenti lefee, bánɔ kudu bənkə,
‘Nnyə okafɔse əmə nlɛ bubə! Betaka,
bibə betsyako wə!’
7 “Mfó nya mbitɛ bomə létaka nya
bábesə mə kakandiɛ eto ute kato.
8 Nya mba leeninə lɛtɛyi babesibe
bamə bə, ‘Bitə bo mi nnuəbi bomə eto
ntsyuə itsyise bo kakandiɛ lɛ bɔni.’
9 “Nya babesibe bamə lɛtɛyi mə bənkə,
‘Bo nnuəbi emboyo itə bo ku mi, nyaso
bisu mba laate ɔflɔ, lə bisu beya butsyuə
bitə əsuə.’
10 “Nya kase bésu mu kayakɔ koo,
okafɔse əmə əbə údufə. Mbitɛ ɛnɔ ba
dímuə əsuə əkəko wə bédufə lə kaka
banlɛ kusiə komə bokpa mfó nya béti
siku.
11 “Kamaa, mbitɛ fɛfɛ bomə tsya əbə
bédufə nya bétsyiko siku bɔsɔ katɛyi
nkə, ‘Boanto, Boanto! Sini bo lə budufə!’
12 “Nya okafɔse əmə lɛtɛyi mə nkə,
‘Kulefe, minnyi mi!’ ”
13 Mfó nya Yesu lélosə ɔ́tɛyi nkə,
“Nyaso bimuə əsuə bitsyuə, itsyise binyi
diyi nye lefe nə muubə.

Ele Bə Bɔlɛ Asa Nnya Onanto Dífi Ókpe Bo Lə Ani Kukɔnɔ.

14 “Lefe nəmfóo, Onanto eto
sekakedikɔ ebutsyə fe mmə. Lefe lɔnii,
Osani utsyuə akɛ, wə léla nkə lə usu
kusu kutsyuə nyaso ókpadi wə beyifoyifo
nya úfi wə bikə ókpe mə lə ani.
15 Útə utsyuə saa lesa nə wuukefi
keyifo lə wə əsuəale əsuə, nya ɔnii, útə
wə sika eto atabi akpi anɔ. Nya
obambaa, útə wə akpi ənuə. Utsyəfəə,
útə wə kɔkpi kɔni. Nya údu úsu wə kusu
komə.
16 Uyifoyifo wə léfo atabi eto akpi
anɔɔ, ésu ɔ́tsyi ɔ́wuninsə lə nnya əsuə
nya únyə akpi anɔ útəkəsə.
17 Nko ke nwə bətə akpi ənuə tsya
dínyə akpi ənuə útəkəsə.
18 Fɛɛ uyifoyifo wə bətə sika eto atabi
kɔkpi kɔnwɛɛ, úsu úku dibiə nya úfi wə
Onamute eto atabi nyamə ɔ́kula mfó.
19 “Lə lefe kɛntsye eto kamaa,
beyifoyifo bamfo eto Onamute əmə
ésinkli úbə nya údufə lə nkunta ku mə.
20 Uyifoyifo wə léfo sika eto atabi akpi
anɔ, éfi akpi anɔ bamba óboko nya ɔ́tɛyi
nkə, ‘Bonamute, ətə mɛ sika eto akpi
anɔ, nya mínyə akpi anɔ bamba
mínkpe.’
21 “Wə Onamute əmə átɛyi wə nkə,
‘Alɔ éyifo, uyifoyifo sɛɛ. Éyifo asa lə
kusu əsuə nya fálɛ asa sɛkɛ ola, nyaso
muufi fə ntsyə lə asa kpə eto kɛnyɛ. Dufə
əbə lə əbə ənyənko mɛ disuəyuə!’
22 “Nya uyifoyifo nuəfə wə bətə sika
eto akpi ənuə tsya díbə nya ɔ́tɛyi nkə,
‘Bonamute, ətə mɛ sika eto atabi akpi
ənuə nya mínyə akpi ənuə bamba
mínkpe.’
23 “Wə Onamute əmə átɛyi wə nkə,
‘Uyifoyifo sɛɛ, éyifo lesa saa lə kusu əsuə
tinti! Se fálɛ asa sɛkɛ ola lə kusu əsuə
esoo, muufi fə ntsyə lə kpə eto kɛnyɛ. Bə
lə əbə ənyənko mɛ disuəyuə!’
24 “Mfó nya uyifoyifo wə léfo sika eto
atabi kɔkpi kɔnwɛ tsya díbe nya ɔ́tɛyi
nkə, ‘Bonamute, nyi minkə eyifo utidi

wə eto asa nkpe ale nnya fəəfəsə asa lə kaka fámanto kuətsyuə. Nya faalɛ asa lə kaka fémense kulesa.
25 Nya se mínte sikpi esoo, mfi fə atabi nyamə nya mínku dibiə mímfi nnya mínkpe. Nyaso nyə fə atabi ni nyamfo.’
26 “Wə Onamute əmə átɛyi wə nkə, ‘Fə uyifoyifo bua, ɔflɔ́. Eyi fə meefi lesa kaka lə mánkpe nya məəfəsə asa lə kaka mánto kulesa.
27 Nyalɛ beso fémemfi mɔ atabi ésuko atabi kətsyəkɔ bə lə mbəə, lə nnyə nnya kutəkə?’
28 “Mfó nya onamute əmə lɛtɛyi nkə, ‘Mɔmɔ, lɛ atabi nyamfo afo lə wə ani lə befi nnya bitə nwə nkpe akpi lefosi.’
29 Itsyise utidi wə nkpe asaa, wə ke bonsi boofi ditsyuə bakpe bawunsə nɛ. Nya utidi wə kulesa lentee, sɛkɛɛ nte wə tsyaa, bɔɔlɛ ni bafo wə lə ani.
30 Nya uyifoyifo bimba əmfo alɛɛ, beto wə bekpe lə ketuntu ka nkpe lə lekple. Kaka mfóo, wuwi keku unə wə animi.

Utidi Eto Ubi Ebokponko Kawunsiə Eto Betidi Lekpo.

31 “Lefe nə Utidi Eto Ubi əmə luubə lə wə diyənde əsuə ku Onanto eto batɔnkpe kenkee, wuusiə lə wə lekankpomɛ əsuə.
32 Nya kawunsiə eto ese eto betidi kenke lɔɔbɔ bəńyə lə wə ənəmi. Nya wuusənsə mə lə akpa ənuə fe kase nwə laayɛnko bebuki leesənsə basamu kələkə lə bate nti.
33 Wuuńyəsə betidi sɛɛ lə wə kodiani, nya wuutə mba ni betidi bua ńyə lə wə kəməni.
34 “Nya Oka əmə lɔɔtɛyi mba ńyə wə lə kodiani nkə, ‘Bibə, mi mba mɔ anto lékpo atsyɔ! Bibə bidufə lə sekakedikɔ ka bálɔ bətsyə itə mi idu taa kawunsiə eto ketsyikokɔ ke.
35 Kukpɛnsɛ álɛ mɛ nya bítə mɛ lesa míndi, utukuɛ álɛ mɛ, nya bítə mɛ ntu mínnə. Nyifo ɔfɔ nya béfo mɛ békpe lə mi ayo.
36 Lefe nə mínyɛ leyaa, bítə mɛ kafia nti. Nya lefe nə mínlɛ bufii, bɛlɛ mɛ ola. Lefe nə bákpe mɛ lə diyo, bíbə bebe mɛ.’
37 “Mfó nya betidi sɛɛ bamə lɔɔtɔ wə bənkə, ‘Bonamute, dimanfe búnyə kukpɛnsɛ nlɛ fə fɛ bútə lesa fédi, nye bútə fə ntu fənə?
38 Dimanfe búnyə fə ɔfɔ fɛ bófo fə nye fányɛ leya bútə fə kafia féti?
39 Dimanfe bónɔ bə alɛ bufi nye bə akɛ lə diyo fɛ búbə bóbe fə?’
40 “Mfó nya Oka əmə luutə mbuayɛ nkə, ‘Nlɛ mi bɔtɛyi minkə, lefe saa nə fáwunsəko utsyuə wə ləmbə dibu saa lə mɔ bayimi bamfo ntii, mɔ féyifo fətə.’
41 “Mfó wɔɔtɛyi mba ńyə lə wə kəməni nkə, ‘Bidu mɛ lə ɔflɔ, mi mba Onanto díkudi! Bisu bidufə lə diteféɛnku manlo nə Onanto létsyaka útə Obonsam ku wə batɔnkpe!
42 Kukpɛnsɛ álɛ mɛ, fɛɛ bɛni bíəntə mɛ lesa ndi. Utukuɛ álɛ mɛ, fɛɛ bíəntə mɛ ntu nko ke.
43 Nyifo ɔfɔ wə díbə ɔ́sɔnɔ mi, tsya bíamfo mɛ. Nyɛ leya tsya bíenti mɛ kafia. Nnɔ bufi, bákpe mɛ lə diyo, fɛɛ bíəmbə bisiəsə mɛ.’
44 “Mfó buutə wə mbuayɛ bənkə, ‘Boanto, lemanfe búnyə kukpɛnsɛ lɛlɛ fə, nye ututkuɛ lɛ fə, nye féyifo ɔfɔ, nye fányɛ leya, nye fanlɛ bufi, nye fakɛ lə diyo fɛ bóəmbə bobe nye bówunsəko fə?’
45 “Oka əmə ebutə mbuayɛ nkə, ‘Nlɛ mi bɔtɛyi minkə, lefe nə eto lefe bíenyifo kasɛɛ bítə betidi ba bíembu kulesa lə mɔ bətsyuə bamfo ntii, mɔ uni bíenyifo kulesa bitə!’ ”
46 Yesu átɛyi ólosə nkə, “Nyaso boofi mba mfo batsyese kanyi kənyəkɔ itə manlo manlo. Nya betidi sɛɛ bamfóo, mə ebunyə nkpə bo ləmbɔkɛ kalokɔ kulefe kulefe.”

26

Yudafɔ Eto Beninə Ákpe Disi Bə Baalo Yesu.

1 Se Yesu lɛtɛyi asa nyamfo kenke ólosəə, ɔ́tɛyi wə bakasebi nkə,
2 “Iyifo mi bote bənkə ibu eyi ənuə lə Ukpə Asa Bo Ɔyila eto Diyi nəmə lə leyoo, nya boofi Utidi Eto Ubi bətə bə basɔ wə bamanklasə lə kuyi əsuə.”
3 Nya besumunyə ninə ku umə eto beninə dísu bátsya lə Usumunyə ninə Kenke Kayafa eto diyo.

4 Befi nsusu bə boomuə Yesu kalɔkalɔ
lə balo wə.
5 Bátɛyi tsya bənkə, “Yanle bə bumuə
wə lə diyi nəmə budi kəmiə, lenni nko
betidi bamə ebunyənki bataka bəńyə bo
lə əsuə.”

Usio Utsyuə Édiki Yesu Nnuəbi Fifi Lə Betania.

6 Yesu ésu Simon wə dífi bufi sia eto
diyo lə Betania.
7 Lefe nə Yesu nsi ɔnlɛ budii, usio
utsyuə əbə wə ɔflɔ, wə dítsyi nnuəbi
alabasta eto dituntu nə ókpo nnuəbi tɔ
bo laanyi fififi, bo léfo koya tinti óboko
mfó, nya úfi mu ókpo Yesu lə disi.
8 Se Yesu eto bakasebi dínyə nyamfoo,
kafo ányi mə. Bátɔ əsuə bənkə, “Beso
óbiasə nnuəbi bomfo nko?
9 Boofo nnuəbi bomfó boté itə koya
kplɛ, befi atabi nyamə bətə bakombo!”
10 Se Yesu lɛnɔ lesa nə banlɛ bɔtɛyii,
ɔ́tɛyi mə nkə, “Beso bɛnlɛ usio əmfo
bule? Lesa sɛɛ dini úyifo útə mɛ.
11 Bakombo kpe mi lenti lefe saa. Fɛ,
mɔɔ inni lefe saa mɔɔkɛ mi lə ɔflɔ.
12 Se usio əmfo dífi nnuəbi bomfo ókpo
mɛ lə əsuə, ɔ́lɔ mɛ utsyə itə mɔ bubike.
13 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə kawunsiə
eto kaka ke boobe Ditiki Sɛɛ nəmfo
letsyaa, boofi nnya usio əmfo díyifo
bakakloma wə.”

Yuda Iskariot Átɔ Atabi Nkə Lə Uləkə Yesu Utə.

14 Mfó nya bakasebi lefosi inuə bamə
eto ɔni, wə baakpo Yuda Iskariot dísu
besumunyə ninə ɔflɔ.
15 Nya úsu ɔ́tɔ mə nkə, “Be biutə mɛ lə
ndu Yesu ntə mi?” Bákla sika flubia fosi
ətsyə béfi bətə wə.
16 Idu lə lefe nəmfóo, útsyiko esu
bɔbɛbɛ kase wuudu Yesu utə mə.

Yesu Ku Wə Bakasebi Édi Ukpə Ásə Bo Ɔyila Eto Diyi.

17 Lə Abolo Menyenki eto Eyididi eto
diyi tutɛ əsuəə, bakasebi bamə əbə Yesu
ɔflɔ nya bátɔ wə bənkə, “Sie faala fə
bɔlɔ butsyə butə fə itə Ukpə Ásə Bo Ɔyila
eto diyi nəmə budi?”
18 Ɔtɛyi mə nkə, “Bisu osani utsyuə
əmə ɔflɔ lə umə əmə lə bɛtɛyi wə biə,
‘Oteasa nkə, “Mɔ lefe éboyo. Mɔ ku mɔ
bakasebi ebudi Ukpə Ásə Bo Ɔyila eto
didisa nəmə lə fə diyo.” ’ ”
19 Bakasebi bamə éyifo fe kase Yesu
lɛtɛyi mə, nya bánwa Ukpə Ásə Bo Ɔyila
eto didisa nəmə bətsyə mfó.
20 Se ditsyitsyo lefe léyoo, Yesu ku wə
bakasebi lefosi inuə bamə əbə bəsiə kasɔ
itə lesa budi.
21 Lə lesa nəmə kedikɔɔ, Yesu átɛyi mə
nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi minkə, mi nti eto ɔni
ebudu mɛ utə.”
22 Ditiki nəmfo ələ bakasebi bamə tinti
nya bétsyiko wə bɔtɔ ɔni ɔni bənkə,
“Bonamute, mɔ fanlɛ lee?”
23 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Utidi wə
bonko wə nlɛ kɔni bokpe lə ɔkpɛ ɔni
kedi uni luudu mɛ utə.
24 Mɔ, Utidi Eto Ubi, ebukpə fe kase
báwɔni lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
əsuə. Fɛɛ mbɔbɔɛ itə utidi wə luudu
Utidi Eto Ubi utə. Lə nnya ete bánle utidi
əmə eni ɛlɛkɛ itə wə eso.”
25 Yuda wə ləəbə Yesu budu kətə tsya
átɔ nkə, “Oteasa, sitinti inni mɔ fanlɛ,
lee?”
Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Fə lɛtɛyi.”

Bedi Kakle Fɔfɔ Eto Lesa.

26 Se banlɛ lesa budii, Yesu éfi abolo,
nya ɔ́sɔ ani nya úbudi wə nya úfi útə wə
bakasebi ɔ́tɛyi nkə, “Befo lə bidi.
Nyamfo ni mɔ əsuə eto sinə nɛ.”
27 Nya úfi lɛkɔbe ku nte nya ɔ́sɔ
Onanto ani, nya úfi útə mə nkə, “Mimblɛ
fo binə.
28 Nyə mɔ kɔtɔ ko ni kakle lə Onanto
ku wə betidi eto nti. Kɔtɔ ko minfi minlɛ
bokpo kasɔ lə betidi kpə eto disi, bə lə
Onanto lə ufi mə abua ɔtsyɛ mə.
29 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə,
mensiembunə nte bomfo eto okle isu ese
lefe nə mɔ ku mi luunə nte fɔfɔ lə mɔ
Anto eto sekakedikɔ.”
30 Nyamfo eto kamaa, bésə kusə bátɛsə
Onanto, nya bédu bésu Nnuəbi eto Eyi
eto Kɔtini əsuə.

Yesu Átɛyi Utsyə Nkə Petro Ǝbɔni Wə.

31 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Mmi eto
ketsye kamfoo, mimblɛ ebutsyetsyi bidu
mɛ lə ɔflɔ, nya mɔ mate luubu. Itsyise
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue átɛyi nkə,

‘Onanto ebolo nwə ləətsyə basamu bamə
nya basamu bamə luusənsə.’
32 Fɛɛ lə batakasə mɛ betsyiko ɔkɔməə,
mɔɔtɔ mi sɛtɔ nsu Galilea.”
33 Petro éfe kɛnyɛ ɔ́tɛyi Yesu nkə, “Lə
bafɛfɛ kenke ani fə tsyaa, memboyani fə
ntsyə kulefe!”
34 Mfó nya Yesu lɛtɛyi Petro nkə, “Nlɛ
fə bɔtɛyi minkə ketsye kamfo fɛ ukusɛ
luutə kɛnyɛ, əbɔtɛyi sitsyə fənkə enyi
mɛ.”
35 Petro ətə mbuayɛ nkə, “Məmbɔni fə
kulefe, lə ibə bə bonko fə kpe kulaa
tsya.” Nya bakasebi fɛfɛ kenke tsya
lɛtɛyi nko.

Yesu Áto Ola Lə Getsemane.

36 Nya Yesu ku wə bakasebi dísu kaka
baakpo Getsemane, nya ɔ́tɛyi mə nkə,
“Bisiə mfo lə nsu sɛtɔ mə nsu nto ola.”
37 Ókpa Petro ku Sebedeo eto bebi inuə
bamə ɔ́yɛnko. Údufə lə kawɛndo əsuə,
nya útsyiko butinkə kekleke.
38 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Kanyi ka nkpe
mɛ lə utu fui tinti bə kába mɛ əsuə.
Bisiə mfo lə bikase ku mɛ.”
39 Ɔ́yɛ úsu sɛtɔ sɛkɛ nya ókpo lə kasɔ
úfusə ənəmi, nya óto ola nkə, “Mɔ Anto,
lə yɔɔlɛkɛɛ, takasə bulə bomfo lə mɛ
əsuə. Fɛɛ menyifo lə mɔ lelabi əsuə
bomu lə fə lelabi əsuə.”
40 Se úsinkli úsu bakasebi itsyə bamə
ɔflɔ, únyə nkə bálabe selabe, nya ɔ́tɔ
Petro nkə, “Nyaso mi basini bamfo
embofo ənə butəkə ku mɛ itə
lebombosɔsɔ lɔni hã ete?
41 Bitəkə ənə lə beto ola bə
biembudufə lə botokabe əsuə. Lɛwɔnɔ
nəmə lɛ bola, fɛɛ əsuə eto sinə ayɔkpɔ.”
42 Yesu esi úsu dinuəfə úsu oto ola
ɔ́tɛyi nkə, “Mɔ Anto, lə kanyi eto lɛkɔbe
nə məəbə bunə mfo embofe mɛ, nya
iyifo fə lelabi bə nnə ni kokooko, nyalɛ tə
lə ibə itə nko.”
43 Se úsinkli úbə bioo, únyə nkə
bakasebi bamə si balɛ selabe ko, nya
bannlɛ ənəmi bofo buminkli kulaa tsya.
44 Yesu esi údu lə mə ɔflɔ ditsyəfə úsu
óto ola fe kase óto ibə éfe.
45 Nya úsinkli úbə bakasebi bamə ɔflɔ
nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bisi belabe selabe
bɛlɛ ɔnwɛ butsyə? Bebe! Lefe nəmə
eboyo bə befi Utidi Eto Ubi əmə bakpe lə
betidi bua eto ani.
46 Betaka lə budu. Bebee, nwə nlɛ mɛ
budu kətə ebɔfi.”

Yudafɔ Eto Beninə Ǝmuə Yesu.

47 Yesu əńyə ɔlɛ mə etiki budinko fɛ
Yuda wə ni lefosi inuə bamə eto ɔni díbə
údufə. Betidi ba ni besumunyə ninə ku
batɔnkotɔnko ba bələkə ətəkəko wə, nya
béntsyi nlande ku keyi.
48 Udundukətə əmə ətə báte batɔnsə
bə, “Utidi wə mɔɔbuta nsiəsəə, wə ni
utidi wə bɛnlɛ bɔbɛbɛ nɛ. Bimuə wə.”
49 Yuda ésu Yesu ɔflɔ nya lə kase únyə
wə koo, ɔ́tɛyi wə nkə, “Oteasa, diyuəsə
itə fə.” Mfó nya ɔ́buta wə.
50 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Ɔhɔ, kɔse
lə eyifo lesa nə fəbə keyifokɔ!”
Mfó nya betidi bamə díbə Yesu ɔflɔ
nya bəmuə wə nya bákɔbe wə kekleke.
51 Mba ntəkəko Yesu eto ɔni ələkə wə
kalande nya ówe Usumunyə Ninə eto
ndomunyə eto koto.
52 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Fi fə
kalande akpe lə ke kakpekɔ. Betidi ba
leetsyi kalande lə betidi əsuəə, kalande
əsuə baayɛ kəkpə.
53 Biante biə moofo bɔwunsəko bɔtɔ
ketsyiko mɔ Anto ɔflɔ lee, nya
lamfolamfoo, wootsyese wə batɔnkpe eto
bamamanyə eto akpa lefosi ənuə itsyi
kato?
54 Fɛɛ lə ibə nkoo, ntsyə fɛ nnya
báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue luubə itə?”
55 Nya Yesu dítsyi ənəmi útə sititu
siamə nya ɔ́tɔ mə nkə, “Beso ele bə
bitsyi keyi ku nlande bibə biə bibə mɛ
kəmuəkɔ fe nwə ńyə lə Aba əsuə? Diyi
saa, nkɛ lə Onanto eto kesumuyo mfó
nkate asa, fɛɛ bíəmmuə mɛ.
56 Asa nyamfo kenke əbə nko bə lə asa
nnya bənyələkətidi lɛtɛyi bətsyə lə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə lə ibə itə
nko.” Mfó nya wə bakasebi kenke
dítsyetsyi bédu lə wə ɔflɔ.

Bákponko Yesu Lekpo Lə Yudafɔ Eto Lekpokakpokɔ Kplɛ.

57 Mba dímuə Yesu ákpa wə bésuko
Usumunyə Ninə Kenke Kayafa eto diyo

kaka besumunyə ninə ku umə eto
beninə ku afi eto bateasa létsya bensi.
58 Petro ətəko mə kama kama úsu taa
Usumunyə Ninə Kenke eto lekpata kafo.
Úsu úsiə lə bamamanyə bamə ɔflɔ nkə lə
obe kase ditiki nəmə dubə ibə.
59 Besumunyə ninə ku bakponkpo ba
dísiə mfó kenke ábɛbɛ betidi ba luubə
bala etiki bətəkə Yesu lə bənyə kusu balo
wə.
60 Fɛɛ bənnyə kulesa saa, ite bə betidi
kpə əbə bála bidia bətəkə wə lə əsuə
tsyafɛ.
Betidi inuə bətsyuə əbə
61 nya bátɛyi bənkə, “Utidi əmfo átɛyi
nkə, ‘Mooba Onanto eto kesumuyo
nəmfo, nya lə eyi ətsyə əsuəə, muusinkli
nto ni nńyənsə.’ ”
62 Usumunyə Ninə Kenke átaka úńyə
nya ɔ́tɔ Yesu nkə, “Anlɛ etiki nnya banlɛ
bɔtɛyi kətəkə fə lə əsuə mfo bɔnɔ? Ǝmbə
Kulesa fɔɔtɛyi lə nnya əsuə?”
63 Fɛɛ Yesu édi bi, wóantɛyi kulesa.
Usumunyə Ninə Kenke əmə esi ɔ́tɛyi
wə nkə, “Lə Onanto wə nsi nkpe eto diye
əsuəə, nlɛ fə bɔtɛyi minkə tɛyi bo lə fə ni
Onanto eto Ubi wə Bákpo Ɔhile Utsyə
əmə.”
64 Mfó nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Ee,
ite fə kase fátɛyi. Fɛɛ nlɛ mi bɔtɛyi
minkə idu mɔmɔ ɛntɔɔ, buinyə Utidi Eto
Ubi se unsi lə Ǝsuəəalenyə Kenke eto
kodiani. Nya biunyə se unsi lə asɔmiloku
əsuə utsyi kato ɔnlɛ bubə!”
65 Lə nyamfo əsuəə, Usumunyə Ninə
Kenke əmə áfuadi wə awu ku lɛblɔfi nya
ófa ɔ́tɛyi nkə, “Édi mbusiotiki! Boensihiã
badansiɛ saa! Bíɔnɔ mbusiotiki nnya údi
mfo!
66 Ntsyə bibu?”
Məmblɛ ətə mbuayɛ bənkə, “Údi dikpi
nya uńyə utə ukpə!”
67 Nya bétufə ntufə bákpo wə lə ənəmi
nya báblɛ wə. Nya mba lɛsɔ wə lə atosi,
68 átɛyi bənkə, “Lə Nwə Onanto Lékpo
Ɔhile Utsyə fenii, tɛyi bo futsyə lɛsɔ fə!”

Petro Étudi Nkə Únyi Yesu.

69 Petro əsiə lə lekple lə kpakpaakpe
mfó fɛ Usumunyə Ninə Kenke eto
usumubisiobi díbə mfó nya ɔ́tɛyi wə nkə,
“Fintsya ətəkəko Yesu wə ditsyi Galilea
eto kasɔ.”
70 Fɛɛ ɔ́ni nnya lə betidi bamfo kenke
eto ənəmi ɔ́tɛyi nkə, “Mante lesa nə
fanlɛ bɔtɛyi mfo!”
71 Nya údu mfó úsu úńyə lə diyo nəmə
eto kesie. Usumubisiobi bamba tsya ənyə
Petro nya ɔ́tɛyi mba díńyə mfó nkə,
“Wuntsya ətəkəko Yesu Nasaretnyə
əmə.”
72 Bio Petro esi ɔ́ni nya óka ntamu
ɔ́tɛyi nkə, “Minyi osani əmə ko!”
73 Yanklɛ fɛ mba ńyə mfo díbə bátɛyi
Petro bənkə, “Ɛkpɛ mə ɔni feni, itsyise fə
etikididi əələkə fə kate wuee.”
74 Nya Petro lɛtɛyi nkə, “Ekpe lə lesa
saa bə ɔnukualɛ minlɛ bɔtɛyi minkə
Onanto lə unə mɛ koto lə sidia minlɛ
bɔtɛyi!”
Lefe nəmfo tutuutu nnya ukusɛ dítə
kɛnyɛ.
75 Nya Petro lékloma lesa nə Yesu
lɛtɛyi nkə, “Fɛ ukusɛ luutə kɛnyɛɛ,
əbɔtɛyi sitsyə fənkə enyi mɛ.” Ɔbɔ úsu
lekple nya úwi keku kekleke.

27

Yudafɔ Eto Beninə Ákpa Yesu Bésuko Pilato Ɔflɔ.

1 Se kale dísiə ku olesiətu, Besumunyə
ninə ku umə eto beninə kenke átsya nya
báse uyi bə boolo Yesu.
2 Bákpe wə lə amena nya bákpa wə
bésu bákpe Romafɔ eto Aba eto Uninə
Pilato lə ani.

Yuda Álo Ǝsuə.

3 Se Yuda, wə dídu Yesu lɛnɔ nkə bálo
wə dikpənkpii, ífi wə tinti, nya úsinkliko
sika flubia awosi ətsyə nyamə úsuko
besumunyə ninə ku umə eto beninə
bamə.
4 Ɔtɛyi nkə, “Nyifo kabua bə mfi utidi
wə dímenyifo kabua ntə miə balo!”
Bətə mbuayɛ bənkə, “Nyamfo manka
bo nkpə. Fə etiki ni nyamfó!”
5 Yuda éfi atabi nyamə óto ókpe lə
Onanto eto Disumuyo mfó, nya usu ókpe
ukuə úkpe.
6 Nya besumunyə ninə bamfó lɛsɛ
atabi nyamə nya bátɛyi bənkə, “Atabi

nyamfo eyifo kɔtɔ eto atabi, nya iyifo lesa nə ńyə lə bo kesumu eto kɔfi əsuə bə bufi atabi nyamfo bokpe lə bo kesumu eto otobe. Bo kɔfi eti nyamfo kusu."
7 Se bákpe disii, báse nya uyi bənkə befi atabi nyamə bésu báya Asa eto Otonto eto Kasɔ itə bafɔ eto kebikekɔ.
8 Nyamfo esoo, bətəkə kasɔ kamə diye bə Kɔtɔ eto Kasɔ ibə ese lə mmi.
9 Itə lesa nə Onanto eto unyɛləkətidi Yeremia lɛtɛyi útsyə díbə itə nkə, "Béfi sika flubia eto atabi fosi ətsyə, nya Israelfɔ lɛtɔnɔ bə boofo lə wə disi
10 béfi báya Otonto eto Kasɔ, fe kase Bonamute léla nkə nyifo."

Pilato Átɔ Yesu Etiki.

11 Bákpa Yesu báboko Romafɔ eto Aba eto Unyɛsiə Ninə Pilato eto ənəmi. Nya ɔ́tɔ wə nkə, "Fə ni Yudafɔ eto Oka əmə?"
Yesu ətə mbuayɛ nkə, "Ee. Átɛyi kukɔnɔ."
12 Fɛɛ wántɛyi kulesa itsyi lə besumunyə ninə ku umə eto beninə eto nyɛ bo banlɛ bola kətəkə wə əsuə.
13 Mfó nya Pilato lɛtɔ wə nkə, "Etiki nnya banlɛ bɔtɛyi lə fə əsuə mfo manka fə lee?"
14 Fɛɛ íyifo Aba eto uninə əmə yani tinti se Yesu lɛni wémfe kɛnyɛ útə mbuayɛ saa.

Pilato Álo Yesu Dikpənkpi.

15 Ídi Aba eto uninə lesa nə úkeyifo lɛlɛ saa lə bəəbə Ukpə Ása Bo Ɔyila eto diyi budi, bə oyani mba béti bákpe lə Aba eto diyo eto ɔni wə betidi kpə bamə lɛtɔ, utə mə.
16 Lə lefe nəmfóo, mba bákpe lə diyo mfó eto ɔni akɛ, wə betidi nyi kukɔnɔ nya baakpo wə bə Baraba.
17 Nyaso lefe nə betidi kpə díbə bátsyaa, Pilato átɔ mə nkə, "Owoe biala biə nyani ntə mi? Baraba lee, lee Yesu wə betidi laakpo bə Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə?"
18 Úyifo nko itsyise óte nkə kekisi eso Yudafɔ eto beninə bamfo lékpa wə báboko.
19 Lefe nə Pilato nsi ɔnlɛ lekpo nəmə bokpoo, wə usiə átsyese wə ɔtɔnkpe nkə, "Ləkə fə ani lə utidi wə dímenyifo kabua saa mfo eto etiki əsuə, itsyise nsiə kola kənə eto ketsye itsyi lə wə əsuə, nnya dítə sikpi dímuə mɛ tinti!"
20 Besumunyə ninə ku umə eto beninə ábiasə betidi ba létsya mfo eto ato bənkə batɔ Pilato lə oyani Baraba utə mə lə balo Yesu.
21 Fɛɛ Pilato átɔ betidi ba létsya mfó nkə, "Betidi inuə bamfo eto nti, nte nwə bela biə nyani ntə mi?"
Bətə mbuayɛ bənkə, "Baraba!"
22 Nya Pilato dísi ɔ́tɔ mə nkə, "Nyalɛ, be ele bə nyifo ku Yesu wə baakpo bə Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə mɔmɔ?"
Məmblɛ kenke ətə mbuayɛ bənkə, "Sɔ wə amanklasə lə kuyi əsuə!"
23 Fɛɛ Pilato átɔ mə nkə, "Nte kabua ka úyifo?"
Mfóo, bétsyiko bofa bembembe katɛyi bənkə, "Sɔ wə amanklasə lə uyikabie əsuə!"
24 Se Pilato dínyə nkə wensiembofo kulesa buyifo lenni bulə ebubəə, úfi ntu nya úflə ani lə sitiditu nəmə eto ənəmi nya ɔ́tɛyi nkə, "Nnyə mɔ ani, nnyə mɔ akpa, mɔ ani əmbə lə osani əmfo eto bolo əsuə! Mi etiki ini."
25 Sitiditu siamə kenke ətə mbuayɛ bənkə, "Wə ukpə bə utəkə lə bo ku bo bebi lə əsuə!"
26 Mfó nya Pilato léyani Baraba útə mə. Nya se útə báblɛ Yesu bálosə, óyani wə útə nkə básɔ wə lə uyi əsuə.

Romafɔ Eto Bamamanyə Ákpe Yesu Kofani.

27 Nya Pilato eto bamamanyə lékpa Yesu bésuko Aba eto uninə eto diyo, nya bamamanyə ba kenke díbə bátsyilama wə.
28 Bələkə wə awu lə əsuə nya béfi awu sia bákpe wə.
29 Nya béfi biyu bédi lekpakpa bétsyisə wə lə disi fɛ béfi uyi bákpe wə lə kodiani. Nya báse akonki lə wə ənəmi fe oka seka nya bəmə wə bátɛyi bənkə, "Yuu, yuuduu,! Yudafɔ eto Oka lə usiə nkpə kɛntsyɛɛ!"
30 Bétufə ntufə bákpo wə lə əsuə nya bálɛ uyi əmə báfo básɔ wə lə disi.
31 Se bəmə wə bálosə nkoo, bələkə wə awu sia nyamə lə əsuə nya besi béfi wə

awu nyamə bákpe wə. Nya bákpa wə
báyɛnko bésu wə kasɔkɔ lə uyikabie
əsuə.

Básɔ Yesu Bamanklasə Lə Uyikabie Ǝsuə.

32 Lefe nə bédu lə umə báyɛ bantɔɔ,
bátsyako osani utsyuə wə ditsyi Kirene
wə baakpo Simon. Bamamanyə bamə
áhiɛ wə bə ofo Yesu eto uyikabie komə
utsyi.
33 Nya bésu báyo kaka baakpo Golgata
eto kasɔnɔnɔ ni Ditidisikɔbe ku kalua.
34 Bətə Yesu nte bo bátsyakasə ku kofa
ko nkpe kalo bə unə. Fɛɛ se útu mu
óbee, ɔ́ni wənnə mu.
35 Mfó nya bamamanyə bamə lɛsɔ wə
bamanklasə lə uyikabie əsuə, nya bákpo
asa basɛɛ fɛ bésie wə awu bətə bətsyuə.
36 Nya kamaa, bəsiə mfó bákase wə.
37 Lə wə disi katoo, báwɔni asa
bámanklasə lə uyi əmə əsuə. Nnya
báwɔni bənkə lesa nə eso bálo wə ni bə,
“Nnyə Yesu, Nwə Ni Yudafɔ Eto Oka.”
38 Básɔ beyu inuə bətsyuə tsya lə
uyikabie əsuə bákɔ lə Yesu əsuə. Ɔni
áfaka lə wə sediani nya ɔni tsya léfaka
lə wə simənі.
39 Betidi ba kenke lɛyɛ mfó étinkəsə
mə esi nya báka Yesu fefe.
40 Bátɛyi bənkə, “Fə ni nwə lɛtɛyi
fənkə eboba Desumuyo Kplɛ akpo lə
kasɔ, esinkli ato ni əńyənsə lə eyi ətsyə
əsuə nɛ! Ləkə fə əsuə, lə Onanto eto Ubi
feni! Yifə lə uyikabie komə əsuə əbə
kasɔ.”
41 Nko ke besumunyə ninə ku afi eto
bateasa ku umə eto beninə tsya dímə wə
bátɛyi bənkə,
42 “Ófo betidi bamba lə nkpə, fɛɛ
wəmbofó wə əsuə buləkə! Lə Yudafɔ eto
Oka unii, ɔyifə lə kuyi əsuə mɔmɔ ubə,
lə bofo wə bɔnɔ!
43 Ófó Onanto ɔ́nɔ, nya waakpadi wə
əsuə nkə Onanto eto Ubi. Nyaso bitə lə
bobe lə Onanto aala wəə, lə uləkə wə
mɔmɔ lə bobe!”
44 Nko ken beyu ba ku wə básɔ lə kuyi
əsuə tsya léka wə nɛ.

Yesu Ǝkpə.

45 Idu lə kakɔmi eto abombo lefosi
ənuəə, kawunsiə kenke ána tũũ isu ese
lə ketsyitsyokɔmi eto abombo ətsyə.
46 Fe abombo ətsyə etii, Yesu áfa
bembembe ɔ́tɛyi nkə, “Eli, Eli, lama
sabaktani?” Nyamfo eto kasɔ ni, “Mɔ
Onanto, mɔ Onanto! Beso fáyani mɛ
fətsyə?”
47 Betidi bətsyuə díńyə mfó ánɔ lesa nə
ɔ́tɛyi, nya bátɛyi bənkə, “Ɔlɛ Elia
bokpadi!”
48 Mə ɔni étsyetsyi nya úfi okosa wə
bákpe lə nte eto sonkpe, nya úfi mu ku
uyi úsuko nkə lə utə wə lə unə.
49 Fɛɛ betidi bamba átɛyi bənkə,
“Bińyə lə bobe! Bitə lə bobe lə Elia ebubə
uləkə wə utsyiko kuyi komfo əsuə.”
50 Yesu esi ófa bembembe nya úkpə.
51 Lamfolamfoo, Disumuyo Kplɛ eto
kafia kplɛ dísie lə akpa ənuə itsyi kato
ibə kasɔ. Nya kasɔ kamə kenke dítinkə,
nya aba léba.
52 Edi ásini, nya Onanto eto betidi
kɛnkɛ kpə ba díkekpə létaka bəbə nkpə.
53 Bábɔ lə mə edi kafo nya se Yesu
létaka útsyi ɔkɔmə úbə nkpəə, bésu
Yudafɔ eto Umə Kɛnkɛ əmə kafo kaka
betidi kpə dínyə mə.
54 Se Omamanyə ninə ku bamamanyə
ba díńyə bákase Yesu dínyə kase kasɔ
dítinkə ku asa nnya díbə mfó kenkee,
sikpi əmuə mə tinti! Nya bátɛyi bənkə,
“Sitintii, utidi əmfo éyifo Onanto eto
Ubi.”
55 Besio kpə ba dítsyi Galilea ba
díkawunsəko Yesu əńyə lə kɔsɛsɛ
bákabe asa nnya díbə.
56 Mə bətsyuə ni Maria Magdalene, ku
Maria wə ni Yakobo ku Yosef eto ambe
ku Sebedeo eto usiə.

Yosef Wə Dítsyi Arimatea Ébikə Yesu Eto Ɔkɔ.

57 Se éyo ditsyitsyo lefee, otabinyə
utsyuə wə baakpo Yosef, nya úyifo Yesu
eto okasebi wə ditsyi Arimatea əbə.
58 Úsu Pilato ɔflɔ nya ɔ́tɔ wə nkə lə ofo
Yesu eto ɔkɔ. Pilato ətə kusu nkə befi
ɔkɔ əmə bətə Yosef.
59 Nyaso Yosef áfo ɔkɔ əmə nya úfi
kafia flubia kətsyuə úmli wə.
60 Nya úfi wə úsu úbikə lə kebikekɔ lə
wə kosate eto kudi fɔfɔ ko bələkə lə koba
kəmiə. Nya ominansə leba nə lɛmɔ úti
ko kɛnyɛ nya údu.

61 Maria Magdalene ku Maria nuəfə
əsiə mfó balɛ kudi komə bobe.

Bamamanyə Áse Yesu Eto Kudi.

62 Nya se kale disiə nya ini
Ɔnwɛditsyəyii esoo, usumunyə ninə ku
Farisifɔ ésu Pilato ɔflɔ.
63 Nya bátɛyi wə bənkə, “Uninə, lefe
nə odiantidi əmə dísiə nkpəə, ɔ́tɛyi nkə,
‘Lə nkpəə, bootakasə mɛ betsyiko ɔkɔmə
lə eyi ətsyə eto kama.’
64 Nyaso tə lə bamamanyə lə base kudi
komə kukɔnɔ isu ese diyi tsyəfə nəmə,
kase wə bakasebi lembusu beyu ɔkɔ əmə
bedunko batɛyi betidi bənkə ótaka utsyi
ɔkɔmə. Lə ibə nkoo, sidia sia bɔɔtɛyi
əbɔkɛ seso nsia kɔ.”
65 Mfó nya Pilato lɛtɛyi mə nkə, “Bitə
lə bamamanyə lə besu base kudi komə fe
kase boofo.”
66 Nyaso bésu bálɔ béti leba nə béti lə
kudi komə kɛnyɛ kekleke bətsyə ko
lekpo, bə lə utsyuə etidi ni lə bənyə
bətsyə lekpo, nya bətsyə bamamanyə bə
base ko.

28

Onanto Átakasə Yesu Utsyiko Ɔkɔmə.

1 Lə Ɔnwɛditsyəyi eto kamaa, əni
Kɔsida eto kolensiəntoo, Maria
Magdalene ku Maria nuəfə ésu bə besu
babe kudi komə.
2 Lamfolamfoo, kasɔ étinkə kekleke.
Onanto eto Ɔtɔnkpe utsyuə áyifə utsyi
kato úbə ɔ́minansə leba kplɛ nəmə nya
úsiə lə ni əsuə.
3 Wə ditsyəbi ékeyənde fe kase ɔsi
laato nya wə awu diflubi futututu fe
aklala seka.
4 Sikpi əmuə mba nlɛ mfó bose nya
bétinkə tinti, nya bákpo kasɔ mfó fe
bukpə békpe.
5 Onanto eto Ɔtɔnkpe əmfó édinko
besio bamə etiki nya ɔ́tɛyi mə nkə,
“Biante sikpi! Nnyi miə Yesu wə básɔ
bámanklasə lə kuyi əsuə bɛnlɛ bɔbɛbɛ.
6 Umbə mfo! Bátakasə wə fe kase ɔ́tɛyi
ɔtɔnsə. Bibə bebe kaka ólabee.
7 Mɔmɔɔ, bisu mlə lə bisu bɛtɛyi wə
bakasebi biə, ‘Bátakasə wə betsyiko
ɔkɔmə úbə nkpə, nya ɔntɔ mi sɛtɔ úsu
Galilea. Mfó biunyə wə nɛ.’ Bekloma
nnya míntɛyi mi mfo.”
8 Nyaso bédu lə kudi komə ɔflɔ lə
sikpitete ku disuəyuə tsya əsuə. Nya
bétsyetsyi bə beesu batɛyi wə bakasebi.
9 Lamfolamfoo, Yesu átsyako mə, nya
ɔ́tɛyi mə nkə, “Diyuə itə mi.” Báyɛ bétu
wə bábokosə əsuə kasɔ bákɔbe wə lə
akpa nya bésumu wə.
10 Yesu átɛyi mə nkə, “Biante sikpi.
Bisu bɛtɛyi mɔ bayimi biə besu Galilea,
mfó buunyə mɛ nɛ.”

Bamamanyə Ba Lése Kudi Komɛ Átɛyi Lesa Nə Bənyə.

11 Lefe nə besio bamfó dísinkli bantɔɔ,
bamamanyə ba lése kudi komə ésu umə
nya bátɛyi besumunyə ninə bamə asa
nnya kenke díbə mfó.
12 Besumunyə ninə bamə ku umə eto
beninə ákpe disi béfi nsusu. Bətə
bamamanyə bamə atabi eto akplɛ,
13 nya bátɛyi mə bənkə, “Bɛtɛyi biənkə
lefe nə bélabe selabe ku ketsyee, wə
bakasebi əbə béyu wə ɔkɔ əmə bédunko.
14 Nya lə Romafɔ eto Aba eto uninə
anɔ nyamfoo, buutə ɔnɔ kasɔ boə inni
mi díyifo kulesa, nyaso yanle bə balo mi
dikpi.”
15 Bamamanyə bamə áfo atabi nyamə
nya béyifo fe kase bátɛyi mə. Nyaso
nyamfo ni ditiki nə lɛyɛ létsyilama
Yudafɔ ntii taa mmi nɛ.

Yesu Ǝləkə Ǝsuə Óte Wə Bakasebi.

16 Lə nnya eto kamaa, bakasebi lefosi
ɔnwɛ bamə ábe bésu kɔtini ko nkpe lə
Galilea əsuə kaka Yesu lɛtɛyi mə utsyə.
17 Se bənyə wəə, bésumu wə, ite bə mə
bətsyuə áyaki tsya.
18 Yesu ányi ɔfi mə nya ɔ́tɛyi mə nkə,
“Onanto éfi kato ku kasɔ kenke eto
əsuəale útə mɛ.
19 Nyaso bisu kawunsiə eto betidi
kenke ɔflɔ lə biyifo mə mɔ bakasebi.
Bifləsə mə ntu lə Anto ku Ubi ku Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ eto diye əsuə,
20 nya bete mə bə betsyue lesa saa nə
mínte mi koto. Nya lə sitintii, mɔɔkɛ ku
mi lefe saa, isu ese lə kawunsiə eto
kalosəkɔ.”

MARKO
Ditiki Sɛɛ Nə Marko Lɛwɔni

Ntufləsətidi Yohanes Ábe Letsya Itsyi Lə Ditiki Sɛɛ Nəmə Ǝsuə.

1 Nyamfo ni Ditiki Sɛɛ itsyi lə Yesu
Kristo wə ni Onanto kosate eto ubi əsuə
eto ketsyikokɔ.
2 Lə lefe kɛntsyɛ nə léfe məə, Onanto
eto unyələkətidi Yesaya áwɔni utsyə nkə
Onanto átɛyi wə ubi nkə,
“Mootsyese ɔtɔyɛ ntɔnsə.
Wə lɔɔlɔ betidi utsyə itə fə bubə.
3 Ǝbɔnɔ se nkomə eto utidi əmfo luusu
kabe letsya lə mfiminti akatɛyi
nkə,
‘Bimuə əsuə bitsyə itə Bonamute əmə.
Bimuə əsuə kukɔnɔ itə wə bubə.’ ”
4 Nko eto ɔtɔyɛ əmə ni Yohanes. Wə ni
díbə ɔkɛ lə mfiminti kaka úkəfləsə betidi
ntu lə ketu fe kase Yudafɔ leeyifo. Nya
ɔnlɛ bofa kabe letsya nkə ele bə betidi
tsyi mə akɔɛsi bawuninsə lə bayɛ asa
bua buyifo lə bafo ntu fləsəfləsə eto
lekpa lə Onanto lə ufi mə abua ɔtsyɛ mə.
5 Betidi kpə etsyi Yudea eto kasɔ ku mə
umənkplɛ wə baakpo Yerusalem nya
bésu mfiminti bomfó bə lə banɔ Yohanes
eto kɔtɔ ko bákpe wə eto etiki. Bələkə
mə abua báte Onanto nya Yohanes
dífləsə mə ntu lə ketu ka baakpo Yordan.
6 Yohanes ákpe ɔflimu eto bisə eto
awudindi nya úfi kubukikuə eto abɔsu
ókle wə nkɛ. Didisa nə úkədi didi bablɔ
ku bəkpəsə.
7 Wə etiki nnya ɔnlɛ ditsya bobe ni
nkə, “Utidi wə ntəkə mɛ kama ɔnlɛ
bubəə, so mɛ famfamfa nya yəńyə itə bə
ńyə lə wə kɛnyɛ nyifo wə keyifo blɛmblɛ.
8 Mɔɔ, ntu eto bufləsə eto lekpa ete
maafo buyifo. Fɛɛ wə ebufi Onanto eto
Lɛwɔnɔ ufləsə mi ntu.”

Yohanes Ǝfləsə Yesu Ntu.

9 Yanklɛ fɛ Yesu ditsyi umə wə baakpo
Nasaret lə Galilea eto kasɔ, ubə udufə,
nya Yohanes díyifo wə ntufləsəfləsə eto
lekpa lə Yordan.
10 Lə kase Yesu nlɛ bɔbɔ lə ntu bomə
əsuə kabe katoo, únyə nkə Onanto eto
kato lɛ bɔsini nya Onanto eto Lɛwɔnɔ
lɛyifə dísiə lə wə əsuə lə lɛblɛkpa eto
ditsyəbi əsuə.
11 Nya bánɔ ɔkuɛ ditsyi kato ɔnlɛ
bɔtɛyi nkə, “Fə ni mɔ ubi wə mankeko,
nya məənyə disuəyuə lə fə.”
12 Lamfolamfo, Onanto eto Lɛwɔnɔ
ákpa Yesu úsuko mfiminti bomə kafo.
13 Wə mate əsiə mfó eyifosi ana. Lə
lefe nəmfó əsuəə, Obonsam áto Yesu
óbe. Nya Onanto eto batɔyɛ díbə
bawunsə ko wə.

Yesu Ǝləkə Wə Bakasebi Tutɛ.

14 Lə lefe nə bəmuə Yohanes bákpe lə
Aba eto diyoo, Yesu édu mfó úsu Galilea
úsu údi Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə mfó.
15 Ɔkɛ mfó katɛyi nkə, “Lefe sɛɛ nəmə
eboyo. Onanto eto sekakedikɔ eto lefe
əbɔfi. Bisinkli lə mi asa bua eto kama lə
befo Ditiki Sɛɛ nəmfo bɛnɔ.”
16 Se Yesu nlɛ botsyilama lə
ditumbukplɛ nə nkpe lə Galilea eto kasɔ
ɔflɔɔ, únyə mba ləələkə akpɛ inuə, ba ni
Simon ku wə ɔyimisani Andreas, ba nlɛ
mə asabu bota mfó.
17 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Bibə
bitəkəko mɛ idu mɔmɔ ɛntɔɔ, nya moote
mi kase biuləkə betidi bitə Onanto.”
18 Lamfolamfo báyani mə asabu
bətsyə nya bátaka bətəkəko wə.
19 Ɔyɛ úsu sɛtɔ sɛkɛ nya únyə
bayimisani inuə bətsyuə ba ni Sebedeo
eto bebi ba ni Yakobo ku Yohanes. Besi
mə ɔklɔ kafo balɛ mə asabu bɔlɔ.
20 Kase Yesu dínyə mə koo, ókpadi mə
nkə bətəkəko wə. Mə tsya átaka akpa
akpa báyani mə anto Sebedeo ku wə
beyifoyifo bətsyə lə ɔklɔ əmə kafo
bətəkəko Yesu.

Yesu Ála Lɛwɔnɔ Bua Lə Osani Utsyuə Ǝsuə.

21 Yesu ku mba ntəkəko wə ésu bédufə
umə wə baakpo Kapernaum. Nya lə
Yudafɔ eto Ɔnwɛditsyəyi nə ntəkə lə mə
mfó eto busu əsuə eto kamaa, Yesu ésu
Yudafɔ eto katsyakɔ nya útsyiko mə
Anantotiki bote.
22 Iyifo mba kenke lɛnɔ wə asatete
nyamə yanii, itsyise ɛbɔ lete lə mba laate
asa itsyi lə Yudafɔ eto afi əsuə. Bomu wə
asatete eyifo nnya nkpe kalende nya itsyi
taa wə utu kəmiə.

23 Lə lefe nəmə tutuutuu, osani utsyuə
lɛwɔnɔ bua nsi wə lə əsuə akɛ lə
katsyakɔ kamə mfó,
24 nya ófa bembembe ɔ́tɛyi nkə, “Yesu
Nasaretnyə, be fanlɛ bɔbɛbɛ ketsyiko lə
bo ɔflɔ mfo? Bubə fəbə fə əəbə atsylɔsə
bo lee? Nyi futsyə feni. Fə ni Onanto eto
Ɔkɛnkɛnyə wə ótsyese nɛ.”
25 Yesu éti lɛwɔnɔ nəmə kusu nya
ókpe ni kɔfi nkə, “Dika, nya lə abɔ lə
osani əmə əsuə.”
26 Lɛwɔnɔ nəmfo étinkəsə osani əmə
keklekle nya dítə ófa bəmbəəmbə fɛ lɛbɔ
lə wə əsuə.
27 Itə iyifo mba kenke díńyə mfó yanii,
nya bátɔ mə əsuə bənkə, “Nte asatete
fɔfɔ nnya eto okle nɛ? Utidi əmfo kpe
əsuəale woafo etiki budi ku awɔnɔ bua
nya beetsyue wə etiki ato.”
28 Itə esoo, Yesu eto diye áyɛ letsyo lə
Galilea eto kasɔ kenke.

Yesu Átsya Betidi Kpə Bufi.

29 Yesu ku wə bakasebi ku Yakobo ku
Yohanes édu lə katsyakɔ kamə nya bésu
Simon ku Andreas eto diyo.
30 Se bésu bédufə mfóo, betidi bətsyuə
átɛyi Yesu bənkə, Simon eto usiəambe
áyila, atikesi əmuə wə olabe.
31 Nyaso Yesu ésu wə ɔflɔ, nya ɔ́kɔbe
wə lə kɔni ótakasə úńyənsə.
Lamfolamfo wə bufi bomə áyɛ wə nya
ótaka útə mɛ lesa bédi.
32 Se ditsyitsyo lefe léyoo, betidi ákpa
befimfi kenke ku mba awɔnɔ bua
díkakpe bulə kpə báboko Yesu bə lə
otsya mə bufi.
33 Nya umə əmə kenke eto betidi díbə
bəńyə lə kesie mfó bánlɛ bobe.
34 Yesu átsya betidi kpə ba nlɛ bufi
ateate bufi nya óla awɔnɔ bua lə betidi
kpə əsuə ku mba awɔnɔ bua nsi lə əsuə,
itsyise Yesu yi nkə awɔnɔ bua nyamə yi
futsyə uni, nyaso wántɔnɔ nkə awɔnɔ
nyamə tɛyi kulesa itsyi lə wə əsuə.

Yesu Ábe Ditiki Sɛɛ Nənə Letsya Lə Galilea Eto Kasɔ.

35 Kolensiənto fɛ kale luusiəə, Yesu
átaka ɔ́bɔ lə diyo nəmə. Úsu kaka
kutsyuə saa ləmbə nya óto ola útə
Onanto.
36 Kamaa, Simon ku wə bayɛtsyuə ésu
bábɛbɛ Yesu.
37 Lə lefe nə bənyə wəə, bátɛyi wə
bənkə, “Utsyuə saa əbə ɔlɛ fə bɔbɛbɛ.”
38 Fɛɛ Yesu átɛyi mə nkə, “Bitə lə busu
umə bamba. Efe bə ndi Anantotiki lə
mfó tsya, itsyise nyamfo ni mɔ keyifo ka
mimbə keyifokɔ lə kawunsiə nɛ.”
39 Nyaso ɔ́yɛ ótsyilama Galilea eto
kasɔ kenke, nya úkedi Anantotiki nyamə
lə Yudafɔ eto ntsyakɔ kpə nya óla awɔnɔ
bua ɔ́bɔsə lə betidi əsuə tsya.

Yesu Átsya Osani Utsyuə Wə Nlɛ Bufisia Bufi.

40 Osani utsyuə wə nlɛ bufisia bufi əbə
Yesu ɔflɔ. Óse akonki ɔ́lɛ wə lekpakpa
nkə lə ɔwunsəko wə. Ɔ́tɛyi wə nkə, “Lə
alaa, ebofo mɛ botsya nya yuuyuə mɛ
tsya.”
41 Wə etiki nyamə ənə Yesu kafo, nyaso
únə wə kɔni nya útidi wə. Nya ɔ́tɛyi wə
nkə, “Nla nko. Fə əsuə kenke lə yele.”
42 Lamfolamfo bufi bomə əyuə wə.
43 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə udu, nya
ókpe wə kɔfi keklekle nkə,
44 “Mənńyə lə kusu atɛyi betidi nnya
dibə, bomu su lə efi fə əsuə esu ate
Onanto eto Usumunyə. Lə efi nkpata bo
Mose eto kɔfi lɛtɔ esuko. Nyamfo luuləkə
ete bənkə bufi bomə əyuə fə nɛ.”
45 Tsya lefe nə nwə əmə dídu ɔntɔɔ,
útsyiko bofa katɛyi kase Yesu létsya wə.
Lə nnya esoo, Yesu ménsifo umə saa
busu, itsyise betidi kpə lɛ wə ɔflɔ bubə.
Nyamfo esoo, Yesu kosate átsyimɛ lə
uməmflɔ kaka kuutsyə ləmbə. Nya betidi
ditsyi nlebe nlebe kpə, bəbə wə ɔflɔ mfó.

2

Yesu Átsya Abafa Wə Léba Onkpoo Kasɔ.

1 Lə eyi ətsyuə eto kamaa, úsinkli úsu
Kapernaum nya lə wə businki kəbə
əsuəə, betidi ánɔ bə úsinkli úbə oto.
2 Nya betidi kpə díbə diyo nə ɔkɛ, ku
ni kayoma kenke. Nya ɔkɛ mfó úkedi mə
etiki.
3 Mfó nya betidi ena léboko ufimfi wə
léba onkpo kasɔ wə ɔflɔ.

4 Nya se banlɛ kusu bunyə lə bayɛnko
wə lə kesie bedufənko wə diyo kafo lə
kase betidi mfui esoo, bésu bábe letsya
bələkə ofo nya báyɛnko ufimfi əmə ku
wə belabekə báyifəsə bətsyə le Yesu eto
akɔ.
5 Se Yesu dínyə kase sɔ̃ɔ̃ báfo bánɔ bə
woofo ufimfi əmə botsya esoo, Yesu átɛyi
nwə léba onkpo kasɔ əmə nkə, “Ubi, mfi
fə abua ntsyɛ fə.”
6 Fɛɛ afi eto bateasa ba lɛkɛ mə lenti
mfó ebu lə mə akɔɛsi əsuə bátɛyi bənkə,
7 “Beso woatɛyi nko? Ɔlɛ mbusiotiki
budi. Onanto hã laafo abua bufi katsyɛ!”
8 Yesu áte mə nsusu nyaso ɔ́tɛyi mə
nkə, “Beso ele bə nyamfo lə mi?
9 Nte nya diyuə enso bɔtɛyi, ‘Mfi fə
abua ntsyɛ fə,’ lee ‘Taka lə efi fə
belabekə lə ayɛ edu’?
10 Nyaso lə itə bə befo bɛnɔ biə Utidi
Eto Ubii, nkpe əsuəale bə mfi betidi eto
abua ntsyɛ le kawunsiə kamfo. Bɛnɔ?”
Mfó əməə, Yesu esi útsyi wə ənəmi útə
ufimfi əmə nya ɔ́tɛyi wə nkə,
11 “Taka lə efi fə belabekə lə esu diyo.”
12 Nya osani əmfo létaka lamfolamfo
úfi wə okla nya údu lə betidi bamə ńyə
mfó nti. Nyamfo éyifo betidi ba kenke
nyə mfó yanii. Nya ítə béfi atəsə banlɛ
Onanto butə. Məmblɛ átɛyi bə bənnyə tɔ
nyamfo eto okle bənyə.

Yesu Ákpadi Lewi Nkə Utəkənko Wə.

13 Nya Yesu disi údu úsu Galilea eto
Ditumbukplɛ kɛnyɛ nya betidi bamə
kenke díbə wə ɔflɔ mfó, nya óte mə
Anantotiki.
14 Kase ɔ́nlɛ bɔyɛ kafe lə ditumbukplɛ
nəmə ɔflɔ mfóo, úsu únyə Lewi wə ni
Alfeo eto ubi wə nsi lə kaka woafo
umənko. Nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Taka
lə ətəkəko mɛ!” Nyaso Lewi átaka kpla
nya útəkəko wə.
15 Ketsyitsyokɔmii, Yesu ku wə
bakasebi ku betidi kpə ba ntəkəko wə,
ésu Lewi eto bə lə besu bedi lesa ku wə.
Mba dítəkəko wə eto bətsyuə éyifo mba
laafo umənko ku babuayifo.
16 Nya afi eto bateasa ba ni Yudafɔ eto
lekpa nə baakpo Farisifɔ tsya akɛ mfó.
Nyaso lefe nə afi eto bateasa ba ni
Farisifɔ bamə dínyə bə Yesu si ɔ́lɛ lesa
budi ku babuayifo, bátɔ wə bakasebi
bənkə, “Ntsyəso wonko mba laafo
umənko ku babuayifo nsi banlɛ lesa
budi?”
17 Se Yesu lɛnɔ etiki nnya bánlɛ budii,
ɔ́tɛyi mə nkə, “Betidi ba nkpe əsuəale
manhiã ofanyə enso mba ni befimfi hã.
Məmbə miə məəbə nləkə betidi sɛɛ,
bomu babuayifo eso mimbə.”

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Asatete Koko Ku Afɔfɔ Ǝsuə.

18 Lə lefe ditsyuə se Yohanes ku wə
bakasebi ku Farisifɔ lɛkɛ lə kɛnyɛkekle
əsuəə, betidi bətsyuə əbə Yesu ɔflɔ nya
bátɔ wə bənkə, “Beso fɛ fə bakasebi
laankle kɛnyɛ fe kase Yohanes eto
bakasebi ku Farisifɔ laakle?”
19 Yesu ətə mə mbuayɛ lə lekpa seka
ɔ́tɛyi nkə, “Nyalɛ Okafɔsə eto bakloboo,
bani lesa budi lə kusiə kakpakɔ kamə?
Lee, yanle bə bənyə disuəyuə ku okafɔsə
əmə nkpe mə lentii?
20 Yuubə diyi ditsyuə bə lə bələkə
okafɔsə əmə lə mə nti, baklobo bamə
ebokle kɛnyɛ beyifo yoyoyo.
21 Kuutsyuə saa emfi lefianku fɔfɔ kaka
kama lə kafia koko ka nlɛ bola əsuə,
lefianku fɔfɔ nəmə ebunə kafia koko
kamə kala lə bəflə kə, nya luutə dibiə
koko nəmə sənsə lɛmɔ leso kɔ.
22 Nnya kamaa, bankpo ntə fɔfɔ lə
kubukikuətobe koko wə bákakpo ntə
bənyə kafo. Ntə fɔfɔ bomə ebɔkpɔ bobe
kato itə bə kubukikuetobe koko əmə
ebola itə bə ntə ku kubukikuətobe əmə
ebuyifo asɔsɔ. Bomu ntə fɔfɔɔ,
ubukikuətobe fɔfɔ əsuə baakpo mu.”

Yesu Ni Ɔnwɛditsyəyi Eto Onamute.

23 Lefe lɔni lə Ɔnwɛditsyəyii, se Yesu
ku wə bakasebi nyɛ lə anta eto ɔkuɛ
utsyuə banlɛ bofee, bəfəsə anta ətsyuə
balɛ bɔyimi.
24 Nyaso Farisifɔ bətsyuə átɔ Yesu
bənkə, “Beso fə bakasebi ləəyifo nko? Bo
kɔfi məntə kusu bə beyifo nko lə
Ɔnwɛditsyəyi.”
25-26 Lə nnya əsuə Yesu átɔ mə nkə,
“Biankla lə Onanto eto Kukuə Kɛnkɛ eto
Awɔnisa lesa nə Oka David díyifo? Lə
lefe nə kukpənsɛ lɛlɛ wə ku wə

bayɛtsyuəə, Oka David ésu kaka bəətə Onanto kedi lə Usumunyə Ninə Kenke wə baakpo Abiatar eto lefe. Úləkə didisa kɛnkɛ nə ntə mfó itə mba ləətə wə kedi hã lə Disumuyo údi nya útə wə bayɛtsyuə tsya ditsyuə bédi. Moses eto kɔfi məntə nkomə eto diyifobi nəmfo kusu, tsya bántɛyi mə kulesa."

27 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, "Onanto ətsyə Ɔnwɛditsyəyi itə utidi eto lɛlɛkəsə. Inni utidi bətsyə itə diyi nəmə eto lɛlɛkɛsə.

28 Nyaso mɔ, Utidi Eto Ubii, mɔ ke ni Ɔnwɛditsyəyi eto Onamute."

3

Yesu Átsya Nwə Eto Kɔni Díkpə Lə Ɔnwɛditsyəyi.

1 Lə lefe bamba əsuəə, Yesu esi úsu Yudafɔ eto katsyakɔ. Utsyuə akɛ mfó wə eto kɔni díkpə konyoma.

2 Betidi ba lɛkɛ mfó eto bətsyuə ńyə balɛ bobe lə wootsya utidi əmə lə ɔnwɛditsyəyi nəmə əsuə lə babe lə buunyə etiki lə wə əsuə.

3 Yesu ákpadi utidi əmə eto kɔni díkpə útsyə lə betidi ba kenke eto ənəmi.

4 Nya útsyi wə ənəmi útə betidi bamə kenke nya ɔ́tɔ mə nkə, "Ɛlɛkɛ bə utidi yifo kasɛɛ lə Ɔnwɛditsyəyi, lee Ɔnwɛditsyəyi eyifo diyi nə utidi loobiasə asa? Iyifo diyi nə bəətə nkpə, lee iyifo diyi nə baa biasə nkpə?" Fɛɛ bámfo wə kulesa bɔtɛyi.

5 Yesu étsyi ɔ́wuninsə nya óbe mə ku lɛblɔfi itsyise ílə wə lə lɛkɔɛsi se bánla bə baawunsəko mə bətsyuə eso. Nya ɔ́tɛyi ufimfi əmə nkə, "Nə fə kɔni etsyue." Únə ko útsyue. Nya ete kɔni komə létsya wə.

6 Lə nnya əsuəə, Farisifɔ bamə édu nya bésu bátsya ku Herod eto betidi nya bákpe disi lə kase bɔɔyɛ balo Yesu.

Yesu Átsya Betidi Kpə Lə Galilea Eto Ditumbukplɛ Ɔflɔ.

7-8 Nya Yesu ku wə bakasebi lɛyɛ bésu Galilea eto ditumbukplɛ ɔflɔ. Nya sitiditu kplɛ sia ditsyi Galilea ku Yudea ku Yerusalem ku Idumia eto kasɔ ku mba ditsyi Yordan eto ketu eto lekpake nə nse ku mba ditsyi Tiro ku Sidon tsya ətəko wə bəbə. Nnya ni bənkə wə ayanisa nnya ɔnlɛ buyifo əbɔyɛ etsyo nyaso betidi kpə ála bə befi mə ənəmi bənyə wə.

9-10 Lə lefe nəmfó se Yesu díkatsya betidi kpə esoo, befimfi kpə lɛ bokplatsya bə lə betidi wə ko lə bəmuə ale. Nyaso Yesu átɛyi wə bakasebi nkə babɛbɛ ɔklɔ bəńyənsə lə utuflɔ, itə bə lə betidi bamə əbə befuii, woofo bobe kədufə lə wə kafo.

11 Lɛwɔnɔ bua əsiə lə betidi bətsyuə ba díbə mfó əsuə. Lə bənyə, bənyə Yesu koo, békedu kanɔ nya bákafa katɛyi bənkə, "Fə ni Onanto eto Ubi."

12 Nya Yesu káninko mə nkə bəntə lə betidi lə bate futsyə uni.

Yesu Ǝləkə Lefosi Batɔnkpe Inuə Itə Wə Ǝsuə.

13 Nyamfo eto kamaa, Yesu ábe úsu kɔtini disi. Nya mfóo, ókpadi mba óla nkə bakɛ ko wə.

14 Betidi bamfo əbə wə ɔflɔ nya úləkə lefosi inuə lə mə nti. Nya útəkə mə diye nkə batɔnkpe. Ɔtɛyi mə nkə, "Nləkə mi minkə bɛkɛ mɛ lə ɔflɔ lefe saa. Mootsyese mi lə bisu bidi Anantotiki.

15 Nya biɔkɛ əsuəale bela awɔnɔ bua bitsyiko lə betidi əsuə."

16-19 Betidi lefosi inuə ba úləkə eto aye ni Simon wə Yesu dítə diye nkə Petro ku Yakobo ku wə ɔyimisani kɛkɛ Yohanes ba ni Sebedeo eto bebi ba Yesu dítəkə diye nkə Boanerges eto kasɔ ni nkə, beedi etiki ku utə fe kase kato laafa kekumi bembembe, bafɛfɛ ni Andreas ku Filipo ku Bartolomeo ku Mateo ku Toma ku Yakobo wə ni Alfeo eto ubi ku Tadeo ku Simon wə lə lefe ditsyuə nə lefe léta mə kasɔ disi ku Yuda Iskariot, nwə luubə uləkə Yesu utə.

Afi Eto Bateasa Áka Yesu.

20 Se Yesu dídu mfóo, údu úsu diyo ditsyuə. Nya betidi kpə esi bəbə mə ɔflɔ mfó. Itə bə ibə ɛkɛ ale itə Yesu ku wə bakasebi bə bánkɛ lefe kulaa tsya lə bedi lesa.

21 Se wə kosate eto betidi lɛnɔ nkoo, bésu bə lə besu bənə wə besuko diyo, itsyise bátɛyi bənkə, "Disi abia wə."

22 Nya afi eto bateasa ba ditsyi
Yerusalem lɛtɛyi bənkə, “Lɛwɔnɔ bua
əbə disi lə Yesu əsuə. Nya awɔnɔ bua eto
ɔtɔnkotɔnkoo, ni nwə dítə wə əsuəale fɛ
ɔnlɛ awɔnɔ bua nyamfó bola kabɔnko lə
betidi əsuə.”
23 Nyaso Yesu ákpadi betidi bamə nya
údi etiki ko mə lə lekpa əsuə nkə, “Ntsyə
yuubə bə Obonsam ebofo wə əsuə bola
ketsyiko lə utidi əsuə?
24 Lə ibə bənkə sekakedikɔ áma se
əsuə lə akpaa, nya akpa akpa nyamə nlɛ
bɔkpɔ lə mə əsuə ntii, nkomə eto
sekakedikɔ siamə əmbofo buńyə.
25 Lə diyo ditsyuə eto betidi əsənsə lə
mə bətsyuə əsuəə, anto ku anto nlɛ
bɔkpɔ lə mə bətsyuə əsuəə, diyo nəmfó
əmbofo buńyə.
26 Nyaso lə Obonsam ataka uńyə ɔnlɛ
bɔkpɔ ku wə əsuə ku wə sekakedikɔ sia
lema akpa akpaa, sekakedikɔ siamfó
ebusənsə nya wə sekakedidi ebolo.
27 “Iyifo etiki eto ɔnukualɛ bə utidi
əmbofo botaka kesu ketu əsuəaletidi lə
wə diyo, ketsyi wə bikə. Fɛ woofo
budufə lə wə diyo nəməə, tsyisɛ umuə
əsuəaletidi əmə okle.
28 “Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə Onanto
ebufi lebua saa nə betidi díyifo ku diye
bua saa nə baakpadi Onanto ɔtsyɛ.
29 Fɛɛ diye bua saa nə utidi lookpadi
Onanto eto Lɛwɔnɔ Kɛnkɛɛ, Onanto
əmbufi ni ɔtsyɛ wə kulefe. Itsyise wuufi
lebua nəmfo fenkə lebua nə
wembotasuə.”
30 Yesu átɛyi nyamfo nko itsyise betidi
bənkə lɛwɔnɔ bua kpe lə wə əsuə.

Bawoe Ni Yesu Eto Batokpenyə Tinti?

31 Lə lefe nəmə əsuəə, Yesu eto
bayimisani ku wə ambe əbə mfó. Bəńyə
lə lekple nya bákpe wə utidi bə bahiã
wə.
32 Nyaso betidi ba létsyilama wə átɛyi
Yesu bənkə, “Be, fə ambe ku fə
bayimisani ńyə lə lekple bə bə.”
33 Nyaso Yesu átɔ mə nkə, “Owoe ni
mɔ ambe? Bawoe ni mɔ bayimisani?”
34 Nya ótsyilamasə ənəmi nya óbe
betidi ba nsi letsyilama wə mfó nya ɔ́tɛyi
nkə, “Bee, nyə mbamfo ni mɔ ambe nye
mɔ bayimisani.
35 Utsyuə saa wə leeyifo Onanto eto
lelabii, wə ni mɔ ɔyimisani nye mɔ
ɔyimisio, nye mɔ ambe nɛ.”

4

Yesu Átɛyi Lekpa Itsyi Lə Eyibisense Ǝsuə.

1 Yesu esi ésu Galilea eto ditumbukplɛ
flɔ nya ɔnlɛ Ditiki Sɛɛ nə mə bote. Nya lə
kase betidi ba létsyilama wə mfui esoo,
údufə lə ɔklɔ kafo lə ntu bomə əsuə, nya
úsiə kasɔ. Nya betidi bamə díńyə lə ntu
kɛnyɛ fɛ Yesu dídi ko mə etiki.
2 Lefe kpə lə wə asatete əsuəə, údi
etiki ɔ́yɛnko lə akpa əsuə lə ufi uləkə asa
nnya óla nkə loote mə kasɔ. Asa nnya
óte mə ni nkə.
3 “Bɛnɔ! Lefe lɔnii, ɔkuɛmfo ɔni ésu
ɔkuɛ nkə lə usu usiə eyibibi ətsyuə.
4 Lə lefe nə ɔnlɛ eyibibi nyamə busəə,
íbə bə ətsyuə álo ékpo lə usunte ɔflɔ,
nya baklɔbɛ díbə básɛ nnya bámini.
5 Ǝtsyuə álo ékpo lə aba əsuə, kaka sitə
lemfui. Nyaso eyibibi nyamfo əkə mlə.
6 Fɛɛ se kofe lébe kɛnyɛɛ, éblobe nya
íkpə. Nnya ni bə, nnya keyudu mənnyə
didisa itsyi lə aba nyamə eso.
7 Eyibibi nyamə eto ətsyuə ésu ékpo lə
biyu nti. Nya kanyi kamə léto kéti nnya.
Nyaso yámfo bɔnwɔ.
8 Nya íbə bə ətsyuə álo ékpo lə kasɔ
sɛɛ əsuə. Nya íkə, nya yébe kukɔnɔ nya
yɛnwɔ ebibi. Nya ətsyuə lɛnwɔ ebibi fosi
ətsyə, ebibi fosi akua, ətsyuə lɛnwɔ
kolofa.”
9 Lə kalosəkɔɔ, Yesu átɛyi mə nkə,
“Nyaso fə ke nkpe atoo, tsyuə ato
kukunɔ lə anɔ.”

Yesu Ǝləkə Lekpa Nəmə Kasɔ Óte Mba Ntəkəko Wə.

10 Lə lefe nə Yesu mate insii, wə
bakasebi lefosi inuə bamə ku mba
ləətəkəko wə əbə wə ɔflɔ nya bátɔ wə bə
uləkə lekpa nəmə kasɔ ote mə.
11 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Mimii, béfi
Onanto sekakedikɔ eto akulasa bətə mi.
Fɛɛ mba díbuu, nye bafɛfɛ ba lentəkəko
mɛ, əbɔnɔ mɔ asatete nyamə ɛyɛ lə akpa
əsuə hã.
12 Nyaso íbə itə fe kase Onanto eto
unyɛləkətidi lɛwɔni útsyə nkə,

‘Buukabe tsyaa, bəəmbunyə bətsyə
lekpo.
Buukətsyue ato tsyaa, bəəmbɔnɔ
kasɔ.
Nnya ni bə lə banɔ nye bənyə tsyaa,
bəəmbɔnɔ kasɔ.
lə betsyi mə ənəmi bətə Onanto,
bə lə ufi mə abua ɔtsyɛ mə.’ ”

13 Nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Biannɔ lekpa
nəmfo eto kasɔ? Ntsyə fɛ biofo lekpa
bamba saa kasɔ bɔnɔ?
14 Ɔkuɛmfo əmə lɛ Onanto eto etiki
busənsə.
15 Betidi bətsyuə ale kase eyibibi
ətsyuə luubə ekpo lə kusu ɔflɔ. Lə kase
banlɛ bɔnɔɔ, ete Obonsam əəbə nya
wəənwə nnya kələkə lə mə nsusu əsuə.
16 Betidi bamba tsya ale eyibibi nnya
ləəbə kakpo lə aba əsuə. Lə lefe nə banlɛ
nnya bɔnɔɔ, yeakpe mə disuəyuə.
17 Tsya ditiki nəmə eto keyudu ənńyə
kasɔ kukɔnɔ. Baafo kanɔ itə lefe kliminti
ete. Nya lefe nə ke kənə nye bulə sɛkɛ
díbə lə mə əsuə lə ditiki nəmə esoo,
beesinkli kama.
18 “Nya betidi bətsyuə tsya te fe eyibibi
nnya díbə íkə lə kanyi nti. Nya mbamfó
ni betidi ba laanɔ ditiki nəmə.
19 Fɛɛ kawunsiə kamfo eto bulə ku
atabi bɔbɛbɛ kekleke ku əsuə eto
lɛlɛkəsə ku kawunsiə eto kamini bɔbɛbɛ
aafo mə ketu. Nyamfo laakle kemli ditiki
nəmə itə bə diamfo ebibi bɔnwɔ.
20 “Nya betidi bətsyuə te fe eyibibi
nnya lélo ékpo lə kasɔ sɛɛ əsuə. Baafo
etiki nyamə ku utu faa, nya baanwɔ
ebibi kpə. Ǝtsyuə aanwɔ ebibi fosi ətsyə,
nye awosi akua nye kolofa.”

Okandiɛ Eto Keyifo Ndi Bə Utə Diyənde.

21 Yesu esi ɔ́tɔ mə nkə, “Utidi aato
okandiɛ kefi kakpe lə ditsyitsya kalɔ nye
lə mpa kalɔ? Inni okandiɛ eto kətəkəkɔ
baato okandiɛ kətəkə?
22 Lesa nə ke nkpe lə kakula əsuəə,
əbɔbɔ lə lekple utidi saa nyə. Lesa nə ke
nkpe lə kakula əsuə əbɔbɔ tɛnklɛ utsyuə
saa nyə.
23 Nyaso lə bekpe atoo, bɛnɔ kukɔnɔ!”
24 Yesu esi ɔ́tɛyi nkə, “Bifi mi ato bekpe
kukɔnɔ lə lesa nə bɛnlɛ bɔnɔ əsuə. Kase
faakla asa yeeyi kaba kakpo kətə utidii,
nko ke eto okle Onanto lookla utə fintsya
nɛ!
25 Utidi wə ke asa ntee, buusi bətə wə
bawunsə. Nya utidi wə kulesa lentee,
nnya nte wə tsyaa, bɔɔlɛ nnya bafo wə lə
ani.”

Yesu Átɛyi Lekpa Itsyi Lə Eyibibi Boto Ǝsuə.

26 Yesu esi ɔ́tɛyi mə nkə, “Onanto eto
sekakedikɔ ale osani wə laato eyibibi.
27 Diyi saa woalabe kataka, nya nkomə
eto eyibibi nyamə nlɛ bukə kabe. Fɛɛ
unnyi kase asa nlɛ butsyə nkomə.
28 Nnya ni bənkə kasɔ ka báto diyibibi
nəməə, ke laalɛ ni ola nko. Tutɛ, lə
díkəə, díabɔ afanto, nya uyi laabɔ. Nya
lə ébee, yeawɔ ebibi kpə.
29 Lə ebibi nyamə ábe ɛsɛɛ, ɔkuɛmfo
əmə əbə kala nnya. Itsyise nnya lɛlɛfe
eboyo.”

Lekpa Itsyi Lə Diyibibi Kɛkɛ Ǝsuə.

30 Yesu átɔ nkə, “Be muufi nkatesə ku
Onanto eto sekakedikɔ. Nte lekpa nə ele
bə mfi nləkə nyamfo eto kasɔ?
31 Ite fenkə utidi éfi diyibibi nə nso
bɔfɛ lə kawunsiə úsu óto.
32 Lefe ditsyuə eto kamaa, diəkə
kafiani kuyi. Nya nkomə eto kuyi komfo
laamɔ kaso ɔkuɛ eto ediyi fɛfɛ kenke.
Koata kalɛ kpə. Nya baklɔbɛ laato ayo lə
kuyi komə eto kalɛ əsuə.”
33 Yesu édi mə etiki nyamfo lə kase
utsyuə sa loofo kasɔ bɔnɔ.
34 Etiki saa wuudi məə, woatɛyi nnya
kayɛ lə akpa əsuə. Lə lefe nə itə kusu bə
wonko wə bakasebi bamə hã sii, nya fɛ
wəələkə nnya kasɔ kate mə nɛ.

Yesu Éti Ufiebi Eto Ǝsuale Kusu.

35 Diyi nəmfó eto ditsyitsyo lefee, Yesu
átɛyi wə bakasebi nkə, “Bitə lə bɔyila
ditumbukplɛ nəmfo busu ni lekpake nə
nse.”
36 Nyaso bédu lə betidi əto ditsyukpa
nəmfo ɔflɔ bésu bedufə bəsiə lə ɔklɔ wə
Yesu dísiə əsuə, nya bétsyiko
ditumbukplɛ nəmə bɔyila. Kaklɔ bamba
tsya əńyə mfó.
37 Yanklɛ fɛ ufiebi ko dítsyiko bɔsɔ
bembembe nya ɔ́sɔ ntu ókpo lə ɔklɔ əmə

kafo, nya ibu sɛkɛ lə ntu lə buyi ɔklɔ əmə lə onya udu fə lə ntu kasɔ.
38 Lə lefe nəmfóo, Yesu əsiə lə ɔklɔ əmə eto kama, úfi wə disi útəkə lə esunde əsuə nya ɔnlɛ selabe. Nyaso básanklisə wə nya bátɛyi wə bənkə, “Oteasa, ɛnlɛ fə bulə bənkə boəbə bukpə?”
39 Yesu átaka úńyə nya ófa ɔ́tɛyi nkə, “Ufiebi, yɛ bɔsɔ!” Nya ɔ́tɛyi ntu bomə tsya nkə, “Ntu yɛ bonwa!” Nya ufiebi əmə disinkli ɔ́yɛ bɔsɔ, nya ntu bomə eto ənəmi disinkli búyuə buɛɛ kananaa.
40 Nya Yesu lɛtɔ wə bakasebi nkə, “Beso biate sikpi mmə? Bíamfo tɔ bɛnɔ?”
41 Sikpi əmuə mə sefensə, nya bétsyiko mə bətsyuə bɔtɔ bənkə, “Owoe ko ni utidi əmfo? Bə ntu bomə ku ufiebi kenke etsyue wə etiki koto!”

5

Yesu Ála Awɔnɔ Bua Lə Osani Utsyuə Ǝsuə.

1 Nyamfo eto kamaa, Yesu ku wə bakasebi édu bésu Galilea eto Ditumbukplɛ eto situma sia nse lə Gerasefɔ eto kasɔ.
2 Le kase Yesu lɛbɔ le ɔklɔ əmə kafo koo, osani utsyuə wə lɛwɔnɔ bua nsi lə əsuəə, əbə ótsyako wə. Osani əmfo ábɔ lə edi nnya lɛfi mfó nti.
3 Itsyise mfó úkəsiə nɛ. Lə lefe nə lefe mməə, betidi ba kenke mámfo wə bumuə kakpe lə amana.
4 Lə lefe kpə əsuəə, bákafo wə ani ku akpa bokle. Fɛɛ wókala nnya bufəsə kabɔ. Utidi əmfo akɛ əsuəale tinti, itə bə kutsyuə saa mánkamfo wə bumuə kətsyə.
5 Kətsyə ku kakɔmi kenke úkatsyilama lə betidi eto edi ku atini nyamə nti, nya úkakpo kudu, ékefi abambi katsya wə əsuə.
6 Utidi əmfo əńyə kɔsɛsɛ fɛ únyə Yesu. Nyaso útsyetsyi úsu óse akonki lə Yesu eto ənəmi.
7 Nya ófa bembembe ɔ́tɛyi nkə, “Onanto Fanlonlo eto Ubi! Be nkpe lə mɔ ku fə lenti mfo? Nlɛ fə lekpakpa, se mɛ uyi lə Onanto eto diye əsuə fənkə embunə mɛ koto!”
8 Ɔ́tɛyi nkomə, itsyise ɔ́nɔ bə Yesu Yesu áto ɔkuɛ nkə, “Lɛwɔnɔ bua bɔ lə osani əmfo əsuə.”
9 Nya Yesu lɛtɔ wə nkə, “Ntsyə baakpo fə?”
Nya útə mbuayɛ nkə, “Mɔ baakpo omantsya itsyise bomba nkpe lə nwə mfo əsuəə, bufui.”
10 Nya ɔ́lɛ Yesu lekpakpa nkə woanla mə lə kasɔ kamə.
11 Lə lefe nəmfó əsuəə, bakplako kpə əńyə lɛ kɔtini komə ɔflɔ balɛ budi.
12 Nya awɔnɔ nyamfo lɛlɛ Yesu lekpakpa bənkə, “La bo akpe lə bakplako ba ńyə lə mmə, lə budu budufə lə mə əsuə.”
13 Nya ɔ́tɔnɔ útə mə, nya awɔnɔ nyamə lɛbɔ lə osani əmfo əsuə nya bédu bésu bédufə lə bakplako bamə əsuə. Nya bakplako bamə kenke, ba eto utu luuyifo fe akpi ənuəə, dítsyetsyi bésu báwunini lə kɔtini komə eto kotosi bésu bédufə lə ditumbukplɛ nəmə nya bánya bátsylɔ kenke.
14 Nya mba nlɛ bakplako bamə bobee, dítsyetsyi bésu umə əmə ku mba lɛkɛ lə wə ɔflɔ mfó, nya bésu batɛyi betidi ba kenke lesa nə díbə. Mba bátɛyi ésu mfó, bésu bábe lesa nə díbə.
15 Nya lefe nə bəbə Yesu ɔflɔɔ, bənyə utidi wə awɔnɔ bua kpə dísiə lə əsuə mfó. Nya únsi lə kasɔ, ónkpe awu, íkakpa ko wə. Nya sikpi dímuə məmblɛ kenke.
16 Betidi ba leka wə búnyəə, átɛyi lesa saa nə díbə lə utidi əmə ku bakplako bamə əsuə.
17 Nyaso bálɛ Yesu lekpakpa bə udu lə mə kasɔ.
18 Lefe nə Yesu nlɛ budufə lə ɔklɔ əmə əsuəə, osani əmə əsuə awɔnɔ bua dísiəə, alɛ wə lekpakpa nkə, “Tɔnɔ lə ntəkəko fə lə bukayɛ katsyilama.”
19 Fɛɛ Yesu mántɔnɔ. Bomu ɔ́tɛyi wə nkə, “Sinkli esu fə betidi ɔflɔ lə atɛyi mə kase Onamute əmə lɛwunsə ko fə ku kase únyə fə kaminsə.”
20 Nyaso osani əmfo édu úsu ótsyilama Kəmə Lefosi kamə nya ɔ́tɛyi betidi bamə lesa saa nə Yesu díyifo útə wə. Nya íyifo mba lɛnɔ nnya yanii.

Yesu Átsya Yairo Wə Ndi Yudafɔ Eto Katsyakɔ Eto Uninə Eto Ubisiobi Nya Ótsya Usio Fimfi Utsyuə Tsya.

21 Yesu əsiə lə ɔklɔ úsinkli úsu
ditumbukplɛ nəmə eto Yudafɔ eto
lekpake nə nse. Se úsu údufə
ditumbukplɛ nəmə eto kɛnyɛ mfóo,
betidi kpə əbə bátsyilama wə.
22 Nya Yudafɔ eto katsyakɔ eto uninə
ɔni utsyuə wə baakpo Yairo əbə mfó. Se
únyə Yesuu, óse akonki lə wə akɔ.
23 Nya ɔ́lɛ wə lekpakpa kekleke nkə,
“Mɔ ubisiobi kɛkɛ lɛ bufi kekleke. Nyaso
bə lə əbə efi fə kɔni ətəkə lə wə bə lə
əsuə lə imuə wə ale lə ɔkɛ nkpə.”
24 Nyaso Yesu átaka útəkəko wə.

Nya lə kase betidi ba díkəko Yesu difui
esoo, bátsyilama wə se bántɔ.
25 Nya usio utsyuə akɛ lə mə nti, wə
kɔtɔ díkakpo lə lefosi alɛ ənuə sɔ̃ɔ̃ əsuə.
26 Ɔkɛ lə kanyi əsuə lə lefe nə eto lefe
mba leeyifo afa díkətə wə afa kulaatsya.
Wóbiasə wə atabi kenke ótsya bufi
bomfo, tsya bufi bomə mányuə wə. Kato
bomu bóbe.
27 Ɔnɔ etiki itsyi lə Yesu əsuə, nyaso
útəkəko betidi ba dítəkəko Yesu kama.
28 Ɔtɛyi wə əsuə nkə, “Lə mfó wə awu
butidi koo, eni bufi bomə əbɔyɛ mɛ.”
29 Nyaso lefe nə útidi Yesu eto awuu,
kɔtɔ komə díkakpo wəə, ála kplo
lamfolamfo! Nya únyə utsyə lekpo lə wə
əsuə nkə wə bufi bomə áyɛ wə, nyaso
kanyi ka ɔnlɛ bunyəə, álo.

30 Lamfolamfo Yesu áte nkə əsuəale
ətsyuə ábɔ wə lə wə əsuə. Nyaso úkənə
úńyə, nya ɔ́tsyi ɔwuninsə, nya ɔ́tɔ betidi
bamə ntəkəko wə nkə, “Owoe ni futsyə
dítidi mɛ awu?”
31 Wə bakasebi bamə átɔ wə bənkə,
“Be kase betidi bamfo letsyilama fə.
Beso faatɔ fə, owoe ni futsyə dítidi fə?”

32 Tsyaa, Yesu esi úkənə úńyə ɔlɛ
ənəmi botsyilamasə kabe lə woofo futsyə
dítidi wə bunyə.
33 Usio əmə mfó ənyə utsyə lekpo nkə
lesatsyuə əbə wə lə əsuə. Nyaso lə
sikpitete ku ketinkə əsuəə, ɔ́bɔ úbə óse
akonki lə Yesu eto akɔ. Nya ɔ́tɛyi wə lə
ɔnukualɛ əsuə, lesa nə díbə.

34 Yesu átɛyi wə nkə, “Mɔ ubisiobi, fə
bofokanɔ átsya fə. Su lə diyuə əsuə. Fə
kanyi ensiəmbu sinkli kəbə bio.”
35 Lə lefe nə Yesu nlɛ nyamfo bɔtɛyii,
batɔnkpe bətsyuə étsyi Yudafɔ eto
katsyakɔ kamə eto uninə əmə eto diyo
bəbə nya bátɛyi wə bənkə, “Fə ubi əmə
ébukpə koko. Beso fensi fanlɛ Oteasa
əmfo bulə?”
36 Yesu méntsyue ditiki nə mba nlɛ
bɔtɛyi mfó ato. Bomu ɔ́tɛyi Yairo nkə,
“Mante sikpi, fo anɔ ete.”
37 Nya Yesu lékpa Petro ku Yakobo ku
wə ɔyimisani Yohanes mate hã, nya bésu
Yairo eto diyo.
38 Nya lefe nə bédufə diyo nəmə, nya
Yesu dínyə kase banlɛ kanyi bunyə
kakpo edu kewi nkuu,
39 údufə lə mənti nya ɔ́tɔ mə nkə, “Be
léboko kudu komfo bokpo? Beso bɛnlɛ
nku? Dikpefi nəmfó ménkpə. Selabe ete
onlabe.”
40 Se ɔ́tɛyi nkoo, betidi ba ńyə mfó
étsyiko wə bumə.

Nyaso Yesu ətə nkə məmblɛ bɔ besu
lekple, nya útə ubi əmə eto anto ku ambe
ku wə bakasebi itsyə bamə nkə bedufə
kaka ubi əmə díkpe ónlabe lə kasɔ.
41 Yesu ákɔbe usiobi kɛkɛ əmə lə kɔni
nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Talita Koumu.” Nya
kasɔ lə sele siamə ni nkə, “Disiobi, nlɛ fə
bɔtɛyi minkə, taka əńyə!”
42 Lamfolamfo, disiobi nəmə nə dikafo
lefosi alɛ ənuəə, átaka úńyə nya útsyiko
bɔyɛ katsyilama. Se íbə nkoo, íyifo
məmblɛ yanii.
43 Nyaso Yesu əkə mə ato kekleke nkə
bantɛyi kuutsyuə saa. Nya kamaa, ɔ́tɛyi
mə nkə, “Bitə wə lesatsyuə lə udi.”

6

Yesu Eto Umə Eto Betidi Áni Wə.

1 Yesu édu mfó úsu wə umə kaka úsiə
óbe, ku wə bakasebi.
2 Nya lə Yudafɔ eto Ɔnwɛditsyəyi
əsuəə, úsu ɔlɛ Anantotiki búdi lə Yudafɔ
eto katsyakɔ mfó. Nyaso íyifo betidi ba
kenke lɛnɔ wə asatetee yanii.

Bátɔ bətsyuə bənkə, “Sieti ókase etiki
nyamfo eto okle utsyiko? Nte kobe ko eto

okle nkpe wə bə woafo ayanisa nyamfo eto okle buyifo?
3 Inni wə ni Maria eto ubi wə ni nwə
laawe keyi? Lee inni wə ni Yakobo ku
Yose ku Yuda ku Simon eto ɔyimisani?
Nya wə bayimisio tsya nkpe mfo!" Nyaso
betidi bamfo mámfo wə.
4 Yesu átɛyi mə nkə, "Onanto eto
unyələkətidi kpe dibu lə nlebe kpə. Fɛɛ
lə wə kosate eto umәə, lə wə betidi ntii,
ku lə wə kosate eto diyo eto betidi eto
ənəmii, umbə dibu saa."
5-6 Nnya ni bənkə wə kosate eto umə
eto betidi mámfo wə banɔ, etiki nyamfo
éyifo Yesu yanii tinti. Lə nyamfo eso
wóamfo ayanisa kpə buyifo mfó enso
nnya úfi wə ani útəkə befimfi bətsyuə lə
əsuə nya mə bufi díyuə mə.

Yesu Ákpe Lefosi Bakasebi Inuə Bamə Kɔtɔ.

Lə nyamfo eto kamaa, Yesu átsyilama
mbuto bo letsyilama mfó, kate
Anantotiki nyamə.
7 Nya ókpadi wə bakasebi lefosi inuə
bamə utsyə, nya óla mə ótsyese inuə
inuə. Útə mə əsuəale nkə baso awɔnɔ
bua ani.
8 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, "Mi kuutsyuə saa
manlɛ kulesa usuko kusu komə, enso uyi
wə baalɛɛ kɔni hã. Bientsyi didisa nye
otobe fenkə mba laatɔ asa kafe. Bientsyi
atabi lə mi katobe.
9 Bekpe mi afɔkpa, tsya bientsyi
akpesa bamba saa enso nnya benkpe."
10 Usi ɔ́tɛyi mə nkə, "Kaka kee bafo
mii, bɛkɛ mfó isu ese lefe nə biuudu.
11 Lə bídufə umə utsyuə nya betidi
bamfó dímamfo mi nye báni bə
beembutsyue mi ditiki kotoo, bidu lə
bɛflɛ mi nkpafo eto sitə bekpo mfó.
Nyamfo loote Onanto eto kotonənə eto
ditsyəbi nə ləəbə bubə itə mə lə umə
əmə."
12 Nyaso bakasebi bamə édu bésu
bátsyilama bédi Anantotiki nyamə budi
kafe bə utsyuə saa sinkli lə abuayifoyifo
kama.
13 Bála awɔnɔ bua kpə lə betidi əsuə.
Nya bédiki befimfi kpə nnuəbi itə bəmuə
ale.

Oka Herodes Ǝtə Bála Yohanes Ntufləsətidi Eto Disi.

14 Lə lefe nəmfóo, Oka Herodes ákanɔ
asa nnya kenke nlɛ búbə bɔ́nɔ, itsyise
Yesu eto diye áyɛ letsyo ésu kalebe saa.
Betidi bətsyuə ákatɛyi bənkə, "Yohanes
wə ni ntufləsətidi ésinkli úbə nkpə!
Nyaso onkpe əsuəale ɔnlɛ ayanisa
buyifo nɛ!"
15 Bətsyuə tsya ákatɛyi bənkə, "Wə ni
Onanto eto Unyɛləkətidi Elia."
Betsyuə tsya bə, "Wə ni Onanto eto
Unyɛləkətidi, itsyise útə fe Onanto eto
bənyɛləkətidi eto ɔni."
16 Lefe nə Herodes lɛnɔ nyamfóo,
wuntsya átɛyi nkə, "Yohanes wə útə bála
disi uni disi ósankli utsyi ɔkɔmə úbə!"
17 Ɛtɔnsəə, Herodes kosate dítə kusu
nkə bəmuə Yohanes, nya útə kusu nkə
bakle wə, befi wə bakpe lə diyo. Herodes
éyifo nyamfo itsyi lə Herodia wə úsu úfi,
wə dídi wə ɔyimi Filipo eto usiə eso.
18 Yohanes ákatɛyi Herodes nkə,
"Yanlɛkɛ bə fo fə ɔyimisani eto usiə efi."
19 Nyaso Yohanes eto etiki əkələ
Herodia, nyaso úkəkisi wə. Nya ɔ́bɛbɛ
kusu nkə lə olo wə.
20 Tsyaa, wámfo kusu bunyə lə
Herodes eso. Itsyise Herodes áte
Yohanes sikpi se unyi nkə Yohanes éyifo
ɔnukualɛtidi ku utidi wə díyifo kɛnkɛ
eso. Nyaso úkase wə. Lefe kpə, óla nkə
lə úkanɔ wə asatete, ite bə wə etiki
nyamə káto wə lə lɛkɔɛsi lɛ ɔ́nɔ nnya
tsya fɛ.
21 Lə kalosəkɔɔ, íbə bə Herodia ənyə
kusu ko ɔnlɛ bɔbɛbɛ. Diyi nəmfó didi
Herodes eto leleyi. Herodes ákpadi wə
beninətidi lə wə sekakedikɔ ku wə
bamamanyə eto beninə ku Galilea eto
kasɔ eto beninə kplɛkplɛ lə wə
lesakedikɔ.
22 Herodia eto kebitɛ əbə mfó úwi kewi
ókpe disuəyuə nya Oka Herodes ku wə
bahɔ lə lesakedikɔ mfó tinti.
Nyaso Oka Herodes átɔ kebitɛ kamə
nkə, "Be faala fə lə ntə fə?"
23 Nya usi ɔ́tɛyi wə tsya nkə, "Ekpe lə
mɔ lekankpomɛ, minkə muutə fə lesa nə
ke fɔɔtɔ mɛ, lə mɔ sekakedikɔ eto kutsyə
kulaa tsya!"

24 Nyaso usiobi əmfo átaka úsu ótɔ wə
ambe nkə, “Be ele bə ntɔ?”
Nya wə ambe lɛtɛyi wə nkə, “Tɔ wə
Yohanes Ntufləsətidi eto disi.”
25 Disiobi nəmfo ésinkli kpla dísu diyo
nəmə kafo nya ótɛyi Herodes nkə, “Nla
minkə la Yohanes Ntufləsətidi eto disi
ətəkə lə ɔkpɛ tɛnklɛ əsuə ətə mɛ
mɔmɔmɔmɔ!”
26 Nyamfo ába oka Herodes lɛkɔɛsi, fɛɛ
wənsiəmbofo ntamu bo óka utsyə lə
beninətidi bamfó eto ənəmi butu.
27 Lə nyaso ókpe wə oblafɔ lamfolamfo
nkə usu ola Yohanes eto disi lə ufi oboko.
Nya oblafɔ əmfó dídu úsu Aba eto diyo
nə baakpe betidi, mfó úsu óla Yohanes
eto disi.
28 Kamaa, úfi disi nəmə útəkə lə ɔkpɛ
tɛnklɛ əsuə nya úfi ni oboko disiobi
nəmə. Nya wuntsya dífi ni úsu útə wə
ambe.
29 Lefe nə Yohanes eto bakasebi lɛnɔ
ditiki nəmfoo, bésu báfo wə ɔkɔ bésu
bébikə.

Yesu Ǝtə Betidi Akpi Anɔ Lesa Bédi.

30 Batɔnkpe ba Yesu lékpe nkə besu
batsyilama lekpake mfóo, ésinkli bəbə
bátɛyi wə nnya kenke bésu beyifo ku asa
nnya báte.
31 Nya kaka mə ku Yesu lɛsɔnɔ eto
betidi kpə ba nlɛ búbə kédu étsyiko
bufui. Nyaso Yesu ku wə bakasebi mánkɛ
lefe lə bedi lesa kula tsya. Nyaso Yesu
átɛyi mə nkə, “Bitə lə bo hã lə busu kaka
lɛbiɔ lə busiə mfó butsyə ɔnwɛ sɛkɛ.”
32 Nyaso bésu bédufə lə ɔklɔ lə besu
kaka betidi ləmbə.
33 Fɛɛ lefe nə bántɔɔ, betidi kpə ənyə
mə bətsyə lekpo, nya bétsyetsyi bátɔ
sɛtɔ bésu baka mfó budufə fɛ Yesu ku
wə bakasebi dísu bédufə mfó.
34 Se Yesu lɛbɔ lə ɔklɔ əmə únyə
sitiditu siaməə, mə asa ənə wə kafo
itsyise bətsyə fe basamu ba ləmbə
obebe. Nyaso útsyiko mə asa kpə bote
itsyi lə Onanto əsuə.
35 Lefe nə ditsyitsyo léyoo, wə
bakasebi ányi bésu wə ɔflɔ nya bátɛyi
wə bənkə, “Kale bolo. Nya kase mfo
diyifo ntɛntii, bəəmbunyə kulesa bedi.
36 Nyaso ləkə məmblɛ kusu lə bedu. Lə
bedufə kəmə ku mbuto bo lɛfi mfoo,
boofó lesatsyuə bunyə kaya kedi.”
37 Yesu átɛyi mə nkə, “Mi kosatee, bitə
mə lesatsyuə lə bedi.”
Nya bátɛyi wə bənkə, “Nyamfó ebofo
fe utsyuə eto afa mflamfla eto kayofofo!
Ala fə bobiasə nyamfo lə mə budi əsuə?”
38 Nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Abolo asia
bɛnlɛ? Bisu bebe!”
Nya se bésu bábee, bátɛyi wə bənkə,
“Abolo anɔ ku akpɛ ənuə ete ntə.”
39 Yesu átɛyi wə bakasebi nkə bətə lə
betidi bamə kenke lə bəsiə kasɔ lə sefa
siamə əsuə mfó lə etsyukpa etsyukpa
əsuə.
40 Nyaso betidi bamfo kenke əsiə kasɔ
lə etsyukpa etsyukpa əsuə ətsyuə fe
betidi kolofa nya ətsyuə fe betidi awosi
anɔ.
41 Nya Yesu dífi abolo ku akpɛ nyamə,
nya se óbe kato, nya ósɔ Onanto ani.
Nya úbudi abolo nyamə nya úfi nnya útə
wə bakasebi nkə bəsiə bətə etsyukpa
etsyukpa nyamə. Nya úsiə akpɛ nyamɛ
tsya nko útə mə.
42 Mba kenke lɛkɛ mfó édi bémi.
43 Nya se wə bakasebi lɛsɛ didisa nə
díbu bakɔɔ, díyi lefosi etsyitsya kplɛ
ənuə.
44 Nya mba dídi lesa nəmfo eto basani
mate éyifo betidi akpi anɔ.

Yesu Áyɛ Lə Ntu Ǝsuə.

45 Lamfolamfo Yesu átɛyi wə bakasebi
nkə bedufə lə ɔklɔ əmə lə besu umə wə
baakpo Betsaida, lə ditumbukplɛ nəmə
eto lekpake nə nse. Nya útə nkə sitiditu
siamə sənsə sidu.
46 Nyamfo eto kamaa, wuntsya édu
óbe kɔtini komə nkə lə usu oto ola.
47 Se éyo ketsyee, ɔklɔ əmə áyo
ditumbukplɛ nəmə eto ntinti, Yesu mate
hã díbu uńyə mfó.
48 Únyə nkə wə betidi édufə lə bulə
əsuə ku kase bánlɛ ɔklɔ əmə bofo bonwa
itsyise ufiebi lɛ bɔsɔ kələ mə. Nyaso lə
kolensiənto kplɛɛ, Yesu áyɛ lə ntu bomə
əsuə úsu mə ɔflɔ eti nkə lə ɔyɛ ofe.
49 Nya se bənyə wə lə ntu bomə əsuəə,
báfa bátɛyi bənkə, “Ɔkɔ ni.”
50 Məmblɛ áte sikpi se bənyə wə.

Nyaso Yesu átɛyi mə lamfolamfo nkə,
“Biante sikpi! Mɔ uni! Bimuə utu bɛlɛ!”
51 Nya óbe údufə lə mə ɔklɔ əmə kafo,
nya ete ufiebi əmə lɛyɛ bɔsɔ. Nyamfo
éyifo wə bakasebi yanii ku kafɔsu.
52 Itsyise bánte kase ko íbə fɛ útə
betidi akpi anɔ bamfo lesa bédi banɔ.
Mə nsusu mánkpa ko mə lə nyamfó
əsuə, itsyise bámfo wə bánɔ.

Yesu Átsya Befimfi Lə Genesaret Eto Kasɔ.

53 Se bédufə ditumbukplɛ nəmə eto
lekpake nə nsee, báyifə lə Genesaret eto
kasɔ. Nya bátsyasə mə ɔklɔ əmə mfó.
54 Kase báyifə lə ɔklɔ əmə koo, betidi
ətsyə Yesu lekpo.
55 Nyaso betidi bamə étsyetsyi bésu
bátɛyi mə betidi kenke lə kasɔ kamə.
Nya kaka ke bánɔ bə Yesu kpee, bétsyi
befimfi lə mə belabekə əsuə báboko wə
ɔflɔ.
56 Nya kaka ke Yesu dísu koo, umə ni
o-o, kebuto keni o-o, betidi ko díketsyi
mə befimfi kaboko obia nya bánlɛ wə
lekpakpa bənkə utə lə betidi wə awu eto
atosi ete. Nya mba dítidi nnyaa, əmuə
ale.

7

Bianklɛnko Anasa Bɛni Onanto.

1 Farisifɔ ku afi eto bateasa ba dítsyi
Yerusalem əbə bátsyilama Yesu.
2 Bənyə bə wə bakasebi si balɛ lesa
budi nya bətsyuə məmflə mə ani fe kase
Farisifɔ laate betidi bə ele bə bəflə.
3 Bənyə nyamfo bətsyə lekpo itsyise
Farisifɔ ku Yudafɔ fɛfɛ kenke eeyifo lə
mə batekoko, banakoko eto akpa nnya
báyani bətsyə nya báte mə əsuə.
4 Nya lə báya lesa saa betsyiko
bikəkatekɔ tsyaa, ele bə bəflə mə ani fɛ
lə bedi. Nya ele bə beyifo lə afi kpə nnya
bəbə bétu, fe kase bəəflə akɔbe ku
ekplibi ku kalɔtsyi.
5 Lə nyaso Farisifɔ ku afi eto bateasa
átɔ Yesu bənkə, “Beso fə mba ntəkəko fə
ləənyifo lə bo batekoko ku banakoko eto
akpa əsuə? Nya banlɛ asa budi lə mə ani
məfləmfləmflə əsuə?”
6 Yesu ələkə kɛnyɛ ɔ́tɛyi nkə, “Ǝnəmi
ənəmi eto betidi bini! Lesa nə Onanto
eto Unyɛləkətidi Yesaya lɛwɔni ɔ́tɛyi
utsyə lə mi əsuəə, íbə ítə sitinti! Ɔtɛyi bo
nkə, Onanto átɛyi nkə,

‘Betidi bamfoo, ənəmi ənəmi eto dibu ete
bəətə mɛ,
banla mɛ itsyi lə mə akɔɛsi.
7 Bimba ete ini bə bálɛ mɔ lelabi buyifo.
Baate kawunsiə eto afi nnya betidi
dítsyə fenkə mɔ afi ini.’

8 Nnya lete bə bifi mɔ kɔfi bɛkula nya
bɛnlɛ mi kawunsiə mfo eto akpa boté.”
9 Yesu esi ɔ́tɛyi mə nkə, “Bekpe awɛsu
ətsyuə nnya biefi akayɛ lə nnya əsuə
kani Onanto eto kɔfi budi, keyifo
batekoko ku banakoko eto akpa.
10 Onanato eto Unyɛləkətidi Moses
áwɔni útsyə nkə, ‘Bu fə anto ku fə ambe.
Ɔtɛyi tsya nkə fəə ke léka fə anto ku fə
ambee, ele bə balo fə.’
11 Fɛɛ biatɛyi biənkə ɛlɛkɛ bə utidi
ebofo lesa bɔni butə wə anto ku ambe ba
lesa lehiã, ku nsusu bə lesa nəmə eyifo
kɛnkɛ, kato taflatsyə ku nsusu bə wuufi
lesa nəmə utə Onanto bomu eso.
12 Nya ɛyɛ le bo akpa əsuəə, boata
Onanto eto kɔfi kebu.
13 Nko ini bə biefi mi bana eto akpa
kaninsə Onanto eto afi. Nya bieyifo asa
bamba kpə tsya fe nyamfo eto okle.”

Asa Nnya Laabɔ Ketsyi Utidi Eto Lɛkɔɛsi Ləətə Weeyifo Lebua Nɛ.

14 Lə nnya kamaa, Yesu esi ókpadi
sititiu siamə nkə bányi bafi wə. Nya
ɔ́tɛyi mə nkə, “Mimblɛ kenke bitsyue mɛ
ato lə bɛnɔ kasɔ.
15 Lesa nə ke utsyuə dídi ókpe lə kafo
əmbutə obiasə wə əsuə. Bomu lesa nə
ke ditsyi lə wə lɛkɔɛsi ɔtɛyii, nnya ni lesa
nə ləətə weeyifo lebua nɛ.
16 Mimblɛ kenke bitsyuə ato lə bɛnɔ
mɛ kasɔ.”
17 Lə nyamfo eto kamaa, se údu lə mə
ɔflɔ úsu diyoo, wə bakasebi átɔ wə
bənkə uləkə lekpa nəmə eto kasɔ ote mə.
18 Yesu átɛyi mə nkə, “Lə biannɔ lekpa
nəmfo kasɔɔ, nyalɛ mi nsusu əmbə
kulesa kasɔ bofo bɔnɔ! Ekpa bənkə lesa
nə didufə lə utidi kafoo, əmbutə utidi
əmə yifo lebua,
19 itsyise yeendufə lə wə utu kəmiə.
Wə kafo bomu yuudufə nya yɔɔyɛ ɛbɔ lə
wə kafo fe lesa biabia.” Nyaso nnya Yesu

lɛtɛyi mfoo, ate bənkə didisa saa alɛkɛ itə budi.
20 Nya úsukosə ɔ́tɛyi nkə, “Lesa nə lɛbɔ itsyi lə utsyuə eto lɛkɔɛsii, ni laabiasə utidi nɛ.
21 Itsyise nsusu bua saa aabɔ ketsyi lə utidi eto lɛkɔɛsi kəmiə nya mu ləətə wəəyifo asa bua nɛ. Asa nyamfó ni fenkə, lɛsɔnɔdi ku kuyu ku ditilo ku disənkpo, kusiə kamafefe ku sidikpuu,
22 ku nsusu bua fifi ku kawɛ ku disiale, sidia tɛyitɛyi kabiasə utidi eto diye ku nsusu bua kekleke fifi lə sisə ku sisiə əsuə, nya ləənə utidi kakpe lə kofani əsuə, ənəmi sɛsəsɛsə lə utidi bamba eto bikə əsuə, diye biasəbiasə, əsuə kato bobesə, ebukisa yifoyifo, koto mentsyue mentsyue.
23 Asa bua nyamfo kenke aabɔ ketsyi lə utidi eto lɛkɔɛsi, nya laabiasə utidi nɛ.”

Usio Wə Lenni Yudanyə Áfo Yesu Ɔnɔ.

24 Nyamfo eto kamaa, Yesu édu úsu umə utsyuə lə Tiro eto kasɔ. Úsu diyo ditsyuə kaka wóanla nkə kuutsyuə saa te nkə okpe mfó, tsyafɛ wóamfo bɔbiɔ.
25 Mfóo, se usio utsyuə wə lɛwɔnɔ bua nlɛ wə ubi bulə lɛnɔ nkə Yesu kpe lə mfóo, úbə wə ɔflɔ akpa akpa nya óse akonki lə wə ənəmi.
26 Usio əmfo enni Yudanyə. Bále wə lə umə wə baakpo Foinike lə Siria eto kasɔ. Nya ɔ́lɛ Yesu lekpakpa nkə ola lɛwɔnɔ nəmə ɔbɔnko lə wə ubi əsuə.
27 Nya Yesu lékpasə wə nkə, “Tutɛɛ, tə bekpefi lesa etɔ. Yanlɛkɛ bə befi bekpefi eto lesa bətə bakpa.”
28 Lə nnya əsuə usio əmfo ətə wə mbuayɛ nkə, “Ao, mɔ Onamute, bakpa bamə lə ɔpunu kalɔ lə lesakedikɔ mfóo, ebunyə lesa nə bekpefi bamə nlə budi eto nə lookpoo kasɔ bedi.”
29 Nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Lə kase fətə mbuayɛ mfo esoo, du esu diyo. Ebunyə se lɛwɔnɔ nəmə díkayani fə ubi əmə.”
30 Nyaso usio əmfo édu úsu diyo. Lə mfóo, únyə nkə wə ubi labe lə wə kalabekɔ, nya lɛwɔnɔ bua nəmə lénsisi wə lə əsuə.

Yesu Átsya Osani Wə Ni Ototi Ku Ɔmumu.

31 Se Yesu lídu lə Tiro eto lekpake mfóo, ɔ́yɛ lə Sidon úsu Galilea eto Ditumbukplɛ kama kaka Kəmə Lefosi kamə nkpe eti.
32 Nya mfóo, betidi bətsyuə ákpa utidi utsyuə wə ni ototi ku ɔmumu báboko wə ɔflɔ nya bálɛ wə lekpakpa bə utəkə ani lə wə əsuə.
33 Nyaso Yesu ákpa wə usuko lɛkpɔ kaka betidi ku kudu ləmbə, nya úfi wə animi ókpe wə lə ato. Útufə ntufə ókpo lə wə animi nya ɔ́kɔbe utidi əmə eto odiakami.
34 Nya Yesu lébesə wə ənəmi óbe kato nya ɔ́wɔnɔ fũũ, nya ɔ́tɛyi osani əmə nkə, “Hefata,” eto kasɔ ni bəə, “Sini!”
35 Lamfolamfo, osani əmə eto ato ásini nya wə odiakami tsya lényankli nya ófo etiki budi.
36 Yesu ákpe betidi ba dinyə mfó kɔfi nkə bántɛyi utidi saa kulesa, itsyi lə lesa nə bənyə mfó. Fɛɛ bimbaa ete ɔ́ninko mə, itsyise kase ókpe mə kɔfii, nko kə banlɛ nnya bokpantsyasə nɛ.
37 Nya betidi ba kenke lɛnɔ asa nyamfóo, iyifo mə naa efensə! Nya bátɛyi mə əsuə bə, “Wəəyifo lesa saa kukɔnɔ. Wəətə bamumu leedi etiki, nya batoti tsya laanɔ asa!”

8

Yesu Ǝtə Betidi Akpi Ana Lesa Bédi.

1 Lə eyi nyamfó əsuəə, betidi kpə əbə bátsya mfó. Nya se kulesa dímantsyə boodi esoo, Yesu ákpadi wə bakasebi óboko wə akɔ nya ɔ́tɛyi mə nkə,
2 “Betidi bamfo eto asa lɛ mɛ kaminsə, itsyise eyi ətsyə sɔ̃ɔ̃ ni nyamfo se bəbə mɔ ɔflɔ nɛ. Nya mɔmɔɔ, kulesa ente boodi.
3 Lə nyani mə beluu, kukpɛnsɛ ebɔlɛ mə kola disi lə kusu itsyise mə bətsyuə etsyi katsyontsyokɔ.”
4 Nya wə bakasebi lɛtɔ wə bənkə, “Se utidi luunyə lesa utə betidi bamfo lə mfiminti mfo bə bedi bemi?”
5 Mfó Yesu lɛtɔ mə nkə, “Abolo asia nte mi?”
Bátɛyi wə bənkə, “Abolo akuanse.”
6 Yesu átɛyi məmblɛ nkə bəsiə kasɔ. Nya úfi abolo akuanse nyamə, nya ɔ́sɔ

Onanto ani, nya úbudi nnya úfi útə wə
bakasebi nkə befi bətə betidi bamə
kenke. Nya mə tsya dífi nnya bésiə bətə
mə.
7 Akpɛ asiani tsya ətsyə. Yesu éfi nnya
tsya nya ɔ́sɔ ani. Nya úfi nnya útə wə
bakasebi nkə besiə nnya tsya bətə mə.
8-9 Betidi bamfó kenke édi bémi. Betidi
bamə eto utu ebuyifo akpi ana. Se bédi
bálosəə, bakasebi bamə ásɛ abolo
wɛlɛwɛlɛ nnya díbu nya íyi etsyitsya
kplɛkplɛ akuanse. Nnya kamaa, Yesu
ələkə betidi bamfo kenke kusu nya bédu.
10 Nya Yesu ku wə bakasebi dídufə lə
ɔklɔ báyila ditumbukplɛ bésu
Dalmanuta eto lekpake.

Farisifɔ Átɔ Yesu Bənkə Uyifo Ayanisa Ote Mə.

11 Farisifɔ bətsyuə əbə Yesu ɔflɔ nya
bétsyiko wə etiki bunənko lə befi bato
wə babe. Nyaso bátɛyi wə bə uyifo
ayanisa ətsyuə ote mə lə bate bə Onanto
ɔflɔ útsyi úbə.
12 Nyamfo ələ Yesu tinti nya óla ɔwɔnɔ
nya ɔ́tɔ mə nkə, “Beso kon mmi eto
betidi laabɛbɛ bə bəənyə ayanisa fɛ lə
bafo banɔ? Kulefe, nlɛ mi bɔtɛyi minkə,
membuyifo ayanisa nnya eto okle bela
biə biənyə mfo!”
13 Nya údu lə mə ɔflɔ, nya úsinkli
údufə lə ɔklɔ nya ɔ́yila ditumbukplɛ
nəmə úsu ni lekpake nə nse.

Yesu Ǝkə Mə Ato Lə Bidia Eto Asatete Ǝsuə.

14 Kase banlɛ ditumbukplɛ nəmə
bɔyilaa, wə bakasebi bamə áta əsuə
béntsyi abolo kpə.
15 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Bekpe kobe
lə bitsyue ato lə bɛnɔ etiki itsyi lə oka
Herodes ku Farisifɔ eto əyənkisəsa
əsuə.”
16 Lefe nəmfóo, mə sɔ̃ɔ̃ dínyə mfó
bánlɛ etiki búdi katɛyi bə, “Lee nnya
buuntsyi abolo kpə eso ɔnlɛ bɔtɛyi
nkoo?”
17 Fɛɛ se Yesu nyi etiki nnya banlɛ
bɔtɛyi esoo, ɔ́tɔ mə nkə, “Beso bɛnlɛ etiki
lə abolo butsyi əsuə? Ibə ese mɔmɔɔ,
biənyətɔ nye bɛnɔ kasɔ? Bitidi ato ko!
18 Bekpe ənəmi, tsya fɛ biənnyə!
Bekpe ato, tsya fɛ biannɔ!
19 Bíankloma lefe nə ménsie abolo anɔ
míntə betidi akpi anɔ dídi? Etsyitsya
kplɛ asia nnya wɛlɛwɛlɛ díbu díyi?”
Bátɛyi wə bənkə, “Lefosi etsyitsya
ənuə.”
20 Yesu esi ɔ́tɔ mə nkə, “Nya lə lefe nə
mínsiə abolo akuanse míntə betidi akpi
anaa, nnya wɛlɛwɛlɛ díbuu, etsyitsya
asia íyi?”
Bátɛyi wə bənkə, “Akuanse.”
21 Nya ɔ́tɔ mə nkə, “Ibə ese mɔmɔɔ,
biante tɔ futsyə mini?”

Yesu Átsya Unəmba Utsyuə Lə Umə Wə Baakpo Betsaida.

22 Se Yesu ku wə bakasebi dídufə
Betsaida, betidi bətsyuə ákpa unəmba
utsyuə báboko Yesu ku wə bakasebi ɔflɔ
nya bálɛ wə lekpakpa bə lə ufi wə kɔni
utəkə lə wə.
23 Yesu ákɔbe nwə əmə lə kɔni nya
ókpa wə ɔ́bɔnko lə umə nti. Se útufə
ntufə ókpo lə unəmba əmə eto ənəmii,
úfi wə ani útəkə lə wə əsuə, nya ɔ́tɔ wə
nkə, “Alɛ lesatsyuə bunyəə?”
24 Nya utidi əmə létakasə wə ənəmi
óbe kato nya ɔ́tɛyi nkə, “Ee, nlɛ betidi
bunyə, tsya beyifo fe eyi. Fɛɛ balɛ bɔyɛ
katsyilama.”
25 Nya Yesu disi útidi wə ənəmi. Lə
lefe nuəfə nəmfoo, utidi əmə ásini wə
ənəmi kukɔnɔ, nya wə ənəmi lékpa, nya
únyə lesa saa kukɔnɔ.
26 Nya Yesu díləkə wə kusu nkə udu
usu wə diyo, wensisinkli usu umə əmə
nti.

Petro Átɛyi Nkə Yesu Ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə.

27 Lə nnya kamaa, Yesu ku wə
bakasebi édu mfó bésu kebuto kətsyuə
ka lɛfi Kaisarea Filipi eto kasɔ eti. Nya
lefe nə bányɛ lə kusu bantɔɔ, Yesu édi
mə etiki ɔ́tɛyi nkə, “Bɛtɛyi mɛ, futsyə
betidi laatɛyi bə wə mini?”
28 Bátɛyi wə bənkə, “Bətsyuə lɛ bɔtɛyi
bə fə ni Ntufləsətidi Yohanes. Nya
bətsyuə tsya nlɛ bɔtɛyi bənkə fə ni
Onanto eto Unyɛləkətidi Elia. Nya
bətsyuə tsya nlɛ bɔtɛyi bənkə fə ni
Onanto eto mba ləələkə wə kɛnyɛ eto
mba kɔ eto okle ɔni.”

29 Nya Yesu disi ɔ́tɔ mə nkə, “Mimi
nkpə, owoe biebu biə wə mini?”
Petro átɛyi wə nkə, “Fə ni nwə Onanto
lékpo ɔhile útsyə.”
30 Nya Yesu díkə mə ato nkə bántɛyi ku
utsyuə saa, lesa nə benyi itsyi lə wə mfo.

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Wə Kanyinyənyə Ku Wə Ukpə Ku Wə Businkli Kataka Ǝsuə.

31 Nya Yesu dítsyiko wə bakasebi asa
ətsyuə bóte, ɔ́tɛyi mə nkə, “Ele bə ibə itə
bə Utidi Eto Ubi nyə kanyi lə Yudafɔ eto
beninə ku besumunyə ninə ku afi eto
bateasa eto ani, bani wə. Boolo wə, tsya
lə diyi tsyəfəə wootaka.”
32 Ɔ́tɛyi mə nyamfo ókpasə, bə lə banɔ
kasɔ. Nya Petro lékpa wə usuko ɔflɔ
wonko wə inuə, nya ɔ́ninko wə.
33 Tsyaa, se Yesu díkənsə óbe wə
bakasebii, údi etiki ku lɛblɔfi ókpe Petro
nkə, “Obansam, du mɛ lə ɔflɔ!” Nya ɔlɔ
bɔ́tɛyi nkə, “Anla asa nnya Onanto lala,
bomu nnya betidinini lala!”
34 Nyaso Yesu ákpadi betidi eto
ditsyukpa nəmə ku wə bakasebi óboko
wə ɔflɔ nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Lə utsyuə ala
nkə wəətəkəko mɛɛ, ele bə uləkə wə ato
ku wə əsuə utsyiko lə wə alasa əsuə nya
lə utsyi wə uyikabie utəkəko mɛ.
35 Itsyise nwə ke lela nkə wəələkə wə
nkpəə, woo nyansə mu. Nya utidi wə ke
loonyansə wə nkpə lə mɔ disi ku lə Ditiki
Sɛɛ nəmfo esoo, wuunyə nkpə manlo.
36 Nte kutəkə ko utudi luunyə lə
kawunsiə kamfo eto bikə kenke afiani
wə bele fɛ wənnyə nkpə manlo?
37 Nye be utidi luufi ofloma ko bə lə
unyə nkpə manlo?
38 Mɔmɔ mfoo, betidi kpə lə asa bua
buyifo ketsyi kama kakpe Onanto. Nyaso
lə utsyuə efi mɔ ku mɔ asatete fe afanisa
mɔmɔɔ, wuuntsya ebudi kofani lə mɔ,
Utidi Eto Ubi, ɔflɔ lə lefe nə muubə ku
Onanto eto Batɔnkpe kɛnkɛ ku lə Onanto
eto diyənde əsuə.”

9

1 Nya Yesu disi ɔ́tɛyi mə nkə, “Nlɛ mi
bɔtɛyi sitinti minkə mi bətsyuə əmbukpə
isu ese lefe nə biunyə Onanto əmə eto
sekakedikɔ luubə ku əsuəale.”

Yesu Eto Ǝsuə Bofloma.

2 Eyi akua eto kamaa, Yesu ákpa Petro,
ku Yakobo ku Yohanes bésu kɔtini
kutsyuə əsuə. Mə hã dísu bəsiə mfó.
Lefe nə bakasebi bamfo ńlɛ bobee, bənyə
bə Yesu eto ditsyəbi áfloma.
3 Nya wə awu nnya onkpe léfloma
íflubi futututu enso kase utidi luuflə wə
bikə ku ntu biole nya bɛnlɛ buyənde.
4 Nya bənyə Onanto eto bənyɛləkətidi
ba koko, Mose ku Elia lɛbɔ bánlɛ etiki
budi ku Yesu.
5-6 Sikpi əmuə bakasebi bamə kenke
itsyise bánte lesa nə bánlɛ bɔtɛyi. Nya
Petro wə dímante lesa nə woatɛyi, lɛtɛyi
Yesu nkə, “Oteasa, bo mfo eto bubə alɛkɛ
tinti. Tə lə boto ebu ətsyə. Lɔni itə fə,
lɔni itə Mose, nya lɔni tsya itə Elia.”
7 Nya lɛsɔmiloku ditsyuə díbə díti
məmblɛ kenke, nya bánɔ ɔkɔɛ lɛbɔ utsyi
lə asɔmiloku nyamə əsuə nlɛ bɔtɛyi nkə,
“Nwə mfo ni mɔ ubi lala wə mankeko.
Bitsyue wə koto.”
8 Akpaakpa mfóo, bátsyilamasə ənəmi
tsya bənyə kuutsyuə saa enso Yesu hã
ńyə ku mə mfó.
9 Lefe nə bésinkli banlɛ kɔtini komə
bɔyifə kəbə kasɔɔ, Yesu əkə mə ato nkə,
“Biantɛyi kuutsyuə lesa nə bínyə mfo isu
ese bə, mɔ, Utidi Eto Ubi, ataka ntsyi
ɔkɔmə mbə.”
10 Béti etiki nyamfo bákpe lə mə nti, fɛ
lə mə mate sii, nya bákatɔ mə əsuə
bənkə, “Be ni bə wootaka utsyi ɔkɔmə
ubə eto kasɔ?”
11 Nya bátɔ Yesu bənkə, “Beso afi eto
bateasa bamə laatɛyi bənkə ele bə ibə bə
Onanto eto Unyɛləkətidi Elia tɔ Kristo
eto bubə?”
12 Yesu átɛyi mə nkə, “Sitinti baatɛyi.
Ele bə Onanto eto Unyɛləkətidi Elia tɔ
Kristo eto bubə lə ubə ɔlɔ lesa saa utsyə.
Fɛɛ báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ Eto
Kukuə tsya bə Utidi Eto Ubi ebudi ohiã
tinti nya bɔɔni wə. Be bibu biə nyamfo
tsya lɛ bote?
13 Nlɛ mi bɔtɛyi minkə Onanto eto
Unyɛləkətidi Elia búbə koko. Fɛɛ betidi
mámfo wə ku dibu. Bomu béyifo wə
kase ke bála. Nyamfo əbə itə fe kase
Onanto eto bɛnyɛləkətidi lɛwɔni bətsyə
lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə.”

Yesu Ála Lɛwɔnɔ Bua Nə Dísiə Lə Osaibi Utsyuə Ǝsuə.

14 Lefe nəmfóo, se Yesu ku bakasebi itsyə bamə dísinkli bəbə bakasebi fɛfɛ ɔflɔɔ, bənyə bə betidi kpə ńyə bátsyilama mə, nya afi eto bateasa bətsyuə nlɛ mə etiki bunə nko.
15 Se betidi bamfó kenke dínyə Yesu nlɛ bubəə, íyifo mə yanii, nya bétsyetsyi bésu bátsyako wə bəsiəsə wə.
16 Yesu ɔ́tɔ wə bakasebi bamə nkə, “Nte kənə ka mi ku mə nlɛ?”
17 Nya osani utsyuə wə ńyə lə betidi bamə nti lɛtɛyi Yesu nkə, “Oteasa, nkpa mɔ ubi mboko fə ɔflɔ, itsyise lɛwɔnɔ bua si wə lə əsuə itə waamfo etiki budi.
18 Lefenə ke lɛwɔnɔ bua nəmfo nlɛ wə bulə́ə, dietsyi wə kasɔ lə kasɔ, nya efu laabɔ wə lə kɛnyɛ nya woayimi anyi, nya wə əsuə kenke laasie kəkləkə. Nya mínkpa wə mimboko fə bakasebi minkə lə batsya wə, fɛ bamfo.”
19 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Ei! Mii, mmi eto betidi, mi bofo kanɔ əmbə ale! Nte lefe nə eto okle ele bə bonko mi yɛ fɛ lə befo bɛnɔ? Nye nte lefe kɛntsyɛ nə ele bə nyɛnko mi fɛ lə bɛnɔ asa kasɔ? Bekpa ubi əmə beboko mɛ!”
20 Nya bákpa wə búsuko Yesu. Nya kase lɛwɔnɔ bua nəmfo dínyə Yesu ko, dítinkəsə ubi əmə nya dínə wə lɛɛsɔ lə kasɔ lɛnlɛ bowaninsə, akaminansə lə kasɔ, nya efu nlɛ bɔbɔ lə wə kɛnyɛ.
21 Nya Yesu lɛtɔ wə anto nkə, “Se ítsyiko wə buyifo məə, yɔ́ɔ klɛ?”
Osani əmə átɛyi wə nkə, “Ítsyə wə kasɔ lə wə sikpefi lefe ke.
22 Lɛwɔnɔ nəmə aakplatsya sesiasesia nkə lə lelo wə, lə ibə nkoo, dietə nkə lə udu ɔnɔ udufə lə utə nye ntu əsuə. Nlɛ fəə lekpakpa, nyə bo kaminsə, lə ebofo lə awunsə ko bo!”
23 Yesu átɛyi wə nkə, “Beso faatɛyi mɛ fənkə lə moofo? Lesasa ebofo bubə kətə lə afo mɛ ɔnɔ.”
24 Lamfolamfo, ubi əmə eto anto átɛyi bembembe nkə, “Mfo nnɔ, tsyaa bumbə ale kpə. Wunsəko mɛ lə mɔ bofo kanɔ lə bumuə ale.”
25 Nya lefe nə Yesu dínyə nkə betidi kpə lə bɔkpɔ lə banyi bafi məə, údi lɛwɔnɔ nəmfo etiki nkə, “Lɛwɔnɔ bua nə lə́tə betidi lannɔ ku leendi etiki, nlɛ fə bɔtɛyi minkə bɔ lə ubi əmfo əsuə, nya mensi sinkli edufə lə wə kulefe kulefe bio!”
26 Lɛwɔnɔ nəmfo áfa bembembe, nya dítinkəsə wə kekleke nya lɛbɔ wə lə əsuə. Ubi əmfo álabe mfó fe bukpə ukpə. Nya utsyuə saa wə ńyə mfó nlɛ bɔtɛyi nkə, “Ukpə!”
27 Nya Yesu lɛkɔbe ubi əmə lə kɔni nya ótaka úńyə.
28 Lə nyamfo eto kama se Yesu dídufə diyo ditsyuə́ə, wə bakasebi átɔ wə buɛ bənkə, “Beso bo dímamfo lɛwɔnɔ nəmfo bola kələkə lə ubi əmə əsuə?”
29 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Siankpa utidi əmə éboto ola sesia sesia sesia nya ókle kɛnyɛɛ, nya fɛ woofo lɛwɔnɔ nəmfo eto okle bola kələkə lə utidi əsuə nɛ.”

Yesu Esi Údi Etiki Itsyi Lə Wuukpə Ǝsuə.

30 Yesu ku wə bakasebi édu mfó báyɛ lə Galilea eto kasɔ. Yesu mánla nkə kuutsyuə saa te kaka onkpe,
31 itsyise úkate wə bakasebi asa. Ɔtɛyi mə nkə, “Osani utsyuə ebufi Betidi kenke eto Ubi utə, nya wuufi wə utə betidi nkə balo. Nya lə diyi tsyəfə əsuə́ə, wuusinkli otaka ubə nkpə.”
32 Tsya bánnɔ lesa nə ɔ́tɛyi mə mfo eto kasɔ, nya báte sikpi ku kase bɔɔtɔ wə ditiki nə ɔ́tɛyi mfo eto kasɔ.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Nwə Ndi Ɔkplɛnyə Kenke Ǝsuə.

33 Se bésu bédufə Kapernaum eto umə́ə, bésu bédufə diyo lɔni. Mfóo, Yesu átɔ wə bakasebi nkə, “Nte ditiki nə bɛnlɛ bunə lə mi nti se bónlɛ bubə?”
34 Tsya bəntə wə mbuayɛ saa. Itsyise se bánlɛ bubə́ə, bəkənə etiki bə bala bə baate utsyə wə ni ɔkplɛ kenke lə mə nti.
35 Nya Yesu dísiə lə kasɔ nya ókpɑdi wə bakasebi lefosi inuə bamə, nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Mi futsyə lela nkə weedi ɔkplɛnyə kenke lə mi ntii, ele bə uyifo wə əsuə fenkə nwə ləmbə kulesa nti, nya wuusumu wə bətsyuə.”
36 Nya útə dikpefi díbə únyə lə mə sɛtɔ. Nya útsyi dikpefi nəmfo útəkə lə wə akpa nya ɔ́tɛyi mə nkə,

37 “Utsyuə saa léfo dikpefi lə mɔ disii,
mɔ ni ófo. Nya utsyuə saa loofo mɛɛ,
inni mɔ mate ete ofo. Bomu ófo mɔ Anto
wə létsyese mɛ tsya.”

Utsyuə Saa Wə Leenkisi Mii, Uyifo Lɔni Ku Mi.

38 Nya, okasebi wə baakpo Yohanes
lɛtɛyi Yesu nkə, “Oteasa, búnyə osani
utsyuə wə nlɛ awɔnɔ bua bóla lə fə diye
əsuə. Nya búti wə kusu buə usinkli ɔyɛ,
itsyise umbə lə bo nti.”

39 Yesu átɛyi mə nkə, “Bienti wə kusu,
itsyise utsyuə saa wə leeyifo ayanisa lə
mɔ diye əsuəə, əmbudi mɔ etiki bua.

40 Nya utsyuə saa wə ləənnyə lə bo
əsuəə, bonko wə eyifo bani.

41 “Nya mətə lə bete biə utsyuə saa wə
luutə mi ntu nkə binə itsyise biyifo mɔ
balee, Onanto ebofo wə nnya kayo.

Biəntə Kulesa Saa Lə Iti Mi Bofokanɔ Kusu.

42 “Lə ibə bə utidi utsyuə ətə bə dikpefi
nə díkənyə bofokanɔ lə mɛ ésinkli kama
lə nnya əsuəə, wuunyə kotonənə tinti.
Lə befi ukuə bátsyasə lə lebambi kplɛ
əsuə befi bakpe wə lə simuə befi wə bato
bakpe lə ditumbukplɛ, yɔɔlɛkɛ itə wə
eso.

43-44 “Nyaso lə fə kɔni kɔni abiasə fə
bofokanɔɔ, tɔnɔ lə ala ko ələkə! Ɛlɛkɛ bə
yɛ kɔni kɔwɛ esu nkpə manlo kəmiə enso
bə kɛ ani ənuə lə Onanto lə oto fə okpe
lə ditəfɛnku əsuə kaka baatonsə asa bua.

45-46 Nyaso lə fə kokpa kɔni laabiasə fə
bofokanɔɔ, la ko ələkə. Ɛlɛkɛ eso bə kɛ
kokpa kɔwɛ lə ənyə nkpə manlo, enso bə
akpa ənuə kɛ fə lə bato fə bakpe lə utə
əmə kəmiə.

47 Nya lə fə dinəmi aakpa fə kesuko
asa bua kəmiəə, nə ni ələkə. Ɛlɛkɛ eso lə
akpe dinəmi lɛwɛ nya fedufə lə Onanto
eto sekakedikɔ enso bə kɛ ənəmi ənuə lə
befi fə bato bakpe lə utə manlo kəmiə,

48 wə eto asa bátɛyi bənkə,

‘Ekuklubi nnya laabiasə asa mfóo,
əənkpə kulefe.
Nya ute wə laatonsə asa mfóo, aanni
kulefe.’

49 Itsyise fe kase beefi mba kakpe lə
didisa dialɛkɛɛ, nko kə Onanto leefi
kanyinyənyə eto utə kakpasə wə betidi
əsuə nɛ.

50 “Mba alɛkɛ. Fɛ lə bóyansə mu
kamini, ənsiəmbofo kamini bokpe lə mu
bio. Nyaso, tə mba eto lɛlɛkəsə lə bɔkɛ
mi lə əsuə. Lə bisiə lə diyuə əsuə ku mi
bətsyuə.”

10

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Kusə Ku Kusiənini Ǝsuə.

1 Nya se Yesu dídu mfó, ɔ́yila Yordan
eto ketu úsu Yudea eto kasɔ. Betidi kpə
esi bəbə bátsyilama wə mfó tsya, nya
úkate mə asa mfó itsyi lə Onanto əsuə fe
kase úkala buyifo.

2 Farisifɔ bətsyuə əbə wə ɔflɔ bə lə itə
kusuu, lə bənyə kusu lə wə əsuə. Bátɔ
Yesu bənkə, “Nyalɛ Onanto eto kɔfi ətə
kusu bənkə osani ɔni wə usiə?”

3 Nya Yesu tsya lítə mbuayɛ ɔ́tɔ mə
nkə, “Nte kɔfi ko Mose lékpe mi?”

4 Bətə mbuayɛ bənkə, “Mose ətə kusu
nkə osani wə ke lensianla wə usiəə,
ɔwɔni kukuə lə utə wə bote fɛ lə oyani
wə.”

5 Yesu átɛyi mə nkə, “Moses wəə ni
Onanto eto Unyɛləkətidi áwɔni nyamfo
nko útə mi itsyi lə mi letotidi eso.

6 Taa kawunsiə eto diyifofee, Onanto
éyifo osani ku usio, fe kase báwɔni
bákpe lə Kukue Kɛnkɛ əsuə.

7 Awɔnisa Eto Kukuə Kɛnkɛ átɛyi nkə,
‘Lə nyamfo eso osani du lə wə anto ku
ambe ɔflɔ usu ɔkɔ ku wə usiə,

8 nya mə inuə bamə loofiani əsuə eto
sinə sɔni.’ Nyaso lə Onanto eto ənəmii,
bafiani utidi ɔni. Inni inuə!

9 Nyaso betidi ba Onanto lɛkɔ banii,
kawunsiə kamfo eto utidi saa əmbə kusu
wəəsənsə mə nti.”

10 Kama se bésu bédufə lə diyo
kəmiəə, wə bakasebi átɔ wə asa itsyi lə
ləsanə ɔ́tɛyi lə kɔfi komfó əsuə.

11 Yesu ələkə kasɔ óte mə nkə, “Osani
wə looyani wə usiə usu nya úfi obambaa,
udi kɔsɔnɔ, ota wə usiə koko əmə ubu.

12 Nko ke lə usio ani wə usiə nya usu
usiəko úsiə kusə bamba tsyaa, wuntsya
akpo kusə óta wə usiə koko əmə úbu.”

Yesu Ákpo Bekpefi Bətsyuə Atsyɔ.

13 Lə lefe nəmə tutuutuu, betidi
bətsyuə ákpa mə bebi báboko Yesu ɔflɔ
bə lə ufi wə ani utəkə mə lə əsuə okpo
mə atsyɔ. Fɛɛ wə bakasebi ənyənki
bákpe mə.
14 Se Yesu dínyə nyamfoo, kafo ányi wə
nya ɔ́tɛyi wə bakasebi nkə, “Bitə lə
ekpefi lə bəbə mɔ ɔflɔ, bienti mə kusu.
Itsyise Onanto eto sekakedikɔ tə itə mba
laabokosə mə əsuə kasɔ fe kase ekpefi
kɛkɛ bamfo leeyifo.
15 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə utidi wə
ke ləmbofo Onanto eto Sekadidi fe kase
dikpefi kɛkɛ laabokosə wə əsuə kasɔɔ,
wəmbudufə Onanto eto sekakedikɔ
kulefe.”
16 Nya ɔ́buta dikpefi saa, útəkə wə kɔni
nya ókpo mə atsyɔ.

Otabinyə Utsyuə Átɔ Yesu Kusu Ko Wɔɔyɛ Lə Unyə Nkpə Manlo.

17 Lefe nə Yesu létaka úńyə lə uluu,
osani utsyuə étsyetsyi úbə óse akonki lə
wə ənəmi, nya ɔ́tɔ wə nkə, “Oteasa Sɛɛ,
be ele bə nyifo fɛ lə nyə nkpə manlo?”
18 Yesu átɔ wə nkə, “Eyi lesa nə eso
fakpadi mɛ fə, ɔsɛɛ? Utidi saa meenyifo
ɔsɛɛ, enso Onanto.
19 Eyi Onanto eto afi nnya kenke.
Manlo utidi, mankpo kusə nye mamfe fə
usiə kama, menyu, mantɛyi sidia lə
fuutsyuə əsuə nye ala wə kɛnyɛ, manwɛ
utidi lə afo wə bikə, bu fə anto ku fə
ambe.”
20 Osani əmfo esi ɔ́tɛyi wə nkə,
“Oteasa, idu lə mɔ sikpefi ibə ese lə mii,
nlɛ afi nyamfo kenke budi.”
21 Yesu ábe wə ku lelabi nya ɔ́tɛyi wə
nkə, “Lesakpa lɔni hã dibu ele bə yifo.
Su lə esu efi fə bikə bia kenke nte fə ate,
lə efi atabi nyamfó efi ətə bakombo. Lə
nnya əsuəə, ebofiani otabinyə lə Onanto
eto. Nyamfo eto kamaa, du lə əbə
ətəkəko mɛ lefe saa!”
22 Se osani əmfo lɛnɔ ditiki nəmfoo,
élo wə ani nnya údu ku nkuɛnlo, itsyise
bikə kpə kpe wə.
23 Yesu átsyi ɔwininsə nya ótsyilamasə
ənəmi óbe wə bakasebi nya ɔ́tɛyi mə
nkə, “Ekpe ale tinti fɛ batabinyə loofo
Onanto eto sekakedikɔ budufə.”
24 Ditiki nəmfo ábiasə wə bakasebi
bamfo eto nsusu. Fɛɛ Yesu esi átɛyi mə
nkə, “Mɔ bebi, bɛnɔ kase enkpe ale itə
batabinyə bə bənyə kusu bedufə Onanto
eto sekakedikɔ!
25 Mə mfó budufə kpe ale eso kase
ɔdɔmini ku lekoko lɔɔyɛ lə okaasa eto
ofo ofe!”
26 Se ɔ́tɛyi mə ditiki nəmfoo, isi ébiasə
mə nsusu ekpe blɛmblɛ! Nya banlɛ mə
əsuə bɔtɔ bənkə, “Nyalɛ owoe ko luunyə
nkpə manlo?”
27 Nyaso Yesu ábe mə tũũ, nya ɔ́tɛyi
nkə, “Utidi saa əmbə loofo nyamfo
buyifo. Fɛɛ wə Onantoo, wə ebofo lesa
saa buyifo.”
28 Nya Petro dídi etiki ɔ́tɛyi nkə,
“Bóyani bo lesa saa butsyə bubə
butəkəko fə!”
29 Nya Yesu lɛtɛyi nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi
minkɛ mimi ebunyə bikə kpə enso mbia
béyani bitsyə. Itsyise utidi saa wə léyani
wə oto nye bayimisani nye bayimisio,
nye ambe, nye anto, nye wə bebi, nye wə
ɔkuɛ útsyə lə mɔ butəkəko esoo, nya lə
usənsə Ditiki Sɛɛ nəmfoo,
30 wuunyə asa nyamfó eto nnya kolofa
ku kama lə kasɔ kamfo. Wuunyə kato ku
bayimisani ku bayimisio, ku ambemə ku
bebi ku kakuɛ kpə. Fɛɛ betidi ebokpe wə
bulə tsya. Nya nyamfo eto kamaa,
wuunyə nkpə manlo lə kawunsiə fɔfɔ ka
luubə.
31 Fɛ betidi kpə ba ntɔ sɛtɔ mɔmɔɔ,
ebubə bafe kama. Nya mba nkpe kama
mɔmɔɔ, mə loofe batɔ sɛtɔ nɛ.”

Yesu Esi Údi Etiki Itsyi Lə Wuukpə Ǝsuə.

32 Lə lefe nə bányɛ lə kusu baatɔ lə
Yerusalem eeto umə́ə, Yesu átɔ sɛtɔ fɛ
wə bakasebi dítəkə. Nya bulə butsyuə
eto okle dídufə lə bakasabi bamfó əsuə
nya sikpi dímuə betidi ba ntəkəko mə
tsya. Yesu esi ókpadi wə bakasebi nya
ókpa mə úsuko kaka kudu ləmbə nya
ɔ́tɛyi mə asa nnya ləəbə wə butu.
33 Ɔtɛyi mə nkə, “Bɛnɔ! Bɔtɔ lə
Yerusalem eto umə kaka boomuə mɛ,
mɔɔ ni Utidi Eto Ubi, nya boofi mɛ bakpe
lə besumunyə ninə ku afi eto bateasa eto
ani. Boolo mɛ dikpəkpi nya buufi mɛ
bakpe lə mba lenni Yudafɔ eto ani.

34 Nya bookpe mɛ kɔfiɔ, nya bootufə
ntufə bakpo mɛ lə əsuə, bablɛ mɛ, balo
mɛ. Fɛɛ lə diyi tsyəfə əsuəə, muusinkli
ntaka mbə nkpə bio."

Yakobo Ku Yohanes Álɛ Yesu Lekpakpa Bə Utsyə Mə Lə Nkplɛkɔ.

35 Nya Sebedeo eto bebi ba ni Yakobo
ku Yohanes díbə Yesu ɔflɔ nya bátɛyi wə
bankə, "Oteasa, bokpe kətsyuə boə
boatɛyi lə eyifo ətə bo."
36 Yesu átɔ mə nkə, "Be ini?"
37 Bátɛyi wə bənkə, "Lə əsiə lə fə
lekankpomɛ lə fə sekakedikɔ eto diyənde
əsuəə, bo tsya aala boə lə bubə busiə lə
fə akɔ mfó. Bo ɔni lə usiə lə fə kodiani
nya unuəfə tsya lə usiə lə fə kəməni."
38 Yesu átɛyi mə nkə, "Biante lesa nə
bɛnlɛ bɔtɔ! Befo bɛnɔ biə biofo ntu bunə
lə kanyi eto lɛkɔbe nə məənə əsuə? Nya
biofo ntufləsəfləsə eto lekpa nə moofo lə
kawunsiə mfo bofoo?"
39 Nya bətə mbuayɛ bənkə, "Boofo."
Yesu átɛyi mə nkə, "Ee, biofo bunə lə
lɛkɔbe bua nə eto okle məənə, nnya
biofo ntu fləsəfləsə eto lekpa nə eto okle
maafo mfo.
40 Fɛɛ mimbə kusu bə nləkə utidi wə
luusiə lə mɔ kodiani nye kəməni. Mɔ
Anto wə ni futsyə luutə betidi ba úkalɔ
mfó utsyə útə."
41 Lefe nə bakasebi lefosi fɛfɛ lɛnɔ etiki
nyamfoo, bənyə ɔblɔ bákpe Yakobo ku
Yohanes.
42 Nyaso Yesu ákpadi məmblɛ kenke
utsyə nya ɔ́tɛyi mə nkə, "Biyi biənkə Aba
eto beninə kpe əsuəale lə mə betidi ba
nkpe lə mə kalɔ əsuə. Nya nkomə eto
beninə tidi bamfó akɛ ale əkələkə
kayinkə mba nkpe mə kalɔ.
43 Fɛɛ yanle bə itsyə nko lə mi nti. Lə
mi nti eto utsyuə aala nkə weedi
ɔtɔnkotɔnkoo, ele bə obokosə əsuə kasɔ
usumu bafɛfɛ.
44 Nya lə mi nti eto utsyuə aala nkə
woafo diye kplɛɛ, ele bə uyifo nwə
ləənnə əsuə, laabokosə əsuə kasɔ kabɛbɛ
bafɛfɛ eto lɛlɛkəsə.
45 Itsyise Utidi Eto Ubi kulaa tsya
məmbə nkə besumu mɛ. Bomu bə lə
usumu betidi lə ufi wə nkpə utə lə betidi
kpə eto diləkə."

Yesu Átsya Unəmba Bartimeo.

46 Nnya kamaa, Yesu ku wə bakasebi
ésu Yeriko. Nya se banlɛ budu lə umə
əmə́ə, betidi kpə ətəkəko mə. Nya lefe
nə bányɛ kusuu, báfe unəmba utsyuə wə
baakpo Bartimeo eto kasɔ ni Timeo eto
ubi. Nya unsi mfó ɔnlɛ asa bɔtɔ.
47 Se ɔ́nɔ nkə Yesu Nasaretnyə uni nlɛ
bofee, ófa bembembe ɔ́tɛyi nkə, "Yesu!
David eto ubi! Be mɛ lə ənyə mɛ
kaminsə!"
48 Betidi kpə ba nlɛ bofe mfó ənyənki
bákpe wə bənkə usinkli ɔyɛ kudu komə.
Tsya mfe fɛ usi ófa bembembe nkə,
"David eto ubi! Be mɛ lə ənyə mɛ
kaminsə!"
49 Nya se Yesu lɛnɔ nkoo, úkənə úńyə
nya ɔ́tɛyi nkə, "Bekpadi wə bitə mɛ."
Nyaso bákpadi unəmba əmfo bátɛyi
bə, "Nyə disuəyuə! Taka mlə, itsyise ɔlɛ
fə bokpadi."
50 Lamfolamfo, úləkə wə awu kato óto
ókpe, nya ótaka úńyə, nya úsu Yesu flɔ.
51 Yesu átɔ wə nkə, "Be faala fə nyifo
ntə fə?"
Unəmba əmə átɛyi wə nkə, "Oteasa, tə
lə mɔ ənəmi lə ɛsini lə nkənyə!"
52 Nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, "Su. Fə
bofokanɔ átsya fə." Nya lamfolamfo, wə
ənəmi lɛsini nya útsyiko asa bunyə. Nya
útəkəko Yesu, nya məmblɛ lídu.

11

Báfo Yesu Fe Oka Lə Yerusalem.

1 Lefe nə bányi bafi Yerusalem nya
bédufə Betfage ku kaka letsyilama
Betania mfóo, báyo Nnuəbi eto Eyi eto
Kɔtini. Nya mfó Yesu lékpe wə bakasebi
inuə nkə beákatɔ.
2 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, "Lə bidufə umə
tutɛɛ, biunyə biənkə bátsyasə ɔflimubi
wə ku ukuə, wə ku utsyuə saa díməsiə tɔ
unyə. Benyankli wə lə ukuə lə bifi wə
beboko mɛ.
3 Nya lə utsyuə átɔ mi nkə, 'Beso bɛnlɛ
wə buləkə?' bɛtɛyi wə biə mi Onamute
ahiã wə, nya businkli bufi wə boboko
mlɛ."
4 Nyaso betidi inuə bamfo ésu nya
bənyə bə ɔflimubi ńyə lə ukuə, úńyə lə

futsyə eto kəsiə. Nya bələkə wə ku ukuə əmə.
5 Betidi bətsyuə ba ńyə mfó átɔ mə
bənkə, “Be bɛnlɛ wə bonyankli keyifo
ko?” 6 Bátɛyi mə fe kase Yesu lɛtɛyi mə.
Nya mə tsya dítə mə kusu bə banyankli
wə.
7 Se báboko Yesu ubuki əmfoo, béfi mə
mfia bətəkə lə ubuki əmə əsuə nya Yesu
lébe úsiə lə wə.
8 Betidi kpə éfi mə mfia bətsyə lə kasɔ,
bətsyuə tsya əfəsə kalɛ ku afanto lə kaflɔ
bésense bákpo lə kusu bə lə ɔyɛ ofe.
9 Betidi ba kenke ntɔ sɛtɔ ku mba ntəkə
kamaa káfa bembembe kákatɛyi bə,
“Hosiana!
Bɔlɛ atɛsə butə nwə nlɛ bubə lə Onanto
eto diye əsuə.
10 Bifi atɛsə bitə bo ona Oka David eto
sekakedikɔ sia nlɛ bubə.
Hosiana itə Onanto wə nkpe kato
fanlofanlo.”
11 Se údufə Yerusalem, Yesu ésu
Yudafɔ eto Disumuyo. Nya ótsyilamasə
ənəmi ɔ́lɛ ola óbe lesa saa nə nkpe mfó.
Fɛɛ se kale mfe nlɛ bolo esoo, údu úsu
Betania ku wə bakasebi.

Yesu Ékudi Kudiyi Kutsyuə.

12 Se kale dísiə, bédu lə Umə Betania
bánlɛ bubəə nya kukpɛnsɛ étsyiko Yesu
bɔlɛ.
13 Únyə kɔsɛsɛ nkə kuyi kutsyuə ko
laawɔ eyibibi baakpo fiki ko léta afanto
kpə nyə mfó. Nyaso úsu nkə weesu obe
lə kónwɔ ebibi. Fɛɛ se úsu údufə kuyi
komə kalɔɔ, únyə nkə kóanwɔ ebibi saa.
Afanto hã kóto. Lefe nə ele bə kusi
kɔnwɔ tsya mányo tɔ.
14 Nyaso Yesu édi kuyi komə etiki ɔ́tɛyi
nkə, “Ensiembɔnwɔ ebibi bio.” Wə
bakasebi ánɔ se ɔ́tɛyi nko.

Yesu Ála Mba Nlɛ Bikə Bote Lə Disumuyo.

15 Se bésu bédufə Yerusalem, Yesu ésu
Yudafɔ eto Disumuyo, nya útsyiko betidi
ba nlɛ asa bote ku mba nlɛ bikə bote lə
diyo nəmə bola, úkə mba nlɛ atabi
bofloma eto kapunu úwi. Nya úkə mba
nsi banlɛ ablonima tsya bote eto akpomɛ
úwi itsyise wóanla nkə kuutsyuə saa ubə
ukayɛ lə Disumuyo ɔflɔ mfó kafe ku mə
bikə.
16 Nya wóantɔnɔ nkə kuutsyuə saa fi
kulesa úbə katekɔ lə kesumukɔ eto diyo
nəmə mfó.
17 Nya óte betidi bamfó asa ɔ́tɛyi mə
nkə, “Bawɔni lə Awɔnisa Kɛnkɛ Eto
Kukuə əsuə bə, Onanto átɛyi nkə,
‘Bookpo mɔ diyo,
diyo nə kawunsiə kenke eto betidi
luubə bato ola bətə Onanto.’
Fɛɛ mimi éfi ni bíyifo beyu eto kabiɔkɔ
katafa betidi.”
18 Besumunyə ninə ku afi eto bateasa
ba lɛkɛ mfó ánɔ etiki nnya Yesu lɛtɛyi.
Nyaso bábɛbɛ kusu ko bɔɔyɛ balo wə.
Tsyaa balɛ sikpi bote ɛyɛ lə kase betidi
ba tã laala wə asatete eso.
19 Se éyo ditsyitsyo lefee, Yesu ku wə
bakasebi édu lə Yerusalem eto umə əmə.

Bənyə Bə Kudiyi Komə Yesu Díkudi Ǝkpə.

20 Se kale dísiə eto olesiəə, nya se
bányɛ lə kusu bánlɛ bubəə, bənyə bə
kudiyi komə ébukpə koko kenke taa ko
keyudu ke.
21 Petro ákloma lesa nə díbə, nya ɔ́tɛyi
Yesu nkə, “Oteasa, be kuyi komə fékudii,
kúkpə!”
22 Yesu átɛyi mə nkə, “Befo Onanto
bɛnɔ.
23 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə, utsyuə
saa wə lɔɔtɛyi kɔtini komfo nkə kɔnyi
kusu kudufə lə lekpoo, nya wanyaki lə
wə lɛkɔɛsi, nya ófo ɔ́nɔ nkə lesa nə ɔ́tɛyi
ebubə itəə, Onanto ebuyifo nnya utə wə.
24 Nyaso nlɛ mi bɔtɛyi minkə, lesa nə
ke biɔtɔ Onanto ɛyɛ lə olatoto əsuəə,
befo bɛnɔ biə dioka mi kɔni. Onanto
ebuyifo lesa nə mə utə mi.
25 Nya lə bibə ola katokɔ kətə Onanto
nya bekloma biə utidi utsyuə áta mi
úbuu, bifi bɛtsyɛ wə itə bə mi Anto wə
nkpe kato tsyaa, lə ufi mi asa bua ɔtsyɛ
mi.
26 Fɛɛ lə biemfi bɛtsyɛ wəə, mi Anto
wə nkpe kato tsya əmbufi ɔtsyɛ mi.”

Betidi Ákpe Kədiə Ku Yesu Itsyi Lə Kaka Wə Ǝsuəale Ditsyi.

27 Yesu ku wə bakasebi édufə
Yerusalem. Nya Yesu nyɛ lə kesumukɔ
mfó botsyilamaa, nya besumunyə ninə
ku afi eto bateasa ku umə eto beninə
bətsyuə díbə wə ɔflɔ.

28 Nya bátɔ wə bənkə, “Owoe dítə fə
əsuəale fɛ feeyifo asa nyamfo? Nya
owoe tsya dítə fə kusu nko?”
29 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Tutɛɛ, mɔɔtɔ
mi ditiki lɔni hã. Nya lə bitə ni mbuayɛɛ,
mɔɔtɛyi mi nwə eto əsuəale əsuə minlɛ
asa nyamfo buyifo.
30 Bɛtɛyi mɛ kaka Yohanes léfo əsuəale
utsyiko fɛ úfləsə betidi ntu? Ǝsuəale
nyaməə, Onanto ɔflɔ itsyi lee utidi ete
dítə wə kusu?”
31 Bétsyiko etiki nyamfo bunə lə mə
nti, nya bátɔ mə əsuə bənkə, “Ntsyə ele
bə bɔtɛyi kɛɛ? Lə bɔtɛyi boə nkomə eto
əsuəale nyamə etsyi Onanto ɔflɔɔ, wɔɔtɔ
bo nkə, ‘Lə nko inii, beso bíamfo
Yohanes bɛnɔ?’
32 Fɛɛ lə bɔtɛyi wə boə, utidi ete
letsyese wə tsyaa!” Balɛ sikpi bote kase
bɔtɛyi nko tsya itsyise utsyuə saa áfo ɔ́nɔ
nkə Yohanes eyifo Onanto eto
unyɛləkətidi.
33 Nyaso bátɛyi Yesu bənkə, “Bunyi.”
Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Mintsya
əmbɔtɛyi mi itsyi lə əsuəale nnya
minkpe eso fɛ maafo nyamfo buyifo!”

12

Yesu Átɛyi Lekpa Únyə Lə Yudafɔ Eto Beninə Ǝsuə.

1 Nya Yesu lɛtɛyi mə lekpa nkə, “Lefe
lɔnii, osani utsyuə áfo nte eto eyi eto
ɔkuɛ. Nya ókpe ɔkpɔ ótsyilama wə. Nya
úləkə dibiə lə koba əsuə kaka wuukəkə
eyibibi nyamə eto ntu ukakpo. Nya óto
kalebe kani letaka kaka bookənyə
bakase ɔkuɛ əmə. Nya úfi ɔkuɛ əmə
ókpe lə wə beyifoyifo bətsyuə eto ani
nkə bakase wə, lə lesa nə ke bənyə lə
ɔkuɛ əməə, lə befi baboko lə besie
bətsyuə. Nya údu úsu kusu.
2 Se lefe léyo bə balɛ eyibibi nyaməə,
osani əmə ákpe mə wə uyifoyifo ɔni nkə
lə bɔɔlɛ eyibibi nyaməə, lə batsyɛ nya lə
akpa ənuə lə osani əmə lə ofo wə lekpa
oboko wə.
3 Fɛɛ beyifoyifo bamfo ko dímuə wə
uyifoyifo əmfo báblɛ nya bála wə
bátsyese nya údu anifufu.
4 Nya osani əmfo disi ótsyese uyifoyifo
bamba. Nya se úsuu, beyifoyifo bamfo
lɛblɛ wə nya ófo lefabe lə disi, nya bákpe
wə kofani tinti.
5 Nya osani əmfo disi ótsyese wə
uyifoyifo bamba bio, nya báblɛ wuntsya
nya bálo wə. Nnya kamaa, usi ótsyese
wə beyifoyifo kpə. Nya báblɛ bətsyuə
nya bálo bafɛfɛ.
6 “Utidi wə dibu wə bio wootsyese wə
ni osani əmfo kosate eto ubi lala.
Lɛfɛfɛɛ, ótsyese wə. Nya ɔ́tɛyi wə əsuə
nkə, ‘Mfo nnɔ miə boobu mɔ ubi.’
7 “Fɛɛ beyifoyifo bamə átɛyi mə əsuə
bənkə, ‘Nyə nwə luudi Bonamute eto
bikə. Bibə lə bumuə wə bolo, lə bɔlɛ wə
kedikɔ bofo bofianinsə bo kale.’
8 Nyaso bəmuə ubi əmfo. Nya bálo wə.
Béfi wə bəduə lə ɔkuɛ əmə eto kama.”
9 Nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Be befo bɛnɔ
biə osani əmfó ebuyifo? Mɔɔtɛyi mi
minkə wuusu mfó usu olo beyifoyifo
bamfó, ɔlɛ ɔkuɛ əmfo ofo okpe betidi
bambaa kɔni.
10 Ntɔ bíankla lə Awɔnisa Kɛnkɛ Eto
Kukuə kaka bátɛyi bənkə,

‘Leba nə mba laato ayo lɛni bə dimbə
kɔnɔɔ,
ni bomu díbə lefiani nə nso bofe lə
afɛfɛ kenke nti.
11 Bonamute ni nwə díyifo nyamfo.
Iyifo lesa nə laanɔ bobe sitinti!’ ”

12 Nya se bánɔ nyamfoo, Yudafɔ eto
beninə ákplatsya kekleke bə lə bəmuə
Yesu. Itsyise bənyə bə lekpa nəmə ɔ́tɛyi
itsyi lə mə əsuə. Fɛɛ báte sitiditu sia ńyə
mfó sikpi. Nyaso bédu lə wə ɔflɔ.

Yudafɔ Eto Beninə Ábio Yesu Uyibi Lə Etiki Ǝsuə.

13 Kamaa, bátsyese Farisifɔ ku
Herodes eto betidi bətsyuə lə Yesu ɔflɔ
bə lə besu betsyue wə etikididi ato lə
bənyə kabua lə wə esuə.
14 Se bésu wə ɔflɔɔ, bátɛyi wə bənkə,
“Oteasa, buyi boə fəə, ɔnukualɛtidi feni.
Nya eentsyi fə etiki kawuninsə lə ədufə
betidi ənə. Aante betidi eto ənəmi sikpi,
ɔkplɛ lee, ɔkɛkɛ. Nya ni bə Onanto eto
kusu sɛɛ əsuə hã faate saa kayɛnko.
Nyaso tɛyi bo lə ɛlɛkɛ bə boko oko butə
Romafɔ eto Okankplɛ Kaisare
15 Bofo lee boamfo?”

Fɛɛ Yesu yi mə nkə ənəmi ənəmi eto betidi beni, nya ɔ́tɔ mə nkə, “Beso biala biə biato mɛ bebe? Beboko mɛ atabi lə mbe.”
16 Báboko wə ani. Nya ɔ́tɔ mə nkə, “Owoe eto disi ku diye ntəkə lə nnya əsuə mfo?”
Mfó bətə mbuayɛ bə, “Okankplɛ Kaisare ni.”
17 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Nyaso bifi lesa nə ni Okankplɛ Kaisare eto lele bitə wə. Lə bifi lesa nə ni Onanto eto lele bitə Onanto.”
Lə nyamfo esoo, iyifo mə naa.

Ditsyukpa Bamba Áto Yesu Bábe Lə Bəkpənkpə Ǝsuə.

18 Sadukifɔ bətsyuə əbə Yesu ɔflɔ. Mə laate bənkə lə utidi əkpəə, woensibusinkli otaka ubə nkpə. Bəbə bə bátɔ Yesu ditiki ditsyuə.
19 Bátɛyi wə bənkə, “Oteasa, Moses áwɔni lə afi nnya útə bo nkə, ‘Lə osani utsyuə əkpə nya óyani wə usiə utsyə nya bánle bebi saa, nyalɛ ele bə osani əmfo eto ɔyimisani, fi usio əmə ufi. Nya wə ku ɔkɔsiə əmə lə bale bebi. Nya bebi bamfóo, betidi ebunyə mə fe osani wə dimankɛ ubi saa eto bale.’
20 Nya íbə lefe lɔni bə, bayimisani ekuanse əsiə. Ututə éfi kusiə nya úkpə le lefe nə bánle ubi saa.
21 Nya unuəfə tsya dífi wə, nya wuntsya díkpə lefe nə eto lefe wonko usio əmfo dímanle ubi saa. Nko kə íbə lə wə əsuə bə banle ubi saa.
22 Nko íbə bə mə ekuanse ba kenke éfi usio emfo bafia. Fɛɛ məmblɛ kenke əkpə lefe nə mə ku usio əmfo dímanle bebi saa. Nnya kama kamaa, usio əmfo tsya əkpə.
23 Mɔmɔɔ, nnya ni bənkə lə lefe nə bəkpənkpə kenke lootaka betsyi ɔkɔmə bəbə nkpəə, mə nti eto owoe luudi usio əmfo eto usə se mə betidi ekuanse bamə lə lefe ditsyuəə, dikefi wə fe kusiə?”
24 Nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Inni nko ini kulaa. Nnyə minkə bíannɔ ditiki nəmfo kasɔ, itsyise biannɔ etiki nya nkpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ Eto Kukuə eto kasɔ nya binyi Onanto eto əsuəale. Nyaso beta wə bibu.
25 Lə lefe nə bəkpənkpə lootakaa, bootsyə fe Onanto eto batɔnkpe, nyaso bembufi bəsiə nye bəsə.
26 Nya lə bəkpənkpə eto businkli kataka əsuə, Moses áwɔni lesatsyuə lə Awɔnisa Kɛnkɛ Eto Kukuə əsuə itsyi lə biyu eto eyi kpufɛɛ nnya díńyə utə əsuə. Onanto lídi wə etiki. Lee biankloma? Mfó ɔ́wɔni nkə Onanto átɛyi wə nkə, ‘Mɔ ni Abraham eto Onanto ku Isak eto Onanto ku Yakob eto Onanto tsya.’
27 Nnya kasɔ ni bənkə betidi ba díkəkpə ebusinkli bəbə nkpə, nya wə kə ni mə Onanto. Fɛɛ mi bíonya ɔnukualɛsu komfo koko!”

Kɔfi Eto Oteasa Ɔni Átɔ Yesu Nkə Nte Kɔfi Ko Nso Bofe Lə Afi Nnya Kenke Nti?

28 Afi eto oteasa wə díńyə mfó ánɔ etiki nya banlɛ bɔtɛyi. Nya ánɔ nkə Yesu ətə etiki nyamə eto mbuayɛ kukɔnɔ. Nyaso ɔ́nyi úsu Yesu ɔflɔ nya ɔ́tɔ nkə, “Nte kɔfi ko ni nko nso bofe lə afi nnya kenke nti?”
29 Mfó Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Kɔfi ko nso bofe ni nko báwɛni bənkə, ‘Israel eto betidi, bɛlɔ bɛnɔ kukɔnɔ! Onanto ni bo Onamute, nya Onanto ɔni hã nkpe.
30 Nyaso ele bə ala Onanto wə ni fə Onamute ku fə utu kenke, ku fə lɛwɔnɔ kenke ku fə nsusu kenke, ku fə əsuəale kenke.’
31 Nya kɔfi ko nsi ntəkə lə nkomfo eto kama ni bə, ‘La fə ɔyimitsyuə fe kase faala fə əsuə.’ Kɔfi saa ensibə ko ntəkə afi nyamfo kato.”
32 Nya osani əmə dítə mbuayɛ nkə, “Oteasa, átɛyi nnya kukɔnɔ! Lesa nə fátɛyi eyifo ɔnukualɛ bə Onanto ni bo Onamute, wə kama Onanto saa ensibə.
33 Nya ele bə Utidi saa la Onanto itsyi lə wə utu ku wə nsusu kenke ku wə əsuəale kenke. Nya ele bə ola wə utiditsyuə fe kase woala wə əsuə. Ɛlɛkɛ eso bə utidi di afi ənuə nyamfo, eso bə ufi bebuki ku keditətə bamba utə Onanto.”
34 Se Yesu dínyə kasɔnɔnɔ ka əsuə osani əmfo lɛyɛ útə mbuayɛɛ, ɔ́tɛyi wə nkə, “Fə alɛɛ, ibu sɛkɛ ete lə edufə Onanto eto sekakedikɔ.” Nyamfo eto kamaa, kuutsyuə saa mensi kpe ɔkɔɛ nkə woatɔ Yesu kulesa tsya.

Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə.

35 Lefenə Yesu lɛkɛ lə Yudafɔ eto
Disumuyo ɔnlɛ Anantotiki bote mfóo, ɔ́tɔ
nkə, “Ntsyə ibə fɛ afi eto bateasa bamə
nlɛ bɔtɛyi bənkə Utidi wə Nlɛ Bubəə, ábɔ
utsyi Oka David eto kafo?
36 Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ áwunsəko Oka David
átɛyi nkə,
‘Onanto átɛyi mɔ Onamute nkə,
“Siə mfo lə mɔ kodiani isu ese lefe
nə muutə efi fə akpa ətəkə fə balo
lə disinti.” ’
37 Nyalɛ lə David kosate lə Utidi wə Nlɛ
Bubə bokpo nkə wə Onamutee, nyalɛ
ntsyə ibə fɛ wə kosate loofo David eto
kafo eto ubi budi?”
Nya betidi kpə dínyə banlɛ etiki nnya
Yesu nyə ɔnlɛ budi bɔnɔ ku disuəyuə.

Yesu Ǝkə Betidi Ato Lə Afi Eto Bateasa Ǝsuə.

38 Se Yesu nlɛ betidi bamfó asa botee,
ɔ́tɛyi mə nkə, “Bebe sinini lə afi eto
bateasa əsuə. Baala awu kplɛ bokpe nya
baala bɔyɛ kafe kaka betidi luunyə mə
bəsiəsə ku dibu.
39 Bala nsiəkɔ kplɛ busiə lə Yudafɔ eto
ntsyakɔ ku lə asakedikɔ.
40 Bələkə bakɔbəsiə kɔhɔ. Kamaa,
baalɛ mə bikə kafo. Nya bato kala
kɛntsyɛɛ kate əsuə bə beyi Onanto. Mə
kotonənə əbɔkɛ ale eso betidi fɛfɛ eto
ale!”

Ɔkɔsiə Okombo Utsyuə Ǝtə Asa Nnya Dídufə Onanto Ǝnə.

41 Nya Yesu díkənə úsiə lə kedi kətəkɔ
lə Disumuyo kaka banlɛ atabi boko, nya
únsi ɔnlɛ bobe kase betidi nlɛ bofe kesu
kako asa. Batabinyə kpə áko atabi kpə.
42 Nya ɔkɔsiə okombo utsyuə tsya díbə
ófe nya úfi atabi sɛkɛ úsu óko.
43 Nya Yesu lékpadi wə bakasebi utsyə
nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti
minkə lə Onanto eto ənəmii, ɔkɔsiə
okombo əmfo eto atabi nnya ókoo, édufə
ənə eso nnya betidi bamfo kenke léko.
44 Sitintii, betidi bamfo kpe kɔni
kalende. Fɛɛ nnya nte mə eto sɛkɛ ete
baboko. Nya usionko əmfo alɛɛ, ite bə
okombo ni tsyaa, ufi lesa nə ntə wə
kenke úbə óko. Lesa nə ele bə wuufi oya
lesa udii, nnya ni lesa nə úfi úbə óko
mfo nɛ.”

13

Yesu Átɛyi Etiki Ɔtɔnsə Utsyiko Lə Yerusalem Eto Disumuyo Eto Boba Ǝsuə.

1 Se Yesu lɛbɔ lə Yudafɔ eto Disumuyo
mfóo, wə bakasebi eto ɔni átɛyi wə nkə,
“Oteasa, be aba nnya laanɔ bobe mfo
beefi báto diyo kplɛ nəmfo ku kase baato
nii! Dianɔ bobe!”
2 Yesu átɛyi wə nkə, “Bɛlɔ bebe diyo
kplɛ nəmfo kukɔnɔ, itsyise aba nya béfi
báto ni eto lɛɛ lɔni embubu ditəkə lə ni
utsyuə əsuə! Diyo nəmfo kenke eboba
lekpo lə kasɔ nnya aba nyamfó kenke
looba isensə ekpo.”

Yesu Átɛyi Mba Ntəkəko Wə Nkə Buubə Bənyə Kanyi Balo Mə.

3 Yesu édu úsu úsiə lə Nnuəbi eto Eyi
eto Kɔtini komə əsuə. Nya mfóo, úsiə
ɔnlɛ Disumuyo nəmə bobe katsyese. Nya
Petro ku Yakobo ku Yohanes ku Andreas
hã díbə wə ɔflɔ nya bátɔ wə bənkə,
4 “Onamute, dimamfe ayo nyamfó
looba? Tɛyi bo asa nnya luubə lə bote
boə lefe nəmə eboyo bə nkomə eto asa
nyamfo ebubə?”
5 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Bebe sinini,
nya biəntə lə kuutsyuə saa lə ɔwɛ mi
okpe.
6 Betidi kpə ebubə lə mɔ diye əsuə nya
bɔɔtɛyi mi bənkə, ‘Nnyə mɔ ni nwə
bákpo ɔhile əmə,’ nya bɔɔwɛ betidi kpə
bakpe.
7 Nya yenyifo mi bulə lə bɛnɔ ama eto
kɔsɔ lə mi ɔflɔ nye lə katsyontsyokɔ. Ele
bə asa nyamfo eto kakle bə. Tsya inni
nnya kasɔ ni bənkə kawunsiə eto kalokɔ
eboyo.
8 Kasɔ ka ebotaka nka lema. Nya
sekakedikɔ ka ebotaka nka lema. Nsɔ
ebutinkə lə kalebe saa, nya kukpɛnsə
luubə. Asa nyamfo ebuyifo fe kase
kalefo ləənə usionko.
9 “Ele bə ibə bə lə mi kosate bimuə
əsuə bitsyə. Boomuə mi bakpa mi
besuko Yudafɔ eto beninə eto ənəmi.
Bɔɔblɛ mi lə ntsyakɔ. Booləkə mi
bəńyənsə lə baka ku nsɔ eto beninə eto

ənəmi lə mɔ disi eso, nya biɔtɛyi mə ditiki itsyi lə mɛ əsuə.
10 Tsya fɛ kalosəkɔ luubəə, yuubə bə batɛyi kawunsiə eto əsə kenke eto betidi Onanto eto ditiki nəmfo.
11 Nya lə lefe nə bəmuə mi besuko lekpokakpokɔɔ, biembu disi bɛtɔnsə itsyi lə lesa nə biɔtɛyi əsuə. Lə lefe nəmə ayoo, lə bɛtɛyi ditiki nə Onanto eto Lɛwɔnɔ lookpe mi kɛnyɛ nkə bɛtɛyi. Itsyise inni mi kosate ləəbə etiki budi. Bomu Onanto eto Lɛwɔni loote mi lesa nə biɔtɛyi.
12 "Ɔyimi ebudu ɔyimi utə bə balo. Nya antomə tsya luuyifo nko ke ku mə bebi. Bebi ebotaka bəńyə lə mə antomə əsuə bedu mə bətə bə balo.
13 Bookisi mi lə mɔ disi. Fɛɛ utsyuə saa wə luunyə kekleke lə wə bofokanɔ əsuə isu ese kalosəkɔɔ, Onanto ebuləkə wə utsyiko lə kotonəne ko bətsyə itə babuayifo əsuə.

Yesu Ǝkə Mə Ato Lə Bule Bo Ləəbə Bubə Ǝsuə.

14 "Mɔmɔɔ, bifə ato lə bɛlɔ bɛnɔ kukɔnɔ. Lə binyə lesa nə Onanto leekisi nlɛ bubə lə wə Disumuyo kɛnkɛ, ka nlɛ mfo kɔfiɔ bokpe nya dimanle bə ɛkɛ mfoo, betidi ba nkpe lə Yuda tsyetsyi besu babiɔ lə atini əsuə.
15 Nwə ntəkə lə wə ditsya əsuəə, mensi bu disi nkə woayifə ubə ufi kulesa lə wə diyo.
16 Utsyuə wə nńyə lə ɔkuɛ membu disi nkə wəəsinkli ubə oto nkə wəəbə ufi wə kafia.
17 Lefe nəmfó ebɔkɛ ale tinti itə besionko ba ni bafondɛ, nye mba nlɛ bebisambi ba nlɛ bɔyimi.
18 Bɛlɛ Onanto lekpakpa bə lefe nəmə məntəkə lə lɛyɔ lefe!
19 Itsyise bulə bo luubə lə lefe nəmfóo, əbɔkɛ ale leso mbo ke díkəbə bófe saa idu lə kawunsiə eto kasɔ ketsyikokɔ ibə ese mi eto lefe nəmfo. Nya bulə bomfo eto okle ensiembubə inyə kulefe.
20 Fɛɛ Onanto əbɔtɛyi utsyə nkə wuuləkə eyi nyamə ubu. Itsyise lenni nkoo, kuutsyuə saa embubu usiə. Tsya lə wə betidi ba úkələkə utsyə esoo, wuuləkə lefe nəmə ubu.
21 "Nyaso lə utsyuə atɛyi fə nkə, 'Bebe! Nnyə Kristo mfo,' nye utsyuə tsya nkə, 'Nyə wə nkpe mməə,' mamfo anɔ!
22 Itsyise mba luuyifo mə əsuə fe Kristo nye Onanto eto bənyɛləkətidii, kpə ebotaka bəńyə. Booyifo ayanisa kpə ku asa nnya nkpe sikpi, itə bə lə boofoo, bɔɔwɛ Onanto eto betidi ba úkələkə utsyə taa kɔ kulaa tsya bakpe.
23 Nyaso bimuə əsuə bitsyə! Ńtɛyi mi lesa saa ntɔnsə fɛ lə lefe nəmə lə leyo.

Yesu Átɛyi Kase Utidi Eto Ubi Luubə Bio.

24 "Nya lə eyi nnya luutəkə lə bulə bomfo eto kamaa,
'kofe əmbofa bio,
nya kofande tsya lembuyənde.
25 Befandebi ebuyifo fe bofankli bɛnlɛ
ketsyi kato kəbə kasɔ,
nya kato eto asa kenke luutinkə.'
26 "Lefe nəmfóo, betidi ebunyə mɛ, Utidi Eto Ubi, nlɛ bubə lə asɔmiloku əsuə. Nya muubə ku Onanto eto əsuəale lə diyənde kplɛ əsuə.
27 Nya mootsyese mɔ kato eto batɔnkpe kawunsiə eto akpɔ ana nyamə lə nsu nləkə mɔ betidi ba mínkələkə míntsyə itsyi lə kawunsiə eto lekpake nəmfo isu ese lə kalosəkɔ ka nse.

Yesu Nkə Kuutsyuə Saa Enyi Lefe Nə Wuusinkli Ubə.

28 "Bekase asa itsyi lə koto əsuə. Lə ibə bə binyə se kuyi komfó lɛ afanto fɔfɔ buləkəə, eté mi bə kasɔmite əbɔfi.
29 Nko ke lə ibə bə binyə asa nnya míntɛyi mi mfo lɛ kasɔ butsyə ku bubəə, ete biote biə kawunsiə kamfo eto kalosəkɔ əbɔfi nnya ikəbə eyo fə kəsiə pɛɛ!
30 Sitinti nlɛ mi bɔtɛyi minkə asa nyamfo kenke ebubə itə fɛ efe nəmfo eto betidi luukpə balo.
31 Kato ku kasɔ kenke ebubə kafe. Fɛɛ mɔ ditiki embubə lefe kulefe.
32 "Tsyaa, kuutsyuə saa enyi diyi nye lefe nə asa nyamfo luubə itə, Onanto eto batɔnkpe ku mɔ, Onanto eto Ubi kulaa tsya enyi, enso mɔ Anto hã nyi.
33 Bebe kukɔnɔ lə bimuə əsuə bitsyə itsyise binyi lefe nə nyamfó luubə itə.

34 Mɔ bubə ebuutsyə fe kase osani
utsyuə luudu lə wə umə nkə wəəsu kusu,
nya óyani wə beyifoyifo utsyə lə diyo.
Útə utsyuə saa keyifo ka wuukeyifo.
Nnya kamaa, ɔ́tɛyi nwə laase wə diyo
nkə ɔlɔ ose wə diyo kekleke.
35 “Nko kə ele bə mi tsya muə əsuə
binyə. Itsyise binnyi lefe nə mi Oyosate
luubə udufə. Yoofo bubə bə wuubə ku
kakɔmi lefe, nye ntsyetsyi, nye
kolensiənto kplɛ ko bekusɛ ləətə kɛnyɛ,
nye olesiə.
36 Lə ibə bə ubə ofuaa, yanle bə ibə bə
ubə unyə mi bɛnlɛ selabe.
37 Lesa nə minlɛ mi bɔtɛyi mfoo, nlɛ
nnya bɔtɛyi itə betidi ba ta. Nnya ni bə
bimuə əsuə bitsyə.”

14

Yudafɔ Eto Batɔnkotɔnko Ákle Bə Bəəmuə Yesu.

1 Ibu eyi ənuə fɛ lə Yudafɔ lə bedi mə
eyi nnya baakpo Ukpə Ása Bo Ɔyila ku
Nnamfokuã Eto Abolo Eto Eyi, nyna beefi
kakloma mə budu lə Egipte. Besumunyə
ninə ku afi eto bateasa bətsyuə ákɛ mfó
békebu disi lə kusu ko bɔɔyɛ kalɔkalɔ
bəmuə Yesu balo.
2 Bátɛyi lə mə nti bənkə, “Yanle bə ibə
nko lə eyisɛ nyamə eto lefe. Itsyise lenni
nkoo, betidi ebunyə ɔblɔ bataka bəńyə
bo lə əsuə ibə ekpe bule.”

Usionko Utsyuə Éfi Nnuəbi Bo Laanyi Fififi Ókpo Yesu Lə Disi.

3 Yesu ésu Betania eto umə lə Simon
wə díkefi bufisia únyə eto diyo. Lə lefe
nə Yesu nsi mfó ɔ́nlɛ lesa budii, usionko
utsyuə wə nlɛ nnuəbi bo laanyi fififi eto
dituntu nə baakpo alabasta əbə mfó.
Baakpo nnuəbi bomfó, bo lefo koya tintii
bə naadi. Usionko əmfo ásini dituntu
nəmə nya ɔ́wuninsə nnuəbi bomə ókpo
Yesu lə disi.
4 Nyamfo ələ betidi ba díńyə mfó. Nya
kafo lɛnyi mə bátɛyi bətsyuə bənkə,
“Beso woabiasə nnuəbi bomfo nko?
5 Eni ofo mu bote kənyə fe lɛlɛ wɔlɔlɔ
eto kayo, ufi usu utə bakombo.” Nyaso
béyənki bákpe wə bákpo wə kudu.
6 Nyaso Yesu átɛyi mə nkə, “Beyani wə
kpoo! Be so biayani wə lə bɛyɛ wə bulə?
Lesa sɛɛ úyifo útə mɛ.
7 Bakombo kpe mi lenti lefe saa. Nya
biofo mə bɔwunsəko lə lefe nə ke beela.
Mɔ alɛɛ, inni lefe saa mɔɔkɛ mi lenti.
8 Usionko əmfo éyifo lesa nə wofo
buyifo. Úfi nnuəbi bomfo ókpo mɛ lə
əsuə ɔ́lɔ mɛ utsyə itə muukpə fɛ buubikə
mɛ.
9 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə kaka ke
boobe Onanto eto ditiki sɛɛ nəmə letsya
lə kawunsiə kamfoo, bɔɔtɛyi nnya
usionko əmfo tsya díyifo mfo kefi
kakloma wə.”

Yuda Átɔnɔ Nkə Wuudu Yesu Utə.

10 Nyaso Yuda Iskariot wə ni Yesu eto
bakasebi lefosi inuə bamə eto ɔnii, ésu
besumunyə ninə bamə ɔflɔ nkə woote
Yesu udi utə mə.
11 Ǝsuə əyuə mə tinti se bánɔ etiki
nnya úbə ɔ́tɛyi mə, nya mə tsya lɛtɛyi bə
buutə wə atabi. Nyaso Yuda ákabɛbɛ
kusu ko wɔɔnyɛ ote mə kase boomuə wə.

Yesu Ku Wə Bakasebi Édi Ukpə Ása Bo Ɔyila Eto Lesa.

12 Lə diyi tutɛ lə Nnamfokuã eto
Diyididi nə baalo Ukpə Ása Bo Ɔyila Eto
Asamubi lə mə lekpa əsuəə, Yesu eto
bakasebi átɔ wə bənkə, “Se faala fə bɔlɔ
butsyə itə Ukpə Ása Bo Ɔyila eto diyisɛ
nəmə eto budi?”
13 Nyaso Yesu ələkə bakasebi inuə lə
mə bətsyuə nti nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Mi
bisu umənkpɛ əmə nya biotsyako utsyuə
wə ntsyi ntu ku ɔlɔtsyi. Bitəkəko wə bisu
diyo nə əsuə wuudufə.
14 Nya lə bɛtɛyi Oyosate əmə biənkə,
‘Oteasa əmə lɛ bɔtɛyi nkə, te bo diyo nə
kafo wonko wə bakasebi luubə bedi mə
lesa lə Ukpə Ása Bo Ɔyila Eto Diyisɛ
nəmə əsuə.’
15 Mfóo, woote mi diyo nə lɛmɔ kafo lə
diyo nəmə eto abanslo kaka bálɔ asa
bətsyə kukɔnɔ itə bo.”
16 Bakasebi bamfo édu búsu umə, nya
bənyə lesa saa fe kase Yesu lɛtɛyi mə.
Nya béyifo Ukpə Ása Bo Ɔyila əmfo eto
lesa nəmə bətsyə mfó.

17 Se ditsyitsyo lefe léyoo, Yesu ku wə
bakasebi lefosi inuə bamə ésu mfó.
18 Nya lə lefe nə bénsi bánlɛ búdii,
Yesu átɛyi nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti
minkə mi ɔni wə bonko wə nlɛ kɔni
bokpe lə ɔkpɛ kedi lesa mfoo, ebote mɛ
udi.”
19 Ditiki nəmfo éyifo mə buɛɛ ku sikpi,
nya bétsyiko wə bɔtɔ ɔni, ɔni, bənkə,
“Sitinti, nyi miə inni mɔ ni fanlɛ, lee mɔ
ni?”
20 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Mi lefosi
inuə eto ɔni ni. Nya ni bə bonko wə nlɛ
kɔni bokpe lə ɔkpɛ ɔni mfo kedi.
21 Mɔ, wəə ni Utidi Eto Ubi ebukpə fe
kase báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ Eto
Kukuə əsuə. Fɛɛ ilə mɛ itə futsyə əmə
itsyise woəbə ohiã bunyə fefe. Lə nnya
ete bánle utsyə əmfóo, eni yɔɔlɛkɛ eso!”

Bonamute Eto Ditsyitsyosa Fɛfɛ.

22 Lə lə lefe nə bánlɛ lesa búdii, Yesu
éfi abolo ətsyuə. Nya lefe nə úkasɔ
Onanto anii, úbudi nnya wɛlɛwɛlɛ nnya
úsie ni útə wə bakasebi. Nya ɔ́tɛyi mə
nkə, “Befo nyamfo lə bidi. Nyamfo ni mɔ
usuə eto sinə nɛ.”
23 Nya úfi lɛkɔbe ku nte, nya se ɔ́sɔ
Onanto anii, úfi útə mə nya bənə.
24 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Nyamfo ni mɔ
kɔtɔ ko muufi ntə lə betidi kpə eto disi,
ko Onanto luufi uyifo ketsyue fɔfɔ lə wə
ku wə betidi eto nti.
25 Lə ɔnukualɛ əsuəə, mensiəmbunə
nte fɔfɔ bomfo bio, isu ese lefe nə
muunə nte fɔfɔ bomfo eto okle lə Onanto
eto sekakedikɔ.”
26 Nya bése kusə béfi bátɛsə Onanto
nya bédu bésu Nnuəbi eto Eyi eto Kɔtini.

Yesu Átɛyi Utsyə Nkə Petro Ebɔni Wə.

27 Mfó Yesu lɛtɛyi wə bakasebi nkə,
“Mi utsyuə saa ebutsyetsyi óyani mɛ
utsyə. Itsyise Onanto átɛyi lə Awɔnisa
Kɛnkɛ Eto Kukuə əsuə nkə, fe kase
báwɔni bətsyə bə

‘Moolo nwə laase basamu bamə,
nya wə basamu luusənsə.’

28 Fɛɛ lə ntaka ntsyi lə ɔkɔmə mbəə,
mɔɔtɔ mi nsu Galilea.”
29 Nya Petro lɛtɛyi wə nkə, “Mɔ alɛ
məmbutsyetsyi ndu fə lə ɔflɔ kulefe, lə
ibə bə bafɛfɛ kenke ebuyifo nko kulaa
tsya.”
30 Yesu átɛyi Petro nkə, “Nlɛ fə bɔtɛyi
sitinti minkə fɛ ukusɛ luutə kɛnyɛ
dinuəfə lə kətsyə kamfoo, fə kosate
əbɔni mɛ sitsyə.”
31 Petro esi óse wə uyi óka ntamu ɔ́tɛyi
nkə, “Lə ibə bənkə balo bonko fə tsyaa,
məmbɔni fə ntɛyi minkə minyi fə.” Nnya
ke wə bakasebi bamə tsya lɛtɛyi nɛ.

Yesu Áto Ola Lə Bulə Ǝsuə Lə Getsemane.

32 Nya bédu Getsemane. Nya Yesu
lɛtɛyi wə bakasebi nkə, “Bisiə lə kasɔ
mfo lə nsu nto ola.”
33 Nya ókpa Petro ku Yakobo ku
Yohanes ɔ́yɛnko. Nya se lesa nə nlɛ wə
bubə lə əsuə nlɛ wə bulə esoo,
34 ɔ́tsyi ɔ́wininsə nya ɔ́tɛyi mə nkə,
“Nyamfo lɛ mɛ bulə lə utu ku
kanyinyənyə itə ukpə. Bianlabe selabe.
Bińyə bisəkə mɛ mfo.”
35 Se ɔ́nyi úsu sɛtɔ sɛkɛɛ, ókpo lə kasɔ
nya óto ola ɔ́lɛ wə anto lekpakpa nkə,
“Lə yuuyifo fə lelabii, nyalɛ tə bulə
bomfo lə bofe mɛ.”
36 Nya ɔ́tɛyi nkə, “Mɔ Anto, Onanto!
Aafo lesa saa buyifo. Lə aalaa, nyalɛ
takasə bulə bomfo lə mɛ əsuə. Tsya inni
lə mɔ lelabi əsuə bomu lə fə lele əsuə.”
37 Lefe nə úsinkli úbə wə bakasebi
itsyə bamə ɔflɔɔ, úbə únyə nkə bálabe
selabe. Nya ɔ́tɔ Simon Petro nkə,
“Simon, selabe fanlɛɛ? Ǝmbofo ənə
butəkə lebombosɔsɔ lɔni kplon tsya ete?”
38 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bitəkə ənə bisiə
bikato ola bə biəmbudufə lə botoo kabe
əsuə. Lɛwɔnɔ nəmə lɛ bola, fɛɛ əsuəale
əmbə.”
39 Úsinkli úsu bio nkə weesu oto ola fe
ditutɛ ke.
40 Úsinkli úbə wə bakasebi ɔflɔ bio nya
usi úbə únyə nkə besi bálɛ selabe. Bánlɛ
mə ənəmi bofo buminkli. Nya bánte lesa
nə bɔtɛyi wə lə nnya əsuə.
41 Se úsinkli úbə ditsyəfəə, ɔ́tɔ mə nkə,
“Bola bela biə bialabe bitsyə ɔnwɛ? Isiə,
betaka! Lefe nəmə eboyo. Bebe! Ubə mɔ,
Onanto eto Ubi, bufi kakpe babuayifo eto
ani. Bebe məə, se baankpee kusu banlɛ
bubə.

42 Betaka lə busu botsyako mə. Bebe
nwə dífi mɛ ókpe mə lə ani nlɛ bubəə.”

Bəmuə Yesu.

43 Mə ku Yesu si bəńyə mfó bálɛ etiki
fɛ Yuda wə ni lefosi bakasebi inuə bamə
eto ɔni díbə. Besumunyə ninə ku afi eto
bateasa ku umə əmə eto beninə kpə
ətəkəko wə bəbə. Bétsyi keyi ku nlanle.
44 Nwə dídu wə útə mfóo, ébɔtɛyi
betidi bamfo utsyə nkə, “Utidi wə biunyə
muusiəsə mfiɔ lə kolaa, wə ni nwə əmə
nɛ. Bimuə wə, lə bekpa wə bidunko.”
45 Nyaso se Yuda lɛyɛ úsu útu Yesu,
ókpadi wə nkə, “Oteasa!” Nya ɔ́fiɔ wə lə
kola.
46 Nyaso bəmuə Yesu nya bákɔbe wə
kekleke.
47 Nya mba díńyə lə Yesu ɔflɔ eto ɔni
díləkə wə kalanle nya óla Usumunyə
Ninə Kenke eto odomunyə eto koto.
48 Nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Beso ele bə
bitsyi keyi ku nlanle fɛ lə bibə bimuə mɛ
lə əsuale əsuə fe uyu mini?
49 Bo ku mi ete lɛkɛ lə Disumuyo mfó
diyi saa, nya minkɛ mfó mínkate
Anantotiki nyamə mfó tsya bíəmmuə mɛ.
Bə lə kase Onanto eto Awɔnisa Kɛnkɛ Eto
Kukuə lɛtɛyi utsyəə, lə ibə itə nko.”
50 Nya wə bakasebi kenke dítsyetsyi
báyani wə bətsyə.
51 Lə lefe nəmə mfoo, okosobi utsyuə
wə nti kafia əsuə ntəkəko wəə, ənyə lesa
nə kenke díbə. Bamamanyə bamə ála lə
bəmuə okosobi əmfo. Fɛ ini wə kafia ete
bákɔbe, nya ɔ́kpɔ
52 ɔ́bɔ mə lə ani. Nya útsyətsyi údu
leyaleya. Nya óyani wə kafia ókpe mə lə
ani.

Bákpa Yesu Bésuko Yudafɔ Eto Beninə Eto Ǝnəmi.

53 Nya bákpa Yesu bésuko Usumunyə
Ninə Kenke eto diyo. Mfó nya
besumunyə beninə bamə ku umə eto
beninə ku afi eto bateasa létsya bénsi.
Mə ni Yudafɔ eto beninə.
54 Petro ətəkəko mə kama kama nya
úsu údufə lə usumunyə ninə eto diyo
nəmə. Nya úsu úsiə lə bamamanyə
bamə ɔflɔ ɔ́nlɛ ute bɔyifə.
55 Besumunyə ninə ku Yudafɔ eto
beninə kenke ba dísiə mfó ákplatsya
babe lə boofo kabua kətsyuə bunyə lə
Yesu əsuə lə bayɛ bəmuə wə balo. Tsya
bámfo kabua saa bunyə lə wə əsuə.
56 Betidi kpə əbə bedi etiki bátɛyi bidia
lə wə əsuə, tsyaa mba díbə eto etiki áta
ibu lə bətsyuə əsuə.
57 Nya bətsyuə létaka bátɛyi nya bála
wə kɛnyɛ bənkə,
58 “Bɔnɔ bə ɔ́tɛyi nkə, ‘Mooba Onanto
eto Disumuyo nə báto mfo, tsya lə diyi
tsyəfə əsuəə, muusinkli nto lebamba nə
bémfi betidi eto ani báto.’ ”
59 Fɛɛ mə tsya eto etikididi mánkate
ku mə bətsyuə eto ale.
60 Usumunyə ninə kenke átaka úńyə lə
mə nti nya ɔ́tɔ Yesu nkə, “Anlɛ etiki
nnya banlɛ bɔtɔ bɔnɔ? Embutə mbuayɛ?
Be nkpe fə fɔɔtɛyi?”
61 Tsya Yesu édi bi, wémfə kɛnyɛ ɔ́tɛyi
kulesa.
Usumunyə ninə kenke əmfo esi ɔ́tɔ wə
nkə, “Fə ni Nwə mə Bákpo Ɔhile, Onanto
əmə boatɛsə eto Ubi?”
62 Yesu átɛyi wə nkə, “Mɔ ni. Nya
biuunyə Utidi Eto Ubi se unsi lə
Ǝsuəaletidi Onanto eto kodiani. Nya
biunyə se unsi lə asɔmiloku utsyi kato
ɔnlɛ bubə!”
63 Lə lefe nəmfó tututuu, Usumunyə
Ninə Kenke əmfo kosate ko léfuadi wə
awu ku lɛblɔfi ɔ́tɛyi nkə, “Fənkə bee?
Badansiɛ sa nńsife itə bo bio itsyi lə mba
ńyə mfo kama!
64 Údi mbusiotiki úńyə lə Onanto əsuə!
Ntsyə binyə lə wə əsuə?”
Nya məmblɛ lɛtɔnɔ bálo wə dikpi bə
ele bə ukpə.
65 Mə nti eto bətsyuə étsyiko ntufə
butufə kákpo Yesu. Nya bákle wə ənəmi
nya bétsyiko wə bɔsɔ. Nya bánlɛ wə
bɔtɛyi bənkə, “Tɛyi bo futsyə lɛsɔ fə!”
Nya bamamanyə bətsyuə lékpa Yesu
bédunko, nya básɔ wə lə atosi.

Petro Étudi Kɛnyɛ Lə Yesu Ǝsuə Nkə Unyi Wə.

66 Lə lefe nəmfóo, Petro ébubə úsi lə
Usumunyə Ninə Kenke əmə eto diyo fɛ
usiobi wə nkpe wə lə ɔflɔ díbə.
67 Lefe nə únyə Petro nsi lə uté ɔflɔ
ɔnlɛ wə bɔyifəə, ɔ́tɛyi wə nkə, “Fintsya
ébutəkəko Yesu Nasaretnyə əmə ənyə!”

68 Nya Petro dítudi kɛnyɛ ɔ́tɛyi nkə, “Bee? Mánnɔ lesa nə fanlɛ bɔtɛyi mfo eto kasɔ!” Nya ótaka údu úsu úńyə lə kesiə ɔflɔ. Kase óyo kəsiə kamə ko ukusə ko dítə kɛnyɛ.
69 Usiobi əmfo esi úbə mfó úbə́ óbe wə, nya usi útsyiko betidi ba díńyə mfó bɔtɛyi nkə, “Osani əmfo eyifo mə nti eto ɔni!”
70 Tsya Petro esi útudi kɛnyɛ nko ke.
Yanklɛ fɛ mba ńyə mfó lɛtɛyi wə bənkə, “Yanle bə ani fə enni mə ɔni, itsyise fintsya etsyi Galilea eto kasɔ.”
71 Nya Petro léfa ɔ́tɛyi nkə, “Ekpe lə Onanto bə lə sidia minlɛ bɔtɛyii, lə unə mɛ koto! Minyi utidi əmə əsuə bɛnlɛ etiki budi ketsyiko mfo!”
72 Lamfolamfo, ukusɛ ko disi útə kɛnyɛ dinuəfə, nya Petro lékloma nkə Yesu átɛyi wə nkə, “Fɛ ukusɛ luutə kɛnyɛ dinuəfəə, əbutudi kɛnyɛ sitsyə fə enyi mɛ.” Nya ílə Petro lə utu nya úwi keku.

15

Bákpa Yesu Bésuko Pilato Ɔflɔ Lə Bakponko Wə Lekpo.

1 Olesiənto əmfóo, besumunyə ninə, átsya ku Yudafɔ eto beninə ku afi eto bateasa ku Yudafɔ eto batɔnkotɔnko kenke. Se béfi nsusu lə etiki nyamə əsuə ku kase bɔɔyɛ ku nnya. Bákle Yesu nya bákpa wə bésuko Aba eto Unyɛsiə Ninə itə Romafɔ eto Aba wə baakpo Pilato ɔflɔ.
2 Mfóo, Pilato átɔ Yesu nkə, “Fə ni Yudafɔ eto Oka?”
Yesu átɛyi wə nkə, “Ee, lə kase fanlɛ bɔtɛyi.”
3 Besumunyə ninə bamə ála etiki kpə bətəkə Yesu.
4 Nyaso Pilato esi ɔ́tɔ wə nkə, “Ǝmbuləkə kɛnyɛ lə etiki saa əsuə? Tsyue koto lanɔ etiki nnya banlɛ bɔtɛyi lə fə əsuə!”
5 Tsya, Yesu ménsitɛyi kulesa, nyaso íyifo Pilato yanii!
6 Lefe saa lə eyo nkomə eto diyididi əsuəə, íyifo Pilato eto lekpa nə ókayani betidi bua ba bákpe lə diyo eto ɔni wə bála kətə mə.
7 Lə lefe nəmfóo, bəmuə osani wə baakpo Baraba bákpe le diyo. Úyifo futsyə lɛkɛ lə betidi ba létaka bənyə lə Romafɔ eto Aba əsuə nti. Nya lə kudu ko bákpo bələ betidi ku betidi ba bálo esoo, bəmuə wə ku mba dítəkəko wə bákpe lə a Aba eto diyo.
8 Nyaso se betidi kpə díbə bátsyaa, bátɛyi Pilato bənkə okloma kase wəənyə mba baakpe lə ayo kaminsə fe kase wókala buyifo lɛlɛ saa.
9 Ɔtɔ mə nkə, “Bela biənkə nyani Yudafɔ eto Oka əmə ntə mi?”
10 Pilato átɔ mə nko itsyise óte nkə kekisi əsuə eso besumunyə ninə lékpa Yesu bábokо wə ɔflɔ.
11 Nya besumunyə ninə bamə lídi betidi bamə bákpe bənkə bátɛyi Pilato bənkə, óyani Baraba bomu utə mə.
12 Pilato esi údi betidi eto ditsyukpa nəmə etiki nya ɔ́tɔ mə nkə, “Be bela biə nyifo ku utidi əmə biakpo biə Yudafɔ eto Oka mfo?”
13 Nya báfa bátɛyi wə bənkə, “Sɔ wə lə uyikabie əsuə!”
14 Pilato átɔ mə nkə, “Nte kabua ka úyifo eso?” Tsya, məmblɛ esi báfa bembembe bátɛyi bənkə, “Sɔ wə amanklasə lə uyikabie əsuə!”
15 Se Pilato léla nkə weeyifo lə mə lelabi əsuə esoo, óyani Baraba útə mə. Nya útə béfi kekuefiofio báblɛ Yesu, nya úfi wə ókpe lə bamamanyə eto ani nkə besu basɔ wə bamanklasə lə uyikabie əsuə.

Bamamanyə Bamfó Ákpe Yesu Kofani.

16 Bamamanyə bamə ákpa Yesu bésuko Aba eto Unyɛsiə Ninə eto diyo nya bákpadi bamamanyə fɛfɛ bə bəbə mfó.
17 Nya béfi kafia sia eto awu bákpe Yesu fe Oka nya béyifo biyu eto lekpakpa béti wə lə disi fe lekankpakpa.
18 Nya banlɛ wə kɔfiɔ bokpe ákatɛyi bənkə, “Yuu, yuuduu,! Yudafɔ eto Oka lə usiə nkpə kɛntsyɛɛ!”
19 Básɔ wə lə disi ku lekete nya bétufə ntufə bákpo wə lə əsuə. Nya báse akonki lə wə ɔflɔ bákpe disi kasɔ ku dibu bətə wə.
20 Se bəmə wə nya bákpe wə kofani bálosəə, bələkə awu sia nyamə lə əsuə nya bésinkliko nnya ókpe kɔ bákpe wə.

Nya bákpa wə bésuko kaka bɔsɔ wə bamanklasə lə uyikabie əsuə.

Básɔ Yesu Bámanklasə Lə Uyikabie Ǝsuə.

21 Lefe nə bántɔɔ, bátsyako osani wə baakpo Simon wə ditsyi dibutu ɔ́ntɔ lə Yerusalem. Nyaso bamamanyə bamə áhiɛ wə bənkə ɔwunsəko Yesu lə utsyinko wə uyikabie əmə. Simon əmfó etsyi Sireni eto kasɔ, nya wə bebi ni Aleksandra ku Rufo.
22 Bákpa Yesu bésuko kaka baakpo Ditidisikɔbe.
23 Mfó bətə wə nte bo bátsyakasə ku kofa ko loobokosə kanyinyənyə kamə kasɔ bə unə, fɛɛ Yesu áni wənəə.
24 Nnya kamaa, bamamanyə bamə ásɔ wə bámanklasə lə uyikabie əsuə. Nya béfi afetu bákpo básɛ lə bate lekpa nə luutu utsyuə saa fɛ bésense awu nyamə bətə bətsyuə.
25 Básɔ wə bamanklasə lə uyikabie əsuə lə olesiə əmfó eto abombo ɔwɔnɔmbə lefe.
26 Nya báwɔni asa lɛ otabo kɛkɛ əsuə básɔ lə wə disi kato nnya nlɛ bote lesa nə eso bálo wə ni bənkə, “Ǝnyə Yudafɔ Eto Oka.”
27-28 Nya básɔ beyu inuə tsya lə eyi əsuə báwunsə lə Yesu əsuə. Ɔni áfaka lə wə kodiani eto kutsyə nya ɔni tsya léfaka lə kəməni.
29 Mba kenke lɛyɛ mfó bafe étinkəsə mə esi bákpe Yesu kɔfiɔ bátɛyi bənkə, “Ɛhɛɛ! Inni fə lɛtɛyi fə eboba bo Disumuyo kplɛ akpo lə kasɔ esinkli ato kə lə eyi ətsyə əsuə kɛɛ?
30 Yifə əbə kasɔ lə ələkə fə əsuə etsyiko ukpə eto ani lə bobe!”
31 Nko kə basumufɔ ninə ku afi eto bateasa bamə tsya dímə wə bátɛyi mə bətsyuə bənkə, “Úləkə betidi bamba utsyiko lə ukpə əsuə, fɛɛ wembofo wə əsuə buləkə ketsyiko lə ukpə əsuə!
32 Lə wə baakpo Israelfɔ eto oka, wə ni Kristo əməə, wə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə sitintii, uləkə wə əsuə lə ɔyifə lə uyikabie əsuə ubə kasɔ bə lə bofo bɔnɔ!” Betidi inuə ba básɔ bafakasə lə eyikabie əsuə ku Yesu mfóo, tsya áka wə.

Yesu Ǝkpə.

33 Se éyo kakɔmi lefee, kasɔ mfó kenke ko léna. Nya ítsyə nko ísu ése abombo etsyə.
34 Nya lə lefe nəmfóo, Yesu áfa bembembe ɔ́tɛyi nkə, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Etiki nyamfo eto kasɔ ni bə, “Mɔ Onanto, mɔ Onanto! Beso fáyani mɛ fətsyə?”
35 Betidi bətsyuə díńyə mfó ánɔ lesa nə ɔ́tɛyi, nya bátɛyi bətsyuə bə, “Ɔlɛ Onanto eto Unyɛləkətidi Elia bokpadi.”
36 Mə ɔni étsyetsyi úsu úfi okosa wə bákpe lə ntə eto sonkpe əsuə nya óbesə wə kato ku uyi útə Yesu nkə unə. Nya ɔ́tɛyi bafɛfɛ nkə, “Bińyə lə bobe! Bitə lə bobe lə Onanto eto Unyɛləkətidi Elia ebubə uləkə wə utsyiko lə uyikabie komfo əsuə!”
37 Nya Yesu léfa bembembe nya úkpə.
38 Lə lefe nəmfó əsuə tutuutuu, kafia kplɛ ka léfakanya kéti Yudafɔ eto Disumuyo eto Kakɛnkɛkɔ Kenke eto ənəmii, léfuadi lə akpa ənuə itsyii kato ibə kasɔ.
39 Nya se omamanyə ninə wə díńyə lə uyikabie əmə ɔflɔ lɛnɔ Yesu eto bofa nya únyə kase úkpəə, ɔ́tɛyi nkə, “Sitinti utidi əmfo eyifo Onanto eto Ubi.”
40 Besionko bətsyuə tsya əńyə kɔsɛsɛ bákabe. Maria Magdalene ku Salome ku Maria nwə eto bebi ni Yakobo kɛkɛ ku Yosef, akɛ mə lenti.
41 Lefe nə Yesu lɛkɛ lə Galileaa, mə dítəkəko wə bákawunsə ko wə nɛ. Besionko bamba kpə ba dítəkəko wə bésu Yerusalem tsya əńyə mfó.

Bébikə Yesu.

42 Asa nyamfo əbə lə diyi nə bəəmuə əsuə itə bə lə kofe edufə diyoo, lə bedi Ɔnwɛditsyəyi eto diyi. Nya se kale nlɛ boloo,
43 Yudafɔ eto okponkpo ɔni wə baakpo Yosef wə ditsyi Arimatea eto uninə, ákpe ɔkɔɛ úsu únyə Pilato. Yosef éyifo Yudafɔ eto Uninə kplɛ wə lɛkɛ dibu nya úkabe kusu itə Onanto eto Sekakedidi eto bubə. Se óyo Pilato ɔflɔɔ, ɔ́lɛ wə lekpakpa nkə utə wə kusu lə usu uləkə Yesu eto ɔkɔ əmə usu ubikə fɛ lə eyo Ɔnwɛditsyəyi əmə.
44 Se Pilato lɛnɔ nkə Yesu ébukpə kokoo, íyifo wə naa. Nyaso ókpadi wə

omamanyə ninə wə díńyə lə etsyuesa nyamfó eto kɛnyɛ, nya ɔ́tɔ wə lə sitinti ini bə Yesu ébukpə koko.
45 Nya se uninə əmfo lɛtɛyi wə nkə ɔnukualɛ inii, Pilato ətə Yosef kusu nkə usu uləkə ɔkɔ əmə.
46 Nya Yosef dísu úləkə Yesu eto ɔkɔ nya úfi kafia kpaa fɔfɔ ka óya úmli wə. Nya úfi wə úsu úbikə lə kudi ko bələkə lə koba kəmiə bətsyə koko lə kɔtini ɔflɔ. Nya útə nkə baminansə leba kplɛ lɔni beti lə kudi komə eto kɛnyɛ.
47 Lə lefe nəmfóo, Maria Magdalene ku Maria wə ni Yosef eto ambe əńyə mfó nya bábe kaka bébikə Yesu eto ɔkɔ əmə.

16

Yesu Átaka Utsyi Ɔkɔmə.

1 Kəsiəsə eto ditsyitsyoo, lefe nə békedi Ɔnwɛditsyəyi bálosəə, Maria Magdalene ku Maria wə ni Yakobo eto ambe ku Salome ésu báya nnuəbi bo laanyi fififi bənkə beesu bediki Yesu eto ɔkɔ.
2 Nyaso se kale dísiə kɔsida eto olesiəə, bátaka bésu kudi komə eti.
3-4 Se bántɔɔ, bákatɔ mə bətsyuə bənkə, “Owoe buunyə lɔminansə leba kplɛ nəmə lə kudi komə eto kɛnyɛ utə bo?” Bátɔ mə əsuə nko itsyise leba nəmə amɔ tinti. Nya se bésu bédufə mfóo, bənyə bənkə futsyə ébubə ɔ́minansə leba nəmə lə mfó. 5 Nyaso se bédufə kudi komə kafoo, bənyə okosobi utsyuə se únsi lə kodiani. Nya ónkpe awu nnya diflubi futututu! Difufu əmuə mə.
6 Nya okosobi əmə lɛtɛyi mə nkə, “Biante sikpi! Nyi minkə Yesu Nasaretnyə əmə bɛnlɛ bɔbɛbɛ, nwə básɔ báfakəsə lə uyikabie əsuə. Umbə mfo! Ótaka okpe nkpə! Bebe! Mfo bálabesə wə nɛ.
7 Nyaso bisu bɛtɛyi wə bakasebi ku Petro tsya biənkə, ‘Yesu tɔ mi sɛtɔ, ɔtɔ lə Galilea. Mfó ti biunyə wə fe kase ɔ́tɛyi mi utsyə.’ ”
8 Nyamfo ákpe besionko bamə difufu, nya bédu lə kudi komə ɔflɔ ku ketinkə, bánte lesa nə beeyifo, nya bákpe etsyi ani. Kase bánkpe lə kusu bántɔɔ, bántɛyi kuutsyuə kulesa, itsyise sikpi əmuə mə.

Yesu Ǝləkə Ǝsuə Óte Maria Magdalenyə.

9 Se Yesu létaka utsyi ɔkɔmə Kɔsida komfo eto olesiəə, utidi tutɛ wə úləkə əsuə óte ni Maria Magdalenyə, nwə əsuə óla awɔnɔ bua akuanse utsyiko lə lefe nə ditsyuə əsuə.
10 Úsu ɔ́tɛyi Yesu eto bayɛtsyuə ba nlɛ nku buwi lə wə ukpə əmə eso.
11 Nya se Maria lɛtɛyi mə nkə Yesu kpe nkpə nya únyə wəə, bámfo wə bánɔ.

Yesu Ǝləkə Ǝsuə Óte Bakasebi Inuə Bətsyuə Lə Kusu.

12 Nyamfo eto kamaa, Yesu ələkə əsuə óte bakasebi inuə lə lefe nə bányɛ lə kusu bántɔ. Fɛɛ bənnyə wə betsyə lekpo mlə.
13 Kama se bésu bátee, bésinkli bésu bátɛyi bafɛfɛ. Tsyaa, mbamə mámfo mə bánɔ.

Yesu Ǝləkə Wə Ǝsuə Óte Bakasebi Lefosi Ɔnwɛ Bamə.

14 Fɛfɛfɛɛ, Yesu ələkə wə əsuə óte wə lefosi bakasebi ɔnwɛ lə lefe nə bénsi bánlɛ budi. Nyaso únyenki ókpe mə lə kase mə bofokanɔ ləmbə ale, nya betidi ato fefe, se bamfó betidi ba díkənyə wə se ótaka utsyi ɔkɔmə úbə nkpə bofo kanɔ.
15 Ɔ́tɛyi mə nkə, “Bisu kawunsiə kenke lə bebe Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə ditsya bitə betidi ba kenke.
16 Utidi wə lefo Ditiki Sɛɛ nəmfo ɔnɔ nya utə bəəfləsə wə ntuu, Onanto ebufi wə abua ɔtsyə wə. Nya utidi wə dimamfo ɔnɔɔ, Onanto embofo wə.
17 Nya Onanto ebutə bafokanɔfɔ lə mɛɛ, əsuəale beyifo ayanisa kpə. Boola awɔnɔ bua lə mɔ diye əsuə. Bɔɔtɛyi belebele kpə bia benyi.
18 Nya lə bəmuə owa nye bənə kenii, yembuyifo mə kabua saa. Lə bətəkə befimfi anii, boomuə ale.”

Onanto Akpa Yesu Usuko Kato.

19 Lefe nə Bonamute Yesu dídi mə etiki ólosə mfó eto kamaa, Onanto étsyi wə úsuko kato kaka wuunsi lə kakplɛkɔ lə wə Anto ɔflɔ lə kodiani.
20 Nya wə batɔnkpe létsyilama nlebe saa kenke bátɛyi Ditiki Sɛɛ nəmə. Nya Onamute əmə dísiə ko mə ɔ́wunsəko mə nya béyifo ayanisa nnya lete bə mə ditiki

nəmə eyifo ɔnukualɛ ɛyɛ lə ayanisa kpə
nnya béyifo əsuə.

LUKA
Ditiki Sɛɛ Nə Luka Lɛwɔni

1 Mɔ ɔyimisani Tiofilo, betidi kpə ákplatsya kase boofo, lə bawɔni lesa saa nə díbə lə bo nti bətsyə.
2 Báwɔni nnya fe kase betidi ba dínyə asa nyamfó lɛtɛyi bo idu lə nnya kasɔ ketsyikokɔ nya bábe Onanto eto Ditiki nəmə letsya báte tsya.
3 Nyaso, Tiofilo lala, se míndufə lə asa nyamfo mínto nnya mímbe kenke idu lə kasɔ ketsyikokɔ ke esoo, mfi nsusu lə nnya əsuə minkə ɛlɛkɛ bə nwɔni asa nyamfo lə ekpa ɛyɛ lə kusu əsuə mfi ntə fə.
4 Nlɛ nyamfo buyifo nko bə lə ənyə ɔnukualɛ eto ditiki nəmə bə lə ate asa nnya báte fə.

Bátɛyi Yohanes Ntufləsətidi Eto Bole Bətsyə.

5 Lə lefe nə Herodes lídi seka lə Yudea eto kasɔ əsuəə, Onanto eto usumunyə utsyuə wə baakpo Sakaria akɛ mfó. Ɔbɔ utsyi lə besumunyə ba ləətə kedi eto ditsyukpa nə baakpo Abia əsuə. Sakaria eto usiə wə baakpo Elisabet tsya ábɔ utsyi lə Onanto eto Usumunyə wə baakpo Aaron éto kafo əsuə.
6 Usə ku usiə bamfo əsiə nkpə sɛɛ lə Onanto eto lelabi əsuə. Nya béyifo lə wə afi kenke əsuə kukunɔ.
7 Ubi saa mankɛ mə, itsyise Elisabet anle. Nya mə inuə bamə tsya ébobe báfe.
8 Diyi lɔnii, Sakaria akɛ lə Yudafɔ eto Kedikətəkɔ ɔlɛ wə Kesumuyifo buyifo itsyise wə ditsyukpa ítu.
9 Nya lə mə kesumu eto lekpa əsuəə, bákpo básɛ bənyə bə Sakaria ni nwə əsuə ítəkə. Nyaso wə ni nwə bələkə bə usu otonsə elufui utə Onanto lə Kedikətəkɔ eto leba nəmə əsuə. Mfó nya údufə Yudafɔ eto kedikətəkɔ kamə.
10 Nya lefe nə ɔkɛ mfó ɔnlɛ elufui botonsəə, betidi fɛfɛ əńyə lə lekple balɛ ola boto.
11 Mfó Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə wə díńyə lə kaka ɔnlɛ elufui botonsə eto sediani díləkə əsuə óte wə.
12 Se Sakaria dínyə wəə, óyakla nya óte sikpi tinti.
13 Fɛɛ Onanto eto ɔtɔnkpe emfó átɛyi wə nkə, “Sakaria, mante sikpi! Onanto ánɔ fə olatoto, nya fə usiə Elisabet ebole ubisaibi utə fə. Nya fuutəkə wə diye fənkə Yohanes.
14 Lə wə bole əsuəə, ebunyə disuəyuə tinti. Nko ke tsya betidi kpə luunyə disuəyuə nɛ.
15 Woofiani utidi kplɛ lə Bonamute eto ənəmi. Yanle bə unə ntə bo nkpe ale nye ntə saa eto okle tsya. Nya idu lə wə lelefee, Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ebusiə ko wə.
16 Nya ɛyɛ lə wə əsuəə, Israel bebi ebusinkli bəbə mə Onamute Onanto ɔflɔ.
17 Wə ni nwə lɔɔtɔ Bonamute eto bubə lə əsuəale ku utu bokpe əsuə fe kase Onanto eto Unyɛləkətidi Elia dítsyə. Nya wuutə diyuə luubə bebi ku antomə nti. Nya wuunə koto tsyuetsyue okpe lə betidi ba ditidi ato əsuə bə lə bekefi nsusu sɛɛ bayɛ lə kusu əsuə lə mə asayifoyifo əsuə. Nyamfo luutə Bonamute eto betidi lə bəsiə bakabe kusu itə wə bubə.”
18 Mfó nya Sakaria lɛtɔ ɔtɔnkpe əmfó nkə, “Be luutə bə mfo nyamfo nnɔ? Itsyise mbobe mfiani uninəsə nya mɔ usiə tsya díkafiani uninəsiə.”
19 Lə nnya əsuə ɔtɔnkpe əmə ətə mbuayɛ nkə, “Mɔ ni Gabriel wə ləəńyə lə Onanto eto ənəmi. Wə létsyese mɛ nkə ntɛyi fə Ditiki Sɛɛ nəmfo.
20 Fɛɛ ámamfo mɔ kɛnyɛ eto dikiti nəmfo ánɔ. Ite bə ámamfo anɔ tsyaa, yuubə itə lə lefe nə Onanto dítsyue útsyə əsuə. Se fámamfo ánɔ eso ebofiani ɔmumu isu ese lefe nə diyi nəmə léyo fɛ fə odiakami looyankli edi etiki.”
21 Lə lefe nə asa nyamfo kenke díbəə, íyifo betidi ba kenke díńyə bensekə Sakaria lə lekple mfó yanii, itsyise bánte lesa nə eso éfo wə lefe kpə nko lə Yudafɔ eto kedikətəkɔ kamə nko.
22 Se ɔ́bɔ úbə lekplee, wénsifo mə etiki budinko. Nyaso bənyə bə únyə buləkəkate butsyuə lə Yudafɔ eto

kedikətəkɔ mfó. Nyaso ɔ́nnlɛ etiki bofo budi nɛ, ini ani ete úfi ɔ́nlɛ mə etiki budi.
23 Se Sakaria eto kesumu eto lefe léloo,
úsinkli úsu diyo.
24 Nyamfó eto kamaa, Elisabet ésu ɔ́lɛ
kafo, itə eso wénsikabɔ kesu umə bio.
Nya ɔ́kula əsuə itə afa anɔ sɔ̃ɔ̃.
25 Lə nnya eso Elisabet átɛyi nkə,
“Mɔmɔɔ, be asa nnya Bonamute díyifo
útə mɛɛ, nya úləkə kofani lə mɛ əsuə lə
betidi ba kenke eto ənəmi.”

Bátɛyi Yesu Eto Bole Bətsyə.

26 Lə Elisabet eto kafolɛlɛ eto kofa
kuande əsuəə, Onanto átsyese wə
ɔtɔnkpe Gabriel nkə usu umə wə baakpo
Nasaret lə Galilea eto kasɔ.
27 Onanto eto Ɔtɔnkpe əmfo étsyi
kɛnyɛ úsuko kebitɛ ka bátɔ bətə osani
wə baakpo Yosef wə ditsyi Oka David eto
kafo. Kebitɛ kamə eto diye ni Maria.
28 Onanto eto Ɔtɔnkpe əmfo əbə Maria
ɔflɔ nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Nsiəsə fə lə diyuə
əsuə! Fəə bənə kafo! Bonamute si ko fə.”
29 Ɔtɔnkpe əmfo eto kɛnyɛ ka óboko
éyifo Maria yanii, nya itə wə disibubu lə
kəsiə kamə əsuə.
30 Lə nnya əsuə ɔtɔnkpe əmə átɛyi wə
nkə, “Maria, mante sikpi. Onanto ənə fə
kafo tinti.
31 Ebɔlɛ kafo nya foole ubisaibi, nya
fuutəkə wə diye fə Yesu.
32 Woofo diye tinti nya bookpo wə bə
Onanto wə ni Ǝsuəalenyə Kenke eto ubi.
Nya Boanto Onanto luutə nkə ubi əmə di
seka fe wə ona Oka David ke.
33 Nya wuudi seka lə Yakob eto kafo
eto bebi əsuə isu manlo manlo. Nya wə
sekakedikɔ embolo kulefe kulefe.”
34 Lə nnya əsuəə, Maria átɔ Ɔtɔnkpe
əmə nkə, “Ntsyə nyamfo loofo bubə
kətə, se minyi osani?”
35 Onanto eto ɔtɔnkpe əmə ətə mbuayɛ
nkə, “Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ebɔyifə disiə lə fə
nya Ǝsuəalenyə Kenke eto əsuəale loola
disiə lə fə. Nyaso ubi wə foole ebuyifo
Ɔkɛnkɛnyə nya bookpo wə bə Onanto eto
Ubisaibi.
36 Mɔmɔɔ, nla miə lə ate fə, fə
otokpenyə wə baakpo Elisabet wə ni
uninəsiə wə baakpo okonɔ, fe ɔ́lɛ kafo
kofa kuande nɛ.
37 Itsyise kulesa əmbə ale itə Onanto
eto buyifo.”
38 Nya Maria lɛtɛyi wə nkə, “Bee,
Boanto Onanto eto uyifoyifo mini. Utə
ibə itə mɛ lə əsuə fe kase fátɛyi.” Lə
nnya əsuə nya Onanto eto ɔtɔnkpe əmə
dídu.

Maria Ésu Elisabet Ɔflɔ.

39-40 Lə lefe nəmə əsuəə, Maria əmuə
əsuə mləmləmlə nya ɔ́kɔse úsu Yudea
eto umə wə nkpe lə atini nti. Usu
Sakaria eto diyo nya úsiəsə Elisabet.
41 Se Elisabet lɛnɔ Maria eto kəsiə
kaməə, ubi wə lɛkɛ wə lə kafo ko lɛkpɔ,
nya Elisabet díyi ku Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ
kenke.
42 Mfó nya óbesə ɔkɔɛ kato ɔ́tɛyi nkə,
“Bákpo fə atsyɔ lə besio kenke nti, nya
bákpo ubi wə fəəbə bole tsya atsyɔ!
43 Fɛɛ ntsyə minyə disi ɛkpɛ mmə bə
mɔ Onamute eto ambe lə ubə mɔ ɔflɔ?
44 Akpa akpa se mínɔ fə kəsiəə, ubi wə
nkpe mɛ lə kafo ábe ósa ku disuəyuə.
45 Disuəyuə itə fə sitinti, itsyise áfo
kɛnyɛ ka Bonamute létsyese fə ánɔ bə
yuubə itə nko.”

Maria Ǝsə Atɛsə Eto Kusə.

46 Lə nnya əsuəə, nya Maria lɛtɛyi nkə,
“Mɔ okla lɛ mɔ Onamute bɔtɛsə.
47 Nya mɔ lɛwɔnɔ nlɛ disuəyuə
bunyə lə fə Onanto wə ni mɔ
Ofomfokətə əsuə,
48 itsyise ókloma únə mɛ kafo,
mɔ, wə uyifoyifo wə dimanle kulesa.
Nya idu mɔmɔ ɛntɔɔ, kawunsiə eto
betidi kenke ebokpo mɛ bə nwə
bákpo atsyɔ.
49 Itsyise Ǝsuəalenyə Kenke éyifo asa
kplɛ útə mɛ,
nya wə diye eyifo kɛnkɛ.
50 Wə kaminsənyənyə kpe lefe saa
itə wə bebi eto bebi ba kenke ləətə
wə dibu.
51 Wə kɔni éyifo asa kplɛ,
nya úsensə mba laabesə əsuə kato lə
mə nsusu əsuə.
52 Óbokosə baka kplɛ kasɔ lə mə
akankpomɛ əsuə,
nya óbesə mba laabokosə mə əsuə
kasɔɔ, kato.

53 Útə nkə betidi ba kukpɛnsɛ nlɛ kenke
lə bənyə asa sɛɛ bedi bemi tɔ,
nya óla batabinyə ótsyese ani fufu.
54 Ókloma kɛnyɛ ka
útsyə útə bó bana eto bana,
nya úbə ɔnlɛ Israel eto kuse eto
betidi kenke bɔwunsəko.
55 Ókloma ɔlɛ kaminsənyənyə bufi kətə
Abraham
ku wə bebi eto bebi isu manlo
manlo!”
56 Maria ákɛ lə Elisabet ɔflɔ fenkə afa
ətsyə fɛ úsinkli úsu oto.

Bále Yohanes Ntufləsətidi.

57 Se Elisabet eto ubi eto lelefe léyoo,
óle ubisaibi.
58 Nya Elisabet eto bayotsya ku wə
batokpenyə lɛnɔ asa sɛɛ nnya Bonamute
əmə díyifo útə wə. Nya məmblɛ
dínyənko wə disuəyuə tinti.
59 Se ubi əmə léfo eyi mflamflaa, bəbə
bənkə baala wə lelo nya bála bə lə befi
wə anto eto diye Sakaria bətəkə wə.
60 Fɛɛ wə ambe mántɔnɔko mə nko
nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Kpa o-o! Bifi diye
Yohanes bitəkə wə.”
61 Mfó bétsyiko etiki bunə ku wə
katɛyi bənkə, “Fə otokpenyə saa əmbə
baakpo nko.”
62 Nya bátɔ wə anto lə ani eto eyifosa
əsuə bə ote diye nə woala nkə bəfi
bətəkə wə ubi əmə.
63 Mfó nya Sakaria léfo leba nə əsuə
baawɔni asa kətəkə nya ɔ́wɔni nkə, “Wə
diye ni Yohanes.” Nya íyifo məmblɛ
yanii.
64 Lamfolamfo Sakaria étsyiko etiki
budi nya ɔ́tɛsə Onanto.
65 Sikpi əmuə mba wonko mə nsi lə
koyotsya nya ítə ditiki nəmfo dísensə
dísu kəmə kpə lə Yudea eto atini əsuə
mfó kenke.
66 Betidi ba kenke lɛnɔ asa nyamfo
etsyiko disi bubu katɔ mə əsuə bənkə,
“Nte utidi wə eto okle ubi əmfo luubə
ofiani?” Itsyise íləkə ete wuee bə,
Bonamute eto kɔni təkə lə wə əsuə.

Sakaria Ǝləkə Onanto Eto Katɛyikətsyə Óte.

67 Mfó nya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ lɛyifə dísiə
lə ubi əmə eto anto Sakaria əsuə nya údi
Onanto etiki ɔ́tɛyi utsyə nkə,
68 “Atɛsə itə Bonamute, Israel eto Onanto,
itsyise úbə nkə woawunsəko wə
kuse nya lə uləkə mə.
69 Úləkə Ofomfokətə Kplɛ útə bo lə Oka
David
wəə ni wə eto uyifoyifo eto kafo eto
ubi.
70 Útsyə kɛnyɛ kamfó kokooko ɛyɛ lə wə
bənyɛləkətidi kɛnkɛ əsuə nkə,
71 wuuləkə bo utsyiko lə balo
ku mba leekisi bo kenke eto ani.
72 Ɔ́tɛyi útsyə nkə wuunyə bo banamə
kaminsə
nya wookloma kɛnyɛ ka ókle ku mə.
73 Nya ɔ́tɛyi bo anto Abraham kɛnyɛ
klekle kamfo utsyə nkə,
74 wuuləkə bo utsyiko lə bo balo eto
ani,
nya wookpe bo əsuəale busumu wə
sikpi manté manté.
75 Nya wuuyifo bo kɛnkɛ bə lə buyifo
mba nyɛ lə kusu sɛɛ əsuə lə wə
ənəmi lə bo nkpə kenke əsuə.
76 Nya fə, mɔ ubi, bookpo fə bənkə
Onanto wə nso kenke eto
Unyɛləkətidi.
Ɛbɔtɔ̃ Onamute əmə eto bubə nya fɔɔlɔ
kusu ətsyə itə wə.
77 Nya ebutə wə betidi te bə boonyə
bofokətə
itsyise boofi mə abua batsyɛ mə.
78 Bo Onanto kpe lefonə nya woabe bo
ku kaminsənyənyə.
Wuutə bofokətə eto diyənde bə itə
bo itsyi kato.
79 Nya wuutə diyənde nəmfo nkə dibə
ditə lekpasə itə mba nkpe lə
ketuntu əsuə
ku mba nkpe lə ukpə eto sikpitete
əsuə
bə lə okpa bo ɔyɛnko udufənko diyuə eto
kusu əsuə.”
80 Nya ubi əmə lébe nya ɔkɛ ale lə
əsuə ku lɛwɔnɔ əsuə. Nya úsiə lə
mfiminti isu ese lefe nə ɔ́bɔ úbə Israel
eto kuse eto ənəmi.

2

Bále Yesu.

1 Nya lə lefe nəmfoo, Romamfɔ eto
Okankplɛ Kaisare Augusto ətə əsuəale
nkə bawɔni betidi ba kenke nkpe lə
Roma eto sekakedikɔ eto kasɔ eto aye.
2 Nya ni betidi eto aye wɔniwɔni tutɛ
nɛ, lə Aba eto uninə wə baakpo Kirenio
eto Sekadidi lə Siria eto kasɔ əsuə.
3 Nyaso utidi saa ésu wə umə lə usu
ɔwɔni wə diye.
4 Lefe nəmfo nya Yosef tsya létaka
útsyi Nasaret eto umə lə Galilea eto kasɔ
úsu Betlehem eto umə lə Yudea eto kasɔ
lə kaka bále Oka David. Yosef ésu mfó
itsyise uyifo Oka David eto kafo eto ubi.
5 Ókpa Maria wə bátɔ bətə wə nya ɔnlɛ
kafo tsya ɔ́yɛnko nkə lə ɔwɔni wə diye.
6 Nya lefe nə bakɛ lə Betlehem mfóo,
lefe áyo Maria bə ole.
7 Óle wə ubi tutɛ wə ni osaibi lə diyo
nə bebuki laalabe. Nya úfi kafia úmini
wə, nya úfi wə ólabesə lə lesa nə əsuə
bebuki bamfó leedi lesa, itsyise kasɔnɔkɔ
mánkɛ lə bafɔ eto kedufəkɔ.

Onanto Eto Batɔnkpe Áboko Mba Laabe Basamu Kɛnyɛtsyətsyə Eto Ditiki Sɛɛ.

8 Lə kasɔ kamə əsuə mfóo, mba laabe
basamu bətsyuə akɛ mfo kabe mə
bebuki ketsye ka kenke.
9 Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə ələkə
əsuə óte mə nya Onanto əmə eto
diyənde əyənde ekpo mə lə əsuə. Lə
nyamfo eso bate sikpi tinti!
10 Fɛɛ Onanto eto ɔtɔnkpe əmə átɛyi
mə nkə, “Biante sikpi. Mboko mi Ditiki
Sɛɛ nə looboko disuəyuə ku diyuə tinti
itə betidi ba kenke.
11 Nya lə mmi eto diyi nəmfoo, bále
Ofomfokətə wə ni Bonamute Kristo bətə
mi lə Oka David eto umə.
12 Nya lesa nə biufi binyə bitsyə lekpoo,
ni bə biunyə ubisambi wə béfi kafia
bémli nya onlabe lə bebuki eto kedikɔ.”
13 Lefe nəmfo tutuutu, Onanto eto
batɔnkpe eto ditsyukpa kplɛ lɔni étsyi
kato díbə bələkə əsuə báte, nya bákɔ ku
ɔtɔnkpe ɔni əmfó nya banlɛ Onanto
bɔtɛsə katɛyi bənkə,
14 “Dibu ku atɛsə itə Onanto wə nkpe
kato fanlofanlo,
nya diyuəsə itə kasɔ eto betidi ba
kenke ləədufə Onanto ənə!”
15 Nya lə lefe nə Onanto eto batɔnkpe
bamfo dídu lə mə ɔflɔ bésinkli bésu
katoo, mba laabe basamu bamə átɛyi mə
əsuə bənkə, “Bitə lə busu Betlehem lə
busu bobe asa nnya díbə fe kase Boanto
díləkə óte bo.”
16 Nyaso bákɔse bésu nya bənyə Maria
ku Yosef ku ubisambi wə nlabe lə bebuki
eto kedikɔ mfó.
17 Nya se bənyə wə nkoo, bátɛyi lesa
saa nə Onanto eto ɔtɔnkpe əmə lɛtɛyi mə
itsyi lə ubi əmə əsuə.
18 Lefe nəmfo se betidi ba kenke lɛnɔ
mba laabe basamu bamə eto etiki
nyamfoo, íyifo mə yani tinti.
19 Maria ákloma asa nyamfo kenke nya
úkebu disi ketsyi lə nnya əsuə ɛyɛ etsyo.
20 Lefe nəmfóo, se mba laabe basamu
bamə dísinklii, bátɛsə Onanto lə lesa saa
nə bánɔ ku bənyə tsya əsuə, itsyise
nyamblɛ kenke əbə itə pɛpɛɛpɛ fe kase
Onanto eto ɔtɔnkpe əmə lɛtɛyi mə.

Bətəkə Ubisambi Ǝmə Diye.

21 Nya lə diyi mflamflale əsuə, se lefe
léyo bə bala ubi əmə leloo, bətəkə wə
diye bənkə Yesu fe kase Onanto eto
Ɔtɔnkpe əmə lɛtɛyi utsyə fɛ bálɛ wə kafo.

Bákpa Yesu Bésuko Yudafɔ Eto Disumuyo.

22 Lefe áyo itə bə Yosef ku Maria yifo
əsuə eto okla buflə eto lekpa fe kase
Moses eto kɔfi lɛtɔ. Nyaso bákpa
ubisambi əmə tsya bésuko Yerusalem bə
lə befi wə bakpe Bonamute lə ani.
23 Nko ini báwɔni bətsyə lə Onanto eto
kɔfi eto kukue əsuə bənkə, “Ubisaibi tutɛ
ku ubuki sende tutɛ saa, ele bə bələkə
wə bətsyə kutsyə befi bakpe Bonamute
lə ani.”
24 Nyaso bésu Yerusalem bə lə befi
kedi bətə Bonamute lə kase kɔfi lɛtɔ
əsuəə, ablonima ənuə nye ablɛkpa ənuə
beefi kətə kedi kamə.
25 Nya lə lefe nəmfoo, osani utsyuə wə
baakpo Simeon ákɛ lə Yerusalem. Nya
úyifo utidi sɛɛ wə laate Onanto sikpi nya
uńyə ɔnlɛ kusu bobe itə Israel eto
buləkə. Nya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ dísiəko wə,
26 nya lése wə uyi nkə weembukpə isu
ese lefe nə eto lefe uunyə Onanto eto
Nwə Bákpo Ɔhile Bətsyə, wə eto etiki
Onanto lɛtɛyi utsyə.

27 Lefe nəmfoo, Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nəmə
ákpa Simeon úsuko Yudafɔ eto
Disumuyo mfó. Nya se anto ku ambe
bamə lékpa ubisambi Yesu əmə bésukoo,
bátɛyi bə bəbə bə beyifo lesa saa nə ele
bə beyifo bətə wə fe kase kɔfi létee,
28 Simeon áfo ubisambi əmə ɔ́lɛ lə wə
ani, nya ɔ́tɛsə Onanto ɔ́tɛyi nkə,
29 “Boanto Onanto, mɔmɔɔ, se fékeyifo lə
fə kɛnyɛtsyətsyə əsuə esoo,
ebofo mɛ kusu buləkə, mɔ fə
usumunyə, bə lə nsu lə diyuə əsuə.
30 Mɔ kosate ébufi mɔ ənəmi nnyə
Ofomfokətə əmə
31 fətə fə ubə lə kusə komə eto betidi
kenke lə bənyə wə ku dinəmi.
32 Wə ni diyənde nə luuləkə lesa nə faala
lə lekple lete betidi ba lenni
Yudafɔ.
Nya wuufi dibu oboko fə kusə Israel eto
betidi eto nti.”
33 Asa nnya Simeon lɛtɛyi mfo éyifo
Yosef ku Maria yanii.
34 Nya Simeon lékpo mə atsyɔ nya
ɔ́tɛyi ubi əmə eto ambe Maria nkə, “Ubi
əmfo eyifo Nwə Onanto Lékpo Ɔhile
Utsyə. Nya wə ni Ofomfokətə nye
budukanɔ itə Israel bebi kpə. Uyifo
lekpotsyətsyə itsyi lə Onanto ɔflɔ, nya
betidi kpə lootaka bənyə lə wə əsuə.
35 Nya wuutə nkə betidi kpə ləkə mə
nsusu bo bakula bate utsyuə saa nyə.
Nya ɛyɛ lə nyamfo əsuə esoo, ebunyə
kanyi fe kase lesiabi laase utidi eto utu
kedunsə.”
36-37 Mfó əməə, usio ɔni utsyuə wə ni
Onanto eto Unyɛləkətidi ákɛ mfo baakpo
bə Hana. Nya wə anto Fanuel étsyi Aser
eto kafo. Alɛ akuanse hã́ úsiə ku wə usə
fɛ usə əmə díkpə. Nya úyifo ɔkɔsiə wə
lébe bembembe. Ófo alɛ fosi mflamfla
alɛ ana. Úkesu Yudafɔ eto Disumuyo
mfo lefe saa, ákatɛsə Onanto ketsye ku
kakɔmi nya úkato ola kákle kɛnyɛ tsya.
38 Lə lefe nəmfó tutuutuu, wuntsya əbə
ɔ́sɔ Onanto ani, nya ɔ́tɛyi itsyi lə ubi əmə
əsuə útə betidi ba kenke ńyə banlɛ
Onanto kusu bobe bə wuuləkə
Yerusalem.

Bésinkli Bésu Nasaret.

39 Nya se Yosef ku Maria lélosə mə
lekpa nəmə buyifo fe kase Onanto eto
kɔfi letee, bésinkli bésu mə umə Nasaret
lə Galilea eto kasɔ.
40 Ubi əmə ábe ɔ́bɔ disi nya ɔ́kɛ
əsuəale, nya óte kobe tinti. Nya Onanto
dínyə disuəyuə lə wə əsuə.

Yesu Ésu Yudafɔ Eto Disumuyo.

41 Lɛlɛ saa lɛlɛɛ, Yesu eto anto ku ambə
ékesu Yerusalem késu kédi diyi nə
baakpo Ukpə Ása Bo Ɔyila.
42 Nyaso se Yesu léfo lefosi alɛ ənuəə,
bési bésu Yerusalem fe kase békeyifo kɔ
seka.
43 Nya se bédi diyi nəmə bálosə nya
banlɛ businkli kesu mə umə́ə, Yesu wə
esi ɔ́kɛ kama lə Yerusalem mfó. Fɛɛ wə
anto ku ambe mánte nko.
44 Mə ébu bənkə ɔkɛ lə betidi bamə nti
nyaso bédu báyɛ diyi wɔlɔlɔlɔ eto kusu
fɛ bétsyiko wə bɔbɛbɛ lə bahɔ ku
batokpenyə nti.
45 Nya se bənnyə wə esoo, bésinkli
bésu Yerusalem bésu balɛ wə bɔbɛbɛ.
46 Nya lə diyi tsyəfəə, bésu bənyə wə lə
Yudafɔ eto Disumuyo kaka wə ku Yudafɔ
eto bateasa nsi. Mfó úsiə ɔnlɛ mə asa
nnya bánlɛ bɔtɛyi ato butsyue nya ɔnlɛ
mə etiki bɔtɔ lɔni lɔni kanɔ.
47 Nya mba lɛnɔ asa nnya díkabɔ lə wə
kɛnyɛɛ, íyifo mə yanii lə wə asa
kasɔnɔnɔ kpə ku kase úfi ɔnlɛ asa nnya
bátɔ wə kasɔ buləkə eso.
48 Íyifo wə anto ku ambə mə yanii se
bənyə wə lə mfo nko. Nya wə ambe lɛtɔ
wə nkə, “Ubi, ntsyəso féyifo bo nyamfo
eto okle? Mɔ ku fə nto kenke ákɛ lə bulə
əsuə nya búsu bɔnlɛ botsyilama kabɛbɛ
fə.”
49 Mfo nya Yesu dítə mbuayɛ ɔ́tɔ nkə,
“Beso ibə bə bísu bɛlɛ botsyilama
kabɛbɛ mɛ? Binyi biə mɔ Anto eto diyo
ele bə nkɛ lee?”
50 Fɛɛ məə, bánnɔ lesa nə ɔ́tɛyi mə
mfó eto kasɔ.
51 Mfó nya Yesu dítəkəko mə nya bédu
bésu Nasaret, nya óbokosə əsuə kasɔ útə
mə. Nya asa nyamfo kenke lɛkɛ lə wə
ambe eto nsusu kəmiə ɛɛyɛ etsyo.
52 Nya Yesu lebe ɔ́bɔ disi lə kobetete ku
lə əsuə eto sinə əsuə, nya ófo diye lə
betidi kenke ku lə Onanto eto ənəmi.

3

Ntufləsətidi Yohanes Ábe Ditiki Sɛɛ Nəmə Letsya.

1-2 Íyifo lɛlɛ lefosi nɔnde se Okankplɛ Kaisare Tiberio lídi seka, Unyɛləkətidi Yohanes wə ni Sakaria eto ubi wə léfo kɛnyɛ utsyiko Onanto ɔflɔ lə lefe nə ɔ́kɛ lə mfiminti. Nya Pontio Pilato lídi Aba eto unyɛsiə lə Yudea eto kasɔ əsuə. Nya Herodes díkedi seka lə Galilea eto kasɔ. Nya lə lefe nəmə mfóo, Herodes eto ɔyimisani Filipo tsya lídi seka lə kasɔ ka baakpo Iturea ku Trakoniti eto lekpake əsuə. Nya Lisania tsya díkedi seka lə Abilene eto kasɔ əsuə. Nya lə lefe nəmfoo, Annas ku Kayafa ni Onanto eto Besumunyə Ninə Kenke.

3 Nyaso Yohanes áyɛ ótsyilama Yordan eto Ketu eto ditukpenkpe ku lekpake mfó kédi Anantotiki kátɛyi nkə, “Bitsyi bɛwuninsə lə mi abua əsuə lə befo ntufləsəfləsə eto lekpa lə Onanto lə ufi mi abua ɔtsyɛ mi.”

4 Nya nko seka ini báwɔni lə Onanto eto Unyɛləkətidi Yesaya eto kukue banlɛ bɔtɛyi bənkə,

“Utidi utsyuə kpe lə mfiminti ɔlɛ bofa
katɛyi nkə,
‘Bińyə bikabe kusu itə Bonamute.
Bimuə mi əsuə bitsyə kukɔnɔ itə wə
bubə.
5 Biti okplo saa okplo
nya beba atini ku akpenkpe kenke
bekatesə.
Lə bɛtsyɔnsə esu nya lebo.
Nya nlebe bo diyifo kplobi kplobii,
biyifo mu tsyɛtsyɛtsyɛ.
6 Nya betidi kenke luunyə Ofomfokətə
wə Onanto letsyese nɛ!’ ”

7 Betidi kpə əbə bə Yohanes fləsə mə ntu. Fɛɛ Yohanes átɛyi mə nkə, “Mi mba nte fe bawa eto befluflu! Owoe lɛlɛ mi kɔlɛ nkə bitsyetsyi lə Onanto eto kotonənə ko nlɛ bubə eto kɛnyɛ?

8 Bete lə mi eyifosa əsuə biənkə bɛtsyi bɛwuninsə lə mi abua əsuə. Nya biembu biə se ini Abraham eto befluflu bini esoo, Onanto embunə mi koto. Bɛlɔ bɛnɔ biə Onanto ebofo befluflu buləkə ketsyiko aba nyamfo əsuə kətə Abraham.

9 Bebe se banlɛ kefiebi bəńyə bə baala eyi nyamə taa keyudu ke. Kuyi saa ko laanwɔ ebibi sɛɛ, boola ko befi bakpe lə ditefɛnku kəmiə.”

10 Nyaso betidi bamə átɔ wə bənkə, “Nyalɛɛ, be ele bə buyifo mɔmɔ?”

11 Mfó nya útə mə mbuayɛ nkə, “Mi utsyuə wə nkpe awu leyo lekpe sinuəə, ufi lekpe lɔni utə utidi wə ləmbə kuətsyuə. Nya utidi wə didisa nte tsyaa, usie ni nko ke.”

12 Mba laafo umənko bətsyuə tsya əbə bə bəfləsə mə ntu. Bátɔ wə bənkə, “Oteasa, be ele bə buyifo?”

13 Mfó nya Yohanes lɛtɛyi mə nkə, “Biamfo umənko besonsə kase kɔfi dítə mi kusu nkə befo.”

14 Bamamanyə bətsyuə tsya átɔ wə bənkə, “Nya bo nkpə? Be ele bə buyifo?”

Mfó ɔ́tɛyi mə tsya nkə, “Bitə lə mi kayo ka banlɛ mi bofo lə kemi mi. Nya lə nyamfo eto kamaa, biensu bɛnyinkə utidi kuutsyuə bekpe lə əsuəale lə befo wə atabi saa, nye bela utidi kuutsyuə kɛnyɛ lə kusu bua əsuə belo wə dikpi.”

15 Betidi bamfo eto kusubebe esi ébe kato ekpe nya békebu bə Yohanes nkpa ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə, wə bəńyə banlɛ kusu bobe.

16 Nyaso Yohanes ákpasə məmblɛ nkə, “Mɔɔ, ntu ete meefi kəfləsə mi. Fɛɛ utidi utsyuə təkə mɛ kama ɔlɛ bubə wə lɛmɔ nya onkpe əsuəale onso mɛ famfamfa! Məńyə tsya kon ntə bə mbə kasɔ miə maanyankli wə afokpa eto kekue lə akpa əsuə ntə wə tsya. Nya utidi əmfo ebufi Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ku uté ufləsə mi fe ntu.

17 Ɔlɛ wə kɔfɛ ko wuufi ɔflɛ wə kamɔ uləkə kofo uwí nya wookpa kamɔ kosate okpo lə unwũ. Fɛɛ kofo saa kofoo, wootonsə ko lə ute wə lɛmbɔni kulefe kulefe.”

18 Nya Yohanes lídi betidi Anantotiki lə esu kpə əsuə, nya ɔ́lɛ mə kɔlɛ nkə batsyi mə ditsyəbi ku mə nkpə bo bensi bawuninsə.

19 Nya se Oka Herodes wə ni Aba eto Unyɛsiə lɛlɛ wə ɔyimi eto usiə wə baakpo Herodia ófo lə əsuəale ku lə asa bua kpə nya úyifo esoo, Yohanes ənyənki okpe wə.

20 Idu ɛkɔ lə nyamfo əsuəə, útə bəmuə
Yohanes béti bákpe lə diyo.

Yohanes Ǝfləsə Yesu Ntu.

21 Se Yohanes dífləsə betidi kenke ntu
ólosəə, úfləsə Yesu tsya ntu. Nya se Yesu
nlɛ ola botoo, kato ásini.
22 Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nə eto ditsyəbi nte fe
lɛblɛkpaa, áyifə díbə dísiə lə wə əsuə.
Mfó nya bánɔ Onanto eto ɔkɔɛ wə dítsyi
kato díkatɛyi nkə, “Fə ni mɔ Ubi lala. Fə
asa eedufə mɛ ənə tinti.”

Nyə Betidi Bamfo Ni Yesu Eto Bana.

23 Yesu áfo fe alɛ fosi ətsyə fɛ útsyə wə
keyifo kasɔ. Betidi eto nsusu ni bə wə
anto ni Yosef
wə eto anto ni Eli
24 wə eto anto ni Mata
wə eto anto ni Lewi wə eto anto ni Melki
wə eto anto ni Yanai wə eto anto ni Yosef
25 wə eto anto ni Matatia wə eto anto ni
Amos
wə eto anto ni Nahum wə eto anto ni
Hesli
wə eto anto ni Nagai
26 wə eto anto ni Mahat
wə eto anto ni Matatia wə eto anto ni
Semein
wə eto anto ni Yosef wə eto anto ni Yoda
27 wə eto anto ni Yohanan wə eto anto ni
Resa
wə eto anto ni Sorobabel wə eto anto ni
Sealtiel
wə eto anto ni Neri
28 wə eto anto ni Melki
wə eto anto ni Adi wə eto anto ni Kosam
wə eto anto ni Elmadam wə eto anto ni
Er.
29 wə eto anto ni Yosua wə eto anto ni
Elieser
wə eto anto ni Yorim wə eto anto ni
Matat
wə eto anto ni Lewi
30 wə eto anto ni Simeon
wə eto anto ni Yuda wə eto anto ni Yosef
wə eto anto ni Yonam wə eto anto ni
Eliakim
31 wə eto anto ni Melea wə eto anto ni
Mena
wə eto anto ni Matata wə eto anto ni
Natan
wə eto anto ni David
32 wə eto anto ni Isai
wə eto anto ni Obed wə eto anto Boas
wə eto anto ni Salmon wə eto anto ni
Naheson
33 wə eto anto ni Aminadab wə eto anto
ni Admin
wə eto anto ni Arni wə eto anto ni
Hesron
wə eto anto ni Peres wə eto anto ni Yuda
34 wə eto anto ni Yakob wə eto anto ni
Isak
wə eto anto ni Abraham wə eto anto ni
Tara
wə eto anto ni Nahor
35 wə eto anto ni Serug
wə eto anto ni Regu wə eto anto ni Peleg
wə eto anto ni Eber wə eto anto ni Sala
36 wə eto anto ni Kainan wə eto anto ni
Arfaksad
wə eto anto ni Sem wə eto anto ni Noah
wə eto anto ni Lamek
37 wə eto anto ni Metusala
wə eto anto ni Henok wə eto anto ni
Yared
wə eto anto ni Mehaleel wə eto anto ni
Kainan
38 wə eto anto ni Enos wə eto anto ni Set
wə eto anto ni Adam wə eto anto ni
Onanto.

4

Obonsam Áto Yesu Óbe.

1 Se Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ dísiə lə wə əsuəə,
Yesu édu lə Yordan eto Ketu mfó. Nya
Lɛwɔnɔ nəmə lékpa wə dísuko mfiminti
kaka kuutsyuə ləmbə.
2 Mfo nya Obonsam lékplatsya óto wə
óbe lə eyifosi ana sɔ̃ɔ̃ əsuə. Nya lefe
nəmfó kenke, Yesu méndi kulesa nyaso
lə kalosəkɔɔ, kukpɛnsɛ álɛ wə.
3 Mfó nya Obonsam lɛtɛyi wə nkə, “Lə
Onanto eto Ubi fenii, tɛyi lebambi nəmfo
lə efiani didisa.”
4 Fɛɛ Yesu átɛyi wə nkə, “Awɔnisa
Kɛnkɛ Eto Kukue átɛyi nkə, ‘Inni didisa
mate ləətə utidi nkpə.’ ”
5 Lə nnya kamaa, Obonsam esi ókpa
wə úsuko kaka letaka fanlofanlo. Nya
óte wə kawunsiə eto asa ku nnya
sekakedikɔ kenke lə lefe kliminti əsuə.
6 Nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Muufi kawunsiə
eto əsuəale ku ke setabikɛ ntə fə, itsyise
befi nnya bətə mɛ, nya moofo nnya bufi
kətə nwə ke minla.
7 Nyaso asa nyamfo kenke ebofiani fə
ale lə akpe disi kasɔ esumu mɛ.”
8 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə,
“Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛ bɔtɛyi nkə,
‘Bonamute Onanto hã ele bə utidi fi dibu
utə, okpe disi kasɔ usumu.’ ”

9 Nyamfo eto kamaa, Obonsam ákpa
Yesu úsuko Yerusalem lə Yudafɔ eto
Disumuyo eto kaka nso botaka nya ɔ́tɛyi
wə nkə, “Lə Onanto eto ubi fenii, yani fə
əsuə əbə asɔ lə kasɔ.
10 Itsyise Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛ
bɔtɛyi nkə,
‘Onanto ebutə nkə wə batɔnkpe
ńyə bakase fə.’
11 ‘Bɔɔkɔbe fə lə ani,
itə bə embutusə kokpa lə leba əsuə
kulaa tsya.’ ”
12 Fɛɛ Yesu átɛyi wə nkə, “Awɔnisa
Kɛnkɛ eto Kukue átɛyi nkə, ‘Manto fə
Onamute Onanto abe.’ ”
13 Se Obonsam léto Yesu óbe nko
ólosəə, údu wə lə ɔflɔ nya ɔ́yɛ wə bulə
itə lefe ditsyuə.

Yesu Étsyiko Wə Keyifo Kasɔ Lə Galilea.

14 Nya Yesu dísinkli úsu Galilea eto
kasɔ nya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto əsuəale lɛkɛ
wə lə əsuə. Nya wə diye dísensə isu
lekpake nəmfó kenke.
15 Óte asa lə Yudafɔ eto ntsyakɔ nya
utidi saa lɛtɛsə wə asatete.

Báni Yesu Lə Nasaret.

16 Lə nyamfó eto kamaa, Yesu ésu
Nasaret eto umə wə úsiə óbe. Nya lə
Ɔnwɛditsyəyii, úsu Yudafɔ eto katsyakɔ
fe kase woala buyifo. Nya ótaka úńyə
nkə lə okla asa lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue əsuə.
17 Mfó nya béfi Onanto eto
unyɛləkətidi Yesaya eto kukue bətə wə.
Ɔsini kukue komə nya útsyiko bokla lə
kaka báwɔni bənkə,
18 “Onanto eto Lɛwɔnɔ si mɛ lə əsuə,
bédiki mɛ nnuəbi,
itsyise úləkə mɛ nkə
mfó Ditiki Sɛɛ nəmfo mboko
bakombo.
Nya ótsyese mɛ nkə nsu mbe buləkə eto
letsya ntə betidi ba bəmuə bakpe
lə diyo.
Nya mba eto ənəmi lébaa, lə bənyə
asa.
Nya betidi ba báyinkə bakpe lə kasɔ nlɛ
kanyi bunyə, lə bənyə bɔbɔkafe.
19 Nya lə ntə lə bate bə Onanto eto
lefe nə wuuləkə wə betidi eboyo.”
20 Nya Yesu díti kukue ko mə, nya
úsinkli ko útə wə ɔwunsəkotsyuə nya
úsiə kasɔ. Betidi bamə kenke éfi mə
ənəmi bətəkə lə wə əsuə nya bəńyə
banlɛ wə bobe kpoo.
21 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Awɔnisa Kɛnkɛ
nnya eto etiki bɛnɔ mínkla mfoo, ibə itə
lə mmi eto diyi nəmfo.”
22 Nya wə etiki nnya údi əmuə mə lə
utu tinti nya kase odiakami tsya létaka
wə mləmləmləə, ətə iyifo mə yanii. Nya
bátɔ mə əsuə bənkə, “Inni Yosef eto ubi
ni nwə mfo, fɛɛ?”
23 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Nyi miə
biɔtɛyi mɛ lekpa lə nnya minlɛ bɔtɛyi
mfo əsuə biə, ‘Ofate, tsya fə əsuə.’ Nya
binsi biɔtɛyi mɛ tsya biə, ‘Asa nnya eto
okle bónɔ bə éyifo lə Kapernaum, yifo
nnya lə fə kosate eto umə mfo tsya.’ ”
24 Nya Yesu disi ɔ́tɛyi mə nkə, “Fɛɛ nlɛ
mi bɔtɛyi minkə, bəəntə Onanto eto
unyɛləkətidi kuutsyuə dibu lə wə kosate
eto umə.
25 Ɛkpɛ ini bə bakɔbəsiə kpə ákɛ lə
Israel eto kasɔ lə lefe nə Onanto eto
Unyɛləkətidi Elia lɛkɛ. Nya ɔsɔmi lɛyɛ
bɔni itə alɛ ətsyə ku kutsyə. Nya
kukpɛnsɛ kplɛ díbə lə kasɔ kamə kenke
əsuə.
26 Fɛɛ Onanto mánkpe Elia kɔtɔ nkə
usu kutsyuə saa ɔflɔ lə Israel, enso
ɔkɔsiə utsyuə lə Sarep eto umə lə Sidon
eto kasɔ.
27 Nya tsyaa, betidi kpə ákɛ ba díkefi
bufisia lə Israel eto kasɔ lə Onanto eto
Unyɛləkətidi Elisa eto lefe. Fɛɛ wántsya
mə kuutsyuə enso Naeman wə ditsyi
Siria eto kasɔ mate hã.”
28 Se betidi ba lɛkɛ mfó lɛnɔ nyamfoo,
kafo ányi mə tinti.
29 Nya bátaka bəńyə nya bála Yesu
bələkə lə umə əmə kafo bésu bəńyənsə
lə umə əmə eto kɔtini ko əsuə bála umə
əmə eto kotosi ku nsusu bə lə bəkə wə
bakpe lə kukpio kafo.
30 Fɛɛ Yesu áyɛ lə mə nti ɔ́bɔ údu.

Yesu Ála Lɛwɔnɔ Bua Lə Utidi Utsyuə Ǝsuə.

31 Lə nyamfo eto kamaa, Yesu édu úsu
Kapernaum eto umə lə Galilea eto kasɔ.
Mfó nya útsyiko betidi asa bote lə
Ɔnwɛditsyəyi əsuə.

32 Nya lə wə etikididi ku əsuəale esoo,
wə asatete éyifo betidi bamə yanii.
33 Osani utsyuə ákɛ lə Yudafɔ eto
katsyakɔ mfó wə əsuə lɛwɔnɔ bua dísiə.
Nya ófa ku ɔkɔɛ bembembe ɔ́tɛyi nkə,
34 “Yesu Nasaretnyə, be fanlɛ bɔbɛbɛ
ketsyiko lə bo ɔflɔ mfo? Bubə fəbə fə
əəbə atsylɔsə bo lee? Nyi futsyə feni. Fə
ni Onanto eto Ɔkɛnkɛnyə wə ótsyese
nɛ!”
35 Mfó nya Yesu léla Lɛwɔnɔ bua nəmə
ɔ́bɔsə lə wə əsuə ɔ́tɛyi nkə, “Yɛ kudu
bokpo! Lə abɔ lə utidi əmə əsuə!”
Lɛwɔnɔ bua nəmə étsyi osani əmə ɔ́sɔ lə
kasɔ lə mə ənəmi, nya lɛbɔ lə wə əsuə
dídu. Fɛɛ utidi əmə mámfo lefabe saa.
36 Iyifo betidi bamfó kenke yanii nya
bátɔ bətsyuə bənkə, “Nte etiki nnya eto
okle ni nyamfo? Utidi əmfo kpe əsuəle
nya wəəkumi kakpe awɔnɔ bua kələkə lə
betidi əsuə.”
37 Nya asa nnya bátɛyi lə Yesu əsuə
mfóo, dísensə ɛyɛ ísu kuse komfó kenke.

Yesu Átsya Betidi Kpə.

38 Yesu édu lə Yudafɔ eto katsyakɔ mfó
úsu Simen eto diyo. Atikesi əmuə Simon
eto usiəambe élabesə kekleke. Nya bətə
Yesu léte.
39 Lə nnya əsuəə, úsu úńyə lɛ wə ɔflɔ
lə wə kalabekɔ, nya óla bufi bomə úləkə
lə wə əsuə. Nya lefe nə bufi bomə lɛyɛ
wəə, ótaka nya útsyiko lesa bonwa kətə
mə.
40 Nya se kofe nlɛ diyo budufəə, bákpa
befimfi ba nlɛ bufi ate ate kenke báboko
Yesu ɔflɔ. Nya úfi ani útəkə mə lə əsuə
ɔni, ɔni nya ótsya məmblɛ bufi.
41 Awɔnɔ bua kpə eto kakle tsya ábɔ lə
betidi kpə əsuə nya báfa bátɛyi bənkə,
“Fə ni Onanto eto Ubi kosate əmə!” Fɛɛ
Yesu éti awɔnɔ bua nyamə kusu nya
wəntə kusu nkə batɛyi kulesa, itsyise
béyi bə wə ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile
Utsyə.

Yesu Áte Asa Ótsyilama.

42 Se kale disiəə, Yesu édu lə umə əmfó
úsu kaka lɛbiɔ. Mfó nya betidi dítsyiko
wə bɔbɛbɛ katsyilama. Nya se bənyə
wəə, bákplatsya bə lə ɔyɛ budu lə mə
ɔflɔ.
43 Fɛɛ ɔ́tɛyi mə nkə, “Ele bə nsu ndi
etiki lə kəmə bamba tsya itsyi lə Onanto
eto Sekakedidi əsuə, itsyise nyamfo eso
Onanto létsyese mɛ nɛ.”
44 Nyaso údi Anantotiki lə Yudafɔ eto
ntsyakɔ kenke lə kasɔ kamə.

5

Yesu Ákpadi Wə Bakasebi Tutɛ.

1 Diyi lɔnii, se Yesu díńyə lə
ditumbukplɛ nə baakpo bə Genesaret
ɔflɔɔ, betidi kpə ákpɔ bə lə banyi bafi wə
lə banɔ Anantotiki nnya ɔnlɛ budi.
2 Yesu ənyə nkə kaklɔ inuə ńyə lə
ditumbukplɛ nəmə ɔflɔ mfó nya mba
laata asabu kələkə akpɛ ébudu bésu mə
asabu kəfləkɔ.
3 Nya Yesu lébe údufə lə Simon eto ole
kafo, nya ɔ́tɛyi wə nkə, onwa ɔklɔ əmə
usuko ntu bomə əsuə sɛkɛ. Yesu əsiə lə
ɔklɔ əmə kafo nya óte betidi bamə asa.
4 Se óte mə asa ólosəə, Yesu átɛyi
Simon nkə, “Nwa ɔklɔ əmə esuko kaka
ntu letsyo sɛkɛɛ, lə fonko fə bayɛtsyuə lə
beta mi asabu lə biləkə binə.”
5 Nya Simon dítə mbuayɛ nkə,
“Bonamute, ketsye kamfo kenke búyifo
keyifo kekleke tsya bóənləkə kulesa. Fɛɛ
lə kase fátɛyi esoo, muutə lə bota asabu
nyamə.”
6 Se báta asabu nyamə əə, bələkə akpɛ
kpə itə bə asabu nyamə étsyiko bola.
7 Lə nyamfo esoo, básɔ ani bákpadi
mə bətsyuə ba nkpe lə ɔklɔ nuəfə bátɛyi
bənkə bəbə bawunsəko mə. Bəbə nya
bənə asabu nyamə bələsə nya binə
biamə díyi kaklɔ inuə kamə kinkinki ibu
sɛkɛ lə kanya kedufə lə ntu əsuə.
8 Se Simon Petro dínyə nnya díbə
mfoo, óse akonki lə Yesu eto ənəmi nya
ɔ́tɛyi wə nkə, “Bonamute, mannyi əbə
mɛ ɔflɔ, itsyise obuayifo mini.”
9 Binə kpə bia bələkə mfó esoo, íyifo
wə ku wə bətsyuə yanii.
10 Nko ke íyifo Simon eto bayɛtsyuə,
Yakobo ku Yohanes ba ni Sebedeo eto
bebi tsya nɛ.
Mfó əmə nya Yesu lɛtɛyi Simon nkə,
“Mante sikpi. Idu mɔmɔ ɛntɔɔ, mfe
betidi fuukələkə.”

11 Se báyo ditukpenkpee, báyani lesa saa bətsyə nya bédu bətəkəko Yesu.

Yesu Átsya Ufimfi Utsyuə Wə Nlɛ Bufisia Bufi.

12 Lefe lɔnii, Yesu ésu umə utsyuə kaka utidi utsyuə nlɛ bufisia bufi. Nya se utidi əmfo dínyə Yesu, ókpo kasɔ lə Yesu eto ənəmi nya ɔ́lɛ wə lekpakpa ɔ́tɛyi nkə, “Bonamute! Lə aalaa, ebofo butə mɔ bufi bomfo yuə mɛ.”

13 Yesu ənə kɔni útidi wə nya ɔ́tɛyi osani əmə nkə, “Nla nko. Lə nyasoo, bufi bomə yuə fə.” Lamfolamfo, bufi bomə əyuə wə.

14 Mfó nya Yesu lékpe wə kɔfi nkə, “Mantɛyi utidi sa nyamfo. Bomu yɛ tentente lə edu lə efi əsuə esu ate Onanto eto usumunyə. Wə loobe fə unyə nkə əmuə ale nya uudi fə adansiɛ itə utidi saa nkə sitintii, bufi bomə əyuə fə. Nya lə efi lɛninsɔ ətə fe kase Moses eto kɔfi lɛtɔ.”

15 Fɛɛ Yesu eto etiki nyamfo ésensə ɛyɛ etsyo. Nya betidi kpə díbə bə lə banɔ wə asatete nya lə ótsya mə bufi bo nlɛ mə bulə.

16 Fɛɛ ɔ́kabɔ kesu kaka lɛbiɔ úsu úkato ola.

Yesu Átsya Nwə Léba Ónkpo Kasɔ.

17 Diyi lɔni se Yesu lɛkɛ mfó ókaté asaa, Yudafɔ eto ditsyukpa lɔni nə baakpo Farisifɔ ku afi eto bateasa bətsyuə ba ditsyi nlebe nlebe lə Galilea ku Yudea eto nsɔ ku Yerusalem əbə mfó. Nya Onanto eto əsuəale nnya Yesu leefi katsya befimfi tsya əsiə wə lə əsuə.

18 Nya mfóo, betidi bətsyuə étsyi utidi wə léba onkpo kasɔ lə belabekə əsuə báboko wə ɔflɔ. Nya bábɛbɛ kusu ko bɔɔyɛ befi wə bedufənko diyo kafo lə befi wə bətsyə lə kasɔ lə Yesu eto ənəmi.

19 Fɛɛ betidi bamə eto etu esoo, bámfo kusu bunyə. Nko esoo, bétsyi wə báyɛnko lə diyo eto letsya. Nya bələkə ofo lə letsya əsuə nya báyifəsə wə ku wə belabekə bətsyə lə kasɔ lə Yesu eto ənəmi lə betidi bamə eto nti lə diyo kafo mfó.

20 Nya se Yesu dínyə mə bofokanɔ esoo, ɔ́tɛyi utidi əmə nkə, “Osani, mfi fə abua ntsyɛ fə!”

21 Mfó nya Farisifɔ ku afi eto bateasa dítsyiko mə əsuə bɔtɔ bə, “Owoe ni nwə mfo leedi mbusiotiki kefi wə əsuə kakatesə ko Onanto nko! Onanto hã ni futsyə wə loofo utidi eto abua bufi katsyɛ wə!”

22 Nya se Yesu dínyə mə nsusu útsyə lekpo esoo, ɔ́tɔ mə nkə, “Beso bɛnlɛ nsusu bomfo eto okle bufi?

23 Nte nnya nso buyuə ku bɔtɛyi, ‘Befi fə abua bátsyə fə,’ lee ‘Taka əńyə lə ayɛ edu’?

24 Muuləkə nte mi miə Utidi Eto Ubi kpe əsuəale lə kawunsiə kamfo bə ufi abua ɔtsyɛ.” Nyaso ɔ́tsyi ɔ́wuninsə nya ɔ́tɛyi nwə léba oonkpo kasɔ nkə, “Nlɛ fə bɔtɛyi minkə taka lə efi fə okla lə esu diyo!”

25 Mfo əməə, osani əmə átaka uńyə lə betidi bamə eto ənəmi nya úfi wə okla, nya údu ɔ́ntɔ lə diyo ɔnlɛ Onanto bɔtɛsə.

26 Nyamfó éyifo betidi bamfó kenke yanii! Nya se sikpi dímuə məmblɛ kenke lə nnya əsuə esoo, bátɛsə Onanto nya bátɛyi bənkə, “Nte ayanisa nnya búnyə mfo mmi məə?”

Yesu Ákpadi Lewi.

27 Nyamfo eto kamaa, Yesu ábɔ útsyi lə diyo nəmə kafo nya únyə utsyuə wə laafo umənko wə baakpo Lewi nkpe lə wə keyifokɔ. Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Taka lə ətəkəko mɛ.”

28 Lewi áyani lesa saa útsyə nya ótaka útəkəko wə.

29 Lewi ətə bánwa lesa kən nya úfi útsyue ɔpunu ókpe Yesu disuəyuə lə wə diyo. Nya betidi kpə díbə mfó ku mba laafo umənko tsya.

30 Farisifɔ ku afi eto bateasa ba díbə katsyakɔ mfó étsyiko etiki bunə ku Yesu eto bakasebi katɛyi bə, “Beso biedi kənə ku mba laafo umənko ku babuayifo bamfo?”

31 Mfó nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Betidi ba nkpe əsuəale manhiã ofanyə enso mba ni Onanto hã.

32 Məmbə miə məəbə nləkə betidi sɛɛ, bomu babuayifo eso mímbə.”

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Kɛnyɛklekle Ǝsuə.

33 Betidi bətsyuə átɔ Yesu bənkə,
“Ntsyə ibə bə Yohanes eto bakasebi aakle
kɛnyɛ nya baato ola, nya mba ntəkəko
Farisifɔ tsya leeyifo nko, fɛɛ fə bale leedi
kənə lefe saa?”
34 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Bubu bibu
biənkə baklobo ebofo kɛnyɛ bokle lə lefe
nə eto lefe okafɔsə əmə nkpe lə mə lenti?
Kulefe! Yembubə itə nkomə!
35 Fɛɛ diyi ditsyuə ebubə ni lefe nə
bookpa okafɔsə əmə bedunko lə mə ɔflɔ.
Nya lə lefe nəmfó əsuəə, insini utidi saa
luubə ɔtɛyi mə fɛ bookle kɛnyɛ.”
36 Lə nyamfo eto kamaa, Yesu esi ɔ́tɛyi
mə lekpa nəmfo nkə, “Utidi kuutsyuə
embofuadi kafia fɔfɔ ufi otale kakoko. Lə
utsyuə éyifo nkoo, ebunyə fə obiasə kafia
fɔfɔ kamə. Nya kakoko kamfó tsya ku
kafɔfɔ kamə əmbɔlɛkɛ itə boka kətəkə lə
bətsyuə əsuə.
37 Nya bemfi nte fɔfɔ kakpo lə
kubukikuetobe. Lenni nkoo, nte fɔfɔ
bomə ebɔkpɔ bobe kato nnya luutə
kubukikuetobe komə la nya nte bomə
tsya luuwui buyifo nsɔsɔ.
38 Nyasoo, ntə fɔfɔ beefi kakpo lə
kubukikuetobe fɔfɔ əsuə.
39 Nya mɔmɔ tsyaa, utidi kuutsyuə
ənnə nte koko kesi kala nkə wəənə mfɔfɔ
lamfolamfo, etsyisee, wɔɔtɛyi nkə,
‘Ntutɛ, bo ni nkokoo, alɛkɛ boso!’ ”

6

Yesu Ku Farisifɔ Ákpe Kənə Itsyi Lə Ɔnwɛditsyəyi Ǝsuə.

1 Lə Yudafɔ eto Ɔnwɛditsyəyi lɔnii,
Yesu ku wə bakasebi ákayɛ lə kusu
kutsyuə ko lɛyɛ lə anta eto ɔkuɛ utsyuə
kafo kafe. Mfó nya wə bakasebi dítsyiko
anta nnya ńyə mfó bufəsə kəfə akayimi.
2 Mfó nya Farisifɔ bətsyuə lɛtɔ mə
bənkə, “Beso bɛnlɛ lesa nə bo kɔfi
dimən tə bo kusu nkə buyifo lə
Ɔnwɛditsyəyi əsuə buyifo?”
3 Nya Yesu dítə mbuayɛ ɔ́tɔ mə nkə,
“Bíankla lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
əsuə lesa nə Oka David díyifo lə lefe nə
kukpɛnsɛ lɛlɛ wə ku wə betidi ba
dítəkəko wə?
4 Oka David ésu údufə Onanto eto
kedikətəkɔ úsu úfi lesa nə béfi bətə
Onanto kedii, údi. Nya útə wə bətsyuə
tsya ni ditsyuə bédi lə lefe nə iyifo
botakebu lə bo kɔfi əsuə bə utidi bamba
lə udi lesa nəmfo. Kuutsyuə sa əmbə
kusu enso Onanto eto Usumunyə hã.”
5 Lə nnya kalosəkɔɔ, Yesu átɛyi mə
nkə, “Utidi Eto Ubii, wə ni Onamute itə
Ɔnwɛditsyəyi nɛ.”

Yesu Átsya Osani Wə Eto Kɔni Kɔní Díkpə Konyoma.

6 Lə Ɔnwɛditsyəyi bamba əsuəə, Yesu
ésu Yudafɔ eto katsyakɔ nya ɔnlɛ asa
bote. Osani utsyuə ákɛ mfó wə eto
kodiani díkpə konyoma.
7 Nya se kɔfi eto bateasa ku Farisifɔ
bətsyuə díkabɛbɛ kusu ko əsuə bɔɔyɛ
bəmuə Yesu bə óta kɔfi ubu esoo, béfi
ənəmi bətəkə lə wə kekleke balɛ bobe lə
wootsya bufi lə Ɔnwɛditsyəyi.
8 Fɛɛ se Yesu dínyə mə nsusu utsyə
lekpo esoo, ɔ́tɛyi osani əmə nkə, “Taka
əńyə, lə abɔ əbə sɛtɔ mfo.” Nya osani
əmə létaka úbə úńyə lə mə ənəmi.
9 Nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Be kɔfi dítə bo
kusu nkə buyifo lə Ɔnwɛditsyəyi əsuə?
Ɛlɛkɛ bə buyifo kasɛɛ lə Ɔnwɛditsyəyi lee
bə buyifo kabua? Nye, ɛlɛkɛ bə bafo
utidi lə nkpə lee babiasə mu bomu?”
10 Yesu átsyilamasə ənəmi óbe mə nya
ɔ́tɛyi osani əmə nkə, “Nə fə kɔni etsyue,
nya úyifo nko.” Nya wə kɔni komə
létsya wə.
11 Nyaso məmblɛ kenke éyenki ku
lɛblɔfi nya bétsyiko nsusu bufi lə lesa nə
boofo Yesu buyifo əsuə.

Yesu Ǝləkə Lefosi Batɔnkpe Inuə Bamə.

12 Lə lefe nəmfóo, Yesu ábe úsu kɔtini
disi. Ɔ̃kɛ mfó óto ola útə Onanto ketsye
kamfó kenke.
13 Se kale dísiəə, ókpadi wə bakasebi
kenke útsyə nya úləkə lefosi inuə ba
útəkə diye nkə wə Batɔnkpe.
14 Mə ni Simon wə útəkə diye nkə
Petro ku wə ɔyimi Andreas ku Yakobo,
Yohanes ku Filipo ku Bartolomeo,
15 ku Mateo ku Tomas, ku Alfeo eto ubi
Yakobo ku Simon wə baakpo bə utidi wə
laakpɔ kətə wə umə
16 ku Yakobo eto ubi Yuda ku Yuda
Iskariot wə léfiani nwə lídu Yesu útə.

Yesu Átsya Betidi Kpə Bufi.

17 Lə lefe nə Yesu ku wə batɔnkpe
lɛyifə bétsyi kɔtini koə eto disi bəbəə,
bəbə bəńyə lə kaka diyifo tsyɛ tsyɛ tsyɛ
nya mba dítəkəko wə eto bətsyuə kpə
ákɛ mfó nya sitiditu kplɛ sia dítsyi Yudea
eto kasɔ əsuə kenke ku Yerusalem eto
kəmə ka lɛfi lekpo kɛnyɛ ka ni Tiro ku
Sidon.
18 Bəbə bə lə banɔ asa nnya Yesu
díkate ku lə otsya mə efimbi kpə nnya
banlɛ. Betidi ba awɔnɔ bua díkelə tsya
əbə nya ótsya mə bufi.
19 Betidi bamfo kenke ákplatsya bə lə
betidi Yesu lə mə efimbi lə ɛyɛ mə,
itsyise əsuəale ətsyuə eto okle ákabɔ
ketsyi lə Yesu əsuə nnya díkatsya betidi
bamə kenke.

Atsyɔkpokpo Itə Bətsyuə Ku Kanyinyənyə Itə Bətsyuə.

20 Yesu átakasə ənəmi óbe wə
bakasebi, nya ɔ́tɛyi mə nkə,
“Ǝsuə ebuyuə mi bakombo,
itsyise Onanto eto sekakedikɔ eyifo
mi kale!
21 Ǝsuə ebuyuə mimba kukpɛnsə nlɛ
mɔmɔ,
itsyise biumi!
Ǝsuə ebuyuə mimba nlɛ nku mɔmɔ,
itsyise biumə simə!
22 Ǝsuə ebuyuə mi lə betidi eekisi mi,
nya baani mi, nya baaka mi,
nya baatɛyi mi bənkə bekpe ditsyəbi
bua lə mɔ wə ni Utidi Eto Ubi eso!
23 “Binyə disuəyuə lə nyamfo kenke
əbə, lə biwi kewi ku disuəyuə, itsyise
Onanto ebutə mi kayofofo kplɛ lə Onanto
eto oto kato. Itsyise asa nyamfo eto okle
mə bana díyifo Onanto eto bənyɛləkətidi
ba lɛkɛ kɔ kenke nɛ.
24 Fɛɛ mbɔbɔɛ itə mi batabinyə,
itsyise bíofo mi disuəyuə eto
kayofofo lə kasɔ mfo!
25 Mbɔbɔɛ məətə mimba díkedi bími
mɔmɔ,
itsyise kukpɛnsɛ ɛbɔlɛ mi!
Mbɔbɔɛ məətə mimba nlɛ simə bumə
mɔmɔ,
itsyise mi asa ebɔkɛ kaminsə nya
biuwi nku!
26 Mbɔbɔɛ məətə mi mba betidi kenke
laatɛsə mɔmɔ,
itsyise nko ke ibə bə mə banamə
lɛtɛsə betidi ba lɛwɛ betidi bə mə
ni Onanto eto bənyɛləkətidi nɛ.

Bela Mi Balo.

27 “Fɛɛ mimba nlɛ mɔ etiki bɔnɔɔ, nlɛ
mi bɔtɛyi minkə bela mi balo lə biyifo
kasɛɛ bitə mə.
28 Nya betidi ba leekudi mii, bekpo mə
atsyɔ. Nya betidi ba laalo fə sɛsi nye
beeyifo disialee, to ola lə mə disi.
29 Nya lə utsyuə ásɔ fə lə kotosii, tsyi
nkonse tsya ətə wə. Nya lə utidi utsyuə
éfi fə awu katoo, tə lə ufi nnya kalɔ tsya
lə woala.
30 Utidi saa wə laadia asa lə fə ɔflɔɔ, tə
wə. Nya lə utsyuə éfi fə ləsatsyuəə,
mantɛyi fə usinkliko ni oboko.
31 Lesa nə faala fə beyifo bətə fəə, ni
ke ele bə fintsya yifo ətə betidi nɛ.
32 “Lə ibə bə betidi ba laala mi ete mi
tsya laalaa, nte atɛsə nye lɛninsɔ nə
biunyə bitsyiko lə nnya əsuə? Mba ni
babuayifo tsya aala betidi ba laala məə.
33 Nya lə betidi ba díyifo fə kasɛɛ ete
fintsya leeyifo kasɛɛ kətəə, nte lɛninsɔ
nə ele bə befi bətə fə? Mba ni babuayifo
tsya eeyifo nkoo.
34 Nya lə betidi ba ni mba leesinkli
kəbə kətsyə fə lə nnya kɛnyɛ hã faadia
asa kətəə, beso faala fə batɛsə fə?
Babuayifo tsya aaba kətə mə bayɛtsyuə
bə lə bətsyə mə nnya lə kɛnyɛ!
35 Bomuu, bela mi balo lə biyifo mə
kasɛɛ. Beba asa bitə mə, nya biambe
kusu biə besinkliko kulesa bəbə bətsyə
lə nnya kɛnyɛ kokooko. Lə biyifo nkoo,
biunyə kayofofo kplɛ lə nnya disi. Nya
bookpo mi bə Onanto wə ni Onanto
Fanlofanlo eto bebi. Itsyise Onanto kpe
kafoɛkpɛ itə mba ləənnyə kasɛɛ kətsyə
lekpo ku mba nkpe disiale kulaa tsya.
36 Biyifo mba ləənyə asa kaminsə fe
kase mi Anto Onanto ləənyə kaminsə.

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Ɔyimitsyuə Dikpi Bolo Ǝsuə.

37 “Biankponko betidi bamba akpo lə
Onanto tsya lə ɔyɛ mi lekpo bokponko.
Bianlo betidi dikpi, lə Onanto tsya lə ɔyɛ
mi dikpi bolo, bifi asa bɛtsyɛ betidi lə
Onanto tsya lə ufi ɔtsyɛ mi.

38 Ele bə bitə betidi asa bə lə Onanto tsya lə utə mi asa. Lə sitintii, Onanto ebuyisə mi kenwu keyi kaba kakpo ɛyɛ lə wə lefonə eso. Kase faaklá asa yeyi kaba kakpo kətə utidii, nko eto okle ke Onanto looklá utə fə nɛ.”
39 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə lekpa nkə, “Unəmba anyɛnko wə unəmbatsyuə. Lenni nkoo, mə inuə ba tã ebudu banɔ bedufə lə dibiə kafo.
40 Okasebi saa ante kaso wə oteasa. Fɛɛ lefe nə okasebi əmə lelosə asa bokasee, wəətsyə fe wə oteasa ke.
41 “Ntsyə fɛ fanlɛ dikubi kɛkɛ nə ntəkə fə ɔyimitsyuə lə dinəmi bobe fɛ fannlɛ dikubi kplɛ nə ntəkə lə fə lele bunyə?
42 Ntsyə fɛ foofo fə ɔyimitsyuə bɔtɛyi fənkə, ‘Lekpakpa, tə lə nləkə dikubi kɛkɛ nə ntəkə fə lə dinəmi’ se dikubi kplɛ ntəkə lə fə kosate eto lele əsuə? Fə, ənəmi ənəmi eto utidi! Ka dikubi kplɛ nə ntəkə fə lə dinəmi buləkə fɛ lə ənyə kusu ələkə fə ɔyimitsyuə eto lele kɛkɛ nə ntəkə lə wə lele.

Kuyi Saa Ku Ko Awɔnsa.

43 “Kuyi sɛɛ aannwɔ ebibi bua, nya kuyi bua tsya laannwɔ ebibi sɛɛ.
44 Kuyi saa eto ebibi əsuə beefi kətsyə ko lekpo. Banlɛ koto eto awɔnsa lə kanyi əsuə, nya banlɛ awɔnsa nya beedi lə otonkpa tsya əsuə.
45 Utidi sɛɛ saa, asa sɛɛ laabɔ ketsyi lə wə asayifoyifo əsuə nnya leetsyi lə wə utu kəmiə. Nya utidi bua tsya ləələkə asa bua kate ketsyiko lə wə utu kəmiə. Itsyise asa nnya nkpe lə utidi eto utu kəmiəə, nnya ni lesa nə laabɔ ketsyi lə wə kɛnyɛ nɛ.

Nɔ Yesu Eto Ditiki Lə Ayɛ Lə Ni Ǝsuə.

46 “Beso biakpadi mɛ biə Bonamute, Bonamute, fɛ bienyifo lə lesa nə maatɛyi mi əsuə?
47 Utidi saa wə ləəbə mɛ ɔflɔ nya wəəbə nkə wəəbə ɔnɔ lesa nə maatɛyi nya weeyifo lə nnya əsuəə, moote mi futsyə eto okle uni.
48 Ute fe utidi wə laato diyo nya óba kakplo nya óse ni unyənsə lə aba əsuə fɛ óto diyo nəmə unyənsə. Se ketu díyi nya káyɛ mfó káfee, kulesa ményifo diyo nəmə, itsyise dińyə lə kəńyəkɔ sɛɛ.
49 Fɛɛ utidi saa wə laanɔ mɔ ditiki nya woenyifo lə ni əsuəə, uyifo fe utidi wə léto diyo nya wánse ni lə kasɔ ka nkpe ale əsuə nya wénku kasɔ fɛ útsyiko ofatiə əmə bose lə umuə sui. Nyaso lefe nə ketu díyi kába káyɛ lə diyo nəmə ɔflɔ káfee, léba kenke lékpo lə kasɔ!”

7

Yesu Átsya Romafɔ Eto Bamamanyə Eto Uninə Eto Uyifoyifo.

1 Se Yesu lɛtɛyi betidi bamfo asa nyamfo kenke olosəə, údu úsu Kapernaum.
2 Romafɔ eto omamanyəninə utsyuə akɛ mfó nya ɔkɛ uyifoyifo wə eto asa óla tinti. Uyifoyifo əmə ánɔ bufi kekleke, nya ɔkɛ lə ukpə ku menkpə eto nti.
3 Se uninə əmfo lɛnɔ Yesu eto kɔsɔɔ, ókpe Yudafɔ eto beninə bətsyuə nkə batɛyi wə lə ubə otsya wə uyifoyifo əmə utə wə.
4 Bəbə Yesu ɔflɔ nya bálɛ wə lekpakpa kekleke bənkə, “Utidi əmfo əńyə utə bə wunsəko wə,
5 itsyise woala bo kuse eto betidi. Nya wə kosate léto bo katsyakɔ útə bo.”
6 Lə nyamfo eso Yesu átaka útəkəko mə.

Yesu ménsitsyonko diyo nəmə fɛ uninə əmfo lékpe wə bayɛtsyuə bətsyuə nkə besu batɛyi wə bənkə, “Boanto, mensilə əsuə fə əəbə. Itsyise mɔɔ, mənńyə ntə bə lə əbə mɔ diyo.
7 Nya mənńyə ntə tsya bə mbə ntsyako fə, nńyə lə fə ənəmi. Nyasoo, fə tɛyi ditiki ete, mɔ uyifoyifo eto əsuə ebumuə ale.
8 Mintsya nyifo uninə wə nkpe lə beninə ba nsi nso mɛ eto əsuəale eto kalɔ. Nya nkpe bamamanyə ba nkpe mɛ kalɔ. Lə ntɛyi nwə miəkə, ‘Su,’ woesu. Nya lə ntɛyi obamba tsya miə, ‘Bə,’ wəəbə. Nya lə ntɛyi mɔ uyifoyifo miə, ‘Yifo mməə,’ woəyifo.”
9 Se ɔtɛyi nkoo, íyifo Yesu yanii. Mfó əmə nya ɔtsyi ɔwuninsə ɔtɛyi sitiditu sia ba dítəkəko wə mfó nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi minkə mənyə tɔ bofokanɔ bomfo eto okle lə Israelfɔ nti tɔ kulatsya!”

10 Mfó əmə nya betidi ba bátsyese mfó
dísinkli bésu oto nya bənyə bə uyifoyifo
əmə eto bufi əyuə wə.

Yesu Átakasə Ɔkɔsiə Utsyuə Eto Ubi Wə Díkpə.

11 Nyamfo eto kamaa, Yesu ésu umə
wə baakpo Naim, nya wə bakasebi ku
betidi kpə bətsyuə dítəkəko wə bésu.
12 Lefe nə óyo umə əmə eto kabɔsiee,
ótsyako bətsyuə ba nlɛ keku nya banyɛ
banlɛ bɔbɔ lə umə əmə. Ɔkɔsiə eto ubi
ɔni kplo eto ɔkɔ ni wə béntsyi banlɛ
bɔbɔnko bantɔ kebikəkɔ nɛ. Nya umə
eto betidi kpə dítəkəko wə.
13 Se Yesu dínyə usio əmfoo, wə asa álɛ
wə kaminsə. Mfó nya ɔ́tɛyi wə nkə,
“Sinkli ayɛ keku.”
14 Yesu édufə mə lenti nya útidi ɔkɔ
əmə, nya mba ntsyi wə əmə díńyə. Mfó
Yesu lɛtɛyi nkə, “Okosobi! Nlɛ fə bɔtɛyi
minkə taka!”
15 Nya ɔkɔ əmə létaka úsiə nya
útsyiko etiki budi. Nya Yesu dífi wə
ókpe wə ambe lə kɔni.
16 Íyifo betidi bamfó kenke yanii ku
sikpi tinti, nya bátɛsə Onanto. Lə nyamfo
eso bátɛyi bənkə, “Onanto eto
Unyɛləkətidi wə nkpe kɛnyɛ ale tinti əbə
údufə bo lenti! Onanto áyifə úbə nkə lə
ubə uləkə wə betidi!”
17 Yesu eto etiki nyamfó esensə éba
ékpo lə Yudea eto kasɔ ku lekpake
nəmfo kenke.

Yohanes Ntufləsətidi Átsyese Batɔnkpe Yesu Ɔflɔ.

18 Lefe nəmfóo, se Yohanes eto
bakasebi lɛtɛyi Yohanes asa nyamfoo,
ókpadi inuə lə mə nti,
19 nya óla mə ótsyese Bonamute Yesu
ɔflɔ ku kɛnyɛ kamfo nkə, “Fə ni utidi wə
bə ɔlɛ bubə lee, lee buńyə bukabe utidi
bamba kusu?”
20 Nyaso se bəbə Yesu ɔflɔɔ, batɛyi wə
bənkə, “Ntufləsətidi Yohanes ni nwə
lékpe bo nkə bubə bɔtɔ fə nkə, ‘Fə ni
utidi wə bə ɔlɛ bubə lee, lee buńyə
bukabe utidi bamba kusu?’ ”
21 Lə lefe nəmfó əsuəə, Yesu átsya
betidi kpə bufi nya óla awɔnɔ bua, nya
útə bənəmba kpə dínyə asa.
22 Mfoti əmə nya útə mbuayɛ ɔ́tɛyi
Yohanes eto batɔnkpe nkə, “Bisinkli bisu
bɛtɛyi Yohanes asa nnya bínyə ku nnya
bɛnɔ banlɛ bɔtɛyi bənkə bənəmba lɛ
bunyə, mba léba bankpoo kasɔ lɛ bɔyɛ
kafe, mba nlɛ bufisia bufi eto əsuə lɛ
bokpa, batoti lɛ asa bɔnɔ, bəkpənkpə lɛ
botaka kəbə nkpə, nya maatɛyi bakombo
Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə.
23 Disuəyuə itə utidi wə dímənnyə
kabua lə mɛ əsuə.”
24 Se Yohanes eto batɔnkpe dídu eto
kamaa, Yesu étsyiko etiki budi ketsyiko
lə Yohanes əsuə kate betidi bamfó nkə,
“Lə lefe nə bɛbɔ bisu kaka Yohanes nkpe
lə mfiminti mfóo, be ni lesa nə bibu biə
biusu binyə? Utidi wə nte fe lefanto nə
ufiebi nlɛ bɔsɔ ketinkəsə lee?
25 Be tutuutu ni lesa nə bísu kabekɔ?
Lee Utidi wə nkpe awu nnya laanɔ bobe?
Betidi ba laakpe awu nnya lefo koya nya
beedi nkpəə, mə kakɛnkɔ ni bakankplɛ
eto ayo.
26 Bɛtɛyi mɛ lesa nə bísu kabekɔ!
Onanto eto unyɛləkətidi utsyuə bísu
kabekɔ? Lə sitintii, nlɛ mi bɔtɛyi minkə
oso Onanto eto unyɛləkətidi.
27 Itsyise Yohanes əsuə eto etiki nya
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛtɛyi ni nkə,
‘Mootsyese mɔ ɔtɔnkpe ntɔnsə fə bubə,
nya wɔɔtɔ ɔlɔ kusu utsyə utə fə bubə.’ ”
28 Yesu esi ɔ́tɛyi mə nkə, “Yohanes so
utidi saa wə bale lə kawunsiə kamfo. Fɛɛ
utidi wə ni ɔkɛkɛ kulaa tsya lə Onanto
eto sekakedikɔ, so Yohanes.”
29 Ɛtɔnsəə, betidi bamə kenke ánɔ
Yohanes eto Ditiki Sɛɛ nə údi nya titlu
mə ku mba laafo umənko tsya áfo lesa
nə Onanto nlɛ bɔbɛbɛ ketsyiko mə ɔflɔɔ,
ku mə ketu kenke nya Yohanes dífləsə
mə ntu.
30 Fɛɛ Farisifɔ ku afi eto bateasa kplɛ
áni lesa nə ni Onanto eto ketsyue itə mə
nya bántɔnɔ bə Yohanes fləsə mə ntu.
31 Yesu ésukosə wə etiki sɛtɔ nya ɔ́tɛyi
mə nkə, “Mɔmɔɔ, be ele bə mfi mi mmi
eto betidi nkatesə ko kɛɛ? Ntsyə bente
kɛɛ?
32 Bete fe bekpefi kɛkɛ ba laakpe kɔyɛ
lə obia. Mə bətsyuə lɛ kudu bokpo katɛyi
mə bətsyuə bə,
‘Búsə kusiəkpakpa eto əsə bútə mi,

fɛɛ bíenwui kewui!
Búsə keku eto əsə bútə mi,
tsya bíenwi nku.’
33 Ntufləsətidi Yohanes əbə, nya ókle
kɛnyɛ, nya wənnə ntə saa tsya, fɛɛ bɛlɛ
bɔtɛyi biə, ‘Lɛwɔnɔ bua si wə lə əsuə.’
34 Nya Utidi Eto Ubi tsya díbə nya wəə,
údi únə. Nya bɛnlɛ bɔtɛyi biənkə, ‘Bebe
udikpu ku utənə əmfoo! Uyifo mba laafo
umənko ku babuayifo eto ɔyɛtsyuə!’
35 Fɛɛ betidi ba kenke ləətəkəko Onanto
eto kobe kamaa, balɛ buləkə kate lə mə
eyifosa əsuə bə nnya ni kobe tinti nɛ.”

Yesu Ésu Simon Eto Diyo.

36 Farisinyə utsyuə ákpadi Yesu nkə
ubə udi lesa lə wə diyo. Nya se Yesu dísu
mfóo, úsiə kasɔ lə ɔpunu ɔflɔ nkə lə udi
lesa.
37 Usio wə dísiə nkpə bua utsyuə akɛ lə
umə əmə. Nyaso se ɔ́nɔ nkə Yesu əbə
Farisinyə əmə eto diyo lesakedikɔɔ, úfi
nnuəbi bo laanyi fififi bo nkpe lə dituntu
nə laanɔ bobe əsuə úsuko mfó.
38 Úsu úńyə lə Yesu ɔflɔ nya úwi
binəntu okpo wə lə akpa. Nya usio əmə
dífi wə disi eto sɛwɔni ɔ́si binəntu bia
lékpo lə Yesu eto akpa mfoo, nya ɔ́kɔbe
wə akpa ɔnlɛ bɔfiɔ ku lelabi. Nya úfi
nnuəbi bomə ókpo lə Yesu eto akpa tsya.
39 Se Farisinyə wə lékpadi Yesu dínyə
nyamfoo, úbu disi ɔ́tɛyi nkə, “Lə utidi
əmfo ete ni Onanto eto Unyɛləkətidi
tintii, eni ele bə ote usio wə eto okle díbə
ɔnlɛ wə butidi mfo, eni óte nkpə bua bo
tsya unsi!”
40 Nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Simon,
nkpe lesatsyuə nə minla miə matɛyi fə.”
Nya Simon lɛtɛyi nkə, “Oteasa, tɛyi
mɛ.”
41 Yesu ətsyə kasɔ ɔ́tɛyi Simon nkə,
“Utidi utsyuə ákɛ mfo wə díkaba atabi
ukətə betidi, nya betidi inuə bətsyuə
dísiə wə kayo. Ɔni dísiə wə sika eto atabi
akpi alofa anɔ. Nnya unuəfə dísiə wə
atabi akpi fosi anɔ.
42 Se kulesa dímətsyə mə boofo kayo
kamə esoo, úfi kayo kamə kenke ɔ́tsyɛ
mə. Nya betidi inuə bamfo eto ntii, owoe
fafo fanɔ fə woola otabinyə əmfo oso?”
43 Nya Simon lɛtɛyi wə nkə, “Mfo nnɔ
miə utidi wə úfi kayo ka nso utu ɔ́tsyɛ.”
Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Átɛyi
ɛlɛkɛ.”
44 Yesu étsyi ɔwuninsə óbe usio əmə
nya ɔ́tɛyi Simon nkə, “Alɛ usio əmfo
bunyə? Se mímbə fə ɔflɔɔ, əməntə mɛ
ntu fə mflə akpa. Fɛɛ usio əmfo éfi wə
binəntu úflə mɛ akpa, nya úfi wə disi eto
sɛwɔni ɔ́si nnya.
45 Ámamfo mɛ ku disuəyuə abuta mɛ
alɛ. Fɛɛ idu lə lefe nə mímbə mfo,
wóanyɛ tɔ mɔ akpa bɔlɛ kafiɔ.
46 Fəə, əməntə mɛ nnuəbi saa fə mfi
nkpo lə disi. Fɛɛ wə éfi nnuəbi bo laanyi
fififi ókpo mɛ lə akpa.
47 Nyaso nlɛ fə bɔtɛyi minkə, lelabi nə
úləkə óte mɛ esoo, ófo abua kpə nya
úyifo kenke eto bufikatsyɛ. Nya utidi wə
díyifo abua sɛkɛ béfi bátsyɛ wə, nko ke
wə lelabi tsya lɛfɛ nɛ.”
48 Mfó nya Yesu lɛtɛyi usio əmə nkə,
“Befi fə abua batsyɛ fə.”
49 Se betidi ba tsya dísiə lə kedikɔ mfo
lɛnɔ Yesu eto asa nnya ɔ́tɛyii, batɔ mə
əsuə bənkə, “Owoe ni nwə mfo wə laafo
betidi eto abua kulaa tsya bufi katsyɛ?”
50 Mfó əmə nya Yesu lɛtɛyi usio əmə
nkə, “Fə bofokanɔ ələkə fə, nyaso du esu
lə diyuə əsuə.”

8

Besio Ba Dítəkəko Yesu.

1 Nya lefe ditsyuə eto kamaa, Yesu
átsyilama nti bomfo úsu kəmə ku mbuto
ntsyuə. Nya úkedi Ditiki Sɛɛ nəmə itsyi
lə Onanto eto sekakedikɔ əsuə. Batɔnkpe
lefosi inuə ba úləkə tsya ətəkəko wə.
2 Besio ba Yesu létsya bufi akpa akpa
ku mba óla awɔnɔ bua úləkə lə mə əsuə
eto bətsyuə tsya əkətəkəko wə. Nya
utsyuə wə lɛkɛ lə mə nti ni Maria wə
baakpo Magdalanyə nwə əsuə Yesu léla
awɔnɔ bua akuanse úləkə.
3 Usio bamba tsya ákɛ lə mə nti mfó
wə baakpo bə Yohana nwə eto usə
baakpo Kusa wə díyifo keyifo lə Oka
Herodes eto lekpokakpokɔ nya údi uninə
utsyuə wə díkabe mfó. Besio kpə
bətsyuə ku nwə baakpo Susana tsya

ətəkəko Yesu nya banlɛ mə asa bufi kawunsə ko wə ku wə bakasebi.

Yesu Átɛyi Lekpa Itsyi Lə Nwə Dísə Eyibibi Ǝtsyuə Ǝsuə.

4 Betidi kpə éketsyi kəmə ate ate ate kəbə Yesu ɔflɔ. Nnya lə lefe nə betidi kpə díbə bátsyaa, Yesu átɛyi mə lekpa nəmfo nkə,
5 “Ɔkuɛmfo utsyuə ésu nkə wəəsə eyibibi ətsyuə. Nya lefe nə ɔnlɛ eyibibi nyamə busəə, íbə bə ətsyuə álo ekpo lə kusu nya betidi lémankli nya, nya baklɔbɛ lɛsɛ nnya bamini.
6 Ǝtsyuə tsya álo ekpo lə akpankplamboe əsuə. Nya se íkəə, yənyə ntu ku sitə sɛɛ. Nyaso yɛylɔbe nya íkpə.
7 Eyibibi nyamə ətsyuə édufə lə biyufa nti. Nya biyufa biamə lébe bíti eyibibi nyamə, nya békle nnya kenke itə íkpə.
8 Nya abamba dísu ékpo lə kasɔ sɛɛ əsuə. Nya se íkəə, ɛnwɔ ebibi alofa, alofa.”

Mfó əmə nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Nyaso fəə ke ato nnya laanɔ asa nkpee, tsyue ato lə anɔ!”

Lesa Nə Eso Yesu Lídi Mə Etiki Lə Akpa Ǝsuə.

9 Yesu eto bakasebi átɔ wə lekpá nəmfó eto kasɔ.
10 Mfó ɔ́tɛyi mə nkə, “Onanto éfi wə sekakedikɔ eto asakulakula eto kobe útə mi. Fɛɛ betidi bambaa, akpá əsuə bɔɔnɔ nnya itə bə,
‘balɛ bunyə tsyaa, bembunyə.
Nya balɛ bɔnɔ tsyaa, bəmbə kasɔ bɔnɔ.’

Yesu Ǝləkə Lekpá Lə Nwə Dísə Eyibibi Eto Kasɔ.

11 “Lekpá nə míntɛyi eto kasɔ ni bə, eyibibi nyamə ni Onanto eto ditiki.
12 Nya eyibibi nnya díbə ekpo lə kusu ɔflɔ te fe betidi ba laanɔ, fɛ Obonsam əbə kələkə ditiki nəmə lə mə akɔɛsi. Nya wəətə nkə bembofo bofo kanɔ bə lə Onanto lə ofo mə buləkə.
13 Nya, nnya díbə ékpo lə akpankplamboe əsuəə, te fe betidi ba lɛnɔ ditiki nəmə nya báfo ni ku disuəyuə lamfolamfo, fɛɛ díendufə lə mə akɔɛsi sitinti. Nyaso baafo kanɔ itə lefe kliminti hã. Nya lə lefe nə botokabe sɛkɛ díbə mə lə əsuəə, bəətə disi.
14 Eyibibi nya lékpo lə biyufa ntii, te fe betidi ba laanɔ ditiki nəmə, fɛɛ kawunsiə eto bulə ku kə asa eto bɔbɛbɛ ku kawunsiə kamfo eto kamini eesensə keti mə, nya yəəntə kusu bə ebibi nyamə be, ɛsɛ lə balɛ nnya.
15 Nya eyibibi nnya díbə ékpo lə kasɔ sɛɛ əsuəə, te fe betidi ba laanɔ ditiki nəmə nya baafo ni kakpe lə utu kəmiə. Nya baabokosə əsuə kasɔ nya bəəńyə kekleke isu ese lə kalosəkɔ itə bə baawɔ ebibi kpə.

Tə Lə Fə Okandiɛ Lə Uyənde Utə Betidi.

16 “Utidi kuutsyuə anto okandiɛ kefi asa keti wə nye ufi wə usu okpe lə lesa kalɔ. Bomu weefi wə kətəkə lə wə kətəkəkɔ kaka betidi ba ləəbə mfó luunyə asa wuee.
17 Lesa saa nə béfi bákula lə kalebe saa, ebɔbɔ lə lekple bənyə. Nya lesa nə ke béti bákpee, ebɔbɔ lə lekple bənyə.
18 “Bebe əsuə kukɔnɔ lə etiki nnya bianɔ əsuə. Utidi wə ke asa ntee, buusi bətə wə bawunsə. Nya utidi wə ke kulesa lentee, nnya úbu nkə ite wə tsyaa, bɔɔlɛ nnya bafo wə lə ani.”

Owoe Ni Yesu Eto Ambe Ku Wə Bayimi?

19 Yesu eto bayimi ku mə ambe əbə wə ɔflɔ, fɛɛ bamfó kusu bunyə bənyə Yesu itsyi lə sitiditu sia eso.
20 Utidi utsyuə ésu ɔ́tɛyi Yesu nkə, “Fə ambe ku fə bayimi ńyə lə lekple balɛ fə bɔbɛbɛ.”
21 Mfó nya Yesu lɛtɛyi məmblɛ nkə, “Mɔ ambe ku mɔ bayimi ni mba laanɔ Onanto eto ditiki nya beeyifo lə ni əsuə.”

Yesu Éti Ufiebi Kusu.

22 Diyi lɔnii, Yesu édufə ɔklɔ kafo ku wə bakasebi. Mfó nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bitə lə bɔyila ditumbukplɛ nəmə busu lekpake nə nse.” Nyaso bédu bésu.
23 Se bányɛ lə ntu bomə əsuə bantɔɔ, Yesu álabe selabe. Nya lə lefe nəmə əsuəə, ufiebi étsyiko bɔsɔ kekleke nya ntu dítsyiko bɔsɔ kedufə lə ɔklɔ əmə kafo itə bə bédufə lə ukpə ku mənkpə eto nti.

24 Bakasebi bamə ésu básanklisə Yesu
nya bátɛyi wə bənkə, “Boanto! Boanto!
Boəbə bukpə!”

Mfó nya Yesu létaka úńyə nya óto
ɔkɔɛ uti ufiebi ku ntu bo nlɛ bonwa
kakpanka, nya nyamblɛ díyuə kɛnyɛ nya
lesa saa diyuə kanana.

25 Nya ɔ́tɔ bakasebi bamə nkə, “Beso
bimbə bofokanɔ?”

Fɛɛ iyifo mə naa, nya sikpi tsya dímuə
mə. Nya bátɔ mə bətsyuə bənkə, “Owoe
ko ni utidi əmfo? Woedi ufiebi ku lekpo
etiki nya yetsyue wə koto!”

Yesu Ála Awɔnɔ Bua Úləkə Lə Utidi Utsyuə Ǝsuə.

26 Yesu ku wə bakasebi áyila bésu
bédufə Gadara eto kasɔ lə ditumbukplɛ
eto lekpake nə nkpiɔ Galilea eto kasɔ.

27 Se Yesu lɛbɔ lə ɔklɔ əmə əsuə koo,
osani utsyuə wə awɔnɔ bua nsi lə əsuə
étsyi umə əmə úbə ótsyako wə. Yóofo
lefe kpə se utidi əmfo díkayɛ leyaleya
katsyilama. Nya wóakatɔnɔ nkə woəsiə
lə diyo enso lə edi nti.

28 Se únyə Yesuu, ófa nya óto wə əsuə
ókpo lə kasɔ lə Yesu eto akɔ. Nya ɔ́tɔ wə
bembembe nkə, “Yesu, Onanto
Fanlofanlo eto Ubi! Be nkpe lə bonko ku
fə lenti mfo? Nlɛ fə lekpakpa, mənnə mɛ
koto!”

29 Utidi əmfo átɛyi nyamfo, itsyise Yesu
áto ɔkuɛ ókpe lɛwɔnɔ nə nsi lə wə əsuə
mfó, nya ɔ́tɛyi ni nkə, “Bɔ wə lə əsuə!”
Lefe kpə lə lɛwɔnɔ nəmə əsiə utidi əmə
lə əsuəə, lə bákle wə ani ku akpa kulaa
tsya bákpe wə lə amanaa, úkəfəsə
amana nyamə nya lɛwɔnɔ nəmə díkənə
wə kesuko mfiminti.

30 Yesu átɔ wə nkə, “Ntsyə baakpo fə?”

Mfó nya útə mbuayɛ nkə, “Mɔ baakpo
bə Omantsya.” Ɔtɛyi nko itsyise awɔnɔ
bua kpə dídufə ísiə wə lə əsuə.

31 Mfóo, awɔnɔ bua nyamə álɛ Yesu
lekpakpa yənkə woanla nnya otsyese
kaka awɔnɔ bua ləəsiə kənyə kanyi.

32 Mfóo, bakplako kpə əńyə lə kɔtini
əsuə békedi. Nya awɔnɔ bua nyamə lɛlɛ
Yesu lekpakpa bənkə utə lə bedufə lə
bakplako bamə əsuə. Nya Yesu dítə mə
kusu.

33 Nyaso bábɔ lə utidi əmə əsuə nya
bédufə lə bakplako bamə əsuə. Nya
məmblɛ dítsyetsyi báwunini lə kɔtini
komə eto kotosi nya bédufə lə
ditumbukplɛ nəmə nya bánya bátsylɔ
kenke.

34 Lefe nə betidi ba díkabe bakplako
bamə dínyə asa nnya díbə mfóo,
bétsyetsyi bésu bátɛyi betidi ba lɛkɛ lə
umə ku mbuto bo letsylama mfó kenke.

35 Nya betidi bamə lɛbɔ bésu bə lə
besu babe lesa nə díbə. Nya se bésu
báyo Yesu ɔflɔɔ, bənyə osani wə əsuə
Yesu léla awɔnɔ bua utsyiko nya unsi lə
Yesu eto akɔ untəkə ənə wuee nya onkpe
awu lə əsuə unsi kpoo. Mfóo, məmblɛ
áte sikpi.

36 Betidi ba dínyə kase asa nyamfó
díbəə, átɛyi mba mfó kase Yesu létsya
utidi wə əsuə awɔnɔ bua dísiə fɛ íkakpa
wə.

37 Lə nyamfo esoo, Gadare eto kasɔ eto
betidi átɛyi Yesu bənkə udu lə mə kasɔ,
itsyise sikpi əmuə mə tinti. Nyaso Yesu
édufə lə ɔklɔ údu.

38 Mfó nya utidi wə əsuə Yesu léla
awɔnɔ bua úləkə álɛ Yesu lekpakpa nkə,
“Tə kusu lə ntəkəko fə.” Fɛɛ Yesu
mántɔnɔ nya ɔ́tɛyi wə nkə,

39 “Sinkli esu oto lə esu atɛyi lesa nə
Onanto diyifo útə fə.” Lə nyaso utidi
əmfó ésu ɔ́yɛ lə kəmə ka nkpe mfó
úkatɛyi asa nnya kenke Yesu díyifo útə
wə.

Yesu Átsya Yairo Eto Ubisiobi Ku Usio Utsyuə Wə Dítidi Wə.

40 Lefe nə Yesu dísinkli úsu ɔ́yila
ditumbukplɛ nə nkpe mfó, betidi bamfó
áfo wə kukɔnɔ, itsyise məmblɛ əsiə
bákabe wə kusu.

41 Mfó nya osani wə baakpo Yairo wə
lídi Yudafɔ eto katsyakɔ eto uninə ɔni
əbə óse akonki lə Yesu eto akɔ nya ɔ́lɛ
wə lekpakpa nkə utəkəko wə lə besu wə
diyo,

42 itsyise wə ubisiobi ɔni wə díkafo fe
alɛ lefosi ənuə, labe ɔlɛ bufi nya okpe lə
ukpə ku mənkpə eto nti.

Se Yesu lɛyɛ ɔntɔɔ, betidi kpə ətəkəko
wə báma wə bákpe.

43 Nya lə betidi bamfó ntii, usio wə
kɔtɔ díkakpo itə lefosi alɛ ənuə sɔ̃ɔ̃ tsya
akɛ mə lenti. Usio əmfo ábiasə wə atabi
kenke nkə lə otsya wə bufi bomə, fɛɛ
ókplatsya ɔ́nɔ.
44 Ɔ́yɛ buɛɛ lə Yesu eto kama lə betidi
nti nya útidi wə awu eto kotosi.
Lamfolamfo kɔtɔ komə áyɛ wə bokpo.
45 Mfó nya Yesu lɛtɔ nkə, “Owoe dítidi
mɛ?”
Fɛɛ kuutsyuə saa mántɔnɔ. Mfó nya
Petro lɛtɛyi wə nkə, “Boanto, be kase
betidi kpə ntəkəko fə nya bama fə
bakpe!”
46 Tsyaa, Yesu átɛyi nkə, “Nnyi miə
utidi utsyuə étidi mɛ, itsyise əsuəale
ətsyuə ábɔ lə mɛ əsuə.”
47 Se usio əmə léte nkə wəmbofo əsuə
bɔbiɔsə esoo, útsyiko butinkə nya óse
akonki ókpe disi kasɔ lə Yesu eto akɔ.
Mfó nya ɔ́tɛyi lesa nə eso útidi Yesu eto
awu lə betidi ba kenke eto ənəmi. Nya
úləkə ɔ́tɛyi lesa nə eso útidi wə awu ku
kase bufi bomə lɛyɛ wə lamfolamfo.
48 Lə nyamfo eso Yesu átɛyi wə nkə,
“Mɔ ubisiobi, fə bofokanɔ átsya fə. Su lə
diyuə əsuə.”
49 Lefenə Yesu nsi ɔnlɛ etiki budii,
ɔtɔyɛ ɔni əbə údufə wə dítsyi Yudafɔ eto
katsyakɔ eto uninə wə baakpo Yairo ɔflɔ.
Nya úbə ɔ́tɛyi wə nkə, “Fə ubisiobi əmə
ébukpə koko, nyaso yɛ oteasa əmə bulə.”
50 Fɛɛ Yesu ánɔ ditiki nəmə nya ɔ́tɛyi
Yairo nkə, “Mante sikpi. Fə fo anɔ fə ubi
əmə ebɔkɛ ale.”
51 Lə lefe nə bésu bédufə Yairo eto
diyo mfóo, wəntə utidi saa kusu nkə
udufə diyo kafo enso Petro ku Yohanes
ku Yakobo ku ubisiobi əmə eto anto ku
ambe hã.
52 Nya betidi kpə díńyə mfó banlɛ nku
buwi ku kudu lə ubi əmə eso. Mfó nya
Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Biensiwi keku. Ubi
əmə mənkpə. Selabe ete ɔnlɛ.”
53 Mfóo, nya məmblɛ dímə wə, itsyise
mə yi bənkə úkpə.
54 Yesu ákɔbe wə lə kɔni nya ókpadi
wə nkə, “Ubi, taka əńyə!”
55 Usiobi əmə ésinkli úbə nkpə nya
ótaka úńyə lamfolamfo. Nya Yesu lɛtɛyi
mə nkə bətə ubisiobi əmə lesatsyuə lə
udi.
56 Asa nyamfo kenke éyifo wə antomə
yanii, fɛɛ Yesu əkə mə ato nkə bantɛyi
utidi saa lesa nə díbə mfó.

9

Yesu Ákpe Wə Bakasebi Lefosi Inuə Bamə Kɔtɔ.

1 Lə nyamfó eto kamaa, Yesu ákpadi
wə bakasebi lefosi inuə bamfó óboko wə
akɔ nya útə mə kusu ku əsuəale lə befi
bala awɔnɔ bua kenke ku lə batsya
efimbi akpa akpa tsya.
2 Nya óla mə ótsyese nkə besu bedi
betidi etiki itsyi lə Onanto eto sekakedikɔ
əsuə lə batsya befimfi bufi.
3 Fɛ booduu, Yesu átɛyi mə nkə,
“Bientsyi kulesa bisuko lə mi esu bɔyɛ
əsuə fe uyilɛlɛ nye fe mba laadia asa eto
katobe nye didisa nye atabi. Nya bientsyi
akpesa bamba kulaa tsya.
4 Diyo nə kee baafo mii, bisiə mfó isu
ese lefe nə ke biudu lə umə əmə.
5 Nya kaka ke bamfo mii, bidu lə umə
əmfó lə bɛflɛ mi akpa eto utembu bekpo
mfó. Nyamfo loote Onanto eto kotonənə
eto ditsyəbi nə ləəbə bubə itə lə umə
əmə.”
6 Nya bakasebi bamə dídu bésu
bátsyilama mbuto bomə kenke nya bédi
Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə, bátsya
befimfi kalebe saa tsya.

Oka Herodes Eto Nsusu Lə Yesu Ǝsuə Ákpe Wə Bulə.

7 Se Oka Herodes wə nlɛ seka budi lə
Galilea eto kasɔ lɛnɔ asa nnya kenke nlɛ
bubəə, wə nsusu ələ wə itsyise betidi
bətsyuə lɛ bɔtɛyi bənkə Ntufləsətidi
Yohanes ni nwə disi ótaka utsyi ɔkɔmə
úbə nkpə.
8 Nya bətsyuə tsya nlɛ bɔtɛyi bənkə
Elia ni nwə disi úsinkli úbə. Nya
bətsyuə tsya nlɛ bɔtɛyi bənkə Onanto eto
bənyɛləkətidi koko bətsyuə eto ɔni uni
wə dísinkli úbə nkpə.
9 Mfó nya Oka Herodes lɛtɛyi nkə, “Mɔ
dítə kusu miə bala Yohanes eto disi,
nyaso owoe uni wə disi úbə ɔnlɛ asa
nyamfo buyifo nya maanɔ wə diye mfo?”

Nyaso Oka Herodes kábɛbɛ kusu ko wɔɔyɛ lə unyə Yesu.

Yesu Ǝtə Betidi Akpi Anɔ Lesa Bédi Bémi.

10 Se bakasebi bamə dísinkli bəbə bátɛyi Yesu lesa saa nə béyifo. Mfó nya ókpa mə hã ɔ́yɛnko nya bédu bésu umə wə baakpo Betsaida.
11 Se betidi kpə lɛnɔ nkoo, bətəkəko wə bésu mfó. Yesu tsya áfo mə nya údi mə etiki utsyi lə Onanto eto sekakedikɔ əsuə, nya ótsya mba bufi nlɛ bulə.
12 Se kale nlɛ boloo, lefosi bakasebi inuə bamə əbə Yesu ɔflɔ nya bátɛyi wə bənkə, “Tə lə betidi bamfo lə bedu lə besu mbuto bo nkpe lə lekpake mfó, lə babɛbɛ lesa ku kasɔnɔkɔ, itsyise mfo eyifo ntɛnti.”
13 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Bitə mə lesatsyuə lə bedi.”
Mfó nya bátɛyi wə bənkə, “Didisa nə bɔnlɛ mfo eyifo abolo anɔ ku akpɛ ənuə. Ala fə busu boya lesa boboko betidi kpenkpe bamfo?”
14 Nya basani bamə eyifo akpi anɔ.
Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə bakasebi nkə, “Bitə lə betidi bamə lə bəsiə lə etsyukpa etsyukpa fe betidi awosi anɔ anɔ.”
15 Nya se bakasebi bamə ditə bəsiə nko,
16 Yesu éfi abolo anɔ ku akpɛ ənuə nyamə nya óbesə wə ənəmi kato. Ɔsɔ Onanto ani, úbudi nnya nya úfi útə wə bakasebi nkə befi besiə bətə betidi bamə.
17 Nya məmblɛ dídi bémi nya bakasebi bamə lɛsɛ nnya wɛlɛwɛlɛ díbu nya íyi etsyitsya lefosi ənuə.

Petro Átɛyi Nkə Yesu Ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə.

18 Diyi lɔni se Yesu mate nlɛ ola botoo, wə bakasebi əbə wə ɔflɔ. Nya ɔ́tɔ mə nkə, “Owoe betidi laatɛyi bə wə mini?”
19 Mfó nya bələkə kɛnyɛ bátɛyi bənkə, “Bətsyuə aatɛyi bənkə fə ni Ntufləsətidi Yohanes. Betsyuə tsya bə Elia. Nya bətsyuə laatɛyi bə Onanto eto unyɛləkətidi koko eto ɔni wə disi úsinkli úbə nkpə feni.”
20 Mfó nya ɔ́tɔ mə nkə, “Nya mimii, owoe biebu biə wə mini?”
Mfó nya Petro dítə mbuayɛ nkə, “Fə ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə.”

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Wə Kanyinyənyə Ku Wə Ukpə Ǝsuə.

21 Yesu əkə mə ato kekleke nkə bántɛyi utidi saa ditiki nəmfo.
22 Yesu esi ɔ́tɛyi mə nkə, “Ele bə ibə bə mɔ, Utidi Eto Ubi, nyə kanyi tinti lə beninə ku besumunyə eto beninə ku afi eto bateasa eto ani nya bɔɔni mɛ boolo mɛ. Fɛɛ lə diyi tsyəfə esuəə, Onanto ebotakasə mɛ utsyiko ɔkɔmə mbə nkpə.”
23 Mfó nya ɔ́tɛyi məmblɛ kenke nkə, “Lə utsyuə ala nkə wəətəkəko mɛɛ, ele bə uləkə wə ato ku wə əsuə utsyiko lə wə alasa əsuə nya lə utsyi wə uyikabie utəkəko mɛ diyi saa.
24 Itsyise utidi saa wə laala nkə waata wə disi eto nkpə, woonyansə mu. Nya utidi saa wə loonyansə wə nkpə nkə lə utəkəko mɛ, wuunyə nkpə manlo.
25 Nte kutəkə ko utidi luunyə lə únyə kawunsiə ka kenke eto bikə nya ónyansə wə nkpə manlo?
26 Lə mɔ ku mɔ asa nnya maate kenke álɛ utidi utsyuə kofanii, wə tsya ebɔlɛ Utidi Eto Ubi kofani lə lefe nə uubə lə wə diyənde ku wə Anto eto diyənde ku batɔnkpe kɛnkɛ kenke eto diyənde əsuə.
27 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə mi bətsyuə ba nkpe mfoo, embukpə isu ese lefe nə bənyə Onanto sekadidi siamə.”

Yesu Eto Ditsyəbi Áfloma Lə Kɔtini Ǝsuə.

28 Fe Kɔsida kɔni eto kama se Yesu lɛtɛyi nyamfoo, ókpa Petro ku Yohanes ku Yakobo ɔ́yɛnko bésu bábe kɔtini besu ko disinti ola katokɔ.
29 Se ɔnlɛ ola botoo, wə ənəmi eto ditsyəbi afloma nya wə awu nnya onkpe léfloma iflubi futututu ɛnlɛ boto lə ənəmi.
30 Lamfolamfoo, betidi inuə bətsyuə əbə bəńyə lə wə ɔflɔ ba ni Moses ku Elia nya banlɛ wə etiki budinko.
31 Bábɔ ku Onanto eto sekakedikɔ eto diyənde nya bédi etiki ku Yesu itsyi lə kusu ko diyifo Onanto eto lelabi nkə ɔyɛ lə ko əsuə lə ukpə lə Yerusalem.
32 Petro ku wə bətsyuə álabe selabe sio sio sio, tsya básankli bənyə diyənde

kplɛ nə əsuə Yesu lɛkɛ ku betidi inuə ba wonko mə díńyə mfó.
33 Se betidi inuə bamfo nlɛ budu lə Yesu flɔɔ, Petro átɛyi Yesu nkə, “Bonamute, bo mfo bubə alɛkɛ itə bo tinti! Tə lə boto ebu ətsyə mfo. Lɔni itə fə, lɔni itə Moses, nya lɔni tsya itə Elia.” Nya asa nnya ɔnlɛ bɔtɛyi mfo kenkee, wóante lefe nə ɔ́tɛyi nnya tsya.
34 Lefe nə úńyə ɔnlɛ etiki budii, lɛtɔntɔ ábɔ díti mə kenke. Nya bakasebi bamə léte sikpi lə lefe nə lɛtɔntɔ nəmfo léba lékpo mə lə əsuə.
35 Mfó əmə bánɔ ɔkɔɛ utsyuə lə lɛtɔntɔ nəmə kafo wə lɛtɛyi nkə, “Nyə nwə mfo ni mɔ Ubi Wə Bákpo Ɔhile Bətsyə. Bitsyue wə ditiki koto!”
36 Se ditiki eto ɔkɔɛ əmə lélaa, bənyə bənkə Yesu mate ete díńyə mfó. Bakasebi bamə éfi nnya bənyə mfó bákula, bántɛyi utidi saa nnya kulesa lə lefe nəmə.

Yesu Ála Lɛwɔnɔ Bua Utsyiko Lə Osaibi Utsyuə Ǝsuə.

37 Se kale dísiəə, Yesu ku wə bakasebi itsyə bamə áyifə betsyi kɔtini komə əsuə bəbə kasɔ. Nya bəbə bétu betidi kpə bətsyuə.
38 Mfó əmə nya osani utsyuə léfa ɔ́tɛyi nkə, “Oteasa! Nlɛ fə lekpakpa, be mɔ ubi əmfo! Wə ete ni mɔ ubi nɛ!
39 Lɛwɔnɔ bua ditsyuə əsiə wə lə əsuə nya diətə woafa bembembe. Diətinkəsə wə kekleke kəmuə wə kasɔ lə kasɔ nya waafo afabe nya efu laabɔ wə lə kɛnyɛ. Yeeyifo wə nko kekleke kaklɛ fɛ lɛwɔnɔ nəmə laataka lə wə əsuə.
40 Nlɛ fə bakasebi lekpakpa minkə bala lɛwɔnɔ bua nəmə bətə mɛ, fɛɛ bámfo ni bola.”
41 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Mi mmi eto betidi, beso biamfo mɛ kanɔ nya bitidi ato mmə? Nte lefe nə eto okle ele bə mfi nkɛ mi lə ɔflɔ isu ese? Nya nte lefe nə sɔ̃ɔ̃ ele bə nkpe utu ntə mi fɛ lə ndu mi lə ɔflɔ.” Nya ɔ́tɛyi osani əmə nkə, “Kpa fə ubi əmə aboko mfo.”
42 Kase ubi əmə nlɛ bubə koo, lɛwɔnɔ nəmə ko dísiə wə lə əsuə dímuə wə lɛsɔ lə kasɔnti nya dítinkəsə wə. Mfó nya Yesu díti lɛwɔnɔ nəmə kusu nya ótsya ubi əmə nya úfi wə útə wə anto.
43 Onanto eto əsuəale kplɛ nyamfo éyifo betidi bamfó kenke yanii.

Yesu Esi Údi Etiki Itsyi Lə Wə Ukpə Ǝsuə.

Yesu eto eyifosa kenke édufə mə lə əsuə iyifo mə yanii lə lefe nə Yesu lɛtɛyi wə bakasebi nkə,
44 “Bianta lesa nə məəbə mi bɔtɛyi əsuə! Nyamblɛ ebubə itə itsyi lə Utidi Eto Ubi əsuə, buufi wə bakpe lə betidi eto ani.”
45 Fɛɛ wə bakasebi bamə mánnɔ asa nyamfo eto kasɔ. Iyifo lesa nə béfi bákula mə, fɛɛ báte sikpi lə kase bɔɔtɔ wə lesatsyuə itsyi lə nnya əsuə lə banɔ kasɔ.

Yesu Ǝləkə Utidi Wə Ni Ɔkplɛnyə Kenke Óte.

46 Kənə kətsyuə əbə kédufə lə bakasebi bamə nti itsyi lə futsyuə ni ɔkplɛnyə onso lə mə nti.
47 Nya se Yesu léte mə nsusu esoo, úfi dikpefi ditsyuə úbə úńyənsə lə mə ənəmi.
48 Mfó nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Utidi wə ke loofo dikpefi nəmfo lə mɔ diye əsuəə, ófo mintsya. Nya utidi wə loofo mɛɛ, oofo utidi wə létsyese mɛ. Itsyise utidi wə laabokosə əsuə kasɔ kenke lə mi ntii, wə ni utidi wə nso kenke nɛ.”

Utidi Wə Ke Leenkisi Mii, Uńyə Mi Kama.

49 Mfó əmə nya Yohanes lɛtɛyi wə nkə, “Bonamute, búnyə utidi ɔni wə nlɛ awɔnɔ bua bola kələkə lə fə diye əsuə nya bɔ́tɛyi wə boənkə úsinkli ɔyɛ, itsyise umbə bo lenti.”
50 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə bakasebi bamə nkə, “Bienti wə kusu, bete biənkə uńyə mi kama.”

Samaria Eto Betidi Bətsyuə Áni Yesu.

51 Nya se lefe nə ele bə Onanto kpa Yesu usuko kato nlɛ boyoo, Yesu áse uyi nkə wuusu Yerusalem.
52 Ótsyese batɔnkpe bətsyuə nkə bátɔ bésu umə utsyuə wə nkpe lə Samaria eto kasɔ lə besu bəmuə əsuə bətsyə itə wə bubə.

53 Fɛɛ se umə əmfo eto betidi léte bə
wɔɔyɛ mfo ofe lə ɔtɔ lə Yerusalem esoo,
bámfo wə.
54 Mfó se bakasebi ba ni Yohanes ku
Yakobo dínyə nko esoo, bátɔ Yesu bənkə,
“Bonamute, aala fə bokpadi ute utsyi
kato ubə ɔtsylɔsə mə?”
55 Mfó nya Yesu lɛtsyi ɔ́wuninsə,
úyenki ókpe mə.
56 Nya Yesu ku wə bakasebi bamə léfe
bésu umə bamba.

Betidi Bətsyuə Ála Bə Bəətəkəko Yesu.

57 Se banyɛ bantɔɔ, osani utsyuə átɛyi
Yesu nkə, “Muutəkəko fə nsu kaka ke
fantɔ.”
58 Mfó əmə nya Yesu lɛtɛyi wə nkə,
“Nkpaflɔbɛ kpe əbiə nnya kafo baalabe,
nya baklɔbɛ nkpe ayo. Fɛɛ Utidi Eto Ubi
əmbə kaka wuuluə wə disi.”
59 Nya Yesu lɛtɛyi utidi bamba nkə,
“Təkəko mɛ.”
Fɛɛ utidi əmfo nkə, “Bonamute, tə mɛ
kusu lə nsu mbikə mɔ anto fɛ.”
60 Mfó əmə nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Tə
mba nsi nkpə fe bekpənkpə lə besu
bebikə mə bekpənkpə tsyuə. Nya mii,
bisu bikatɛyi Onanto eto sekakedikɔ eto
ditiki nəmə.”
61 Utidi ɔni tsya nkə, “Bonamute,
muutəkəko fə. Fɛɛ tə mɛ kusu lə nsu
nkla mɔ betidi fɛ.”
62 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Nwə
ditsyə keyifo kasɔ ku dinwuə, fɛ
weesinkli kabe kamaa, məńyə utə keyifo
kətə Onanto eto sekakedikɔ.”

10

Yesu Ákpe Betidi Fosi Akuanse Ku Inuə Kɔtɔ.

1 Lə nyamfo eto kamaa, Bonamute
ələkə betidi fosi akuanse ku inuə bamba
nya óla mə ótsyese inuə, inuə nkə besu
kəmə ku mbuto bo útsyue útsyə nkə lə
usu ɔyɛ ofe.
2 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bɛkuɛnkə bia
díkayo buləkə fui, fɛɛ beyifoyifo bamə
emfui. Nyaso bɛlɛ ɔkuɛnsate əmə
lekpakpa lə otsyese beyifoyifo lə bəbə
bawunsə lə bələkə bɛkuɛnkə biamə.
3 Bisu! Nlɛ mi botsyese fe asamubi lə
bekiti eto nti.
4 Bientsyi atabitobe nye asatɔtɔ eto
katobe nye afokpa, nya biənńyə lə kusu
bisiəsə kuutsyuə saa.
5 “Diyo saa biudufə, bisiəsə mə bɛtɛyi
biənkə, ‘Diyuə itə diyo nəmfo ku ni
betidi.’
6 Nya lə utidi utsyuə wə laala diyuə
kpe lə mfóo, bitə lə mi diyuə lə ditəkəko
futsyə əmə. Fɛɛ lə kuutsyuə saa əmbə lə
mfóo, bidu ku mi diyuə eto kəsiə kamə.
7 Bisiə lə diyo nə ke bɛsɔnɔ. Nya lesa
saa nə ke boofi bətə mi, bidi lə binə faa.
Itsyise uyifoyifo saa, əńyə itə kayofofo.
Biekedu lə diyo lɔni bisu lebamba.
8 “Nya umə saa wə báfo mii, bidi lesa
saa nə bootə mi.
9 Betsya befimfi ba nkpe lə umə əmə.
Nya bɛtɛyi umə əmə eto betidi biənkə,
‘Onanto eto sekakedidi ebɔfi mi.’
10 Fɛɛ lə bisu umə utsyuə nya báni
bámfo mii, bidu bisu obia nti lə bɛtɛyi
biənkə,
11 ‘Mi umə əmfo eto utembu bo nkpo
bo lə akpa kulaa tsyaa, nnyə mu bɔ́flɛ
bókpo mi mfo. Fɛɛ bekloma biə Onanto
eto sekadidi eto lefe ebɔfi mi!’
12 Nya nlɛ mi bɔtɛyi sitinti kekleke
minkə lə diyi nə bookponko betidi lekpo
ayoo, Onanto ebunyə Sodom eto umə
kulaa tsya kaminsə eso umə əmfo.

Kəmə Kətsyuə Mámfo Yesu Eto Ditiki.

13 “Mbɔbɔɛ məətə mi Korasimfɔ! Nya
mbɔbɔɛ məətə mi Betsaidafɔ! Itsyise lə
ayanisa nnya mínyifo lə mi nti ete
mínyifo lə Tiro ku Sidon eto kəmə bua
inii, eni bəsiə lə kasɔ, béfi afianku
báyimi, bédiki ntɔ lə əsuə, nnya léte
bənkə báni abua nnya béyifo!
14 Onanto ebunyə Tiro ku Sidon eto
kəmə kaminsə eso mi lə Lekpoyi əsuə.
15 Nya fə Kapernaum eto umə, bubu
fanlɛ fə babesə fə ku fə betidi kato eso?
Bɔɔtsylɔsə mi, bato mi bakpe lə ute!”
16 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə bakasebi
nkə, “Utidi wə ke lɔɔnɔ mi ditikii, mɔ
ditiki ɔnɔ. Nya utidi saa wə lɛni mii, mɔ
ɔ́ni. Nya utidi saa wə lɛni mɛ, wote nkə
ɔ́ni Onanto wə létsyese mɛ.”

Betidi Fosi Akuanse Ku Inuə Bamə Ésinkli Bəbə Bésu Yesu Ɔflɔ.

17 Betidi fosi akuanse ku inuə bamə ésinkli bəbə ku disuəyuə. Nya bəbə bátɛyi wə bənkə, “Bonamute, awɔnɔ bua kulaa tsya étsyue bo ditiki koto se bóla nnya búləkə lə fə diye əsuə.”
18 Yesu átɛyi mə nkə, “Nnyə Obonsam se ófankli útsyi kato úbə kasɔ fe ofamfa seka.
19 Bɛnɔ kukɔnɔ! Ntə mi əsuəale bə biofo buńyə lə bawa ku bakpoe əsuə. Ku lə beso olontidi eto əsuəale kenke ani nya kulesa saa embuyifo mi.
20 Fɛɛ yenyifo mi disuəyuə bə awɔnɔ bua etsyue mi ditiki ato. Bomu binyə disuəyuə bə Onanto áwɔni mi aye ókpe lə wə sekakedikɔ kato.”

Yesu Ǝnyə Disuəyuə.

21 Lə lefe nəmfo əsuəə, Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ákpe disuəyuə lə Yesu əsuə kenke nya Yesu lɛtɛyi nkə, “Anto, kato ku kasɔ eto Onamute, maasɔ fə ani, itsyise asa nnya féfi fákula bekuente ku babesibe, ələkə nnya áte mba lenni kulesa ku mba nte fe bekpefi. Sitintii, Anto, nko nkpe fə ɔkɔɛ nɛ.”
22 Nya usi ɔ́tɛyi nkə, “Mɔ Anto éfi asa nnya kenke utə mɛ. Kuutsyuə saa enyi nwə ni Onanto eto Ubi əmə, enso Onanto mate hã. Nya kuutsyuə saa lenyi utidi wə Anto əmə tsya ni, enso wə Ubi ɔni kplo wə mate hã ku betidi ba Ubi əmə díləkə nkə bate Anto əmə tsya.”
23 Nya Yesu lɛtsyi ɔ́wuninsə óbe wə bakasebi bamə nya ɔ́tɛyi mə mate buɛɛ nkə, “Ǝsuə yuə mi sitinti bə bɛlɛ asa nnya bɛnlɛ bunyə mfo bunyə!
24 Nlɛ mi bɔtɛyi minkə, Onanto eto bənyɛləkətidi kpə ku baka tsya ála bə lə bənyə lesa nə bɛnlɛ bunyə, fɛɛ bənnyə, nya lə bánnɔ lesa nə bɛnlɛ bɔnɔ, fɛɛ bɔ́nnɔ.”

Yesu Átɛyi Mə Samarianyə Wə Diyifo Utidi Utsyuə Uni Kafoɛkpɛ Eto Lekpa.

25 Kɔfi eto oteasa utsyuə əbə nkə woato Yesu obe. Nya ɔ́tɔ wə nkə, “Oteasa, be ele bə nyifo fɛ lə nyə nkpə manlo?”
26 Yesu ətə mbuayɛ ɔ́tɔ wə nkə, “Be Asawɔniwɔni Kɛnkɛ eto Kukue lɛtɛyi? Nya ntsyə faanɔ ditiki nəmə kasɔ?”
27 Nya osani əmə dítə mbuayɛ nkə, “La Bonamute Onanto ku fə utu kenke, ku fə lɛwɔnɔ kenke ku fə əsuəale kenke ku fə nsusu kenke tsya, nya laala fə ɔyimitsyuə fe fə əsuə ke.”
28 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Átɛyi ɛlɛkɛ nko. Yifo nko ete ebunyə nkpə manlo.”
29 Fɛɛ se kɔfi eto oteasa əmə léla lə utə wə əsuə lɛbɛ esoo, usi ɔ́tɔ Yesu nkə, “Owoe ni mɔ ɔyimitsyuə?”
30 Mfó nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Lefe ditsyuə nə léfe məə, osani utsyuə étsyi Yerusalem ɔ́tɔ lə Yeriko nya beyu dímuə wə lə kusu. Báblɛ wə nya bələkə wə bikə kenke lə əsuə nya báyani wə betsyə mfó lə ukpə ku mənkpə eto nti.
31 Íbə bə Onanto eto usumunyə utsyuə əbə ɔlɛ bɔyɛ kafe lə kusu komə mfó. Fɛɛ se únyə utidi əmfo lə kusu ɔflɔ, ɔ́yɛ lə lekpake bamba fe údu.
32 Nko kə Lewinyə, utsyuə tsya díbə ɔ́yɛ mfo ɔnlɛ bofe. Nya se únyə osani əmə, wuntsya áyɛ lə ɔflɔ bamba ófe údu.
33 Fɛɛ Samarianyə utsyuə wə dibə ɔ́yɛ lə kusu mfo ɔnlɛ bofe, əbə útu utidi əmə. Nya se únyə wə, wə asa ənə wə kafo.
34 Ɔyɛ úsu wə ɔflɔ nya úfi nnuəbi ku ntə ókpo lə wə afabe nyamə əsuə nya ókle nnya kenke, nya útsyi osani əmə útəkə lə wə ubuki əsuə. Nya úfi wə úsuko bafɔ eto kasɔnɔkɔ nya ɔ́lɛ wə ola óbe wə.
35 Se kale disiə, úləkə atabi ətsyuə útə nwə laabe bafɔ eto kasɔnɔkɔ kamə nya ɔ́tɛyi wə nkə, ‘Kalɛ wə ola. Nya lə nsinkli mbə nlɛ bofe mfoo, moofo fə lesa nə ke fesi fábiasə lə wə bobe əsuə.’ ”
36 Mfó əmə nya Yesu lɛtɔ afi eto oteasa əmə nkə, “Nya lə fə nsusu əsuə, betidi itsyə bamfo nti eto owoe lə fə ənyəsa əsuə, ni utidi wə didufə lə bewudifɔ bamfo eto ani eto ɔyimitsyuə?”
37 Afi eto oteasa əmə ətə mbuayɛ nkə, “Utidi wə dinyə wə kaminsə.” Nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Fintsya su lə esu eyifo nko.”

Yesu Ésu Marta Ku Maria Ɔflɔ.

38 Se Yesu ku wə bakasebi lɛyɛ lə kusu bantɔ, bésu bedufə kebuto kətsyuə. Usio utsyuə wə baakpo Marta ákpa wə úsuko wə diyo.

39 Ɔyimisio utsyuə akɛ Marta wə
baakpo Maria. Usio əmfo əsiə lə Yesu
ɔflɔ nya ɔnlɛ wə asa nnya ɔnlɛ bote
bɔnɔ.
40 Diyo bobe eto asa nnya dísu ítəkə lə
Marta mate əsuə étsyiko wə bulə. Nya
úbə ɔ́tɛyi Yesu nkə, “Bonamute, yenyifo
fə kulesa bə mɔ ɔyimisio áyani diyo bobe
eto asa buyifo nyamfó kenke utəkə mɛ lə
əsuə? Tɛyi wə lə ubə ɔwunsəko mɛ!”
41 Nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “O Marta!
Be kase fanlɛ əsuə bulə lə asa kpə əsuə.
42 Fɛɛ lesa lɔni ete loohiã bə babɛbɛ.
Nya lesa nəmə ni nə Maria díləkə nɛ.
Nya bensiembofo ni lə wə ani.”

11

Yesu Áte Wə Bakasebi Kase Booto Ola.

1 Diyi lɔnii, Yesu ákɛ lə kalebe kətsyuə
ókato ola. Se ólosə, wə bakasebi eto ɔni,
əbə wə ɔflɔ úbə ɔ́tɛyi wə nkə,
“Bonamute, te bo kase buukato ola fe
kase Yohanes léte wə bakasebi.”
2 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Lə bɛlɛ
ola botoo, bɛtɛyi biənkə,
‘Bo Anto,
tə lə bakpasə fə diye.
Fə sekadidi lə sibə.
Beyifo lə fə lelabi əsuə
lə kasɔ mfo fe kase inte kato.
3 Tə bo bo diyi saa eto didisa.
4 Nya lə efi bo abua atsyɛ bo,
fe kase bo tsya leefi katsyɛ utidi saa
wə laata bo kebu.
Nya məntə lə budufə lə botokabe əsuə
nya le ələkə bo etsyiko lə abua əsuə.’ ”
5 Nya Yesu lɛtɛyi wə bakasebi nkə, “Lə
ibə bə mi nti eto utsyuə áyɛ úsu wə
ɔyɛtsyuə eto diyo ku ntsyenti úsu ɔ́tɛyi
wə nkə, ‘Ɔyɛtsyuə, dia ələmbo ətsyə
ətsyuə ətə mɛ,
6 itsyise mɔ ɔyɛtsyuə ɔni etsyi kusu
ubə ɔsɔnɔ mɛ mɔmɔ. Nya didisa saa
ente muutə wə!’
7 “Nya fə ɔyɛtsyuə əmə lɛtɛyi fə nkə,
‘Məmbə ələ mɛ! Bonko mɔ bebi ebolabe
nya búti siku lə diyo. Mensi embofo
botaka mɔmɔ kəbə kətə fə kulesa.’
8 Lə íbə bə ɔ́tɛyi nkoo, be ni lesa nə
fuuyifo? Nlɛ mi bɔtɛyi minkə lə mə
sɛyɛtsyuə mate esoo, wəmbotaka. Fɛɛ lə
kase fənyə fanlɛ wə lekpakpa bɔlɛ hã
esoo, wootaka utə fə lesa saa nə fanlɛ
bɔbɛbɛ.
9 “Bɛtɔ asa lə befi bətə mi. Bɛbɛbɛ asa
lə binyə. Bɛsɔ siku lə basini mi.
10 Itsyise utsyuə saa wə laatɔ asaa,
bəətə wə. Nya utsyuə saa wə laabɛbɛɛ,
wəənyə. Nya utsyuə saa wə laasɔ sikuu,
bɔɔsini wə.
11 “Nya mimba ni bebiantomə́ə, biefi
owa kətə lə lɛkpɛ nə ubi lɛtɔ mi eto
kɛnyɛ?
12 Nye okpoe bomu biefi kətə wə lə
dikusɛmfɔ nə ɔ́tɔ eto kɛnyɛ?
13 Mimba ni babuayifo kulaa tsya yi
kase buifi asa sɛɛ bitə mi bebi. Nya ntsyə
yuutsyə ku Boanto wə nkpe kato itə bo?
Ntsyə yoofó bubə bə wəmbufi wə
Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ utə betidi ba laatɔ wə?”

Betidi Bətsyuə Ǝnə Etiki Itsyi Lə Yesu Ku Beelsebul Ɛto Ǝsuəale Ǝsuə.

14 Lefe lɔnii, Yesu ákala lɛwɔnɔ bua nə
ləəndi etiki ketsyiko lə osani utsyuə əsuə.
Nyaso se lɛwɔnɔ nəmə lɛbɔ lə utidi əmə
əsuə ko, utidi əmə étsyiko etiki budi.
Nyamfo éyifo betidi ba díńyə mfó yanii.
15 Fɛɛ mə bətsyuə átɛyi bənkə,
“Awɔnɔ bua kenke eto uninə wə baakpo
Beelsebul eto əsuəale əsuə woafo nya
bola kələkə lə betidi əsuə.”
16 Nya bətsyuə tsya léla bə baato Yesu
babe eso bátɛyi wə bənkə úyifo ayanisa
ətsyuə lə uləkə ote nkə Onanto ɔflɔ utsyi.
17 Fɛɛ Yesu wə ate mə nsusu lə wə
əsuə. Nyaso ɔ́tɛyi mə nkə, “Sekakedikɔ
saa sia lema akpa akpa nya mə sɔ̃ɔ̃ nlɛ
bɔkpɔ lə bətsyuə əsuə, sekakedikɔ
siamfo eboba. Nya diyo nə ke eto betidi
ləəńyə lə bətsyuə əsuə, diyo nəmə
eboba.
18 Nyaso lə boma kpe lə Obonsam eto
sekakedikɔɔ, ntsyə fɛ wə sekakedikɔ
siamə luunyə? Bɛlɛ bɔtɛyi biənkə maala
awɔnɔ bua kələkə ɛyɛ lə Beelsebul eto
əsuəale nnya wəətə mɛ eso.
19 Nya lə Beelsebul əsuə maala mə́ə,
bawoe əsuə mba ntəkəko mi laayɛ kala
awɔnɔ bua kələkə lə betidi əsuə? Mi
kosate eto mba ntəkəko mi lɛ buləkə
kate nkə bidia baatɛyi.
20 Owo lo! Onanto eto əsuəale bomu
əsuə maala awɔnɔ bua kələkə. Nyalɛ
nyamfo lɛ buləkə kate mi wuee nkə,

Onanto eto sekakedidi ébubə sékpe lə mi nti koko.
21 “Lə əsuəaletidi utsyuə əmuə əsuə ku wə bemamakə uńyə ɔlɛ wə diyo bosee, te fə bike bia nte wə embonya.
22 Fɛɛ lə utidi wə nkpe ale nso wə əbə nkə woakpɔ ku wə nya óso wə anii, woalɛ wə bemamakə bia əsuə ufi wə disi utəkə kafo nya woalɛ utidi əmə eto bikə kafo kesiə kətə bətsyuə.
23 “Utidi wə ke ləmbə lə mɔ lekpakee, te fə uńyə lə mɛ əsuə sitinti. Nya utidi wə ke laankpa asa kətsyə ditsyu ku mɛ, te fə ɔlɛ nnya busense kewi.

Lɛwɔnɔ Bua Eto Businkli Kəbə.

24 “Lə lɛwɔnɔ bua ábɔ lə utidi əsuəə, diesu katsyilama nlebe nlebe bo lekoe kabɛbɛ kaka diɔkɛ ditsyə ɔnwɛ. Nya lə díənnyə kedufəkɔɔ, diatɛyi əsuə nkə, ‘Muusinkli nsu mɔ diyo nə mínsiə kɔ.’
25 Nyaso diesinkli kesu kabe əkənyə nkə bákpa diyo nəmə kafo kɛnkɛnkɛ nya lesa saa nte kukɔnɔ.
26 Lə nnya esoo, diabɛbɛ awɔnɔ bua akuanse nnya nkpe disiale enso ni nya bəəbə bə lə bəsiə mfo. Lə kalosəkɔ, utidi əmfo eto nkpə bo woəsiə abia kaso mbo úsiə kɔ kulaa tsya.”

Yesu Áte Asa Itsyi Lə Utidi Wə Nkpe Le Disuəyuə Kosate Ǝsuə.

27 Lefe nə Yesu lɛtɛyi asa nyamfoo, usio utsyuə wə lɛkɛ lə betidi bamə nti áfa bembembe ɔ́tɛyi nkə, “Onanto lə okpo usio wə lélé fə ku nwə dítə fə lɛmi fáyimi atsyɔ!”
28 Nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Betidi ba laanɔ Onanto eto ditiki nya beeyifo lə ni əsuə, mə bomu ele bə bənyə disuənyuə nɛ!”

Yesu Áni Nkə Weembuyifo Ayanisa.

29 Nya se betidi bamə dítsyiko bufui lə Yesu əsuəə, úsukosə nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bebe kase mi mmi eto betidi nkpe sibusufɔ! Ayanisa eto buləkə kate nya baala bə bəənyə, fɛɛ bembunyə anyinisa saa enso nya díbə lə Yona əsuə seka.
30 Fe kase Onanto eto unyɛləkətidi Yona eto ale díbə itə lə Ninivefɔ əsuəə, nko ke Utidi eto Ubi tsya eto ale luubə fe ditsyəbi itə mmi eto betidi nɛ.
31 Nya lə diyi fɛfɛ eto Lekpoyi əsuəə, Besio eto Oka wə dítsyi Ɔnwɛdikue ebotaka uńyə nya woote mi lɛnimi lə lɛwɔ olo mi dikpi, itsyise ótaka útsyi lə wə kasɔ ka letso famfamfa úsu nkə lə ɔnɔ Oka Salomo eto kobetete eto asa. Fɛɛ nlɛ mi bɔtɛyi minkə utidi wə nso Salomoo, wə ni nwə mfo nɛ.
32 Ninivefɔ ebotaka bəńyə lə Lekpoyi Fɛfɛ əsuə nya boolo mi mmi eto betidi bamfo dikpi. Itsyise lefe nə Yona lɛtɛyi mə Onanto eto ditikii, bátsyi báwuninsə nya báyɛ mə abua buyifo. Fɛɛ nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə, utidi ɔni utsyuə kpe lə mi nti mfo wə lɛmɔ onso Yona kulaa tsya!

Yesu Ǝləkə Lesa Nə Ləətə Utidi Ləəyənde Óte.

33 “Utidi kuutsyuə saa anto okandiɛ kefi kakula nye kakpe lə asa kalɔ. Bomu weefi wə kətəkə lə wə kətəkəkɔ kaka betidi ba ləəbə mfó luunyə asa wue.
34 Utidi eto ənəmi eyifo fe okandiɛ itə wə utidi əmə. Lə fə ənəmi ənyə asa kukɔnɔɔ, fə utidi əmə kenke tsya, yuutə ənyə asa ekpa kenke. Fɛɛ lə fə ənəmi əmbə kɔnɔɔ, te fə fə utidi əmə kenke kpe lə ketuntu əsuə.
35 Nyaso lɔ abe fə əsuə kukɔnɔ bə diyənde nə nkpe fə lə əsuə mamfiani ketuntu.
36 Lə diyənde akpasə fə əsuə kenke nya fə kukalebe saa ləmbə lə ketuntu əsuəə, te fə fə kalebe saa ebunyə lekpasə fe kase okandiɛ ləəyənde nya wə diyənde laakpo fə lə əsuə seka.”

Yesu Álo Yudafɔ Eto Batɔnkotɔnko Bamə Dikpi.

37 Se Yesu dídi etiki ólosəə, Farisinyə ɔni utsyuə ákpadi wə nkə ubə udi lesa lə wə diyo. Mfó nya úsu úsiə lə kasɔ lə diyo nəmə lə udi lesa.
38 Íyifo Farisinyə əmə buɛ se únyə nkə Yesu məmflə kɔni fe kase mə lekpa lete fɛ útsyiko budi.
39 Nyaso Bonamute Yesu átɛyi wə nkə, “Mɔmɔɔ, mi Farisifɔ biəflə mi kedikpɛ ku

akɔbe eto kama, fɛɛ lə ɔnukualɛ əsuəə, biyi ku lefomfi ku asa buayifoyifo sɔ̃ɔ̃.
40 Bieninə! Inni Onanto əmə ete ni nwə díyifo asa nnya kenke eto kafo ku kama lee ntsyə?
41 Bifi lesa saa nə nkpe lə mi kakpɛ ku akɔbe kafo bitə bakombo bə lə mi lesa saa lə ele kɛnkɛnkɛ lə Onanto eto ənəmi.
42 “Mbɔbɔɛ məətə mi Farisifɔ! Biefi mi edisa ku mi nyoma eto bekolenkə ku seko ku afantosi akpa akpa, nnya laanyi fififi eto lekpafosile kətə Onanto. Fɛɛ bɛni asa sɛɛ buyifo lə kɔnukualɛsu əsuə nya biannla Onanto tsya. Nyamfo ni lesa nə ele bə biyifo bɛkɔ lə nnya bímfi bɛnlɛ buyifo koko, nya yanle bə biləkə ku kuətsyuə bitsyɛ kama.
43 “Mbɔbɔɛ məətə mi Farisifɔ! Itsyise biala biə biəsiə lə nsiəkɔ kplɛ bo nso lə ntsyakɔ. Nya biala biə betidi kəsiəsə mi ku dibu lə obia.
44 “Mbɔbɔɛ məətə mi, itsyise bite fe edi nnya mbikə lə kasɔ bəənyə kətsyə lekpo, nya betidi laayɛ lə nnya əsuə kafe itsyise baante nko.”
45 Mfó əmə kɔfi eto oteasa ɔni lə mə nti átɛyi wə nkə, “Oteasa, lə atɛyi nyamfo nkoo, áka bontsya.”
46 Nya Yesu dítə wə mbuayɛ nkə, “Mbɔbɔɛ məətə mi afi eto bateasa tsya. Itsyise bietsyisə betidi bikə bia bembofo butsyi. Nya biemfi nsusu kabe biə biawunsəko mə lə mi butsyi əsuə.
47 “Mbɔbɔɛ məətə mi sitinti, itsyise béto edi kukɔnɔ bitə Onanto eto bənyɛləkətidi. Fɛɛ Onanto eto bənyɛləkətidi bamfoo, lə ɔnukualɛ əsuəə, mi bana mə lélo mə.
48 Nya mi kosatee, bɛtɔnɔ lə nyamfo əsuə biə lesa nə mi anto mə díyifo álɛkɛ. Mə lélo Onanto eto bənyɛləkətidi bamə nya mi léto mə edi.
49 Nyamfo eso Onanto lə wə kobetete əsuə lɛtɛyi nkə, ‘Mootsyese mɔ bənyɛləkətidi ku batɔnkpe nya boolo mə bətsyuə nya bootəkəko bətsyuə kama.’
50 Nyaso mi mmi eto betidi kenkee, boonə mi koto lə Onanto eto bənyɛləkətidi ba kenke bálo idu taa kawunsiə eto kasɔ ketsyikokɔ kə.
51 Idu lefe nə bálo Abel ibə eyo Sakaria wə bálo lə kedikətəkɔ eto leba ku kakɛnkɛkɔ eto nti. Sitinti minlɛ mi bɔtɛyi minkə, Onanto ebunə mi, mmi eto betidi ato lə nyamfo kenke eso!
52 “Mbɔbɔɛ məətə mi kɔfi eto bateasa! Itsyise diyo nə kafo kobe nkpee, bíti ni siku bíləkə safui bídunko. Fɛɛ mi kosate áni biə biembudufə lə ni kafo. Nya bieti betidi bamba ba nlɛ bokplatsya bə beedufə lə ni tsya kusu.”
53 Se Yesu dídu lə kaka mfóo, Farisifɔ ku kɔfi eto bateasa étsyiko bunyənki nya bátɔ wə etiki kpə ku lɛblɔfi.
54 Nya banlɛ kusu bɔbɛbɛ lə kase bɔɔyɛ bəmuə wə lə wə ditiki əsuə bə ɔtɛyi kabua.

12

Yesu Ǝkə Ato Lə Betidi Eto Ǝnəmi Bobe Keyifo Asa Ǝsuə.

1 Se betidi akpi akpi bətsyuə díbə bátsya mfóo, itə bə bétsyiko bətsyuə bukə kamanklii, Yesu étsyiko wə bakasebi etiki budi katɛyi nkə, “Bebe sinini lə Farisifɔ eto bidiabidia eto asayifoyifo nnya laayansə betidi əsuə.
2 Lesa saa nə betidi díyifo bákula, əbɔbɔ lə lekple utidi saa nyə wuə, nya akulasa saa əbɔbɔ bate.
3 Nyaso lesa saa nə ke bátɛyi lə kaka lenaa, diɔbɔ lə lekple banɔ. Nya asa nnya bátɛyi lə kawɛ əsuə lə diyo kəmiəə, booləkə nnya babe letsya utsyuə saa nɔ.

Bete Onanto Sikpi, Ni Utidi.

4 “Bayɛtsyuə, nlɛ mi bɔtɛyi minkə, bianté sikpi betidi ba laafo etidisuə ete bolo nya bensiembofo kulesa buyifo lə nnya kama.
5 Utidi wə ele bə bete sikpii, muuləkə wə nte mi. Bete sikpi Onanto wə lə ólo fə ólosəə, nya unsi onkpe əsuəale uufi fə oto okpe lə ditefɛnku nə ləənyə lefe saa kəmiə. Befo mɛ bɛnɔ biə, wə ni utsyuə ele bə bete sikpi nɛ.
6 Inni pɛsewa inuə ete baate ntsyuɛ nnɔɔ? Fɛɛ Onanto anta mə kuutsyuə saa əsuə.
7 Mi disi eto sɛwɔni kulaa tsya, Onanto yi se leklambi. Nyasoo, biensite sikpi itsyise befo koya beso baklɔbɛ kpə.

Bińyə Lə Yesu Eto Kama Kekleke.

8 “Nlɛ mi bɔtɛyi kasini minkə, utidi wə
ke lɔɔtɛyi lə betidi eto ənəmi nkə uyifo
mɔ olee, Utidi Eto Ubi tsya ebofo wə fe
wə ole lə Onanto eto batɔnkpe eto ənəmi.
9 Fɛɛ utidi wə lɔɔni mɛ lə betidi eto
ənəmii, Utidi Eto Ubi tsya ebɔni wə lə
Onanto eto batɔnkpe kenke eto ənəmi.
10 Nya utidi saa wə lɔɔtɛyi lesatsyuə
uńyə lə Utidi Eto Ubi əsuəə, Onanto
ebufi ɔtsyɛ wə. Fɛɛ utidi wə luudi
mbusiotiki lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əsuəə,
Onanto embufi nnya ɔtsyɛ wə kulefe.
11 “Lə ibə bə bakpa mi besuko Yudafɔ
eto katsyakɔ nye baka eto ənəmi bə
baakponko mi lekpoo, biəntə lə ilə mi lə
lesa nə biusu bɛtɛyi əsuə nye kase biota
mi əsuə disi.
12 Itsyise Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ebote mi lesa
nə biɔtɛyi lə lefe nəmə ayo.”

Lekpa Itsyi Lə Otabinyə Wə Leeninə Utsyuə Ǝsuə.

13 Utidi utsyuə ákɛ mfo lə betidi nti wə
lɛtɛyi Yesu nkə, “Oteasa, tɛyi mɔ ɔyimi
fənkə usie bo anto eto bikə bia utsyə bo
lə mfo mɔ bele.”
14 Mfó Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Osani,
owoe dítə mɛ kusu nkə nsie bikə nye
nyifo okponkpo lə mi inuə eto bikə busie
əsuə?”
15 Mfó nya ɔ́tɛyi məmblɛ nkə, “Bitəkə
ənə lə bebe kukɔnɔ lə bikətanta ku
kunənkpə saa eto okle əsuə, itsyise utidi
eto nkpə sitinti manyɛ lə bikə bia nkpe
wə, lə uyifo otabinyə kulaa tsya əsuə.”
16 Yesu ésukosə ɔ́tɛyi mə lekpa nəmfo
nkəə, “Otabinyə utsyuə əsiə lə lefe nə
léfe mmə wə lɛkɛ nsɔ kpə bo lɛlɛkɛ
bidikə tinti.
17 Lə nyamfo eso úfi nsusu nkə, ‘Se
mənnyə kaka muutsyə mɔ bidikə
biamfoo, be ele bə nyifo?
18 “ ‘Lesa nə ele bə nyifo ni bə mooba
mɔ kenwu ka kɔ nya mooto kafɔfɔ ka
lɔɔmɔ eso nka kɔ. Mfó muunyə kətsyəkɔ
itə mɔ bidikə ku bikə kenke.
19 Nya mɔɔtɛyi mɔ əsuə minkə
disiɛkpɛ kpe mɛ. Nkpe asa sɛɛ kpə nnya
mɔɔlɔ ntsyə itə alɛ kpə. Muusiə ntsyə
ɔnwɛ nya muudi, nnə nya muudi nkpə
nyə disuəyuə.’
20 “Fɛɛ Onanto átɛyi wə nkə, ‘Fə
utidimumu! Ketsye kamfo hã moofo fə
nkpə lə fə ani. Nya owoe luudi asa nnya
fála fə alɔ ətsyə fə əsuə mfo?’ ”
21 Mfó nya Yesu lélosə wə etiki nkə,
“Mmə yuutsyə itə betidi ba laabɛbɛ asa
kpə kətsyə əsuə lə kasɔ mfo nya baanlɔ
kulesa kətsyə lə Onanto eto nɛ.”

Ka Ase Lə Onanto Ǝsuə.

22 Nya Yesu lɛtɛyi wə bakasebi nkə,
“Nyaso nlɛ mi bɔtɛyi minkə biankpɔnko
əsuə lə lesa nə biudi bisiə nkpə nye lesa
nə biɔlɛ əsuə.
23 Nkpə afo koya boso didisa, nya
etidisuə tsya afo koya eso lesa nə bɔɔlɛ lə
əsuə
24 Bɛlɛ ənəmi bebe baklɔbɛ ba laamfó
ɔkɔɛ nya bəəmfəsə nye bələkə bidikə lə
ɔkuɛ tsya. Bəmbə kenwu nye bikə
kətsyəkɔ. Fɛɛ Onanto əətə mə didisa!
Nya mimba lefo koya benso baklɔbɛ
nkpə!
25 Nya mi utsyuə ebofo nkpə busiə diyi
lɔni kplo kasonsə alɛ nnya ele bə usiə
ɛyɛ lə wə lekplatsya əsuə?
26 Nya lə biembofo kulesa buyifo lə asa
kɛkɛ nyamfo əsuəə, beso bia bakplatsya
kele əsuə lə asa bamba tsya əsuə?
27 “Bibu bebe kase dituwinimi ləəmə
kanɔ bobee. Kaanta olokotutu nya
keendi kafia kefi keti əsuə. Fɛɛ nlɛ mi
bɔtɛyi minkə Oka Salomo kulaa tsya lə
wə kɔlɔkɔ eto diyəndе əsuəə, mánnɔ
bobe fe dituwunimi nə ləəmə mfó.
28 Lə Onanto ləətə sefa kɔlɔkɔ komfo
eto oklee, sefa sia ləəńyə mmi ete nya lə
kəsiəsə ete baala se kato kakpé lə
ditefɛnku kəmiəə, ntsyə yuubə bə
Onanto əmfo kə embutə mi alɛsa nnya
ləmboso sefa eto ale nyamə? Be dítə eso
mi bofokanɔ ləmbə ale mmə?
29 Nyaso biante sikpi lə bɛsɛsə ənəmi
bikatɔ biənkə be biudi nye be biunə.
30 Itsyise betidi ba dímamfo Onanto
bánɔɔ, mə ni mba leefi mə ənəmi kətəkə
lə asa nyamfo əsuə nɛ. Mi Anto yi nkə
asa nyamfo kenke afe itə mi.
31 Bomu bikebu disi ketsyiko lə Onanto
eto sekakedikɔ əsuə nya uufi nyamfo
kenke utə mi.

Bifi Mi Kusubebe Bitəkə Lə Onanto Eto Sekakedikɔ Eto Asa Ǝsuə.

32 “Mi ditsyukpa kɛkɛ nə ntəkəko mɛ,
biante sikpi. Itsyise iyifo Onanto eto
lelabi bə utə mi kəsiəkɔ lə wə
sekakedikɔ.
33 Bifi mi bikə bia nte mi bisu bete lə
bifi atabi nyamə bitə bakombo. Lə
bɛbɛbɛ otabitobe wə ləəmbobia bitsyə
əsuə lə Onanto eto. Mfóo, nya mi bikə
bia lefo koya luutsyə kpoo nya biembolo
kulefe. Itsyise uyu saa əmbofo budufə
mfo nya balɛ lembobiasə mi.
34 Itsyise kaka fə bikə bia lefo koya
ntee, mfo mi ketu tsya luusiə nɛ.

Yesu Átɛyi Wə Bakasebi Nkə, Bəmuə Ǝsuə Bətsyə.

35 “Bimuə əsuə bitsyə itə lesa nə ke
luubə, lə mi kakandiɛ lə kəkənyə. Nya
biəntə lə mi okandiɛ lə ɔni.
36 Bimuə əsuə biǹyə fe kase beyifoyifo
ləəǹyə kəsəkə mə Onamute wə luutsyi
kusiə kakpakɔ ubə. Lə ubə ɔsɔ sikuu, lə
basini bətə wə lamfolamfo.
37 Beyifoyifo ba Onamute luubə unyə
nkə bəǹyə balɛ bose itə wə bubəə,
ebunyə disuəyuə tinti! Nlɛ mi bɔtɛyi
minkə, wɔɔwuninsə kafia lə lɛmɔkɔsi
ɔtsyimi, nya wuutə nkə bəsiə lə wə
kedikɔ, nya wə kosate luutə mə lesa bedi.
38 Lə ibə bə ntsyenti nye kolensiənto
kplɛ úbə nya únyə mə se bəǹyə bensəkə
wə bubəə, nte disuəyuə nə eto okle
wookpe mə!
39 Mɔmɔɔ, bete biə lə oyosate ebote
lefe nə uyu luubə uyu wəə, eni wəmbutə
wə kusu nkə oba udufə wə diyo.
40 Nyaso nko ele bə itsyə mi tsya bə
biǹyə bikabe kusu nɛ, itsyise mɔ, Utidi
Eto Ubi, ebubə udufə lə lefe nə bɛnnlɛ
wə kusu bobe.”

Uyifoyifo Wə Leetsyue Koto Ku Nwə Leentsyue Koto.

41 Mfó əmə nya Petro lɛtɔ Yesu nkə,
“Bonamute, bo fanlɛ lekpa nəmfo bɔtɛyi
kətə, lee diǹyə itə utidi saa?”
42 Nya Yesu ditə mbuayɛ nkə,
“Uyifoyifo ni nwə ntəkə ənə nya weeyifo
keyifo lə ɔnukualɛ eto kusu əsuə, wə ni
nwə wə Onamute leefi kətsyə lə wə
beyifoyifo fɛfɛ eto kɛnyɛ nɛ. Nya wə ni
futsyə luutə wə beyifoyifo fɛfɛ mə didisa
lə lefe sɛɛ əsuə nɛ.
43 Bebe, lə uyifoyifo əmə afo nya
woeyifo ke kukɔnɔ fɛ wə Onamute
díbəə, wuunyə disuəyuə tinti lə uyifoyifo
əmə əsuə!
44 Sitintii, nlɛ mi bɔtɛyi minkə wə
Onamute əmfó ebufi uyifoyifo əmə utsyə
lə wə bikə kenke eto kɛnyɛ.
45 “Fɛɛ lə uyifoyifo əmə átɛyi nkə, ‘Mɔ
Onamute ésu kusu wəəmbubə mlə,’
nyaso útsyiko budi kənə kəkpə ntə nya
woablɛ beyifoyifo fɛfɛ ba ni basani ku
besio kenke ku disialee,
46 wə Onamute ebubə lə lefe nə wə
uyifoyifo lenyi, ɔnnlɛ kusu bobe. Mfó
Onamute əmə ebunə wə koto kekleke ko
dinyə itə mba ditidi ato bamfó eto okle.
47 “Uyifoyifo wə nyi lesa nə wə
Onamute laala nkə uyifo utə wə fɛ woani
ni buyifo se woanla nkə woeyifo lə nnya
əsuə esoo, ablɛ hã buukablɛ wə nya
luutə ofo afabe lə wə əsuə.
48 Fɛɛ uyifoyifo wə lennyi lesa nə wə
Onamute laala nkə uyifo fɛ uyifo lesa nə
diǹyə itə kotonənə, sɛkɛ ete boonə wə
koto. Utidi saa wə bətə asa kpəə, nko ke
ele bə uyifo asa kpə nɛ. Nyaso utidi saa
wə bətə asa kpə isi ensoo, nko ke ele bə
uyifo keyifo isi eso nɛ.

Betidi Eto Nti Ebusənsə Lə Yesu Eso.

49 “Mfi Onanto eto kotonənə ko nte fe
ute seka mboko kawunsiə. Nya nla
sitinti minkə eni utsyiko buǹyə koko.
50 Ntufləsəfləsə eto bulə kplɛ butsyuə
kpe ele bə mfo fe kase ketu leetsyi utidi
kedunko. Nya membunyə lɛwɔnɔ nsiə
isu ese lefe nə bulə bomfó díbə bófe.
51 Bíbu biə mbə kawunsiə miə məətə
mi diyuə? Owo lo! Inni diyuəsə, bomu
nti busənsə eso.
52 Nya idu mɔmɔ ɛntɔɔ, ayo nnya fe
kaka betidi ɛnɔ nkpee, boosensə lə
bətsyuə əsuə. Inuə ebotaka bəǹyə lə
itsyə əsuə nya itsyə lootaka bəǹyə lə
inuə əsuə.
53 Ubianto ebotaka uǹyə lə wə
bebisaibi əsuə, nya bebisaibi lootaka
bəǹyə lə mə anto əsuə. Ambemə
ebotaka bəǹyə lə mə bebisiobi əsuə, nya
bebisiobi tsya lootaka bəǹyə lə mə
ambemə əsuə. Nya bəsəambe mə

lootaka bəńyə lə mə bebisaibi eto bəsiə əsuə, nya bebi eto bəsiə lootaka bəńyə lə mə bəsəambemə əsuə.”

Yesu Ǝkə Betidi Ba Údinko Etiki Ato.

54 Yesu átɛyi betidi bamfó tsya nkə, “Lə binyə biə lɛsɔmiloku ana ditsyi kofe eto diyo kedufəkɔ lə difule lɛlɛ bubəə, biatɛyi mfó əmə biə ɔsɔmi ebubə ɔni. Nya yəəbə kətə nko.

55 Nya lə binyə biə ufiebi lɛ bɔsɔ ketsyi Ɔnwɛdukuə eti ɔnlɛ bubəə, biatɛyi biə utefofo nye diwi ɛbɔkɛ. Nya yəəbə kətə nko.

56 Ǝnəmi, ənəmi eto betidi, lə binyə kato ku kasɔ eto ditsyəbii, biate lefe nə ɛnlɛ bote, beso bɛnnlɛ mɔmɔ eto lefe kasɔ bɔnɔ kələkə kate?

Yesu Áte Nkə Balɔ Betidi Inuə Eto Nti Bətsyə.

57 “Beso biamfo budufə lə asa kəmiə kabe lɛsɛ nə ele bə biyifo?

58 Lə utidi utsyuə ákpadi fə etiki lə lekpokakpokɔ nkə fonko wə ákɛ etiki ətsyuəə, yɛ lə kusu saa əsuə lə alɔ etiki nyamə ətsyə fɛ lə bidufə lekpokakpokɔ. Leni nkoo, wuufi fə utə bakponkpo nya mba ləəmuə betidi luufi fə bato bakpe lə diyo.

59 Nya nlɛ fə butə bote minkə ebɔkɛ mfó isu ese lefe nə fafó fə kotonənə eto kayo kenke falosə.”

13

Lə Biantsyi Akɔɛsi Bɛwuninsəə, Bionya.

1 Lə lefe nəmfóo, betidi bətsyuə ákɛ mfó ba lɛtɛyi Yesu kase Pilato lélo Galileafɔ bətsyuə lə lefe nə bəkətə Onanto kedi.

2 Mfó nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Bibu biənkə se bálo Galileafɔ bamfo nko esoo, mə abua nnya béyifo amɔ eso Galileafɔ fɛfɛ kenke?

3 Owo lo! Inni nko ini kon! Fɛɛ nnya míntɛyi mi ni bə, lə bianyɛ mi asa bua buyifoo, nko ke mi tsya luubə bikpə nɛ.

4 Nya betidi lefosi mflamfla ba Siloa eto diyo kplɛ nəmə léba lékpo mə lə əsuə bəkpəə, bibu biə lə nyamfo eso beyifo babuatidi banso mba nsi lə Yerusalem mfó kenke?

5 Owo lo! Inni nko ini kon! Nlɛ mi bɔtɛyi minkə lə bientsyi mi akɔɛsi bɛwuninsə, nko ke mimblɛ kenke luubə bikpə fe mə ke nɛ.”

Yesu Átɛyi Lekpa Itsyi Lə Kudiyi Ko Laannwɔ Ǝsuə.

6 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə lekpa nəmfo nkə, “Lefe ditsyuə nə lefe mə, osani utsyuə ákɛ mfó wə lɛkɛ kudiyi kutsyuə lə wə ɔkuɛ. Úsu nkə lə usu ɔbɛbɛ kuyi komə eto ebibi, fɛɛ wənnyə ku ətsyuə.

7 Mfó əmə ɔ́tɛyi nwə laabe wə ɔkuɛ əmə nkə, ‘Bebe! Alɛ ətsyə ni nyamfo nɛ se məəbə mfo kəbə kabɛbɛ kuyi komfo eto ebibi kanɔ nɛ. La ko akpo kasɔ, itsyise kumbə kutəkə saa itə kasɔ ka əsuə kuńyə mfo.’

8 “Fɛɛ nwə laabe ɔkuɛ əmə ətə mbuayɛ nkə, ‘Bonamute, yani ko lə kusi kunyə lɛlɛ lɔni kplo lə bobe. Muuku ko kalɔ ntsyilama nkpo asa nnya lɔɔlɛkəsə kasɔ kamə lə bobe.

9 Nya lə kofó ebibi kpə bɔnwɔɔ, ɛlɛkɛ. Fɛɛ lə koamfo bɔnwɔ lɛlɛ nə luubə, ebofo ko bola kakpo kasɔ.’ ”

Kənə Bio Esi Kəbə Itsyi Lə Ɔnwɛditsyəyi Ǝsuə.

10 Nya lə Ɔnwɛditsyəyi lɔni əsuəə, Yesu ákɛ mfó úkate asa lə Yudafɔ eto katsyakɔ kətsyuə.

11 Nya usio utsyuə tsya ákɛ mfó wə lɛwɔnɔ bua ditsyuə díkələ fe lefosi alɛ mflamfla sɔ̃ɔ̃. Lɛwɔnɔ nəmə ətə bə usio əmə ənwə úkənə lefe saa eso woamfo bɔtsyɔ kəńyə tente.

12 Se Yesu dínyə wəə, ókpadi wə nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Usio, báyankli fə lə fə bufi əsuə!”

13 Nya Yesu dífi wə ani útəkə lə usio əmə əsuə. Lamfolamfo, usio əmə átaka úńyə ɔ́tsyɔ nya ɔ́tɛsə Onanto.

14 Nwə laabe Yudafɔ eto katsyakɔ kamə ənyə ɔblɔ tinti lə kase Yesu létsya ufimfi əmə lə Ɔnwɛditsyəyi əsuə eso. Nyaso ɔ́tɛyi betidi bamfó kenke nkə, “Bokpe eyi akua nnya ele bə bufi buyifo bo nyifo. Nyaso bekpe eyi nyamfo bə lə lesatsyuə lɛ mii, bibə lə batsya mi, inni lə Ɔnwɛditsyəyi əsuə!”

15 Mfó əmə nya Bonamute dítə wə mbuayɛ nkə, “Mi, ənəmi ənəmi eto

betidi, mii, biələkə bebuki ba leeyifo mi keyifo nye leetsyi mi bikə ketsyiko lə kakuɛ nya biakpa mə kesuko ntu kənəkɔ lə Ɔnwɛditsyəyi.
16 Nya mɔmɔɔ, biənyə Abraham eto ketsyikɔ eto ubi sionko wə ńyə mfo, wə Obonsam dífi kəkuə ókle lefosi alɛ mflamfla sɔ̃ɔ̃ ni nyamfo. Yenyifo lesa nə lɛlɛkɛ bə bələkə wə lə kəkuə lə Ɔnwɛditsyəyi əsuə?”
17 Etiki nnya Yesu díləkə ɔ́tɛyi mfo ətə bə kofani əmuə wə balo, nya betidi bamba dínyə disuəyuə lə anyinisa nnya kenke ɔnlɛ buləkə kate eso.

Yesu Éfi Onanto Eto Sekakedikɔ Ókatesə Ko Diyibibi Nə Nso Bɔfɛ.

18 Mfó əmə nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Biyi kase Onanto eto Sekadidi laayɛ kesensə? Nya be ele bə bufi nnya bokatesə ko?
19 Bebe! Osani utsyuə éfi diyibibi ditsyuə nə nso bɔfɛ óto lə wə ɔkuɛ. Se diyibibi nəmə díkəə, díbə lébe léfiani kuyi kplɛ kutsyuə eto kɔlɔmɔ əsuə bakləbɛ díbə báto ayo bakpe.”

Yesu Éfi Onanto Eto Sekakedikɔ Ókatesə Ko Ǝnyənkisəsa.

20 Yesu esi ɔ́tɛyi mə lekpa bamba nkə, “Be muufi Onanto sekadidi nkatesə ko?
21 Usio utsyuə éfi əyənkisəsa úfi ótsyakasə ku nnamfo eto ɔkpɛ ɔni, nya ɔ́fɔkɔtisə ɔ́wɔ mu isu ese lefe nə əyənkisəsa nyamə léba ídufə lə nnamfo bomə kenke əsuə nya dítə botaka.”

Yesu Átɛyi Nkə Nkpə Eto Kesie Mammɔ.

22 Yesu ésu ɔ́yɛ lə kəmə ku mbuto kafo nya óte betidi asa lə lefe nə ɔntɔ lə Yerusalem.
23 Mfó əmə nya utidi utsyuə lɛtɔ wə nkə, “Bonamute, ɛkpɛ ini bə betidi ba luubə bənyə bofo, əmbufui lee ntsyə ini?”
Mfó əmə nya Yesu dítə mbuayɛ nkə,
24 “Bekpe ale lə bɛyɛ lə kesie ka nso bɔfɛ bidufə. Itsyise betidi kpə ebola sitinti bə baayɛ mfo lə bedufə, fɛɛ bəmbofo budufə.
25 Lefe ebubə leyo itə buudufə nya Onamute əmə lootaka uńyə nya wuuti kesie kamə. Nya mimba dibu biińyə lə lekple biu kasɔ siku katɛyi biənkə, ‘Onamute, sini bo!’
“Fɛɛ Onamute əmə ebuləkə kɛnyɛ ɔtɛyi nkə, ‘Minnyi mi ku kaka bitsyi!’
26 “Nya biɔtɛyi biənkə, ‘Bo ku fə lídi búnə, nya fáte asa lə bo umə!’
27 “Fɛɛ usi ɔɔtɛyi mi nkə, ‘Minnyi mi! Bidu mɛ lə akɔ mi babuayifotidi.’
28 “Mfo əmə nya nku buwi ku animi bunə lɔɔkɛ lə lefe nə biunyə Abraham ku Isak ku Yakob Ku Onanto eto bənyɛləkətidi kenke lə Onanto eto sekakedikɔ lə lefe nə Onanto léla mi ɔnlɛ bɔtɛyi nkə biendufə mfó.
29 Betidi ebutsyi kofekatokɔ ku diyo kedufəkɔ bəbə. Nya mba ditsyi ɔnwɛ kato ku ɔnwɛ dikuə ebotsya nya boodi bənə lə Onanto eto sekakedikɔ.
30 Nya betidi bətsyuə ba ni bafɛfɛ, mə luubə bedi betutɛ. Nya mba ni betutɛ eto bətsyuə, mə luubə bafiani bafɛfɛ nɛ.”

Yesu Kpe Lelabi Utə Yerusalem.

31 Nya lə lefe nəmfo kəmiə, Farisifɔ bətsyuə əbə Yesu ɔflɔ nya bátɛyi wə bənkə, “Kɔse lə abɔ mfo edu mɔmɔ mɔmɔ lə esu kalebe bamba, itsyise Oka Herodes ala nkə wə alo fə.”
32 Mfo əmə nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Bisu bɛtɛyi wə obiasətidi əmfó biənkə mɔ nlɛ bɔtɛyi minkə, ‘Mmi, moola awɔnɔ bua nləkə nya mootsya betidi efimbi, efimbi nya banlɛ isu ese kusɛɛ. Nya lə diyi tsyəfə əsuə, moolosə mɔ keyifo.’
33 Nyaso ele bə ndiə ndiə ndiə nyɛ nsu sɛtɔ mmi isu ese kusɛɛ ku kəsiəsə. Itsyise yanle bə ibə bə balo Onanto eto unyɛləkətidi ku utsyuə sa lə kalebesa enso lə Yerusalem eto umə kafo.
34 “Yerusalem, Yerusalem! Fə betidi laalo Onanto eto bənyɛləkətidi, nya biakpɔ aba Onanto eto batɔnkpe ba ótsyese mi. Lə lefe kpə əsuəə, nla miə lə nkpa fə betidi ntsyə ditsyu fe kase ukusɛsiəle leesensə wə mbamba keti wə bebi, fɛɛ áni.
35 Lə nyamfo esoo, Onanto ebuləkə wə ato utsyiko lə umə əmfo. Nya lə ntɛyi mi sitinti minkə, biensiembunyə mɛ bio isu ese lefe nə biudi etiki bɛtɛyi biənkə,

‘Atɛsə itə nwə luubə lə Boanto Onanto eto diye əsuə!’ ”

14

Yesu Esi Ótsya Osani Utsyuə Lə Ɔnwɛditsyəyi.

1 Lə Ɔnwɛditsyəyi ditsyuə əsuəə, Yesu ésu Farisifɔ eto beninə ɔni eto diyo lə kaka bákpadi wə bə ubə udi lesa. Nya bətsyuə akɛ mfo ékeyu kalɛ ola lə wə əsuə kekleke.
2 Mfó nya osani utsyuə wə eto ani ku akpa lɛfɔɔ, díbə wə ɔflɔ.
3 Nya Yesu lɛtɔ kɔfi eto bateasa ku Farisifɔ bətsyuə nkə, “Bo kɔfi ətə bo kusu nkə batsya utidi lə Ɔnwɛditsyəyi əsuə, lee koəntə bo kusu?”
4 Fɛɛ bámfo kɛnyɛ bufə katɛyi kulesa. Mfó əmə nya Yesu lɛkɔbe utidi əmfo ókpa wə úsuko kutsyə nya ótsya wə nya útə wə kusu údu.
5 Mfó əmə nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Lə mi utsyuə kpe ubi nye onantsyui nya ófankli údufə lə dibiə ditsyuə kafo lə Ɔnwɛditsyəyi, embunə wə ələkə lə Ɔnwɛditsyəyi lamfolamfo?”
6 Fɛɛ bámfo wə ditiki eto mbuayɛ butə bio.

Yesu Átɛyi Kase Baabokosə Ǝsuə Kasɔ Ku Kase Baafo Bafɔ.

7 Se Yesu dínyə kase betidi ba bákpadi báboko mfó eto bətsyuə nlɛ nsiəkɔ kplɛ bota kətə əsuə, ɔ́tɛyi mə lekpa ditsyuə nkə,
8 “Lə utidi utsyuə ákpadi fə nkə bə wə kusiəkakpakɔ, mensu əsiə lə kakplɛkɔ. Itsyise ətsyuə ókpadi utidi wə nkpe dibu onso fə tsya oboko mfó.
9 Nya utidi wə lékpadi mi inuə ba kenke díbə mfó ɔ́tɛyi fə nkə, ‘Tə lə utidi əmfo lə ubə usiə mfó.’ Yoohiã bə taka lə esu əsiə lə kaka ləmbə dibu ku kofani.
10 Bomu lə bákpadi fə bakoko kalebe kətsyuə, su əsiə lə kaka lenni kakplɛkɔ. Nya lə utidi wə lékpadi fə əbəə, mfo wɔɔtɛyi fə nkə, ‘Ɔyɛtsyuə, taka lə mfó lə əbə əsiə lə kakplɛkɔ mfo.’ Nya nyamfo ebokpe fə dibu lə betidi bamba ba bákpadi báboko mfó kenke eto ənəmi.
11 Itsyise utidi saa wə labesə əsuə kato, Onanto ebobokosə wə kasɔ. Nya utidi saa wə laabokosə əsuə kasɔ, Onanto ebobesə wə kato.”
12 Mfó nya Yesu lɛtɛyi utidi wə lékpadi wə nkə ubə kedikɔ mfó nkə, “Lə akpadi betidi fə bəbə bedi ləfə diyo, mankpadi fə bayɛtsyuə nye fə bayimi nye fə betidi nye fə bayotsya ba ni batabinyə. Itsyise mə tsya ebokpadi fə nko kə bə, bə lə əbə edi. Nya lə ibə nko, nyalɛ te fə lesa nə féyifo fətə məə, eto oko banlɛ buləkə kətə fə nɛ.
13 Bomu lə alɛ diyi nəmfo eto okle budii, kpadi bakombo ku betidi ba lamfo bɔyɛ kukɔnɔ ku mba lɛtsyini ku benəmba.
14 Nyamfo luutə Onanto kpo fə atsyɔ nɛ. Itsyise betidi bamfó əmbofo fə kayo bofo lə nnya kɛnyɛ kulesa. Onanto ebofo fə nya kayo lə diyi nə əsuə betidi sɛɛ lootaka betsyi ɔkɔmə bəbə nkpə.”

Bákpadi Betidi Bə Bəbə Diyisɛɛ Kedikɔ.

15 Se betidi ba nsi lə kedikɔ mfó eto ɔni lɛnɔ ditiki nəmfo, ɔ́tɛyi Yesu nkə, “Sitinti, disuəyuə ebɔkɛ lə betidi ba luubə bedi lesa lə Onanto eto sekakedikɔ!”
16 Mfó əmə nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Lə lefe nə léfe məə, osani utsyuə ákpadi betidi kpə lə wə diyi kplɛ ditsyuə eto lesakedikɔ.
17 Se lefe léyo bə betsyiko budi kənəə, óla wə beyifoyifo ókpe nkə batɛyi wə betidi ba kenke ókla utsyə nkə bəbə. Itsyise lesa saa ebɔflɔ!
18 “Fɛɛ məmblɛ kenke étsyiko taflatsyɛ boto. Utidi tutɛ átɛyi uyifoyifo ɔni əmə nkə, ‘Nya kasɔ kətsyuə nya ele bə nsu mbe kə. Nyaso tɛyi wə fənkə, “Nlɛ wə lekpakpa, məmbofo bubə.” ’
19 “Obamba tsya nkə, ‘Ńnya banantsyui lefosi ba lɔɔwunsəko mə lə ɔkuɛ. Nya kusu mintɔ miə lə nsu nto mə mbe lə boofo keyifo buyifo. Nyamfo esoo, tɛyi wə fənkə, “Nlɛ wə lekpakpa, məmbofo bubə.” ’
20 “Obamba tsya nkə, ‘Mɔmɔ ete minkpa kusiə nɛ, nyaso məmbofo bubə.’
21 “Uyifoyifo ɔni əmə esinkli úsu, úsu ɔ́tɛyi wə Onamute asa nyamfo kenke. Mfó kafo ányi wə Onamute əmə tinti nya

ɔ́tɛyi wə uyifoyifo əmə nkə, ‘Kɔse lə esu əńyə lə esu ku nlebe nlebe kenke lə umə əmə lə akpa bakombo ku betidi ba lɛtsyini ku bənəmba ku mba kenke leba bankpo lə kasɔ aboko mfo.’
22 “Mfo əmə nya uyifoyifo əmə dísu úyifo nko. Nya úsinkli úbə ɔ́tɛyi wə Onamute nkə ókpadi mə, fɛɛ nsiəkɔ kpə esi bubu bute.
23 Mfó əmə nya Onamute lɛtɛyi wə nkə, ‘Su lə esu ayɛ lə umə ku mbuto eto esu lə akpe nkɛale lə akpa betidi ba kenke aboko itə lə diyo nəmə kafo kenke lə diyi.
24 Nya nlɛ fə bɔtɛyi kakpasə minkə betidi ba kenke mínkpadi miə bəbə lesakedikɔ fɛ báni, mə kuutsyuə saa embutidi mɔ lesa nəmfo kɛnyɛ babe!’ ”

Ebunyə Kanyi Lə Eyifo Okasebi.

25 Lefe ditsyuə se betidi kpə bətsyuə dítəkəko Yesu, ɔ́tsyi ɔ́wuninsə nya ɔ́tɛyi mɛ nkə,
26 “Utidi saa wə luubə mɔ ɔflɔɔ, əmbofo mɔ okasebi budi lə waanla mɛ kaso wə anto ku wə usiə ku bebi ku wə bayimisani ku bayimisio ku wə kosate eto əsuə kulaa tsya.
27 Utsyuə saa ke dimentsyi wə uyikabie ɔyɛ mɔ kayɛkɔ utəkəko mɛɛ, mənńyə utə bə uyifo mɔ okasebi.
28 “Lə utidi utsyuə aala nkə woato diyo kplɛ ditsyuə, tutɛ ele bə usiə kasɔ ubu bikə bia kenke loofe ku mi koya kenke obe lə okpe atabi nya loohiãa, bə woofo diyo nəmə boto kalosə fɛ utsyə ni kasɔ.
29 Nya lə weenyifo nyamfo, wəmbofo diyo nəmə boto kalosə, lə ɔ́sisə ni kasɔ kekleke ku abambi fɛ utsyə kafati kasɔ boto kulaa tsya. Nya utsyuə saa wə luunyə nii, ebumə wə katɛyi nkə,
30 ‘Utidi əmfo étsyiko diyo nəmfo boto kasɔ, fɛɛ wəmbofo ni boto kalosə.’
31 “Lə oka utsyuə átaka ku bamamanyə akpi lefosi nnya usu nkə woakpɔnko oka bamba wə nkpe bamamanyə akpi fosi ənuə, wuusiə ubu disi obe kukɔnɔ lə wə əsuəale nya onkpe ebutə bə ofo wə olo əmə bɔkpɔnko.
32 Nya lə unyə nkə umbə əsuəale nyamfo eto okle, wootsyese wə batɔnkpe nya boosu batsya ku oka əmə lə lefe nə batsyoko bətsyuə nya bɔɔlɛ wəə lekpakpa nkə bayɛ bɔkpɔ lə bafiani bayɛtsyuə bomu, fɛ lə oka əmfó lə ɔnyi ɔfi kulaa tsya.”
33 Mfó əmə Yesu lélosə wə etiki nyamə, nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Nko ini itə mi bə mi kutsyuə əmbofo mɔ okasebi budi lə woenləkə wə ato utsyiko lə lesa saa əsuə.

Lesa Nə Ləmbə Kutəkə, Buufi Beefi Ni Kato Kakpe.

34 “Mba kpe alɛkɛ. Fɛɛ lə kamini kamə alo lə mba bomə əsuəə, kusu ku kutsyuə saa ensimbə əsuə bookpe kamini lə mu bio.
35 Yensilɛkɛ bə befi mu bakpe balɛkɛsə kasɔ, nya yanlɛkɛ itə kuku kulaa tsya. Buwi ele bə bewi mu.
“Nyaso fəə ke ato nnya laanɔ asa kpee, tsyue ato lə anɔ!”

15

Bənyə Osamu Wə Lénya.

1 Diyi lɔnii, mba laafo umənko kpə ku babuatidi bamba əbə Yesu ɔflɔ bə baanɔ wə ditiki.
2 Mfó nya Farisifɔ ku afi eto bateasa dítsyiko dinyəfi bokpe ku wə katɛyi bənkə, “Utidi əmfo aafo babuatidi nya wə ku mə leedi lesa kulaa tsya!”
3 Nyaso Yesu átɛyi mə lekpa nəmfo nkə,
4 “Lə utsyuə lə mi nti kpe basamu kolofa, nya ɔni lénya lə mə ntii, be fuuyifo? Eboyani awosi ɔwɔnɔmbə ɔwɔnɔmbə bamfó ətsyə lə kediko mfó, esu kabɛbɛ ɔni wə lénya mfó isu ese lefe nə fənyə wə.
5 Nya lə ənyə wəə, ebunyə disuəyuə tinti, nya fuutsyi wə ətəkə lə simuə.
6 Nya fuufi wə aboko oto. Nya fookpadi fə bayɛtsyuə ku mba lə koyotsya nya fɔɔtɛyi mə fənkə, ‘Nlɛ disuəyuə bunyə tinti, itsyise nnyə mɔ osamu wə lénya nyaso binyənko mɛ disuəyuə!’
7 Nya nlɛ mi bɔtɛyi minkə, nko ke disuəyuə tinti lɔɔkɛ lə Onanto eto sekakedikɔ lə obuatidi ɔni wə hã lɛtsyi lɛkɔɛsi ɔwuninsə enso disuəyuə nə boonyə lə fe betidi awosi ɔwɔnɔmbə

ɔwɔnɔmbə ba dimensihiã bɔtsyi kawuninsə əsuə.

Bənyə Sika Flubia Sia Lénya.

8 “Nya lə usio utsyuə kpe sika flubia lefosi nya ónyansə sɔnii, be ele bə uyifo? Wooto okandiɛ, okpa wə diyo kafo kenke, ɔbɛbɛ se lə diyo eto akpɔ nnya kenke kukɔnɔ isu ese lefe nə unyə atabi nyamə.

9 Nya lə unyə see, wookpadi wə bətsyuə ku mba nkpe lə koyotsya, nya wɔɔtɛyi mə nkə, ‘Nlɛ disuəyuə bunyə tinti itsyise nnyə mɔ atabi nnya lénya nyaso binyə ku mɛ disuəyuə.’

10 Nya nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə, nko ke Onanto eto batɔnkpe tsya luunyə disuəyuə lə obuatidi ɔni wə ditsyi lɛkɔɛsi ɔwuninsə eso.”

Ubi Wə Lénya, Ésinkli Úbə Wə Anto Ɔflɔ.

11 Yesu ésukosə nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Osani utsyuə akɛ wə bebisaibi inuə lɛkɛ.

12 Nya dikpefile lɛtɛyi wə anto nkə, ‘Nto, fi mɔ kedikɔ ka luutu mɛ lə fə bikə nti ətə mɛ mɔmɔ mɔmɔ.’ Lə nyamfo eso osani əmə éfi wə bikə biamə nya úsie mi lə akpa ənuə útə wə bebi inuə bamə.

13 “Nya lə eyi asiani eto kamaa, dikpefile nəmə éfi asa nnya kenke dítu wə óte nya úfi atabi nyamə nya údu úsu kusu famfamfa kaka úsu úsiə údi nkpə bua bua, nya óbiasə wə atabi nyamə kenke.

14 Údi lesa saa nə dítsyə wə ólosə. Lə nyamfó eto kamaa, kukpɛnsɛ kekleke kutsyuə əbə lə kasɔ kamə kenke nyaso kukpɛnsɛ əbə kúmuə wə nya kulesa ménsibu wə lə udi.

15 Nyamfo esoo, úfi əsuə úsu ɔ́tsyɛ osani utsyuə nya ɔ́tɛyi nkə wuukeyifo keyifo saa ka ke eto okle wuutə wə nke uyifo. Nya osani əmə tsya dífi wə ókpe lə kaka wə bakplako nkpe banlɛ kota bɔnwɔ lə wə kebuto kətsyuə.

16 Kukpɛnsɛ esoo, óla nkə eni lə ɔkɛ bakplako eto didisa nə bəətə mə mfó eto ditsyuə lə udi, fɛɛ utidi saa məntə wə ni.

17 “Lə kalosəkɔɔ, úsinkli údufə lə wə əsuə nya ɔ́tɛyi nkə, ‘Betidi ba ni mɔ anto eto beyifoyifo, baakɛ lesa kedi kemi kulaa tsya diebu. Nya mɔ nsi mfo nya kukpɛnsɛ luubə kolo mɛ.

18 Mootaka ńyə nsikli nsu mɔ anto ɔflɔ, lə ntɛyi wə minkə, “Mɔ Anto, nyifo kabua nya mínta Onanto ku fintsya mimbu.

19 Mensińyə ntə bə kpadi mɛ fe fə ubi. Bomu fi mɛ fe betidi ba nlɛ keyifo buyifo kətə fə eto ɔni.” ’

20 Mfó əmə nya ótaka nya úfi wə bikə nya ɔ́yifə kusu ɔntɔ lə wə anto ɔflɔ.

“Se wə anto dínyə wəə, óte nkə wə ubi uni nkpe fãã ɔnlɛ bubə. Wə ubi eto asa álɛ wə kaminsə, nya útsyetsyi úsu ɔ́buta wə ku disuəyuə.

21 “Mfo nya wə úbi lɛtɛyi wə nkə, ‘Mɔ Anto, nyifo kabua nta Onanto ku fintsya mbu. Nya mensinyə ntə bə akpadi mɛ fe fə ubi tsya!’

22 “Fɛɛ wə anto ákpadi wə beyifoyifo nya ɔ́tɛyi mə nkə, ‘Bɛkɔse! Bifi awu nnya laanɔ bobe bibə bekpe wə. Nya lə bifi lɛsukpɛ ku afokpa nnya laanɔ bobe tsya bekpe wə lə ani ku akpa.

23 Nyamfo eto kamaa, bisu bimuə lenantsyuikpɔ nə nkpe ayinkua lə belo ni. Nya bitə lə budi bunye disuəyuə.

24 Itsyise mɔ ubi əmfoo, búfi wə fe nwə díkpə. Fɛɛ úsinkli úbə nkpə. Ónya nya busi búnyə wə.’ Nyamfo eso bétsyiko diyi budi kənyə disuəyuə.

25 “Lə lefe nəmfo kenke əsuəə, wə ubi ninə ésu nkə lə usu obe mə kakuɛ. Se utsyi ɔnlɛ bubə nya ibu sɛkɛ lə udufə otoo, ɔ́nɔ əsə sənsə ku nwui wuinwui eto kɔsɔ.

26 Mfo nya ókpadi beyifoyifo eto ɔni lə mə nti nya ɔ́tɔ wə nkə, ‘Be nlɛ bubə lə oto?’

27 “Uyifoyifo əmə ətə mbuayɛ nkə, ‘Fə ɔyimisani úsinklii úbə oto nya fə anto dítə bálo lenantsyuikpɔ nə nkpe ayinkua, itsyise usinkli ubə fɛ kulesa dímənyifo wə eso.’

28 “Nyamfo ətə kafo ányi wə ɔyimisani ninə əmə tinti eso ɔ́ni nkə wəmbudufə diyo kulaa tsya. Lə nnya eso wə anto ábɔ úbə wə ɔflɔ mfó, nya úbə ɔ́lɛ wə lekpakpa nkə udufə diyo.

29 Fɛɛ wə ubi əmə ésinkli ɔ́tɛyi wə anto əmə nkə, ‘Beso mińyə minlɛ keyifo buyifo kəteə fə alɛ kpə ni nyamfo, fe fə uyifoyifo nya mənńyə lə fə əsuə kulefe

kulefe, nya əməntə mɛ kulesa fe ote
kulaa tsya, fə lə nyə disuəyuə ku mɔ
bayɛtsyuə?
30 Fɛɛ se fə ubi wə lébiasə fə bikə nya
úsu útəkəko batsyetɔ dísinkli úbə otoo,
álo lenantsyuikpɔ nə dísiə ayinkua ətə
wə!'
31 "Mfó əmə nya wə anto lɛtɛyi nkə,
'Mɔ ubi, fə kpe mfo lə mɔ ɔflɔ lefe saa
nya asa nnya nte mɛ kenke, eyifo fə ale.
32 Fɛɛ ɛlɛkɛ bə budi diyi bunyə
disuəyuə, itsyise búfi boə iyifo fe bukpə
fə ɔyimi díkpə nya úsinkli úbə nkpə.
Iyifo fe bonya ónya nya busi búnyə wə
bio.' "

16

Nwə Laabe Bikə Utsyuə Wə Dímənyifo Asa Lə Kusu Ǝsuə.

1 Yesu átɛyi wə bakasebi nkə, "Lefe nə
léfe mməə, otabinyə utsyuə akɛ mfó wə
lɛkɛ uyifoyifo ɔni wə díkabe wə bikə.
Nya bəbə bátɛyi otabinyə əmə bə nwə
laabe wə bikə mfó lɛ wə atabi bobiasə.
2 Lə nyamfo eso otabinyə əmə ákpadi
nwə laabe wə bikə mfo nya ɔ́tɛyi wə nkə,
'Be ni nnya eto okle mínɔ itsyi lə fə əsuə
mmə? Yifo nkunta itsyi lə kase fanlɛ mɔ
bikə bobe əsuə kenke aboko mɛ, itsyise
ensiembofo mɔ bikə bobe bio tsya.'
3 "Mfó nya uyifoyifo əmə lɛtɛyi wə
əsuə nkə, 'Mɔ Onamute əbə mɛ bola lə
mɔ keyifokɔ. Be muuyifo? Mimbə
əsuəale nnya mukeyifo kakuɛnyifo. Nya
asa bɔtɔ tsya aalɛ mɛ kofani.
4 Ahaa! Mbote lesa nə muuyifo! Itə bə
lə mɔ keyifo ábɔ mɛ lə ani tsyaa, lə mɔ
bayɛtsyuə lə bafo mɛ lə mə ayo.'
5 "Lə nyamfo esoo, ókpadi betidi ba
nsi wə Onamute kayo ɔni, ɔni. Ɔtɔ ututɛ
nkə, 'Kayo kasia fensi mɔ Onamute?'
6 "Oyonyə əmə ətə mbuayɛ nkə, 'Nnuə
eto atase nnya lɛmɔ kolofa kɔni.'
"Mfó əmə nya nwə laabe bikə biamə
lɛtɛyi wə nkə, 'Be fə kayo eto kukue mfo.
Siə lə kasɔ lə awɔni awosi anɔ fe nnya
fensi nɛ.'
7 "Nko ke ɔ́tɔ oyonyə bamba nkə,
'Ntsyə ni fə ale? Kayo kasia fensi?'
"Oyonyə əmə tsya nkə, 'Iyifo antabi
eto atoku kplɛ kolofa kɔni.'
"Mfo nya nwə laabe bikə əmfo lɛtɛyi
wə nkə, 'Be fə kayo eto kukue mfo. Wɔni
awosi mflamfla ətsyə.'
8 "Nyamfo esoo, Onamute əmə átɛsə
nwə laabe bikə wə dímenyifo asa lə
kusu əsuə əmə lə wə kobe ko óte mfo
eso. Sitintii, betidi ba ləəsiə lə kawunsiə
kamfo eto asa eto kɛnyɛɛ, mə etsyuesa lə
mə asayifoyifo əsuə kulaa tsya so mba
difi mə etsyuesa bətəkə lə Onanto eto
sekadidi əsuə."
9 Mfó nya Yesu dísukosə ɔ́tɛyi mə nkə,
"Bifi mi kawunsiə eto bikə bɔkɛ bɛwunsə
ko betidi. Itə lə béloo, Onanto ebofo fə
okpe lə wə kəsiəkɔ.
10 "Utidi wə laalɛ asa nnya ni akɛkɛ lə
kusu əsuə, wə loofo asa nnya ni akplɛ
enso tsya bɔlɛ lə kusu əsuə nɛ. Nya utidi
wə laanyɛ lə kusu əsuə keyifo asa nnya
ni akɛkɛ, wəmbɔyɛ lə kusu sɛɛ əsuə
uyifo asa nnya ni akplɛ enso tsya.
11 Lə nnya eso lə bianyɛnko kawunsiə
kamfo eto asa lə kusu sɛɛ əsuəə, ntsyə
yoofo bubə bə utidi ebofo mi ɔnɔ bə
biɔlɛ asa nnya ni lɛwɔnɔ eto ale nnya ni
Onanto eto ətəsa ola lə kusu sɛɛ əsuə?
12 Nya lə amanlɛ utidi bamba eto asa
nnya nkpe fə lə ɔflɔ lə kusu sɛɛ əsuə,
ntsyə yuubə fɛ booyani fə kosate eto ale
bətə fə?
13 "Uyifoyifo saa embofo banamute
inuə busumu. Woola ɔni, ukisi unuəfə.
Wuutsyue ɔni koto nya ɔɔni unuəfə.
Ǝmbofo Onanto ku atabi bɔkɔ kesumu."

Yesu Áte Asa Bamba Tsya.

14 Lefe nə Farisifɔ lɛnɔ asa nnya Yesu
lɛtɛyii, bəmə wə itsyise bála atabi fefe.
15 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, "Biyifo
betidi ba laate əsuə fe betidi sɛɛ lə
babamba eto ənəmi. Fɛɛ Onanto yi mi
akɔɛsi kafo kenke. Itsyise asa nnya lefo
koya lə betidi eto ənəmii, eyifo asinsa lə
Onanto eto ənəmi.
16 "Moses eto kɔfi eto kukue ku Onanto
eto bənyɛləkətidi eto asa nnya báwɔni
bətsyəə, éyifo mə keyifo isu ese
Ntufləsətidi Yohanes eto lefe. Nya idu lə
lefe nəmfó əsuəə, bianɔ se baatɛyi dikiti
sɛɛ nə ditsyi lə Onanto eto sekakedikɔ
əsuə. Nya utidi saa nlɛ bokplatsya nkə lə
udufə mfó.

17 Fɛɛ iyuə eso itə bə kato ku kasɔ lə
enya, enso bə afi nyamfo eto awɔnisa eto
lekpa sɛkɛ saa bɔ lə Onanto eto afi
nyamə əsuə.
18 "Osani saa wə lɔɔni wə usiə nya uufi
obambaa, okpo kusiə. Nya osani wuufi
kusiə ko bánii, okpo kusiə.

Yesu Átɛyi Etiki Itsyi Lə Otabinyə Utsyuə Ku Lasaro Ǝsuə.

19 "Lə lefe ditsyuəə, otabinyə sani ɔni
akɛ wə díkalɛ bikə bia lefo koya tinti,
nya úkənyə disuəyuə lefe saa lə wə nkpə
kenke əsuə.
20 Nya okombo utsyuə wə baakpo bə
Lasaro tsya lɛkɛ mfo. Afabe édi okombo
əmfo əsuə kenke nya béketsyi wə
bəkətsyə lə kasɔ lə otabinyə əmə eto
diyo eto kesie.
21 Úkabe kusu nkə lə otabinyə əmə lɛ
budii, ewuliwuli nnya díkakpo lə kasɔ
eboyo wə lə udi. Bakpa kula tsya kəbə
kadia wə afabe nyamə.
22 "Íbə íbə bə Okombo əmə ésu úkpə
nya Onanto eto bɔtɔnkpe díbə bétsyi wə
bésu bətsyə lə Abraham eto akɔ kato.
Otabinyə əmə tsya əbə úkpə nya bébikə
wə.
23 Nya lə ɔkɔməə, únyə nkə ɔ́kɛ lə
kanyi kənyəkɔ. Mfó se óbesə ənəmi
kato, únyə Abraham famfamfa nya
Lasaro dísiə wə lə akɔ.
24 Mfó əmə nya ókpadi bembembe
ɔtɛyi nkə, 'Anto Abraham! Nyə mɛ
kaminsə lə ətə lə Lasaro lə ufi lɛnimi oto
lə ntu ntsyuə əsuə lə ufi ubə utəkə lə mɔ
odiakami əsuə lə iyuə ko mɛ. Itsyise nlɛ
kanyi bunyə lə ute əsuə mfo!'
25 "Fɛɛ Abraham átɛyi wə nkə, 'Ubi,
kloma fənkə lə fə nkpə disiəfee, áfo asa
sɛɛ kpə tinti. Nya Lasaro wə alɛɛ, asa
bua sɔ̃ɔ̃ ófo. Fɛɛ mɔmɔɔ, ɔlɛ disuəyuə
bunyə nya fə nlɛ kanyi bunyə.
26 Nya, nnya nsi nkpe lə nnyaa, kukpio
kplɛ kutsyuə kpe mfo lə bo ku fə eto nti.
Nya lə utidi utsyuə aala nkə woayila ubə
mfóo, wəəmbofo. Nya nko ke kutsyuə
tsya ləmbofo bɔyɛ kedu mfó kəbə bo ɔflɔ
mfo.'
27 "Mfó otabinyə əmə lɛtɛyi wə nkə,
'Anto Abraham, nlɛ fə lekpakpa kpe
Lasaro lə usu mɔ anto eto.
28 Mfóo, nkpe bayimisani ɛnɔ. Tə lə
usu ɔlɛ mə kɔlɛ kukɔnɔ itə lə mə lə bayɛ
kaka minkpe bubə, kaka kanyi nkpe
mfo.'
29 "Mfó əmə nya Abraham lɛtɛyi wə
nkə, 'Fə bayimisani kpe Moses ku
Onanto eto bənyɛləkətidi lə ɔflɔ. Nya ele
bə betsyue mə koto.'
30 "Mfó nya otabinyə əmə dítə mbuayɛ
nkə, 'Anto Abraham, bəmbɔnɔ mə ditiki!
Fɛɛ lə utidi utsyuə ataka utsyi ɔkɔmə
mfo úsu mə ɔflɔɔ, bɔɔnɔ wə ditiki bayɛ
mə asa bua buyifo.'
31 "Fɛɛ Abraham átɛyi wə nkə, 'Lə
bəbɔnɔ Moses ku Onanto eto
bənyɛləkətidi eto ditikii, lə yuubə bə
utidi utsyuə ataka utsyi ɔkɔmə mfo usu
mə ɔflɔ kulaa tsyaa, bembofo wə ditki
banɔ!' "

17

Məntə Lə Utidi Lə Uyifo Lebua Lə Fə Eso.

1 Yesu átɛyi wə bakasebi nkə, "Asa
nnya ləətə utidi leeyifo lebua, ebubə
kokooko. Fɛɛ mbɔbɔɛ məətə utidi wə
əsuə asa nyamfo lɔɔyɛ ibə!
2 Lə béfi kukuə ko lɛmɔ kutsyuə
bátsyasə wə lə simuə nya báto wə
bákpe lə lekpo kəmiə kulaa tsya, ɛlɛkɛ
itə wə eso koto ko Onanto luunə nwə
luutə bekpefi kɛkɛ bamfo eto utsyuə yifo
lebua.
3 Nyaso lɔ abe asa nnya feeyifo
kukɔnɔ.
"Nya lə fə ɔyɛtsyuə éyifo fə kabua
kətsyuəə, kə wə ato. Nya lə údi dikpi
nya ɔnɔ əsuə kasɔɔ, nyalɛ fi atsyɛ wə.
4 Lə úyifo lesa bua óta fə úbu sekuanse
lə diyi lɔni əsuə nya usi usinkli úbə, úbə
ɔlɛ fə lekpakpa sekuanse diyi nəmə ke
əsuəə, fi atsyɛ wə."

Bálɛ Yesu Lekpakpa Bə Utə Mə Bofokanɔ Lə Bumuə Ale Boso.

5 Yesu eto batɔnkpe álɛ Yesu lekpakpa
bənkə, "Bonamute, tə lə bo bofokanɔ lə
bumuə ale boso."
6 Mfó əmə nya Bonamute lɛtɛyi mə
nkə, "Lə bekpe bofokanɔ bo leyo fe
diyibibi nə nso bɔfɛ kenkee, biofo kuyi
komfo bɔtɛyi biə, 'Su lə mfo lə esu edufə
lə lekpo kəmiə mə.' Nya kuuyifo nko mə.

Yesu Átɛyi Kase Uyifoyifo Sɛ Leeyifo Keyifo.

7 “Bibu nyamfo be be. Lə mi utsyuə
kpe uyifoyifo wə laafo ɔkuɛ kətə wə nye
ɔnlɛ fə basamu bobe nya utsyi ɔkuɛ ubə
udufəə, bɔtɛyi fɔɔtɛyi wə fə ubə usiə lə
kasɔ mlə lə udi wə lesa?
8 Owo lo! Bomu ebɔtɛyi wə fə, ‘Muə fə
əsuə lə atsyasə kafia lə nkɛ, lə anwa lesa,
lə efi mɔ didisa ətsyə mɛ lə ndi nlosə fɛ
lə fintsya lə edi.’
9 Yanle bə sɔ wə ani se ini wə uyifoyifo
eto keyifo ete ini.
10 Nko ke ini itə mi tsya nɛ. Lə biyifo
lesa saa nə mintɛyi mi miə biyifoo, ele
bə bɛtɛyi biə, ‘Beyifoyifo ete buni. Nya
lesa nə buyifoo, eyifo lesa nə ete ele bə
buuyifo.’ ”

Yesu Átsya Betidi Lefosi Bətsyuə Ba Nlɛ Bufisia Bufi.

11 Nya se Yesu dídu ɔntɔ lə Yerusalem,
ɔ́yɛ Samaria ku Galilea eto kumə əsuə.
12 Nya se ɔnlɛ kebuto kətsyuə budufəə,
basani lefosi bətsyuə ba nlɛ bufisia bufi
əbə batsyako wə. Befimfi bamfo əńyə
kɔsɛsɛ.
13 Nya báfa bembembe bátɛyi bə,
“Anto Yesu, be bo lə ənyə bo kaminsə!”
14 Yesu ənyə mə nya ɔ́tɛyi mə nkə,
“Bisu lə bifi mi əsuə bisu bete Onanto eto
nwə ləətə wə kedi lə ɔlɛ ola obe mi.” Se
bányɛ bantɔɔ, bənyə bə mə bufi áyɛ mə.
15 Fɛɛ se mə ɔni dínyə nkə wə bufi
əyuə wəə, úsinkli úsu nya ɔnlɛ Onanto
bɔtɛsə ku ɔkɔɛ bembembe.
16 Nya úsu óse akonki lə Yesu eto
ənəmi nya ɔ́sɔ wə ani. Nya utidi əmə
eyifo Samarianyə.
17 Mfó nya Yesu lɛtɔ nkə, “Nya inni
betidi lefosi míntsya fɛɛ? Se ɔwɔnɔmbə
fɛfɛ léfe?
18 Ntsyə ibə bə utidi wə lenni Yudanyə
əmfo hã ni nwə dísinkli úbə nkə wəəbə
ɔsɔ Onanto ani?”
19 Mfó əmə nya Yesu lɛtɛyi wə nkə,
“Taka əńyə, lə edu. Fə bofokanɔ átsya fə
bufi.”

Yesu Átɛyi Kase Onanto Eto Sekadidi Luutsyə.

20 Farisifɔ bətsyuə átɔ Yesu bənkə bala
bə baate lefe nə kon Onanto eto
sekakedikɔ luubə itə. Mfó nya Yesu dítə
mbuayɛ nkə, “Onanto eto Sekadidi
embubə lə kusu ko əsuə betidi loofo
bunyə.
21 Kuutsyuə əmbɔtɛyi nkə, ‘Bebe!
Nnyə se mfo!’ nye ‘Nnyə se mmə.’
Itsyise Onanto eto Sekadidi siamə fe
sekpe mfo lə mi nti.”
22 Nya Yesu lɛtɛyi wə bakasebi nkə,
“Lefe ditsyuə ebubə nə biɔbɛbɛ biə
biənyə diyi nə mɔ, Utidi Eto Ubi, luubə.
Fɛɛ biembunyə!
23 Betidi bətsyuə ebubə mi nti ini mba
lɔɔtɛyi mi nkə, ‘Bebe, nnyə wə mmə!’
nye ‘Bebe, nnyə wə mfo!’ Fɛɛ biensu
bɛbɛbɛ mɛ mfó!
24 Itsyise fe kase ofamfa laafa ku ute
ketsyi lekpake nə kesu lebamba, nko kə
sitinti Utidi Eto Ubi eto bubə luutsyə nɛ.
25 Fɛɛ ele bə ibə bə wooka kanyi bunyə
tinti nya mmi eto betidi lɔɔni wə.
26 “Asa nnya díbə lə Noa eto lefe, nnya
kə nnya luubə itə le lefe nə mɔ, Utidi Eto
Ubi, luubə bio nɛ.
27 Betidi ékedi, bəkənə. Nya basani
díkakpa bəsiə nya bəkətə besio bese isu
ese diyi nə əsuə Noa dídufə lə ɔklɔ kplɛ
əmə kafo. Nya ɔsɔmi lɛni nya ntubibi
díyi bóba bókpo kasɔ ka kenke nya bólo
betidi kenke.
28 “Nko kə yuubə itə fe kase íbə lə Lot
eto lefe tsya nɛ. Betidi ékedi, bəkənə,
nya bákasa asi tsya. Bətsyuə ənyə
bákakpe bidikə, nya bətsyuə díkato ayo.
29 Nya diyi nə Lot lɛbɔ lə Sodom, ute
ku etebambi nnya nkpe lɛyimbi bua
lɛwunini itsyi kato íbə ékpo lə umə əmə
əsuə nya étonsə mɛmblɛ kenke.
30 “Nko ke yuutsyə lə diyi nə əsuə mɔ,
Utidi Eto Ubi, lɔɔbɔ mbə nɛ.
31 Diyi nəmfoo, utidi wə ńyə lə wə
letsya əsuəə, mensitɛyi nkə weesu diyo
lə usu ufi kulesa. Nko ke ini lə ɔkuɛ
utsyə ńyəə, wensitɛyi nkə weesinkli ubə
oto lə ubə ufi kulesa.
32 Bekloma lesa nə díbə lə Lot eto usiə
əsuə!
33 Utidi saa wə lela nkə wəələkə wə
nkpəə, wooyansə mu. Nya utidi saa wə
leyansə wə nkpəə, wuusinkli unyə mu.

34 Nya ketsye kamfoo, betidi inuə
ebolabe lə bikə biɔni əsuə, nya Onanto
ebofo ɔni nya wooyani ɔni olabesə.
35 Besio inuə ebukəkuə nnamfo lə
kukuə kɔni əsuə. Nya Onanto luuləkə
ɔni nya wooyani ɔni uńyənsə mfó.
36 Basani inuə ebuńyə bakafo nya
wuutsyi ɔni udunko nya wooyani unuəfə
uńyənsə mfó.”
37 Mfó əmə nya bakasebi bamə lɛtɔ
Yesu bənkə, “Bonamute, lə sie?”
Nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Kaka
lesakpənkpə ntə, mfó ebintsyə laakpo
nɛ.”

18

Yesu Átɛyi Lekpa Itsyi Ɔkɔsiə Ku Okponkpo Bua Utsyuə Ǝsuə.

1 Yesu átɛyi wə bakasebi lekpa ditsyuə
óte mə nkə ele bə bakato ola lefe saa nya
yanle bə elo mə ani.
2 Ɔtɛyi mə nkə, “Okponkpo bua utsyuə
akɛ lə umə utsyuə wə dímankate Onanto
sikpi nya wénkebu utidi tsya.
3 Nya lə umə əmə kee, ɔkɔsiə utsyuə
akɛ mfo wə díkesu wə ɔflɔ úsukalɛ wə
lekpakpa nkə, ‘Ləkə mɛ lə mɔ olo eto
bulə əsuə.’
4 “Éfo lefe kpə, okponkpo əmə áni
wényifo kulesa lə etiki nyamə əsuə. Fɛɛ
lə kalosəkɔɔ, ɔ́tɛyi wə əsuə nkə, ‘Ite bə
maanté Onanto sikpi nya meemfi utidi
keyifo kulesa,
5 lə bulə bo ɔkɔsiə əmfo nlɛ mɛ bulə
esoo, moobe miə nwunsəko wə nla wə
olo eto etiki nyamə nləkə. Lenni nko,
wəəmbɔyɛ bubə nya wəəmbutə nkɛ
lɛnwɔ mfe mfe.’ ”
6 Mfó nya Bonamute dísukosə nya
ɔ́tɛyi mə nkə, “Bɛnɔ lesa nə okponkpo
bua əmə lɛtɛyi.
7 Nya mɔmɔɔ, yuubə bə Onanto
embuləkə wə betidi ba leewi kakpadi wə
ketsye ku kakɔmi kato ola kətə wə bə
ɔwunseko məə? Nye bomu ebu fənkə wə
ofe kama lə mə buləkə əsuə?
8 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə Onanto
ebokpo lekpo nya wuutə mə lɛbɛ
lamfolamfo. Fɛɛ lə Utidi Eto Ubi əbəə,
wuunyə betidi ba léfo wə bánɔ?”

Yesu Átɛyi Lekpa Itsyi Lə Farisinyə Utsyuə Ku Nwə Laafo Oko Utsyuə Ǝsuə.

9 Yesu átɛyi lekpa nəmfo utə betidi ba
leebu bə mə kakle hã ni basɛɛ nya bensi
embunyə utidi sa wə ntə fə mə.
10 Nya ɔ́tɛyi nkə, “Lə lefe ditsyuə
əsuəə, betidi inuə bətsyuə ésu Onanto
eto Kedikətəkɔ bə lə bato ola. Ɔni eyifo
Farisinyə nya unuəfə diyifo nwə laafo
oko.
11 Farisinyə əmə ələkə wə əsuə lete
nya óto ola nkə, ‘Onanto, maasɔ fə ani,
itsyise maansɛsə ənəmi lə atabi əsuə,
nya meenyifo utidi kabua, nya maankpo
kusiə fe kase betidi bamba leeyifo. Nya
maasɔ fə ani tsya, itsyise minte fe nwə
laafo oko wə ńyə mmə tsya seka.
12 Maakle kɛnyɛ eyi ənuə lə kɔsida saa
əsuə. Nya meefi lesa nə kee minyə eto
lekpafosile kətə fə.’
13 “Fɛɛ nwə laafo oko əmə əńyə kɔsɛsɛ
nya wónla nkə woabesə wə ənəmi kato
kulaa tsya. Fɛɛ úfi wə ani utəkə lə wə
lɛkɔɛsi nya ɔ́tɛyi nkə, ‘Onanto, be mɔ
obuayifo əmfo lə ənyə mɛ kaminsə!’ ”
14 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Nlɛ mi
bɔtɛyi nkə, se besinkli bésu ayo, nwə
laafo oko əmə ale kɛnkɛnkɛ lə Onanto
eto ənəmi nya inni Farisinyə əmə. Itsyise
utidi saa wə laabesə əsuə kato, Onanto
ebobokosə wə kasɔ. Nya utidi saa wə
laaboko sə əsuə kasɔɔ, Onanto ebobesə
wə kato.”

Yesu Aala Bekpefi Eto Etiki Tinti.

15 Betidi bətsyuə éfi mə bebi báboko
Yesu ɔflɔ, katɛyi bə ufi wə ani utəkə lə
mə. Se Yesu eto bakasebi dínyə nyamfo,
béyənki bákpe betidi bamə lə nnya eso.
16 Fɛɛ Yesu ákpadi bekpefi bamə
óboko wə ɔflɔ nya ɔ́tɛyi nkə, “Bitə lə
bekpefi lə bəbə mɔ ɔflɔ nya bienti mə
kusu. Itsyise Onanto eto sekakedikɔ te
itə betidi ba laabokosə mə əsuə kasɔ fe
bekpefi bamfo eto okle.
17 Nya bekloma nyamfo biənkə, utidi
saa wə dímamfo Onanto eto sekadidi fe
dikpefi seka, wəmbudufə se kafo kulefe
kulefe, kulefe.”

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Batabinyə Ku Lə Onanto Eto Sekadidi Ǝsuə.

18 Yudafɔ eto uninə utsyuə átɔ Yesu
nkə, “Oteasa sɛɛ, be ele bə nyifo fɛ lə nyə
nkpə manlo?”
19 Mfó nya Yesu lɛtɔ wə nkə, “Beso
faakpadi mɛ fə ɔsɛɛ? Utidi kuutsyuə saa
menyifo ɔsɛɛ enso Onanto hã.
20 Nyi miə biyi kɔfi ko laatɛyi nkə,
‘Mankpo kusə nye kusiə, manlo utidi,
menyu, manla fə utsyuə kɛnyɛ, nya bu fə
anto ku fə ambe.’ ”
21 Mfó nya utidi əmə dítə mbuayɛ nkə,
“Ntsyue afi nyamfo kenke koto kukɔnɔ,
itsyi lə mɔ sikpefi lefe kə.”
22 Se Yesu lɛnɔ wə ditiki nəmə, ɔ́tɛyi
wə nkə, “Ibu lesa lɔni ele bə yifo. Fi bikə
bia kenke nte fə ate, lə efi atabi nyamfó
ətə bakombo. Nyamfo luutə ənyə bikə
ətsyə lə Onanto eto kato nɛ. Nyamfo
kama lə edu əbə ətəkəko mɛ.”
23 Fɛɛ lefe nə osani əmə lɛnɔ nya mfo,
əsuə ába wə itsyise bikə kpə kpe wə.
24 Yesu ənyə kase əsuə léba wə nya údi
etiki ɔ́tɛyi nkə, “Ekpe ale itə otabinyə fɛ
lə ofo Onanto eto sekakedikɔ budufɔ!
25 Nya ekpe ale itə otabinyə bə lə udufə
Onanto eto sekakedikɔ, enso kase ɔtɔmli
ku lekoko lɔɔyɛ lə okasa eto ofo ofe.”
26 Mfó nya betidi ba lɛnɔ nyamfo lɛtɔ
Yesu bənkə, “Nyalɛ owoe kon luunyə
bofo?”
27 Mfó nya Yesu dítə mbuayɛ nkə,
“Lesa nə utidi lembofo buyifoo, iyuə itə
Onanto ku buyifo.”
28 Mfó nya Petro lɛtɛyi Yesu nkə,
“Bebe, bo áyani bo ayo eto asa kenke
butsyə nya búbə búntəkəko fə.”
29 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Sitinti,
ɔnukualɛ uni. Nya nla miə bete biə utidi
saa wə léyani wə diyo utsyə nye óyani
wə usiə nye bayimisani nye wə antomə
nye bebi utsyə lə Onanto eto Sekadidi
esoo,
30 wuunyə asa nyamfó eto okle kpə lə
nkpə bomfo kəmiə ku nkpə bo ləmbɔkɛ
kalokɔ ku lə lefe nə luubə tsya kəmiə.”

Yesu Esi Údi Etiki Itsyi Lə Wə Ukpə Ǝsuə.

31 Yesu ákpa wə bakasebi lefosi inuə
ba úkələkə mate hã óboko wə ɔflɔ nya
ɔ́tɛyi mə nkə, “Bɛnɔ! Bɔtɔ lə Yerusalem,
kaka asa nnya kenke Onanto eto
bənyɛləkətidi lɛwɔni bətsyə lə mɛ, Utidi
Eto Ubi əsuə, luubə itə nko.
32 Betidi ebufi mɛ bakpe lə betidi ba
lenni Yudafɔ eto ani bə lə befi mɛ beyifo
əmənsa. Booka mɛ nya bootufə ntufə
bakpo mɛ lə əsuə.
33 Bɔɔblɛ wə nya boolo wə. Fɛɛ lə diyi
tsyəfə əsuəə, nsi wootaka utsyi ɔkɔmə
ubə.”
34 Nya asa nyamfo kenkee, bakasebi
bamə mánnɔ nnya kasɔ. Etiki nyamfo
eto kasɔnɔnɔ tsya akula mə. Bánnɔ lesa
nə Yesu lɛtɛyi mə mfo eto kasɔ.

Yesu Átsya Unəmba Ɔni Wə Laatɔ Asa Kafe.

35 Lə lefe nə Yesu ńlɛ bɔnyi kafi
Yerikoo, unəmba utsyuə əsiə lə kusu ɔflɔ
mfó úkatɔ asa.
36 Se ɔ́nɔ betidi kpə ba nlɛ bofe eto
kuduu, ɔ́tɔ nkə, “Be nlɛ bubə?”
37 Bátɛyi wə bənkə, “Yesu Nasaretnyə
uni nlɛ bofe.”
38 Mfó nya ófa bembembe nkə, “Yesu,
Oka David eto ubi! Be mɛ lə ənyə mɛ
kaminsə!”
39 Mfó nya betidi ba ntɔ sɛtɔ dínyenki
bákpe wə bátɛyi bənkə údika. Fɛɛ
mɔmɔ bomu óbesə ɔkɔɛ kato ófa
bembembe nkə, “David eto ubi! Be mɛ lə
ənyə mɛ kaminsə!”
40 Lə nnya eso Yesu ále únyə nya ɔ́tɛyi
nkə bakpa unəmba əmə baboko wə ɔflɔ.
Se úbə óyo wə ɔflɔ, Yesu átɔ wə nkə,
41 “Be faala fə nyifo ntə fə?”
Unəmba əmə ətə mbuayɛ nkə, “Anto,
nla miə lə nsi nnyə asa.”
42 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Nyalɛ
sinkli ənyə asa! Fə bofokanɔ átsya fə.”
43 Lamfolamfo, usinkli únyə asa nnya
útəkəko Yesu nya ɔ́yɛ ɔntɔ ɔnlɛ Onanto
bɔtɛsə. Nya se betidi kpə bamfó dínyə
nyamfoo, məmblɛ kenke átɛsə Onanto.

19

Yesu Édinko Sakeo Etiki.

1 Yesu ésu údufə Yeriko, nya ɔ́yɛ lə
umə əmə kafo ɔntɔ.
2 Mfó nya mba laafo umənko eto uninə
utsyuə wə baakpo Sakeo lɛkɛ, nya úyifo
otabinyə tinti.

3 Úkabɛbɛ kusu ko əsuə wɔɔyɛ lə unyə
utidi wə kon Yesu ni. Fɛɛ se úyifo utidi
kliminti esoo, ɔnlɛ kusu ku kutsyuə
bunyə se betidi mfui eso.
4 Nyaso útsyetsyi ɔ́tɔ betidi bamfo sɛtɔ
nya óbe kuyi bə lə unyə Yesu, itsyise óte
nkə wuubə ɔyɛ mfo.
5 Se Yesu léyo kuyi komə kalɔɔ, úkənə
úńyə nya óbesə ənəmi kato nya ɔ́tɛyi
Sakeo nkə, “Sakeo, kɔse lə ayifə əbə
kasɔ, itsyise fə diyo mɔɔsɔnɔ mi nɛ.”
6 Sakeo ákɔse ɔ́yifə úbə kasɔ nya útə
Yesu edufə ku disuəyuə tinti.
7 Betidi ba dínyə nyamfó étsyiko etiki
budi kawɔnɔnɔ lə Yesu əsuə katɛyi bə,
“Osani əmfo esukayɛ utidi əmfo wə ni
obuayifo eto diyo.”
8 Mfó nya Sakeo létaka úńyə nya ɔ́tɛyi
Bonamute əmə nkə, “Anto! Muufi mɔ
bikə bia nkpe mɛ kenke eto kutsyə ntə
bakombo. Nya betidi ba kenke eto bikə
míntafa mímfoo, moofo mə nnya kayo
eto sena ntsyə lə nnya kɛnyɛ.”
9 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Mmi
əmfo bofo əbə diyo nəmfo, itsyise utidi
wə mfo tsya eyifo Abraham eto kafo eto
ubi.
10 Nya mɔ, Utidi Eto Ubii, mbə miə lə
nləkə betidi ba kenke lénya kusu mboko
nkpə.”

Yesu Átɛyi Lekpa Itsyi Lə Atabi Ǝsuə.

11 Mfó nya betidi bamfó ńyə banlɛ asa
nnya Yesu nlɛ mə bɔtɛyi bɔnɔ. Nya
úsukosə nya ɔ́tɛyi mə lekpa ditsyuə,
itsyise ofe ɔlɛ bɔnyi kafi Yerusalem nya
bébu bə Onanto eto Sekadidi siamə
ebubə sitinti mɔmɔ.
12 Nya ɔ́tɛyi nkə, “Lə lefe nə léfe məə,
osani wə nkpe dibu utsyuə ákɛ mfó wə
létaka úsu kasɔ famfamfa kətsyuə əsuə
lə bətsyə wə seka. Nya úfi nsusu nkə,
wuusinkli ubə wə umə.
13 Fɛ úduu, ókpadi wə beyifoyifo lefosi
utsyə. Nya útə utsyuə saa atabi eto otobe
ɔni. Nya ɔ́tɛyi mə nkə, ‘Bifi atabi nyamə
beto ɔlɔ isu ese lefe nə muubə.’
14 “Fɛɛ osani əmfo eto umə eto betidi
ékekisi wə, nyaso bátsyese batɔnkpe
bətsyuə bətəkəko wə bə besu batɛyi
Okankplɛ nkə, ‘Boanla boə osani əmfo di
bo oka.’
15 “Tsya, bətsyə osani əmə seka nya usi
úsinkli úbə umə əmə. Lamfolamfo, útə
bákpadi wə beyifoyifo bamə bəbə bátsya
lə wə ənəmi nkə lə ɔnɔ kutəkə ko bənyə.
16 “Uyifoyifo tutɛ əbə nya ɔ́tɛyi wə nkə,
‘Bonamute, nnyə atabi eto etobe lefosi
ntəkə lə ɔni əmə fətə mɛ mfó əsuə.’
17 “Mfó nya Onamute əmə lɛtɛsə wə
ɔ́tɛyi nkə, ‘Álɔ eyifo! Eyifo uyifoyifo sɛɛ!
Se fálɛ keyifo kɛkɛ kamfo ola fáyɛnko ke
lə kusu sɛɛ esoo, muufi fə ntsyə seka lə
kəmə lefosi əsuə.’
18 “Uyifoyifo nuəfə tsya əbə ɔ́tɛyi wə
nkə, ‘Bonamute, nnyə atabi eto etobe
ɛnɔ ntəkə lə ɔni wə fətə mɛ əsuə!’
19 “Nya Onamute əmə lɛtɛyi uyifoyifo
əmə tsya nkə, ‘Fəə, ebudi seka lə kəmə
ɛnɔ əsuə!’
20 “Uyifoyifo bamba əbə nya ɔ́tɛyi nkə,
‘Bonamute, nyə fə atabi eto otobe ɔni wə
fətə mɛ. Mfí nnya nkle lə mɔ ofiamɛ
əsuə nkula.
21 Nte fə sikpi itsyise eyifo nwə nkpe
ale. Nya feefi lesa nə lenni fə lele
kafloma keyifo fə lele. Nya feefi didisa
nə fəmankpe kulaa tsya keyifo fə lele.’
22 “Mfó nya Onamute əmə lɛtɛyi wə
nkə, ‘Uyifoyifo bua feni! Fə kosate eto
kɛnyɛ eto etiki ni nnya muufi nlo fə
dikpi! Eyi fə nyifo utidi wə nkpe ale. Nya
meefi lesa nə lenni mɔ lele kafloma
keyifo mɔ lele. Nya meefi lesa lə kaka
mánkpe ku ditsyuə.
23 Nya lə eyi nkoo, beso fémemfi mɔ
atabi esu akpe lə atabi kətsyəkɔ? Mfóo,
nyi miə muunyə kutəkə lə nnya əsuə lə
nsinkli ntsyi mbə.’
24 “Mfó nya ɔ́tɛyi betidi ba ńyə mfo
nkə, ‘Bɛlɛ atabi nyamə befo lə wə ani
bitə uyifoyifo wə nkpe atabi eto etobe
lefosi.’
25 “Fɛɛ betidi bamfo átɛyi wə bənkə,
‘Bonamute, uyifoyifo əmfó ebunyə atabi
eto etobe lefosi útsyə!’
26 “Mfó nya Onamute əmə dítə mbuayɛ
nkə, ‘Nlɛ fə bɔtɛyi sitinti minkə, utidi wə
asa ntee, wə ni nwə Onanto luutə okpe
enso nɛ. Nya utidi wə kulesa lentee,
nnya nte wə kulaa tsyaa, bɔɔlɛ ni bafo
wə lə ani.

27 Nya mɔmɔɔ, binə mɔ balo ba
dímanla bə ndi seka lə mə əsuə beboko
mfo lə belo mə lə mɔ ənəmi.’ ”

Yesu Édufə Yerusalem.

28 Se Yesu lɛtɛyi mə asa nyamfo ólosəə,
ótɔ mə sɛtɔ úsu Yerusalem.
29 Lefe nə ɔnlɛ Betfage ku Betania bɔfi
lə Nnuəbi eto Eyi eto Kɔtini ɔflɔɔ,
ótsyese wə bakasebi inuə ótɛyi nkə
bakatɔ.
30 Mfó nya ótɛyi mə nkə, “Bikatɔ lə
umə kɛkɛ wə nkpe sɛtɔ mfó. Nya lə bɛlɛ
wə budufəə, biunyə ɔflimu eto lɛkpɔ
ditsyuə nə bátsyasə lə ukuə bəńyəsə nə
utidi kuutsyuə saa dímənsiə tɔ unyə.
Benyankli ni ku ukuə lə bifi wə beboko
mfo.
31 Lə utidi utsyuə atɔ mi lesa nə eso
bényankli nii, bɛtɛyi wə biənkə,
‘Bonamute nlɛ ni bohiã.’ ”
32 Bakasebi bamə áyifə lə kusu bésu
bənyə lesa saa fe kase Yesu lɛtɛyi mə.
33 Nya lə lefe nə bəńyə banlɛ ubuki
əmə bonyankli kələkəə, ubuki əmə eto
basate átɔ mə bənkə, “Beso bɛnlɛ wə
bonyankli?”
34 Mfó nya bakasebi bamə dítə mbuayɛ
bənkə, “Bonamute ahiã wə.”
35 Nya béfi ubuki əmə báboko Yesu.
Mfó nya béfi mə mfia bésensə bákpo lə
ubuki əmə əsuə nya báwunsəko Yesu
óbe úsiə lə wə.
36 Se úsiə lə wə əsuə nya báyɛ bantɔɔ,
betidi bətsyuə éfi mə mfia bésensə
bákpo lə kusu.
37 Lefe nə Yesu ńlɛ bɔnyi kafi
Yerusalem lə kusu kaka ɔnlɛ Nnuəbi eto
Eyi eto Kɔtini bɔyifə kəbəə, wə bakasebi
kpə bamə étsyiko Onanto ani bɔsɔ nya
báto keyudu banlɛ bofa bembembe lə
asa kplɛ nnya bənyə eso.
38 Nya bátɛyi bənkə,
“Atɛsə itə Oka wə nlɛ bubə lə Bonamute
eto diye əsuə!
Diyuə lə lefo kato kenke. Nya diyənde itə
Onanto!”
39 Mfó nya Farisifɔ ba lɛkɛ lə sitiditu
siamə nti lɛtɛyi Yesu bənkə, “Oteasa,
ninko fə bakasebi lə bayɛ kudu bokpo!”
40 Mfó nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Nlɛ
mi bɔtɛyi sitinti minkə lə bayɛ kudu
bokpoo, aba nyamfo kosate ebutsyə kasɔ
ku kudu bokpo.”

Yesu Éwi Keku Lə Yerusalem Eto Disi.

41 Kase Yesu lɛyɛ ɔntɔ lə Yerusalem
kedufəkɔɔ, nya únyə umə əməə, úwi
keku lə wə disi.
42 Nya ótɛyi nkə, “Nla sitinti miə lə
nnya ete biunyə bete mmi eto diyi nəmfo
eto lesa nə loohiã itə bə lə binyə diyuə
ini! Fɛɛ ibə ese mɔmɔɔ, bɛnlɛ bunyə lə
bete!
43 Lefe ditsyuə ebubə se mi balo
luuńyə batsyilama mi lə kalebe saa
kenke. Nya booti əbiə kenke nya kulesa
lembofo budufə nye kabɔ kəbə lekple.
44 Betidi ebɔtsylɔsə umə mfo kenke
nya boolo betidi ba nkpe lə wə kenke.
Nya leba ku ditsyuə sa embubu ditəkə lə
ni kətsyəkɔ. Itsyise bɛni nya bíənyə lə
bete lefe nə Onanto díbə nkə lə ofo mi lə
nkpə!”

Yesu Ála Mba Laate Bikə Lə Onanto Eto Kedikətəkɔ.

45 Yesu ésu údufə Onanto eto
kedikətəkɔ nya útsyiko mba nlɛ bikə
bote mfó bola kabɔsə.
46 Nya ótɛyi mə nkə, “Báwɔni bákpe lə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə bə
Onanto átɛyi nkə, ‘Mɔ diyoo, betidi
ebokpadi ni bə diyo kaka betidi laato
ola.’ Nya mi dífi mfó befianisə beyu eto
kabiɔkɔ!”
47 Diyi saa, Yesu ákate asa lə Onanto
eto Kedikətəkɔ mfó. Onanto eto
besumunyə ninə ku Afi eto bateasa ku
betidi eto batɔnkotɔnko ála bə lə balo
wə.
48 Fɛɛ bənyə kusu ko əsuə bɔɔyɛ,
itsyise betidi kpə akɛ mfó ba eto ato léfo
wə etiki nyamə kekleke eso.

20

Betidi Ǝnə Etiki Ku Yesu Itsyi Lə Wə Ǝsuəale Nnya Onkpe Ǝsuə.

1 Diyi lɔni se Yesu lɛkɛ katé betidi asa
lə Onanto eto kedikətəkɔ, kedi mə Ditiki
Sɛɛ eto asa, besumunyə ninə ku afi eto
bateasa ku umə eto beninə əbə mfó.
2 Mfó nya bəbə bátɛyi wə bənkə, “Tɛyi
bo əsuəale nnya fankpe fɛ feeyifo asa

nyamfo eto okle. Nya owoe dítə fə
əsuəale nyamə?”
3 Mfó nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Bitə
lə ntɔ mi etiki ətsyuə lə nnɔ.
4 Nte əsuəale nnya Yohanes lɛkɛ fɛ
úyifo ntufləsəfləsə eto lekpa útə betidi,
Onanto ɔflɔ itsyi lee, betidi bomu ɔflɔ
itsyi?”
5 Mfó nya bétsyiko kənə kasɔ lə mə nti
katɛyi bə, “Be ele bə bɔtɛyi? Lə bɔ́tɛyi
boə Onanto ɔflɔ únyə əsuəale nyamə
utsyiko, ɔtɔ bo nkə, ‘Be díbə eso biamfó
Yohanes bɛnɔ?’
6 Nya lə bɔtɛyi boə utidi ɔflɔ ófo nnya
utsyiko, katsyakɔ eto betidi bamfo kenke
ebubə bakpɔ bo aba, itsyise məmblɛ
kenke áfo bánɔ bə Onanto eto
Unyɛləkətidi wə Yohanes ni nɛ.”
7 Lə nyaso bələkə kɛnyɛ bátɛyi bənkə,
“Boante kaka únyə əsuəale nyamə
útsyiko.”
8 Mfó nya Yesu tsya lɛtɛyi mə nkə,
“Nko ke eso mintsya məmbɔtɛyi mi kaka
mimfo əsuəale fɛ meeyifo asa nyamfo
eto okle.”

Yesu Átɛyi Lekpa Itsyi Lə Opanyə Utsyuə Ǝsuə.

9 Mfó nya Yesu lɛtɛyi bətidi bamə
lekpa nəmfo nkə, “Lə lefe nə lefe mə,
osani utsyuə áfo kudiyi eto ɔkuɛ utsyuə.
Se úsu kusu kutsyuə nkə lə usu usiə itə
lefe nə dikulə esoo, úfi wə ɔkuɛ əmə
ókpe lə beyifoyifo bətsyuə eto ani.
10 Se lefe léyo bə betsyiko eyibibi
nyamə bɔlɛɛ, ótsyese wə uyifoyifo
utsyuə nkə usu ofo wə kedikɔ lə ɔkuɛ
əmə əsuə lə beyifoyifo ɔflɔ oboko wə.
Fɛɛ beyifoyifo bamə áblɛ uyifoyifo əmə
nya bála wə babɔsɛ, nya bəntə wə
kulesa.
11 Lə nyaso ótsyese uyifoyifo bamba.
Fɛɛ beyifoyifo bamə áblɛ wuntsya, nya
bákpe wə kofani, nya bála wə bátsyese,
nya bəntə wə kulesa.
12 Ótsyese uyifoyifo tsyəfə. Nya
beyifoyifo bamə lɛblɛ wə bətəkə wə
afabe lə əsuə nya bála wə bələkə lə mfó.
13 “Mfó əmə nya ɔkuɛnsate əmə lɛtɔ
wə əsuə nkə, ‘Be ele bə nyifo? Mootsyese
mɔ ubi lala nya mfo nnɔ miə boobu wə.’
14 “Fɛɛ se beyifoyifo bamə dínyə ubi
əmə, bátɛyi mə əsuə bənkə, ‘Biənyə
ɔkuɛnsate əmə eto ubi kosate ni nwə
mfo. Bitə lə bolo wə ete wə bikə biamfo
kenke lə befiani bo bele!’
15 Nyaso bənə wə babɔsə lə ɔkpɔ əmə
kafo nya bálo wə.”

Mfó əmə nya Yesu lɛtɔ mə nkə, “Be
ɔkuɛnsate əmə luuyifo beyifoyifo bamə
mfo?
16 Nla miə bete biə woolo beyifoyifo
bamə kenke nya wuufi ɔkuɛ əmə okpe lə
beyifoyifo bamba lə ani.”

Se betidi bamə lɛnɔ nko, bátɛyi bənkə,
“Owo lo! Yanle bə ibə nko!”
17 Yesu ábe mə tũũ nya ɔ́tɔ mə nkə,
“Bíankla Awɔnisa Kɛnkɛ nyamfo eto
kasɔ nlɛ bote,
‘Leba nə mba laato ayo lɛni bə dimbə
kɔnɔɔ,
ni bomu díbə lefiani nə nso bofe lə
afɛfɛ kenke nti?’
18 Utidi saa wə luutusə ɔsɔ lə leba nəmə
əsuə, eboba wuli wuli wuli. Nya lə leba
nəmə tsya əbə lɛsɔ utsyuə lə əsuəə,
diukuə wə muɛmuɛmuɛ.”

Yesu Édi Etidi Itsyi Lə Umənko Bofo Ǝsuə.

19 Afi eto bateasa ku Onanto eto
besumunyə eto beninə ákpe nkɛale bə lə
bəmuə Yesu lamfolamfo, itsyise bənyə bə
mə ɔnlɛ sitinti nyaso ɔ́tɛyi lekpa nəmə
nɛ. Fɛɛ báte betidi bamfo sikpi.
20 Lə nnya esoo, bákabɛbɛ kusu bamba
ko əsuə bɔɔyɛ bəmuə wə. Bələkə betidi
bətsyuə kalɔ kalɔ. Nya bákle ku mə
bənkə besu Yesu ɔflɔ. Nya béyifo əsuə fe
Ditiki Sɛɛ nəmə mə kosate léla bə lə bate
itə mə əsuə. Nya bátsyese mə bənkə
babio Yesu uyibi lə etiki əsuə lə bənyə
kusu ko bɔɔyɛ befi wə bakpe lə Roma eto
Aba eto uninə eto ani.
21 Lə nnya esoo, mba laabio kanɔ asa
bamfó ésu Yesu ɔflɔ. Nya bátɔ wə bənkə,
“Oteasa, buyi boənkə asa nnya faatɛyi ku
nnya fate kenke eyifo etiki tlolololo. Nya
buyi tsya boə aambe utidi eto ənəmi lə
alɛ asa buyifo. Bomu aate ɔnukualɛtiki
nnya əsuə Onanto laala nkə betidi yifo.
22 Lə nyamfo eso bola boə boate lə bo
kɔfi ətə kusu bə bofo umənko butə
Romafɔ eto Okankplɛ lee yəntə kusu?”

23 Fɛɛ Yesu ənyə mə kɔwɛsu bua útsyə
lekpo nya ɔ́tɛyi mə nkə,
24 “Bifi sika flubia eto atabi beboko lə
mbe. Owoe eto disi ku diye ntəkə mfo?”
25 Bátɛyi bənkə, “Okankplɛ Kaisare eto
ale ini.”
Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Bifi lesa saa
nə ni Okankplɛ eto lele bitə Okankplɛ.
Nya bifi lesa saa nə ni Onanto eto lele
bitə Onanto.”
26 Nya lə betidi eto ənəmi mfóo, bamfó
wə bumuə lə kulesa əsuə. Mə kɛnyɛ
əkpə mə nya iyifo mə yani lə ditiki nə
Yesu lɛtɛyi eso.

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Bəkpənkpə Eto Businkli Kataka Ǝsuə.

27 Sadukifɔ bətsyuə mba laatɛyi bənkə
bəkpənkpə ensi embotakaa, əbə Yesu
ɔflɔ nya bátɛyi wə bənkə,
28 “Oteasa, Moses áwɔni lə afi nnya útə
bo nkə, ‘Lə osani utsyuə əkpə nya oyani
wə usiə utsyə nya bánle bebi saa, nyalɛ
ele bə osani əmfo eto ɔyimisani, fi usio
əmə ufi. Nya wə ku ɔkɔsiə əmə lə bale
bebi. Nya bebi bamfóo, betidi ebunyə mə
fe osani wə dimankɛ ubi saa eto bale.’
29 Lə lefe ditsyuə, bayimisani ekuanse
akɛ. Osaibi ninə éfi kusiə nya úbə úkpə
nya wə ku wə usiə mánle ubi saa.
30 Ɔyimisani nuəfə tsya éfi ɔkɔsiə əmə.
31 Utsyəfə tsya nko kə. Nya lesa nəmə
diyifo nko itə bayimisani ekuanse bamfo
kenke. Məmblɛ kenke əkpə lə lefə nə mə
kuutsyuə saa manle.
32 Lə kalosəkɔ kenke, usio əmə kosate
əbə úkpə.
33 Nya mɔmɔɔ, diyi nə əsuə bekpənkpə
luusinkli bataka, owoe eto usiə usio əmə
luudi se məmblɛ kenke dífi wə lə lefe nə
lefe mə?”
34 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Nkpə bomfo
əsuə ete basani ku besio leefi bəsiə kəsiə
bese.
35 Fɛɛ basani ku besio kenke ba díńyə
itə bə bataka betsyi ɔkɔmə bəbə nkpə bo
lensiembolo kulefee, bensiembufi bəsiə
nye bəsiə bese.
36 Bootsyə fe kase Onanto eto batɔnkpe
nte, nya bensiembukpə tsya. Beyifo
Onanto eto bebi itsyise bátaka betsyi
ɔkɔmə.
37 Nyamfo ni ɔnukualɛ wə Moses
díləkə ote lə Asawɔni Kɛnkɛ eto Kukue
əsuə nkə bekpənkpə si bootaka bəbə
bəsiə nkpə. Itsyise lə lefe nə únyə lə
kuyi ko díkənyə ute eto ənəmi, ókpadi
Onamute fe Abraham eto Onanto ku Isak
eto Onanto ku Yakob tsya eto Onanto.
38 Nyamfo lɛ bote bə mba díkekpə
kokoo, besi nkpə. Nyaso uyifo mə
Onanto tsya.”
39 Mfó afi eto bateasa bamfo eto
bətsyuə dítə mbuayɛ bənkə, “Oteasa, ətə
mbuayɛ kukɔnɔ!”
40 Nyamfo eto kamaa, kutsyuə saa
ménsikpe ɔkɔɛ lə ɔtɔ kulesa tsya.

Owoe Eto Ubi Ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə?

41 Yesu átɔ mə nkə, “Ntsyə ibə fɛ betidi
lɛtɛyi bə Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə
ebutsyi Oka David eto bebi eto kafo?
42 Nya Oka David əmə kosate átɛyi lə
kusə eto kukue əsuə nkə,
‘Onamute əmə átɛyi mɔ Onamute nkə,
“Si əsiə lə mɔ kodiani eto kutsyə
43 isu ese lefe nə muufi fə balo
nkpe lə fə kokpa kalɔ.” ’
44 Nya lə Oka David ákpadi wə nkə
Onamutee, ntsyə íbə fɛ Nwə Onanto
Lékpo Ɔhile Utsyə luuyifo Oka David eto
kafo eto ubi?”

Yesu Ǝkə Wə Bakasebi Ato Itsyi Lə Afi Eto Bateasa Ǝsuə.

45 Lə lefe nə betidi ba tã dínyə
béketsyue ato lə asa nnya Yesu nlɛ
bɔtɛyi, ɔ́tɛyi wə bakasebi nkə,
46 “Bebe kukɔnɔ lə afi eto bateasa
əsuə. Betidi ba laala botsyilama lə mə
awu kplɛ kplɛ əsuə. Nya baala bə betidi
kəsiəsə mə ku dibu lə asi kafo. Mə laala
nlebe kplɛ busiə lə Yudafɔ eto katsyakɔ
nya baala ndikɔ kpaa busiə lə eyikedikɔ.
47 Beesu bakɔɛsiə ɔflɔ bə lə bawunsə
ko mə, fɛɛ baawɛ mə kalɛ mə asa kafo.
Nya baato kala kəntsyɛ, kate əsuə lə
betidi eto ənəmi. Nyaso mə kotonənə
ebɔkɛ ale eso utsyuə saa eto kole!”

21

Ɔkɔsiə Utsyuə Ǝtə Ǝtəsa Kplɛ.

1 Lə kedikətəkɔ mfoo, Yesu ábesə
ənəmi kato nya únyə kase batabinyə

leefi mə ətəsa kesu kakpe lə kedikətəkɔ eto otobe kafo.
2 Nya únyə tsya kase ɔkɔsiə okombo utsyuə dífi pesewa inuə butsyuə ókpe lə otobe əmə kafo.
3 Nya ɔ́tɛyi nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi minkə ɔkɔsiə okombo əmfoo, útə lesa nə nso bafɛfɛ bamfo kenke.
4 Itsyise babamba bamfoo, məə, lesa nə baala lə nə bəənyə nti, ete ni nə bətə nɛ. Fɛɛ usio əmfo wə sekombo, lesa nə kenke ntə wə nə wuudi mfó, nya ni nə úfi útə mfo nɛ.”

Yesu Átɛyi Etiki Itsyi Lə Onanto Eto Kedikətəkɔ Eto Boba Ǝsuə.

5 Lefe nəmfóo, bakasebi bətsyuə akɛ mfó kedi etiki itsyi lə Onanto eto kedikətəkɔ əsuə. Nya bátɛyi kase kedikətəkɔ kamə laanɔ bobe ku kase aba nnya béfi báto diyo nəmə laanɔ bobe ku asa nnya betidi dítə béfi bálɔ Onanto eto kedikətəkɔ kamə. Mfó əmə nya Yesu lɛtɛyi mə nkə,
6 “Lesa saa nə bɛnlɛ bunyə mfoo, lefe ditsyuə ebubə se leba saa lensiembubu lə ni kəsiəkɔ. Bomu betidi ebusense ditsyuə saa lekpo lə kasɔ.”

Kanyinyənyə Ku Betidi Eto Bɔkpɔ Ku Mə Bətsyuə.

7 Mfó nya bátɔ wə bənkə, “Oteasa, dimamfe yuubə itə nko? Nya be ini buufi bunyə lə bote boə lefe nə asa nyamfo luubə éboyo?”
8 Yesu átɛyi mə nkə, “Bińyə bikabe kusu itə bə kuutsyuə saa əmbɔwɛ mi okpe. Betidi kpə ebubə batɛyi bənkə mɔ ditiki bəbə buləkə kate, bookəbə katɛyi bənkə, ‘Mɔ uni,’ nya ‘Lefe nəmə éboyo.’ Fɛɛ biəntəkəko mə kama.
9 Bíanté sikpi lə bɛnɔ lema eto kudu nya betidi letaka bəńyə lə bətsyuə əsuə. Asa nyamfo eto kakle ebutsyiko bubə, fɛɛ inni nya kasɔ ni bənkə kalosəkɔ ebubə eyo elo.”
10 Yesu esi úsukosə nya ɔ́tɛyi nkə, “Ese ebɔkpɔ ku mə bətsyuə, nya bekakedikɔ lɔɔbɔkpɔ ku mə əsuə.
11 Kasɔ ebutinkə kekleke. Nya kukpɛnsɛ tsya luubə kekleke. Nya efimbi akpa akpa tsya luubə nlebe nlebe kenke. Nya ekpinsa kpə luutsyiko bubə lə difule əsuə.
12 “Nya fɛ asa nyamfo luubə ibə, betidi ebumuə mi nya bookpe mi bulə, bate mi ohiã. Betidi ebokpa mi besuko akpokakpokɔ lə Yudafɔ eto ntsyakɔ nya bookpe mi lə ayo. Nya bookpa mi besuko baka ku Aba eto bənyɛsiə eto ənəmi bə lə bakponko mi akpo lə mɔ disi eso.
13 Nya lə lefe nəmfóo, kusu ebɔsini mi bə lə bidi Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə.
14 Bimuə əsuə bitsyə bɛtɔnsə itə bə biembulə əsuə lə kusu ko biɔyɛ biləkə mi əsuə kɛnyɛ eso.
15 Itsyise muutə mi kobe ku kɛnyɛ yayaya itə bə mi balo eto kuutsyuə embofo buńyə lə mi ənəmi nye bətə mi etiki eto mbuayɛ kulefe.
16 Mi anto mə ku bayimisani ku mi betidi ku mi bayɛtsyuə ebufi mi bakpe lə ani. Nya boolo mi bətsyuə.
17 Betidi ba tã ebukisi mi lə mɔ disi eso.
18 Fɛɛ mi disi eto sɛwɔnii, lɛ sɔni kplon embonya.
19 Bińyə kekleke lə binyə nkpə bo ləmbɔkɛ kalokɔ kulefe.

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Lefe Nə Booba Yerusalem Eto Umə Ǝmə Bakpo Kasɔ.

20 “Lefe nə bínyə biə bamamanyə esu bəńyə batsyilama Yerusalem, ete biote biə umə əmfo eto boba kakpo lə kasɔ eto lefe eboyo.
21 Lefe nə mfóo, betidi ba kenke nkpe lə Yudea, ele bə betsyetsyi bedu besu babiɔ lə atini əsuə lə babɔ lə kanyi əsuə. Nya betidi bakenke nkpe lə umənkplɛ əmə kafo, ele bə babɔ lə wə bedu. Nya betidi ba kenke nkpe lə mbuto ku kəmə ka lɛfi mfo, yanle bə besu umənkplɛ əmə kafo.
22 Itsyise lefe nə mfó ni kotonənə eto eyi nnya ele bə ibə fe kase Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue eto etiki léte.
23 Yɔɔkɛ ale tinti itə besio ba ni bafonlɛ ku bebiambe ba nlɛ bebi bɔyimisə. Kanyinyənyə kekleke kətsyuə ebubə kasɔ kamfo əsuə. Nya Onanto eto kotonənə ebubə betidi bamfo əsuə.
24 Boolo bətsyuə ku asiabi. Nya boomuə bətsyuə lə əsuəale besuko nsɔ bamba kpə əsuə. Nya betidi ba lenni

Yudafɔ, luudi sɛkplɛ baayinkə Yerusalemfɔ bakpe isu ese lefe nə Onanto lɛtɔnɔ utə mə.

Utidi Eto Ubi Ebusinkli Ubə.

25 “Ekpinsa kpə ebubə lə kofe ku kofande ku befandebi eto ənəmi əsuə. Nya kasɔ eto betidi kenke eboyansə kusubebe saa. Nya sikpi kplɛ ebubə lə betidi əsuə lə kase lekpo eto kudu ku kase diuyənki nyanklaa eso.

26 Ǝnəmi ebutsyiko betidi bonanko lə sikpi sia luumuə mə lə lefe nə befi bəńyə bensəkə itə lesa nə luubə lə kawunsiə kenke əsuə eso. Itsyise asa nnya nkpe lə difule ensiembuńyə lə nnya kəńyənkɔ.

27 Nyamfo eto kamaa, Utidi Eto Ubi ebɔbɔ ubə lə difule lə asɔmi loku kəmiə lə əsuəale kplɛ ku lə diyənde kplɛ əsuə.

28 Lefe nə asa nyamfo mfe nlɛ bubəə, bɛlɔ mi əsuə bitsyə lə bikabe kusu, itsyise mi diləkəfe ebɔfi elo.”

Bekase Asa Itsyi Lə Eyi Ǝsuə.

29 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə lekpa ditsyuə nkə, “Bibu disi bitsyi lə kudiyi ku eyi bamba kenke əsuə bebe.

30 Lə binyə biə afanto fɔfɔ etsyiko bɔbɔɔ, bete biə kasɔmite eboyo elo.

31 Nko kə ini lə binyə biə asa nyamfo nlɛ bubəə, bete biə Onanto eto Sekadidi siamə eto dibəfe fe yaala lə eyo.

32 “Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə asa nyamfo kenke ebubə fɛ bətsyuə ba nsi nkpə mfo luukpə balo.

33 Kato ku kasɔ ebubə efe, fɛɛ mɔ etiki embubə efe kulefe.

Ele Bə Bińyə Bikabe Kusu.

34 “Bebe kukɔnɔ biə biemfi mi lefe bitə budi ku sitekpe eto disuəyuə mate. Nya kuutsyuə memfi wə əsuə utə bɔkpɔ lə kawunsiə kamfo eto asa əsuə. Lenni nko, diyi nəmə ebubə ditu mi lə kafuafua əsuə.

35 Nya yuuyifo fe kase uyibibiobio ləələkə ubuki seka. Etsyise yuubə lə kawunsiə kenke eto betidi əsuə.

36 Nyaso bitəkə ənə lə bińyə bikato ola lefe saa bə lə binyə əsuəale lə bɛbɔ befe lə keni saa əsuə lə lesa saa nə luubə mfo əsuə lə itə bə biofo buńyə lə mɔ, Utidi Eto Ubi eto lekpokakpokɔ.”

37 Lə eyi nyamfó kenke əsuəə, Yesu éfi ɔ́lɛ betidi bamfo asa bote lə Onanto eto kedikətəkɔ. Nya lə ditsyitsyo lefee, úkesu Nnuəbi eto Eyi eto Kɔtini ékesu kalabe.

38 Nya olesiətu saa, betidi bamfo ékesu kedikətəkɔ kamə lə banɔ wə asatete.

22

Besumunyə Ninə Ákpe Disi Bə Lə Balo Yesu.

1 Lefe nə Yudafɔ leedi Nnamfokuã eto Abolo eto Diyi nə baakpo bə Ukpə Asa Bo Ɔyila ebɔfi.

2 Fɛɛ se Onanto eto besumunyə ninə mə ku afi eto bateasa díkate betidi bamfó sikpi esoo, bákabɛbɛ kusu ko əsuə bɔɔyɛ balo Yesu lə kabiɔbiɔ əsuə.

Yuda Átɔnɔ Nkə Wuudu Yesu Utə.

3 Mfó nya Obonsam dídufə lə Yuda wə baakpo tsya bə Iskariot əsuə. Nyaa uyifo Yesu eto lefosi bakasebi inuə bamə eto ɔni.

4 Nyaso Yuda ésu Onanto eto besumunyə ninə ku Onanto eto kedikətəkɔ eto mba laase mfó eto beninə ɔflɔ. Nya bédi etiki itsyi lə kusu ko əsuə wɔɔyɛ fɛ boomuə Yesu əsuə.

5 Bənyə disuəyuə, nya bátɛyi wə bə bootə wə atabi.

6 Nya Yuda tsya lɛtɔnɔ nko. Nyaso útsyiko lefe sɛɛ bɔbɛbɛ lə kusu ko əsuə wɔɔyɛ ufi Yesu okpe mə lə ani lə betidi bamə eto mante mante əsuə.

Yesu Ǝmuə Ǝsuə Itə Ukpə Asa Bo Ɔyila Eto Diyi Budi.

7 Lə nnya kamaa, diyi nə baalo basamubi itə Ukpə Asa Bo Ɔyila eto Diyi itə Nnamfokuã eto Diyididi əbə léyo.

8 Nya Yesu létsyese Petro ku Yohanes ɔtɔnsə ku kɛnyɛ kamfo nkə, “Bisu bɛlɔ Ukpə Asa Bo Ɔyila eto didisa bitsyə itə bo budi.”

9 Bátɔ wə bənkə, “Sie faala fə bɔlɔ ni butsyə?”

10 Nya útə mbuayɛ nkə, “Lə bidufə Yerusalem eto umə əməə, osani utsyuə ebubə otsyako mi wə ntsyi ntu ku ɔlɔtsyi. Bitəkəko wə lə bidufə diyo nə wuudufə.

11 Nya lə bɛtɛyi oyosate əmə biənkə, ‘Oteasa nkə bɔtɔ fə nkə, “Nte diyo nə

kafo ele bə Mɔ ku mɔ bakasebi luubə bedi Ukpə Asa Bo Ɔyila eto didisa?” ’
12 Woote mi abanslo kato eto diyo kplɛ ditsyuə nə bálɔ bətsyə nya bétsyue əsiəsa lə ni kafo bətsyə. Bɛlɔ didisa nəmə bitsyə mfó.”
13 Mfó nya báyifə kusu bésu bənyə lesa saa pɛpɛɛpɛ fe kase Yesu lɛtɛyi mə. Nya bálɔ Ukpə Ása Bo Ɔyila eto edisa nyamə bətsyə mfó.

Bédi Bonamute Eto Didisa.

14 Se lefe léyoo, Yesu ku wə batɔnkpe bamə ésu bəsiə kasɔ bə lə bedi lesa.
15 Ɔtɛyi mə nkə, “Iyifo mɔ lelabi kokooko bə lə ndi Ukpə Asa Bo Ɔyila eto didisa nəmfo ku mi fɛ lə nnyə kanyi.
16 Nya nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə mensiembudi ni bio isu ése lefe nə muudi ni lə Onanto eto sekakedikɔ.”
17 Nnya kamaa, Yesu éfi ditənəkɔbe nya ɔ́sɔ ani. Nya ɔ́tɛyi nkə, “Befo nyamfo lə binə bitə bətsyuə.
18 Nlɛ mi bɔtɛyi minkə idu mɔmɔ ɛntɔɔ, mensiembunə ntu bo lɛbɔ itsyi lə wanyi eto awɔnsa əsuə isu ese lefe nə Onanto eto sekadidi luubə.”
19 Nya úfi abolo utsyuə nya ɔ́sɔ Onanto ani. Nya úbudi nnya nya úfi útə mə. Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Nyamfo ni mɔ əsuə eto sinə sia muufi ntə Onanto kedi lə mi disi. Biyifo nyamfo bifi bikakloma mɛ.”
20 Nko ke tsya úfi ntə ku lɛkɔbe úfi utə mə lə didisa nəmə kama nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Lɛkɔbetɔ nəmfo eyifo Onanto eto ketsyue fɔfɔ ka utsyue utsyə fe ditsyəbi, nə ni mɔ kɔtɔ ko mookpo lə kasɔ lə mi disi.
21 Fɛɛ bete biə nwə dídu mɛ útəə, si ɔlɛ kɔni bokpe ko mɛ lə ɔkpɛ ɔni mfo.
22 Nya mɔ, Utidi Eto Ubi, mbə nlɛ bofe fe kase Onanto lése uyi utsyə. Fɛɛ mbɔbuɛ itə utidi wə luudu mɛ utə.”
23 Mfó nya beetsyiko bətsyuə bɔtɔ kanɔ bə owoe luuyifo nyamfo.

Owoe Ni Ɔkplɛ Lə Bakasebi Bamə Nti?

24 Kənə əbə kedufə bakasebi bamə nti itsyi nwə luudi ɔkplɛ əsuə.
25 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Betidi ba lenni Yudafɔɔ, mə baka kpe əsuəale lə mə betidi əsuə kenke. Nya baka bamfo kpe diye nə baala bə betidi bamfo kakpo məə, nə ni bə ‘Bafonətidi.’
26 Fɛɛ inni nko ele bə itsyə lə mi nti. Bomu utidi wə ni nwə nso kenke lə mi ntii, ele bə uyifo wə əsuə ɔkɛkɛ enso. Fɛɛ nwə ni ɔtɔnkotɔnkoo, ele bə ofiani nwə leesumu betidi.
27 Nya owoe ni ɔkplɛnyə onso? Nwə ləəsiə lə ɔpunu ekedi lee, nwə leesumu wə? Lə ɔnukualɛɛ, nwə ləəsiə lə ɔpunu ekedi. Fɛɛ mɔɔ, nkpe mi lə nti fe nwə leesumu.
28 Bíokpe ɔkɔɛ koko bítəkəko mɛ lə mɔ lefe kekleke kenke əsuə.
29 Nya fe kase mɔ Anto dítə mɛ əsuəale nkə ndi sekaa, nko kə mintsya luutə mi əsuəale nyamə eto okle nɛ.
30 Biudi binə lə mɔ lesakedikɔ lə mɔ sekakedikɔ. Nya biusiə lə akankpomɛ əsuə lə bidi seka lə Israel eto lefosi atobi ənuə nyamfo əsuə.”

Yesu Átɛyi Utsyə Nkə Petro Ebutudi Kɛnyɛ Lə Wə Ɜsuə.

31 Mfó nya Yesu lɛtɛyi Simon Petro nkə, “Simon, Simon! Tsyue ato lə anɔ! Onanto ətə Obonsam kusu nkə oto mimblɛ obe lə usense mi nti, mba nkpe kɔnɔku mba ləmbə kɔnɔ lə fe kase ɔkuɛmfo laaflɛ kamɔ kələkə lə kofo nti.
32 Fɛɛ Simon, mboto ola lə fə disi bə lə fə bofokanɔ lə bɔyɛ kɛnyɛ buyuə. Nya lefe nə fuusinkli əbə mɔ ɔflɔɔ, kpe fə bayimitsyuə nkɛale.”
33 Nya Petro lɛtɛyi wə nkə, “Bonamute, nńyə nlɛ kusu bobe miə bonko fə kenke ebolabe lə Aba eto diyo nya lə nkpə ku fə kulaa tsya!”
34 Nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Petro, nlɛ fə bɔtɛyi miə ketsye kamfo fɛ ukusɛ luutə kɛnyɛɛ, ebutudi sitsyə fə enyi mɛ.”

Otabitobe Ku Kusuyɛyɛtobe Ku Kalande Eto Butsyi.

35 Mfó nya Yesu lɛtɔ wə bakasebi nkə, “Lefe ditsyuə nə léfe se míntsyese mi kusu nya míntə bíentsyi otabitobe nye kusuyɛyɛtobe nye afɔkpa kuətsyuə, béhiã lesatsyuə?”
Bətə mbuayɛ bənkə, “Kulesa mánhiã bo kula kon.”
36 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Fɛɛ mɔmɔɔ, utidi wə nkpe atabi eto otobe

utsyuə nye kusuyɛyɛtobe utsyuə, ufi ɔlɛ. Nya nwə kalande kukətsyuə lentee, ele bə ufi wə awu nye kafia ote, lə usu oya ke.
37 Nya nlɛ mi bɔtɛyi minkə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue eto lesa nə báwɔni bákpe mfó lɛ bɔtɛyi nkə, ‘Bákla wə bákpe lə betidi bua ntii,’ ele bə ibə itə nko lə mɛ əsuə. Itsyise lesa nə báwɔni itsyi lə mɛ əsuəə, lɛ bubə kətə.”
38 Nya bakasebi bamə lɛtɛyi bənkə, “Bonamute, bee! Nnyə nlanle nnuə nte mfo!”
Mfó nya útə mbuayɛ nkə, “Isiə.”

Yesu Áto Ola Lə Nnuəbi Eto Eyi Eto Kɔtini Ǝsuə.

39 Yesu áyɛ ɔ́bɔ lə umə əmə nya úsu Nnuəbi eto Eyi eto Kɔtini əsuə fe kase woala buyifo. Nya wə bakasebi bamə tsya dítəkəko wə.
40 Se óyo kaka əməə, Yesu átɛyi wə bakasebi nkə, “Beto ola, lə bɛyɛ disi butə le botokabe əsuə.”
41 Nnya kamaa, óyani mə utsyə mfó ɔ́yɛ usu sɛtɔ sɛkɛ nya óse akonki óto ola.
42 Nya ɔ́tɛyi nkə, “Nto, lə alaa, ləkə kanyi eto lɛkɔbe nəmfo etsyiko lə mɔ ɔflɔ. Fɛɛ menyifo lə mɔ lelabi əsuə, bomu lə fə lele əsuə.”
43 Mfó nya Onanto eto ɔtɔnkpe dítsyi kato úbə úləkə əsuə óte wə nya ókpe wə nkɛale.
44 Nya lə kanyi kplɛ ka ɔnlɛ bunyə esoo, usi óto ola kekleke ókpe. Nya diwi nə lɛbɔ lekpo wə eyifo fe atɔbo nya nlɛ bola kakpo lə kasɔ.
45 Se Yesu létaka lə kaka ɔnlɛ ola boto mfóo, úsinkli úsu wə bakasebi bamə ɔflɔ. Nya úbə únyə nkə bálabe selabe itsyi lə lɛwɛnlo nə əsuə bakɛ eso.
46 Mfo nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Beso bɛnlɛ selabe? Betaka lə beto ola lə kase biembudufə lə botokabe əsuə.”

Besumunyə Ninə Ǝmuə Yesu.

47 Lefe nə Yesu ńyə ɔnlɛ etikii, betidi kpə bətsyuə áyɛ bétu wə. Yuda wə ni bakasebi lefosi inuə bamə eto ɔni lɛtɔnko mə. Ɔyɛ úsu Yesu ɔflɔ nkə lə ɔfiɔ wə lə kola.
48 Fɛɛ Yesu átɛyi Yuda nkə, “Yuda, bubə fəbə fə aafiɔ mɔ, Utidi Eto Ubi, lə kola lə efi mɛ akpe lə betidi eto ani?”
49 Lefe nə bakasebi ba lɛkɛ mfó ku Yesu dínyə lesa nə luubə ibə, bátɔ Yesu bənkə, “Bonamute, bɔkpɔnko mə ku bo nlande lee?”
50 Mfó nya bakasebi bamə nti eto ɔni lésiabe Usumunyə Ninə Kenke eto uyifoyifo eto kodianito úfə.
51 Fɛɛ Yesu áni ko mə ɔ́tɛyi nkə, “Isiə! Bitə mə kusu!” Mfó nya útidi uyifoyifo əmə eto koto nya wə koto dísinkli kótsya wə.
52 Nya Yesu lɛtɛyi besumufɔ ninə ku mba laase Disumuyo eto beninə ku kusə eto beninə ba díbə mfo bə lə bəbə bəmuə wə nkə, “Beso ele bə bifi keyi ku nlande bibə fe uwudifɔ mini?
53 Bonko mi ákɛ lə Yudafɔ eto kedikətəkɔ diyi saa tsya bíatɛtsyi biə biəmuə lə əsuəale mɛ əsuə. Fɛɛ mi lefe léyo bə biyifo nko se Obonsam eto əsuəale ntekə kato.”

Petro Áni Yesu.

54 Besumunyə ninə ku baka bamfó əmuə Yesu, nya béfi wə bésuko Usumunyə Ninə Kenke eto diyo. Nya Petro tsya dítəkəko mə kama kama.
55 Betidi bətsyuə ákpe ute utsyuə lə diyo nəmə eto lekple, nya Petro tsya dísu úsiə lə mə nti.
56 Se besio eto uyifoyifo ɔni dínyə Petro se ute díyənde okpo wə lə əsuə se usi mfóo, óbe wə tũũ nya ɔ́tɛyi nkə, “Utidi əmfo tsya əətəkəko Yesu.”
57 Fɛɛ Petro áni nyamfo nya ɔ́tɛyi nkə, “Usio, minyi wə kulaa tsya!”
58 Lə lefe kliminti ditsyuə eto kama, osani utsyuə tsya ənyə Petro wə únyi nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Fintsya mə nti eto ɔnɔ feni?”
Fɛɛ Petro esi útə mbuayɛ nkə, “Osani, nni mɔ uni!”
59 Íyifo fe lebombosɔsɔ lɔni eto kama, osani bamba utsyuə tsya ébə únyə kekleke ɔ́tɛyi nkə, “Kənə ku kətsyuə saa əmbə lə nyamfo əsuə bənkə osani əmfo tsya ətəkəko Yesu, itsyise Galileanyə uni!”
60 Fɛɛ Petro ətə mbuayɛ nkə, “Osani, mante lesa nə fanlɛ bɔtɛyi mfo kula

kula!” Lamfolamfo, fe kase unsi únyə
ɔnlɛ etiki, ukusɛ ko ditə kɛnyɛ.
61 Bonamute əmə ékɛnsə́ óbe Petro.
Mfó əmə nya Petro lékloma nkə
Bonamute əmə átɛyi wə nkə, “Fɛ ukusɛ
luutə kɛnyɛ ketsye kamfoo, ebutudi
kɛnyɛ sitsyə sɔ̃ɔ̃ fə enyi mɛ.”
62 Petro ábɔ úsu lekple nya úwi keku
kekleke.

Yudafɔ Ba Lése Yesu Ǝmə Wə Nya Báblɛ Wə.

63 Betidi ba díkase Yesu, əmə wə nya
báblɛ wə.
64 Bákle wə ənəmi nya báblɛwə, nya
bátɔ wə bənkə, “Owoe lɛsɔ fə? Tɛyi bo!”
65 Nya báka wə lə esu bamba kpə əsuə
tsya.

Yesu Ǝnyə Lə Bakponkpo Eto Ǝnəmi.

66 Se kale dísiəə, kusə komə eto beninə
ku besumunyə ninə ku afi eto bateasa
əbə bəsiə. Nya bákpa Yesu bésuko mə
ənəmi.
67 Nya betidi ba díbə batsya mfó lɛtɔ
Yesu bənkə, “Tɛyi bo lə fə ni Nwə
Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə əmə.”
Mfo nya útə mbuayɛ nkə, “Lə ntɛyi mi
lesatsyuə tsyaa, biəmbofo bɛnɔ.
68 Nya lə ntɔ mi etiki ətsyuə, biəmbofo
kɛnyɛ buləkə katɛyi mɛ kulesa.
69 Fɛɛ idu mɔmɔ ɛntɔɔ, Onanto wə ni
əsuəalenyə kenke ebutsyə mɔ, Utidi Eto
Ubi, lə wə kodiani.”
70 Mfó nya məmblɛ lɛtɔ wə bənkə,
“Nyalɛ, fə ni Onanto eto Ubi əmə?”
Útə mbuayɛ nkə, “Mi kosate nlɛ bɔtɛyi
biənkə wə mini, nya nko ini nɛ.”
71 Bátɛyi bənkə, “Yensihiã bo bə
kuutsyuə saa si ubə udi adansiɛ lə
nyamfo əsuə. Bo kosate ánɔ asa nnya
ɔ́tɛyi!”

23

Pilato Átɔ Yesu Etiki.

1 Nya məmblɛ létaka nya béfi Yesu
bésuko Pilato ɔflɔ.
2 Mfó bétsyiko etiki butsyi lə wə əsuə
katɛyi bənkə, “Búmuə utidi əmfo se ɔnlɛ
bo kusə eto betidi bokpa kayɛnko lə kusu
bua əsuə. Nya ɔnlɛ mə bɔtɛyi nkə,
bénsiko umənko bətə Roma eto
Okankplɛ. Nya úsi ɔ́tɛyi tsya nkə wə ni
Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə nya uni
Oka tsya.”
3 Pilato átɔ wə nkə, “Fə ni Yudafɔ eto
Oka əmə?”
Nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Nko ini fe
kase fanlɛ bɔtɛyi nɛ.”
4 Mfó nya Pilato lɛtɛyi besumunyə ninə
ku sitiditu siamə nkə, “Mənnyə kulesa lə
utidi əmfo əsuə nə eso ele bə nlo wə
dikpi.”
5 Fɛɛ məmə əńyə kekleke bátɛyi
bənkə, “Wə asa nnya woate ətə botaka
kəńyə əbə idufə lə Yudea eto betidi
kenke nti. Útsyə nyamfo kasɔ lə Galilea,
nya úkaboko nnya mfo tsya.”

Herodes Átɔ Yesu Etiki.

6 Se Pilato lɛnɔ ditiki nəmfoo, ɔ́tɔ mə
nkə, “Galileanyə ni utidi əmfo?”
7 Nyaso se óte nkə Yesu étsyi Galilea
eto lekpake nə əsuə Herodes nlɛ seka
budi esoo, úfi wə ótsyese Herodes ɔflɔ.
Nya Herodes əmfo akɛ lə Yerusalem lə
lefe nəmfó əsuə.
8 Ǝsuə əyuə Herodes tinti se únyə Yesu,
itsyise wɔ́ɔnɔ wə kɔsɔ koko nya óla nkə
lə unyə wə kokooko. Nya ɔnlɛ kusu bobe
nkə wuunyə Yesu lə uyifo ayanisa ətsyuə
lə obe.
9 Nyaso Herodes átɔ Yesu etiki kpə, fɛɛ
Yesu ménfe kɛnyɛ utə mbuayɛ saa.
10 Besumunyə ninə ku afi eto bateasa
ábɔ bəbə sɛtɔ nya bála nnyɛ kplɛ, kplɛ
bətəkə Yesu.
11 Herodes ku wə bamamanyə ákpe
Yesu kɔfiɔ ku kofani. Nya béfi awu nnya
lefo koya ətsyuə bákpe wə nya besi
bákpa wə bésuko Pilato ɔflɔ.
12 Diyi nəmfo hã əsuə nya Herodes ku
Pilato léfiani bayɛtsyuə, itsyise kɔɔ, balo
bédi lə bətsyuə.

Pilato Álo Yesu Dikpənkpi.

13 Pilato ákpadi besumunyə ninə ku
umə eto beninə ku betidi ba létsya mfo
ɔkɔ.
14 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Mi lékpa utidi
əmfo béboko mɛ biə ɔlɛ betidi bokpa
kayɛnko lə kusu bua əsuə. Nya mɔmɔɔ,
ńtɔ wə etiki lə mi kosate eto ənəmi. Nya

mənnyə kabua saa lə wə əsuə fe kase mi léla bítəkə wə.
15 Herodes tsya mənnyə kulesa bua saa
lə wə əsuə, itsyise úsinkliko wə ótsyese
bo. Utidi əmfo ménɣifo kulesa nə ele bə
bolo wə dikpənkpi.
16 Nyaso muutə lə bablɛ wə kuyibi lə
nyani wə lə udu."
17 Lə Ukpə Ásа Bo Ɔyila eto eyididi saa
əsuəə, iyifo Pilato eto ketsyue bə oyani
mba bákpe lə diyo eto ɔni lə mə nti utə
mə.
18 Məmblɛ áfa bembembe bátɛyi
bənkə, "Lo wə! Lə ayani Baraba ətə bo!"
19 Baraba əmfoo, bákpe wə lə diyo ɛyɛ
lə bulə butsyuə bo ókpe únyə lə
Yerusalem eto umə ku wə utidi wə ólo
əsuə eso.
20 Nya se Pilato léla nkə lə oyani Yesu
esoo, usi údi betidi bamə etiki.
21 Fɛɛ bákpo kudu bembembe bákpe
lə wə etiki nnya ɔnlɛ bɔtɛyi əsuə bə "Sɔ
wə amanklasə lə uyikabie əsuə! Sɔ wə
amanklasə lə uyikabie əsuə!"
22 Pilato esi ɔ́tɛyi mə ditsyəfə nkə,
"Nya nte kabua ka úyifo? Mənnyə kabua
ka úyifo eso ele bə nlo wə dikpənkpi!
Muutə lə bablɛ wə keyibi lə nyani wə."
23 Fɛɛ bofa ko bensi banlɛ bembembe
katɛyi bənkə, "Ele bə lə basɔ Yesu
bamanklasə lə uyikabie əsuə." Nya lə
kalosəkɔ, bətəkə wə kato.
24 Nyaso Pilato ála etiki nyamə úləkə fe
kase betidi bamə léla.
25 Óyani utidi nwə baala útə mə. Utidi
wə bakponkpo lékpe lə diyo itə bulə bo
ókpe ku wə utidilolo eso. Nya óyani Yesu
ókpe mə lə ani nkə lə beyifo lesa nə bála
ku wə.

Bamamanyə Ásɔ Yesu Bámanklasə Lə Uyikabie Ǝsuə.

26 Bamamanyə bamə ákpa Yesu
bédunko. Nya se bányɛ lə kusu bantɔ,
bátsyako Kirenenyə utsyuə wə baakpo
Simon wə dítsyi kebuto kətsyuə ɔntɔ lə
Yerusalem. Bəńyənsə wə báyinkə wə
bákpe bənkə ofo uyi wə Yesu ntsyi mfo
utsyi lə utəkəko wə kama.
27 Betidi kpə bətsyuə ətəkəko Yesu
kama. Nya besio bətsyuə akɛ lə mə nti
ba díkewi nku ku kaminsə kətə wə.
28 Yesu ékensə óbe nya ɔ́tɛyi mə nkə,
"Yerusalem eto besio, bienwi keku bitə
mɛ. Bomu biwi lə mi ku mi bebi eto disi.
29 Itsyise lefe ditsyuə ebubə nə betidi
lɔɔtɛyi bənkə, 'Diyuə itə bakonɔ ku mba
eto belefie ubi dímənsiətɔ unyə ku ami
nnya bányimi tɔ bənyə!'
30 Lefe nəmfó ni lefe nə betidi lɔɔtɛyi
atini bə, 'Beba bekpo bo lə əsuə!' Nya
bɔɔtɛyi akpenkpe bə, 'Bɛkula bo!'
31 Itsyise lə balɛ asa nyamfo eto okle
buyifo lə kuyi kuã əsuəə, ntsyə yuutsyə
itə kuyi koya?"
32 Bákpa betidi bamba inuə ba ni
babuayifo bésu kalokɔ ku Yesu.
33 Se bésu báyo kaka baakpo
Ditidisikɔbee, básɔ Yesu bámanklasə lə
uyikabie əsuə mfó. Nya betidi inuə
bamə tsyaa, básɔ mə bámanklasə lə keyi
əsuə lə Yesu eto simənі ku sediani.
34 Mfó nya Yesu lɛtɛyi nkə, "Nto, fi
atsyɛ mə, itsyise benyi lesa nə banlɛ
buyifo." Lə nyamfo eto kamaa,
bamamanyə bamə ésie Yesu eto awu
bətə bətsyuə lə kase asa nnya bákpo
basɛ lété əsuə.
35 Betidi bamə kenke əńyə mfó balɛ
bobe nya Yudafɔ eto beninə bamə ńyə
bánlɛ Yesu bumə katɛyi bənkə, "Ófo
betidi bamba lə nkpə, bitə lə uləkə wə
əsuə lə bobe, lə wə ni Kristo, Nwə
Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə əmə!"
36 Nko ke bamamanyə bamfó tsya
dímə wə nɛ. Bésu wə ɔflɔ nya béfi ntə bo
nkpe kalo bətə wə bə unə.
37 Nya bátɛyi bənkə, "Lə fə ni Yudafɔ
eto Okaa, nyalɛ kpɔ lə ələkə fə əsuə!"
38 Báwɔni etiki nyamfo lə wə disikato
nya nlɛ bɔtɛyi nkə, "Nwə mfo ni Yudafɔ
eto Oka əmə nɛ."
39 Babuayifo ba básɔ bámanklasə lə
eyi əsuə eto ɔni lə mə nti áka Yesu nkə,
"Inni fə ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile
Utsyə? Kpɔ lə ələkə fə əsuə, lə ələkə bo
tsya!"
40 Fɛɛ unuəfə áni ko wə ɔ́tɛyi nkə,
"Aante Onanto sikpi lee? Kotonənə kɔni
eto okle befi bətə fə ku wə kenke.
41 Nya bo kotonənə, kɔyɛ lə kusu əsuə.
Itsyise lesa nə dińyə itə boo, ni ni nə béfi
bətə bo nɛ. Fɛɛ wə ménɣifo kabua saa."

42 Nya ɔ́tɛyi Yesu nkə, “Yesu, kloma mɛ
lə esu edufə fə sekakedikɔ!”
43 Mfó Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Nlɛ fə
bɔtɛyi sitinti miə mmi əmfo kee, ebudufə
Paradiso kafo ku mɛ.”

Yesu Ǝkpə.

44-45 Nya se éyo kakɔmi eto lefosi
ənuəə, kofe áyɛ bofa nya kale ku
kawunsiə kenke lena tũũ itsyi lə kakɔmi
isu ese lə abombo ətsyə. Nya Onanto eto
kedikətəkɔ eto kafia ka mfaka mfo léla,
késie lə akpa ənuə.
46 Yesu áfa ku ɔkɔɛ bembembe nkə,
“Nto, mfi mɔ lɛwɔnɔ ńkpe fə lə ani!” Se
ɔ́tɛyi nyamfó nkoo, óma kɛnyɛ.
47 Se omamanyə ninə əmə dínyə lesa
nə díbəə, ɔ́tɛsə Onanto ɔ́tɛyi nkə,
“Sitintii, utidi əmfo eyifo utidi sɛɛ.”
48 Se betidi ba díbə bə baabe lesa nə
díbə nya bənyə lesa nə díbəə, bésinkli
bésu ayo nya béfi ani bétsyi lə esi ku
kaminsə.
49 Nya betidi ba kenke léte Yesu ku
besio ba dítəkəko wə ditsyi Galilea
bəbəə, əńyə kɔsɛsɛ balɛ asa nyamfo
bobe.

Yosef Arimateanyə Ébikə Yesu.

50-51 Osani utsyuə ákɛ mfó baakpo
Yosef wə dítsyi Arimatea lə Yudea eto
kasɔ. Uyifo utidi sɛɛ wə betidi ləətə dibu
tinti. Nya uńyə ɔnlɛ kusu bobe itə
Onanto eto sekadidi sia nlɛ bubə. Ite bə
ɔ́kɛ lə Yudafɔ eto bakponkpo nti tsyaa,
wántɔnɔ ko mə lə lesa nə báse uyi ku
lesa nə béyifo əsuə.
52 Úsu Pilato ɔflɔ úsu ɔ́tɔ wə nkə lə ofo
Yesu eto ɔkɔ.
53 Úləkə ɔkɔ əmə nya úfi kafia flubia
kətsyuə úmini wə kenke. Nya úfi wə úsu
úbikə lə leba kafo eto kudi kutsyuə ko
bembikətɔ kuutsyuə bənyə.
54 Diyi nəmfó eyifo Fida wə bəəmuə
əsuə fɛ Ɔnwɛditsyəyi ləəsiə kale.
55 Besio ba dítəkəko Yesu se betsyi
Galilea, ətəkəko Yosef bésu kudi komə
eti nya bésu bábe kase bébikə Yesu əmə.
56 Nya bésinkli bésu oto nya bəkuə asa
nnya laanyi fififi ku nnuəbi bo beefi
kediki bakɔ lə əsuə bətsyə. Nya bətsyə
ɔnwɛ lə Ɔnwɛditsyəyi fe kase mə afi
nyamə léte.

24

Yesu Átaka Utsyi Ɔkɔmə.

1 Lə Kɔsida eto olensiəntoo, besio
bamə ésu kudi komə ɔflɔ bétsyi afa nnya
bálɔ bətsyə bésuko kudi komə ɔflɔ.
2 Mfóo, bənyə bə kudi komə eto kɛnyɛ
ásini kute nya leba kplɛ nə béfi béti mfó
ámina dite kutsyə.
3 Nyaso bédufə bésu kudi komə kafo,
fɛɛ bənnyə Bonamute Yesu eto ɔkɔ əmə.
4 Nyamfo ətə difufu əmuə mə. Nya ete
basani inuə bətsyuə díləkə əsuə báte
mə. Nya bikə bia banlɛ nlɛ buyənde
kaba mə ənəmi.
5 Sikpi əmuə mə tinti nyaso báse esi
kasɔ bətə basani bamə. Nya basani
bamə lɛtɔ mə bənkə, “Beso bɛnlɛ utidi
wə nkpe nkpə bɔbɛbɛ lə bəkpənkpə nti?
6 Umbə mfo. Ótaka! Bekloma lesa nə
ɔ́tɛyi mi lefe nə ɔkɛ lə Galilea nkə,
7 ele bə befi Utidi Eto Ubi bakpe lə
betidi bua eto ani. Bɔɔsɔ wə bamanklasə
lə uyikabie əsuə. Nya lə eyi ətsyə eto
kamaa, wuusinkli otaka utsyi ɔkɔmə
ubə.”
8 Besio bamə ákloma wə etiki nyamə.
9 Nya se bésinkli bétsyi kebikəkɔ mfó
bəbəə, bésu bátɛyi bakasebi lefosi ɔnwɛ
bamə ku babamba kenke tsya asa
nyamfo.
10 Besio bamə ni Maria Magdalene ku
Yohana ku Maria wə ni Yakobo eto
ambe. Mə ku besio bamba ni mba lɛtɛyi
batɔnkpe bamfo asa nyamfo.
11 Fɛɛ batɔnkpe bamə efi asa nnya
besio bamə díbə bátɛyi mə fe ebukitiki.
Nyaso bámfo mə bánɔ.
12 Fɛɛ Petro alɛɛ, ótaka nya útsyetsyi
úsu kudi komə ɔflɔ. Nya se úsu óbe kudi
komə kafoo, únyə mfia bo bébikə ɔkɔ
əmə. Fɛɛ wénsinyə kulesa mfó. Nyaso
usinkli úsu se íyifo wə yanii lə kase asa
nyamə díbə eso.

Betidi Ǝnyə Yesu Lə Emaus Eto Kusu.

13 Nya lə diyi nəmfo ke əsuəə, Yesu eto
mba ntəkəko wə eto inuə bətsyuə yɛ lə
kusu bátɔ lə umə kɛkɛ utsyuə wə baakpo

Emaus. Nya yuutsyə fe esunkpo kɛntsyɛ
akuanse idu mfo isu Yerusalem.
14 Nya banyɛ mfó banlɛ etiki budi itsyi
lə lesa nə díbə əsuə.
15 Se bányɛ bánlɛ etiki budi kedufə lə
etiki nyamə əsuəə, Yesu kosate ésu útu
mə nya wə ku mə lɛyɛ bantɔ. 16 Bənyə
wə, fɛɛ bəntsyə wə lekpo.
17 Yesu átɔ mə nkə, “Be əsuə bɛnyɛ lə
kusu bɛnlɛ etiki budi ketsyiko?”
Bəkənə bəńyə. Nya mə ənəmi nlɛ bote
fe baminsətidi.
18 Nya mə ɔni wə baakpo Kleopa lɛtɔ
Yesu nkə, “Nyalɛ fə mate hã ete ni ɔfɔ lə
Yerusalem wə lenyi asa nnya nlɛ bubə lə
eyi nnya kliminti mfo eto nti lee?”
19 Ɔtɔ mə nkə, “Be eto asa?”
Bətə mbuayɛ bənkə, “Asa nnya díbə lə
Yesu Nasaretnyə əsuə. Utidi emfo ni
Onanto eto Unyɛləkətidi wə Onanto ku
betidi ba tã dínyə bə okpe əsuəale tinti
lə wə asayifoyifo ku asa nnya ɔ́tɛyi
kenke əsuə.
20 Nya bo besumunyə ninə ku bo baka
dífi wə bákpe lə Romamfɔ eto uninə lə
ani bə olo wə dikpənkpi nya básɔ wə
bamanklasə lə uyikabie əsuə.
21 Fɛɛ búfi ənəmi butəkə lə wə əsuə
boə wə loofo Israel eto betidi kenke lə
nkpə. Nya mmi ni diyi tsyəfə sɔ̃ɔ̃ se asa
nyamfo díbə nɛ.
22 Bo nti eto besio bətsyuə ətə bo ketu
étinkə. Itsyise bésu wə kudi komə ɔflɔ
ku olesiətu əmfo.
23 Fɛɛ bənnyə wə ɔkɔ əmə. Nya
bésinkli bəbə bátɛyi bo bənkə Onanto
eto batɔnkpe bətsyuə əbə bələkə əsuə
báte mə. Nya bátɛyi mə bənkə Yesu kpe
nkpə.
24 Bo nti eto bətsyuə ésu kudi komə
ɔflɔ mfó nya bənyə fe kase besio bamə
lɛtɛyi pɛpɛɛpɛ, fɛɛ bənnyə wə kosate.”
25 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Bieninə!
Nya tsyaa, mi bofokanɔ lə asa nnya
Onanto eto bənyɛləkətidi lɛtɛyi mi əsuə
əmbə ale!
26 Binyi biənkə ele bə, Nwə Onanto
Lékpo Ɔhile Utsyə əmə nyə kanyi kamfo
eto okle fɛ lə udufə wə sekakedikɔ eto
diyənde əsuə?”
27 Nya Yesu díləkə asa nyamfo kasɔ óte
mə lə asa nnya báwɔni bakpe lə Awɔnisa
Kɛnkɛ eto Kukue əsuə itsyi lə Moses eto
Ǝkue ku asa nnya kenke Onanto eto
bənyɛləkətidi lɛwɔni bətsyə itsyi lə wə
əsuə.
28 Se íbu sɛkɛ lə bedufə umə kɛkɛ wə
bántɔɔ, Yesu éyifo fe bofe ɔnlɛ kedu.
29 Fɛɛ báninko wə bátɛyi bənkə, “Kale
ébolo kalo nyaso kɛ lə bo ɔflɔ mfo.”
Nyaso úsu ɔ́sɔnɔ lə mə ɔflɔ.
30 Úsiə lə kasɔ nkə lə udi lesa ku mə.
Nya úfi abolo nyamə nya ɔ́sɔ Onanto ani,
nya úbudi nnya úfi útə mə.
31 Mfó nya mə ənəmi lɛsini nya bənyə
wə bətsyə lekpo. Fɛɛ ónya fĩĩ lə mə
ənəmi.
32 Bátɛyi mə bətsyuə bənkə, “Lefe nə
ɔ́kɛ mfó úkedinko bo etiki nya úkələkə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue eto etiki kasɔ
kate bo lə kusuu, disuəyuə ditsyuə eto
okle akɛ bo lə lɛkɔɛsi!”
33 Bátaka lamfolamfo nya bésinkli
bésu Yerusalem. Nya bésu bənyə lefosi
ɔnwɛ bamə ku betidi bamba bákɔ bensi.
34 Nya bánlɛ bɔtɛyi bə, “Bonamute
átaka útsyi ɔkɔmə sitinti, nya úləkə əsuə
óte Simon.”
35 Mfó nya betidi inuə bamə lɛtɛyi mə
asa nnya díbə lə kusu ku kase bənyə
Yesu bətsyə lekpo lefe nə úbudi abolo
nyamə útə mə.

Yesu Ǝləkə Ǝsuə Óte Wə Bakasebi.

36 Se betidi inuə bamfo nlɛ mə etiki
budii, mfó əmə Yesu kosate əbə úńyə lə
mə nti. Nya ɔ́tɛyi nkə, “Diyuə lə disiəko
mi.”
37 Báyakla nya bébu bənkə ɔkɔ banlɛ
bunyə.
38 Fɛɛ ɔ́tɛyi mə nkə, “Beso bietinkə
mə! Beso biamfo kanɔ?
39 Bebe mɔ ani ku mɔ akpa. Nya bitidi
mɛ lə bete biə mɔ uni. Itsyise ɔkɔ əmbə
əsuə eto sinə ku ekubi fe kase bɛnlɛ mɛ
bunyə minte mmə.”
40 Se ɔ́tɛyi nkoo, úfi wə ani ku akpa óte
mə.
41 Lə kase banlɛ disuəyuə bunyə tinti
nya asa nyamə díyifo mə yani esoo,
bámfo bofo kanɔ. Mfó nya Yesu lɛtɔ mə
nkə, “Didisa ditsyuə te mi mfo?”
42 Béfi lɛkpɛ sənsə báboko wə.
43 Nya ófo ni ɔ́yimi lə mə ənəmi mfó.

44 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Asa nyamfo əsuə
tututu míntɛyi mi lefe nə minkɛ mi lə
ɔflɔ nɛ. Lesa saa nə báwɔni lə Moses eto
afi eto kukue nye Onanto eto
bənyɛləkətidi eto asa nnya báwɔni lə
Ǝsənkue itsyi lə mɛ əsuəə, ele bə ibə itə
nko.”
45 Mfó nya ɔ́sini mə nsusu itə lə banɔ
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue eto etiki nnya
nkpe mfó kasɔ.
46 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Báwɔni bətsyə
bə Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə mfo
ebunyə kanyi nya wootaka utsyi
bekpənkpə nti ubə lə diyi tsyəfə əsuə.
47 Nya wə bakasebi ebobe letsya lə wə
diye əsuə bətə kawunsiə eto betidi kenke
bə batsyi mə akɔɛsi bawuninsə itə lə
Onanto lə ufi mə abua ɔtsyɛ mə. Nya
letsyabebe nəmfo ebutsyə kasɔ lə
Yerusalem.
48 Mi luudi adansiɛ biləkə ditiki nəmfo
bete lə kalebe saa.
49 Nya mɔ kosate ebufi lesa nə mɔ
Anto lɛtɛyi útsyə ntsyese mi. Fɛɛ ele bə
bińyə bisəkə Onanto eto əsuəale nyamfo
lə Yerusalem isu ese lefe nə biofo nyamə
itsyi kato.”

Onanto Ákpa Yesu Úsuko Kato.

50 Lə nyamfo eto kamaa, Yesu ákpa mə
nya bédu lə Yerusalem eto umə bésu
Betania eti. Mfó óbesə ani kato nya ókpo
mə atsyɔ.
51 Nya lefe nə tututu ɔnlɛ mə atsyɔ
bokpo mfóo, údu lə mə ɔflɔ nya Onanto
étsyi wə úsuko kato.
52 Báse akonki bésumu wə nya
bésinkli bésu Yerusalem ku disuəyuə
tinti.
53 Békesu Onanto eto kedikətəkɔ mlə
mlə mlə késu késumu Onanto kasɔ wə
ani.

YOHANES
Ditiki Sɛɛ Nə Yohanes Lɛwɔni

Onanto Eto Ditiki Nni Nə Ləətə Nkpə.

1 Ditiki nəmə akɛ fɛ béyifo kawunsiə.
Ditiki nəmə ku Onanto lɛkɛ.
Nya Ni ku Onanto ni ɔni.
2 Ditiki nəmə ku Onanto lɛkɛ taa kasɔ
ketsyikokɔ.
3 Ɛyɛ lə wəə, nya Onanto díyifo lesa saa
nɛ.
Bényifo kulesa nə wə dímankɛ lenti.
4 Ditiki nəmə əətə nkpə,
nya nkpə bomə ɔflɔ betidi dínyə
diyənde betsyiko.
5 Diyənde nəmə əəyənde kakpo lə
ketuntu əsuə.
Fɛɛ ketuntu kamə mamfotɔ diyənde
nəmə bɔninsə.
6 Onanto átsyese utidi utsyuə. Wə
diye ni Yohanes.
7 Úbə nkə woedi betidi etiki itsyiko lə
diyənde nəmə əsuə bə lə utsyuə saa wə
lɛnɔ ditiki nəmə lə ofo ɔnɔ.
8 Inni Yohanes kosate ni diyənde
nəmə. Bomu úbə nkə lə udi etiki itsyi lə
diyənde nəmə əsuə.
9 Nyamfo ni lekpasə kosate nəmə nɛ,
lekpasə nə nlɛ kawunsiə bubə nə
luuyənde ditə utsyuə saa lekpasə.
10 Ditiki nəmə ákɛ lə kawunsiə, nya wə
əsuə Onanto lɛyɛ úyifo kawunsiə, fɛɛ
kawunsiə eto betidi mənnyə wə bətsyə
lekpo.
11 Úbə wə kosate eto betidi ɔflɔ, fɛɛ wə
betidi mámfo wə.
12 Fɛɛ bətsyuə ete léfo wə. Nya mba
kenke léfo wə bánɔɔ, útə mə əsuəale
nnya dítə báfiani Onanto eto bebi.
13 Bámfiani Onanto eto bebi ɛyɛ lə
kawunsiə eto ditsyəbi əsuə nye ɛyɛ lə
usə ku usiə eto ubilele eto ketsyue əsuə.
Bomu Onanto kosate lɛtɔnɔ nkə woafo
mə lə bafiani wə bebi.
14 Ditiki nəmə əbə léfiani utidinini wə
dísiə lə bo nti, nya úyi ku Onanto eto
lefonə ku sitinti kenke. Nya búnyə wə
diyənde kplɛ nə eto okle ófo útsyiko wə
anto ɔflɔ fe Onanto eto Ubi ɔni kplo eso.
15 Yohanes ələ̀kə wə óte betidi lə lefe
nə óbe letsya. Ófa ɔ́tɛyi nkə, “Nwəmfo
ni utidi wə əsuə míndi etiki mintsyiko
minkə, ‘Nwə ntəkə mɛ kama ɔnlɛ bubəə,
amɔ oso mɛ, itsyise okpe koko fɛ bále
mɛ.’ ”
16 Ɛyɛ lə wə lefonə kplɛ əsuəə, ókpo
bomblɛ kenke atsyɔ kpə.
17 Itsyise Onanto ətə bo kɔfi komə ɛyɛ
lə Moses əsuə. Fɛɛ wə lefonə ku sitinti
siamə əbə bo ɔflɔ ɛyɛ lə Yesu Kristo əsuə.
18 Kuutsyuə saa mənnyə tɔ Onanto
unyə. Wə ubi ɔni kplo wə lekate ko
Onanto wə nsi lə wə Anto əmə eto akɔɔ,
wə ni díbə úlə̀kə futsyə Onanto ni óte bo
nɛ.

Yohanes Ǝlə̀kə Óte Nkə Inni Wə Ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə.

19 Yudafɔ eto beninə ba nkpe lə
Yerusalem ákpe besumunyə ku Lewifɔ
bésu Yohanes ɔflɔ. Bátɔ wə bənkə,
“Owoe ko feni?”
20 Mfóo, Yohanes mánni mbuayɛ butə
bomu ókpasə mə nkə, “Inni mɔ ni Nwə
Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə.”
21 Bátɔ wə bənkə, “Nyalɛ owoe feni?
Fə ni Unyɛlə̀kətidi Elia?”
Útə mə mbuayɛ nkə, “Inni mɔ ni.”
Bésukosə bátɔ wə bənkə, “Nyalɛ, fə ni
Unyɛlə̀kətidi wə bátɛyi bətsyə bə
wuubə?”
Útə mə mbuayɛ nkə, “Owo lo.”
22 Nyaso bátɔ wə bənkə, “Tɛyi bo
lesatsyuə nə busu bɔtɛyi mba lékpe bo
kɔtɔ! Owoe feni? Nya be fanlɛ bɔtɛyi
itsyi lə fə əsuə?”
23 Yohanes ətə mə mbuayɛ fe kase
Unyɛlə̀kətidi Yesaya lɛwɔni utsyə nkə,
“Mɔ ni utidi wə nlɛ bofa lə mfiminti kafe
eto ɔkɔɛ katɛyi nkə, ‘Bɛtsyɔnsə
Bonamute eto kusu bitsyə itə wə bubə!’ ”
24 Nya betidikpekpe ba dítsyi Yudafɔ
ba baakpo Farisifɔ ɔflɔ bəbəə,
25 lɛtɔ Yohanes bə, “Lenni fə ni Nwə
Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə, nye Elia, nye
unyɛlə̀kətidi əmə́ə, ntsyə ibə fɛ fanlɛ
ntufləsəfləsə eto lekpa buyifo?”
26 Yohanes ətə mə mbuayɛ nkə, “Mɔ
alɛɛ, meefi ntu keyifo ntufləsəfləsə eto
lekpa nəmfo. Fɛɛ utidi utsyuə ńyə mi
lenti, wə binnyi.

27 Utəkə mɛ kama ɔlɛ bubə nya wə
afokpa eto kekue mənńyə ntə kulaa tsya
bə nyankli.”
28 Asa nyamfo əbə lə Betania eto umə
lə Yordan eto ketu eto ditukpenkpe nə
nse. Mfó Yohanes nlɛ ntufləsəfləsə eto
lekpa buyifo kətə betidi nɛ.

Yesu Ni Onanto Eto Lesamubi Nə Boofi Bətə Kedi.

29 Kəsiəsəə, Yohanes ənyə Yesu nlɛ wə
ɔflɔ bubə nya ɔ́tɛyi mba ńyə wə lə ɔflɔ
nkə, “Nyə Onanto eto Lesamubi nə ntsyi
kawunsiə eto abua ɔntɔnko.
30 Wə ni utidi wə əsuə míntɛyi
mintsyiko lefe nə míndi etiki míntɛyi
minkə, ‘Utidi utsyuə təkə mɛ kama ɔnlɛ
bubə wə lɛmɔ onso mɛ, itsyise okpe
kokooko fɛ bále mɛ.’
31 Mɔ kosate tsya mánte utidi əmə. Fɛɛ
wə bubə eso mímbə minlɛ ntufləsəfləsə
eto lekpa nəmfo buyifo bə lə nləkə wə
nte Israel eto kusə eto betidi.”
32 Mfó nya Yohanes disi ɔ́tɛyi lə wə
əsuə nkə, “Nnyə miə Onanto eto Lɛwɔnɔ
áyifə dítsyi kato dísiə lə wə əsuə fe
lɛblɛkpa seka.
33 Tutɛ mánte miə wə uni. Fɛɛ lefe nə
Onanto létsyese mɛ nkə mbə keyifo
ntufləsəfləsə eto lekpa nəməə, ɔ́tɛyi mɛ
nkə, ‘Ebunyə se mɔ Lɛwɔnɔ lɔɔyifə
ditsyi kato dibə disiə lə utsyuə əmə əsuə,
ete ebote fə wə ni utidi wə luufi Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ ukeyifo ntufləsəfləsə eto lekpa
nəmə nɛ.’
34 Nya mínyə se íbə nkomə lə utidi
əmfo əsuə. Nya minlɛ mi bɔtɛyi sitinti
miə wə ni Onanto eto Ubi kosate əmə
nɛ.”

Betidi Tutɛ Ba Dítəkəko Yesu.

35 Kəsiəsəə, Yohanes ku wə bakasebi
inuə si bəńyə mfó ke,
36 nya únyə Yesu díbə ɔnlɛ bofe. Nya
se únyə wəə, ɔ́tɛyi nkə, “Bebee, nyə
Onanto eto Lesamubi nəməə!”
37 Bakasebi inuə bamfo ánɔ nnya
Yohanes lɛtɛyi nya bédu bésu bətəkəko
wə.
38 Se Yesu lɛtsyi ɔwuninsə únyə nkə
bətəkəko wəə, ɔ́tɔ mə nkə, “Be biabɛbɛ?”
Bətə wə mbuayɛ bənkə, “Rabi,” eto
kasɔ ni Oteasa, “Lekpakpa, se fankpe?”
39 Ɔtɛyi mə nkə, “Bibə bebe.” Lefe
nəmfó ebutsyə fe ditsyitsyo eto abombo
ana seka.
Nyaso bətəkəko wə bésu kaka onkpe,
nya bəsiə wə lə ɔflɔ diyi fɛfɛ nəmə.
40 Bakasebi inuə ba lɛnɔ Yohanes eto
ditiki nəmə fɛ bətətəko Yesuu, eto ɔni ni
Andrea wə ni Simon Petro eto ɔyimi.
41 Lesa tutɛ nə Andrea əmə díyifo ni bə
úsu ɔ́bɛbɛ wə ɔyimi, ini Simon nya ɔ́tɛyi
wə nkə, “Búnyə Mesia əmə,” eto kasɔ ni
Kristo wə ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile
Utsyə.
42 Nya ókpa Simon úsuko Yesu ɔflɔ.
Yesu ábe wə tũũ, nya ɔ́tɛyi wə nkə,
“Fə ni Simon, Yohanes eto ubi. Idu
mɔmɔ ɛntɔɔ, bookpo fə bə Kefas,” nye
Petro eto kasɔ ni kobansə.

Yesu Ákpadi Filipo Ku Nataniel.

43 Kəsiəsiəə, Yesu ála nkə weesu kasɔ
ka baakpo bə Galilea. Nya se ɔnyɛ ɔntɔɔ,
únyə utsyuə wə baakpo Filipo nya ɔ́tɛyi
wə nkə, “Bətəkəko mɛ.”
44 Filipo etsyi Betsaida, umə wə Andrea
ku Petro tsya ditsyi.
45 Se Filipo dísu únyə Nataniel, ɔ́tɛyi
wə nkə, “Búunyə utidi əmə əsuə Moses
ku Onanto eto bənyɛləkətidi lɛwɔni asa
betsyiko bətsyə lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue əsuə! Wə ni Yosef eto ubi Yesu wə
ditsyi Nasaret!”
46 Nataniel átɔ nkə, “Lesa sɛɛ ditsyuə
ebofo bɔbɔ ketsyi Nasaret kəbəə?”
Filipo átɛyi wə nkə, “Bə lə əbə abe!”
47 Se Yesu dínyə Nataniel lɛyɛ ɔnlɛ wə
ɔflɔ bubəə, ɔ́tɛyi itsyi lə wə əsuə nkə,
“Nyə Israelnyə tinti nlɛ bubə məə,
woanwɛ betidi.”
48 Nataniel átɔ wə nkə, “Ntsyə féyifo
fáte utidi wə eto okle mini?”
Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Fɛ Filipo díbə
ókpadi fə lə lefe nə fakɛ lə koto komə
kalɔɔ, mbúnyə fə koko.”
49 Nataniel átɛyi wə nkə, “Oteasa, eyifo
Onanto eto Ubi kosate. Fə ni Israelfɔ eto
Oka əmə!”
50 Mfó nya Yesu lɛtɔ wə nkə, “Eni nnya
míntɛyi fə miə nnyə fə lə koto komə kalɔ
eso fáfo fánɔɔ? Ebunyə asa nnya nsi nso
nyamfo.”

51 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Sitinti minlɛ mi
bɔtɛyi minkə, biunyə se kato lɔɔsini nya
Onanto eto batɔnkpe nlɛ kato bobe kesu
kayifə kəbə mɔ, Utidi eto Ubi, ɔflɔ.”

2

Bákpa Kusiə Lə Kana.

1 Lə diyi tsyəfə əsuəə, bákpa kusiə
kutsyuə lə umə wə baakpo Kana lə
Galilea eto kasɔ. Yesu eto ambe Maria
ákɛ mfó.
2 Nya bákpadi Yesu ku wə bakasebi
tsya báboko kusiə kakpakɔ kamə.
3 Se nte bo banlɛ bunə léloo, Yesu eto
ambe əbə Yesu ɔflɔ nya ɔ́tɛyi wə nkə,
“Nte bo banlɛ bunə álo.”
4 Mfó Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Mbe, yanle
bə tɛyi mɛ lesa nə ele bə nyifo. Mɔ lefe
mányo tɔ.”
5 Nya Yesu eto ambe lɛtɛyi besumubi
bamə nkə, “Biyifo lesa nə kee wɔɔtɛyi mi
nkə biyifo.”
6 Se ini lekpa ídi itə Yudafɔ bə bəflə mə
əsuə esoo, bətsyə ntu eto kalɔtsyi kplɛ
ekua ka bələkə lə abansə əsuə mfó. Nya
ketulɔtsyi ɛnɔ nye ekua leeyi ɔlɔtsyi kplɛ
ɔni.
7 Mfó nya Yesu lɛtɛyi besumubi bamə
nkə békuti ntu béyisə kalɔtsyi kplɛ
kamə. Nyaso békuti ntu béyisə kalɔtsyi
kplɛ kamə klɛlɛlɛlɛ.
8 Mfó nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bikuti ntu
bomə eto ntsyuə bisuko utidi wə nsi lə
ketsyue kamə eto kɛnyɛ.” Nya békuti mu
bésuko wə.
9 Se útu ntu bo léfiani nte óbee, wə
ánte kaka nte bomə dítsyi. Fɛɛ
besumubi ba díkuti ntu bomə bésuko
alɛɛ, məmə áte. Nyaso nwə nsi lə
ketsyue kamə eto kɛnyɛ ákpadi okafɔse
əmə,
10 nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Utsyuə saa, nte
sɛɛ woaka betidi butə bəənə, nya lə
betidi ənə bəkpə eto kamaa, nya fɛ weefi
mbo dimanlɛkɛ kətə betidi ləənə nɛ. Fɛɛ
fə ébu nsɛɛ ətsyə kama!”
11 Nnya díbə lə Kana lə Galilea eto
kasɔ mfóo, ni ayanisa tutɛ nnya úyifo.
Úyifo nyamfo úləkə wə diyənde óte, nya
wə bakasebi léfo wə bánɔ.
12 Nyamfo eto kamaa, Yesu ku wə
ambe, ku wə bayimi, ku wə bakasebi édu
bésu Kapernaum nya bəsiə mfó eyi
asiani.

Yesu Ála Mba Nlɛ Bíkə Bote Lə Disumuyo.

13 Ukpə Ása Bo Ɔyila eto didife eboyo
elo, nyaso Yesu ésu Yerusalem.
14 Se údufə Onanto eto Disumuyoo,
únyə se betidi nlɛ banantsyui ku basamu
ku ablonuma bote ku mba laafloma
atabi tsya nsi lə mə kapunu eto akɔ.
15 Nyaso ófio ukuə nya úfi wə óla
basamu ku banantsyui kenke ɔ́bɔsə lə
Disumuyo mfó. Úsensə mba nlɛ atabi
boba eto atabi úwui nya úkə mə kapunu
ókpo lə kasɔ.
16 Ɔtɛyi mba nlɛ ablonuma bote nkə,
“Bitsyi asa nyamfo bɛbɔnko lə mfo, nya
biemfi mɔ Anto eto diyo biyifo
bikəkatekɔ.”
17 Nya wə bakasebi lékloma nnya
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛtɛyi nkə,
“Onanto, mɔ lelabi itə fə Disumuyoo, ətə
ənəmi asɛ mɛ lə ni əsuə.”
18 Yudafɔ eto beninə əbə Yesu ɔflɔ nya
bátɔ wə bənkə, “Se féyifo asa nyamfo
məə, nte ayanisa nnya fuuyifo ate bo bə
akpe kusu feeyifo nnya okle?”
19 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Beba
Onanto eto Disumuyo kamfo, nya
mootakasə ke ńyənsə lə diyi tsyəfə
əsuə!”
20 Yudafɔ bamə átɔ wə bənkə,
“Disumuyo ka befi alɛfosi ana alɛ akua
bátoo, bɔtɛyi fanlɛ fə ebusinkli atakasə
ke əńyənsə lə eyi ətsyə əsuə?”
21 Fɛɛ bánte bə wə sinə əsuə ɔnlɛ etiki
budi ketsyiko fe Onanto eto Disumuyo.
22 Nyaso lefe nə Onanto létakasə wə
utsyiko ɔkɔməə, nya fɛ wə bakasebi
lékloma bə ɔ́tɛyi nko utsyə. Nyaso báfo
asa nnya báwɔni bakpe lə Awɔnisa
Kɛnkɛ eto Kukue ku nnya Yesu lɛtɛyi
bánɔ.

Yesu Yi Asa Itsyi Lə Utidinini Ǝsuə Wuee.

23 Lefe nə Yesu lɛkɛ lə Yerusalem lə
Ukpe Ása Bo Ɔyila eto diyididi lefee,
betidi kpə áfo wə bánɔ lə ayanisa kpə
nnya bənyə úyifo eso.
24 Fɛɛ Yesu mémfi wə əsuə utə mə,
itsyise uyi betidi kenke.

25 Yensife bə kuutsyuə saa si ɔtɛyi wə
kulesa itsyi lə betidi əsuə itsyise wə
kosate áte lesa nə lɛkɛ lə mə ketu kəmiə.

3

Yesu Áte Nikodemo Asa.

1 Lefe nəmfóo, Yudafɔ eto uninə ɔni
wə baakpo bə Nikodemo akɛ lə mə
ditsyukpa nə baakpo Farisifɔ nti.
2 Kətsyə kanii, úbə Yesu ɔflɔ nya ɔ́tɛyi
wə nkə, “Oteasa, buyi boə fə ni nwə
ditsyi Onanto ɔflɔ fəbə, itsyise kutsyuə
saa embofo ayanisa nnya feeyifo buyifo
lenni Onanto nsi ko wə.”
3 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Sitinti
minlɛ fə bɔtɛyi minkə, lə bensinkli utidi
balee, wəmbunyə Onanto eto Sekadidi
siamə.”
4 Nikodemo átɔ wə nkə, “Ntsyə boofo
utidi wə díkabe businkli kale bio?
Businkli ele bə usinkli udufə lə wə ambe
eto kafo fɛ lə besinkli bale wə dinuəfə
lee?”
5 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Nlɛ fə
bɔtɛyi sitinti minkə, lə bánle utidi
betsyiko lə ntu ku Onanto eto Lɛwɔnɔ
nəmə əsuəə, weembofo budufə lə
Onanto eto Sekadidi siamə əsuə.
6 Utidininii, bále wə ɛyɛ lə etidisuə
əsuə. Fɛɛ nnya ditsyi lə Onanto eto
Lɛwɔnɔ əsuəə, bále wə lə Lɛwɔnɔ əsuə.
7 Nyaso məntə lə iyifo fə naa lə ntɛyi fə
miə ele bə bale fə bio.
8 Ufiebi aasɔ kesu kakake ola, nya wə
kɔsɔ hã faanɔ, fɛɛ inni lə kaka utsyi ku
kaka ɔntɔ. Nko inte itə utsyuə saa wə
bále ɛyɛ lə Lɛwɔnɔ əsuə nɛ.”
9 Mfó nya Nikodemo lɛtɔ wə nkə,
“Ntsyə nyamfo loofo bubə kətə?”
10 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Oteasa
kplɛ feni lə Israel, ntsyə ibə fámannɔ
nyamfo kasɔ?
11 Nlɛ fə bɔtɛyi sitinti miə asa nnya
bunyii, nnya əsuə boedi etiki ketsyiko
nɛ. Nya lesa nə ke búkenyəə, ni əsuə
boedi adansiə nɛ. Fɛɛ biamfo bo etiki
nyamə kanɔ.
12 Lə ndi fə etiki itsyi lə kasɔ mfo eto
asa əsuə nya fámamfo mɛ ánɔɔ, ntsyə
foofo mɛ bofo kanɔ lə ndi fə etiki itsyi lə
kato eto asa əsuə?
13 Nya kuutsyuə saa ménsu tɔ kato
unyə enso mɔ, Utidi Eto Ubi wə ditsyi
kato úbə kawunsiə mfo.
14 “Fe kase Moses lébesə owa wə béfi
situ béyifo kato lə uyi əsuə lə mfimintii,
nko ke ele bə babesə mɔ, Utidi Eto Ubi
kato nɛ,
15 bə utidi wə ke léfo mɛ ɔ́nɔɔ, lə unyə
nkpə manlo.
16 “Itsyise Onanto ála kawunsiə kamfo
kon bənkə úfi wə Ubi ɔni kplo útə nkə
utsyuə saa ke laafo wə kanɔɔ, lə ɔyɛ
bukpə kanya, bomu lə unyə nkpə manlo.
17 Itsyise Onanto mántsyese wə Ubi
kawunsiə nkə lə ubə olo ke dikpi, bomu
bə lə uyifo ke Ofomfokətə.
18 “Utidi wə ke laafo wə Ubi kanɔɔ,
bembolo wə dikpi. Fɛɛ utsyuə saa wə
laamfo wə kanɔɔ, bóolo wə dikpi koko
itsyise wóamfo Onanto eto Ubi ɔni kplo
əmə ɔnɔ eso.
19 Kase baayɛ kaalo dikpi nəmə ni
bənkə, diyənde nəmə əbə kawunsiə, fɛɛ
betidi aala ketuntu kaso diyənde nəmə,
itsyise baala asa buayifoyifo kaso.
20 Utsyuə saa wə leeyifo asa buaa,
weekisi diyənde, nya woannyi kafi ni.
Itsyise woate sikpi nkə lə ɔnyi ɔfi
diyəndee, yuuləkə wə asa bua nnya
weeyifo ote bənyə.
21 Fɛɛ utsyuə saa wə nsi nkpə lə kusu
sɛɛ əsuəə, aanyi kafi diyənde, itsyise
woala nkə diyənde nəmə ləkə lete nkə
kase unsi nkpə yɛ lə Onanto eto lelabi
əsuə.”

Yohanes Ntufləsətidi Ǝmə Édi Etiki Lə Yesu Ǝsuə.

22 Lə nyamfo eto kamaa, Yesu ku wə
bakasebi édu bésu Yudea eto lekpake
mfó. Bəsiə mfó itə lefe ditsyuə, nya
úkeyifo betidi ntufləsəfləsə eto lekpa.
23 Lefe nəməə, Yohanes tsya ákɛ lə
Ainon lə Salim ɔflɔ kəfləsə betidi ntu,
itsyise ntu abɔ lə mfó nya betidi ékesu
wə ɔflɔ nya úkəfləsə mə ntu.
24 Lefe nəmfóo, bəmmuə tɔ Yohanes
beti bakpe lə aba eto diyo.
25 Diyi lɔnii, etikinənə ətsyuə édufə lə
Yohanes eto bakasebi ku Yudanyə utsyuə
eto nti itsyi lə əsuəfləflə eto lekpa əsuə.

26 Nyaso bəbə Yohanes ɔflɔ bátɛyi wə
bə, “Oteasa, akloma utidi utsyuə wə fə
ku wə díńyə lə Ketu Yordan eto
ditukpenkpe nə nse, ini wə əsuə fédi
adansiɛ fetsyiko? Wə ni nwə mfe nlɛ
betidi ntufləsəfləsə eto lekpa buyifo nɛ,
nya betidi ba kenke nlɛ budu kesu wə
ɔflɔ.”
27 Yohanes átɛyi mə nkə, “Kuutsyuə
saa embofo kulesa bɔkɛ, lenni Onanto
dífi ni útə wə.
28 Mi kosate ni mɔ badansiɛ bə ntɛyi
mi nkpasə wuee miə inni mɔ ni Nwə
Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə əmə. Fɛɛ
Onanto létsyese mɛ nkə ntɔ wə sɛtɔ.
29 Nwə ni Okafɔsee, wə ni nwə mbə
Okafɔ əmə nɛ. Fɛɛ nwə ni Okafɔse əmə
eto okloboo, lə unyə ɔlɛ Okafɔse əmə eto
ɔkɔɛ bɔɔnɔ, yeakpe wə disuəyuə tinti.
Nko əmə eso mintsya nlɛ disuəyuə
bunyə tinti fe okafɔse əmə eto oklobo nɛ.
30 Nya nko ele bə wə diye be kato lə
mɔ lele lə dibə kasɔ nɛ.
31 “Nwə ditsyi kato ubəə, so utsyuə
saa. Nya nwə ditsyi kasɔ mfo tsyaa, kasɔ
mfo eto utidi ete uni. Nya kasɔ mfo eto
asa eto etiki ete weedi. Fɛɛ nwə ditsyi
kato úbəə, təkə məmblɛ kato.
32 Waatɛyi lesa nə úkənyə ku nnya
úkanɔ mfó. Fɛɛ kuutsyuə saa aamfo wə
sedansiɛdidi siamə.
33 Fɛɛ nwə ke léfo wə kɛnyɛ kamə
ɔ́nɔɔ, lɛ uyi bose kətə nkə Onanto eyifo
utintinyə.
34 Nwə Onanto létsyesee, eedi Onanto
eto etiki, itsyise Onanto éfi wə Lɛwɔnɔ
úyisə wə əsuə kenke.
35 Anto əmə aala wə Ubi əmə nya úfi
lesa saa ókpe wə lə ani nɛ.
36 “Nwə léfo Ubi əmə ɔ́nɔɔ, kpe nkpə
manlo. Nya nwə laani weentsyue Ubi
əmə kotoo, weembunyə nkpə manlo
bomə. Bomu Onanto eto kotonənə
manlo ebutəkə wə lə əsuə.”

4

Yesu Édi Etiki Ku Samariasio Utsyuə.

1 Farisifɔ ánɔ bə Yesu lɛ ntufləsəfləsə
eto lekpa nəmə buyifo kətə betidi, nyaso
betidi kpə təkəko wə baso Yohanes.
2 Lə sitintii, Yesu kosate ménYifo
ntufləsəfləsə eto lekpa útə kuutsyuə saa,
bomu wə bakasebi hã díkeyifo nko.
3 Se Yesu léte nkə Farisifɔ ánɔ ditiki
nəmfo nkoo, údu lə Yudea eto kasɔ úsu
Galilea eto kasɔ.
4 Nya lə kusu ko ɔnyɛ ɔntɔɔ, ele bə ɔyɛ
Samaria eto kasɔ ofe.
5 Yesu ésu óyo Samaria eto umə wə
baakpo Sikar, wə lɛfi kasɔ ka mə ona
Yakob dítə wə ubi Yosef.
6 Lɛtidibo ditsyuə nə Yakob díku akɛ
mfó. Nya se ílə Yesu fɛ úsu óyo mfó lə
nkɔminti lefe itsyi lə kusu komə eto bɔyɛ
esoo, úkənə úsiə lə lɛtidibo nəmə ɔflɔ.
7 Nya ete Samariasio utsyuə díbə ntu
kekutikɔ. Nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Tə mɛ
ntu lə nnə.”
8 Lə lefe nə mfó əsuəə, Yesu eto
bakasebi ébudu bésu umə didisa kayakɔ.
9 Usio əmə átɛyi nkə, “Beso fə Yudanyə
laatɔ mɔ Samariasio fə ntə fə ntu lə
ənə?” Usio əmə átɔ nko itsyise Yudafɔ
ku Samariafɔ anka.
10 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Lə nnya
ete fenyi lesa nə Onanto ləətə ku nwə nlɛ
fə bɔtɔ nkə tə wə ntu lə unəə, eni fə
bomu ebɔtɔ wə fə utə fə ntu bo ləətə
nkpə.”
11 Usio əmə átɔ wə nkə, “Boanto, əmbə
lesa nə beefi kekuti ntu, nya lɛtidibo
nəmə tsya atsyo. Sie fuunyə ntu bo ləətə
nkpə bomə etsyiko?
12 Lee fə nso bo Ona Yakob wə díku
lɛtidibo nəmfo útə bo, kaka wə ku wə
bebi ku wə bebuki kenke dínə ntu
betsyiko?”
13 Mfó nya Yesu dítə wə mbuayɛ nkə,
“Lə betidi ənə ntu bomfoo, utukuɛ si
wɔɔlɛ mə.
14 Fɛɛ ntu bo mɔ luutəə, utukuɛ ensi
əmbɔlɛ nwə luunə mu. Ntu bo mɔ luutə
wə ebofiani nkpə eto ntu eto kayifəkɔ lə
wə. Ntu bomfo ebukabɔdi lə wə nya
buutə wə nkpə manlo.”
15 Usio əmfo átɛyi wə nkə, “Boanto, tə
mɛ ntu bomfo bə lə utukuɛ lə ɔyɛ mɛ
bɔlɛ bio, nya lə nyɛ mfo bubə kekuti
ntu.”
16 Yesu átɛyi wə nkə, “Su akpadi fə usə
lə bibə.”
17 Usio əmə átɛyi wə nkə, “Minsi
kusə.”

Yesu átɛyi wə nkə, “Átɛyi sitinti fə ensi kusə.
18 Ébusiəko basani ɛnɔ áfe. Nya nwə
fə ku wə nkpe mɔmɔ kulaa tsya enni fə
usə. Sitinti fátɛyi.”
19 Usio emə átɛyi Yesu nkə, “Bonamute,
nnyə miə eyifo Onanto eto unyɛləkətidi.
20 Bo Samariafɔɔ, bo banamə ésumu
Onanto lə kɔtini komfo əsuə. Fɛɛ mi
Yudafɔ aatɛyi biənkə Yerusalem ni kaka
ele bə busumu Onanto.”
21 Yesu átɛyi wə nkə, “Usionko, fo mɛ
anɔ fə lefe ditsyuə lə bubə nə betidi
lensiembusumu Onanto lə kɔtini komfo
əsuə nye lə Yerusalem.
22 Mi Samariafɔɔ, binyi lesa nə
biesumu. Fɛɛ bo Yudafɔɔ, buyi futsyə
boesumu. Itsyise Yudafɔ əsuə nnya
bofokətə laayɛ kəbə.
23 Fɛɛ lefe lɛ bubə nya díkəbə tsya
koko, se betidi luusumu Anto əmə ɛyɛ lə
kusu sɛɛ ku lə lɛwɔnɔ eto əsuəale ku lə
sitinti əsuə. Itsyise mə ni besumunyə ba
eto okle Onanto laala nkə besumu wə nɛ.
24 Se Onanto ni Lɛwɔnɔ esoo, betidi ba
luusumu wəə, ele bə bayɛ lə lɛwɔnɔ
nəmə eto əsuəale ku lə sitinti əsuə.”
25 Usio əmə átɛyi wə nkə, “Nyi miə
Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə, wə
baakpo Kristoo, ebubə. Nya lə ubəə,
wuuləkə lesa saa kasɔ ote bo.”
26 Yesu átɛyi wə nkə, “Mɔ nwə nlɛ etiki
budi ku fə mfoo, mɔ ni wə nɛ.”
27 Lefe nəmfóo, wə bakasebi bamə əbə
bédufə nya íyifo mə naa se bənyə wə
ɔnlɛ etiki budi ku usio. Fɛɛ mə kuutsyuə
saa mántɔ usio əmə bə be woabɛbɛ nye
bátɔ wə bə beso ɔnlɛ etiki budi ku usio
əmə.
28 Usio əmə áyani wə ɔlɔtsyi əmə útsyə
lə lɛtidibo nəmə ɔflɔ nya údu úsu umə
úsu ɔ́tɛyi betidi nkə,
29 “Bibə bebe osani utsyuə wə lɛtɛyi
mɛ lesa saa nə mínkeyifo mínyə lə mɔ
nkpə! Lee wə ni Onanto eto nwə Bákpo
Ɔhile Bətsyə əmə?”
30 Nyaso betidi bamə ábɔ bétsyi umə
əmə bésu bə beesu bənyə wə.
31 Lefe nəmfóo, bakasebi bamə álɛ
Yesu lekpakpa bátɛyi bənkə, “Oteasa,
bedi lesa!”
32 Fɛɛ ɔ́tɛyi mə nkə, “Nkpe lesa nə
muudi nə əsuə binyi kulesa saa bitsyiko.”
33 Nyaso bakasebi bamə étsyiko mə
əsuə bɔtɔ bənkə, “Lee utsyuə áboko wə
lesa údi?”
34 Yesu átɛyi mə nkə, “Mɔ didisa ni bə
nyifo nwə lékpe mɛ eto lelabi, nya lə
nlosə keyifo ka útə mɛ nkə nyifo.
35 Biatɛyi biənkə, ‘Afa ana sɔ̃ɔ̃ kama fɛ
lesa loobe oto.’ Fɛɛ nlɛ mi bɔtɛyi minkə
bɛlɛ ola bebe kakuɛ eto ditsyəbi lə bebe
kase bidikə biamə díkabe! Bíoyo nnya
buləkə.
36 Onanto aafo kayo nwə ləələkə bidikə
lə ɔkuɛ nya waakpa mi kakpo lə unwu
itə nkpə manlo. Lə nyamfo eso nwə laato
ku nwə ləələkəə, məmblɛ ebunyə
disuəyuə tinti.
37 Nyaso nnya baatɛyi bə utidi ɔni
laato nya obamba ləələkə, eyifo sitinti.
38 Mɔ létsyese mi miə bisu biləkə
bidikə lə ɔkuɛ wə inni mi léto bikə
biamə. Betidi bamba díyifo keyifo
kekleke lə kasɔ ketsyikokɔ lə mfó, nya
mi dínyə kutəkə lə keyifo ka mə díyifo
əsuə.”

Samariafɔ Kpə Áfo Yesu Bánɔ.

39 Samariafɔ kpə lə umə əmə áfo Yesu
bánɔ ɛyɛ lə nnya usio əmə lɛtɛyi nkə,
“Ɔtɛyi mɛ lesa saa nə mínkeyifo lə mɔ
nkpə əsuə mínyə,” eso.
40 Nyaso se Samariafɔ bamə díbə
bənyə Yesu lə lɛtidibo nəmə ɔflɔɔ, bálɛ
wə lekpakpa bə usiə lə mə ɔflɔ nya Yesu
dísiə mfó eyi ənuə.
41 Betidi bamba kpə esi báfo wə bánɔ
lə wə ditiki nə údi mə eso.
42 Nya bátɛyi usio əmə bənkə, “Bófo
bɔ́nɔ mɔmɔ inni lə nnya fátɛyi bo eso,
bomu bo kosate ánɔ etiki nnya údi eso,
nya buyi boə wə ni kawunsiə kamfo eto
Ofomfokətə tinti əmə.”
43 Lə eyi ənuə eto kamaa, Yesu édu
mfó úsu Galilea eto kasɔ.
44 Itsyise wə kosate ələkə ɔ́tɛyi nkə,
“Dibu ankɛ kətə Onanto Eto Unyɛləkətidi
lə wə kosate eto kasɔ.”
45 Fɛɛ se Yesu dísu údufə Galilea,
betidi bamə áfo wə atuu ku disuəyuə,
itsyise se bésu Ukpə Ása Bo Ɔyila eto

Diyisɛɛ kedikɔ lə Yerusalem, bənyə asa nnya kenke úyifo.
46 Lə nnya kamaa, Yesu ésinkli úsu Kana lə Galilea eto kasɔ, kaka úkatsyi ntu ɔ́wuninsə bófiani nte. Lefe nəmfóo, Aba eto unyɛsiə ninə utsyuə wə dítsyi Kapernaum eto ubi ánɔ bufi.
47 Se ɔ́nɔ nkə Yesu etsyi Yudea úbə Galilea, úsu wə ɔflɔ nya ɔ́lɛ wə lekpakpa nkə úsu Kapernaum lə usu otsya wə ubisaibi utə wə, itsyise wə ubi əmə fe woala lə ukpə.
48 Yesu átɛyi wə nkə, “Lə biənnyə nyifo ayanisa ntee, biamfo mɛ kanɔ.”
49 Uninə əmfo álɛ wə lekpakpa ɔ́tɛyi nkə, “Bonamute, bə lə əbə abe mɔ ubi əmə bə lə ɔyɛ bukpə.”
50 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Su! Fə ubi əmə ebɔkɛ nkpə.”
Uninə əmə áfo etiki nnya Yesu lɛtɛyi wə ɔ́nɔ nya úsinkli údu.
51 Se úsinkli ɔntɔɔ, wə diyo eto beyifoyifo betsyuə átsyako wə lə kusu nya bátɛyi wə bənkə wə ubi əmə kpe nkpə.
52 Ɔ́tɔ mə lefe nə tutuutu íyuə wə ubi əmə. Nya bətə mbuayɛ bənkə, “Kənə ku kakɔmi lefe, fe lebombo lɛwɛ eti nnya bɔyila bomə léyani wə nɛ.”
53 Ubi anto əmə ákloma nkə lefe nəmfo əsuə tutuutu Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Fə ubi əmə ebɔkɛ nkpə.” Nya uninə əmfo ku wə diyo eto betidi kenke léfo Yesu bánɔ.
54 Nyamfo díyifo ayanisa nuəfə nnya Yesu díyifo lə Galilea se utsyi Yudea eto kasɔ úsu mfó nɛ.

5

Yesu Átsya Ufimfi Utsyuə Lə Ditumbu Ditsyuə Ɔflɔ.

1 Lə nyamfo eto kamaa, Yesu ésu Yerusalem se Yudafɔ eto diyisɛɛ ditsyuə didife léyo.
2 Lə umə əmə eto kaka baakpo Basamu eto Kesie ɔflɔɔ, ditumbu ditsyuə kpe mfó nə baakpo bə Betesda lə Hebrifɔ eto sele əsuə. Bákpo mpatampa ɛnɔ beńyənsə lə ditumbu nəmə ɔflɔ.
3 Mfó befimfi kpə ateate ba ni bənəmba, mba lɛtsyini, ku mba leba bankpoo kasɔ díbə kakpo. Nya bəńyə bensekə ntu bomə eto butinkəsə butsyuə.
4 (Itsyise afe ətsyuəə, Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə kəbə kémunisə ntu bomə. Nya ufimfi tutɛ wə ke dídufə lə ntu bomə əsuəə, ənyə bufitsyantsya.)
5 Osani utsyuə kálabə mfó wə díkəfi alɛ fosi ətsyə alɛ mflamfla sɔ̃ɔ̃.
6 Se Yesu dínyə wə nya unyi nkə onlabe lə ufinkla əsuə mfó itə alɛ kpəə, ɔ́tɔ wə nkə, “Ala bə, fə bufi yɛ fə?”
7 Ufimfi əmə ətə mbuayɛ nkə, “Uninə, mimbə kuutsyuə wə lɔɔwunsəko mɛ ndufə ntu bomə kafo lə bémunisə mu. Lə nkplatsya miə meedufə tsyaa, utidi bamba éboka mɛ budufə koko.”
8 Yesu átɛyi wə nkə, “Taka əńyə, fi fə okla lə ayɛ edu!”
9 Lamfolamfo, osani əmə eto əsuə əmuə wə ale! Úfi wə okla nya ɔ́yɛ údu.
Diyi nə nyamfo díbəə, eyifo Yudafɔ eto Ɔnwɛditsyəyi.
10 Nyaso Yudafɔ eto beninə átɛyi osani wə Yesu létsya bufi bənkə, “Mmi eyifo Ɔnwɛditsyəyi. Kɔfi məntə kusu bə lə etsyi fə okla.”
11 Ɔ́tɛyi nkə, “Nwə létsya mɛ bufi ke lɛtɛyi mɛ nkə, ‘Taka əńyə, fi fə okla lə ayɛ edu!’ ”
12 Bátɔ wə bənkə, “Owoe ni utsyə lɛtɛyi fə nkə, ‘Tsyi fə okla lə ayɛ’?”
13 Fɛɛ nwə bátsya bufi bomə mánte nkə utsyə əmə ni Yesu. Nya Yesu tsya ébonya údufə lə betidi kpə ba díńyə mfó eto nti.
14 Nyamfo eto kamaa, Yesu ənyə wə lə Onanto eto kedikətəkɔ nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Bebe! Ǝsuə búmuə fə ale. Nyaso mensiyifo lebua bio! Lenni nkoo, lesa nə nkpe ale enso mmə ebuyifo fə!”
15 Nya osani əmə dídu nya úsu ɔ́tɛyi Yudafɔ eto beninə bamə nkə Yesu ni utidi wə létsya wə bufi.
16 Nyaso bétsyiko Yesu bulə, itsyise ótsya utidi bufi lə Ɔnwɛditsyəyi əsuə
17 Yesu átɛyi mə nkə, “Mɔ Anto si ɔlɛ keyifo buyifo lefe saa, nyaso ele bə mintsya yifo nko.”
18 Lə nnya ɔ́tɛyi mfo esoo, Yudafɔ eto beninə esi bábɛbɛ esu kekleke bə baalo

wə. Itsyise inni Ɔnwɛditsyəyi əsuə eto kɔfi ete óta úbu, bomu usi ɔ́tɛyi nkə Onanto eyifo wə Anto. Nya nyamfo eto kasɔ ni bə wə ku Onanto akate.

Yesu Eto Ǝsuəale

19 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə, Onanto eto Ubi embofo kulesa buyifo lə wə kosate eto əsuəale əsuə. Bomu lesa nə wəənyə wə Anto leeyifoo, ni wintsya leeyifo nɛ.
20 Itsyise Anto əmə aala wə Ubi əmə nya woate wə lesa saa nə wə kosate nlɛ buyifo. Nya woote wə asa kplɛ kpə enso nyamfo nnya luuyifo mimblɛ yanii.
21 Fe kase Anto əmə laatakasə bəkpenkpe ketsyiko ɔkɔmə kaboko nkpəə, nko ke Ubi əmə tsya luutə nkpə mba úləkə nɛ.
22 Nya Anto əmə kosate tsya ankponko kuutsyuə lekpo, bomu útə wə Ubi kusu nkə okponko betidi kenke lekpo,
23 bə lə utsyuə saa lə ufi dibu utə Ubi əmə fe kase bəətə Anto əmə dibu. Futsyə kee dímembu Ubi əməə, mémbu Anto əmə létsyesə wə tsya.
24 “Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə, utsyuə saa wə laanɔ mɔ ditiki nya ófo nwə létsyese mɛ ɔ́nɔɔ, wuunyə nkpə manlo. Bembokponko wə lekpo, fɛɛ ɔ́yɛ lə ukpə əsuə ófe údufə lə nkpə əsuə koko.
25 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti miə, lefe lɛ bubə nə bekpənkpə luutsyue Onanto eto Ubi koto, nya mba leetsyue we ɔkɔɛ koto ebunyə nkpə tinti. Lefe nəmə kulaatsya ébubə koko.
26 Fe kase Anto əmə ni nkpə eto ketsyikokɔ, nko ke útə nkə wə Ubi tsya yifo nkpə eto ketsyikokɔ nɛ.
27 Nya útə wə əsuəale nkə okponko kawunsiə kenke lekpo, itsyise wə ni Utidi Eto Ubi əmə.
28 “Biəntə lə nyamfo lə iyifo mi yanii, itsyise lefe lɛ bubə nə bekpənkpə ba nkpe lə edi lɔɔnɔ Utidi Eto Ubi əmə eto ɔkɔɛ.
29 Nya bɔɔbɔ lə edi bəbə. Mba dísiə nkpə sɛɛ ebotaka bənyə nkpə manlo. Nya mba dísiə nkpə bua, tsya ebotaka bafo dikpilolo.
30 “Məmbofo kulesa buyifo lə mɔ əsuəale əsuə. Lesa nə Onanto laatɛyi mɛɛ, nnya meefi kakpo lekpo nɛ. Nyaso mɔ lekpokponkpo yɛ lə kusu əsuə, itsyise meenyifo kulesa lə mɔ lelabi əsuə, bomu lə nwə létsyese mə eto lelabi əsuə.”

Yohanes Ǝləkə Yesu Kɛnyɛ.

31 Yesu esi ɔ́tɛyi nkə, “Lə nləkə kɛnyɛ lə mɔ kosate əsuəə, yanle bə bafo lesa nə míntɛyi əmbə kalende.
32 Fɛɛ utidi bamba kpe wə leedi adansiɛ lə mɛ əsuə, nya nyi miə adansiɛ nnya ɔnlɛ budi lə mɛɛ, kpe kalende.
33 “Bíokpe batɔnkpe Yohanes ɔflɔ nya úkatɛyi mi sitinti siamə itsyi lə mɛ əsuə.
34 Fɛɛ mɔɔ, minlɛ bɔtɛyi miə utidinini eto sedansiɛdidi lə mɛ əsuə afe itə mɛ. Bomu ńtɛyi nyamfo bə lə binyə bofokətə.
35 Yohanes ətsyə fe okandiɛ wə nlɛ bunyə nya ɔnlɛ lekpasə butə, nya béla biə biənyə disuəyuə lə wə lekpasə nəmə əsuə itə lefe sɛkɛ ete.
36 “Fɛ mɔɔ, sedansiɛ sia lɛflɔ senso Yohanes eto selee, se nkpe mɛ nɛ. Itsyise keyifo ka mɔ Anto dítə mɛ nkə nyifo nlose, ka minlɛ buyifoo, ke nlɛ adansiɛ budi lə mɛɛ nɛ. Ke nlɛ bote bə mɔ Anto əmə létsyese mɛ.
37 Nya Anto wə létsyese mɛ tsyaa, wə kosate leedi adansiə lə mɛ əsuə. Bíannɔ tɔ wə ɔkɔɛ bɛnɔ, nya bíənyə tɔ kase unte bínyə.
38 Fɛɛ biamfo wə ditiki nəmə kakpe lə mi akɔɛsi itsyise biamfo utidi wə ótsyese bɛnɔ.
39 Biakase Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue eto asa itsyise bibu biə biunyə nkpə manlo lə nnya əsuə. Nya ko etiki nyamfoo, lɛ etiki budi ketsyi lə mɛ əsuə!
40 Fɛɛ bɛni biə biembubə mɛ ɔflɔ lə binyə nkpə.
41 “Minlɛ kasɔ mfo eto betidi eto atɛsə bɔbɛbɛ,
42 itsyise nyi betidi ba eto okle bini, nya nyi miə bianla Onanto lə mi akɔɛsi.
43 Mbə lə mɔ Anto eto diye əsuə, fɛɛ biamfo mɛ. Nya lə utidi bamba ebubə lə wə kosate eto diye əsuə alɛɛ, biofo wə.
44 Ntsyə yuubə fɛ biofo mɛ bɛnɔ lə lefe nə eto lefe bɛnlɛ atɛsə bɔbɛbɛ ketsyiko mi bətsyuə ɔflɔ, nya biambɛbɛ atɛsə nnya ditsyi Onanto ɔni kplo əmə ɔflɔ?

45 “Fɛɛ biembu biə mɔ ni nwə loolo mi
dikpi lə mɔ Anto ɔflɔ. Bomu Moses, nwə
əsuə bífi mi kusubebe bítəkə, wə ni
futsyə loolo mi dikpi nɛ.
46 Lə nnya ete béfo Moses bɛnɔ sitintii,
eni béfo mɛ bɛnɔ, itsyise ɔ́wɔni asa utsyə
itsyi lə mɛ əsuə.
47 Fɛɛ se bíamfo lesa nə ɔ́wɔni utsyə
bɛnɔɔ, ntsyə yuubə fɛ biofo lesa nə
maatɛyi bɛnɔ?”

6

Yesu Ǝtə Betidi Akpi Anɔ Lesa Bédi.

1 Nyamfo eto kamaa, Yesu áyila Galilea
eto Ditumbukplɛ nə bensi baakpo bə
Tiberia eto Ditumbukplɛ úsu ni lekpake
nə nse.
2 Nya betidi kpə dítəkəko wə, itsyise
bənyə ayanisa nnya úyifo ótsya mba nlɛ
bufi eso.
3 Yesu ku wə bakasebi ábe bésu bəsiə
lə lekpenkpe ditsyuə əsuə.
4 Lefe nə Yudafɔ leedi Ukpe Ásа Bo
Ɔyila eto Diyi éboyo elo.
5 Se Yesu létakasə ənəmi únyə sitiditu
kplɛ sia nlɛ wə ɔflɔ bubəə, ɔ́tɔ Filipo
nkə, “Sieti buunyə didisa boya butə
betidi bamfo kenke lə bedi?”
6 Fɛɛ Yesu átɔ nyamfo nkə lə ufi oto
Filipo obe, ite bə uyi lesa nə wə kosate
ləəbə buyifo tsya fɛ.
7 Filipo ətə wə mbuayɛ nkə, “Lə bufi
betidi alofa ənuə eto diyi eto kayofofo
eto atabi boya didisa kulaa tsyaa,
diemboyo bə betidi bamfo eto utsyuə saa
nyə sɛkɛ udi!”
8 Mfó nya Yesu eto okasebi wə ni
Simon Petro, eto ɔyimi wə baakpo
Andrea, lɛtɛyi wə nkə,
9 “Okosobi utsyuə si mfo wə ntsyi
abolo anɔ ku akpɛ ənuə. Fɛɛ bə ni
nyamfo itə betidi ba kpenkpe mfo?”
10 Yesu átɛyi mə nkə, “Bitə lə betidi
bamə lə bəsiə lə kasɔ lə kaka lékpa
wuee.” Nyaso betidi bamə kenke əsiə lə
kasɔ. Basani mate eyifo fe akpi anɔ.
11 Nya Yesu dífi abolo nyamə, nya ɔ́sɔ
Onanto ani nya úsie nnya útə betidi
bamə nsi mfó. Nko ke úyifo ku akpɛ
nyamə tsya nɛ, nya mə utsyuə saa lɛkɛ
kase óla.
12 Se bédi bémii, Yesu átɛyi wə
bakasebi bamə nkə, “Bɛsɛ nnya díbu, bə
lə ku ni ditsyuə saa lə lɛyɛ bobia.”
13 Nyaso básɛ nnya díbu bakɔ. Nya
nnya díbu lə abolo anɔ nnya bédi əsuəə,
éyi lefosi etsyitsya ənuə.
14 Se betidi bamə dínyə ayanisa nnya
Yesu díyifoo, bátɛyi bənkə, “Sitinti nwə
mfo ni Onanto eto Unyɛləkətidi wə luubə
kawunsiə nɛ!”
15 Nya, Yesu áte nkə bəəbə wə bubə
kəmuə lə əsuəale əsuə kətsyə seka. Itə
eso úləkə əsuə lə mə nti úsu ɔkɛ lə
akpenkpe nnya nkpe mfó nti wə mate.

Yesu Áyɛ Lə Ntu Ǝsuə.

16 Se ditsyitsyo lefe léyoo, Yesu eto
bakasebi áyifə bésu ditumbukplɛ nemə
kɛnyɛ.
17 Bédufə lə ɔklɔ utsyuə əsuə nya
bétsyiko ditumbukplɛ nəmə bɔyila kesu
Kapernaum eti. Kale ébolo, tsya fɛɛ Yesu
məmbə óyotɔ mə ɔflɔ.
18 Ditumbukplɛ nəmə eto ntu étsyiko
bonwa ketu flɛmflɛmflɛ, itsyise ufiebi
étsyiko bɔsɔ kekleke.
19 Bakasebi bamə ébonwa ɔklɔ əmə
báyɛ fe esunkpo ətsyə nye ana ku kama
fɛ bənyə se Yesu nyɛ lə ntu bomə əsuə
ɔnlɛ ɔklɔ əmə ɔflɔ bubə. Se bənyə wəə,
sikpi ko dímuə mə!
20 Nya Yesu lɛtɛyi, mə nkə, “Biante
sikpi! Mɔ uni.”
21 Mfó fɛ əsuə diyuə mə nɛ! Nya bətə
údufə lə ɔklɔ əmə nya ete bédufə kaka
bántɔ tsya nɛ.
22 Se kale dísiəə, betidi ba díbu bəńyə
lə ditumbukplɛ nəmə eto situma sia
nsee, ənyə bətsyə lekpo bə diyi nə léfee,
ɔklɔ ɔni hã díńyə lə utuflɔ mfó. Báte bə
Yesu méndufə lə ɔklɔ əmə əsuə ku wə
bakasebi fɛ bétsyiko ditumbukplɛ nəmə
bɔyila. Bakasebi bamə mate ete dídufə lə
ɔklɔ əmə kafo.
23 Nya efue bamba nnya ditsyi Tiberia
eto umə əbə ídufə kaka dímantsyonko
kaka bédi abolo, se Bonamute lékasɔ
Onanto ani ólosə eto kama.
24 Se sitiditu nəmə dínyə nkə Yesu nye
wə bakasebi mankɛ mfó esoo, bédufə lə
efue nyamə nya bédu bésu Kapernaum
bésu banlɛ Yesu bɔbɛbɛ.

Yesu Ni Didisa Nə Ləətə Nkpə.

25 Se betidi bamə dínyə Yesu lə
ditumbukplɛ eto lekpake nə nsee, bátɔ
wə bənkə, “Oteasa, dimamfe fəbə mfo?”
26 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Nlɛ mi
bɔtɛyi sitinti minkə, inni ayanisa nnya
bínyə mínyifo bɛnɔ kasɔ eso bɛnlɛ mɛ
bɔbɛbɛ, bomu lə didisa nə bɛkɛ bídi bími
eso.
27 Biankplatsya itə didisa nə laabia,
bomu bekplatsya itə didisa nə lambia, nə
luutsyə itə nkpə manlo. Didisa nəmfoo,
ni ni nə Utidi Eto Ubi luutə mi nɛ, itsyise
Anto Onanto ébutəkə wə kɔni utsyə.”
28 Mfó nya betidi bamə lɛtɔ Yesu
bənkə, “Be ele bə buyifo lə ete bə bɔlɛ
Onanto eto keyifo buyifo?”
29 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Lesa nə
Onanto lela nkə biyifo ni bə befo utidi
wə ótsyese bɛnɔ.”
30 Bátɔ wə bənkə, “Nte ayanisa nnya
fuuyifo ate bo, bə lə bofo fə bɔnɔ? Be
fuuyifo?
31 Bo banamə édi didisa nə baakpo
mana lə mfiminti fe kase báwɔni bətsyə
lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə bənkə,
‘Útə mə didisa nə dítsyi kato nkə bedi.’ ”
32 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Nlɛ mi
bɔtɛyi sitinti minkə inni Moses ni nwə
dítə mi didisa nə dítsyi kato. Bomu mɔ
Anto ni nwə ləətə mi didisa tinti nə
ditsyi kato.
33 Itsyise Onanto eto didisa ni nwə
ditsyi kato úbə. Wə ni nwə ləətə nkpə
kawunsiə nɛ.”
34 Bátɛyi wə bənkə, “Bonamute, tə bo
didisa nəmfo lefe saa.”
35 Mfó Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Mɔ ni
didisa nə ləətə nkpə nɛ. Fəə ke díbə mɔ
ɔflɔɔ, kukpɛnsɛ əmbɔlɛ fə kulefe, nya
nwə léfo mɛ ɔ́nɔɔ, utukuɛ əmbɔlɛ wə
kulefe kulefe.
36 Fɛɛ ntɛyi mi minkə ite bə bíunyə mɛ
tsyaa, bíamfo mɛ bɛnɔ.
37 Utsyuə saa ke mɔ Anto əmə dífi útə
mɛɛ, ebubə mɛ ɔflɔ, nya nwə díbə mɛ
ɔflɔɔ, məmbɔni wə kulefe.
38 Itsyise ntsyi kato mbə inni bə lə
nyifo lə mɔ lelabi əsuə, bomu mbə miə
lə nyifo lə nwə létsyese mɛ eto lele əsuə.
39 Nya utidi wə létsyese mɛ eto lelabi
ni nkə mba kenke úfi útə mɛ eto kutsyuə
mannya, bomu bə lə ntakasə mə
nńyənsə lə diyi fɛfɛ əsuə lə məmblɛ
kenke lə bənyə nkpə manlo.
40 Itsyise mɔ Anto eto lelabi ni nkə,
utsyuə saa wə dínyə mɔ Onanto eto Ubi
nya ófo mɛ ɔ́nɔɔ, lə unyə nkpə manlo,
nya mootakasə wə nńyənsə lə diyi fɛfɛ
əsuə.”
41 Mfó nya Yudafɔ bamə dítsyiko
bɔwɔnɔnɔ lə wə əsuə itsyise ɔ́tɛyi nkə,
“Mɔ ni didisa nə ditsyi kato díbə” eso.
42 Nyaso bátɔ mə əsuə bənkə, “Inni
Yesu əmfo wə ni Yosef eto Ubi lee? Buyi
wə anto ku ambe. Ntsyə ibə fɛ woatɛyi
nkə, utsyi kato úbə?”
43 Yesu átɛyi mə nkə, “Bɛyɛ kənə lə mi
nti.
44 Kuutsyuə embofo mɛ ɔflɔ bubə lenni
mɔ Anto əmə lékpa wə óboko mɔ ɔflɔ.
Nya mootakasə wə mboko nkpə lə diyi
fɛfɛ əsuə.
45 Onanto eto bənyɛləkətidi áwɔni
bənkə, ‘Onanto ebote məmblɛ kenke
asa.’ Nyaso utsyuə saa wə leetsyue ato
nya woakase asa ketsyi lə Anto əmə
ɔflɔɔ, əəbə mɔ ɔflɔ.
46 Nyamfo mante bə utsyuə ébunyə
Anto əmə unyə enso nwə ditsyi Onanto
əmə ɔflɔ hã díkənyə wə unyə.
47 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə nwə lefo
ɔnɔɔ, nkpə manlo kpe wə.
48 Mɔ ni dídisa nə ləətə nkpə.
49 Mi banamə édi lesa nə baakpo mana
lə mfiminti, fɛɛ bekpə.
50 Fɛɛ didisa nə ditsyi kato díbəə, eyifo
didisa nə utsyuə saa ke leedi nii,
embukpə.
51 Mɔ ni didisa nə ləətə nkpə, nə dítsyi
kato díbə. Utsyuə saa wə leedi lesa
nəmfoo, wuusiə nkpə lefe saa. Nya
didisa nə muufi ntə kawunsiɛ eto betidi
bə lə bənyə nkpəə, eyifo mɔ əsuə eto
sinə sia muumfi ntə.”
52 Nyamfo áboko kənə kekleke lə
Yudafɔ bamə nti nya bátɔ bə, “Ntsyə
utidi əmfo loofo wə əsuə eto sinə bufi
kətə bo nkə budi?”
53 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Nlɛ mi
bɔtɛyi sitinti minkə, lə biendi mɔ Utidi

Eto Ubi eto əsuə eto sinə, binə mɔ kɔtɔɔ, biembunyə nkpə lə mi əsuə.
54 Utsyuə saa ke leedi mɔ əsuə eto sinə nya wəənə mɔ kɔtɔɔ, ebunyə nkpə manlo, nya mootakasə wə mboko nkpə, lə diyi fɛfɛ əsuə.
55 Itsyise mɔ əsuə eto sinə ni didisa tinti nya mɔ kɔtɔ ni ənəsa tinti.
56 Utsyuə saa ke leedi mɔ əsuə eto sinə nya wəənə mɔ kɔtɔɔ, okpe lə mɛ, nya mintsya nsi nkpə lə wə.
57 Fe kase Anto wə nsi nkpə lə mɛ nya minsi nkpə lə wəə, nko ke utidi wə leedi mɔ əsuə eto sinəə, luusiə nkpə ɛyɛ lə mɛ eso nɛ.
58 Nyamfo ni didisa nə ditsyi kato díbə. Dinte fe didisa nə eto okle mi banamə dídi nya bəkpə. Utsyuə saa kee leedi didisa nə maatɛyi mfoo, ebusiə nkpə itə lefe nəmə kenke."
59 Asa nyamfo Yesu léte mə lə Yudafɔ eto katsyakɔ lə Kapernaum nɛ.

Nkpə Manlo Eto Etiki

60 Se Yesu eto bakasebi kpə lɛnɔ etiki nyamfoo, bátɛyi bənkə, "Ditiki nəmfo eto kasɔnɔnɔ kpe ale tinti! Owoe loofo ni bofo?"
61 Ite bə mə kuutsyuə mémfe kɛnyɛ ɔ́tɛyi kulesa tsyaa, Yesu áte nkə íkələ mə lə akɔɛsi nya ɔ́tɔ mə nkə, "Nyamfo ələ mi?
62 Nyalɛ, lə ibə bə binyə Utidi eto Ubi əmə ɔntɔ kato kaka usiə kɔɔ, ntsyə biuyifo?
63 Onanto eto Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ləətə nkpə. Utidi eto əsuə eto sinə əmbə kutəkə saa. Etiki nnya kenke míntɛyi eyifo Onanto eto Lɛwɔnɔ eto etiki nnya ləətə nkpə.
64 Fɛɛ bətsyuə kpe lə mi nti ba dímamfo bánɔ." Yesu áte taa kasɔ ketsyikokɔ mba dímamfo wə bánɔ ku nwə luufi wə okpe kɔni.
65 Ɔtɛyi úsukosə nkə, "Nyamfo eso míntɛyi mi miə kuutsyuə saa embofo mɛ ɔflɔ bubə lenni Anto əmə dítə wə kusu."
66 Lə nyamfo eto kamaa, mba dítəkəko wə kpə ésinkli lə wə kama nya bəkətəkəko wə kama bio.
67 Mfó nya Yesu lɛtɔ wə bakasebi lefosi inuə bamə nkə, "Mi tsyaa, biusinkli mɛ kama?"
68 Simon Petro ətə wə mbuayɛ nkə, "Bonamute, owoe ɔflɔ buudu busu? Fə nkpe nkpə manlo eto etiki nyamə!
69 Nya mɔmɔɔ, bófo bónɔ nya bunyi boə fə ni Onanto eto Ubi, wə ni Ɔkɛnkɛnyə əmə."
70 Mfó nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, "Mɔ ni nwə díləkə mi lefosi inuə bamə tsyaa, ɔni eyifo oboatidi lə mi nti!"
71 Yesu átɛyi nyamfo itsyi lə Yuda wə ni Simon Iskariot eto ubi əsuə. Itsyise uyifo bakasebi lefosi inuə bamə eto ɔni wə luufi wə okpe kɔni.

7

Yesu Ésu Yudafɔ Eto Mpatampa Kalɔsiəsiə Eto Diyisɛɛ Kedikɔ.

1 Lə nyamfo eto kamaa, Yesu ésu ɔ́yɛ lə Galilea eto kasɔ, nya wánla nkə weesu Yudea eto kasɔ itsyise Yudafɔ akabɛbɛ kusu lə balo wə eso.
2 Lefe nəmfoo, Yudafɔ eto Mpatampa Kalɔsiəsiə eto Diyisɛɛ nəmə éboyo.
3 Nyaso Yesu eto bayimisani átɛyi wə nkə, "Du mfo lə esu Yudea eto kasɔ lə fə bakasebi lə bənyə asa nnya fanlɛ buyifo.
4 Itsyise utidi wə laala nkə bate wəə, enyifo asa kakula. Se fanlɛ asa nyamfo buyifoo, ləkə nnya ate kawunsiə kenke lə betidi lə bate fə!"
5 Bátɛyi wə nko itsyise wə bayimisani kulaa tsya mámfo wə bánɔ.
6 Yesu átɛyi mə nkə, "Mɔ lefe mányo tɔ. Fɛɛ mii, lefe saa alɛkɛ itə mi.
7 Kawunsiə embofo mi bukisi. Fɛɛ mɔɔ, keekisi mɛ itsyise nlɛ buləkə kate minkə ke asayifoyifo eyi ku abuayifoyifo.
8 Mii, bisu diyisɛɛ nəmə kedikɔ. Mɔɔ, membusu diyi nəmə kedikɔ itsyise mɔ lefe mányo tɔ."
9 Se ɔ́tɛyi mə nyamfoo, ɔ́tsyimɛ ɔkɛ lə Galilea mfó.
10 Fɛɛ se wə bayimisani bamə dídu bésu diyi nəmə kedikɔ eto kamaa, Yesu tsya ésu mfó, fɛɛ wənləkə wə əsuə ote, ɔ́kula əsuə.

11 Yudafɔ eto beninə ákabɛbɛ wə lə
diyisɛɛ nəmə kedikɔ ákatɔ bə, “Sieti
osani əmə nkpe?”
12 Betidi kpə lə sititiu nəmə nti ékedi
etiki kawɛkawɛ lə Yesu əsuə katɛyi
bənkə, “Uyifo utidi sɛɛ.”
Nya bətsyuə tsya díkatɛyi bənkə,
“Owo lo! Ɔlɛ betidi bɔwɛ kakpe
kanyansə!”
13 Fɛɛ se banlɛ Yudafɔ sikpi bote esoo,
kuutsyuə mámfo nnya buləkə katɛyi lə
betidi lə banɔ.

Yesu Áte Asa Lə Diyi Nəmə Kedikɔ.

14 Se diyisɛɛ nəmə didi eto eyi leyo ni
ntinti etii, Yesu ésu Yudafɔ eto Disumuyo
nya úsu óte asa mfó.
15 Wə asatete nyamə éyifo Yudafɔ
bamə yanii, nya bátɛyi bənkə, “Sieti
okosobi əmfo ditsyi ku kobe komfo eto
okle, se wénsu asa kakasekɔ lə kukalebe
saa?”
16 Mfó Yesu dítə mbuayɛ ɔ́tɛyi mə nkə,
“Mɔ asatete méntsyi mɔ kosate ɔflɔ.
Bomu itsyi Onanto wə létsyese mɛ ɔflɔ.
17 Utidi wə laala nkə weeyifo Onanto
eto lelabii, ebote lə asa nnya maate etsyi
Onanto ɔflɔ lee, mɔ kosate eto əsuəale
əsuə maate nnya.
18 Utidi wə leedi etiki itsyi lə wə
əsuəale əsuəə, wə əsuə eto atɛsə
waabɛbɛ. Fɛ, utidi wə laala nkə waatɛsə
nwə létsyese wəə, weeyifo asa kayɛnko
lə sitinti əsuə nya waantɛyi sidia.
19 Inni Moses ni nwə dítə mi kɔfi komə
lee? Fɛɛ mi kuutsyuə entsyue kɔfi komə
koto. Beso bela biə bialo mɛ?”
20 Mfó sititiu siamə dítə wə mbuayɛ
bənkə, “Lɛwɔnɔ bua təkəko fə! Owoe
nlɛ bola nkə waalo fə?”
21 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Ayanisa
ani nyamfo mínyifo nya íyifo mimblɛ tã
yanii mmə.
22 Moses ətə mi kɔfi nkə bela mi
bebisaibi eto alo. Ite bə inni Moses uni
dítsyiko nko, bomu itsyi taa mi bana
lefe. Nyaso biala osaibi lelo lə
Ɔnwɛditsyəyi nɛ.
23 Nya lə boofo osaibi lelo bola lə
Ɔnwɛditsyəyi əsuə lə kase yembonta
Moses eto kɔfi ibuu, beso biənyə ɔblɔ
kakpe mɛ biə ntsya utidi wə nlɛ bufi,
úmuə ale kenke lə Ɔnwɛditsyəyi əsuə?
24 Biemfi ənyənsa bekpo lekpo! Bomu
bekpo etiki eto lekpo ɛyɛ lə sitintisu
əsuə.”

Betidi Átɔ Bánɔ Lə Yesu Ni Utidi Wə Bákpo Ɔhile Bətsyə Ǝmə.

25 Betidi bətsyuə ba dítsyi Yerusalem
átɔ bə, “Inni utidi əmfo banlɛ bɔbɛbɛ bə
baalo?
26 Bebe wə! Ɔlɛ etiki budi lə obianti,
nya bántɛyi wə kulesa! Lee, bote bákate
sitinti biənkə wə ni Nwə Onanto Lékpo
Ɔhile Utsyə əmə?
27 Lə Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə
əmə əbəə, kuutsyuə saa embote kaka
utsyi úbə. Fɛɛ utidi əmfo alɛɛ, bomblɛ yi
kaka utsyi úbə.”
28 Lefe nə Yesu díkate asa lə Disumuyo
mfóo, ófa bembembe ɔ́tɔ nkə, “Inni
biənkə biyi mɛ sitinti ku kaka mintsyii?
Məmbə mfo lə mɔ əsuəale əsuə! Nwə
létsyese mɛɛ, waantɛyi sidia. Nya mii,
binyi wə.
29 Fɛɛ mɔɔ, nyi wə, itsyise intsyi wə
ɔflɔ nya wə ni nwə létsyese mɛ.”
30 Nya bákplatsya bə bəmuə wə. Fɛɛ
mə kuutsyuə saa mámfo wə butidi,
itsyise wə lefe mányo tɔ.
31 Fɛɛ kpə lə mə nti áfo wə bánɔ nyaso
bátɔ bənkə, “Nya lə Nwə Onanto Lékpo
Ɔhile Utsyə díbəə, uteyifo ayanisa ote
enso nnya utidi əmfo díkeyifoo?”

Batsyese Mba Laase Disumuyo Bə Bəmuə Yesu.

32 Farisifɔ bamə ánɔ se sititiu siamə
nlɛ etiki nyamfo bɔtɛyi lə kawɛ lə mə nti
lə Yesu əsuə, nyaso mə ku besumunyə
ninə átsya nya batsyese kedikətəkɔ eto
mba laase mfo bə besu bəmuə Yesu
baboko.
33 Yesu átɛyi mə nkə, “Nsi mɔɔkɛ mi
lenti itə lefe kliminti ditsyuə ete
muusinkli nsu nwə letsyese mɛ ɔflɔ.
34 Biɔbɛbɛ mɛ, fɛɛ biembunyə mɛ,
itsyise kaka mɔɔkɛɛ, biembofo mfó
bubə.”
35 Ete Yudafɔ eto beninə lɛtɔ mə əsuə
benkə, “Sieti nwə mfo laala nkə weesu fɛ
boembunyə wə? Lee, bubu ɔnlɛ nkə
weedu usu Helafɔ eto kəmə ka bo betidi
nkpe bə lə ote Helafɔ bamə asa mfóo?

36 Nnya ɔnlɛ bɔtɛyi nkə, ‘Biɔbɛbɛ mɛ,
fɛɛ biembunyə mɛ,’ nya ‘Kaka mɔɔkɛɛ,
biəmbofo mfó bubəə,’ eto kasɔ ni be?”
37 Lə diyi fɛfɛ nə ni diyi nə nso bofe lə
diyididi nəmə əsuəə, Yesu átaka úńyə
nya óbesə ɔkɔɛ kato ɔ́tɛyi nkə, “Lə
utukuɛ lɛ utsyuəə, utsyə əmə bə mɔ ɔflɔ
lə ubə unə ntu.
38 Fe kase báwɔni bákpe lə Awɔnisa
Kɛnkɛ eto Kukue əsuə bátɛyi bənkə,
‘Utidi wə léfo mɛ ɔ́nɔɔ, ketukplo ka ləətə
ntu bo ləətə utidi ləəsiə nkpə eto ntuu,
ebɔbɔdi butsyi lə wə utu kəmiə.’ ”
39 Yesu átɛyi nyamfo itsyi lə Lɛwɔnɔ nə
mba léfo wə bánɔ loofo əsuə. Itsyise éyo
lefe nəmfoo, bəntə tɔ Lɛwɔnɔ nəmə, se
bántakasə tɔ Yesu betsyiko ɔkɔmə
báboko wə diyənde esuə eso.
40 Se betidi bamə lɛnɔ etiki nyamfoo,
bátɛyi benkə, “Sitintii, utidi əmfo eyifo
Onanto eto Unyɛləkətidi əmə.”
41 Babamba tsya átɛyi bənkə, “Nwə
mfo ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə
nɛ.”
Fɛɛ mə bətsyuə átɔ bənkə, “Nwə
Onanto Lékpo Ɔhile Utsyəə, ebofo
Galilea butsyi?
42 Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue átɛyi nkə
Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə ebutsyi
Oka David eto kafo lə Betlehem eto umə
kaka Oka David dísiə.”
43 Lə nnya eso kabakəfə édufə lə betidi
bamə eto nti itsyi lə Yesu eso.
44 Bətsyuə ala bə bəəmuə wə, fɛɛ
kuutsyuə saa méntidi wə.

Yudafɔ Eto Beninə Mámfo Yesu Banɔ.

45 Se mbalaase Disumuyo eto mba
bákpe dísinkli besuu, Farisifɔ ku
besumunyə ninə bamə ɔflɔ, bátɔ mə
bənkə, “Beso bíəmmuə wə lə əsuəale
beboko?”
46 Mfó nya bətə mbuayɛ bənkə,
“Boannɔ tɔ kuutsyuə saa di etiki fe kase
utidi əmfo didi kulefe!”
47 Farisifɔ bamə átɔ mə bənkə, “Nyalɛ
úflu mi tsyaa, mi nsusu, ɔ́wɛ mi ókpe?
48 Bíɔnɔ tɔ bɛnɔ biə beninə bətsyuə
nye Farisinyə utsyuə áfɔ wə ɔ́nɔ?
49 Kulefe, kulefe! Ditiditu nəmfo enyi
Moses eto kɔfi eto kulesa. Nyaso Onanto
eto ekudi təkəko mə!”
50 Farisifɔ eto uninə ɔni wə baakpo
Nikodemo, ébusu Yesu ɔflɔ únyə. Ɔ́tɔ mə
nkə,
51 “Nyalɛ, bo kɔfi ətə bo kusu nkə
bokponko utidi lekpo bolo wə dikpi lefe
nə eto lefe boannɔ tɔ wə kɛnyɛ eto etiki
nye batɔ wə lesa nə úyifo?”
52 Bətə mbuayɛ bátɔ wə bənkə, “Nyalɛ,
fintsya Galileanyə feni? Dufə lə
Anantotiki eto Ekue abe, ete ebote fə
Onanto eto unyɛləkətidi kuutsyuə
embɔbɔ utsyi lə Galilea.”
53 (Nya utsyuə saa dídu úsu diyo.)

8

Usio Wə Bəmuə Lə Kusəkpokpo Ǝsuə.

1 Fɛɛ Yesu wə édu úsu Nnuəbi eto Eyi
eto Kɔtini əsuə.
2 Kəsiəsə eto olesiə tuu, úsinkli úsu
Yudafɔ eto Disumuyo. Betidi bamə kenke
əbə bátsyilama wə, nya úsiə lə mə nti,
útsyiko mə asa bote.
3 Mfóo, kɔfi eto bateasa ku Farisifɔ
lékpa usio utsyuə wə bəmuə kɔni kɔni lə
disənkpo əsuə báboko mfó. Nya
bəńyənsə wə lə məmblɛ kenke eto
ənəmi.
4 Bátɛyi Yesu bənkə, “Oteasa, bəmuə
usio əmfo kɔni kɔni lə disənkpo əsuə.
5 Lə Moses eto kɔfi əsuəə, ele bə boto
wə okle aba bolo,” lə bənyə etiki lə wə,
“Ntsyə fanlɛ bɔtɛyi lə nnya əsuə?”
6 Bátɔ wə nyamfo bə lə befi bato wə
babe lə bayɛ lə nnya əsuə bəmuə wə.
Fɛɛ Yesu əbə kasɔ nya úfi wə lɛnimi
útsyiko asa bɔwɔni lə kasɔnti.
7 Nya se bensi bəńyə banlɛ wə etiki
bɔtɔɔ, óbesə əsuə kato nya ɔ́tɛyi mə nkə,
“Mi nti eto nwə dímenyifo tɔ lebua
unyəə, di ututɛ lə oto wə leba.”
8 Nya usi úbə kasɔ, ɔ́wɔni asa lə
kasɔnti ku wə lɛnimi.
9 Se beninə bamə lɛnɔ nnya nkoo,
məmblɛ kenke édu ɔni, ɔni, idu lə
beninətidi əsuə. Isi íbu Yesu ku usio
əmə mate nsi nyə mfó.
10 Yesu átakasə əsuə únyə nya ɔ́tɔ usio
əmə nkə, “Boambe, se báfe? Nyalɛ, mə
kuutsyuə mémbu loolo fə dikpi?”
11 Mfó usio əmə dítə mbuayɛ nkə,
“Owo lo, Bonamute.”

Nyaso Yesu átɛyi wə nkə, “Nko ke
mintsya ləmbolo fə dikpi nɛ. Nyaso du
esu. Fɛɛ mensisu eyifo lebua bio.”

Yesu Ni Kawunsiə Eto Diyənde.

12 Yesu esi údi Farisifɔ etiki ɔ́tɛyi nkə,
“Mɔ ni kawunsiə eto diyənde. Utidi wə
ke ntekəko məə, wuunyə diyənde nə
ləətə utidi nkpə tinti nya wəəmbɔyɛ lə
ketuntu əsuə kulefe.”
13 Farisifɔ bamə átɛyi wə bənkə, “Alɛ
etiki budi ketsyi lə fə əsuə. Nyaso nnya
fanlɛ bɔtɛyi əmbə kalende saa.”
14 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Owo
lo, ite bə nlɛ etiki budi ketsyi lə mɔ əsuə
tsyaa, lesa nə minlɛ bɔtɛyi kpe kalende,
itsyise nyi kaka mintsyi, nya minyi kaka
mintɔ. Fɛɛ mimii, binyi kaka mintsyi nye
kaka mintɔ.
15 Mii, kawunsiə eto nsusu əsuə nnya
biefi kakponko asa lekpo nɛ, fɛ mɔɔ,
mankponko kuutsyuə lekpo.
16 Fɛɛ lə bə nyifo nkoo, mɔ
lekpokponkpo ebɔyɛ lə sitinti eto kusu
əsuə. Itsyise inni mɔ mate lookpo ni.
Bomu Anto wə létsyese mɛɛ, əəńyə mɛ
kama.
17 Nya lə mi kɔfi əsuəə, báwɔni bákpe
bə, lə badansiɛ inuə eto kɛnyɛ akate lə
etiki ətsyuə əsuəə, lesa nə bátɛyi kpe
kalende.
18 Mɔɔ, meedi adansiɛ lə lesa nə
maatɛyi əsuə, nya mɔ Anto wə létsyese
mɛ tsya eedi adansiɛ lə mɛ əsuə.”
19 Mfó bátɔ wə bənkə, “Se fə anto əmə
nkpe?”
Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Binyi mɛ nya
binyi mɔ Anto əmə tsya. Lə bote ete bete
mɛɛ, eni biote mɔ Anto tsya.”
20 Yesu átɛyi nyamfo lə okokakokɔ se
ɔnlɛ asa bote lə Disumuyo nəmə. Fɛɛ
kuutsyuə saa məmmuə wə, itsyise wə
lefe mányo tɔ.
21 Yesu esi ɔ́tɛyi mə nkə, “Məəbə budu
lə mi ɔflɔ, nya biɔbɛbɛ mɛ, fɛɛ biukpə lə
mi abua əsuə. Nya kaka mintɔɔ,
biembofo mfó bubə.”
22 Nyaso Yudafɔ bamə átɔ mə əsuə
bənkə, “Wə əsuə ɔntɔ kalokɔ eso ɔ́tɛyi
nkə, ‘Biembofo kaka mintɔ bubə lee’?”
23 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Mimii,
kasɔ mfo eto betidi bini. Nya mɔɔ, ntsyi
kato. Mi etsyi kawunsiə mfo, fɛɛ mɔɔ,
mentsyi kawunsiə mfo.
24 Nyaso míntɛyi mi minkə biukpə lə
mi abua əsuə nɛ. Nya lə biamfo bɛnɔ biə
mɔ ni nwə minii, biukpə lə mi abua əsuə
sitinti.”
25 Bátɔ wə bə, “Owoe feni?”
Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Lesa nə
míntɛyi mi itsyi taa kasɔ ketsyikokɔɔ, ni
əmə ete nɛ.
26 Nkpe etiki kpə lə mi əsuə nnya ele
bə mfi nlo mi dikpi. Fɛɛ nwə létsyese
mɛɛ, sitintitidi uni. Nya asa nnya minɔ
mintsyiko wə ɔflɔɔ, nnya mimfi minlɛ
letsya bobe kətə kawunsiə nɛ.”
27 Mfóo, bánnɔ kasɔ bə Yesuu, Anto
əmə əsuə ɔnlɛ etiki budi ketsyiko.
28 Nyaso ɔ́tɛyi mə nkə, “Lə bebesə Utidi
Eto Ubi əmə katoo, nyafɛ biote biə mɔ ni
nwə mini nɛ, nya meenyifo kulesa lə mɔ
əsuəale əsuə. Bomu lesa nə mɔ Anto
léte mɛ nkə ntɛyii, ni hã maatɛyi nɛ.
29 Nwə lekpe mɛ kɔtɔɔ, si ko mɛ.
Wóanyani mɔ mate utsyə, itsyise
meeyifo lesa nə ləəyuəsə wə kafo lefe
saa.”
30 Nya se ɔ́tɛyi nyamfo mməə, betidi
kpə ba lɛnɔ ɔ́tɛyi nyamfoo, áfo wə bánɔ.

Yesu Ǝləkə Betidi Ba Ni Abraham Eto Bebi Óte.

31 Nyaso Yesu átɛyi Yudafɔ ba léfo wə
bánɔ nkə, “Lə biyifo lə mɔ asatete əsuəə,
ete bə biyifo mɔ bakasebi sitinti nɛ.
32 Biote sitinti siamə, nya sitinti siamə
ebutə bisiə lə mi əsuə əsuə.”
33 Bátɛyi wə bənkə, “Abraham eto
befluflu buni, nya bóendi tɔ ndomufɔ
butə kuutsyuə saa tɔ búnyə! Ntsyə ibə fɛ
faatɛyi fənkə, bootə busiə lə bo əsuə
əsuə?”
34 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Nlɛ mi
bɔtɛyi sitinti minkə utsyuə saa ke leeyifo
lebuaa, uyifo ndomunyə utə lebua.
35 Ndomunyə aamfiani oyobi wə nkpe
kedikɔ kulefe. Bomu oyosate eto ubii, wə
kpe kedikɔ lefe saa.
36 Nyaso lə mɔ Onanto eto Ubi ətə kusu
nkə bisiə lə mi əsuə əsuə əsuəə, ete bə
bisi lə əsuə əsuə sitinti nɛ.
37 Nyi miə Abraham eto bebi bini. Fɛɛ
bela biə bialo mɛ, itsyise biamfo asa
nnya maate mi bɛnɔ, eso.

38 Lesa nə mímfo mintsyiko mɔ Anto ɔflɔɔ, ni maatɛyi nɛ. Nya mi tsyaa, lesa
nə bɛnɔ bitsyiko mi anto ɔflɔɔ, ni bɛnlɛ
buyifo nɛ."
39 Yudafɔ bamə átɛyi wə bənkə,
"Abraham ni bo anto."
Yesu átɛyi mə nkə, "Lə Abraham eto
bebi bini sitintii, eni biuyifo asa nnya
Abraham díyifo seka.
40 Fɛɛ bela biə bialo mɔ nwə laatɛyi mi
sitinti sia mínɔ mintsyiko Onanto ɔflɔ.
Abraham ménifo nko.
41 Asa nnya mi anto kosate díyifoo,
nya bɛnlɛ buyifo nɛ."
Mfó bátɛyi wə bənkə, "Bunni
basɔnɔbi! Anto ɔni nkpe bo, wə ni
Onanto!"

Yesu Ǝləkə Betidi Ba Ni Balo Eto Bebi Ote.

42 Yesu átɛyi mə nkə, "Lə Onanto ete ni
mi antoo, eni biala mɛ. Itsyise Onanto
ɔflɔ míntsyi mímbə mfo. Inni mɔ kosate
eto lelabi əsuə mímbə. Bomu wə ni nwə
létsyese mɛ.
43 Ntsyə eso biannɔ lesa nə minlɛ mi
bɔtɛyi kasɔ? Nnya ni bə bianla biə bianɔ
ditiki nə minlɛ mi bɔtɛyi.
44 Mi anto Obonsam eto bebi bini, nya
bela biə bieyifo wə lelabi. Idu taa kasɔ
ketsyikokɔɔ, uyifo nwə laalo betidi. Nya
woanla ditiki tinti nəmə itsyise woantɛyi
sitinti kulefe. Lə ɔtɛyi sidiaa, wəələkə wə
ditsyəbi kate. Itsyise nwə laatɛyi sidia
uni, nya wə ni bidia kenke eto anto.
45 Fɛɛ mɔɔ se ini sitinti maatɛyi mi
esoo, biamfo mɛ kanɔ.
46 Mi nti eto owoe loofo mɛ dikpi bolo
nkə nyifo lebua? Lə ntɛyi mi sitintii,
beso biamfo mɛ kanɔ?
47 Utidi wə ni Onanto eto olee, aanɔ
Onanto eto etiki. Nnya eso biannɔ
Onanto eto etiki ni bə binni wə bale."

Yesu Ǝləkə Asa Nnya Óte Kasɔ Óte Yudafɔ.

48 Yudafɔ átɔ Yesu bənkə, "Lə bɔ́tɛyi
boənkə Samarianyə feni nya lɛwɔnɔ bua
təkəko fəə, bɔ́tɛyi sidia?"
49 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, "Lɛwɔnɔ
bua saa əntəkəko mɛ. Nlɛ mɔ Anto dibu
butə, fɛɛ mi əntə mɛ dibu.
50 Mɔɔ, maambɛbɛ dibu kətə əsuə. Fɛɛ
nwə laabɛbɛ nkə betidi tɛsə mɛɛ, kpe.
Wə ni nwə laakpo lekpo kayɛnko lə kusu
əsuə nɛ.
51 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə, lə utsyuə
eetsyue mɔ asatete kotoo, wəmbukpə
kulefe!"
52 Yudafɔ átɛyɛ wə bənkə, "Mfe fɛ
buunyə boə lɛwɔnɔ bua təkəko fə nɛ!
Abraham əkpə, nya Onanto eto
bənyɛləkətidi tsya díkpə, fɛɛ fə lɛ bɔtɛyi
fə nwə ke ditsyue fə asatete kotoo,
əmbukpə kulefe!
53 Bubu feebu fə fə lɛmɔ fanso Boanto
Abraham wə díkpə, fɛɛ? Onanto eto
bənyɛləkətidi tsya əkpə! Owoe eto okle
feebu fə wə feni?"
54 Mfó nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, "Lə
mɔ əsuə maatɛsɛɛ, nyalɛ mɔ atɛsə
nyamə manle kulesa. Fɛɛ nwə laatɛsə
mɛɛ, wə ni mɔ Anto. Wə ni nwə bíatɛyi
biə wə ni mi Onanto nɛ.
55 Mii, binyi wə. Fɛ mɔɔ, nyi wə. Lə
ntɛyi miə minnyi wəə, nyalɛ moofiani
odia fe mi ke, fɛɛ nyi wə, nya meetsyue
wə ditiki koto.
56 Mi anto Abraham ənyə disuəyuə se
ɔ́nɔ mɔ bubə eto asa. Nyaso úfi ənəmi
útəkə lə mɔ bubə əsuə nya únyə
disuəyuə."
57 Yudafɔ bamə átɛyi wə bənkə,
"Ámamfo tɔ alɛ fosi anɔ kulaa tsya, nya
bɔtɛyi fanlɛ bɔtɛyi fə eyi Abraham?"
58 Mfó Yesu lɛtɛyi mə nkə, "Nlɛ mi
bɔtɛyi sitinti miə, mɔɔ, mfe nkpe koko fɛ
bále Abraham."
59 Ete básɛ abambi bə baato wə, fɛɛ
Yesu ákula əsuə nya ɔ́bɔ údu lə
Kedikətəkɔ mfó.

9

Yesu Átsya Unəmba Utsyuə.

1 Se Yesu díbə ófe ɔntɔɔ, únyə utidi
utsyuə wə bále unəmba.
2 Wə bakasebi átɔ wə bənkə, "Oteasa,
owoe eto lebua dítə bále osani əmfo
unəmba? Wə kosate eso lee wə antomə
eto abua eso?"
3 Mfó Yesu dítə mə mbuayɛ nkə, "Inni
nwə mfo nye wə antomə díyifo lebua
eso. Bomu bále wə nko bə lə ɛyɛ lə wə
əsuə lə Onanto lə uləkə wə keyifo eto
əsuəale ote betidi.

4 Se bonkpe lə kalesiəsiə əsuə esoo, ele
bə buyifo keyifo butə nwə létsyese mɛ.
Kale əəbə bolo nya kuutsyuə saa
lensiembofo keyifo buyifo.
5 Lefenə eto lefe minsi minkpe lə
kawunsiəə, mɔ ni kawunsiə eto
diyənde."
6 Se Yesu lɛtɛyi nko ólosəə, ókpo ntufə
lə kasɔ, ɔ́wɔ site úfi se údikiti wə lə
ənəmi,
7 nya ɔ́tɛyi wə nkə, "Su lə esu əflə ntu
lə Siloa eto Ditubiə əsuə." Siloa eto kasɔ
ni nkə Bákpe wə. Nyaso osani əmə ésu
úflə ntu bomə. Nya wə ənəmi lɛsini ɔnlɛ
asa bunyə, nya úsinkli úbə oto.
8 Wonko mba nkpe lə koyotsya ku
betidi ba kenke díkənyə wə ɔnlɛ asa
bɔtɔɔ, átɔ bənkə, "Inni osani əmfo ni
nwə díkəsiə lə mfó úkatɔ asa?"
9 Bətsyuə átɛyi bə wə uni. Fɛɛ
babamba átɛyi bənkə, "Owo lo, inni wə
uni. Bole ete ole wə."
Mfó nya utidi əmə kosate lɛtɛyi nkə,
"Mɔ uni!"
10 Bátɔ wə bənkə, "Ntsyə ibə fɛ fanlɛ
asa bunyə?"
11 Útə mbuayɛ nkə, "Utidi wə baakpo
Yesu lɛwɔ sitə udikiti mɛ lə ənəmi nya
ɔ́tɛyi mɛ nkə nsu mflə ənəmi lə Siloa eto
ditubiə. Nyaso nsu, nya se mímflə ənəmi
mínlosə ete míntsyiko asa bunyə."
12 Bátɔ wə bə, "Sieti onkpe?"
Útə mə mbuayɛ nkə, "Mante kaka
onkpe."

Farisifɔ Átɔ Unəmba Ǝmə Kase Báyɛ Bátsya Wə.

13 Bákpa nwə eto ənəmi léba kɔ əməə,
bésuko Farisifɔ bamə ɔflɔ.
14 Diyi nə Yesu lɛnwɔ sitə údikiti lə
unəmba əmə eto ənəmi fɛ ótsya wəə,
éyifo Ɔnwɛditsyəyi.
15 Nya Farisifɔ bamə tsya lɛtɔ osani
əmə kase íyifo fɛ útsyiko asa bunyə.
Ɔtɛyi mə nkə, "Sitə ɔ́nwɔ úfi údikiti mɛ
lə ənəmi. Nya mímflə mɔ ənəmi ete
míntsyiko asa bunyə."
16 Mfó nya Farisifɔ bamə eto bətsyuə
lɛtɛyi wə bənkə, "Utidi wə díyifo nyamfo
embofo Onanto ɔflɔ butsyi! Itsyise
weenyifo lə Ɔnwɛditsyəyi eto kɔfi əsuə."

Fɛɛ mə bətsyuə bamba átɛyi bənkə,
"Ntsyə yoofo bubə bə obuayifo ebofo
ayanisa nyamfo eto okle buyifo kate?"
Itə kəsənsə édufə mə lenti.
17 Nyaso Farisifɔ bamə esi bátɔ osani
əmə bənkə, "Se fanlɛ bɔtɛyi fənkə wə
lɛsini fə ənəmii, be ni fə nsusu itsyi lə
wə əsuə?"
Mfó nya osani əmə dítə mbuayɛ nkə,
"Onanto eto Unyɛləkətidi uni."
18 Yudafɔ bamə mámfo bánɔ sitinti bə
osani əmə ába ənəmi fɛ usi útsyiko asa
bunyə isu ese lefe nə bákpadi wə anto
mə díbə.
19 Bátɔ mə bə, "Mi ubisaibi ni nwə
mfo? Biə béle wə unəmba, nya ntsyə
iyifo fɛ omfe ɔnlɛ asa bunyə mɔmɔ?"
20 Wə anto mə ətə mbuayɛ bənkə,
"Buyi boə bo ubi uni. Nya bunyi tsya boə
bole wə unəmba.
21 Fɛɛ bunyi kase íyifo fɛ omfe ɔnlɛ asa
bunyə. Nya bunyi futsyə tsya létsya wə
ənəmi nyamə. Bɛtɔ wə kosate lə ɔtɛyi mi
itsyise wóobe!"
22 Wə antomə átɛyi nyamfo nko itsyise
balɛ Yudafɔ sikpi bote, itsyise Yudafɔ
átɛyi bətsyə bə utsyəə ke lɛtɛyi nkə ófo
Yesu ɔ́nɔ fe Nwə Onanto Lékpo Ɔhile
Utsyəə, booləkə wə betsyiko lə mə
katsyakɔ.
23 Nyamfo eso wə antomə lɛtɛyi bənkə,
"Wóobe, bɛtɔ wə kosate nɛ!"
24 Bákpadi nwə bále unəmba əmə
dinuəfə nya bátɛyi wə bənkə, "Te
Onanto sikpi lə atɛyi bo sitinti! Buyi boə
utidi wə létsya fɛ mfó eyifo obuayifo!"
25 Osani əmə ətə mə mbuayɛ nkə,
"Mɔɔ, minnyi lə obuayifo ni osani əmfo
lee unni. Lesa lɔni minyi mɔɔtɛyi ni
bənkə, kɔɔ mba ənəmi. Fɛɛ mɔmɔɔ, mfe
nlɛ bunyə!"
26 Bátɔ wə bənkə, "Be úyifo fə nya
ntsyə ɔ́yɛ ótsya fə ənəmi nyamə?"
27 Útə mbuayɛ nkə, "Mboka mi bɔtɛyi
éfe, fɛɛ bianla biə biafo nnya. Beso bela
biə bisi bianɔ nnya? Lee, bela biə
miitsya afiani wə bakasebii?"
28 Báka wə bátɛyi bənkə, "Fə ete ni wə
okasebi. Boo, Moses eto bakasebi buni.

29 Buyi boə Onanto édiko Moses etiki.
Nya nwə mfo alɛɛ, boante kaka utsyi
kulaa tsya!”
30 Mfó nya osani əmə lɛtɛyi mə nkə,
“Nte ditiki nə eto okle ni nəmfo? Binyi
kaka utsyi, fɛɛ wə lɛsini mɛ ənəmi nɛ!
31 Buyi boə Onanto eentsyue babuayifo
koto, fɛɛ lə utsyuə eesumu Onanto, nya
weeyifo wə lelabii, weetsyue wə koto
kanɔ wə olatoto.
32 Idu taa kawunsiə eto kasɔ
ketsyikokɔɔ, bóannɔ tɔ bə kuutsyuə saa
wə átsya nwə bále unəmba.
33 Lenni Onanto ɔflɔ utsyii, eni
wəmbofo kulesa buyifo.”
34 Batɛyi wə bənkə, “Fəə bále ku lebua
fábe ku nii! Nya fə bomu lela fə aate bo
asaa?” Nyaso bála wə, bábɔnko lə
Yudafɔ eto katsyakɔ kamə.

Betidi Bətsyuə Eebu Bə Bəanyə Asa Wuee.

35 Yesu ánɔ nkə bála wə nyaso se únyə
osani əməə, ɔ́tɔ wə nkə, “Áfo Utidi Eto
Ubi ánɔ?”
36 Osani əmə ətə wə mbuayɛ nkə, “Nto,
te mɛ futsyə uni, bə lə mfo wə nnɔ.”
37 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə,
“Ébunyə utidi əmə koko, nnyə wə ni nwə
nlɛ fə etiki budinko mfo mɔmɔ nɛ.”
38 Osani əmə átɛyi nkə, “Bonamute,
mfo nnɔɔ!” Nya óse akonki lə Yesu eto
ənəmi úsumu wə.
39 Yesu átɛyi nkə, “Mbə kawunsiə
kamfo bə lə nkponko betidi lekpo, bə lə
bənəmba lə bənyə asa, nya mba ləənyəə,
lə bafiani bənəmba.”
40 Farisifɔ ba díńyə mfo lɛnɔ nnya Yesu
lɛtɛyii, átɔ wə nkə, “Nyalɛ bɔtɛyi fanlɛ fə
bo tsya ába ənəmi lee?”
41 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Lə boba
mi ənəmi lebaa, eni biebudi dikpi, fɛɛ se
biə bɛlɛ bunyə esoo, mi abua təkə mi lə
əsuə.”

10

Nwə Nyi Basamu Bɔyɛnkoo, Aalɛ Mə Ola.

1 Yesu átɛyi mə nkə, “Nlɛ mi bɔtɛyi
sitinti miə, utsyuə saa ke dímanyɛ lə
lesamuyo eto kesie údufə lesamuyo
nəməə, bomu ɔ́yɛ kusu bamba saa údufə
lə ni kafoo, eyifo uyu ku nwə laabiasə
asa.
2 Nyaa, nwə ke laayɛ lə kesie kedufə
lesamuyo nəmə kafoo, wə ni nwə
laayɛnko basamu tinti nɛ.
3 Nya nwə laase lesamuyo eto kesie
aasini kesie eto siku kətə wə. Woakpadi
basamu bamə lə mə aye nya baanɔ wə
ɔkɔɛ nya woakpa mə kabɔnko.
4 Lə okpadi mə nya ɔyɛnko mə
ɔbɔnkoo, woatɔ mə sɛtɔ kayɛnko mə nya
bəətəkəko wə kama itsyise beeyi wə
ɔkɔɛ.
5 Bəmbutəkəko kuutsyuə bamba kama.
Bomu bootsyetsyi bedu itsyise benyi wə
ɔkɔɛ.”
6 Yesu átɛyi mə lekpa nəmfo, fɛɛ
bánnɔ nnya ɔ́tɛyi mə eto kasɔ.
7 Lə nyamfo esoo, Yesu esi ɔ́tɛyi mə
nkə, “Lə sitintii, mɔ ni kesie itə basamu
bamə.
8 Betidi ba kenke lɛtɔ mɛ sɛtɔ bəbəə,
beyifo beyu ku mba laabiasə asa. Fɛɛ
basamu bamə méntsyue mə koto.
9 Mɔ ni kesie kamə. Lə utsyuə ayɛ lə
mɛ udufə lə kafoo, wuunyə bofo.
Wuudufə lə mfó ukabɔ, nya wuunyə
didisa sɛɛ ukedi.
10 Uyuu, bubə ete woəbə nkə lə uyu,
olo utidi, obiasə asa. Mɔɔ, mbə miə lə
binyə nkpə, nkpə bo lɛflɔ.
11 “Mɔ ni utinti wə laayɛnko basamu,
nwə lɛtɔnɔ nkə weefi wə nkpə utə lə wə
basamu eto disi.
12 Utidi wə laayɛnko basamu wə baafo
diyi eto kayo nya benni wə kosate eto
balee, weetsyetsyi kedu lə unyə ukiti nlɛ
bubə. Ukiti əmə eedufə mə lenti kəmuə
mə nya wəəsensə mə.
13 Utidi əmfo eetsyetsyi kedu itsyise
diyi eto uyifoyifo ete uni. Nya basamu
bamə eto bɔflɔ nye mə kasɛɛ aanka wə.
14-15 “Mɔ ni utinti wə laayɛnko
basamu. Fe kase Anto əmə nyi mɛɛ, nya
mintsya nyi wəə, nko ke mintsya nyi mɔ
basamu, nya məətsya nyi mɛ nɛ. Nya
míntɔnɔ miə məəkpə lə mə disi.
16 Nkpe basamu bamba ba ləmbə lə
lesamuyo nəmfo tɔ. Ele bə nyɛnko mə
tsya mboko, nya mə tsya lə banɔ mɔ
ɔkɔɛ. Nya məmblɛ loofíani basamu eto
ditsyukpa lɔni lə ɔyɛnkoyɛnko ɔni eto
kalɔ.

17 “Anto əmə aala mɛ, itsyise ntɔnɔ
miə məəkpə lə mə disi, bə lə nsinkli mbə
nsiə nkpə bio.
18 Kuutsyuə saa embofo mɔ nkpə bofo
lə mɔ ani, bomu mɔ kosate dífi mu
míntə miə məəkpe. Nkpe əsuəale bə
moofo mu bufi kətə. Nya əsuəale si ekpe
mɛ bə nsinkli mfo mu. Nko əmə mɔ Anto
dítə mɛ nkə nyifo nɛ.”
19 Lə etiki nnya Yesu lɛtɛyi mfo esoo,
kabakəfə esi kédufə lə Yudafɔ bamə nti.
20 Mə nti eto bətsyuə kpə átɛyi bənkə,
“Lɛwɔnɔ bua təkəko wə. Ɔlɛ kumunə
bukpə! Beso ele bə besi betsyue wə koto
fɛ?”
21 Fɛɛ babamba tsya átɛyi bənkə,
“Utidi wə əsuə lɛwɔnɔ bua nkpee,
embofo etiki nyamfo eto okle bɔtɛyi!
Ntsyə lɛwɔnɔ bua luuyifo unəmba si
unyə asa fɛ?”

Yudafɔ Mámfo Yesu Bánɔ.

22 Lɛyɔlefee, nya beedi Yudafɔ eto
Disumuyo Bufikakpe lə Onanto kɔni eto
Diyi lə Yerusalem.
23 Yesu ákayɛ kafe lə Disumuyo eto
lekpake nə baakpo Solomo eto Ablanase
mfó.
24 Mfó nya Yudafɔ bamə létsyilama
wə, nya bátɔ wə bənkə, “Isu ese
dimamfe lefe kon fookpe bo lə ketuntu
əsuə esu ase? Tɛyi bo sitinti siamə, lə fə
ni Utidi əmə Bákpo Ɔhile Bətsyə.”
25 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Mbɔtɛyi
mi nyamfo koko, tsya biamfo mɛ akanɔ.
Asa nnya meeyifo lə mɔ Anto eto
əsuəale əsuəə, lɛ mɛ buləkə kate.
26 Fɛɛ biəmbofo mɛ bɛnɔ, itsyise
bientsyi mɔ basamu bamə nti.
27 Mɔ basamu eetsyue mɛ koto. Nyi
mə, nya bəətəkəko mɛ.
28 Ntə mə nkpə manlo, nya bemuukpə
kulefe. Nya kuutsyuə saa embofo mə lə
əsuəale əsuə lə mɔ kɔni.
29 Mɔ Anto wə dífi mə útə mɛɛ, kpe ale
oso lesa saa. Kuutsyuə saa embofo mə
bofo lə əsuəale əsuə lə mɔ Anto eto kɔni
kulefe kulefe.
30 Anto əmə ku mɔɔ, eyifo bani.”
31 Mfó nya Yudafɔ bamə dísi básɛ aba
bə bato wə.
32 Yesu átɛyi mə nkə, “Nyifo nnyifo sɛɛ
kpə bo mɔ Anto lékpe mɛ lə mi nti. Nya
nte nnya eso bela biə biakpɔ mɛ aba?”
33 Yudafɔ bamə ətə wə mbuayɛ bənkə,
“Inni nnyifo sɛɛ bo féyifo eso boə
boakpɔ fə aba. Bomu mbusiotiki nnya
fédi eso! Utidinini ete feni, fɛɛ éfi fə əsuə
éyifo fe Onanto!”
34 Mfó nya Yesu dítə mbuayɛ nkə,
“Báwɔni bákpe lə mi kosate eto Kɔfi eto
Kukue bə Onanto átɛyi nkə, ‘Beyifo fe
bananto.’
35 Buyi boə lesa nə báwɔni bákpe lə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue, eyifo sitinti
itə lefe saa. Nya mfó Onanto lékpadi
betidi ba léfo wə Ditiki Sɛɛ nəmə nkə,
‘Beyifo fe bananto.’
36 Fɛɛ mɔɔ, Anto əmə díləkə mɛ nya
ótsyese mɛ kawunsiə nɛ. Nya ntsyə eso
fɛ biɔtɛyi biə ndi mbusiotiki lə nnya
míntɛyi miə nyifo Onanto eto Ubi?
37 Lə minlɛ mɔ Anto eto nnyifo
buyifoo, nyalɛ biamfo mɛ bɛnɔ.
38 Fɛɛ lə nlɛ mu buyifoo, lə biamfo mɛ
bɛnɔ tsyaa, ele bə befo asa nnya meeyifo
bɛnɔ, bə lə bete lə bɛnɔ nnya kasɔ biə
Anto əmə si lə mɛ, nya mintsya nsi nkpə
lə wə.”
39 Mfó tsyaa, besi bála bə bəəmuə
Yesu, fɛɛ usi ɔ́bɔ lə mə nti údu.
40 Yesu esi úsu ɔ́yila Ketu Yordan úsu
kaka Yohanes díyifo betidi ntufləsəfləsə
eto lekpa tutɛ, nya ɔ́tsyimɛ mfó.
41 Betidi kpə əbə wə ɔflɔ nya bátɛyi
bənkə, “Yohanes ménifo ayanisa saa
óte. Fɛɛ lesa saa nə ɔ́tɛyi itsyi lə utidi
əmfo əsuə eyifo sitinti.”
42 Nya betidi kpə lə mfó léfo wə bánɔ.

11

Lazaro Eto Ukpə.

1 Osani utsyuə baakpo Lazaro wə dísiə
lə umə wə baakpo Betania ánɔ bufi. Wə
ku wə bayimisio inuə ba baakpo Maria
ku Marta dísiə lə umə əmə.
2 Maria əmfo ni nwə dífi nnuəbi bo
laanyi fififi ókpo Bonamute Yesu lə akpa
nya úfi wə disi eto sɛwɔni ɔ́si wə akpa
nyamə. Wə ɔyimisani ni Lazaro wə lɛnɔ
bufi bɔnlɛ bɔtɛyi mfo nɛ.

3 Wə bayimisio bamfo átsyese Yesu
kɛnyɛ bə, “Bonamute, fə ɔyɛtsyuə lala
ánɔ bufi!”
4 Se Yesu léfo kɛnyɛ kamfoo, ɔ́tɛyi nkə,
“Bufi bomfo enni bukpəmfi itə wə, bomu
iyifo nnya əsuə buufi babesə Onanto eto
diye kato, nya ɛyɛ lə nnya əsuə babesə
Onanto eto Ubi tsya kato.”
5 Nyaa, Yesu ála Marta ku wə ɔyimisio
ku Lazaro eto asa tinti.
6 Fɛɛ se ɔ́nɔ nkə ɔ́nɔ bufii, usi ɔ́kɛ mfó
eyi ənuə okpe.
7 Nyamfo eto kamaa, ɔ́tɛyi wə bakasebi
nkə, “Bitə lə businkli busu Yudea.”
8 Mfó nya wə bakasebi lɛtɛyɛ wə nkə,
“Oteasa, kayinkənə ete Yudafɔ díkabɛbɛ
kusu bə baakpɔ fə aba, nya fanlɛ bɔtɛyi
fənkə busi boesu mfó?”
9 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Inni lefosi
abombosɔsɔ ənuə nkpe lə diyi eto
kalekpakpa əsuə? Lə utsyuə lɛ bɔyɛ lə
kalekpakpa əsuəə, weentusə itsyise ɔlɛ
kawunsiə kamfo eto lekpasə bunyə.
10 Fɛɛ lə ketsye ɔnlɛ bɔyɛɛ, wuutusə
itsyise lekpasə əmbə itə wə.”
11 Se Yesu lɛtɛyi nyamfo ólosəə, usi
ɔ́tɛyi úkə nkə, “Bo ɔyɛtsyuə Lazaro lɛ
selabe, nyaso ntɔ wə kasanklisə kɔ.”
12 Se bakasebi bamə lɛnɔ nkoo, bátɛyi
wə bənkə, “Bonamute, lə selabe onlabee,
nyalɛ yuuyuə wə.”
13 Fɛɛ Yesu wə lɛ bɔtɛyi nkə Lazaro
ébukpə, fɛɛ wə bakasebi ébu bənkə
selabe tinti ɔ́tɛyi utsyiko.
14 Nyaso Yesu ákpasə mə ɔ́tɛyi nkə,
“Lazaro əkpə.
15 Fɛɛ lə mi esoo, ɛlɛkɛ itə bə mánkɛ lə
mfó fɛ úkpə, bə lə befo bɛnɔ esoo. Nyaso
bítə lə busu wə ɔflɔ mfó.”
16 Mfó nya Toma wə baakpo Ɔfimfinyə
lɛtɛyi wə bakaseyimitsyuə bamə nkə,
“Bitə lə bo tsya lə butəkəko Oteasa busu
bə lə busu bukpə ku wə!”

Yesu Ámansə Lazaro Eto Bayimi Lɛkɔ.

17 Lefe nə Yesu dísu údufə mfoo, ɔ́nɔ
nkə bébikə Lazaro diyi nale ni diyi
nəmfó nɛ.
18 Idu lə Betania isu Yerusalem eyifo fe
esunkpo ənuə seka.
19 Nyaso Yudafɔ kpə əbə mfó bə bəəbə
bamansə Maria ku Marta lɛkɔ se mə
ɔyimisani díkpə eso.
20 Se Marta lɛnɔ nkə Yesu lɛ bubəə,
úsu nkə weesu otsyako wə, fɛɛ Maria
ebu ɔkɛ lə diyo.
21 Marta átɛyi Yesu nkə, “Bonamute, lə
nnya ete fakɛ mfoo, eni mɔ ɔyimisani
mənkpə!
22 Fɛɛ nnyi miə mɔmɔ kulaa tsyaa, lesa
saa nə fɔɔtɔ Onantoo, wuutə fə ni.”
23 Mfó Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Fə
ɔyimisani ebotaka ubə nkpə.”
24 Nya Marta lɛtɛyi wə nkə, “Nyi miə
wootaka ubə nkpə lə lefe nə bəkpənkpə
lootaka lə Diyi Fɛfɛ əsuə.”
25 Mfó Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Mɔ ni nwə
ləətə bəkpəkpə eto botaka kəńyə ku
businkli kəbə bəsiə lə nkpə nɛ. Utsyuə
saa ke léfo mɛ ɔ́nɔɔ, lə úkpə kulaa tsyaa,
wuusiə nkpə.
26 Nya utsyuə saa ke nsi nkpə nya ófo
mɛ ɔ́nnɔ, embukpə kulefe. Afo nyamfo
anɔ?”
27 Útə mbuayɛ nkə, “Ee, Bonamute.
Mfo nnɔ miə fə ni Nwə Onanto Lékpo
Ɔhile Utsyə, Onanto eto Ubi nwə bátɛyi
bətsyə bə wuubə kawunsiə.”
28 Se Marta lɛtɛyi nyamfo ólosəə, úsu
ókpadi wə ɔyimisio Maria, nya ɔ́tɛyi wə
buɛɛ nkə, “Oteasa əmə ebubə nya ɔnlɛ fə
disi bɔtɔ.”
29 Se Maria lɛnɔ nkoo, ótaka mlə nya
úsu wə katsyakokɔ.
30 Lefe nəmfoo, Yesu méndufə tɔ umə
kafo. Bomu usi úńyə lə kaka Marta díbə
otsyako wə mfó.
31 Se Yudafɔ ba nsi lə diyo lə Maria
ɔflɔ banlɛ wə lɛkɔ bomansə dínyə bə
ótaka kplaa, mə tsya átaka bətəkəko
Maria kama. Bébu bə kudi komə eti ɔntɔ
lə usi usu uwi keku.
32 Se Maria dísu údufə kaka Yesu ńyəə,
óse akonki lə wə akɔ nya ɔ́tɛyi wə nkə,
“Bonamute, lə nnya ete fákɛ mfoo, eni
mɔ ɔyimisani mənkpə!”
33 Yesu ənyə kase Maria ku betidi ba
dítəkəko wə nlɛ nku. Ílə wə lə utu nya
óla ɔ́wɔnɔ hũũ.
34 Ɔtɔ mə nkə, “Sieti bíbikə wə?”

Bətə mbuayɛ bənkə, “Bonamute, bə lə əbə abe.”
35 Mfóo, Yesu éwi keku.
36 Nya Yudafɔ bamə lɛtɛyi bənkə, “Bebe kase ko óla wəə!”
37 Fɛɛ mə bətsyuə átɛyi bənkə, “Ɔsini unemba ənəmi nya ɔnlɛ asa bunyə. Beso wəntə lə Lazaro lə ɔyɛ bukpə?”

Yesu Átakasə Lazaro Útsyiko Ɔkɔmə.

38 Isi ílə Yesu tinti, nya ɔ́nyi úsu kudi komə ɔflɔ. Kudi komə eyifo dibiə lə koba kafo nya béfi leba béti ko kɛnyɛ.
39 Yesu átɛyi mə nkə, “Bɛnyi leba nəmə lə kudi komə eto kɛnyɛ.”
Mfó nya Lazaro əmə eto ɔyimisio Marta lɛtɛyi Yesu nkə, “Bonamute, wuukanyi mɔmɔ, itsyise mmi ni diyi nale se bébikə wə nɛ!”
40 Yesu átɛyi wə nkə, “Mántɛyi fə minkə lə áfo mɛ ánɔɔ, ebunyə Onanto eto diyəndɛ?”
41 Nyaso bányi leba nəmə lə kudi komə eto kɛnyɛ. Yesu ábesə ənəmi kato óbe nya ɔ́tɛyi nkə, “Nto, maasɔ fə ani, itsyise eetsyue mɛ koto lə nkpadi fə.
42 Nyi miə eetsyue mɛ koto lefe saa. Fɛɛ mba ńyə mfo eso minlɛ nyamfo bɔtɛyi nko, bə lə bafo banɔ bə fə lékpe mɛ kɔtɔ.”
43 Se ɔ́tɛyi nyamfo nkoo, ófa bembembe nkə, “Lazaro, bɔ əbə!”
44 Nya ukpənkpə əmə lɛbɔ úbə ku kafia ka béfi bémini wə əsuə ku nka béfi bémini wə ənəmi.
Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Beyankli we bikə biamə lə əsuə lə udu.”

Yudafɔ Ákpe Disi Bə Baalo Yesu.

45 Lə nyamfo esoo, Yudafɔ ba díbə Maria ɔflɔ nya bənyə nnya Yesu díyifoo, eto bətsyuə kpə áfo wə bánɔ.
46 Fɛɛ mə bətsyuə édu bésu Farisifɔ ɔflɔ nya bátɛyi mə lesa nə Yesu díyifo.
47 Nyaso Farisifɔ ku besumunyə ninə ákpe disi ku Yudafɔ eto batɔnkotɔnko nya bátɔ bətsyuə bənkə, “Be ele bə buyifo? Bebe ayanisa kpə nnya osani əmfo nlɛ buyifo kate!
48 Lə butə wə kusu ɔnlɛ nyamfo buyifo nkoo, utsyuə saa ebofo wə ɔnɔ. Nya Romafɔ luubə baba bo Disumuyo kɛnkɛ kamə ku kusə komə tsya!”
49 Mfóo, mə nti eto nwə baakpo Kayafa, wə ni Usumunyə Ninə lɛlɛ nəmfoo, lɛtɛyi mə nkə, “Ntsyə asakasɔnɔnɔ ləələ mi mmə!
50 Binyi tɔ biə ɛlɛkɛ bə utidi ɔni kpə lə kusə komə eto disi enso bə kusə komə kenke eto betidi tsylɔ lee?”
51 Lə sitintii, wóantɛyi nyamfo ɛyɛ lə wə kosate eto nsusu əsuə. Bomu fe nwə ni Usumunyə Ninə itə lɛlɛ nəmfo esoo, Onanto áyɛ lə wə əsuə útə nkə ɔtɛyi nyamfo, nnya ni katɛyikətsyə bə Yesu ebubə ukpə lə Yudafɔ kenke eto disi.
52 Inni bənkə lə ukpə lə kusə komə eto disi mate ete. Bomu bə ɛyɛ lə nnya əsuəə, lə ɔsɔ Onanto eto bebi ba kenke dísensə bankpo lə kawunsiə eto akpɔ akpɔ nnya kenke lebo, beyifo bani.
53 Lə nyaso ídu dinəmfo əsuə, Yudafɔ eto beninə bamə dítsyiko esu bɔbɛbɛ kase bomuə Yesu lə balo wə.
54 Lə nyamfo esoo, Yesu ménsifo bɔyɛ kafe mmə lə Yudafɔ nti. Bomu údu úsu úsiə lə uməbibi wə baakpo Efraim kaka lefi mfiminti. Mfó wonko wə bakasebi dísiə.
55 Lefe nəmfoo, Yudafɔ eto Ukpə Ása Bo Ɔyila eto Diyi didife éboyo elo. Nya betidi kpə dítsyi kasɔ kamə eto akpɔakpɔ bésu Yerusalem lə besu bəmuə əsuə beyifo əsuəfləflə eto lekpa nəmə fɛ lɛ diyididi nəmə lə leyo.
56 Se bəńyə lə Disumuyo nəməə, bákabɛbɛ Yesu nya bákatɔ bətsyuə bənkə, “Ntsyə bibu? Nyi miə wəmbofo diyi nəmə kedikɔ bubə, lee ntsyə ini?”
57 Lefe nəmfóo, besumunyə ninə ku Farisifɔ ébutə bote bə lə utsyuə yi kaka Yesu nkpee, lə ubə utə mə bote, lə besu bəmuə wə.

12

Maria Édiki Yesu Nnuəbi Lə Betania.

1 Se ibu eyi akua lə bedi Ukpə Ása Bo Ɔyila eto Diyii, Yesu ésu Betania, kaka Lazaro wə Yesu létakasə utsyiko ɔkɔmə ditsyi.
2 Mfóo, banwa ditsyitsyosa bətə wə bə lə udi. Marta ni nwə lɛwunsəko mə lə

lesa nəmə kedikɔ. Lazaro tsya akɛ lə
mba ku Yesu dídi lesa nəmə nti.
3 Mfó əmə nya Maria dífi nnuəbi bo
laanyi fififi béyifo betsyiko lə nnya
baakpo naadi əsuə, nya bofo koya tinti
eto dituntu kplɛ tɔ úsu ókpo Yesu lə
akpa. Nya úfi wə disi eto sɛwɔni ɔ́si wə
akpa. Bɔnyi fififi bomə éyi diyo nəmə
kenke.
4 Nya Yesu eto okasebi ɔni wə ni Yuda
Iskariot, nwə luubə udu Yesu utə lɛtɛyi
nkə,
5 “Beso bánte nnuəbi bomfo sika
flubia alofa ətsyə befi atabi nyamə bətə
bakombo?”
6 Fɛɛ inni lə kase Yuda dífi kətsyuə lə
bakombo eto asa eso ɔtɛyi nyamfo nko.
Bomu uyu uni. Wə ɔflɔ atabi eto otobe
dítsyə, nya úkeyu atabi nyamə eto
ətsyuə kələkə kətə əsuə.
7 Yesu átɛyi nkə, “Beyani wə kpoo. Bitə
lə uyifo lesa nə woofo buyifo kətsyə itə
mɔ kəbikə.
8 Bakombo kpe lə mi ɔflɔ lefe saa. Fɛɛ
mɔɔ, məmɔɔkɛ lə mi ɔflɔ lefe saa.”

Yudafɔ Efi Nsusu Bua Lə Lazaro Ǝsuə.

9 Se Yudafɔ kpə lɛnɔ bə Yesu kpe lə
Betania, béti wə bésu mfó. Nya inni
Yesu mate eso bésu mfó, bomu lə bənyə
Lazaro wə Yesu létakasə utsyiko ɔkɔmə
tsya.
10 Lə nyaso besumunyə ninə átsya béfi
nsusu bə boolo wuntsya.
11 Itsyise ɛyɛ lə Lazaro əsuə esoo,
Yudafɔ kpə lə kesumu bɔni kətənko Yesu
kama.

Yesu Ésu Údufə Yerusalem Ku Disuəyuə Kplɛ Fe Oka.

12 Se kale dísiə, betidi eto ditsyukpa
kplɛ nə díbə Ukpə Ásə Bo Ɔyila eto
diyisɛɛ nəmə kedikɔɔ, ánɔ bə Yesu lɛ
Yerusalem bubə.
13 Nyaso béfi katodi nya bésu bə
baatsyako wə. Bákafa katɛyi bənkə,
“Hosiana! Atɛsə itə Onanto!
Bɛtɛsə nwə nlɛ bubə lə Bonamute eto
diye əsuə!
Atɛsə itə Israelfɔ eto Oka!”
14 Yesu ənyə ɔflimubi utsyuə nya úsiə
lə wə fe kase báwɔni bákpe lə Awɔnisa
Kɛnkɛ eto Kukue əsuə bənkə,
15 “Biante sikpi mi Sion eto umə eto
betidi!
Nyə fə Oka nsi lə ɔflimubi əsuə ɔnlɛ
bubə!”
16 Tutɛɛ, wə bakasebi mánnɔ nyamfo
kasɔ. Fɛɛ lefe nə Onanto díkatakasə
Yesu utsyi ɔkɔmə úbə ku dibuu, nya fɛ
bákloma bə nnya báwɔni bákpe lə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə etsyi lə
wə əsuə, nya nnya ni asa nyamfo kenke
béyifo bətə wə nɛ.
17 Betidi ba díńyə mfó fɛ Yesu lékpadi
Lazaro útsyiko kudi kafo lə ɔkɔmə
óboko nkpəə, ésu bátɛyi lesa nə díbə
mfó.
18 Nyamfo esoo, betidi kpə ésu
bátsyako wə, itsyise bánɔ ayanisa nnya
úyifo óte eso.
19 Mfó Farisifɔ bamə lɛtɛyi mə bətsyuə
bənkə, “Bebe, kulesa anlɛ bɔlɛkɛ kətə
bo! Binyə biə kawunsiə kenke édu bésu
bətəkəko wə!”

Yesu Átɛyi Útsyə Nkə Wəəbə Bukpə.

20 Grikifɔ bətsyuə tsya akɛ lə betidi ba
dísu Disumuyo lə Yerusalem lə diyi
nəmə kedikɔ nti.
21 Bésu Filipo wə dítsyi Betsaida lə
Galilea ɔflɔ, nya bátɛyi wə bənkə,
“Boanto, bola boə boənyə Yesu.”
22 Filipo ésu ɔ́tɛyi Andrea nya mə inuə
bamə dídu bésu bátɛyi Yesu.
23 Mfó nya Yesu lɛtɛyi nkə, “Lefe nəmə
eboyo bə babesə Utidi Eto Ubi əmə eto
diye kato.
24 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti miə lə banto
lentabi nəmə lə kasɔ dibuu, lentabi lɔɔni
ete disi diudi. Fɛɛ lə dibuu, nya fɛ
diɔnwɔ ebibi kpə nɛ.
25 Utidi wə lela wə kosate eto nkpəə,
ebonyansə mu. Fɛɛ nwə dikisi wə kosate
eto nkpə lə kawunsiə kamfoo, ebɔlɔ mu
utsyə itə nkpə manlo.
26 Utsyuə saa ke lela nkə weeyifo mɔ
keyifoo, ele bə utəkəko mɛ, itə bə mɔ
uyifoyofo əmə ebusiə lə kaka minsi. Nya
utsyuə saa ke ni mɔ uyifoyifoo, mɔ Anto
ebokpe wə dibu.

Yesu Édi Etiki Itsyi Lə Wə Ukpə Ǝsuə.

27 “Mɔmɔɔ, ɛlɛ mɛ bulə lə mɔ lɛkɔɛsi.
Fɛɛ be ko ele bə ntɛyi? Bɔtɛyi ele bə

ntɛyi minkə, ‘Nto, məntə lə kanyi kamfo eto okle lə kətəkə mɛ lə əsuə lee’? Owo lo! Fɛɛ nyamfo eso mímbə kawunsiə, bə lə nnyə kanyi kamfo eto okle nɛ.
28 Nyaso Nto, tə lə babesə fə diye kato!”
Nya ɔkɔɛ lɛbɔ utsyi kato nlɛ bɔtɛyi nkə, “Mbóbesə ni kato koko. Nya nsi muuyifo nko.”
29 Se betidi ba diŋyə mfo lɛnɔ ɔkɔɛ əməə, mə bətsyuə átɛyi bənkə ɔsɔmi uni díkumi. Nya bətsyuə lɛtɛyi bənkə, “Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə ni lɛtɛyi wə lesaatsyuə.”
30 Mfó Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Inni mɔ eso ɔkɔɛ əmfó lɛbɔ, bomu mi eso.
31 “Mɔmɔ ni lefe nə Onanto lookponko kawunsiə kamfo eto betidi lekpo. Nya Onanto luutu kawunsiə kamfo eto əsuəalenyə lə wə seka əsuə.
32 Fɛɛ lə betsyi mɛ lə kasɔ babesə katoo, muunə betidi kenke mboko mɔ ɔflɔ.”
33 Lefe nə Yesu lɛtɛyi nyamfoo, óte ukpə wə eto okle wəəbə bukpə.
34 Mfó nya sitiditu siamə lɛtɛyi nkə, “Bo kɔfi eto kukue lɛ bo bɔtɛyi nkə, Utidi Wə Bákpo Ɔhile Bətsyuə ebusiə nkpə isu manlo manlo. Nya ntsyə ibə fɛ fanlɛ bɔtɔyi fənkə boobesə Utidi Eto Ubi əmə kato? Owoe ni Utidi Eto Ubi əmə mfo?”
35 Yesu ətə mə mbuayɛ nkə, “Diyəndе nəmə si diɔkɛ lə mi nti itə lefe sɛkɛ ete. Se diyəndе nəmə nsi nkpe mi lenti esoo, bɛyɛ bɛtɔ, bə lə kale lə kayɛ mi bolo lə bidufə lə ketuntu əsuə. Itsyise nwə laayɛ lə ketuntuu, ante kaka ɔntɔ.
36 Nyaso se lekpasə nkpe lə mi ntii, befo lekpasə nəmə bɛnɔ bə lə biyifo lekpasə eto betidi.”
Se Yesu lɛtɛyi mə nyamfo ólosəə, údu lə mə ɔflɔ úsu ɔbiɔ.

Yudafɔ Ǝləkə Bate Bə Bámfo Yesu Banɔ.

37 Ite bə Yesu éyifo ayanisa kpə lə mə ənəmi óte tsyaa, bámfo wə bánɔ.
38 Fɛɛ nyamfo əbə itə nko, bə lə Onanto eto Unyɛləkətidi Yesaya eto lesa nə ótɛyi utsyə lə ibə itə nko nkə,
“Bonamute, owoe léfo ditiki nə bótɛyi ɔnɔ?
Nya owoe Bonamute əmə díləkə wə əsuəale óte?”
39 Lə nyamfó eso bámfo bofo kanɔ, itsyise Yesaya esi ótɛyi nkə,
40 Onanto átɛyi nkə,
“Mba mə ənəmi nya mínínəsə mə,
bə lə mə ənəmi lə ɛyɛ asa bunyə.
Nya lə mə nsusu lə bɔyɛ asa kasɔ bɔnɔ.
Itə bəmbɔtsyi bawuninsə befi mə əsuə
bətə mɛ, bə lə ntsya mə bufi.”
41 Yesaya átɛyi nyamfo itsyise úbunyə Yesu eto diyəndе kokoko, nya údi etiki utsyi lə wə əsuə.
42 Fɛɛ ite nko tsyaa, Yudafɔ eto beninə kpə áfo Yesu banɔ. Fɛɛ lə Farisifɔ bamə eso baamfo etiki nyamfo budi kabɔsəə lekple betidi nɔ, bə lə bayɛ mə bola lə mə katsyakɔ eso.
43 Baala bə baafo betidi eto atɛsə enso atɛsə nya ditsyi Onanto ɔflɔ.
44 Nyaso Yesu édi etiki ófa bembembe ótɛyi nkə, “Utsyuə saa ke laafo mɛ kanɔɔ, inni mɔ mate ete ófo ónɔ. Bomu ófo nwə létsyese mɛ tsya ónɔ.
45 Nya utsyuə saa ke ləənyə mɛɛ, əənyə nwə létsyese mɛ tsya.
46 Mbə kawunsiə fe lekpasə, nya utsyuə saa ke léfo mɛ ɔnɔɔ, ensiembɔkɛ lə ketuntu əsuə bio.
47 “Lə utsyuə aanɔ mɔ ditiki nya weentsyue ni koto, məmbolo wə dikpi, itsyise məmbə miə maalo kawunsiə eto betidi dikpi. Bomu mbə miə lə mmfo ntə mə.
48 Utidi wə kee lɛni mɛ nya wámmfo mɔ ditikii, kpe nwə lookponko wə lekpo. Etiki nya míndii, nya lookponko wə lekpo lə diyi fɛfɛ nəmə nɛ.
49 Nyamfo eyifo sitinti itsyise mántɛyi kulesa lə mɔ əsuəale əsuə. Bomu mɔ Anto wə létsyese mɛɛ, léte mɛ lesa nə ele bə ntɛyi ku kase ele bə ntɛyi ni.
50 Nya nnyi miə wə kɔfi komə əətə nkpə manlo. Nyaso lesa nə kee míntɛyii, ni ni lesa nə Anto əmə lɛtɛyi mɛ nkə ntɛyi nɛ.”

13

Yesu Ǝflə Wə Bakasebi Eto Akpa.

1 Ibu diyi lɔni fɛ lə bedi Ukpə Ása Bo Ɔyila eto diyisɛɛ nəmə. Yesu áte nkə wə lefe éboyo bə udu lə kawunsiə kamfo

usu wə Anto ɔflɔ. Úkala mba ni wə bale lə kawunsiə mfo, nya óla mə sitinti isu ese taa kalosəkɔ.

2 Yesu ku wə bakasebi akɛ lə lesakedikɔ ku ditsyitsyo nəmfó. Olo əmə ébusu údufə lə Yuda wə ni Simon Iskariot eto ubi eto nsusu nkə lə udi wə okpe lə udu Yesu utə wə balo.

3 Yesu áte nkə wə Anto éfi əsuəale saa útə wə lə lesa saa əsuə. Uyi nkə útsyi Onanto ɔflɔ nya usinkli ɔntɔ lə Onanto ɔflɔ.

4 Nyaso ótaka lə lesakedikɔ kamə nya úləkə wə awubunte kplɛ nnya kato útsyə nya úfi sebo ótsyasɛ lə nkɛ.

5 Úkuti ntu ókpo lə ɔkpɛ kplɛ utsyuə kafo nya útsyiko wə bakasebi bamə eto akpa buflə, ákasi nnya ku sebo sia ótsyasə lə nkɛ.

6 Se éyo Simon Petro əsuəə, ɔ́tɔ Yesu nkə, “Bonamute, buflə fəəbə mɛ akpa lee?”

7 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Amannɔ tɔ lesa nə minlɛ buyifo mfo eto kasɔ, fɛɛ kamaa, əbɔnɔ nnya kasɔ.”

8 Simon Petro ətə mbuayɛ nkə, “Kulefe! Məmbutə kusu miə lə əflə mɔ akpa kulefe.”

Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Lə məmflə fə akpaa, nyalɛ ensiembuyə kedikɔ lə mɛ.”

9 Simon Petro átɛyi wə nkə, “Bonamute, nyalɛ məmflə mɔ akpa mate, bomu flə mɔ ani ku mɔ disi tsya!”

10 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Utsyuə saa ke díkəflə ntuu, ole. Nya weensihiã bə uflə wə əsuə bio, nnya lehiã ete ni bə uflə akpa. Itsyise wə kalebe saa ebole koko. Mi əsuə ébole, fɛɛ inni mimblɛ.”

11 Yesu fe úyi nwə ləəbə wə bokpe lə ani, nyaso ɔ́tɛyi nkə, “Inni mimblɛ kenke lele.”

12 Se Yesu díflə mə akpa ólosəə, úsinkli úfi wə awu ókpe, nya úsinkli úsu úsiə lə kasɔ lə kedikɔ kamə. Mfó nya ɔ́tɔ wə bakasebi bamə nkə, “Bɛnɔ lesa nə mínyifo mi mfo eto kasɔ?

13 Biakpadi mɛ biə Oteasa ku Onamute, nya ɛflɔ bə bekpadi mɛ nko. Itsyise wə mini nɛ.

14 Mɔ, nwə ni mi Onamute ku Oteasa ébuflə mi akpa. Lə nko inii, ele bə mi tsya flə mi bətsyuə eto akpa.

15 Ditsyəbi dini mínyifo mínte mi, bə mi tsya lə biyifo fe kase mínyifo mínte mi.

16 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti miə uyifoyifo mamɔ oso wə Onamute. Nko ke ini bə ɔtɔyɛ mamɔ onso nwə lékpe wə kɔtɔ.

17 Se binyi sitinti siamfo esoo, Onanto ebokpo mi atsyɔ lə bɛyɛ lə sitintisu əsuə biyifo asa!

18 “Inni mimblɛ eto etiki minlɛ bɔtɛyi mfo. Nyi mba mínləkə lə mi nti. Fɛɛ ele bə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue eto etiki bə itə fe kase báwɔni nnya bətsyə, ‘Utidi wə lékpe kɔni lə ɔkpɛ ɔni ku mɛ búdi lesaa, wə ni nwə létaka úńyə lə mɛ əsuə nɛ.’

19 “Nlɛ mi nyamfo bɔtɛyi katɔnsə fɛ lə ibə ibə, bə lə ibə ibə nko sitintii, biofo bɛnɔ biə Mɔ ni Nwə Mini.

20 Sitinti ini minlɛ mi bɔtɛyi minkə, utsyuə saa ke lefo utidi wə míntsyesee, mɔ ófo. Nya utsyuə saa ke léfo mɛɛ, nwə létsyese mɛ uni ófo.”

Yesu Átɛyi Nwə Luudu Wə Utə Útsyə.

21 Se Yesu lɛtɛyi etiki nyamfo ólosəə, ílə wə tinti lə lɛkɔɛsi. Nya ɔ́tɛyi ókpasə nkə, “Sitinti minlɛ mi bɔtɛyi mi nkə, mi nti eto ɔni ebudu mɛ utə.”

22 Mfó nya Yesu eto bakasebi bamə dítsyi bawuninsə bábe mə bətsyuə eto ənəmi itsyise íyifo mə yaa, nya bánte mə nti eto nwə Yesu nlɛ.

23 Bakasebi bamə eto ɔni wə Yesu laala tintii, əsiə ɔfi Yesu.

24 Lə nyaso Simon Petro áma ənəmi ókpe okasebi əmə, ɔ́tɛyi wə nkə, “Tɔ wə futsyə ɔnlɛ.”

25 Nyaso wuntsya étsyue kɛnyɛ lə Yesu ɔflɔ nya ɔ́tɔ wə buɛ nkə, “Bonamute, owoe ni futsyə?”

26 Mfó nya Yesu dítə mbuayɛ nkə, “Utidi wə muubudi lesa nto kutu ntəə, wə uni nɛ.” Lə nyaso Yesu ébudi lesa sɛkɛ úfi óto kutu nya úfi útə Yuda wə ni Simon Iskariot eto ubi.

27 Kase Yuda lefo lesa nəmə koo, Obonsam ko dídufə wə lə əsuə.

Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Kɔse mlə lə eyifo lesa nə faala fə eeyifo.”

28 Fɛɛ bafɛfɛ ba nsi lə lesakedikɔ mfó mánnɔ kasɔ lesa nə eso Yesu lɛtɛyi Yuda nko.
29 Mə bətsyuə ébu bə se ini Yuda díkalɛ mə otabitobe esoo, bɔtɛyi Yesu nlɛ wə nkə usu oya bikə bia boohiã itə mə diyisɛɛ nəmə eto budi oboko lee usu utə bakombo lesatsyuə.
30 Nya se Yuda léfo lesa nəmə koo, ete ɔ́bɔ údu. Kətsyə tsya idi lefe nəmfó.

Yesu Ǝtə Wə Bakasebi Kɔfi Fɔfɔ.

31 Se Yuda dídu eto kamaa, Yesu átɛyi nkə, “Mɔmɔɔ, bábesə Utidi Eto Ubi əmə eto diye kato. Nya ɛyɛ lə wə əsuəə, bábesə Onanto eto diye kato.
32 Lə bábesə Onanto eto diye kato ɛyɛ lə Utidi Eto Ubi əmə əsuəə, nyalɛ Onanto ebuləkə Utidi Eto Ubi eto diyənde nə əsuə onkpe ote. Nya wuuyifo nkomə mɔmɔ mfoti.
33 “Mɔ bebi, mensiembusiə lə mi ɔflɔ ɛklɛ bio. Biɔbɛbɛ mɛ, fɛɛ nlɛ mi bɔtɛyi mɔmɔ fe kase míntɛyi Yudafɔ eto beninə léfee miə, ‘Kaka mintɔɔ, biembofo mfó bubə.’
34 “Nya mɔmɔɔ, nlɛ mi kɔfi fɔfɔ butə. Bela mi bətsyuə! Kase minla mii, mi tsya la mi bətsyuə nko ke.
35 Lə bela bətsyuəə, betidi ba tã ebɔyɛ lə nnya əsuə bate bə mɔ bakasebi bini.”

Yesu Átɛyi Nkə Petro Ǝbɔni Wə.

36 Simon Petro átɔ wə nkə, “Bonamute, se fantɔ?”
Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Kaka mintɔɔ, embofo mɛ butəkəko kesu mɔmɔ. Fɛɛ kamaa, ebutəkəko mɛ əbə mfó.”
37 Petro átɔ wə nkə, “Bonamute, beso məmbofo fə butəkəko mɔmɔ kesu? Muukpə lə fə disi faa!”
38 Mfó Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Ebofo bukpə sitinti lə mɔ disi fɛ? Sitinti, nlɛ fə bɔtɛyi miə, fɛ ukusɛ luutə kɛnyɛɛ, əbɔni mɛ sitsyə, fə enyi mɛ kon.”

14

Yesu Ákpe Wə Bakasebi Nkɛ Ale.

1 Yesu átɛyi mə nkə, “Biəntə lə ilə mi lə lɛkɔɛsi. Fe kase béfo Onanto bɛnɔɔ, befo mintsya bɛnɔ.
2 Lə mɔ Anto eto diyoo, nsiəkɔ kpə kpe. Ntɔ lə nsu nlɔ nsiəkɔ ntsyə mi. Nya məmbɔtɛyi mi nko, lenni nko ini.
3 Nya lə nsu nlɔ nsiəkɔ ntsyə ntə mi nlosəə, muusinkli mbə nkpa mi nsuko mɔ ɔflɔ, itə bə kaka minkpee, lə mi tsya lə bisiə mfó.
4 Biyi kusu ko ntɔ lə kaka mintɔ.”

Yesu Ni Kusu Tinti Ko Ǝsuə Baayɛ Kesu Onanto Ɔflɔ.

5 Toma átɛyi wə nkə, “Bonamute, bunyi kaka fantɔ. Nya ntsyə buuyifo bote kusu ko bɔɔyɛ bubə fə aflɔ?”
6 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Mɔ ni kusu komə, sitinti siamə ku nkpə bomə. Kuutsyuə saa embubə Anto əmə ɔflɔ lə woanyɛ lə mɛ əsuə.”
7 Yesu átɛyi mə nkə, “Mɔmɔ əmə bimfi biinyi mɛɛ, bíote mɔ Anto əmə tsya. Nya idu mɔmɔ ɛntɔɔ, bifi biyi wə nya bíkənyə wə tsya.”
8 Filipo átɛyi wə nkə, “Bonamute, te bo Anto əmə ete imi bo.”
9 Yesu átɛyi wə nkə, “Filipo, kokooko əmə minkpe mi lə ɔflɔɔ, ete binyi mɛ tɔ? Nwə ke díkənyə mɛɛ, ənyə mɔ Anto əmə tsya nɛ. Ntsyə eso fanlɛ bɔtɛyi fənkə, ‘Te bo Anto əmə’?
10 Filipo, nyalɛ ámamfo ánɔ fə nkpe lə Anto əmə əsuə nya wuntsya nkpe lə mɛ? Etiki nnya míntɛyi mii, mentsyi mɔ kosate ɔflɔ. Anto wə nkpe lə mɛɛ, leeyifo wə kosate eto keyifo.
11 Befo mɛ bɛnɔ lə ntɛyi mi minkə, nkpe lə Anto əmə əsuə, nya wuntsya nkpe lə mɛ. Lə biamfo bɛnɔɔ, befo bɛnɔ lə ayanisa nnya meeyifo mate eso.
12 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə, nwə ke léfo mɛ ɔ́nɔɔ, ebuyifo asa nnya meeyifo. Sitinti, wuuyifo asa nnya nso nko kulaa tsya, itsyise ntɔ lɔ mɔ Anto əmə ɔflɔ.
13 Nya muuyifo lesa saa nə ke bɛtɔ lə mɔ diye əsuə ntə mi, bə lə babesə Anto əmə eto diye kato ɛyɛ lə Ubi əmə əsuə.
14 Lə bɛtɔ lesa saa lə mɔ diye əsuəə, muuyifo ni ntə mi.”

Yesu Átɛyi Wə Bakasebi Nkə Wuutə Mə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ.

15 Yesu esi ɔ́tɛyi nkə, “Lə biala mɛɛ, biutsyue mɔ afi koto.

16 Mɔɔtɔ Anto əmə lə utə mi
Ɔwunsəkotsyuə bamba wə luusiə ko mi
lefe saa.
17 Wə ni Lɛwɔnɔ nə ləələkə sitinti lə
Onanto əsuə kate. Fɛɛ kawunsiə eto
betidi əmbofo wə bunyə fɛ lə besu
bətsyə wə lekpo. Fɛɛ mii, biyi Lɛwɔnɔ
nəmə itsyise usi ko mi nya onkpe lə mi
əsuə.
18 “Lɛ ndu lə mi ɔflɔɔ, memoonyani mi
mate ntsyə fe bakɔbebi. Bomu muusinkli
mbə mi ɔflɔ.
19 Lə lefe kliminti əsuəə, kawunsiə eto
betidi ensiembunyə mɛ. Fɛɛ mi ebunyə
mɛ. Nya se minsi nkpə esoo, mi tsya
ebusiə nkpə.
20 Lə lefe nəmfóo, biunyə bitsyə lekpo
biə nkpe lə Anto əmə əsuə, nya mi tsya
nkpe lə mɛ, fe kase mintsya nkpe lə mi
əsuə.
21 “Utsyuə saa wə laafo mɔ afi nya
woeyifo lə nnya əsuə, wə ni nwə laala
mɛ nɛ. Mɔ Anto ebola nwə laala mɛ. Nya
mintsya loola wə nya muuləkə mɔ əsuə
nte wə.”
22 Nya Yuda, wə lenni Iskariot, lɛtɔ
Yesu nkə, “Bonamute, ntsyə fɛ ini bo
mate ete fuuləkə əsuə ate, nya
fəmbuləkə əsuə ate kawunsiə eto
betidi?”
23 Mfó nya Yesu dítə wə mbuayɛ nkə,
“Utsyuə saa ke laala mɛɛ, wuutsyue
ditiki nə maate koto, nya mɔ Anto loola
wə. Nya mɔ ku mɔ Anto əmə luubə
bɔsɔnɔ wə, busiə wə lə ɔflɔ.
24 Utsyuə saa ke laanla mɛɛ, entsyue
mɔ asatete koto. Nya asatete nnya
bíkanɔɔ, enni mɔ kosate eto ale. Bomu
mɔ Anto wə létsyese mɛ eto ale ini.
25 “Mbɔtɛyi mi nyamfo kenke lə lefe
minsi minkpe mi lə ɔflɔ.
26 Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nə ni Ɔwunsəkotsyuə
wə Onanto lootsyese lə mɔ diye əsuəə,
ebote mi lesa saa nya wooklomasə mi
lesa saa nə míntɛyi mi.
27 “Diyuə lə disiəko mi. Nya mɔ diyuə
mimfi minlɛ mi butə. Inni lə kase
kawunsiə eto betidi ləətə. Biəntə lə ilə
mi lə lɛkɔɛsi. Nya biante sikpi.
28 Bɛnɔ se míntɛyi mi miə, ‘Nlɛ budu
lə mi ɔflɔ, nya muusinkli mbə mi ɔflɔ.’
Lə nnya ete biala mɛɛ, eni biunyə
disuəyuə bə ndu ntɔ lə Anto əmə ɔflɔ.
Itsyise ɔmɔ oso mɛ.
29 Mbɔtɛyi mi nyamfo mɔmɔ fɛ lə ibə
ibə, bə lə ibə ibə itəə, lə befo bɛnɔ.
30 Mensiembofo mi etiki budinko kaklɛ
itsyise kawunsiə kamfo eto oka lɛ bubə.
Umbə əsuəale lə mɛ əsuə.
31 Fɛɛ ele bə kawunsiə te nkə maala
Anto əmə, nyaso meeyifo lə kase ɔ́tɛyi
mɛ nkə nyifo.
“Mɔmɔɔ, bibə lə budu mfo.”

15

Yesu Ni Kudiyi Tinti Komə.

1 “Mɔ ni kudiyi tinti komə, nya mɔ
Anto ni kudiyi komə eto ɔkuɛmfo əmə.
2 Waala mɔ kalɛ ka laannwɔ kələkə lə
mɛ əsuə nya nka laanwɔ ebibii, waalɔ ke
əsuə lə kase ufiebi lɔɔsɔ okpo ke bə lə
kafo bɔnwɔ kukɔnɔ.
3 Mimii, bɔ́ɔlɔ mi əsuə bətsyə koko
tsya, ɛyɛ lə asa nnya mínte mi eso.
4 Bɛkɔ lə mɛ lə mintsya lə nyifo lɔni ku
mi. Kuyi eto ɔlɛ əmbofo bɔnwɔ lə wə
mate əsuə, woofo bɔnwɔ lə ɔlɛ əmə akɔ
lə kuyi komə əsuə. Nko ke biembofo
ebibi bɔnwɔ lə biankɔ lə mɛ əsuə nɛ.
5 “Mɔ ni kudiyi komə nɛ, nya mi ni ko
kalɛ. Utidi wə ke lɛkɔ lə mɛɛ, nya
mintsya lɛkɔ ku wəə, ɛbɔnwɔ ebibi kpə.
Itsyise biembofo kulesa buyifo lə mimbə
lə mi.
6 Futsyə ke dimankɔ ku mɛɛ, booto wə
bakpe fe uyilɛ nya wookoe ofiani ɔtɔni.
Baakpa kalɛ kamfo eto okle kətsyə
ditsyu kakpe lə ute katonsə.
7 Lə biyifo lɔni ku mɛ nya mɔ etiki tsya
nkpe lə mii, bɛtɔ lesa saa nə ke lefe itə
mi, ete biofo ni.
8 Mɔ Anto eto diyənde ni bə lə bɛnwɔ
ebibi kpə, nya ɛyɛ lə nyamfo əsuəə, nnya
yuuləkə ete bə biyifo mɔ bakasebi nɛ.
9 Maala mi fe kase mɔ Anto laala mɛ.
Nyaso bitə lə mɔ lelabi lə lɛkɛ mi lə əsuə.
10 Lə bitsyue mɔ afi kotoo, mɔ lelabi itə
mi ebɔkɔ lə mi fe kase mintsya leetsyue
mɔ Anto koto, nya mintsyimɛ lə wə
lelabi əsuə lefe saa.
11 “Nlɛ mi asa nyamfo bɔtɛyi bə lə
disuəyuə nə nkpe lə mɛɛ, lə lɛkɛ mi tsya
lə əsuə lɛflɔ.

12 Kɔfi ko minlɛ mi butə ni nkə bela bətsyuə fe kase maala mi.
13 Lelabi nə utidi loofo bufi kətə wə bayɛtsyuə enso kenke ni bənkə lə ufi wə nkpə utə lə mə disi.
14 Lə biyifo lə mɔ afi əsuəə, ete bə biyifo mɔ bayɛtsyuə.
15 Mensiembokpo mi miə mɔ beyifoyifo mɔmɔ, itsyise nwə leeyifo utidi bamba eto keyifo aante asa nnya wə onamute leeyifo. Bomu maakpo mi miə mɔ bayɛtsyuə. Itsyise asa nnya kenke mínɔ mintsyiko mɔ Anto ɔflɔɔ, mbɔtɛyi mi nnya.
16 Inni mi díkələkə mɛ. Bomu mɔ díləkə mi. Nya nləkə mi miə lə bisu bɛnwɔ ebibi kpə, nya ebibi nnya biɔnwɔɔ, lə itsyə lefe saa. Itə bə lesa saa nə biɔtɔ Anto lə mɔ diye əsuəə, wuutə mi ni.
17 Lə nyaso kɔfi ko minlɛ mi butə ni nkə bela mi bətsyuə.”

Kawunsiə Eto Betidi Eekisi Yesu Eto Bakasebi.

18 Yesu ésukosə nkə, “Lə kawunsiə eto betidi eekisi mii, bete biə mɔ baka bukisi nko.
19 Lə kawunsiə kamfo eto betidi binii, eni boola mi fe mə ke. Fɛɛ nləkə mi ntsyiko kawunsiə kamfo eto betidi nti nyaso binsini mə bale. Nyamfo eso beekisi mi nɛ.
20 Bekloma ditiki nə míntɛyi mi minkə, ‘Ndomunyə saa ammɔ kaso wə onamute.’ Lə betidi əńyə mɛ lə əsuəə, bete biə boońyə mi tsya lə əsuə. Lə bétsyue mɔ etiki kotoo, bootsyue mi ale tsya koto.
21 Fɛɛ booyifo mi nyamfo kenke lə mɔ disi eso, itsyise benyi futsyə létsyese mɛ.
22 Lə nnya ete məmbə ntɛyi mə kulesaa, eni bəmbolo mə lebua yifoyifo eto dikpi. Fɛɛ mɔmɔɔ, béyifo lebua nya taflatsyɛ saa ensibə booto bə bánte.
23 Utsyuə saa wə leekisi mɛɛ, eekisi mɔ Anto tsya.
24 Lə nnya ete ményifo keyifo ka kuutsyuə saa dímenyifo tɔ únyə lə mə ntii, eni bəmbolo mə lebua yifoyifo eto dikpi. Fɛɛ bənyə asa nnya mínyifo, tsyaa balɛ mɔ ku mɔ Anto kenke bukisi.
25 Ele bə nyamfo bə itə nko bə lesa nə báwɔni bákpe lə mə kɔfi eto kukue əsuəə, lə ibə itə nko bə, ‘Bukisi bimba ete békisi mɛ.’
26 “Lə nyasoo, mootsyese mi Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nə ni Ɔwunsəkotsyuə itsyi lə Onanto ɔflɔ. Wə luuləkə sitinti lə Onanto əsuə ote. Lefe nə utsyi Anto əmə ɔflɔ ubəə, wuudi adansiə lə mɛ əsuə utə mi.
27 Mi tsya badansiɛ biudi bitə mɛ, itsyise bekpe lə mɔ ɔflɔ idu taa kasɔ ketsyikokɔ ke.

16

1 “Ntɛyi mi etiki nyamfo kenke bə lə betidi lə bayɛ butə lə ani lə elo mi lə mi bofokanɔ əsuə.
2 Booləkə mi lə mə nti lə katsyakɔ, nya lefe ebubə nə lə utsyuə lɛ mi bolo tsyaa, wuubu nkə ɔlɛ Onanto busumu lə nnya əsuə.
3 Betidi ebuyifo mi nyamfo eto okle, itsyise benyi mɛ nye Anto əmə tsya.
4 Bomu mbɔtɛyi mi nyamfo ntɔnsə bə lə lefe nəmə áyo bə beyifo nnya nkoo, lə bekloma biə ntɛyi mi nnya nko.
“Mántɛyi mi nyamfo lə kasɔ ketsyikokɔ itsyise nkɛ mi lə ɔflɔ lefe nəmfo.
5 Fɛ mɔmɔɔ, ntɔ lə nwə létsyese mɛ ɔflɔ. Fɛɛ mi kuutsyuə saa anlɛ mɛ bɔtɔ nkə sieti mintɔ.
6 Nya se míntɛyi mi nyamfoo, mi ketu eyi ku nkuɛnlo.
7 Fɛɛ nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə, ɛlɛkɛ itə mi bə ndu lə mi ɔflɔ. Itsyise lə mensuu, Ɔwunsəkotsyuə əmə embubə mi ɔflɔ. Fɛɛ lə nsuu, mootsyese wə mi.
8 Nya lə ubəə, wuuləkə ote kawunsiə eto betidi ekpa wue bate bə bánya kusu lə lesa nə ni lebua ku lesa nə ni kasɛɛ yifoyifo ku lesa nə ni Onanto eto lekpo kpokpo.
9 Bembote lesa nə ni lebua itsyise bámfo mɛ bánɔ eso.
10 Nya boonyə bətsyə lekpo se banyɛ lə kusu sɛɛ komə əsuə, itsyise ntɔ lə Anto əmə ɔflɔ nya biensiembunyə mɛ bio.
11 Nya bebote lesa nə ni lekpo kpokpo itsyise Onanto ébolo kawunsiə kamfo eto əsuəalenyə əmə dikpi koko.
12 “Asa kpə si ekpe nnya ele bə ntɛyi mi. Fɛɛ yooso mi butsyi mɔmɔ.

13 Fɛɛ lefe nə Lɛwɔnɔ nə ləələkə sitinti
lə Onanto əsuə kate əbəə, diutə bete
sitinti siamə kenke itsyi lə Onanto ɔflɔ.
Nya wəəmbɔtɛyi kulesa lə wə əsuəale
əsuə. Bomu wɔɔtɛyi mi lesa nə waanɔ
ku nnya ləəbə bubə.
14 Wuutə babesə mɔ diye kato itsyise
wuuləkə lesa nə ófo utsyiko mɔ ɔflɔ ote
mi.
15 Lesa saa nə ni Anto əmə eto lelee,
eyifo mɔ lele. Nyaso míntɛyi mi minkə
Lɛwɔnɔ nəmə ebufi lesa nə mintə wə
ubə ote mi.”

Bakasebi Bamə Eto Nkuɛnlo Ebofiani Disuəyuə.

16 Yesu esi ɔ́tɛyi nkə, “Ibu sɛkɛ
biensiembunyə mɛ bio, nya lə lefe sɛkɛ
kama bisi biunyə mɛ.”
17 Mfó nya wə bakasebi bətsyuə lɛtɔ
mə bətsyuə bənkə, “Nya ɔ́tɛyi mfo eto
kasɔ nkpə? Ɔ́tɛyi bo nkə, Ibu sɛkɛ boensi
embunyə wə bio. Nya sɛkɛ tsya lə nnya
kamaa, busi buunyə wə. Nya usi ɔ́tɛyi bo
tsya nkə, ‘Itsyise ntɔ lə Anto əmə ɔflɔ.’
18 Nnya ɔ́tɛyi nkə, ‘Ibu sɛkɛ,’ eto kasɔ
ni be? Bóannɔ lesa nə ɔnlɛ bɔtɛyi eto
kasɔ!”
19 Yesu áte nkə etiki ətsyuə kpe bála lə
batɔ wə. Nyaso ɔ́tɛyi mə nkə, “Ntɛyi
minkə ibu sɛkɛ biensi embunyə mɛ bio,
nya sɛkɛ lə nnya kamaa, bisi biunyə mɛ
bio. Etiki nyamfo bɛnlɛ bɔlɛ kabe lə mi
bətsyuə nti lee?
20 Sitinti minlɛ mi bɔtɛyi minkə biuwi
kaminsəku, biləkə binəntu. Fɛɛ
kawunsiə eto betidi luunyə disuəyuə.
Nya mii, nkuɛnlo ebumuə mi, fɛɛ mi
nkuɛnlo bomə ebofiani disuəyuə.
21 Lə usio labe kolee, woakɛ lə bulə
əsuə itsyise ɔlɛ kanyi bunyə. Fɛɛ lə óle
ubi əmə ólosəə, woata kanyi ka únyə
əsuə, itsyise wəənyə disuəyuə nkə óle
ubi ókpe lə kawunsiə.
22 Nko seka inte itə mi tsya nɛ. Mɔmɔɔ,
bekpe lə nkuɛnlo əsuə. Fɛɛ muunyə mi
bio. Nya disuəyuə luuyi mi akɔɛsi kenke,
disuəyuə nə eto okle kuutsyuə saa
ləmbofo bofo ketsyiko mi ani kulefe.
23 “Lə diyi nəmə ayoo, biembɔtɔ mɛ
kulesa. Itsyise nlɛ mi bɔtɛyi sitinti miə
lesa nə ke biɔtɔ mɔ Anto lə mɔ diye
əsuəə, wuufi ni utə mi.
24 Ibə ese mɔmɔɔ, bíantɔ tɔ kulesa lə
mɔ diye əsuə. Bɛtɔ ete lə utə mi lə mi
disuəyuə lə lɛflɔ lelo.
25 “Ndi mi etiki ɛyɛ lə akpa əsuə. Fɛɛ
lefe ebubə nə mensiembudi mi etiki
nyɛnko lə akpa əsuə. Bomu muudi mi
etiki wuee itsyi lə Anto əmə əsuə.
26 Lə lefe nəmə ayoo, bɛtɔ wə asa lə
mɔ diye əsuə. Minlɛ bɔtɛyi miə mɔɔ,
mɔɔtɔ ntɛ mi.
27 Itsyise Anto əmə kosate aala mi.
Waala mi itsyise mi tsya aala mɛ, nya
béfo bɛnɔ biə Onanto ɔflɔ mintsyi
mímbə.
28 Sitintii, Anto əmə ɔflɔ mintsyi
mímbə kawunsiə, nya mɔmɔ nsi nlɛ
budu lə kawunsiə kesu Anto əmə ɔflɔ.”
29 Nya wə bakasebi lɛtɛyi wə nkə,
“Mɔmɔɔ, efe alɛ etiki budi kakpasə
wuee, insini lə akpa əsuə.
30 Mfe ko bote boə eyi lesa saa, nya
yensife bə kuutsyuə saa si ɔtɔ fə etiki eto
kasɔ. Nyamfo mate ətə bofo bɔnɔ boə
Onanto ɔflɔ fétsyi.”
31 Mfó Yesu lɛtɔ mə nkə, “Mɔmɔ alɛ
befo bɛnɔ?
32 Lefe lɛ bubə, nya díubə tsya lélo nə
boosensə mi nya utsyuə saa luusu wə
umə beyani mɔ mate bitsyə. Fɛɛ lə
sitintii, yembuyifo mɔ mate. Itsyise Anto
əmə si ko mɛ.
33 Ntɛyi mi nyamfo lə binyə diyuə se
biyifo lɔni ku mɛ eso. Kawunsiə eto
betidi ebutə binyə kanyi. Fɛɛ bińyə
kekleke! Itsyise mbutəkə kawunsiə
kamfo kato!”

17

Yesu Áto Ola.

1 Se Yesu lɛtɛyi mə nyamfo ólosəə,
óbesə ənəmi kato nya ɔ́tɛyi nkə, “Nto,
lefe nəmə éboyo. Besə fə Ubi eto diye
kato bə lə fə Ubi tsya lə obesə fə diye
kato.
2 Itsyise éfi əsuəale kenke ətə wə lə
kawunsiə eto betidi kenke əsuə bə mba
kenke féfi fətə wəə, lə utə mə nkpə
manlo.

3 Nya nkpə manlo ni bə lə betidi lə
bate fə, fə nwə hã mate ni Onanto kosate
əmə nya lə bate Yesu Kristo wə fátsyese.
4 Mbesə fə diye kato nte lə betidi nti.
Nya mínyifo keyifo ka fákpe mɛ lə kɔni
fə nyifo lə kawunsiə mínlosə.
5 Mɔmɔɔ, Nto, besə fə Ubi eto diyənde
kato lə fə ənəmi, diyənde nə əsuə mínkɛ
ku fə fɛ béyifo kawunsiə.

Yesu Áto Ola Lə Wə Bakasebi Eto Disi.

6 “Ntə miə mba fələkə fətə mɛ lə
kawunsiə eto betidi ntii, te fə. Fə bale
beni nya féfi mə fətə mɛ nya bétsyue fə
ditiki koto.
7 Nya mɔmɔɔ, beyi bə lesa saa nə féfi
fətə mɛɛ, etsyi fə ɔflɔ.
8 Mfi kɛnyɛ ka fətə mɛ fə nsu ntɛyi mə
nsuko mə nya báfo ke. Nya beyi sitinti
bə fə ɔflɔ mintsyi, nya fə ni nwə létsyese
mɛ.
9 Nlɛ ola boto lə mə disi, minlɛ ola boto
lə kawunsiə eto betidi kenke eto disi.
Bomu lə mba féfi fətə mɛ eto disi, itsyise
fə kosate eto bale beni.
10 “Mba kenke ni mɔ bale eyifo fə bale,
nko ke fə bale tsya diyifo mɔ bale nɛ.
Nya mɔ diyənde lébe kato ɛyɛ lə mə
əsuə.
11 Mɔmɔɔ, nlɛ fə ɔflɔ bubə. Minsibə lə
kawunsiə mfo. Fɛɛ məə, besi bakpe lə
ke. Anto Kɛnkɛ, fə kosate fi fə diye eto
əsuəale nnya fətə mɛ abe mə bə lə
beyifo bani fe kase bo ku fə diyifo bani.
12 Lefe nə mínkɛ lə mə ɔflɔɔ, nlɛ mə
wɛkɛkɛkɛkɛ nya mínse mə ɛyɛ lə diye nə
fətə mɛ əsuə. Nse mə, itə bə kuutsyuə
saa mánnya lə mə nti, enso utidi wə ele
bə onya kokooko, bə lə nnya báwɔni
bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə
lə ibə itə.
13 “Nya mɔmɔɔ, nlɛ fə ɔflɔ bubə. Ntɛyi
nyamfo lə kawunsiə bə lə mə tsya lə beyi
kenke lə mə akɔɛsi ku mɔ disuəyuə nə
minlɛ bunyə.
14 Mbe fə ditiki nəmə letsya ntə mə,
nya benni kawunsiə kamə eto bale fe
kase mintsya lenni kawunsiɛ kamfo eto
ole ke. Lə nyasoo, kawunsiə kamə eekisi
mə.
15 “Minlɛ bɔtɔ miə ləkə mə lə kawunsiə
kamə. Bomu nlɛ bɔtɔ miə lə ase mə,
ələkə mə etsyiko Obuale əmə eto ani.
16 Fe kase minni kawunsiə kamfo eto
olee, nko ke mə tsya lenni kawunsiə
kamfo eto bale nɛ.
17 Yifo mə kɛnkɛ lə sitinti siamə əsuə,
itsyise fə ditiki nəmə eyifo sitinti.
18 Ntsyese mə kawunsiə fe kase fintsya
létsyese mɛ kawunsiə seka.
19 Lə mə esoo, nyifo mɔ əsuə kɛnkɛ ntə
fə, bə lə mə tsya lə beyifo kɛnkɛ lə sitinti
siamə əsuə.

Yesu Áto Ola Lə Bafokanɔfɔ Kenke Eto Disi.

20 “Minlɛ nyamfo bɔtɔ kətə mə mate,
bomu nlɛ bɔtɔ kətə mba kenke loofo mɛ
banɔ ɛyɛ lə fə Ditiki Sɛɛ nəmə mə
bɔɔtɛyi əsuə.
21 Anto, nlɛ bɔtɔ miə lə ətə bə lə beyifo
bani fe kase fankpe lə mɛ nya mintsya
nkpe lə fə əsuə. Tə lə beyifo bani ku bo
bə lə kawunsiə eto betidi lə bafo banɔ bə
fə uni létsyese mɛ.
22 “Ntə mə diyənde nə eto okle ke fətə
bə lə məmblɛ lə beyifo bani fe kase bo fə
diyifo bani.
23 Nkpe lə mə, nya fintsya nkpe lə mɛ.
Tə lə beyifo bani kenke bə lə kawunsiə
eto betidi lə bate bə fə létsyese mɛ nya
faala mə fe kase faala mɛ.
24 “Anto, nla miə mba féfi fətə mɛ lə
bəsiə mɛ lə ɔflɔ lə kaka minsi bə lə
bənyə mɔ diyənde, diyənde nə fətə mɛ
itsyise ála mɛ fɛ béyifo kawunsiə.
25 “Anto Sɛɛ, kawunsiə eto betidi enyi
fə, fɛɛ mɔ yi fə nya mba mfo tsya yi bə fə
létsyese mɛ.
26 Ntə báte fə wuee, nya muutə besi
bate fə eso nko, bə lə lelabi nə féfi fətə
mɛɛ, lə lɛkɛ lə mə nya lə mintsya lə nkɛ
lə mə.”

18

Yudafɔ Ǝmuə Yesu.

1 Se Yesu léto ola əmfo ólosəə, wə ku
wə bakasebi édu mfó nya báyɛ lə Kidron
eto utukplo bésu kaka nnuɛbi eto eyi eto
ɔkuɛ kɛkɛ utsyuə lɛkɛ. Nya Yesu ku wə
bakasebi dídufə mfó.
2 Yuda wə dídu wə utəə, áte mfó
itsyise lefe kpəə, Yesu ku wə bakasebi
ála disi busu kakpe mfó.
3 Nyasoo, Yuda áyɛnko Romafɔ eto
bamamanyə ku mba laase Disumuyo eto

betsyuə, ba besumunyə ninə ku Farisifɔ létsyese nya ókpa mə úsuko ɔkuɛ kɛkɛ əmə. Bétsyi bemakə ku kakandiɛ ku atɛ.
4 Se Yesu léte asa nnya kenke ləəbə wə bubə lə əsuə esoo, ɔ́bɔ úbə ótsyako mə nya ɔ́tɔ mə nkə, “Owoe bɛnlɛ bɔbɛbɛ?”
5 Bətə mbuayɛ bənkə, “Yesu Nasaretnyə əmə.”
Ɔtɛyi mə nkə, “Nyə mɔ ni wə mfo.” Yuda wə dídu wə útə tsya ńyə mə lenti.
6 Lefe nə Yesu dítə mə mbuayɛ nkə, “Nyə mɔ ni wə mfoo,” bésinkli kama kama nya bédu bánɔ.
7 Usi ɔ́tɔ mə nkə, “Owoe bɛnlɛ bɔbɛbɛ?”
Bətə mbuayɛ bənkə, “Yesu Nasaretnyə əmə.”
8 Mfó nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Mɔ́tɛyi mi koko minkə, nyə mɔ ni wə mfoo. Nyaso lə mɔ uni bɛnlɛ bɔbɛbɛɛ, bitə lə mbamfo lə bedu.”
9 Ɔtɛyi nyamfo nko, bə lə lesa nə úkatɛyi kokoo, lə ibə itə sitinti nkə, “Nto, mányansə mba féfi fətə mɛ eto lɛ ɔni lə mənti.”
10 Mfó Simon Petro dínə kalande nə untsyi úləkə lə akpatsya, nya ówe Usumunyə Ninə Kenke eto uyifoyifo eto kodianito úfə. Ndomunyə əmə eto diye ni Malko.
11 Fɛɛ Yesu átɛyi Petro nkə, “Fi fə kalande kamə akpe lə akpatsya kafo! Bubu febu fə yanle bə nnə lesa nə nkpe lə kanyi eto lɛkɔbe nə mɔ Anto dítə mɛ?”

Yudafɔ Ákpa Yesu Bésuko Annas Ɔflɔ.

12 Nyamfo eto kamaa, Romafɔ eto bamamanyə eto ditsyukpa ku mə ɔtɔnkotɔnko ku Yudafɔ eto batɔnkpe bətsyuə əmuə Yesu lə əsuəale əsuə bákle.
13 Tutɛɛ, bákpa wə bésuko Annas ɔflɔ. Annas əmfo eyifo Kayafa eto usiəanto. Nya Kayafa əmfo ni Usumunyə Ninə Kenke wə díyifo kesumu eto keyifo lɛlɛ itə nəmfó.
14 Kayafa əmfo ni nwə lɛlɛ Yudafɔ eto beninə kɔlɛ nkə ɛlɛkɛ eso bə utidi ɔni kpə lə betidi ba tã eto kɛnyɛ.

Petro Átɛyi Nkə Únyi Yesu.

15 Simon Petro ku okasebi bamba ətəkəko Yesu kama. Okasebi bamba əmfo eyifo Usumunyə Ninə Kenke eto utidiyiyi, nyaso wə dítəkəko Yesu bésu Usumunyə Ninə Kenke eto diyo,
16 Fɛɛ Petroo, əńyə lə kesie. Okasebi bamba əmə ésinkli úbə údi etiki ku usiobi wə díńyə lə kesie kɛnyɛ mfó, nya útə nkə Petro tsya dufə lə diyo nəmə kafo.
17 Mfó nya usiobi əmə lɛtɔ Petro nkə, “Fintsya, osani əmfo eto bakasebi eto ɔni fenii, lee?”
Mfó Petro dítə mbuayɛ nkə, “Owo, minni!”
18 Nya se lɛyɔ nlɛ mə esoo, beyifobi ku mba laase mfó átsyaka ute nya bəńyə banlɛ bɔyifə. Nya Petro tsya lɛnyi úsu úńyə lə mə ɔflɔ mfó ɔnlɛ ute əmə bɔyifə.
19 Lefe nəmfóo, Usumunyə Ninə Kenke ákatɔ Yesu asa itsyi lə wə bakasebi ku asa nnya waate əsuə.
20 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Meedi betidi ba tã etiki lə obia lə kusə komə kenke eto ənəmi lefe saa. Maate asa lə Disumuyo ku lə ntsyakɔ kaka Yudafɔ kenke ləəbə katsya. Méndi etiki saa kulefe lə kabiɔkɔ.
21 Nya beso ini mɔ fanlɛ etiki nyamfo bɔtɔ? Tɔ betidi bamfo lesa nə míntɛyi mə. Beyi ləsanə míntɛyi.”
22 Se Yesu lɛtɛyi nyamfo, mba laase mfó eto ɔni ko lɛsɔ wə lə kotosi nya ɔ́tɔ Yesu nkə, “Ntsyə feebu fɛ feedi Usumunyə Ninə Kenke əmə etiki nko?”
23 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Lə ndi etiki bua ətsyuəə, tɛyi utsyuə saa mfo lə ɔnɔ lesa nə ini. Fɛɛ lə méndi etiki bua saa, beso fásɔ mɛ?”
24 Mfó nya Annas dífi Yesu wə disi ɔkɛ lə bokle lə ukuə əsuəə, ótsyese Usumunyə Ninə Kenke Kayafa ɔflɔ.

Petro Esi Ɔni Yesu.

25 Lefe nəmfóo, Simon Petro si uńyə mfó ɔlɛ ute bɔyifə. Nyaso bafɛfɛ ba díńyə mfó lɛtɔ wə bənkə, “Fintsya, ini osani əmə eto bakasebi eto ɔni fenii, lee?”
Mfó Petro áni nya ɔ́tɛyi nkə, “Owo lo, minni mə ɔni!”
26 Mfó nya Usumunyə Ninə Kenke eto ndomunyə ɔni eto ɔyimi wə eto koto Petro léwe lɛtɔ wə nkə, “Inni fə uni mínyə lə ɔkuɛ mfó lee?”

27 Petro esi útudi kɛnyɛ ɔ́tɛyi nkə, “Owo lo!” Lamfolamfoo, nya ukusɛ dítə kɛnyɛ.

Bákpa Yesu Bésuko Pilato Ɔflɔ.

28 Olesiənto əmfóo, bákpa Yesu lə Kayafa eto diyo bésuko Romafɔ eto Aba eto Unyɛsiə eto kəsiəkɔ. Fɛɛ Yudafɔ bamə méndufə mfó, itsyise bánla bə bakpe mə əsuə kɔfiɔ fɛ lə bedi Ukpə Ásə Bo Ɔyila eto Diyisɛɛ nəmə.

29 Lə nyamfo esoo, Pilato ábɔ úbə ɔ́tsyako mə lə kesie kɛnyɛ mfó, nya ɔ́tɔ mə nkə, “Nte kabua ka osani əmfo díyifo?”

30 Bətə wə mbuayɛ bənkə, “Lenni kabua kplɛ kukətsyuə úyifo, eni boəmbokpa wə boboko fə ɔflɔ.”

31 Nyaso Pilato átɛyi mə nkə, “Nyalɛ bekpa wə bisuko lə mi kosate lə bisu bekponko wə lekpo lə mi kosate eto afi əsuə.”

Bətə mbuayɛ bənkə, “Bəntə bo kusu bənkə bokponko kuutsyuə saa lekpo bolo wə dikpənkpi.”

32 Asa nyamfo əbə nko bə lə lesa nə Yesu lɛtɛyi itsyi lə ukpə wə eto okle wəəbə bukpə lə ibə itə nko sitinti.

33 Mfó nya Pilato dísinkli úsu údufə wə lekanyo mfó, nya ókpadi Yesu ɔ́tɔ wə nkə, “Fə ni Yudafɔ eto Oka əmə?”

34 Yesu ətə wə mbuayɛ ɔ́tɔ wə nkə, “Fə kosate ete nlɛ mɛ etiki nyamfo bɔtɔ lee, betidi bamba lɛtɛyi fə nko itsyi lə mɛ əsuə?”

35 Pilato ətə mbuayɛ nkə, “Ebu fə Yudanyə mini? Mi kosate eto betidi ku besumunyə ninə dífi fə bákpe mɛ lɛ kɔni. Be féyifo?”

36 Yesu ətə mbuayɛ nkə, “Mɔ sekakedikɔ mentsyi kasɔ mfo. Lə nya ete mɔ sekakedikɔ dítsyi kasɔ mfo ini, eni mɔ batɔnkpe ebota mɛ disi bələkə mɛ betsyiko Yudafɔ eto ani. Fɛɛ mɔ sekakedikɔ mentsyi kawunsiə mfo.”

37 Se ɔ́tɛyi wə nko, Pilato átɔ wə nkə, “Nyalɛ Oka feni?”

Mfó Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Fə nlɛ bɔtɛyi fə Oka mini. Nyamfo eso bale mɛ mímbə kawunsiə nɛ, bə lə mbə nləkə sitinti siamə nte. Nya utsyuə saa ke ləətəkəko sitinti siamə́ə, aanɔ lesa nə maatɛyi.”

38 Pilato átɔ wə nkə, “Nya be ni sitinti siamə?”

Balo Yesu Dikpənkpi.

Se Pilato lɛtɛyi nyamfo ólosə́ə, úsinkli úsu Yudafɔ ɔflɔ lə lekple nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Mənnyə kabua saa lə wə əsuə lə nnya eso ele bə nlo wə dikpi.

39 Fɛɛ lə mi lekpa əsuə́ə, lə éyo Ukpə Ásə Bo Ɔyila eto Diyi eto didifee, ele bə nləkə mba bákpe lə diyo eto ɔni ntə mi. Nyaso bela biə nyani Yudafɔ eto Oka əmə ntə mi?”

40 Mfó nya məmblɛ léfã bátɛyi bənkə, “Owo lo! Inni nwə mfo, bomu Baraba!” Nya Baraba əmfo eyifo nwə létaka úńyə lə aba əsuə.

19

Pilato Ɜtə Báblɛ Yesu.

1 Nyaso Pilato ətə bákpa Yesu bédunko nya báblɛ wə fefe ku katambo.

2 Nya bamamanyə bamə dífi biyu eto kalɛmɛ béyifo lekpakpa béti wə lə disi. Nya béfi kafia sia béti wə fe Oka seka.

3 Nya lə bányi bésu wə ɔflɔɔ bákatɛyi wə bənkə, “Yuu, yuuduu! Yudafɔ eto Oka o-o!” Nya lə bátɛyi wə nkoo, bákanyi kafi wə kasɔ wə lə atosi.

4 Pilato esi ɔ́bɔ úsu sitiditu nəmə ɔflɔ lə lekple nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bebe, mookpa wə mboko mi lə bete biə mənnyə kabua saa ka úyifo bə lə nlo wə dikpənkpi.”

5 Nyaso Yesu ábɔ úbə lekple mfó, ku biyu eto lekpakpa lə wə disi nya onkpe awusia kəntsyɛ. Mfó Pilato átɛyi mə nkə, “Bebe! Nyə utidi əmə ńyə mfo!”

6 Se besumunyə ninə ku mba laase Disumuyo dínyə wə́ə, báfa bátɛyi bənkə, “Sɔ wə amanklasə lə uyikabie əsuə! Sɔ wə amanklasə lə uyikabie əsuə!”

Pilato átɛyi mə nkə, “Mi kosate kpa wə bisuko, lə bisu bɛsɔ wə lə uyikabie əsuə. Mənnyə lebua saa lə wə əsuə nə eso moolo wə dikpənkpi.”

7 Yudafɔ bamə ətə mbuayɛ bənkə, “Bokpe kɔfi ko léte nkə ele bə ukpə. Itsyise ɔ́tɛyi nkə uyifo Onanto eto Ubi.”

8 Lefe nə Pilato lɛnɔ nnya bátɛyi mfoo,
sikpi esi símuə wə sekpe.
9 Usinkli údufə lekayo nəmə nya ɔ́tɔ
Yesu nkə, “Se fetsyi?” Fɛɛ Yesu məntə
wə mbuayɛ saa.
10 Pilato átɔ wə nkə, “Nyalɛ, bɔni fani
fə embudiko mɛ etiki? Lee enyi fə nkpe
əsuəale moofo butə miə bayani fə nye
basɔ fə lə uyikabie əsuə?”
11 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Eni
embɔkɛ əsuəale saa lə mɔ əsuə lenni
Onanto dítə fə nnya. Nya əmə eso nwə
dífi mɛ ókpe fə lə kɔni díyifo lebua enso
fə nɛ.”
12 Se Pilato lɛnɔ nyamfoo, ɔ́bɛbɛ kusu
nkə eni lə oyani wə. Fɛɛ betidi bamə áfa
bembembe bátɛyi bənkə, “Lə ayani wəə,
nyalɛ ensini Romafɔ eto Okankplɛ eto
ɔyɛtsyuə! Utsyuə saa wə dífi wə əsuə
úyifo oka, átaka úńyə lə Romafɔ eto
Okankplɛ Kaisare əsuə!”
13 Se Pilato lɛnɔ etiki nyamfoo, ókpa
Yesu ɔ́bɔnko nya úsiə lə lekpokpomɛ
əsuə lə kaka baakpo bə leba eto kasɔ nya
baakpo bə Gabata lə Hebri eto sele əsuə.
14 Diyi nəmə éyifo fe kakɔmi eto lefosi
ənuə eti lə diyi nə eto kəsiəsə boodi
Ukpə Ásə Bo Ɔyila eto diyi.
Nya Pilato lɛtɛyi betidi bamə nkə,
“Nyə mi Oka!”
15 Báfa bátɛyi bənkə, “Lo wə! Lo wə!
Sɔ wə lə uyikabie əsuə!”
Pilato átɔ mə nkə, “Bela biə nsɔ mi
oka əmə mmanklasə lə uyikabie əsuə?”
Mfó nya besumunyə ninə dítə wə
mbuayɛ benkə, “Bunsibə oka saa enso
Romafɔ eto Okankplɛ Kaisare!”
16 Se bátɛyi wə nkoo, Pilato áyani Yesu
útə bamamanyə nkə basɔ wə lə uyikabie
əsuə. Nyaso bákpa Yesu bédunko.

Bamamanyə Ásɔ Yesu Bámanklasə Lə Uyikabie Ǝsuə.

17 Bətə wə kosate étsyi wə uyi əmə úsu
údufu kaka baakpo Ditidisi Ku Kalua.
Baakpo mfó lə Hebri eto sele bə Golgata.
18 Mfó básɔ wə lə uyikabie əsuə. Básɔ
betidi inuə bamba tsya lə mə keyikabie
bamba əsuə bakɔ ku wə, ɔni lə Yesu eto
kəməni nya unuəfə lə wə kodiani.
19 Pilato áwɔni etiki ətsyuə útə béfi
básɔ lə uyi əmə əsuə lə Yesu eto disi
kato. Nnya báwɔni ni bə, “Yesu
Nasaretnyə, Yudafɔ Eto Oka Ǝmə.”
20 Yudafɔ kpə ákla etiki nyamfo, itsyise
kaka básɔ Yesu bamanklasə lə uyikabie
mantsyo ku umənkplɛ əmə. Báwɔni asa
nyamə lə Hebri ku Roma ku Griki eto
bele əsuə.
21 Besumunyə ninə áni etiki nyamfo
nya bátɛyi Pilato bənkə, “Manwɔ ni
fənkə, ‘Yudafɔ eto Oka,’ bomu wɔni
fənkə, ‘Utidi əmfo átɛyi nkə, “Mɔ ni
Yudafɔ eto Oka.” ’ ”
22 Mfó Pilato dítə mbuayɛ nkə, “Lesa
nə míwɔnii, mbɔwɔni nlosə.”
23 Se bamamanyə bamə lɛsɔ Yesu lə
uyikabie bálosəə, béfi wə awu nnya
ókpe nya bésie nnya lə akpa ana. Nya
utsyuə saa dífi lekpa lɔni. Fɛɛ wə awu
ani ébu. Awu nyamfoo, bánka nnya
kukalebe saa, bomu budi bédi nnya idu
lə simuə isu ekpo lə akpa eti.
24 Bamamanyə bamə átɛyi mə bətsyuə
bənkə, “Boembusie awu nyamfo
bətsyuə. Bomu bitə lə bokpo asa bɔsɛ lə
bobe futsyə luudi lə bufi nnya butə wə.”
Nyamfo əbə itə nko bə nnya báwɔni
bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
əsuəə, əbə itə nko sitinti bə,
“Bésie mɔ awu bətə bətsyuə.
Nya bákpo asa basɛɛ lə mɔ awu
əsuə.”
Nya lə sitinti tsyaa, nko bamamanyə
bamə díyifo nɛ.
25 Nya mba díńyə lə Yesu eto uyikabie
komə ɔflɔ ni Yesu eto ambe ku wə ambe
eto ɔyimisio ku Maria wə ni Klopa eto
usiə, ku Maria Magdalenyə.
26 Se Yesu dínyə wə ambe ku wə
okasebi wə eto asa waala tinti ńyə mfóo,
ɔ́tɛyi wə ambe nkə, “Mbe, nnyə fə ubi!”
27 Mfó nya ɔ́tɛyi okasebi əmə tsya nkə,
“Nnyə fə ambe.” Nyaso idu lə lefe
nəmfóo, okasebi əmə ákpa wə úsuko wə
diyo nya ɔ́lɛ wə ola.

Yesu Ǝkpə.

28 Yesu áte nkə mɔmɔɔ, wóolosə lesa
saa nə ele bə uyifo. Nya, bə lə lesa nə
báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto

Kukue əsuə lə ibə itə nko esoo, Yesu átɛyi nkə, “Utukɔɛ lɛ mɛ.”
29 Lə mfóo, ɔlɔtsyi utsyuə ətsyə mfó wə béyisə ku nte bo dínyənki. Nyaso béfi sekuayɛbo bákpe lə nte bomə əsuə nya béfi bákle lə uyi utsyuə wə baakpo hisopo əsuə bábesə kato bətəkə wə lə kɛnyɛ.
30 Se Yesu dínə nte bomə ólosəə, ɔ́tɛyi nkə, “Mɔmɔɔ, yóolo!”
Nya óbokosə wə disi kasɔ, nya ɔ́ma kɛnyɛ.
31 Diyi nəmfo eyifo Fida, nya ni kəsiəsə eyifo Ɔnwɛditsyəyi kplɛ itə Yudafɔ, nyaso bánla bə bekpənkpə kɛ bafaka lə uyikabie əsuə eyo Ɔnwɛditsyəyi mfó. Nyaso bátɔ Pilato bə utə mə kusu lə besu bəfəsə mə akpa lə bələkə mə betsyiko lə uyikabie əsuə.
32 Itə bamamanyə bamə əbə bəfəsə utidi tutɛ ku nwə nse eto akpa. Mə básɔ báfakasə lə keyikabie əsuə lə Yesu ɔflɔ.
33 Fɛɛ se báyo Yesu ɔflɔɔ, bənyə bə wə ébukpə koko. Nyaso bénsifəsə wə akpa.
34 Bomu omamanyə ɔni éfi wə lefle óto wə lə lekpake. Lamfolamfo kɔtɔ ku ntu ko lɛbɔ.
35 Nwə dínyə asa nyamfo, wə dídi nnya adansiɛ bə lə mi tsya lə befo bɛnɔ. Nya nnya ɔ́tɛyi eyifo sitinti. Nya uyi wuee nkə sitinti ini ɔ́tɛyi.
36 Béyifo nyamfo bə lə nnya nkpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə lə ibə itə fe kase báwɔni bənkə, “Lɛ wə dikubi lɔni kulaa tsyaa, bembufəsə ni.”
37 Nya báwɔni asa bamba bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə tsya nlɛ bɔtɛyi nkə, “Betidi ebotakasə ənəmi babe nwə eto lekpake báse lefle bédunsə.”

Bébikə Yesu.

38 Nyamfo eto kamaa, Yosef wə ditsyi umə wə baakpo Arimatia, əbə ɔ́tɔ Pilato nkə lə oyani Yesu eto ɔkɔ utə wə. Yosef əmfo eyifo Yesu eto okasebi utsyuə. Fɛɛ wóanla nkə betidi te, itsyise úkate Yudafɔ eto beninə sikpi eso. Pilato átɔnɔ útə wə. Nyaso Yosef əbə ófo ɔkɔ əmə údunko.
39 Nikodemo wə lɛbiɔ úsu Yesu ɔflɔ ketsye kani tsya ətəkəko Yosef əmfo. Útsyi afa nnya beefi kalɔ ɔkɔ itə busu kebikə, fe uyudu ku afa nnya laanyi fifiifi baakpo bə alɔɛ, nya nyamblɛ eto kalende eboyo kilo awosi ətsyə, úsuko.
40 Betidi inuə bamfo éfi afa nyamfo bédiki Yesu eto ɔkɔ əmə lə əsuə nya béfi kafia flubia ka lefo koya bémli wə lə əsuə fe kase Yudafɔ díkalɔ ɔkɔ itə bubikə.
41 Nya ɔkɔɛ kɛkɛ utsyuə akɛ lə kaka bálo Yesu ɔflɔ. Nya lə mfóo, béku kudi fɔfɔ ko kafo bembikətɔ kuutsyuə bənyə.
42 Se diyi nəmfo eto kəsiəsə luudi Ɔnwɛditsyəyi nya kudi komə tsya lɛfi mfó esoo, béfi Yesu eto ɔkɔ əmə bésu bébikə mfó.

20

Bakasebi Bamə Ǝnyə Bə Kudi Komə Tə Kefufu.

1 Kɔsida eto kolensiənto se kale dímənsiə tɔ kaloo, Maria Magdalene ésu kudi komə ɔflɔ nya únyə nkə báminansə leba nə díti lə kudi komə kɛnyɛ mfó.
2 Nyaso útsyetsyi úsu Simon Petro ku okasebi wə Yesu laala ɔflɔ. Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bətsyə əbə bétsyi Bonamute bédunko lə kudi komə kafo. Nya bunyi kaka bétsyi wə bésu bətsyə!”
3 Mfó nya Petro ku okasebi ɔni əmə dídu bə beesu kudi komə ɔflɔ.
4 Mə inuə bamə étsyetsyi batɔ, fɛɛ okasebi əmə áfe Petro nya oka wə kudi komə ɔflɔ mfó budufə.
5 Úbə kasɔ útsyue ənəmi óbe kudi komə kafo. Únyə mfia flubia bomə, fɛɛ wéndufə ko kafo.
6 Simon Petro wə dítəkə kama ubəə, áyɛ údufə kudi komə kafo nya únyə se mfia flubia bomə nkpo lə kudi kafo lə kasɔ mfó.
7 Fɛɛ béfi kafia ka béfi bákle Yesu disi bətsyə lete, ke mánkɔ ku mfia flubia fɛfɛ bomə. Bəkənə ke bətsyə lete.
8 Mfó nya okasebi wə leka kudi komə ɔflɔ búdufə tsya dídufə ko kafo. Únyə asa nyamə, nya ófo ɔ́nɔ.
9 Tsya, fɛɛ bánnɔ tɔ kasɔ nnya Awɔnisa Kɛnkɛ lɛtɛyi nkə ele bə Yesu taka utsyi ɔkɔmə ubə nkpə.

Yesu Ǝləkə Ǝsuə Óte Maria Magdalene.

10 Nyamfo eto kama nya bakasebi
bamə dísinkli bésu oto.
11 Fɛɛ Maria əbə únyə lə kudi komə
ɔflɔ kewi keku. Nya lefe nə úńyə mfó
ɔnlɛ keku buwii, usi úbə kasɔ óbe kudi
komə kafo.
12 Mfó únyə Onanto eto batɔnkpe inuə
ba nlɛ mfia flubia bensi lə kafo mfó. Ɔni
si lə kaka Yesu eto disi dítsyə nya unuəfə
nsi lə wə akpa eti.
13 Bátɔ wə bə, “Boambe, beso fanlɛ
keku buwi?”
Mfó nya Maria tsya dítə mbuayɛ nkə,
“Bətsyə əbə bétsyi mɔ Onamute
bedunko, nya mante kaka bétsyi wə
besuko!”
14 Lamfolamfo se ɔ́tsyi ɔwuninsəə,
únyə se Yesu nyə mfó. Fɛɛ woante nkə
Yesu uni.
15 Mfó Yesu lɛtɔ wə nkə, “Boambe, beso
fanlɛ keku buwi? Owoe fanlɛ bɔbɛbɛ?”
Fɛɛ úbu nkə, nwə laabe mfó uni, nyaso
ɔ́tɛyi wə nkə, “Boanto, lə fə uni dítsyi wə
fédunko, nyalɛ tɛyi mɛ kaka fétsyi wə
fésuko lə nsu ntsyi wə ndunko.”
16 Nya Yesu lékpadi wə nkə, “Maria!”
Ɔtsyi ɔwuninsə útə ənəmi Yesu nya
ókpadi wə lə Hebri eto sele əsuə nkə,
“Rabuni!” Eto kasɔ ni Oteasa.
17 Mfó Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Sinkli ayɛ
mɛ butidi etɔ, itsyise ménsinkli tɔ nsu
Anto əmə ɔflɔ kato. Bomu du esu atɛyi
mɔ bayimi fə nsinkli ntɔ lə nwə ni mɔ
Anto ku mə Anto, mɔ Onanto ku mə
Onanto ɔflɔ.”
18 Nyasoo, Maria Magdalenyə ésu ɔ́tɛyi
bakasebi bamə nkə únyə Bonamute əmə
nya ɔ́tɛyi mə asa nnya Yesu lɛtɛyi wə.

Yesu Ǝləkə Ǝsuə Óte Wə Bakasebi.

19 Kɔsida komə eto ditsyitsyo lefee,
bakasebi bamə ákɔ besi lə diyo nya béti
mə əsuə bákpe kekleke, se banlɛ Yudafɔ
eto beninə sikpi bote eso. Nya Yesu díbə
unyə lə mə ntinti, nya ɔ́tɛyi mə nkə,
“Diyuə lə disiəko mi.”
20 Se ɔ́tɛyi nyamfo ólosəə, úfi wə ani
ku lekpake óte mə. Ǝsuə əyuə bakasebi
bamə se bəńyə Bonamute əmə eso.
21 Nnya kamaa, Yesu esi ɔ́tɛyi mə nkə,
“Diyuə lə disiəko mi. Fe kase Anto əmə
létsyese mɛɛ, nko ke mintsya nlɛ mi
botsyese nɛ.”
22 Se ɔ́tɛyi nyamfo ólosəə, ɔ́wula ókpo
lə mə nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Befo Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ nəmə.
23 Lə bifi betidi eto abua bɛtsyɛ məə,
Onanto éfi nnya ɔ́tsyɛ mə, fɛɛ mba eto
abua bɛni bufi katsyɛɛ, Onanto tsya
mémfi nnya ɔtsyɛ mə.”

Yesu Ǝləkə Ǝsuə Ote Toma.

24 Lefe nə Yesu díbəə, Toma, lefosi
bakasebi inuə bamə eto ɔni wə bensi
baakpo Ɔfimfinyəə, mankɛ mə lenti.
25 Nyaso se úbəə, bakasebi fɛfɛ bamə
átɛyi wə bənkə, “Búnyə Bonamute əmə.”
Mfó nya Toma lɛtɛyi mə nkə, “Lə
mənnyə belakabi eto afabe lə wə ani bə
lə mfi mɔ lɛnimi inkpe lə nnya kafo nya
mimfi mɔ kɔni minkpe lə wə lekpakee,
məmbofo nnɔ kulefe.”
26 Kɔsida kɔni eto kamaa, bakasebi
bamə esi bákɔ bési lə diyo kafo, nya
Toma ákɛ mə lenti. Besi béti biku le diyo
nəmə əsuə bakɛ. Tsya fɛɛ, Yesu əbə úńyə
lə mə ntinti nya ɔ́tɛyi nkə, “Diyuə lə
disiəko mi.”
27 Nya ɔ́tɛyi Toma nkə, “Bə lə əbə efi fə
lɛnimi akpe mfo, lə abe mɔ ani. Lə efi fə
kɔni akpe lə mɔ lekpake, lə ayɛ fə
mamfokanɔ, nya lə afo anɔ!”
28 Tomasi ələkə kɛnyɛ ɔ́tɛyi nkə, “Mɔ
Onamute ku mɔ Onanto!”
29 Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Se
fənyə mɛ esoo, áfo ánɔ. Diyuə itə mba
dímənyə mɛ, fɛɛ báfo bánɔ!”
30 Yesu esi úyifo ayanisa kpə óte lə wə
bakasebi kpə eto ənəmi nnya báwɔni
bákpe lə kukue komfo.
31 Fɛɛ báwɔni nyamfo bətsyə bə lə
befo bɛnɔ biə Yesu ni Nwə Onanto Lékpo
Ɔhile Utsyə ku Onanto eto Ubi kosate
əmə. Nya ɛyɛ lə boofo kanɔ lə wə əsuəə,
biunyə nkpə manlo.

21

Bənyə Yesu Lə Ditumbukplɛ Ɔflɔ.

1 Nyamfo eto kamaa, Yesu esi úləkə wə
əsuə óte wə bakasebi lə Tiberia eto
Ditumbukplɛ ɔflɔ. Nya nyə kase íbə.
2 Diyi lɔnii, Yesu eto bakasebi bətsyuə
átsya besi. Mə ni Simon Petro ku Tomasi
nwə tsya bensi baakpo Ɔfimfinyə ku
Nataniel nwə ditsyi Kana lə Galilea eto

kasɔ ku Sebedeo eto bebi ku Yesu eto bakasebi bamba.
3 Mfó nya Simon Petro lɛtɛyi mə nkə, “Meesu nta asabu lə mbə.”

Mfó nya mə tsya lɛtɛyi wə bənkə, “Bontsya ebutəkəko fə busu.” Nyaso bésu bédufə lə ɔklɔ əsuə nya bédu bésu. Fɛɛ lə ketsye ka kenkee, bənləkə akpɛ saa.

4 Nya lefe nə kofe lela koə koatoo, Yesu əbə úńyə lə ditimbu nəmə kɛnyɛ. Fɛɛ bakasebi bamə mənnyə wə bətsyə lekpo.
5 Nya ɔ́tɔ mə nkə, “Bakosobi, bíənləkə akpɛ saa lee?”

Bətə mbuayɛ bənkə, “Owo lo!”

6 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Beta mi asabu nyamə bekpo lə ɔklɔ əmə eto kodiani, lə binyə lesaatsyuə biləkə.” Nyaso béyifo nko. Binə bia bələkə efui bəə, bamfo asabu nyamə bunə kələkə.

7 Okasebi wə eto asa Yesu laala átɛyi Petro nkə, “Bonamute uni!” Se Simon Petro lɛnɔ nkə Bonamute unii, úfi wə awukɛntsyɛ ótsyasə lə nkɛ, itsyese úləkə nnya utsyə, nya ósa údufə lə ntu bomə əsuə tuu.
8 Fɛɛ bakasebi fɛfɛ bamə əsiə lə ɔklɔ əmə balɛ bubə, balɛ asabu nnya díyi ku akpɛ bunə. Bántsyonko utuflɔ, yuutsyə fe akpaləkələkə kolofa.
9 Se bábɔ lə ɔklɔ əmə kafo bəńyə kasɔɔ, bənyə se bátsyaka aka eto ute wə əsuə bákpe akpɛ ətsyuə. Abolo utsyuə tsya ətsyə mfó.

10 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Bifi akpɛ ətsyuə nnya bíləkə mɔmɔ beboko.”

11 Mfó nya Simon Petro dísu údufə lə ɔklɔ əmə nya únə asabu nnya díyi ku akpɛ nnya lɛmɔ óboko ketu kɛnyɛ. Akpɛ nyamə eto etu ni kolofa awosi anɔ ətsyə. Ite bə akpɛ nyamə efui nko tsyaa, asabu nyamə mánla.
12 Lə nyamfo eto kamaa, Yesu átɛyi mə nkə, “Bibə bidi lesa.” Fɛɛ bakasebi bamə eto kuutsyuə mámfo ɔkɔɛ bokpe katɔ wə nkə, “Owoe feni?” Itsyise báte bə Bonamute uni.
13 Nyaso Yesu ésu mə ɔflɔ nya úfi abolo əmə útə mə. Nko ke úfi akpɛ nyamə tsya útə mə nɛ.

14 Nyamfo ni ditsyəfə se Yesu díləkə wə əsuə óte wə bakasebi se bátakasə wə betsyiko ɔkɔmə nɛ.
15 Se bédi lesa bálosə, Yesu átɔ Simon Petro nkə, “Simon, Yohanes eto ubi, aala mɛ aso kase bafɛfɛ bamfo laala mɛ?”

Útə mbuayɛ nkə, “Ee, Bonamute! Fə kosate yi fənkə maala fə.”

Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Lɛ mɔ basamubi ola.”
16 Lə nyamfo eto kamaa, Yesu esi ɔ́tɔ wə dinuəfə nkə, “Simon, Yohanes eto ubi, aala mɛ?”

Petro esi útə wə mbuayɛ nkə, “Ee, Bonamute! Fə kosate yi fənkə maala fə.”

Mfó Yesu disi ɔ́tɛyi wə nkə, “Lɛ mɔ basamu ola!”
17 Yesu esi ɔ́tɔ wə ditsyəfə nkə, “Simon, Yohanes eto ubi, aala mɛ?”

Bɔtɔ bomfo ələ Petro, itsyise ditsyəfə sɔ̃ɔ̃ ni nəmfo nɛ se Yesu lɛtɔ wə nkə, “Aala mɛ?” Nyaso ɔ́tɛyi Yesu nkə, “Bonamute, eyi lesa saa. Nya fə kosate nyi fənkə maala fə!”

Mfó nya Yesu lɛtɛyi wə nkə, “Lɛ mɔ basamu ola.
18 Sitinti minlɛ fə bɔtɛyi minkə, lefe nə fedi okosobii, ákafo kafia buti fə kosate kesu kaka ke fála. Fɛɛ lefe nə fákabee, ebobesɛ fə ani kato nya utidi bamba luubə okle fə kafia fɛ wookpa fə usuko kaka fanla fə eesu.”
19 Yesu átɛyi nyamfo nko lə ufi uləkə ukpə wə eto okle Petro ləəbə bukpə wə luuləkə Onanto eto diyənde ote.

Nyamfo eto kamaa, Yesu átɛyi wə nkə, “Təkəko mɛ.”
20 Se Petro lɛtsyi ɔwuninsəə, únyə se okasebi wə Yesu laala ńyə wə kama. Wə ni okasebi wə dísiə ɔkpiɔ Yesu, lə lefe nə békedi ditsyitsyosa fɛfɛ fɛ ɔ́tɔ Yesu nkə, “Bonamute, owoe luudu fə utə?”
21 Nyaso se Petro dínyə wəə, ɔ́tɔ Yesu nkə, “Bonamute, ntsyə ini lə wə əsuə?”
22 Yesu ətə wə mbuayɛ nkə, “Lə nla miə usiə nkpə isu ese lefe nə muusinkli mbə bioo, be eka fə ela? Fəə, təkəko mɛ!”
23 Etiki nyamfo ába ékpo lə mba ntəkəko Yesu kama nti bə okasebi əmfo əmbə bukpə. Fɛɛ Yesu mántɛyi wə nkə wəəmbukpə. Nnya ɔtɛyi ni nkə, “Lə nla

miə usiə nkpə isu ese lefe nə muubəə, be
eka fə ela?”
24 Wə ni okasebi wə nlɛ adansiɛ budi
lə asa nyamfo əsuə, nya wə tsya ni nwə
lɛwɔni nnya utsyə nɛ. Nya buyi boə
nnya əsuə údi adansiɛɛ, eyifo sitinti.
25 Yesu esi úyifo asa bamba kpə tsya.
Lə nnya ete báwɔni nyamblɛ bətsyə lɔni
lɔni lɔnii, mfo nnɔ miə eni bembunyə
ekue nyamə eto kətsyəkɔ lə kawunsiə
kamfo kenke kulaa tsya.

BATƆNKPE ETO NYIFO
Asa Nnya Batɔnkpe Bamə Díyifo

1-2 Mɔyimisani Tiofilo, lə mɔ kukue tutɛ ko míwɔnii, ntɛyi asa nnya kenke Yesu díyifo idu lə lefe nə útsyə wə keyifo ku asatete kasɔ isu ese lefe nə Anto Onanto díbə ókpa wə úsuko kato. Fɛ wookpa wə usuko katoo, Yesu áyɛ lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto əsuəale əsuə óte asa wə batɔnkpe ba úləkə asa.
3 Lə eyi fosi ana se úkpə ótaka kəmiə, úləkə wə əsuə óte lə esu kpə nnya lete sitinti bə okpe nkpə. Mba dínyə wəə, údi mə etiki itsyi lə Onanto eto sekakedikɔ əsuə.
4 Se bəbə bátsya bensii, ókpe mə kɔfi nkə, “Biendu lə Yerusalem, bomu bisiə bikabe kusu itə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nə míntɛyi mi mintɔnsə miə mɔ Anto lɛtɛyi utsyə nkə wootsyese mi.
5 Yohanes alɛɛ, ntu te úfi úyifo betidi ntufləsəfləsə eto lekpa nəmə. Fɛɛ lə eyi asiani eto kamaa, Onanto ebufi Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ufləsə mi.”

Anto Onanto Ákpa Yesu Úsuko Kato.

6 Lefe nə batɔnkpe bamə ku Yesu létsya bioo, bátɔ wə bənkə, “Bonamute, dimamfe foola fə atakasə Israel eto Sekadidi siamə əńyənsə bio, mɔmɔ lee?”
7 Nya Yesu lɛtɛyi mə nkə, “Yanle bə bete lefe nye eyi nnya mɔ Anto lə wə əsuəale əsuəə, lɛtɛyi utsyə nkə lesatsyuə ebubə itə.
8 Nya lə lefe nəmə ayo bə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ bə mi ɔflɔɔ, wuubə udufə mimblɛ kenke lə əsuə nya wuufi wə əsuəale okpe mi nya biudi mɔ badansiɛ lə Yerusalem ku Yudea kenke ku Samaria idu isu ese kawunsiə eto nsekɔ ke.”
9 Se ótɛyi nyamfo ólosəə, Onanto étsyi wə úsuko kato nya bəńyə banlɛ wə bobe isu ese lefe nə údufə lə difule əsuə ónya lə mə ənəmi.
10 Nya se bəńyə banlɛ kato bobe tũũ lə kase údu ɔ́ntɔɔ, lamfolamfo basani inuə bətsyuə ba nkpe awu flubia ələkə əsuə báte mə,
11 nya bátɛyi bənkə, “Galilea eto basani, beso bińyə bɛnlɛ kato bobe mə? Yesu əmfo, wə bínyə Onanto dítsyi úsuko katoo, ebusinkli ubə fe kase bínyə ɔnlɛ budu kesu kato mmə.”

Matias Ǝbə Ófo Úsiə Lə Yuda Eto Kɛnyɛ.

12 Lə nyamfo eto kamaa, batɔnkpe bamə ésinkli betsyi kɔtini ko baakpo Nnuəbi eto Eyi eto Kɔtini əsuə mfó bésu Yerusalem. Idu mfó ibə umə nti ebutsyə fe disunkpo eto ɔnwɛkətsyəkɔ kani eto kusu.
13 Se bédufə umə́ə, bésinkli bésu kaka bakɛ lə abanslo kato. Mə mba lɛkɛ mfó ni Petro, Yohanes, Yakobo, Andreas, Filipo, Tomas, Bartolomeo, Mateo, Yakobo wə ni Alfeo eto ubisaibi, Simon wəə léta mə kasɔ eto disi ku Yuda wə ni Yakobo eto ubisaibi.
14 Betidi bamfo ákatsya mləmləmlə ku besio bətsyuə ku Maria, Yesu eto ambe ku Yesu eto bayimisani fe ditsyukpa ákato ola ku nsusu bɔni.
15 Lə eyi nyamfó əsuə, bafokanɔfɔ ba eto leklabi lídi fe kolofa awosi ənuə ákatsya kato ola.
16 Mfó nya Petro létaka úńyə ótɛyi mə nkə, “Mɔ bayimi, asa nnya báwɔni bətsyə lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə, lə kase Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ɛyɛ lə Oka David əsuə, lɛtɛyi utsyə itsyi lə Yuda wə lɛtɔnko betidi bəmuə Yesuu, əbə itə.
17 Yuda éyifo mba lɛkɛ lə bo ditsyukpa nəmfo eto ɔni, itsyise Yesu ələkə wə nkə wuntsya nyə kedikɔ lə bo keyifo kamfo kəmiə.”
18 Nyaa, béfi kabua ka úyifo eto atabi bésu báya kasɔ ka əsuə úsu úkpə. Kaka ófankli úbə ɔ́sɔ kasɔɔ, óba úsensə nya wə befonkə kenke lɛbɔ békpo lə kasɔ mfó.
19 Wə ukpə əmfo eto etiki ába ékpo lə Yerusalem itə betidi bata ánɔ nnya. Nyaso béfi kaka úkpə mfó bətəkə bə Akeldama lə mə sele əsuə eto kasɔ ni bə Kɔtɔ eto Kasɔ.
20 Petro ésukosə nkə, “Nyaso báwɔni bákpe lə David eto Ǝsə eto Kukue əsuə bənkə,
‘Beyani wə diyo bitsyə
nya kutsyuə saa mənsiə lə ni!’
Besi báwɔni bə,

‘Bitə lə utidi bamba lə usiə lə wə keyifo
eto kɛnyɛ.’
21-22 Nyaso ele bə utsyuə dufə bo nti fe
futsyə luudi adansiɛ itə Bonamute Yesu
itsyi lə wə botaka ketsyi ɔkɔmə kəbə
nkpə əsuə. Nya ele bə uyifo futsyə lɛkɛ
ləbo nti idu lə lefe nə kenke bo ku Yesu
díkatsyilama, idu lefe nə Yohanes lébe
letsya itsyi lə ntufləsəfləsə eto lekpa əsuə
ibə ese lefe nə Onanto léfo Yesu úsuko
kato.”
23 Nyaso bələkə betidi inuə ba ni
Matias ku Yosef wə baakpo Barsaba nya
bensi baakpo wə tsya bə Yusto.
24-25 Nya báto ola bátɛyi bənkə,
“Bonamute, fə nyi utidi saa eto nsusu
kəmiə. Nyaso té bo ɔni lə betidi inuə
bamfo eto nti, wə luusiə fe ɔtɔnkpe lə
Yuda eto kɛnyɛ wə léyani údu úsu kaka
dińyə itə wə.”
26 Nya lefe nə bákpo aba básɛ lə
bələkə betidi inuə bamfo eto ɔnii, Matias
ni nwə bələkə bákpe lə betidi lefosi
ɔnwɛ bamə əsuə.

2

Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ Áyifə Díbə Lə Pentekoste Eto Diyi.

1 Nyaso se Pentekoste eto Diyi léyoo,
bafokanɔfɔ kenke átsya lə kalebe kani
kplo.
2 Lamfolamfoo, bánɔ kɔsɔ fe ufiebi
kekleke eto bɔsɔ ditsyi kato. Nya ufiebi
əmə díyi diyo nə kafo bakɛ kenke.
3 Nya lesatsyuə fe ute eto odiakami
díbə dísiə lə mə utsyuə saa əsuə.
4 Nya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ dídufə lə məmblɛ
əsuə, nya bétsyiko Onanto bɔtɛsə lə bele
ate ate əsuə fe kase Lɛwɔnɔ nəmə dítə
mə nkə bedi.
5 Nya lə lefe nəmfó tututuu, Yudafɔ ba
ləətə Onanto dibu ba dítsyi kawunsiə eto
ese ese əbə bakɛ lə Yerusalem.
6 Nyaso lefe nə bánɔ kudu kplɛ
komfóo, betidi kpə ésu bátsya mfó. Iyifo
mə yanii ku sikpi se mə utsyuə saa lɛnɔ
banlɛ etiki budi lə wə sele əsuə.
7 Lə nyamfo esoo, íyifo mə yanii ku
sikpi nya bétsyiko mə əsuə bɔtɔ bənkə,
“Nya betidi ba kenke nlɛ etiki budi mfoo,
inni Galileafɔ beni fɛ?
8 Nya ntsyə ibə fɛ bo utsyuə saa nlɛ
etiki bɔnɔ lə bo bele əsuə?
9-10 Bo mba ni Partiafɔ ku Mediafɔ ku
Elamfɔ, ku mba dítsyi Mesopotamia ku
Yudea ku Kapadokia ku Ponto ku Asia ku
Frigia ku Pamfilia ku Egipte ku Libia eto
lekpake nə lɛfi Kirene ku bafɔ bamba ba
dítsyi Roma ku Yudafɔ ku betidi ba
díkedufə lə Yudafɔ eto ditsyukpa əsuə
11 ku Kretafɔ ku Arabiafɔ. Bomblɛ lɛ
bɔnɔ se banlɛ Onanto eto asa kplɛ nnya
ɔnlɛ buyifo buləkə kate lə bo bele əsuə!”
12 Kuutsyuə saa wə díńyə mfó mánnɔ
eyifosa nyamə kasɔ. Íyifo mə yanii, nya
bákatɔ mə əsuə bənkə, “Nnya díbə mfo
eto kasɔ nkpə?”
13 Fɛɛ mba díńyə mfó eto bətsyuə
əkəmə mə ákatɛyi bə, “Ntə ete békpə,
inni kulesa ini kon!”

Petro Édi Yudafɔ Bamə Etiki.

14 Mfó nya Petro létaka úńyə ku lefosi
ɔnwɛ fɛfɛ bamə nya óbesə ɔkɔɛ kato
ɔ́tɛyi nkə, “Mi Yudafɔ ku mimba nkpe lə
Yerusalem, nla miə bitsyue ato lə nkpasə
mi lə bɛnɔ lesa nə díbə mfo.
15 Inni nte betidi bamfo díkpə fe kase
bətsyuə díbu seka, itsyise olesiə eto
abombo ɔwɔnɔmbə ete ni nyamfo nɛ.
16 Bomu lesa nə nlɛ bubə mfoo, eyifo
lesa nə Onanto eto Unyɛləkətidi Yoel
lɛtɛyi utsyə kokooko nkə,
17 ‘Onanto átɛyi nkə,
“Lə eyi fɛfɛ nnya luubə əsuəə,
muufi mɔ Lɛwɔnɔ nkpo lə utsyuə
saa əsuə,
nya mi bebisaibi ku bebisiobi loobe mɔ
ditiki letsya,
nya mi bakosobi luunyə Onanto eto
asakulakula,
nya mi beninə tsya luusiə ala.
18 Ee, sitinti lə lefe nəmfoo, muutə mɔ
Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ yifə disiə lə mɔ
beyifoyifo, besio ku basani kenke
əsuə.
Nya booləkə mɔ ditiki kɛnyɛ bate.
19 Nya muutə asa kplɛ kplɛ ku anyinsa bə
lə difule ku kasɔ kenke utsyuə saa
nyə.
Biunyə kɔtɔ ku ute ku kuyuə kplɛ bɔ.
20 Kofe ebona tũũ,

nya kofande eto ənəmi lɔɔsɛ həə fe
kɔtɔ,
fɛ Bonamute eto diyənde eto diyi
kplɛ nəmə looyo.
21 Lə lefe nəmfoo, boofo utsyuə saa ke
lookpadi Bonamute eto diye,
nya wɔɔtɔ bɔwunsəkoo, wɔɔkɛ
bofo.” ’ ”
22 Petro esi údi etiki ɔ́tɛyi nkə,
“Israelfɔ bɛnɔ etiki nyamfo. Yesu
Nasaretnyə ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile
Utsyə. Nya óte nyamfo lefe nə ɔ́yɛ lə wə
əsuə úləkə wə əsuəale óte, nya úyifo asa
kplɛ ku ayanisa kpə óte fe kase mi
kosate nyi. Itsyisee, íbə lə mi nti mfo.
23 Nya Onanto lɛtɔnɔ faa lə wə ketsyue
əsuə óyani wə útə mi nya bítə babuayifo
lélo wə lə lefe nə bɛsɔ wə bémanklasə lə
uyikabie əsuə.
24 Tsyaa, Onanto esi ótakasə wə
utsyiko ɔkɔmə nya ɔ́bɔ útsyi lə ukpə eto
ani, itsyise ukpə embofo wə buti kakpe.
25 Nyamfo Oka David lɛtɛyi itsyi lə wə
əsuə nkə,
‘Nnyə se Bonamute ńyə lə mɔ
kodiani nya unsiko mɛ lefe saa
esoo,
mante kulesa sikpi.
26 Lə nyamfo esoo, disuəyuə eyi mɛ əsuə,
nyaso muufi atɛsə ntə wə lefe saa!
Ite bə utidi wə luukpə mini tsyaa,
muusiə nkpə nkabe wə kusu.
27 Itsyise əmbutə kusu ukpə təkə mɛ
kato.
Nya fəmbutə tsya bə fə ubi kɛnkɛ
eto sinə bu.
28 Fə dítə mínte nkpə eto kusu
itə lə nńyə lə fə ənəmi koo, muunyə
disuəyuə lefe saa.’
29 “Nyaso, mɔ bayimi, nlɛ mi bɔtɛyi
sitinti minkə, bo ona Oka David wə lefo
diye əkpə nya bébikə wə nya wə kudi
nkpe lə bo nti mfo eyo mmi.
30 Fɛɛ uyifo Onanto eto unyɛləkətidi.
Nyaso óte lesa nə Onanto lɛtɛyi utsyə
nkə wootsyese David eto kafo eto ubi lə
ubə udi seka lə David eto kɛnyɛ.
31 Se David léte nyamfo ɔtɔnsə esoo,
ɔ́tɛyi utsyə nkə Kristo ebotaka utsyi
ɔkɔmə. Ɔ́tɛyi nkə Onanto mányani wə
utsyə lə ɔkɔmə, nya wə əsuə eto sinə
tsya mémbu lə wə kudi kafo mfó.
32 Wə ni Yesu əmə Onanto létakasə
utsyiko ɔkɔmə, nya ini etiki eto
ɔnukualɛɛ, bomblɛ ni wə badansiɛ.
33 Wə Anto Onanto ábesə wə kato úsu
unsi lə wə kodiani, nya ófo Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ utsyiko lə wə ɔflɔ fe kase ɔ́tɛyi
utsyə. Lesa nə bɛnlɛ bunyə, kanɔ mfoo,
eyifo wə ətəsa nnya úfi útə bo.
34-35 Ite bə inni David kosate létaka
úsu kato mfó tsyaa, ɔ́tɛyi utsyə nkə,
‘Bonamute Onanto əmə átɛyi mɔ
Onamute əmə nkə,
“Siə lə mɔ kodiani
isu ese lefe nə moobokosə fə balo kasɔ
ətəkə mə akpa lə disinti.” ’
36 Nyaso nla miə mi Israelfɔ kenke te
biənkə wə Anto Onanto ni futsyə dítə
Yesu wə básɔ lə uyikabie əsuə bélo
Onanto dítə ófiani Bonamute ku Nwə
Onanto Lékpo Ɔhile Bətsyə.”
37 Nya se betidi bamfo lɛnɔ Petro eto
etiki nyamfoo, ílə mə lə akɔɛsi. Nyaso
bátɔ Petro ku batɔnkpe fɛfɛ bənkə,
“Bayimi, be ele bə buyifo?”
38 Nyaso Petro átɛyi mə nkə, “Ele bə
mi utsyuə saa sinkli ɔyɛ abua buyifo, lə
ofloma, lə ofo ntufləsəfləsə eto lekpa
nəmə lə Yesu Kristo eto diye əsuə, lə
Onanto lə ufi wə abua ɔtsyɛ wə, lə ofo
Onanto eto ətəsa nnya ni Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ.
39 Nkomə eto kɛnyɛtsyətsyə te itə mi
ku mi bebi ku mba kenke ditsyi
katsyontsyokɔ ku betidi ba kenke
Bonamute bo Anto lookpadi bafiani wə
bale.”
40 Nnya kamaa, Petro édi adansiɛ údi
mə etiki kpə nya ɔ́lɛ mə kɔlɛ, ɔ́lɛ mə
lekpakpa nkə, “Biləkə mi əsuə bitsyiko lə
kotonənə ko nlɛ bubə lə kawunsiə bua
kamfo eto betidi əsuə.”
41 Lə nyamfo esoo, betidi kpə ba lɛnɔ
Petro eto ditiki nəmə áfo banɔ, nya
bəfləsə mə ntu, nya mə utú ébutsyə fe
betidi akpi ətsyə. Mə dísu bákɔ diyi
nəmfo lə bafokanɔfɔ əsuə nɛ.
42 Béfi mə lefe bətə batɔnkpe bamə
nya báte mə asa, nya bákato ola kətə
Onanto, nya békedi lesa kakɔ tsya, nya
bəsiə ku bətsyuə lə lɔniyifoyifo əsuə.

Bafokanɔfɔ Ǝsiə Nkpə Lə Lɔniyifoyifo Ǝsuə.

43 Se batɔnkpe bamə díyifo ayanisa
kpə esoo, íyifo betidi bamə yanii.
44 Nyaso bafokanɔfɔ lə mfo ákatsya
lefe saa nya békesie mə asa kenke kətə
bətsyuə.
45 Nya lə báte mə bikəə, békefi atabi
nnya bənyə késuko békesie, utsyuə saa
lə kase éhiã wə əsuə.
46 Nya békesu kátsya lə Anto Onanto
eto Disumuyo diyi saa, nya bákatsya lə
etsyukpa etsyukpa kédi asa lə mə ayo ku
disuəyuə ku utu faa.
47 Nya bákatɛsə Onanto. Itə betidi ba
tã ékebu mə. Nya diyi saa, Bonamute
kətə betidi fɔfɔ ba bofo lə nkpə díkəbə
kákɔ lə mə əsuə.

3

Onanto Átsya Utidi Wə Léba Onkpoo Kasɔ.

1 Diyi lɔnii, Petro ku Yohanes ésu
Onanto eto Disumuyo lə lefe nə Yudafɔ
laato ola kətə Onanto. Iyifo fe kakɔmi
eto abombo ətsyə lefe.
2 Se báyo Disumuyo nəmə eto kesie ka
baakpo Kesie Ka Laanɔ Bobee. Mfó
bənyə osani utsyuə wə léba onkpo lə
kasɔ taa wə lelefe ke. Wə betidi éketsyi
wə kəbəkətsyə mfo diyi saa bə lə úkatɔ
asa lə betidi ba laayɛ kedufə Disumuyo
nəmə.
3 Se únyə Petro ku Yohanes nlɛ bofe
kédufə diyo nəməə, ɔ́tɔ mə nkə bətə wə
lesatsyuə.
4 Bále bəńyə nya bábe wə tũũ, nya
Petro lɛ́tɛyi wə nkə, “Be bo mfo!”
5 Nya utidi əmə létakasə ənəmi útəkə
lə mə, ku nsusu nkə bəəbə wə lesatsyuə
butə.
6 Mfó nya Petro dídi etiki ɔ́tɛyi wə nkə,
“Mɔɔ, atabi saa ente mɛ muutə fə!
Nyaso muutə fə lesa nə nte mɛ. Nlɛ fɛ
bɔtɛyi lə Yesu Kristo Nasaretnyə eto diye
əsuə minkə taka əńyə lə ayɛ edu!”
7 Nya Petro lɛkɔbe utidi əmfo eto
kodiani nya útə nkə otaka uńyə. Nya
lamfolamfoo, wə akpa ku bɛkplɔbɛ eto
ekubi dímuə ale!
8 Nya óbe ósa úńyə lə wə akpa əsuə.
Mfó útsyiko bɔyɛ kesu kesinkli. Nya
útəkəko mə údufə Disumuyo mfó, kayɛ
kabé kasa katɛsə Onanto.
9 Betidi ba kenke lɛkɛ mfó, ənyə wə
ɔnlɛ bɔyɛ nya ɔnlɛ Onanto bɔtɛsə.
10 Se bənyə wəə, bətsyə lekpo bə wə ni
futsyə díkəsiə lə Kesie Ka Laanɔ Bobe
kátɔ asa mfó. Nyaso íyifo mə yanii ku
sikpi lə lesa nə béyifo bətə wə əsuə.

Petro Édi Etiki Itsyi Lə Yesu Eto Ǝsuəale Ǝsuə Lə Disumuyo.

11 Se osani əmə dímuə Petro ku
Yohanes ɔnlɛ kekle lə lekpake nə baakpo
Oka Solomo eto Lekpata nə nkpe lə
Onanto eto Disumuyo mfóo, betidi kpə
étsyetsyi bésu mə ɔflɔ. Wə botsya éyifo
mə yanii sekasitsyuə.
12 Nya se Petro dínyə betidi bamәə,
ɔ́tɛyi mə nkə, “Israelfɔ, bə díyifo mi yanii
lə nyamfo əsuə fɛ? Nya beso bɛnlɛ bo
bobe fe bo kosate eto əsuəale ku Boanto
eto sikpitete əsuə eso utidi emfo lɛyɛ?
13 Nnya ni bənkə Onanto lébesə wə
Usumubi Yesu kato. Onanto əmfo ni
Abraham ku Isak ku Yakob tsya eto
Onanto nɛ. Wə tsya nsi ni bo bana eto
Onanto. Wə Ubi ni Yesu wə bífi bítə biə
balo. Nya bɛni wə lə Pilato eto ənəmi lə
lefe nə bɛtɛyi biə binyi wə kulaa tsya, lə
lefe nə Pilato wə léla nkə wóayani wə fɛ.
14 Bɛni utidi kɛnkɛ ku ɔsɛɛ, nya bɛtɔnɔ
biə oyani uwudifɔ bomu lə wə kɛnyɛ.
15 Bélo utidi wə ləətə betidi nkpə. Nya
Onanto dísinkli ótakasə wə utsyiko
ɔkɔmə! Nya bo kosate dínyə wə ku bo
ənəmi!
16 Ɛyɛ lə Yesu eto diye əsuəə, nya utidi
wə lɛtsyini bɛnlɛ bunyə mfoo, dímuə
əsuəale nɛ. Nya se ófo Yesu ɔ́nɔ esoo,
nnya dítə únyə bufitsyatsya fe kase
mimblɛ nlɛ bunyə ku mi ənəmi mfo nɛ.
17 “Mɔ bayimi, nyi miə mi ku mi
beninə éyifo nyamfo eto okloe ɛyɛ lə
mante mante əsuə.
18 Fɛɛ Onanto ébɔtɛyi utsyə nkə ɛyɛ lə
wə bənyɛləkətidi əsuə wə ubi Kristo,
Utidi Wə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə
ebudi ohiã. Nko eso útə nkə wə
bənyɛləkətidi eto lesa nə bátɛyi bətsyə
bə itə.

19-20 Nyaso bisinkli lə abuayifoyifo
kama lə bitəkəko Onanto, lə uflə mi abua
uwi. Lə biyifo nkoo, buinyə Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ eto əsuəale itsyi lə Bonamute ɔflɔ,
nya wootsyese Yesu wə ni Kristo Wə
Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə.
21 Nko ini eso Yesu luusiə kato isu ese
lefe nə Onanto lɔɔlɔ lesa saa utsyə fe
kase útə wə bənyɛləkətidi kɛnkɛ lɛtɛyi
bətsyə taa kɔ ke.
22 Fe kase Moses lɛtɛyi utsyə nkə,
‘Bonamute Onanto ebuləkə unyɛləkətidi
utsyuə utsyiko lə mi nti fe kase útə
mímbɔ. Nyaso bitsyuə wə ditiki nə ke
wɔɔtɛyi mi koto.
23 Nyaso nwə ke lembutsyue
unyɛləkətidi əmə kotoo, Onanto ebuləkə
wə lə wə betidi nti nya wɔɔtsylɔsə wə.’
24 “Lə sitintii, Onanto eto bənyɛləkətidi
kenke idu lə Samuel ɛntɔɔ, ébɔtɛyi asa
nnya nlɛ bubə mfo mmi bətsyə.
25 Nnya Onanto lɛtɛyi utsyə ɛyɛ lə wə
bənyɛləkətidi əsuə eyifo mi ale. Nya mi
tsya kpe kedikɔ lə kɛnyɛ ka Onanto lékle
ku mi bana əsuə. Fe kase ɔ́tɛyi Abraham
nkə, ‘Ɛyɛ lə fə ufluflu əsuəə, mookpo
kasɔ eto betidi kenke atsyɔ.’
26 Nyaso se Onanto díləkə wə Uyifoyifo
Kristo ótee, tutɛ ótsyese wə mi ɔflɔ nkə
lə okpo mi atsyɔ, nya lə utə mi utsyuə
saa lə ɔyɛ abua buyifo.”

4

Bákpa Petro Ku Yohanes Bésuko Lekpo Eti.

1 Lefe nə Petro ku Yohanes ńyə banlɛ
betidi bamə etiki budii, Yudafɔ eto
besumunyə ku Disumuyo eto mba laase
mfó eto beninə ku Sadukifɔ tsya əbə
mfó.
2 Se bánɔ bə Petro ku Yohanes ńyə mfó
balɛ etiki itsyi lə Yesu eto botaka ketsyi
ɔkɔmə əsuə, nnya nlɛ bote bənkə utidi
wə díkəkpə ebotaka ubə nkpəə, kafo
ányi mə tinti.
3 Nyaso bəmuə mə. Nya se kale mfe
nlɛ bolo esoo, béti mə bákpe le diyo isu
əsə kəsiəsə.
4 Fɛɛ betidi kpə ba lɛnɔ mə etikii, báfo
etiki sɛɛ nyamfo bánɔ. Mə utú ebuyifo fe
basani akpi anɔ.
5 Nya se kale dísiəə, ibə bə Yudafɔ eto
bəsuəaletidi ku beninə ku afi eto
bateasa ákpe disi lə Yerusalem.
6 Bátsya ku Usumunyə Ninə Kenke
Annas ku Kayafa ku Yohanes ku
Aleksandro ku besumunyə ninə eto
betidi tsya.
7 Nyaso bákpa Petro ku Yohanes bamə
báboko mə ənəmi. Nya bátɔ mə bənkə,
“Owoe eto diye ku əsuəale əsuə bíyifo
nyamfo?”
8 Petro wə díyi ku Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto
əsuəale átaka úńyə nya ɔ́tɛyi mə nkə,
“Bo bəsuəaletidi ku umə eto beninə,
9 lə bela biənkə bianɔ lesa sɛɛ nə
búyifo bútə utidi wə lɛtsyini mfo ku kase
bótsya wəə,
10 bitə mɛ kusu lə ntɛyi mi ku Israel
eto betidi kenke lesatsyuə. Yesu Kristo
wə ditsyi Nasaret wə bítə básɔ lə
uyikabie əsuə, nya Onanto disi ótakasə
wə utsyiko ɔkɔməə, wə diye əsuə nya
utidi əmfo dímuə ale nɛ.
11 Nya Yesu əmfo əsuə Awɔnisa Kɛnkɛ
lɛtɛyi nkə,

‘Leba nə mba laato ayo lɛni bə dimbə
kɔnɔɔ,
ni bomu díbə lefiani nə nso bofe lə
afɛfɛ kenke nti.’

12 Wə hã ni futsyə loofo utidi buləkə,
itsyise wə hã ni futsyə Onanto dítəkə
diye nya útə wə əsuəale lə betidi ba tã
nti, nkə utə utidi nkpə.”

13 Se bəsuəaletidi ku beninə dínyə
kase Petro ku Yohanes ba lenni bekuente
nya bámfo bunə saa, nlɛ etiki budi ku
ute ku ute ku əsuəale nkoo, íyifo mə
yanii. Nya bənyə bətsyə lekpo sitinti bə
mə ku Yesu áyɛ béyifo keyifo lə bətsyuə.
14 Nya se bənyə utidi əmə bátsya ńyə
mfó lə mə ɔflɔɔ, kɛnyɛ əkpə mə, bánte
lesa nə baatɛyi bio.
15 Nyaso bátɛyi mə bə banyi besu
kama etɔ, nya mə hã dísiə mfó kefi
nsusu lə lesa nə booyifo əsuə.
16 Mə bətsyuə átɔ bə, “Be ele bə buyifo
ku betidi bamfo? Boəmbofo bɔtɛyi boə
lesa nə béyifo mfo enni ayanisa itsyise
utidi saa wə nkpe lə Yerusalem yi nya
ɔ́nɔ ditiki nəmfo.

17 Bomu bə lə etiki nyamfo lə ɛyɛ
bokpantsyaa, bitə lə bukə mə ato boə
bensidi etiki saa lə Yesu eto diye əsuə
bio.”
18 Nya bésinkli bákpadi mə báboko
disikakpekɔ mfó nya bákpe mə kɔfi bə
idu lefe nəmfó ɛntɔɔ, bénsidi kutsyuə
saa etiki nye báte kulesa itsyi lə Yesu
əsuə bio.
19 Nya Petro ku Yohanes dífe kɛnyɛ
bátɛyi mə bənkə, “Mi kosate bibu nnya
bebe biə nte nnya lɔɔkɛ Onanto ɔkɔɛ? Bə
buyifo lə mi kɔfi əsuə lee, lə Onanto eto
kole əsuə?
20 Bo alɛɛ, asa nnya búnyə ku bónɔɔ,
boembofo kɛnyɛ boma lə nnya əsuə
kəsiə kpoo nko.”
21 Nyaso beninə bamə nlɛ disi bokpe
mfó ənyənki bákpe nya békə mə ato
kekleke nya báyani mə. Kase betidi
bamə kenke díńyə mfo nlɛ Bonamute
bɔtɛsɛ lɛ wə eyifosa esoo, beninə bamə
mánte kusu ko bɔɔyɛ bənə mə koto.
22 Utidi əmə bátsya ébofo alɛ fosi ana
ku kama.

Bafokanɔfɔ Áto Ola Bə Lə Bakpe Nkɛ Ale.

23 Lefe nə báyani mə kamaa, Petro ku
Yohanes ésu mə betidi bamə ɔflɔ nya
bátɛyi mə lesa nə betidi bamə lɛtɛyi mə
lə disikakpekɔ kamə.
24 Nyaso bafokanɔfɔ lə mfó kenke
átsya nya báto ola bətə Onanto bə,
“Bonamute, fə díyifo kato ku kasɔ ku
lekpo ku asa nnya kenke nkpe lə nya.
25 Fə lɛyɛ lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əsuə fətə
bo Ona David wə ni fə Uyifoyifo dídi
etiki ɔ́tɛyi nkə,

‘Beso kawunsiə eto betidi ba lenni
Yudafɔ nlɛ bunyenki
kefi nsusu bua?
26 Kawunsiə mfo eto baka átsya, báto
ákpatsya,
nya bəsuəaletidi lékpe disi béfi
nsusu lə Onanto əmə ku Utidi Wə
Ókpo Ɔhile Utsyə əsuə.’

27 Ɔnukualɛ uni bə Herodes ku Pontio
Pilato ku Israelfɔ ku mba lenni Israelfɔ
átsya lə umə əmfó nya bátaka bəńyə lə
fə Uyifoyifo Kɛnkɛ Yesu wə fákpo ɔhile
fətsyə əsuə.
28 Fɛɛ lə fə əsuəale ku kobe əsuəə, ábe
fənkə lə batsyaa, beyifo lə asa nnya
fétsyue fətsyə əsuə.
29 Nya mɔmɔɔ, O Bonamute, be sikpi sia
banlɛ bo bokpe, lə ətə bo fə beyifoyifo
lɛkɔɛsi nə luutə boofo fə Ditiki Sɛɛ nəmə
budi.
30 Nnə fə kɔni etsyue lə atsya betidi, lə
eyifo ayanisa kpə, lə fə Uyifoyifo Kɛnkɛ
Yesu eto diye əsuə.”
31 Se báto ola bálosəə, diyo nə kafo
bankpe ko dítinkə nya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ
lɛyifə dísiə lə məmblɛ əsuə nya bétsyiko
Ditiki Sɛɛ nəmə bɔtɛyi ku əsuəale.

Bafokanɔfɔ Bamə Áwunsəko Bətsyuə.

32 Lə lefe nəmfo kenkee, bafokanɔfɔ
kenke eyifo kɛnyɛ kani lə ditsyəbi ku
nsusu əsuə mə kuutsyuə saa membu wə
hã eto lɛlɛkɛsə eto disi, bomu mə lesa
saa eyifo məmblɛ eto lele.
33 Nya batɔnkpe bamfo kenke dífi
əsuəale kplɛ bábe Onanto eto Ditiki Sɛɛ
ditsya itsyi lə Bonamute Yesu eto botaka
ketsyi ɔkɔmə əsuə. Nya Onanto eto
atsyɔkpokpo kplɛ dísiə ko mə kenke.
34 Mə kutsyuə saa mánhiã kulesa,
itsyise mba ayo nye nsɔ nkpee, efi asa
nyamfo báte nya béfi atabi nnya bənyə,
35 bésuko batɔnkpe bamə nya bésie
nnya bətə utsyuə saa lə kase ińyə itə wə.
36 Lə mfóo, osani utsyuə akɛ lə mə nti
baakpo Yosef, wə ni Lewinyə wə ditsyi
kasɔ ka baakpo Kipro. Batɔnkpe bamə
ətəkə diye bə Barnaba, eto kasɔ ni nwə
laakpe betidi otsyekle.
37 Úfi wə kasɔ kətsyuə óte nya úfi
atabi nnya únyə úsuko batɔnkpe bamə.

5

Ananias Ku Safira Átɛyi Sidia.

1 Nya osani utsyuə tsya dísiə wə
baakpo Ananias ku wə usiə Safira. Mə
tsya éfi mə kasɔ kətsyuə báte.
2 Nya úfi atabi nyamə eto ətsyuə ɔ́kula
fɛ úfi afɛfɛ óboko batɔnkpe bamə.
Ditsyəbi nəmfo eyifo wə usiə Safira eto
bote nya ɔ́tɔnɔ nkə beeyifo nko.
3 Nya Petro lɛtɔ wə nkə, “Ananias,
beso fətə Obonsam dítəkə fə kato, nya

útə fátɛyi Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ sidia? Nya féfi fə kasɔ ka fáte eto atabi ətsyuə fákula fətsyə əsuə?
4 Kasɔ kaməə, fə kale keni fɛ fáte ke,
nya atabi nnya báfo fə kayo tsya eyifo fə
ale. Be dítə eso féfi nsusu bua bomfó eto
okle? Inni bo betidi bamfo fátɛyi sidia,
bomu Onanto!”
5 Kase Ananias lɛnɔ ditiki nəmfo koo,
lamfolamfo úduɔnɔ ókpo kasɔ, úkpə!
Nyamfo ətə sikpi kplɛ əmuə mba kenke
lɛnɔ nnya.
6 Nya bakosobi ba lɛkɛ mə lenti dífi
kafia beti wə nya béfi wə bésu bébikə.
7 Fe abombosɔsɔ ətsyə eto kamaa, wə
usiə tsya əbə údufə mfó. Fɛɛ wóannɔ tɔ
lesa nə díkəbə.
8 Nya Petro lɛtɔ wə nkə, “Tɛyi mɛ, se fə
ku fə usə dífi mi kasɔ bétee, atabi nnya
kenke báfó mi kayo ni nyamfoo?”
Nya usio əmə dítə mbuayɛ nkə, “Ee,
nyamblɛ nɛ.”
9 Nya Petro lɛtɛyi wə nkə, “Beso fonko
fə usə lékle kɛnyɛ bɛnlɛ Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ
boto kabe? Bebe bakosobi ba dítsyi fə
usə bésu bébikə ni mba mfo nɛ. Mə ke
luutsyi fintsya besuko nɛ.”
10 Lamfolamfo, wuntsya édu ɔ́nɔ nya
úkpə. Nya se bakosobi bamə díbə bəńyə
se úkpə onlabee, bétsyi wuntsya bésu
bébikə lə kaka bébikə wə usə ke.
11 Itə eso sikpi kplɛ əmuə mba kenke
díkafo Ditiki Sɛɛ nəmə bánɔ ku betidi ba
kenke lɛnɔ lesa nə díbə mfó.

Batɔnkpe Bamə Éyifo Ayanisa Kpə.

12 Lefe nəmfo kenkee, batɔnkpe bamə
éyifo ayanisa kpə lə betidi bamə nti.
Bafokanɔfɔ ba lə mfóo, ákatsya lə
Yudafɔ eto Disumuyo kaka baakpo
Solomo eto Lekpata.
13 Ite bə betidi bamba kpə éfi lelabi ku
díbu bətə bafokanɔfɔ tsyaa, báte sikpi
bámfo budufə lə mə nti.
14 Tsya fɛɛ betidi kpə, basani ku besio
ésinkli lə nkpə bua bo bensi kama nya
báfo Bonamute bánɔ.
15 Nya betidi lékpa mə befimfi
bálabesə lə mə belabekə əsuə lə
kpakpaakpe kaka bébu bə Petro ebɔyɛ lə
ɔlɛ botsyilama, lə wə koyo lə kokpo lə
befimfi bamfó əsuə lə bəmuə ale.
16 Nya betidi kpə lə kəmə ka letsyilama
Yerusalem lékpa mə befimfi ku mba
awɔnɔ bua nlɛ bule báboko mə ɔflɔ nya
bátsya məmblɛ bufi.

Yudafɔ Eto Beninə Ǝnə Etiki Ku Yesu Eto Batɔnkpe.

17 Nya Yudafɔ eto Usumunyə Ninə
Kenke ku wə betidi ba ni Sadukifɔ eto
ditsyukpa lɛsɛsə ənəmi kekleke lə
batɔnkpe bamə əsuə.
18 Lə nyamfo esoo, bəmuə mə bákpe lə
umə eto diyo.
19 Lə kətsyə kamfóo, Onanto eto
ɔtɔnkpe utsyuə əbə ɔ́sini diyo nəmə eto
siku nya úləkə mə nya ɔ́tɛyi mə nkə,
20 “Bidu bisu Yudafɔ eto Disumuyo lə
bisu bidi betidi ba kenke etiki itsyi lə
nkpə fɔfɔ bomə əsuə.”
21 Nyaso se kale dísiəə, lə kase Onanto
eto ɔtɔnkpe lɛtɛyi mə əsuəə, bésu bédufə
Disumuyo mfó nya bétsyiko mə asa bote.
Lə lefe nəmfoo, Usumunyə Ninə ku wə
betidi ákpadi Yudafɔ kenke eto beninə
itə botsya nya bákpe betidi bətsyuə bə
besu bələkə batɔnkpe bamə lə diyo
nəmə baboko.
22 Fɛɛ se bésu mfóo, bənnyə mə!
Nyaso bésinkli bəbə bátɛyi mə bənkə,
23 “Se búsuu, búnyə buə diyo nəmə eto
biku kenke ti, nya mba laase kesie ńyə
mfó. Fɛɛ se bósini bikuu biaməə,
bóənnyə betidi bamə eto kuutsyuə lə
diyo nəmə kafo.”
24 Lefe nə mba laase Disumuyo nəmə
eto uninə ku besumunyə ninə bamfo
lɛnɔ ditiki nəmfoo, íyifo mə yanii tinti,
itsyise bánte lesa nə díbə lə batɔnkpe
bamə lə əsuə.
25 Nyamfo eto kamaa, utsyuə əbə ɔ́tɛyi
mə nkə, “Betidi ba bímuə békpe lə
diyoo, bebe, nyə mə ńyə lə Disumuyo
nəmə banlɛ betidi asa botee!”
26 Lamfolamfoo, mba laase mfo eto
uninə ku wə betidi édu bésu Disumuyo
mfo bésu bəmuə mə baboko. Fɛɛ se báte
sikpi bə betidi bamə ebubə bato mə aba
esoo, bənnə mə lə əsuəale əsuə.
27 Se bákpa mə bésuko, bésu bəńyənsə
mə lə bakponkpo bamə eto ənəmi.
Usumunyə Ninə átɔ mə nkə,

28 “Bóantɛyi mi boənkə biensidi etiki
bɛtɛyi kulesa itsyi lə Yesu əmfo əsuə?
Fɛɛ bíusensə wə ditiki nəmə békpo lə
Yerusalem kenke. Nya bela biə biefi wə
ukpə eto dikpilolo bitəkə bo lə əsuə!”

29 Mfó nya Petro ku batɔnkpe bamba
bamə díləkə kɛnyɛ bátɛyi bə, “Etiki eto
ɔnukualɛ ni bə Onanto ni futsyə ele bə
butsyue koto, inni utidi.
30 Yesu wə bélo se bítə básɔ
bámanklasə lə uyikabie əsuəə, bo bana
eto Onantoo, ni nwə létakasə wə utsyiko
ɔkɔmə úbə nkpə nɛ.
31 Onanto ətsyə wə lə wə sediani lə
kato kaka ni kakplɛkɔ kenke fe
ɔtɔnkotɔnko ku Ofomfokətə itə lə
Israelfɔ lə bənyə kusu batsyi mə akɔɛsi
bawuninsə lə Onanto lə ufi mə abua
ɔtsyɛ mə.
32 Bo ku Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ, nə Onanto
leefi kətə mba leetsyue wə koto ni mba
ni ditiki nəmfo eto badansiɛ.”

33 Se bakponkpo bamə lɛnɔ ditiki
nəmfo lə batɔnkpe bamə eto kɛnyɛɛ,
kafo esi kányi mə tinti, nyaso báse nnya
uyi bənkə ele bə balo mə.
34 Fɛɛ Farisifɔ eto osani ɔni wə lɛkɛ lə
bakponkpo bamə nti baakpo Gamaliel
áni ko mə. Úyifo utidi wə betidi kenke
díkebu tinti, nya úyifo afi eto oteasa
tsya. Wə ni futsyə létaka uńyə ɔ́tɛyi nkə,
bətə lə batɔnkpe bamə lə babɔ, fɛ lə befi
nsusu lə etiki nyamə əsuə.
35 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Israelfɔ, bɛlɔ
bebe sinini lə lesa nə bela biə bieyifo
betidi bamfo!
36 Lefe ditsyuə nə lefe mməə, osani
utsyuə wə lɛkɛ baakpo Teuda, wə dífi wə
əsuə uyifo fe uninə wə nkpe díbu onso.
Betidi alofa ana dítəkəko wə. Nya lefe
nə bálo wəə, wə betidi ba dítəkəko wə
ésensə, nya wə ditsyukpa nəmə léba.
37 Lə nnya kamaa, lə betidi eto
leklafee, Yuda wə ni Galileanyə ákpa
betidi ókpo lə əsuə fe wə bətəkəkotsyuə.
Nko ke se úkpəə, wə bətəkəkotsyuə mfó
ko dísensə.
38 Nyaso lesa nə minyə mɔɔtɛyi mi ko
ni bə, beyani betidi bamfo. Lə asa nnya
banlɛ bote nye asa nnya banlɛ buyifo
eyifo mə kosate eto etsyuesaa, yəmbɔklɛ
fɛ yuusensə
39 Fɛɛ lə Onanto eto etsyuesa inii,
boəmbofo mə kusu buti. Lə boambe
kukɔnɔ kulaa tsyaa, buubə bunyə boə
bɔlɛ botaka kəńyə lə Onanto Kosate
əsuə!”
40 Bakponkpo bamə áfo Gamaliel eto
nsusu bo útə mə. Nyaso bákpadi
batɔnkpe bamə báboko mə nti, nya
báblɛ mə. Nya besi bəkə mə ato bə bensi
tɛyi kulesa saa itsyi lə Yesu eto ditiki
əsuə bio. Nya báyani mə bédu.
41 Se batɔnkpe bamə dídu lə
lekpokakpokɔ bantɔɔ, bənyə disuəyuə
tinti, itsyise bənyə bənkə Onanto ákla
mə ókpe lə betidi ba baakpe kofani lə
Yesu eto disi nti.
42 Nya diyi saa, bákate Ditiki Sɛɛ nəme
kátɛyi lə Yudafɔ eto Disumuyo ku ayo
ayo kafe bənkə Yesu ni Nwə Onanto
Lékpo Ɔhile Utsyə.

6

Bələkə Bawunsəkotsyuə Ekuanse.

1 Lefe nəmfo se bakasebi bamə
dítsyiko bufuii, kənə əbə kédufə lə
Yudafɔ ba laatɛyi Sigriki ku mba laatɛyi
Sihebri eto nti. Nnya ni bə lə bésie diyi
eto lesaa, díankayo mba laatɛyi Sigriki
eto bakɔ besiə.
2 Lə nyamfo esoo, lefosi inuə bamə
ákpadi bafokanɔfɔ bamə kenke, nya
bátɛyi mə bənkə, “Yanlɛkɛ bə bobiasə
lefe lə didisa siesie eto etiki əsuə lə lefe
nə ele bə bufi bo lefe kenke butə Ditiki
Sɛɛ nəmə eto budi.
3-4 Nyaso mɔmɔɔ, bayimi, betsyilamasə
ənəmi lə biləkə basani ekuanse ba nyi
kobe nya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nsi ko mə.
Buufi mə butsyə lə keyifo kamfo eto
kɛnyɛ itə bə bofo lefe bɔkɛ itə olatoto ku
Ditiki Sɛɛ nəmə letsya bobe.”

5 Ditiki nəmə álɛkɛ itə məmblɛ kenke,
nyaso bələkə Stefano wə ni utidi wə
nkpe bofokanɔ nya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nsi ko
wə lefe saa. Nya bələkə Filipo ku
Prokoro ku Nikanɔ ku Timona ku
Parmena ku nwə díkafiani Yudanyə wə
baakpo Nikolas wə ditsyi Antiokia.

6 Bələkə betidi ekuanse bamfo báte batɔnkpe bamə. Nya báto ola bətəkə mə ani lə disi itə keyifo kamə eto buyifo.
7 Lə nyaso Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə dísukosə busənsə kakpe. Nya bafokanɔfɔ lə Yerusalem dífui bakpe. Yudafɔ eto besumunyə kpə tsya átsyi báwuninsə báfo Ditiki Sɛɛ nəmə.

Yudafɔ Eto Beninə Ǝmuə Stefano.

8 Nyaso Stefano wə Onanto lékpo atsyɔ útə əsuəalee, éyifo ayanisa kpə lə betidi bamə nti.
9 Fɛɛ Yudafɔ ba díkafo mə əsuə əsuə eto busiə ba dítsyi Kirene ku Aleksandria ku bətsyuə ba dítsyi Kilikia ku Asia eto ditsyukpa étsyiko etiki bunə ku Stefano.
10 Fɛɛ mə kutsyuə saa mámfo buńyə lə wə ənəmi lə kobe ko Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ dítə wə eso.
11 Nyaso bákpe disi ku betidi bamba bə lə batɛyi bidia lə wə əsuə bə, “Bɔ́nɔ se úkedi etiki uńyə lə Moses ku Onanto tsya əsuə!”
12 Kɛnyɛlala kamfo ənə lefonyi lékpe lə betidi bamfo ku beninə ku afi eto bateasa bamə kenke əsuə. Nya bəmuə Stefano nya béfi wə bésuko bakponkpo eto ənəmi.
13 Nya báboko betidi bətsyuə ba lékle kɛnyɛ bátɛyi sidia bənkə, “Osani əmfo ékedi etitiki lefe saa kəńyə lə Disumuyo Kɛnkɛ kamfo ku lə Moses eto kɔfi əsuə.
14 Nya bɔ́nɔ bə ɔ́tɛyi tsya nkə utidi əmə ditsyi Nasaret baakpo Yesu mfóo, átɛyi nkə wooba Onanto eto Disumuyo Kɛnkɛ kamfo nya woofloma akpa nnya Moses dítə bo!”
15 Nya mba kenke lɛkɛ lə lekpokakpokɔ mfó létakasə ənəmi bákpo lə Stefano əsuə, nya bənyə bə wə ənəmi əkəyənde fe kato eto ɔtɔnkpe eto ale.

7

Stefano Ábe Onanto Eto Dikiti Sɛ Nəmə Letsya.

1 Nya Usumunyə Ninə Kenke lɛtɔ Stefano nkə, “Etiki nnya banlɛ budi mfoo, sitinti ini banlɛ bɔtɛyi?”
2 Nya Stefano dítə wə mbuayɛ nkə, “Boantomə ku mɔ bayimi, bitsyue koto kukɔnɔ lə bɛnɔ! Diyənde eto Onanto ələkə wə əsuə óte bo ona Abraham lə Mesopotamia eto kasɔ fɛ údu mfo úsu úsiə lə kasɔ ka baakpo Haran.
3 Ɔtɛyi wə nkə, ‘Taka lə edu lə kasɔ kamfo ku lə fə betidi ɔflɔ lə esu kasɔ ka moote fə əsuə!’
4 “Nyaso údu lə wə kasɔ nya úsu úsiə lə Haran. Lə Abraham eto anto eto ukpə eto kamaa, nya Onanto lékpa wə óboko kasɔ ka binsi mfo mmi nɛ.
5 Onanto mémbudi kasɔ kamfo eto dikuku sɛkɛ saa útə Abraham fe wə kale, inni lɛ kokpa kɔni. Bomu ɔ́tɛyi wə ɔtɔnsə nkə kasɔ kamə ebofiani wə ku wə befluflu eto kale, ite bə ibə ese lefe nəmfóo, ubi saa mánkɛ wə.
6 Nnya Onanto lɛtɛyi wə ni nkə, ‘Fə befluflu ebofiani bafɔ lə kasɔ ka lenni mə kalɛ əsuə. Boosiə mfo fe ndomufɔ nya boote mə ohiã itə alɛ alofa ana flɔflɔflɔ.’
7 Nya usi ɔ́tɛyi wə tsya nkə, ‘Moolo betidi ba díyifo mə mə ndomufɔ dikpi. Nya lə nnya kamaa, buudu lə kasɔ kamfó bəbə basumu mɛ lə kaka mfo.’
8 Mməə ini Onanto lékle kɛnyɛ ku Abraham ini lelolala eto kɛnyɛklekle nɛ. Nyaso Abraham ála Isak lelo lə diyi flamflale se bále wə. Isak tsya ála Yakob lelo, nya Yakob tsya léla lelo lefosi bebi inuə ba bále díbə báfiani Yudafɔ eto ese lefosi ənuə ba lefo diye.
9 “Yakob eto bebi bamfo ásɛsə ənəmi lə mə ɔyimi Yosef əsuə. Nya bəmuə wə báte fe ndomunyə lə Egipte eto kasɔ. Fɛɛ Onanto əsiəko wə,
10 nya úləkə wə útsyiko kanyi ku bulə saa əsuə. Se Yosef lɛbɔ úńyə lə Egipte eto Oka Farao eto ənəmii, Onanto ətə wə ditsyəbi sɛɛ ku kobe, itə Oka əmə éfi wə útsyə nwə laabe Egipte eto kasɔ ku wə diyo ku bikə kenke.
11 “Lə lefe nəmfoo, kukpɛnsɛ kekleke əbə lə Egipte ku Kanan eto nsɔ kenke, nya ínə kanyinyənyə kpə éboko. Bo bana mánkɛ didisa nə buudi.
12 Nya se Yakob lɛnɔ nkə didisa kpe lə Egipte, ókpe wə bebi ba ni bo bana ditutɛ nkə besu baya didisa baboko wə.
13 Lə mə dísu nuəfəə, Yosef ələkə wə əsuə óte wə bayimi nya Egipte eto Oka tsya díbə óte Yosef eto bayimi bamə.
14 Lə nnya eso Yosef ákpe wə bayimi nkə besu bakpa wə anto Yakob ku wə

betidi kenke ba diyifo fe betidi fosi akuanse ku ɛnɔ báboko.
15 Nyaso Yakob édu úsu Egipte kaka wə ku wə bebi díkpə.
16 Kamaa, bétsyi bəkpənkpə bamə bésinkli bésuko umə wə baakpo Sikem bésu bébikə mfó. Bébikə mə lə kudi ko Abraham léya ku sika flubia eto atabi ətsyuə lə Hamɔ eto bebi ɔflɔ.
17 “Se kɛnyɛtsyətsyə ka Onanto dítsyə útə Abraham eto lefe nlɛ boyoo, wə befluflu ba mfe nkpe lə Egipte ébole béfui tinti.
18 Kafɛfɛkɔɔ, Oka fɔfɔ wə dímante Yosef étsyiko seka budi lə Egipte eto kasɔ.
19 Farao emfo ələkə nsusu bua úyifo Abraham eto befluflu bamfo disiale nya úkisi mə tsya. Itə ɔ́hiɛ mə bələkə mə bebisambi ba bále lə ayo báto bákpe lə kase buukpə.
20 “Lefe nəmfo eto lefe nnya bále Moses nɛ. Nya bənyə bə úyifo ubi wə laanɔ bobe tsya. Lə nyamfo esoo, wə antomə éfi wə bákula afa ətsyə sɔ̃ɔ̃ lə diyo.
21 Nya lefe nə bənyə bə bensiembofo wə bɔkulaa, bələkə wə lə mə əsuə. Nya Farao eto ubisiobi dísu ɔ́kɛ wə nya úfi wə ófianisə wə kafo eto ubi.
22 Óbe wə nya békluəsə wə fe Egiptenyə lə mə esu ku mə asayifofo əsuə. Nya óbe ófiani utidi wə lɛkɛ əsuəale lə wə etikididi ku wə eyifosa kenke əsuə.
23 “Se Moses léfo alɛ fosi anaa, íbə wə lə nsusu nkə lə usu obe kase banlɛ wə bayimi Israelfɔ buyifo.
24 Lə lefe nə úsu mfoo, únyə kase Egiptenyə nlɛ mə ɔni disiale buyifo. Esoo, úsu ɔ́wunsəko wə ɔ́sɔ Egiptenyə əmfo ólo.
25 Moses ébu nkə wə kosate eto betidi əbɔnɔ kasɔ nkə Onanto ebɔyɛ lə wə əsuə úləkə mə, fɛɛ mə mánnɔ nnya kasɔ nko.
26 Kəsiəsəə, únyə Israelfɔ inuə ba nlɛ bɔkpɔ. Úsu nkə lə usu okpla mə nya ɔ́tɛyi mə nkə, ‘Bebee! Bayimi, bini! Yanle bə bikakpɔ keyifo lesafimfi mi bətsyua nko!’
27 “Nya mə inuə bamə eto nwə nlɛ wə ɔyimi disiale buyifo dínə Moses útsyə kutsyə nya ɔ́tɔ wə nkə, ‘Be leka fə lə nnya əsuə? Owoe díləkə fə bo ɔtɔnkotɔnko ku okponkpo lə bo etiki nyamfo əsuə fɛ?
28 Lee, ala fə aalo mɛ fe kase fálo Egiptenyə əmə kənə?’
29 Se Moses lɛ́nɔ ditiki nəmfoo, útsyetsyi úsu ɔ́biɔ lə Midia eto kasɔ fe ɔfɔ. Nya mfó óle bebisaibi inuə.
30 “Lə alɛ fosi ana eto kamaa, Onanto eto ɔtɔnkpe ələkə əsuə óte wə fe ute wə nlɛ biyu eto kuyi botonsə eto ditsyəbi lə Sinai eto kɔtini ɔflɔ lə mfiminti mfo.
31 Se Moses dínyə nyamfo nkoo, íyifo wə naa. Nyaso lefe nə ɔ́nyi ɔ́fi nkə lə obe lesa nə inii, nnya Onanto eto ɔkɔɛ ábɔ ɔ́tɛyi nkə,
32 ‘Mɔ ni fə banamə eto Onanto, Abraham ku Isak ku Yakob eto Onanto.’ Moses étinkə ku sikpi eso wénsifo mfó bobe.
33 “Onanto əmə átɛyi wə nkə, ‘Ləkə fə afokpa! Itsyise kaka fəńyəə, kasɔ kɛnkɛ keni.
34 Mbunyə kase mɔ betidi nlɛ kanyi bunyə lə Egipte eto kasɔ mfó. Mbɔnɔ mə bɔwɔnɔnɔ ku nku bo banlɛ kakpadi mɛ. Nyaso mbubə miə lə mbə nləkə mə. Bə, mookpe fə kɔtɔ lə Egipte!’
35 “Moses emfo ni utidi wə Israelfɔ lɛ́ni nya bátɔ wə bənkə, ‘Owoe díləkə fə bo ɔtɔnkotɔnko ku okponkpo lə bo etiki nyamfo əsuə fɛ?’ Wə ni nwə Onanto létsyese nkə udi seka lə mə əsuə ku mə Ofomfokətə, ɛyɛ lə Onanto eto ɔtɔnkpe wə díləkə əsuə óte lə ute wə díkənyə lə mfiminti mfó nɛ.
36 Ókpa mə betidi bamə údunko lə Egipte nya úyifo ayanisa úləkə asa kpə óte lə Egipte eto kasɔ ku lə Lekpo Sia eto kɛnyɛ ku lə lefe nə banyɛ lə mfiminti alɛ fosi ana sɔ̃ɔ̃.
37 “Moses əmfo ni nwə lɛtɛyi Israelfɔ nkə, ‘Onanto ebotsyese mi wə unyɛləkətidi fe kase ótsyese mɛ, nya wuuləkə wə utsyiko lə mi kosate eto nti.’
38 Wə ni nwə lɛtɔnko Israelfɔ ba lɛkɛ lə mfiminti mfó. Wə lɛkɛ mfó ku bo banamə. Wə ni nwə dídinko Onanto eto ɔtɔnkpe etiki lə Sinai eto kɔtini əsuə. Wə nsi ni futsyə léfo Onanto eto ditiki nə ləətə nkpə óboko bo.

39 “Fɛɛ bo banamə mámfo Moses eto
etiki nyamə nyaso bəkə wə bətsyə
kutsyə nya bála bə eni lə beesinkli besu
Egipte eto kasɔ.
40 Nyaso bátɛyi Aaron bənkə, ‘Tsyə
bəfiə ba loofo bo bɔtɔnko ətə bo, itsyise
boante lesa nə dísu íyifo Moses əmfo wə
dínə bo ɔ́bɔnko lə Egipte eto kasɔ.’
41 Lə nyaso báto ufiə fe onantsyui eto
ubi. Wə bəkətə kedi nya bənyə disuəyuə
diyi nəmfo lə ufiə əmə béfi mə ani béyifo
mfó eso.
42 Lə nyamfo eso Onanto étsyi kama
ókpe mə. Nya oyani mə utə kofe ku
kofande ku befandebi eto kesumu, fe
kase báwɔni bákpe lə bɛnyɛləkətidi eto
kukue nkə,
‘Israelfɔ, inni mɔ bélo bebuki bítə kedi
lə alɛfosi ana nnya bɛkɛ lə mfiminti
mfó.
43 Bomu Molok eto dibú ku Romfa eto
befandebi
bia béfianinsə bəfiə ba bíkətə kedi
nɛ.
Lə nyaso muutə bəmuə mi besuko kasɔ
fãã lə Babilonia eto kama bisu
bɛkɛ mfo.’
44 “Bo banamə étsyi Onanto eto diyo
nya ɔ́tɔ, ɔ́yɛnko mə lə mfiminti kafo.
Báto diyo nəmə fe kase Onanto díləkə
óte Moses nkə bato ni pɛpɛɛpɛ.
45 Kama kamaa, bo bana ba léfo diyo
nəmə betsyiko lə mə antomə ɔflɔɔ, étsyi
ni ku mə lə lefe nə báyɛ ku Yosua, nya
bésu báfo kasɔ kamə betsyiko lə ese
nnya Onanto lélà lə mfó se bántɔ. Nya
lɛkɛ lə mə nti mfó isu ese Oka David eto
lefe.
46 Onanto ála David eto asa tinti. Lə
nnya eso David átɔ Onanto nkə utə wə
kusu lə oto kəsiəkɔ utə wə, Yakob eto
Onanto.
47 Fɛɛ Salomo ko díbə óto diyo nəmə.
48 “Fɛɛ Onanto Ǝsuəalenyə Kenke
ənsiə lə ayo nnya kawunsiə mfo eto
betidi léto. Onanto áyɛ lə wə
bənyɛləkətidi əsuə ɔ́tɛyi nkə,
49 ‘Kato ni mɔ sekakedikɔ eto lekpomɛ,
nya kasɔ ni mɔ akpa eto kətəkəkɔ.
Lə nnya esoo, nte diyo nə eto okle footo
ətə mɛ.
Sie ni kaka ele bə nsiə?
50 Lee, inni mɔ kosate díyifo asa nyamfo
kenke?’ ”
51 Lə nyaso Stefano ési ɔ́tɛyi mə nke,
“Letotidi kon eto betidi bini! Ntsyə
bimbə bofokanɔ mə! Bíti ato lə Onanto
eto ditiki əsuə fe kase mi antomə díyifo.
Lefe saa biataka kəńyə lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ
əsuə.
52 Nte Onanto eto bənyɛləkətidi ba mi
banamə dímə́ńyə lə əsuə? Bálo Onanto
eto bənyɛləkətidi ba díbə bábe letsya taa
kɔ bə Ɔsɛɛtidi Wə Onanto Lékpo Ɔhile
Utsyə lɛ bubə. Nya Ɔsɛɛtidi Wə Onanto
Lékpo Ɔhile Utsyə əməə, wə bɛni nya
bíkə wə bítə bálo wə nɛ.
53 Mi ni mba léfo Onanto eto kɔfi ko
útə mi ɛyɛ lə Onanto eto ɔtɔnkpe eto ani,
fɛɛ bɛni bíentsyue ko koto!”

Bákpɔ Stefano Aba.

54 Se bánɔ etiki nnya Stefano lɛtɛyi lə
mə əsuəə, kafo ányi mə tinti nya báyimi
mə anyi ku lɛblɔfi.
55 Fɛɛ se Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nsiko Stefano
esoo, óbesə wə ənəmi kato fãã, nya únyə
Onanto eto diyənde ku Yesu wə ńyə lə
wə sediani.
56 Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bebe! Nnyə se
kato lɛsini nya mínyə Utidi eto Ubi əmə
se uńyə lə Onanto eto sediani!”
57 Nya báfã bembembe nya béti mə ato
eto kafo nya bédufə wə lə əsuə bəmuə
wə.
58 Nya bənə wə bábɔnko lə umə əmə,
nya bétsyiko wə aba. Nya mba əmə dínə
wə bábɔnkoo, bələkə mə awukplɛ nnya
bankpe bətsyə lə okosobi wə baakpo
Saulo eto akɔ.
59 Nya lefe nə banlɛ wə aba bɔkpɔɔ,
Stefano ákpadi Bonamute nya óto ola
nkə, “Bonamute Yesu, fo mɔ lɛwɔnɔ!”
60 Óse akonki nya ófa bembembe ɔ́tɛyi
nkə, “Bonamute, fi mə abua nnya béyifo
mfo atsyɛ mə!” Nya se ɔ́tɛyi nyamfo
ólosəə, úkpə.

8

1 Lə lefe nə banlɛ Stefano boloo, Saulo
ni futsyə díkədi ute kakpe mə.

Saulo Ákpɔ Ku Bafokanɔfɔ.

Diyi nəmfo ke nya bétsyiko bɔkpɔ ku
bafokanɔfɔ kate mə ohiã lə Yerusalem.

Nya məmblɛ dítsyetsyi bésu Yudea ku Samaria eto lekpake. Fɛɛ batɔnkpe bamə alɛɛ, məmə akɛ lə mfó.
2 Nya mba léfo Yesu bánɔ eto bətsyuə ésu bétsyi Stefano bésu bébikə ku nkuɛnlo.
3 Lə nnya kamaa, Saulo ətəkəko nya úlə bafokanɔfɔ bamə kekleke nya údufə ayo kafo úkabɛbɛ basani ku besio ta kənə kələkə kakpe mə lə ayo.

Filipo Ábe Onanto Eto Ditiki Sɛɛ Nəmə Letsya Lə Samaria.

4 Nya bafokanɔfɔ lə mfó ésensə bésu kalebe saa nya banlɛ Boanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə letsya bobe.
5 Nya Filipo wəə, údu úsu Samaria nya ɔ́tɛyi betidi Ditiki Sɛɛ nəmə itsyi lə Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə əsuə.
6 Betidi kpə étsyue ato bánɔ etiki nnya ɔnlɛ budi itsyise bənyə ayanisa kpə nnya úyifo eso báfo wə ditiki nəmə.
7 Óla awɔnɔ bua kpə utsyiko lə betidi əsuə, nya nkomə eto awɔnɔ bua nyamfó lékpo kudu bembembe fɛ bábɔ lə mə əsuə. Nya ótsya mba eto ani ku akpa díkpə ku mba léba bákpo lə kasɔ tsya nya bátaka báyɛ.
8 Nyamfo esoo, disuəyuə akɛ lə Samaria eto umə tinti!
9 Osani utsyuə akɛ lə Samaria baakpo Simon, uyifo utsyuə wə leeyifo afantosi eto afa. Lə lefe kɛntsyɛ nə léfe əsuəə, uyifo utsyuə wə díkatsya betidi kekleke nya íkeyifo betidi yanii. Nya úkəbú wə əsuə ɔkplɛnyə wə lefé lə wə eyifosa ku etiki nnya úkedi eso.
10 Samariafɔ eto bekpefi ku beninə kenke ékebu wə lə kase úkate əsuə keyifo eso. Le nnya esoo, béfi wə etikididi fe, “Wə ni Onanto eto əsuəale nya baakpo Ǝsuəale Kplɛ.”
11 Se úkeyifo afa éfo lefe kɛntsyɛ esoo, béfi mə ənəmi bətəkə lə wə əsuə. Itsyise beetsyuə wə koto kanɔ wə etiki.
12 Fɛɛ mɔmɔɔ, báfo Filipo eto ditiki nə ɔnlɛ bɔtɛyi banɔ itsyi lə Onanto eto Sekadidi ku Yesu Kristo əsuə. Nya basani ku besio kpə léfo ntufləsəfləsə eto lekpa lə Bonamute Yesu Kristo eto diye əsuə.
13 Nya Simon əmə mfo tsya léfo ɔ́nɔ. Nya lefe nə ófo ntufləsəfləsə eto lekpa nəmfoo, úkətəkəko Filipo kesu kalebe saa ka ɔntɔ. Nya lə ənyəsa ku ayanisa nnya úkeyifo esoo, íyifo wə naa!
14 Nya lefe nə batɔnkpe ba lɛkɛ lə Yerusalem lɛnɔ bə Samariafɔ ébofo Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə banɔɔ, bákpe Petro ku Yohanes lə mə ɔflɔ.
15 Se bésu bédufəə, báto ola lə bafokanɔfɔ fɔfɔ bamə eto disi bə lə bafo Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ.
16 Nko ini nɛ itsyise isu ese lefe nəmfoo, bámfo tɔ Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ. Ntu ete bəfləsə mə lə Bonamute Yesu eto diye əsuə.
17 Nyamfo esoo, Petro ku Yohanes éfi mə ani bətəkə mə lə esi, nya mə tsya léfo Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ.
18 Se Simon dínyə nkə lə batɔnkpe bamfo éfi ani bətəkə mə lə esi koo, báfo Lɛwɔnɔ Kɛnkɛɛ, úfi atabi nkə lə utə Petro ku Yohanes nya ɔ́tɛyi mə nkə,
19 “Bitə mintsya əsuəale nyamfo itə bə utsyuə saa ke mimfi ani mintəkə lə ofo Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ.”
20 Nya Petro lɛtɛyi wə nkə, “Ekudi itə fə ku fə atabi kenke! Membu fə ebofo Onanto eto atɛsə boya ku atabi.
21 Embofo lekpa saa bokpa lə keyifo kamfo əsuə itsyise lɛkɔɛsi mankpa fə lə Onanto eto ənəmi.
22 Ləkə fə nsusu lə asa buayifoyifo əsuə lə alɛ Bonamute lekpakpa. Ǝtsyənə wuufi fə abua ɔtsyɛ fə lə fə nsusu bua bufi lə asa nyamfo eto okle əsuə eso.
23 Itsyise nnyə miə akpe kənənsɛ kplɛ nya asa bua eto buyifo tsya eyi fə utu, nya fafiani ndomunyə itə lebua.”
24 Nya Simon lɛtɛyi Petro ku Yohanes nkə, “Beto ola bɛlɛ Onanto lekpakpa bitə mɛ bə kotonənə kekleke ko bɛtɛyi mfo eto okle embubə mɛ lə əsuə.”
25 Nya lefe nə Petro ku Yohanes díkedi mə sedansiɛ nya bédi etiki itsyi lə Bonamute eto Ditiki Sɛɛ nə mə əsuə lə Samaria mfóo, báyɛ lə Samaria eto kəmə kpə bédi mə etiki lə Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə lefe nə besinkli bantɔ lə Yerusalem.

Filipo Édi Etiki Ku Etiopia Eto Keyifo Eto Uninə.

26 Itə Filipoo, Bonamute eto ɔtɔnkpe
wə dítsyi kato əbə ɔ́tɛyi wə nkə, “Taka lə
esu ɔnwɛdikueti lə mfiminti eto kusu ko
lidu lə Yerusalem kɔntɔ lə Gasa.”
27 Mfo ɔ́taka nya ɔ́yɛ kusu komə. Lefe
nə ɔ́ntɔɔ, ɔ́tsyako utidi utsyuə lə kusu
nlɛ bubə. Utidi əmfo éyifo uyifoyifo ninə
wə nsi lə Etiopia eto Besio eto Oka
baakpo Kandake eto sekakedikɔ eto atabi
eto kɛnyɛ. Uyifoyifo ninə əmfo étsyi
olakatokɔ lə Yerusalem.
28 Ɔ́tɔ lə oto nya unsi lə nkenke bo
ɔtɔmini nlɛ bunə kafo, nya lə kase ɔnyɛ
ɔntɔɔ, úkakla asa itsyi lə Unyɛləkətidi
Yesaya eto Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
əsuə.
29 Nya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ dídi Filipo etiki
ɔ́tɛyi nkə, “Yɛ mlə lə etu ɔtɔmini eto
nkeke bomfó.”
30 Filipo akɔse ɔ́yɛ útu wə nya ɔ́nɔ se
uyifoyifo ninə əmfo nlɛ asa bokla ketsyi
ko lə Yesaya eto kukue ko ɔ́wɔni kafo.
Nya ɔ́tɔ wə nkə, “Asa nnya fanlɛ bokla
mfo anɔ nnya kasɔ?”
31 Nya uyifoyifo ninə əmfo dítə
mbuayɛ nkə, “Owo lo, ntsyə yuubə bə
moofo nnya kasɔ bɔnɔ lə lefe nə
kuutsyuə saa ləmbə mfo loofo nnya kasɔ
buləkə kate mɛ?” Nyaso ɔ́lɛ Filipo
lekpakpa nkə ubə udufə lə nkenke eto
kufue komə kafo usiə lə wə ɔflɔ.
32 Nya etiki nnya úkakla lə Kukue
Kɛnkɛ eto Awɔnisa nnya nkpe mfó ni
nkə,
“Bákpa wə báyɛnko fe kase baayɛnko
osamu kesuko wə kalokɔ.
Nya unsi kpoo fe osamu wə dímemfi
nnya kulesa lə bákɔ wə bisə,
nya wémfe kɛnyɛ ɔ́tɛyi kulesa.
33 Bákpe wə kofani, nya bəntə ota wə
əsuə disi.
Kuutsyuə saa embofo kulesa bɔtɛyi
itsyi lə wə befluflu əsuə,
itsyise bála wə nkpə diku lə kasɔ
mfo.”
34 Nya uyifoyifo ninə əmfo lɛtɛyi Filipo
nkə, “Tɛyi mɛ, wə kosate Unyɛləkətidi
Yesaya ɔnlɛ, lee utidi bamba utsyuə?”
35 Mmə nnya Filipo dítsyiko, ɔ́tɛyi wə
asa lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue komə
əsuə, nya úləkə Ditiki Sɛɛ nəmə kasɔ ku
kase ɛnlɛ bote itsyi lə Yesu əsuə.
36-37 Nya se banyɛ lə kusu bantɔɔ, bésu
báyo kaka ntu ntsyuə nńyə lə usunte
ɔflɔ. Nya uyifoyifo ninə əmə lɛtɛyi Filipo
nkə, “Be, nyə ntu ntsyuə! Beso fəmbofo
mɛ ntufləsəfləsə eto lekpa nəmə buyifo
mfó?”
Nya Filipo lɛtɛyi wə nkə, “Lə afo anɔ
ku fə utu kenkee, ebofo mu bofo.”
38 Nya uyifoyifo ninə əmfo lɛtɛyi nkə,
“Mfo nnɔ miə Yesu Kristo ni Onanto eto
Ubi.” Nya útə nkə bəńyəsə ɔtɔmini eto
nkenke bomə, nya bédufə lə ntu bomə
əsuə, nya Filipo dífləsə wə ntu.
39 Nya lə lefe nə bábɔ lə ntu bomə
əsuəə, Bonamute eto Lɛwɔnɔ ákpa Filipo
dídunko, nya uyifoyifo ninə əmfo
ménsinyə wə bio. Úsukosə wə kusu ko
ɔnyɛ ku disuəyuə.
40 Nnya kamaa, Filipo əńyə nkə uńyə lə
umə wə baakpo Asoto. Idu mfóo, óbe
Ditiki Sɛɛ nəmə letysa lə kəmə ka nkpe lə
kusu mfó kenke isu ese lefe nə údufə
Kaisarea eto umə.

9

Saulo Áyani Ǝsuə Útə Yesu.

1 Le lefe nəmfo kenke əsuəə, Saulo áti
kama Bonamute eto bafokanɔfɔ kekleke
nkə lə olo mə. Nya úsu Yudafɔ eto
Usumunyə Ninə Kenke ɔflɔ.
2 Mfó úsu ɔ́tɔ nkə bətə wə ekue lə ufi
ɔlɛ usuko Yudafɔ eto ntsyakɔ lə Damasko
lə ɔkɛ əsuəale umuə basani ku besio ba
kenke díkafo Ditiki Sɛɛ eto kusu fɔfɔ
komfo bánɔ lə okpa mə usuko
Yerusalem.
3 Nya lefe nə Saulo díkanyi ɔfi
Damasko ku wə nsusu bomfoo, dikunə
diyənde ditsyuə ko dítsyi kato lékpo wə
lə əsuə.
4 Údu ɔ́nɔ nya ɔ́nɔ ɔkɔɛ utsyuə nlɛ wə
bɔtɛyi nkə, “Saulo, Saulo, beso fanlɛ mɛ
bɔkpɔnko kekleke nko?”
5 Nya Saulo lɛtɔ nkə, “Bonamute, fə
owoe uni?”
Ɔkɔɛ əmə ətə mbuayɛ nkə, “Mɔ Yesu
wə fanlɛ bɔkpɔnko kekleke uni.
6 Mɔmɔɔ, taka lə esu umə əmə.
Bɔɔtɛyi fə lesa nə ele bə yifo.”
7 Nya betidi bamə ku Saulo nyɛ lə kusu
bantɔ mfó léle bəńyə, bánte lesa nə

baatɛyi. Bánɔ nkomə eto etikididi, fɛɛ bənnyə kuutsyuə saa.
8 Nya lefe nə Saulo létaka úńyə fɛ úminkli ənəmii, wénsifo bunyə. Nya bálɛ wə lə kɔni bákpa wə bédufənko Damasko eto umə.
9 Úsiə mfo eyi ətsyə wənńyə asa, wéndi lesa, wənnə kulesa.
10 Nya lə lefe nəmfóo, okasebi wə léfo ɔ́nɔ ákɛ lə Damasko wə baakpo Ananias. Bonamute ələkə əsuə óte wə ókpadi wə ɔ́tɛyi nkə, “Ananias!”

Nya ɔ́tɔnɔ nkə, “Bonamute, nnyə mɔɔ!”
11 Nya Bonamute lɛtɛyi wə nkə, “Taka lə ayɛ lə kusu ko baakpo Kusutsyɔtsyɔ, nya lə esu Yuda eto diyo lə atɔ nwə baakpo Saulo wə ditsyi Tarso eto disi. Okpe mfo ɔlɛ ɔla boto.
12 Nya lə buləkəkate bomə əsuəə, únyə osani utsyuə wə baakpo Ananias wə díbə úfi ani útəkə wə lə disi itə bə usinkli nyə asa.”
13 Mfo nya Ananias díləkə kɛnyɛ ɔ́tɛyi nkə, “Bonamute, mbɔnɔ sesiasesia bulə bo eto okle utidi əmfo nlɛ bafokanɔfɔ bokpe lə Yerusalem!
14 Nya míkanɔ tsya bə ófo əsuəale eto ekue utsyiko lə besumunyə ninə ɔflɔ nkə ubə umuə bafokanɔfɔ kenke lə Damasko!”
15 Fɛɛ Bonamute átɛyi wə nkə, “Su lə esu eyifo lesa nə míntɛyi fə. Nnya ni bə mbuləkə utidi əmfo miə lə udi mɔ ɔyɛkpa wə luufi Ditiki Sɛɛ nəmə usuko mba lenni Israelfɔ ku baka ku Israelfɔ kenke lə bate mɛ.
16 Mɔ kosate ebote wə kase sɔ̃ɔ̃ ele bə ɔyɛ udi ohiã lə mɔ disi.”
17 Nyaso Ananias ésu údufə diyo nə Saulo lɛkɛ, nya úfi wə ani útəkə lə wə, nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Mɔyimi Saulo, Bonamute Yesu wə díləkə wə əsuə óte fə lə kusuu, wə Yesu kosate ke ni futsyə létsyese mɛ fə ɔflɔ nkə lə esinkli ənyə asa nnya lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ lə disiəko fə.”
18 Lamfolamfoo, iyifo Saulo fe bufə bəfə lesatsyuə nə nte fe akpɛ eto dikpə seka lə wə ənəmi nya útsyiko asa bunyə. Nya se ótaka uńyəə, béyifo wə ntufləsəfləsə eto lekpa lə Yesu eto diye əsuə.
19 Nya se údi lesa ólosəə, usinkli údufə lə wə əsuə úmuə ale.

Saulo Ábe Dikiti Sɛ Nəmə Letsya Lə Damasko.

Saulo əsiə lə bafokanɔfɔ ɔflɔ lə Damasko itə eyi asiani.
20 Lə lefe nəmfo əsuəə, údu úsu Yudafɔ eto ntsyakɔ úsu údi etiki úləkə óte nkə Yesu eyifo Onanto eto Ubi.
21 Iyifo mba kenke lɛnɔ wə ditiki nəmfo yanii. Nya bátɔ mə əsuə bənkə, “Inni utidi əmfo létsya ófe úkalo Yesu eto mba ntəkəko wə lə Yerusalem lefe nə léfe məə? Nya inni bubə úbə nkə wəəbə umuə bafokanɔfɔ usuko besumunyə ninə ɔflɔ?”
22 Nya Saulo dísukosə wə etiki sɛtɔ ókpasɛ ɔ́tɛyi nkə sitinti ɔnlɛ bɔtɛyi. Yudafɔ ba lɛkɛ lə Damasko mfó eto kuutsyuə mámfo kulesa bɔtɛyi kəńyə lə wə əsuə. Ókpasɛ mə nkə Yesu ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə əmə.
23 Lə lefe kpə eto kamaa, Yudafɔ bamə átsya báse uyi bənkə boolo Saulo.
24 Fɛɛ bətsyuə əbə bátɛyi wə itsyi lə ketsyue kamə əsuə. Lə nyamfo esoo, bákase umə əmə eto mbɔsie ketsye ku kakɔmi itə kase buunyə wə balo eso.
25 Nyaso lə ketsye kanii, Saulo eto bayɛnkotsyuə éfi wə bákpe lə ditsyitsya kafo nya báyɛko wə ku ukuə lə dibiə nə nkpe lə ofati əsuə úbə kasɔ ɔ́bɔ údu lə umə əmə.

Saulo Ésu Údufə Yerusalem.

26 Se úsu údufə Yerusalem, óla nkə lə usu ɔkɔ ku bakasebi ba nkpe mfó. Fɛɛ bámfo bánnɔ bə uyifo okasebi eso mə tsya áte wə sikpi.
27 Nyaso Barnaba áwunsəko wə ókpa wə úsuko batɔnkpe bamə ɔflɔ ɔ́teyi mə kase ótsyako Bonamute lə kusu, nya Bonamute dídi wə etiki. Usi ɔ́tɛyi mə kase Saulo díləkə əsuə óte údi etiki lə kpakpaakpe itsyi lə Yesu əsuə lə Damasko.
28 Lə nyasoo, báfo wə bákpe lə mə nti, ɔ́kɛ ku mə nya báyɛ bábé Ditiki Sɛɛ nəmə letsya lə Yesu eto diye əsuə lə Yerusalem.
29 Nya kama údi etiki nya ókpe kənə ku Yudafɔ bətsyuə ba laatɛyi Sigriki, fɛɛ bábɛbɛ kusu bə lə balo wə.

30 Lefe nəmfóo, se wə bayimi ba ni
bafokanɔfɔ lɛnɔ nnya nkoo, bákpa Saulo
bésuko Kaisarea nya bákpa wə bátsyese
wə umə Tarso.
31 Lə lefe nəmfóo, bafokanɔfɔ kenke ba
lɛkɛ lə Yudea ku Galilea ku Samariaa, ála
báwɔnɔ bəsiə, sikpi eto bulə saa mensikɛ
mə lə əsuə, nya bənyə sɛtɔsusu nya bəsiə
nkpə lə Bonamute eto kototsyuetsyue
əsuə, nya béfi mə əsuə bákpe lə Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ eto əsuəale eto bɔwunsəko əsuə.

Petro Ésu Lida Ku Yopa.

32 Petro áyɛ ótsyilama nlebe kpə óbe
bafokanɔfɔ kenke. Nya úsu únyə
bafokanɔfɔ ba nkpe lə umə wə baakpo
Lida tsya.
33 Mfó úsu únyə osani utsyuə wə
baakpo Ainea wə nlɛ bufi nlabe lə kalebe
kani, ani ku akpa díkpə alɛ mfamfla sɔ̃ɔ̃.
34 Nya se Petro dínyə wəə, ɔ́tɛyi wə
nkə, “Ainea, Yesu Kristo átsya fə bufi!
Taka əńyə lə əkənə fə belabeke!”
Lamfolamfo Ainea átaka uńyə.
35 Nya se betidi ba kenke nkpe lə Lida
ku Saron eto kəmə dínyə bə Ainea átaka
ɔlɛ bɔyɛ kafe mfóo, bátsyi bawuninsə
béfi əsuə bətə Bonamute əmə.
36 Usio utsyuə wə léfo ɔ́nɔ akɛ lə Yopa
wə baakpo Tabita nya lə Sigriki əsuə bə
Dorkas eto kasɔ ni kafɛ. Úfi wə lefe
kenke úyifo kasɛɛ kpə nya úyifo kafo
ɛkpɛ útə bakombo.
37 Úbə ɔ́nɔ bufi nya úkpə. Se bəfləsə
wə ntu bálosəə, bésu bálɔ wə bákpo lə
abanslo kato.
38 Lefe nəmfó se bánɔ bə Petro əbə
údufə Lida itsyise Lida mantsyo lə Yopa
ɔflɔɔ, bafokanɔfɔ lə Yopa ákpe wə betidi
inuə bə bakpa wə baboko Yopa akpa
akpa.
39 Nyaso Petro əmuə əsuə nya útəkəko
mə besu kaka balabesə wə kato. Nya
bakɔbəsiə ba nkpe mfóo, díńyə
batsyilama Petro banlɛ nku buwi, nya
béfi awu akpa akpa nya Dorkas léka lə
wə nkpə lefe banlɛ wə bote.
40 Petro ətə nkə məmblɛ bɔ lə diyo
nəmə kafo nya óse akonki óto ola. Nya
útsyi ənəmi útə ɔkɔ əmə nya ɔ́tɛyi nkə,
“Tabita, taka!” Lamfolamfo úmənkli wə
ənəmi, nya kase únyə Petro koo, ótaka
úsiə.
41 Nya Petro ənə kɔni utsyuə nya
ɔ́wunsəko wə ótaka únyə. Petro esinkli
ókpadi bafokanɔfɔ ku bakɔbəsiə bamə
bəbə, nya úfi wə ókpe mə lə ani ku nkpə.
42 Nya ditiki nəmfo dísensə lékpo lə
Yopa mfó, itə betidi kpə áfo Bonamute
bánɔ.
43 Lə nnya kamaa, Petro əsiə lə Yopa
mfó itə eyi kpə lə nwə baakpo Simon wə
díkeyifo kubukikue eto keyifo mfó ɔflɔ.

10

Petro Ésu Únyə Kornelio.

1 Lə lefe nəmfóo, osani utsyuə əsiə lə
Kaisarea eto umə wə baakpo Kornelio.
Uyifo uninə utə Romafɔ eto bamamanyə
eto ditsyukpa nə baakpo Italiafɔ.
2 Uyifo utidi sɛɛ nya wə ku wə diyo eto
betidi kenke díyifo mba leesumu Onanto.
Utidi əmfo ákawunsəko Yudafɔ eto
bakombo, nya úkato ola lefe saa kətə
Onanto.
3 Diyi lɔni lə ketsyitsyokɔmi eto
abombo ətsyə sekaa, únyə buləkəkate
butsyuə. Únyə lə buləkəkate əsuə bomə
nkə Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə əbə, nya
ókpadi wə nkə, “Kornelio!”
4 Nya lefe nə Kornelio dínyə wəə, óbe
wə tũũ ku sikpi nya ɔ́tɔ wə nkə,
“Onamute, be ini?”
Onanto eto ɔtɔnkpe əmfo átɛyi wə
nkə, “Kase faato ola ku kase feeyifo kafo
ɛkpɛ kətə betidi édufə Onanto ənə.
5 Kpe betidi bətsyuə lə besu Yopa lə
besu bakpadi osani wə baakpo Simon wə
bensi baakpo Petro baboko.
6 Okpe lə Simon wə nsi lə lekpo ɔflɔ wə
leeyifo kubukikuə eto keyifo mfo.”
7 Se Onanto eto ɔtɔnkpe əmfo díduu,
Kornelio ákpadi wə diyo eto betidi inuə
ku bamamanyə eto mba laase wə tsya
eto ɔni wə ni utidi sɛɛ.
8 Nya ɔ́tɛyi mə lesa nə díbə, nya ókpe
mə nkə besu Yopa.
9 Se kale dísiə nya banyɛ lə kusu bantɔ
nya ibu sɛkɛ lə bedufə Yopa mfóo, Petro
ábe úsu diyo nə bankpe eto kato itə
kakɔmi eto lefosi abombo ənuə eto
olatoto. 10 Kukpɛnsɛ étsyiko wə bɔlɛ, fɛɛ

mfe banlɛ lesa bonwa nɛ. Nya únyə buləkəkate butsyuə.
11 Únyə se kato lɛsini, nya únyə lesa nə
fe kafia flubia kplɛ kətsyuə ka lɛmɔ, nya
banlɛ kə lə esi ana nyamə ketsyi kato
kanlɛ kasɔ bubə. 12 Lə kafia kamə kafo
aakə bebuki akpa akpa ku bawa ku
baklɔbɛ.
13 Mfó ɔ́nɔ ɔkɔɛ utsyuə nlɛ bɔtɛyi nkə,
“Petro, taka, lo lə edi!”
14 Fɛɛ Petro édi etiki ɔ́tɛyi nkə, “Owo
lo! Kulefe! Bonamute, méndi tɔ kulesa
nə Yudafɔ leekisi budi nyə!”
15 Ɔkɔɛ emfo esi ɔ́tɛyi wə nkə, “Lesa nə
Onanto díyifo kɛnkɛɛ, mantɛyi fə iyifo
ekisisa!”
16 Únyə buləkə kate bomfo sitsyə sɔ̃ɔ̃.
Nya ditsyəfə kamaa, bétsyi kafia kamfo
besuko kato.
17 Lefe nəmfoo, ditsyəbi nə díləkə əsuə
léte mfó éyifo Petro yanii, nyaso ɔ́tɔ wə
əsuə nkə, “Be nnya mínyə mfo lete, nnya
kasɔ nkpə?” Lefe nəmfo kee, betidi ba
Kornelio lékpe mfó əbə bédufə umə
əmə. Nya se bənyə diyo nə banlɛ
bɔbɔbɛɛ, bəbə bəńyə lə ni kesie.
18 Nya bəńyə banlɛ kaka Simon Petro
nkpe disi bɔtɔ.
19 Nya se Petro dísiə úkəbu disi itsyi lə
buləkəkate bo únyə əsuəə, Lɛwɔnɔ ídi
wə etiki lɛtɛyi nkə, “Bebe basani itsyə
əbə balɛ fə bɔbɛbɛ.
20 Taka, muə əsuə lə esu ko mə. Mante
sikpi ku mə butəkəko kesu. Mɔ uni
létsyese mə.”
21 Nyaso Petro ésu únyə mə nya ɔ́tɛyi
mə nkə, “Mɔ ni nwə bɛnlɛ bɔbɛbɛ.
Bomfo buɛɛ.”
22 Bətə wə mbuayɛ bənkə, “Butsyi
Kornelio wə ni Romafɔ eto omamanyə
ninə ɔflɔ. Uyifo utidi sɛɛ wə ləəsumu
Onanto. Nya Yudafɔ kenke laala wə asa
tinti. Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə lɛtɛyi
wə nkə okpe fə utidi lə əbə wə diyo lə
ɔnɔ fə kɛnyɛ eto etiki nya fanyɛnko.”
23 Lə nyaso Petro átɔnɔ ókpa mə
údufənko kaka onkpe nya ófo mə fe wə
bafɔ útə bátsyimɛ wə ɔflɔ.
Se kale dísiəə, ótaka útəkəko mə. Nya
bafokanɔfɔ ba ditsyi Yopa mfo eto
bətsyuə dítəkəko mə bésu.
24 Bésu bédufə Kaisarea kəsiəsə. Lefe
nəmfóo, Kornelio ébokpo wə diyo eto
betidi utsyə ku wə bayɛtsyuə bətsyuə
nya bensi bensəkə Petro eto bubə
kedufə.
25 Kase Petro nlɛ diyo nəmə budufəə,
Kornelio átsyako wə nya óse akonko lə
Petro eto ənəmi nya óbokosə wə disi
kasɔ.
26 Fɛɛ Petro átɛyi wə nkə, “Taka əńyə!
Mintsya utidi ətə mini.”
27 Nya lə kase bantɔ banlɛ etiki budii,
Kornelio ákpa wə úsuko kaka betidi fɛfɛ
létsya bensi.
28 Nya Petro lɛtɛyi mə nkə, “Mi kosate
yi biə bo Yudafɔ eto kɔfi məntə kusu nkə
ndufə utidi wə lenni bo ɔni eto diyo nye
nsu wə ɔflɔ kulaatsya. Fɛɛ Onanto ələkə
óte mɛ nkə membu kuutsyuə saa fe utidi
wə dimeńyə utə lee menyifo kɛnkɛ.
29 Lə nyaso se fákpe fə bakpadi mɛɛ,
mánni nya míntaka mímbə nɛ. Nya beso
bɛnlɛ mɛ bokpadi?”
30 Kornelio átɛyi wə nkə, “Fe eyi ana
ni nnya léfee mməə, nya lə lefe nəmfo
sekaa, se minlɛ ola boto lə kakɔmi eto
ətsyə eto lefe lə mɔ diyoo, lefua utidi
utsyuə ko lɛbɔ úńyə mɛ lə ənəmi, okpe
awu nnya díkəyənde!
31-32 Ɔ́tɛyi mɛ nkə, ‘Kornelio, Onanto
ánɔ fə olatoto ku kase feeyifo kafo ɛkpɛ
kətə betidi. Nyaso kpe betidi lə besu
Yopa lə bakpadi nwə baakpo Simon wə
bensi baakpo Petro wə nkpe lə Simon wə
leeyifo keyifo kubukikue eto lə lekpo ɔflɔ
baboko.’
33 Nko eso lamfolamfo mínkpe fə
ɔtɔnkpe miə ubə okpadi fə lə əbə nya
fintsya lekplatsya fátaka fákpe akpa
kusu fəbə nɛ. Nyaso bomblɛ si lə Onanto
eto ənəmi mfo busəkə fə bə lə əbə atɛyi
bo ditiki nə Bonamute lɛtɛyi fə nkə
batɛyi bo.”

Petro Édi Etiki Úləkə Ditiki Sɛɛ Nəmə Kasɔ Óte Mə.

34 Nyaso Petro édi mə etiki nkə, “Nnyə
ntsyə lekpo sitinti minkə Onanto aambe
betidi eto ənəmi lə wə eyifosa əsuə.
35 Bomu kusə saa eto utidi wə
laabokosə wə əsuə kasɔ kətə wə, keyifo
kasɛɛ, wə waala nɛ.

36 Mfo nnɔ miə bɛnɔ Ditiki Sɛɛ nə
Onanto díləkə óte Israelfɔ bə, ɛyɛ lə Yesu
Kristo wə ni betidi kenke eto Onamute
əsuəə, boonyə diyuə.
37 Biyi lesa kplɛ nə díbə Israel eto kasɔ
kenke idu lə lefe nə Yohanes lébe letsya
lə Galilea eto kasɔ itsyi lə ntufləsəfləsə
eto lekpa nəmɔ əsuə.
38 Nya bɛnɔ tsya kase Onanto lékpo
Yesu wə ditsyi Nasaret ɔhile utsyə lə lefe
nə úfi Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ku əsuəale útə wə.
Nya ótsyilama úkeyifo asa sɛɛ, nya
ótsya mba Obonsam díkelə kɛlɛkɛ mə
ketsyiko lə bulə bomə əsuə itsyise
Onanto əsiə ko wə.
39 "Búdi adansiɛ lə asa nnya kenke
úyifo lə Israel eto kasɔ ku Yerusalem.
Mfó əmə básɔ wə lə uyikabie əsuə bálo
nɛ.
40 Fɛɛ Onanto esi ótaka wə utsyiko
ɔkɔmə úbə nkpə lə diyi tsyəfə əsuə nya
úləkə wə óte betidi dínyə.
41 Fɛɛ inni betidi ba kenke dínyə wə.
Bomu bo mba Onanto díləkə nkə budi
wə badansiɛɛ, bo ni mba dínyə wə nɛ.
Nya búdi nya búnə ku wə lə wə botaka
kəńyə eto kama.
42 Bo ni mba ótsyese nkə busu bɔtɛyi
Ditiki Sɛɛ nəmə lə kalebe saa butə betidi
nɛ. Nya lə buləkə bote boənkə, Onanto
ni futsyə díləkə Yesu fe Okponkpo itə
bəkpənkpə ku kawunsiə eto betidi
kenke.
43 Nya Onanto eto bənyɛləkətidi ba
kenke dídi etiki itsyi lə wə bənkə utsyuə
saa kee léfo wə ónɔɔ, Onanto ebufi wə
abua ɔtsyɛ wə lə Yesu eto diye eto
əsuəale əsuə."

Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ Áyifə Dísiə Lə Mba Lenni Yudafɔ Tsya Ǝsuə.

44 Nya lefe nə Petro ńyə ɔnlɛ etiki
nyamfo budii, Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ áyifə dísiə
lə mba kenke lɛkɛ mfo banlɛ Petro eto
ditiki nəmə bɔnɔ əsuə!
45 Yudafɔ eto bafokanɔfɔ ba dítəkəko
Petro betsyi Yopa bəbə mfóo, etiki
nyamə éyifo mə yanii! Itsyise Onanto ətə
wə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nəmə áyifə díbə dísiə
lə mba lenni Yudafɔ tsya əsuə.
46 Fɛɛ bəmbofo bɔtɛyi bə inni nko ini.
Itsyise bánɔ se banlɛ bele bamba kpə
bɔtɛyi katɛsɛ Onanto. Nya Petro lɛtɛyi
nkə,
47 "Betidi bamfo tsya áfo Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ fe kase bo tsya lefo esoo,
boəmbofo bɔni boə boəmbufləsə mə
ntu."
48 Nyaso útə kusu nkə bəfləsə mə ntu
lə Yesu Kristo eto diye əsuə. Lə nyamfo
eto kamaa, bálɛ Petro lekpakpa bə usiə
lə mə ɔflɔ itə eyi asiani.

11

Petro Ǝləkə Asa Kasɔ Óte Yerusalem Eto Bafokanɔfɔ.

1 Yanklɛ fɛ batɔnkpe bamə ku
bafokanɔfɔ bamba lə Yudea lɛnɔ bə
betidi ba lenni Yudafɔ tsya ébɔtsyi
báwuninsə báfo Onanto eto Ditiki Sɛɛ
nəmə bánɔ.
2 Nyaso lefe nə Petro dísinkli úsu
Yerusalem eto umɔə, Yudafɔ eto
bafokanɔfɔ ba lɛkɛ mfóo, mántɔnɔ ko
wə. Nya bátɔ wə bənkə,
3 "Beso fésu fásɔnɔ lə bafɔ ba dímanla
alo nya fákpe kɔni lə ɔkpɛ ɔni əsuə fédi
lesa ku mə?"
4 Nyaso Petro ələkə etiki nyamfo kenke
kasɔ óte mə nkə,
5 "Lə lefe nə minkɛ lə Yopa minlɛ ola
botoo, nnyə buləkəkate butsyuə. Mfó
mínyə kafia kplɛ kətsyuə ka banlɛ lə esi
ana kétsyi kato banlɛ kə kasɔ bobokosə
lə mɔ ɔflɔ.
6 Se minlɛ ola mímbee, nnyə bebuki
akpa akpa eto kakle kpe lə kafia kamə
kafo, batobuki ku betubuki ku mba
laabɔdi lə kasɔ ku baklɔbɛ ákpo mfó.
7 Ete mínɔ ɔkɔɛ utsyuə nlɛ etiki budi
katɛyi nkə, 'Petro! Taka, lo lə edi!'
8 "Nyaso nləkə kɛnyɛ ntɛyi minkə,
'Kula o-o! Kulefe! Bonamute, méndi tɔ
kulesa nə Yudafɔ leekisi budi nyə.'
9 "Fɛɛ ɔkɔɛ əmfo esi údi etiki útsyi
kato ɔ́tɛyi nkə, 'Lesa nə Onanto diyifo
kɛnkɛɛ, mantɛyi fə diyifo dimankpa.'
10 "Nnyə buləkəkate bomfo sitsyə sɔ̃ɔ̃.
Lə nnya kamaa, kafia kplɛ kamfo ka eto
kafo bebuki bamfo nkpoo, bétsyi ke
bábesə kato isu ese lefe nə kánya vĩĩ.
11 Lə lefe nəmfó tututuu, betidi itsyə ba
bákpe bə bakpa mɛ baboko Kaisarea əbə
bédufə diyo nə minkɛ.

12 Nya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ lɛtɛyi mɛ nkə
ntəkəko mə lə busu. Mɔ bayimi ekua
bamfo ditsyi Yopaa, ətəkəko mɛ busu
Kaisarea búsu búdufə osani wə lekpe mɛ
batɔnkpe ini Kornelio eto diyo.
13 Ɔtɛyi bo kase Onanto eto ɔtɔnkpe
díləkə əsuə óte wə nya ótɛyi wə nkə,
'Bɛbɛ utsyuə akpe Yopa lə usu ɔbɛbɛ
nwə baakpo Simon Petro.
14 Wuudi mi etiki nnya luutə bə fə ku
fə diyo eto betidi kenke luunyə bofo.'
15 "Fɛ míntsyiko Ditiki Sɛɛ nəmə
bɔtɛyii, Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ébubə dídufə mə
məmblɛ kenke lə əsuə fe kase dídufə bo
lə əsuə lə kasɔ ketsyikokɔ kamə!
16 Nyamfo dítə mínkloma lesa nə
Bonamute lɛtɛyi lefe nə ótɛyi nkə, 'Sitinti
Yohanes efi ntu ufləsə betidi. Fɛɛ Onanto
ebufi Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ufləsə mi.'
17 Nya lə Onanto ətə betidi ba lenni
Yudafɔ ətəsa nyamfo fe kase úfi útə bo
lə lefe nə bófo Bonamute Yesu Kristo
bɔ́nɔɔ, owoe mini bə lə mmfo Onanto
kusu buti nko?"
18 Se bánɔ etiki nyamfoo, bénsite lesa
nə bɔtɛyi. Bomu bátɛsə Onanto bátɛyi
bənkə, "Sitinti Onanto ətə betidi ba lenni
Yudafɔ tsya kusu nkə batsyi bawuninsə
lə bənyə nkpə."

Bafokanɔfɔ Lə Antiokia Efui Bakpe.

19 Nya lefe nə asa nyamfo nlɛ bubə
nkoo, bafokanɔfɔ ba dítsyətsyi bédu lə
bulə bo dítu mə itsyi lə kase bálo Stefano
əsuəə, bésu bédufə Foinike ku Kipro ku
Antiokia eto kəmə. Nya bátsyilama
banlɛ ditiki sɛɛ nəmə bɔtɛyi Yudafɔ hã.
20 Nya bafokanɔfɔ ba ditsyi Kipro ku
Kirene dísu Antiokia bésu bátɛyi betidi
ba lenni Yudafɔ Bonamute Yesu eto
Ditiki Sɛɛ nəmə.
21 Nya se Bonamute eto əsuəale lɛkɛ
ko mə esoo, bafokanɔfɔ ba dífi əsuə bətə
Bonamute əbə befui bakpe.
22 Lefe nə bafokanɔfɔ ba nkpe lə
Yerusalem lɛnɔ ditiki nəmfoo, bátsyese
Barnaba bə usu lə usu obe lesa nə nlɛ
bubə lə Antiokia.
23 Se úsu údufə mfó nya únyə kase
Onanto lɛwunsə ko məə, únyə disuəyuə
tinti nya usi ókpe mə nkɛale nkə bəńyə
kekleke lə bofokanɔ əsuə nya lə bedi
ɔnukualɛ bətə Bonamute ku mə utu
kenke.
24 Barnaba eyifo utidi sɛɛ wə nkpe
bofokanɔ nya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nsi ko wə
tinti. Ɛyɛ lə wə bɔwunsəko əsuəə,
bafokanɔfɔ bamə əbə befui bakpe.
25 Lə nnya kamaa, Barnaba ésu Tarso,
úsu ɔ́bɛbɛ Saulo mfo.
26 Se únyə wəə, ókpa wə bédu bəbə
Antiokia nya mə inuə bamə dísiə mfó
lɛlɛ wɔlɔlɔ. Bakɛ mfó bákate betidi kpə
asa. Antiokia mfóo, nya betsyiko
bafokanɔfɔ bokpo bə Kristofɔ nɛ.
27 Lə lefe nəmfo tututuu, Onanto eto
bənyɛləkətidi bətsyuə etsyi Yerusalem
bəbə Antiokia.
28 Mfó mə nti eto ɔni wə baakpo
Agabo, létaka uńyə lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto
əsuəale əsuə nya ótɛyi nkə kukpɛnsɛ
kekleke ebubə lə kawunsiə kenke.
Nyamfo əbə ítə lə lefe nə Romafɔ eto
Okankplɛ wə baakpo Klaudio nlɛ seka
budi.
29 Nyaso bafokanɔfɔ bamə éfi nsusu bə
baako asa lə befi batsyese bafokanɔfɔ ba
nkpe lə Yudea eto kasɔ. Nya mə utsyuə
saa léko kase woofo.
30 Nya se báko bikə biaməə, béfi mi
bətə Barnaba ku Saulo nya béfi mi bésu
bətə Yudea eto bafokanɔfɔ eto beninə.

12

Herodes Ákpe Batɔnkpe Bamə Bulə.

1 Lə lefe nəmfo əsuə, Oka Herodes
əmuə bafokanɔfɔ eto bətsyuə nkə lə
ókpe mə bulə kekleke.
2 Útə balo Yakobo wə ni Yohanes eto
ɔyimisani ku lesiabi.
3 Nya se únyə nkə nnya úyifo ákɛ
Yudafɔ ɔkɔɛɛ, úmuə Petro tsya lə lefe nə
beedi Abolo nnya Ǝyənkisəsa Ləmbə eto
Diyi.
4 Se bəmuə wəə, bákpe wə lə diyo
kaka mba laase diyo nəmə eto ena ena
eto akpa ana ba laafloma bətsyuə ńyə
lefe saa banlɛ wə bose. Herodes eto
nsusu ni bə lə ubə ufi wə utə betidi lə
bakponko wə lekpo lə mə diyisɛɛ nə
baakpo Ukpə Ásə Bo Ɔyila eto kama.
5 Nyaso mba laase mfó ákase Petro lə
diyo nəmə. Fɛɛ bafokanɔfɔ bamə ákato

ola kekleke ákalɛ Onanto lekpakpa lə wə disi.

Onanto Ǝləkə Petro Wə Bákpe Lə Diyo.

6 Nya lə ketsye ka eto kəsiəsə ka
Herodes díbu disi nkə wútələkə Petro lə
diyo utə betidi bamәə, Petro álabe
selabe lə mba laase eto inuə eto nti. Nya
bákpe wə lə kɔnyɔ kplɛ ko béfi batsyasə
lə mə kosate eto ani əsuə. Nya fɛ mba
laase mfó eto bətsyuə díńyə banlɛ siku
siamə bose.
7 Akpaakpa koo, Kato eto Ɔtɔnkpe ko
lɛbɔ nya lekpasə léfo diyo nəmə kenke.
Nya Kato eto Ɔtɔnkpe dífi wə kɔni útəkə
Petro lə lekpake ósanklisə wə nya ɔ́tɛyi
nkə, “Kɔse mlə lə ataka əńyə!” Kɔnyɔ
kplɛ ko nkpe wə lə kɔni lɛsini kɔ́bɔ
kókpo lə kasɔ.
8 Nya Kato eto Ɔtɔnkpe əmə lɛtɛyi wə
nkə, “Fi fə awu ku afɔkpa akpe.” Nya
Petro díyifo nko. Nya Ɔtɔnkpe əmə disi
ɔ́tɛyi wə nkə, “Fi fə awu kɛntsyɛ akpe lə
ətəkəko mɛ.”
9 Nya Petro létaka útəkəko wə, nya
ɔ́bɔ lə diyo nəmə kafo. Lefe nəmfo
kenkee, wánte lə lesa nə Kato eto
Ɔtɔnkpe əmə nlɛ buyifo eyifo sitinti, úbu
nkə kola ete ɔnlɛ busiə.
10 Nya báyɛ báfe mba laase eto
ditsyukpa tutɛ ku bənuəfə. Nya se báyo
situ eto kesie kplɛ ka baayɛ kedufə umə
əməə, siku siamə kosate ko lɛsini əsuə.
Nya báyɛ lə kesie kamə tsya báfe. Nya se
báyɛ bésu sɛtɔ sɛkɛɛ, Kato eto Ɔtɔnkpe
əmə ko lénya údu lə wə ɔflɔ.
11 Lə nnya kamaa, fɛ Petro léte lesa nə
díbə wə lə əsuə nya ɔ́tɛyi wə əsuə nkə,
“Mɔmɔ mbote miə sitinti ini bə
Bonamute létsyese wə Ɔtɔnkpe əmfo
nkə ubə uləkə mɛ utsyiko lə Herodes eto
ani ku asa nnya Yudafɔ díbu bə booyifo
mɛ tsya lə diyo nəmfo kafo!”
12 Nya se únyə nnya díbə utsyə lekpoo,
údu úsu Maria wə ni Yohanes Marko eto
ambe eto diyo kaka betidi kpə létsya
banlɛ ola boto.
13 Nya se Petro léyo diyo nəmə eto
kəsiəə, ɔ́sɔ siku siamə. Nya
uyifoyifosiobi utsyuə wə baakpo Roda
ábɔ úsu nkə woabe futsyuə uni.
14 Se ɔ́nɔ Petro eto ɔkɔɛ utsyə lekpoo,
únyə disuəyuə ofensə! Itə wánsini wə
siku siamə, bomu útsyetsyi úsu wə
betidi ɔflɔ úsu ɔ́tɛyi mə nkə Petro əbə
uńyə lə siku kama.
15 Bátɛyi wə bənkə, “Ntɔ disi lébia fə?”
Nya usi úńyə lə nnya əsuə nkə sitinti ini.
Nyaso bátɛyi wə bənkə, “Nyalɛ ətsyuəə,
wə kato eto ɔtɔnkpe uni!”
16 Lə lefe nəmfo kenke əsuəə, Petro esi
úńyə ɔlɛ kesie eto siku bɔsɔ. Nya lefe nə
básini se nya bənyə wəə, íyifo mə yanii.
17 Úyifo mə kɔni nkə bánkpo kudu.
Ɔtɛyi mə asa nnya díbə ku kase
Bonamute díbə úləkə we utsyiko lə diyo
nəmə kafo. Nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bisu
bɛtɛyi Yakobo ku bayimi bafɛfɛ asa nnya
díbə.” Nya udu mə lə ɔflɔ úsu kalebe
bamba.
18 Nya se kale dísiəə, íyifo mba laase
mfó yaa, nya éboko bulə kpə. Bátɔ mə
əsuə bənkə, “Se tutuutu Petro lefe
mɔmɔ?”
19 Nya Herodes ətə bábɛbɛ wə tinti, fɛɛ
bənnyə wə. Útə bəmuə mba laase diyo
nəmə bákpoko mə lekpo, nya útə nkə
balo mə. Lə nnya kamaa, Herodes édu lə
Yudea úsu úsiə lə Kaisarea itə lefe
ditsyuə.

Oka Herodes Eto Ukpə.

20 Lə lefe nəmfóo, Herodes ənyə ɔblɔ
tinti ókpe Tiro ku Sidon eto betidi, nyaso
bésu lə sitiditu əsuə bə lə besu bənyə
wə. Bésu bátɔ bɔwunsəko betsyi lə
Blasto wə ni Herodes eto nwə laabe diyo
ɔflɔ bə ɔlɛ Herodes lekpakpa lə utə lə
lɔniyifoyifo lə dibə lə mə inuə bamə ku
Herodes eto nti. Ibə nko itsyise Herodes
eto kasɔ bəkənyə mə didisa ketsyiko.
21 Nya lə diyi nə Oka Herodes ditsyə
məə, ókpe wə bekankə nya úsiə lə wə
lekankpomɛ əsuə údi betidi bamə etiki.
22 Se údi etiki ólosəə, betidi bamə áfa
básɔ ani bətə wə nya bátɛyi bənkə,
“Onanto Kosate eto ɔkɔɛ uni! Inni utidi!”
23 Lamfolamfoo, Bonamute eto
Ɔtɔnkpe ákpe Herodes bufi lə əsuə,
itsyise wémfi atɛsɛ Onanto. Nya batsyini
dídi wə əsuə kenke, nya úkpə.

24 Nya Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə lɛyɛ
letsyo, dísensə nya bafokanɔfɔ difui
bakpe.
25 Nya lefe nə Barnaba ku Saulo lélosə
mə keyifo ka bákpe mə bə besu beyifoo,
bésinkli betsyi Yerusalem bəbə nya
bákpa Yohanes wə tsya baakpo Marko
báyɛnko báboko.

13

Bákpe Barnaba Ku Saulo Kɔtɔ.

1 Lə Antiokiaa, Onanto eto
bənyɛləkətidi bətsyuə ku bateasa ákɛ lə
bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nəmə nti. Mə
ni Barnaba ku Simon wə baakpo utidi
naa ku Lukio wə ditsyi Kirene ku
Manaen nwə ku Oka Herodes békluəsə
bakɔ taa mə sikpefi lefe ku Saulo.
2 Nya lefe nə banlɛ Bonamute bɔtəsə
nya bakɛ lə kɛnyɛklekle əsuəə, Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ əbə dídi mə etiki nkə, “Biləkə
Barnaba ku Saulo bitsyə itə keyifo ka eso
mínkpadi mə.”
3 Lə nyamfo esoo, beninə bamə ákle
kɛnyɛ nya báto ola nya bətəkə mə ani,
nya bətsyə mə kusu.

Barnaba Ku Saulo Ésu Kipro.

4 Se Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ditsyə mə kusu
lélosəə, bésu umə wə baakpo Seleukia.
Mfó béfi ɔklɔ báyila lekpo nəmə bésu
kasɔ ka ntu letsyilama eto umə wə
baakpo Kipro.
5 Se bésu bédufə umə wə baakpo
Salamii, bésu Yudafɔ eto ntsyakɔ bésu
bédi mə ditiki sɛɛ nəmə. Nya Marko
Yohanes díkəko mə fe mə
ɔwunsəkotsyuə.
6 Se bédu mfóo, báyɛ lə kasɔ kamə
bésu bédufə umə wə baakpo Pafo. Mfó
bátsyako Yudanyə wə ni ofate wə ni
sedia eto unyɛləkətidi wə baakpo
Bar-Yesu eto ubi.
7 Ofate əmfo ku Aba eto unyɛsiə wə
baakpo Sergio Paulo eyifo bayɛtsyuə.
Nko eto Aba eto unyɛsiə əmfo wə diyifo
obesibe ákpadi Barnaba ku Saulo nkə
bəbə bənyə wə, itsyise óla nkə lə ɔnɔ
Onanto eto ditiki nəmə.
8 Nya se bésuu, ofate əmə wə baakpo
tsya bə Elima lə Sigriki əsuəə, ənə etiki
ku mə. Óla nkə lə uləkə Aba eto unyɛsiə
əmfo eto nsusu utsyiko lə etiki nnya
Saulo ku Barnaba lela bə beedi əsuə.
9-10 Fɛɛ Saulo wə tsya bensi baakpo
Pauloo, ábe ofate əmfo ku lɛblɔfi
kekleke. Nya úləkə óte wə lə Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ eto əsuəale nkə, “Fə Obonsam eto
ubi, eyifo odia ku nwə laawɛ betidi
kakpe. Nya feekisi kasɛyifoyifo, nya
faatsyi Bonamute eto ɔnukualɛtiki
kawuninsə keyifo bidia!
11 Bonamute ebutəkə fə kɔni mɔmɔ
nya wuutə fə ənəmi ba, nya
fensiembunyə kofe bio isu ese lə lefe
ditsyuə eto kama!”

Lamfolamfo lɛtɔntɔ eti Elima lə ənəmi,
nya wénsifo asa bunyə bio. Úkawunya
ani kabɛbɛ utidi nkə lə ɔyɛnko wə.
12 Lefe nəmfo se Aba eto unyɛsiə əmfó
dínyə nyamfo nkoo, íyifo wə yanii, nya
ófo Bonamute eto ditiki nəmə ɔnɔ.

Barnaba Ku Saulo Ésu Antiokia Lə Pisidia.

13 Nnya kamaa, Paulo ku mba ntəkəko
wə ésu bédufə lə ɔklɔ nya bédu lə Pafo
bésu Perge wə ni umənkplɛ wə nkpe lə
Pamfilia eto kasɔ. Mfó nya Marko
Yohanes dídu mə lə ɔflɔ úsinkli úsu
Yerusalem.
14 Se bédu lə Pergee, bésu Antiokia,
umənkplɛ wə nkpe lə Pisidia. Nya lə
Ɔnwɛditsyəyii, bésu Yudafɔ eto katsyakɔ
nya bəsiə kasɔ lə betidi bamə nti.
15 Lefe nə bákakla asa betsyiko lə
Moses eto kɔfi eto kukue ku Onanto eto
bənyɛləkətidi eto asawɔniwɔni bálosəə,
katsyakɔ eto batɔnkotɔnko ətə Paulo ku
wə bətsyuə bote bə, “Bayimi, lə utsyuə
kpe ditiki ditsyuə nkə woatɛyi lə ufi okpe
bo nkɛalee, lə ubə ɔtɛyi.”
16 Mfó Paulo létaka uńyə nya óte kɔni
kato lete bə bedi kaa, nya ɔ́tɛyi mə nkə,
“Israelfɔ ku mimba kenke ba lenni
Israelfɔ ba leetsyue Onanto koto, bitsyue
ato lə bɛnɔ!
17 Israelfɔ eto Onanto ni nwə díləkə bo
banamə nya ókpo mə atsyɔ. Nya úyifo
mə kusə kplɛ eto betidi lə lefe nə bəsiə
kafɔle ka ni Egipte. Onanto ələkə mə
utsyiko Egipte ɛyɛ lə wə əsuəale kplɛ
nyamə əsuə.

18 Óbe mə nya ókpa mə ɔ́yɛnko lə
mfiminti itə alɛ fosi ana nnya bákɛ mfo.
19 Se ɔ́tsylɔsə əsə akuanse lə Kanan eto
kasɔɔ, úfi mə kasɔ kamə utə Israelfɔ fe
mə kedikɔ.
20 Nyamfo kenke əbə itə fe alɛ alofa
ana awosi anɔ eto nti.
"Lə nyamfo eto kamaa, Onanto ətə mə
bakponkpo ba dídi seka lə mə əsuə isu
ese Onanto eto Unyɛləkətidi Samuel eto
lefe.
21 Nya bálɛ wə lekpakpa bə utsyə oka
utə mə. Nya Onanto dítə mə Kis eto ubi
Saulo wə ditsyi Benyamin eto kafo, nya
údi seka itə alɛ fosi ana.
22 Nnya kamaa, Onanto átakasə wə lə
seka əsuə nya úfi David úsiəsə lə
lekankpomɛ nəmə əsuə. David əmfo ni
utidi wə əsuə Onanto dídi etiki utsyiko
nkə, 'Yese eto ubi David ni utidi wə mɔ
utu laala, itsyise wuuyifo lesa nə maala.'
23 "Nko ke ini bə Onanto áyɛ lə David
eto kafo, nya úləkə Ofomfokətə wə ni
Yesu utə Israelfɔ fe kase utsyə bo kɛnyɛ.
24 Nya fɛ Yesu luubəə, Ntufləsətidi
Yohanes əbə ɔ́tɛyi Israelfɔ kenke nkə
batsyi mə nkpə bawuninsɛ lə mə akɔɛsi
bayɛ abua buuyifo lə ufləsə mə ntu.
25 Lə lefe nə Yohanes eto keyifo nlɛ
kalosɛkɔ bubəə, ɔ́tɛyi betidi bamə nkə,
'Owoe bibu biə wə mini? Mɔ ni nwə
bɛnlɛ kusu bobe le? Owo lo! Fɛɛ wə kpe
lə kusu ɔlɛ bubə mɛ kama, nya
mənńyətə bə nyankli wə afukpa eto
kekue kulaa tsya!'
26 "Mɔ bayimi, Israel bebi, mi mba ni
Abraham eto bebi ku mimba lenni
Yudafɔ fɛ biesumu Onanto, nkpə manlo
eto bofo bomfo əbə itə bomblɛ kenke.
27 Betidi ba nkpe lə Yerusalem ku mə
beninə mámfo Yesu bánɔ bə wə ni mə
Ofomfokətə əmə. Nya bánnɔ kasɔ
Onanto eto bənyɛləkətidi eto ditiki nə
baakla kate bo lə Ɔnwɛditsyəyi saa əsuə.
Fɛɛ bətə bənyɛləkətidi eto etiki əbə itə se
bálo wə dikpənkpi eso.
28 Nya ite bə bənnyə kabua saa lə wə
əsuə tsyaa, bátɛyi Pilato bə utə kusu lə
balo wə.
29 "Nya lefe nə békeyifo lesa nə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛtɛyi utsyə
itsyi lə lə wə əsuə bálosəə, bələkə wə lə
uyikabie əsuə bésu bebikə.
30 Fɛɛ Onanto átakasə wə utsyiko
ɔkɔmə.
31 Nya lə eyi kpə əsuəə, úləkə wə əsuə
óte betidi ba wonko mə lɛyɛ itsyi Galilea
isu Yerusalem. Mə ni betidi ba nlɛ
adansiɛ budi lə wə əsuə lə Israel eto
kusə nɛ.
32-33 "Nya mɔmɔɔ, búbə mfo boə boefi
Ditiki Sɛɛ nəmə boboko mi bə Onanto
eto kɛnyɛ ka útsyə bo banaməə, əbə itə
bo, bo mba ni mə bebi. Nnya ni bə
Onanto ətə nkə Yesu si otaka utsyi
ɔkɔmə ubə nkpə. Nyamfo ni lesa nə
David lɛwɔni lə wə kusənkue nuəfə kafo
nkə Onanto átɛyi itsyi lə Yesu əsuə nkə,
'Mɔ Ubi feni.
Nya mmii, mbofiani fə anto.'
34 Nya nyamfo ni lesa nə Onanto lɛtɛyi
itsyi lə wə botakasə ketsyiko ɔkɔmə kəbə
ni nkə wembubu lə kudi kafo.
'Mookpo fə atsyɔ nnya diyifo kɛnkɛ fe
kase mínse uyi mintsyə miə
mookpo David.'
35 Nko usi ɔ́tɛyi lə David eto kusə bamba
nkə,
'Məmbutə bə fə uyifoyifo kɛnkɛ əmfo kɛ
lə kudi kafo ebú.'
36 "Ditiki nəmfo manyɛ lə David eto
kutsyə itsyise usiə nkpə úyifo Onanto eto
lelabi əsuə, nya ukpə nya bébikə wə ku
wə bana mə nya wə əsuə eto sinə tsya
díbú.
37 Fɛɛ nwə Onanto létakasə utsyiko
ɔkɔməə, wə əsuə eto sinə mémbú lə
kudi kafo.
38 "Nyaso bayimi, bola boə bete lə ekpa
bə ɛyɛ lə Yesu əmfo əsuəə, nya bábe
abuabufikatsyɛ eto ditiki nəmə letsya
bətə mi nɛ.
39 Nya utsyuə saa wə lefo Yesu ɔnɔɔ,
Onanto ebufi wə abua ɔtsyɛ wə nya
weembolo wə dikpi. Nyamfo ni lesa lɔni
nə Moses eto kɔfi dímamfo buyifo kulefe
nɛ.
40 Nyaso bebe kukɔnɔ! Biəntə lə
Onanto eto bənyɛləkətidi eto etiki nnya
bátɛyi bətsyə lə ɛyɛ bubə kətə lə mi əsuə
nko.
41 Itsyise Onanto átɛyi nkə,
'Bebe mimba ləəmə mɔ ditiki. Bitə lə
iyifo mi yanii lə bətsylɔ!

Itsyise lesa nə minlɛ buyifo mmii,
iyifo lesa nə biembofo bɛnɔ,
lə utsyuə ələkə ni kasɔ ote mi kulaa
tsya.’ ”
42 Se Paulo ku Barnaba nlɛ bɔbɔ lə
disikakpekɔ mfóo, betidi bamə átɛyi mə
bə besi bəbə bedi mə etiki nyamfo lə
Ɔnwɛditsyuə eto diyi nə luubə.
43 Nya lefe nə bésensə lə disikakpekɔ
mfóo, Yudafɔ kpə ku bafokanɔfɔ ba
léfiani Yudafɔ nya baate Onanto sikpi ba
lɛkɛ lə disikakpekɔ mfóo, ətəkəko Paulo
ku Barnaba. Batɔnkpe bamə édi mə etiki
nya balɛ mə kɔlɛ bə bəńyə kekleke lə
bəsiə nkpə le lefonə Onanto əsuə.
44 Lə Ɔnwɛditsyəyi nə disi dítəkəko
nəmfóo, ibu sɛkɛɛ eni umə əmə kenke
eto betidi əbə disikakpekɔ nəmə lə banɔ
Bonamute eto ditiki nəmə.
45 Nya lefe nə Yudafɔ eto beninə dínyə
sitiditu sia díbə disikakpekɔ mfóo,
básɛsə ənəmi lə mə əsuə, nya bétsyiko
etiki bunə ku Paulo lə etiki nnya ɔnlɛ
bɔtɛyi əsuə nya báka wə.
46 Fɛɛ Paulo ku Barnaba ákpe utu besi
bédi etiki bátɛyi mə bənkə, “Ele bə budi
Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmfo itə Yudafɔ
bɔtɔnsə. Nya se bɛnɔ ditiki nəmfo nya
bɛtɛyi biənkə bianla nkpə manlo
bomfoo, búfi ni bɔlɛ mba lenni Yudafɔ
butə.
47 Nyamfo ni kɔfi ko Bonamute dítə bo
nkə,
‘Nnyifo fə fe okandiɛ ntə mba lenni
Yudafɔ
bə lə efi bofo aboko kawunsiə eto
lɛkpɔ saa.’ ”
48 Nya lefe nə mba lenni Yudafɔ lɛnɔ
lesa nə bátɛyi mfoo, bənyə disuəyuə
tinti, nya bátɛsə Bonamute eto ditiki
nəmə. Nya mba kenke Onanto díləkə itə
nkpə manloo, áfo bánɔ.
49 Nya Bonamute eto ditiki nəmə
dísensə dísu kasɔ kamə kenke.
50 Fɛɛ Yudafɔ bətsyuə édi ute bákpe lə
besio ba nkpe dibu ba leesumu Onanto
ku umə eto beninə eto nti. Nya bétsyiko
Paulo ku Barnaba bulə kəńyə mə lə əsuə,
nya bála mə babɔsə lə mə lekpake mfó.
51 Fɛɛ lefe nə banlɛ budu lə umə əməə,
báflɛ utembu wə nkpo mə lə akpa bákpo
lə umə əmə nnya léte bə umə əmə eto
betidi áni mə. Nyamfo eto kamaa, bédu
mfo bésu Ikonion.
52 Nya bafokanɔfɔ ba lɛkɛ lə Antiokia
mfó dínyə disuəyuə tinti nya béyi ku
Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ.

14

Paulo Ku Barnaba Ésu Bédufə Ikonion.

1 Nya se bédufə Ikonion tsyaa, Paulo
ku Barnaba ésu Yudafɔ eto katsyakɔ
mfó. Nya se bátɛyi Yudafɔ ku mba lenni
Yudafɔ Ditiki Sɛɛ nəməə, mə nti eto
betidi kpə áfo bánɔ.
2 Nya Yudafɔ ba dímamfo Onanto eto
Ditiki Sɛɛ nəmfo bánɔɔ, ənə etiki ku mə
nya bábiasə mba lenni Yudafɔ eto nsusu
nya bətə bə bátaka bəńyə lə Paulo ku
Barnaba lə əsuə.
3 Fɛɛ batɔnkpe bamə əsiə lə umə əmə
itə lefe kɛntsyɛ ditsyuə ákate Ditiki Sɛɛ
nəmə ku ute. Nya Onanto tsya díləkə wə
lefonə eto etiki eto sitinti óte ɛyɛ lə
ayanisa kpə nnya útə béyifo əsuə.
4 Ibə bə umə əmə eto betidi áma lə
akpa ənuə, bətsyuə ətəkə lə Yudafɔ eto
kama nya bətsyuə tsya dítəkə lə
batɔnkpe bamə eto kama.
5-6 Lə lefə ditsyuə eto kamaa, umə əmə
eto betidi betsyuə ba leeni Yudafɔ ku
Yudafɔ ku mə beninə éfi nsusu bə bataka
bəńyə lə mə əsuə bakpɔ mə aba.
Batɔnkpe bamə ánɔ mə ketsyue kamə,
nya bétsyetsyi bédu bésu Likaonia eto
kəmə ka ni Listra ku Derbe ku kəmə ka
nkpe lə lekpake mfó.
7 Nya bédi Ditiki Sɛɛ nəmə mfó.

Paulo Ku Barnaba Lə Listra Ku Derbe.

8 Se bésu Listraa, osani utsyuə akɛ mfó
wə lɛtsyini taa lefe nə bále wə nya
wámfo tɔ botaka kayɛ kulefe.
9 Úsiə mfó úkanɔ ditiki sɛɛ nə Paulo
ńyə ɔnlɛ budi. Nya se Paulo lébe wə tũũ,
únyə nkə ófo ɔnɔ nya wə bufi bomə
luuyuə wəə,
10 Nyaso Paulo áfã bembembe ɔtɛyi wə
nkə, “Taka əńyə lə fə akpa əsuə!” Nya
osani əmfo lésa ótaka úńyə nya útsyiko
bɔyɛ kafe.
11 Se betidi ba díńyə mfó banlɛ ditiki
nəmə ato butsyue dínyə lesa nə Paulo
díyifoo, báfã bembembe lə Likaoniafɔ

eto sele əsuə bátɛyi nkə, “Bananto beni! Báyifə bəbə bo nti fenkə betidi!”
12 Lə nyaso bətəkə Barnaba diye bə Seus. Nya bətəkə Paulo tsya bə Herme, itsyise wə ni futsyə díńyə nlɛ etiki budi nɛ.
13 Nya Seus eto usumunyə, nwə eto kesumukɔ ńyə lə umə əmə eto kabanto mfóo, éfi banantsyui ku kaflawasi óboko nkə lə wə ku wə betidi bamə lə befi bətə batɔnkpe bamfo kedi lə umə əmə eto kabɔsie.
14 Nya lefe nə Paulo ku Barnaba lɛnɔ lesa nə baala bə beeyifoo, bənə mə kosate eto awu nnya bankpe báfuadi, nya bétsyetsyi bédufə lə betidi bamə nti. Mfó nya báfã
15 bátɛyi bənkə, “Boantomə, be bɛnlɛ buyifo mfó? Bontsya kasɔ kamfo eto betidi ete buni fe mi ke. Búbə mfo boə boefi ditiki sɛɛ nəmfo boboko mi. Bisinkli bɛyɛ asa bimba nyamfo eto kakle buyifo lə bifi atɛsə bitə Onanto wə dítə bo nkpə. Wə ni futsyə díyifo kato ku kasɔ ku lekpo ku asa nnya nkpe lə nnya kenke!
16 Kɔɔ Onanto ətə kusu betidi kenke nkə bəsiə nkpə lə kase mə léla əsuə.
17 Tsya usi wəələkə kate mi nkə okpe sitinti ɛyɛ lə asa sɛ nnya weeyifo kətə mi. Wəətə mi ɔsɔmi ku bekelenkə lə lefe sɛɛ əsuə nya wəətə mi edisa ku disuəyuə tsya.”
18 Ite bə bátɛyi mə nyamfo kenke tsyaa, ilə fɛ betidi bamfo lɛyɛ kedi kamfo mə butə.
19 Nya Yudafɔ bətsyuə ditsyi Antiokia, umə wə nkpe lə Pisidia ku Ikonion bəbə bábiasə betidi bamfo eto nsusu, nya bátɔnɔ ku mə báto Paulo aba nya bákpi wə lə kasɔ bábɔnko lə umə əmə, nya bébu bə úkpə.
20 Nya lefe nə bafokanɔfɔ ba ńkpe mfo díbə bəńyə batsyilama wəə, ótaka nya usinkli úsu umə əmə. Nya se kale disiəə, wə ku Barnaba édu bésu Derbe.

Paulo Ku Barnaba Esinkli Besu Antiokia Wə Nkpe Lə Siria.

21 Nya besu bedi Ditiki Sɛɛ nəmə lə Derbe. Nya se betidi kpə bətsyuə díkafo bánɔ, bési besinkli bésu Listra ku Ikonion ku Antiokia lə Pisidia eto kasɔ.
22 Mfoo, besi bákpe bafokanɔfɔ nkpe mfo nkɛale bə bənyə kekleke lə mə bofokanɔ əsuə. Nya bátɛyi mə tsya bə, “Ele bə bunyə kanyi kpə fɛ lə bunyə disuəyuə lə Onanto eto sekakedikɔ.”
23 Lə nnya kama Paulo ku Barnaba tsya ələkə batɔnkotɔnko bətə bafokanɔfɔ eto etsyukpa nyamə kenke, nya lə olatoto kətə Onanto ku lə kɛnyɛklekle əsuəə, béfi mə bákpe lə Bonamte wə báfo bánɔ eto ani.
24 Nya lefe nə bábɔ lə kəmə ka nkpe lə Pisidiaa, bésinkli bésu Pamfilia eto kasɔ.
25 Nya batɛyi Ditiki Sɛɛ nəmə lə Perge fɛ báfe bésu Atalia.
26 Mfó bəsiə lə ɔklɔ báyɛ bésu Antiokia, kaka eto batɔnkotɔnko díkefi batɔnkpe bamə bákpe lə Onanto eto ani itə keyifo ka bákalosə mɔmɔ.
27 Se bésu bédufə Antiokiaa, bákpadi bafokanɔfɔ ba nkpe mfó kenke bətsyə ditsyu nya bátɛyi mə kusu ko báyɛ eto etiki. Nya bátɛyi mə asa nnya kenke Onanto lɛyɛnko mə béyifo ku kase ɔsini bofokanɔ eto kusu utə mba lenni Yudafɔ.
28 Nya bəsiə lə Antiokia ku bafokanɔfɔ mfo itə lefe kɛntsyɛɛ ditsyuə.

15

Batɔnkpe Bamə Ku Beninə Ákpe Disi Lə Yerusalem.

1 Lə lefe nə Paulo ku Barnaba lɛkɛ lə Antiokiaa, betidi bətsyuə ba ditsyi Yudea əbə mfó nya bákate bafokanɔfɔ bamə asa nnya ni bənkə, “Lə bánla fə lelo fe kase Moses eto lekpa letee, embunyə bofo.”
2 Paulo ku Barnaba ku betidi bamfo ənə ditiki nəmfo ɛklɛ. Lə nyamfo esoo, bətə bənkə bafokanɔfɔ eto bətsyuə təkəko Paulo ku Barnaba lə besu Yerusalem lə mə ku batɔnkpe bamə ku bafokanɔfɔ eto beninə ba nkpe lə mfó lə balɛ lelolala eto etiki nyamfo babe.
3 Nyaso se bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nəmə dítsyə mə kusu bálosəə, bédu bésu Foinike ku Samaria eto kəmə nya bésu bənyə bafokanɔfɔ ba nkpe mfó. Bátɛyi mə bə mɔmɔɔ, mba lenni Yudafɔ tsya éfi mə əsuə bətə Onanto, nnya ni

bənkə mə tsya áfo bánɔ. Ditiki nəmfo ákpe məmblɛ disuəyuə tinti.
4 Nya se bésu bédufə Yerusalem, mə beninə bamə ku bafokanɔfɔ ku batɔnkpe bamə áfo mə kukɔnɔ. Nya Paulo ku Barnaba dífi mə kusu ko bésu eto amaniə bábɔ mə ku asa nnya kenke Onanto díyifo ɔ́yɛ lə mə əsuə.
5 Fɛɛ Farisifɔ ba díkafo Ditiki Sɛɛ nəmə eto ditsyukpa eto bətsyuə átaka bəńyə lə mə nti bátɛyi bənkə, “Ele be bayimi ba lenni Yudafɔ tsya la lelo nya lə beyifo lə Moses eto kɔfi əsuə.”
6 Nyaso mə beninə ku batɔnkpe bamə átsya fe ditsyukpa nya bédufə lə ditiki nəmfo əsuə.
7 Nya lə katsyakɔ kamfóo, lə lefe nə bákalɛ etiki nyamə bábe ɛklɛɛ, Petro átaka úńyə nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bayimi, mi kosate yi biə Onanto díləkə mɛ taa kɔ utsyiko mi nti nkə ntɛyi betidi ba lenni Yudafɔ tsya Ditiki Sɛɛ nəmfo lə mə tsya lə bafo banɔ.
8 Nya Onanto wə nyi betidi eto utu kəmiəə, ələkə óte nkə ófo mə nya útə mə wə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ fe kase úfi útə bo tsya.
9 Wánkpe kabakəfə lə bonko mə nti, nyaso ófo mə lə bofokanɔ əsuə. Nya úfi mə abua ɔ́tsyə mə fe bo ke.
10 Nya mɔmɔɔ, beso biato Onanto kabe mmə? Bo ku bo banamə mámfo bikə bia nkpe kalende butsyi! Beso bɔnlɛ mi bufi ketsyisə bafokanɔfɔ mfo?
11 Owo lo! Nnya ni bə bófo bɔ́nɔ boə kase Onanto dínyə bo kaminsə nya ófo bo lə nkpə ɛyɛ lə Bonamute Yesu eto lefonə əsuəə, woofo mə tsya fe kase məətsya léfo bánɔ.”
12 Lə nyasoo, məmblɛ kenke ésinkli báyɛ etiki budi nya bəsiə bétsyue ato lə nnya Barnaba ku Paulo lɛtɛyi bənkə, Onanto áyɛ lə mə əsuə úyifo ayanisa kpə itə mba lenni Yudafɔ.
13 Lefe nə bákalosəə, Yakobo tsya átaka úńyə ɔ́tɛyi nkə, “Bayimi, bitsyue ato lə bɔnɔ.
14 Simon Petro éboklomasə bo ibə efe ditutɛ, lə kase Onanto díləkə wə lelabi óte betidi ba lenni Yudafɔ nya úləkə bətsyuə útsyiko lə mə nti nkə bafiani wə bale.
15 Nya ditiki nə wə bənyɛləkətidi lɛtɛyi bətsyə əbə ítə fe kase bawɔni bə Bonamute átɛyi nkə,
16 ‘Lə nyamfo eto kamaa, muusinkli mbə
nya muusinkli nto Oka David eto
sekakedikɔ.
Nya muusinkli nto asa nnya lébia mfó
bə lə isinkli ɛlɔ itsyə kukɔnɔ.
17 Itə bə betidi ba díbu,
ku mba lenni Yudafɔ kenke ba
mínkpadi minkə bedi mɔ betidi
ebubə mɔ ɔflɔ.
Nko ini nɛ bə Bonamute éyifo lə lesa saa
nə ɔ́tɛyi útsyə əsuə.
18 Onanto lɛtɛyi ditiki nəmfo betidi
léte taa kɔ ke.’
19 “Nyaso mɔ, Yakobo, nlɛ mi bɔtɛyi minkə betidi ba lenni Yudafɔ mfo nya béfi mə əsuə bətə Onantoo, yanle bə ibə bə buti mə kusu lə asa nyamfo əsuə.
20 Bomu bitə lə bɔwɔni mə kukue buə bayɛ asa nnya beefi kətə bəfiə kedi nnya ləətə baanansə əsuə budi ku sɛsɔnɔdi ku bebuki ba báwaninsə simuə bálo ku kɔtɔ eto budi.
21 Itsyi taa kɔɔ, asa nnya Moses lɛwɔni utsyəə, baakla nnya nya baatɛyi nnya lə Yudafɔ eto katsyakɔ lə Ɔnwɛditsyəyi saa lə umə saa.”

Báwɔni Kukue Bətə Bafokanɔfɔ Ba Lenni Yudafɔ.

22 Nya batɔnkpe ku beninə ku bafokanɔfɔ kenke eto ditsyukpa lɛtɔnɔ bələkə betidi bətsyuə bə bətəkəko Paulo ku Barnaba besu Antiokia. Betidi inuə ba bələkə eyifo bafokanɔfɔ eto beninə. Mə ni Yuda wə bensi baakpo tsya bə Barsaba ku Sila.
23 Nya kukue ko bálɛ bésuko eto etiki nnya nkpe lə ko əsuə ni nkə,
Bo, batɔnkpe ku beninə ba ni mi
bayimi ba nkpe lə Yerusalem, boə
boəsiəsə mi, bo bayimi ba lenni
Yudafɔ mba nkpe lə Antiokia ku Siria
ku Kilikia.
24 Bɔ́nɔ boə bo mfo eto bafokanɔfɔ eto bətsyuə əbə mfó bəbə bənə etiki ətsyuə ku mi itsyi lə bo Yudafɔ eto lelolala eto lekpa əsuə. Nyaa, inni bo létsyese mə bə bəbə batɛyi mi etiki nyamfo eto okle.

25-26 Nyamfo eso se bókpe disi
bətsyuəə, bɔlɛ beninə inuə lə bo nti
botsyese ku bo bayimi lala Barnaba ku
Paul ba díkefi mə nkpə bətə fə keditətə
itə Bonamute Yesu Kristo bə lə bəbə mi
ɔflɔ.
27 Yuda ku Sila tsya ebɔtɛyi mi asa
nnya bɔ́wɔni bokpe mfo.
28 Itsyise iyifo Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto
lelabi ku bo lele tsya boənkə yanle bə ibə
bə bufi Yudafɔ eto afi buyifo bitsyikə
butsyisə mi enso asa nyamfo.
29 Bɛni asa nnya béfi bətə bəfiə kedi
ku kɔtɔ budi ku bebuki ba báwaninsə
simuə bálo eto budi ku sɛsɔnɔdi. Lə biɔlɛ
mi əsuə məə, lesa saa ebuyuə ko mi.
Bisiə kukɔnɔ.
30 Nyaso batɔnyɛ bamfo áma kusu
bésu Antiokia. Nya se bésu bédufəə,
bákpadi bafokanɔfɔ bamə kenke bəbə
bátsya. Nya béfi kukue ko bétsyiko
Yerusalem mfó bətə mə.
31 Nya mba kenke lɛkɛ mfo ənyə
disuəyuə ku nkɛale itsyi lə etiki nnya
bákla lə kukue komə əso.
32 Nya se Yuda ku Sila díyifo Onanto
eto bənyɛləkətidi esoo, bələkə asa kasɔ
báte mə, bálɛ mə kɔlɛ, nya bákpe mə
nkɛale.
33 Nya se bəsiə mfó eyi asianii,
bafokanɔfɔ bamə ətə mə kusu bə
besinkli besu Yerusalem lə diyuə əsuə.
34 Fɛɛ Sila nkə wuusiə mə lə ɔflɔ mfó.
35 Nya Paulo ku Barnaba dísiə lə
Antiokia mfó nya mə ku babamba kpə
ákɛ mfo bákate mə asa kedi mə etiki
utsyi lə Bonamute əsuə.

Paulo Ku Barnaba Ésie Bətsyuə Esu Nti.

36 Lə eyi ətsyuə kamaa, Paulo átɛyi
Barnaba nkə, “Tə lə busi busu bobe bo
bayimi ba nkpe lə kəmə ka kenke
búkesu budi Ditiki Sɛɛ nəmfó ku nka
bɔ́yɛ bófe lə bobe kase banlɛnko.”
37 Barnaba átɔnɔ nya óla nkə lə okpa
Yohanes nwə tsya besi baakpo Marko
ɔyɛnko.
38 Fɛɛ Paulo mántɔnɔko wə kulaa!
Itsyise lefe nə mə ku wə dísu Pamfiliaa,
Marko Yohanes ésikli lə mə kama údu,
nya wənsiə bálosə mə keyifo.
39 Nyaso Marko Yohanes eto etiki
nyamfo əbə ékpe mə inuə bamə kənə
ɛklɛ, itə bə bésense lə bətsyuə. Barnaba
ákpa Marko ɔ́yɛnko nya béfi ɔklɔ bésu
Kipro.
40 Nya Paulo lékpa Sila ɔ́yɛnko, nya
bafokanɔfɔ ba nkpe mfó dífi mə bákpe
lə Onanto eto ani fɛ bédu.
41 Nya báyɛ lə Siria ku Kilikia nya
bákpe bafokanɔfɔ eto etsyuka nnya
kenke nkpe mfó nkɛale.

16

Timoteo Ǝtəkəko Paulo Ku Sila.

1 Nya Paulo ku Sila dídu bésu umə wə
baakpo Derbe, nya báyɛ mfo bésu Listra.
Lə mfóo, bésu bənyə ofokanɔnyə utsyuə
wə baakpo Timoteo. Wə ambe éyifo
Yudanyə wə díkafo Kristo ɔ́nɔ. Fɛɛ wə
anto éyifo Grikinyə.
2 Bafokanɔfɔ kenke ba nkpe lə Listra
ku Ikonion, ékebu Timoteo tinti.
3 Wə ni futsyə Paulo lela kekleke nkə lə
okpa wə ɔyɛnko. Nyaso útə bala wə lelo
fe kase Yudafɔ eto lekpa léte, itsyise
Yudafɔ ba kenke nkpe lə lɛkpɔ nəmfo yi
bənkə wə anto éyifo Grikinyə.
4 Nya se báma kusuu, báyɛ lə kəmə ka
kenke nkpe mfó báfe, nya bátɛyi mə
ketsyue ka batɔnkpe eto beninə ba nkpe
lə Yerusalem dítsyue bətsyə. Nyaso
bátɛyi mə bə lə beyifo lə nnya əsuə.
5 Nyamfo eso betidi bamə əbə befui
bakpe, nya nko ke tsya mə bofokanɔ tsya
dimuə ale enso nɛ.

Paulo Ǝnyə Buləkəkate Lə Troa.

6 Lə nyamfo eto kamaa, báyɛ bésu
Frigia ku Galatia, itsyise Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ
məntə mə kusu nkə bátɛyi Ditiki Sɛɛ
nəmə lə Asia eto kasɔ.
7 Nya lefe nə bésu bédufə Misiaa, bála
bə lə besu Bitinia eto kasɔ. Fɛɛ mfó
tsyaa, Yesu eto Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ məntə
kusu nkə besu mfó.
8 Nyaso bésinkli báyɛ lə Misia eto kasɔ
ɔflɔ nya bésu bédufə umə wə nkpe lə
lekpo ɔflɔ baakpo Troa.
9 Ketsye kamfóo, Paulo əńyə
kələkəkate. Únyə nkə osani utsyuə wə
ditsyi Makedonia nya únyə ɔnlɛ wə
lekpakpa bɔlɛ ákatɛyi nkə, “Yila əbə

Makedonia lə əbə mfo lə əbə awunsəko bo o-o!”
10 Nya lə buləkəkate bomfo esoo,
búmuə əsuə akpa kpa nya búdu búsu
Makedonia. Itsyise nyamfo lə bo bote
nkə Onanto ála nkə lə otsyese bo lə busu
bɔtɛyi Ditiki Sɛɛ nəmə mfó.

Lidia Éfi Wə Ǝsuə Útə Onanto Lə Filipi.

11 Nyaso búsu búfi ɔklɔ lə Troa, nya
bɔ́yɛ bófe búsu Samotrake. Nya se kale
dísiəə, búdu búsu Neapoli.
12 Se búdu mfóo, búsu búdufə Filipi
wə ni Makedonia eto umə nkplɛ. Nya
mfó tsya eyifo Romafɔ eto umə. Nya
búsiə mfó itə eyi ətsyuə.
13 Lə Ɔnwɛditsyəyii, búdu lə umə əmfó
búsu utuflɔ utsyuə kaka búbu boə mfó
eto bediti aato ola kətə Onanto. Nya
búsiə mfó bɔnlɛ besio ba díbə mfó
Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə bɔtɛyi.
14 Nya ɔni akɛ mə lenti baakpo Lidia
Tiatira. Woate ago eto mfia nya uyifo
utidi wə léfo Onanto ɔ́nɔ kekleke. Nya
lefe nə unsi mfó ɔnlɛ etiki nya bɔnlɛ
bɔtɛyi ato butsyuee, Onanto ásini wə
nsusu nya ófo etiki nnya Paulo nlɛ budi
mfó kenke ɔ́nɔ.
15 Nya se wonko wə diyo eto betidi
kenke léfo ntufləsəfləsə eto lekpa nəməə,
ɔ́lɛ bo lekpakpa nkə, “Lə befo bɛnɔ biə
mintsya eyifo Bonamute eto ofokanɔnyə
sitintii, nyalɛ bibə bɛsɔnɔ lə mɔ ɔflɔ.”
Nya únənko bo ditiki nəmfo isu ese lefe
nə bɔ́tɔnɔ búsu bɔ́sɔnɔ lə wə ɔflɔ.

Bákpe Paulo Ku Sila Lə Aba Eto Diyo.

16 Nya diyi lɔni se bɔ́ntɔ lə ola katokɔɔ,
bótsyako ndomunyə siobi utsyuə wə
lɛwɔnɔ bua nsi lə əsuə wə ləənyə asa
katɛyi. Nya woayɛ lə nnya əsuə keyifo
atabi kətə wə banamute mə.
17 Nya usiobi əmfo dítəkəko bo ku
Paulo kama kafã katɛyi nkə, “Betidi
bamfo eyifo Onanto eto beyifoyifo, nya
bəbə mfo bə lə bate mi konantosu ko
luutə Onanto tə mi nkpə.”
18 Nko eto eyifosa ətsyə nko éfo eyi
kpə. Nya se ditsyəbi nəmə díbe dílə
Pauloo, útsyi ɔwuninsə nya údi lɛwɔnɔ
nə nsi lə usiobi əmə əsuə nkə, “Nlɛ fə
bola lə Yesu Kristo eto diye əsuə miə bɔ
lə wə əsuə!” Nya lamfolamfoo, lɛwɔnɔ
bua nəmə ko lɛbɔ lə wə əsuə.
19 Nya se wə banamute dínyə bə mə
kudisu étii, bəmuə Paulo ku Silas nya
bənə mə bésuko umə əmə eto beninə
ɔflɔ lə obia nti.
20 Nya bátɛyi lə obia nti mfó bənkə,
“Betidi bamfo eyifo Yudafɔ, nya bəbə
mfo banlɛ bo umə bobiasə.
21 Bəbə mfo balɛ asa nnya díńyə lə
Romafɔ eto afi əsuə bote.”
22 Nya betidi kpə díbə bátsyilama mə,
nya bétsyiko Paulo ku Sila bunə kesuko
sɛtɔ ku kama. Nya bakponkpo bamə dítə
kusu bənkə bələkə mə bikə lə əsuə, nya
bətə kusu bənkə bablɛ mə ku akete.
23 Lefe nə báblɛ mə báfo afabe lə əsuə
tintii, béfi mə bésu bákpe lə Aba eto
diyo. Nya bátɛyi utidi wə laase mba
bákpe lə diyo mfó bənkə ɔlɔ obe Paulo
ku Sila kekleke.
24 Nya se bəkə wə ato nko esoo, ókpa
mə úsu ókpe diyo nəmə eto kaka nso ale
nya úti mə ókpe mfó, ókpe mə lə amana.
25 Nya lə ntsyənti lefe nə Paulo ku Sila
lɛkɛ mfo bákato ola kətə Onanto nya
banlɛ əsə busə katɛsə wə nya mba nkpe
lə diyo nəmə ku mə əkətsyuə ato.
26 Dikunə, kasɔ ko dítinkə kekleke, nya
diyo nəmə kenke tsya dítinkə itə bə diyo
ni biku kenke ásini, nya amana nnya
bákpe mba bákape lə diyo nəmə dífəsə
ɛbɔ.
27 Se nwə laabe mba bákpe lə diyo
lésanklii, únyə nkə ayo nyamə eto biku
kenke ásini bite leya. Nyaso se úbu nkə
mba bákpe lə diyo nəmə kenke étsyətsyi
béluu, úləkə wə lesiabi nkə lə olo əsuə.
28 Nya se Paulo dínyə lesa nə óla nkə lə
uyifo əsuəə, ófã ókpadi wə ɔ́tɛyi nkə,
“Menyifo nko! Bomblɛ kenke kpe mfo.”
29 Nyaso utidi əmfo ákpadi nkə befi
okandiɛ baboko. Nya lə ketinkə ku
difufu əsuəə, úsu óse akonki lə Paulo ku
Sila ɔflɔ.
30 Nya se ókpa mə ɔbɔnko lə diyo
nəmə kafoo, ɔ́tɔ mə nkə, “Boantomə, be
ele bə nyifo lə nyə bofo?”
31 Nya bátɛyi wə bənkə, “Fo Bonamute
Yesu anɔ nya ɛyɛ lə nnya əsuəə, ebunyə
bofo itə fə ku fə diyo eto betidi kenke.”

32 Nya bésu bátɛyi wə ku wə diyo eto
betidi kenke Bonamute eto ditiki nəmə.
33 Nya ketsye kamfo ke nya úsə mə
afabe nnya báfo, nya wə ku wə diyo eto
betidi kenke léfo ntufləsəfləsə eto lekpa
nəmə.
34 Lə nnya kamaa, ókpa Paulo ku Sila
úsuko wə diyo nya útə mə lesa bédi.
Nya wə diyo eto betidi kenke dínyə
disuəyuə tinti, itsyise báfo Onanto bánɔ.
35 Se kale dísiəə, umə əmə eto
bakponkpo ákpe wə bamamanyə nkə
besu bátɛyi nwə laabe mba bákpe lə
diyo eto uninə nkə, “Nyani bafɔ bamə lə
bedu.”
36 Nyaso mə obebe əmfo átɛyi Paulo
ku Sila bənkə, “Bakponkpo bənkə nyani
mi lə bidu. Nyaso bisu lə diyuə əsuə.”
37 Nya Paulo lɛtɛyi bamamanyə bamfo
bənkə, “Bablɛ bo lə umə ta eto ənəmi lə
lefe nə eto lefe bánkponko bo tɔ lekpo
nya béfi bo bésu bákpe lə Aba eto diyo.
Fɛɛ Romafɔ buni! Nya mɔmɔɔ, beso bala
bənkə beyu bələkə kaa lə budu bə lə
betidi mante? Kulefe! Tə lə mə kosate lə
bəbə bələkə bo kusu!”
38 Nyaso bamamanyə bamfo ésinkli
bésu bátɛyi bakponkpo bamə kɛnyɛ
kamfo. Nya se bánɔ bə Paulo ku Sila
eyifo Romafɔɔ, sikpi əmuə mə tinti!
39 Lə nya mfo eso bésu bálɛ məə
lekpakpa bəyuəsə mə kafo, fɛ bələkə mə
lə aba eto diyo nəmə. Nya bálɛ məə
lekpakpa bə bédu lə umə əmə lə besu
kalebe bamba.
40 Nyaso Paulo ku Sila édu bésu Lidia
eto. Mfó nya bésu bənyə bafokanɔfɔ
bamba. Nya bési bákpe mə nkɛale enso,
fɛ bédu lə umə əmə.

17

Paulo Ku Sila Édu Bésu Tesalonika.

1 Nya se bésu báyɛ lə Amfipoli ku
Apoloniaa, bésu bédufə Tesalonika. Nya
mfóo, Yudafɔ eto katsyakɔ ákɛ.
2 Nya fe kase Paulo laala buyifoo, úsu
mfó nkə lə úsu udi mə etiki lə
disikakpekɔ kamə. Nya lə Ɔnwɛditsyəyi
ətsyə nya dítəkə lə bətsyuə əsuəə,
úsukate mə asa itsyi lə etiki nnya nkpe
lə Awɔnisa kɛnkɛ eto kukue əsuə.
3 Nya ókpasə mə bulə bo bátɛyi bətsyə
bə Kristo ebubə unyə ku kase lə nnya
kamaa, wootaka utsyi ɔkɔmə ubə nkpə.
Paulo átɛyi mə nkə, “Utidi wə eto etiki
minlɛ mi bɔtɛyi mfo ni Yesu wə ni Nwə
Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə nɛ.”
4 Etiki nnya ókpasə óte mə mfó átsyi
mə bətsyuə eto nsusu bɔ́wuninsə, nya
báfo bánɔ bətəkəko Paulo ku Sila. Nya
Grikifɔ kpə ba laate Onanto sikpi ku
besio kpə ba nkpe díbu tsya átsyi
bawuninsə lə umə əmə bətəkəko mə.
5 Fɛɛ Yudafɔ asɛsə ənəmi lə mə əsuə.
Nyaso babɛbɛ betidi bua bətsyuə lə umə
əmə ba bətə bə umə əmə eto betidi lə
bataka bəńyə lə mə əsuə. Nyaso bákpa
betidi kpə ba lányə lə ditsyəbi saa əsuə
ku kudu besu batsyilama Yason eto diyo
ku nsusu bə lə bəmuə Paulo ku Sila lə
bakpa mə besuko umə əmə eto katsyakɔ.
6 Nya se bənnyə mə esoo, bəmuə Yason
ku bafokanɔfɔ bətsyuə nya bənə mə
besuko katsyakɔ kamə. Mfó banlɛ bofa
katɛyi bənkə, “Betidi bətsyuə lɛ bɔyɛ
katsyilama kakpe bulə lə kalebe saa, nya
bəbə mfo tsya bə lə bakpe, bulə.
7 Nya Yason tsya léfo mə ókpe lə wə
diyo. Nya betidi bamə létaka bəńyə lə
Roma eto Okankplɛ eto kɔfi əsuə. Nya
mə asatete nlɛ bɔtɛyi nkə oka bamba wə
baakpo Yesu si okpe!”
8 Nya se bánɔ nyamfoo, betidi bamə ku
umə eto beninə ənyənki nyanklaa.
9 Nya bátɛyi bənkə ele bə Yason ku wə
betidi fo kayo fe mba díńyə mə kama fɛ
lə bayani mə.

Paulo Ku Sila Édu Bésu Beroia.

10 Nyaso diyi nəmfo eto ketsyee,
bafokanɔfɔ lə umə əmə ákpa Paulo ku
Sila bétsyetsyiko bésuko Beroia. Nya se
bésu bédufə mfóo, bésu Yudafɔ eto
katsyakɔ.
11 Mba lə Beroiaa, mə nsusu ásini lə
Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə esó Tesalonikafɔ.
Nyaso bétsyue ato bánɔ lesa nə banlɛ
bɔtɛyi. Nya diyi saa, nya banlɛ budufə lə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue komə əsuə
kabe lə etiki nnya Paulo nlɛ bɔtɛyi eyifo
sitinti.
12 Itə eso mə nti eto bətsyuə kpə áfo
bánɔ. Grikifɔ eto besio kpə ba nkpe díbu

ku basani kpə tsya áfo bánɔ bátsyi bawuninsə.
13 Fɛɛ lefe nə Yudafɔ ba nkpe lə Tesalonika lɛnɔ bə Paulo kpe ɔlɛ Ditiki Sɛɛ nəmə budi lə Beroiaa, bésu mfó bésu bákpe kənə ku bulə lə umə əmə.
14 Nyaso bafokanɔfɔ ba nkpe mfoo átaka kpla bəńyə nya bákpa Paulo bésuko lekpo kɛnyɛ. Nya íbu Sila ku Timoteo lə Beroia mfó.
15 Mba lékpa Paulo bayɛnko, áyɛnko wə bédufənko Atene. Se bétsyi mfo banlɛ bubəə, Paulo ətəkə mə kɛnyɛ nkə bəbə batɛyi Sila ku Timoteo lə bakɔse bəbə betu wə mfó.

Paulo Ákɛ Lə Atene.

16 Lefe nə Paulo lɛkɛ lə Atene unsi unsəkə Sila ku Timoteo, iyifo lesa nə dílə wə tinti se únyə kase betidi bamfo dítsyə bəfiə beesumu, nya umə əmə kenke díyi ku bəfiə.
17 Lə nyasoo, úsu mfó nkə weesu udi Yudafɔ ku betidi bamba ba laate Onanto sikpi tsya etiki lə mə katsyakɔ. Nya diyi saa, úkedi mba úkənyə lə asi tsya etiki.
18 Nya lefe lɔnii, betidi bətsyuə ba ni Epikurofɔ ku Stoafɔ ba ni kawunsiə eto babesibe kplɛ ənə etiki ku Paulo nya bátɛyi bənkə, “Be kon utikidi wə leenyi kulesa əmfo nlɛ bɔtɛyi?”

Nya babamba tsya lɛtɛyi bənkə, “Iyifo fenkə nsɔ bamba eto bəfiə əsuə ɔnlɛ etiki budi ketsyiko.” Nya betidi bamfó édi etiki nko itsyise bánɔ bə Paulo édi etiki itsyi lə Yesu ku wə botaka ketsyi ɔkɔmə kəbə əsuə.
19 Lə nyamfo esoo, bákpa wə bésuko kaka baakpo akpo lə Areopago ini umə eto beninə eto disikakpekɔ, nya bátɛyi bənkə, “Bola boə boate asafɔfɔ nnya fanlɛ bote mfo eto kasɔ.
20 Itsyise asa nnya fanlɛ bote eyifo bo yanii. Nyaso bola boə boanɔ nnya kasɔ.”
21 Nya Atenefɔ kenke ku bafɔ ba nkpe lə kasɔ mfóo, eefi mə lefe kətə asafɔfɔ saa eto etiki bɔtɛyi ku nnya bɔnɔ.
22 Nyaso Paulo átaka únyə lə disikakpekɔ kamə lə betidi bamfó eto ənəmi, nya ótɛyi mə nkə, “Lə kusu saa əsuəə, nyə ntsyə lekpo miə mi Atenefɔɔ, biyifo betidi ba laala kesumu tinti.
23 Itsyise se minlɛ botsyilama kalɛ asa ola kabee, nya se mínyə mi nsumukɔɔ, nnyə kesumukɔ kani ka báwɔni bətəkə lə kə leba əsuə bənkəə, ‘Búfi nyamfo bútə bo Anto wə bunyi.’ Nya Anto wə binyi fɛ bɛnlɛ wə busumu mfoo, wə əsuə minla miə meedi mi etiki mɔmɔ nɛ.
24 “Anto əmfo ni Bonamute wə diyifo kawunsiə, kato ku kasɔ ku asa nnya kenke nkpe lə ke. Nya woənsiə kpoo lə disumuyo fe nə kasɔ mfo eto betidi dífi mə ani báto.
25 Nya woanhiã bə udi kulesa itsyi lə betidi eto ani ɛyɛ lə mə keyifo tsya əsuə, itsyise wə kosate ni futsyə ləətə utsyuə saa nkpə ku lesa saa nə baahiã.
26 Wə díləkə utidi saa ɛyɛ lə utidi ɔni əsuə bə lə busiə nkpə fe kɔtɔ kɔni eto bebi lə kasɔ kamfo kenke əsuə. Wə kosate dítsyə lefe ku kedikɔ útə mə tsya.
27 Nya Boanto dítsyue nyamfo utə bo betidi itə bə lə bɔbɛbɛ wə esu lə bunyə wə, ekpe bə lə sintintii, woantsyonko bo.
28 Itsyise fe kase mi mba laatɛyi akpa lɛtɛyii, ‘Wə ni nwə nsi nkpə nyaso bo tsya nsi nkpə, nya bunsi nkpə ku wə nya boalabe selabe lə wə.’ Nya baatɛyi tsya bənkə, ‘Bɔ́bɔ butsyi lə wə.’

29 “Nya se buni Onanto eto bebi esoo, yanle bə ibə bə bubú boə Onanto əmfo te fe lesa nə bo betidi dífi sika sia nye siflubia nye kuyi nye leba búyifo ku bo ani nye lesaatsyuə nə baawoe nye lə ditsyəbi saa əsuə.
30 Nya idu lə kawunsiə eto kasɔ ketsyikokɔ ibə ese mɔmɔɔ, Onanto mənnə utidi saa koto itsyise bánte wə eso. Fɛɛ mɔmɔ mfoo, úkə bo ato nkə buləkə bo əsuə lə asa nyamfo eto kakle əsuə lə butsyi ənəmi butə wə.
31 Itsyise útsyə diyi nə utidi wə úləkə utsyə luubə okponko bo lekpo itsyi lə bo ditsyəbi əsuə ɛyɛ lə kɔtsyɔntsyɔsu əsuə Nya úləkə Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə óte bo idu lə lefe ne ótakasə wə utsyiko ɔkɔmə ubə nya unsi nkpə.”

32 Nya lefe nə bánɔ bə Paulo edi etiki itsyi lə botakaketsyi ɔkɔmə kə bə əsuəə, mə nti eto bətsyuə əmə wə. Fɛɛ mə bətsyuə tsya əmə wə bátɛyi bənkə, “Bola

boə busi boanɔ lesatsyuə itsyi lə utidi eto businkli kataka ketsyi ɔkɔmə əsuə.”
33 Nyaso se íbə nko esoo, Paulo édu mə lə əsuə.
34 Fɛɛ betidi bətsyuə ətəkəko wə nya bétsyi báwuninsə báfo bánɔ. Nya utsyuə uni ákɛ mə lenti wə díyifo Areopago eto uninə wə baakpo Dionisio ku usio wə baakpo Damari ku babamba bətsyuə tsya áfo bánɔ.

18

Paulo Ésu Korinto.

1 Lə nnya kamaa, Paulo édu lə Atene úsu Korinto.
2 Mfó úsu únyə Yudanyə wə baakpo Akwila, nwə bále lə Ponto. Wə ku wə usiə Priskila étsyi Italia bəbə mfó yanklɛ tɔ, itsyise kasɔ kamə eto Okankplɛ wə baakpo Klaudo átɛyi nkə Yudafɔ kenke du lə Roma. Paulo ésu úsunyə mə,
3 nya úsiə lə mə ɔflɔ ɔnlɛ mə bɔwunsəko lə kubukikue kanka eto keyifo ka woeyifo kedi əsuə.
4 Nya lə Ɔnwɛditsyəyi saa, Paulo ékesu Yudafɔ eto katsyakɔ nya úkələkə asa kasɔ kate Yudafɔ ku Grikifɔ kenke itə lə bə lə batsyi mə akɔɛsi bawuninsə.
5 Nya lefe nə Sila ku Timoteo dítsyi Makedonia bəbəə, Paulo ənyə lefe kpə úfi útə Ditiki Sɛɛ nəmə bote ku ni kasɔləkələkə kate Yudafɔ bamə nkə Yesu ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə tinti.
6 Nya lə lefe nə Yudafɔ bamfó létaka bəńyə lə wə əsuəə, nya bésie wə abie lə Yesu eto disi esoo, Paulo áflɛ sitə lə wə əsuə, nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Lə bikpə nye benyaa, nyə mɔ ani, nyə mɔ akpa minyi nnya kulesa saa. Idu mɔmɔ mfoo, ndu ntɔ lə betidi ba lenni Yudafɔ ɔflɔ lə nsu ntɛyi mə Ditiki Sɛɛ nəmfo.”
7 Nya se údu mfóo, úsu ɔ́kɛ lə osani utsyuə wə lenni Yudanyə wə baakpo Tito Yusto wə laate Onanto sikpi nya wə diyo nkpe lə Yudafɔ eto katsyakɔ ɔflɔ.
8 Fɛɛ katsyakɔ kamə eto uninə wə baakpo Krispo ku wə diyo eto betidi kenke áfo Bonamute bánɔ, nya béyifo mə ntufləsəfləsə eto lekpa. Nko ke, béyifo ntufləsəfləsə eto lekpa bətə bafokanɔfɔ kpə bamba tsya lə Korinto mfó nɛ.
9 Nya lə diyi lɔni eto ketsyee, Bonamute ətə Paulo ənyə kələkate ka əsuə ɔ́tɛyi wə nkə, “Mante sikpi! Nya mensinkli lə Ditiki Sɛɛ nəmfo bɔtɛyi eto kama.
10 Itsyise nsiko fə, nya kutsyuə saa əmbofo fə kabua buyifo. Betidi kpə kpe lə umə mfó ba ni mɔ bale.”
11 Nyaso Paulo əsiə lə umə əmfo lɛlɛ lɔni ku kutsyə kedi Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmfo kate betidi.
12 Lə lefe nə bətsyə Galio fe Roma eto Aba eto unyɛsiə lə Akaia eto kasɔɔ, Yudafɔ bətsyuə ásɔ mə əsuə lebo nya báwoe etiki lə Paulo əsuə nya bəmuə wə bésuko lekpokakpokɔ.
13 Nya bátɛyi Aba eto unyɛsiə əmə nkə, “Utidi əmfo lɛ betidi eto nsusu bobiasə nkə basumu Onanto lə kusu ko nńyə lə bo afi əsuə.”
14 Nya kase Paulo nkə lə uləkə kɛnyɛ lə udi etiki koo, Aba eto Unyɛsiə Galio əmfo ko dídi etiki ɔ́tɛyi Yudafɔ bamə nkə, “Mi Yudafɔ bɛnɔ! Lə bənkə etiki nnya bɛyɛnko béboko mfo eyifo etiki kekleke nnya léta kɔfi ibuu, nyalɛ mɔɔkɛ nnya lefe ntsyue mi etiki koto.
15 Fɛɛ se iyifo kənə itsyi lə etiki ku aye ku mi afi eto asa ini esoo, mi kosate su bɛtɛyi nnya. Bəntsyə mɛ okponkpo lə mi asa nyamfo əsuə.”
16 Nyaso óla mə ɔ́bɔnko lə wə lekpokakpokɔ mfó.
17 Nyaso betidi eto ditsyukpa nəmfo əmuə Sostene wə ni mə katsyakɔ kamə eto ununə nya báblɛ wə lə lekpokpakpokɔ ɔflɔ mfo. Fɛɛ Galio mánkpe mə kɛnyɛ.

Paulo Ésinkli Úsu Antiokia.

18 Paulo esi úsiə lə Korinto eto umə mfó éfo eyi kpə. Lə nnya kamaa, ókla bafokanɔfɔ bamfó nya wə ku Akwila ku Priskila léyila lekpo bésu Siria. Tsya fɛ úduu, Paulo ətə nkə bakpi wə disi lə Kenkrea itsyi lə ntamu bo óka utsyə eso.
19 Se úsu údufə Efesoo, óyani Priskila ku Akwila útsyə mfo. Nya wə dídu úsu Yudafɔ eto katsyakɔ lə úsu ɔlɛ asa obe ku Yudafɔ ba nkpe mfo.
20 Betidi álɛ wə lekpakpa bə lə ɔkɛ lə mə ɔflɔ sɛkɛ, fɛɛ wántɔnɔ.

21 Lə nyaso se ɔnlɛ buluu, ɔ́tɛyi mə
nkə, “Lə Onanto atɔnɔɔ, muusinkli mbə
mi ɔflɔ.” Nya údufə lə ɔklɔ əsuə nya údu
lə Efeso.
22 Se úsu údufə lə Kaisareaa, ófe úsu
Yerusalem nya úsu úsiəsə bafokanɔfɔ
mfo. Nya usi ófe úsu Antiokia.
23 Se úsiə mfo sɛkɛɛ, usi údu ɔ́yɛ ɔbɔ lə
Galatia ku Frigia. Nya lə lefe nəmfó
əsuəə, ótsyilama mfó kenke óbe
bafokanɔfɔ ba nkpe lə dikuku mfó, nya
ókakpe mə nkɛale.

Apolo Ésu Efeso.

24 Nya Yudanyə utsyuə díbə Efeso. Wə
ni Apolo. Bále wə lə Aleksandria. Nya
uyifo utidi wə nkpe kɛnyɛ laafo etiki
budi, nya unyi Awɔnisa Kɛnkɛ eto kúkue
eto etiki tsya.
25 Ekpe bə wɔ́ɔnɔ Bonamute eto diye
ɔnɔ nya woedi etiki itsyi lə Yesu əsuə ku
ute tsyaa, Yohanes eto ntu fləsəfləsə eto
etiki hã ete unyi.
26 Nya se úńyə ɔnlɛ etiki budi ku wə
utu ku əsuəale lə Yudafɔ eto katsyakɔ
mfó fɛ Priskila ku Akwila lɛnɔɔ, bákpa
wə bésuko mə diyo bésu bələkə Boanto
eto Ditiki Sɛɛ nəmə kasɔ kukɔnɔ báte wə
nya báte wə asa bawunsə.
27 Nya se Apolo díbu disi nkə woesu
Akaiaa, Efeso eto bafokanɔfɔ ésu
báwunsəko wə nya báwɔni kukue
bátsyese bafokanɔfɔ lə Akaia mfó bə lə
úbə mfóo, lə bafo wə kukɔnɔ. Se úsu
údufə mfóo, ɔ́wunsəko betidi kpə ba
léfiani bafokanɔfɔ ɛyɛ lə Onanto eto
lefonə əsuə.
28 Nya óso Yudafɔ ani lə kase unə etiki
ku ku ute lə betidi nti. Nya etiki nnya
nkpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuəə,
úfi úləkə óte ékpa wuee bə Yesu ni Nwə
Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə.

19

Paulo Ésu Efeso.

1 Lə lefe nə Apolo lɛkɛ lə Korintoo,
Paulo tsya áyɛ lə akpa eto kusu nya úsu
údufə lə Efeso. Mfo úsu únyə bafokanɔfɔ
bətsyuə.
2 Nya ɔ́tɔ mə nkə, “Idu lefe nə béfo
bɛnɔɔ, bíofo Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ?”

Nya bátɛyi wə bənkə, “Owo lo! Be ni
Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ fɛ? Bóannɔ tɔ ni kulesa
saa.”
3 Nya usi ɔ́tɔ mə nkə, “Nyalɛ nte
ntufləsəfləsə eto lekpa beyifo mi?”
Nya bátɛyi wə bənkə, “Yohanes eto
ntufləsəfləsə eto lekpa.”
4 Nya Paulo díləkə kasɔ óte mə nkə,
“Yohanes əfləsə betidi ba ditsyi
báwuninsə lə mə abua əsuə. Nya ɔ́tɛyi
mə nkə ele bə bafo utidi wə luubə lə wə
kama banɔ. Nya utidi əmfo ni Yesu.”
5 Nya se bánɔ ditiki nəmfoo, bátɔnɔ
nya úfləsə mə ntu lə Bonamute Yesu eto
diye əsuə.
6 Nya se nə Paulo dífi ani útəkə lə mə
əsuəə, Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əbə dísiə lə
məmblɛ əsuə, nya bétsyiko bele bele
bɔtɛyi nya bələkə Onanto eto ditiki
kɛnyɛ báte.
7 Nya basani bamə eto utu lídi fe lefosi
inuə.
8 Nya se Paulo dísu Yudafɔ eto
katsyakɔɔ, údi mə etiki ku ute lə afa
ətsyə əsuə, úləkə asa kasɔ óte mə ku
kasɔnɔnɔ nya ókplatsya kekleke lə kase
wookpa mə nsusu usuko Onanto eto
Sekakedikɔ əsuə.
9 Fɛɛ mə bətsyuə méntsyue wə ditiki
sɛɛ nəmə ato nya báni bofokanɔ, nya lə
betidi eto ənəmii, bédi etiki bua nnya
dińyə lə Onanto eto kusu sɛ əsuə. Nyaso
Paulo édu lə mə ɔflɔ nya ókpa
bafokanɔfɔ ɔ́yɛnko nya bédu bésu
Tirano eto suku eto diyo. Mfóo, nya
ókatsyako mə diyi saa, kédufə lə etiki
əsuə ku mə.
10 Itə alɛ ənuə əsuəə, ɔ́kɛ mfó óte mə
asa. Nya Ditiki Sɛɛ nəmfo dísensə ɛyɛ
ísu Asia ku lekpake nəmfó kenke. Nya
mba ni Yudafɔ ku mba lenni Yudafɔ tsya
lɛnɔ ditiki nəmə.

Skeva Eto Bebi Ekuanse Ábɛbɛ Ǝsuəale.

11 Nya Onanto dítə Paulo əsuəale nnya
úfi keyifo ayanisa.
12 Nya lə béfi wə ofiamɛ nye wə əsuə
eto awu bétidi ufimfi utsyuə lə əsuə koo,
úkənyə bufitsyatsya, nya ékala awɔnɔ
bua tysa kabɔnko lə betidi ba əsuə ɛkɛ.
13 Nya Yudafɔ bətsyuə ba ni bafate ba
laatsyilama idu kalebe isu kalebee, ébu

bənkə boofo bɔyɛ lə Bonamute Yesu eto diye əsuə bala awɔnɔ bua lə betidi əsuə. Nya bátɛyi bənkə, “Nnla mi lə Yesu wə eto diye əsuə Paulo laayɛ kala mi mbɔsə lə utidi əmfo əsuə!”

14 Nya betidi ba nlɛ nyamfó eto okle buyifo éyifo bakosobi ekuanse ba ni Yudanyə utsyuə wə ni Usumunyə Ninə wə baakpo Skefa eto bebi.

15 Fɛɛ se bésu bə beedi lɛwɔnɔ bua ditsyuə etikii, lɛtɛyi mə nkə, “Mɔɔ nnyi Yesu, nya minyi Paulo tsya. Fɛɛ mimii, bawoe bini?”

16 Nya utidi əmə əsuə lɛwɔnɔ bua nəmfo nsii, lɛblɛ mə! Nya báfo afabe tinti, nya bétsyetsyi bábɔ lə diyo nəmə leyaleya!

17 Nnya díbə mfó ésensə efia Efeso kenke itə bə Yudafɔ ku mba lenni Yudafɔ kenke ánɔ nnya. Lə nyamfo esoo, sikpi əmuə mə tinti, nya Bonamute Yesu eto diye disi lebe kato lekpe.

18 Nya mba lɛtsyi akɔɛsi báwuninsə eto bətsyuə kpə díbə bələkə mə asa bua nnya béyifo kasɔ lə betidi eto ənəmi.

19 Nya mba ni bafate lə mə nti dífi mə afa eto ekue ku kekue ku bɛbɛ báboko nya bátonsə nnya lə betidi eto ənəmi mfó. Ekue ku asa nyamfo kenke eto koya ebuyifo fe sika flubia eto akpi fosi anɔ.

20 Nyamfo lə bote kase Bonamute eto ditiki dísensə ku əsuəale, nya éfo mfo kenke.

Bulə Ǝbə Lə Efeso.

21 Nyamfo eto kamaa, Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ələkə léte Paulo nkə ɔyɛ usu Makedonia ku Akaia lə usu Yerusalem. Nya Paulo lɛtɛyi nkə, “Lə ndufə mfóo, ele bə nyɛ nsu Roma tsya.”

22 Nya ótsyese wə bawunsəkotsyuə inuə, Timoteo ku Erasto nkə bákatɔ wə lə Makedonia lə ubə. Nya wə lɛtsyimɛ ɔkɛ kama lə Asia mfó itə lefe sɛkɛ.

23 Nya lə lefe nəmfóo, bulə kplɛ əbə lə Efeso itsyi lə kusu ko əsuə Kristo nkə bəəsiə nkpə eso.

24 Nwə dínə bulə bomfo óboko ni utidi wə baakpo Demetrio wə ni ɔtsyuɛntsyuɛ wə leefi sika flubia katsyuɛ Artemi eto esumuyo kɛkɛ. Nya nnya bote kənə kutəkə kpə kaboko wə ku wə bawunsəkotsyuə.

25 Diyi lɔnii, Demetrio ákpadi batsyuɛntsyuɛ ba kenke bátsya nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bayimi, biyi biə buənyə kutəkə kpə ketsyi lə bo keyifo kamfo əsuə.

26 Nya bɛnlɛ bɔnɔ, kənyə sitinti kase Paulo əmfo nlɛ bo keyifo kamfo bobiasə kakpe bo kofani, nya ɔnlɛ betidi kpə eto nsusu bobiasə nkə befiə eto asa nnya boeyifo kenke menyifo lesa nə ele bə bakpe disi kasɔ bətə! Lə nyamfo eso bo bikətete ébubə kasɔ! Nya inni Efeso mfo mate ni kaka nyamfo nlɛ bubə. Bomu ɛlɛ bubə lə Asia eto kasɔ kenke!

27 Nya inni bo mate eto keyifo ete lɔɔsɔɔ kasɔ! Sitintii, Boambe Ufiə Kplɛ Artemi eto diyo ku wə dibu ebonya lə Asia mfo ku lə kawunsiə kenke!”

28 Se bánɔ Demetrio eto etiki nyamfoo, ɔblɔ éfi mə nya bényenki tinti nya báfã bembembe bátɛyi bənkə, “Efoso eto Ambe Artemi ni Ufiə Kplɛ Kenke!”

29 Nya kudu ko bákpo dísensə kófo umə əmə kenke. Nyaso bátsya fe ditsyukpa nya bəmuə Paulo eto bayɛtsyuə inuə bətsyuə ba baakpo Gaio ku Aristarko ba ditsyi Makedonia. Nya bákpa mə bésuko umə əmə eto katsyakɔ.

30 Nya Paulo tsya léla nkə lə wontsya lə usu mfo, fɛɛ bafokanɔfɔ fɛfɛ mántɔnɔko wə nko.

31 Nya lekpake nəmfo eto beninə ba díyifo Paulo eto bayɛtsyuə tsyaa, léla ɔtɔnkpe bákpe wə bálɛ wə lekpakpa bənkə woensu mfó lə usu ufi wə əsuə okpe lə nnya əsuə kulaa!

32 Nya lə lefe nəmfó əsuəə, diyo nəmə kafo eyi ku kudu. Nya betidi ba díbə bátsya mfóo eto utsyuə saa ku wə lesa nə ɔnlɛ bɔtɛyi. Nya mə nti kpə mánte lesa nə eso bəbə mfo.

33 Nya Yudafɔ bətsyuə díkə Aleksandro bə usu unyə sɛtɔ lə okpasə lesa nə díbə. Nya Aleksandro lébesə ani kato nkə utsyuə saa yɛ kudu bokpo lə ɔtɛyi mə lesatsyuə.

34 Nya se betidi bamfo dínyə bə Yudanyə unii, besi betsyiko kudu bokpo kafa bembembe itə fe abombosɔsɔ ənuə.

Nya bátɛyi bənkə, “Efoso eto Ambe Artemi ni Ufiə Kplɛ Kenke!”

35 Efo lefe fɛ Aba eto unyɛsiə ninə wə nkpe mfo léfo mə bɔkɔnsə, nya údi etiki ɔ́tɛyi mə nkə, “Mɔ bayimi, Efesofɔ, utsyuə saa lə mi nti yi nkə Efeso mfo ni Ufiə Kplɛ Artemi eto kəsiəkɔ. Nya wə kakpakɔ eto leba kɛnkɛɛ, áfankli ditsyi kato díbə kasɔ, nya lenkpe lə bo nti.

36 Nya kutsyuə saa əmbə loofo ditiki nəmfo sidia butəkə. Nyaso biyuəsə mi akɔɛsi nya bieyifo kulesa saa lə lɛblɔfi əsuə.

37 Itsyise betidi ba bímuə békpa béboko mfoo, bényu kulesa betsyiko lə Disumuyo nye babiasə bo Ufiə Artemi eto diye tsya.

38 Fɛɛ lə Demetrio ku wə batsyuɛntsyuɛ ənyə bə bakpe ditiki ditsyuə lə utsyuə əsuəə, bakponkpo kpe mfo. Nya bonkpe eyi nnya əsuə baakpo akpo. Lə béyifo kabua kətsyuə, boofo ke buləkə kate mə mfó.

39 Fɛɛ lə lesa bamba ditsyuə kpe bela biə biefi bisukoo, bitə lə bufi busuko umə eto beninə ɔflɔ.

40 Itsyise nyamfo lɛ bote fenkə bɔlɛ botaka kəńyə lə Aba əsuə. Lə Romafɔ eto bamamanyə əbə bənyə mmi eto diyi nəmfo eto asayifoyifoo, boəmbofo kɛnyɛ buləkə, nya buunə bo koto.”

41 Nya se ɔ́tɛyi etiki nyamfo nkoo, útə bésensə bédu.

20

Paulo Ésu Makedonia Ku Akaia.

1 Lefe nə bulə bomə díyuə kɛnyɛɛ, Paulo ákpadi bafokanɔfɔ bəbə bátsya lə kalebe kani. Nya se ókpe mə nkɛale lə mə bofokanɔ əsuə ólosəə, ókla mə fɛ údu úsu Makedonia.

2 Se údu ɔntɔɔ, Paulo áyɛ lə kəmə ka nkpe lə lekpake nəmfó kenke nya údi mə etiki kpə úfi ókpe mə nkɛale fɛ úsu údufə Akaia.

3 Úsiə mfó fe afa ətsyə. Lefe nə ɔnlɛ əsuə bumuə nkə lə usu Siria, únyə útsyə lekpo nkə Yudafɔ ba nkpe mfó lə wə ukpə eto esu bɔbɛbɛ. Nyaso úfi nsusu bio nkə wesinkli usu ɔyɛ Makedonia.

4 Lefe nə ɔnlɛ buduu, betidi kpə ətəkənko wə. Betidi bamə ni Sopater wə dítsyi Beroia wə ni Piro eto ubi ku Aristarko ku Sekundo ba ditsyi Tesalonika ku Gaio wə dítsyi Derbe ku Tihiko ku Trofimo ba ditsyi Asia eto lekpake ku Timoteo.

5 Mba mfo átɔ̃ bo bə beesu bəńyə bəsəkə bo lə umə wə baakpo Troa.

6 Nya lə Yudafɔ eto Nnamfokuã Eto Abolo Eto Eyididi eto kamaa, búfi ɔklɔ nya búdu lə Filipi, nya búsu bútu mə lə Troa lə eyi anɔ eto kama. Nya búsiə mfó éfo eyi akuanse.

Paulo Ésu Troa Lɛfɛfɛ.

7 Nya lə Kɔsida eto diyi tutɛɛ, bótsya lə kalebe kani boə lə budi Bonamute eto didisa lə bətsyuə. Nya se Paulo ləəbə budu kəsiəsə esoo, údi etiki ikulə isu taa ntsyenti.

8 Nya báto kakadiɛ kpə bətsyə lə abanslo eto diyo nə əsuə bótsya mfó.

9 Nya se Paulo eto etiki nlɛ bukulə esoo, selabe éfi okosobi wə baakpo Eutiko lə lefe nə unsi lə diyo nəmə eto mfɛnsle əsuə. Ófankli utsyi lə abanslo eto botokətəkə tsyəfə mfó úbə ɔ́sɔ lə kasɔ. Nya se bésu bétsyi wəə, bənyə bə úkpə.

10 Fɛɛ Paulo áyifə úsu kasɔɔ, úsu dikpefi nəmə ɔflɔ nya úbə kasɔ ɔ́buta ni nya útsyi ni óboko wə akɔ nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Biankpo kudu! Okpe nkpə!”

11 Nya məmblɛ dísinkli bésu kato mfó bésu bédi Bonamute eto lesa nəmə. Lə nnya kama Paulo esi úsiə údi etiki isu ese kalesiəsiə fɛ údu.

12 Nya se bákpa okosobi əmə ku nkpə besuko diyoo, əsuə əyuə mə tinti.

Paulo Etsyi Troa Úsu Mileto.

13 Nya Paulo dífi akpa eto kusu úsu Aso. Fɛɛ lə kase útsyue əsuəə, bo éfi ɔklɔ bɔ́tɔ wə sɛtɔ bə lə busu butsyi wə lə mfó.

14 Nyaso se úbə útu bo lə Aso mfóo, údufə lə ɔklɔ əmə əsuə nya bonko wə kenke lídu búsu Mitilene.

15 Búdu lə mfó nya lə kəsiəsəə, búsu bóyo Kio. Nya lə diyi nəmfo eto kəsiəsə

tsyaa, bóyo Samo.Lə diyi tsyəfə əsuəə, búsu búdufə Mileto.
16 Paulo mánla nkə bobiasə lefe kpə lə Asia mfó nyaso útə bókpia Efeso bófe, itsyise ɔlɛ bɔkɔse. Nya utsyue nkə lə woofoo, ele bə udufə Yerusalem lə Pentekoste eto diyi əsuə.

Paulo Ákla Efeso Eto Bafokanɔfɔ.

17 Nya se búsu búdufə Miletoo, ókpe batɔnkpe lə Efesofɔ eto bafokanɔfɔ eto beninə ɔflɔ nkə bəbə bənyə wə mfó.
18 Nya se bəbəə, ɔ́tɛyi mə nkə, “Bayimi, mimblɛ ta yi kase minkɛ lə mi le nti lefe nə kenke minkɛ mfo əsuə, idu lə diyi tutɛ nə mímbə míndufə lə Asia eto kasɔ mfo ibə əsə mɔmɔ.
19 Binyə kase mímbokosə əsuə kasɔ míntə Bonamute, lə kanyi ku binəntu əsuə ɛyɛ lə Yudafɔ eto kase bála bə balo mɛ eso.
20 Bɛlɛ ola bebe mɛ. Minni futsyə nkpe disiale. Bonamute eto asa nnya minyi lə wə əsuəə, nnya ni lesa nə mínte mi nɛ, nya mémfi kulesa nkula mi. Nte Bonamute eto Ditiki Sɛɛ nəmə lə betidi nti ku lə mi ayo.
21 Nya kalebe saa mínsuu, ntɛyi Yudafɔ ku mba lenni Yudafɔ kekleke minkə bayɛ asa bua buyifo lə batsyi bawuninsə befi mə əsuə bətə Onanto, lə bafo Bonamute Yesu banɔ.
22 “Nya mɔmɔɔ, Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ lɛ mə bɔtɛyi nkə nsu Yerusalem, nya minnyi lesa nə ləbə mɛ busu ketu mfó.
23 Fɛɛ lə kəmə ka kenke mínyɛ mínfee, nyi miə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ələkə óte mɛ nkə moolabee diyo nyə kanyi.
24 Fɛɛ meenfi mɔ nkpə fe lesa nə lefe itə mɛ. Lesa nə lefe itə mɛ ni bə nlosə keyifo ka Bonamute Yesu lékpe mɛ kɔni nkə nyifo. Nya keyifo ka ókpe kɔni nkə nsu nyifo ni bə ntɛyi betidi Ditiki Sɛɛ nəmə itsyi lə Onanto eto lefonə əsuə.
25 “Nyasoo, nyi miə mimba kenke lɛnɔ mɔ asatete itsyi lə Onanto eto sekakedikɔ əsuəə, ensie embotsya ku mɛ bio.
26 Nyaso mmii, məətə mi bote minkə lə utsyuə áyansə wə nkpə eto kusuu, beembufi utidi əmfo eto kabua balo mɛ dikpi.
27 Sitintii, mémfi Onanto eto sekakedikɔ eto kusu eto asa nkula mi.
28 Lə nnya esoo, bebe mi əsuə kukɔnɔ. Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ díyifo mi mba ni batɔnkotɔnko bə lə bɛlɛ wə bebi ba Onanto dífi útə mi nkə bɛlɛ mə ola. Bɛlɛ mə kukɔnɔ, itsyise Onanto eto ubi dífi wə kɔtɔ ókpo kasɔ lə mə disi úfi úləkə mə utsyiko lə mə abua əsuə.
29 Nnya minyi ekpa ko mə ni bənkə lə nyani mi ntsyəə, betidi ebubə bataka bəńyə bakpɔ mi bələ mi nya boosensə mi fe kase bekiti laakpɔ ku basamu kesensə mə.
30 Nya lə mi nti kulaa tsyaa, mi bətsyuə ébusinkli lə Ditiki Sɛɛ nəmə kama bawɛ mi, bákpa betidi kpə báyɛnko lə mə kosate eto bidiabidia eto asatete əsuə.
31 Bitəkə ənə bikabe lə bekloma kase mínkplatsya ku binəntu lə mi disi nya mínte mi asa ketsye ku kakɔmi itə alɛ ətsyə nnya minkɛ mi lenti əsuə.
32 “Nya mɔmɔ mfoo, mfi mi nkpe lə Onanto eto ani bə lə ose mi. Lə wə ditiki nə laawunsəko betidii lə lekpe mi nkɛale lə bofokanɔ əsuə bo luutə biunyə kedikɔ lə Onanto eto, fe mba úləkə ókpo atsyɔ utsyə itə wə əsuə.
33 Mánsɛsə ənəmi lə kuutsyuə saa eto sika sia nye sika flubia nye bikəlɛlɛ əsuə.
34 Mi kosate yi biənkə mɔ ani nyamfo mímfi mínyifo keyifo fɛ minlɛ budi nya mimfi minlɛ betidi ba ləətəkəko mɛ bobe.
35 Nyifo nyamfo kenke lə mfi nte mi kase ele bə bukawunsə ko bakombo, nya lə bekloma ditiki nə Bonamute Yesu lɛtɛyi nkə, ‘Asa butə ətə disuəyuə enso bofo.’ ”
36 Nya lefe nə Paulo dídi etiki nyamfo ólosəə, óse akonki nya wə ku mə léto ola.
37 Nya məmblɛ lɛkɔbə wə bálɛ nya béwi nku itsyise balɛ budu lə bətsyuə ɔflɔ.
38 Nya nnya kulaa leso mə nkuɛnlo bokpe ni nnya ɔ́tɛyi mə nkə bensiebunyə wə bio eso. Nya bákpa wə bésu bətsyə kusu lə ɔklɔ əmə ɔflɔ lə lekpo kɛnyɛ mfó.

21

Paulo Ési Usu Yerusalem.

1 Nya se bətsyə bo kusu bálosəə, búsu búdufə lə ɔklɔ əmə nya bóyila búsu Kos.

Se kale dísiəə, búsu búdufə Rodo nya
búdu mfo búsu Patara.
2 Mfo nya búfi ɔklɔ wə ntɔ lə Foinike,
nya búdu.
3 Se bɔ́ntɔɔ, búnyə Kipro eto kasɔ, nya
bɔ́yɛ boofe mfo nya búdu bɔ́yɛ ukúe eto
lekpake búsu búdufə Tiro lə Siria eto
kasɔ. Nya búsu kaka booləkə bikə bia
nkpe lə ɔklɔ əmə kafo.
4 Se bɔ́yifə búsu umɔə, búnyə
bafokanɔfɔ ba nkpe mfó. Búsiə lə mə
ɔflɔ eyi akuanse, itsyise Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ
díkələkə óte bafokanɔfɔ bamfo lesa nə
luubə lə Paulo əsuə, nyaso bálɛ Paulo
lekpakpa bə woensu Yerusalem lefe
nəmfó.
5 Fɛɛ se lefe nə ele bə budu lə mə ɔflɔ
léyoo, bafokanɔfɔ mfó ku mə besio ku
bebi kenke ákpa bo esu bétsyə kusu lə
lekpo kɛnyɛ, nya bomblɛ lése akonki
bóto ola.
6 Nya bútsyə bətsyuə esu fɛ búdufə lə
ɔklɔ əmə kafo, nya məə tsya dísinkli
bésu mə ayo.
7 Se búdu lə Tiroo, búnyə lə Ptolemai.
Mfo búsu búsiəsə bafokanɔfɔ ba nkpe
mfo, nya búsiə lə mə ɔflɔ diyi lɔni.
8 Nya se kale dísiəə, búdu mfó búsu
Kaisarea. Búsu bɔsɔnɔ Ditiki Sɛɛ eto
otsyabe Filipo. Uyifo bawunsəkotsyuə
ekuanse ba bələkə lə Yerusalem eto ɔni.
9 Ɔkɛ bebisiobi ena ba lensi tɔ bəsə.
Beyifo Onanto eto bənyɛləkətidi.
10 Nya búsiə mfó eyi ətsyuə. Lə lefe nə
bɔkɛ mfóo, Onanto eto unyɛləkətidi
utsyuə wə baakpo Agabo étsyi Yudea
úbə mfó.
11 Nya se úbə bo ɔflɔɔ, ónyankli abɔsu
nya Paulo lékle lə nkɛ nya úfi óklə wə
kosate eto ani ku akpa nya ɔ́tɛyi nkə,
“Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ lɛ bɔtɛyi nkə, ‘Nko ke
Yudafɔ lookle abɔsu nyamfo eto osate lə
Yerusalem nya boofi wə besu bakpe lə
mba lenni Yudafɔ eto beninə eto ani nɛ.’
”
12 Nya se bɔ́nɔ etiki nyamfóo, bo ku
betidi ba nkpe mfó kenke álɛ Paulo
lekpakpa boə wensu Yerusalem.
13 Mfó nya ɔ́tɛyi bo nkə, “Beso bəənlɛ
nku buwi nya bɛnlɛ mɛ ani bolo mə?
Ntɔnɔ miə bakle mɛ lə Yerusalem, lə nsu
nkpə lə Bonamute Yesu eso.”
14 Nyaso lefe nə búnyə boə boəmbofo
wə nsusu bɔtsyi kawuninsəə, bóyani wə
nya bɔ́tɛyi wə boənkə, “Bonamute Yesu
eto lelabi bə itə.”
15 Lə eyi nyamfo eto kamaa, bomblɛ
əmuə bikə nya búdu búsu Yerusalem.
16 Nya Kaisarea eto bafokanɔfɔ eto
bətsyuə tsya dítənko bo. Bákpa bo
besuko Kipro eto uninə wə baakpo
Mnason bə lə búsu bɔsɔnɔ wə ɔflɔ mfó.
Uninə əmfo eyifo ofokanɔnyə koko.
17 Nya se búdufə Yerusalem
bafokanɔfɔ nkpe mfó áfo bo kukɔnɔ
tinti.

Paulo Esu Nkə Lə Úsu Unyə Yakobo.

18 Se kale dísiəə, Paulo ákpa bo nya
búsu búnyə Yakobo ku Yerusalem eto
bafokanɔfɔ eto beninə.
19 Nya se búsiəsə mə bólosəə, Paulo
átɛyi mə asa nnya kenke Onanto lɛyɛ lə
wə əsuə úyifo lə betidi ba lenni Yudafɔ
nti.
20 Se bétsyue wə ato balosəə, məmblɛ
kenke átɛsə Onanto. Nya bátɛyi wə
bənkə, “Ɔyimi lala, ənyə kase Yudafɔ
akpi akpi kpə díkafo bánɔ nya banlɛ
Moses eto afi lə kɔni kekleke.
21 Bətsyuə átɛyi mə bənkə fə lɛtɛyi
Yudafɔ ba nkpe lə nlebe nlebe fə bensidi
Moses eto afi ku bo akpayifoyifo, nya
fátɛyi tsya fənkə mba ni Yudafɔ tsya
mensila mə bebi alo.
22 Lə nyamfo eso be ele bə buyifo
mɔmɔ? Buyi boə bəəbə esu bɔbɛbɛ kəbə.
Itsyise bɔɔnɔ bə əbə ákpe lə bo ɔflɔ
mfo.”
23 Nya bətə wə nsusu bənkə, “Bokpe
betidi ena bətsyuə lə bo mfo, ba díkaka
ntamu.
24 Yɛnko mə esuko Yudafɔ eto
Disumuyo mfó nya lə fə nku lə bɛkpi mi
esi nya lə awunsəko mə lə bafo mə
disikpinkpi eto kayo. Nyamfo luutə utidi
saa nyə nkə sidia bátɛyi lə fə əsuə, nyaso
fintsya lɛ Moses eto kɔfi budi lə kɔni.
25 Nya bafokanɔfɔ ba lenni Yudafɔɔ,
bɔ́ɔwɔni ekue bútə mə bɔ́tɛyi mə boə,
bayè edisa nnya béfi bətə bəfiə kedi ku
kɔtɔ ku bebuki ba baawaninsə simuə
kaalo eto sinə eto budi, lə bayɛ sɛsɔnɔ
budi.”

26 Nyaso se kale disiəə, Paulo ákpa
basani bamə nya bésu béyifo disikpinkpi
eto lekpa nəmə. Nyamfo eto kamaa, úsu
Yudafɔ eto Disumuyo úsu útə
besumunyə bote eyi nnya kama fɛ
disikpinkpi eto lekpa nəmə loolo itə lə
befi kedi eto bikə baboko lə beyifo
keditətə eto lekpa lə mə disi.

Bəmúə Paulo Lə Yudafɔ Eto Disumuyo.

27 Nya se íbu sɛkɛ lə eyi akuanse
nyamə lə eyoo, Yudafɔ bətsyuə étsyi
Asia eti bəbə bənyə Paulo lə Yudafɔ eto
Disumuyo mfo. Nyaso bákpadi betidi
bətsyuə básɔ lebo nya bəmuə wə.

28 Nya bəńyə mfó banlɛ kudu bokpo
bənkə, “Israel eto basani, bɛwunsəko bo!
Osani əmfo ni nwə nlɛ botsyilama kate
betidi kenke lə nlebe nlebe asa nnya ńyə
lə bo betidi ku afi ku Disumuyo nəmfo
əsuə. Nya kama tsyaa, woakpa mba
lenni Yudafɔ kedufənko Disumuyo nnya
nlɛ bote nkə bákpe bo Yudafɔ eto
kakɛnkɛkɔ kamfo kɔfiɔ!”

29 Bátɛyi nko itsyise lefe nə lefe məə,
bənyə bə Paulo ku Trofimo wə ni
Efesonyə balɛ bɔyɛ kafe lə Yerusalem. Lə
nyaso béfi nsusu bə ókpa wə úsuko
Yudafɔ eto Disumuyo mfó.

30 Nyaso se banlɛ kudu bokpo nkoo,
étakasə betidi kenke lə umə əmə nya
bátaka ku kudu nya bétsyetsyi bésu
bátsya lə kusumukɔ mfó. Bətsyuə ənə
Paulo babɔnko lə Disumuyo nya béti
biku kenke.

31 Nya lefe nə bála bə lə balo wəə,
Romafɔ eto bamamanyə eto ɔtɔnkotɔnko
kplɛ ánɔ nkə Yerusalemfɔ kenke átaka
bəńyə balɛ bulə bokpe.

32 Lamfolamfo, ókpa bamamanyə ninə
ku bamamanyə bətsyuə ɔ́yɛnko nya
bésu kaka banlɛ bulə bokpe mfó. Nya se
mba ntɔnko mba nlɛ bulə bokpe dínyə
bamamanyə bamfóo, báyɛ Paulo bɔblɛ.

33 Mfó nya ɔtɔnkotɔnko kplɛ əmə dítə
kusu nkə bəmuə Paulo nya béfi amana
ənuə bákpe wə. Nya fɛ ɔ́tɔ ɔ́nɔ utsyə eto
okle utidi əmfo ni ku lesa nə úyifo.

34 Nya betidi bamfó eto utsyuə saa eto
lesa nə ɔ́tɛyi lɛbɔ lete. Nya se
bamamanyə eto ɔtɔnkotɔnko əmfo
mámfo ditiki saa nə banlɛ bɔtɛyi kasɔ
bɔnɔ itsyi lə kudu ko betidi bamə nlɛ
bokpo esoo, ɔ́tɛyi nkə bakpa Paulo besu
beti bakpe lə bamamanyə eto diyo.

35-36 Nya lefe nə báyo kesiee, ibə bə ele
bə bamamanyə bamə tsyi Paulo ku mə
ani babesə kato itsyi lə lɛblɔfi kekleke nə
sitiditu siamə dífi lə Paulo əsuə eso. Nya
bətəkəko mə ku kudu bembembe ku
etiki bənkə, “Belo wə!”

Paulo Edi Etiki Uləkə Ǝsuə Kasɔ.

37 Nya lə lefe nə baala bə befi wə besu
beti bakpe lə diyoo, Paulo átɛyi
bamamanyə eto ɔtɔnkotɔnko kplɛ nkə,
“Ǝəntə mɛ kusu lə ndinko fə etiki sɛkɛɛ?”

Nya bamamanyə eto uninə əmə lɛtɔ
wə nkə, “Bee! Aanɔ Sigriki fɛ?”

38 Nya usi ɔ́tɔ wə nkə, “Inni fə ni
Egiptenyə wə lékpa bewudifɔ akpi ana
ba létaka bəńyə lə Aba əsuə lefe nə léfe
mə lə mfóo, nya bétsyetsyi bédu bésu
mfiminti kafo?”

39 Nya Paulo díləkə kɛnyɛ nkə,
“Yudanyə mini. Bále mɛ lə Tarso lə
Kilikia eto kasɔ. Nya umə əmfóo, enni
umə kɛkɛ. Lə nyasoo, lekpakpa tə kusu
lə ndi ko betidi bamfo etiki.”

40 Nyaso uninə əmfo átɔnɔ útə Paulo
kusu nkə udinko mə etiki. Nya Paulo
lɛbɔ úbə úńyə lə kesie eto atalakpoe mfo
nya óbesə ani kato nya ɔ́tɛyi mə nkə
bedi kã. Nya se bédi kãã, údi mə etiki lə
Yudafɔ eto sele əsuə nkə,

22

1 “Boantomə ku bayimi ba letsya mfo,
nlɛ mi taflatsyɛ boto! Bitə kusu lə nkpasə
mi etiki nyamfo lə bɛnɔ.”

2 Nya lefe nə bánɔ bə Yudafɔ eto sele
ɔnlɛ budii, bésinkli báyɛ kudu bokpo,
betsyue wə ato. Nya Paulo lɛtɛyi mə nkə,

3 “Yudanyə mini, nya bále mɛ lə Tarso
lə Kilikia eto kasɔ. Fɛɛ Yerusalem mfo
mínsu suku. Gamaliel léte mɛ asa. Báte
mɛ boantomə eto afi ku mə akpa kenke.
Nya mímfi mɔ lɛkɔɛsi kenke míntə
Onanto fe kase mi tsya nlɛ buyifo mmi.

4 Nya idu lə lefe nəmfóo, ntsyə kasɔ ku
bafokanɔfɔ lə kusu fɔfɔ komfo əsuə
butəkəko, nya mínla miə balo mə.

Nyaso ḿmuə basani ku besio nkpe lə
Aba eto diyo.
5 Usumunyə Ninə Kenke ku katsyakɔ
kamə eto uninə saa ebudi nya minlɛ
bɔtɛyi mfo eto adansiɛ, itsyise mə
díkawɔni ekue kətə mɛ bə nsunkeyifo
asa nyamfo. Nya lefe nə míntɔ lə
Damaskoo, bətə mɛ əsuəale bənkə nnyə
bafokanɔfɔ ba nkpe mfóo, lə mmuə mə,
lə nkle mə mfi mboko Yerusalem bə lə
bənə mə koto.

Paulo Édi Etiki Itsyi Lə Kase Ɔtsyi Lɛkɔɛsi Ɔwuninsə Ǝsuə.

6 “Lə lefe nə mínyɛ míntɔ ibu sɛkɛ lə
ndufə Damaskoo, iyifo fe kakɔmi eto
lefosi abombo ənuəə, lamfolamfo
diyənde kekleke ditsyuə dítsyi kato díbə
lékpo mɛ lə əsuə!
7 Nya míndu mínɔ mínkpo lə kasɔ nya
mínɔ se ɔkɔɛ utsyuə nlɛ etiki budi kátɛyi
mɛ nkə, ‘Saulo, Saulo, beso fəńyə mɛ lə
əsuə mmə?’
8 “Nya míntɔ mínkə, ‘Bonamute, owoe
feni?’
“Nya usi údi mɛ etiki nkə, ‘Mɔ ni Yesu
Nasaretnyə.’
9 Nya betidi ba ku mɛ nyɛɛ, ənyə
diyənde nəmfo. Fɛɛ bánnɔ utsyə wə nlɛ
etiki budinko mfo eto ɔkɔɛ.
10 “Nya míntɔ wə minkə, ‘Bonamute,
be ele bə nyifo?’
“Nya usi ɔ́tɛyi mɛ nkə, ‘Taka, lə esu
Damasko. Mfó moote fə lesa nə mínləkə
fə miə lə eyifo.’
11 Diyənde kplɛ nəmfo ába mɛ ənəmi
itə bə betidi ba bonko mə nyɛɛ, lɛkɔbe
mɛ lə kɔni bálɛ fɛ búsu búdufə Damasko.
12 “Nya, osani utsyuə akɛ mfó wə
baakpo Ananias. Uyifo utidi wə leebu
Onanto tinti, nya woayɛ lə bo afi əsuə
tsya. Nya Yudafɔ ba nkpe mfó kenke
leebu wə tinti.
13 Utidi əmfo əbə úńyə mɛ lə ɔflɔ nya
ɔ́tɛyi mɛ nkə, ‘Ɔyimisani Saulo, sinkli
ənyə asa!’ Lə nya koo, mɔ ənəmi lékpa
kɛ, nya mínyə wə!
14 “Nya ɔ́tɛyi mɛ nkə, ‘Bo bana eto
Onanto ni futsyə díləkə fə nkə laate wə
lelabi, nya lə ənyə wə Ubi Kɛnkɛ lə ate
wə tsya, lə anɔ wə etiki itsyi lə wə kɛnyɛ.
15 Ele bə fi nkomə eto ditiki nəmfo
esuko kalebe saa fe odansiɛ esu atɛyi
betidi kenke lesa nə fənyə nya fanɔ tsya.
16 Nya mɔmɔɔ, kulesa mensi bu. Taka
əńyə, lə afo ntufləsəfləsə eto lekpa. Lə
akpadi wə diye, lə uflə fə abua uwi.’

Onanto Ákpe Paulo Nkə Úsu Mba Lenni Yudafɔ Ɔflɔ.

17 “Nyamfo eto kamaa, nsinkli nsu
Yerusalem. Nya lefe nə mínsu Disumuyo
minlɛ ola botoo, íyifo mɛ fe selabe minlɛ,
nya mínyə buləkəkate butsyuə.
18 Mfó nya Bonamute kosate lɛtɛyi mɛ
nkə, ‘Kɔse lə edu lə Yerusalem, itsyise
betidi ba nkpe mfo embutsyue fə ditiki
nə fɔɔtɛyi itsyi lə mɛ əsuə koto.’
19 “Nya míntə mbuayɛ minkə,
‘Bonamute, məmblɛ yi bənkə mɔ díkesu
katsyakɔ isu katsyakɔ kesu kəmuə
bafokanɔfɔ nya mínkablɛ mə.
20 Lə lefe nə banlɛ Otsyabe Stefano
boloo, mintsya átɔnɔ ku mə, nya bələkə
mə awu kato bətə mɛ mínlɛ fɛ bákato
wə aba kalo.’
21 “Nya Bonamute lɛtɛyi mɛ nkə, ‘Taka,
lə ama kusu itsyise kaka minlɛ fə
botsyese atsyo tinti lə betidi ba lenni
Yudafɔ nti!’ ”
22 Lə lefe nəmfo kenkee, betidi bamfó
ńyə kpoo banlɛ wə ditiki ato butsyuə.
Fɛɛ lefe nə údi wə ditiki nəmfo ólosəə,
məmblɛ ákpo kudu bátɛyi bənkə, “Aa!
Lo wə ku wə ditsyəbi kenke! Yensile bə
ɔkɛ lə kawunsiə kamfo kon!”
23 Nya məmblɛ lekpo kudu bembembe
ku lɛblɔfi bála mə awu lə əsuə, nya
bákpa utembu bəsə wə, nya utembu
əmə lébe kato ófo mfo kenke.
24 Nya Roma eto bamamanyə eto
ɔtɔnkotɔnko kplɛ əmə dítə nkə bákpa wə
bedufənko diyo kafo lə bablɛ wə lə
babɛbɛ lesa nə eso Yudafɔ bamfo nlɛ wə
kudu bokpo.
25 Fɛɛ lefe nə bákle wə bəəbə wə
bɔblɛɛ, Paulo átɔ omamanyə ninə ɔni wə
dińyə mfó nkə, “Kusu kpe bə bablɛ
Romanyə wə bánkponko tɔ lekpo?”
26 Se uninə əmfo lɛnɔ nyafoo, úsu
ɔtɔnkotɔnko kplɛ əmə ɔflɔ nya ɔ́tɔ wə
nkə, “Be biə bieyifo mfo mmə? Osani
əmfoo, Romanyə uni lo!”

27 Nyaso bamamanyə eto ɔtɔnkotɔnko
kplɛ əmfo dísu Paulo ɔflɔ nya ɔ́tɔ wə
nkə, “Be fanlɛ bɔtɛyi? Romanyə feni?”
Nya Paulo dítə mbuayɛ nkə, “Ee!”
28 Nya ɔtɔnkotɔnko kplɛ əmfo lɛtɛyi wə
nkə, “Mintsya Romanyə mini. Fɛɛ mɔɔ,
atabi kpə míntə fɛ mimfiani Romanyə!”
Nya Paulo dítə wə mbuayɛ bio nkə,
“Mɔ alɛɛ, mɔ anto ku ambe kenke eyifo
Romafɔ.”
29 Lamfolamfo se betidi ba bə bablɛ wə
lə batɔ wə kɛnyɛ eto etiki banɔ léte bə
Romanyə unii, difufu əmuə məmblɛ
kenke nya bányi besu kama. Nya lefe nə
mə ɔtɔnkotɔnko kplɛ léte nkə Romanyə
unii, sikpi əmuə wə tinti, itsyise wə ni
futsyə dítə kusu nkə bakpe wə lə amana
əsuə.

Bákpa Paulo Bésuko Bakponkpo Ɔflɔ.

30 Bamamanyə eto ɔtɔnkotɔnko kplɛ
əmfo ála nkə waate lesa nə díbə fɛ béfi
etiki lə Paulo əsuə. Nyaso se kale dísiəə,
ókpadi Yudafɔ eto besumunyə ninə ku
mə bakponkpo kenke nya məmblɛ díbə
bakɔ. Nya útə nkə banyankli Paulo nya
bákpa wə báboko mə ənəmi bə lə
bedufə lə wə etiki əsuə.

23

1 Lefe nə Paulo létsyilamasə ənəmii,
únyə Yudafɔ eto bakponkpo ba díkəbə
bensi lə lekpokakpokɔ mfó, nya ɔ́tɛyi mə
nkə, “Bayimi, mɔ lɛkɔɛsi anlɛ mɛ dikpi
bolo lə Onanto eto ənəmi ibə ese lə mmi
eto diyi nə mfo.”
2 Nya se Ananias wə ni Yudafɔ eto
Usumunyə Ninə Kenke lə mə nti mfó
lɛnɔ kase Paulo dítə mbuayɛ bomfoo,
ɔ́tɛyi mba ńyə lə Paulo ɔflɔ mfo nkə basɔ
wə lə kɛnyɛ.
3 Mfó Paulo lɛtɛyi wə nkə, “Onanto
əbɔsɔ fə nko ke! Fə nwə ni ofati wə
bákua diflubi futututu! Nte okponkpo
wə eto okle fe ni mfo? Nte kɔfi ko eto
okle əsuə fáyɛ fanlɛ mɛ lekpo bokponko,
fɛɛ fə əmə ke ńyə lə ko əsuə se fətə kusu
fə basɔ mɛ!”
4 Nya mba díńyə lə Paulo ɔflɔ mfó lɛtɔ
wə bənkə, “Onanto eto Usumunyə Ninə
Kenke fanlɛ boka mmə?”
5 Lə nyasoo, Paulo ətə mbuayɛ nkə,
“Mɔ bayimi, Israelfɔ, mánte nko minkə
wə ni Usumunyə Ninə Kenke. Lə nko
inii, eni méndi wə etiki nko. Itsyise
bátɛyi lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue nkə,
‘Mántɛyi etiki bua saa nnya dińyə lə mi
batɔnkotɔnko əsuə.’ ”
6 Nya Paulo ənyə nkə, betidi ba díbə
bátsya mfó eto bətsyuə eyifo ditsyukpa
nə baakpo Sadukifɔ, nya bətsyuə tsya
diyifo Farisifɔ. Lə nyasoo, ófã bembembe
ɔ́tɛyi nkə, “Mɔ bayimi, Farisinyə mini!
Nya Farisinyə eto kafo bale mɛ bétsyiko!
Nyaso banlɛ mɛ lekpo bokponko mmi nɛ
itsyise mfo nnɔ miə bəkpənkə si bootaka
betsyi ɔkɔmə bəbə bio!”
7 Nya lefe nə Paulo lɛtɛyi nko eto ditiki
nəmfo ólosəə, dikunə kədiə ko dídufə lə
etsyukpa ənuə nyamfo eto nti, nya báma
lə akpa ənuə.
8 Itsyise Sadukifɔ aatɛyi bənkə
bekpənkpə ənsiəmbotaka, nya Onanto
eto batɔnkpe ku awɔnɔ əmbə, fɛɛ
Farisifɔ áfo nyamfo kenke bánɔ.
9 Mfo nya kədiə dídufə mə lenti
nyanklaa. Mfo nya kɔfi eto bateasa ba ni
Farisifɔ díńyə lə Paulo eto ditiki nəmə
eto kama bə ɔnukualɛ ɔ́tɛyi. Nya bákpo
kudu bembembe bátɛyi bənkə, “Boənyə
lesa bua saa lə wə əsuə! Nya lə lɛwɔnɔ
ditsyuə nye Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə
nlɛ wə etiki budinkoo, be lebia lə nnya
əsuə?”
10 Mfóo, etiki eto kənə kamə əbə kakɛ
ale tinti. Nyaso bamamanyə eto
ɔtɔnkotɔnko kplɛ əmə áte sikpi nkə
boonə Paulo bésense nyasoo, ɔ́tɛyi wə
bamamanyə nkə bakpa wə besu beti
bakpe lə Aba eto diyo.
11 Nya diyi nəmfo eto ntsyəntii,
Bonamute əbə Paulo ɔflɔ nya ɔ́tɛyi wə
nkə, “Paulo, kpe utu! Fe kase fəńyə fédi
mɔ ditiki nəmə eto adansiɛ lə Yerusalem,
nko ke fuuńyə edi ni lə Roma tsya nɛ.”

Yudafɔ Ákpe Disi Bənkə Baalo Paulo.

12 Nya se kale dísiəə, Yudafɔ bətsyuə
áka ntamu bənkə bəəmbudi lesa nye
bənə ntu isu ese lefe nə eto lefe balo
Paulo!
13 Nya betidi bamfo ebuyifo fe betidi
fosi ana ku kama.
14 Nya bésu besumunyə ninə kenke ku
mə batɔnkotɔnko ɔflɔ nya bésu bátɛyi

mə bənkə, “Boka ntamu boənkə boembudi nye bunə kulesa isu ese lefe nə boolo Paulo.
15 Lə nyaso mi ku bakponkpo tɛyi bamamanyə eto ɔtɔnkotɔnko bə lə okpa Paulo oboko katsyakɔ mfó. Biyifo fenkə bela biə bisi biatɔ wə etiki nyamə eto lekpasə. Nya lə bakpa wə balɛ bobokoo, lə bolo wə lə kusu.”
16 Nya se Paulo eto utitabo lɛnɔ etiki nya kenke bátɛyi mfo esoo, útsyətsyi úsu Aba eto diyo kaka bákpe Paulo nya úsu úyu ɔ́tɛyi wə etiki nya bátɛyi.
17 Nyaso Paulo ákpadi omamanyə ninə wə díńyə lə mfó nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Kpa okosobi əmfo esuko mi ununə ɔflɔ. Ɔyɛnko ditiki kekleke nkə lə ɔtɛyi wə.”
18 Lə nya esoo, omamanyə əmə ákpa okosobi əmfo úsuko mə uninə əmə ɔflɔ. Nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Paulo wə bákpe lə diyo mfo lekpadi mə nya ɔ́tɛyi mɛ nkə nkpa dikpefi nəmfo mboko fə ɔflɔ lə ɔtɛyi fə ditiki ditsyuə nə ɔnyɛnko.”
19 Nyaso bamamanyə ninə kenke eto ɔtɔnkotɔnko əmfo ákɔbe okosobi əmfo lə kɔni nya ókpa wə usuko lɛkpɔ nya ɔ́tɔ wə nkə, “Be fanyɛnko fə atɛyi mɛ?”
20 Nya ɔ́tɛyi wə nkə, “Yudafɔ bətsyuə ákle kɛnyɛ ku mə beninə bənkə bəəbə balɛ fəə lekpakpa bə lə akpa Paulo aboko katsyakɔ mfó kusɛɛ ku nsusu bə lə batɔ wə etiki ətsyuə.
21 Fɛɛ mamfo mə etiki, itsyise mə betidi fe awosi ana ku kama əbɔbiə lə kusu komə kala wə kusu. Betidi bamfo akle kɛnyɛ bə boolo Paulo fɛ boodi lesa nye bənə ntu. Nyaso balɛ kusu bɔbɛbɛ ɛɛyɛ lə fə. Boomuə əsuə besu babiɔ lə kusu mfo, itsyise balɛ kusu bobe bə əbɔtɔnɔ ətə mə nko.”
22 Bamamanyə eto ɔtɔnkotɔnko əmfo əkə wə ato nkə, “Məntə lə kutsyuə saa lə usi ɔnɔ ditiki nə fátɛyi mɛ mfo blɛmblɛ!” Nya útə okosobi əmfo kusu dídu.

Bákpa Paulo Bésuko Aba Eto Unyɛsiə Felike Ɔflɔ.

23 Nyamfo eto kamaa, omamanyə ninə əmfo ákpadi wə beninə inuə nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Bɛbɛbɛ bamamanyə alofa ənuə ba luusu Kaisarea mmi ku kətsyə abombo ɔwɔnɔmbɛ. Bɛbɛbɛ betidi alofa ənuə ba tsya luutsyi afle ku betidi fosi akuanse ba ləəsiə lə batɔmini.
24 Bitə Paulo batɔmini lə usiə lə bekpa wə bɛyɛnko buɛ bisuko Aba eto Unyɛsiə Felike ɔflɔ.”
25 Nya ɔ́wɔni kukue kutsyuə nkə befi besuko unyɛsiə əmə nkə,
26 Kukue komfo etsyi mɔ Klaudio Lisia
ɔflɔ nya minlɛ ko bufi katsyese fə
Boote kplɛ Felike minlɛ fə busiəsə.
27 Yudafɔ dímuə utidi əmfo nya
yoofo budi bə bala bə baalo wə fɛ
mintə bamamanyə miə bafo wə,
itsyise nnɔ bə Romanyə uni.
28 Nyaso nkpa wə nsuko mə katsyakɔ bə lə banɔ lesa nə uyifo.
29 Nnyə ntsyə lekpo minkə nnya eso bəmuə wə mfo yɛ lə mə Yudafɔ eto afi əsuə nya inni bota kebu bo eso ele bə bakpe wə lə diyo nye balo wə.
30 Lə lefe nə utsyuə lɛtɛyi mɛ ənkə balɛ disi bubu lə wə əsuə bə lə balo wəə, lamfolamfo mbu disi minkə lə nkpa wə mboko fə ɔflɔ nya lə ntɛyi mba wə ku mə lɛkɛ etiki miə befi kabua ka uyifo baboko fə ɔflɔ.
31 Nyaso bamamanyə bamfó eyifo lə lesa nə bátɛyi mə əsuə. Nyaso ketsye kamfóo, bákpa Paulo báyɛnko taa Antipatri.
32 Nya se kale dísiəə, bamamanyə ba nyɛ lə akpa ésinkli bésu Aba eto diyokakpekɔ mfó, nya bətə mba ləəsiə lə batɔmini bə bayɛnko Paulo besuko Kaisarea.
33 Se bésu bédufəə, bákpa Paulo ku kukue ko bətə mə mfo bésu bətə Aba eto Unyɛsiə əmə.
34 Nya lə lefe nə ɔnlɛ kukue komə boklaa, ɔ́tɔ Paulo kaka útsyi. Se ɔ́nɔ nkə Paulo etsyi Kilikiaa,
35 usi ɔ́tɛyi wə nkə, “Muudufə lə fə etiki nyamfo əsuə nnɔ nya kukɔnɔ lə lefe nəmə ayo lə fonko betidi ba lɛkɛ etiki mfó əbə.” Nya usi útə wə bamamanyə ba ńyə mfó nkə bákpa Paulo besu beti bakpe lə diyo nə Oka Herodes léto lə bakase wə.

24

Yudafɔ Ála Etiki Bətəkə Paulo.

1 Eyi anɔ eto kamaa, Usumunyə Ninə
Kenke Ananias ku Yudafɔ eto beninə
bətsyuə ku mə Otsyiami wə bákpo
Tertulo əbə Kaisarea. Bəbə Felike ɔflɔ bə
lə bəbə babɔ wə kabua ka Paulo nlɛ
buyifo.
2 Nya se bákpadi Pauloo, Tertulo ákpe
kɛnyɛ ótɛyi nkə, “Bo Ububutidi, lefe kpə
ni nəmfoo, diyuə akɛ bo lenti ɛyɛ lə fə
kobe ku bote butsyue bo fefi fanyɛnko bo
eso. Nya bunyə boə bɔtsyikawuninsə sɛɛ
kpə tsya əbə lə bo kasɔ mfo kenke.
3 Nyamfo eso bo Yudafɔ kenke lɛ fə ani
bɔsɔ.
4 Nya bɔlɛ fə lekpakpa bɔlɛ boə lə bɔyɛ
fə lefe bobiasəə, lə etsyue ato anɔ etiki
nya boəbə bɔtɛyi itsyi lə osani əmfo
əsuə.
5 “Se bunyə wəə, bunyə boə uyifo nwə
laakpe bulə, nya woatsyilama kafe lefe
saa akabiasə Yudafɔ eto nsusu lə kalebe
saa lə kasɔ kamfo kenke bə lə bənə asa
bua baboko lə bənyə Aba lə əsuə. Nya
wə ni ditsyukpa nə baakpo Nasaretfɔ eto
ɔtɔnkotɔnko.
6 Nya búnyə tsya boə úkatsyilama
kéyifo asa nnya dítə bə ókpe bo Yudafɔ
eto Disumuyo kɔfiɔ fɛ búmuə wə. Bola
boə eni boeyifo wə lesa nə díńyə itə asa
bua nnya uyifo úńyə lə bo afi əsuə.
7 Fɛɛ bamamanyə eto ɔtɔnkotɔnko
ninə Lisia díbə ólɛ wə ófo, nya útə
əsuəale nkə wonko mba ləkə etiki bə
lekpo eti lə fə ənəmi.
8 Nyaso ebofo wə bɔtɔ lə anɔ lə etiki
nnya bótɛyi mfo eyifo sidia.”
9 Nya Yudafɔ bamə kenke lɛkɔ bédi
adansiɛ bátɛyi bətəkə lə nnya kenke
Tertulo lɛtɛyi bə iyifo ɔnukualɛ.

Paulo Édi Etiki Ókpansə Wə Etiki Lə Felike Eto Ǝnəmi.

10 Nya lefe nə Aba eto unyɛsiə emfo
diyifo Paulo kɔni nkə udi etikii, Paulo
ətsyə kasɔ nkə, “Anto, nnyi miə fə ni
futsyuə laakpo akpo lə Yudafɔ nti alɛ kpə
ni nyamfo. Lə nyaso iyifo mɛ disuəyuə
bə ndi etiki nləkə mɔ əsuə kasɔ lə fə
ənəmi.
11 Yuuyifo fə bote bənkə iyifo fe lefosi
eyi ənuə ni nyamfo se mímbə Yerusalem
mímbə lə Yudafɔ eto Disumuyo mfó bə
lə ntə kedi.
12 Nya kuutsyuə mənyə se bonko
kuutsyuə nlɛ etiki bunə nye mínkpe bulə
saa lə Yudafɔ eto Disumuyo mfó nye lə
Yudafɔ eto ntsyakɔ tsya nnye lə umə
əmə kafo.
13 Nya betidi bamfo eto kuutsyuə saa
əmbofo kulesa bunyə kate sitinti, bə etiki
nnya bátɛyi mfo eyifo sitinti.
14 Nyaa, ditiki nə əsuə mɔɔtɔnɔ ku mə
ni bənkə nńyə lə boantomə eto Onanto
eto bofokanɔ eto kusu ko mə bənkə iyifo
ditsyukpa nə nńyə lə mə əsuə. Nnya ni
bə mmfo Moses eto kɔfi nnɔ kekleke ku
asa nnya báwɔni bákpe lə Onanto eto
bənyɛləkətidi eto ekue əsuə.
15 Mfi ənəmi ntəkə lə Onanto əsuə fe
kase mə tsya dífi mə ənəmi bətəkə bə
betidi ba kenkee, bə basɛɛ ku babua tã
ebotaka betsyi ɔkɔmə bəbə.
16 Lə nyamfo esoo, mfi mɔ əsuəale
kenke nkpe bə nləkə mɔ nsusu nte lə
nkpa lə nyamfo əsuə lə Onanto ku betidi
kenke eto ənəmi.
17 “Alɛ kpə ni nyamfo mensikɛ lə
Yerusalem. Nya misinkli mimbə miə
mufi ətəsa ntə bakombo ba ni mɔ kosate
eto betidi nya lə ntə Onanto kedi tsya.
18 Lə lefe nə mínyifo disikpinkpi eto
lekpa mínlosəə, Yudafɔ bətsyuə əbə
bənyə mɛ lə Disumuyo mfó. Nya bonko
mba laakpo kudu kakpe bulə saa mányɛ.
Nya mɔ əmə tsya mánkpe bulə saa.
19 Yoofo budi bə Yudafɔ ba ditsyi Asia
eto kasɔɔ, mə ele bə bebə fə ɔflɔ. Nya lə
mɔ ku mə kpe etiki ətsyuəə, nnya
booləkə batɛyi nɛ.
20 Nnye betidi ba nsi mfóo, yoofo budi
bə bɔɔtɛyi asa bua nnya eto dikpi nə
bálo mə lefe nə Yudafɔ eto bakponkpo
ninə ba lɛkɛ mfó fɛ bákponko mɛ lekpo.
21 Enso ditiki nə mímbesə ɔkɔɛ kato
míntɛyi lə lefe nə míńyə lə mə ənəmi
minkə, ‘Mbə katsyakɔ mfo lə nləkə mɔ
əsuə kɛnyɛ minkə mfo nnɔ minkə
bəkpənkpə si bootaka betsyi ɔkɔmə
bəbə’ eso békponko mɛ lekpo?”
22 Nyaso Felike wə nyi
kusufɔfɔtsyɔntsyɔ eto ditsyukpa nya ófo
ditiki nəmfo ónɔ tintii, átɛyi Yudafɔ
bamfo nkə, “Bisinkli bɛyɛ isu ese lefe nə

bamamanyə eto ɔtɔnkotɔnko kplɛ Lisia luubə fɛ lə nla ditiki nəmfo nləkə.”
23 Nya útə kusu nkə omamanyə ninə kpa Paulo usu okpe lə diyo. Fɛɛ balɛ wə ola kukɔnɔ, lə bətə wə bayɛtsyuə ba luubə bə bəənyə wə nnye baboko wə asaa, kusu.

Paulo Átɛyi Felike Ku Drusila Wə Etiki.

24 Lə eyi asiani ətsyuə eto kamaa, Felike ku wə usiə Drusila wə ni Yudanyə əbə, nya útə nkə bakpa Paulo baboko, nya údi mə etiki itsyi lə Yesu Kristo eto bofokanɔ əsuə.
25 Nya lefe nə unsi ɔnlɛ asa kasɔ buləkə kate mə itsyi lə nkpə sɛɛ siəsiə ku əsuə ola bɔlɛ ku Onanto eto lekpo kponkpo nə ləəbə bubə kama kamaa, sikpi alɛ Felike tinti. Mfóo, nya Felike lɛtɛyi wə nkə, “Taka lə edu. Nya lə nsi nkɛ lefe sɛɛ, muutə bakpadi fə bətə mɛ.”
26 Nya se úbu nkə Paulo ebuyifo nte butsyuə utə wə esoo, úkakpe nkə bákakpadi wə lefe saa lə wonko wə lə bəkədi etiki lə bətsyuə.
27 Lə alɛ ənuə eto kamaa, bələkə Felike bédunko nya báboko Porkio Festo lə wə kɛnyɛ. Nya se Felike lɛbɛbɛ nkə Yudafɔ la wə asa esoo, útə kusu nkə Paulo si ɔkɛ diyo nəmə mfó.

25

Paulo Éfi Wə Etiki Úsuko Okankplɛ Kaisare Ɔflɔ.

1 Eyi ətsyə eto kama se Festo díbə údufə lə wə sininə kedikɔɔ, údu lə Kaisarea úsu Yerusalem.
2 Mfó nya besumunyə ninə ku Yudafɔ eto beninə lɛtɛyi wə etiki itsyi lə Paulo əsuə. Nya bálɛ wə lekpakpa bənkə
3 okpa Paulo oboko Yerusalem. Nya mə nsusu ni bənkə bɔɔbiɔ bəsəkə wə lə kusu. Nya lə ubə ɔlɛ bofee, lə balo wə.
4 Nya Festo lɛtɛyi mə nkə, “Paulo labe lə diyo lə Kaesarea. Nya mintsya luubə mfo lefe kliminti eto kama.
5 Nyaso bitə lə mi beninə lə bəbə mfó lə bəbə bələkə kabua ka úyifo bate.”
6 Lə eyi mflamfla nye lefosi eto kamaa, Festo ésinkli úsu Kaesarea. Se kale dísiəə, ókpadi Paulo eto lekpo nəmfo.
7 Nya se Paulo díbə údufə lekpokakpokɔ mfóo, Yudafɔ ba ditsyi Yerusalem əbə bəńyə bátsyilama wə nya báwe etiki kpə bətəkə wə lə əsuə nya bámfo kɛnyɛ buləkə kate ɔnukualɛ wə nkpe lə nnya.
8 Paulo édi etiki ɔ́tɛyi nkə, “Ményifo kabua saa nta Yudafɔ eto kɔfi nye Disumuyo nye Okankplɛ Kaisare eto kɔfi əsuə mbu.”
9 Nya se Festo léla nkə lə Yudafɔ la wə asa esoo, ɔ́tɔ Paulo nkə, “Ala fənkə eesu Yerusalem lə nsu nkponko fə lekpo nəmə mfó?”
10 Nya Paulo lɛtɛyi wə nkə, “Owo. Iyifo mɛ kusutətə bənkə kasɔ kamfo eto Okankplɛ Kaisare kosate kponko mɛ lekpo nəmfo. Fə kosate yi sitinti fənkə manta kɔfi sa mbu nyifo kabua sa lə Yudafɔ əsuə.
11 Lə nyifo lesa nə díńyə itə bə balo məə, mɔɔtɔnɔ miə balo mɛ! Fɛɛ lə mánta kɔfi saa mbuu, yembutə kusu bə fə nye utidi bamba lə ufi mɛ utə betidi bamfo lə balo. Lə nyaso mfi mɔ etiki nlɛ butsyə lə Okankplɛ Kaisare eto ənəmi!”
12 Nyamfo eto kamaa, Festo ku wə beninə álɛ etiki nyamə bábe nya ɔ́tɛyi Paulo bənkə, “Se féfi fə etiki fanlɛ Okankplɛ Kaisare butə esoo, ebusu Okankplɛ Kaisare eto ənəmi.”

Oka Agripa Ku Berenike Ánɔ Paulo Eto Etiki.

13 Lə eyi ətsyuə eto kamaa, Oka Agripa ku wə ɔyimisio wə baakpo Bernike əbə Festo ɔflɔ lə Kaisarea bə lə bəbə bənyə wə bəsiəsə.
14 Bəsiə mfó eyi kpə nya Festo dífi Paulo eto etiki ɔ́tɛyi Oka əmfo nkə, “Osani utsyuə labe lə Aba eto diyo mfo, nya Felike léyani utsyə.
15 Lefe nə mínsu Yerusalem, besumunyə ninə ku mə batɔnkotɔnko átɛyi mɛ etiki nnya bála bətəkə wə, nya bátɛyi mɛ bə ntə kusu lə balo wə dikpi.
16 “Nya mínləkə kasɔ mínte mə miə Romafɔ eto kɔfi məntə kusu bə balo utidi dikpi fɛ lə bakponko wə lekpo. Ele bə bətə wə kusu lə wə ku betidi ba lɛkɛ etiki lə batsya batɛyi nya fɛ lə balo wə dikpi.

17 Lefe nə bəbə mfo lə etiki nyamfo
əsuəə, mintsya mémfi nnya ntsyə lə
əsuə. Lə nnya kəsiəsə eto olesiəə, ntə
miə bakpa osani əmfo baboko mɔ
lekpokakpokɔ.
18 Fɛɛ etiki nnya béfi lɛ wəə, menyifo
etiki bua nnya mímbu miə nnya boofi lə
wə əsuə.
19 Asa nnya bátɛyi mfó eyifo etiki nnya
ditsyi lə mə kafokanɔ ku utidi wə baakpo
Yesu wə díkpə, nya Paulo, wə nlɛ bɔtɛyi
nkə okpe nkpə əsuə!
20 Iyifo mɛ basaa nya mante kase
mɔɔyɛ nla etiki nyamə. Lə nyaso ntɔ
Paulo lə woola nkə woefi ditiki nəmə
usuko Yerusalem lə usu uləkə etiki
nyamfo kɛnyɛ lə Yerusalem mfó.
21 Nya Paulo lɛtɛyi nkə óla nkə woefi
wə etiki usuko Okankplɛ Kaisare lə udi,
lə nyaso ntə miə beti wə bakpe lə diyo
isu ese lefe nə mootsyese wə Okankplɛ
əmə ɔflɔ.”
22 Nya Oka Agripa lɛtɛyi Festo nkə,
“Nla miə mɔ kosate lə nnɔ wə ditiki
nəmə.”
Nya Festo lɛtɛyi wə nkə, “Ɛbɔnɔ ditiki
nəmfo kusɛɛ!”

Paulo Ǝbə Agripa Eto Ǝnəmi.

23 Nya se kale disiəə, Oka Agripa ku
Berenike álɔkɔ ku bekankə bəbə lekayo
nya bédufə lekpokakpokɔ mfó. Nya
bamamanyə ku umə əmə eto beninə
dítəkəko mə bəəbə. Nya Festo dítə
əsuəale nkə bakpa Paulo baboko.
24 Nya Festo lɛtɛyi nkə, “Oka Agripa ku
mi mba kenke díbə bétsya mfo, osani
əmfo ni utidi wə Yudafɔ ba nkpe lə
Yerusalem ku Kaisarea mfo kenke tsya
léla bə balo!
25 Fɛɛ lə mɔ nsusu əsuəə, wényifo
kulesa nə dítə bə balo wə dikpənkpi. Fɛɛ
wə əmə tsya nkə úfi wə etiki útə bo
Okankplɛ. Nya mintsya mánni nko.
26 Fɛɛ be ni lesa nə ele bə nwɔni ntə bo
Okankplɛ əmfo? Itsyisee, wényifo tɔ
kabua saa mə. Lə nyaso nkpa wə mboko
mi ku fə Oka Agripa titlu, minkə lə
bidufə lə wə ditiki əsuə lə bete mɛ ditiki
nə ele bə nwɔni ntsyese wə.
27 Itsyisee, yanlɛkɛ bə nkpa nwə bákpe
lə diyo ntsyese kasɔ kamfo eto Okankplɛ
lə lefe nə eto lefe mənnyə kabua ka úyifo
ka mɔɔwɔni ntsyese wə.”

26

Paulo Áta Wə Ǝsuə Ǝto Disi Lə Agripa Eto Ǝnəmi.

1 Nya Agripa lɛtɛyi Paulo nkə, “Kusu
kpe bə di fə etiki.”
Lə nnya esoo, Paulo ábesə wə kɔni
kato nya údi etiki ɔ́tɛyi nkə,
2 “Bo Oka Sɛɛ Agripa, disi ɛkpɛ kpe mɛ
mmi bə moofo mɔ ditiki buləkə kate lə fə
ənəmi lə nnya eso Yudafɔ dífi etiki lə mɛ
əsuə.
3 Itsyise nyi miə fəə, eyi Yudafɔ eto
kənə ka nkpe lə mə nti ku mə akpa kenke
kukɔnɔ. Nyamfo esoo, minlɛ fə lekpakpa
nɛ. Kpe utu lə anɔ mɔ etiki ətə mɛ.
4 “Yudafɔ kenke yi kase mínlɛ mɔ əsuə
ola idu lə mɔ sikpefi lefe lə mɔ umə ku lə
Yerusalem tsya.
5 Lə bɔɔtɛyi ɔnukualɛɛ, nko seka mísiə
nkpə fe Farisinyə itsyi taa mɔ sikpefi lefe
nɛ. Nya Yudafɔ eto afi ku akpa kpe ale
eso nsumu bamba saa eto ale kenke.
6 Lə nyaso ete béfi etiki nyamfo banlɛ
butəkə mɛ lə əsuə nɛ lə kase mińyə
minlɛ kusu bobe itə kɛnyɛ ka Onanto
lɛtɛyi bo bana mə utsyə eso.
7 Israelfɔ eto lefosi atobi ənuə nnya
kenke lə bokplatsya kekleke kətsyə ku
kakɔmi bə lə mə tsya lə bənyə kusu ko
minlɛ bobe mfo. Bo Oka Sɛɛ, nyamfo eso
Yudafɔ nlɛ mɛ kɛnyɛ bola kətəkə mɛ
etiki lə əsuə nɛ.
8 Beso ele bə ilə bə mi mba nkpe mfo
kenke fo bɛnɔ biə Onanto aatakasə
bəkpənkpə?
9 “Lefe nə léfe mməə, mfi nnya ntəkə
lə mɔ əsuə miə muuyifo lesa saa nə
moofo lə nńyə lə Yesu wə ni Nasaretnyə
eto mba ntəkəko wə lə əsuə.
10 Yudafɔ eto besumunyə ninə ətə mɛ
əsuəale bə mmuə betidi kɛnkɛ kpə nkpe
lə diyo lə Yerusalem. Nya mba bálo lə
mə nti tsyaa, íyifo mɔ lelabi bə ibə nko
11 Ntəkəko mə nya mínkpɔ mə nya
mínte mə ohiã ɛyɛ isu kəmə bamba ka
letsyo kulaa tsya. Nya míntə miə beyifo
mə asafimfi lə Yudafɔ eto ntsyakɔ kenke.

Nya míńyə mə lə əsuə ku lɛblɔfi miə
bedi mbusiotiki nnya dińyə lə Yesu əsuə.

Paulo Átɛyi Kase Útsyi Ɔwuninsə Útəkəko Yesu Kama.

12 “Nko eto ditsyəbi əsuə minkɛ minyɛ
mintɔ lə Damasko ku əsuəale fe kase
besumunyə ninə dítə mɛ.
13 Bo Oka Sɛɛ, kase minyɛ kusu lə
kakɔmi eto lefosi ənuə lefee, nnyə
diyənde nə lekpa lenso mfenti eto kofe
ditsyi kato nya lékpo létsyilama bonko
mba nyɛ bɔntɔ.
14 Nya mfó se bomblɛ dídu bónɔɔ, nnɔ
ɔkɔɛ utsyuə lə Yudafɔ eto sele əsuə nlɛ
bɔtɛyi nkə, ‘Saulo, Saulo, beso fəńyə mɛ
lə əsuə nko? Lə áta biyu kokpaa, fə
kosate ete loofo lefabe.’
15 “Nya míntɔ wə minkə, ‘Bonamute,
owoe fe ni?’
“Nya ɔkɔɛ əmə lɛtɛyi nkə, ‘Mɔ ni Yesu
wə fanlɛ bɔkpɔnko kekleke.
16 Mɔmɔɔ, taka əńyə! Se mínkələkə
əsuə mínte fə esoo, muufi fə nyifo mɔ
uyifoyifo. Ɛbɔtɛyi kawunsiə eto betidi
kenke lesa nə fənyə mfo ku asa nnya
muukələkə nkate fə.
17 Nya kaka minlɛ fə botsyesee, moose
fə, nləkə fə ntsyiko lə fə betidi ku lə bele
bamba tsya nti.
18 Muutə asini mə ənəmi nnya luutə bə
ebuləkə mə etsyiko lə Obonsam eto
əsuəale ku ketuntu ka bankpe əsuə bə lə
bafo Onanto eto əsuəale ku diyənde nə
əsuə onkpe banɔ. Bə lə Onanto lə ufi mə
abua ɔtsyɛ mə itə bə lə bənyə kəsiəkɔ
kato fe mba úləkə óboko wə akɔ báfiani
mba úləkə utsyə itsyise báfo mɛ bánɔ
eso.’

Paulo Édi Etiki Itsyi Wə Keyifo Ǝsuə.

19 “Lə nyasoo, Oka Agripa, nyamfo eso
mányɛ buyifo lə nnya Onanto díləkə óte
mɛ itsyi kato əsuə nɛ.
20 Ntsyiko Ditiki Sɛɛ nəmə budi kate
Damaskofɔ lə nnya kama Yerusalemfɔ, lə
nnya kama Yudafɔ kenke ku mba lenni
Yudafɔ tsya miə besinkli lə mə abua
əsuə lə befi mə əsuə bətə Onanto, lə bate
lə mə asayifoyifo əsuə bə bátsyi
báwuninsə sitinti.
21 Nyamfo eso Yudafɔ dímuə mɛ lə
Yudafɔ eto Disumuyo nɛ. Nya bála bə
eni baalo mɛ.
22 Fɛɛ Onanto ələkə mɛ utsyiko lə mə
ani. Nyaso minsi minkpe nkpə minlɛ
adansiɛ nyamfo budi kate mi beninə ku
betidi kenke tsya nɛ. Lesa nə minlɛ
bɔtɛyi mfoo, nnya tututu ni nnya Onanto
eto bənyɛləkətidi ku nnya Moses lɛtɛyi
bə yuubə itə nɛ.
23 Nnya ni bə Nwə Onanto Lékpo Ɔhile
Utsyə ebubə unyə kanyi. Nya wə ni utidi
tutɛ wə lootaka utsyi ɔkɔmə ubə, nya wə
luunə diyənde oboko Yudafɔ ku mba
lenni Yudafɔ kenke.”
24 Lamfolamfoo, Festo áfa ɔ́tɛyi nkə,
“Paulo, disi ábia fə! Fə sikuente kplɛ
siamə ábiasə fə disi!”
25 Nya Paulo lɛtɛyi nkə, “Ububutidi
Festo, disi mambia mɛ. Biemfi ditiki
nəmfo fe ayɛtiki. Etiki tinti minlɛ bɔtɛyi.
26 Sitinti, Oka Agripa yi etiki nnya
minlɛ bɔtɛyi mfo. Nyaso minlɛ wə etiki
budinko ku utu faa nɛ. Mfo nnɔ miə
nyamfo eto kulesa menyifo wə akulasa,
uyi nnya lesa saa.
27 Oka Agripa, áfo nnya Onanto eto
bənyɛləkətidi lɛtɛyi ánɔ? Nyi miə áfo mə
ánɔ.”
28 Nya Agripa lɛtɔ Paulo nkə, “Ala fə
ntsyi nwuninsə mfiani Ukristonyə lə lefe
kliminti nəmfo əsuə?”
29 Nya Paulo dítə mbuayɛ nkə, “Lefe
kliminti dini o-o, lɛkɛntsyɛ dinii, nlɛ ola
boto mmi minkəə, mi mba nkpe mfo
kenke tsyi bɛwuninsə fe mintsya kə. Fɛɛ
biunyə kanyi bakpe mi amana fe kase
mɔ nlɛ bunyə mə!”
30 Nya Oka Agripa ku Festo ku Bernike
ku betidi bamba bamfó kenke létaka
bəńyə.
31 Nya se bataka bábɔ lə mfoo, bákpe
disi lə Paulo eto ditiki nəmfo əsuə bátɛyi
bənkə, “Utidi əmfo menyifo lesa saa bua
nə ele bə balo wə nye bakpe wə lə diyo.”
32 Nya Agripa lɛtɛyi Festo nkə, “Eni
boofo wə boyani lenni nya úkefi ditiki
nəmfo útsyə Okankplɛ Kaisare lə ənəmi
eso.”

27

Bákpa Paulo Bésuko Roma.

1 Nya lefe nə báse uyi bənkə ele bə
busu Roma lə Italiaa, bákpa Paulo ku
mba bákpe lə diyo ku babamba bákpe lə
omamanyə ninə wə baakpo Yulio eto
ani. We ni Okankplɛ eto bamamanyə eto
ditsyukpa eto uninə.
2 Nya búfi ɔklɔ wə dítsyi Adramitio nya
útə ənəmi Asia eto lekpake eti. Nya bo
ku Makedonianyə wə baakpo Aristarko
wə ditsyi Tesalonika dísiə lə ɔklɔ əmə.
3 Nya lefe nə kale dísiəə, bóyo Sidon
eto lekpo kɛnyɛ. Mfó Yulio dítə Paulo
kusu kafo faa nkə usu umə lə usu unyə
wə bayɛtsyuə itə lə bətə wə asa nnya
wuufi ɔyɛ kusu.
4 Nya se busi búdu mfóo lə ɔklɔ əsuə
nya lə kase ufiebi əmə lɛkɛ kɛnyɛ ale
esoo, bɔyɛ Kipro eto Ɔnwɛdukue eti kaka
bóbɔ lə ufiebi əmə əsuə.
5 Nya se bófe mfóo, bɔ́yɛ lə Kilikia ku
Pamfilia eto lekpo kɛnyɛ, nya búsu
búńyə lə umə wə baakpo Mira lə Likia
eto lekpake.
6 Lə mfó omamanyə ninə wə nyɛnko
bo ənyə ɔklɔ utsyuə wə ditsyi
Aleksandria ɔntɔ lə Italia eto kasɔ. Nya
útə búsiə lə wə.
7 Nya lə eyi kpə eto kamaa, ílə fɛ búsu
bóyo umə wə baakpo Knido. Nya lə
ufiebi wə nlɛ bɔsɔ kekleke esoo, bóamfo
bɔyɛ kesu sɛtɔ. Nyaso se búdufə
Salmonee, bótsyi bɔ́yɛ búsu Kreta ɔflɔ
kaka kasɔ kamə díti ufiebi əmə eso
wánkɛ kɛnyɛ ale.
8 Disiale fɛ bɔ́yɛ búsu búdufə kaka
baakpo Ɔklɔ eto Kəńyənkɔ ka lɛlɛkɛ ka
dimensitsyo ku umə wə baakpo Lasea.
9 Nya se búkedi eyi kpə lə kusu ko
bɔnyɛ esoo, Yudafɔ eto kɛnyɛ leklefe
ébofe. Nya bɔyɛ lə ntu əsuə lə lefe
nəmfo ebubə ɛkɛ ale eso. Lə nyamfo
esoo, Paulo álɛ mə kɔlɛ nkə,
10 “Boanto məə, nnyə minkə bo kusu
bɔyɛ idu mɔmɔ ɛntɔ əbə ale bɔkɛ kaso,
itsyise ɔklɔ əmfo ebudufə lə bulə əsuə,
nya asa kpə ku betidi tsya ebɔtsylɔ.”
11 Fɛɛ bamamanyə eto uninə əmfo áfo
ɔklɔ əmə eto okanka ku ɔklɔ sate eto lesa
nə bátɛyi ɔ́nɔ enso nnya Paulo lɛtɛyi.
12 Nyaso se ɔnwɛkətsyəkɔ kamə
mánlɛkɛ itə lefe kentsyɛ se lɛyɔ lefe nlɛ
bubə esoo, mba wə ku mə nyɛ kusu átɛyi
bənkə bala bə baayɛ besu bedufə Foinike
bomu. Mfoti ebɔlɛkɛ itə mə bɔkɛ lə lɛyɔ
lefe nəmə. Itsyise Foinike eyifo umə lə
Kreta eto kasɔ eto kaka kakɔlɔ kpə
ləətsyə ɔnwɛ nnya leeti ufiebi kusu lə
kofe eto diyo kedufəkɔ eti.

Ufiebi Kekleke Ásɔ Lə Lekpo Ǝsuə.

13 Lə lefe nəmfó ufiebi sɛɛ utsyuə
etsyiko bɔsɔ ketsyi Ɔnwɛdikue eti, nya
iyifo fe yɔɔlɛkɛ itə kusu bɔyɛ. Lə nyaso
bəmuə əsuə nya bédu báyɛ lə Kreta ɔflɔ.
14 Fɛɛ lamfolamfoo, ufiebi bua utsyuə
ko dítsyiko bɔsɔ itsyi lə kodiani eto
lekpake itsyi lə Kreta eti.
15 Nya ɔ́sɔ útsyi ɔklɔ əmə eto sɛtɔ
óbesə kato. Bala bə lə yɔɔlɛkɛ lə batsyi
ɔklɔ əmə eto ənəmi bawuninsə besuko
kasɔ eti, tsya bamfo. Nyaso báyani wə
nya ufiebi əmə lɛsɔ útsyi wə ɔ́yɛnko.
16 Nya kama kamaa, búsu búnyə
kabiɔnkɔ sɛkɛ kətsyuə lə kasɔ ka ntu
letsyilama ka baakpo Kauda eto kutsyə
kɔni. Nya disiəale fɛ bófo bo ɔklɔ kɛkɛ
əmə botsyasə lə ɔkplɛ wə əsuə bunsi.
17 Nya se bənyə bə bulə saa ensibəə,
béfi kekuə bákle ɔklɔ kplɛ əmə tsya.
Báte sikpi bənkə ufiebi ebɔsɔ utsyi wə
usu okpe lə kota eto kɔwunimi bua əsuə
lə Libia eto lekpo kɛnyɛ. Nyaso
bábokosə ufiebi nto mfia bo bátsyasə lə
ɔklɔ əmə əsuə kasɔ. Lə nyamfo eso
ufiebi əmə ənə wə ɔ́yɛnko.
18 Se kale dísiə fɛ ufiebi əmə dímanyɛ
tɔ bɔsɔɔ, bétsyiko bikə bia nkpe lə wə
kafo bulәkə kato kakpe lə ntu əsuə.
19 Nya lə diyi tsyəfə əsuəə, bétsyiko
ɔklɔ əmə eto biyifokə kpə tsya bɔsɛ kato
kakpe.
20 Lə eyi kpə nnya dítəkəə, ufiebi əmə
ásɔ kekleke isi eso itə bə bóənyə kofe
nye befandebi. Nya itə bə bo kpə
ménsibe kusu boə busi bɔɔkɛ nkpə kon!
21 Nya lefe kpə əbə léfe bankɛ kɔni
bendi lesa, mfó Paulo létaka úńyə lə mə

ənəmi nya ɔ́tɛyi mə nkə, “Mɔ bayimi, lə
nnya ete bɛnɔ mɔ etikii, eni bóendu lə
Kreta, enni asa nyamfo kenke məmbə
itsyə bo mmə.
22 Nyaso nlɛ mi lekpakpa tinti minkə
bekpe utu, ɔklɔ əmə ebonya, fɛɛ bo
kuutsyuə saa embukpə!
23 Itsyise kənə ku ketsyee, Onanto wə
mbə mɛ ini wə meesumuu, wə ɔtɔnkpe
əbə úńyə mɛ lə ɔflɔ.
24 Nya ɔ́tɛyi mɛ nkə, ‘Paulo, mensite
sikpi. Ele bə efi fə ditiki əsuko Kaisare
əflɔ! Itsyise Onanto kpe kafo ɛkpɛ, úńyə
fonko mba nyɛ kusu kaminsə eso mi
kutsyuə saa embonya.’
25 Nyaso mɔ betidi, bimuə utu bɛlɛ!
Mfo Onanto nnɔ, lesa saa ebubə itə fe
kase ɔ́tɛyi mɛ.
26 Fɛɛ ele bə ɔklɔ əmə su ɔsi lə
kɔwunimi əsuə lə kasɔ ka ntu
letsyilama.”
27 Nya ufiebi dísukosə bɔsɔ ketinkəsə
bo sɛtɔ ku kama lə Adria eto lekpo əsuə
itə lefosi eyi ana. Nya lə lefosi diyi nale
eto ntsyentii, bo ɔklɔ əmə eto beyifoyifo
ebu bənkə bɔɔnyi bafi kasɔ kətsyuə.
28 Mfo nya bésusu ntu bomə eto
letsyobi bábe, nya bənyə bənkə ntu
bomə eto letsyobi eyifo fe akpa kolofa
akpafosi ənuə. Nya se besi báyɛ bésu
sɛtɔ sɛkɛɛ, besi bésusu nya bənyə bə ntu
bomə eto letsyobi eyifo akpa afosi
ɔwɔnɔmbə.
29 Nya se báte sikpi bənkə ufiebi ebɔsɔ
utsyi ɔklɔ əmə usu ɔsɔ lə abansə ətsyuə
əsuə esoo, báyani bitu bena bia nkpe
kalende tinti ləəmuə ɔklɔ kəńyənsə lə
kalebe kani. Nya bəńyə nya bákato ola
kekleke bə kale lə kəsiə mlə.
30 Nyaso se ɔklɔ əmə eto beyifoyifo léla
bə lə betsyetsyi bedu esoo, bələkə ɔklɔ
kɛkɛ əmə bətəkə lə ntu əsuə nya báko
bátɛyi bənkə bála bə babe lə ɔklɔ kplɛ
əmə eto sɛtɔ sia bákpe bitu bia nkpe
kalende ebofo ɔklɔ əmə bumuə kətsyə.
31 Fɛɛ Paulo átɛyi bamamanyə ku mə
uninə nkə, “Lə betidi bamfo mankɛ lə
ɔklɔ əmfo kafoo, biukpə.”
32 Nyaso bamamanyə bamfo ála ukuə
wə lɛkɔbe ɔklɔ kɛkɛ əmə ɔnlɛ, nya
báyani wə bákpe lə ntu bomə əsuə.
33 Nya lefe nə kale nlɛ busiəə, Paulo
álɛ mə lekpakpa nkə məmblɛ di lesa.
Nya usi ɔ́tɛyi mə nkə, “Eyi lefosi ana nɛ
se bɔkɛ lə bulə əsuə nya mi kuutsyuə saa
ménsifi tɔ kulesa okpe kɛnyɛ.
34 Lə nyaso nlɛ mi lekpakpa minkə,
bidi lesatsyuə lə binyə əsuəale itə bə
biembukpə. Itsyise lɛ ɔsɔsɔ ɔni embusiə
lə mi əsuə.”
35 Nyaso Paulo éfi didisa, nya se ɔ́sɔ
Onanto ani lə məmblɛ eto ənəmi mfóo,
úbudi lesa nəmə ditsyuə údi.
36 Lamfolamfoo, utsyuə saa eto utu
əsiəə kasɔ nya məmblɛ dítsyiko lesa
nəmə budi.
37 Betidi ba lɛkɛ lə ɔklɔ əmə kafo eyifo
betidi alofa ənuə awosi akuanse ku ekua.
38 Nya se bédi bálosəə, betidi bamə esi
bələkə bidikə bia kenke díbu lə ɔklɔ əmə
kafo bákpe lə ntu əsuə, itə bə ɔklɔ əmə
átaka kalende.

Ɔklɔ Ǝmə Ába Úsensə.

39 Lefe nə kale dísiə kakpaa, bənnyə
lekpo kɛnyɛ bətsyə lekpo mfó. Fɛɛ bənyə
ɔklɔ eto ɔnwɛkətsyəkɔ kətsyuə lə lekpo
kɛnyɛ mfó kaka beebu bə yɔɔlɛkɛ bə
bayɛ lə besu bəńyənsə ɔklɔ əmə.
40 Nyaso bala kekue ka lɛkɔbe bitu bia
ləəmuə ɔklɔ kənyənsə, nya bányankli
kekue ka lɛkɔbe ɔklɔ əmə eto nnya laate
wə kusu lə ɔlɛ bɔyɛ. Nya bábesə ɔklɔ
əmə eto mfia bo ufiebi leetsyi itə lə
ufiebi əmə lə unə mə ɔyɛnko usuko.
41 Nya se báyɛ bantɔɔ, ɔklɔ əmə ésu
ɔ́si lə kɔwunimi əsuə itə bə wénsifo bɔyɛ
bio. Nya se ufiebi tsya nlɛ bɔsɔ kəkə wə
kama esoo, óba úsensə kenke.
42 Nya se bamamanyə bamfo díbu bə
mba bákpe lə Aba eto diyo bamə
ebutsyetsyi beduu, bələkə nsusu bə lə
basɔ mə balo.
43 Fɛɛ se mə ɔtɔnkotɔnko əmfo léla
nkə woafo Paulo lə nkpə esoo, wántɔnɔ
ku mə. Nyaso útə kusu nkə nwə kee
loofoo, lə basa bedufə lə ntu bomə əsuə
lə bake babɔ.
44 Nya mba luubu tsyaa, lə bəsiə lə
ɔklɔ əmə eto kətsyə ku lesa nə kee loofo
mə butsyi kayɛnko lə ntu bomə əsuə
kabɔsə kesuko utuflɔ. Lə nyaso bomblɛ

éyifo nko nya bɔ́bɔ búsu lekpo kɛnyɛ mfó, bo kutsyuə saa ménkpə.

28

Paulo Éyifo Ayanisa Ǝtsyuə Lə Malta.

1 Lefe nə bɔ́bɔ bófe lə bulə bomə əsuəə, búsu bóte boənkə mfó ni kasɔ ka ntu letsyilama baakpo Malta.
2 Nya kasɔ kamfo eto betidi léfo bo kukɔnɔ. Lefe nəmfo eyifo ɔsɔmi ku lɛyɔ lefe, nyaso bátsyaka ute kplɛ lə lekpo kɛnyɛ bətə bo nya báfo bo kukɔnɔ.
3 Nya lefe nə Paulo nlɛ atɔni ətsyuə bɔsɛ lə ubə okpe lə ute əmə əsuə, owa utsyuə ko lɛbɔ lə atɔni nyamə nti itsyi lə ute əmə eto lɛyilabi eso, nya óbe ɔ́yɛ ókle Paulo eto kɔni.
4 Nya se mfó eto betidi dínyə bə owa əmfo faka lə wə kɔni əsuə, bátɛyi bənkə, “Utidi əmfo eyifo nwə laalo betidi. Nyaso itə bə ɔbɔ utsyi lə lekpo eto ukpə kəmiə tsyaa, bo Ufiə ɔnukualɛ embɔtɔnɔ nkə usiə nkpə.”
5 Nya Paulo lɛwunya wə lə wə kɔni ókpe lə ute əmə kəmiə nya kulesa saa ményifo wə tsya.
6 Nya betidi ba díńyə banlɛ wə bobee, díbu bə wɔɔfɔ nye wɔɔsɔ kasɔ ukpə lamfolamfo. Nya se bəńyə bábe wə ɛklɛɛ fɛ kulesa məmbəə, bétsyi mə nsusu lə wə əsuə báwuninsə nya bátɛyi bənkə ufiə utsyuə uni.
7 Nya kaka búsu bɔ́yifə mfóo, éyifo kasɔ ka lɛfi Oka Publio eto diyo. Nya oka əmfo tsya léfo bo ku disuəyuə, nya óbe bo itə eyi ətsyə sɔ̃ɔ̃.
8 Lə lefe nəmfo tututu, Publio eto anto ánɔ bufi. Atikesi əmuə wə, nya ɔnlɛ kafo boto tsya. Nya se Paulo dísu wə ɔflɔ lə diyo nya óto ola nya úfi ani útəkə lə wəə, bufi bomə áyɛ wə.
9 Se bánɔ bə bufi bomə áyɛ wəə, befimfi ba kenke nkpe lə kasɔ kamə məmblɛ ábɔ bəbə, nya Paulo létsya mə.
10 Nya lə eyifosa nyamfo esoo, bátsyɛ bo asa kpə. Nya se lefe léyo bə budu mfoo, báboko bo asa kpə bə bufi bɔyɛ kusu.

Bédu Lə Malta Bésu Roma.

11 Búsiə mfó éfo afa ətsyə fɛ búdu. Lefe nə bɔnlɛ buluu, búsiə lə ɔklɔ wə baakpo bənkə Bafimfi Eto Bəfiə wə dítsyi Aleksandria wə díbə úńyə lə kasɔ kamfó lə lɛyɔ lefe nəmə mfó.
12 Se búdu mfóo, umənkplɛ wə búsu búńyə ni Sirakusa. Nya búsiə mfo tsya eyi ətsyə.
13 Se búdu mfóo, bɔyɛ búsu búdufə Regio. Nya se kale dísiəə, ufiebi sɛɛ etsyiko bɔsɔ ketsyi bo kama wə lɛwunsəko bo, wə lékpa bo úsuko Puteoli lə diyi nuəfə əsuə.
14 Nya mfóo, búsu búnyə mba bafokanɔfɔ bətsyuə, nya bálɛ bo lekpakpa bə busiə lə mə ɔflɔ eyi akuanse. Lə nyamfo eto kama se búdu mfóo, búsu búdufə Roma.
15 Nya se bayimi ba nkpe lə Roma tsya lɛnɔ bə bokpe kusu bɔlɛ bubəə, bətsyuə ba dítsyi faa əbə bákɔ lə bo lə Apia eto asi. Nya bətsyuə tsya díbə bákɔ lə bo lə kaka baakpo Nsɔnɔkɔ Ntsyə. Se Paulo dínyə məə, ɔsɔ Onanto ani, nya isi ékpe wə nkɛale enso.

Bésu Bédufə Roma.

16 Nya lefe nə búsu búdufə Romaa, bətə Paulo kusu bə úsiə kaka woala. Nya bətə kusu bə bamamanyə bamə eto ɔni kase wə.
17 Lə eyi ətsyə kamaa, Paulo ákpadi Yudafɔ eto batɔnkotɔnko ba nkpe lə mfó kenke bəbə básɔ lebo. Se bátsyaa, ɔ́tɛyi mə nkə, “Mɔ bayimi, Yudafɔ ba nkpe lə Yerusalem dímuə mɛ nya befi mɛ bésu bətə Romafɔ eto Aba bənkə okponko mɛ lekpo lə lefe nə eto lefe nə ményifo bo Yudafɔ eto kutsyuə saa kulesa nye ńta bo banamə eto lekpa saa mbu.
18 Romafɔ bamfó ákponko mɛ lekpo nya bála bə lə bayani mɛ. Itsyisee, bənnyə lesa nə əsuə bɔɔyɛ balo mɛ nye balo mɛ dikpi fe kase Yudafɔ eto beninə ba dimuə mɛ lela.
19 Nya lefe nəmfo se Yudafɔ bamfó dímantɔnɔ lə nyamfó əsuəə, ɔ́tɔnɔ nkə ntɛyi mə lə nla miə bakpa mɛ lə nsu nnyə Okankplɛ Kaisare kosate ɔflɔ. Nya yenyifo mɔ lelabi miə maala bo kasɔ eto betidi kɛnyɛ.

20 Nyamfo eso mínkpadi mi lə ndiko
mi etiki nɛ. Itsyise Nwə Onanto Lékpo
Ɔhile Utsyə ini Israelfɔ kenke eto nwə
banlɛ kusu bobee, wə ni nwə mimfo
minɔ miə wə ni nwə eso baakpe mɛ lə
amana əsuə nɛ.”
21 Nya bátɛyi wə bənkə, “Bo alɛɛ,
bóamfo tɔ kulesa itsyi lə fə əsuə. Nya
bóamfo kukue nye kɛnyɛ bua saa lə fə
əsuə itsyi lə bayimi ba dítsyi Yudea bəbə
bo ɔflɔ.
22 Fɛɛ bola boə boanɔ lesatsyuə itsyi lə
lesa nə fáfo fánɔ mfo əsuə. Itsyise
sintintii, baantɛyi kulesa sɛɛ sa itsyi lə
ditsyukpa nəmfo əsuə ku kalebe saa.”
23 Nyaso bətsyə wə diyi lɔni, nya betidi
kpə díbə wə ɔflɔ. Mfo nya údi mə etiki
itsyi lə Onanto eto sekakedikɔ əsuə. Nya
ókpa mə nsusu úsuko kaka Moses ku
Onanto eto bənyɛləkətidi lɛwɔni asa
bətsyə itsyi lə Yesu əsuə. Nya údi mə
etiki idu lə olesiə isu ese lə ditsyitsyo lefe.
24 Nya betidi bətsyuə lə mə nti léfo wə
bánɔ, fɛɛ bətsyuə tsya dímamfo lesa nə
ɔ́tɛyi banɔ.
25 Nya etiki nyamfo léboko kənə lə mə
nti. Nya se banlɛ busənsə keluu, Paulo
átɛyi mə etiki fɛfɛ nəmfo nkə, “Ɔnukualɛ
uni bə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ lɛyɛ lə Yesaya əsuə
nya ɔ́tɛyi bo banamə bənkə,
26 ‘Bisu bikatɛyi Yudafɔ bənkə,
“Biɔnɔ fɛ biəmbɔnɔ kasɔ,
nya buinyə nya biəmbunyə fɛ bisu
bete.”
27 Itsyise betidi bamfo eto ketu kpe ale,
nya mə ato etidi,
nya béti mə ənəmi tsya.
Lenni nko innii, eni ele bə mə ənəmi
nnyə,
nya mə ato tsya ebɔnɔ,
nya mə nsusu tsya ebokpa kɛ̃
bə lə batsyi bawuninsə lə bəbə mɔ ɔflɔ
bə lə mɔ, Onantoo, lə ntsya mə.’ ”
28-29 Nya Paulo lélosə wə etiki nyamə
nkə, “Ele bə ntɛyi mi lə bete biənkə,
ditiki nə Onanto luufi ofo betidi lə
nkpəə, béfi ni bésuko mba lenni Yudafɔ.
Nya məə, boofo ni banɔ!”
30 Nya Paulo lɛkɛ mfoó alɛ ənuə lə diyo
nə ófo úkafó kayo, nya úkafo betidi ba
kenke ba díkəbə wə ɔflɔ.
31 Óbe Onanto eto sekakedikɔ letsya ku
wə utu ku əsuəale útə mə, nya óte mə
asa nnya lɛyɛ lə Bonanto Yesu Kristo
əsuə. Nya kutsyuə saa ménti wə kusu.

ROMAFƆ
Kukue Ko Paulo Lɛwɔni Útə Romafɔ

1 Mɔ, Paulo, wə ni Yesu Kristo eto uyifoyifo, nya mini nwə bátsyese ku Onanto díləkə nkə mbé wə Ditiki Sɛɛ letsyaa, mɔ ni nwə lɛwɔni kukue komfo nɛ.
2 Onanto eto Ditiki Sɛɛ nə ɔ́tɛyi wə bənyɛləkətidi ba úləkə útsyə nkə wuuləkə ote kawunsiə fe kase báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə.
3 Katɛyiketsye kamfo etsyi lə Onanto eto Ubi wə ni Bonamute Yesu Kristo əsuə. Bále wə fe kawunsiə kamfo eto utidi wə ni Oka David eto kafo eto ubi.
4 Nya ɛyɛ lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əsuəə, Onanto ələkə wə óte betidi lə wə əsuəale əsuə nkə wə ni wə ubi wə ótakasə utsyiko ɔkɔmə.
5 Nya ɛyɛ lə Kristo əsuəə, Onanto ənyə bo kaminsə nya úfi bo úyifo wə batɔnkpe itə Kristo bə lə butə kawunsiə eto betidi lə bafo wə banɔ lə beyifo wə lelabi.
6 Nya mimba nkpe lə Roma tsya, eyifo betidi ba Onanto lékpadi nkə bibə befiani Yesu Kristo eto bale.
7 Nyamfo eso minlɛ kukue komfo bɔwɔni kətə mi mba kenke nkpe lə Roma nya Onanto laala mi, nya ókpadi mi nkə, bibə befiani wə bale nɛ.
Boanto Onanto ku Bonamute Yesu Kristo eto lefonə ku diyuə lə disiəko mi.

Paulo Ála Nkə Lə Ubə Unyə Mə.

8 Ditutɛɛ, nyɛ lə Yesu Kristo əsuə nlɛ mɔ Onanto ani bɔsɔ lə mi disi, itsyise kawunsiə eto betidi kenke ánɔ kase béfo Onanto bɛnɔ.
9 Onanto wə eto keyifo meeyifo ku kafo faa, nwə eto Ditiki Sɛɛ nə maabe letsya itsyi lə wə ubi əsuəə, wə ni futsyə luuləkə ote nkə maanta mi əsuə kulefe lə nlɛ ola boto nɛ.
10 Nya lefe saa nə minlɛ ola botoo, maalɛ Onanto lekpakpa minkə lə iyifo wə lelabii, lə nyə kusu lə mbə nyə mi lə lefe nəmfo əsuə.
11 Iyifo mɔ lelabi kekleke bə lə mbə nnyə mi lə nwunsəko mi lə lɛwɔnɔ əsuə bə lə binyə əsuəale.
12 Lesa nə minlɛ bɔtɛyi mfo ni bənkə lə bokpe bo əsuə nkɛale lə lefe nəmfo kemiə, lə mi bofokanɔ lə bokpe mɛ nkɛale, lə mintsya lə nkpe mi nkɛale.
13 Mɔ bayimi, nla miə bete biənkə iyifo mɔ ketsyue lə lefe kpə əsuə bə lə mbə mi ɔflɔ, fɛɛ yəntə mɛ kusu nko. Iyifo mɔ lelabi bənkə nwunsəko betidi lə bafo Kristo banɔ lə mi nti fe kase mínyifo lə betidi ba lenni Yudafɔ bamba nti.
14 Nko eto keyifo kamfo eyifo lesa nə ele bə nyifo ntə utidi saa, Grikifɔ ku mba lenni Grikifɔ, ku betidi ba nyi ekue ku mba lenyi ekue tsya.
15 Lə nyamfo eso maabɛbɛ kekleke bə mbə ntɛyi mi mba nkpe lə Roma tsya Ditiki Sɛɛ nəmfo.

Ǝsuəale Nya Ditiki Sɛɛ Nəmfo Nkpe.

16 Ditiki Sɛɛ nəmə eto bɔtɛyi anlɛ mɛ kofani, itsyise iyifo Onanto eto əsuəale nya ləətə utsyuə saa wə laafokanɔ lə unyə nkpə. Yudafɔ ni betutɛ ba lɔɔnɔ fɛ mba lenni Yudafɔ lə bətəkə.
17 Ditiki Sɛɛ nəmfo əələkə kusu sɛɛ ko ləələkə Onanto eto lelabi kate. Nya kusu sɛɛ komfo etsyi lə bofokanɔ əsuə idu lə kasɔ ketsyikokɔ isu ese lə kalosəkɔ. Lə fe kase báwɔni lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə bənkə, “Utidi wə ke ni ɔsɛɛ lə Onanto eto ənəmi ɛyɛ lə bofokanɔ əsuəə, wə hã luusiə nkpə nɛ.”

Onanto Ǝənyə Ɔblɔ Lə Lebua Saa Eto Okle Ǝsuə.

18 Onanto əələkə wə lɛblɔfi itsyi taa kato kate lə asa nnya dińyə wə əsuə ku asa bua eto eyifosa nnya leeti betidi kusu bə lə bayɛ ɔnukualɛ əmə kosate bote.
19 Wəənyə ɔblɔ itsyise betidi əənyə Onanto eto asa nnya úyifo ketsye lekpo wuee. Itsyise Onanto kosate díləkə nnya wuee óte mə.
20 Itsyise idu lə lefe nə Onanto díyifo kawunsiəə, asa nnya kenke úyifo utsyə lə kee, əələkə Wə əsuəale manlo nnya boənnyə ku wə ditsyəbi boənnyə ku bo ənəmi kate. Nyaso kuutsyuə saa bio əmbofo bɔtɛyi nkə woamfo Onanto ɔnɔ.
21 Ite bə betidi yi Onanto tsyaa, beemfi dibu nə dińyə itə wə kətə wə. Nya baansɔ wə ani tsya. Lə nnya kɛnyɛɛ, asa

bimba eto disi ete beebu. Nsusu sɛ saa əmbə mə nya mə nsusu leena tũũ.
22 Nya bəənyə mə əsuə fe babesibe, fɛɛ bamumu beni.
23 Nya baayɛ Onanto wə ni nkpə kenke busumu, kefi atɛsə kətə asa bimba nnya ləmbə nkpə. Beefi asa fe utidi nye baklɔbɛ nye bebuki akpa ana nye bebuki ba laakpi lə kasɔ fe owa eto okle kesumu bon.

24 Lə nyasoo, Onanto ələkə mə ani, nkə beyifo lesa nə kee baala. Nya beefi mə əsuə eto sinə keyifo asinsa ku afanisa ku mə betsyuə.
25 Nya beefi bidiatɛyitɛyi kətsyə lə Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə eto kɛnyɛ. Bomu lə kedi bufi kətə Onanto eto kɛnyɛɛ, beefi ke kətə asa nnya Onanto əmə díyifo. Fɛɛ Onanto kosate wə diŋyə utə atɛsə lefe saa, wə ele bə besumu nɛ. Ibə itə nko.

26 Asa nyamfo eto okle eto buyifo eso Onanto léyani betidi bamfó nɛ, nya beeyifo asa nnya ni mə sinə eto alasa nnya ləənə mə kakpe lə afanisa əsuə. Nya besio kulaa tsya laayani basani ketsye kesu kalabeko mə besiotsyuə nnya lanyɛ lə kusu əsuə.
27 Nya nko ke ini bə mə basani tsya laayani besio ketsye nya beeyifo afanisa nyamfo eto okle kalabeko bətsyuə fe sisə ku sisiə seka. Nya lə nyamfo esoo, Onanto ənə mə koto ko diŋyə itə mə lə mə ditsyəbi bua nə baate mfo eso.
28 Nya se báni bə bembokase asa nnya diŋyə itə itsyi lə Onanto əsuə esoo, Onanto ələkə mə ani, nkə béyifo asa nnya dimalɛkɛ léfo mə nsusu kenke. Nya beeyifo asa nnya yanle bə beyifo.
29 Nya asa bua saa yifoyifo eto okle lefo mə nkpə kenke. Nya asa bua nyamə ni nsusu bua fifi, kunənkpə ku kabua eto bɔbɛbɛ kətə utsyuə. Nnya disi iyi mə nkpə əsuə ni kənənsɛ, betidilolo ku ekiti kpɔnkpɔ ku bidiatɛyitɛyi ku kekisi ku mə bətsyuə eto ketikimadidi.
30 Nya beedi etiki bua kabiasə mə bətsyuə eto aye. Beyifo betidi ba leekisi Onanto. Baaka bətsyuə, nya baabesə əsuə kato, nya baate əsuə. Nya baabɛbɛ kabua kətə bətsyuə lə esu kpə əsuə. Nya bəəmbu mə anto ku ambemə.
31 Beyifo betidi ba lenyi kasɛɛ lə kabua əsuə. Nya mə kosate eto lesa nə baatɛyi tsyaa, beenyifo lə nnya əsuə. Bakpe lefomfi nya bəənnyə utidi kaminsə nya bankpe disiale.
32 Beeyi bənkə lə Onanto eto afi əsuəə, betidi ba ləəsiə nkpə nkoo, Onanto ebolo mə dikpi. Fɛɛ mfe bəəńyə kekleke lə mə asa bua nyamfo buyifo əsuə nɛ. Nya inni nyamfo mate, bomu beekeko betidi ba leeyifo asa nyamfo tsya.

2

Onanto Aakponko Betidi Kenke Lekpo Lə Ɔnukualɛ Ǝsuə.

1 Nyaso, mɔ ɔyimi, fə nlɛ betidi bamba lekpo bokponko? Niə, niə, niə inii, əmbofo bɔtɛyi fə, fə yɛ lə kusu sɛɛ əsuə. Lə álo fuutsyuə dikpii, nko ke foolo fə əsuə dikpi nɛ. Itsyise asa nnya beeyifoo, nnya okle ke fintsya leeyifo nɛ.
2 Buyi boə Onanto hã ni ɔsɛɛ nya okpe əsuəale bə okponko betidi ba leeyifo asa nyamfo eto okle lekpo.
3 Nya lə fə mɔ ɔyimi, wə ni kawunsiə kamfo eto utidi wə leeyifo asa nyamfo eto kakle lɛ betidi bamba dikpi boloo, ebu fə ebofo butsyetsyi kedu lə Onanto eto lekpokponkpo əsuə?
4 Nye ebu fə bimba ete ini bə Onanto leeyifo fə kafoɛkpɛ nya onkpe dibusə ku disuətsyə itə fə? Enyi sitinti fə, Onanto eeyifo fə kafoɛkpɛ kamfo itsyise woala nkə woawunsəko fə lə atsyi awuninsə.
5 Nya se fetidi ato, fáni fə əmbɔtsyi fə lɛkɔɛsi awuninsə esoo, fə kosate dítə Onanto ləəbə fə koto bunə kon lə diyi nə əsuə wookponko kawunsiə kenke lekpo tsyɔntsyɔ. Diyi nəmfo nya wuuləkə wə lefonyi ote nɛ.
6 Nya Onanto loobofo utsyuə sa kayo lə wə keyifo ka úyifo kumə əsuə.
7 Betidi ba laakpe otsyekle lə kasɛyifoyifo əsuə nya baabɛbɛ Onanto eto diyənde ku dibu ku nkpə manloo, Onanto ebutə mə nkpə manlo.
8 Fɛɛ betidi ba ini kədiə hã baabɛbɛ nya beentsyue ɔnuakualɛ əmə koto, nya

baala asa bua buyifoo, Onanto ebunyə ɔblɔ okpe mə unə mə koto kekleke.
9 Betidi ba kenke difi asa buayifoyifo betsyi disii, ebudi ohiã nya boonyə kanyi. Yudafɔ luudi betutɛ, nya mba lenni Yudafɔ luutəkə.
10 Fɛɛ mba leeyifo asa sɛɛ, Onanto ebutə mə kato eto diyənde ku dibu ku diyuəsə. Yudafɔ luudi betutɛ, nya mba lenni Yudafɔ luutəkə.
11 Itsyise Onanto ambe utidi eto ənəmi fɛ woala etiki kələkə.
12 Betidi ba kenke dímante Mose eto afi fɛ béyifo abuaa, tsya ebukpə banya, ite bə Onanto embufi afi nyamə okponko mə lekpo tsyafɛ. Fɛɛ mba nyi Moses eto afi nyamə fɛ beeyifo asa buaa, Onanto ebokponko mə lekpo ɛyɛ lə afi nyamə əsuə.
13 Itsyise inni betidi ba leetsyue ato kanɔ afi nyamə ba luudi basɛɛ lə Onanto eto ənəmi. Bomu, betidi ba leeyifo lə afi nyamə əsuəə, mə ni mba luudi basɛɛ nɛ.
14 Afi nyamfo əmbe mba lenni Yudafɔ, fɛɛ lə kawunsiə eto kobetete əsuə mə kosate leeyifo lə kɔfi komə eto etsyuesa əsuəə, ínwə efiani kɔfi itə mə ite bə kɔfi komə əmbə mə tsya.
15 Ɛlɛ bote bə Onanto éfi asa nnya nkpe lə Moses eto afi nyamə əsuə ókpe lə mə akɔɛsi əsuə. Nya mə akɔɛsi tsya lɛ bote nko. Nya lefe ditsyuəə, mə nsusu aalo mə dikpi nye əələkə mə kasɛyifoyifo kate.
16 Nyamfo ebubə lə lefe nə Onanto luutə kusu Yesu Kristo kponko betidi kenke lekpo lə asa nnya baakula lə mə nsusu kenke kəmiə fe kase Ditiki Sɛɛ nəmə maabe letsya nlɛ bɔɔtɛyi.

Moses Eto Afi Átɛyi Asa Itsyi Lə Yudafɔ Ǝsuə.

17 Nya lə aakpadi fə əsuə fə Yudanyə, nya faayɛ lə Moses eto afi əsuə, nya faabesə əsuə kato fə, fə eyifo Onanto eto ɔyɛtsyuə.
18 Eyi lesa nə Onanto laala, nya fenyi lesa nə ni lɛsɛ, fe kase fákase nnya lə kɔfi əsuə.
19 Eebu fə əsuə fe oteesu itə benəmba nya feni lekpasə itə betidi ba nkpe lə kutuntu.
20 Efi fə əsuə eyifo nwə leekuləsə mba lenyi kobe nya faate asa mba ənə dimankpa tɔ. Eyi kukɔnɔ fə kobe ku ɔnukualɛ sɔ̃ɔ̃ nkpe lə Moses eto aafi nyamə əsuə.
21 Beso fə laate betidi bamba asa, fɛ faante fə əsuə asa nyamə? Aabe letsya fə benyu nya fə kosate enyuu?
22 Aatɛyi fə bankpo kusiə nye kusə, fɛɛ fə kosate nkpə? Ǝfiəsa aalɛ fə sɛsi, fɛɛ eeyu asa nnya beefi kakpa wə.
23 Aabesə əsuə kato fə eyi Onanto eto afi, fɛɛ enyi fənkə, fəə ke laata Onanto eto afi kebuu, əəntə wə dibu?
24 Lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuəə, bátɛyi bənkə, “Mi Yudafɔ eto eyifosa eso mba lenni Yudafɔ laakpadi Onanto diye bua.”
25 Lə eeyifo lə afi nyamfo əsuəə, fə lelolala eyifo lesa nə nkpe kutəkə. Fɛɛ lə eenyifo lə afi nyamə əsuəə, nyalɛ lelolala nəmə eyifo lesa bimba.
26 Nya lə utsyuə wə lenni Yudanyə, wə dímanla lelo eeyifo lə afi nyamə əsuəə, Onanto ebunyə wə fe utsyuə wə lela lelo.
27 Mɔmɔɔ, nwə lenni Yudanyə, fɛ weeyifo lə kɔfi komə əsuəə, ebokpe kofani fə Yudanyə wə laata kɔfi ko báwɔni bətsyə kebu ite bə bála fə lelo tsyafɛ.
28 Inni əsuə eto sinə əsuə nnya boənyə futsyə ni Yudanyə tinti. Nya lelo eto bola kosate tsyaa, enni lesa nə ete ńyə itə əsuə eto sinə eto keyifo ka betidi ləənyə ketsye lekpo futsyə feni.
29 Bomu utsyə ni Yudanyə tinti ni futsyə wə laate lə wə eyifosa əsuə nkə úfi wə lɛkɔɛsi útə Onanto. Inni nnya lɛyɛ lə əsuə eto sinə sia bála ɛyɛ lə kɔfikpekpe eto lekpa eto ditiki əsuə. Bomu nnya lɛyɛ lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əsuə. Nnya ini kawunsiə eto kuutsyuə wə laabesə utidi əmfo eto diye kato, bomu Onanto.

3

1 Nya lə ite nkoo, nte kutəkə ko Yudanyə wə bála lelo luunyə enso mba lenni Yudafɔ? Nte kutəkə ko nke lə lelolala əsuə?

2 Lə esu kpə əsuəə, kutəkə kpe. Tutɛɛ,
Yudafɔ eto ani nnya Onanto dífi wə
Ditiki Sɛɛ ókpe.
3 Fɛɛ lə ibə bə mə bətsyuə mámfo
bánɔ? Afo anɔ fə lə nyaso Onanto
embuyifo lə wə kɛnyɛ ka útsyə əsuə?
4 Kulefe! Lə ibə bə utsyuə saa eeyifo
odia kulaa tsyaa, te fə Onanto eeyifo lə
wə ditiki əsuə. Fe kase báwɔni lə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə nnya nlɛ
bɔtɛyi nkə,
“Lesa saa aate bə fə kɛnyɛ eto etiki eyifo
ɔnukualɛ.
Nya lə bakponko fə lekpoo, buutə fə
lɛbɛ.”
5 Lə bo etikididi əsuəə, boatɛyi boənkə
bo abua nnya boeyifoo, əətə bə betidi
nyə asa sɛɛ nnya Onanto leeyifo ketsye
lekpoo, ntsyə ini nnya tsya? Lə nyasoo,
bɔɔtɛyi boənkə yɛmbɔlɛkɛ bə Onanto nə
bo kotoo? Kulefe! Fɛɛ nko bətsyuə leebu
nɛ!
6 Nya lə Onanto eni nwə leeyifo asa lə
kusu əsuəə, be əsuə wuunyə okponko
kawunsiə eto betidi kenke lekpo?
7 Bətsyuə aala bɔtɔ bə, “Fɛɛ lə mɔ
bidia bia maatɛyi ələkə Onanto eto
ɔnukualɛtiki kate wee, itə bə batɛsə wəə,
nyalɛ beso baalo mɛ dikpi bənkə utidi
bua mini?”
8 Lə bufi nnya nkoo, boofo bɔtɛyi
boənkə, “Bətə lə bukeyifo asa bua lə
asɛɛ lə ɛbɔ itsyi lə nnya əsuə.” Fɛɛ betidi
bətsyuə lɛ bo abie busə kaka bo, nya
banlɛ bɔtɛyi bənkə bo bomu nlɛ etiki
budi nko. Betidi ba luufi nnya nkoo,
bəńyə itə bə Onanto lo mə dikpi.

Betidi Ba Kenke Eeyifo Kabua.

9 Nya mɔmɔɔ, be boofo bɔtɛyi lə
bomba ni Yudafɔ əsuə? Bɔtɛyi bɔnlɛ boə
bo ale alɛkɛ eso mba lenni Yudafɔ eto
alee? Kulefe! Itsyise mɔ́tɛyi ntɔnsə koko
minkə kabua ébudi Yudafɔ əsuə ku mba
lenni Yudafɔ kenke tsya əsuə.
10 Itsyise nyamfo eto okle báwɔni
bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue nɛ
bənkə,
“Kuutsyuə saa əmbə bə wə eyifo ɔsɛɛ lə
Onanto eto ənəmi. Lɛ ɔni kplo
əmbə!
11 Kuutsyuə saa əmbə wə ləənyə
kasɛɛ kətsyə lekpo.
Nya kuutsyuə saa tsya əmbə wə
laayɛ lə Onanto eto kusu sɛɛ əsuə.
12 Betidi ba kenke etsyi kama bakpe
Onanto,
nya məmblɛ kenke ébota bébu.
Nya kutsyuə saa əmbə wə leeyifo
kasɛɛ. Lɛ ɔni kplon əmbə!
13 Mə akuɛlonlobi eyifo fe kudi ko lɛsini
kɛnyɛ kunte.
Nya mə kadiakami ńyə itə bidia
bɔtɛyi.
Nya mə nyɛ eyifo fe owa eto keni.
14 Nya mə nyɛ kenke diyi ekudi ku kalo
kpinikpini.
15 Mə akpa aataka mlə mlə lə utidi eto
bolo əsuə.
16 Bensi nkpə sɛɛ saa nya ini
kanyinyənyə hã bəənə kaboko.
17 Nya benyi kase ele bə bəsiə nkpə lə
diyuə əsuə.
18 Nya mə ditsyəbi ante bə baate
Onanto sikpi.”
19 Mɔmɔɔ, buyi boənkə lesa saa nə
bátɛyi lə Moses eto afi əsuəə, bátɛyi
nnya bətə betidi ba nkpe lə afi nyamə
kalɔ, bə lə utsyuə saa lə ɔyɛ wə əsuə
kɛnyɛ buləkə, bə lə kawunsiə kenke kakɛ
lə Onanto eto lekpokpo eto kalɔ.
20 Nyasoo, kuutsyuə saa embuyifo ɔsɛɛ
lə Onanto eto ənəmi bə ɔyɛ lə afi əsuə
eso. Bomuu, lesa nə afi nyamfo leeyifo ni
bə yəələkə kate utidi nkə uyifo obuayifo.

Onanto Ku Kawunsiə Eto Betidi Eeyifo Bani Ɛyɛ Lə Kristo Bofokanɔ Ǝsuə.

21 Fɛɛ kusu ko əsuə Onanto lɛyɛ úləkə
óte nkə betidi eyifo basɛɛ, mányɛ lə afi
əsuə. Afi ku Onanto eto bənyɛləkətidi
ələkə nyamfo báte wuee.
22 Onanto ətə nkə betidi ba léfo Kristo
bánɔɔ, yifo basɛɛ. Úyifo nyamfo útə
betidi ba kenke léfo Kristo bánɔ. Nya
wóankpe kabakefe lə betidi nti.
23 Betidi baa tã eyifo kabua, nya bánnyi
báfi Onanto eto diyənde blɛmblɛ kon.
24 Fɛɛ Onanto, ɛyɛ lə Kristo Yesu wə
léfo kayo lə bo disi ətə nkə bofiani basɛɛ
lə wə lefonə əsuə eso.

25 Onanto éfi Yesu útə fe kedi lə bo
abua eto disi. Nya ɛyɛ lə wə ukpə əsuəə,
lə befi bo abua batsyɛ lə bofo Kristo banɔ
ko. Onanto éyifo nyamfo lə ufi ote bo
nkə wə eyifosa yɛ lə kusu sɛ əsuə. Ɔkɛ
dibusə lə lefe nə léfe mmə, nya úfəsɛ
ənəmi úti betidi eto abua nnya béyifo.
26 Úyifo nyamfo nkə lə ote bo lefe
nəmfo nkə wə kosate eyifo nwə diyifo
ɔsɛɛ, nya weebu nwə léfo Yesu ɔ́nɔ tsya
nkə wuuntsya eyifo ɔsɛɛ lə wə ənəmi.
27 Nya be əsuə boofo buńyə kasɔ
lɛkɔɛsi? Bumbə kulesa! Bə boayɛ lə afi
əsuə eso lee? Owo, bomu ɛyɛ lə
bofokanɔ əsuəə, Onanto laalɔ bonko wə
eto nti.
28 Itsyise buyi wuee boə, ɛyɛ lə bo
bofokanɔ əsuəə, nya utidi laafiani ɔsɛɛ
lə Onanto eto ənəmi, nya inni lə wə bɔyɛ
lə afi nyamfo əsuə eso.
29 Nyee, Yudafɔ hã ete ni Onanto eto
bale? Nya unni mba lenni Yudafɔ tsya
eto Onanto? Ee, uyifo mə tsya eto ole.
30 Onanto ɔni kplo nkpe. Wə luubu
Yudafɔ nkə beyifo basɛɛ ɛyɛ lə mə
bofokanɔ əsuə. Nko ke eso wuubu mba
lenni Yudafɔ tsya basɛɛ, ɛyɛ lə bofokanɔ
əsuə nɛ.
31 Nyaso be nyamfo nlɛ bote? Bote ɛnlɛ
bə bóyani afi nyamə butsyə bə lə
bofokanɔ lə bofo busiə lə nnya kɛnyɛ?
Kulefe! Inni nko, bomu bə lə bɔlɛ afi
nyamə lə kɔni kekleke.

4

Abraham Eto Nkpesiəsiə Aate Kase Bofokanɔ Nkpe Kutəkə.

1 Be ni lesa nə boofo bɔtɛyi ketsyiko lə
bo Ona Abraham əsuə boə únyə utsyə
lekpo itsyi lə ditiki nəmfo əsuə?
2 Lə ɛyɛ lə keyifo ka úyifo əsuə eso
Onanto dínyə nkə Abraham eyifo ɔsɛɛ,
nyalɛ okpe keńyənkɔ woofo bɔtɛyi nko
kasɔ lɛkɔɛsi. Fɛɛ umbə kəńyənkɔ nko lə
Onanto eto ənəmi, itsyise inni Abraham
eto keyifo inni únyə.
3 Itsyise lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
kemiəə, bátɛyi bənkə, “Abraham áfo
Onanto ɔ́nɔ. Lə nnya eso Onanto ənyə
nkə uyifo ɔsɛɛ.”
4 Lə utsyuə eyifo keyifoo, wə kayofofo
eni atsyɛsa, bomu iyifo lesa nə dińyə itə
wə lə wə keyifo kamə eto kɛnyɛ.
5 Fɛ lə utsyuə afo ɔnɔ nkə Onanto
eeyifo utidi wə laante wə sikpi woafiani
ɔsɛɛ, lə wóenyifo keyifo saa tsyaa, fɛ ini
lə wə bofokanɔ əsuə esoo, Onanto eefi
wə fe ɔsɛɛ.
6 Nko eso Oka David lɛtɛyi nkə utidi
wə Onanto dibu nkə uyifo ɔsɛɛ, fɛ yányɛ
lə wə keyifo ka úyifo esoo, uyifo utidi wə
baakpo atsyɔ. Oka David átɛyi nkə,
7 “Onanto ákpo atsyɔ betidi
ba úfi mə abua ɔ́tsyɛ,
nya úləkə mə utsyiko lə mə abua
əsuə.
8 Onanto ákpo atsyɔ utidi
wə eto abua Bonamute dímanwɔni
útsyə wə blɛmblɛ.”
9 Nya atsyɔkpokpo eto etiki Oka David
lɛtɛyi mfoo, mba léla alo ete luunyə ni
nnya? Kulefe! Eka mba dímanla alo tsya,
itsyise Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛ
bɔtɛyi nkə, “Abraham áfo Onanto ɔ́nɔ,
nyaso Onanto léfo wə nkə uyifo ɔsɛɛ nɛ.”
10 Nya dimamfe ini Onanto dínyə wə
nkə uyifo ɔsɛɛ nko? Lefe nə Abraham
dímanla tɔ lelo lee, lee lefe nə úkala lelo
eto kamaa? Inni lə lefe nə óla lelo. Bomu
fɛ wóla lelo.
11 Lelolala eto lekpa nə Abraham
díyifo mfóo, eyifo lekpotsyətsyə nə laate
bə Onanto áfo wə. Itsyise wə bofokanɔ
ətə bə Onanto áfo wə nkə uyifo ɔsɛɛ fɛ
óla lelo. Nya ɛyɛ lə wə bofokanɔ əsuəə,
Abraham afiani mba léfo bánɔ kenke eto
anto. Nya Onanto áfo mə nkə beyifo
basɛɛ lə lefe nə eto lefe bánla lelo kulaa
tsya.
12 Abraham eyifo anto itə mba bála alo
tsya. Fɛ inni fe kase bála alo eso, bomu
bə besi nkpə lə bofokanɔ əsuə fe kase
Boanto Abraham dísiə fɛ óla lelo eso.

Onanto Átɛyi Kɛnyɛ Utsyə Útə Abraham.

13 Onanto átɛyi kɛnyɛ utsyə útə
Abraham ku wə kafo eto bebi nkə boodi
kawunsiə kamfo eto bikə fe benake. Wə
kɛnyɛ ka ɔ́tɛyi útsyə mfo manka kase
Abraham lɛyɛ lə afi nyamə əsuə eso.
Bomuu, ɔ́tɛyi utsyə nko itsyise ófo
Abraham fe ɔsɛɛ ɛyɛ lə wə bofokanɔ
əsuə eso.

14 Nya lə ite bə mba leeyifo lə afi əsuə
loofo Onanto eto kɛnyɛtsyətsyə eto asaa,
nyalɛ bofokanɔ mensi fe itə, ete
kɛnyɛtsyətsyə tsya ensi əmbɔkɛ nɛ.
15 Itsyise afi əələkə Onanto eto lɛblɔfi
kate. Fɛ lə afi əmbəə, nyalɛ kɔfi
botakebu tsya əmbɔkɛ.

16 Lə nyasoo, kɛnyɛtsyətsyə kamfo aka
bafokanɔfɔ nya ini kɛnyɛtsyətsyə itə
Onanto eto betidi nya ini wə lefonə nə
úfi útə betidi ba kenke ni Abraham eto
kafo eto betidi. Nya inni mba Onanto
dítə afi mate hã ete ni wə kafo eto betidi.
Bomu mba léfo bánɔ tsya fe Abraham.
Itsyisee, Abraham eyifo mba léfo bánɔ
kenke eto anto.
17 Nya fe kase Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue lɛtɛyii, “Mfi fə ntsyə ese kpə eto
anto.” Nya kɛnyɛtsyətsyə kamfo díbə itə
lə Onanto eto ənəmi. Onanto əmfoo, wə
Abraham léfo ɔ́nɔɔ, kpe əsuəale itsyise
wə lootakasə bəkpənkpə besinkli bəbə
nkpə. Nya wə ləətə asa nnya dímankɛ
kɔ ləəbə kakɛ!

18 Ite bə kusubebe si kɔkɛ tsyaa,
Abraham esi úkabe kusu kokoko, nkə
woofiani ese kpə eto betidi eto anto fe
kase Onanto lɛtɛyi nkə, “Fə kafo eto bebi
tsya ebufui kpenkpenkpe fe befandebi.”
19 Abraham ébobe ófo fe alɛ kolofa.
Fɛɛ ani mánlo wə lə wə bofokanɔ əsuə,
ite bə wə əsuə eto sinə ébobe efe nya
únyə nkə útəkə lə nkpə eto kotosi nya
Sara tsya ébobe ófe ku bole.
20 Fɛɛ nyamfo mánlo wə ani lə wə
bofokanɔ əsuə. Bomu ɔ́kɔbe Onanto eto
kɛnyɛtsyətsyə ɔ́lɛ kekleke, nya ókpe
nkɛale lə wə bofokanɔ bomfo əsuə nya
úfi atɛsə útə Onanto.
21 Nya óte wuee nkə Onanto kpe
əsuəale woofo lesa nə ke ɔ́tɛyi utsyə
buyifo.
22 Nya lə bofokanɔ bo lɛkɛ wə esoo,
Onanto ənyə nkə uyifo ɔsɛɛ.
23 Nya inni wə mate əsuə ete báwɔni
etiki nyamfo betsyiko bənkə, “Onanto
ənyə nkə uyifo ɔsɛɛ.”
24 Bomu eka bomba tsya Onanto dínyə
nkə bo tsya eyifo basɛɛ ɛyɛ lə kase bófo
Onanto wə létakasə Bonamute Yesu
utsyiko ɔkɔmə bɔ́nɔ eso.
25 Onanto ətə kusu bálo Kristo lə bo
abua nnya búyifo eso. Nya Onanto
létakasə wə utsyiko ɔkɔmə bə lə wə
Onanto lə unyə bo basɛɛ lə wə ənəmi.

5

Onanto Ǝnyə Bo Fe Basɛɛ.

1 Nya mɔmɔɔ, se Onanto díyifo bo
basɛɛ ɛyɛ lə bo bofokanɔ əsuə esoo,
Onanto ətə diyuə édufə bonko wə nti ɛyɛ
lə Bonamute Yesu Kristo əsuə.
2 Nya se bófo Kristo bɔnɔ esoo, útə nkə
bofo Onanto eto lefonə nə əsuə bonkpe
mɔmɔ. Nya bɔnlɛ disuəyuə bunyə sitinti,
itsyise bɔlɛ kusu bobe boə buunyə
kesiəkɔ lə Kristo ɔflɔ lə Onanto eto
sekakedikɔ eto diyənde əsuə.
3 Lə nnya kamaa, boənyə disuəyuə lə
bɔlɛ kanyi bunyə itsyise buyi boə
kanyinyənyə kamfo eto okle ləətə
boəńyə kekleke nɛ.
4 Nya bo buńyə kekleke, əətə bo
ditsyəbi sɛɛ. Nyamfo luutə bə bunyə
kusubebe.
5 Nya kusubebe komfo əntə boedi
kofani. Itsyise Onanto áyɛ lə Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ nə útə bo əsuə útə nkə wə lelabi
ba didufə bo lə əsuə kenke.
6 Lefe nə diyifole saa dímensi fo bo
bɔkɛɛ, Kristo əbə lə lefe sɛɛ əsuə nya
úbə úkpə lə bo babuayifo eto disi.
7 Mɔmɔɔ, iyifo lesa nə nkpe ale bə
utsyuə kpə lə utidi wə ni ɔsɛɛ eto disi.
Fɛɛ yoofo budi bə utsyuə ebofo bɔtɔnɔ
nkə lə ukpə lə utidi wə lɛlɛkɛ eto disi.
8 Fɛɛ Onanto ələkə óte bo wuee kase
woala bo. Itsyise lefe nə bɔ́kɛ lə lebua
əsuəə, útə nkə Kristo kpə lə bo disi.
9 Nya se ɛyɛ lə Kristo eto kɔtɔ əsuə nya
úyifo bo basɛɛ lə Onanto eto ənəmii,
ukpə əmfo ebuləkə bo utsyiko lə Onanto
eto lɛblɔfi kplɛ əsuə eso.
10 Nya lə Onanto álɔ bonko wə nti ɛyɛ
lə wə ubi eto ukpə əsuə lə lefe nə búyifo
wə balontidi mfóo, nyalɛ lefe nə bonko
wə eto nti díkalɛkɛɛ, Onanto ebunyə bo
kaminsə, úləkə bo kulaa tsya oso itsyise
Kristo kpe nkpə.
11 Nya inni nyamfo mate ete, bomu
buunyə disuəyuə tinti ku wə itsyise
Onanto kosate, ɛyɛ lə Bonamute Yesu

Kristo wə Onanto álɔ bonko wə eto sete nti eso.

Nnya Ǝsuə Adam Nkpe Lete Lə Kristo Ǝsuə.

12 Lebua áyɛ lə utidi ɔni əsuə díbə kawunsiə, nya lebua nəmə dínə ukpə léboko kawunsiə. Nyamfo esoo, ukpə ləəbə utsyuə saa lə əsuə. Itsyise utsyuə saa éyifo lebua.
13 Lebua akɛ lə kawunsiə fɛ Onanto dítə bo Moses eto afi. Fɛ lə kaka afi ləmbəə, Onanto anlo utidi dikpi.
14 Fɛɛ idu lə Adam lefe ibə Moses eto lefee, ukpə ákaso ani kawunsiə kenke eto betidi ku mba dímənyifo lebua fe kase Adam díyifo se wényifo lə Onanto eto afi əsuə. Nya Adam əmfo ńyə itə utidi wə ləəbə bubə.
15 Fɛɛ mə inuə bamə menyifo bani. Itsyise Onanto eto kafo faa eto etəsa so Adam eto lebua nə úyifo. Adam ni utidi ɔni wə eto lebua nə úyifo eso betidi kpə díkpə. Fɛɛ Onanto eto lefonə nə amɔ leso nya nko ke ini wə kafo faa eto ətəsa itə betidi kpə tsya ɛyɛ lə utidi ɔni əsuə nɛ, nya wə ni Yesu Kristo nɛ.
16 Nsi nlɛ bɔtɛyi minkə Onanto eto lefonə ku asa nnya lɛbɔ itsyi abua nnya utidi əmfo díyifo mankate. Itsyise abua dinə lekpokponkpo ku dikpilolo eboko nɛ. Fɛɛ lə botakebu kpə eto kamaa, Yesu eto lefonə ətə bə betidi eyifo basɛɛ.
17 Ɛyɛ lə utidi ɔni əmfo eto lebua əsuə nya ukpə dítəkə betidi kato nɛ. Nko ke ɛyɛ lə Yesu Kristo əsuəə, nya betidi ba kenke dínyə Onanto eto lefonə nə díyifo mə basɛɛ, bənyə nkpə manlo ku sekakedidi enso kenke nɛ.
18 Nyasoo, se ɛyɛ lə lebua lɔni nəmə əsuə bálo betidi kenke dikpii, nko ke yɔɔyɛ lə kasɛɛ kani əsuə Onanto luufi ɔtsyɛ betidi nya wuutə mə lɛbɛ nɛ.
19 Nya ɛyɛ lə kase utidi ɔni əmfo létaka úńyə lə Onanto eto ditiki əsuə nya betidi kenke lefiani babuayifoo, nko ke ɛyɛ lə kase utidi ɔni əmfo dítsyue wə ditiki kotoo, Onanto ebutə betidi kpə fiani basɛɛ nɛ.
20 Se afi nyamə díbəə, itə bə betidi ənyə mə abuayifoyifo bətsyə lekpo. Nya se bənyə mə abua kpə nyamə bətsyə lekpoo, nko ke Onanto eto lefonə nye kaminsənyənyə ka úfi útə bo tsya leefui kakpe nɛ.
21 Nyaso kase lebua dítə ukpə dídi betidi əsuəə, nko ke ini bə Onanto eto lefonə ebutə bənkə bofiani basɛɛ lə budufə lə nkpə manlo ɛyɛ lə Bonamute Yesu Kristo əsuə nɛ.

6

Kristo Eso Bunsi Nkpe.

1 Lə nyamfo esoo, be ele bə bɔtɛyi? Yɔɔlɛkɛ bə busukosə bukeyifo abua bə lə Onanto lə ukətə bo wə lefonə kawunsəə?
2 Owo lo! Kulefe! Se búkpə itə lebua esoo, yensile bə butə lebua di bo ketu! Beso ele bə busi busiə nkpə ekeyifo lebua?
3 Lefe nə bófo ntufləsəfləsə eto lekpa ɛyɛ lə Yesu Kristo əsuə bə lə buyifo bani ku wəə, biyi biə ntu bo bəfləsə bo mfo ətə bə búyifo lɔni ku wə lə wə ukpə əsuə tsya.
4 Nya ɛyɛ lə ntufləsəfləsə bomə esoo, ete bə bo tsya əkpə nya bébikə bo ku wə. Nya Onanto lɛyɛ lə wə diyənde ku əsuəale əsuə ótakasə Kristo utsyiko ɔkɔmə bə lə bo tsya lə botaka busiə nkpə fɔfɔ bomə ku wə.
5 Nya se bonko wə díkeyifo bani lə wə ukpə əsuəə, nko ke buyifo bani ku wə lə wə botaka əsuə nɛ.
6 Nya buyi boə básɔ bo ditsyəbi koko nəmə bámanklasə lə uyikabie əsuə ku Kristo itə bə bo əsuə eto sinə sia laala abuayifoyifo lə sɛtsylɔ kenke bə bɔyɛ ndomufɔ budi kətə lebua bio.
7 Itsyise lə utidi əkpəə, lebua ensiəmbokɛ əsuəale lə wə əsuə bio.
8 Nya lə búkpə ku Kristo, bófo bɔ́nɔ boə buusiə nkpə ku wə tsya.
9 Buyi boə se Onanto létakasə Kristo utsyiko ɔkɔməə, woensiəmbukpə bio. Ukpə ensibə əsuəale lə wə əsuə bio.
10 Kristo eto ukpə wə úkpəə, úkpə itə sɔni hã bə lə lebua ensiembutəkə kuutsyuə saa kato. Nya nkpə bo unsi mɔmɔɔ, usi mu ku Onanto.
11 Nya nko ke ele bə itsyə nɛ bə, mi tsya əkpə nya yanle bə lebua si ditəkə mi kato. Nyaso ele bə bisiə nkpə bitə Onanto lə mi lɔniyifoyifo ku Kristo Yesu əsuə.

12 Nyaso biəntə lə lebua fo lekpe lə mi
əsuə eto sinə sia ləəbə bukpə mfo əsuə,
bə lə əsuə eto sinə lə sitəkə mi kato lə
asa bua buyifo əsuə.
13 Nye biəntə kusu lə abua lə idi mi
utu lə əsuə eto uyi eto kukalebe saa lə
lebuayifoyifo əsuə. Bomu bifi mi əsuə
bitə Onanto fe betidi ba Onanto díləkə
utsyiko lə ukpə kemiə óboko nkpə əsuə.
Beyani mi əsuə eto kalebe saa bitə
Onanto fənkə mba bələkə betsyiko ukpə
kɛnyɛ baboko nkpə. Beyani mi əsuə bitə
Onanto lə ufi mi uyifo asa sɛɛ eto keyifo.
14 Yanle bə lebua si ditəkə mi kato bio
diyifo mi eto onamute, itsyise binsibə lə
afi kalɔ. Bomu bekpe lə Onanto eto
lefonə kalɔ.

Bifi Mi Ǝsuə Bitə Asasɛɛ Buyifo.

15 Nya be bɔnlɛ bɔtɛyi? Bə bunsibə lə
afi kalɔ itsyise bokpe lə Onanto eto
lefonə kalɔ eso, nyaso ele bə bukeyifo
abua? Owo lo. Inni nko ini!
16 Biyi sintinti biə, lə bifi mi əsuə
bekpe lə nwə eto keyifo bieyifo kalɔɔ,
nyalɛ biyifo utidi əmə eto beyifoyifo nye
ndomufɔ. Lə lebua eto sele bianɔɔ, nnya
laabɔ ketsyiko mfó ni ukpə. Lə Onanto
eto sele bianɔɔ, nya laabɔ ketsyi mfó ni
kasɛɛ yifoyifo.
17 Boasɔ Onanto ani, bə lə lefe nə léfe
mə əsuəə, bíyifo babuayifo, nya mɔmɔɔ,
bifi mii lɛkɔɛsi kenke béfo Ditiki Sɛɛ nə
mínte mi.
18 Nya bɛbɔ lə lebua əsuə, béfloma nya
biyifo ndomufɔ itə asasɛɛ buyifo.
19 Nlɛ mi etiki budi ɛyɛ lə kase betidi
leedi əsuə, lə nləkə nyamfo kasɔ nte mi
lə befo nnya kasɔ bɔnɔ. Lə lefe nə léfe
mməə, béyani mi əsuə nya béfiani
ndomufɔ bitə abua buyifo ku asa nnya
dimankpa ku disiale eto asa bua saa eto
okle buyifo. Nko ke ini bə mɔmɔɔ, bífi
mi əsuə bífianisə ndomufɔ bitə asa sɛ
buyifo nya ete bə biyifo mba leeyifo asa
kɛnkɛ.
20 Lefe nə bíyifo ndomufɔ itə lebua,
yánkle mi bə biyifo kasɛɛ.
21 Nya nte kutəkə ko bínyə itsyi lə asa
nnya bíkeyifo mfó nnya díyifo mi
afanisa mɔmɔ? Asa nnya, nyamfó kenke
ləənə kaboko ete ni ukpe.
22 Nya mɔmɔɔ, Onanto ələkə mi
utsyiko lə lebua eto ani, nya bíbə bíyifo
wə ndomufɔ. Kutəkə ko bínyə se bífi mi
əsuə bítə wə kenke nya bíyifo kɛnkɛ ni
bə, lə kalosəkɔɔ, buinyə nkpə manlo.
23 Lebua eto kayofofo ni ukpə. Fɛɛ
Onanto eto ətəsa nnya wəətə bo kafo faa
ni nkpə bo ləmbə kalosəkɔ ɛyɛ lə Kristo
Yesu wə ni Bonamute eto lɔniyifoyifo ku
bo əsuə eso.

7

Usə Ku Usiə Eto Nkpe Aate Bo Lesaatsyuə.

1 Sitintii, mɔ bayimi, bɛnɔ nnya məəbə
bɔtɛyi mfo eto kasɔ, itsyise mimblɛ yi afi
nyamə. Afi aakle utidi wə nkpe lə nnya
kalɔ lə lefe nə unsi nkpə hã əsuə.
2 Tə mfi nyamfo nte ditsyəbi nəmə.
Usio wə nsi kusəə, sisə ku sisiə eto kɔfi
aakle wə kamanklasə lə wə usə əsuə lə
lefe nə osani əmə nsi nkpə əsuə. Fɛɛ lə
osani əmə əkpəə, kɔfi komə mensikle
usio əmə.
3 Nyaso lə usio əmfo esu usiə ko osani
bamba lə lefe nə wə usə nsi nsi nkpəə,
betidi ebɔtɛyi bə okpo kusə. Fɛ lə usə
əmə əkpəə, kɔfi komə mensikle wə. Nya
onkpe kusu wəəsiə kusə bamba nya
wəmbudi usənkpo.
4 Mɔ bayimi, nko ke ini itə mi tsya nɛ.
Itsyise lə afi nyamə əsuəə, ɛlɛ bote
bənkə bíkpə ku Kristo itsyise biyifo
Kristo eto lekpà ditsyuə, nya biefiani mi
bətsyuə eto bale. Nya mɔmɔɔ befiani
wə, nwə bátakasə betsyiko ɔkɔmə eto
ole, bə lə biyifo keyifo sɛ ka luubə kutəkə
itə Onanto.
5 Lə lefe nə búsiə nkpə lə kawunsiə
kamfo eto nkpə eto lɛkɔɛnde əsuəə,
lebua eto lɛkɔɛnde nə kɔfi ləənə bo əsuə
eto sinə kakpee, ábesə bo abuayifoyifo
kato ekpe. Nya asa nnya lɛbɔ lə nkpə
bomfó siəsiə ətə bo ukpə.
6 Fɛ mɔmɔɔ, se búkpə nya bɔ́bɔ lə asa
nnya lékle bo itsyə esoo, afi nyamə
ensibə əsuəale lə bo əsuə. Lə nnya eso
boensiembuyifo kulesa ɛyɛ lə kusu koko
ku ko kɔfi əsuə. Bomuu, bo eyifosa
ebɔyɛ lə kusu fɔfɔ ko laayɛ lə Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ əsuə.

Afi Ǝtə Bə Bunyə Lebua Butsyə Lekpo.

7 Nya lə nyamfo esoo, be ele bə
bukatɛyi? Boə, nyalɛ afi nyamə əbə
kɔnɔɔ? Inni nko ini! Lə sitintii, ɛyɛ lə afi
nyamfo əsuə nya boənyə lesa nə ni lebua
ketsye lekpo nɛ. Lə kɔfi komfo ete
dímantɛyi nkə, “Mansɛsə ənəmi lə utidi
bamba eto asa əsuəə,” eni yoofo budi bə
míntante kase basɛsə ənəmi lə sas əsuə.
8 Fɛɛ ɛyɛ lə kɔfi komə əsuəə, lebua
ənyə kusu lesanklisə kənənsɛ saa eto
okle lə mɛ əsuə. Nya lə kɔfi saa əmbəə,
eni lebuayifoyifo tsya əmbɔkɛ əsuale
saa.
9 Mɔ kosate əsiə nkpə bomfo eto okle
lə lefe nə léfe mmə nə mánte afi nyamə.
Fɛ lefe nə mímbə mínte afi nyamə nya
yénsitə mɛ kusu bə nyifo asa kpəə,
abuayifoyifo tsya átaka íńyə lə mɛ əsuə
nya mínyə miə nkpə.

10 Nya afi nnya eni ele bə itə mɛ
nkpəə, nnya bomu leboko mɛ ukpə nɛ.
11 Nya ɛyɛ lə afi əsuəə, abuayifoyifo
ənyə kusu ɛwɛ mɛ ekpe nya élo mɛ.

12 Lə nyamfo esoo, afi alɛɛ, lesa kɛnkɛ
ini fɛ, nya asa nnya yaate tsya eyifo
kɛnkɛ, nya ɛnyɛ lə kusu sɛ əsuə, nya
ɛlɛkɛ.
13 Nyalɛɛ, bɔtɛyi bɔnlɛ boə lɛsa sɛ
nəmfo ni nə léboko mɛ ukpə? Inni nko
ini! Bomu bə lə bunyə butsyə lekpo boə
lebuayifoyifo eyifo lesa bua esoo,
lebuayifoyifo ayɛ lə lesa nə nkpe kɔnɔ
əsuə nya dínə ukpə léboko. Nya ɛyɛ lə
afi nyamfo əsuəə, lebuayifoyifo ələkə ni
ditsyəbi kosate léte.

Lema Nə Nkpe Lə Ǝsuə Eto Sinə Ku Lɛwɔnɔ Lenti.

14 Bomblɛ yi boə Kɔfi eyifo lɛwɔnɔ eto
lesa. Fɛɛ nkpə bo minsi eyifo kawunsiə
kamfo eto utidi eto nle, nya lebuayifoyifo
diyi mɛ əsuə.
15 Maamfó asa nnya meeyifo kasɔ
bɔnɔ. Itsyise lesa nə maala miə lə nyifoo,
inni ni meeyifo. Bomu asa nnya meekisi
sitintii, nnya ni nnya meeyifo nɛ.
16 Nya lə asa nnya maanla miə meeyifo
nnya ni nnya meeyifoo, nyalɛ ɛlɛ bote bə
ntɔnɔ miə afi nyamfo alɛkɛ.
17 Lə nyasoo, ɛlɛ bote bə inni mɔ kosate
nlɛ lesa nəmfo buyifo, bomu lebua nə
nkpe lə mɛ ni nnya eso meeyifo nko.
18 Nya nyi lə mɔ kosate eto əsuə kemiə
miəə, lesa sɛɛ saa əmbə lə mɛ. Nya nlɛ
nyamfo bɔtɛyi itsyi lə mɔ əsuə eto sinə
eto ditsyəbi koko nəmə əsuə eso. Itsyise
maala sitinti miə ele bə eni nyifo kasɛɛ,
fɛɛ meenyifo nko.
19 Itsyise kasɛɛ ka maala miə meeyifoo,
inni ke ni lesa nə meeyifo. Nya lebua nə
bomu maanla miə meeyifo, nii ni nə
meeyifo nɛ.
20 Nyaso lə meeyifo asa nnya maanla
miə meyifoo, inni mɔ kosate ləətsyə
keyifo nnya. Bomuu, lebua nə nkpe lə
mɛ leeyifo nnya.
21 Lə nyamfo esoo, nsu nnyə lesakpa
ditsyuə ntsyə lekpo. Lə nla miə meeyifo
kasɛɛ, lebua hã meeyifo kekleke.
22 Lə kusu bambaa əsuəə, lə mɔ utu
kemiə sitintii, Onanto eto afi aakpe mə
disuəyuə tinti.
23 Fɛɛ nnyə miə asa bamba nnya laabɔ
ketsyi lə mɛɛ, aakpɔ lema ku lesa nə mɔ
nsusu laate mɛ nkə ɛlɛkɛ. Nya ləətə
abuayifoyifo lɛbɔ lə mɛ nya yeeti mɛ
kusu fe nwə bákpe lə diyo.
24 Mɔ əsuə kpe kaminsə tinti. Nya
owoe luuləkə mɛ utsyiko lə əsuə eto sinə
eto abua nya kɔ, nya laakpa mɛ kesuko
ukpə kemiə mfo?
25 Maasɔ Onanto ani, itsyise nnyə
buləkə ɛyɛ lə Bonamute Yesu Kristo
əsuə!

Nya mɔmɔɔ, lə mɔ nsusu əsuəə, nyifo
nwə leeyifo lə Onanto eto afi əsuə. Fɛɛ
mɔ lə utidi əmə eto əsuə eto sinə əsuəə,
meeyifo lə lebua eto kɔfi əsuə.

8

Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ Ǝətə Nkə Busiə Nkpə.

1 Lə nyamfo esoo, mba nsi nkpə lə
lɔniyifoyifo ku Kristo Yesu əsuəə, Onanto
embolo mə dikpi.
2 Itsyise ɛyɛ lə Kristo Yesu əsuəə, afi
nnya nyɛ lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nə ləətə
betidi nkpə, ətə nkə mbɔ lə afi nnya
ləənə utidi kakpe ku ukpə əsuə.

3 Lesa nə kɔfi ko Onanto dítə Moses
dímamfo buyifo, se utidi lɛyɔkpɔ nya
wóanfo ko budi esoo, nnya Onanto
díyifo mɔmɔ nɛ. Ótsyese wə ubi fənkə
utidi wə nkpe lə əsuə eto sinə əsuə sia
lebua laakpɔ nko. Úbə lə betidi eto abua
eto disi nya úfi wə əsuə útə fe kedi, nya
útəkə lebua kato nya úsensə lebua nə
nsi lə bo eto əsuəale.
4 Onanto éyifo nyamfo útə bo mba nsi
nkpə lə kase Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ laala, inni lə
kase əsuə eto sinə eto ditsyəbi koko
nəmə laala. Úyifo asa nyamfo kenke bə
ləbusiə nkpə lə kusu sɛɛ əsuə fe kase wə
afi lete.
5 Betidi ba nsi nkpə lə mə əsuə eto
ditsyəbi fe kɔɔ, lə kase baalaa, mə nsusu
si buteke lə asa nnya mə əsuə eto sinə
laala əsuə. Fɛɛ mba nsi nkpə ɛyɛ lə
Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əsuəə, mə nsusu teke lə
nnya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ laalaa əsuə.
6 Utidi wə eto nsusu nteke lə əsuə eto
sinə eto asa əsuəə, wəənyə ukpə. Fɛɛ
utidi wə eto nsusu nteke lə Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ əsuəə, wəənyə nkpə manlo ku
diyuəsə.
7 Nya utidi wə eto nsusu nteke lə əsuə
eto sinə eto asa əsuə hãa, uyifo Onanto
eto olo, itsyise weentsyue Onanto eto afi
koto. Nya lə sitinti, wəəmbofo nnya koto
butsyue tsya kulefe.
8 Mba dítə bə mə əsuə eto sinə təkə mə
katoo, baamfo Onanto eto lelabi buyifo.
9 Lə Onanto eto Lɛwɔnɔ afo disiə lə mi
əsuəə, nyalɛ binsisi nkpə lə mi əsuə eto
sinə eto lɛkuɛnde əsuə, bomu fe kase
Onanto eto Lɛwɔnɔ laala. Nya lə Kristo
eto Lɛwɔnɔ mamfo disiə lə utsyuə əsuə,
nyalɛɛ unni Kristo eto ole.
10 Mɔmɔ lə wə Kristo afo disiə unsi lə
mii, mi əsuə eto sinə ebukpə lə lebua
eso. Fɛɛ mi lɛwɔnɔ ebusi disiə nkpə
itsyise Onanto eyifo mi basɛɛ eso.
11 Nya lə Onanto eto Lɛwɔnɔ nə
létakasə Yesu ditsyiko ɔkɔmə si lə mi
əsuəə, wəə létakasə Kristo Yesu utsyiko
ɔkɔməə, wə ni futsyə luutə mi əsuə eto
sinə sia luukpə mfoo, nkpə, ɛyɛ lə wə
Lɛwɔnɔ nə nsi nkpə lə mi əsuə eso.
12 Nyaso, mɔ bayimi, keyifo ketsyuə
abe bo lə ənəmi ka ele bə buyifo, fɛɛ inni
əsuə eto sinə siamfo bunsi kayo, bə lə
busiə nkpə lə se lelabi əsuə.
13 Lə bitəkəko bisiə nkpə lə əsuə eto
sinə eto lelabi əsuəə, biukpə. Fɛɛ lə bɛyɛ
lə Onanto eto Lɛwɔnɔ əsuə belo mi əsuə
eto sinə eto ditsyəbi bua nəməə, buisiə
nkpə manlo.
14 Itsyise betidi ba Onanto eto Lɛwɔnɔ
laayɛnkoo, mə ni Onanto eto bebi nɛ.
15 Onanto məntə mi ndomufɔ eto
lɛwɔnɔ nə luutə bikate sikpi. Bomu útə
mi Lɛwɔnɔ nə ni bebi eto lele nya diətə
boakpadi Onanto boə, “Abba” eto kasɔ
ni, “Nto lala.”
16 Onanto eto Lɛwɔnɔ ku bo awɔnɔ
kenke lɛkɔ iyifo kɛnyɛ ka nlɛ bote bə
buyifo Onanto eto bebi.
17 Nya lə buyifo wə bebii, nyalɛ buyifo
mba leedi wə bikə. Nya bo ku Kristo
ebudi Onanto eto bikə bɔkɔ. Nya fe kase
búnyə kanyi fe Kristo, nko ke bo tsya
luuyənle fe wə nɛ.

Buunyə Disuəyuə.

18 Lə mɔ dinyəbi əsuəə, sitinti lə befi
kanyi ka bɔnlɛ bunyə mɔmɔ mfoo, kanle
kulesa saa kon lə befi bakatesəko ku
diyənde ku disuəyuə nə Onanto luutə
bunyə.
19 Asa nnya Onanto díyifo kenke si ɛlɛ
kusu bobe kekleke itə lefe nə Onanto
luuləkə wə bebi ote.
20 Nya Onanto eto asayifoyifo nyamfo
kenkee, kpe lə kanyinyənyə əsuə. Fɛɛ
inni asa nyamfo mate ete dítə ibə nko,
bomu Onanto kosate wə dítə kusu nko.
Nya utə kusu nkə bənyə kusubebe bə
21 wuuləkə asa nnya Onanto díyifo
kenke utsyiko lə ukpə eto sedomu eto
kabiasə eto ani lə bətsyə ɔnwɛ, nya
wuutə kusu nkə bəyənde fe wə bebi ke.
22 Nya buyi boə ibə ese mɔmɔɔ, asa
nnya Onanto díyifo kenke lɛ kanyi bunyə
tinti, kakɔɛ fe usio wə nlabe kole.
23 Nya inni nyamfo mate ete, bomu bo
mba Onanto dífi wə ditəsa tutɛ nə ni wə
Lɛwɔnɔ útə tsyaa, lɛ kanyi bunyə
kukakɔɛ lə bo əsuə kemiə, nya buufi
ənəmi butəkə kekleke boə Onanto lə ufi
bo fe wə bebi lə butsyə ɔnwɛ.
24 Nya se bonkpe kusubebe komfo
esoo, búnyə bofo. Fɛɛ asa nnya boənyə

ku bo ənəmii, boensiabe nnya kusu. Itsyise kuutsyuə ensi ambe kusu kətə asa nnya mfi nkpe wə koko.
25 Fɛɛ lə bufi bo ənəmi butəkə lə asa nnya boənnyətɔ əsuəə, nyalɛ ele bə bokpe utu buɛɛ, bukabe nnya kusu.
26 Nya lə nko eto kusu komfo əsuəə, nya Onanto eto Lɛwɔnɔ laawunsəko bo kekleke nɛ, itsyise bumbə ale nya bunyi kase ele bə boto ola butə Onanto bɔyɛnko. Fɛɛ wə Lɛwɔnɔ kosate laakɔɛ kalɛ lekpakpa kətə bo fe kase iǹyə itə bo lə kusu ko boəmbofo buləkə kate əsuə.
27 Nya Onanto wə nyi betidi eto ketu kemiəə, yi lesa nə nkpe lə Lɛwɔnɔ eto nsusu əsuə tsya. Itsyise Lɛwɔnɔ nəmə aalɛ Onanto lekpakpa lə bo disi fe kase Onanto laala.
28 Buyi boə lesa saa nə Onanto leeyifoo, iyifo itə lɛlɛkɛsə itə betidi ba laala wə nya ókpadi mə nkə beyifo wə keyifo.
29 Nya betidi ba Onanto léte utsyəə, úləkə mə utsyə nkə lə bale wə Ubi itə bə wə Ubi lə udi ututɛ utə wə bayimi kpə bamə.
30 Lə nyaso mba Onanto díləkə utsyəə, mə ókpadi nɛ. Nya mba ókpadii, úyifo mə basɛɛ. Nya mba úyifo basɛɛ, mə ókpasə əsuə bəyənde fe wə ke.

Yesu Kristo Ǝləkə Kase Onanto Laala Bo Tinti Óte.

31 Lə nyamfo esoo, be ele bə bɔtɛyi? Lə Onanto ńyə bo kamaa, owoe loofo buńyə bo lə əsuə?
32 Nya lə Onanto mánni wə Ubi bufi kətə bo, bomu úfi wə útə kedi lə bo disii, beso wəmbufi asa nnya ta utə bo kafo faa ɛyɛ lə wə Ubi əmfo əsuə?
33 Nya owoe luufi etiki lə Onanto eto betidi ba úləkə utsyə əsuə? Onanto kosate ébuləkə mə kɛnyɛ nkə bédi lɛbɛ.
34 Nya owoe loofo mə dikpi bolo? Kuutsyuə saa əmbə! Kristo Yesu wə ni utidi wə díkpə, nya nnya nsi nso ni bəə, wə ni nwə bátakasə betsyiko ɔkɔmə nya unsi lə Onanto eto kodiani nlɛ bofo kətə bo.
35 Nya owoe loofo lelabi nə nkpe lə bonko Kristo eto nti bola? Kanyinyənyə lee bulə, lee ohiãtete, lee kukpɛnsɛ, lee leyasiəsiə, lee sikpi bokpe, lee ukpə lee lesiabi eto kɛnyɛ?
36 Ekpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə bə,
“Lə fə disi esoo, bokpe lə ukpə eto bulə
əsuə
diyi saa diyi.
Nya beeyifo bo fe basamu ba bantɔɔ
kalokɔ.”
37 Nya lə nyamfo kenke əsuəə, butəkə kato ɛyɛ lə kase Kristo laala bo eso.
38-39 Itsyise ékpako mɛ wuee bɛ kulesa saa əmbə nə luusənsə bo ku wə nti lə lelabi nə ufi utə bo eso. Ukpə nye nkpə lee kato eto batɔnkpe lee awɔnɔ eto əsuəale ətsyuə, lefe nəmfo lee nə luubə nye əsuəale ətsyuə ditsyi kato fanloo nye lə kasɔ mfo nye lesa saa nə beyifoo, kulesa saa əmbə nə loofo bo nti bola kulefe ketsyiko lə Onanto eto lelabi nə úfi útə bo ɛyɛ lə Kristo Yesu Bonamute əsuə.

9

Onanto Díləkə Yudafɔ, Nya Beyifo Wə Betidi.

1 Lesa nə minlɛ bɔtɛyi eyifo ɔnukualɛ, inni sidia minlɛ bɔtɛyi, itsyise nyifo Kristo eto ole. Mɔ lɛkɔɛsi nə əsuə Onanto eto Lɛwɔnɔ nsii, lɛ mɛ bɔtɛyi sitinti nkə minlɛ sidia bɔtɛyi.
2 Nnla miə bete biə ɛlɛ mɛ bulə lə taa utu nya yɛnlɛ mɛ bufi tinti taa lə mɔ utu kemiəə?
3 Iyifo mɔ lelabi miə, lə yɔɔwunsə ko mɔ betidi ba bonko mə ni kusə kɔni eto betidi eto disii, muutə kusu bə Onanto kudi mɛ nkə woəfə mɛ lə Kristo əsuə.
4 Itsyise mə ni Israel eto kusə ko Onanto díləkə utsyə. Nya úfi mə uyifo wə bebi. Nya úləkə wə sekakedikɔ eto diyənde óte mə. Nya úləkə kɛnyɛ ka ókle ku mə óte. Nya útə mə wə afi. Mə ni mba Onanto léte kase ele bə bayɛ besumu wə nɛ. Nya mə ni mba ókle kɛnyɛ ko utsyə.
5 Mə bana ni mba lefo aye, ba ni baseke, ba Onanto díləkə utsyə. Nya lə mə ntii, nya Kristo lɛbɔ utsyi úbə fe kawunsiə eto utidi. Idu mɔmɔ ɛntɔ lefe saa bitə lə bufi atɛsə butə Onanto, wə ntəkə lesa saa kato. Ibə itə.

6 Inni bɔtɛyi minlɛ miə Onanto eto
kɛnyɛ ka ɔ́tɛyi utsyə eyifo kebimba, nya
wényifo lə ke əsuə. Itsyise inni Israelfɔ
kenke ni Onanto eto betidi.
7 Nya inni Abraham eto kafo eto bebi
kenke ni Onanto eto bebi. Onanto atɛyi
Abraham nkə, “Mɔɔyɛ lə Isak əsuə
mfɔnsə fə kafo eto bebi.”
8 Nyamfo lɛ bote nkə, inni Abraham
eto bebi ba kenke ole ni Onanto eto bebi.
Bomu Onanto eto bebi ni mba lefo wə
kɛnyɛtsyətsyə banɔ. Nya mbamfo
woənyə fənkə Abraham eto bebi kosate
nɛ.
9 Ditiki nə Onanto lɛtɛyi lə wə
kɛnyɛtsyətsyə əsuə ni nkə, “Muusinkli
mbə lɛlɛ amba mfiəmato. Nya Sara
ebole ubisaibi.”
10 Nya inni nyamfo mate. Fɛɛ Rebeka
tsya ále bafimfi ini bebisaibi itsyi lə anto
ɔni hã wə ni bo ona Isak əsuə.
11-12 Fɛɛ Onanto kpe kusu ko woayɛ
kələkə betidi. Nya fe kase ibə itə nkoo,
Onanto átɛyi lesatsyuə utsyə fɛ bále
bafimfi bamfo, fɛ lə bafimfi bamfo lə
beyifo keyifo sɛɛ lee kabua saa. Nya kusu
ko əsuə woayɛ mfo enni lə mə keyifo saa
əsuə. Bomu ɔ́tɛyi Rebeka nkə, “Ubi ninə
ebofiani nwə luusumu dikpəfile.”
13 Íbə itə fe kase Onanto lɛtɛyi lə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə nkə, “Nla
Yakob, nya mínkisi Esau.”
14 Lə nyamfo esoo, be ele bə bɔtɛyi
mɔmɔ? Bɔtɛyi bɔnlɛ boə Onanto eenyifo
asa lə kusu sɛɛ əsuə? Kulefe! Inni nko
inte kon.
15 Fɛɛ ɔ́tɛyi Moses nkə,
“Utidi wə maala miə muunə kafoo, wə
muunə kafo nɛ.
Nya utidi wə minla miə məənyə
kaminsəə, wə muunyə kaminsə
nɛ.”
16 Nyaso kase Onanto ləənyə utidi
kaminsəə, aanyɛ lə utidi əmə eto lesa nə
woala nye wəəyifo əsuə. Bomuu, itsyi lə
kase Onanto kosate laabe lə
kaminsənyənyə əsuə.
17 Nya lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
əsuəə, Onanto átɛyi Egipte eto Oka Farao
nkə, “Lə nyamfo esoo, nlɛ fə seka butsyə
bə lə nləkə mɔ əsuəale nte betidi ɛyɛ lə
fə əsuə, nya bə lə mɔ diye lə lɛyɛ letsyo
bə lə kawunsiə eto betidi kenke lə banɔ.”
18 Lə nyasoo, utidi wə Onanto laala nkə
wəənyə kaminsəə, wə wəənyə kaminsə
nɛ. Nya nwə waala nkə utidi atoo, wə
wəətə wəətidi ato nɛ.

Onanto Ǝənyə Ɔblɔ Lə Bo Ǝsuə Nya Wəənyə Bo Kaminsə Tsya.

19 Mi bətsyuə ebɔtɔ mɛ nkə, “Lə ite
nkoo, beso Onanto nsi laalo utidi dikpi?
Owoe loofo botaka kəńyə lə Onanto eto
lɛkɔɛle əsuə.”
20 Nya owoe feni kon bə lə edi etiki
əńyə lə Onanto əsuə? Dikplibi antɔ utidi
wə léto ni nkə, “Beso fɛ fáto mɛ mmə?”
21 Lə nyamfo eto kamaa, utidi wə laato
ekplibi kpe kusu woasɔ sɛfɔtə fe kase ke
woala. Nya woofo sɛfɔtə sia ɔminansə
bufi kato ekplibi ənuə, nya wuufi
dikplibi lɔɔni nə óto, laanɔ bobe utsyə
itə eyididi. Nya wuufi dikplibi nuəfə
utsyə itə ekubi bokpa kakpo. 22 Nya nko
ke Onanto tsya díyifo nɛ. Woala nkə
wəələkə wə lɛblɔfi ote mba əsuə únyə
ɔblɔ, bə lə bənyə wə əsuəale. Fɛɛ woefi
disuətsyə tinti kətə mba ɔnlɛ ɔblɔ bunyə
kakpe lə lefe nə eto lefe úkase uyi nkə
wɔɔtsylɔsə mə.
23 Nya nko ini bə óla nkə lə uləkə asa
sɛɛ nnya nkpe lə wə diyənde kplɛ kemiə
ote mba woola nkə wəənyə kaminsə.
Nya buyifo betidi ba ɔlɔ utsyə nkə lə
bubə bunyə wə diyənde kplɛ.
24 Lə nyaso úləkə bo tsya, inni Yudafɔ
mate. Bomu ku mba lenni Yudafɔ tsya.
25 Ɔtɛyi ekpa wuee lə Onanto eto
Unyɛləkətidi Hosea eto kukue əsuə nkə,
“Betidi ba dímendi mɔ balee, mookpadi
mə ‘Mɔ betidi.’
Nya kuse ko eto betidi maanlaa,
mookpadi mə ‘Mɔ balala.’
26 Nya lə kaka tutuutu bátɛyi mə bə,
Binni mɔ betidi,
mfo əmə tutuutu bookpadi mə bə Onanto
Wə Nsi Nkpe Lefe Saa eto bebi.”
27 Onanto eto Unyɛləkətidi Yesaya ábe
letsya bembembe útə Israelfɔ katɛyi nkə,
“Lə ibə bə Israelfɔ fui kpenkpenkpe fe
lekpo eto lɛwinimi tsyaa,
mə nti esiani hã luunyə buləkə.
28 Itsyise Bonamute ebokponko kawunsiə
eto betidi kenke lekpo mlə.”

29 Nya yuubə itə fe kase Yesaya lɛtɛyi lə
lefe nə léfe mə nkə,
“Lenni Bonamute Ǝsuəaletidi Kenke
díbu bo kafo eto bebi bətsyuə
utsyəə,
eni bɔ́ɔtsylɔsɔ bo tsya fe Sodom seka,
nya butsyə fe Gomora seka!”

Ditiki Sɛɛ Nəmə Te Ditə Yudafɔ Tsya.

30 Lə nyamfo esoo, be ini bɔnlɛ bɔtɛyi?
Nko ini bə betidi ba lenni Israelfɔ nya
bennsi nkpə lə kusu sɛɛ əsuəə, mə díbə
báfiani betidi ba ni basɛɛ mɔmɔ lə
Onanto eto ənemi se báfo wə bánɔ eso.
31 Fɛɛ Israelfɔ ba léfo afi nyamə nya
banlɛ bokplatsya kekleke bə lə beyifo
kasɛɛ, mámfo buyifo lə nnya əsuə
bafiani basɛɛ.
32 Nya beso íbə nko? Itsyise bányɛ lə
bofokanɔ əsuə bafo kasɛɛ buyifo, bomu
béfi mə ənəmi bətəkə lə mə kosate eto
eyisafa əsuə, nya bétusə lə Kristo wə nte
fe leba nə əsuə utidi leetusə.
33 Fe kase báwɔni bətsyə bə lə nyaso
bétusə lə Kristo wə ni fe leba nə nte lə
mə kusu əsuə fe kase inte lə Awɔnisa
Kɛnkɛ eto Kukue əsuə nnya nlɛ bɔtɛyi
nkə,
“Bebe! Mfi leba nə luutə betidi tusə lə ni
nlɛ butsyə lə Sion eto umə.
Nya bɔɔtsyinini lə ni əsuə bedu
banɔ.
Fɛɛ utidi wə ke lefo wə ɔnɔɔ,
wəmbudi kafoni lə wə ɔflɔ kulefe.”

10

1 Mɔ bayimi, iyifo mɔ lelabi nə ditsyi lə
mɔ utu kemiə ku mɔ olatoto itə Onanto
miə Yudafɔ lə bənyə bofo.
2 Nńyə mə kama nlɛ bɔtɛyi minkəə,
baakpe otsyekle sitinti lə Onanto
busumu əsuə. Fɛɛ benyi kusu komə.
3 Itsyise bánte kusu ko Onanto laala
nkə utidi yɛ lə uyifo ɔsɛɛ lə wə ənəmi.
Bomu mə kosate lɛbɛbɛ mə kusu bətə
əsuə. Lə nyamfo eso bámbokosə əsuə
kasɔ bətə Onanto itə bə lə ote mə kusu
ko əsuə bɔɔyɛ lə uyifo mə basɛɛ.
4 Itsyise Kristo díbə ófo əsuəale lə
Moses eto afi eto ani. Nya utidi saa léfo
Kristo ɔ́nɔɔ, úyifo wə ɔsɛɛ lə Onanto eto
ənəmi.

Utidi Saa Ebofo Butə Bə Onanto Fo Wə Lə Nkpe.

5 Moses áwɔni asa utsyiko lə kase utidi
leeyifo ɔsɛɛ ɛyɛ lə afi əsuə katɛyi nkə,
“Utidi saa wə leeyifo lə afi nyamfo
əsuəə, afi nyamfo ebutə wə nkpə.”
6 Fɛɛ Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue átɛyi
itsyi lə kase utidi leeyifo ɔsɛɛ lə Onanto
eto ənəmi ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə nkə,
“Mantɔ fə əsuə fənkə, ‘Owoe loobe usu
Kato?’ Nya kasɔ ni bə, ‘Owoe loobe usu
Kato usu okpa Kristo oboko?’
7 Nya mantɔ fə əsuə fənke, ‘Owoe
luudufə usu kasɔ mfo ke?’ Nya kɔsɔ ni
bə, ‘Owoe luusu ɔkɔmə usu oboko Kristo
ku wə?’ ”
8 Bomu lesa nə ɛnlɛ bote ni bənkə,
“Onanto eto ditiki nəmə ebɔfi fə pɛɛ, nya
lenkpe lə fə kɛnyɛ ku fə lɛkɔɛsi kemiə.”
Nya nyamfo ni bofokanɔ eto ditiki nə
bɔnlɛ letsya bobe nɛ.
9 Nya lə emenkli kɛnyɛ, fatɛyi fə Yesu
ni Bonamute, nya fafo fanɔ lə fə lɔkɔɛsi
kemiə fə Onanto átakasə wə utsyiko
ɔkɔməə, Onanto ebutə fə nkpə.
10 Itsyise ɛyɛ lə fə lɛkɔɛsi kemiə nya
faafo kanɔɔ, nya feeyifo ɔsɛɛ lə Onanto
eto ənəmi nɛ. Nya ɛyɛ lə fə kɛnyɛ ka fefi
fələkə nyamfo fatee, nya əsuə fuunyə
bofo nɛ.
11 Itsyise lə nyamfo seka əsuə nya
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛtɛyi nkə,
“Utsyuə saa wə léfo wə ɔ́nɔɔ, kofani
əmbɔlɛ wə kulefe.”
12 Nyamfo lɛ bote nkə, letekɛkɛ saa
əmbə lə Yudafɔ ku mba lenni Yudanyə
nti. Nya Onanto ni bomblɛ eto Onamute,
nya wookpo betidi ba kenke laato ola
kətə wə atsyɔ.
13 Fe kase enkpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue əsuə, “Utidi saa wə laato ola
kakpadi Bonamute eto diyee, ebunyə
bofo.”
14 Fɛɛ utsyuə saa ke dímamfo ɔ́nɔɔ,
ntsyə woofo wə bokpadi katɔ wə lesa?
Nya utidi wə kee eto ditiki bámfo bábe
ni letsyaa, ntsyə fɛ boofo wə bofo kanɔ?
Nya lə kuutsyuə mámbe ditiki nəmə
letsya bətə mə lə lefe nə léfe mməə,
ntsyə fɛ bɔɔnɔ ni?

15 Nya lə bántsyese batɔnkpee, ntsyə
boobe ditiki nəmə letsya? Báwɔni bakpe
lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə bə,
“Kase mba léboko Ditiki Sɛɛ nəmə díbə
bédufə, aanɔ bobe tinti.”
16 Fɛɛ inni məmblɛ kenke ni mba
díkafo Ditiki Sɛɛ nə mə. Itsyise Yesaya
kosate átɛyi nkə, “Bonamute, owoe léfo
ditiki nə bóbe letsya ɔ́nɔ?”
17 Lə nyasoo, bofokanɔ yɛ lə ditiki nə
bɔnɔ əsuə. Nya ditiki nəmə bɔnɔ yɛ lə
Kristo letsya bobe əsuə.
18 Fɛɛ lesa nə minlɛ bɔtɔ ni bəə, sitinti
ini bə Israelfɔ mánnɔ ditiki nəmə? Bánɔ
ni fe kase Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
lɛtɛyi nkə,
“Bánɔ mə kudu lə kawunsiə kenke,
nya mə ditiki dísensə dísu kawunsiə
eto kasekɔ kenke.”
19 Nya lə nsi ntɔ nnɔ miə nyalɛ Israel eto
kusə mánnɔ ni kasɔɔ? Moses kosate ni
utidi tutɛ wə dítsyiko Onanto eto ditiki
nəmə kɛnyɛ buləkə kate katɛyi nkə,
“Muutə miə bɛsɛsɛ ənəmi lə betidi ba
lenni kusə əsuə.
Nya ɛyɛ lə betidibuki ba eto ənəmi
dimansini tɔ lə bətə binyə ɔblɔ.”
20 Nya Yesaya esi ókpe ɔkɔɛ ɔ́tɛyi mə
wuee nkə Onanto atɛyi nkə,
“Betidi ba dímambɛbɛ mɛɛ, mɔmɔ bənyə
mɛ.
Nya mínləkə mɔ əsuə mínte betidi
ba dímantɔ kulesa itsyi lə mɛ əsuə
bánɔ.”
21 Fɛɛ lə Israelfɔ əsuəə, ɔ́tɛyi nkə,
“Nsensə mɔ ani ntsyə lefe nə ta, bə lə
mfo betidi ba lembu kuutsyuə saa
nya bátaka bəńyə lə mɛ əsuə.”

11

Onanto Ǝnyə Israelfɔ Kaminsə.

1 Nyaso nlɛ bɔtɔ mɔmɔ miə nyalɛ
Onanto áni wə Betidi? Owo lo. Inni nko
ini kulaa! Mɔ kosate eyifo Israelnyə nya
mini Abraham eto kafo eto ubi wə ditsyi
Benyamin eto kafo.
2 Onanto manni wə betidi ba unyi,
úləkə utsyə taa kasɔketsyikɔ ke. Nya biyi
lesa nə báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ
eto Kukue bə Unyɛləkətidi Elia átɛyi
Onanto itsyi lə Israelfɔ eto disiale əsuə
nkə,
3 “Bonamute, betidi bamfo lélo fə
bənyɛləkətidi nya bésensə fə kedi eto
leba kenke! Ini mɔ hã ni utidi wə díbu,
nya banlɛ bɔbɛbɛ bə lə balo mɛ!”
4 Nte mbuayɛ bo Onanto dítə wə?
Ɔtɛyi wə nkə, “Nləkə betidi akpi akuanse
ntsyə itə mɔ əsuə ba dímanse akonki
bətə ufiə Baal.”
5 Nko ke itsyə fe kase inte mɔmɔ nɛ.
Israel eto betidi esiani bətsyuə ebu ba
Onanto díləkə utsyə itə wə əsuə ɛyɛ lə
wə lefonə eso.
6 Wə lefonə əsuə nya ɔ́yɛ úləkə mə,
nya inni lesa nə béyifo eso úləkə mə.
Nya lə Onanto ələkə betidi lə mə keyifo
ka banlɛ esoo, nyalɛ eni wə lefonə
menyifo lefonə tinti.
7 Nyalɛ ntsyə nɛ? Lesa nə əsuə Israelfɔ
dífi kusubebe bətəkə keklekee, bənnyə
ni. Fɛɛ mba sɛkɛ Onanto díləkə utsyə
ənyə ni. Bafɛfɛ éti ato bətə Onanto eto
bokpadi.
8 Fe nyamfo əsuəə, Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue átɛyi nkə,
“Onanto ələkə mə ani, nya kuninə dídi
mə utu ku mə nsusu kenke.
Nya ibə nko ibə ese taa mi eto bale
tsya əsuə,
beentsyue koto nya bəənyə kulesa
kətsyə lekpo.”
9 Nyaso Oka David átɛyi nkə,
“Lə itə mə diyi saa eto lesa kedikɔ lə
efiani uyibi wə bábio lə banɔ lə
wə.
Nya lə bédu bánɔ bédufə lə
kotonənə əsuə.
10 Nya lə itə mə ənəmi lə eba bə
bensiembunyə kulesa bətsyə
lekpo.
Nnya lə itə mə kanyinyənyə lə
kafiani bitsyike itə mə lefe saa.”
11 Nya maatɔ tsya minkə lefe nə
Yudafɔ lɛtsyinini bédu bánɔɔ, bánya
kenke nya bénsifo botaka keńyəə? Owo!
Inni nko ini? Bomu itsyi lə mə botakebu
esoo, mba lenni Yudafɔ tsya əbə bənyə
bofo bə lə itə lə ənəmi lə ɛsɛ mə lə
Yudafɔ bakpɔ mɛ kutsyuəsɛ.
12 Yudafɔ eto lebua nə béyifo eso
Onanto ətə nkə kawunsiə kenke nyə asa
sɛɛ. Nya lefe nə Yudafɔ ku Onanto eto
nti lebiaa, asa sɛɛ esi íbə, íləkə mba

lenni Yudafɔ eto disi lə ntu nya báfo Onanto eto atsyɔkpokpo kpə. Nya lə mə botakebu áboko atsyɔkpokpo nyamfo eto okle kawunsiəə, lə ibə bə Yudafɔ kenke esinkli bəbə bakɔ ku Onantoo, wə atsyɔkpokpo nnya luubə ebufui ekpe tinti.

Betidi Ba Lenni Yudafɔ Ǝnyə Bofo.

13 Nya mɔmɔ mimba lenni Yudafɔɔ, nlɛ mi bɔtɛyi lə lefe nəmfo nə minyifo nwə bátsyese mi mfoo, bə nləkə mɔ keyifo eto bofe nte mi.
14 Nya ətsyuə ɛyɛ lə nyamfo əsuəə, muutə ənəmi ebɔsɛ mɔ betidi, bakpɔ kutsyuəsɛ itə ətsyuə Onanto ebofo mə bətsyuə.
15 Itsyise se Onanto díləkə mə anii, diyuə əbə Onanto ku kawunsiə eto betidi eto nti. Nya be luubə lə Onanto esinkli ofo mə? Yuuyifo fe kase utidi leekpe kesinkli kataka kəbə nkpə!
16 Lə didisa eto kutsyə tutɛ ko befi bətə Onanto eyifo kɛnkɛɛ, nyalɛ didisa nəmə kenke eyifo kɛnkɛ, Nko ke lə kuyi komə eto keyudu eyifo kɛnkɛ, nyalɛ ko kalɛ tsya eyifo kɛnkɛ.
17 Bála kuyi ko bétsyi eto kalɛ, nya béfi mimba lenni Yudafɔ ba nte fe dibutu eto kuyi ko bála bákle bámaklasə lə nko bétsyi eto ɔlɛ wə bála eto kɛnyɛ. Itə bə mi tsya əbə bɛlɛ kedi bunyə ketsyiko lə kuyitsyitsyi komə, ko ni Yudafɔ eto keyudu ɔflɔ.
18 Nyaso bebe sinini biə biambesə əsuə kato lə uyilɛ wə bála əsuə. Itsyise lə biyifo nkoo, ele bə binyə bitsyə lekpo biə inni mi ni ko uyudu. Bomu uyudu nlɛ mi lə nkpə nɛ.
19 Ebofo bɔtɛyi fənkə, “Bála uyilɛ əmə bələkə bə lə befi fə bəkə lə wə kɛnyɛ.”
20 Nya nko ini nɛ. Fɛɛ biyi biə mə mamfokanɔ eso bála mə bələkə. Nya mi ənyə kafĩɔkɔ se befo bɛnɔ eso. Fɛɛ nyamfo anlɛ bote bə bebesə mi əsuə kato, bomu ele bə bikate sikpi.
21 Itsyise lə Onanto mənyə mə kaminsə ɔkɔbe Yudafɔ ba ni fe kuyi komfo eto ɔlɛ ɔlɛɛ, befo bɛnɔ biə wuunyə mi kaminsə ɔkɔbe mi ɔlɛ?
22 Nyamfo lɛ bo bote kase Onanto ləənyə kaminsə ku kase wə ditiki nkpe ale. Okpe ale itə betidi ba dímentsyue wə koto, nya woefi wə lefonə kətə mi mba léfo wə bɛnɔ kekleke lefe saa. Lə bienyifo nkoo, Onanto ebola mi uləkə lə kuyi komə əsuə.
23 Nya lə Yudafɔ tsya áyɛ mə mamfokanɔɔ, Onanto ebufi mə tsya okpe lə kuyi komə əsuə. Itsyise Onanto kpe əsuəale bə usinkli otsyasə kuyi eto kalɛ lə kuyi komə əsuə bə lə ɛkɔbe ɛlɛ.
24 Mimba lenni Yudafɔ te fe kuyi ko ńyə lə dibutu, nya bála ko kalɛ bəbə bákle bəkə lə umə eto kuyi ko bétsyi əsuə. Israel eto kusə eyifo fe kuyi ko bétsyi. Eso imbə ale itə Onanto bə ufi kuyitsyitsyi komə eto kalɛ ka bála usinkliko ke otsyasə ukɔ lə nko əsuə bála ke, nya yɔɔlɛkɛ eso.

Onanto Eto Betidi Kenke Ebunyə Bofo.

25 Mɔ bayimi, asa ətsyuə kpe nnya lɛkula mi nya minla miə məələkə nte mi bə yensikula mi lə bɛyɛ bubu biə biyi kobe tinti beso. Nnya ni bə, Yudafɔ bətsyuə eto atotitidi nnya bankpe embutsyə ɛklɛ. Bomu atotitidi nyamfo ebola lefe nə Onanto dínyə sititditu sia woala lə mba lenni Yudafɔ eto nti ólosə.
26 Nya kusu komfo əsuə yɔɔyɛ bə Yudafɔ kenke lə bənyə bofo fe kase Onanto lɛtɛyi lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue nkə,
“Ofomfokətə ebutsyi Sion ubə,
nya wuubə uləkə disiale saa lə
Yakob eto kato eto bebi nti.
27 Nya kɛnyɛklekle kamfo ebɔkɛ lə bonko
mə eto nti
lə lefe nə minləkə abuayifoyifo lə mə
nti.”
28 Yudafɔ eyifo Onanto eto balo, itsyise bámfo Ditiki Sɛɛ nəmə banɔ. Lə nyamfo esoo, mimba lenni Yudafɔ kpe kəńyənkɔ. Fɛɛ se Onanto díləkə mə utsyə taa banamə lefe esoo, woala mə.
29 Itsyise lə Onanto ələkə betidi bətsyuə nya úte mə wə lefonə ditsyuəə, wəmbofloma ni.
30 Nya mimba lenni Yudafɔɔ, béta Onanto bíbu lə lefe nə léfe mə əsuə, fɛ

mɔmɔɔ, Onanto ənyə mi kaminsə lə
Yudafɔ eto atotitidi esoo,
31 nko ini bə lə kase Onanto dínyə mi
kaminsə esoo, Yudafɔ ensientsyue
Onanto koto mɔmɔ bə lə Onanto lə unyə
mə tsya kaminsə.
32 Onanto ələkə betidi ba ta ani, nya
mə atotitidi díti mə kusu iyifo fe diyo
bákpe mə, lə itə bə unyə məmblɛ
kaminsə.

Tə Lə Bɔtɛsə Onanto.

33 Onanto amɔ tinti! Nya asa sɛɛ kenke
etsyi wə ɔflɔ. Nya sitintii, wə ni
kobe nya unyi asa nnya kenke eto
kemiə kukɔnɔ.
kələkə kasɔ bɔnɔ.
Nya kutsyuə sa əmbofo esu nya əsuə
waayɛ keyifo wə asa kasɔ bɔnɔ.
Nya kutsyuə saa əmbofo esu nya
əsuə wə ayɛ keyifo wə asa kasɔ
bɔnɔ.
34 Nko eso báwɔni bákpe lə Awɔnisa
Kɛnkɛ eto Kukue əsuə nkə, “Owoe
laanɔ Bonamute eto nsusu kasɔ?
Nya owoe ni wə ɔwunsəkotsyuə?
35 Owoe díkətə wə lesatsyuə unyə
bə lə ubə utsyə wə lə nnya kɛnyɛ?”
36 Wə díyifo lesa saa, nya wə dímuə asa
nnya kenke ɔnlɛ, nya wə ni lesa
saa eto kalosəkɔ.
Atɛsə itə Onanto idu mɔmɔ isu
manlo manlo.
Ibə itə.

12

Bitə Lə Busiə Nkpe Bukeyifo Onanto Eto Keyifo.

1 Nyaso, mɔ bayimi, se Onanto nlɛ bo
kaminsə bunyə ɛyɛ lə wə kafo ɛkpɛ tinti
esoo, nlɛ mi lekpakpa sitinti miə, bifi mi
əsuə bitə Onanto fe keditətə seka nnya
diyifo kɛnkɛ, nnya ləəyuəsə wə kafo tsya
lə mi nkpə bo binsi mfo eso. Nyamfo ni
kase ele bə bɔyɛ busumu Onanto lə
lɛkɔɛsi kəmiə nɛ.
2 Biensiə nkpə fe kase kawunsiə kamfo
eto betidi ləəsiə mu. Bomu bitə lə
Onanto lə ɔtsyi mi nsusu ɔwuninsə lə
befiani betidi fɔfɔ. Nyamfo luutə binyə
lesa nə Onanto laala, ku lesa nə lɛlɛkɛ,
nya diakɛ wə ɔkɔɛ nya lɛflɔ kenke tsya.
3 Nya ɛyɛ lə keyifo ka útə mɛ lə wə
lefonə əsuə esoo, nlɛ mimblɛ bɔtɛyi
minkə biambesə əsuə kato enso kase ele
bə itsyə. Bomu bitə lə mi nsusu lə bote
bə bebokosə əsuə kasɔ nya utsyuə saa lə
ukato wə əsuə ukabe lə wə bofakanɔ bo
Onanto dítə wə eto ale əsuə.
4 Fe kase bonkpe əsuə ani nnya nkpe
akpa akpa nnya leeyifo keyifo kani eto
oklee,
5 nko ke ini bə buyifo betidi kpə tsya.
Buyifo utidi eto əsuə ani nnya ntsyi akpa
akpa kpə nyamfo lə bo lɔniyifoyifo ku
Kristo eso, nya akpa akpa nyamə lɛkɔɔ
bətsyuə iyifo utidi ɔni.
6 Nyaso bitə lə bufi ətəsa akpa akpa
nnya Onanto dítə bo ɛyɛ lə wə lefonə
əsuə buyifo keyifo. Lə utidi utsyuə afo
Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə eto
buləkəkate eto ətəsaa, ele bə obe ni
letsya ku bofokanɔ bo nkpe wə.
7 Lə utidi utsyuə eto ətəsa ni bə
ɔwunsəko betidi bamba eto keyifoo, ele
bə uyifo ke ku kafo faa ka woofo. Lə
asabote inii, ele bə ote asa nyamə fe kase
woofo.
8 Lə betidi nkɛale kpekpe inii, ele bə
okpe betidi nkɛale lə nnya əsuə. Lə
kafoɛkpɛ buyifo kətə betidi inii, ele bə
uyifo nnya ku kafo faa. Nya lə betidi
bɔyɛnko tsya inii, ele bə ufi wə kobe
kenke utə keyifo kamə eto buyifo, lə
ɔtɔnko mə. Lə kaminsənyənyə inii, ele
bə unyə kaminsə ku wə utu kenke.
9 Bela mi betidi ku lelabi kenke. Bikisi
lebua lə bɛkɔbe lesa sɛɛ bɛlɛ kekleke.
10 Bifi lelabi bitə mi bətsyuə ku utu faa
fənkə bayimi ba léfo bánɔ. Nya bitə mi
bətsyuə dibu enso mi əsuə.
11 Bienyifo sɛflɔ, bomu bekpe ɔtsyini lə
mi keyifo əsuə. Bisumu Bonamute əmə
ku mi utu kenke.
12 Se bɛnlɛ kusu bobe itə lesatsyuə
esoo, binyə disuəyuə lə keyifo saa ka
bɛnlɛ buyifo əsuə. Nya binyə kekleke lə
kanyi əsuə. Nya bikato ola lefe saa.
13 Bɛwunsəko mi bayimitsyuə ba léfo
bánɔ ba asa nlɛ bohiã. Nya bifi kafo faa
befo bafɔ.
14 Bɛtɔ Onanto lə okpo betidi ba
laabɛbɛ mi kabua atsyɔ. Tɔ atsyɔkpokpo
ətə mə, menkudi mə.

15 Binyə disuəyuə ku mba nlɛ disuəyuə
bunyə. Nya biwinko mba nlɛ buwi.
16 Biyifo bani ku mi bətsyuə lə mə
nkpəsiəsiə əsuə. Biambesə əsuə kato,
bomu bɛkɔ ani ku mba dimanle betidi lə
betidi eto ənəmi. Nya mənyə fə əsuə fe
nwə ni obesibe onso.
17 Lə utsyuə eyifo mi kabua biemfi
kabua bɛtisə wə oko. Kplatsya lə eyifo
lesa nə lɛlɛkɛ lə bitidi eto ənəmi.
18 Bɛyɛ kusu saa ko luunə diyuə eboko
mi ku betidi bamba eto nti.
19 Mɔ bayimi, biantisɛ utidi eto lebua
oko kulefe. Bomu bitə Onanto kusu lə
utə utidi əmə ni kayofofo utə mi. Itsyise
Onanto átɛyi lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue nkə, “Mɔ ni Onamute wə laatɔ
kɛnyɛ kətə, nya mɔ ni futsyə ləətə
kayofofo.”
20 Bomu lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
əsuə, bátɛyi bo bə,
“Lə kukpɛnsɛ lə fə oloo, tə wə lesa lə udi.
Lə utukuɛ lɛ wəə, tə wə ntu lə unə.”
Itsyise lə eyifo nkoo, akpa kutəmbli akpo
wə lə disinti, nye ətə kofani alɛ wə
21 Biəntə lə kabua lə kedi mi utu, bomu
bifi kasɛɛ buyifo bitəkə lebua kato.

13

Bifi Dibu Bitə Kasɔ Ka Ǝsuə Binsi Eto Batɔnkotɔnko.

1 Ele bə utidi saa fi dibu utə Aba eto
ɔtɔnkotɔnko. Itsyise aba saa əmbə
əsuəale leni Onanto ɔflɔ itsyi. Nya Aba
wə nsi mɔmɔɔ, Onanto dífi mə utsyə
mfó.
2 Lə utidi utsyuə átaka uńyə lə Aba
utsyuə əsuəə, Onanto eto lesa nə útsyue
útsyə əsuəə, ni ótaka uńyə nɛ. Nya
betidi ba leeyifo nkoo, bəənə kotonənə
kaboko əsuə.
3 Betidi ba leeyifo kasɛɛ, aante Aba
sikpi, bomu betidi buaa, mə laate asa
sikpi nɛ. Lə bela biə biayɛ Aba sikpi
botee, ele bə biyifo lesa saa lə kusu əsuə
lə befo atɛsə.
4 Itsyise uyifo Onanto eto uyifoyifo wə
laabɛbɛ fə kasɛɛ. Fɛɛ lə eeyifo kabua,
nyalɛ te wə sikpi. Itsyise inni bimba ini
bə bətə wə əsuəale! Onanto eto
uyifoyifo uni. Nya uyifo utidi wə laabe
nkə beyifo lesa saa lə kusu əsuə nya
wəənə obuayifo saa koto.
5 Nyamfo eso ele bə bebokosə əsuə
kasɔ bitə batɔnkotɔnko. Nya inni lə
Onanto eto lɛblɔfi mate nɛ luubə fə əsuə
eso, bomu lə fə lɛkɔɛsi nə loolo fə dikpi
tsya eso.
6 Lə nyamfo tsya eso ele bə befo oko
bitə mi kasɔ eto batɔnkotɔnko, itsyise
Onanto eto keyifo banlɛ buyifo. Nya béfi
mə lefe kenke bətə bə lə batɔnko betidi.
7 Nyasoo, befo oko bitə utsyuə saa wə
ele bə befo bitə. Lə kasɔ kamfo eto atabi
ni nnya bensi bə lə befi bətə utsyuə saa
wə ele bə bətəə, bifi bitə. Lə oko unii, ele
bə befo wuntsya. Lə futsyə ele bə bifi
dibu bitəə, bifi bitə wə. Nya lə atɛsə tsya
ele bə idii, nyalɛ bifi atɛsə bitə.

Ele Bə Bola Bətsyuə.

8 Lə bisi utsyuə kayoo, manni ke bofo.
Fo kemblɛ alosə. Fɛɛ kayofofo ka biusiə
ka biembofo ke bofo kalosəə, ke ni lelabi
itə mi bayimitsyuə. Itsyise utidi saa wə
nkpe lelabi itə wə ɔyimitsyuəə, ete bə
utsyue Onanto eto afi nyamə koto.
9 Afi nnya bətə bo lɛ bɔtɛyi nkə,
“Mankpo kusiə nye kusə, manlo utidi,
menyu, mansɛsə ənəmi lə kuutsyuə eto
asa əsuə,” nya lə befi afi nnya kenke
bakɔɔ, eka lesa lɔni klon nə ni bə, “La fə
ɔyimitsyuə fe fə əsuə.”
10 Lə aala fə ɔyimitsyuəə, embuyifo wə
kabua. Nyaso lelabi ni lesa nə əsuə afi
nyamfo kenke nkpəsə.
11 Besankli lə selabe əsuə! Lə bɛyɛ lə
kusu komfo əsuə. Itsyise biyi lefe nə
əsuə bonkpe mɔmɔ. Lefe nə əsuə
Onanto luuləkə bo ebɔfi mɔmɔ enso lefe
nə boto Kristo bofo kanɔ.
12 Ketsye lefe ébubə éfe, nya kale fe
kalɛ busiə. Nyaso bɛyɛ ketsye eto asa
buyifo, lə bifi amamawu nya dińyə itə
betidi ba nkpe lə lekpasə eto diyənde
əsuə bekpe.
13 Bitə lə bɔlɛ bo əsuə ola fe betidi ba
laayɛ lə lekpasə eto diyənde əsuə. Nya
yenyifo udikpuu eto budi ku sitəkpə ku
asɔnɔdidi eto abua ku disialeyifoyifo eto
asa ku ntimama ku kenəmisɛ eto eyifosa.
14 Bomu bifi Bonamute Yesu Kristo
bekpe fe awu, lə biləkə nsusu bitsyiko lə

əsuə eto sinə eto asa bimba nnya laakle mi lə ɔkɔɛ əsuə.

14

Biankponko Mi Bayimitsyuə Lekpo.

1 Befo mi utidi wə eto bofokanɔ
diməmmuə tɔ ale ku kafo faa bekpe lə mi
nti. Biemfi kediə betsyako wə lə lesa nə
ele bə uyifo lee yanle nə bə uyifo əsuə.
2 Utsyuə eto bofokanɔ ətə wə kusu bə
ofo lesa saa budi, fɛ, bətsyuə ba eto
bofokanɔ məmmuə tɔ alee, didisa nə
bánkpesinə ni nə hã beedi.
3 Nya yanle bə utidi wə leedi lesa saa
mfoo, nyə wə fe nwə dimənyə utə. Nya
nko ini yanle bə nwə leekisi didisa
ditsyuə tsya kpo nwə leedi lesa saa eto
ənəmi kasɔ. Itsyise Onanto áfo wuntsya
lə nkpə.
4 Owoe feni bə lə akponko utidi bamba
eto uyifoyifo lekpo? Wə kosate eto
Onamute eto ənəmi eebe lə nwə mə ńyə
kekleke utə wə lee, lee unńyə. Nya
uyifoyifo əmə tsya ebuńyə kekleke,
itsyise Bonamute ebofo butə nkə uńyə
kekleke utə wə.
5 Utidi utsyuə eebu nkə diyi ditsyuə afé
leso abamba. Nya utsyuə tsya əənyə eyi
nnya kenke nkə iyifo ani. Ele be utsyuə
saa nyə nkə lesa nɛ weeyifo alɛkɛ.
6 Utsyuə saa ke leefi dibu kətə diyi
dutsyuəə, woeyifo nko kefi kətə
Bonamute dibu. Nya utidi utsyuə wə ke
leedi didisa ditsyuə tsya, woedi ni kefi
kətə Bonamute dibu, itsyise woasɔ
Onanto ani lə didisa nəmə eto disi. Nya
utidi wə lɛnni nkə woembudi lesa
ditsyuə eto okle tsyaa, woeyifo nko kefi
kətə Bonamute dibu. Nya woasɔ Onanto
ani.
7 Bo kuutsyuə saa ensi nkpə itə wə
əsuə hã. Nya nko ke ini bə bo kuutsyuə
saa tsya ənkpə kətə wə əsuə.
8 Lə busi nkpəə, busi mu itə Bonamute.
Nya lə bukpə tsyaa, bukpə itə Bonamute.
Nyaso lə busi o-o nye bukpə o-o, buyifo
Bonamute eto bale.
9 Nyamfo eso sitintii, Kristo əkpə, nya
usi ótaka utsyi ɔkɔmə úbə nkpə bə lə
ofiani Onamute utə bəkpənkpə ku
bəkpənsiə kenke.
10 Beso ele bə lo fə ɔyimitsyuə dikpi?
Nyee, beso fəənyə fə ɔyimitsyuə fə wə
mamflɔ? Bomblɛ ebunyə lə Onanto eto
lekankpomɛ eto ənəmi bə lə okponkobo
lekpo.
11 Itsyise báwɔni bákpe lə Awɔninsa
Eto Kukue Kɛnkɛ bə,
“Bonamute átɛyi nkə, ‘Lə lefe nə minsi
nkpə mfoo, nlɛ mi bɔtɛyi kekleke
minkə,
utsyuə saa ebose akonki utə mɛ.
Nya utidi saa ebofo ɔnɔ nkə mɔ mi
Onanto.’ ”
12 Nyaso utsyuə saa lə bo nti ebuləkə wə
əsuə kɛnyɛ lə Onanto ɔflɔ.

Menyifo Kulesa Nə Luutə Fə Ɔyimitsyuə Lə Udu Ɔnɔ Lə Wə Bofokanɔ Ǝsuə.

13 Lə nyaso bitə lə bɔyɛ bo bətsyuə
bɔtɛyi bə bamflɔ. Bomu bitə lə bose
lesatsyuə uyi bə boembuyifo kulesa nə
luuti kuutsyuə saa kusu lə wə bofokanɔ
əsuə bə yembunə kuutsyuə ekpe lə lebua
əsuə.
14 Se minsi nkpə lə lɔniyifoyifo ku
Bonamute Yesu esoo, nyi sitinti lə mɔ
lɛkɔɛsi kemiə miə didisa saa əmbə nə
laabiasə kuutsyuə. Fɛ lə utsyuə ənyə
lesatsyuə fe lesa nə laabiasə wə, lesa nə
əmə ebobiasə wə əsuə.
15 Lə eedi lesatsyuə nnya fenyi fə
nnyakpe fə ɔyimitsyuə bulə, yenyifo
lelabi fanlɛ buləkə kate wə. Məntə lə
lesa nə feedi lə lebiasə fə ɔyimitsyuə eto
bofokanɔ, itsyise Kristo əkpə lə wə disi
tsya.
16 Nya biəntə lə betidi bamba lə bakpe
lesa nə mi nyi biə diyifo lesa sɛɛ, kɔfiɔ.
17 Itsyise lə Onanto eto sekakedikɔ
katoo, budi ku bunə manle kulesa. Bomu
nnya əsuə inkpesə ni kasɛyifoyifo, diyuə
ku disuəyuə nə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ləətə.
18 Itsyise nwə leesumu Kristo lə kusu
komfo əsuəə, wə Onanto laala nya betidi
tsya ləətə dibu nɛ.
19 Nyaso bitə lə bokpe nkɛale saa boofo
lə buyifo lesa nə laaboko betidi diyuə lə
itə betidi lə babé disi lə lɛwɔnɔ əsuə.
20 Bianyɛ lə didisa eso bebiasə Onanto
eto keyifo. Edisa saa eyifo kɛnkɛ, fɛɛ
yanlɛkɛ bə ɛyɛ lə didisa nə utidi luudi
eso yuutə utsyuə dufə lə kabua əsuə.

21 Lesa sɛɛ ete ini bənkə, yɛ sinə nye
nte nye lesa nə luunə fə ɔyimitsyuə
lekpe lə lebua əsuə budi nye bunə.
22 Nyaso tə lə lesa nə fafo fanɔ lə asa
nyamfo əsuəə, lə ɛkɛ lə fə ku Onanto eto
nti ete. Disuəyuə aakɛ utidi lə əsuə lə wə
lɛkɔɛsi aanlo wə dikpi lə lesa nə úyifo
alɛkɛ itə wə.
23 Fɛɛ lə utidi utsyuə edi lesa nə wə
lɛkɔɛsi dimən tə wə kusuu, Onanto aalo
wə dikpi lə udi ni, itsyise weentsyue lesa
nə ófo ɔ́nɔ koto. Nya lesa saa nə béyifo
dímanyɛ lə bofokanɔ əsuəə, eyifo lebua.

15

Bitə Lə Buyifo Asa Nnya Lɔɔkɛ Betidi Bamba Ɔkɔɛ Bomu.

1 Bomba eto bofokanɔ díkəmuə alee,
ele bə bɔwunsəko mba eto bofokanɔ
ləmbətɔ ale bəńyə. Nya yanle bə búyifo
nya lɛlɛkɛ itə bo əsuə ete.
2 Lə nyaso ele bə bo nti eto utsyuə saa
yifo lesa nə lɔɔlɛkɛ itə wə ɔyimitsyuə
nya luutə bə obe lə lɛwɔnɔ əsuə.
3 Itsyise Kristo kulaa tsyaa, inni lesa nə
lɛlɛkɛ itə wə əsuə úyifo. Báwɔni bákpe
lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə bə,
Kristo átɛyi Onanto nkə, “Aka nnya
betidi laaka fəə, əbə ékpo mə lə əsuə.”
4 Nya asa nnya kenke báwɔni bətsyə lə
lefe nə léfe mmə lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue əsuəə, báwɔni nnya bətsyə bə lə
bokase asa lə nnya əsuə, bə lə bokpe lə
kanyi əsuə tsyaa, utsyuə saa lə uńyə
kekleke ɛyɛ lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto
bɔwunsəko bo nkpe itə bo əsuə bə lə
bunyə kusubebe.
5 Onanto wə laawunsəko bo bə lə bofo
buńyə kekleke lə kanyi nyənyə saa əsuə,
nya woakpe bo nkɛalee, lə utə
lɔniyifoyifo lə lɛkɛ mi lə nti lə Kristo
Yesu eto kama butənko əsuə.
6 Nya lə mimblɛ lə bufi ɔkɔɛ ɔni
bebesə Onanto wə ni Bonamute Yesu
Kristo eto Anto kato.

Bátɛyi Mba Lenni Yudafɔ Tsya Ditiki Sɛɛ Nəmə.

7 Lə nnya esoo, bisensə mi ani lə befo
bətsyuə fe kase Kristo dísensə ani ófo
mi. Biyifo nyamfo lə betidi lə batɛsə
Onanto.
8 Nyaso nlɛ mi bɔtɛyi kakpasə minkə
Kristo əbə ófiani Yudafɔ eto usumunyə
bə lə uləkə ditiki nə Onanto lɛtɛyi
Yudafɔ eto bana eto bana útsyə ote nkə
ditiki nəmfo eyifo ɔnukualɛ nya bə lə ibə
itə nko sitinti.
9 Nya bə betidi ba lenni Yudafɔ tsya lə
batɛsə Onanto lə wə kaminsənyənyə eso.
Báwɔni lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
əsuə nkə,
“Lə nyamfo esoo, mɔɔtɛsə fə lə betidi ba
lenni Yudafɔ eto nti.
Nya muusə əsə mfi ntɛsə fə diye.”
10 Nya besi bátɛyi bənkə,
“Mimba lenni Yudafɔ nyə disuəyuə ku
Onanto eto kusə.”
11 Besi bátɛyi tsya bə,
“Mimba lenni Yudafɔ kenke bɛtɛsə
Bonamute əmə.
Nya mi ese ese eto betidi kenke
bɛtɛsə wə.”
12 Yesaya tsya esi ɔ́wɔni ɔlɛ bɔtɛyi nkə,
“Yese eto kafo eto ubi ebuke ɔbɔ.
Nya wə ni utidi wə lootaka udi seka
lə ese ese eto betidi ba kenke lenni
Yudafɔ əsuə.
Nya buufi mə kusubebe bətəkə lə wə
əsuə.”
13 Nlɛ lekpakpa miə Onanto wə ni bo
kusubebe tə lə disuəyuə lə diyi mi əsuə
kenke, nya lə binyə diyuə lə kase bífi mi
əsuə bítəkə lə wə əsuəale əsuə, lə
Onanto eto Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto əsuəale lə
itə bə mi kusubebe lə kobe kokpe mi lə
əsuə.

Paulo Ǝləkə Nnya Eso Ɔwɔni Kukue Ko Nkpe Kasɔnɔnɔ Kpə Mfo Ótsyese Mə.

14 Mɔ bayimi, mɔ kosate mfo nnɔ sitinti
miə asa sɛɛ buyifo aba ekpo mi lə əsuə
kenke. Nya biyi asa nnya kenke itə bə
biofo mi bətsyuə asa bote lə nnya əsuə.
15 Mfí mɔ utu ntəkə sitinti lə ni nya
minwɔni asa kpə lə kukue komfo fe
kaklomasə itə mi lə asa nyamfo ɛyɛ lə
Onanto eto lefonə nə útə mɛ eto əsuəale
əsuə.
16 Itsyise úyifo mɛ nkə ntsyi nwuninsə
nyifo Kristo eto uyifoyifo ntə betidi ba
lenni Yudafɔ. Nya lə nyifo kesumu eto
keyifo ka ni bənkə mbe Onanto eto Ditiki
Sɛɛ nəmə letsya ntə betidi ba lenni
Yudafɔ bə lə nnə mə mboko Onanto fe
kesumu eto asa nnya nnya luudufə

Onanto ənə, ini Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ díyifo nnya kɛnkɛ.

17 Lə nyamfo eso moofo lɛkɔɛsi bɔsɔ lə lesa nə Yesu Kristo díyifo ɛyɛ lə keyifo ka minlɛ buyifo kətə Onanto eso.
18 Məmbofo lɛkɔɛsi bɔsɔ kedi etiki lə lesatsyuə bamba əsuə enso nnya Kristo díyifo ɛyɛ lə mɛ əsuə hã. Utə nkə nnə betidi ba lenni Yudafɔ mboko, bə lə bəbə betsyue Onanto eto ditiki koto ɛyɛ lə lesa nə míntɛyi mə ku nə mínyifo əsuə tsya.
19 Nya úyifo nko ɛyɛ lə asa nnya mínləkə mínte ku ayanisa nnya bənyə mínyifo ɛyɛ lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto əsuəalɛ əsuə eso. Lə nyaso ídu lə Yerusalem ɛyɛ etsyilama ísu Iliriko eto lɛkpɔ mfó, mbe Kristo eto Ditiki Sɛɛ nəmə letsya éfia kenke.
20 Ídu taa kɔ kenkee, íyifo mɔ lelabi kekleke minkə lə mbé Ditiki Sɛɛ nəmə letsya lə nlebe bo bánnɔ tɔ Kristo eto diye. Nya inni bə lə nto ntəkə lə utsyuə bamba eto lesa nə útsyə kasɔ ku boto əsuə.
21 Bomu bə lesa nə báwɔni bətsyə lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue kafo lə ibə itə nko bə,

“Betidi ba bántɛyi mə itsyi lə ditiki nəmə
lefe nə léfee, mə luunyə bətsyə wə
lekpo bate wə nɛ.
Nya mba tsya dimannɔ tɔ kulesa lə
wə əsuə lə lefe nə léfee, mə lɔɔnɔ
wə kasɔ nɛ.”

22 Keyifo ka minlɛ buyifo mfo əntə mɛ kusu nyaso maamfo mi ɔflɔ bubə nɛ.

23 Fɛ mɔmɔɔ, se mínkalosə mɔ keyifo lə lɛkpɔ nəmfoo, nya se minlɛ kusu bɔbɛbɛ lə alɛ kpə nnya léfe bə lə mbə nyə mi esoo,
24 mfi nsusu miə lə mbə nlɛ Spania bofee, lə nyɛ mi ɔflɔ. Nla miə maayɛ mi ɔflɔ lə bɛwunsəko mɛ lə mɔ mfó busu əsuə lə nsiə lə mi ɔflɔ lə búnyə disuəyuə ku bətsyuə itə lefe kliminti ditsyuə eto kama bólosə.
25 Tsyafɛ mɔmɔɔ, ntɔ lə Yerusalem lə nsu nwunsəko Onanto eto betidi ba nkpe mfó.
26 Itsyise iyifo bafokanɔfɔ lə Makedonia ku Akaia eto lelabi faa bə baako atabi ətsyuə lə befi batsyese bakombo ba nkpe lə bafokanɔfɔ nti lə Yerusalem mfó.
27 Iyifo mə lelabi kafo faa bə beyifo nko. Nya lə sitintii, beyifo bayodi lə mɔ ɔflɔ! Itsyise lə betidi ba lenni Yudafɔ ənyə kedikɔ ku Yudafɔ eto lɛwɔnɔ eto asa sɛ əsuəə, eyi fənkə ele bə mə tsya wunsəko Yudafɔ ku mə asa nnya banlɛ bunyə ketsyiko lə nnya əsuə.
28 Nyaso lə nyifo keyifo kamfo nlosə nya bafo asa nnya bənyə basɔ leboo, muusu Spania nya mɔɔyɛ mi ɔflɔ mfó lə mfe ntɔ.
29 Nyi miə lefe nə muubə mi ɔflɔɔ, nyɛnko Kristo eto atsyɔkpokpo kenke nlɛ mi boboko.
30 Mɔ bayimi, nlə mi lekpakpa tinti lə Bonamute Yesu Kristo eto diye əsuə ku Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto lelabi əsuə miə bɛwunsəko mɛ lə boto ola kekleke butə Onanto lə mɔ disi.
31 Beto ola bɛlɛ Onanto lekpakpa bə lə uləkə mɛ utsyiko Yudea eto betidi ba ni mankokafɔ eto ani nya lə mɔ keyifo lə Yerusalem mfó lə kakɛ Onanto eto betidi mfó ɔkɔɛ bamə.
32 Nya lə Onanto atɔnɔɔ, muubə ndufə mi nti ku disuəyuə, bə lə bomblɛ lə bola bɔwɔnɔ busiə.
33 Onanto wə ləətə diyuəə, lə usiəko mimblɛ kenke. Ibə itə.

16

Paulo Ǝsiəsə Betidi Akpa Akpa Ba Nkpe Lə Roma Ótsyese.

1 Nla miə məələkə bo ɔyimisio Foebe nte mi. Uyifo ɔwunsəkotsyuə utə Kenkrea lə bafokanɔfɔ nti.
2 Nya nlɛ mi lekpakpa miə lə befo wə kukɔnɔ lə Bonamute eto diye əsuə lə kusu ko dińyə itə Onanto eto betidi əsuə. Bitə wə bɔwunsəko saa bo wɔɔtɔ utsyiko mi ɔflɔ, itsyise ɔ́wunsəko betidi kpə ku mɔ əmə tsya.
3 Siəsə Priska ku wə usə Akwila ba bomə diyifo mɔ beyifoyifotsyuə lə Kristo Yesu əsuə.
4 Bəmuə əsuə bəńyə bə boofo bukpə lə mɔ disi kulaa tsya. Nya inni mɔ mate ete nlɛ mə ani bɔsɔ, bomu ku betidi ba lenni Yudafɔ eto bafokanɔfɔ eto etsyukpa bamba ətsyuə kenke tsya.

5 Lə əsiəsə bafokanɔfɔ ba laatsya lə mə diyo mfó tsya. Siəsə mɔ ɔyɛtsyuə lala Epaineto wə ni ututɛ wə lɛtsyi lɛkɔɛsi ɔwuninsə ófo Kristo lə Asia eto kasɔ mfó.
6 Nya lə əsiese Maria wə díyifo keyifo kekleke útə mi ditsyukpa nəmfó.
7 Siəsə Androniko ku Yunia ba ni mɔ kusə eto betidi ba ni bonko mə bákpe lə aba eto diyo mfó. Betidi yi mə tinti fe mba baatsyese nkpe lə batɔnkpe nti. Nya bótɔ mɛ lə Kristo bofo kanɔ əsuə.
8 Siəsə Amplia wə maala tinti lə Bonamute əsuə ətə mɛ.
9 Nya lə əsiəsə Urbana wə ni bo uyifotsyuə ku ɔyɛtsyuə lə Kristo əsuə ətə mɛ. Nya lə əsiəsə mɔ ɔyimitsyuə lala Staki.
10 Siəsə Apele wə bóto bóbe nya búnyə boə uńyə itə Kristo. Nya lə əsiəsə Aristobulo eto diyo eto betidi kenke ətə mə.
11 Siəsə Herodion mɔ otokponyə ətə mɛ. Nya lə əsiəsə Narkiso eto diyo eto betidi ba dífi mə əsuə bətə Kristo.
12 Siəsə besio ba ni Trifaena ku Trifosa ba diyifo Bonamute eto keyifo. Nya lə əsiəsə mɔ ɔyimitsyuə lala Persi wə ni usio ɔni wə tsya díyifo keyifo tinti utə Bonamute.
13 Siəsə Rufo wə Bonamute díləkə fe wə ole ku wə ambe wə tsya lɛlɛ mɛ fe mɔ ambe ke.
14 Siəsə Asinkrito, Flegon, Herme, Patroba, Herma ku mə bayimi bafokanɔfɔ ba nkpe lə mə ɔflɔ.
15 Siəsə Filologo, Yulia, Nereo ku wə ɔyimisio, ku Olimpa ku Onanto eto betidi kenke ba nkpe lə mə ɔflɔ.
16 Bisiəsə bətsyuə lə bɛkɔbe bətsyuə bɛlɛ lə Kristo eto kusu əsuə. Bafokanɔfɔ lə Kristo əsuə eto etsyukpa kenke bə bəəsiəsə mi o-o.
17 Mɔ bayimi, nlɛ mi kɔlɛ bɔlɛ kekleke minkə bimuə əsuə bińyə bikabe kusu itə betidi ba lela bə beesensə mi nti. Kənyə lə asa nnya bóte mi əsuə kefi keti mi kusu. Biləkə mi əsuə bitsyiko lə mə əsuə.
18 Itsyise betidi ba leeyifo asa nyamfo eto kaklee, beenyifo Bonamute Yesu Kristo eto keyifo. Bomu mə kosatee, mə alasa nnya beeyifo nɛ. Nya bakpe kɛnyɛ mlimlimli lə mə etikididi nnya baawɛ betidi ketitlisə asa kakpe mba lanlɛ kulesa bote.
19 Utidi saa ánɔ kase bietsyue Ditiki Sɛɛ nəmə koto, lə nyaso məənyə disuənyə tinti lə mi əsuə. Fɛɛ lesa nə mimbɛbɛ mintsyiko mi ɔflɔ ni bə binyə lesa sɛɛ bitsyə lekpo. Nya lə befiani betidi ba lanla asa bua buyifo.
20 Onanto wə ləətə diyuəsə, ebusənsə oba Obonsam kenke okpo, nya wuutə nkə bitəkə wə kato lə lefe kliminti əsuə. Bonamute Yesu Kristo eto lefonə lə disiəko mi.
21 Timoteo wə ni mɔ uyifotsyuə nkə wəəsiəsə mi. Nko ke ini Lukio tsya ku Yason ku Sosipatro ba bomə ni kusə kɔni eto betidi bə bəəsiəsə mi.
22 Mɔ Tertio wə lɛwɔni kukue komfo əsiəsə mi lə Bonamute eto diye əsuə.
23 Gaio wə lefo mɛ kafo faa ku bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nə laakpe disi mfo kenke bə bəsiəsə mi.
Nya Erasto wə ni umə əmfo eto nwə ləətsyə mə atabi ku bo ɔyimisani Kwarto bə bəsiəsə mi.
24 Bonamute Yesu Kristo eto lefonə lə disiəko mimblɛ kenke. Ibə itə.
25 Nya mɔmɔɔ, bitə lə bɔtɛsə Onanto, wə loofó mi nkɛale bokpe nkə lə bińyə kekleke fe kase minlɛ bɔtɛyi lə Ditiki Sɛɛ nə minlɛ buləkə kate itsyi lə Yesu Kristo əsuə. Ditiki Sɛɛ nəmfo aka asa nnya bakula nya Onanto díləkə óte nya lɛkula bo alɛ kpə nnya léfe əsuə.
26 Fɛ, mɔmɔɔ, bələkə asa bate bə lə betidi ba kenke lə banɔ kasɔ fe kase wə bənyɛləkətidi lɛwɔni bətsyə. Onanto wə nsi nkpə lefe saa eto lelabi ni bənkə, ele bə babe Ditiki Sɛɛ nəmfo letsya itə kawunsiə ka kenke lə bafo wə banɔ lə betsyue wə ditiki koto.
27 Ele bə bɔtɛsə Onanto wə hã ni obesibe idu mɔmɔ ɛntɔ lefe saa ɛyɛ lə Yesu Kristo eto diye əsuə! Ibə itə.

1 KORINTOFƆ
Kukue Tutɛ Ko Paulo Lɛwɔni Útə Korintofɔ

1 Mɔ, Paulo, wə ɛyɛ lə Onanto eto
lelabi əsuə mimfiani Yesu Kristo eto
ɔtɔnkpee, mɔ ku bo ɔyimisani Sostene
nlɛ mi kukue komfo bɔwɔni nɛ.
2 Bɔ́wɔni kukue komfo bɔlɛ Korintofɔ
eto bafokanɔfɔ ba ɛyɛ lə Yesu Kristo əsuə
Onanto díləkə nya ókpadi mə nkə
bafiani wə betidi kɛnkɛ. Fe kase úyifo
betidi ba kenke tsya lefo Bonamute Yesu
Kristo banɔ. Wə ni bonko məmblɛ eto
Onamute.
3 Bɔlɛ bɔtɔ boə Boanto Onanto ku
Bonamute Yesu Kristo eto lefonə ku
diyuə lə ditəkəko mi.

Onanto Ǝətə Bo Asa Sɛɛ Ɛyɛ Lə Yesu Kristo Eso.

4 Maasɔ Onanto ani lefe saa lə mi disi
lə wə lefonə nə úfi útə mi ɔyɛnko lə Yesu
Kristo əsuə eso.
5 Ídu lə lefe nə bíyifo lɔni ku Kristo,
biobe lə kusu saa əsuə titlu lə etikididi
ka ku kobe tete əsuə.
6 Yesu Kristo eto ditiki nəmfo afo disiə
lə miinti kukɔnɔ.
7 Lə nyamfo esoo, lə lefe nə biinyə
binsəke Boanto Onanto bə utə Bonamute
Yesu Kristo kusu lə uləkə wə əsuə otee,
Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto ətəsa saa eyi mi əsuə.
8 Nya woose mi lə mi bofokanɔ əsuə
kukɔnɔ isu ese lə kalosəkɔ. Wə ni futsyə
luutə nkə lə Bonamute Yesu Kristo əbə
nkə woakponko kawunsiə eto betidi
lekpo lə Ditiki Sɛɛ nəmə əsuəə, bembolo
mi dikpi.
9 Onanto wə lékpadi mi nkə biyifo lɔni
ku wə ubi Bonamute Yesu Kristo, wə ni
nwə əsuə bioka bese nɛ.

Bebe Sinini Biə Kəsənsə Embudufə Mi Lenti.

10 Nyɛ lə Bonamute Yesu Kristo eto
əsuəale nya utə mɛ əsuə, nlɛ mi bɔtɛyi
kekleke fe mɔ bayimi bafokanɔfɔ miə lə
mimblɛ lə bɛnɔ bətsyuə kasɔ itə bə
kəsənsə embɔkɛ mi lenti. Nya lə mi
kɛnyɛ lə keyifo kani lə asa nnya biebu
disi ketsyiko ku nsusu bo əsuə bese uyi.
11 Itsyise bayimi, betidi bətsyuə ba
dítsyi Klo eto diyo átɛyi mɛ bə kədiə kpe
mi lenti mfó.
12 Lesa nə minlɛ ni bə utsyuə saa ku
lesa nə ɔnlɛ bɔtɛyi. Bətsyuə bə, “Paulo
eto kama mintəkə.” Nya obamba tsya
nlɛ bɔtɛyi nkə, “Mɔ alɛ Apolo eto kama
mintəkə.” Nya obamba tsya nlɛ bɔtɛyi
nkə, “Petro eto kama mintəkə.” Nya
obamba tsya nlɛ bɔtɛyi nkə, “Kristo eto
kama mintəkə.”
13 Mɔɔtɔ mi miə nyalɛ boofo Kristo
boba kakpe lə akpa akpa? Nye Paulo ni
nwə díkpə lə uyi əsuə lə mi disi? Nye
bəfləsə utsyuə ku ntu lə Paulo eto diye
əsuə? Owo lo!
14 Maasɔ Onanto ani bə ményifo
kutsyuə saa ntufləsəfləsə eto lekpa lə mi
nti enso Krispo ku Gaio mate hã.
15 Nyaso kutsyuə saa, embofo bɔtɛyi
nkə mɔ diye kpe lə mba difləsə wə ntu
nti.
16 Mookloma miə ńyifo Stefana
ntufləsəfləsə eto lekpa ntə wə ku wə
diyo eto betidi, nya mensikloma lə
ḿfləsə kuutsyuə bamba saa tsya ntu.
17 Kristo mántsyese mɛ nkə mbə
nkeyifo ntufləsəfləsə eto lekpa kətə
betidi. Bomu ótsyese mɛ nkə mbe Ditiki
Sɛɛ nəmə letsya ntə betidi. Nya maanyɛ
lə kawunsiə kamfo eto kobetete eto kusu
əsuə kabe Ditiki Sɛɛ nəmə letsya. Itsyise
lə nyifo nkoo, nyalɛ Yesu Kristo eto ukpə
wə úkpə eto əsuəale ebuyifo ubimba.

Kristo Eto Ditiki Sɛɛ Ni Onanto Eto Ǝsuəale Ku Kobe.

18 Nyi kase betidi bamə eto ditsyəbi
ditə bə balɛ bukpə lə lɛwɔnɔ əsuə.
Kristo eto ukpə lə kuyi əsuə eto etiki
eyifo ebukisa lə mə ɔflɔ. Fɛɛ bomba
Onanto ləətə nkə bunyə bofoo, buyi boə
Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə eyifo Onanto
eto wə əsuəale.
19 Lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə,
Onanto átɛyi nkə
“Mɔɔtsylɔsə babesibe eto kobetete.
Nya muuləkə nte miə bekuente eto
etiki eyifo əsuəale itə mi.”
20 Nyamfo lɛ bote bə kawunsiə kamfo
eto babesibe ku bekuente ku betidi ba
kpə nyɛ laafo etiki bunə kenke eyifo
ebimbasa.

21 Onanto yi, ɛyɛ lə wə kobetete əsuə úyifo betidi nko, nkə lə bayɛ bɔyɛ lə mə kawunsiə eto kobetete əsuə bate wə. Nya wə Ditiki Sɛɛ nə eto letsya boabe mfoo, nya woələkə eyifo ebukisa lə betidi bətsyuə ɔflɔ. Fɛɛ Onanto aayɛ lə nnya əsuə nya woələkə betidi ba léfo bánɔ lə nkpə.
22 Yudafɔ aabɛbɛ bə bəənyə ayanisa buyifo. Nya Grikifɔ, mə aala bɛ baate kawunsiə kamfo eto kobe.
23 Fɛ boo, Kristo wə básɔ bámanklasə lə uyikabie usuə eto Ditiki Sɛɛ nəmə eto letsya boabe. Nya Ditiki Sɛɛ nəmfo laayɛ kedufə kelə Yudafɔ lə akɔɛsi. Nya betidi ba lenni Yudafɔ tsya, laanɔ nya fe ebukisa.
24 Fɛɛ betidi ba Onanto díləkə utə lə Yudafɔ ku Grikifɔ ntii, Kristo wə eto Ditiki Sɛɛ boabe letsya mfo, wə ni Onanto eto əsuəale ku wə kobetete nɛ.
25 Itsyise lesa nə betidi ləənyə bə iyifo Onanto eto ebukisaa, iyifo kobetete eso betidi eto ale. Nya Onanto eto eyifosa nya diyifo fe yɔkpɔɔ, kpe əsuəale eso betidi eto ale.
26 Mɔ bayimi, fɛ Onanto lə uləkə mii, biokloma kase bítsyə lə betidi eto ənəmi! Mi kpə mánte kobe nya bíankɛ əsuəale saa. Nye bíambɔ bítsyi mmfo bo lɛkɛ dibu kafo saa.
27 Bomu Onanto étsyue úləkə betidi ba lə kawunsiə eto ənəmi leeninə nkə lə okpe kawunsiə kamfo eto babesibe kofani. Nya úləkə betidi ba dimanle kulesa lə kawunsiə eto ənəmi itə lə ufi okpe kawunsiə eto bəsuəaletidi bamfo kofani.
28 Onanto ələkə betidi ba dimanle kulesa lə kawunsiə eto betidi eto ənəmi, nya beembu mə kakpe ku lesa nti nkə lə ɔyɛ lə mə usuə okpe betidi ba kawunsiə leebu bə mə ni mba nkpə dibu nya bankpə kalende kofani, se benni kulesa eso.
29 Nyamfo luutə bə kutsyuə saa embofo botaka keńyə kasɔ lɛkɔɛsi lə Onanto eto ənəmi.
30 Onanto uni ditə kusu nkə biyifo bani ku Yesu Kristo. Nya Kristo əmə ni bo kobetete ko Onanto dífi útə bo. Nya ɛyɛ lə Kristo əmə əsuə eso Onanto ləənyə bo nkə bɔyɛ lə kusu sɛɛ əsuə. Nya bófiani Onanto eto betidi kɛnkɛ. Nya ófo kayo lə bo disi úləkə bo útsyiko abuayifoyifo əsuə.
31 Nyamfo eso Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue nlɛ bɔtɛyi nkə, “Utidi wə laasɔ wə lɛkɔɛsii, ele bə ɔsɔ wə lɛkɔɛsi lə lesa nə Bonamute díyifo utə wə əsuə.”

2

Paulo Édi Etiki Utsyi Lə Kristo Ǝsuə.

1 Mɔ bayimi, lefe nə mímbə mi ɔflɔ miə lə mbé Onanto eto etiki kulakula tinti letsya nte mii, ménYifo nko ku kɛnyɛ kamini nye lə kawunsiə kamfo eto kobe əsuə ntə mi.
2 Lefe nə mímbə mínkɛ mi lə ɔflɔɔ, ni mi etiki itsyi lə Yesu Kristo ete əsuə. Nya naya nsi nso kenke ni lə wə ukpə lə uyikabie əsuə.
3 Nyaso lefe nə mímbə mi ɔflɔɔ, mbə fe ɔsɔsɔbi. Nya sikpi dímuə mɛ ku ketinkə tsya.
4 Nya biunyə biə asa nnya mínte áte nko ke, yényifo fe utidi wə eto kɛnyɛ nkpe kobe nya únyi kobe. Bomu mɔ etiki nya mikədii, áte sitinti kase Onanto eto Lɛwɔnɔ nkpe əsuəale.
5 Lə nyamfo esoo, inni kawunsiə eto utidi eto kobetete əsuə bɛyɛ béte Kristo, bomu ɛyɛ lə Onanto eto əsuəale əsuə.

Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ Yi Lesa Saa Lə Onanto Ǝsuə.

6 Fɛɛ mɔ etiki nnya meedi, meedi nya kətə betide ba nyi kobe nya bekesu sɛtɔ lə lɛwɔnɔ eto asa kasɔnɔnɔ əsuə. Nya yanka kawunsiə kamfo eto kobetete nye bəsuəaletidi ba leedi seka lə kasɔ kamfo əsuə nya banlɛ mə əsuə bonyansə.
7 Kobetete ko eto etiki minlɛ bɔtɛyi mfoo, etsyi lə Onanto eto kobe ko bákula betidi əsuə. Fɛɛ Onanto étsyue ketsyue kamfo útsyə kokoko nkə wuuləkə bo fɛ úyifo kawunsiə.
8 Kawunsiə kamfo eto bəsuəaletidi eto kuutsyuə mánte kulesa itsyi lə kobe komfo əsuə. Itsyise lə nnya ete bátee, eni bánsɔ Bonamute le uyikabie əsuə.
9 Fɛɛ Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛ bɔtɛyi nkə,
“Lesa nə kuutsyuə saa mənyə
nye woannɔ tɔɔ,

nya kuutsyuə saa mémbu tɔ disi
utsyiko tsya nkə yuubə itə,
nya tutuutu ni lesa nə Onanto
dítsyue utsyə utə betidi ba laala
wə nɛ.”
10 Fɛɛ bo alɛɛ, Onanto diləkə wə
asakulakula nyamfo lə lekple óte bo, ɛyɛ
lə wə Lɛwɔnɔ əsuə.
Onanto eto Lɛwɔnɔ eedufə lə lesa saa
əsuə nya kaate, nya diate Onanto eto
asakulakula kulaa tsya.
11 Fe kase utidi eto lɛwɔnɔ nə nkpe lə
wə əsuə hã nyi wə kemiə eto lesa saa
itsyi lə wə əsuə, nko ke ini bə Onanto eto
Lɛwɔnɔ hã nyi lesa saa itsyi lə Onanto
əsuə nɛ.
12 Nya boo, inni kawunsiə kamfo eto
lɛwɔnɔ nə ləətə beeyifo asa bua nkpe lə
bo əsuə. Bomu Onanto eto Lɛwɔnɔ nə
luutə bote ətəsa nnya bófo butsyiko lə
wə ɔflɔ, kafo faa, ni ni nnə nkpə lə bo
əsuə nɛ.
13 Lə nyamfo esoo, inni kawunsiə
kamfo eto kobe eto asa nnya betidi laate
bófo búfi bɔnlɛ mi etiki budi. Bomu asa
nnya Onanto eto Lɛwɔnɔ díləkə óte bo,
nya ni asa nnya boələkə kate mba léfo
Lɛwɔnɔ nəmə nɛ.
14 Utidi saa wə Onanto eto Lɛwɔnɔ
nəmfo dímamfo disiə lə wə əsuə,
wəmbofo ətəsa nnya Onanto eto Lɛwɔnɔ
ləətə bofo. Nya utidi əmfó tsya əmbofo
asa nyamfo kasɔ bɔnɔ, itsyise asa
nyamfó eyifo wə ebukisa. Nyaso Onanto
eto Lɛwɔnɔ əsuə nya utidi lɔɔyɛ fɛ
wuunyə ətəsa nyamfó utsyə lekpo kase
efo koya.
15 Utidi wə Onanto eto Lɛwɔnɔ lefo
disiə lə əsuə, wə loofo lesa saa bunyə
kətsyə nɛ. Fɛɛ wə alɛɛ, betidi embofo wə
bunyə ketsyə lekpo nɛ.
16 Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛ bɔtɛyi
nkə,
“Utidi saa enyi lesa nə nkpə lə Bonamute
eto nsusu.
Nya kuutsyuə saa tsya anté wə
kulesa.”
Fɛɛ boo, Kristo eto nsusu kpe lə bo əsuə.

3

Bo Ni Onanto Eto Beyifoyifo.

1 Mɔ bayimi, məmbofo mi etiki
budinko lə Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə fe kase
muudinko betidi ba Onanto eto Lɛwɔnɔ
nəmə díkafo dísiə lə mə əsuə. Bomu
muudinko mi etiki fe betidi ba eto ənəmi
nsi ntəkə lə kawunsiə eto asa əsuə. Nya
bisi biyifo ekpefi kɛkɛ lə Kristo bofokanɔ
əsuə.
2 Mɔ asa nnya maate mii, eyifo nya
diyuə imbə ale fe kase mintu lɛlɛkɛ itə
bebifɔfɔ butə. Nya yenyifo asa nnya eto
kasɔnɔnɔ nkpe ale fe kase inte itə utidi
wə díkabe wə leedi asa nnya nkpə
kalende seka. Nya ta mɔmɔ biambe tɔ
itə lesa nə nkpə kalende budi.
3 Itsyise bisi bisi nkpə fe betidi ba difi
mə nsusu bətəkə lə kawunsiə kamfo hã
eto asa əsuə. Nya lə kenəmisɛ si kakpe
lə mi nti nya biədiə nniə lə bətsyuə
əsuəə, nyamfo mate kulaa ate nkə bisi
bisi nkpə itə kawunisiə kamfo eto asa.
4 Lə mi nti utsyuə esi ɔ́tɛyi nkə, “Mɔɔ,
Paulo eto kama mintəkə,” nya obamba
tsya nlɛ bɔtɛyi nkə, “Mɔɔ, Apolo eto
kama mintəkə,” bieyifo asa fe betidi ba
kawunsiə kamfo eto eyifosa léfo disiə
dinsi lə mi əsuə.
5 Nya lə nyamfo kenke kamaa, owoe ni
Apolo? Nya owoe ni Paulo? Onanto eto
beyifoyifo ete buni. Nya bóyɛ lə mi əsuə
lə bofo bɔnɔ. Nya bo nti eto utsyuə saa
nlɛnko keyifo ka Onanto dítə wə nkə
uyifo.
6 Mɔ ni dítsyiko keyifo kamə kasɔ fe
kase beetsyi diyibibi. Nya Apolo lékpo ni
ntu. Fɛɛ Onanto ni nwə dítə lébe lɛbɔ
disi.
7 Lə nyamfo esoo, utidi wə dítsyii, ku
utidi wə lékpo ni ntuu, məmblɛ ménvifo
kulesa kinki. Nya Onanto bomu ni nwə
díyifo, itsyise wə ni nwə dítə lébe lɛbɔ
disi.
8 Bobakefə kubutsyuə saa əmbə lə
utidi wə leetsyi kuyi ku nwə laakpo ko
ntu nti. Onanto ni futsyə wə loofo mə
kayo lə mə keyifo eto kɛnyɛ.
9 Itsyise buyifo beyifotsyuə lə keyifo
kani əsuə. Nya boakɔ ani keyifo ke kətə
Onanto. Nya biyifo Onanto eto ɔkuɛ wə
əsuə bunyə bɔnlɛ keyifo. Nya bini diyo
nə tsya Onanto léto.
10 Nya lə Onanto eto kətə ka útə mɛ
əsuəə, ətə mfiani fe diyo eto otonto sɛɛ.
Nya mintsyə diyo nəmə kasɔ lə leba

əsuə. Nya utidi bamba díbə ɔnlɛ boto kətəkə lə ni. Fɛɛ utsyuə saa wə dibə ɔnlɛ boto kətəkə, ele bə ɔlɔ obe kase ɔnlɛ diyo nəmə boto kayɛnko.
11 Itsyise Yesu Kristo ni leba nə əsuə Onanto dífi útsyə diyo nəmə kasɔ ele bə betidi be bato diyo nəmə besukosə. Nya kuutsyuə bamba saa ensi embofo leba bamba bufi ketsyə ni kasɔ boto bio.
12 Bətsyuə ebufi sika sia nye siflubia nye aba nya nkpe koya, nye keyi nye sefa kato diyo nəmə.
13 Fɛɛ lə diyo nə utsyuə saa léto alɛkɛ nye dianlɛkɛɛ, Kristo eto disumuyo nəmə ni nnə luuləkə lete nɛ. Itsyise lə disumuyo nəmə əsuəə, ute buufi bələkə utsyuə saa eto keyifo lə lekple bate. Ute əmfo ni nwə luubə ukedi keyifo saa obe, lə obe lə keyifo kamə alɛkɛ.
14 Lə utsyuə eto bikə bia úfi óto diyo nəmə əńyəə, lə ute áto ɔ́yɛ mfo ófee, otonto əmfó ebofo kayofofo.
15 Fɛɛ lə utsyuə eto bikə bia úfi óto diyo nəmə ato utee, wəmbofo kayofofo saa. Fɛɛ wə kosate ebunyə buləkə fe nwə dítsyetsyi ɔ́bɔ lə ute əmə əsuə.

Mi Kosate Eyifo Onanto Eto Disumuyo Kɛnkɛ.

16 Ele bə bete lə ekpako mi wuee biə mi kosate eyifo Onanto eto disumuyo. Nya Onanto eto Lɛwɔnɔ nkpe lə mi əsuə.
17 Itsyise Onanto eto disumuyo eyifo kakɛnkɛkɔ, nya mi ni wə disumuyo nəmə. Nyaso lə utsyuə ata Onanto eto disumuyo nəmə ubuu, Onanto ebɔtsylɔsə wuntsya.
18 Kuutsyuə saa manwɛ wə əsuə lə mi nti. Lə utsyuə lə mi nti eebu wə əsuə fe kawunsiə kamfo eto obesibee, ufi wə əsuə uyifo ubuki bomu lə betidi eto ənəmi lə itə bə woofiani obesibe tinti lə Onanto eto ənəmi.
19 Itsyise lesa nə kawunsiə eto betidi leebu fe kobetetee, nyamfó eyifo ebukisa lə Onanto eto ənəmi. Nyaso Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛtɛyi nkə, “Babesibe eto asayifoyifo əsuə nya Onanto laayɛ kemuə mə lə kubu əsuə nɛ.”
20 Nya besi báwɔni bátɛyi bənkə, “Onanto yi nkə babesibe eto nsusu bufi manle kulesa saa kon.”
21 Lə nyamfo esoo, yanle bə utidi saa kabesə əsuə kato lə lesa nə betidi loofo buyifo əsuə. Itsyise lə sitintii, lesa saa te mfó itə mi lɛlɛkɛsə.
22 Paulo nye Apolo nye Petro nye kawunsiə kamfoo, nye ukpə ku nkpəə, mɔmɔ nye lefe nə luubəə, asa nyamfo kenke eyifo mi ale.
23 Nyaa, biyifo Kristo eto bale. Nya Kristo tsya diyifo Onanto eto ole.

4

Boeyifo Kristo Eto Keyifo Lə Ɔnukualɛ Ǝsuə.

1 Utsyuə saa kəənyə bo fe Kristo eto beyifoyifo ba béfi Onanto eto etiki kulakula lə lefe nə léfe mməə, bákpe kɔni bə bɔlɛ nya ola.
2 Nya lesa nə lefé itə nwə laabe Boanto Onanto eto asa əsuə ni bə úyifo keyifo kamə lə ɔnukualɛ əsuə.
3 Lə mɔ kutsyee, yənlə mɛ bə kuutsyuə kponko mɛ lekpo lə mɔ ditiki əsuə nye ɛyɛ lə kawunsiə kamfo eto kobe əsuə unyə nkə nta mbu. Maankponko mɔ əsuə lekpo kulaa tsya lə ditiki nəmə əsuə.
4 Mɔ lɛkɔɛsi anlo mɛ dikpi saa. Fɛɛ nyamfo anlɛ bote nkə meenyifo kabua saa, eso mbɔbɔ mfe lə kabua ku lə mɔ etikididi kemiə. Itsyisee, Bonamute wə loofo mɛ lekpo bokponko nɛ.
5 Nyaso yanle bə kuutsyuə saa kponko wə utsyuə lekpo isu ese lefe nə Bonamute Yesu eto dibəfe nəmə leyo. Lə ubəə, wə ni futsyə lookponko utsyuə saa lekpo nɛ. Nya wə ni nwə luuləkə asa bua kenke nnya lɛkula lə lekple ote nya wuuləkə asa bua nya betidi nlɛ bubu tsya ote. Mfo nya Onanto lɔɔtɛsə utidi saa dińyə itə atɛsə.
6 Mɔ bayimi, bə lə befo asa nnya bɔnlɛ bɔtɛyi ɛyɛ lə mɔ ku Apolo əsuə kasɔ bɔnɔɔ, nwɔni nyamfo bə lə bebe bekase. Nya lə bekase asa nnya eto kasɔ etiki nyamfo nlɛ buləkə kate nya báwɔni bátɛyi bənkə, “Bikeyifo asa bikayɛ lə kusu əsuə tlolololo.” Lə nyamfo esoo, biembu betidi bətsyuə bakplənyə beso babamba.

7 Owoe díyifo fə nya fankpə kutəkə
fanso fuutsyuə? Asa nnya nkpə fə
kenkee, Onanto ni nwə dífi útə fə. Lə
nko intee, beso faabesə əsuə kato fenkə
inni Onanto ni wə dítə fə asa nnya nte fə.
8 Lee asa nnya bela biə biakɛɛ, bíuńyə
nyamblɛ kokoo? Nye batabinyə
bíkafiani? Lee bíofiani baka lə lefe nə
eto lefe bo lenni tɔ baka? Ɛlɛkɛ! Eni seka
ele bənkə bikedi pɛfɛ bə lə bo tsya lə
budi se ku mi!
9 Itsyise ele mɛ fenkə bo mba ni
batɔnkpee, kesiəkɔ ka Onanto dífi utə bo
ni kafɛfɛkɔ. Nya buyifo fe betidi ba bálo
dikpi bə lə balo mə lə mba kenke eto
ənəmi. Nya buyifo abesa nnya kawunsiə
kenke ku Onanto eto batɔnkpə ńyə
baanlɛ bobe.
10 Buyifo bamumu lə Kristo eso. Fɛɛ mi
eyifo babesibe se biyifo bani ku Kristo
eso! Bo eyifo betidi ba lɛyɔkpɔ eso
bumbə ale. Fɛɛ mii, biyifo mba nkpe ale.
Buyifo betidi bimba lə betidi eto ənəmi.
Fɛɛ mii, bekpe dibu.
11 Ibə ese mɔmɔɔ, boəsiə kukpɛnsə ku
utukuɛ. Nya bikə kpãã saa əmbə bo
boalɛ. Nya betidi laablɛ bo. Nya bumbə
kakɛkɔ saa boəsiə.
12 Nya boeyifo keyifo kekleke kabe bo
əsuə. Lə betidi ékudi boo, boo, boakpo
mə atsyɔ. Lə ibə bə bəətəkəko bo lə bate
bo ohiãa, bo boakpe nkɛale.
13 Lə báka bo, boefi kafo buɛɛ eto etiki
kətə mə mbuayɛ. Betidi əənyə bo fe
kuku. Buyifo kawunsiə kamfo eto kuku
ku ekubi ibə əsə mɔmɔ.
14 Minlɛ mi kukue komfo eto okle
bɔwɔni bə lə mfi nkpe mi kofani. Bomu
bə lə nlɛ mi kɔlɛ fe mɔ bebi lala seka.
15 Itsyise lə ite bə bekpe betidi akpi
lefosi ba laalɛ mi ola kulaa tsya lə mi
bofokanɔ eto nkpə bo binsi əsuəə, bimbə
antomə kpə. Itsyise fe kase binsi nkpə
nya biyifo lɔni ku Kristo esoo, mɔ ni mi
anto, se mɔ ni Ditiki Sɛɛ nəmə boboko
mi eso.
16 Lə nya esoo, nlɛ mi lekpakpa miə lə
bitəkəko mɔ ditsyəbi kama.
17 Nyamfo əsuə eso minlɛ Timoteo
botsyese mi nɛ. Uyifo mɔ ubi lala wə
leeyifo Bonamute Yesu eto keyifo lə kusu
əsuə. Wuubə oklomasə mi kase məəsiə
nkpə fe Kristo eto nle bo eto kusu
məətəkəko. Nya nyamfo maate
bafokanɔfɔ kenke kaka kee minsu.
18 Mi nti eto bətsyuə átaka bəńyə
abesə mə əsuə kato eso mə bətsyuə fɛfɛ,
itsyise bébu bənkə, mensi embusinkli
mbə mi ɔflɔ.
19 Nya lə Bonamute Yesu átɔnɔɔ,
muubə nyə mi lə lefe kliminti əsuə. Nya
mɔ kosate muubənyə əsuale nnya betidi
ba laabesə əsuə kato nkpe, nya moobe lə
inni etiki bimba banlɛ budii.
20 Itsyise Onanto eto sekadidi aanyɛ ku
etiki bimba budi. Bomu yaayɛ ku
əsuəale.
21 Bela biə mbə mi ɔflɔ lə mbə nnə mi
kato lee, lee mbə mi ɔflɔ lə lelabi ku
diyuə əsuəə?

5

Biləkə Sɛsɔnɔdidi Lə Mi Mba Léfo Bɛnɔ Eto Nti.

1 Nya mɔmɔɔ, betidi lɛ bɔtɛyi kpə
bənkə, sɛsɔnɔdidi kpe lə mi nti. Nya
mamfokanɔfɔ kulaa tsya anla nnya okle
buyifo. Bátɛyi mɛ bənkə osani utsyuə ku
wə anto eto usiə ákɔ okla.
2 Nya beso biate əsuə nko? Keku bomu
ele bə bikewi. Nya utidi wə díyifo
nyamfo eto okle, ele bə biləkə wə lə
mimba léfo bɛnɔ nti.
3 Ite bə ntsyo lə mi ɔflɔ nya boənyə
bətsyuə ənəmi ku ənəmi tsyaa, nkpe lə
mi nti lə lɛwɔnɔ əsuə. Nya se minkpe lə
mi nti esoo, nlo utidi wə díyifo lebua
nəmfo eto okle dikpi
4 lə Bonamute Yesu Kristo eto əsuəale
əsuə. Lə betsya bisii, ele bə bete biə
mintsya kpe mi lenti lə lɛwɔnɔ əsuə.
Nya Bonamute Yesu Kristo eto əsuəale
ebɔkɛ bo lenti.
5 Ele bə beyani utidi əmfo bitə
Obonsam lə ɔtsylɔsə wə əsuə eto sinə.
Nya lə ukpə kula tsyaa, wə lɛwɔnɔ lə
dinyə bofo lə diyi nə əsuə Yesu
lookponko kawunsiə kenke eto betidi
lekpo lə Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə.
6 Yanle bə bikabesə əsuə kato. Binyi
biə əyənkisəsa sɛkɛ ete laatsyakasə ku
nnamfo bo banwɔ nnya ləətə boataka
kabe kato?

7 Biləkə əyənkisəsa saa, nnya ni lebua, bitsyiko lə mii nti. Nya biyifo nnamfo fɔfɔ bo bánwɔ, bo əsuə əyənkisəsa saa ləmbə, fe kase minyi miə bite seka sitinti. Itsyise bo Ukpə Asa Bo Ɔyila eto Diyi eboyo. Nya mɔmɔɔ, boolo bo Ukpə Asa Bo Ɔyila eto Lesambi nə ni Kristo.
8 Nyaso, biəntə lə budi bo Ukpə Asa Bo Ɔyila eto Diyi ku abolo nnya əsuə əyənkisəsa koko nkpe, nnya nsusu bua ku asa bua boeyifo. Bomu bitə lə budi diyi nəmfo ku abolo wə əsuə əyənkisəsa saa ləmbə nya lə bote boə boenyifo ənəmi ənəmi eto betidi. Bomu lə bɔyɛ ku Ditiki Sɛɛ nəmə lə ɔnukualɛ əsuə.
9 Nya lə kukue ko míwɔni mintə mi kafoo, ńtɛyi mi minkə bianyɛ ku betidi ba ni basɔnɔdi.
10 Mɔmɔɔ, inni betidi ba dimamfo banɔ ete minlɛ. Betidi ba minlɛ ni basɔnɔdi nya baasɛsə ənəmi lə asa əsuə, mba ni beyu, leeyu betidi eto atabi kedi, ku mba ləətə bəfiə kedi tsya. Nya lə atɛyi fə əələkə əsuə lə mə əsuə kenke, ete bə ele bə ləkə əsuə etsyiko lə kawunsiə kamfo kenke əsuə!
11 Bomu lesa nə minlɛ bɔtɛyi ni bə nwə laakpo wə əsuə nkə ɔyimi wə díkafo ɔnɔ fɛ weedi sɛsɔnɔ nye onkpə kenəmisɛ nye ləətə bəfiə kedi nye laakpo betidi aye bua nye leekpə ntə nye leeyu, ləkə fə əsuə lə wə. Nyanle bə fə ku wə kɔ ani lə ɔkpɛ ɔni bidi lesa kulaa tsya.
12-13 Iyifo lesa nə lekpa bə, inni mɔ keyifo keni bə nkpo betidi ba lenni bafokanɔfɔ eto itiki eto lekpo. Bomu Onanto ni nwə lookpo mə etiki eto lekpo. Fɛɛ ele bə bokponko bafokanɔfɔ mə nti eto lekpo fe kase Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue nlɛ bɔtɛyi nkə, “Bela utidi bua biləkə lə mi katsyakɔ nti.”

6

Ele Bə Bafokanɔfɔ Lɔ Bətsyuə Nti.

1 Lə etiki edufə lə ofokanɔnyə ku wə utsyuə eto ntii, yanle bə ufi etiki nyamə usuko manfokanɔfɔ ɔflɔ nkə bedufə lə nnya əsuə bətə wə. Bomu mi nti eto ɔni, wə ele bə udi etiki nyamə nɛ.
2 Biyi biə Onanto eto betidi ni mba lookponko kawunsiə eto betidi lekpo. Nya lə biyi biə mi ele bə bekponko kawunsiə eto betidi lekpoo, ele bə befo budufə lə etiki wɛlɛwɛlɛ esuə bɛlɔ bitsyə.
3 Biyi wəə biə bo bafokanɔfɔ bo ni mba lookponko kato eto batɔkpe lekpo. Lə nyamfo esoo, yanle bə ibə bə kawunsiə mfo eto etiki wɛlɛwɛlɛ, so bo ani ku bɔlɛ kabe.
4 Nyaso lə etiki nyamfo eto okle edufə mi lentii, ele bə biləkə betidi ba biembu kakpe lə kulesa nti kulaa tsya biə bedufə lə nnya əsuə, enso bə bifi etiki nyamə bisuko lekple kalebe bamba.
5 Nlɛ mi etiki nyamfo bɔtɛyi bə lə kofani lə kɔlɛ mi. Nya bɔtɛyi bɛnlɛ biə obesibe saa əmbə mi mba lefo bɛnɔ nti wə loofo etiki nyamfo bɔlɔ ketsyə.
6 Fɛɛ lə ofokanɔnyə aakpa wə ɔyimitsyuə usuko betidi bamba ba ni mamfokanɔfɔ ɔflɔ nkə lə bedi mə etiki bətə məə, nyamfo alɛkɛɛ?

7 Nsusu bo nkpə mi fɛ biefi mi əsuə kesuko lekpokakpokɔ aate nkə mi bofokanɔ mamflɔ kon. Fe nwə léfo ɔnɔ, lə utidi utsyuə áta fə ubu nya fəmuə utu falɛ famankpe wə kɛnyɛɛ, yenyifo lesa nə lɛlɛkɛ ensoo? Nko ini bə lə utidi utsyuə efi fə lesatsyuə, mankpe utidi əmfo kɛnyɛ.
8 Fɛɛ mi kosate bomu ni bətsyə léta bibu. Nya bieyu mi bayimitsyuə bafokanɔfɔ eto bike kulaa tsya.
9-10 Nya biyi sitinti biə betidi ba leeyifo asa bua embudufə Onanto eto sekakedikɔ. Bianwɛ mi əsuə lə sibuki əsuə! Itsyise betidi ba leeyifo akuɛnsa, nye mba ləətə bəfiə kedi nye leedi sɛsɔnɔ, nye basani ba laalabe ko mə basanitsyuə, nye mba leeyu, nye mba laasɛsə ənəmi lə asa əsuə, nye mba ləənə nte bo nkpə ale kəkpə, nye baabiasə betidi eto aye, nye mba leefi betidi eto atabi lə əsuəale kedi, mə nti eto kuutsyuə saa embudufə Onanto eto sekakedikɔ.
11 Asa nyamfo mi bətsyuə díkeyifo kɔ. Fɛɛ Bonamute Yesu ébuflə mi asa bua úwui lə mi əsuə nya úyifo mi kɛnkɛ útə Onanto. Nya úsinkli ɔ́lɛkɛsə mi ku Onanto eto nti ɛyɛ lə Bonamute Yesu Kristo ku Onanto eto Lɛwɔnɔ əsuə.

Bɛlɛ Mi Ǝsuə Ola Kukɔnɔ Nya Lə Bifi Dibu Bitə Onanto.

12 Mi nti eto utsyuə ebɔtɛyi nkə, “Nkpə kusu meeyifo lesa saa.” Sitinti ini. Fɛɛ inni lesa saa lɛlɛkɛ itə fə. Moofo bɔtɛyi minkə, “Nkpə kusu meeyifo lesa saa.” Fɛɛ yanle bə ibə bə lesa saa di mɛ utu.
13 Utidi bamba tsya ebofo bɔtɛyi nkə, “Buyifo béyifo didisa itə kafo, nya kafo tsya nkpə itə didisa.” Sitinti ini, fɛɛ Onanto ebutə nkə nyamfo kenke eto lefe lə dibə lefe. Nya inni bə lə bufi bo əsuə eto sinə bukeyifo akɔɛnsa eto asa eso ete. Bomu bə lə bufi nnya bukeyifo Boanto Onanto eto keyifo. Nya wuutə əsuə eto sinə lesa nə diŋ́yə itə se.
14 Fe kase Onanto létakasə Bonamute Yesu utsyiko ɔkɔmə, nko ke wootakasə bo tsya uŋ́yənsə lə wə əsuəale nɛ.
15 Biyi biə mi əsuə eto sinə eyifo Kristo eto əsuə eto sinə sitsyuə. Nya yanlɛkɛ bə efi Kristo eto əsuə eto sinə sitsyuə akɔ ku utidi wə difi sɛsɔnɔdi uyifo wə keyifo.
16 Biyi tsya biə lə utidi éfi wə əsuə ɔkɔ ku nwə nsi nkpə lə sɛsɔnɔdidi əsuə, uyifo ɔni ku wə lə əsuə eto sinə əsuə. Awɔnisa Kɛnkɛ Eto Kukuə átɛyi ékpa wuee nkə, “Mə inuə bamə ebuyifo bani lə sinə əsuə.”
17 Fɛɛ utidi wə dífi wə əsuə omanklasə lə Bonamute əsuəə, uyifo ɔni ku wə lə lɛwɔnɔ əsuə.
18 Biensiyifo abua ɛyɛ lə sɛsɔnɔdidi əsuə. Lebua bamba saa eto okle nə utidi díyifo, diammankla lə wə əsuə eto sinə əsuə. Fɛɛ utidi saa wə leedi sɛsɔnɔɔ, weeyifo lebua keŋ́yə lə wə kosate eto əsuə eto sinə əsuə.
19 Biyi wuee biə, mi əsuə eto sinə eyifo Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nkpe lə mi eto kəsiəkɔ nya ini Onanto dífi wə útə mi. Inni mi mbə mi əsuə.
20 Itsyise Onanto áfo kayo kpə lə mi disi. Nyaso bifi mi əsuə eto sinə bikeyifo asa nnya laakpe Onanto dibu.

7

Bɛlɛ Mi Ǝsuə Kukɔnɔ Lə Bofokanɔ Eto Kusu Ǝsuə.

1 Nya ɛyɛ lə kukue ko bɛwɔni bítə mɛ eto etiki əsuəə, nlɛ mi bɔtɛyi minkə lə osani utsyuə si nkpə nya waanla nkə weefi kusiə, bete biə utsyue nnya kukɔnɔ.
2 Fɛɛ se sɛsɔnɔdidi lɛbɔ esoo, ele bə osani saa fi kusiə. Nya usio saa tsya lə usiə kusə.
3 Yanle bə osani ni nkə wəəmbɔkɔ okla ku wə usiə. Nko ke yanle bə usio ni nkə wəəmbutsyə wə usə okla.
4 Itsyise usio saa eto əsuə eni wə fate eto ale. Bomu iyifo wə usə tsya eto ale. Nko ke ini bə osani eto əsuə tsya eni wə fate eto ale. Bomu wə usiə tsya eto ale ini.
5 Lə mə nti eto ɔni aala nkə weesu wə utsyuə ɔflɔɔ, ele bə wə unuəfə tɔnɔ utə wə enso bəə, lə iyifo mə inuə bamə eto ketsyue ketsyuə ɛtɔnsə bə lə kusu kutsyuə əsuə itə lefe kliminti, fe itə olatoto seka esoo, fɛ yembutə kusu nɛ. Nya lə nnya kamaa, ele bə besinkli bəsiə nkpə fe kase bísiə kɔ. Lə biyifo nkoo, biembudufə lə Obonsam eto bulə saa əsuə.
6 Nyamfo menyifo kɔfi minlɛ mi butə. Bomu nsusu butsyuə ete minlɛ mi butə.
7 Lə sitintii, nta nla miə utsyuə saa siə fe kase minsi. Fɛɛ utsyuə saa ku wə ditəsa nə Onanto dítə wə. Utidi saa ku wə lele nə bətə wə.
8 Mɔmɔɔ, itə mba lemfi tɔ bəsiə nye lensi tɔ bəsə ku bakɔbəsiə nye bakɔsee, nlɛ mi bɔtɛyi minkə lə bisiə kusiə memfimemfi, kusə mənsiəmənsiə fe kase minsii, ɛlɛkɛ itə mi eso.
9 Fɛɛ lə biəmbofo mi əsuə ola bɔlɛ kəsiə lə asa nnya lookpe mi bulə əsuə esoo, biofo bəsiə bufi nye besə busiə. Itsyise lə eyifo nkoo, ɛlɛkɛ itə utsyu əmə eso bə okayɛ katsyilama kedi sɛsɔnɔ ukafe.
10 Nya mi bəsə ku bəsiə, kɔfi ko minlɛ mi bokpe mfo eni mɔ kole. Bomu, Boanto Onanto nlɛ mi ko bokpe. Nnya ni bə kusiə manni kusə.
11 Fɛɛ lə ɔ́ni wə əsuəə, ele bə wə mate siə nye wə ku wə usə sinkli bəsiə. Nya yanle bə osani tsya ni wə usiə.
12 Nya mi bafɛfɛɛ, nlɛ mi nyamfo bɔtɛyi, fɛɛ inni Bonamute eto kɔfi. Lə mi mba lefo bɛnɔ fi kusia ko dímamfo ɔnɔ nya usio əmə lɛtɔnɔ nkə bəəsiə fe usə ku usiəə, osani əmə manni wə.

13 Nko ke lə usio wə léfo ɔ́nɔ utsyuə si
kusə ko dímamfo ɔ́nɔ nya osani əmə lɛnɔ
kasɔ nkə bəəsiə fe usə ku usiə, yanle bə
usio əmə du lə osani əmə eto diyo.
14 Itsyise osani wə dímamfo ɔ́nɔ əməə,
Onanto ebuyifo wə kɛnkɛ ɛyɛ lə usio wə
léfo ɔnɔ əmə eso. Nya nko ke ini bə
Onanto ebuyifo usio wə dímamfo ɔ́nɔ
tsya kɛnkɛ lə wə usə wə léfo ɔ́nɔ eso.
Lenni nkoo, mə bebi embuyifo kɛnkɛ.
Fɛɛ fe kase intee, Onanto eeyifo bebi
bamə kɛnkɛ.
15 Fɛɛ lə utidi wə ni mamfokanɔnyə
aala nkə wanyani nwə ni ofokanɔnyəə,
kusu kpe itə nko faa. Nya lə kusu komfo
eto oklee əsuə, usio nye osani wə ni
ofokanɔnyəə, kpe kusu weeyifo lesa nə
kee ola. Onanto ákpadi bo nkə bubə
busiə nkpə lə diyuə əsuə.
16 Nyaso fə usio wə ni ofokanɔnyə, lə
əsiə ku fə usə nkoo, etsyuə nə ebuləkə
wə etsyiko lə lebua eto nkpə əsuə. Nko
ke ini bə lə fə ofokanɔsani tsya ku fə usiə
əsiə nkoo, etsyuə nə ebuləkə wə etsyiko
lə lebua eto nkpə əsuə.

Bisiə Nkpə Ɛyɛ Lə Kusu Ko Onanto Dítə Kɔsini Kutə Fə Ku Fə Usiə.

17 Lesa nə maate lə bafokanɔfɔ eto
etsyukpa kenke nti, ni bənkə lə utsyuə
saa lə usu sɛtɔ lə usiə nkpə lə kusu ko
Bonamute dítə wə ɛyɛ lə kase unsi lə lefe
nə Onanto lékpadi wə əsuə.
18 Lə ála lelo fɛ Onanto lékpadi fəə,
nyalɛ sukosɛ nko. Nya lə ámanla tɔ lelo
fɛ Onanto lékpadi fə, mantɛyi tsya fə esi
esu ala lelo.
19 Itsyise lə ála lelo nye ámanla leloo,
nyamfo menyifo kulesa. Bomu nnya lefe
ni kase ele bə boola lesa nə Onanto léte
bo nkə buyifo, nnya ni lesa nə lefe nɛ.
20 Nyaso siə nkpə lə ditsyəbi nə əsuə
fakɛ fɛ Onanto lékpadi fə.
21 Lə utidi bamba eto opanyə feni fɛ
Onanto lékpadi fəə, nyamfo mənlə fə
kon. Fɛɛ lə ayɛ lə kusu ko əsuə fɔɔyɛ ayɛ
utidi bamba eto opanyə budi nya lə
ələkə fə əsuə, yɛ lə kusu komə əsuə.
22 Lə ndomunyə feni fɛ Bonamute
lékpadi fəə, eyifo Bonamute eto nwə nsi
lə wə əsuə əsuə. Nya lə eyifo nwə nsi lə
fə esuə əsuə fɛ Bonamute lékpadi fəə,
afiani Bonamute ndomunyə.
23 Onanto áfo nya kayo kpə lə fə disi.
Nyaso mensiyifo fə əsuə ndomunyə ətə
utidi bamba saa.
24 Mɔ bayimi, mi nti eto utsyuə saa yifo
lɔni ku Onanto lə utidi wə fedi əsuə fɛ
bákpadi fə.

Tɛ Lə Fə Nsusu Lə Butəkə Lə Boanto Onanto Eto Keyifo Ǝsuə.

25 Mɔmɔɔ, itsyi lə nnya bɛtɔ itsyi lə
mba lensitɔ bəsə əsuəə, mámfo kɔfi saa
itsyi lə Bonamute ɔflɔ. Fɛɛ se Bonamute
dínyə mɛ kaminsə nya únyə mɛ nwə
diḿyə utə esoo, nnyə mɔ nsusu lə nnya
əsuə.
26 Lə utidi ebu obe nya unyə kase asa
nlɛ ale bɔkɛ lə lefe nəmfo əsuəə, nnyə
miə ɛlɛkɛ itə bə osani siə nko lə ɔyɛ
kusiə bufi.
27 Nya lə éfi kusiəə, mantɛyi fə aani
wə. Nya lə émemfi tɔ kusiə, mantɛyi fə
eesu abɛbɛ usio lə efi.
28 Fɛɛ lə ébufi kusiə, émenyifo kabua.
Nya lə usio wə dímənsiə tɔ kusə esu usiə
kusəə, wényifo kabua saa. Fɛɛ nla minkə
lə nləkə mi ntsyiko lə bulə bo leetu usə
ku usiə lə nkpə bomfo əsuə.
29 Mɔ bayimi, lesa nə minlɛ mi bɔtɛyi
ni bənkə, lefe nə díbu mensi kulə. Nya
idu mɔmɔ ɛntɔɔ, ele bə mimba mfi
bəsiə, siə nkpə fe bimfi bəsiə.
30 Nya betidi ba bulə nlɛ butuu, beyifo
fe bulə saa anlɛ mə butu. Nya mba
ləənyə disuəyuə, beyifo fe banlɛ
disuəyuə bunyə. Nya betidi ba laaya
asaa, beyifo fe asa nnya baaya kenke eni
mə kosate eto ale.
31 Nya mba difi kawunsiə kamfo eto
bikə bɔbɛbɛ betsyi lə disii, bemfi mə
ənəmi bətəkə lə asa nyamfó əsuə. Itsyise
fe kase boənyə kawunsiə kamfo eto bikə
mɔmɔɔ, inni nko biubə bitsyə lə lefe
kliminti nə luubə kama.
32 Nla miə biləkə mi nsusu bitsyiko lə
lesa saa əsuə. Itsyise osani wə lemfi
kusiəə, eefi wə nsusu kətəkə lə
Bonamute eto keyifo əsuə nya woakpe
nkɛale keyifo lesa nə lɔɔkɛ Bonamute
ɔkɔɛ.
33 Fɛɛ osani wə mfi kusiəə, wə nsusu
ətəkə lə kawunsiə kamfo eto asa əsuə.

Itsyise woala nkə woeyifo asa nnya lɔɔkɛ wə usiə ɔkɔɛ.
34 Nko ini nɛ, bə okpe lə asakpa ənuə eto nti, lekpa nəmfo ku nənse, ditsyuə saa lɛ wə bunə. Nya usio wə lensi kusə nye kebitɛ, eefi wə lefe kətəkə lə Bonamute eto keyifo əsuə. Itsyise woala nkə woefi wə əsuə kenke ku lɛwɔnɔ utə wə. Nya usio wə nsi kusə, wə nsusu əətəkə lə kawunsiə eto asa əsuə, itsyise woala nkə woeyifo asa nnya lɔɔkɛ wə usə ɔkɔɛ.
35 Nla miə lə nwunsəko mi. Nyamfo eso meedi mi etiki lə asa nyamfo əsuə nɛ. Inni kɔfi saa mimfi minlɛ mi bokpe. Bomu nla miə lə bisiə nkpə lə kusu sɛɛ əsuə. Nya biofo mi əsuə kenke bufi kətə lə Bonamute hã kenke ku mi ketu kenke.
36 Nya lə osani átɔ usio disi nkə weefii, nya únyə nkə bembofo busiə kpo eyo lefe nə beebuu, boofo bətsyuə bokpa. Nyamfo menyifo lebua.
37 Fɛ osani wə difi nsusu kekleke nkə weembufi tɔ usio əmə fɛ woofo busiə sɛkɛ, woofo ko bɔyɛ bokpa etɔ. Osani əmfo tsya éyifo ɛlɛkɛ.
38 Nyaso, osani wə dífi kusiəə, eyifo ɛlɛkɛ. Fɛɛ nwə əmə dímemfi kusiə mfó. Wə ale alɛkɛ eso nwə.
39 Usio wə díkesiə kusəə, umbə kusu unsi wəəsiə kusə bamba lə lefə nə w'usə nsi nsi nkpə. Nya lə usə əmə əkpə, nya fɛ woofo kusə bamba ko woala busiəko nɛ. Fɛɛ ele bə osani əmə yifo nwə lefo ɔnɔ.
40 Nya lə nnya ete woofo busiə kusə mənsiə, eni weebunyə disuəyuə enso nko. Nko mə mɔ nsusu nlɛ mɛ bɔtɛyi nɛ, nya mfo nnɔ miə iyifo Onanto eto Lɛwɔnɔ eto lelabi tsya.

8

Onanto Ɔni Hã Ete Nkpə.

1 Nya mɔmɔɔ, nla miə maatɛyi mi lesatsyuə itsyi lə didisa nə béfi bətə bəfiə kedi əsuə. Boatɛyi boə bo utsyuə sa yi kobe. Fɛɛ buyi tsya boə kobe komfo əətə bə utidi abesə əsuə kato nya woate əsuə. Fɛɛ lesa nə laakpe betidi nkɛale ni lelabi.
2 Utidi saa wə leebu nkə uyi lesaa, lə sitinti, unyi ni fe kase ele bə ote.
3 Fɛɛ utidi wə laala Onantoo, Onanto yi wə.
4 Nya nyamfo ni lesa nə minla miə maatɛyi mi itsyi lə didisa nə béfi bətə bəfiə kedi lə kedikətəkɔ əsuə. Buyi boə asa nnya betidi díyifo bətsyə bətə kedii, eyifo asa bimba lə kawunsiə kamfo. Itsyise buyi sitinti boə Onanto ɔni hã nkpe.
5 Lə betidi lɛ etikii, baatɛyi bənkə bəfiə kpe lə kato nye kasɔ mfo nya bəfiə akpa akpa bamfo fui ku mə banamute kula tsya.
6 Tsyafɛ boo, buyi boə Onanto ɔni hã ete nkpe. Wə ni Anto wə díləkə asa nyamfo kenke. Nya we ni nwə bunsi nkpə butə. Nya Bonamute ɔni hã wə nkpee, wə ni Yesu Kristo wə əsuə Onanto lɛyɛ úyifo asa nnya kenke. Nya ɛyɛ lə wə əsuə nya bunsi nkpə nɛ.
7 Inni utidi saa nyi Ditiki Sɛɛ nəmfo. Asa nnya betidi diləkə bətsyə beesumuu, iyifo mə bətsyuə fe sitinti ini ibə ese lə mmi, bə lə bedi lesa nəmfo eto oklee, beebu bə bəfiə eto lesa dini bédi. Nya mə nsusu bo ləmbə ale laalo mə dikpi bə edisa nyamfo əətə baabiasə mə əsuə.
8 Inni didisa nə boedi nə loobiasə bonko Onanto eto nti. Nya yembobiasə kulesa lə búdi ni. Nya nko ke ini boəmbunyə kulesa lə budi lesa kuditsyuə.
9 Bebe kukɔnɔ lə kusu ko benkpə əsuə, bə lə bɛyɛ utidi wə eto bofokanɔ ləmbə ale bunə kakpe lə lebua əsuə.
10 Bu abe lə utidi wə eto bofokanɔ ləmbə ale nyə fə nwə nyi nyamfo ni nwə ńyə nlɛ lesa nə béfi bətə bəfiə kedi budi lə difiəyo. Wuntsya ebunyə əsuəale bə lə udi lesa nə béfi bətə bəfiə kedi mfó.
11 Lə nyamfo esoo, fə ɔyimitsyuə wə eto disi eso Kristo díkpə nya wə bofokanɔ ləmbə ale átsylɔ lə fə lesa nə fənyə fe lɛsɛsa eso.
12 Lə ibə nkoo, nyalɛ alɛ fə bətsyuə ba ni bafokanɔfɔ bota kebu. Nya ətə fə mba eto bofokanɔ ləmbə ale lə ikelə mə lə mə akɔɛsi kemiə. Nya lə ibə nkoo, éyifo lebua alɛ Kristo bota kebu.
13 Nyaso lə lesa nə meedi ebutə mɔ ɔyimitsyuə lə uyifo lebua, mensiembudi lesa nə béfi bətə bəfiə kedi kulefe lə kase

yuunə mɔ ɔnyimitsyuə ekpe lə lebua kəmiə eso.

9

Ɔtɔnkpe Eto Ǝsuəale Ku Wə Nyifo.

1 Bibu biə mimbə kusu bə nyifo lesa nə maala? Nye minni ɔtɔnkpe nya mənnyə Bonamute Yesu lee? Nya inni mi ni eyibibi nnya lɛbɔ itsyi lə mɔ keyifo ka minyifo mintə Bonamute Yesu əsuə?
2 Lə ibə bə bətsyuə embofo mɛ fe Bonamute Yesu eto ɔtɔnkpe, mi áfo mɛ nko. Nya fe kase bíyifo lɔni ku Bonamute Yesu, nyamfó mate áte bənkə mi kosate lə nyamfo buləkə kate wuee biənkə nyifo Bonamute Yesu eto ɔtɔnkpe.
3 Nya lə betidi aala bə bəənə nko mɛ eto etiki lə nyamfo əsuəə, nyamfo muufi nləkə mɔ əsuə kɛnyɛ nɛ.
4 Ɛyɛ lə kusu əsuə bə bətə bo didisa ku ənəsa nye ntu.
5 Itə kusu bə bo tsya yɛnko bo bəsiə fe kase batɔnkpe bamba ku Bonamute Yesu eto bayimisani ku Petro tsya leeyifo.
6 Lee mɔ ku Barnaba mate ete ele bə buyifo keyifo bobe bo əsuə?
7 Omamanyə kuutsyuə enyifo keyifo kafo wə əsuə wə kayofofo. Nya ɔkuɛmfo saa, kpe kusu weedi bidikə bia únyə utsyiko lə wə ɔkuɛ. Nya nwə ləətsyə bebuki kpe kusu bə unə mmintu bo beeke betsyiko lə bebuki bamə əsuə.
8 Minlɛ asa nyamfo bɔtɛyi ɛyɛ, lə asa nnya betidi eto nsusu dinyə bə ɛlɛkɛ əsuə. Nko ini lesa nə kɔfi nlɛ bɔtɛyi nɛ.
9 Boakla lə Moses eto afi eto kukue esuə bə, ubuki wə fakpa fesuko keyifo ɔnlɛ keyifo kətə fəə, mankle wə kɛnyɛ lə uńyə ɔlɛ keyifo. Fɛɛ inni bebuki bamfo tinti əsuə nya Onanto nlɛ etiki budi.
10 Bo əsuə eso Onanto nlɛ ditiki nəmfo bɔtɛyi nɛ. Lə sitintii, bo eso báwɔni ditiki nəmfo nɛ. Utidi wə lekpe bidikə ku utidi wə ləəfəsə nye ləələkə bidikəə, eeyifo nko ku nsusu nye kusubebe nkə utsyuə saa ebunyə bidikə biamə eto bitsyuə udi.
11 Boto lɛwɔnɔ sɛɛ eto eyibibi bokpe lə mi nti. Nya lə mi tsya efi əsuə eto sinə eto bikə bitə boo, ebiasə lesa ətsyuə?
12 Le betidi bamba əənyə kusu kenyə kutəkə kutsyuə ketsyi lə mi ɔflɔɔ, nyalɛ ele bə bo nyə kutəkə kpe enso mə kulaa tsya.

Fɛɛ boo, boanyɛ lə kusu komfó bə lə bunyə kulesa lə mi ɔflɔ. Bomu bufi lesa saa butəkə lə bo əsuə itə lə Kristo eto Ditiki Sɛɛ nəmə lə lɛyɛ lə kusu sɛɛ əsuə lə disensə disu kalebe saa.
13 Biyi wuee biənkə betidi ba leeyifo keyifo lə Onanto eto disumuyoo, mfó bəənyə mə didisa ketsyiko nɛ. Nya betidi ba leefi mə keditətə eto asa kesu kətəkə lə kedikətəkɔ eto leba əsuəə, nnya ətsyuə bəətə mə fe mə kedikɔ nɛ.
14 Nko əmə ke ini sitinti bə Bonamute dítə kɔfi nkə betidi ba laabe Ditiki Sɛɛ nəme letsya be kətə betidii, letsya bobe nəmə əsuə ele bə bedi lesa nɛ.
15 Fɛɛ ménfi kusu komfo nyifo keyifo saa ntə əsuə. Nye bɔwɔni minlɛ mi kukue komfo bə lə ntɔ lesatsyuə ntsyiko mi ɔflɔ? Lə nyamfó esoo, lə nkpə kulaa tsya alɛkɛ itə mɛ eso. Itsyise manla miə lesanə əsuə itə mɛ kusu bə mbesə əsuə katoo, utidi utsyuə yɛ lə nnya əsuə uyifo nnya etiki bimba.
16 Yəntə mə kusu bə nkabesə əsuə kato bə maabe ditiki sɛɛ nəmə letsya eso. Boanto Onanto ebunə mɛ koto lə mambe Ditiki Sɛɛ nəmə letsya ntə betidi!
17 Lə nnya ete iyifo bə mɔ kosate ete díləkə keyifo kamfo mintə mɔ əsuəə, eni moobe kusu miə ele bə bafo mɛ kayo lə nnya disi. Fɛɛ iyifo keyifo ka Boanto Onanto díləkə utə mə nkə ele bə nyifo. Itsyise iyifo keyifo ka Onanto dífi mɛ utsyə lə ke kɛnyɛ.
18 Nya nte kayo ka baafo mɛ lə ke disi? Kayofofo ka məənyə lə nnya əsuə ni maabe Ditiki Sɛɛ nəmə letsya kafo faa. Nya membunyə kayofofo saa lə Ditiki Sɛɛ nə meedi əsuə.
19 Kusu saa asini kutə mɛ se mimbə lə kuutsyuə kalɔ eso. Fɛɛ nyifo mɔ əsuə fe utidi wə leeyifo betidi ba tã eto keyifo bə lə nnə betidi kpə moko Boanto Onanto.
20 Lə nlɛ keyifo lə Yudafɔ ntii, mə əsiə nkpə fe Yudanyə bə lə itə bə moofo mə bunə kaboko Boanto Onanto. Itə bə mimbə lə Moses eto kɔfi kalɔ tsyaa, məəsiə nkpə nko seka ku mba leetsyue wə kɔfi koto lə lefe nə minkpe lə mə nti itə lə mfo mə bunə kətə Boanto Onanto.

21 Nko ke meeyifo ku betidi ba lenni
Yudafɔ tsya nɛ. Nya məəsiə lə mə nti fe
utidi wə lenni Yudanyə. Nya meentsyue
Yudafɔ eto kɔfi koto itə lə nnə məəntə
Bonamute Boanto Onanto. Nyamfo aante
bə ntaka ńyə lə Onanto eto kɔfi əsuə
itsyise lə sitintii, Kristo eto kɔfi əsuə nya
meetsyue koto nɛ.
22 Lə nkpe lə mba eto bofokanɔ ləmbə
ale ntii, meeyifo mɔ əsuə fe mə ke bə lə
nnə mə mboko Boanto Onanto. Meeyifo
əsuə kakatesə ko betidi ba eto nti
minkpe itə lə nyɛ lə kusu saa əsuə bə lə
nnə betidi mboko Boanto Onanto.
23 Meeyifo asa nyamfo kenke itə lə
Ditiki Sɛɛ nəmə eso bə lə nyə disuəyuə
nə laabɔ ketsyiko lə ni keyifo buyifo
əsuə.
24 Biyi wuee biə betidi kpə ləəkə
ketsyetsyi etsyi. Fɛɛ mə nti utidi ɔni hã
ləətəkə kato kenyə nnya kayofofo. Nyaso
bitsyetsyi nko əmə itə lə bitəkə kato lə
binyə nnya kayofofo.
25 Utidi saa wə ləəmuə əsuə fɛ weesu
ketsyetsyii, waabokosə əsuə kasɔ kakase
lesa nə baate wə ku nnya esu kenke bə lə
ofo kato butəkə kafo lekankpakpa nə
laanklɛ fɛ laa bia. Fɛɛ boo, boəmuə əsuə
lə bofo lekpakpa nə ləmbobia kulefe.
26 Nyamfo eso meetsyetsyi sidididi
kesu sɛtɔ bə lə nsu nla ukuə wə nkpə
sɛtɔ. Nya nyifo utidi wə laalɔ kabe fɛ
woato kekpe nya maanto kekpe waata
kebu.
27 Məətə miə kekpe lɛ mɛ, bə mɔ əsuə
lə inyə kanyi saa eto okle. Itsyise lə mbe
Ditiki Sɛɛ nəmfo letsya ntə betidi bamba
nya bubə botsya bokatesə əsuə bobee,
mannla miə bələkə mɛ lenti bə mənyə
ntə kayofofo!

10

Paulo Ǝkə Mə Ato Lə Bəfiə Eto Kesumu Ǝsuə.

1 Mɔ bayimi, nnla miə bekloma lesa nə
díbə lə bo bana ba dítəkeko Moses əsuə.
Lɛsɔmiloku lɛyɛ ko mə, nya lése məmblɛ
kenke. Nya báyɛ lə ditumbukplɛ sia eto
nti bafe.
2 Onanto éfi lɛsɔmiloku ku
ditumbukplɛ sia úyifo fe mə
ntufləsəfləsə eto lekpa fe betidi ba
dítəkeko Moses kama seka.
3 Məmblɛ edi Lɔwɔnɔ eto didisa nəmə
tutuutu,
4 nya bənə Lɛwɔnɔ eto ntu bomə tsya
ke. Bənə ntu betsyiko lə Lɛwɔnɔ nəmə
eto kobansə nə lɛyɛnko mə lidufənko
mfo. Nya kobansə komə ni Kristo əmə
kosate.
5 Lefe nəmfó kemiə kulaa tsya, Onanto
mənnyə disuəyuə lə mə kpə eto ditsyəbi
əsuə. Lə nyasoo, bəkpə lə ntɛnti.
6 Asa nyamfo nnya ele bə bunyə
bokase asa bə lə abua buyifo eto kamini
lensiəmbɔkɛ bo lə əsuə kakpe bo bulə,
7 nye bufi əsuə butə bəfiə busumu eto
asayifoyifo fe mə ke. Nyamfo eto okle
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛtɛyi nkə,
“Betidi bamfo álo bebuki, bédi bənə ku
sitəkpə ku sɛsɔnɔdidi eto asa, nya báke
béwui əfiəkə.”
8 Yanle bə ibə bə bola asɔnɔsa buyifo fe
kase mə betidi díyifo, nya betidi akpi fosi
ənuə akpi ətsyə díkpə lə diyi lɔni əsuə.
9 Nya biəntə lə boto Boanto bobe. Nko
ibə mə bətsyuə díyifo nya bawa dínə mə
nya békpə.
10 Nya yanle bə botaka buńyə lə
Onanto əsuə fe kase mə bətsyuə díyifo,
eso nya Onanto eto ɔtɔnkpe wə nkpe
ukpə eto əsuəale lɛtsylɔsə mə.
11 Nyamfo kenke əbə itə bə lə bufi
bokase kobe. Nnya bə báwɔni nnya
bətsyuə bə lə bufi bɔlɛ bo kɔlɛ. Itsyise
lefe nə əsuə bonkpə mfoo, eboyo
kalosəkɔ.
12 Utsyuə saa wə leebu nkə uńyə
keklekee, be kukɔnɔ nkə weedu ɔnɔ.
13 Lesa saa nə laato fə kabee, nnya okle
ebofo bubə lə utidi saa əsuə. Fɛɛ Onanto
eeyifo lə wə katɛyi ketsyə əsuə. Nya
wookpe fə nkɛale bə lə afo bunyə lə lesa
nə ke nlɛ fə bulə əsuə, nya yemboso fə
əsuəale, bə lə afo bunyə kekleke lə nnya
əsuə. Lefe nə lesatsyuə nlɛ fə
bɔkpɔnkoo, Onanto ebutə fə əsuəale bə
lə efi ənyə lə asa nyamfo kenke lə əsuə,
nya woote fə kusu ko əsuə fə ɔyɛ abɔ afe
lə nnya əsuə.
14 Nyaso, mɔ bayimi, biləkə mi əsuə
bitsyiko lə bəfiə busumu saa əsuə.

15 Nlɛ mi etiki budi fe betidi ba nyi
kobe. Nyaso bitsyue asa nya maatɛyi mi
mfo koto lɛ bɛnɔ.
16 Lɛkɔbe nə boefi kasɔ Onanto anii,
ńyə itə Boanto eto kɔtɔ. Nya abolo nnya
boedi lə bɔlɛ Boanto eto lesa kɛnkɛ
budii, aate bə bo ku Kristo eyifo bani.
17 Ite bə bufui tsyaa, lə sitintii, buyifo
əsuə eto sinə sɔni kplo. Itsyise abolo ani
ete ini boedi.
18 Bibu Israel bebi ba leedi lesa nə befi
bətə Onanto kedi, beyifo bani ku Onanto.
Itsyise wə uni befi asa bətə kedi lə wə
keditətə eto leba əsuə.
19 Nya mɔmɔɔ, bubu fanlɛ fə bɔtɛyi
minlɛ miə bəfiə ba befi ani batoo, nya
məətsya eyifo Onanto kosate? Nye lesa
nə béfi bətə kedi bətə asa bamba,
nyamfo eyifo lesa tinti ditsyuə?
20 Owo lo! Lesa nə minlɛ mi bɔtɛyi,
nya ni bə, asa nnya béfi bətə kedi lə
kedikətəkɔ eto aba əsuə, befi nya bətə
kedi bətə awɔnɔ bua, inni Onanto. Nya
manla miə biyifo bani ku awɔnɔ bua
nyamfo.
21 Yanlɛkɛ bə binə asa itsyi lə Boanto
eto lɛkɔbe kafo nya bisi bisu binə itsyi lə
awɔnɔ bua tsya eto lɛkɔbe kafo. Yanle bə
edi lesa lə Boanto eto kedikətəkɔ nya esi
esu edi lesa lə awɔnɔ bua eto kedikətəkɔ
tsya.
22 Nye bela biə Boanto lə unyə ɔblɔ
okpe bo? Biembu disi biə bokpe əsuəale
beso wə.
23 Baatɛyi lekpa bənkə, “Kusu kpe bə
buyifo lesa saa.” Sitinti ini. Fɛɛ inni lesa
saa lɛlɛkɛ bə buyifo. Kusu kpe bə buyifo
lesa saa, fɛɛ inni lesa saa laaboko bo
kutəkə.
24 Yanle bə nwə léfo ɔ́nɔ bɛbɛ wə
maate hã eto kasɛɛ, bomu ele bə ɔbɛbɛ
kasɛɛ utə wə utsyuə tsya.
25 Bekpe kusu biaya sinə saa sia banlɛ
bote lə asi kayimi. Nya yanhiã bə lə bɛtɔ
bɛnɔ sinə sia eto okle sini fɛ lə beya.
26 Itsyise Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛ
bɔtɛyi nkə, “Kawunsiə ku asa nnya nkpe
lə ke kenkee, Boanto eto ale ini.”
27 Lə manfokanɔnyə utsyuə akpadi fə
nkə bə lə bidi lesa nya fatɔnɔ fesu, lesa
nə ke dii, di ni nya mantɔ kulesa anɔ lə
disa nəmə eyifo kɛnkɛ lee dienyifo.
28 Bomu lə utidi utsyuə atɛyi fə nkə
befi lesa nəmə bətə bəfiə kedi, mendi ni.
Nyamfo luutə bə utidi əmə eto lɛkɔɛsi
lembulə wə nɛ.
29 Itsyise inni fə nwə lidi lesa nəmə eto
utu eso yuukələ bomu nwə nse. Utidi
utsyuə ebofo bɔtɔ nkə, “Beso lə nkpe
kusu meeyifo lesa ətsyuə fɛ ini utidi
bamba yookpe bulə lə lɛkɔɛsii, nya ele
bə nyɛ lesa nəmə buyifo?
30 Lə nsɔ Onanto ani lə lesa nə míndi
əsuəə, beso ele bə utidi bamba bu nkə
nta mbu lə nyamfo əsuə se minsɔ
Onanto ani?”
31 Fɛɛ kloma fənkə lesa saa nə utsyuə
leeyifo nye leedi nye ləənəə, ele bə uyifo
nnyamblɛ kenke bə lə befi dibu bətə
Onanto.
32 Bienyifo kulesa nə luuńyə lə Yudafɔ
nye mba lenni Yudafɔ nye Onanto eto
bafokanɔfɔ eto ditsyukpa əsuə.
33 Biyifo fe kase meeyifo lesa saa.
Maabe kusu miə məmbuyifo kulesa nə
luuńyə lə kutsyuə saa əsuə. Mambe kusu
itə mɔ lɛlɛkɛsə, bomu itə lesa nə lɔɔlɛkɛ
itə utsyuə saa bə lə bənyə buləkə.

11

1 Bebe lə bekase mɔ ditsyəbi fe kase
mintsya laabe Kristo eto lele.

Kristo Ni Utsyuə Saa Eto Disi.

2 Maatɛsə mi itsyise biakloma mɛ lefe
saa nya biakloma asa nnya minte mi nya
biayɛ lə nnya əsuə lefe saa.
3 Fɛɛ nla miə bekloma wuee biə, Kristo
eyifo utidi saa eto disi. Nya usə tsya
eyifo disi itə usio. Nya Onanto ni disi itə
Kristo.
4 Nyaso osani wə laato ola nye laabe
Onanto eto Ditiki Sɛɛ letsya lə Onanto
eto Disumuyo nya úfi lesatsyuə úti disi,
wəəntə Kristo dibu.
5 Nya usio wə laato ola nye laabe
Onanto eto Ditiki Sɛɛ letsya lə Disumuyo
nya weemfi ofiamɛ keti disii, wəəntə wə
usə dibu. Nya letekɛkɛ saa əmbə lə wə
ku usio wə lɛkpi disi nya wanlɛ wə əsuə
ola eto nti.
6 Lə usio əmfo mémfi ofiamɛ úti disi,
nyalɛ ete bənkə ɔ́kpi disi. Nya se iyifo
afanisa bənkə usio kɔ disi nye ɔkpi disi
esoo, ele bə ufi ofamɛ uti disi.

7 Yanle bə osani fi kulesa uti disi lə
Disumuyo itsyise Onanto éyifo osani lə
wə ditsyəbi əsuə. Nya wələkə Onanto
eto dibu kate. Fɛ kusiə wəə, əələkə osani
eto dibu kate.
8 Itsyise Onanto mánka usio buyifo
ketsyiko osani əsuə. Bomu usio úyifo
útsyiko lə osani əsuə.
9 Nya inni usio eso Onanto díyifo osani.
Bomu osani eso Onanto díyifo usio.
10 Nya lə Onanto eto batɔnkpə esoo, ele
bə usio fi ofiamə uti disi lə ete bə okpe lə
osani eto kalɔ.

11 Nya lə bo bofokanɔ eto nkpəsiəsiə
əsuəə, usio ənsiə lete lə osani əsuə, nya
osani tsya ənsiə lete lə usio əsuə.
12 Itsyise fe kase bələkə usio betsyiko
lə osani əsuəə, nko ke ini bə usio tsya
lele osani nɛ. Fɛɛ lə nyamfo kenkee,
Onanto ɔflɔ itsyi.

13 Mi kosate bu bebe lə ɛlɛkɛ bə usio
ńyə ukato ola lefe nə eto lefe weefi
kulesa uti lə disi?
14 Fe kase Onanto díyifo kawunsiə,
nyamfo mate lɛ bo lasatsyuə bote.
Yanlɛkɛ bə osani yani wə disi utsyə diyi
nya sɛwɔni nyoma. Iyifo afanisa.
15 Fɛɛ lə usio eto sɛwɔni ekulə seyoma
nkoo, iyifo dibu itə wə. Itsyise Onanto
ətə wə sɛwɔni sia dikulə fe lesa nə díti
wə disi.
16 Fɛɛ lə utidi utsyuə ala nkə wəənə
etiki lə nyamfo əsuəə, lesa nə ete
mɔɔtɛyi wə ni bə bo Onanto eto
bafokanɔfɔ eto etsyukpa kenke ensibə
kusumu eto ketsyue bamba saa enso
nkamfo.

17 Nya lə asa nnya minlɛ muuləkə kate
nte mfo əsuəə, inni atɛsə ini məəbə mi
butə. Itsyise lə mi botsya lə Onanto eto
kesumu əsuəə, lesa nə laabɔ ketsyi lə mi
botsya əsuə eni lesa sɛ. Bomu asa bua
nso bɔbɔ ketsyi mfó.
18 Itsyise ditutɛ, nnɔ bə lə betsya fe
bafokanɔfɔɔ, biama mi əsuə lə akpa
akpa. Nya iyifo mɛ fe nyamfo eyifo
ɔnukualɛ.
19 Kusu kuni bə kənə dufə mi lenti bə
lə iləkəkə mba ni bafokanɔfɔ ba ni
banikualɛtidi lə mi nti ete bə lə betidi lə
bənyə mə bətsyə lekpo.

20 Nya lə bétsya fe ditsyukpaa, inni
Bonamute Yesu eto didisa kɛnkɛ nə bibə
kedikɔ.
21 Itsyise lə bibə bekpe disii, biənnyə
kəsiəkə mi bətsyuə fɛ utsyuə saa leefi wə
lesa kedi. Nyamfo ətə bə kukpɛnsɛ aalɛ
bətsyuə nya bətsyuə ləənə nte kekpə.
22 Nya bimbə ayo bə lə bisiə lə nnya
kafo lə bidi binə? Nye bola bela biə
biənə bafokanɔfɔ eto etsyukpa nyamə
bekpe lə kofani əsuə, ku lə bekpe
bakombo ba nkpe lə bo nti kofani. Be ele
bə ntɛyi mi? Bɔtɛsə ele bə ntɛsə mi lə
nyamfo eso lee? Owo lo!

23 Itsyise lesa nə mímfo mintsyiko lə
Bonamute Yesu ɔflɔɔ, ni ni nnə minte mi
nɛ. Nya lə ketsye ka əsuə fɛ boofi wə
bakpee kɔni, úfi abolo,
24 nya se ɔ́sɔ Onanto anii, úbudi nnya
nya ɔ́tɛyi nkə, “Nnyə nyamfo ni mɔ əsuə
eto sinə sia muufi ntə Onanto kedi lə mi
disi. Befo lə bidi lə bifi bikakloma mɛ.”
25 Nko ke ini lə didisa nəmə eto kamaa,
úfi lɛkɔbe nəme nya ɔ́tɛyi nkə, “Lɛkɔbe
nəmfo ni Onanto eto ketsyue fɔfɔ ka mɔ
kɔtɔ úfi óse uyi. Nya lefe saa nə biunə lə
ni, binə lə bifi bikakloma mɛ.”
26 Nyamfo lɛ bote nkə lefe saa nə biudi
nye biunə lə lɛkɔbe nəmfo kafoo, bɛlɛ
Bonamute Yesu eto ukpə bokloma isu ese
lefe nə usi wuubə.
27 Nyaso utidi saa wə luudi Bonamute
Yesu eto lesa nəmfo nye wuunə lə lɛkɔbe
nəmfo kafo lə kusu ko dimantsyɛ əsuəə,
ebote bə uyifo lebua se wəəntə
Bonamute Yesu eto əsuə eto sinə ku kɔtɔ
dibu eso.
28 Lə nyamfo esoo, ele bə utsyuə saa to
wə əsuə obe kukɔnɔ fɛ lə udi abolo nye
unə utsyiko lə Bonamute Yesu eto lɛkɔbe
kafo.
29 Itsyise lə wante lesa nə Bonamute
Yesu eto əsuə eto sinə ni fɛ udi abolo
nyamə nye unə utsyiko lə lɛkɔbe nəmə
kafoo, weedi nya wəənə lekpokponkpo
kaboko əsuə.
30 Nyamfo dítə bə mii nti eto betidi kpə
əmbə əsuəale nya bətsyuə diyifo befinfi.
Nya kpə tsya díkpə nɛ.
31 Nya lə bote kobe nya butsyiko bo
əsuə budufə kobee, yuutə bə Onanto
embokponko bo lekpo.

32 Fɛɛ Bonamute Yesu aakponko bo
lekpo nya wəənə bo koto bə lə Onanto lə
ɔyɛ bo bɔtsylɔsə ku manfokanɔfɔ.
33 Lə nyamfo esoo, mɔ bayimi, lə
betsya biə biedi Bonamute Yesu eto
lesaa, binyə bisiəkə utsyuə.
34 Nya lə kukpɛnsɛ lɛ utsyuəə, ele bə
udi lə wə diyo bə lə Onanto wankponko
mi lekpo lə betsya fe ditsyukpa seka.
Nya lə etiki bamba kpe, lə mbə mfóo,
bɔɔlɛ nnya bobe.

12

1 Nya mɔmɔɔ, lə asa nnya leka Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ eto ətəsa əsuə, mɔ bayimi, nnla
miə bete ɔnukualɛ eto ditiki nə nkpe lə
nyamfo əsuə.
2 Biyi wuee biə lefe nə bíante tɔ
Onanto, bítə asa nnya ləmbə nkpə kédi
mi nya bíkesumu asa nyamfó nya bénya
kusu komə.
3 Nya ele bə bete biə utidi saa wə
Onanto eto Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nsi lə əsuə,
əəbəmbofo etiki budi nkə, “Mbusiotidi
ni Yesu.” Nko ke tsya ini bə kuutsyuə saa
embofo bɔtɛyi nkə, “Yesu ni Boanto,”
lenni Onanto eto Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nsi wə
lə əsuə.
4 Onanto eto Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əətə ətəsa
kpə, fɛɛ Lɛwɔnɔ lɔni nəmə ete diini.
5 Esu kpə kpe nnya əsuə boeyifo keyifo
kətə Bonamute, fɛɛ Bonamute ɔni əmə
ete uni nɛ.
6 Nya nyifo akpa akpa akpa tsya kpe,
fɛɛ Onanto ɔni əmə ete ləətə əsuəle
utsyuə saa weeyifo ke.
7 Ǝtəsa nnya utsyuə saa nkpee, Onanto
eto Lɛwɔnɔ ni nwə dítə wə ətəsa nyamə
bə lə betidi ba kenke lə bakɛ wə əsuə eto
kutəkə.
8 Utsyuəə, Onanto eto Lɛwɔnɔ ətə wə
ətəsa nnya ləətə bə weedi etiki budi ku
kobe ɛyɛ lə Lɛwɔnɔ nəmə əsuə. Nya
utsyuə tsyaa, Lɛwɔnɔ nəmə ətə wə ətəsa
nnya ləətə bə uyi etikibudi ketsyiko lesa
nə unyi əsuə ɛyɛ lə Lɛwɔnɔ nəmə ke
əsuə.
9 Nya obamba kpe bofokanɔ kekleke
ɛyɛ lə Lɛwɔnɔ nəmfo ke əsuə. Nya
utsyuəə, okpe ətəsa nnya weefi katsya
bufi ɛyɛ lə Lɛwɔnɔ nəmə ke əsuə.
10 Utidi bamba aafo ayanisa buyifo
kate. Nya utsyuəə, lə kase wuudi Onanto
eto ditiki nəmə. Nya utidi bambaa, bə lə
unyə awɔnɔ akpa akpa utsyə lekpo. Nya
utsyuə, bele bele eto bɔtɛyi. Nya obamba
tsyaa, bele bele eto kasɔ buləkə.
11 Asa nyamfo kenke, Onanto eto
Lɛwɔnɔ lɔni nəmə eto eyifosa ete ini.
Lɛwɔnɔ ni leesie ətəsa nyamə kətə
utsyuə saa ɛyɛ lə kase waala əsuə.
12 Kristo eyifo utidi eto əsuə eto uyi wə
nkpe əsuə eto akpa lete lete kpə.
Etidisuə ani ete ini tsya əsuə eto akpa
lete letee, lɛkɔ iyifo ani.
13 Nko ke ini lə bomba ni Yudafɔ ku
əsə bamba eto betidi ku betidi ba ni
ndomunyə ku betide ba nsi lə mə əsuə
əsuə tsya eto nti nɛ. Lɛwɔnɔ lɔni nə ete
béfi béyifo bo ntufləsəfləsə eto lekpaa, ni
əmə díyifo bo əsuə eto sinə sɔni nɛ. Nya
Lɛwɔnɔ lɔni nəmə eto ntu ete béfi bətə
bomblɛ dínə nɛ.
14 Itsyise etidisuə ani eenyifo utidi.
Bomu əsuə eto akpa lete lete kpə béfi
bákɔ fɛ íyifo utidi ɔni.
15 Lə kokpa átɛyi nkə, “Se minni kɔni
esoo, məmbɔkɔ ku əsuə eto sinə siamə,”
nyamfo anlɛ bote sitinti nkə kuni əsuə
eto sinə eto lekpa ditsyuə.
16 Nya lə koto tsya nkə, “Se minni
dinəmi esoo, məmbɔkɔ ku əsuə nyamə,”
nnya tsya anlɛ bote sitinti nkə kuni əsuə
eto lekpa ditsyuə.
17 Nya lə əsuə nyamə kenke ete ni
dinəmii, ntsyə yuubə fɛ diɔnɔ lesatsyuə?
Nya lə koto mate tsya inii, ntsyə yuutsyə
fɛ kɔɔnɔ asa eto bɔnyi?
18 Fɛɛ lə bɔlɛ ola bobee, buunyə boə
Onanto efi akpa lete lete úyifo utidi eto
dimu nəmə fe kase wə kosate lela nkə
utsyə.
19 Lə əsuə eto lekpa lɔni ete ni utidii,
ntsyə wuutsyə!
20 Fɛɛ fe kase boənyə, akpa nyamə fui.
Tsya utidi ɔni ete uni.
21 Fɛɛ se inni ɔni ete unii, dinəmi
embofo kɔni bɔtɛyi nkə, “Manhiã fə lə
mɔ kulesa əsuə.” Nya nko ke disi tsya
lembofo kokpa bɔtɛyi nkə, “Manhia fə lə
mɔ kulesa kəmiə.”

22 Lə kusu kutsyuə, akpa nya nte fe
nnya ləmbə ale saa, nnya bomu lə bə
imbə bo lə əsuəə, boəmbofo kulesa
buyifo.
23 Nya akpa nya boembu kakpe lə
kulesa kemiə, nnya bomu buunyi bə ele
bə bɔlɛ ola nɛ. Nya akpa nnya laannɔ
bobe bə buləkə bote betidi lə bənyəə,
nnya boalɛ ola kalɔ kalɛ kukɔnɔ nɛ.
24 Nya boenyifo nko kətə akpa nnya
betidi ləənyə lefe saa. Fɛɛ Onanto dífi
nnya ɔkɔ ku akpa nyamfó nko nya útə
nkə bufi dibu butə akpa nnya bomu
boənyə boə bəmbə kutəkə saa.
25 Nyamfo te nko bə lə ntimama lə
boyɛ bɔkɛ lə akpa nyamə nti. Bomu lə
akpa nyamfo kenke lə ifi lɔniyifoyifo itə
mə bətsyuə.
26 Nya lə əsuə eto lekpa ditsyuə lə
kanyi bunyəə, əsuə nyamə kenke əənyə
kanyi nya əsuə eto akpa bamba tsya
ləənyə kanyi. Nya lə batɛsə lekpa
ditsyuəə, əsuə eto akpa nyamfo kenke
əənyə disuəyuə.
27 Nyaso mimblɛ lɛkɔ biyifo Kristo eto
əsuə eto sinə siamə nya mi utsyuə saa
eyifo wə əsuə nyamə eto lekpa lɔni.
28 Nya betidi ateate ba Onanto dífi
ókpe lə bafokanɔfɔ nti ni tutɛɛ, batɔnkpe
bamə, nya dinuəfə, bənyɛləkətidi, nya
ditsyəfə, bateasa, fɛ mba leeyifo ayanisa.
Nya mba nkpe əsuəale laatsya bufi nye
laawunsəko betidi nye batɔnkotɔnko nye
mba laatɛyi bele bele.
29 Inni betidi ba kenke ni batɔnkpe nye
bənyɛləkətidi nye bateasa. Nya inni
utsyuə saa nkpe əsuəale laafo ayanisa
buyifo kələkə kate.
30 Nya inni utsyuə saa nkpe əsuəale
laafo bufi botsya nye laafo belebele
bɔtɛyi nye laafo belebele kasɔ buləkə
kate.
31 Nyamfo esoo, bifi mi akɔɛsi bitəkə lə
asa nnya nkpe kutəkə enso əsuə.

Asa nnya nkpe kutəkə enso nyamblɛ
kenke ni nnya muubə nte mi mfo nɛ.

13

Paulo Ǝləkə Bafokanɔfɔ Eto Lelabi Óte.

1 Lə nnya ete moofo bele bele bia
betidi ku Onanto eto batɔnkpə kenke
latɛyi nya maanla betidii, mɔ etiki nnya
meedi kenke eyifo efufu fe kase lə basɔ
tsyɛnsi eto kakpɛ laale.
2 Nya lə nləkə Onanto eto kɛnyɛ nte
nya maanɔ asakulakula kasɔ nya minyi
asa nnya kenkee, nya minkpe bofokanɔ
bo moofo bufi kanyi atini ketsyiko lə
nnya kənyəkɔ fɛ mimbɛ lelabii, minni
kulesa.
3 Nya lə mfi mɔ bikə bia nte mɛ kulaa
tsya ntə bakombo nya mintə miə batonsə
mɛ kulaa tsya fɛ mimbɛ lelabii, minni
kulesa kon.
4 Lelabi kpe dibusə nya lenkpe
kafoɛkpɛ. Diansɛsə ənəmi nya diambesə
əsuə kato nya diate əsuə.
5 Lelabi entidi ato nya dianta asa kətə
əsuə nye dinyə ɔblɔ. Nnya lelabi emfi
nsusu bua lə utidi əsuə.
6 Nya diənnyə disuəyuə lə asa bua
əsuə. Bomu diənyə disuəyuə lə asa sɛɛ
əsuə.
7 Lelabi əntə disi lə bofokanɔ ku
kusubebe əsuə nya diəńyə kekleke lə
bulə saa bulə əsuə.
8 Lelabi əmbə kasekɔ. Onanto eto
kɛnyɛ buləkə kpe, fɛɛ ekpe ke kalokɔ.
Bele akpa akpa bɔtɛyi tsya kpe, fɛɛ biubə
mi kasekɔ. Kobetete kpe sitinti, fɛɛ ko
lefe ebubə efe.
9 Itsyise kobetete ku kɛnyɛ ləkələkə eto
kətə ka Onanto dítə bo, mamflɔ.
10 Fɛɛ lə lesa nə lɛflɔ kenke abɔ dibəə,
lesa nə dimamflɔ ensi əmbɔkɛ.
11 Lefe nə minyifo dikpefi, nkədi etiki
nya mínkanɔ asa kasɔ nya mínkebu disi
fe dikpefi. Mɔmɔ wə minkabee, ekpefisa
nyamfo mensile mɛ kulesa.
12 Asa nnya boənyə mɔmɔɔ, iyifo
flufluflu fe kase boənyə lesa lə ahuhɔɛ
əsuə. Nya kama fɛ buunyə nnya wuee,
ənəmi ku ənəmi. Nya lesa nə minyi
mɔmɔɔ, mankpako mɛ elo. Fɛɛ kamaa,
muubə nyə lesa saa nya yeokpa wuee fe
kase Onanto nyi mɛ mɔmɔ kenke.

13 Sitintii, asakpa ətsyə ni nnya nkpe
mfo. Nya nyamfo ni bofokanɔ ku
kusubebe ku lelabi. Fɛɛ nnya nso lə
nnya nti kenke ni lelabi.

14

Paulo Áte Asa Itsyi Lə Lɛwɔnɔ Eto Ǝtəsa Bamba Ǝsuə.

1 Nyaso bitə lə lelabi lə diyifo lesa nə mi utsyuə saa lɔɔbɛbɛ kekleke nkə lə ɔkɛ. Nya bifi mi ənəmi bitəkə lə lɛwɔnɔ eto ətəsa əsuə. Nya ətəsa nnya nso bofe kenke nibə lə afo Onanto eto ditiki sɛɛ kɛnyɛbuləkə.

2 Utidi wə laatɛyi bele bele, weedi etiki ku betidi, bomu Onanto ni nwə weedinko etiki. Itsyise utidi kuutsyuə əmbɔnɔ nnya kasɔ, nya lə etikididi əsuə waatɛyi asa ketsyi lə asakulakula əsuə ɛyɛ lə Onanto eto Lɛwɔnɔ eto əsuəale əsuə

3 Fɛɛ utidi wə ləələkə Onanto eto ditiki kɛnyɛ kətə betidi, waawunsə ko mə nya waakpe mə nya woakpe mə nkɛale nya wəəyuəsə mə utu.

4 Utidi wə laatɛyi bele bele bia eto kasɔ betidi laanɔɔ, wə əsuə ete waawunsəko. Fɛɛ utidi wə lətəkə Onanto eto ditiki kɛnyɛ, waawunsəko bafokanɔfɔ eto ditsyukpənə kenke.

5 Iyifo mɔ lelabi lə mimblɛ ebofo bele bele bɔtɛyi. Fɛɛ lə biofo Onanto eto ditiki kɛnyɛ buləkə kətə betidii, yɔɔlɛkɛ itə mɛ eso. Itsyise utidi wə ləələkə Onanto eto ditiki kɛnyɛ kətə betidii, kpe kutəkə eso utidi wə laatɛyi bele bele, siankpa utidi utsyuə kpe wə loofo asa nnya woatɛyi kasɔ buləkə kətə mba nti onkpə mfo, itə lə bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nəmə lə bafo kasɔ bɔnɔ.

6 Nyamfo esoo, mɔ bayimi, lə mbə mi ɔflɔ nya minlɛ bele bele bele bia kuutsyuə saa laannɔ biɔtɛyii, nte kutəkə ko biunyə lə nnya esuə? Biembunyə kutəkə saa, enso lə nləkə Onanto eto kɛnyɛtsyətsyə kasɔ ntemi, nye minte mi lesa ətsyuə, nye minləkə Onanto eto Ditiki Sɛɛ kɛnyɛ minte, nye minte mi asa ətsyuə.

7 Bu abe asa nnya buasɔ nye buefə nya əsuə nkpə lembə fe kakpatsyaku nye osanku nya lembofo əsə bufə lə nnya kosate əsuə. Ntsyə yuutə bə utidi utsyuə ebɔnɔ lə ote kusə ko banlɛ bufe lə utidi wə leefe kakpatsyaku nye osanku əmfó, amfo nnya bufə kukɔnɔ bə lə afo kusə komə eto ɔkɔɛ bɔnɔ wuee ketsyə lekpo?

8 Nya lə utidi wə leefe kakpatsyaku amfo ke bufə kakpadi asa nyamə kukɔnɔɔ, ntsyə yuutə bə betidi fo əsuə bumuə itə lema?

9 Nko ke ete ini bə utidi di etiki lə sele sitsyuə əsuə sia betidi lembofo lesa nə woatɛyi kasɔ bɔnɔ. Bomu wuubə uyifo fe ufiebi wə lénya údufə lə difule əsuə, nya kasɔnɔnɔ ləmbə.

10 Bele kpə kpe lə kawunsiə, sele kusitsyuə saa əmbə sia ləmbə kasɔnɔnɔ.

11 Fɛɛ lə utsyuə annɔ sele sia maatɛyi eto kasɔɔ, ete mfiani ɔfɔ lə wə ɔflɔ, nya wə tsya áfiani ɔfɔ lə mɔ ɔflɔ.

12 Se ənəmi lɛsɛ mi lə Lɛwɔnɔ eto ətəsa bofo əsuəə, bitə lə ənəmi lə ɛsɛ mi lə befo ətəsa nnya lɔɔwunsəko bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nə luunə mə isuko sɛtɔ enso.

13 Nya utidi wə laatɛyi bele bele, ele bə ɔtɔ Onanto lə utə wə ətəsa bə lə ofo nnya woatɛyi kɛnyɛbuləkə.

14 Itsyise lə nyɛ lə kusu komfo əsuə nto ola, mɔ lɛwɔnɔ ete nlɛ olaa, fɛɛ inni lə mɔ nsusu əsuə.

15 Nyaso be ele bə nyifo? Mooto ola ku mɔ lɛwɔnɔ kekleke, fɛɛ mooto ola ku mɔ nsusu tsya. Nya muusə əsə ku mɔ lɛwɔnɔ, fɛɛ əsə nnya muusə ebutsyi taa mɔ nsusu kemiə tsya.

16 Nya lə əńyə alɛ Onanto ani bɔsɔ itsyi lə fə lɛwɔnɔ əsuə kee, ntsyə yuuyifo fɛ utidi wə ńyə fə lə akɔ mfo lɔɔnɔ lesa nə fanlɛ bɔtɛyi fɛ wɔɔtɛyi nkə fə olatoto lə ibə itə fe kase fanlɛ Onanto ani bɔsɔ se woannɔ lesa nə fanlɛ bɔtɛyi mfó?

17 Nya lə fə ani nnya faasɔ Onanto alɛkɛ kula tsya, betidi bamba embunyə kutəkə saa betsyiko lə nnya əsuə.

18 Maasɔ Onanto ani bə meedinko Onanto etiki lə bele bele əsuə enso mi nti eto utsyuə saa.

19 Fɛɛ lə bo katsyakɔɔ, moola miə maatɛyi etiki anɔ nnya eto kasɔ betidi lɔɔnɔ lə mfi nnya nte betidi asa enso bə nkədi etiki kpə lə bele bele əsuə sia betidi laannɔ kasɔ.

20 Mɔ bayimi, bienyifo mi əsuə fe bekpefi lə mi disibubu əsuə. Bomu biyifo mi əsuə fe beninə lə mi disibubu əsuə. Fɛɛ lə abua eto esu əsuəə, biyifo mi əsuə fe bekpefi seka.

21 Nya lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
əsuəə, Boanto Onanto átɛyi nkə,
“Muudi etiki ku mɔ Kusə eto betidi
ɛyɛ lə betidi ba laatɛyi bele bele
əsuə.
Nya muudi etiki ɛyɛ lə bafɔ eto kɛnyɛ
əsuə,
Fɛɛ bembutsyue mɔ ɔkɔɛ koto.”
22 Nyaso bele bele bɔtɛyi eyifo
lesatsyuə buləkəkate manfokanɔfɔ fɛɛ
inni itə bafokanɔfɔ. Fɛɛ Onanto eto ditiki
kɛnyɛ buləkəə, nnya ni lesa nə muufi nte
bafokanɔfɔ asa nnya inni itə
mamfokanɔfɔ.
23 Lə nyamfo esoo, lə bafokanɔfɔ kenke
eto utsyuə saa etsyiko etiki budi lə bele
bele əsuə nya utidi utsyuə bamba kpe
mfo lə mi nti nye betidi ba mamfokanɔfɔ
nkpe mi lə ntii, biənyə biə bɔɔtɛyi bənkə
disi abia mi fe bebuki?
24 Fɛɛ lə mi nti eto utsyuə saa eyifo
Onanto eto Unyɛləkətidi nya utidi bimba
nye utidi wə mamfokanɔnyə utsyuə əbə
údufə lə mi ntii, wuunyə wə lebua
utsyuə lekpo ɛyɛ lə lesa nə wɔanɔ eso.
Asa nnya woanɔ eboté wə nkə Onanto
ebokponko wə lekpo.
25 Nya wə kosate ebuləkə asa nnya
lɛbiɔ enkpe lə wə lə lekple nya
woobokosə əsuə kasɔ ɔtɛsə Onanto ɔtɛyi
nkə, “Sitinti, Onanto kpe mi lenti!”
26 Mɔ bayimi, nla miə matɛyi lesatsyuə
nə nkpe lə nyamfo əsuə lə mi
disikakpekɔ. Lə betsya biə biato olaa,
utsyuə kpe kusə ko waala nkə wəəsə,
nya utsyuə kpe lesatsyuə waala nkə
waate. Nya utsyuə tsya ala nkə wəələkə
Onanto eto lesatsyuə ote. Nya utsyuə
tsya kpe kɛnyɛ lə bele bele əsuə, nya
utsyuə tsya ala nkə wəələkə asa nyamfo
kasɔ. Fɛɛ bebe biə biyifo asa nyamfo
kenke bə ɛwunsəko bafokanɔfɔ eto
ditsyukpa nəmə.
27 Lə utsyuə kpe kɛnyɛ kətsyuə ka ola
nkə waatɛyi lə bele bele əsuəə, utidi fe
inuə nye itsyə hã te ele bə bedi etiki
nnya nkpe mə ɔni, ɔni. Nya ele bə bənyə
uti bamba wə tsya luuləkə asa nyamə
bátɛyi mfó eto kasɔ.
28 Nya lə mba mfó wə luuləkə nnya
kasɔɔ, utidi wə nlɛ etiki mfó, ele bə ɔyɛ
lə wə ku Onanto hã lə bedi etiki lə
bətsyuə əsuə.
29 Betidi inuə nye itsyə ba lefo etiki
ətsyuə itsyi lə Onanto ɔflɔ ebefo kɛnyɛ
buləkə katɛyi nnya le mba dibu lə
bedufə lə nyamfo əsuə babe kukɔnɔ.
30 Nya lə mba nkpe lə katsyakɔ mfó eto
utsyuə áfo kɛnyɛ ketsyuə itsyi lə Onanto
ɔflɔɔ, ele bə utidi wə nlɛ etiki budi mfo
yɛ wə etiki nnya ɔnlɛ budi lə utə utidi
əmə kusu.
31 Mimblɛ kenke ebofo mi kɛnyɛ ka
bɛnyɛnko bɔtɛyi ɔni ɔni itə bə utsyuə saa
ebofo lesatsyuə nnya lookpe wə əsuəale.
32 Betidi ba ləələkə Onanto eto ditiki
kɛnyɛ aafo əsuə bunwə kalɛ lə etiki nnya
budi əsuə.
33 Itsyise Onanto aala nkə buyifo asa lə
kusu ku diyuə əsuə.
Kase seka inte lə Onanto eto
bafokanɔfɔ eto etsyukpa kenke ntii,
34 ele bə besio di kãã lə bafokanɔfɔ eto
katsyakɔ. Bomuu, ele bə babokosə mə
əsuə kasɔ fe kase Onanto eto kɔfi laate.
Nya bəmbə kusu bə lə bedi etiki.
35 Nya lə bala bə baatɔ lesatsyuə eto
kasɔ banɔɔ, mə bəsə ele bə batɔ lə mə
ayo. Itsyise iyifo afanisa bə usio ńyə
ukedi etiki lə bafokanɔfɔ eto katsyakɔ.
36 Nye, bɔtɛyi bɛnlɛ bə mi ɔflɔ Onanto
eto ditiki nəmə dítsyi dibəə? Nye mi ɔflɔ
ete ditiki nəmə díbə leyoo?
37 Lə mi nti eto utsyuə eebu nkə
Onanto eto unyɛləkətidi unii, nye okpe
Lɛwɔnɔ eto ətəsaa, ele bə ibə bə ote nkə,
nya minlɛ bɔwɔni kətə mi eyifo kɔfi itsyi
lə Onanto ɔflɔ.
38 Nya lə utidi əmə áni ditiki nəmfoo,
ele bə mi tsya ni wə.
39 Nyaso, mɔ bayimi, bifi mi kusubebe
kenke bitəkə lə Onanto eto ditiki
kɛnyɛləkələkə əsuə. Fɛɛ bienti mba
laatɛyi bele bele kusu.
40 Nyaso ele bə biyifo lesa saa lə kusu
sɛɛ əsuə.

15

Bekloma Lesa Nə Bófo Bónɔ.

1 Mɔ bayimi, mɔmɔɔ, nla miə bekloma
ditiki sɛɛ nə mímboko mi béfo. Ditiki nə
béfo bɛnɔ nya bińyə lə ni əsuə kekleke lə
bofokanɔ əsuə.

2 Nya nyamfó ni ditiki sɛɛ nəmə ku ni
letsya nə mímbe míntə mi nɛ. Ditiki nə
mə ebutə mi nkpə lə bɛlɛ ni kekleke, le
inni nko mi bofokanɔ eyifo ebimba.
3 Lesa nə mímfo mintsyiko Boanto
Onanto ɔflɔɔ, ni ke mímfi míntə mi nɛ.
Nya nyamfo ni lesa nə mímfo ku koya
kpə enso kenke bə Kristo əkpə lə bo
abua eto disi fe kase báwɔni bákpe lə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue kemiə.
4 Nya bébikə wə, nya Onanto létakasə
wə utsyiko ɔkɔmə óboko nkpə lə eyi
ətsyə eto kama, nya ubə unsi lə nkpə fe
kase bawɔni bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue əsuə.
5 Nya uləkə əsuə óte Petro ku
batɔnkpe lefosi inuə bamə.
6 Nyamfo eto kamaa, wəələkə əsuə óte
mba ditəkəko wə ba eso betidi lofa anɔ
lə lefe ditsyuə əsuə. Nya mə nti eto
bətsyuə kpə si besi nkpə mmi, ite bə mə
bətsyuə ébukpə koko.
7 Nya nyamfo eto kamaa, úləkə əsuə
óte Yakobo ku batɔnkpe bamə kenke.
8 Nya lə kalosəkɔɔ, úləkə əsuə óte
mintsya, mɔ nte fe utidi wə bále lə lefe
nə dímanyo əsuə.
9 Itsyise mɔ ni batɔnkpe kenke nti eto
nwə nso bɔfɛ. Nya məńyə ntə bə bakpo
mɛ bə ɔtɔnkpe kulaa tsya, etsyise
ntəkəko Onanto eto bafokanɔfɔ eto
ditsyukpa kama nte mə ohiã.
10 Fɛɛ ɛyɛ lə Onanto eto lefonə esoo,
nyifo utidi wə mini mmi. Nya wə lefonə
eto asa nnya útə mɛ, əbə kutəkə. Nya
mínyifo keyifo kekleke enso batɔnkpe
bamba ba əsuə kulaa betidi dífi ənəmi
bətəkə nya inni lə mɔ əsuəale əsuə.
Bomu lə Onanto eto əsuəale nya
lɛwunsəko mɛ mímfo nyamfo buyifo.
11 Nyaso lə mɔ ni lɛtɛyi mi lesaatsyuə
o-o, nye mə lɛtɛyi mi o-o, lesa lɔni nəmə
ete bɔnlɛ bɔtɛyi nɛ. Nya nyamfo ni nnya
béfo bɛnɔ nɛ.

Onanto Átakasə Kristo Úńyənsə Utsyiko Bəkpənkpə Nti.

12 Mɔmɔ se bɔnlɛ bɔtɛyi boə Onanto
átakasə Kristo úńyənsə utsyiko ɔkɔmə
úbə nkpəə, beso ini bə mi bətsyuə lɛ
bɔtɛyi nkə, Onanto ensiembotakasə
bəkpənkpə utsyiko ɔkɔmə oboko nkpə
bio?
13 Lə nko ini sitintii, nyalɛ Onanto
mántakasə Kristo utsyiko ɔkɔmə óboko
nkpə.
14 Nya lə Onanto mántakasə Kristo
utsyiko ɔkɔmə úbə nkpə sitintii, nyalɛ
nnya letsyabebe əmbɔkɛ kutəkə itə mi.
Nya mi bofokanɔ tsya eyifo bimba.
15 Nya nte lesa nə nsi lookpe bo nkɛale
lə lefe nə eto lefe inni sidia bɔnlɛ bɔtɛyi
lə Onanto əsuə boə ótakasə Yesu utsyiko
ɔkɔmə úbə nkpə. Fɛɛ lə sitinti ini bə
bəkpənkpə aantaka ketsyi ɔkɔmə kəbə
nkpəə, nyalɛ wátakasə Yesu utsyiko
ɔkɔmə.
16 Nyaso lə sitinti ini bə baatakasə
bəkpənkpə ketsyiko ɔkɔmə, nyalɛɛ, bete
biə wantakasə Yesu utsyiko ɔkɔmə
óboko nkpə.
17 Nya lə Onanto mántakasə Yesu
utsyiko ɔkɔmə sitintii, nyalɛ mi bofokanɔ
əmbə kutəkə saa, nya bisi benkpe lə mi
abua əsuə.
18 Nya kasɔ ni bənkə mba léfo Kristo
bánɔ ba díkpə tsya ánya.
19 Nya lə kawunsiə kamfo eto nkpə eso
ete bufi bo kusubebe butəkə lə Kristo
əsuəə, nyalɛ bo nkpə kpe kaminsə enso
lə kawunsiə kenke eto betidi nti.
20 Fɛɛ ɔnukualɛ ini bənkə Onanto
átakasə Kristo utsyiko ɔkɔmə. Nya wə ni
utidi tutɛ wə létaka utsyi ɔkɔmə lə
bəkpənkpə nti nnya nlɛ bo uyi bose nkə
mba kenke díkekpə si bootaka.
21 Itsyise fe kase ukpə lɛyɛ lə utidi ɔni
əsuə úbə kawunsiə, nko ke ini bə
bekpənkpə ebotaka betsyi ɔkɔmə ɛyɛ lə
utidi ɔni hã əsuə nɛ.
22 Fe kase betidi kenke ɛyɛ lə Adam
əsuə ləəkpə se beyifo lɔni ku wə esoo,
nko ke ini tsya bə Onanto ebotakasə
betidi ba díkekpə kenke bə lə bəbə bəsiə
nkpə ɛyɛ lə mə lɔniyifoyifo ku Kristo eso.
23 Fɛɛ Onanto ebotakasə utsyuə saa wə
nsi nkpə lə kusu ko Onanto kosate
ditsyue utsyə əsuə. Nya Kristo ni ututɛ.
Nya lə lefe nə luubə bio əsuəə, mba dífi
mə əsuə bətə Kristoo, mə usi wootakasə
uńyənsə nɛ.
24 Lə nnya kamaa, kalosəkɔ ebubə.
Nya Kristo ebɔtsylɔsə lɛwɔnɔ eto əsuəale

saa, betidi ba nsi lə ndikɔ ndikɔ kɛnyɛ ku mba nkpə lɛwɔnɔ eto əsuəale saa eto okle. Nya Kristo luufi sekakedikɔ siamə okpe lə Onanto wə ni Anto eto ani.
25 Itsyise ele bə Kristo di seka isu ese lefe nə Onanto luufi wə balo kenke okpe lə Kristo eto akpa kalɔ.
26 Nya olo fɛfɛ wə eto ditsyəbi wɔɔtsylɔsə ni ukpə.
27 Itsyise Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue átɛyi nkə, “Onanto éfi asa kenke ókpe lə wə akpa kalɔ.” Nya ekpa wuee bə lə bátɛyi bə asa kenkee, nyamfo anlɛ bote bə Onanto wə dífi asa nyamfo ókpe lə Kristo eto akpa kalɔ tsya bébu wə bakpe lenti.
28 Nya lə lefe nə Onanto difi asa nnya kenke ókpe lə Kristo kalɔ ólesəə, wə Kristo wə ni Onanto Eto Ubi əmə ebufi wə əsuə okpe lə Onanto əmə eto kalɔ bə lə Onanto lə udi seka lə asa nnya kenke əsuə.
29 Mɔmɔɔ, itsyi lə betidi ba laafo ntufləsəfləsə eto lekpa əsuə, lə betidi ba díkekpə koko eto disi, be ni diyifobi nəmə eto kasɔ? Nya be nkpe lə nnya əsuə? Lə sitinti ini fe kase bətsyuə laatɛyi bənkə bensiembotakasə bəkpənkpə bəbə nkpəə be ini eso ele bə bəfləsə betidi bamə ntu lə mba díkekpə bafe eto disi?
30 Nya bo mba ni batɔnkpe tsya nkpə? Beso bo tsya eto nkpə nkpe lə bulə əsuə lefe saa?
31 Mɔ bayimi, ukpə eto bulə təkəko mɛ diyi saa nə kale disiə! Nya maabesə əsuə kato kətə ukpə lə mi disi itsyi lə kase buyifo bani ku Bonamute Kristo Yesu eso. Nyaso məələkə nyamfo kate wuee nɛ.
32 Fɛɛ lə kawunsiə kamfo eto nsusu əsuə eso ete mínkpɔ ku betidi ba nte fe bebutubuki lə Efesoo, be ni kutəkə ko mínyə lə nnya əsuə? Nya lə betidi ensiembotaka betsyi ɔkɔmə bəbə nkpə sitintii, nyalɛ biyi biə iyifo fenkə, buyifo fe kase lekpa ditsyuə nlɛ bɔtɛyi nkə,
“Bitə lə budi lə bunə,
itsyise kusɛ ete boə bəkpə nɛ.”
33 Biəntə lə bawɛ mi bakpe. Sɛyɛtsyuə bua eto betidi aabiasə ditsyəbi sɛɛ eto ole.
34 Bisinkli bifi nsusu lə asa sɛɛ buyifo əsuə, lə bɛyɛ asa bua buyifo. Nlɛ mi etiki budi wuee bə lə kofani lə kɔlɛ mi, itsyise mi bətsyuə enyi Onanto.

Paulo Édi Etiki Itsyi Lə Bəkpənkpə Eto Businkli Kataka Ǝsuə.

35 Utsyuə ebɔtɔ nkə, “Ntsyə bunsi bootakasə bəkpənkpə nya ntsyə boosinkli bəbə bəsiə nkpə? Nya nte əsuə nnya eto okle lɔɔkɛ mə?”
36 Mi betidi eto bamumu! Lə ato diyibibi lə kasɔɔ, dienkə kafiani lesa nə nkpe nkpə lə díembu lə sitə əsuə.
37 Nya lesa nə bétoo, edisa eto dibibi ete yeedi fe lentabi nye edisa ətsyuə eto dibibi ete dini. Nya inni lesa nəmə eto uyibi ni nnya bífi békpe lə kasɔ fɛ diabe.
38 Onanto ətə diyibibi nəmə ditsyəbi nə ke woala. Wəətə diyibibi saa ku ni uyi eto okle nə lɛlɛkɛ itə ni.
39 Nya asa nnya kenke nkpe nkpəə, ətsyuə saa ku nnya əsuə eto sinə. Betidi eto əsuə eto sinə kpe lete. Nya nko ni bebuki tsya eto əsuə eto sinə nɛ. Baklɔbɛ tsya eto əsuə eto sinə kpe lete nya ketu eto sinə tsya əsuənkpe lete.
40 Kato eto asa kpe. Nya kasɔ mfo eto asa tsya nkpe. Asa nnya nkpe kato eto əsuə eto bɔnɔ bobe kpe lete lə nnya nkpe lə kasɔ mfo eto əsuə eto bɔnɔ bobe.
41 Kofe ku ko diyəndebi ku kofande tsya eto diyəndebi nkpe lete. Nya befandebi tsyaa, mə diyənde kpe lete. Nya lə befandebi nti kulaa tsyaa, letekɛkɛ kpe lə mə diyəndebi əsuə.
42 Nko ke yuutsyə lə lefe nə Onanto lootakasə bəkpənkpə utsyiko ɔkɔmə nya boosinkli bəbə bəsiə nkpə nɛ. Lə bebikə utidi eto sinəə, siyifo lesa nə luubu ebia. Nya lə batakasə wə baboko nkpəə, weensi embukpə.
43 Lə bebikə wəə, weensiannɔ bobe nya wəəyuə. Nya lefe nə bátakasə wə betsyiko ɔkɔməə, woanɔ bobe nya woakɛ əsuəale.
44 Lefe nə bebikə wəə, uyifo kawunsiə eto əsuə eto sinə sia díkpə.

Nya lə batakasə wə baboko nkpə, uyifo lɛwɔnɔ eto əsuə. Lə kawunsiə eto əsuə

kpee, nyalɛ bete biə lɛwɔnɔ kemiə eto əsuə tsya kpe.
45 Itsyise ekpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue əsuə bə, “Utidi tutɛ wə ni Adam,
Onanto uni diyifo wə nya útə wə nkpə fe
kawunsiə eto utidi.” Nya Adam fɛfɛ
əmfoo, wə ni Lɛwɔnɔ nə ləətə nkpə nɛ.
46 Inni lɛwɔnɔ nə nkpe lə bo ləətə
boeyifo asaa, laatɔ. Bomu əsuə eto sinə
laatɔ̃. Nya kama fɛ lɛwɔnɔ nə nkpə
kemiə ləələkə.
47 Adam tutɛ wə Onanto díyifoo, úləkə
wə utsyiko sitə əsuə. Nya Adam nuəfə
alɛ, kato utsyi úbə.
48 Nya betidi ba nkpe lə kasɔ mfoo, mə
eyifo fe utidi wə buləkə betsyiko lə kasɔ
eto sitə hã̃ əsuə. Nya mba beyifo itə
katoo, mə tsya eyifo fe utidi wə ditsyi
katoo, úbə.
49 Fe kase bunte fe utidi wə lɛbɔ utsyi
lə kasɔ mfo eto ditsyəbii, nko ke ini bə
utidi wə ditsyi kato ubəə, ebutə nkə bofo
wə ditsyəbi nɛ.
50 Mɔ bayimi, nyamfo eto kasɔ
ləkələkə ni bənkə lesa nə ni əsuə eto
sinə ku kɔtɔɔ, əmbofo kedikɔ bunyə lə
Onanto eto sekakedikɔ. Nya lesa nə
laabiaa, embofo kedikɔ bunyə lə lesa nə
laambia əsuə.
51-52 Bɛnɔ akulasa nyamfo. Inni
bomblɛ kenke luukpə. Fɛɛ lə bəfə
kakpatsyaku fɛfɛɛ, bɔɔtsyi bomblɛ eto
ditsyəbi bawuninsə. Nya wuuyifo nnya
nko lə dinəmisɔsɔ lɔni kplo əsuə. Itsyise
lə kakpatsyaku fɛfɛ əfəə, Onanto
ebotakasə bəkpənkpə ɔboko nkpə itə
bensiembukpə kulefe. Nya woofloma bo
ditsyəbi kenke.
53 Itsyise lesa nə labiaa, ele bə lefloma
ku nə lambia lə dibə lefo lə nə labia eto
kɛnyɛ. Nya lesa nə ləəkpə tayaa,
woofloma ni lə nə ləənkpə lə dibə lefo lə
ni kɛnyɛ.
54 Nyaso lə asa nyamfo əbə itə nko nya
baafloma asa nnya laabia isu nnya
lensiambiaa, nyalɛ Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue eto etiki nnya nlɛ bɔtɛyi nkə,
“Bátsylɔ ukpə eto ditsyəbi butəkə wə
kato!” əbə itə nko sitinti.
55 Nya báwɔni tsya balɛ bɔtɛyi bənkə,
“O Ukpə, sieti fə əsuəale nyamə nte?
Nya se fə əsuəale eto obé əmə faata
bo nte?”
56 Ukpə əənyə əsuəale nya woata bo obé
ɛyɛ lə lebuayifoyifo eso. Nya əsuəale
nnya lebua ləənyə etsyi lə kɔfi əsuə.
57 Fɛɛ boasɔ Onanto ani. Wə uni ditə nkə
butəkə lebua kato ɛyɛ lə Bonamute Yesu
Kristo əsuə!
58 Nyaso, mɔ bayimi lala, bińyə
kekleke, biəntə disi. Nya bińyə kekleke lə
Bonamute eto keyifo əsuə lefe saa.
Itsyise biyi biə kulesa əmbə bə biuyifo ni
lə Bonamute Yesu eto keyifo əsuə ka
luuyifo kebimbale.

16

Okokoko Kətə Mba Léfo Onanto Bánɔ Bamba.

1 Mɔmɔɔ, bɛwɔni mɛ lesatsyuə itsyi lə
atabi nnya bela biə biako lə bifi bisu
bɛwunsəko Onanto eto betidi ba nkpə lə
Yudea eto kasɔ əsuə. Nya ɛlɛkɛ bə biyifo
nya eto okle míntɛyi Galatiafɔ eto
bafokanɔfɔ miə beyifo.
2 Nya lə Kɔsida saa Kɔsida eto diyi
əsuəə, ele bə utsyuə saa muə əsuə utsyə
ku lesa nə woofo boko itsyi lə lesa nə ofo
bunyə əsuə bə yembusu iyifo bə bako
oko əmə lekolɛwɛ lə lefe nə mínkə
míndufə mi ɔflɔ mfó.
3 Nya lə mbə ndufəə, mɔɔwɔni kukue
nkpe lə betidi ba biləkə lə kɔni, ko boofi
balɛ bayɛnko ku mi ətəsa nnya befi
bantɔnko lə Yerusalem.
4 Nya lə ɛlɛkɛ bə mintsya suu, nyalɛ
bonko mə ebɔyɛ busu.

Paulo Eto Kusuyɛyɛ Eto Ketsyue.

5 Mɔɔyɛ Makedonia fɛ mooyo mi ɔflɔ,
itsyise ele bə nyɛ mfó fɛ lə mbə.
6 Iyifo mɛ fe muudi eyi asiani lə mi
ɔflɔ mfó. Ditsyuə mɔɔkɛ lə mi ɔflɔ ku
lɛyɔ lefe. Lə nnya kamaa, biɔwunsəko
mɛ lə mɔ kusuyɛyɛ əsuə kesu kaka ke
elə bə nsu.
7 Manla miə maakpɔ mbə nyɛ mi ɔflɔ
ete. Bomuu, moola miə maakɛ lə mi ɔflɔ
itə lefe sɛkɛ ditsyuə lə Bonamute ətə mɛ
kusu nko.
8 Mɔɔkɛ lə Efeso mfo isu ese lə
Pentekoste eto diyi əsuə.

9 Kusu sɛɛ asini mɛ tinti lə mfó, bə
nyifo keyifo ka nkpe kutəkə tinti, ite bə
betidi ba ńyə mɛ lə əsuə fui itsyi lə
keyifo ka meeyifo əsuə eso.
10 Lə Timoteo əbə udufə mi ɔflɔɔ, bebe
biə befo wə kukɔnɔ. Itsyise Bonamute
eto keyifo tsya ete ɔnlɛ buyifo fe mɔ ke.
11 Yanle bə mi kuutsyuə saa ńyə wə lə
əsuə ubu wə sikpefi. Bomu befo wə, lə
bɛwunsəko wə bə lə wə kusu bɔyɛ əsuə
ku diyuə bə lə usi usinkli ubə mɔ ɔflɔ
buɛɛ. Itsyise nlɛ wə kusu bobe miə wə
usinkli ubə ku bo bayimisani lefo banɔ.
12 Mɔmɔɔ itsyi lə bɔyimi Apolo eto
etiki əsuəə, mbɔlɛ wə kola kekleke miə
ubə mi ɔflɔ ku wə bayimi bətsyuə. Fɛɛ
woantɔnɔ tɔ nkə wəəbə lə lefe nəmfo
əsuə tɔ. Fɛɛ mfo nnɔ miə lə lefe ətə wə
kusu koo, wuubə.

Bokla Ku Kusutɔtɔ.

13 Bitəkə ənə, lə bińyə kekleke lə mi
bofokanɔ əsuə. Bekpe utu lə binyə
kekleke.
14 Nya biyifo mi keyifo saa ku lelabi.
15 Biyi Stefana ku wə diyo eto betidi.
Mə ni betidi tutɛ ba lɛtsyi bawuninsə
báfo bánɔ lə Akaia eto kasɔ eto lekpake
mfó. Nya béfi mə əsuə bətəkawunsəko
mba eto əsuə bákpasə. Mɔ bayimi, nlɛ
mi lekpakpa minkə
16 bitə kusu faa batɔnkotɔnko bamfo
ku babamba ba laawunsəko mə lə mə
keyifo lə batɔnko mi.
17 Yiafo mɛ disuəyuə bə Stefana ku
Fortunato ku Akaiko əbə bedufə, nya
eyifo mɛ fe mi ini minyə.
18 Bətə bə insi nyə əsuəale fe kase
bákpe mi əsuəale. Nya betidi bamfo eto
oklee, inyə bə bitə mə dibu sitinti nɛ.
19 Bafokanɔfɔ ba nkpe lə Asia eto kasɔ
eto lekpake mfo kenke bə bəəsiəsə mi!
Akwila ku Priskila ku mə mbaa laatsya
lə mə diyo bə bəəsiəsə mi kukɔnɔ lə
Bonamute eto diye əsuə.
20 Bo bayimi ba nkpe mfo kenke bə
bəəsiəsə mi o-o!
Bɛbuta bətsyuə lə bisiəsə bətsyuə fe
bayimi lala.
21 Mɔ, Paulo kosate, dífi mɔ kɔni minlɛ
nyamfo bɔwɔni kəsiəsə mi.
22 Utsyuə saa wə laanla Bonamutee,
yoole wə lə əsuə. O Bonamute, bə!
23 Bonamute Yesu eto lefonə lə disiəko
mi.
24 Mfi mɔ lelabi tinti nlɛ mimblɛ kenke
butə lə Kristo Yesu eto diye əsuə. Ibə itə.

2 KORINTOFƆ
Kukue Nuəfə Ko Paulo Lɛwɔni Útə Korintofɔ

1 Mɔ, Paulo, wə ɛyɛ lə Onanto eto lelabi əsuə mimfiani Bonamute Yesu Kristo eto ɔtɔnkpee, mɔ ku bo ɔyimisani Timoteo nlɛ kukue komfo bɔwɔni kətə mi, Onanto eto bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nə nkpe lə Korinto ku betidi ba kenke Onanto eto betidi lə Akaia eto kasɔ kenke.
2 Bɔlɛ bɔtɔ boə Boanto Onanto ku Bonamute Yesu Kristo eto lefonə ku diyuə lə disiəko mi.

Paulo Aasɔ Onanto Ani Lə Bo Kanyinyənyə Saa Ǝsuə.

3 Bitə lə bufi atɛsɛ butə Onanto wə ni Bonamute Yesu Kristo eto Anto. Wə ni anto wə ləənyə bo kaminsə, nya woawunsəko bo.
4 Waamansə bo lɛkɔ lə bulə saa bo leetu bo, itə bə lə bo tsya lə bofo bo bətsyuə bɔwunsəko lə mə bulə saa kəmiə. Nya fe kase Onanto laawunsə ko boo, nko ke ele bə bo tsya wunsəko bo betidi ba nlɛ kanyi bunyə nɛ.
5 Itsyise fe kase boənyə kanyi kpə fe nka eto okle Kristo tsya dínyəə, nko ke ini bə lə bo lɔniyifoyifo ku Kristoo, Onanto tsya laamansə bo lɛkɔ sitinti nɛ.
6 Lə báte bo ohiãa, báte bo ohiã bə lə Onanto lə omansə mi lɛkɔ, lə ofo mi lə nkpə. Lə bámansə bo lɛkɔɔ, bámansə bo lɛkɔ itə lə Onanto lə omansə mi lɛkɔ bə lə befo buńyə kekleke lə mi kanyinyənyə kamfo eto okle əsuə fe kase bo tsya leeyifo lə kanyinyənyə kamfo eto okle seka kəmiə.
7 Kulesa saa embofo bo kusubebe lə mi disi butinkəsə, itsyise fe kanyi ka biənyə fe bo ke sekaa, nko ke Onanto loomansə mi lɛkɔ fe kase úkamansə bo tsya lɛkɔ seka.
8 Bayimi, bola boə bete bulə bo eto okle dítu bo lə Asia eto kasɔ kukɔnɔ. Kanyi ka búnyə ákɛ ale itə bo tinti itə bə bóensibe kusu boə bɔɔkɛ nkpə kulaa tsya.
9 Lə sitintii, iyifo bo fe dikpənkpi bálo bo! Fɛɛ nyamfo əbə itə nko bə lə bufi bo kusubebe butəkə lə Onanto wə laatakasə bekpənkpə ketsyiko ɔkɔmə kaboko nkpə əsuə, inni lə bo mate eto əsuəale əsuə.
10 Úləkə bo utsyiko lə ukpə eto bulə kplɛ kəmiə. Nya unsi wuukələkə bo tsya lefe saa. Sitintii, wə ini bɔnlɛ kusu bobe boə usi wuuləkə bo tsya kokoko,
11 lə kase biato ola lə bo disi eso. Itsyise lə betidi kpə aato olaa, Onanto ebɔnɔ mə olatoto nya betidi kpə lɔɔsɔ wə ani lə kase ɔ́wunsəko bo eso.

Paulo Átɛyi Lesa Nə Eso Ɔtsyi Wə Ketsyue Ɔwuninsə.

12 Lesa nə eso boabesə əsuə kato ni bənkə bo akɔɛsi anlo bo dikpi, itsyise bɔ́lɛ bo əsuə kukɔnɔ lə betidi kenke eto ənəmi. Nya bo ku mi eto nkpəsiəsiə áyɛ lə Onanto eto kusu əsuə, nya kawɛ ləmbə lə nnya kəmiə. Inni kawunsiə kamfo eto kobetete əsuə buufi bunsi nkpə ku mi nko, bomu lə Onanto eto lefonə ku wə əsuəale nnya əsuə bútəkəko eso.
13-14 Asa nnya biofo bokla kanɔ kasɔɔ, nnya hã ete boawɔni kətə mi nɛ. Nya ite bə asa nyamfo eto ətsyuə eto kasɔ ete bɛnɔ mɔmɔ tsyaa, mfo nnɔ miə biubə bɛnɔ bo kasɔ belosə kenke, nya yuutə bə biofo əsuə kato bobesə lə bo disi, nya bo tsya loofo əsuə kato bobesə lə mi disi lə Bonamute Yesu eto diyi nəmə əsuə.
15 Lə nnya mimfo nyamfo kenke minɔ nko esoo, minka nsusu búləkə miə eni lə nka mi ɔflɔ bɔyɛ bə lə mi disuəyuə lə diyifo sinuə.
16 Tutɛɛ, eni lə mbə nyɛ mfó lə ntɔ lə Makedoniaa, ku lə nlɛ businkli nlɛ bubəə, bə lə bɛwunsəko mɛ lə nsu Yudea.
17 Se mínləkə mɔ nsusu miə lə nyifo nkoo, bote nyamfo nlɛ bə meenyifo asa lə kusu əsuə? Nya bote nyamfo nlɛ bə kawunsiə kamfo eto nsusu meefi keyifo asa fe utidi wə laatsyi wə nsusu kawuninsə mləməmlə katɛyi nkə, ee ku owo lə lefe lɔni nəmə ke əsuə?
18 Bomu fe kase Onanto laatɛyi ɔnukualɛɛ, nko ke ini lesa saa nə bɔ́wɔni bótsyese mi ni nɛ. Nya inni fe kase utidi laakpɔ katɛyi nkə ee kesinkli katɛyi nkə owo, inni.
19 Onanto eto Ubi Yesu Kristo eto ditiki nə mɔ ku Silvano ku Timoteo lébe letsya

bútə mii, inni nwə laatɛyi nkə ee usi ɔtɛyi nkə owo tsya. Bomu uyifo nwə eto ditiki ni ee lefe saa.
20 Itsyise Onanto eto kɛnyɛ saa ka ɔ́tɛyi útsyəə, əbə itə ɛyɛ lə Yesu Kristo əsuə. Nyamfo eso boatɛyi ɛyɛ lə wə əsuə boənkə, “Ibə itə nko.” Bə lə bufi atɛsə butə Onanto.
21 Onanto ətə nkə bo ku mimblɛ kenke yifo bani ku Kristo nya wə kosate díləkə bo útsyə nkə buyifo wə kekyifo.
22 Wə ni nwə dítəkə bo léba útsyə úfi óte nkə wə mbə bo lefe saa, nya úfi Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ókpe bo lə akɔɛsi fenkə lekpotsyətsyə itə lə asa nnya kenke buubə boofo butsyiko lə wə ani.
23 Onanto ni adansiɛ lə mɔ ku mi nti nkə kaminsə mínyə mi eso mínnyɛ Korinto busu nɛ.
24 Inni bənkə lə bufi lesa nə bofo bɔnɔ bɔnyinkə mi bokpe eso, itsyise mi bofokanɔ fe diŋ́yə kekleke koko. Nyaso bɔnlɛ keyifo buyifo ku mi bə lə binyə disuəyuə nɛ.

2

1 Nyaso nyifo mɔ nsusu minkə mensiembubə mi ɔflɔ bə lə mbə nló mi ani.
2 Itsyise lə mbə nló mi anii, owoe nsi lɔɔkɛ wə lookpe mɛ disuəyuə, enso mimba mə ke mintə ani léló mfó?
3 Nyaso míwɔni kukue kekleke nkomə míntsyese mi nɛ, itsyise mánla miə lə mbə mfó, yuutə buitə bə ani ló mɛ. Fɛɛ mi ni betidi ba ele bə bekpe mɛ disuəyuə nɛ. Nya mfo nnɔ miə lə nlɛ disuəyuə bunyəə, mi tsya əənyə disuəyuə nkomə ke.
4 Sitintii, kukue ko míwɔni míntə mi mfóo, nwɔni ko lə bulə kpə ku lə binəntu əsuə. Nya mánwɔni ko bə lə itə ani lə eló mi kutsyuə, bomu bə le binyə bitsyə lekpo kase maala mi sitinti eso.

Paulo Éfi Obuayifo Utsyuə Eto Lebua Ɔtsyɛ Wə.

5 Nyaso lə utsyuə útə ani áló utsyəə, inni mɔ mate ete úyifo nko. Bomu boofo bɔtɛyi lə kusu kutsyuə əsuə boə bomblɛ kenke utə ani léló. Fɛɛ manla miə boəkə wə kotomɛ bosonsə.
6 Kase mi kpə díkənə utidi əmfo koto lə mi ntii, əsiə itə wə.
7 Nyaso bifi lesa nə úyifo bɛtsyɛ wə lə bekpe wə nkɛale bə lə ɛyɛ wə bulə lə eló wə ani kenke.
8 Lə nyamfo esoo, nlɛ mi lekpakpa miə bekpe wə nkɛale lə biləkə bete wə biə bisi biala wə sitinti.
9 Nwɔni mi kukue komfo itsyise nla miə lə mfi nto mi mbe miə biŋ́yə kekleke ku lə bietsyue asa nnya kenke maate mi koto lefe saa.
10 Lə bífi utsyuə eto botakebu bɛtsyɛ wəə, mintsya éfi ntsyɛ wə. Nya lə mfi botakebu butsyuə ntsyɛ lə butsyuə kpe bə ele bə mfi ntsyɛ kulaa tsyaa, lə mi eso mímfi míntsyɛ lə Kristo eto ənəmi.
11 Nnyifo nyamfo nko lə kase Obonsam ləmbotafa mi, itsyise buyi wə kobe.

Paulo Ála Nkə Lə Ɔnɔ Mə Etiki Lə Tito Ɔflɔ.

12 Se mínsu míndufə Troas eto Umə miə lə nsu mbe Ditiki Sɛɛ nəmə letsya itsyi lə Kristo əsuəə, nnyə miə Bonamute ébɔsini kusu itə keyifo kamə lə mfó.
13 Fɛɛ ílə mɛ tinti itsyise mənnyə mɔ ɔyimisani Tito mfó. Lə nyaso ntɔ kusu nya mímfe mínsu Makedonia.

Boətəkə Kato Lə Kristo Eso.

14 Fɛɛ boasɔ Onanto ani! Nya ɛyɛ lə lɔniyifoyifo ku Kristoo, Onanto aayɛnko bo lefe saa fe ndomufɔ ba ləətəkəko Kristo lə wə katobutəkə eto bɔyɛ əsuə. Nya Onanto aayɛ lə bo əsuə kabe Kristo letsya kate kawunsiə kenke fe kase nnuəbi bo laanyi fififi eto ufiebi laayɛ katsyo kesu kalebe saa.
15 Itsyise buyifo fe ufiebi wə laanyi fififi wə Kristo dífi útə Onanto wə leesensə kesu betidi ba nyɛ lə kusu sɛɛ əsuə itə bofo ku mba nyɛ lə kusu bua əsuə ntɔ lə bonya əsuə.
16 Itə betidi ba lembunyə nkpə manloo, buyifo fe ufiebi wə laate mə bə bonya eto ole beni. Fɛɛ betidi ba luunyə bofoo, buyifo fe ufiebi wə ləətə nkpə manlo itə mə. Nya lə sitinti, owoe loofo keyifo kamfo eto okle buyifo?
17 Bunte fe betidi kpə ba laafo Ditiki Sɛɛ nəmə kayɛnko fe bikə bia baate lə

asi. Fɛɛ se ini Onanto díləkə bo esoo, buyifo bani ku Kristo nya boedi etiki lə ɔnukualɛ əsuə lə Onanto eto ənəmi fe Kristo eto beyifoyifo.

3

Onanto Ǝtə Bo Nkpə Lə Kɛnyɛklekle Fɔfɔ Ǝsuə.

1 Bote nyamfo nlɛ nkə busi bɔlɛ bo əsuə bɔtɛsɛ? Fe kase inte itə betidi bətsyuə sekaa, isi ehiã kukue bofo ketsyiko mi ɔflɔ nye kaboko mi itə bo buləkə kate?
2 Mi kosate ni kukue ko nkpe bo, ko bákawɔni bákpe lə bo ketu kəmiə itə le utsyuə saa loofo bote ku lə okla.
3 Ekpa wuee bə Kristo kosate lɛyɛ lə bo əsuə nya útə nkə bofo bɔnɔ. Nyaso mi ni kukue ko ɔ́wɔni. Inni awɔnisa eto ntu úfi ɔ́wɔni asa nyamfo. Bomu Onanto Eto Lɛwɔnɔ nə nsi nkpə eto əsuəalə úfi ɔ́wɔni nnya. Nya wánwɔni nnya lə aba əsuə fe kase úyifo nnya lə lefe nə léfe mmə, bomu lə betidi eto ketu kəmiə.

Kɛnyɛklekle Fɔfɔ Eto Batɔyɛ.

4 Boofo bɔtɛyi nko boə bokpe kəńyəkɔ ka Onanto dítə bo ɛyɛ lə Kristo əsuə eso.
5 Bumbə kɛnyɛ boofo bɔtɛyi boə bokpe əsuəale lə bo əsuə boafo keyifo kamfo buyifo. Bomu əsuəale nnya nkpe bo etsyi Onanto ɔflɔ.
6 Wə ni nwə díyifo nkə bɔkɛ əsuəale lə bofiani kɛnyɛklekle fɔfɔ kamə eto batɔnkpe. Nya kɛnyɛklɛklɛ fɔfɔ kamfo anyɛ lə afi koko nnya báwɔni bətsyə əsuə. Bomu kayɛ lə Onanto eto Lɛwɔnɔ əsuə. Itsyise afi nya báwɔni bətsyəə, aaboko ukpə. Fɛɛ Onanto eto Lɛwɔnɔ əətə nkpə.
7 Onanto eto afi nnya báwɔni kokoko mfóo, eyifo etiki nnya báwɔni bətəkə lə aba əsuə. Nya lefe nə béfi nnya bətə betidi, Onanto eto diyənde ətə bə Moses eto ənəmi əyənde. Nya íte bə diyənde nəmə ələkə ibu lə Moses eto ənəmi tsyaa, Israel bebi mámfo buńyə kabe wə ənəmi. Nya lə afi nnya laafo bo dikpənkpi bolo ələkə əsuə ete ku Onanto eto diyənde nkoo,
8 nya lɛ wə Lɛwɔnɔ eto lɛbɔbi eto diyənde so ditutɛ famfamfa.
9 Nya lə kɔfi koko ko laalo utidi dikpənkpi áfo diyənde nəmfo eto okle butə, ele bə bote boə Ditiki Sɛɛ nə leeyifo bomba leeyifo kasɛɛ eto diyənde eboso ditutɛ eto lele kenke.
10 Bɔlɛ bɔtɛyi nko itsyise diyənde kplɛ nə nkpe mfo mɔmɔɔ, éyifo dinyəndə nə lɛkɛ kɔ fe lɛni.
11 Nya lə lesa nə lɛkɛ itə lefe kliminti ənyə diyənde nəmfo eto oklee, nyalɛ lesa nə nte itə manlo manlo eto diyənde eboso famfamfa. Ni diyənde so nəmfó kon.
12 Nya se bonkpe kusubebe lə lesa fɔfɔ nə ləmbə kalokɔ esoo, nyaso boedi etiki saa wuee ku ɔkɔɛ nɛ.
13 Nya bunte fe Moses wə dífi ofiamɛ úti wə ənəmi itə lə Israel bebi lə buunnyə bə Onanto eto diyənde nə lɛkɛ lə wə ənəmi lɛ bɔni kalo.
14 Sitintii, mə nsusu mányɛ etsyo, ibə ese lə mi. Ite fe ofiamɛ wə mfo eto okle si uti mə lə nsusu lə balɛ kɔfi koko eto kukue komfo eto ditiki bokla. Itsyise lesa nə hã luutə bələkə ofiamɛ əmfó bato bakpe ni lə utidi lə ufi wə əsuə okpe lə Kristo əsuə.
15 Sitinti ibə ese taa mmii, lə balɛ Moses eto afi eto kukue eto etiki nyamfo boklaa, iyifo fe ofiamɛ əmə si uti mə lə nsusu.
16 Fɛɛ lə utidi átsyi ɔwuninsə úfi əsuə útə Bonamutee, ófiamɛ wə leeti wə nsusuu, aasini nya waanɔ etiki nyamə kasɔ.
17 Nya mɔmɔɔ, Bonamute wə bɔnlɛ bokpadi mfo, ni Lɛwɔnɔ nəmə nɛ. Nya kaka Bonamute eto Lɛwɔnɔ nkpee, əətə kusu itə əsuə əsuə eto busiə.
18 Nya bomba mblɛ kenke ba kulesa saa enti bo lə ənəmi bɔnlɛ Bonamute eto diyənde nəmə buləkə kate wuee. Balɛ bo bɔtsyi kawuninsə kətsyə lə wə ditsyəbi nəmə əsuə nya bo diyənde nəmə nlɛ kato bobe kakpe. Bonamute əmə ni Lɛwɔnɔ nə nlɛ nyamfo buyifo nko nɛ.

4

Bute Fe Ekplibi Nnya Báto.

1 Onanto lə wə kaminsənyənyə əsuəə,
dífi keyifo kamfo ókpe bo lə kɔni. Lə
nyaso ani anló bo lə ke buyifo əsuə.
2 Búləkə ato lə asabiɔmbiɔ ku afanisa
saa buyifo əsuə. Bɔ́ni awɛsu saa ku
Onanto eto ditiki nəmə bɔtsyi kawuninsə
lə kusu saa əsuə. Bomu boələkə
ɔnukualɛ kate. Boəsiə nkpə bo lekpa
wuee lə Onanto eto ənəmi itə utsyuə saa
ebunyə bo ditsyəbi sɛɛ utsyə lekpo.
3 Nya lə Ditiki Sɛɛ nə boabé letsya mfo
eyifo akulasa itə betidi betsyuəə, bete biə
mba nyɛ lə konyasu əsuə ete iyifo
akulasaa itə.
4 Nya betidi bamfó mámfo bánɔ itsyise
kawunsiə kamfo eto olo, Obonsam, éti
mə ənəmi. Nya weeti mə kusu bə
baamfo Ditiki Sɛɛ eto lekpasə nə mə
bunyə. Lekpasə nə laabɔ ketsyi lə Ditiki
Sɛɛ nə ditsyi Kristo eto diyəndе əsuə wə
ni Onanto kosate eto ditsyəbi.
5 Boambe bo kosate eto əsuə letsya
kətə mi, bomu Yesu Kristo ni nwə eto
ditiki boabé letsya kətə mi boə wə ni
Bonamute. Nya bo eyifo beyifoyifo itə mi
lə Yesu eto disi eso.
6 Onanto wə lɛtɛyi lə kawunsiə eto
ketsyikokɔ nkə, “Lekpasə yəndе lɛbɔ
ditsyi ketuntu əsuə,” ke ni Onanto wə
dítə nkə wə lekpasə yəndе lə bo ketu
kəmiə lə ditə nkə bunyə Onanto eto
diyəndе nə nlɛ buyəndе lə Yesu Kristo
eto ənəmi butsyə lekpo.

7 Fɛɛ bomba léfo asafokoya nyamfo
itsyi Onanto ɔflɔɔ, te fe sɛfɔte eto ekplibi.
Nya ite nko lə iləkə eté sitinti bə, inni bo
ɔflɔ əsuəale kplɛ kenke nyamə ditsyi,
bomu itsyi Onanto ɔflɔ.
8 Boənyə kanyi lə lefe kpə əsuə, fɛɛ
bulə bomə aanso bo ani. Yaakpe bo
nsusu bulə, fɛɛ yaanló bo ani.
9 Balo kpə əətəkəko bo, fɛɛ Onanto
aanyani bo kətsyə. Ite bə baayinkə bo
kakpe lə kasɔ tsyaa, bambiasə bo.
10 Lefe saa, bo əsuə eto sinə əənyə
kanyi ka laale Yesu eto ukpə eto okle. Bə
lə nkpə bo bunsi, lə bole Yesu eto nle.
11 Lə sitintii, nkpə bo bunsi kenke kpe
lə ukpə eto bulə kəmiə lə Yesu eto disi
eso bə lə bənyə Yesu eto nkpə eto
ditsyəbi lə bo əsuə eto sinə bətsyə lekpo
lə bo.
12 Lə mmə esoo, ukpə lɛ keyifo lə bo
lefe saa, fɛɛ nkpə lɛ keyifo lə mi əsuə.
13 Báwɔni lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
əsuə bənkə, “Mfo nnɔ, nyaso mímbe wə
letsya nɛ.” Nko ke ini bə bo tsya áfo
bɔ́nɔ eso bóbe Ditiki Sɛɛ nəmə letsya nɛ.
14 Nya buyi boə Onanto wə létakasə
Bonamute Yesu utsyiko ɔkɔmə́ óboko
nkpəə, wə əmə ke ebotakasə bo tsya ku
Yesu oboko nkpə nya wookpa bo ku mi
kenke oboko wə ənəmi.
15 Mi lɛlɛkəsə eso asa nyamfo kenke
nte nko. Nya kase mba Onanto nlɛ wə
lefonə bote nlɛ bufui kakpe, ebutə bə mə
lɛninsɔ lə lebe kato lekpe bə lə befi
batɛsə Onanto.

Buunyə Dibu Ku Dusuənyuə Kpə.

16 Lə nyamfo eso boəntə ani laalo bo,
lə bo əsuə eto sinə lɛ buku kulaa tsyaa,
buyi boə bo lɛwɔnɔ kəmiə eto nkpə lɛ
boto kətəkə lefe saa.
17 Nya kanyi sɛkɛ ka bɔnlɛ bunyə
mɔmɔɔ, embutsyə ɛklɛ, bomu bɔlɔ kanlɛ
bo əsuə kətsyə itə diyəndе kplɛ nə
ləmbə kalosəkɔ. Boəmbofo ni bufi katesɛ
ko kanyi saa.
18 Inni asa nnya boənyə əsuə boefi bo
ənəmi kətəkə, bomu lə asa nnya
boənnyə əsuə. Nya asa nnya boənyə ku
ənəmi te itə lefe kliminti ditsyuə ete.
Nya nnya bo ənəmi lembofo bunyəə, te
itə lefe saa.

5

1 Nya lə bo əsuə eto sinə sia ni dibú nə
kafo boəsiə lə kasɔ mfo abaa, bokpe diyo
bamba lə Onanto eto Umə kato. Nya diyo
nəmfoo, wə kosate dífi wə ani óto, nya
diuńyə lefe saa.
2 Nya lefe nə əsuə bunsi lə kasɔ mfo lə
sinə əsuəə, boala kawɔnɔ. Nya boabe
kusu kekleke boə lə bofo Onanto eto
sekakedikɔ eto umə eto əsuə eto sinə.
3 Nya lə bofo kato eto əsuə eto sinə
siamfo, yensiembutsyə fe busi leya.
4 Nya se bunsi lə kasɔ kamfo eto sinə
eto dibú kafo, busi boala kawɔnɔ lə bulə
əsuə. Nya inni bənkə bola boə lə bɔbɔ lə
kasɔ kamfo eto sinə əsuə. Bomu bola
boə lə bofo Onanto eto sekakedikɔ eto

sinə buti lə əsuə bə lə sinə sia ləənkpə lə sefo nsia ləəkpə eto kɛnyɛ kenke.
5 Onanto ni nwə lɛlɔ bo utsyə itə nko eto bofloma bomfo eto bubə. Nya úfi wə Lɛwɔnɔ útə bo fe lesa nə bufi bɔnlɛ kusu bobe uyi bose itə asa nnya kenke ɔ́lɔ utsyə bo eto bubə.
6 Nyamfo eso bonkpe ɔkɔɛ lefe saa nɛ. Nya buyi boənkə lə bokpe lə əsuə eto sinə siamfo əsuə, boanyotɔ Bonamute ɔflɔ nye wə ənəmi.
7 Nya nkpə bo bunsi mfoo, busi mu lə bofokanɔ əsuə. Nya inni lə lesa nə bo ənəmi kənyə lə bote ini.
8 Bokpe ɔkɔɛ tinti nya enkpe bo ɔkɔɛ enso lə boyani əsuə eto sinə siamfo butsyə lə budufə Bonamute eto ku bo ənəmi bomu.
9 Nya lesa nə bɔnlɛ bɔbɛbɛ enso kenke ni bə, bokpe mfo o-o, bokpe lə Onanto eto umə o-o, ele bə buyifo lesa nə luudufə wə ənə.
10 Itsyise ele bə bomblɛ bɔ lɔ Kristo eto ənəmi bə lə okponko bo lekpo. Nya utsyuə saa loofo kayo ka dinyə itə lə nkpə bo usiə lə kawunsiə kamfo. Kase keni o-o, kabua keni o-o, Kristo ebofo wə kayo ɛyɛ lə nkpə bo úsiə lə kasɔ kamfo kɛnyɛ.

Bitə Lə Lɔniyifoyifo Lə Ləkə Bo Ku Onanto Nti Ɛyɛ Lə Kristo Ǝsuə.

11 Se bunyi boə ele bə bote Bonamute əmə sikpii, eso boakplatsya kefi nya kakpe betidi bamba əsuə bə mə tsya yifo nko. Onanto wə yi kase bunte kenke nya mfo nnɔ miə mi tsya yi bo ditsyəbi taa utu kəmiə.
12 Inni bənkə busi bɔlɛ bo əsuə bɔtɛsə kate mi, bomu bɔlɛ bokplatsya boə boətə mi lə bebesə əsuə kato lə bo disi eso. Nnla miə binyə kəńyənkɔ befo mbuayɛ butə betidi ba leefi əsuə eto dinyəsa kabesə əsuə kato, nya inni bə lə ditsyəbi sɛɛ eso.
13 Lə iyifo bətsyuə fe betidi ba disi lebia bunii, nyalɛ itsyi lə keyifo ka boeyifo əsuə ɛyɛ lə Onanto wə boala eso. Nya lə disi mambia boo, ite nko itə mi lɛlɛkɛsə.
14 Kristo eto lelabi nə onkpe itə bo eyi bo əsuə. Nya se ekpako bo boə utidi ɔni ete díkpə lə betidi ba kenke eto disi esoo, nyamfo lɛ bote bə bomblɛ díkpə.
15 Kristo əkpə lə betidi ba kenke eto disi bə lə mba nsi nkpə, mensisiə nkpə itə mə əsuə nye mə lelabi. Bomu lə bəsiə nkpə itə Kristo wə díkpə lə mə disi esoo, wə batakasə betsyiko ɔkɔmə.
16 Nya lə nyamfo eto kamaa, boensiemfi kawunsiə kamfo eto betidi eto kɛnyɛ kakponko kuutsyuə lekpo. Ite bə bókponko Kristo lekpo lə kusu komfo əsuə lə lefe nə léfe mməə, mɔmɔɔ, boesienyifo nko.
17 Nyaso lə utsyuə ku Kristo éyifo banii, útə nkə ofiani utidi fɔfɔ. Nya wə utidi eto ditsyəbi koko nəmə ébubə lefe. Nya lɛfɔfɔ ébubə lefo lə ni kɛnyɛ.
18 Onanto ni nwə díyifo asa nyamfo kenke. Nya úləkə asa nnya lébiasə bo ku wə nti bə lə buyifo bani ku wə ɛyɛ lə Kristo əsuə. Nya wə ke ni nwə dífi keyifo kamfo ókpe bo lə ani nkə lə bunə betidi bamba boboko wə ɔflɔ lə ɔlɔ mə ku wə nti bafiani bahɔ.
19 Nya letsyabebe nəmfo ni nkə, Onanto, ɛyɛ lə Kristo əsuəə, ɔ́lɔ wə ku betidi ba kenke eto nti. Nya úləkə ato lə mə abuayifoyifo kenke əsuə. Nya keyifo ka úfi ókpe bo lə kɔni ni nkə, lə bɔtɛyi betidi ba kenke ditiki nə díyifo mə wə bahɔ.
20 Nya bo buni nyə lə Kristo eto kɛnyɛ. Nya Onanto kosate ni nwə nyə lə bo əsuə ɔnlɛ mi kɔlɛ bɔlɛ. Nyamfo eso bunyə lə Kristo eto kɛnyɛ bɔnlɛ mi lekpakpa boə bitə lə balɔ mi ku Onanto eto nti.
21 Kristo ménnyifo lebua saa. Fɛɛ lə bo disi esoo, Onanto eyifo wə ófo bo abua útsyi, bə lə buyifo bani ku wə, lə bofiani mba nyɛ lə kusu sɛɛ əsuə lə Onanto eto ənəmi.

6

1 Se ini bonko Onanto nyɛ bɔnlɛ keyifo esoo, bɔlɛ mi lekpakpa boə mimba díkafo Onanto eto lefonəə, biambiasə ni.
2 Itsyise Onanto átɛyi nkə,
“Se lefe léyo bə nnyə fə kaminsəə,
nnɔ fə olatoto.
Nya se éyo diyi nə ele bə mmfo fə tsyaa,
nwunsəko fə.”

Bɛnɔ! Nlɛ mi bɔtɛyi minkə mɔmɔ ni lefe nə ele bə Onanto nyə mi kaminsə nɛ. Nya mmi ni diyi nə ele bə Onanto fo fə lə nkpə nɛ.

Paulo Ǝnyə Kanyi.

3 Boanla boə kuutsyuə saa nyə kabua lə bo keyifo əsuə. Lə nyaso boanla boə boeyifo kulesa nə luuti kuutsyuə saa bofokanɔ eto kusu.
4 Bomu lə lesa saa nə boeyifo əsuəə, boələkə kate wuee boə Onanto eto beyifoyifo buni. Boəńyə kekleke lə kusu saa əsuə, lə bulə əsuə ku lə kanyinyənyə əsuə ku lə ohiã kəmiə.
5 Lə báblɛ bo nye bákpe bo lə Aba eto diyo nye báyele bo nye búyifo keyifo bosonsə əsuə nye bóənnyə lefe bolabe selabe nye búsiə kukpɛnsɛ tsya.
6 Boələkə kate boə buyifo Onanto eto beyifoyifo ɛyɛ lə kase boalɛ əsuə kɛnkɛ lə kobe ku dibusə ku kafo ɛkpɛ əsuə. Nya Onanto eto Lɛwɔnɔ nsi ko bo nya boala betidi ku kafo faa.
7 Boanwɛ betidi lə bo Ditiki Sɛɛ eto letsyabebe əsuə. Nya Onanto eto əsuəale nnya ntəkəko bo tsya aate nkə buyifo wə beyifoyifo. Bo nkpə sɛɛ siəsiə eyifo fe bemamakə bia boefi kakpɔ lema, kata bo əsuə disi tsya.
8 Bətsyuə əətə bo dibu nya bətsyuə tsya laakpe bo kofani. Bətsyuə aaka bo nya bətsyuə tsya laatɛsə bo. Betidi əənyə bo fe badia, fɛɛ ditiki eto ɔnukualɛ ni nə boatɛyi.
9 Betidi eyifo fe benyi bo, fɛɛ beyi bo kenke. Fe búkpə, fɛɛ busi nkpə! Bənə bo koto sitinti, tsya bánlo bo.
10 Ite bə beefi bo fe baminsətidi tsyaa, bɔlɛ disuəyuə bunyə lefe saa. Bəənyə bo fe bakombo, fɛɛ boətə betidi laafiani Onanto eto umə eto batabinyə. Bəənyə bo fe betidi ba kulesa lente. Fɛɛ bo bomu lesa saa nte nɛ.
11 Bo bayimi, Korintofɔ, búdi mi etiki kafo faa nya búmenkli bo akɔɛsi faa bútə mi.
12 Inni bo dímansini bo akɔɛsi bútə mi! Mi, bomu, dímansini mi akɔɛsi bítə bo.
13 Nnlɛ mi etiki budi mɔmɔ fe kase ubianto leedi wə bebi etiki. Nya fe kase búmenkli bo akɔɛsi bófo mii, mi tsya menkli mi akɔɛsi bitə bo lə befo bo nko.

Mimba Ni Bafokanɔfɔ Ku Mamfokanɔfɔ Eni Bani.

14 Bebe biə mimba ni bafokanɔfɔ ku mba ni mamfokanɔfɔ menyifo bani. Itsyise lesa nə nyɛ lə kusu əsuə ku lesa nə lannyɛ lə kusu əsuə əmbofo bɔkɔ keyifo lesa lɔni kon. Nko ke diyənde ku ketuntu lembofo bɔkɛ lə kalebe kani nɛ.
15 Kristo ku Obonsam embofo bani buyifo. Nko ini bə nwə léfo ɔ́nɔ ku nwə dímamfo ɔ́nɔ əmbofo bani buyifo nɛ.
16 Ntsyə difiəyo ku Lenantoyo loofo bɔkɔ kakɛ lə kalebe kani? Nyaso bo tsya mənńyə butə difiəyo, itsyise bo ni Onanto wə leenkpə eto kakɛnkɔ nye kəsiəkɔ. Fe kase Onanto kosate lɛtɛyi nkə, “Muutsyə kəsiəkɔ lə mə nti nya muusiəko mə, nya moofiani mə Onanto, nya mə tsya loofiani mɔ betidi.”
17 Nyaso Bonamute lɛ wə betidi bɔtɛyi nkə,
“Bɛbɔ lə mə nti,
nya biləkə mi əsuə bitsyiko lə betidi
ba ləətə bəfiə kedi nti.
Bientidi mə asa nnya laanansə əsuə mfó,
nya moofo mi atuu.
18 Nya moofiani mi Anto,
nya mi tsya loofiani mɔ bebisani ku
bebisio.
Nko Bonamute Ǝsuəalenyə Kenke lɛtɛyi
nɛ.”

7

1 Mɔ bayimi lala, se Onanto dítsyə bo nyamfo kenke eto kɛnyɛ esoo, bitə lə buyifo bo əsuə kɛnkɛ, lə buləkə bo əsuə butsyiko lə lesa saa nə loonansə bo əsuə eto sinə ku lɛwɔnɔ. Nya lə buyifo bo əsuə kɛnkɛ butə Onanto, se boebu wə nya boate wə sikpi eso.

Paulo Ǝnyə Disuəyuə Se Korintofɔ Lɛtsyi Mə Nkpə Báwuninsə.

2 Bifi lelabi bitə bo lə mi akɔɛsi. Bóanta kuutsyuə saa búbu nya bóantafa mi kuutsyuə saa ku bɔ́wɛ kutsyuə saa bókpe.
3 Minlɛ nyamfo bɔtɛyi lə nlo mi dikpi. Itsyise mɔ́tɛyi mi lə lefe ditsyuə léfe miə, bóla mi asa sitinti bə lə ukpə kəmiə o-o, nkpə kəmiə o-o, kulesa embofo bo nti busensə.

4 Mmfo mi nnɔ tinti! Nya maasɔ
lɛkɔɛsi kabesə əsuə kato lə mi disi. Lə mi
kanyinyənyə əsuə tsyaa, məəmuə utu
kalɛ lə disuəyuə nə diyi mɛ əsuə kenke
lə mi eso!
5 Se búsu búdufə Makedonia kulaa
tsyaa, boeńyə lefe butsyə ɔnwɛ saa. Bulə
kpə etu bo, betidi ədiənko bo lə kalebe
saa. Nya betidi díkakpɔnko bo nya
búkate sikpi.
6 Fɛɛ Onanto wə laamansə betidi ba
nlɛ nku buwi ku nkuɛnlo lɛkɔɔ, ákpe bo
nkɛale se Tito dítsyi mi ɔflɔ úbə údufə.
7 Nya inni wə bubə mate ete dítə bə
búnyə disuəyuə. Bomu ɔ́tɛyi bo kase
békpe wə otsyekle nya lɛkɛ wə ɔkɔɛ nya
ɔ́tɛyi kase béla kekleke biə biənyə mɛ lə
befo mɛ kafo faa, ku kase ílə mi itə mɛ lə
nnya díbə əsuə ku kase bíńyə mə kama
kekleke lə beta mɛ disi. Nyamfo eso
minsi mínyə disuəyuə tinti minso nɛ.
8 Kukue ko míwɔni míntə mii, álo mi
ani tinti. Fɛɛ yɛnlɛ mɛ bə nwɔni ko ntə
mi. Ite bə kukue ko míntsyese mi álo mi
ani tsyaa, álo mi ani itə lefe kliminti ete.
Tutɛɛ, ílə mɛ,
9 fɛɛ mɔmɔɔ, nlɛ disuəyuə bunyə. Inni
nnya ani lélo mi eso, bomu bə ítə bə mi
lebua nə bíyifo éfi mi nya bɛtsyi
bɛwuninsə lə nnya eso. Se bínyə kanyi fe
kase Onanto lélaa, nyaso bóenyifo mi
kabua saa lə nnya əsuə.
10 Nya lə utsyuə ənyə kanyi fe kase
Onanto laalaa, wəənyə bɔtsyi kawuninsə
nya baafo wə lə nkpə, itə yensiənlə wə.
Fɛɛ lə utsyuə əənyə kanyi lə kawunsiə
eto bola əsuəə, ukpə hã wuunyə utə wə
əsuə.
11 Bebe kase kanyi kamfo eto okle ka
Onanto lɛbɛbɛ útə mi nlɛ keyifo lə mi
əsuə. Itə biakplatsya kekleke keyifo asa
kələkə əsuə ketsyiko lə lebuayifoyifo
əsuə, kəsiə nkpə sɛɛ. Itə biantɔnɔko asa
nnya ləmbə kɔnɔ eto buyifo nya itə biate
sikpi. Itə biabe kusu itə asa nnya luubə
nya biankpe otsyekle lə asabuyifo əsuə
ku itə biala biə bənə nwə leeyifo kabua
koto. Lə asa nnya kenke əsuə, bíləkə
bete fe mba nyɛ lə kusu əsuə, ba kabua
saa ləmbə lə əsuə lə etiki nyamə əsuə.
12 Nya ite bə ńwɔni kukue komfo
ntsyese mi tsyaa, ini lə nwə díyifo kabua
nye nwə báta bébu eso. Bomu ńwɔni ko
miə lə Onanto eto ənəmii, nləkə nte mi
kase dibu biətə bo mfui tinti.
13 Nyamfo kenke lékpe bo nkɛale nɛ.
Inni bə ékpe bo nkɛale ete, bomu lə
kase Tito lékpe bo disuəyuə ku wə
disuəyuə nə únyə ku kase bɛwunsə
békpe wə anyɔ eso. Itsyise mimblɛ ətə
bə wə nsusu əsiə kasɔ buɛɛ.
14 Bíəntə ndi kofani lə wə ənəmi se
mímbesə əsuə kato lə mi disi eso. Nya lə
kase lesa saa nə bɔ́tɛyi mi eyifo
ɔnukualɛɛ, nyaso kase bɔ́sɔ lɛkɔɛsi lə mi
əsuə bútə Tito tsyaa, əbə itə itsyise ɛyɛ lə
kusu əsuə.
15 Nyaso wə lelabi itə aabe kakanwu lə
okloma kase bítsyue wə asatete koto ku
kase béfo wə lə əsuə kasɔ bobokosə ku
dibu əsuə eso.
16 Iyifo mɛ disuəyuə bə moofo mi bofo
kanɔ lə kusu saa əsuə.

8

Bitə Betidi Asa Kafo Faa.

1 Mɔ bayimi, bola boə bete asa nnya
Onanto díyifo útə bafokanɔfɔ eto
etsyukpa nnya kenke nkpe lə Makedonia
ɛyɛ lə wə lefonə əsuə.
2 Bédufə lə boto kabe kekleke əsuə ɛyɛ
lə bulə bo dítu mə əsuə eso. Fɛɛ lə
nyamfo kenke kamaa, bəńyə disuəyuə
tinti nya béyifo kafo ɛkpɛ bətə betidi asa
kpə ku kafo faa, ite bə beyifo bakombo
tinti kulaa tsya fɛ.
3 Moofo bɔtɛyi miə bətə betidi asa fe
kase boofo. Nya nlɛ mi bɔtɛyi lə
ɔnukualɛ əsuə minkə, bətə asa básonsə
kase inte mə kulaa tsya lə mə kosate eto
lelabi faa əsuə. Lə mə kosate eto kafo
faa əsuəə,
4 bálɛ boo lekpakpa sitinti bə lə butə
mə kusu lə bawunsəko betidi ba leeyifo
Onanto eto keyifo lə Yudea eto kasɔ əsuə.
5 Nya asa nnya béyifo mfóo, so kase bo
kosate lébe kusu boə bátafo buyifo!
Tutɛɛ, béfi mə əsuə bətə Bonamute nya
lə nnya kamaa, lə Onanto eto lelabi əsuə,
báyani mə əsuə bətə bo tsya.
6 Lə nyamfo esoo, bɔ́tɛyi Tito wə dítsyə
keyifo kamfo kasɔ lə mi nti boə, úsukosə

lə ɔwunsəko mi lə belosə lelabi eto keyifo kamfo.
7 Mɔmɔɔ, bíusu sɛtɔ lə lesa saa nə nkpe mi əsuə. Sitintii, bíusu sɛtɔ lə mi bofokanɔ ku etikididi ku kobetete ku otsyekle kpekpe ku kase biala bo tsya əsuə. Nyaso bola boə bekpe nkɛale lə bisu sɛtɔ̃ lə mi lelabi faa eto asatətə nyamfo əsuə nko tsya.
8 Inni kɔfi minlɛ mi bokpe, bomu mfi lekplatsya nə betidi bamba nlɛɛ, bufi kakatesə ko mi lele lə mbe lə mi ditidila tsya eyifo lelabi tinti.
9 Itsyise biyi kase Bonamute Yesu Kristo dífi lefonə útə mi. Nya ite bə otabinyə uni tsyaa, úyifo wə əsuə okombo lə mi disi eso bə lə ɛyɛ lə wə sekombo əsuəə, uyifo mi batabinyə.
10 Nsusu bo muutə mi ni bənkə yɔɔlɛkɛ bə belosə mɔmɔɔ, keyifo ka bítsyə kasɔ lɛlɛko. Mi ni betutɛ ba dítsyə kasɔ nyamfo buyifo nya bini betidi tutɛ kulaa tsya lə nsusu bomfo eto bufi əsuə.
11 Nya fe kase bífi lelabi bítsyə keyifo kamfo kasɔɔ, bisukosə ke sɛtɔ fe kase ini mi kosate dífi nnya buyifo eto nsusu bomə. Nya bífi lesa nə nte mi biyifo ke belosə.
12 Lə iyifo mi lelabi kekleke biə biətə betidi asaa, Onanto ebofo lesa nə nte mi biə biətə. Nya inni lə lesa nə lente mi əsuə.
13-14 Inni bɔtɛyi minlɛ miə meeyifo lə itə betidi bamba eto bitsyikə lə biyifo fomflo, lə nyifo mi bele lə bɛkɛ kalende, fɛɛ se asa kpə nte mi mɔmɔ esoo, ɛlɛkɛ bə bɛwunsəko mba inte. Nya lefe nə ehiã mi fɛ kpə nte mə tsyaa, bɔɔwunsəko mi. Lə ibə nkoo, ete bɛwunsəko bətsyuə lə kase ińyə itə nɛ.
15 Nko seka báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue nɛ bənkə, “Nwə dínyə bikə kpəə, mənnyə kpə osonsə nya nwə dínyə sɛkɛɛ, klolesa máhiã wə.”

Bátsyese Tito Ku Wə Bayɛtsyuə Korinto.

16 Boasɔ Onanto ani, itsyise útə ənəmi ásɛ Tito nkə lə ɔwunsəko mi fe kase bola boə boawunsəko mi.
17 Se bɔ́tɔ butsyiko wə ɔflɔ boə ubə ɔwunsəko mii, ɔ́tɔnɔ itsyise iyifo wə lelabi nko, nkə lə ubə ɔwunsə, inni lə kase bɔ́tɔ wə eso, bomu iyifo wə lelabi nko, nkə lə ubə mi ɔflɔ.
18 Nya kamaa, bɔlɛ Tito ku ɔyimisani wə nkpe dibu lə bafokanɔfɔ kenke nti botsyese mi lə kase woedi etiki kesensə Ditiki Sɛɛ nəmə eso.
19 Lə nnya kamaa, uyifo utidi wə bafokanɔfɔ eto etsyukpa díləkə bə utəkəko bo lə ubə ɔwunsə lə lelabi eto əsuəbufikətə eto keyifo ka boeyifo kefi atɛsə kətə Bonamute lə bufi bote tsya bənkə iyifo bo lelabi boə boawunsəko bətsyuə.
20 Bɔlɛ bo əsuə kukɔnɔ nya boalɛ ola kukɔnɔ ətəsa asa nnya betidi dítə bo ku kafo faa mfó tsya, le kase kuutsyuə saa lembubə okpe kənə ku bo lə kase bɔnlɛ atabi nyamə buyifoko əsuə.
21 Itsyise inni lə Bonamute eto ənəmi mate ete bola boə boeyifo lesa nə lɛlɛkɛ, bomu lə betidi kenke eto ənəmi tsya.
22 Nyamfo esoo, búfi bo ɔyimi əmfo bɔ́kɔ ku mə bótsyese mi nɛ. Bóto wə bóbe kpə búnyə boə bófo wə bɔ́nɔ nya buyi wə bə okpe otsyekle tinti. Nya se ófo mi ɔ́nɔ nko esoo, iyifo wə lelabi kekleke nkə woawunsəko mi.
23 Nya itsyi lə Tito əsuəə, uyifo mɔ ɔyɛtsyuə kekleke wə leeyifo keyifo ku mɛ kefi kawumsəko mi. Nya bayimi fɛfɛ ba nyɛ ku wəə, ni bafokanɔfɔ eto etsyukpa eto bənyɛsiə. Nya beefi dibu kətə Kristo.
24 Nyaso biləkə mi lelabi bete mə lə bafokanɔfɔ fɛfɛ kenke lə bənyə lə bate sitinti bə, ɔnukualɛ ini bə nyamfo eso boabesə əsuə kato lə mə disi nɛ.

9

Bɔwunsəko Butə Kristofɔ Bamba.

1 Nyə miə yanle bə nsi nwɔni kukue ntə mi itsyi lə bɔwunsəko bo ele bə butə Onanto eto bafokanɔfɔ lə Yudea eto kasɔ.
2 Nyi minkə iyifo mi lelabi biə biawunsəko betidi bamfó. Nya maasɔ lɛkɔɛsi lə mi disi lə nyamfo əsuə lefe saa kate bafokanɔfɔ nkpe lə Makedonia. Ntɛyi mə minkə bayimi ba nkpe lə Akaia eto kasɔɔ, əmuə əsuə bətsyə taa lɛlɛko bə buutə bɔwunsəko bomfo. Nya itsyi lə mi ute bokpe lə nnya əsuə, nya lésanklisə mə nti betidi kpə nɛ.

3 Nya mɔmɔɔ, nlɛ bayimi bamfo
botsyese mi bə lə bənyə bə bo əsuə
katobesəbesə lə mi disii, eni bimba. Nya
fe kase maatɛyi mə lefe saa, nla miə
biumuə əsuə bitsyə ku mi bɔwunsəko.
4 Nya lə nnya ete bayimi ba nkpe lə
Makedonia bətsyuə dítəkəko mɛ bəbə
mi ɔflɔ nya bəbə bənyə bə bíəmmuə
əsuə bítsyə fe kase míntɛyii, bo ku mi ta
eto ənəmi ebokpoo kasɔ sitinti, tsya fɛɛ
mi kole eboso le kase bufi ənəmi butəkə
lə mi əsuə eso.
5 Nyamfo eso mímbu miə efe bə
ntsyese bayimi bamfo mi ntɔnsə nɛ. Be
lə bawunsəko mi bɛbɛ ətəsa nnya bɛtɛyi
biə biutə bitsyə fɛ lə mbə ndufə. Nyamfo
loote bə mi kətə kamə eyifo lesa nə bítə
ku kafo faa. Inni bə kuutsyuə lɛnyinkə
mi ókpe eso bɛnlɛ asa nyamə butə.

Onanto Aala Utidi Wə Ləətə Lesa Ku Kafo Faa.

6 Bekloma biə utidi wə laato asa sɛkɛɛ,
sɛkɛ ete wuufəsə. Nya nwə laato asa
kpəə, nko ke wuufəsə asa kpə tsya nɛ.
7 Nyaso mi utsyuə saa tə lesa nə wə
kosate léla nkə wəətə kafo faa. Nya inni
ku kanyinyənyə nye iyifo fe kuutsyuə
ńyə kuutsyuə lə əsuə fɛ útə nnya. Itsyise
Onanto aala nwə ləətə lesa ku disuəyuə.
8 Nya Onanto ebofo fə lesa saa butə
enso kase lehiã fə. Itə bə lə lefe saa
əbɔkɛ kpə nya foofo keyifo sɛɛ saa
buyifo ku nnya.
9 Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue átɛyi itsyi
lə utidi əmfo eto okle əsuə nkə,
“Wə ləətə betidi ba ni bakombo asa ku
kafo faa,
nya wə kafoɛkpɛ te lefe saa.”
10 Onanto wə ləətə ɔkuɛmfo eyibibi nkə
oto nya woənyə didisa kedii, ebutə fə
eyibibi nnya kenke lefe itə fə. Nya wuutə
yoobe itə fə didisa kpə itsyi lə fə lefonə
eto keyifo itə betidi kpə eso.
11 Wuutə nkə asa kpə kɛ fə lefe saa bə lə
ekeyifo kafoɛkpɛ, bə betidi kpə ebɔsɔ
Onanto ani ɛyɛ lə fə ətəsa nnya baafo
kayɛnko lə bo əsuə eso.

12 Itsyise bɔwunsəko bo biətəə,
aawunsəko Onanto eto betidi. Fɛɛ isi
ensoo, yəətə Onanto lɛninsɔ kpə lefe saa.
13 Nya lə bɔwunsəko bomfo eto nnya
laabɔ ketsyiko lə nnya əsuəə, betidi kpə
ebufi atɛsə bətə Onanto lə bofokanɔ
nkpe mi lə Kristo eto Ditiki Sɛɛ nə béfo
bɛnɔ, ku mi kafoɛkpɛ ka bifi bitə mə ku
utsyuə saa.
14 Nya lə lelabi kplɛ əsuəə, mə eboto
ola lə mi disi lə lefonə kpə nə Onanto
ditə mi eso.
15 Bitə bɔsɔ Onanto ani lə wə ditəsa nə
boebofo bɔtɛyi nə úfi útə bo eso.

10

Paulo Áta Disi Keyifo Ka Weeyifo.

1 Mɔ, Paulo, kosate éfi Kristo eto əsuə
kasɔ bokosə bokosə ku əsuə buyuəsə nlɛ
mi kɔlɛ bɔlɛ ku lekpakpalɛlɛ miə mɔ
nwə laabokosə əsuə kasɔ lə mi ənəmi fɛ
meeyifo asa ku utu lə mimbə mi lə ɔflɔ
uni.
2 Lekpakpa minlɛ mi bə lə mbə mi
ɔflɔɔ, biəntə bə etiki kumi ku mi lə
senyanya əsuə. Fɛɛ mi nti eto bətsyuə
ba leebu bənkə kawunsiə kamfo eto
kobe əsuə ete boeyifo bo asa kayɛnkoo,
muunyənki nkpe mə.
3 Sitinti ini bə bokpə lə kawunsiə
kamfo, fɛɛ inni kase kawunsiə kamfo
laakpɔ lema bɔnlɛ bɔkpɔ.
4 Itsyise bemakə bia boefi kakpɔ
lemaa, mentsyi kawunsiə kamfo. Bomu
Onanto eto əsuəale nnya nkpe ale boefi
katsylɔsɔ balo bamə eto ńyənkɔ kekleke
bomə.
5 Boatsylɔsə bidia, bidia eto etikinənə
ku lesa saa nə beefi kataka kəńyə nnya
leeti betidi kusu bə bate Onanto. Nya
boəmuə nsusu saa fe betidi ba lema
lɛkpɔ boə butsyue Kristo koto.
6 Nya lefe nə bunyə buə beyani mi
əsuə kenke bitə Kristo eto ditikii, buunə
koto utsyuə saa ke dímentsyue wə kotoo.
7 Asa nnya ni ənəmi ənəmi eto asa hã
ete bɛnlɛ bobe. Lə mi utsyuə áfo ɔ́nɔ nkə
uyifo Kristo eto olee, okloma nkə fe kase
wuuntsya ni Kristo eto olee, nko ke bo
tsya ńyə butə Kristo nɛ.
8 Nya lə nsɔ lɛkɔɛsi ḿbesə əsuə kato
enso kase ele bə nyifo lə əsuəale nnya
Bonamute dífi útə bo nkə bufi bunə mi
lə bebe lə wə bofokanɔ əsuəə, nya inni

bə lə bufi bunə mi bobokosə kamaa, kofani embɔlɛ mɛ lə nnya əsuə.
9 Məmbola miə bibu biə sikpi minlɛ mi bokpe ɛyɛ lə ekue nnya maawɔni kətə mi əsuə.
10 Lə mi ntii, utsyuə ebɔtɛyi nkə, “Paulo eto ekue nya waawɔni kətə mi eto kɛnyɛ kpe ale ku əsuəale tinti. Fɛɛ lə okpe lə bo ɔflɔɔ, uyuə nya wə etiki əəmbə kasɔnɔnɔ saa.”
11 Nla miə utidi emfo eto okle te nkə, asa nnya boawɔni katsyese mi lə ekue əsuə ku nnya boeyifo lə bokpe mi lə ɔflɔɔ, letetekɛkɛ saa əmbə lə nnya nti.
12 Imbə bo ɔkɔɛ kon tsya boə boefi əsuə bokatesəko betidi ba diyifo fe mba leebu bə bakplɛnyə beni. Beyifo mba leeninə. Beefi mə əsuə kakatesəko mə betsyuə lə mə asayifoyifo əsuə nya mə kosate dítsyə nnya beefi əsuə kakatesəko.
13 Fɛɛ boo, bo əsuə katobesəbesə əmboso kase ińyə itə. Nya boombesə əsuə kato boso keyifo ka Onanto dítə bo nya nka bɔnlɛ buyifo lə mi nti tsyaa, nkpe lə nti.
14 Nya se mi tsya nkpe lə kaka Onanto dítə bo nkə buyifo ke bose esoo, bóenyifo ke bɔyilasə ke kasekɔ. Itsyise bo ni mba dítsyiko mi ɔflɔ bubə ku Kristo eto Ditiki Sɛɛ nəmə.
15 Nyaso boambesə əsuə kato kayila betidi bamba eto keyifo ka béyifo itsyise kaso nka Onanto dítə bo. Bomu bo kusubebe təkə lə mi bofokanɔ eto katobebe əsuə nya lə bofo asa buyifo kaso nko lə mi nti le kase Onanto dítə bo nkə buyifo.
16 Lə nnya kamaa, boofo Ditiki Sɛɛ nəmə bɔtɛyi lə nlebe bo kuutsyuə dímanyɛtɔ óyo tsya. Nya yembudi bə bɔlɛ əsuə kato bobesə lə keyifo ka betidi bamba díyifo əsuə.
17 Nko seka báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə bə, “Nwə ke laala nkə woabesə əsuə katoo, ele bə obesə əsuə kato lə lesa nə Bonamute díyifo əsuə.”
18 Itsyise inni utidi wə laatɛsə wə əsuə ni utidi sɛɛ, bomu nwə Onanto laatɛsə.

11

Məntə Lə Olontidi Obonsam Lə Obiasə Fə Nsusu.

1 Nla miə lə asini ani afo mɛ ku kafo faa, lə nyifo fe nwə leeninə kulaa tsya. Nlɛ fə lekpakpa, fo nnya ətə mɛ nko ete.
2 Maakpɔ kutsyuəsɛ lə mi disi fe kase Onanto leeyifo lə mi disi. Ntɔ mi disi ntə Kristo hã fe kase baatɔ kebitɛ ka lenyitɔ osani disi kətə kusə.
3 Fɛɛ nlɛ sikpi bote miə Obonsam ebobiasə mi nsusu bə biembudi ɔnukualɛ bitə Kristo mate, bisumu wə fe kase bíkeyifo. Nko íbə bə owa əmə efi wə kawɛsu obiasə Eva eto nsusu nɛ.
4 Nlɛ mi nyamfo bɔtɛyi nko itsyise biatɔnɔ mlə kafo utidi saa wə ləəbə katɛyi mi ditiki bamba nə lɛbɔ lete itsyilə lə Yesu wə əsuə bobe letsya butə mi. Nya biafo lɛwɔnɔ ku ditiki nə lɛbɔ lete lə Onanto eto Lɛwɔnɔ ku bo Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə kanɔ.
5 Fɛɛ mfo ńnɔ miə məmbə kasɔ nso betidi bamfó ba bieminkli ani kafo ku kafo faa fe mba diyifo batɔnkpe sɛɛ banso mba bátsyese sitinti.
6 Lə maamfo etiki budi kukɔnɔ tsyaa, inni lə Onanto eto Ditiki Sɛɛ əsuə minyi. Lə ɔnukualɛ əsuəə, bútə bɛnɔ nyamfo kasɔ wuee lə kusu saa kusu əsuə.
7 Lefe nə mímbé Ditiki Sɛɛ nəmə letsya míntə mii, mámfo mi kulesa fe kayofofo seka. Bomu mbokosə mɔ əsuə kasɔ ntə mi bə lə ebesə mi kato. Nyaalɛ se mínyifo nyamfo nko esoo, kabua keni mínyifo?
8 Lefe nə minkɛ mfo keyifo keyifo lə mi nti, etsyukpa bamba díkafo mɛ kayo, boofo bɔtɛyi bə nkeyu mə bə lə mfi nwunsə ko mi.
9 Lefe nə mínkɛ lə mi nti mínkabe mɔ əsuəə, mənlə mi itə bɔwunsəko se atabi lehiã mɛ. Bayimi ba ditsyi Makedonia dikawunsəko mɛ lə lesa saa əsuə. Nya mémfi bulə saa ntəkə mi lə əsuə nya membufi bulə saa tsya mbə nkətəkə mi lə əsuə kulefe.
10 Se Kristo eto ɔnukualɛtiki nkpe lə mɛ esoo, nlɛ bokakase miə kuutsyuə saa embofo mɛ kusu buti lə lɛkɔɛsi nə maasɔ lə ditiki nəmfo əsuə lə Akaia eto kasɔ lə kalebe saa.
11 Bɔtɛyi minlɛ nyamfo nko se manla mi eso lee? Onanto kosate yi nkə maala mi.

12 Muusukosə keyifo ka minlɛ buyifo
nya membofo kulesa intsyiko miə ɔflɔ.
Nya luutə bə mba nlɛ mə əsuə bokpo bə
batɔnkpe beni kabesə əsuə katoo, bayɛ
kusu bunyə katɛyi bənkə keyifo ka banlɛ
akateko nka bɔnlɛ.
13 Betidi bamfó eni batɔnkpe kosate.
Baawɛ betidi katɛyi bidia lə mə keyifo
əsuə. Beeyifo mə əsuə bə lə betidi lə
bənyə mə fe Kristo eto batɔnkpe kosate
beni.
14 Nya nyamfo menyifo lesa fɔfɔ,
itsyise Obonsam aafo əsuə bofloma
keyifo fe kato eto ɔtɔnkpe wə ləəyəndɛ.
15 Nyaso nyamfo menyifo bo naa bə
mba ntəkəko wə aatsyi mə əsuə
kawuninsə keyifo fe basɛɛ ba leeyifo
Onanto eto keyifo. Fɛɛ lə kalosəkɔɔ,
boonyə nnya kayofofo fe kase ińyə itə.

Paulo Ábesə Ǝsuə Kato Lə Asa Nnya Úləkə Óte Ǝsuə.

16 Nsi nlɛ bɔtɛyi miə, kuutsyuə saa
membu nkə meeninə. Fɛɛ lə utsyuə eebu
nkoo, bifi nnya nko bitə mɛ bə moofo
əsuə kato bobesə sɛkɛ ete eso.
17 Nya lesa nə minlɛ bɔtɛyi mfoo, eni
lesa nə Bonamute loola nkə ntɛyi. Fɛɛ
əsuə kato bobesə eto ditiki nə minlɛ
bɔtɛyi mfo, eyifo fe kase nwə leeninə
laabesə əsuə kato kedi ebukitiki.
18 Fɛɛ se betidi kpə leefi kawunsiə
kamfo eto asa kabesə əsuə kato esoo,
bitə lə mintsya lə mbesə əsuə kato sɛkɛ.
19 Se mi kosate diyifo babesibe nko
esoo, nyaso bitsyəsuəko mba leeninə lə
disuəyuə əsuə.
20 Biakɛ lefe kulaa tsya kətə lə utsyuə
efi mi uyifo wə odomunyə nye díyifo mi
lesafimfi, nye otafa mi nye woənyə mi lə
kulesa əsuə nye ɔsɔ mi lə kotosi kulaa
tsya.
21 Fɛɛ boo, iyifo bo kofani bə bóenyifo
mi nyamfo eto okle. Lee bíbu biə eni
búyifo nko?

Fɛɛ lə utsyuə ebofo utu bokpe kabesə
əsuə kato lə lesatsyuə əsuəə, nlɛ etiki
budu fe nwə leeninə lo, nyalɛɛ, mintsya
ebofo utu bokpe nko seka, mbesə əsuə
kato.
22 Bɔtɛyi banlɛ bə Hebrifɔ benii lee?
Mintsya mə mini nɛ. Bɔtɛyi banlɛ bə
Israelfɔ beni lee? Mintsya mə mini nɛ.
Bɔtɛyi banlɛ bə Abraham eto kafo eto
bebi beni tsya lee? Mintsya mə mini nɛ.
23 Kristo eto beyifoyifo beni lee? Nlɛ
etiki budi fenkə nwə disi lebia, fɛɛ etiki
eto ɔnukualɛ ni nlɛkɛ nso mə. Nyifo
keyifo kekleke nso mə, bakpe mɛ lə Aba
eto diyo sesia sesia baso mə. Bablɛ mɛ
tsya sesia sesia baso mə. Nya minkɛ lə
ukpə ku mənkpə eto nti sesia sesia.
24 Sɛnɔ sɔ̃ɔ̃ Yudafɔ lɛblɛ mɛ awosi
ətsyə sɛwɔnɔmbə ku ukue fiofio.
25 Nya Romafɔ lɛblɛ mɛ ku lekete
sitsyə. Báto mɛ aba sɔni. Nsiə lə ɔklɔ
sitsyə nya séba ku mɛ nya míndufə lə
lekpo eto ntu əsuə. Nya lefe lɔnii, nkɛ lə
ntu ketsye kani ku diyi wɔlɔlɔlɔ.

26 Sesia sesia sesia sia mínyɛ kusuu,
ńdufə lə bulə akpa akpa əsuə. Lə mɔ
kusu bɔyɛ kpə kəmiə, ndufə lə ketuyiyi
ku beyu eto ani. Meedufə lə bulə kəmiə
lə mɔ betidi Yudafɔ kosate ku mba lenni
Yudafɔ tsya eto ani. Meedufə lə bulə
əsuə lə kəmə nkplɛ eto betidi eto ani ku
lə ntɛnti. Ńdufə lə bulə lə lekpo əsuə ku
bayimi ba ni bayimi ba ni badia eto ani.
27 Ńkplatsya ńyifo keyifo kekleke.
Mánkɛ lefe nlabe selabe ntsye kpə.
Məəsiə kukpɛnsɛ nya utukɔɛ laalɛ mɛ,
nya lefe kpə maankɛ lesa kedi kemi.
Lɛyɔ aalɛ mɛ, nya məənyə kulesa nə
muufi nti əsuə.
28 Nya ɛkɔ ku nyamfo kenkee, maankɛ
lefe kala kəsiə itsyi lə kase məəsiə kebu
disi lə bafokanɔfɔ eto etsyukpa kpə nnya
nkpe lə nlebe nlebe eto lɛlɛkɛsə əsuə eso.
29 Lə utsyuə əbə kama lə wə bofokanɔ
əsuəə, yəətə bə ani aalo mintsya. Nya lə
bətə utsyuə edufə lə lebua əsuəə, yəələ
mɛ lə utu.

30 Lə ele bə mbesə əsuə katoo, yuutsyi
lə kase minyɔkpɔ eso.
31 Onanto wə ni Bonamute Yesu eto
Anto, wə ni nwə boatɛsɛ lefe saa, wə ni
nwə nyi sitinti nkə asa nnya minlɛ bɔtɛyi
mfoo, minlɛ sídia bɔtɛyi.
32 Lefe nə minkɛ lə Damasko, Aba eto
Unyɛsiə ninə wə lɛkɛ lə Oka Areta kalɔ,
ala nkə lə umuə mɛ. Lə nyaso unyənsə
mba laase asa lə ofati wə báto

batsyilama umə əmə eto mbɔsie nkə lə bəmuə mɛ.
33 Fɛɛ befi mɛ bakpe lə ditsyitsya bayɛnko ku ukuə ɛyɛ lə ofo wə nkpe lə ofati əmə babokosə kasɔ ḿbɔ ńtsyetsyi ńdu lə wə ɔflɔ.

12

1 Ele bə nsɔ lɛkɔɛsi mbesə əsuə kato ite bə kutəkə saa əmbə lə nnya əsuə. Fɛɛ muudi etiki itsyi lə asa nnya minyə ku asa nnya Bonamute dítə mɛ ku nnya úləkə óte mɛ əsuə.
2 Nyi osani utsyuə wə ni Kristonyə wə Bonamute lékpa usuko kato alɛ lefosi ana ni nnya léfe mmə. Fɛɛ mante lə əsuə eto sinə əsuə dítsyi wə usuko kato lee, lə lɛwɔnɔ mate əsuə ókpa wə usuko kato fanlo fanlo Onanto hã ete nyi.
3-4 Nnya hã minyi ni nkə Onanto ni nwə dítsyi utidi əmfo úsuko Paradiso kato mfó. Fɛɛ nlɛ mi bɔtɛyi minkə minyi lə əsuə eto sinə əsuə útsyi wə úsuko lee, lə lɛwɔnɔ əsuə fe buləkə kate əsuə seka. Onanto tsya hã ete nyi. Nya mfóo, ɔ́nɔ asa nnya bəntə kusu bə ɔtɛyi nya boəmbofo nnya kasɔ buləkə kate tsya.
5 Nyaso moobesə əsuə kato lə osani əmfo əsuə. Fɛɛ mebosə əsuə kato lə mɔ kosate əsuə, enso asa nnya dítsyi lə mɔ bɔyɔkpɔ əsuə hã ete.
6 Lə ńla kulaa tsya miə maabesə əsuə katoo, membuninə nyifo nko. Itsyise ɔnɔkualɛ eto ditiki ni nə muudi. Fɛɛ memuyifo nko, itsyise manla miə kuutsyuə nyə mɛ utidi bamba enso nwə mini lə asa nnya úkənyə mínyifo ku nnya míntɛyi eso.
7 Fɛɛ lə itə bə lə nyɛ mɔ əsuə kato bobesə lə asa kpə nnya Onanto díləkə óte mɛ əsuə esoo, útə nkə nyə əsuə eto sinə eto kanyi. Kanyinyənyə kamfo te fe Obonsam eto ɔtɔnkpe utsyuə wə nlɛ mɛ bɔblɛ kekleke nya yəətə maayɛ əsuə kato bobesə.
8 Ńto ola ńkpadi Bonamute sitsyə sɔ̃ɔ̃ lə nyamfo əsuə bə lə otakasə mɛ nnya lə əsuə.
9 Bomu ótɛyi mɛ nkə, “Mɔ lefonə ni lesa nə hã lehiã itə fə, itsyise məələkə mɔ əsuəale kate lə asa nnya meeyifo kətə betidi ba ləmbə əsuəale saa enso.” Lə nyamfo esoo, məənyə disuəyuə kaso lə mɔ bɔyɔkpɔ əsuə itə lə Kristo eto əsuəale lə lefo disiə lə mɛ kenke.
10 Lə Kristo eto disi esoo, ɛlɛkɛ itə mɛ bə nyɔkpɔ ku betidi aka mɛ ku nlɛ kanyi bunyə ku lə betidi ati mɛ kama ku lə asa anlɛ bɔtsyɔ kukɔknɔ kətə mɛ. Itsyise lefe nə əsuəale lelo mɛ lə əsuəə, nya məənyə əsuəale bamba nɛ.

Bafokanɔfɔ Lə Korinto Eto Ditsyəbi Ǝlə Paulo.

11 Meedi etiki fe nwə leeninə seka, fɛɛ mi diíə íbə nko. Itsyise mi ni mba ele bə eni bɛtɛsə mɛ fɛ. Lə ibə bə manle kulesa kulaa tsyaa, batɔnkpe kpaa bamfó manlɛkɛ baso mɛ kon.
12 Ayanisa ku ekpinsa kpə nnya mínyifo lə dibusə əsuə lə mi ntii, áse uyi sitinti nkə ɔtɔnkpe kpa mini.
13 Mənnyə kulesa nə mínyifo míntə bafokanɔfɔ eto etsyukpa bamba ənso mi, enso bə mámfo kulesa ntsyiko mi ɔflɔ bə nyifo mi bitsyikə lee. Nyalɛ nlɛ mi lekpakpa miə bifi bɛtsyɛ mɛ bə ménnyifo nko!
14 Ditsyəfə ni nəmfo se mímuə əsuə minlɛ mi ɔflɔ bubə nɛ, tsya memohiã bɔwunsəko saa ntsyiko mi ɔflɔ. Mi kosate minhiã, inni mi atabi. Itsyise inni bekpefi ele bə bəmuə əsuə bətsyə lə befi babe mə antomə. Bomu antomə ni mba ele bə bəmuə əsuə bətsyə lə befi babe mə bebi.
15 Yuuyifo mɛ disuəyuə bə muufi lesa nə nte mɛ ku mɔ əsuə kulaa tsya nwunsəko mi. Nya se maala mi sɔ̃ɔ̃ nko esoo, beso ele bə mi lelabi itə mɛ bə kasɔ bomu nko?
16 Biɔtɔnɔ ku mɛ biə, məmbə mfiani bitsyikə ntə mi. Fɛɛ utsyuə ebɔtɛyi nkə nyɛnko mi lə kɔwɛbe eto kusu əsuə nnyə kutəkə lə mi əsuə.
17 Lee, nyɛ lə betidi ba mínkpe mi eto utsyuə əsuə ntafa mi?
18 Nlɛ Tito lekpakpa nya míkpe wə ku bo ɔyimisani bamba ɔni tsya miə bəbə mi ɔflɔ. Nya bɔtɛyi bɛnlɛ biə Tito áyɛ lə kusu kutsyuə əsuə ótafa mi lee? Inni nsusu bɔni ete nkpe bonko wə búfi búyifo nnya? Nya inni kusu kɔni ete bóyɛ?

19 Bubu bɛnlɛ lefe nəmfó kenke biə bo
əsuə eto disi ete bɔnlɛ bota lə mi ənəmi?
Owo lo! Bɔlɛ mi etiki budinko fe kase
Kristo lela nkə budi lə Onanto eto ənəmi.
Balala, lesa saa nə bɔ́tɛyi mii, nnya ete ni
bənkə lə bɔwunsəko mi lə mi bofokanɔ
lə bumuə ale boso.
20 Nlɛ sikpi bote miə lə mbə mfóo,
ətsyuə ditsyəbi nə əsuə muubənyə mii,
ebɔbɔ lete lə nɛ əsuə moola miə məənyə
mi. Nko ke ini bə mi tsya ebunyə mɛ fe
mfloma lə kase biola biə biənyə mɛ. Nlɛ
sikpi bote miə muubənyə miə bɛlɛ ndiə,
kasɛsə ənəmiə kekleke nya lefonyi lɔɔkɛ
lə mi nti nya biola biə ɛlɛkɛ itə mi hã ete
ku bikakpadi bətsyuə aye bua kedi
bətsyuə ketikima ku bikabesə əsuə kato
nya kabakəfə luudufə mi lenti lə lesa saa
əsuə.
21 Nlɛ sikpi bote miə lə nsi mbə mfóo,
ani ebolo mɛ lə Onanto eto ənəmi. Nya
muuwi keku lə betidi kpə eto disi, itsyise
bantsyi bawuninsə lə mə ketu bənyə
kanyi lə asa bua nnya béyifo lə lefe nə
léfe mmə eso. Asa nnya béyifo bábiasə
mə əsuə ini, akɔɛnsa ku disənkpo ku
disiəkpo ku nkpə bua busiə.

13

Paulo Álɛ Korintofɔ Kɔlɛ Ku Kəsiə Fɛfɛ.

1 Ditsyəfə ni nəmfo se minlɛ mi ɔflɔ
bubə nɛ. Bawɔni bákpe lə Awɔnisa
Kɛnkɛ eto Kukue əsuə bənkə, “Lə befi
etiki lə utidi əsuəə, ele bə bənyə
badansiɛ inuə nye itsyə lə etiki nyamə
əsuə fɛ lə balo wə dikpi.”
2 Se mímbə mi ɔflɔ dinuəfəə, nnkə
mba díyifo abua kɔ ku babamba saa ato.
Mɔmɔɔ, minsibə mi lə ɔflɔ mfó, nya nsi
nlɛ mə ato bukə bio, bɔtɛyi minlɛ miə lə
nsi mbə mi ɔflɔɔ, məmbɔni mba kenke
diyifo asa bua koto bunə.
3 Nyamfo ebuyifo uyibose itə mi se
bela biə biate biə Kristo eedi etiki ɛyɛ lə
mɛ əsuə. Wəənyuəsə əsuə lə nnya
weeyifo ku mi kulaa, bomu wəələkə wə
əsuəale kate lə mi nti sitinti.
4 Ite bə bɔyɔkpɔ əsuə básɔ wə
bámanklasə lə uyikabie əsuəə, tsya eyɛ
lə Onanto eto əsuəale əsuəə, ótaka úbə
nkpə. Nko esoo, bo mba tsya diyifo bani
ku wəə, ayɔkpɔ. Fɛɛ Onanto ebokpe bo
nkɛale nya otakasə bo bə bo tsya bofo
lesa nə ele bə buyifo lə mi nti buyifo,
itsyise bo ku wə si nkpə lə Onanto eto
əsuəale əsuə.
5 Beto mi əsuə bebe lə bisi nkpə lə
bofokanɔ bomə əsuə. Bekatesə mi əsuə
bebe kukɔnɔ. Lee bíunyə bítsyə lekpo
biə Yesu Kristo kpe lə mi əsuə sitinti?
Biyi nko, nyalɛ ibə bə binyə bitsyə lekpo
biə bíambɔ béfe lə botokabe bomə əsuə.
6 Mfo nnɔ miə biunyə bitsyə lekpo biə
bo alɛɛ, bɔ́flɔ.
7 Bɔlɛ ola boto katɔ Onanto boə wəntə
lə biyifo kolesa saa nə leni lɛsɛ. Bɔlɛ
nyamfo bɔtɔ, inni lə bufi boté betidi boə
bɔflɔ lə bo batɔnkpe eto keyifo ka bɔnlɛ
buyifo əsuə eso. Bomu bɔlɛ nyamfo
bɔtɛyi bə lə mi kosate lə bikeyifo lesa nə
ni lɛsɛ lə ibə bə bóabɔ bófe lə boto kabe
bomə əsuə kulaa tsya.
8 Itsyise boəmbofo kulesa buyifo kəńyə
lə Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə, bomu lesa nə
buyifo hã ni nə luusukosə ni sɛtɔ.
9 Ǝsuə əəyuə bo lə binyə sɛtɔsusu lə mi
bofokanɔ əsuə, nya iyifo fe bo əsuəale
əəbə kasɔ lə mi nti lə nnya əsuə. Nyaso
tsya boato ola boə lə bebe bɛbɔ disi lə mi
bofokanɔ əsuə nɛ.
10 Lə nyamfo eso minlɛ nyamfo
bɔwɔni kətə mi lefe nə mimmbə mi lə
ɔflɔ nɛ, itə bə lə mbə mi ɔflɔɔ, lə nyɛ mi
etiki bunənko kekleke lə əsuəale nnya
Bonamute ditə mɛ əsuə. Útə mɛ əsuəale
nyamfo bə lə mi bofokanɔ lə bobe kato
bumuə ale boso, nya inni bə lə ntə lə
buyuə kɛnyɛ.
11 Lə kalosəkɔɔ, mɔ bayimi, nlɛ mi
bokla miə bisiə kukɔnɔ. Bebe bɛbɔ disi
kenke lə mi bofokanɔ əsuə. Bitsyue koto
bɛnɔ asa nnya kenke əsuə mínlɛ mi kɔlɛ
lə kukue komfo əsuə. Bitə lə mi kɛnyɛ lə
keyifo kani nya lə bisiə lə diyuə əsuə.
Nya Onanto wə laala betidi nya wə ətə
diyuəə, lə usiəko mi.
12 Bisiəsə mi bətsyuə lə lelabi əsuə fe
bayimi seka.
13 Bafokanɔfɔ kenke bə bəəsiəsə mi!
14 Bonamute Yesu Kristo eto lefonə ku
Onanto eto lelabi ku Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto
lɔniyifoyifo lə disiəko mimblɛ kenke.

GALATIAFƆ
Kukue Ko Paulo Lɛwɔni Útə Galatiafɔ

1 Kukue komfo etsyi mɔ, Paulo, wə ni ɔtɔnkpe ɔflɔ. Mɔ, Paulo, nwə eto bokpadi dímentsyi utidinini saa ɔflɔ nye ɛyɛ lə utidi saa əsuə, bomu Bonamute Yesu Kristo ku Boanto Onanto wə létakasə Yesu utsyiko ɔkɔmə óboko nkpə ɔflɔ.
2 Mɔ ku mɔ bayimi bafokanɔfɔ kenke ba nkpe mfo nlɛ kukue komfo bɔwɔni kəsiəsə mi bafokanɔfɔ eto etsyukpa kenke nnya nkpe lə Galatia katsyese.
3 Lə Boanto Onanto ku Bonamute Yesu Kristo eto lefonə lə disiəko mi, ditə mi diyuə.
4 Yesu Kristo éfi wə əsuə útə lə bo abua eto disi nkə lə uləkə bo utsyiko lə mmi eto kawunsiə bua ka bunsi mfo eto abuayifoyifo əsuə. Yesu Kristo éyifo nyamfo, nnya ni bo Anto Onanto eto lelabi nɛ.
5 Atɛsə itə Onanto itsyi manlo isu manlo. Ibə itə.

Onanto Eto Ditiki Sɛɛ Lɔni Ete Nkpe.

6 Iyifo mɛ naa tinti bə kayinkənə mfo ete ini nya bimfi bɛnlɛ budu lə nwə lékpadi mi ɛyɛ lə Kristo eto lefonə əsuə, ekesu kətəkəko ditiki bamba kama.
7 Sitintii, “Ditiki Sɛɛ bamba saa ensibə,” nya nlɛ nyamfo bɔtɛyi itsyise betidi bətsyuə lɛ bola bə baabiasə mi nsusu, nya banlɛ bokplatsya bə baafloma Kristo eto Ditiki Sɛɛ nəmə.
8 Fɛɛ lə bo nye Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə etsyi kato, nya ubə nkə woatɛyi mi Ditiki Sɛɛ bamba nə lenni lesa nə bóbe letsya bɔ́tɛyi mii, Onanto lə unə wə koto ɔtsylɔsə wə lə utə.
9 Bɔ́ɔtɛyi mi nnya bunyə nya minsi minlɛ mi nnya ke bɔtɛyi bio minkə, lə utsyuə bamba saa esi ubə nkə woatɛyi mi Ditiki Sɛɛ bamba nə lenni lesa nə bóbe letsya bɔ́tɛyi mii, Onanto lə unə wə koto ɔtsylɔsə wə lə utə.
10 Nyalɛ nnya minlɛ bɔtɛyi mfoo, bibu biə betidi eto atɛsə minlɛ bɔbɛbɛ? Owo lo! Inni nko ini. Lesa nə mimbɛbɛ ni bə lə Onanto eto kɔni lə kutəkə lə nnya əsuə. Bola minla miə maalɛkɛ lə betidi ɔflɔ lee? Lə nko ini minla miə meeyifoo, eni membuyifo Kristo eto uyifoyifo.

Paulo Ɜbə Ofiani Ɔtɔnkpe.

11 Mɔ bayimi, nla miə maatɛyi mi miə Ditiki Sɛɛ nə maabe letsyaa, dientsyi utidinini saa ɔflɔ.
12 Mámfo ni ntsyiko utidi saa ɔflɔ, nye kutsyuə saa tsya léte mɛ ni. Bomuu, Yesu Kristo kosate díləkə ni óte mɛ.
13 Bɛnɔ nkpə bo mínsiə mímfe lə lefe nə eto lefe mindi Yudanyə kosate kosate. Bátɛyi mi kase mínti Onanto eto besumunyə eto ditsyukpa kama kaminsə mənyəmənyə nya míkplatsya kekleke miə lə mba ni.
14 Mbə nso mɔ Yudafɔ eto babentsyuə kpə lə Yudafɔ eto kesumu əsuə nya minkɛ otsyekle kekleke lə bo banamə eto akpayifoyifo əsuə.
15-16 Fɛɛ lə Onanto eto lefonə esoo, úləkə mɛ útsyə fɛ bá le mɛ, nya ókpadi mɛ nkə mbə nyifo wə keyifo. Únə mɛ kafo úləkə wə ubi óte mɛ nkə lə nsu mbe wə Ditiki Sɛɛ nəmə letsya ntə mba lenni Yudafɔ. Ménsu kuutsyuə saa ɔflɔ nsu mfo nsusu
17 nye nsu Yerusalem nsu nyə mba ni batɔnkpe mfó fɛ Onanto díləkə mɛ. Bomuu, ndu nsu Arabia lamfolamfo fɛ kamaa, mínsinkli mímbə Damasko.
18 Alɛ ətsyə kama fɛ mínsu Yerusalem mínsu mínyə Petro nya mínsiə lə wə ɔflɔ lefosi eyi anɔ.
19 Fɛɛ mənnyə batɔnkpe bamə eto kuutsyuə tsya, enso Yakobo wə ni Bonamute eto ɔyimisani hã.
20 Nya lə sitintii, Onanto kosate yi nkə ditiki nə minlɛ mi bɔwɔni mfoo, inni sidia minlɛ bɔtɛyi.
21 Lə nyamfo eto kama tsyaa, nsu Siria ku Kilikia eto akpɔ mfó.
22 Lə lefe nəmfoo, Kristo eto bafokanɔfɔ eto etsyukpa nnya nkpe lə Yudea eto kasɔ mfóo, mənyə mɛ tɔ bənyə.
23 Lesa nə hã bánɔ betidi díkatɛyi ni bənkə, “Osani utsyuə wə lɛkɛ úkate bo ohiã nya ókplatsya nkə lə ɔtsyɔlɔsə bofokanɔ bomɔə, wə bomu díbə ɔnlɛ mu letsya bobe mɔmɔ nɛ.”

24 Lə nyaso básɔ Onanto ani lə mɔ disi.

2

Paulo Ésu Ótsya Ku Bafokanɔfɔ Eto Batɔnkotɔnko.

1 Lefosi alɛ ana kamaa, nsinkli nsu Yerusalem ku Barnaba. Nkpa Tito tsya nyɛnko.
2 Nsu mfó itsyise Onanto díləkə nnya óte mɛ nko. Nya lə mɔ botsya butsyuə ku mba ni batɔnkotɔnko maate hã əsuəə, nləkə letsya nə maabe kətə mba lenni Yudafɔ itsyi lə Ditiki Sɛɛ nəmə əsuəə, nte mə. Itsyise maanla miə keyifo ka mínyifo lə lefe nə lefee ku nka minlɛ buyifo lə kayɛ buyifo kebimba.
3 Bánhiɛ Tito, mɔ ɔyɛtsyuə, wə ni Grikinyə boə ola lelo.
4 Ite bə bətsyuə ála bə eni ola ni kokooko. Fɛɛ betidi bətsyuə ba díyifo mə əsuə fe bayimitsyuə ba léfo bánɔɔ, éyu bédufə lə bo ditsyukpa nti fe mba laasɔ asakanɔ lə babɛbɛ kusu ko bɔɔyɛ babiasə əsuə əsuə busiə bo Kristo Yesu dítə bo, lə beyifo lə bofiani ndomufɔ.
5 Fɛɛ se ini bola boola boə ɔnukualɛ wə nkpe lə Ditiki Sɛɛ nəmə lə lɛbɔ lə utsyuə saa lə unyə esoo, bóantɔnɔ lə mə ditiki nəmə əsuə kon.
6 Fɛɛ betidi ba məənyə fe batɔnkotɔnko benii, məntə mɛ nsusu fɔfɔ saa. Nlɛ mə bokpo nko tsyaa, mɔɔ, ini ɔtɔnkotɔnko lefe mɛ. Itsyise Onantoo, waambe betidi eto ənəmi.
7 Bomuu, bənyə bə Onanto dítə mɛ keyifo nkə nsu mbe Ditiki Sɛɛ nəmə letsya ntə mba lenni Yudafɔ, fe kase úfi Ditiki Sɛɛ nəmə eto letsyabebe kətə Yudafɔ ókpe lə Petro eto kɔni.
8 Nya ɛyɛ lə Onanto eto əsuəale əsuəə, ótsyese mɛ, fe wə ɔtɔnkpe itə mba lenni Yudafɔ fe kase ɔyɛlə əsuəale əsuə ótsyese Petro wə ɔtɔnkpe itə Yudafɔ seka.
9 Yakobo ku Petro ku Yohanes ba beefi fe batɔnkotɔnko itə bafokanɔfɔ eto etsyukpaa, ənyə bətsyə lekpo bə Onanto dífi keyifo kamə ókpe mɛ lə ani. Nyaso bətə Barnaba ku mɔ kɔni, nyamfo lete bə báfo bo fe mba nlɛ keyifo kani eto okle buyifo lə bətsyuə. Bóse nnya uyi boə Barnaba ku mɔɔ, ebuyifo keyifo lə mba lenni Yudafɔ nti, nya məə tsya luuyifo keyifo lə Yudafɔ nti.
10 Nnya hã bátɔ betsyiko lə bo ɔflɔ ni bə, lə bokloma kase bɔɔlɛ bakombo ba nkpe mə lenti, bunyə mə kaminsə. Nnya nyamfo eyifo lesa nə mintsya dítsyue míntsyə miə muuyifo.

Paul Átaka Uńyə Lə Petro Ǝsuə Lə Antiokia.

11 Lefe nə Petro díbə Antiokiaa, ntaka ńyə lə wə əsuə itsyise úyifo lesa nə dimanlɛkɛ kon.
12 Itsyise fɛ betidi ba Yakobo létsyese lúubə bedufəə, Petro ku wə bayimi ba lenni Yudafɔ kátsya kedi lesa kakɔ. Fɛɛ se betidi bamə díbə koo, ɔ́yɛ lesa budi ku mə nya údu úsu mba díbə eto lekpake, itsyise óte sikpi lə betidi ba díkatɛyi bə ele bə mba lenni Yudafɔ la lelo əsuə.
13 Yudafɔ eto bafokanɔfɔ bamba tsya étsyiko sikpi bote kətəkəko Petro kama. Barnaba tsya éyifo nko ke útəkəko mə kama.
14 Nya se mínyə miə bányɛ lə Ditiki Sɛɛ nəmə eto kusu əsuə esoo, ntɛyi Petro lə məmblɛ kenke eto ənəmi minkə, “Yudanyə feni, fɛɛ esi nkpə fe nwə lenni Yudanyə, nya inni nko ele bə Yudanyə siə nkpə. Ntsyə ibə bə alɛ bokplatsya fə aayinkə mba lenni Yudafɔ akpe fə bəsiə nkpə fe Yudafɔ?”

Yudafɔ Ku Mba Lenni Yudafɔ Ǝnyə Bulәkə Ɛyɛ Lə Bofokanɔ Ǝsuə.

15 Sitintii, Yudafɔ buni bále bo, bunni mba bále lenni Yudafɔ ba ni babuayifo.
16 Fɛɛ buyi boə Onanto aalɔ wə ku utidi eto nti ɛyɛ lə wə bofokanɔ bo utidi nkpe lə Yesu Kristo əsuə. Nya inni lə wə buyifo lə kɔfi əsuə eso. Bontsya áfo Kristo Yesu bɔnɔ, lə nnya eso Onanto álɔ bonko wə eto nti ɛyɛ lə bo Kristo bofokanɔ əsuə eso. Nya inni lə nnya boeyifo lə kɔfi əsuə eso. Itsyise Onanto mánlɔ wə ku kuutsyuə saa eto nti ɛyɛ lə kɔfi komə eto kotobutsyue əsuə eso.
17 Lə nyaso bɔlɛ bokplatsya boə Onanto lɔ bonko wə eto nti ɛyɛ lə Kristo əsuə. Fɛɛ lə buyifo nko fɛ utsyuə ləənyə bo fe mba leeyifo asa bua fe kase mba

lenni Yudafɔ ntee, bote ɛnlɛ bə Kristo aatɔnɔ ku lebuayifoyifo? Owo lo, kulefe!
18 Lə nyɛ kɔfi buyifoo, míndi ko minwui, nya mínsinkli minlɛ ko botakasə kənyənsəə, nyalɛ mɔ kosate lɛ mɔ əsuə buləkə kate fe nwə laanyɛ lə kɔfi əsuə.
19 Itsyi lə kɔfi əsuəə, mbofiani ukpənkpə, kɔfi komə kosate lélo mɛ, bə lə nsiə nkpə ntə Onanto bomu.
20 Bonko Kristo básɔ bámanklasə lə uyikabie əsuə. Nya insini mɔ ni nsi nkpə, bomu Kristo nsi nkpə lə mɛ. Nya nkpə bo minsi mɔmɔ lə sinə əsuəə, nsi mu ɛyɛ lə əsuəale nnya maafo se mímfo Onanto eto Ubi mínɔ eso. Wə ni nwə dífi wə nkpə útə lə mɔ disi, itsyise waala mɛ.
21 Məmbuləkə Onanto eto lefonə nə weefi kətə betidi nwui kulefe. Itsyise lə yofobudi bə utidi ebuyifo ɔsɛɛ lə Onanto eto ənəmi ɛyɛ lə kɔfi əsuəə, nyalɛ ɛlɛ bote bə Kristo eto ukpə wə úkpəə, eyifo ubimba.

3

Onanto Ǝtə Mi Wə Lɛwɔnɔ Ɛyɛ Lə Mi Wə Bofokanɔ Eso.

1 Mi, Galatiafɔ, bamumu! Owoe kon lébiasə mi nsusu mmə? Inni mi kosate eto ənəmi bələkə báte mi kase Kristo eto ukpə lɛyɛ lə wə bɔsɔ kamanklasə lə uyikabie əsuə?
2 Bitə lə ntɔ mi ditiki nəmfo. Onanto eto Lɛwɔnɔ nə béfoo, béfo ni ɛyɛ lə kɔfi komə buyifo əsuə lee, ɛyɛ lə Ditiki Sɛɛ nəmə bɔnɔ kafo ni kanɔ əsuə?
3 Bamumu bini nkomə? Se bítsyə nkpə kasɔ ku Onanto eto Lɛwɔnɔ eto əsuəalee, bela bɛnlɛ mɔmɔ biə biefi mi kosate eto əsuəale belosə?
4 Nyalɛ, bela biə nnya kenke əsuə bɛyɛ bínyə, yifo ebimbale? Fɛɛ yembuyifo ebimbale nko nkpə!
5 Kase bíyifo lə kɔfi əsuə eso Onanto dífi wə Lɛwɔnɔ útə mi, nya ɔnlɛ ayanisa buyifo lə mi nti lee, ɛyɛ lə kase bianɔ wə Ditiki Sɛɛ nəmə kafo ni kanɔ eso?
6 Bibu Abraham bebe lə kase Awɔnisa Kɛnkɛ nlɛ bɔtɛyi nkə, “Se ófo Onanto ɔ́nɔ esoo, Onanto ənyə nkə úyifo utidi sɛɛ.”
7 Nyaso ele bə binyə bitsyə lekpo biə mba nkpe bofokanɔɔ, mə ni Abraham eto bebi nɛ.
8 Awɔnisa Kɛnkɛ nyamə átɛyi itsyə nkə Onanto ebɔlɔ wə ku mba lenni Yudafɔ eto nti. Nyaso Awɔnisa Kɛnkɛ ábe Ditiki Sɛɛ nəmə letsya útə Abraham nkə, “Ɛyɛ lə fə əsuə Onanto ebokpo betidi kenke atsyɔ.”
9 Abraham áfo ɔ́nɔ, nyaso bákpo wə atsyɔ nya ku mba kenke léfo bánɔ tsya.
10 Ekudi te itə mba nsi nkpə lə afi əsuə, itsyise báwɔni bətsyə lə Awɔnisa Kɛnkɛ əsuə bə, “Utsyuə saa ke lembutsyue asa nnya kenke báwɔni bákpe lə Afi eto Kukue kotoo, ekudi ebutəkəko wə.”
11 Sitinti ekpa wuee bənkə Onanto eembu kuutsyuə saa nkə uyifo ɔsɛɛ ɛyɛ lə kase úyifo lə kɔfi komə əsuə eso, itsyise báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ əsuə bə, “Utidi wə ke díyifo ɔsɛɛ lə Onanto eto ənəmi ɛyɛ lə bofokanɔ əsuəə, wə hã luusiə nkpə nɛ.”
12 Fɛɛ kɔfi komə ménfi kukətsyuə lə bofokanɔ əsuə. Bomu fe kase Awɔnisa Kɛnkɛ lɛtɛyi, “Utsyuə saa ke leeyifo lə lesa saa nə kɔfi komə lɛtɔ əsuə, ebusiə nkpə ɛyɛ lə nnya əsuə.”
13 Fɛɛ se Kristo léfiani ekudi lə bo disi esoo, úləkə bo utsyiko lə kɔfi komə eto ekudi əsuə, itsyise báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ əsuə bənkə, “Onanto eto ekudi ebutəkəko utsyuə saa wə boolo lə bofakasə lə uyi əsuə.”
14 Kristo éyifo nyamfo bə lə atsyɔkpokpo nnya Onanto lɛtɛyi utsyə nkə yuutəkəko Abraham, lə itəkəko mba lenni Yudafɔ tsya ɛyɛ lə Kristo Yesu əsuə, bə lə ɛyɛ lə bofokanɔ əsuəə, bo tsya lə bofo Lɛwɔnɔ nə Onanto dítsyə kɛnyɛ útsyə bo.

Letekɛkɛ Ditsyuə Kpe Lə Kɔfi Ku Kɛnyɛtsyətsyə Eto Nti.

15 Mɔ bayimi, nla miə meefi ditsyəbi ditsyuə nkatesə ko bo diyi saa diyi eto nkpə bo bunsi. Lə betidi inuə átɔnɔ nya báse uyi lə ditiki ditsyuə əsuəə, mə nti eto kuutsyuə əmbə kusu laaba ni nye ufi kulesa okpe lə ni.
16 Kase inii, kɛnyɛ ka Onanto dítsyəə, útsyə ke útə Abraham ku wə ubi. Nya lə

Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuəə, Onanto méndi etiki ɔtɛyi nkə Abraham ku wə bebi. Lə ɔ́tɛyi nkə ku wə bebii, nyalɛ ɛlɛ bote bə bebi bamə fui. Bomu nnya ɔ́tɛyi ni nkə wə ubi. Nya nyamfo lɛ bote nkə utidi ɔni kplo ɔnlɛ. Nya utidi əmə ni Kristo.

17 Lesa nə minlɛ bɔtɛyi ni bənkə, Onanto ákle kɛnyɛ ku Abraham, nya útsyə kɛnyɛ nkə wuuyifo lə ke əsuə. Nyalɛ lofa ana alɛ fosi ana ku awosi ətsyə lə nnya kama eto kɔfi ko Onanto dítə Moses, embofo kɛnyɛ ka Onanto lékle útsyə mfó bɔninsə.

18 Nya lə Onanto eto ətəsa nyamə yɛ lə kɔfi komə əsuəə, nyalɛ yinsiyɛ lə wə kɛnyɛtsyətsyə kamə əsuə. Fɛɛ inni nko ini. Bomu ɛyɛ lə Onanto kosate eto lefonə əsuəə, nya úfi ətəsa nyamə útsyə kɛnyɛ útə Abraham nɛ.

19 Nyalɛ be ni kɔfi komə eto kutəkə kon? Béfi kɔfi komə báboko bə lə bunyə lesa nə ni lebua, nya yuutsyə nko isu ese lefe nə Abraham eto ubi əmə luubə. Wə ini eso Onanto dítsyə kɛnyɛ kamə nɛ. Onanto eto batɔnkpe léfo kɔfi komə báboko bo ɛyɛ lə utidi wə ńyə lə bonko Onanto lə nti.

20 Fɛɛ utidi lənti mensife, se ini wə ɔni əmə ke nlɛ lesa saa buyifo eso. Nya wə ɔni əməə ni Onanto.

Kɔfi Ayɛnko Bo Bə Bunyə Kristo.

21 Bote yɛnlɛ bə kɔfi komə ńyə lə Onanto eto kɛnyɛtsyətsyə əsuə? Owo lo, kulefe! Itsyise lə nnya ete kɔfi komə nkpe əsuəale bə kutə utidinini nkpəə, eni efe bə utsyuə saa ebuyifo lə kɔfi əsuə lə uyifo ɔsɛɛ lə Onanto eto ənəmi.

22 Fɛɛ Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue átɛyi nkə kawunsiə kenke kpe lə lebua eto əsuəale kalɔ, nyaso ətəsa nnya Onanto dítsyə kɛnyɛ útsyə nkə wuutə betidi ba nkpe bofokanɔ lə Yesu Kristo əsuəə, mə ni mba Onanto leefi kətə nɛ.

23 Fɛɛ isu ese lefe nə bofokanɔ lə Kristo əsuə díbəə, kɔfi komə éti bo kokpe fe mba béti bákpe banlabe lə diyo isu ese lefe nə Onanto luuləkə bofokanɔ lə Kristo bomfo oboko.

24 Nyaso kɔfi komə ékabe bo, isu ese lefe nə Kristo díbə, bə lə buyifo basɛɛ lə Onanto eto ənəmi ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə.

25 Nya mɔmɔ se Kristo bofokanɔ díkəbəə, kɔfi komə ensiabe bo.

26 Mimblɛ kenke áfiani Onanto eto bebi ɛyɛ lə Kristo Yesu bofokanɔ əsuə.

27 Mimba kenke léfo ntufləsəfləsə eto lekpa nəmə bə lə biyifo bani ku Kristoo, bifi Kristo bekpe fe awu seka.

28 Nyaso letekɛkɛ saa ensibə lə Yudanyə nye Grikinyə eto nti, lee ndomunyə nye nwə nsi lə wə əsuə əsuə eto nti lee osani nye usio eto nti. Itsyise mimblɛ kenke áfiani bani lə lɔniyifoyifo ku Kristo Yesu əsuə.

29 Lə biyifo Kristo eto olee, itə bə biyifo Abraham eto kafo eto bebi, itə bə biyifo kɛnyɛ ka Onanto dítsyə eto mba luudi ke bikə.

4

1 Lesa nə minlɛ bɔtɛyi ni bənkə, lefe nə ubi wə luudi wə anto eto bikə fɛ díyifo dikpefii, ubi əmə eyifo fe utidi wə ni ndomunyə seka. Ite bə lesa saa eyifo wə lele tsya fɛ.

2 Lefe nə uni dikpefii, betidi kpe laabe wə kalɛ wə ku wə bikə ola isu ese lefe nə wə anto dítsyə.

3 Nko əmə ke ini itə bo əmə tsya lə bo sikpefi lefe, bɔkɛ lə awɔnɔ nya lɛkɛ lə kawunsiə eto əsuəale kalɔ fe ndomufɔ seka.

4 Fɛɛ se lefe nəmə léyoo, Onanto átsyese wə kosate eto ubi. Útə usio ále wə nya ɔkɛ lə Yudafɔ eto kɔfi kalɔ

5 bə lə ofo mə disi eto kayo utə mba nkpe lə kɔfi komə kalɔ bə lə bofiani wə Onanto kosate eto bebi.

6 Onanto aala nkə wələkə ote nkə wə bebi bini, nyaso ótsyese wə Ubi eto Lɛwɔnɔ lə bo utu kəmiə katɛyi nkə, “Abba” eto kasɔ ni nkə, “Mɔ Anto!”

7 Nko ini bə lə Onanto esoo, ensini ndomunyə bio, bomu Onanto eto ubi wə luudi wə bikə.

Paulo Eto Nsusu Ǝlə Wə Lə Galatiafɔ Ǝsuə.

8 Lefe nə léfe məə, bíante Onanto, nyaso bíyifo ndomufɔ bitə əsuəale nya lenni Onanto eto ale.

9 Fɛɛ mɔmɔ əmə bimfi binyi Onanto
nye mɔɔtɛyi minkə Onanto mfe nyi mii,
beso bela biə biesinkli bifi əsuə bitə
kawunsiə eto awɔnɔ nnya ləmbə əsuəale
saa? Beso bela biə biafiani mə ndomufɔ
bio?
10 Nya bíləkə eyi ku afa ku lefe ku alɛ
ətsyuə bitsyə nya biesu keyifo akpa
ətsyuə lə nnya əsuə?
11 Sikpi aalɛ mɛ kətə mi lə nnya əsuə.
Nya yeeyifo mɛ fe keyifo ka mínyifo
míntə mi kenke eyifo kebimba.
12 Mɔ bayimi, nlɛ mi lekpakpa miə
bekase mɛ lə bele mɛ. Itsyise mintsya te
fe mi ke. Nya bíenyifo mɛ kabua saa.
13 Biokloma diyi tutɛ nə mímbə mi ɔflɔ
mfóo, se ini Ditiki Sɛɛ nəmə ete mímbə
míntɛyi mii, əsuə tsya mánkɛ mɛ ale.
14 Ite bə kase əsuə dítsyə mɛ ini bufi
lékpe mɛ bulə nya díyifo mi boto kabe
tsyaa, bianyani mɛ bitsyə nye bɛni mɛ.
Bomu befo mɛ fe kase biofo Onanto eto
ɔtɔnkpe, nya béfo mɛ tsya fe kase biofo
Kristo Yesu əmə kosate.
15 Disuəyuə ku lelabi nə béte mɛ lefe
nəmfó, se yéfe mɔmɔ? Moofó nnya
adansiɛ budi katɛyi minkə, lə nnya ete
yoofo kusu butə eni bitatɛyi biə biənə mi
ənəmi biləkə bitə mɛ fɛ.
16 Lee, se míntɛyi mi ditiki nəmə eto
ɔnukualɛ eso mímfiani mi olo?
17 Mba lɛsɛsə ənəmi lə mi əsuəə, bɔwɛ
ete banlɛ mi. Kusu ete banlɛ bɔbɛbɛ bə
lə bəfə mi lə mɛ əsuə, bə lə bitsyi
bɛwuninsə bifi mi əsuə bitə mə hã mate
eso.
18 Ɛlɛkɛ bə ənəmi sɛɛ utidi lə lesa sɛɛ
eto buyifo əsuə titlu lə nsusu bo eso nkə
weeyifo lesa nəmə lə lɛlɛkɛ. Nya ele bə
itsyə nko lefe saa inni lə lefe nə minkpe
mi lə ɔflɔ hã ete.
19 Mɔ bebi lala! Iyifo fe kase ambe
laakɛ lə kalelefo eto bunə əsuə, nko ke
minlɛ kanyi bunyə lə mi disi isu ese lefe
nə muunyə miə Kristo eto ditsyəbi edufə
mi lə əsuə kenke nɛ.
20 Lə mi ɔflɔ minkpe mɔmɔɔ, eni ɛlɛkɛ
itə mɛ tinti, nya mɔ ɔkɔɛ ta floma iləkə
ete kase binte itə mɛ. Ɛlɛ mɛ bulə tinti lə
lɛkɔɛsi lə kase binte əsuə!

Etiki Itsyi Lə Hagar Ku Sara Ǝsuə.

21 Nla míə maatɔ mimba lela biə kɔfi
komə təkə mi kato etiki nyamfo, bɛnlɛ
bɔnɔ kase kɔfi komə nlɛ bɔtɛyi?
22 Kɔlɛ bɔtɛyi nkə, bebisaibi inuə lɛkɛ
Abraham. Ututɛ ni ndomunyəsio eto ole.
Nya unuəfə eyifo diyo eto kusiə ko bətə
wə eto ole.
23 Ubi wə ndomunyəsio əmə léle útə
wəə, bále wə fe kase osani ku usio ləəsiə
kale ubi. Fɛɛ ubi nuəfə əmə ábɔ utsyi lə
diyo eto kusiə ko bətə wə əsuə wə ini
ətəsa nnya Onanto lɛtɛyi útsyə lə lefe nə
osani ku usio dímensibe kusu itə bolé.
24 Asa nyamfo lɛ asa ətsyuə eto okle
bote. Besio inuə bamfo ńyə lə
kɛnyɛklekle koko ku kafɔfɔ eto kɛnyɛ.
Mə ɔni ni Hagar, nya bebi ba óle, eyifo
ndomufɔ, nya ińyə itə kɛnyɛ ka bákle lə
Sinai eto Kɔtini.
25 Hagar wə ńyə itə Sinai eto Kɔtini lə
Arabia eto kasɔ əsuəə, eyifo fe lekpa nə
nlɛ bote kase mmi eto Yerusalem ku mba
nkpe lə wə kenke nsi ni ndomufɔ
kokooko.
26 Fɛɛ Yerusalem wə nkpe kato alɛ si
ute lə wə əsuə əsuə. Wə ni ńyə itə bo
ambe nɛ.
27 Itsyise Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
átɛyi nkə,

“Fə okonɔ, nyə disuəyuə!
Fə usio wə dímanle tɔ ubi ənyə,
fã ku disuəyuə eto binəntu,
fə nwə dímənyə kalelefo eto bunə tɔ
ənyə!
Itsyise usio wə wə usə díləkə nsusu lə wə
əsuəə,
wə bebi ebufui baso usio wə nsi ku
kusə lefe saa eto bale.”

28 Nya mɔmɔɔ, mɔ bayimi, mi eyifo
Onanto eto bebi ɛyɛ lə wə kɛnyɛ ka
útsyə əsuə fe kase útsyə Isak eto kale fɛ
bále wə.
29 Lefe nəmfóo, nwə bále fe kase
utidinini laale ubii, áti ubi wə bále ɛyɛ lə
Onanto eto Lɛwɔnɔ əsuə kama nkə lə
okpe wə bulə, nya nko ke insi inte mmi
nɛ.
30 Fɛɛ be Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue nlɛ
bɔtɛyi? Kótɛyi nkə, “La ndomunyəsio
əmə ku wə ubi lə bedu, itsyise
ndomunyəsio eto ubi əmə əmbɔkɛ
kedikɔ saa ku diyo eto usio əmə eto ole
lə mə anto eto bikə əsuə.”

31 Lə nyamfo esoo, mɔ bayimi, bunni
ndomunyəsio əmə eto bebi, bomu diyo
eto kusiə komə eto bale buni.

5

Bisi Bɛkɛ Lə Kristo Eto Ǝsuə Eto Kalɔ.

1 Kristo ələkə bo nkə lə busiə lə bo
əsuə əsuə. Nyaso bińyə kekleke, biəntə
lə banyinkə mi bakpe lə kasɔ bə lə bisi
befiani ndomufɔ bio.
2 Bɛnɔ nyamfo! Mɔ, Paulo, nlɛ mi
bɔtɛyi minkə lə bítə bála mi leloo, nyaalɛ
bíenyə kutəkə saa lə Kristo əsuə.
3 Nsi nlɛ mi ato bukə bio minkə,
utsyuə saa ke lɔɔtɔnɔ bala wə lelo,
nyaalɛ usi ufi kɔfi koko komə okle əsuə
nya ele bə uyifo lə ko əsuə.
4 Mimba nlɛ bokplatsya biə bieyifo
basɛɛ lə Onanto eto ənəmi lə buyifo lə
kɔfi komə əsuəə, te biə bíləkə mi əsuə
bitsyiko lə Kristo əsuə. Nya biensi
embunyə Onanto eto lefonə bio.
5 Bo alɛɛ, bo kusubebe ni bənkə
Onanto ebuyifo bo basɛɛ lə wə əsuəale
əsuə itsyise bófo Onanto eto Lɛwɔnɔ
nəmə ɛyɛ lə bo bofokanɔ əsuə.
6 Lə buyifo bani ku Kristo Yesuu, bála
utsyuə lelo o-o, bánla o-o, yenyifo kulesa.
Lesa nə nso bofe ete ni bofokanɔ bo nyɛ
lə bo bətsyuə eto lelabi əsuə.
7 Kɔɔ békakplatsya tinti. Owoe díti mi
kusu nkə bientsyue ɔnukualɛ əmə koto?
8 Inni Onanto wə lékpadi mi oboko
lɛtsyi mi nsusu ɔwuninsə nko.
9 Ǝyənkisəsa sɛkɛ ete baakpe lə
nnamfowɔwɔ əsuə fɛ boataka.
10 Mifo nnɔ miə Bonamute ebutə nkə
boensiembofo kuutsyuə bamba saa eto
nsusu enso mɔ nle hã. Nya nwəə ke nlɛ
mi nsusu bɔtsyi kawuninsə tsyaa,
Onanto ebunə wə koto kokooko.
11 Mɔ bayimi, lə nnya ete minsi minlɛ
letsya bobe kate betidi miə ele bə bala
lelo kokooko, beso bensi banlɛ mɛ kama
bɔti? Lə nko ini, nyalɛ mɔ letsyabebe
itsyi lə Kristo eto ukpə lə uyikabie əsuə
emboboko bulə saa nkpə.
12 Nla miə eni betidi ba nlɛ mi nsusu
bulə bokpe sukosə sɛtɔ, lə bəkə əsuə
kula tsya ko ete lə elo!
13 Mɔ bayimi, bokpadi bákpadi mi
báboko bə bibə bisiə lə mi əsuə əsuə.
Fɛɛ mi busiə lə mi əsuə əsuəə, menyifo
kusutətə itə mi abuayifoyifo. Bomuu, ele
bə bifi nnya lə mi bətsyuə bɔwunsəko lə
lelabi əsuə.
14 Itsyise kɔfi komə eto nnya kɔnlɛ
bɔtɛyi kenke ete ni bənkə, “La fə
ɔyimitsyuə fe kase faala fə əsuə.”
15 Fɛɛ bekpe kobe kukɔnɔ bə lə bɛlɛ
asafimfi buyifo bətsyuə, kəmuə bətsyuə
kayimii, nyalɛ biəbə bətsyuə bɔtsylɔsə
kalosə.

Onanto Eto Lɛwɔnɔ Ku Utidi Eto Ditsyəbi.

16 Nya minlɛ mi bɔtɛyi ni nkə bitə lə
Onanto eto Lɛwɔnɔ lə lete mi kase biusiə
nkpə, lə itə bə bɛyɛ bɔyɛ lə utidi eto
ditsyəbi eto asa nnya yəənə utidi kakpe
əsuə.
17 Itsyise lesa nə utidi eto ditsyəbi
laala, ńyə lə lesa nə Lɛwɔnɔ laala əsuə
nya lesa nə Lɛwɔnɔ tsya laala, ńyə lə
lesa nə utidi eto ditsyəbi tsya laala əsuə.
Asakpa ənuə nyamfo eyifo balo lə
bətsyuə əsuə, nnya eto kasɔ ni bənkə
biembofo lesa nə ke biala buyifo.
18 Lə Lɛwɔnɔ nəmə nyɛnko mii, ete bə
binsibə lə kɔfi komə kalɔ.
19 Lesa nə utidi eto ditsyəbi leeyifo
akpa wuee. Diate ni ditsyəbi lə sɛnɔdi,
asinsa yifoyifo ku akuɛnsa yifoyifo,
20 lə bəfiə kpakpa ku lə sɛsilolo əsuə.
Kolo tsyətsyə ku ndiə diədiə, kənənsɛ ku
kafo nyinsənyinsə ku mɔ ale hã lə ɛlɛkɛ
əsuə. Nyamfo eesensə betidi ku
etsyukpa eto nti
21 yəətə kənəminsɛ, sitekpe ku
disuəyuə bimba nyənyə ku nyamfo eto
kakle. Nlɛ mi kɔlɛ bɔlɛ lə nyamfo əsuə fe
kase mínkakabɔtɛyi lə lefe nə léfe mə
miə betidi ba leeyifo asa nyamfo eto
kaklee, embunyə kedikɔ lə Onanto eto
sekakedikɔ!
22 Fɛɛ Lɛwɔnɔ eto asa nnya laabɔ
ketsyi ni əsuə ni lelabi ku disuəyuə ku
diyuə, disuətsyə ku kafoɛkpɛ ku lɛlɛkɛsə
ku asayifoyifo lə kusu sɛɛ əsuə
23 ku əsuə kasɔ bobokosə ku əsuə
bumuə kalɛ. Kɔfi saa əmbə ńyə lə asa
nyamfo əsuə.
24 Nya mba ni Kristo Yesu eto balee,
ébɔsɔ lə uyikabie əsuə mə əsuə eto sinə

eto ditsyəbi ku nnya laalɛ mə ɔkɔɛ kənə mə kakpe lə lebua əsuəə, bálo.
25 Nya se ini Lɛwɔnɔ nəmə əsuə bɔnyɛ bunsi nkpəə, nyalɛ bitə lə busiə nkpə lə Lɛwɔnɔ nəmə eto lelabi əsuə.
26 Biəntə lə bobesə bo əsuə kato, nye bunyə ɔblɔ bokpe bətsyuə, nye bɔsɛsə ənəmi lə bətsyuə əsuə.

6

Bɛwunsəko Bətsyuə.

1 Mɔ bayimi, lə lebua əbə léso utsyuə ani lə mi ntii, ele bə mi mba Onanto eto Lɛwɔnɔ nyɛnko tsyəsuə ko wə buə bɛlɔ wə bitsyə bə lə ɔyɛ lebua nəmə buyifo. Fɛɛ bebe mi disi kukɔnɔ bə mi tsya mendufə lə bulə bomfó eto okle kəmiə.
2 Bɛwunsəko bətsyuə lə bulə əsuə bə ɛyɛ lə nnya əsuəə, biɔyɛ lə Kristo eto kɔfi ko okpe mi əsuə.
3 Lə utsyuə ebu nkə utsyuə eto okle uni fɛ unni nkoo, wə əsuə ete ɔnlɛ bɔwɛ.
4 Ele bə utsyuə saa to wə əsuə obe. Lə unyə nkə ɛlɛkɛ, nyalɛ woofo wə əsuə kato bobesə lə nnya úyifo əsuə, fɛɛ inni bə lə ufi nnya okatesəko ku utsyuə bamba saa eto ale tsya.
5 Itsyise ele bə utsyuə saa tsyi wə kosate eto bikə.
6 Utidi wə banlɛ Ditiki Sɛɛ nəmə bofokanɔ botee, ele bə wuntsya ufi asa sɛɛ nnya kenke nkpe wə usie ku wə oteasa.
7 Kuutsyuə saa manwɛ wə əsuə. Itsyise kuutsyuə saa embofo Onanto sibuki bubu. Lesa nə ke utidi laatoo, ni ke wəəfəsə nɛ.
8 Lə áto asa lə sinə eto alasa əsuəə, asa nnya fuufəsə ni ukpə. Fɛɛ lə áto asa lə Lɛwɔnɔ əsuəə, lesa nə fuufəsə ni nkpə manlo.
9 Boəntə lə ani lə elo bo lə kasɛbuyifo əsuə. Itsyise lə ani manlo boo, lefe ebubə nə buufəsə lesa nə bóto.
10 Nyaso se kusu nsi nkpə boo, bitə lə buyifo kasɛɛ butə utsyuə saa, enso kulaa ni mba buyifo lɔni ko lə bofokanɔ lə Kristo əsuə.

Lesa Nə Lefe Itə Bo Ni Nkpe Fɔfɔ Siəsiə.

11 Bebe awɔnisa kplɛ nnya mímfi mɔ kosate eto kɔni míwɔni mfo.
12 Betidi ba nlɛ mi bɔnyinkə kakpe bənkə bela alo mfó, mə ni mba laabesə əsuə kato lə əsuə eto asa əsuə nɛ. Beeyifo nyamfo lə betidi lə bayɛ mə bulə bokpe lə Kristo eto ukpə lə uyikabie eto Ditiki Sɛɛ nəmə eso.
13 Mba laala alo mfó kulaa tsya entsyue kɔfi komə koto. Fɛɛ baala bə mi tsya la alo bə lə babesə əsuə kato bə mi tsya efi mi əsuə bekpe lə mə kɔfi kalɔ, bítə bála mi alo.
14 Mɔ alɛ, mensila miə maabesə mɔ əsuə kato enso lə ukpə wə Yesu Kristo díkpe lə uyikabie əsuə. Itsyise ɛyɛ lə wə ukpə lə uyikabie əsuə nya básɔ kawunsiə kamə lə uyikabie əsuə lə mɔ disi. Nya ɛyɛ lə Kristo əmə kẽ əsuə nya básɔ mintsya lə uyikabie əsuə itə kawunsiə mensile kulesa saa itə mɛ.
15 Bála utsyuə lelo o-o, bánla utsyuə lelo o-o, nnya mamfé. Bomu utidi fɔfɔ bofiani ni nnya lefé nɛ.
16 Onanto eto diyuə ku kamisə nyənyə lə disiəko mba laayɛ lə kusu komfo əsuə lə mə nkpə, ku Onanto eto betidi kenke.
17 Fɛfɛɛ, kuutsyuə saa mensilosə mɛ ɔnwɛ, itsyise mɔɔ, bɛmɔ bia ntəkə mɛ lə əsuə, lə bote bə Yesu eto ndomunyə mini.
18 Mɔ bayimi, nlɛ bɔtɔ miə Bonamute Yesu Kristo eto lefonə lə disiəko mimblɛ kenke. Ibə itə.

EFESOFƆ
Kukue Ko Paulo Lɛwɔni Útə Efesofɔ

1 Mɔ, Paulo, wə ɛyɛ lə Onanto eto
lelabi əsuə eso mini Kristo Yesu eto
ɔtɔnkpee, mɔ nlɛ kukue komfo bɔwɔni
kətə mimba léfo Onanto bɛnɔ nkpe lə
Efeso nya biyifo bani ku Kristo Yesu nya
bietsyue wə etiki koto.
2 Lə Boanto Onanto ku Bonamute Yesu
Kristo lə befi mə lefonə ku diyuə bətə mi.

Onanto Aakpo Bo Atsyɔ Lə Kristo Eso.

3 Bitə lə bɔsɔ Onanto wə ni Bonamute
Yesu Kristo eto Anto ani. Wə ni nwə dífi
lɛwɔnɔ eto atsyɔkpokpo nya nkpe kato
kenke útə bo, se buyifo bani ku Kristo
eso.
4 Itsyise fɛ Onanto lə uyifo kawunsiə,
wúuləkə bo utsyə koko nkə lə bubə
buyifo bani ku Kristo, bə lə buyifo kɛnkɛ
ku mba əsuə lebua ləmbɔkɛ lə əsuə lə
wə ənəmi.
5 Se Onanto laala bo esoo, wúutsyue
utsyə koko nkə ɛyɛ lə bo lɔniyifoyifo ku
Yesu Kristo esoo, lə bubə bofiani wə bebi.
Nyamfo kon didi wə nsusu kokoko nɛ.
6 Lə nyamfo eso ele bə bɔtɛsɛ Onanto
lə wə lefonə kplɛ nə úfi útə bo kafo faa
ɛyɛ lə wə ubi lala əsuə eso.
7 Itsyise ɛyɛ lə Kristo eto kɔtɔ əsuəə,
búnyə bofo, nyamfo ni bə búnyə abua
eto bufikatsyɛ. Nte Onanto eto lefonɛ
kplɛ eto okle ni nə úfi útə bo mfo.
8 Lefonə nə eto kakle ləmbə bɔtɛyi.
Ɛyɛ lə wə kobetete ku kase wə nsusu nyi
lesa saa eso.
9 Útə bɔnɔ kasɔ ékpa wuee ketsyue
kulakula ka béyifo bətsyə itə kə bolosə
ɛyɛ lə Kristo əsuəə.
10 Nyamfo ni bənkə lə lefe nəmə ayoo,
bookpa eyifosa kenke bakɔ, lesa saa nə
nkpe kato ku kasɔ nya boofi asa nyamfo
kenke bakpe lə Kristo eto kalɔ.
11 Onanto ətə lesa saa əbə itə fe kase
óla. Nya Onanto díləkə bo nkə bofiani
wə betidi ɛyɛ lə bo lɔniyifoyifo ku Kristo
lə lesa nə útsyue útsyə taa kasɔ
ketsyikokɔ kẽ əsuə.
12 Nyaso bitə bomba ni betidi tutɛ
Onanto díkələkə útsyə kokoko bɔnlɛ
kusu bobe itə Kristo, lə busiə nkpə
bɔtɛsə Onanto eto diyənde.
13 Nya mi tsya léfiani Onanto eto betidi
se bɛnɔ ɔnukualɛtiki nəmə ini Ditiki Sɛɛ
nəmə eto letsyabebe, be bínyə bofo,
itsyise béfo wə bɛnɔ eso. Úfi Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ nə eto kɛnyɛ ɔ́tɛyi útsyə nkə
wootsyese bo, útsyə mi lekpo nkə biyifo
wə bale.
14 Lɛwɔnɔ nəmfo ni nnya Onanto dífi
óse uyi útə bo nkə bo tsya ebunyə asa
nnya útsyə kɛnyə útə mba ni wə bale
kokooko. Uyisese əmfo lɛ bo bote bə
Onanto ebutə bomba ni wə bale nyə
kedikɔ lə wə. Bitə bɔtɛsə wə diyənde!

Paulo Áto Ola Lə Mba Léfo Kukue Komfo Eto Disi.

15 Lə nyamfo esoo, idu lə lefe nə mínɔ
miə béfo Bonamute Yesu bɛnɔ, ku kase
biala mba kenke díkafo Onanto eto Ditiki
Sɛɛ nəmə banɔɔ,
16 maanyɛ Onanto ani bɔsɔ lə mi disi.
Maakloma mi lefe saa lə mɔ olatoto əsuə.
17 Nya maatɔ Onanto wə ni Bonamute
Yesu Kristo eto Anto, ɔkɛnkɛnyə kenke
miə utə mi wə Lɛwɔnɔ nə luutə bitsyə
ənə nya lə uləkə Onanto əmə ote mi, bə
lə bete wə kukɔnɔ.
18 Nya maatɔ wə minkə lə ɔsini mi
ənəmi, bə lə binyə nnya eso ókpadi mi
óboko nkə lə bibə bete kusubebe ko eso
ókpadi mi ku kase atsyɔkpokpo itə mba
ni wə balee, lefo koya
19 ku kase wə əsuəale kplɛ nyamə nlɛ
keyifo kekleke lə bomba léfo wə bɔnɔ
əsuə. Nya əsuəale nyamfo, nnya nlɛ
keyifo lə boo, lekateko wə əsuəale kplɛ
nyamə,
20 nnya úfi ótakasə Kristo utsyiko
ɔkɔmə úbə nkpə nya úfi wə útsyə lə wə
kodiani lə kato kenke.
21 Mfó Kristo nsi ɔnlɛ seka budi nya
kato eto sekadidi saa ku kasɔ mfo eto
əsuəale saa əsuə ku əsuəale bamba saa
nkpe wə kalɔ. Wə diye teke kato əsuəale
saa ku sekakedikɔ saa lə kawunsiə
kamfo ku nka nsi luubə.
22 Onanto éfi lesa saa ókpe lə Kristo
eto akpa kalɔ nya úfi wə útə bafokanɔfɔ

eto etsyukpa kenke fe asa kenke eto Onamute wə nso kenke.
23 Bafokanɔfɔ bamfo ni Kristo eto əsuə nnya dítə ɔflɔ kenke, nya Kristo tsya ni nwə ləətə asa nnya kenke laaflɔ kalo.

2

Onanto Dítə Nkə Binyə Nkpe Ɛyɛ Lə Kristo Ǝsuə.

1 Kɔɔ se béta bibu nya bíyifo lebua itsyi lə mi koto mentsyuəmentsyue əsuə esoo, bíyifo fe betidi ba díkpe lə lɛwɔnɔ əsuə.
2 Lefe nəmfóo, bísiə nkpə fe kawunsiə bua kamfo eto nkpəsiəsiə seka. Bítəkəko əsuəale nnya nlɛ difule kato eto seka budi eto kama. Wə ni lɛwɔnɔ nə nlɛ keyifo mɔmɔ lə mba lɛni bə bembutsyue Onanto koto.
3 Lə sitintii, bomblɛ kenke ətsyə fe mə nya búsiə nkpə lə bo alasa əsuə, lə kase iǹyə itə bo əsuə eto sinə ku nsusu seka. Ditsyəbi nəmfo lɛkɛ lə bo eso Onanto dínyə ɔblɔ ókpe bo, fe kase únyə ókpe kawunsiə eto betidi kenke, únə mə koto nɛ.
4 Fɛɛ se Onanto eto kaminsənyənyə itə bo mfui nya kasekɔ ləmbə lə lelabi kplɛ nə onkpe utə bo esoo,
5 se búkpə lə lɛwɔnɔ əsuə lə bo abua yifoyifo esoo, útə busikli búbə nkpə ku Kristo. Nya ɛyɛ lə Onanto eto lefonə əsuəə, búnyə bofokətə nɛ.
6 Se buyifo bani ku Kristo Yesu esoo, ótakasə bo úǹyənsə ku wə, nya útə buudi seka ku Kristo lə kato.
7 Onanto éyifo nyamfo nkə lə ufi ote mba luubə kama kenke wə lefonə nə ləmbə bokatesəko ku kulesa saa ku wə kafoɛkpɛ lə kase únyə bo kaminsə lə Kristo Yesu eso.
8-9 Itsyise ɛyɛ lə Onanto eto lefonə eso bínyə bofokətə, se béfo wə bɛnɔ eso. Nya inni lə mi kosate eto kulesa saa eto buyifo eso. Bomu iyifo Onanto eto ətəsa nnya úfi útə bə lə kuutsyuə saa lə ɔyɛ əsuə kato bobesə lə nnya əsuə.
10 Onanto díyifo bo ku wə kosate eto ani nkə lə buyifo bani ku Kristo Yesu nkə lə busiə kasɛɛ yifoyifo eto nkpə bo wə kosate lɛlɔ utsyə nkə bubə busiə.

Kristo Éfi Betidi Kenke Ɔkɔ Beyifo Bani.

11 Bekloma biə bíambɔ bitsyi lə Yudafɔ əsuə, bomu bále mi fe betidi ba lenyi Onanto. Yudafɔ eyifo mba laala alo, nya baaka mi bafɛfɛ bə betidi laanla alo. Fɛɛ sitintii, mba laala alo eeyifo əsuə eto sinə eto lekpa nə betidi leefi ani keeyifo.
12 Bekloma biə lə lefe nəmfóo, bínyə kɔsɛsɛ lə Kristo ɔflɔ nya bíyifo bafɔ nya bíenyifo Onanto eto betidi ba úləkə fe kase Yudafɔ. Nya bíankɛ lə kɛnyɛ ka Onanto lékle ku wə betidi ku asa nnya eto kɛnyɛ útsyə ku mə. Nya isi enso ni bə kusubebe kukutsyuə saa mankɛ mi itə kulesa nya Onanto saa tsya mankɛ mi.
13 Fɛɛ mɔmɔɔ, ɛyɛ lə Kristo eto ukpə wə úkpə lə disi əsuəə, bóokpa mi mba díǹyə kɔsɛsɛ kɔ tsya bíbə bíyifo bani ku Kristo Yesu.

14 Itsyise Kristo kosate léboko diyuə lə bo nti lə lefe nə eto lefe únə lɔniyifoyifo óboko Yudafɔ ku mba lenni Yudafɔ nti. Nya úfi wə əsuə óba kekisi ka nte fe ofati wə lɛkɛ lə mi nti úləkə.
15 Úləkə Yudafɔ eto kɔfi ku mə akpayifoyifo lenti ɛyɛ lə mə nkpə bo úsiə lə əsuə eto sinə əsuə bə lə ɔkɔ akpa ənuə nyamə beyifo mə utidi fɔfɔ ɔni bə lə beyifo bani ku wə, itə lə diyuə lə dibə lə mə nti.
16 Ɛyɛ lə Kristo eto ukpə wə úkpe lə uyikabie əsuəə, ókpla kədiə ka lɛkɛ lə akpa ənuə nyamə eto nti. Nya ɛyɛ lə ukpə əmə əsuəə, ótsyasə betidi akpa ənuə bamə eto nti béyifo utidi ɔni nya úyifo mə bani ku Onanto.
17 Nyaso se Kristo díbəə, óbe diyuə eto Ditiki Sɛɛ letsya útə mi betidi ba letsyonko Onanto ku bomba lɛfi wə.
18 Ɛyɛ lə Kristo əsuə nnya bo akpa ənuə nyamə kenke, Yudafɔ ku mba lenni Yudafɔ ɛyɛ lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əsuəə, bofo buǹyə lə Anto Onanto eto ənəmi.

19 Nyaso mimba lenni Yudafɔ ensini bafɔ ku bayɛkusutidi bio. Biyifo betidi bani ku mba ni Onanto eto bebi, ku bəməmbi lə wə diyo eto betidi nti.
20 Mi tsya eyifo fe ofati wə báto bətəkə kekleke lə ketsyikokɔ eto leba nə batɔnkpe ku bənyɛləkətidi lékpe lə kasɔ nya Kristo Yesu kosate ni oseke əmə.

21 Wə ni utidi wə lɛkɔbe diyo nə báto bətəkə mfó eto akpa nnya kenke ɔkɔ, nya útə léfiani Onanto eto kedikətəkɔ kɛnkɛ.
22 Nya lə mi lɔniyifoyifo ku wəə, balɛ mi tsya booto fe diyo kakɔ ku mi bətsyuə bə lə befiani kəsiəkɔ itə Onanto ɛyɛ lə wə Lɛwɔnɔ nəmə əsuə.

3

Paulo Éfi Ditiki Sɛɛ Nəmə Úsuko Betidi Ba Lenni Yudafɔ.

1 Lə nyamfo esoo, mɔ, Paulo, wə bakpe lə Aba eto diyo lə Kristo Yesu eto disi lə mi mba lenni Yudafɔ esoo, maato ola kətə Onanto.
2 Sitintii, mfo nnɔ miə bíɔnɔ kase Onanto lə wə lefonə əsuəə, dífi keyifo kamfo ókpe mɛ lə kɔni nkə nyifo itə mi kasɛɛ eso.
3 Fe kase mínkawɔni kliminti míntsyese mii, Onanto ələkə wə ketsyue ka úyifo ɔ́kulaa, óte mɛ.
4 Lə bekla kukue komfoo, biunye kase minɔ akulasa nnya nkpe lə Kristo əsuə kasɔ.
5 Kɔɔ Onanto məntə kawunsiə eto betidi te akulasa nyamfo. Fɛɛ mɔmɔɔ, útə ɛyɛ lə wə Lɛwɔnɔ əsuə úləkə asa nyamfo ótə wə batɔnkpe kɛnkɛ ku wə bənyɛləkətidi.
6 Asakulakula nyamə ni bə útə nkə ɛyɛ lə wə Ditiki Sɛɛ nəmə əsuəə, mba lenni Yudafɔ tsya əbə báfiani mba leedi Onanto eto bikə ku Yudafɔ, bákɔ beyifo əsuə eto uyi ɔni, bənyə kedikɔ lə kɛnyɛtsyətsyə ka Onanto dítsyə ɛyɛ lə Kristo Yesu əsuə.
7 Onanto éyifo mɛ wə Ditiki Sɛɛ nəmfo eto uyifoyifo ɛyɛ lɛ wə ətəsa nnya úfi útə mɛ lə wə əsuəale əsuə eso.
8 Mɔ nwə ni ɔfɛfɛ kenke minso lə mba léfo Onanto bánɔ ntii, ətə ɛyɛ lə wə lefonə əsuə mfi wə Ditiki Sɛɛ fokoya nɛ nkpe lə Kristo əsuə mbe letsya ntə mba lenni Yudafɔ.
9 Nya lə nyifo betidi lə bənyə kase ele bə befi Onanto eto akulasa eto ketsyue beyifo keyifoo, Onanto wə ni nwə díyifo asa nnya ta, éfi wə akulasa nyamfo ɔ́kula taa lə lefe kokoko nə léfe əsuə.
10 Itə lə bayɛ lə bafokanɔfɔ əsuə bələkə Onanto eto kobe ateate kpə nyamə bate kato eto batɔnkpe ku bəsuəalenyə ba nlɛ seka budi lə kato eto kawunsiə.
11 Nyamfo eyifo ketsyue manlo ka Onanto díyifo útsyə taa kokoko. Mɔmɔɔ, útə ketsyue kamfo əbə itə ɛyɛ lə Bonamute Yesu Kristo əsuə.
12 Lə lɔniyifoyifo ku Kristo se bófo wə bɔ́nɔ esoo, ókpe bo nkɛale bə bɔnyi bɔfi Onanto lə bokakase əsuə.
13 Nyaso nlɛ mi lekpakpa minkə lə kanyi ka minlɛ bunyə lə mi kɛnyɛ esoo, məntə lə elo mi ani itsyise biunyə kutəkə lə nnya əsuə.

Kristo Aala Bo.

14 Fe kase minlɛ bɔtɛyii, nyamfo eso maase akonki kato ola lə Anto əmə eto ənəmi nɛ.
15 Wə ɔflɔ asa nnya kenke nkpe kato ku kasɔ laafo mə diye ketsyiko.
16 Nlɛ ola boto miə Onanto lə utə wə Lɛwɔnɔ lə difi ni əsuəale nə nkpe lə wə diyənde nə léba lékpoo, lə didufə lə mi ketu kəmiə ke.
17 Nya nlɛ bɔtɔ tsya miə Kristo lə uyifo wə kəsiəkɔ lə mi ketu kəmiə ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə nya lə mi lelabi eto keyudu lə kedufə lə kasɔ kekleke fe kase kuyi eto kale leeyifo nya lə dimuə ale,
18 bə lə mi ku mba léfo Onanto bánɔ kenke lə binyə əsuəale lə bɛnɔ kase Kristo laala mi kasɔ, lelabi nə leba lenkpo, lɛyɛ letsyo, lebe kato fanloo nya letsyo disu kasɔ tsya.
19 Nya lə bibə bete Kristo eto lelabi nə biembofo kasɔ bɔnɔ kalosə bə lə Onanto eto ditsyəbi nəmə lə diyi mi əsuə kenke.

Paulo Átɛsə Onanto.

20 Onanto eto əsuəale ni nnya nlɛ keyifo lə bo əsuə. Woafo lesa saa nə lefe itə bo buyifo kətə bo enso kase boatɔ nye boebu disi ketsyiko kulaa tsya.
21 Atɛsə itə Onanto lə bafokanɔfɔ nti ɛyɛ lə Kristo Yesu əsuə itə lefe saa ku idu mɔmɔ isu manlo manlo! Ibə itə.

4

Kristo Ǝtə Nkə Bafokanɔfɔ Kenke Yifo Bani.

1 Nyaso mɔ nwə nlabe lə diyo, se meeyifo Bonamute eto keyifo esoo, nlɛ

mi kɔlɛ bɔlɛ minkə bisiə nkpə bo lɛflɔ bokate ko bokpadi bo Onanto lékpadi mi.
2 Bebokosə əsuə kasɔ lefe saa, biyuə buɛɛ ku lə bɛkɛ disuətsyə. Biləkə mi lelabi bete bətsyuə ku lə bɛkɛ dibusə bitə mi bətsyuə.
3 Bekplatsya lə biyifo lesa saa lə kɛnyɛ kani əsuə fe kase Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nəmə dífi mi ɔ́kɔ, lə bisiə nkpə lə diyuə əsuə.
4 Ǝsuə ani ku Lɛwɔnɔ lɔni ete nkpe fe kase kusubebe kɔni hã nkpe mi nya ini nko eso Onanto lékpadi mi nɛ.
5 Onamute ɔni ku bofokanɔ bɔni ku ntufləsəfləsə eto lekpa lɔni tsya ete nkpe.
6 Nko ini bə Onamute ku Anto ɔni ete nkpe itə betidi ba kenke nya uyifo asa kenke eto Onamute, weeyifo keyifo kayɛ lə bo əsuə nya onkpe lə bomblɛ əsuə.

7 Nya ətəsa nnya únə kafo útə bo utsyuə saa, akate ko kase Kristo dítə.
8 Nyaso Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛtɛyi nkə,

“Se óbe úsu kato fanlofanloo,
ókpa mba kpə úləkə utsyiko lə
sidomu əsuə úsuko.
Nya úsie ətəsa útə betidi.”

9 Nya se bátɛyi bə óbe úsu kato fanlofanloo, nnya kasɔ nkpə? Nnya kasɔ ni bə tutɛɛ, ɔ́yifə úbə taa kawunsiə kamfo eto kasɔ ke.
10 Nya utidi ɔni əmə lɛyifə úbə kasɔɔ, wə ke disi óbe úsu kato fanlofanlo nɛ, oso utsyuə saa nya ófo unsi lə lesa saa əsuə lə kato ku kasɔ kenke.
11 Wə ni nwə dísie ətəsa útə utidi saa nya úləkə bətsyuə báfiani batɔnkpe nya bətsyuə tsya lefiani bənyɛləkətidi, nya bətsyuə tsya lefiani mba laabe Ditiki Sɛɛ nəmə letsya, bətsyuə ni mba laalɛ bafokanɔfɔ ola, nya bətsyuə lefiani bateasa.
12 Úsie ətəsa nyamfo útə nkə lə ufi ɔlɔ Onanto eto betidi utsyə bə lə ufi ɔlɔ bafokanɔfɔ utsyə lə beyifo wə keyifo, nya yɛkɔ ku nyamfoo, lə ufi əsuəale okpe Kristo eto əsuə nnya ni bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nəmə.
13 Onanto éyifo nyamfo nkə lə bomblɛ lə bubə buyifo bani lə nnya bofo bɔnɔ əsuə, ku lə bubə bote Onanto eto Ubi əmə. Lə bubə bobe bɔflɔ butsyə fe Kristo nya lə wə ditsyəbi nəmə kenke lə leba didufə bo lə əsuə butsyə fe wə ke.

14 Nya boensi embutsyə fe bekpefi ba eto nsusu dímambe, ba asatete fɔfɔ saa nte fə ufiebi wə laasɔ keke mə kesuko sɛtɔ ku kama, nya bidiabidia eto bateasa laawɛ mə kakpe lə mə nsusu bua əsuə.
15 Lə nyamfo eto kɛnyɛ, bə lə bɔtɛyi ɔnukualɛ lə lelabi əsuəə, bubə bobé lə kusu saa əsuə fe Kristo wə nwə ni bo disi.
16 Wə lɛkɔbe utidi eto uyi əmə kenke eto ntsyakɔ ku kate kenke ɔnlɛ ɔni, itə bə utidi eto uyi əmə kenke eeyifo keyifo lə kusu əsuə, kabé kaflɔ kawunsə lə lelabi əsuə.

Bisiə Nkpə Fe Onanto Eto Bebi Seka.

17 Nlɛ mi kɔlɛ bɔlɛ lə Bonamute eto diye əsuə minkə biensisiə nkpə fe mba lenyi Onanto, ini asa bimba hã eto disi beebu.
18 Nya mə nsusu nkpe lə ketuntu əsuə. Nya bəmbə kedikɔ saa lə Onanto eto nkpə bo wəətə əsuə, itsyise benyi nnya kulesa kon tsya, nya bankpe letotidi.
19 Benyi kofani nyaso asa buayifoyifo eto kama hã bəətəkəko. Nya baasɛsə ənəmi lə asa nnya laabiasə əsuə eto sinə saa eto buyifo əsuə.

20 Bebe, inni nyamfo eto okle békase bitsyi lə Kristo əsuə.
21 Mɔ éfi nnya minkə bɛnɔ asa itsyi lə wə Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə. Nya fe mba ntəkəko wə kamaa, báte mi ɔnukualɛtiki nnya nkpe lə Yesu əsuə.
22 Beyani ditsyəbi koko eto nkpə bo bísiə, nə dítə bísiə nkpə bo eto okle bísiə léfe. Asa nyamfo díkawɛ mi kakpe nya bíkətəkəko əsuə eto sinə eto eyifosa eto nkpə bo laabiasə utidi eto nkpə.
23 Bɛtsyi mi ketu ku nsusu bɛwuninsə lə biyifo bafɔfɔ.
24 Nya bifi ditsyəbi fɔfɔ nə béyifo lə Onanto eto ditsyəbi əsuə nya weeyifo asa lə kusu ko diyifo kɛnkɛ bekpe fe awu.

25 Nyaso bɛyɛ sidia bɔtɛyi. Utsyuə saa tɛyi wə ɔyimitsyuə ɔnukualɛ itsyise bo nti eto utsyuə saa lɛkɔ buyifo Kristo eto əsuə.

26 Lə ənyə ɔblɔɔ, məntə lə fə ɔblɔ əmə
lə okpa fə okpe lə lebua əsuə nya məntə
lə kofe lə kudufə fə diyo ku ɔblɔ.
27 Biəntə Obonsam kusu saa.
28 Utidi wə leeyuu, sinkli ɔyɛ buyu lə
ufi wə ani uyifo keyifo sɛɛ lə ɔkɛ
lesatsyuə nə ofo bufi kawunsəko
bakombo.
29 Biəntə lə ditiki bua saa lə lɛbɔ ditsyi
lə mi kɛnyɛ, bomu bidi etiki nnya
lɔɔwunsəko utidi lɔ wə utsyə, lə iyifo
lɛwunsəkobi itə mba lɛnɔ nnya.
30 Bienyifo kulesa nə lembutə Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ nyə disuəyuə. Itsyise Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ befi bətsyə mi lekpo nə lete bə nə
Onanto ebofo mi lə nkpə lə diyi fɛfɛ
nəmə əsuə.
31 Biəntə lefonfi lɛkɛ lə mi əsuə, biləkə
ɔblɔ kekleke ku lefonyi bitsyiko lə mi
akɔɛsi. Biləkə lə mi nti kudukpokpo
bimba, betidi eto diebiasəbiasə ku nsusu
bua saa kenke fifi lə utidi əsuə.
32 Lə nnya kɛnyɛɛ, bitə lə mi bətsyuə
eto asa lə ɛlɛ mi kaminsə lə biyifo kafo
ɛkpɛ bitə bətsyuə. Bifi abua bɛtsyɛ
bətsyuə fe kase Onanto tsya dífi mi ale
ɔ́tsyɛ mi ɛyɛ lə Kristo əsuə.

5

Bisiə Nkpe Bo Lɔɔkɛ Onanto Ɔkɔɛ.

1 Se biyifo Onanto eto bebi lala esoo,
ele bə bekplatsya lə bitsyə fe wə.
2 Biləkə lelabi bete lə mi nkpəsiəsiə
əsuə fe kase Kristo laala bo nya úfi wə
əsuə fe kedi ka laanyi fififi útə Onanto lə
bo disi. Nyamfo eyifo keditətə ka laakpe
Onanto disuəyuə.
3 Se biyifo Onanto eto betidi esoo,
yensile bə bakpo sɛsɔnɔdi ku
asinsayifoyifo saa nye kunəkpə eto diye
ko lə mi nti.
4 Nko ke yensile bə bɔtɛyi kulesa
butsyiko lə asinsa əsuə ku akɔɛnsa nye
amumusa əsuə. Bomu ele bə bufi
lɛninsɔ butə Onanto.
5 Itsyise mi kosate yi biə utidi wə kee
ni ɔsɔnɔdi nye leeyifo asinsa nye nkpe
kunəkpəə, embunyə kedikɔ lə Kristo ku
Onanto eto sekakedikɔ kəmiə. Lə
ɔnukualɛ əsuəə, kənənsɛ lə asa əsuə
akateko sifiəsumu.
6 Biəntə lə kuutsyuə saa lə ɔwɛ mi
okpe ku etiki bimba saa, itsyise asa
nyamfo eto kakle eso Onanto eto lefonyi
looba lekpo lə mba nkpe letotidi əsuə nɛ.
7 Nyaso mi ku mə mamfloma ani
bətsyuə lə mə eyifosa əsuə.
8 Itsyise kɔɔ, bɛkɛ lə ketuntu əsuə, fɛɛ
mɔmɔɔ, se bíkafiani Bonamute eto betidi
esoo, bifi bekpe lə diyənde əsuə. Nyaso
bisiə nkpə fe betidi ba nkpe lə diyənde
əsuə,
9 itsyise awɔnsa nnya laabɔ ketsyi lə
betidi ba nsi nkpə lə diyənde əsuə ni asa
sɛɛ buyifo, asa buyifo lə kusu əsuə ku
ɔnukualɛ tɛyitɛyi.
10 Bekplatsya lə bekase asayifoyifo
nnya laakpe Bonamute disuəyuə.
11 Biankɔ ani ku mba eto eyifosa nsi
nyɛ lə ketuntu nnya laambɔ awɔnsa saa
əsuə. Bomu biləkə mə bete.
12 Itsyise iyifo afanisa tinti bə bedi etiki
itsyiko lə eyifosa nyamfo eto okle əsuə lə
kabiɔbiɔ əsuə kula tsya.
13 Nya lə bələkə asa nyamə kenke lə
diyənde əsuə batée, ete boonyə mə
ditsyəbi nəmə kosate wuee nɛ.
14 Itsyise lesa saa nə bələkə batee
lekplee, aabɔ bəənyə lə diyənde əsuə.
Nyamfo eso baatɛyi bə,

“Sankli fə nwə nlɛ selabe,
taka etsyi ɔkɔmə əbə,

lə Kristo lə uyənde okpo fə lə əsuə.”

15 Nyaso bebe sinini kase binsi nkpə.
Biənsiə nkpə fe betidi ba lenyi kobe.
Bomu bisiə nkpə fe betidi ba nyi kobe.
16 Biyifo kusu ko ditu mi mfo eto
keyifo kukɔnɔ, itsyise asa buayifoyifo lə
lefe nə bonkpe mfo əbə ebe kato tinti.
17 Le nyasoo, bienyifo mi əsuə fe
betidibuki. Bomu bɛbɛbɛ lə bete asa
nnya Bonamute əmə laala nkə biyifo.
18 Biənnə nte bikpə itsyise nyamfo
akpe mi lə abuayifoyifo əsuə. Bomu bitə
lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ lə lefo disiə lə mi
kenke.
19 Nya bifi Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
eto əsə eto etiki, ku atɛsɛ eto əsə, ku
bofokanɔ eto əsə bidinko mi bətsyuə
etiki. Nya bifi atɛsɛ eto əsə ku əsə
minimini bɛtɛsə Bonamute lə mi akɔɛsi.

20 Bɛsɔ Boanto Onanto ani lefe saa lə lesa saa əsuə ɛyɛ lə Bonamute Yesu Kristo eto diye əsuə.

Usə Ku Usiə Eto Nkpesiəsiə

21 Bebokosə mi əsuə kasɔ bitə bətsyuə fe kase biebu Kristo seka.
22 Besio bokosə mə əsuə kasɔ bətə mə kosate eto bəsə fe kase baabokosə əsuə kasɔ kətə Bonamute əmə.
23 Itsyise usə ni disi utə usiə fe kase bafokanɔfɔ eto ditsyukpa eto disi ni Kristo. Ditsyukpa nəmə ni Kristo eto əsuə eto sinə nya Kristo kosate əmə ni se Ofomfokətə.
24 Lə nyamfo esoo, fe kase bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nəmə lebokosə əsuə kasɔ dítə Kristoo, nko ke ini bə bəsiə tsya bokasə mə əsuə kasɔ bətə mə bəsə lə lesa saa əsuə nɛ.
25 Bəsə, bela mi bəsiə fe kase Kristo léla bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nəmə nya úfi wə nkpə útə lə ni disi seka.
26 Úyifo nyamfo lə ufi uyifo bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nəmə kɛnkɛ utə Onanto lə lefe nə eto lefe úflə ni ku wə ditiki fe ntu ókpasə.
27 Waanla nkə keni kukətsyuə saa lə kələ ni kukalebe saa lə kakpɔtsyi, nye lə keni kukətsyuə saa eto okle lə kətəkə lə ni. Ola nkə lə bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nəmə lə diyifo kɛnkɛ, bənnyə kabiakɔ saa lə ni. Lə balɔkɔsə ni kukɔnɔ fɛ befi ni babɔnko lə wə ənəmi.
28 Mmə ke ele bə bəsə la mə bəsiə fe kase baala mə kosate eto əsuə eto sinə nɛ. Nya osani wə laala wə usiəə, wə kosate ɔnlɛ bola.
29 Kuutsyuə saa eenyifo wə əsuə eto sinə disiale. Bomuu, waalɛ se ola bə lə sɛkɛ ale, fe kase Kristo leeyifo kətə mba bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nəmə.
30 Itsyise wə əsuə eto lekpa buni butə wə.
31 Fe kase Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛtɛyi nkə, “Lə nyamfo eso osani du lə wə anto ku ambe ɔflɔ usu ɔkɔ ku wə usiə nya mə inuə bamə loofiani əsuə eto sinə sɔni.”
32 Kasɔnɔnɔ ka letsyoo, abiɔ kakpe lə ditiki nəmfo kəmiə. Mɔ éfi nnya fe Kristo ku bafokanɔfɔ eto ditsyukpa əsuəə, banlɛ etiki budi ketsyiko.
33 Fɛɛ ɛlɛ etiki budi ketsyiko lə fintsya əsuə. Nya ni bə, ele bə mi utsyuə saa la wə usiə fe wə əsuə, nya usiə saa tsya lə ubu wə usə.

6

Bisiə Nkpe Bo Dińyə Itə Bebi Ku Antomə.

1 Mi bebii, bitsyue mi antomə ku ambemə koto fe kase ɛnyɛ lɛ Kristo eto kusu əsuə itsyise nnya ni lesa nə lɛtsyɛ bə biyifo nɛ.
2 Kɔfi kpekpe tutɛ ko kɛnyɛtsyətsyə nkpe ni bənkə, “Bu fə anto ku fə ambe.”
3 Isukosə ɛtɛyi nkə, “Bə lə ɛlɛkɛko fə lə əsiə nkpə kəntsyɛ lə kasɔ kamfo əsuə.”
4 Antomәə, biankpe mi bebi lɛblɔfi. Bomuu, bikulɛsə mə lə binə mə ku kɔlɛlɛlɛ ɛyɛ lə Bonamute eto bofokanɔ eto kusu əsuə.

Ele Bə Bisiə Nkpe Kukɔnɔ Ku Mi Banamute.

5 Ndomufɔ, mimba leeyifo betidi bamba eto nyifoo, bebokosə əsuə kasɔ lə bitsyue mi kasɔ mfo eto banamute koto itsyi taa mi ketu kəmiə fe kase bietsyue Kristo eto ditiki koto.
6 Bienyifo nko lə lefe nə mə ənəmi ntəkə lə mi əsuə bə lə batɛsə mi eso bomuu, bifi mi əsuəale kenke biyifo lesa nə Onanto laala, fe Kristo eto ndomufɔ.
7 Biləkə kafo faa biyifo keyifo fe Bonamute əmə bɛnlɛ ke buyifo kətə seka, nya inni utidinini saa.
8 Bekloma biə Bonamute ebofo utsyuə saa kayo, ndomunyə feni o-o, nwə nsi wə əsuə əsuə feni o-o ɛyɛ lə keyifo sɛɛ ka feeyifo kumə.
9 Banamute, mi tsya yifo nkomə ke bitə mi ndomufɔ. Biankpe mə sikpi, itsyise biyi biə nwə ni mi ku mə Onamute əmə kpe kato. Waambe utidi eto ənəmi lə etiki bola kələkə əsuə.

Bifi Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ Eto Bemake Bikakpɔ Lema.

10 Lə kalosəkɔɔ, kase biyifo bani ku Bonamute, lə isi ɛkɛ ale beso ɛyɛ lə wə əsuəale kplɛ nyamə əsuə.
11 Bekpe mi bemake kenke bia Onanto dítə mi bə lə befo buńyə kekleke lə Obonsam eto awɛsu bua nyamə əsuə.

12 Itsyise inni bo kuu betidi nlɛ bɔkpɔ. Bomu bo ku awɔnɔ bua eto əsuəale, lɛwɔnɔ eto əsuəale eto baka, kawunsiə tuu kamfo eto əsuəale eto baka, ku asa buayifoyifo eto baka ba nkpe kato eto əsuəale bɔnlɛ bɔkpɔnko.
13 Lə nyamfo esoo, bifi Onanto eto bemake kenke bekpe. Bə lə diyi bua nəmə əbə ditu mii, biofo buńyə kekleke kakpɔ lema nəmə isu kalosəkɔ, nya lə əsuəale lə isi ibu ɛkɛ mi lə əsuə.
14 Nyaso bińyə kekleke! Bifi ɔnukualɛ eto Ditiki Sɛɛ nəmə bekle nkɛ fe abɔsu lə bifi kasɛyifoyifo biti fe akɔɛsibi eto situ eto etisa.
15 Ditiki Sɛɛ nə ləənə diyuə kabokoo eto bɔtɛyi, lə diyifo mi afɔkpa nya biokpe bisu lema.
16 Ɛwunsə lə nyamfo əsuəə, bifi bofokanɔ bɛlɛ lə ani lə idi lesa nə loota mi əsuə lə lema. Itsyise nnya ni lesa nə loofo itə mi lə olontidi əmə ata mi wə kabe ka nte fe ute wə nlɛ bunyə fla fla fla nya yaninsə ute əmə.
17 Nya bifi situ eto lemankpakpa nə ni Onanto eto nkpə bofokətə biti lə disi ku Onanto eto ditiki nə ni kalande nə Lɛwɔnɔ dítə mi bɛlɛ kekleke lə kɔni.
18 Bikato ola lefe saa kətə Onanto. Bɛtɔ Onanto eto bɔwunsəko kekleke fe kase Lɛwɔnɔ nəmə loote. Lə nyamfo esoo, bińyə bikabe kusu, nya yaanlo mi ani. Bikato ola lefe saa lə mba lefiani Onanto eto betidi kenke eto disi.
19 Beto ola tsya lə mɔ disi bə lə Onanto lə ufi lesa nə ele bə ntɛyi okpe mɛ lə kɛnyɛ bə lə ntɛyi Ditiki Sɛɛ nəmə ku bofokanɔ lə sikpi mante mante əsuə, bə lə mbe letsya nləkə asakulakula nnya nkpe lə Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə nte.
20 Ditiki Sɛɛ nəmfo eso mini ɔtɔnkpe wə béti bákpe lə diyo mfo nɛ. Beto ola bə lə mfo ni bɔtɛyi ku unnyə fe kase ele bə ntɛyi ni.

Bɔlɛ Mi Bokla.

21 Tihiko, bo ɔyimisani lala, wə leeyifo asa lə Bonamute eto kusu əsuəə, ebubə ɔtɛyi mi kase minte ku keyifo ka kenke minlɛ mfo.
22 Botsyese ko minlɛ wə miə ubə ɔtɛyi mi kase bonkpe mfo nya lə okpe mi nkɛale.
23 Boanto Onanto ku Bonamute Yesu Kristo lə bətə mi bafokanɔfɔ kenke, diyuə ku lelabi ku bofokanɔ.
24 Onanto eto lefonə lə ditəkəko betidi ba kenke laala Bonamute Yesu Kristo ku lelabi manlo.

FILIPIFƆ
Kukue Ko Paulo Lɛwɔni Útə Filipifɔ

1 Mɔ, Paulo, ku Timoteo ba ni Kristo Yesu eto beyifoyifo lɛwɔni kukue komfo.

Bufi bɔnlɛ kətə mi Onanto eto bafokanɔfɔ kenke ba nkpe lə Filipi nya biyifo bani ku Kristo Yesu, ɛwunsə lə mi batɔnkotɔnko ku mi bawunsəkotsyuə tsya.

2 Bɔlɛ bɔtɔ boə Boanto Onanto ku Bonamute Yesu Kristo eto lefonə ku diyuə lə disiəko mi.

Paulo Áto Ola Lə Bafokanɔfɔ Ba Nkpe Lə Filipi Eto Disi.

3 Lefe saa nə ke minkloma mii, maasɔ mɔ Onanto ani lə mi disi

4 Nya lefe saa nə ke minlɛ ola boto lə mimblɛ kenke eto disii, maato wə ku disuəyuə.

5 Itsyi lə kase bɛwunsəko mɛ lə Ditiki Sɛɛ nəmə eto keyifo əsuə idu lə kasɔ ketsyikokɔ ibə ese mɔmɔ eso.

6 Mfo nnɔ miə Onanto wə dítsyiko keyifo sɛɛ kamfo kasɔ lə mi ntii, ebusukosə ke isu ese kalosəkɔ lə Kristo Yesu eto dibəfe nəmə.

7 Bekpe mɛ lə nsusu lefe saa nya ɛlɛkɛ itə bə nkebu disi ketsyiko lə mimblɛ əsuə nko. Itsyise mimblɛ efi kətsyuə lə kusu ko Onanto dítə mɛ, mɔmɔ əmə minlabe lə diyo ku lə lefe nə mísiə lə mɔ əsuə əsuə bə lə nta Ditiki Sɛɛ nəmə disi bə lə betidi lə bafo ni banɔ bəńyə kekleke.

8 Onanto ni mɔ odansiɛ nkə sitinti minlɛ bɔtɛyi minkə lelabi nə eto okle nkpe lə Kristo Yesu əsuə útɛ boo, ni okle minfi minlɛ mi butə nɛ.

9 Nlɛ ola boto miə mi lelabi nə nkpe mii, lə disi lebe kato lekpe leso, lə befo ditiki nəmə kasɔ bɔnɔ kala kələkə kukɔnɔ kətə əsuə.

10 Nyamfo luutə befo lesa sɛɛ buləkə kətə əsuə bə lə Kristo eto diyi nəmə əsuəə, biuyifo basɛɛ ba əsuə dikpilolo saa ləmbɔkɛ.

11 Ɛwunsə lə nyamfo əsuəə, bə lə kasɛyifoyifo ka eto okle Yesu Kristo hã ləətə utidi leeyifoo, lə keyi mi əsuə, bə lə befi babesɛ Onanto kato, bətə wə dibu ku atɛsə.

Utidi Wə Leeyifo Yesu Eto Keyifo, Ebunyə Nkpe.

12 Mɔ bayimi, nla miə bete sitinti miə asa nnya dítu mɛɛ, əbə ɛwunsə bə Ditiki Sɛɛ nemə əbə dínyə sɛtɔsusu bomu.

13 Itə nyasoo, bamamanyə ba kenke nkpe lə lekayo mfo ku betidi bamba kpə ba kenke nkpe lə lekayo mfo ənyə bətsyuə lekpo bə bákpe mɛ lə diyo itsyise nyifo Kristo eto uyifoyifo eso.

14 Ɛwunsɛ ku nyamfoo, mɔ bokpe lə diyo esi itə bafokanɔfɔ kpə esi bakpe utu bawunsə lə Bonamute əmə əsuə itə bensiate sikpi lə Ditiki Sɛɛ nəmə budi ku ute.

15 Lə sitintii, mə nti betidi eto bətsyuə aayɛ lə kutsyuəsɛ kpɔkpɔ əsuə kedi Kristo eto ditiki nəmə kate, nya baala bə baatanko mɛ lə ni bɔtɛyi əsuə, fɛɛ bətsyuə eeyifo nnya ku nsusu sɛɛ.

16 Lelabi dítə betidi eto lekpa nuəfə nəmfo bə babe Ditiki Sɛɛ nəmə letsya mmə, itsyise beyi bənkə bokpe Onanto lékpe mɛ nke nta Ditiki Sɛɛ nəmə disi.

17 Fɛɛ betidi eto lekpa tutɛ ábe Kristo letsya lə kusu ko əmə boonyə kutəkə kətə mə suə eso, nya inni lə ɔnukualɛ əsuə, bomu bə lə beyifo nko lə kanyi ka minlɛ bunyə lə diyo nəmə kafo lə kabe kato kaso.

18 Fɛɛ nyamfo menyifo kulesa. Nya ni bə utsyuə abe Kristo letsya lə sidia, sidia əsuə o-o, lə ɔnukualɛ əsuə o-o, mɔ alɛɛ, bə bábe Kristo letsyaa, nnya mate aakpe mɛ disuəyuə.

19 Nya muusukosə disuəyuə nəmə bunyə itsyise nyi miə ɛyɛ lə mi olatoto əsuə ku lə bɔwunsəko bo laabɔ ketsyi lə Yesu Kristo eto Lɛwɔnɔ əsuəə, booləkə mɛ lə diyo.

20 Nnya əsuə mimfi ənə mintəkə ku minlɛ kusu bobe kekleke ni bə medi kofani lə mɔ keyifo əsuə. Bomu bə lefe saa, ku lə titlu mɔmɔɔ, lə nkpe nkɛale ku mɔ əsuəale kenke, bə muunə dibu mboko Kristo, lə nkpe nkpə o-o nye lə bukpə mínkpe tsya.

21 Nya be ni nkpə? Lə mɔ kutsyəə, nnya ni bə lə nsi nkpə ntə Kristo. Nya lə

nkpee, nnya bomu luusi yooboko mɛ kutəkə eso nɛ.
22 Lə nnya ete minsi muusiə nkpəə, eni muuyifo keyifo ka luubə kutəkə. Fɛɛ mante nnya ele bə mfi lenti, ukpə lee nkpə.
23 Mɔ nsusu áma lə akpa əsuə. Eni moola tinti miə maabɔ lə nkpə bomfo nsu nsiə lə Kristo ɔflɔ, itsyise nyamfo alɛkɛ eso famfamfamfa.
24 Fɛɛ lə mi esoo, efe bə nsi nsiə nkpə lə kawunsiə kamfo.
25 Se mimfo nyamfo minɔ nko esoo, nyi miə muusiə lə mimblɛ kenke ɔflɔ nsukosə nyifo bo kenke minlɛ buyifo bə lə busu sɛtɔ, lə bunyə disuəyuə lə Kristo bofokanɔ əsuə.
26 Nyamfo luutə bə lə mbə mi ɔflɔ bioo, biunyə kusu bebesə əsuə kato ɛyɛ lə mɛ əsuə bə biyifo bani ku Kristo Yesu eso.
27 Lesa nə lefé mɔmɔ ni bənkə bisiə nkpə bo dinyənko mba léfo Kristo eto Ditiki Sɛɛ nəmə bánɔ. Itə bə lə mbə mi ɔflɔ o-o, məmbə o-o, lə nnɔ ntsyiko lə mi əsuə bənkə bińyə kekleke lə lɛwɔnɔ ku nsusu əsuə nya bińyə kɛnyɛkani lə mi bofokanɔ əsuə bɛnlɛ Ditiki Sɛɛ nəmə disi bota.
28 Biante mi balo sikpi. Bomu bińyə ku utu kekleke. Nyamfo loote mə bə mə ebonya bedufəə kasɔ nya mi ebutəkə mə kato, itsyise Onanto nwə nlɛ bɔkpɔ kətə mi, ebutə bitəkə kato.
29 Itsyise bətə mi kusu bə bisumu Kristo inni bə lə befo wə bɛnɔ ete eso, bomu bə lə binyə kanyi tsya lə wə disi eso.
30 Nya mɔmɔɔ, bɛkpɔnko mɛ lema nəmə. Lema nəmə bínyə míkakpɔ kɔ əmə ete nɛ. Nya fe kase bɛɛnɔ, ni əmə ke ete minsi minlɛ bɔkpɔ nɛ.

2

Ele Bə Bebokosə Ǝsuə Kasɔ Bitə Mi Bətsyuə.

1 Mfo nnɔ miə mi nkpə bo benkpe lə Kristo əsuəə, ətə bínyə əsuəale. Nya wə lelabi ləəyuəsə mi ketu. Biyifo bani ku wə Lɛwɔnɔ, nya bɛnlɛ mi əsuə wɔkɔkɔkɔɔkɔ lə kafoɛkpɛ ku kaminsənyənyə əsuə bitə bətsyuə.
2 Nnya lə nko ini sitintii, nyalɛ muukənko mi miə bitə lə nyə disuəyuə bə nsusu bɔni ku lelabi lə lɛkɛ bo nya lə biyifo lɔni lə lɛwɔnɔ ku disibubu əsuə.
3 Bienyifo kulesa nə lete mɔ mate hã eto lɛlɛkɛsə nye əsuə katobəsəbesə eto ditsyəbi. Bebokosə əsuə kasɔ, nya bibu betidi bamba fe balɛkɛ baso mi.
4 Nya bɛbɛbɛ betidi bamba eto kasɛɛ, inni fə mate eto lɛlɛkɛsɛ ete.
5 Bitə lə nsusu bo lɛkɛ Kristo Yesu, lə bɔkɛ mi tsya.
6 Nnya ni bə ite bə okpe Onanto eto ditsyebi tsyaa, wóemfi nnya lə əsuəale əsuə nkə lə okate ku Onanto.
7 Bomu lə wə kosate eto lelabi əsuəə, úfi lesa saa nə nte wə útə kafo faa, nya úyifo wə əsuə usumutidi. Nya úbə bále fe kawunsiə kamfo eto utidi.
8 Utidi eto ditsyəbi lɛkɛ wə nya óbokosə əsuə kasɔ nya ɔ́yɛ lə kototsyuetsyue eto kusu əsuə úsu taa ukpə kəmiə, ukpə lə uyikabie əsuə.
9 Ɛyɛ lə nyamfo esoo, Onanto ábesə wə kato ka nso kenke, nya úfi diye nə nso bɔmɔ kaso diye saa útəkə wə.
10 Nya lə bakpadi Yesu eto diyee, ele bə asayifoyifo nnya kenke nkpe kato ku kasɔ ku nnya nkpe lə kasɔnti se akonki bətə wə.
11 Nya məmblɛ luufe kɛnyɛ batɛyi bə Yesu Kristo ni Bonamute, bə lə befi batɛsə Onanto wə ni Boanto.

Biyənde Fe Befandebi Lə Kawunsiə Kamfo.

12 Nyaso, mɔ bayimi, fe kase bietsyue mɛ koto lefe saa, ite bə mimbə lə mi ɔflɔ mɔmɔ tsyaa kulaa, isi efe bə bitsyuə koto beso. Bekplatsya kekleke lə bifi sikpitete ku ketinkə biyifo keyifo ka diyənko mi buləkə.
13 Itsyise Onanto lɛ keyifo lə mi əsuə lefe saa nkə lə yuutə bɛtɔnɔ bitsyue asa nnya útsyue utsyə koto.
14 Biankpe kənə nye beto taflatsyə lə kulesa buyifo əsuə.
15 Itə bə lə kawunsuə biabia ka diyi ku abuayifoyifo mfoo, mii, biyifo Onanto eto bebi ba lekpa nya beele ku dikpilolo saa ləmbə lə mi əsuə. Lə biyənde lə

kawunsiə eto betidi eto nti fe kase befandebi ləəyənde lə kato seka.
16 Befo ditiki nə ləətə nkpə nəmə bɛlɛ kekleke, bə lə Kristo eto diyi nəmə əsuəə, moofo lɛkɔɛsi bɔsɔ katɛyi minkə méntsyetsyi bimba nye ményifo keyifo bimba.
17 Mi bofokanɔ lə Bonamute əsuə ku mi keyifoyifoyifo te fenkə keditətə kətə wə. Eni mɔ kɔtɔ bokpo lə kasɔ ekɔko keditətə kamfo. Nya lə ibə nkoo, yɔɔkɛ mɛ ɔkɔɛ nya muunyə disuəyuə tinti ku mi mblɛ.
18 Nko ke ini nɛ bə mi tsya nyə disuəyuə beto keyudu ku mɛ nɛ!

Timoteo Ku Epafrodito.

19 Lə Bonamte atɔnɔɔ, yɛmbɔklɛ, mootsyese Timoteo mi ɔflɔ, bə lə usinkli ubə ɔtɛyi mɛ kase asa nte lə mi ɔflɔ, lə nsi nyə disuəyuə.
20 Lə ɔnukualɛ əsuəə, mimbə kuutsyuə saa wə leefi kətsyuə lə mɔ ku mi etiki əsuə fe wə.
21 Nya bafɛfɛɛ, utsyuə saa lɛ wə lɛlɛkəsə ete bobe, nya inni nnya ni Yesu Kristo eto kusu eto ale.
22 Fɛɛ mi kosate yi biə Timoteo alɛɛ, ɔwunsəkotsyuə uni utə mɛ, kase wəəkənko mɛ lə keyifo kamə əsuə fe ubi ku anto itə Ditiki Sɛɛ nəmə eto busənsə əsuə.
23 Nyaso nlɛ kusu bobe miə, lə nyə kase asa nyamə luubə itsyə ku mɛ koo, mootsyese wə mi ɔflɔ mlə.
24 Nya mfo nnɔ tsya miə Bonamute əmə kosate ebutə mɛ kusu nkə mbə mi ɔflɔ lə lefe kliminti əsuə.
25 Mbu tsya miə ele bə ntsyese bo ɔyimi Epafrodito mi ɔflɔ, wə díńyəko mɛ kekleke lə Onanto eto keyifo əsuə. Wə ni mi ɔtɔyɛ wə bétsyese mɔ ɔflɔ biə ubə ɔwunsəko mɛ.
26 Se unyi nkə bɛnɔ biə əsuə abia wə esoo, ílə wə tinti nya óla kekleke nkə wəəbə unyə mimblɛ.
27 Lə sitintii, ónɔ bufi kekleke ibu sɛkɛ lə ukpə. Fɛɛ Onanto ənyə wə kaminsə, nya inni wə mate bomu ku mɔ tã. Lenni nko eni mɔ kanyinyənyə eto bitsyikə eboso mɛ ani ku butsyi.
28 Nyamfo kulaa eso minla miə matsyese wə mi ɔflɔ lə binyə wə, lə binyənko wə disuənyə, nya mintsya loola nwɔnɔ mɔ utu siə kasɔ sɛkɛ.
29 Nyaso befo wə ani ənuə, binyəko wə disuəyuə lə Bonamute eto diye əsuə. Bitə betidi bamfo eto okle dibu.
30 Itsyise ufi wə əsuə utə nya untə kpə lə Kristo eto keyifo ka nkə woawunsəko mɛ lə nyifo ka biamfo mə bɔwunsəko nyifo eso.

3

Biemfi Ǝsuə Bitə Ǝsuə Ǝto Sinə Eto Asayifoyifo.

1 Kafɛfɛkɔɔ, mɔ bayimi, binyə disuəyuə bə biyifo bani ku Bonamute. Yenlə mɛ bə nsi nwɔni asa nyamfo ke ntsyese mi, itsyise nyamfo luutə buinyə kekleke nɛ.
2 Bɛlɛ ola bińyə bikabe babuayifo bamfó ba leeyifo asa fe bakpa, betidi ba ləəńyə kekleke bə bala əsuə eto sinə, ini lelolala.
3 Bo ni mba léfo lelolala eto lekpa inni mə, itsyise boesumu Onanto ɛyɛ lə wə Lɛwɔnɔ əsuə nya boənyə disuəyuə se buyifo bani ku Kristo Yesu eso. Nya boemfi əsuə butə əsuə eto sinə bola eto lekpayifoyifo.
4 Nya lə utsyuə ebu nkə woofo əsuə bufi kətə lelolala eto lekpa buyifoo, eni mɔ bomu ele bə mfo əsuə eto sinə eto lekpayifoyifo eto asa ntə əsuə nso.
5 Mɔɔ, se bále mɛ eto diyi flamfla lee, nnya bála mɛ lelo nɛ, Israelnyə tinti mini nya mbɔ ntsyi lə Benyamin eto kafo. Hebrinyə kosate kosate wə eto anto ni Hebrinyə tinti wə mini nɛ. Nya lə Yudafɔ eto kɔfi əsuəə, nyifo Farisinyə.
6 Nya lə kətsyuəfifi lə Yudanyədidi əsuəə, nyifo lə nnya əsuə kekleke itə bə ntəkəko Kristo eto bafokanɔfɔ kama nte mə ohiã tinti. Nya lə bɔyɛ lə Yudafɔ eto kɔfi əsuəə, dikpilolo saa əmbɔkə lə mɛ itsyise, nyifo lə ko əsuə tinti.
7 Fɛɛ lə kutəkə kutsyuə akɛ lə nnya əsuə itə mɛ kɔ əmə tsyaa, mɔmɔɔ, lə Kristo esoo, efiani asa bimba nnya ləmbə kutəkə saa itə mɛ.
8 Sitintii, mfi nyamfo kenke fe asa nnya ləmbə kutəkə saa, itsyise mbə nyə ntsyə lekpo miə Kristo Yesu hã ni Bonamute nya nyamfo afe mɛ eso asa fɛfɛ kenke. Lə

wə esoo, ntó lesa saa nkpe nya mimfi asa fɛfɛ kenke fe kuku eto ekubi bə lə Kristo lə oka mɛ kɔni bonko wə lə buyifo bani,
9 lə mfi mɔ əsuə kenke ntə wə.
Nyasoo, minsini ɔsɛɛ itə mɔ əsuə ɛyɛ lə asayifoyifo lə kusu əsuə lə kɔfi komə kalɔ. Kasɛɛ ka ni lə Kristo bofo kanɔ əsuə hã moofo buyifo. Kasɛɛ ka Onanto hã ləətə ɛyɛ lə bofokanɔ lə wə əsuə.
10 Nya lesa nə minla ni bə lə nte Kristo ku əsuəale nnya dítə ótakasə wə utsyi ɔkɔmə úbə nkpə. Nya lə nnyə kanyi ku wə, lə nyifo lɔni ku wə lə wə ukpə əsuə,
11 ku kusubebe bə Onanto ebotakasə mintsya utsyiko ɔkɔmə oboko nkpə.

Paulo Átɛyi Kase Ele Bə Uyifo Bə Lə Unyə Kayofofo.

12 Minlɛ bɔtɛyi minkɛ mbutəkə kato nye mbɔflɔ nlo. Bomu nlɛ bokplatsya kekleke bə lə mfo kayofofo ka Kristo Yesu luufi utə mɛ. Itsyise Kristo Yesu éyifo mɛ nkə mfiani wə ole.
13 Lə sitintii, mɔ bayimi lala, mamfo nnɔ miə mɔ kɔni éboka kayofofo kamə. Bomu lesa nə minlɛ bokplatsya lə nyifo ni lə nta nnya díkafe əsuə le mfi ənəmi ntəkə lə nnya nte sɛtɔ eto kɔniboka əsuə.
14 Nyaso meetsyetsyi bebembe bə lə nsu nsa usunklu əmə nyila, bə lə mfo kayofofo ka Onanto lékpadi mɛ nkə mbə mfo lə kato ɛyɛ lə Kristo Yesu eso.
15 Bitə lə nsusu bomfo lə bɔkɛ bomba díkabe lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ əsuə. Nya lə mi utsyuə kpe nsusu bamba ntsyuə, Onanto ebuləkə nyamfo ote mi ekpa wuee.
16 Niə, niə, nniəə, bitə lə bɔyɛ busu sɛtɔ lə kusu ko əsuə búkayɛ ibə ese mɔmɔ.
17 Mɔ bayimi, bebe mɔ eyifobi əsuə bɛyɛ. Bɛlɛ ola bebe mba nsi nkpə lə ditsyəbi sɛɛ əsuə fe kase búsiə bote mi seka.
18 Mbɔtɛyi mi nyamfo sesia, sesia mfe nya mɔmɔɔ, nsi nlɛ mi nnya bɔtɛyi ku binəntu miə bətsyuə kpə eto nkpə bo bensi ətə beyifo balo itə Kristo eto ukpə lə uyikabie əsuə.
19 Betidi bamfo eebudufɛ lə kanyimanlo manlo eto ute əsuə. Itsyise mə kafo ni mə onanto. Nnya ni afanisaa, nnya əsuə bomu bəənyə disuəyuə nya befi mə nsusu bətəkə lə kawunsiə eto bikə əsuə.
20 Fɛ, bo alɛɛ, bo umə ni kato nya buńyə bɔnlɛ bo Ofomfokətə wə ni Bonamute Yesu Kristo kusu bobe bə lə utsyi kato ubə.
21 Wə loofloma bo əsuə eto sinə sia ləmbə ale uyifo se fe wə kosate eto əsuə eto sinə sia nkpe lə dinyəndə əsuə ɛyɛ lə wə əsuəale əsuə. Nya lə əsuəalə nyamə ke əsuəə, wuunə lesa saa okpe lə wə kɔfi kalɔ.

4

Paulo Átɛyi Filipifɔ Lesa Nə Ele Bə Beyifo.

1 Nyaso, mɔ bayimi lala ba lefe bitə mɛ, ba minla miə məəkənyə. Biakpe mɛ disuəyuə tinti nya maasɔ lɛkɔɛsi kabesə əsuə kato lə mi disi. Mɔ bayimi lala, nko ele bə bińyə kekleke lə mi nkpə lə Bonamute əsuə nɛ.
2 Nlɛ Ewodia ku Sinteke lekpakpa miə bɛnɔ bətsyuə kasɔ lə besinkli bisiə fe bayimisio lə Bonamute eso.
3 Nya mi tsya ba ni mɔ beyifotsyuə lalaa, nla miə bɛwunsəko besio bamfo. Itsyise béyifo keyifo kekleke báwunsəko mɛ bə lə busənsə Ditiki Sɛɛ nəmə ku Klemens ku mɔ beyifotsyuə bamba kenke ba eto aye nkpe lə Onanto eto Nkpə eto Kukue kafo.
4 Binyə disuəyuə lefe saa bə biyifo bani ku Bonamute əmə. Nsi nlɛ bɔtɛyi bio miə binyə disuəyuə.
5 Bɛkɛ disuətsyə bitə utsyuə saa. Itsyise Bonamute əmə eto dibəfe ebɔfi.
6 Biənsiə bikala kawɔnɔ lə kulesa əsuə, bomu bikato ola bikətə Onanto lə lesa saa nə lehiã mi əsuə, bikasɔ wə ani itsyi taa mi ketu kəmiə ke.
7 Nya Onanto eto diyuə nə nso kawunsiə eto utidi eto kasɔnɔnɔ saa, lə lɛlɔ mi ketu ku nsusu ditsyə lə lɔniyifoyifo ku Kristo Yesu əsuə.
8 Lə kalosəkɔɔ, mɔ bayimi, bitə lə lesa nə nso kɔnɔ ku nnya dińyə itə atɛsə lə iyi mi nsusu kəmiə, nyamfo ni lesa nə ni ɔnukualɛ, lesa saa nə dińyə itə dibu, lesa saa nə ni lɛsɛɛ, lesa saa nə lekpa, lesa saa nə laanɔ bobe ku lesa sa nə dinyənko utidi nɛ.

9 Bisiə nkpə lə ləsanə békase ku béfo
bitsyiko mɔ ɔflɔ, itsyi lə mɔ etikididi ku
mɔ eyifosa tã əsuə. Nya lə Onanto wə
ləətə diyuə lə usiəko mi.

Paulo Ásɔ Filipifɔ Ani Lə Ǝtəsa Nya Bətə Wə Eso.

10 Lə mɔ lɔniyifoyifo ku Bonamute
əsuəə, iyifo mɛ disuəyuə tinti bə lə lefe
kɛntsyɛ kamaa bisi bɛlɛ buləkə kate mɛ
biə bifi kətsyuə lə mɛ əsuə. Inni bɔtɛyi
minlɛ miə bɛni mɛ lə lefe nəmə, bomu
kusu ete yəntə bə biləkə bete nko.
11 Nya inni bɔtɛyi minlɛ miə lesaatsyuə
ahiã mɛ, bomu mbókase lə lesa saa əsuə
ku lə kalebe saa miə lesa nə kee nte mɛɛ,
dufə mɛ ənə.
12 Nya lesa nə ini bə lesa hiã fə ku lesa
nə ini bə, ləsa tsyə fə eso kase fahiãa,
mbokase kobe komfo. Itə bə lə kalebe
saa ku lefe saa nyi kase muusiə nkpə, imi
mɛ o-o, kukpɛnsə lɛ mɛ o-o, ɛlɛkɛ itə mɛ.
Lə ite mɛ kpə o-o nye elonko mɛ tsya.
13 Ǝsuəale nnya Kristo ditə mɛɛ, nnya
ləətə maafo nyamfo kenke əsuə nɛ.
14 Fɛɛ bíyifo ɛlɛkɛ tinti bə bɛwunsəko
mɛ lə mɔ bulə kəmiə.
15 Nya mi Filipifɔ kosate yi biə idu lefe
nə míndu lə Makedoniaa, nya mítsyiko
Ditiki Sɛɛ nəmə letsya bobe kasɔɔ, mi hã
ni bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nə nlɛ mɛ
bɔwunsəko, kətə mɛ asa. Kutəkə mínyə
o-o, bɔsɔ ɛsɔ mɛ o-o, mi hã ni mba
díkənko mɛ.
16 Lefe nə minkɛ lə Tesalonika kulaa
tsyaa, se mínhiã bɔwunsəko, bɛwunsəko
mɛ lefe kpə.
17 Nya inni ətəsa minhiã itsyi mi ɔflɔ
eso, bomu kutəkə ko mi luunyə bɛyɛnko
lə ətəsa nyamfo əsuə.
18 Béfo mɛ kayo kenke. Nya béfo mɛ
kayo besonsə kase ele be itsyə. Ǝtəsa
nya kenke bétsyese mɛ bɛyɛnko lə
Epafrodito əsuə əbə éka mɛ kɔni. Ǝtəsa
nyamfo eyifo fe keditətə eto asa nnya
laanyi fifififi befi bətə Onanto nnya
dídufə wə ənə nya ékpe wə disuəyuə.
19 Nya bo Onanto kosate ebutə mi
ətəsa nnya kenke loohiã mi ɛyɛ lə Kristo
Yesu eto setabikɛ ku diyənde kplɛ nəmə
esuə.
20 Bitə lə bɔtɛsə Boanto Onanto itsyi
manlo isu manlo kenke. Ibə itə.

Kəsiə Fɛfɛ.

21 Məəsiəsə mba ni Onanto eto bebi ba
ni Kristo Yesu eto bale kenke o-o. Nya
bayimi ba nkpe lə mɔ ɔflɔ mfo tsyaa, bə
bəə siəsə mi o-o!
22 Betidi ba kenke léfo Onanto bánɔ
nkpe mfo əsiəsə mi kukɔnɔ, titlu mba
nkpe lə Roma eto Okankplɛ eto diyo.
23 Lə Bonamute Yesu Kristo eto lefonə
lə disiəko mi.

KOLOSEFƆ
Kukue Ko Paulo Lɛwɔni Útə Kolosefɔ

1 Mɔ, Paulo, wə ɛyɛ lə Onanto eto
ketsyue əsuə eso mimfiani Kristo Yesu
eto ɔtɔnkpee, boko bo ɔyimisani Timoteo
wə nlɛ kukue komfo bɔwɔni.
2 Bufi ko bɔlɛ bo bayimi ba nkpe lə
Kolose ba díkafo Kristo bánɔ sitinti butə.
Bɔlɛ Onanto wə ni bo Anto bɔtɔ boə lə
ufi wə lefonə ku diyuə utə mi.

Paulo Ásɔ Onanto Ani Lə Kolosefɔ Eto Disi.

3 Lefe saa lə bɔlɛ ola botoo, boasɔ
Onanto wə ni Bonamute Yesu Kristo eto
Anto ani lə mi disi.
4 Itsyise bɔ́nɔ kase béfo Kristo Yesu
bɛnɔ ku kase biala mi bayimitsyuə
bafokanɔfɔ kenke.
5 Lefe nə Ditiki Sɛɛ tinti nəmə leka mi
ɔflɔ bubəə, bɛnɔ kusubebe ko nkpe lə ni.
Yanso mi bofokanɔ ku lelabi teke lə lesa
nə bɛnlɛ kusu bobe balɔ bətsyə mi lə
Onanto eto kato əsuə.
6 Ditiki Sɛɛ nəmə lɛ bobe kakpe nya
lɛnlɛ ebibi bɔnwɔ lə kawunsiə kamə
kenke, fe kase díyifo lə mi tsya əsuə
seka, idu lefe nə bɛnɔ kase Onanto ləənə
utidi kafo nya bɛnɔ ni kasɔ tututu.
7 Bɛnɔ Onanto eto lefonə nəmfo eto
etiki ɛyɛ lə bo uyifotsyuə lala Epafra wə
díyifo Kristo eto keyifo ku ɔnukualɛ lə bo
kɛnyɛ.
8 Wə díbə ɔ́tɛyi bo lelabi nə Onanto eto
Lɛwɔnɔ nəmə dífi útə mi.
9 Lə nya esoo, idu lə lefe nə bɔ́nɔ mi
kɔsɔɔ, búkato ola lefe saa lə mi disi katɔ
Onanto boə, ufi wə bote ku lelabi eto
nsusu okpe mi lə əsuə, ɛyɛ lə kobe kenke
ku kasɔnɔnɔ ka Lɛwɔnɔ nəmə ləətə
əsuə.
10 Itə lə befo nkpə busiə fe kase
Bonamute əmə laala nya lə bofo wə
lelabi buyifo lefe saa. Lə mi nkpəsiəsiə
lə buyi ku kasɛyifoyifo ku Onanto eto
bote kakpe.
11-12 Onanto lə ufi wə əsuəale kplɛ
nnya ntəkə əsuəale saa kato okpe mi lə
befo buńyə lə bulə saa eto kɛnyɛ ku
dibusə. Lə bifi disuənyuə ku lɛninsɔ bitə
Boanto Onanto wə dítə bɔ́flɔ bofo kedikɔ
bunyə lə nka ɔ́lɔ útsyuə wə betidi lə wə
sekakedikɔ eto diyəndɛ əsuə.
13 Wə díləkə bo utsyiko lə ketuntu eto
əsuəale əsuə nya ókpa bo oboko wə Ubi
lala eto sekakedikɔ.
14 Nwə əsuə ɛyɛ búnyə bofo itə úfi bo
abua ɔ́tsyɛ bo.

Nwə Eto Okle Ni Onanto Eto Ubi Emə Ku Keyifo Ka Úyifo.

15 Kristo eto ditsyəbi əələkə Onanto wə
boənyə ku ənəmi eto ditsyəbi kate. Ɔkɛ
fɛ béyifo asayifoyifo saa kenke.
16 Itsyise ɛyɛ lə wəə, nya Onanto díyifo
asa nnya kenke nkpe kato ku kasɔ, nnya
bəənyə ku nnya bənnyə, ɛkɔ lə awɔnɔ
eto əsuəale kenke, banamute, baka ku
əsuəalefɔ saa tsya eto okle. Onanto éyifo
kawunsiə kenke ɛyɛ lə wə itə wə.
17 Kristo akɛ fɛ Onanto díyifo lesa saa,
nya ɛyɛ lə lɔniyifoyifo ku wəə, nya lesa
saa dínyə ni kəńyənkɔ pɛpɛɛpɛ nɛ.
18 Wə ni disi itə wə əsuə nnya ni
bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nəmə. Wə ni
kaka diənyə ni nkpe ketsyiko. Onanto
eto Ubi əmə ni ututɛ nya wə ni nwə
létaka utsyiko ɔkɔmə úbə nkpə, bə lə udi
ututɛ lə asa nnya kenke nti.
19 Iyifo Onanto eto lalabi nkə ditsyəbi
nə tutuutu nkpe wəə, lə lɛkɛ wə ubi əmə
tsya.
20 Isi iyifo wə lelabi tsya nkə lə uyifo
bani ku kawunsiə kenke, nnya nkpe lə
kasɔ mfo ku nnya nkpe kato kenke. Ubi
əmə eto kɔtɔ ko ókpo kasɔ ɛyɛ lə wə
ukpə lə uyikabie esuəə, ko dínə diyuə
nəmfo leboko nɛ.
21 Kɔ kabia ákɛe lə mi ku Onanto eto
nti, nya bikisi wə lə mi nsusu kəmiə lə
abua nnya biyifo eso.
22 Fɛ mɔmɔɔ, úsikli ófo mi kafo faa,
ɛyɛ lə uyikabie eto ukpə wə Ubi díkpe lə
mi disi eso. Ɛyɛ lə ukpə əmfo əsuəə, nya
Onanto dísinkli ɔ́lɔ mi utsyə lə wə ənəmi
fe mba bəfləsə ntu nya keni nye dikpilolo
saa ləmbə lə əsuə, lékpa kɛnkɛ seka.
23 Nyaso efe tinti bə befo buńyə bɛlɛ mi
bofokanɔ lə kɔni kekleke. Bunte kekleke
lə bofo bunyə sitinti, nya boembu ləkə
bo nsusu butsyiko lə kusubebe ko Ditiki
Sɛɛ nəmə dinə léboku bo əsuə. Ditiki Sɛɛ

nəmfo əsuə bábe letsya bətə kawunsiɛ eto asayifoyifo kenke, nnya eto uyifoyifo mɔ Paulo díbə ófiani.

Paulo Éyifo Keyifo Fe Bafokanɔfɔ Eto Ditsyukpa Eto Uyifoyifo.

24 Mɔmɔ, iyifo mɛ disuəyuə bə nlɛ kanyi bunyə lə mi disi eso. Nya kanyi ka minlɛ bunyə lə əsuə eto sinə əsuə mfoo, lɛ mɛ bɔwunsəko bə lə mflɔsə Kristo eto kanyi útə nkə nyə lə bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nə ni wə əsuə eto sinə eto disi.
25 Onanto átsyese mɛ nkə mfiani wə uyifoyifo bə lə mbe wə ditiki nəmə letsya ntə mi ku betidi ba kenke lə banɔ kasɔ ekpa wuee.
26 Ditiki Sɛɛ nəmfo eyifo lekulasa kɔɔ, nya úkələkə óte wə betidi.
27 Onanto eto ketsyue keni bə lə uləkə akulasa nyamfo ote wə betidi lə bate, akulasa fo asi nya diyi ku atɛsɛ mfo. Nya akulasa nyamfo ni bə Kristo nkpe lə mi ketu kəmiə itə mi tsya nkpe kedikɔ lə Onanto eto diyənde əsuə.
28 Nya Kristo əmfo bɔnlɛ letsya bobe kətə utsyuə saa nɛ, nya lə kobe saa əsuə boalɛ mə kɔlɛ kate mə asa bə lə bokpa mə utsyuə saa busuko Onanto eto ənəmi fe mba diyifo bani ku Kristo ba díkabe baflɔ seka.
29 Nyamfo eto otsyekle mimlɛ kakplatsya ku əsuəale nnya kenke Kristo leefi kakpe mɛ lə əsuə nnya nlɛ keyifo lə mɛ nɛ.

2

1 Nla miə bete lekplatsya nə minlɛ lə mi ku Laodikeafɔ ku betidi ba kenke bo ku mə dimantsya tɔ ənəmi ku ənəmi bote bətsyuə eto disi.
2 Meeyifo nko bə lə bənyə əsuəale lə mə ketu kəmiə lə beyifo bani tsya ku mə bətsyuə lə lelabi əsuə. Isi ensoo, itə kase boofo asa kasɔ bɔnɔ kukɔnɔ, bə bətsyə lekpo Onanto eto asakulakula əmə ni Kristo. Nyamfo ni bikesinɔke bia lefo koya tinti.
3 Kristo ni safui sia laasini Onanto eto kobe ku kobetete eto akulasafo koya nyamfo.
4 Nyaso nlɛ mi bɔtɛyi minkɛ biəntə lə kuutsyuə saa lə ɔwɛ mi okpe ku etiki eto kənə bimba niə niə niə ete fe ɔnukualɛ kpe lə nnya tsya.
5 Itsyise ite bə bɛnlɛ mɛ bunyə lə əsuə eto sinə əsuə tsyaa, nkpe lə mi nti lə lɛwɔnɔ əsuə, nya iyifo mɛ disuənyuə lə kase bɛkɔ binyə kekleke lə mi Kristo bofokanɔ əsuə eso.

Utidi Eto Nkpesiəsiə Bo Lɛflɔɔ, Kpe Lə Kristo Kəmiə.

6 Kase befo Kristo Yesu ku mi lɛkɔɛsi kenke fe mi Onamutee, biyifo bani ku wə nko.
7 Bitə lə keyudu lə kəńyə kedufəkɔ katsyo lə wə, fe kuyi eto keyudu leedufe lə kasɔ. Beto mi nkpə bitəkə lə wə mi bofokanɔ lə bumuə ale fe kase báte mi. Lə biyi ku lɛninsɔ itə Onanto lefe saa.
8 Nyaso bebe biə kuutsyuə saa manwɛ mi uyifo mi ndomufɔ ɛyɛ lə betidinini eto kobetete bimba ko nyɛ lə akpa nya báyani bətsyə betidi ku kawunsiə eto awɔnɔ eto əsuəale eto kate ka lanyɛ lə Kristo eto asatete eto esu əsuə.
9 Itsyise Onantotidi eto ditsyəbi kɛnkɛ nə lɛflɔ akɛ lə Kristo eto əsuəale eto sinə əsuə lə wə utidididi eto ditsyuəbi nəmə əsuə.
10 Nya se buyifo bani ku wə, wəə ni disi itə awɔnɔ eto əsuəale saa ku awɔnɔ eto baka saa, ete bə bo nkpə tsya aflɔ lə kusu saa əsuə.
11 Se buyifo bani ku Kristo eso biyifo fe mba bála lelo, inni lə kase kawunsiə eto betidi leeyifo, bomuu ɛyɛ lə Kristo əsuəə, Onanto ələkə mi ɔbɔnko lə əsuə eto sinə eto abuayifoyifo eto əsuəale eto kalɔ. Nyamfo ni lelo nə bála mi ɛyɛ lə Kristo əsuə nɛ.
12 Itsyise lefe nə bəfləsə mi ntuu, bébikə mi ku Kristo, nya ɛyɛ lə nnya əsuəə, bátakasə mi bəńyənsə ku Kristo lə mi bofokanɔ eso, lə Onanto eto əsuəale nyamə əsuə, wə nwə ni létakasə wə utsyiko ɔkɔmə óboko nkpə.
13 Lefe ditsyuə nə léfee, bíkpe lə lɛwɔnɔ əsuə lə mi abua nnya bíyifo eso, itsyise biedi Yudafɔ ba dímankɛ lə kɔfi kalɔ. Fɛ mɔmɔɔ, Onanto ébokpa mi óboko nkpə kəmiə ku Kristo. Onanto éfi mi abua kenke ɔ́tsyɛ mi.
14 Ótsya ɔfiɔ lə kayo ka búsiə ku nnya afi nnya kenke lékle bo úləkə bo lə nnya

əsuə kenke ɔ́sɔ lə uyikabie əsuə ku Kristo.
15 Nya lə uyikabie komfo əsuəə, Kristo
ələkə wə əsuə ɔ́bɔnko lə awɔnɔ eto
əsuəale ku baka saa eto kalɔ nya
ɔ́tsyilamako mə ɔ́kpe mə kofani nya
úləkə mə ɔ́te fe ndomufɔ ba ɔ́so ani
utəkə mə kato.
16 Nyaso biətə lə kuutsyuə saa lə okpe
mi afi lə lesa nə biudi nye biunə lee
biembudi nye buinə əsuə, nye nnya ni
eyi sɛɛ lee, lə kofa fɔfɔ abe lee nye
Ɔnwɛditsyəyi əsuə.
17 Nyamfo kenke eyifo nnya nkpe
kama ɛnlɛ bubə eto koyo ete! Nnya eto
koyo bɛnlɛ bunyə ni Kristo kosate.
18 Biəntə lə ənəmi ənəmi eto utidi
kuutsyuə wə laatɛyi nkə utətə kato
itsyise wəənyə ənətəkətəkə eto
kələkəkate, ba laayinkə betidi kakpe lə
kawɛ eto əsuə bokosəbokosə kasɔ ku
kato eto batɔnkpe eto bɔsumu əsuə lə
balo mi dikpi. Asa bimba ku utidi eto
nsusu ləkələkə ete ini. Lə bitəkəko utidi
əmfo eto okle eto kamaa, biemunyə asa
nnya eto kama bɛnlɛ bɔti.
19 Nwəmfo eto okle ménsikɔ uyifo lɔni
lə Kristo, wə nwə ni disi utə utidi əmə.
Wə əsuə utidi əmə eto əsuə eto nlokɔ ku
wə əmə eto umu kenke tsya nkpəsə, wə
ɔflɔ wəənyə lesa sɛɛ saa, nya woabe fe
kase Onanto laala.

Nkpefɔfɔ Siəsiə Ɛyɛ Lə Kristo Ǝsuə.

20 Se bíkpə ku Kristo esoo, bɛbɔ lə
kawunsiə eto awɔnɔ eto əsuəale kalɔ.
Beso binsi biətə baakpe mi afi fe bisi
bekpe lə kawunsiə kamə kalɔ seka?
21 Beso biesikeyifo lə nnya əsuə lə
baatɛyi mi bənkə bienyifo nyamfo eto
keyifo ku biandia nəmə bebe nye
bientidi nə nse?
22 Asa nnya eto afi bákpe mi mfo eyifo
asa nnya lə beyifo nnya keyifo balosə
koo, iyifo ebimbasa nnya lensibe kutəkə
saa. Afi nyamfo kenke eyifo betidi eto
ketsyue ku asatete ete.
23 Ele fe asa nnya bátɛyi mi mfo te fe
kobe kutsyuə kpe lə nnya nya iyifo fe
bələkə nnya betsyiko lə Onanto eto
ketsyue ka útsyue utsyə əsuə. Yəətə bə
utidi bokosə əsuə kasɔ, utə wə əsuə eto
sine nyə kanyi nnya luutə ola Onanto oso
ku ofo əsuə bumuə kalɛ. Fɛɛ asa nyamfo
eto okle buyifo anwunsəko kuutsyuə bə
lə oso wə əsuə eto sinə eto alasa ani.

3

1 Se ini botakasə Onanto létakase mi
ku Kristo utsyiko ɔkɔmə ɔ́boko nkpə
esoo, bɛti asa nnya nkpe kato kama kaka
Kristo kosate nsi lə wə lekankpomɛ əsuə
lə Onanto eto kodiani.
2 Bitə mi nsusu lə butəkə lə asa nnya
nkpe kato mfó əsuə, inni lə asa nnya
nkpe lə kasɔ mfo.
3 Itsyise se bíkpee, mi nkpə efi bokpe
lə Kristo eto nle əsuə bo lɛbiɔ bonkpe lə
Onanto əsuə tsya.
4 Mi nkpə kosate eyifo nkpə lə Kristo
əsuə. Nya lefe nə wɔɔbɔ bənyəə, mi tsya
ebɔbɔ ku wə nya buinyə kedikɔ lə wə
sekakedikɔ eto diyənde əsuə.

Befiani Betidi Fɔfɔ.

5 Nyaso belo kasɔ mfo eto asa eto nkpə
bo nkpe lə mi əsuə fenkə asɔnɔdidi,
asinasayifoyifo, əsuə eto sinə eto
kamininyənyə, kənənsɛ lə kawunsiə eto
bikə bɔkɛ əsuə sia diyifo ufiəsumusumu.
6 Asa nyamfo eto okle əənə Onanto eto
lɛblɔfi kaboko mba ditidi ato lentsyue wə
koto əsuə.
7 Lə nkpə bo bísiə kɔ əsuəə, mi tsya
éyifo asa nyamfo eto kakle.
8 Fɛɛ mɔmɔɔ, ele bə bɛyɛ asa nyamfo
kenke eto kakle buyifo nnya ni
ɔblɔnyənyə, lefonyi, kabua bɔbɛbɛ kətə
fə utsyuə, aka ku etikibua saa didi.
9 Se bíkələkə mi ditsyəbi koko nəmə ku
ni eyifosa lə mi əsuə esoo, biesitɛyi
bətsyuə bidia bio.
10 Bifi békpe lə ditsyəbi fɔfɔ nəmə
əsuə mɔmɔ. Nya ditsyəbi fɔfɔ nəmfo ni
wə Onanto kosate eto ditsyəbi nə ɔnlɛ
bufi kakpe lə mi lefe saa, lə bébé bisu
sɛtɔ bə lə bibə bete wə bɛwunsə.
11 Lə nyamfo esoo, kaba kəfə saa
ensibə lə mba lenni Yudafɔ ku mba ni
Yudafɔ, mba bála alo ku mba bánla alo,
bafɔ ku mba dimankpa əsuə, ndomufɔ
ku mba nsi lə mə əsuə əsuə nti. Məmblɛ
kenke eyifo bani lə Kristo əsuə, nya
Kristo nkpe lə məmblɛ kəmiə.

12 Mimblɛ eyifo Onanto eto betidi, nya óla mimblɛ nya úləkə mimblɛ uyifo wə kosate eto bale. Lə nyasoo, bifi ditsyəbi nə dińyə ditə nkomə seka bɛyɛnko əsuə. Nya ni kaminsənyənyə, kafoɛkpɛ, əsuə kasɔ bokosəbokosə, diyuəsə ku disuətsyuə.
13 Bitsyəsuə ku mi bətsyuə, lə bifi bɛtsyɛ bətsyuə lə utsyuə áta wə utsyuə ubu. Ele bə bifi bɛtsyɛ bətsyuə fe kase Bonamute dífi ɔtsyɛ mi.
14 Ɛwunsə lə nyamfo kenke əsuəə, bifi lelabi bitə bətsyuə, itsyise ni laakɔ lesa saa kalɛ lə bətsyuə keyifo mə bani nɛ.
15 Kristo eto diyuə nə wəətə, lə didi seka lə mi ketu əsuə, itsyise nyamfo eso Onanto lékpadi mi ɔkɔ biyifo bani nɛ. Lɛ nnya əsuəə, bɛsɔ Onanto ani.
16 Bitə lə Kristo eto Ditiki Sɛɛ nəmə, nə lefo koya tinti lə diyi mi ketu kəmiə. Bete bətsyuə asa, bɛlɛ bətsyuə kɔlɛ lə kobe əsuə. Bifi Awɔnisa Kɛnkɛ eto əsə ku bafokanɔfɔ eto əsə ku lɛwɔnɔ eto əsə bitə lɛninsɔ Onanto lə mi ketu kəmiə.
17 Nyaso bitə lesa saa nə biɔtɛyi nye buiyifoo, lə ɛyɛ lə Bonamute Yesu əsuə, le bifi lɛninsɔ bitə Boanto Onanto ɛyɛ lə wə diye əsuə.

Bisiə Nkpə Fɔfɔ Fe Mba Ni Kristo Eto Bale Seka.

18 Mi besensiə, bebokesə əsuə kasɔ bitə mi bese, itsyise nko dińyə itə bə biyifo fe Kristo eto bafokanɔfɔ nɛ.
19 Nko ke, mi bəsiəfi tsyaa, bifi lelabi bitə mi bəsiə. Nya bienyifo mə disiale.
20 Mi bebi, bitsyue anto ku ambe mə koto lə lesa saa əsuə, itsyise nyamfo laakɛ Onanto ɔkuɛ nɛ.
21 Mi bebiantomə, biankpe mi bebi lɛblɔfi bə lə ani lə nyanlo mə.
22 Mi ndomufɔ, bitsyuə mi banamutemə koto lə lesa saa əsuə, inni lə lefe nə mə ənəmi ntəkə lə mi əsuə ete, bə lə batɛsə mi lə keyifo əsuə eso, bomuu, biyifo ke ku mi ketu kenke lə dibu biətə Bonamute eso.
23 Nya keyifo saa biuyifoo, biyifo ke ku kafo faa fe Bonamute bɛnlɛ ke buyifo kətə inni utidinini saa.
24 Bekloma biə Bonamute ebofo mi kayo fe kayofofo ka ɔ́lɛ utsyə utə wə betidi. Itsyise Kristo ni Onamute wə bɛnlɛ busumu.
25 Nya utsyuə saa wə luuyifo kabuaa, ebunyə kayofofo itə kabua ka weeyifo. Itsyise Onanto aakponko utsyuə saa lekpo lə kusu tsyɔntsyɔ əsuə.

4

1 Mba ni banamute, bɛlɛ mi ndomufɔ ba leeyifo mi nyifo ola lə kusu sɛɛ ko dińyə itə əsuə. Bekloma biə mi tsya kpe Onamute wə nkpe kato.

Kɔlɛlɛlɛ Ku Kate Eto Asa.

2 Bianyɛ ola boto kətə Onanto lefe saa. Bitəkə ənə lə bɛlɛ ola boto lə bifi lɛninsɔ bikətə Onanto.
3 Beto ola lə bo tsya eto disi, bə lə Onanto lə ɔsini bo kusu lə bofo Kristo eto ditiki nə diyifo lekulasa kɔɔ, nə eso minlabe lə aba eto diyoo, letsya bobe kələ ni kate.
4 Beto ola bə lə mfo lekulasa nəmfo buləkə kate lə lekpa wuee fe kase ele bə nyifo.
5 Bɛyɛ ku mamfokanɔfɔ lə kobe əsuə, lə biyifo kusu saa ko lɔɔsini kutə mi eto keyifo fe kase efe itə.
6 Bidi etiki ku dibu, bə lə lɛlɛkɛ bɔnɔ ku koto lefe saa, lə bete kase buitə etiki eto mbuayɛ sɛɛ itə utsyuə saa.

Bɔlɛ Mi Bokla.

7 Bo ɔyimisani Tasiko lala, wə nwə leeyifo asa lə kusu sɛɛ əsuə ku uyifoyifotsyuə lə Bonamute eto keyifo əsuə, eebɔtɛyi mi lesa saa nə nlɛ mɛ bubə lə əsuə mfo.
8 Nyamfo eso minlɛ wə botsyese mi ɔflɔ bə lə ɔtɛyi mi bo mfo eto etiki saa nya lə okpe mi otsyekle tsya.
9 Onesimo wə ni bo ɔyimi lala wə bofobɔnɔ nwə ni mi nti eto ɔnii, tsya akɔ ku wə balɛ bubɛ. Bɔɔtɛyi mi lesa saa nə nlɛ bubə mfo eto etiki.
10 Aristarko nwə boko wə nlabe lə diyo mfo ku Marko wə ni Barnaba eto ɔyimisani bə bəəsiəsə mi o-o! Bóotə mi bote koko bə lə Marko əmfo əbə mi ɔflɔ, bisensə ani befo wə kafo faa.
11 Yosua wə bensi bakpo Yusto tsya əəsiəsə mi. Mə itsyə bamfo hã ni Yudafɔ eto bafokanɔfɔ ba nlɛ keyifo ku mɛ itə

Onanto eto sekakedikɔ kamə nɛ. Beyifo
bawunsəkotsyuə tinti bətə mɛ.
12 Epafra wə ni mi nti eto ɔni wə ni
Kristo eto uyifoyifo tsya nkə wəəsiəsə mi
o-o. Woato ola kekleke lefe saa lə mi disi
katɔ Onanto nkə lə binyə kekleke, lə
bɛflɔ lə kototsyuentsyue Onanto eto
ditiki nəmə.
13 Moofo wə kɛnyɛ budi lə keyifo
kekleke ka weeyifo kətə mi ku betidi ba
nkpe lə Laodikea ku Hierapoli.
14 Bo ɔyimitsyuə lala ofala kplɛ Luka
ku Dema bə bəəsiəsə mi o-o.
15 Boəsiəsə bayimi ba nkpe lə Laodikea
ku Bɔyimisio Nimfa ku bafokanɔfɔ eto
ditsyukpa nə laakpe disi lə wə diyo o-o.
16 Lə bekla kukue komfo belosəə, bifi
ko betsyese bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nə
nkpe lə Laodikea lə mə tsya lə bakla.
Nko kee, mi tsya lə bekla kukue ko
míwɔni míntə Laodikea eto bafokanɔfɔ
eto ditsyukpa tsya.
17 Nya lə bɛtɛyi Arkipo biə lə okpe
otsyese lə olosə Bonamute eto keyifo ka
úfi ókpe wə lə ani mfó.
18 Mɔ, Paulo, kosate dífi mɔ kɔni minlɛ
kəsiə kamfo bɔwɔni katsyese mi. Nya
bianta əsuə biə nsi nlabe lə aba eto diyo.
Nlɛ Onanto bɔtɔ miə utə lə wə lefonə lə
disiəko mi.

1 TESALONIKAFƆ
Kukuə Tutɛ Ko Paulo Lɛwɔni Útə Tesalonikafɔ

Boəsiəsə Mi.

1 Mɔ, Paulo, ku Silvano ku Timoteo bo lɛwɔni kukue komfo bɔnlɛ mi mba ni Boanto Onanto ku Bonamute Yesu Kristo eto bale lə Tesalonika butə. Nya bɔnlɛ ola boto kətə Boanto Onanto katɔ wə lefonə ku diyuə kətə mi.

Boasɔ Onanto Ani Bə Bífi Mi Ǝsuə Bítə Wə.

2 Boasɔ Onanto ani lə mimblɛ eto disi. Nya lefe sa lə bɔlɛ ola botoo, boalɛ wə lekpakpa lə mi disi.

3 Nya boanyɛ Boanto Onanto bɔtɛyi lə mi bofokanɔ lə keyifo ka bɛnlɛ buyifo eso. Boatɛyi wə tsya kase bɛnlɛ betidi lelabi butə, nya bɛnlɛ kusu bobe kekleke itə Bonamute Yesu Kristo.

4 Bo bayimi, buyi boənkə Onanto aala mi tinti nya úləkə mi fe wə bale.

5 Nya Ditiki Sɛɛ nə búbə bɔ́tɛyi mii, menyifo ditiki fufu nə ete bóboko mi. Bomu ɛyɛ lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto əsuəale nya nlɛ ni əsuəale buləkə kate bə nya béfo bɛnɔ eyifo sitinti. Bínyə kase bɔ́lɛ bo əsuə lə mi nti, nya búyifo nko itə lə mi lɛkɛsə eso.

6 Nya lə ɔnukualɛɛ, mi tsya áfo nnya binsi bo ku Bonamute eto nkpə bomə. Ite bə bɛlɛ kanyi bunyə tsyaa, béfo ditiki nəmfo ku disuəyuə nə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ dítə mi.

7 Lə nyamfo eso bafokanɔfɔ nkpe lə Makedonia ku Akaia eto kasɔ kenkee, lɛ bobe kakase asa ketsyiko mi ɔflɔ.

8 Fɛɛ inni Bonamute eto ditiki nəmfo ete dísənsə ditsyi mi ɔflɔ dísu Makedonia ku Akaia kenke. Bomu mi Onanto bofokanɔ tsya ébusənsə isu kalebe saa. Nya insi ni bo nsi lɔɔtɛyi kulesa, itsyise betidi ba tã ébɔnɔ nya.

9 Nya mə kosate nlɛ etiki budi ketsyiko lə kase béfo bo lə lefe nə búbə mi ɔflɔ ku kase bisinkli bɛyɛ bəfiə kedi butə, nya bífi mi əsuə bítə Onanto wəə hã nkpe nkpə.

10 Nya biiɲyə binsəkə wə Ubi Yesu wə ótakasə utsyiko ɔkɔmə, nya úbə usiə nkpə ku Onanto, nya wuutsyi Onanto eto kato ubə. Yesu əmfo hã loofo bo bofo ketsyiko kotonənə ko Onanto luutə babuayifo kenke.

2

Béfo Bo Ditiki Fe Onanto Kosate Eto Lele.

1 Mɔ bayimi, mi kosate yi lesa nə eso búbə mi ɔflɔ, nya bo mi ɔflɔ bubə ménYifo bimba.

2 Nya biyi kase búnyə kanyi nya banlɛ bo boka kakpo bo ənəmi kasɔ lə Filipi fɛ bubə boyo mi ɔflɔ lə Tesalonika mfó. Ite bə bələ bo lə mi mfó tsya, Bonamute ákpe bo nkɛale nya bɔ́tɛyi mi wə Ditiki Sɛɛ nəmə.

3 Nya kɔlɛ ko bɔ́nlɛ mi bɔlɛɛ, mentsyi lə bo mantebutsyuə nye lə nsusu bua saa nye lə bɔwɛ kuutsyuə saa bokpe.

4 Bomu Ditiki Sɛɛ nəmə eto ɔnukualɛ bɔtɛyi minlɛ. Nya lesa nə ele bə bɔtɛyi mi lefe saa dini nə Onanto lela nkə buyifo nɛ. Itsyise wə kosate ənyə tutɛtutɛ nkə buɲyə butə bə bɔtɛyi mi wə Ditiki Sɛɛ nəmə. Nya yentsyi lə kase betidi léla, bomu lə kase Onanto wəə nyi utudi saa eto lɛkɔɛsi kəmiə léla.

5 Biyi biə inni kawɛ eto etiki búfi bóboko mi. Nya bóantɛyi mi Ditiki Sɛɛ nəmə lə bunyə kutəkə itsyi lə mi əsuə. Nya Onanto kosate ebudi bo odansiɛ lə ditiki nəmə əsuə.

6 Boantɔ atɛsə itsyi lə mi ɔflɔ nye betidi bamba ɔflɔ.

Ite bə bokpe kusu fe Kristo eto batɔnkpe bə lə bɔbɛbɛ bo lɛlɛkəsə bə bufi lesa saa butəkə mi lə əsuə tsyaa,

7 bɔ́lɛ bo əsuə fe kase ubiambe laabe wə bebi ku lefonə.

8 Se boala mi sitinti esoo, iyifo bo lelabi boə mi tsya lə bɛnɔ Ditiki Sɛɛ nəmfo. Nya inni Onanto eto Ditiki Sɛɛ mate. Bomu bufi bo nkpə tsya bútə lə mi disi, itsyise befo koya tinti bitə bo.

9 Mɔ bayimi, bekloma biə lefe nə búbə mi ɔflɔ búbə bɔ́tɛyi mi Ditiki Sɛɛ nəmə mfóo, bókplatsya bóto diwi ketsye ku kakɔmi búyifo keyifo itə bə, bóəmfi bo

əsuə buyifo bitsyikə butəkə lə mi kutsyuə saa lə əsuə.
10 Mi kosate ku Onanto ebudi bo adansiɛ lə nnya əsuə lə kase bólɛ bo əsuə kukɔnɔ lə mi mba dikafo bɛnɔ nti. Búyifo lesa saa kukɔnɔ. Nya kuutsyuə saa mənyə kabua saa lə bo əsuə.
11 Biyi tsya biə bólɛ mi utsyuə saa fe kase ubianto laalɛ wə bebi ola wɛkɛkɛkɛ.
12 Bókpe mi nkɛale, bómansə mi lɛkɔ nya búkalɛ mi kɔlɛ kase biusiə nkpə sɛɛ itə bə Boanto Onanto ebunyə disuəyuə lə mi əsuə. Itsyise wə kosate wə lékpadi mi nkə lə binyə bofo lə wə sekakedikɔ ku diyənde kenke.
13 Nya eso ele bə bɔsɔ Onanto ani tsya ni bənkəə, lefe nə bɔ́tɛyi mi Ditiki Sɛɛ nəmfoo, bíemfi ni fe ditiki bimba. Bomu béfo ni fenkə Onanto eto ditiki. Ɔnukualɛ ini bə wə ditiki dini. Nya íkaboko bɔtsyikawuninsə tsya lə mi mba díkafo bɛnɔ eto nkpəsiəsiə əsuə.
14 Mɔ bayimi, asa nnya díbə mi lə əsuə mfóo, nya ke ni lesa nə díbə lə Onanto eto betidi əsuə lə Yudafɔ eto kasɔ nɛ. Nya kanyi ka bínyə lə mi betidi eto anii, nko kə íbə lə Yudafɔ eto kasɔ eto betidi ba léfo Yesu bánɔ lə Yudafɔ eto ani nɛ.
15 Yudafɔ bamfó álo Bonamute Yesu ku Onanto eto bənyɛləkətidi tsya nya báte bo tsya ohiã. Mə eyifosa átaka iǹyə lə Onanto əsuə nya bátaka ku sikpi bəǹyə betidi ba tã lə əsuə.
16 Bákplatsya bə lə beti bo kusu bə boatɛyi mba lenni Yudafɔ Ditiki Sɛɛ nəmə bə lə bənyə nkpə manlo. Lə nyaso mə asa buayifoyifo əbə ifui ékpia efe isu eyo kaka mɔmɔɔ, ísu ínə Onanto eto kotonənə eboko mə lə əsuə.

Befo Koya Bitə Bo Tinti.

17 Mɔ bayimi, yoofo eyi asiani se búdu lə miə ɔflɔ. Tsya bekpe bo lə nsusu kəmiə. Nya bokplatsya lə kusu saa əsuə boofo, lə bubə botsya ku mi ənəmi ku ənəmi tsya yəntə kusu.
18 Bóla boə lə busi bubə bunyə mi. Nya mɔ, Paulo, kosatee, nyɛ esu saa nya moofo bə lə mfo bubə. Fɛɛ obuale əmə məntə kusu.
19 Nla tinti miə lə mbə nyə mi, itsyise bufi bo ənə butəkə lə mi. Nya mi ni bo disuəyuə, itsyise mi ku bafokanɔfɔ bamba ni bo kutəkə ko eso boofo lɛkɔɛsi bɔsɔ lə lefe nə Bonamute Yesu luubə bio.
20 Sitintii, mi ni bo lɛmɔ ku bo disuəyuə nɛ.

3

1 Nya se ɛnlɛ bo bulə se boensinyə mi tɔ esoo, bóse nya uyi boə bo inuə lə bɔtsyimɛ lə Atene.
2 Nya bótsyese Timoteo lə ubə okpe mi nkɛ alɛ, nya lə ɔwunsə ko mi lə mi bofokanɔ əsuə. Uyifo bo ɔyimisami wə laawunsəko bo lə kanantoyifo ku Kristo eto Ditiki Sɛɛ eto bɔtɛyi əsuə.
3 Bo nsusu ni bənkə boanla bə bulə ku kanyi ka bɛnlɛ bunyə lə elo mi kuutsyuə saa ani. Mi kosate fe biyi koko biə bulə ku kanyibunyə ni nnya leetu nwə ke ntəkəko Kristo.
4 Biokloma biə lefe nə bɔkɛ mi lə ɔflɔɔ, bútə mi bote katɔnsə boənkə bulə kpə ebutu mi. Nya fe kase binyii, íbə itə nko sitinti.
5 Nyamfo eso míntsyese Timoteo minkə ubə obe lə bisi biǹyə kekləkə lə mi bofokanɔ əsuə. Itsyise mmuə utu nnɔ. Nya mɔ sikpitete ni bənkə ətsyuə oboale əmə ébubə óbiasə mi nsusu itə bə bo bokplatsya kenke əbə íyifo bimba.

Mi Bofokanɔ Ǝtə Bo Disuənyuə.

6 Nya se Timoteo dísinkli ubəə, ɔ́tɛyi bo ku disuəyuə nkə bisi biǹyə kekleke lə mi bofokanɔ ku mi lelabi itə mi bətsyuə insi enso. Ɔtɛyi bo tsya nkə biakloma bo tinti nya bɛnlɛ kusu bobe biə biənyə bo fe kase bo tsya nlɛ bola boə boənyə mi.
7 Lə nyamfo esoo, mɔ bayimi, ite bə bɔlɛ kanyi bunyə nya asa nyamfo lekle bo tsyaa, mi bofokanɔ aakpe bo disuəyuə kəyuəsə bo ketu.
8 Se bɔ́nɔ kase biǹyə kekleke lə Bonamute eto bofokanɔ esuəə, mfe fɛ nkpə fɔfɔ dídufə bo lə əsuə nɛ.
9 Boəmbofo Onanto ani bɔsɔ yooyo disuəyuə nə bɔnlɛ bunyə lə wə ənəmi lə mi disi eso.
10 Bɔlɛ Boanto Onanto lekpakpa bɔlɛ ketsye ku kakɔmi boə utə lə busi botsya lə bokpe mi nkɛale lə mi bofokanɔ əsuə.
11 Nyaso mɔmɔɔ, Boanto Onanto kosate ku Bonamute Yesu lə basini bo kusu bə lə bofo mi ɔflɔ bubə.

12 Nya Bonamute lə utə kusu bə mi
lelabi itə mi bətsyuə ku betidi bamba lə
difui lekpe fe kase boala mi ke. Nya lə
bela betidi bamba tsya fe kase boala mi.
13 Nyamfo luutə Boanto Onanto lookpe
mi əsuəale, uləkə mi utsyiko lə Obonsam
eto esu kenke əsuə nya lə uyifo mi kɛnkɛ
lə wə ənəmi isu ese diyi nə Bonamute
Yesu luusinkli ubə kawunsiə kamfo ku
wə mba kenke diyifo kɛnkɛ.

4

Siə Nkpə Bo Lɔɔkɛ Onanto Ɔkɔɛ.

1 Mɔ bayimi, mɔ ditiki fɛfɛ nə minla
miə malɛ mi lekpakpa lə ntɛyi ni bə,
bisiə nkpə bo lɔɔkɛ Boanto Onanto ɔkɔɛ
fe kase bóte mi. Bɛlɛnko nko kekleke,
tsya bɔlɛ mi nkɛale bokpe lə Bonamute
Yesu eto diye əsuə bə lə bisi biyifo beso
nko.
2 Itsyise biyi asa nnya bote mi ɛyɛ lə
Bonamute Yesu eto əsuəale əsuə.
3 Onanto aala nkə biyifo mi əsuə kɛnkɛ
lə biləkə mi əsuə bitsyiko lə asɔnɔdidi
kenke əsuə.
4 Ele bə usə ku usiə te kase bɔɔlɛ mə
əsuə bəsiə nkpə bo diyifo kɛnkɛ ku lə
dibu əsuə.
5 Nya biəntəkəko əsuə eto sinə eto
kamini bisiə nkpə fe betidi ba laante
Onanto sikpi.
6 Lə nyamfo esoo, kuutsyuə saa
mansɛsə ənəmi lə wə ɔyimitsyuə eto usiə
əsuə bə lə usu ota wə ubu. Bɔtɛyi mi nko
bunyə nya bɔlɛ mi ato bukə kekleke
boənkəə, Bonamute ebunə mba ləəyifo
asa nyamfo eto kakle koto kekleke.
7 Onanto ákpadi bo nkə buyifo betidi
kɛnkɛ. Nyaso bitə lə buləkə bo əsuə
butsyiko lə asinsa əsuə.
8 Nyaso lə mi nti eto utsyuə ani buyifo
lə etsyuesa nyamfo əsuəə, inni betidi
əsuə ótaka úńyə. Bomu Onanto, nwə
leefi wə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ kətə mi, eto əsuə
ótaka úńyə.
9 Nya lə lelabi itə mi bayimitsyuə
bafokanɔfɔɔ, yensife bə bɔwɔni kulesa
butə mi lə nnya əsuə. Itsyi Onanto ébote
mi kase ele bə bela mi bətsyuə koko.
10 Nya lə ɔnukualɛ əsuəə, sitinti ini bə
biala mi bayimitsyuə ba kenke díkafo
banɔ ba nkpe lə Makedonia eto kasɔ
kenke. Nya bunsi bɔnlɛ mi bɔtɛyi
lekpakpalɛlɛ əsuə boənkə biyifo beso
nko.
11 Bisiə nkpə lə əsuə kasɔ bobokosə
əsuə, nya utsyuə saa eto ənəmi lə itəkə
lə wə keyifo əsuə, nya bifi mi ani biyifo
keyifo bɛbɛbɛ lesa nə biudi fe kase
bótɛyi mi bofe.
12 Nyamfo luutə bə mba dímamfo
banɔɔ, ebubu mi nya biemukpese lə
kuutsyuə saa əsuə itə lesa nə loohiã mi.

Biensikewi Fe Bitidi Ba Ləmbə Kusubebe.

13 Mɔ bayimi, bola boə bete ɔnukualɛ
itsyi lə betidi ba díkekpe əsuə, itə bə lə
bɛyɛ nku buwi nku ku kaminsə fe betidi
ba ləmbə sɛtɔ saa.
14 Bofo bɔnɔ boə Yesu əkpə nya usi
ótaka utsyi ɔkɔmə úbə nkpə. Nya
Onanto luutə Yesu kpa mba əmə oboko
ku wə lə wə bubə bio əsuə.
15 Lesa nə Bonamute lɛtɛyi, ni əsuə
buuńyə bɔɔnlɛ mi bɔtɛyi boəə, bo mba
nsi nkpə lə Bonamute eto businkli kəbə
lefee, boəmbɔtɔ mba díkekpe kato busu.
16 Lə lefe nəmfo o-o, bɔɔnɔ Bonamute
eto bubə eto kulu ku ɔkɔɛ eto boto.
Boɔnɔ Onanto eto Ɔtɔnkpe ninə kenke
eto ɔkɔɛ. Nya buufə Onanto eto
kakpatsyaku. Nya Bonamute kosate
lɔɔyifə utsyi kato ubə. Nya betidi ba lefo
Kristo baanɔ fɛ bəkpəə, mə loka botaka
kəbə nkpə.
17 Nyamfo eto kamaa, Onanto ebokpa
bomba dibu nsi nkpə nya wookpa bo usu
ɔkɔ ku betidi ba letaka busu botsyako
Bonamute kato. Nya buusiə ku
Bonamute isu manlo manlo.
18 Nyaso bifi etiki nyamfo bemansə
bətsyuə lɛkɔ.

5

Bisiə Bikabe Kusu Itə Bonamute Eto Bubə.

1 Mɔ bayimi, yamfe bə nsi nwɔni mi
kulesa itsyi lə lefe nye eyi nnya asa
nyamfo luubə.
2 Itsyise mi kosate yi sitinti biə
Bonamute eto diyi nə wuubə ebuyifo fe
kase uyu laabɔ lə wə kabiakɔ ku ketsye,
3 kəbə keyu utidi. Nya lə lefe nə utidi
saa nlɛ bɔtɛyi nkə lesa saa tə buɛ ku

diyuəə, lefe nəmfo ni lefe nə lesabua nə banlɛ kusu bobee nya diəbə kasɔ lə nti nɛ. Diubə fe kase kalelefo ləənə ofonlɛ. Kalebe saa butsyetsyi kesu əmbə.
4 Fɛɛ, mɔ bayimi, mimii binsibə lə ketuntu əsuə. Nyaso yanle bə diyi nəmə bə lefua mi fe kase uyu leeyifo.
5 Itsyise mimblɛ kenke kpe lə diyənde əsuə. Nya buunte fe betidi ba leefi mə əsuə kakpe lə abua əsuə keyifo asa kakula.
6 Nyaso biensitə lə selabe lə sifi mi biləkə ato fe mba leennyi Bonamute. Bomu bitə lə buńyə kekleke lə bɔlɛ bo əsuə kukɔnɔ.
7 Itsyise mba laalabe selabee, ketsye baalabe se. Nya mba ba nlɛ ntə bukpə tsyaa, kətsyə nya beekpə mu nɛ.
8 Fɛ bo mba nkpe lə diyənde əsuəə, bitə lə butəkə ənə kukɔnɔ. Le bufi bo bofokanɔ ku bo lelabi bukase əsuə fe kase lɛkɔɛsibi eto situ eto awu laawunsə ko bamamanyə. Nya lə bufi bo ənəmi butəkə lə Boanto Onanto eto bofokətə əsuə fe kase omamanyə eto disi eto lema ankpakpa laafo wə lə nkpə.
9 Itsyise Onanto mənləkə bo itə wə lefonyi nɛ nlɛ bubə. Bomu bə lə bɔyɛ lə Bonamute Yesu Kristo əsuə lə bunyə nkpə manlo.
10 Yesu əmfo əkpə lə bo disi bə lə busi nkpə o-o, bukpə o-o, buusiə ku wə lə wə dibə bio əsuə.
11 Lə nyamfo esoo, bikakpe nkɛale lə bikawunsəko bətsyuə fe kase bɛnlɛ buyifo mɔmɔ.

Bɛlɛ Ǝsuə Ola Lə Biləkə Asa Bua Saa Lə Ǝsuə.

12 Bo bayimi, bɔlɛ mi lekpakpa bə bifi dibu kpə bitə mi batɔnkotɔnko ba laakplatsya kate mi Kristo eto nkpə busiə eto esu.
13 Bela mə lə bibu mə kukɔnɔ lə kusu sɛɛ ko əsuə banlɛ mi bokpa akanyənko eso. Lə mimblɛ lə bisiə lə diyuə əsuə.
14 Nnya kamaa, bo bayimi, bola tinti boə bɛlɛ kɔlɛ mba lanlɛ otsyekle bokpe. Bekpe mba laate sikpi nkɛale. Bɛwunsə ko mba lehiã bɔwunsə ko. Nya lə bifi dibusə bitə utsyuə saa.
15 Bɛlɔ bebe kukɔnɔ biə kuutsyuə saa məmfi kabua ofo kabua kayo. Bomu lefe saa, bikeyifo kasɛɛ bikətə mi bətsyuə ku betidi ba kenke.
16 Bitə lə diyuə lə lɛkɛ mi lə əsuə lefe saa.
17 Biəntə lə ani lə elo mi lə olatoto əsuə.
18 Nya bifi lɛninsɔ bitə Boanto Onanto lə lesa saa əsuə. Itsyise nyamfo ni lesa nə Onanto nlɛ bɔtɔ ketsyiko lə mimba kenke ntəkəko Yesu Kristo nɛ.
19 Bienti Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ kusu lə mi nti.
20 Biemfi lesa nə laabɔ ketsyi lə Onanto eto bənyɛləkətidi eto kɛnyɛ fe lesa bimba.
21 Bomu bekplatsya lə bɛbɛbɛ ɔnɔkualɛ wə nkpe lesa saa nə biɔnɔ lə bifi kasɛɛ ka nkpe lə nnya kekleke.
22 Biləkə mi əsuə bitsyiko lə lebua saa əsuə.
23 Nya bɔlɛ Onanto wə ləətə bo diyuə saa bɔtɔ bə lə uyifo bo kɛnkɛ lə kusu saa əsuə. Nya lə ose mi lɛwɔnɔ ku nsusu ku mi əsuə eto sinə kenke bə bemunyə kabua saa lə mi əsuə lə lefe nə Bonamute Yesu Kristo nsi luubə.
24 Nya Onanto wə lékpadi mi nkə befiani wə balee ebɔwunsəko mi isu ese lə kalosəkɔ. Itsyise lesa nə ke ɔ́tɛyi nkə wuuyifoo, weeyifo ni.
25 Mɔ bayimi, bikato ola kətə Onanto lə bo disi.
26 Biləkə kafo faa bɛbuta lə bisiəsə bafokanɔfɔ.
27 Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti fe nwə ńyə lə Bonamute Yesu Kristo eto kɛnyɛ minkə bekla kukue komfo bete bafokanɔfɔ kenke.
28 Bonamute Yesu Kristo eto lefonə lə disiə ko mi.

2 TESALONIKAFƆ
Kukue Nuəfə Ko Paulo Ləwɔni Útə Tesalonikafɔ

1 Mɔ, Paulo, ku Silvano ku Timoteo bo
lɛwɔni kukue komfo butə mi mba ni bo
Boanto Onanto ku Banamute Yesu Kristo
eto bale lə Tesalonika.
2 Bɔlɛ bɔtɔ minkə Boanto Onanto ku
Bonamute Yesu Kristo eto diyuə ku
lefonə lə disiə ko mi.

Bɔlɛ Onanto Lekpakpa Bə Fe Nkpesiəsiə Lə Bokate Ko Bokpadi Bo Ókpadi Fə.

3 Mɔ bayimi, ele bə bɔsɔ Onanto ani
lefe saa lə mi disi. Lə nyaso ɛlɛkɛ bə
bukato ola, kasɔ wə ani bə mi bofokanɔ
lə busi bɔkɛ ale boso ku mi lelabi tsya lə
difui lekpe enso.
4 Nyamfo eso boakpo mi diye sɛɛ lə
mba lefo Onanto banɔ nti. Iyifo bo lɛmɔ
nya boatɛsə mi itsyise bińyə kekleke lə
mi bofo kanɔ əsuə nya bɛnlɛ otsyekle
bokpe lə lefe nə eto lefe banlɛ mi bulə
kakpɔ mi ku kanyi ka bɛnlɛ bunyə eso.
5 Nyamfo lɛ bote nkə Onanto aakpo
akpo lə kusutsyɔntsyɔ əsuə. Nya wuutə
mi kəsiəkɔ lə wə sekakedikɔ kasɔ bɛnlɛ
kanyi ka bɛnlɛ bunyə eso.
6 Onanto ebuyifo lesa nə lɛyɛ. Nya
wuunə mba nlɛ mi bulə kenke koto.
7 Nya wuutə nkə bo ku mi mba kenke
nlɛ kanyi bunyə lə buunyə
ɔnwɛkətsyəkɔ sɛɛ. Onanto ebuyifo
nyamfo lə lefe nə Bonamute Yesu ku
Onanto eto batɔnkpe nkpe asuale kplɛ
lɔɔbɔ betsyi kato ku əsuəale.
8 Buunə betidi ba ləəmbu Onanto nya
bámfo Bonamute Yesu Kristo eto Ditiki
Sɛɛ banɔɔ, koto.
9 Nya Bonamute loola mə udunko lə
wə ənəmi. Nya bəəmbunyə wə diyənde
ku wə əsuəale. Nya wɔɔtsylɔsə mə ku
mə ditsyəbi bua nəmə.
10 Asa nyamfo ebubə itə lə diyi kplɛ nə
əsuə Yesu luusinkli ubə. Nya lə diyi
nəmfo əsuəə, bafokanɔfɔ kenke
ebutəkəko wə ku atɛsə eto əsə ku kudu.
Nya miitsya əbɔkɛ mə lenti, itsyise béfo
wə Ditiki Sɛɛ nə bótɛyi mi mfó bɛnɔ.
11 Nyamfo eso boato ola lə mi disi lefe
saa nɛ. Nya boalɛ bo Onanto lekpakpa
boə lə utə lə mi nkpəsiəsiə lə bokate ku
mi bokpadi bo ókpadi mi. Nya lə wə
əsuəale lə ɛwunsə ko mi lə itə mi nsusu
sɛɛ bo lookpe mi nkɛale bə lesa saa nə
biuyifo lə mi wə bofokanɔ esoo lə ibə itə
kukɔnɔ.
12 Bɔlɛ asa nyamfo bɔtɔ kətə mi ku
lekpakpalɛlɛ bə lə babesə Bonamute
Yesu Kristo eto diye kato ɛyɛ lə mi eso.
Nya wuuntsya lə obesə mi diye kato lə
wə ku Onanto eto kafoɛkpɛ eso.

2

Biəntə Lə Kuutsyuə Saa Lə Ɔwɛ Mi Okpe.

1 Mɔ bayimi, itsyi lə Bonamute Yesu
Kristo eto businkli kəbə bio ku bo bɔkɔ
botsyanko wə.
2 Biəntə lə nyamfo lə ile mi nsusu nye
ekpe mi bule, lə nnya banlɛ bɔtɛyi bə
Bonamute eto dibəyi ébubə koko. Ǝtsyuə
biubu bə ébɔ lə Onanto eto kɛnyɛ buləkə
kate nye bo asatete nye etiki nnya
bówɔni bútə mi əsuə.
3 Biəntə lə kuutsyuə saa lə ɔwuɛ mi lə
kusu saa əsuə kon. Itsyise Bonamute eto
diyi nəmə əmbubə tɔ isu ese lefe nə
usialetidi əmə lootaka uńyə lə Onanto
əsuə nya obuale əmə ləəbə bɔtsylɔ lə ute
luuləkə əsuə ote.
4 Nya wootaka uńyə nkə lə uti Lɛwɔnɔ
Kɛnkɛ eto əsuəale kusu lə ote nkə wə hã
ni awɔnɔ kenke eto əsuəaletidi. Nya
wootaka ubə usiə lə Onanto eto
Disumuyo nya wuuyifo wə əsuəə, fe wə
ni Onanto.
5 Bíakloma biə lefe nə minkɛ mi lə
ɔflɔɔ, ntɛyi mi asa nyamfo kenke.
6 Fɛɛ lesatsyuə leeti asa nyamfo kusu
nkə yəəbə tɔ mɔmɔ. Nya mi kosate yi
lesa nə ini. Nya obuale əmə ebuləkə wə
əsuə lekple lə wə lefe ayo.
7 Nya disiale eto asa nnya banlɛ buyifo
kakula kokoko efe ɛlɛ bubə. Nya asa
nnya luubəə, əmbubə tɔ isu ese le fe nə
Onanto diləkə nwə diti obusle əmə kusu.
8 Nya lə nyamfo eto kamaa, Onanto
ebuləkə obuale əmə ote. Nya lə lefe nə
Bonamute Yesu luubəə, wuufi wə kɛnyɛ
eto ufiebi ku wə diyənde otonsə wə
obiasə wə ditsyəbi kenke.

9 Usialetidi əmə bə ku Obonsam eto
əsuəale, nya wuuyifo bidia eto ayanisa
akpa akpaa ote.
10 Nya betidi ba kenke lɔɔyɛ lə nnya
əsuəə, ebonya kenkee, wɔɔyɛ lə disiale
ku kɔwɛsu saa bə lə ɔwɛ mə okpe.
Boonya itsyise bamfo Ditiki Sɛɛ nə
Onanto lete mə bə bənyə nkpə banɔ.
11 Nyamfo eso Onanto eboyani mə utə
kawɛ eto lɛwɔnɔ nə luutə bafo bidia
banɔ.
12 Lə kalosəkɔɔ, Onanto ebolo mə
dikpi, itsyise bamfo Ditiki Sɛɛ nəmə
banɔ. Bomu bənyə disuəyuə lə asa
buayifoyifo əsuə.

Bińyə Kekleke.

13 Mɔ bayimi, ele bə bokasɔ Onanto ani
lefe saa lə mi disi eso. Buyi boə woala mi
sitinti. Mi ni betidi tutɛ Onanto díləkə
nkə binyə bofo. Úfi Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ úflə
mi abua úwi nya béfo ɔnukualɛ bɛnɔ.
14 Nya ɛyɛ lə bo Ditiki Sɛɛ nəmfo budi
əsuəə, Onanto ákpadi mi nkə bibə befo
diye fe kase Bonamute Yesu Kristo léfo.
15 Lə nyamfo esoo, mɔ bayimi, bińyə
kekleke lə bɛkɔbe ɔnukualɛ eto asatete
nnya bóte mi lə bo kukue ko bɔ́wɔni ku
etiki nnya búdi mi, bɛlɛ nya kɔni
kekleke.
16 Nyaso bɔlɛ bɔwunsəko bɔtɔ ku
lekpakpalɛlɛ itsyi lə Bonamute Yesu
Kristo ku Boanto Onanto wə laala bo,
nya ɛyɛ lə wə lefonə əsuə ókpe bo
nkɛale nya útə bo kusubebe tinti.
17 Bɔlɛ wə lekpakpa buənkə, utə mi
əsuəale lə okpe mi utu wə nkpe osa, bə
lə bidi etiki ku lə biyifo asa sɛɛ lefe saa.

3

Bekloma Lə Bikato Ola Kətə Onanto Lə Bo Disi.

1 Lə kalosəkɔɔ, mɔ bayimi, bekloma lə
bikato ola kətə Onanto lə bo disi, itə bə lə
Bonamute eto Ditiki Sɛɛ nəmfo lə disənsə
disu nlebe ku dibu fe kase miitsya seka.
2 Nya lə bɛtɔ Boanto Onanto tsya biə lə
uləkə bo utsyiko lə betidibua ku
besialetidi eto ani əsuə, itsyise inni
betidi ba tã léfo Ditiki Sɛɛ nə mə bánɔ.
3 Bonamute eyifo ɔnukualɛtidi, uuńyə
mi kama, ookpe mi nkɛale nya woobe mi
bə olo Obonsam əmbutəkə bo kato.
4 Bonamute ətə bufi bo utu butəkə lə
mi bə bɛlɛ bɔyɛ lə esu nya bote mi əsuə,
nya buyi boənkə biofo buyifo lə nnya
əsuə enso.
5 Bɔlɛ Bonamute lekpakpa bə ɔsini mi
ənəmi lə binyə lə bete kase wə, Kristo
laakpe bo nkɛale ku kase Onanto laala
bo.

Binyə Kekleke Itə Keyifoyifoyifo.

6 Mɔ bayimi, bɔlɛ mi kɔfi bokpe
kekleke lə Bonamute Yesu Kristo eto diye
əsuə boə biləkə mi əsuə bitsyiko lə
bayimi ba ni baflɔ nya banlɛ buyifo lə bo
asatete əsuə.
7 Mi kosate biyi kukɔnɔ biə ele bə
biyifo keyifo fe kase buyifo, itsyise
bóenyifo sɛflɔ lefe nə bókɛ mi lenti.
8 Bóamfo bɔwunsəko itsyi lə kuutsyuə
saa ɔflɔ bə bóamfo kayo. Bomu búyifo
keyifo kekleke ketsye ku kakɔmi bə bo
bobə ménifo bitsyikə itə kuutsyuə saa.
9 Inni nnya kasɔ ni bənkə bumbə kusu
boatɛyi mi bə bebe bo eso. Bomu bóla
boə bekase kase ele be beyifo keyifo.
10 Biokloma biə lefe nə bɔkɛ mi lentii,
bókpe mi kɔfi boənkə utidi wə ke laani
nkə woəmbuyifo keyifoo, mendi tsya.
11 Bɔlɛ mi nyamfo bɔtɛyi itsyise bɔlɛ
bɔnɔ boə baflɔ bətsyuə kpe mi lenti nya
ini mə bayimitsyuə eto ketikima hã te
baayɛ kedi.
12 Bɔninko betidi bamfo ditsyəbi
nəmfo kekleke lə Bonamute Yesu Kristo
eto diye əsuə, bə lə balɛ mə əsuə kukɔnɔ
lə be fi mə ani beyifo keyifo bedi.
13 Fɛɛ mii, bayimi, biəntə lə ani lə elo
mi lə lesa sɛɛ buyifo əsuə.
14 Nya lə utsyuə nkə woəmbuyifo lə
ditiki nə bɔtɛyi mi lə kukue ko mfoo,
bitsyə wə lekpo nya lə biləkə wə lə mi
nti, lə kofami lə kɔlɛ wə.
15 Tsyaa bienkisi utidi əmə. Bomu ele
bə bɛlɛ wə kɔlɛ fe mi ɔyimi seka.

Bɔlɛ Mi Bokla.

16 Bɔlɛ Bonamute kosate wə ləətə
diyuəsə lekpakpa bɔlɛ bə lə utə mi kəmiə
eto diyuəsə lə mi lə kusu saa əsuə. Lə
Bonamute lə ɔlɛ mimblɛ kenke ola.

17 Mɔ, Paulo, kosate uni nlɛ etiki fɛfɛ
nye nkla bomfo bɔwɔni kətə mi ku mɔ
kɔni. Iyifo mɔ kosate eto lɛnimi eto
awɔnisa fe kase maawɔni kakpe lə mɔ
kukuewɔniwɔni saa kalɔ.
18 Bɔlɛ ola boto boə Bonamute Yesu
Kristo lə ɔlɛ mi mblɛ kenke ola lə wə
lefonə əsuə.

1 TIMOTEO
Kukue Tutɛ Ko Paulo Lɛwɔni Útə Timoteo

1 Mɔ, Paulo, wə ni Yesu Kristo eto nwə ótsyese ɛyɛ lə bo Ofomfokətə Boanto Onanto ku Bonamute Yesu Kristo wə bɔnlɛ kusu bobee, nlɛ kukue komfo bɔwɔni.
2 Nya mimfi minlɛ fə Timoteo botsyese. Eyi fə eyifo mɛ fe ubi lə bofokanɔ əsuə. Nyaso minlɛ Bonamute Onanto Ku Boanto Yesu bɔtɔ miə lə mə kaminsənyənyə lə kətəkəko fə lə bənyə fə kaminsə lə bətə fə diyuəsə.

Paulo Álɛ Wə Kɔlɛ Itsyi Lə Bidia Eto Bateasa Ǝsuə.

3 Nla miə lə esi əsiə lə Efeso mfó fe kase míntɛyi fə lefe nə mínyɛ mfo mímfe mintɔ lə Makedonia. Nnya ni bə eyi fənkə betidi bətsyuə kpə lə mfo ba nlɛ asa nnya loobiasə nsusu itsyi lə bo asatete lə Kristo bofokanɔ əsuə. Ele bə ani komə nye ala betidi bamfo bə lə bayɛ nya kakloe buyifo.
4 Tɛyi mə lə bayɛ lefe bobiasə lə akokosatete ku bakoko eto ntsyikɔ eto katobobesə əsuə. Asa nyamfo eto okle bote akpe kənə lə betidi nti. Nya yaanyɛ lə Onanto eto nsusu əsuə. Nsusu bo nyɛ lə bofokanɔ əsuə hã ele bə bote.
5 Nya lesa nə lefe bə biyifo ni bə ele bə bola bo bafokanɔfɔ tsyuə ku kafo faa, ku utu wə ləmbolo bo dikpi lə asa buayifoyifo saa əsuə. Nya ele bə bo bofokanɔ lə Kristo əsuə tsya yifo sitinti.
6 Fɛ betidi bətsyuə étsyi kama bakpe asa nyamfo. Nyaso bányɛ kusu sɛɛ komfo. Nya bəənə etiki bimba nya ləmbə kutəkə.
7 Baala bə baatsyi bawuninsə bafiani Mose eto kɔfi eto bateasa. Fɛɛ mə bamə kosate mannɔ etiki nyamə kasɔ tsya. Beedi etiki kekleke itsyi lə kɔfi komə əsuə, fɛ mə bamə kosate maannɔ lesa nə banlɛ bɔtɛyi kasɔ.
8 Bomblɛ kenke yi boə Mose eto kɔfi komə alɛkɛ, fɛɛ ele bə bətsyue ko koto fe kase boate ko.
9 Nya ele bə bukakloma tsya boəə, inni betidi sɛɛ eso béyifo afi kəkə mə ato, bomu mba ditidi ato baata Onanto eto afi kebu ku mba leeyifo asa bua ku mə kakle ba eto nkpə diyi ku abuayifoyifo. Mə ni betidi ba ləmbə bofokanɔ saa, mba laalo mə antomə ku ambemə ku mba ni bewudifɔ.
10 Mba ni betidi ba leedi asɔnɔ ku basani ba laalabeko mə basanitsyuə. Mə ni betidi ba leeyu betidi bamba kəmuə kate ku mba ni badia ku mba laasɔ akɔɛsi nye kakpadi asa katɛyi bidia. Nya ku mba kenke ba dímamfo Ditiki Sɛɛ nəmə eto asatete bánɔɔ, mə ni mba baanlɛ ato nyamfo bukə nɛ.
11 Boonyə asa nnya minlɛ bote lə Ditiki Sɛɛ nə béfi bákpe mɛ lə kɔni bə nte itsyi diyənde eto Onanto wə boatɛsə nte ɔflɔ.

Paul Ásɔ Onanto Ani Lə Wə Kaminsənyənyə Eso.

12 Məmbofo Bonamute Yesu Kristo ani bɔsɔ lə əsuəale nnya ufi utə mɛ nkə lə mfo keyifo kamfo buyifo eso. Nya lə ɔnukualɛɛ, úfi ke ókpe mɛ lə ani. Itsyise únyə mɛ nya uunyi nkə məmbutsyetsyi ke nyani wə ntsyə.
13 Ite bə lə lefe ditsyuə nə lefee, nńyə lə wə əsuə, lə etikibuadidi ku lə aka əsuə fɛ mímbə míntsyi mɔ lɛkɔɛsi minwuninsə, Onanto ənyə mɛ kaminsə. Itsyise lə lefe nəmfoo, mámfo wə nnɔ tɔ nya mánte lesa nə mínkeyifo tsya.
14 Bonamute ənə mɛ kafo tinti nya útə mɛ bofokanɔ ku lelabi se buunyə lə bo lɔniyifoyifo ku Yesu Kristo.
15 Ditiki nə minlɛ bɔtɛyi mfo eyifo etiki eto ɔnukualɛ, nya ele bə utidi saa fo ɔnɔ. Kristo Yesu wə ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə, díbə kawunsiə kamfo nkə lə ubə uləkə babuayifo. Nya mɔ ni obuayifo kenke enso lə babuayifo nti.
16 Fɛɛ Onanto dínyə mɛ kaminsə nkə lə ɛyɛ lə mɔɔ ni obuayifo kenke enso əsuəə, Kristo Yesu lə utə lə betidi lə bənyə bə okpe lelabi nə eso woefi katsyɛ babuayifo ba lefo wə banɔ. Lə nya esoo, wuutə mə nkpə bo ləmbə kalosəkɔ kulefe tsya.
17 Nyaso bitə lə bukatɛsə bo Oka wə nkpe kato wə boənyə ku bo ənəmi wəə

hã ni Onanto wə nsi nkpə isu manlo manlo. Nya lə bukabesə wə Onanto wə leenkpə eto diye kato lefe saa. Ibə itə.
18 Mɔ ubi Timoteo, keyifo ku afi nnya mimfi mintə fə mfoo, eka asa nnya bo Onanto eto bənyɛləkətidi létɛyi itsyi le fə əsuə. Lɛ etiki nyamfo kɔni kekleke fe bemake, ebutəkə kabua kato lə lema nəmfo əsuə.
19 Lɛ fə bofokanɔ kɔni kekleke, tə bə fə utu manlo fə dikpi. Betidi bətsyuə ba dímǝntsyue mə ketu eto kɔlɛ kotoo, mə dídu bánɔ banyansə mə bofokanɔ nɛ.
20 Nya lə mə ntii, ni Himeneo ku Aleksandro. Nnə mə ato lə se mímfi mə míntə Obonsam bə lə bənyə kanyi lə wə ani. Nyamfo luutə bə bakase bə bayɛ etiki bua budi lə Onanto əsuə.

2

Bikato Ola.
1 Lesa tutɛ nə moola miə bete ni bə bikato ola bikətə Onanto lə bikalɛ wəə lekpakpa kasɔ wə ani lə betidi ba tã eto disi. Bikəfi mi ku mə mblɛ eto ahiã bikətsyə lə Onanto eto ənəmi.
2 Nya bikato ola kətə Onanto lə baka ku betidi ba kenke ntɔnko betidi bə lə bomblɛ lə bɔkɛ lə diyuə əsuə kalebe saa. Itə bə lə bobokosə bo əsuə kasɔ butə Onanto nya bufi dibu butə utsyuə saa.
3 Olatoto eyifo lesa nə laakɛ bo Ofomfokətə Onanto ɔkɔɛ.
4 Itsyise ola nkə utsyuə saa te wə Ditiki Sɛɛ nəmə lə ote ɔnukualɛ əmə bə lə utə wə nkpə.
5 Lə ɔnukualɛɛ, Onanto ɔni ete nkpe. Nya Ofomfokətə tsya ɔni ete nkpe. Wə ni utidi wə baakpo Kristo Yesu. Wə ni futsyə laalɔ bonko Onanto eto nti.
6 Wə ni fuutsyuə dífi wə əsuə útə fe kedi lə kawunsiə kenke eto betidi eto disi. Yesu éyifo nyamfo sitinti bə Onanto eto kɛnyɛ ka útsyə nkə woofo utə wə betidi kenke eto lefe eboyo.
7 Nyamfo eso Onanto lékpe mɛ fe wə ɔtɔnkpe ku wə oteasa. Nyamfo menyifo bə sidia minlɛ bɔtɛyi. Nlɛ mi bɔtɛyi sitinti minkə wə díləkə mɛ fe oteasa nkə lə mbə nləkə wə bofokanɔ eto Ditiki Sɛɛ nəmə nte betidi ba lennitɔ Yudafɔ.
8 Lə bafokanɔfɔ eto katsyakɔ saa, nla minkə basani besə mə ani kato bato ola ku ketu ka lekpa kɛnkɛ. Nya ɔblɔ nye kənə saa mankɛ mi lə nti.
9 Nla tsya miə besio lɛ mə əsuə ola ɛyɛ lə mə bikelɛlɛ əsuə, lə ete bə balɛ mə əsuə kasɔ bobokosə. Inni bə bakle mə esi ku sika eto bikə akpa akpa nya lefo koya kpə nya loote bə balɛ mə əsuə kato bobesə.
10 Bomuu, ele bə mə ditsyəbi sɛɛ te bə beyifo besio ba laate Onanto sikpi.
11 Nya ele bə usio saa bokosə wə əsuə kasɔ lə okase asa, lə busiə kpo əsuə.
12 Minlɛ mə kusu butə minkə baté basani asa nye bətəkə basani kato. Bomu ele bə bəsiə kpoo, betsyue koto.
13 Itsyise Adam ni futsyə Onanto leka buyifo fɛ úləkə Eva utsyiko lə wə.
14 Nya inni Adam ni nwə olo əmə lɛwɛ, bomu usio əmə ni nwə ɔwɛ. Nya útə úyifo lebua.
15 Nya lə usio ebuńyə kekleke lə wə bofokanɔ əsuə ku lə lelabi əsuə nya wuusiə nkpə kɛnkɛ nya woobokosə əsuə kasɔɔ, wɔɔyɛ lə kanyi ka nkpe lə ubilele əsuə ɔbɔ ofe.

3

Ditsyəbi Nə Ele Bə Lɛkɛ Bofokanɔfɔ Eto Batɔnkotɔnko.
1 Ɔnukualɛ uni, baatɛyi bənkəə, lə utsyuə aala nkə woeyifo bafokanɔfɔ eto ɔtɔnkotɔnkoo, ete bə woala nkə woeyifo keyifo sɛɛ.
2 Fe bafokanɔfɔ eto ɔtɔnkotɔnkoo, ele bə uyifo utidi wə bulə saa ləmbə lə əsuə, uufi kusiə kɔni, uyifo obesibe, ɔkɛ dibusə, ɔlɛ əsuə ola, nya betidi leebu wə. Ɔkɛ kafoɛkpɛ kafo bafɔ nya uyifo oteasa sɛɛ.
3 Yanle bə uyifo utəkpə, nya woankpɔ ekiti. Ele bə uyifo utidi wə diyuə, nya woenyifo nwə ləənə etiki, nya woansɛsə ənəmi lə atabi əsuə tsya.
4 Ele bə uyifo nwə laalɛ wə diyo eto betidi ola, nya wəətə nkə wə bebi tsyue ditiki koto lə kusu saa əsuə.
5 Nya lə utidi utsyuə kpe wə leenyi kase woobe wə diyoo, ntsyə wɔɔyɛ obe Onanto eto betidi ba wɔɔyɛnko?
6 Yanle bə uyifo nwə léfo Onanto ɔnɔ fɔfɔ kase woembobesə əsuə kato, nya ɛyɛ lə nnya əsuə ote əsuə, lə ubə udu

ɔnɔ, nya Onanto luunə wə koto fe kase únə olontidi əmə koto.
7 Ele bə uyifo utidi wə nkpe diye sɛɛ lə
mba dímamfo banɔ tsya eto ənəmi, nya
luutə bəmbɔtɛyi kulesa bua saa bakpe
wə kofani bə lə obuale əmə lə unyə wə
umuə.
8 Nko kə ini bə wə bawunsəkotsyuə
tsyaa, ele bə məə tsya yifo betidi ba nkpe
ditsyəbi sɛɛ, nya baalɛ keyifo ola kekleke.
Ele bə beyifo betidi ba ləənnə ntə kəkpə,
nya baansɛsə ənəmi lə atabi əsuə tsya.
9 Ele bə beyifo bətsyuə léfo Ditiki Sɛɛ
nəmə báboko mfo banɔ kekleke ketu ka
laanlo mə dikpi.
10 Nya ele bə beto mə ditsyibi bebe fɛ.
Nya lə bənyə kabua saa lə mə əsuəə, bitə
lə beyifo bawunsəkotsyuə.
11 Ele bə mə bəsiə tsya, yifo besio ba
nkpe ditsyəbi sɛɛ, nya benyifo betidi ba
leedi betidi eto ntikima. Bomu ele bə
beyifo besio ba leekpə ntə, nya beeyifo
lesa saa lə kusu əsuə.
12 Be fə, bawunsəkotsyuə bamfo eto
utsyuə saa fi kusiə kɔni kplon, nya woalɛ
wə bebi ku wə diyo eto betidi kenke ola.
13 Nya bawunsəkotsyuə ba nlɛ mə
keyifo olaa, mə kosate ebunyə dibu ku
kəńyəsə sɛɛ lə betidi eto ənəmi. Nya
bɔɔkɛ utu bedi etiki lə mə bofokanɔ lə
Yesu Kristo əsuə kate betidi bamba.
14-15 Nlɛ bobe bə yəmbɔklɛ muubə nyə
mi. Fɛɛ nlɛ asa nyamfo bɔwɔni kətə fə
bə lə minlɛ bubə mləə, lə efo fə
bɔwunsəko lə ate lesa nə ele bə yifo fe
ɔtɔnkotɔnko lə Onanto eto bebi nti. Nya
mə ba ni Onanto wəə nkpe nkpə eto
bebii, mə ni omayi itə Ditiki Sɛɛ nəmə.
16 Onanto eto ditiki kɛnkɛ nə bələkə
bátee, kpe kalende tinti nya kuutsyuə
saa əmbofo bɔni nko. Nya ni bənkə,

“Bonamute əbə bale fe kawunsiə eto
utidi.
Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ələkə óte nkə uyifo
kɛnkɛ.
Nya Onanto eto batɔnkpe dínyə wə.
Nya bələkə wə báte lə kawunsiə eto
betidi kenke nti.
Kawunsiə eto betidi kpə áfo wə bánɔ.
Nya Onanto dítsyi wə úsuko kato lə
diyənde kplɛ əsuə.”

4

Betidi Ebutəkəko Bidia Eto Bateasa Kama.

1 Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ələkə óte bo ókpasə
nkə, fɛ kawunsiə eto kalosəkɔ looyoo,
betidi bətsyuə ebɔbɔ lə bofokanɔ eto
Ditiki Sɛɛ nəmfo əsuə bətəkəko bidia eto
awɔnɔ nnya mba luufi mə əsuə bətə
obuale əmə eto asatete.
2 Bidia eto asa betidi bamfo laate, nya
buufi mə disiale eto asatete bakula,
itsyise mə akɔɛsi əkpə fe situ ku ute béfi
bátonsə nnya, bəmbə ɔnukualɛ.
3 Mə laate bə yanle bə betidi fi kusiə.
Nya baatɛyi bənkə yanle bə bedi edisa
ətsyuə eto okle tsya. Fɛɛ Onanto wə
díyifo edisa kenke utsyə nkə mba léfo wə
ditiki banɔ bentekəko wəə, lə bedi ku
lɛninsɔ.
4 Nya sitintii, asa nnya kenke Onanto
díyifoo, alɛkɛ. Nyaso yanle bə utidi saa
kisi didisa kuditsyuə. Bomu ele bə bafo
ditsyuə saa ku olatoto ku lɛninsɔ.
5 Itsyise Onanto eto ditiki nəmə ku bo
lɛninsɔ ləəyifo didisa nəmə kɛnkɛ.

Kristo Yesu Eto Usumunyə Sɛ.

6 Lə até fə bayimitsyuə asa nyamfoo,
nya əsuə fɔɔyɛ afiani Yesu Kristo eto
ɔwunsəko sɛɛ nɛ. Lə nya féfi bofokanɔ
eto etiki nyamə ku asatete fékluəsə əsuə
esoo, nyamfo luutə fə əsuəle nɛ.
7 Nyaso ləkə fə əsuə etsyiko lə
amamosa nnya betidi laatɛyi nya
dimanyɛ lə konantosu nya ləmbə kutəkə
saa. Nya kase konantosu lə ətəkəko ko
kekleke.
8 Ǝsuə eto bunə itə ale bɔkɛ alɛkɛ lə
kusu kutsyuə, tsya Anantotiki bufi
kekuləsə əsuə ku nya bokase kpe kutəkə
eso nyamblɛ kenke. Itsyise yuutə fə
kutəkə lə nkpə bomfo ku lə kəkpəma eto
nle tsya.
9 Nyamfo eyifo ɔnukualɛ wə ele bə
utsyuə saa fo ɔnɔ.
10 Nyamfo eso bɔnlɛ keyifo kekleke
nya bɔnlɛ kanyi saa bunyə nɛ. Itsyise bo
kusubebe təkə lə nkpə manlo bo Onanto
wə ni betidi ba tã eto Ofomfokətə əsuə.
Nya mba luunyə wə bofokətə ni mba
léfo wə bánɔ.
11 Nyamfo ni asa nnya ele bə te mə nɛ.

12 Məntə lə betidi bətsyuə lə bənyə fe amamflɔ itsyise eyifo okosobi eso. Bomuu, fiani ditsyəbi sɛɛ itə bafokanɔfɔ kenke ɛyɛ lə fə etikididi ku fə ditsyəbi ku fə lelabi itə betidi ku fə bofokanɔ ku fə nkpə kɛnkɛ busiə tsya əsuə.

13 Ńyə kekleke lə akakla Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə əkətə bafokanɔfɔ kenke. Nyaso ləkə nya kasɔ lə ate mə asa nyamə isu ese lefe nə muusinkli mbə.

14 Nya manyɛ Onanto eto Lɛwɔnɔ eto ətəsa nnya úfi útə fə ɛyɛ lə wə bənyɛləkətidi ku bafokanɔfɔ eto batɔnkotɔnko ba dítəkə fə anii, eto keyifo buyifo.

15 Tə lə fə nsusu lə butəkə lə nyamfo əsuə, nya lə alɛ nko ekeyifo itə lə betidi ba tã lə bənyə lə fə nkpə sɛɛ bo fensi eto sɛtɔsusu.

16 Lɛ fə əsuə kukɔnɔ ku asa nnya faate. Nyə kekleke lə keyifo ka fanlɛ əsuə. Itsyise lə eyifo nkoo, ebuləkə fə əsuə ku betidi kenke ba laanɔ fə ditiki etsyiko lə kotonənə əsuə.

5

Ele Bə Lɛ Bakɔbəsiə Ku Batɔnkotɔnko Ku Beyifoyifo Ola Kukɔnɔ.

1 Meyenki akpe nye manlɔ osani wə ni fə sininə ətsyə ku kudu. Bomu ləkə asa kasɔ ate wə ku utu buɛɛ fe fanto seka. Lə bakosobi fe bayanisani.

2 Lɛ besio ba lebe banso fə fe fambe mə. Nya lə alɛ mbitɛ tsya fe fə bayimisio, nya lə alɛ fə əsuə kɛnkɛ.

3 Bakɔbəsiə ba ləmbə bawunsəkotsyuəə, lɛ mə kukɔnɔ ku dibu.

4 Fɛ lə bakɔbəsiə bətsyuə kpe bebi nye bəflufluu, tə lə bebi bamə lə bakase tutɛ, bakase kase bɔɔlɛ mə diyo eto betidi ku mə mba léle mə ola fe kase mə bofokanɔ eto keyifo lete. Ele bə bedi betidi ba ləətsyə mba léle mə kɔlɛ. Nyamfo ləədufə Onanto ənə nɛ.

5 Nya ɔkɔsiə wə ləmbə ɔwunsəkotsyuə saa, ufi wə kusubebe utəkə lə Onanto əsuə lə ukato ola ukətə Onanto ketsye ku kakɔmi itsyise ohiã wə bɔwunsəko.

6 Fɛɛ ɔkɔsiə wə leedi sɛsɔnɔɔ, umbə nkpə lə Onanto eto ənəmi, ite bə usi nkpə tsya.

7 Di mə etiki əkə mə ato itsyi lə asa nyamfo əsuə bə lə mə bətsyuə nye betidi bamba lembudi mə ketikima.

8 Nya lə utsyuə lə mi nti áni nkə woəmbɔlɛ wə diyo eto betidi ola kukɔnɔɔ, nyalɛ te fə ɔ́ni wə bofokanɔ eto kusu komə, nya wə etiki abia eso utidi wə dimamfo ɔnɔ kulaa tsya.

9 Memfi ɔkɔsiə wə dimamfo tɔ alɛ fosi akua eto diye akɔ ku bakɔbəsiə eto ditsyukpa nə nkpe lə bafokanɔfɔ nti. Nya nnya nsi nso ni bəə, ɔkɔsiə wə nkpe lə ditsyukpa məmfo nti di usio ni kusə kɔni hã úkəsiə.

10 Uyifo nwə betidi laakpadi diye sɛɛ lə kase unsi nkpə sɛɛ eso. Ele bə udi usio wə nkpe ditsyəbi sɛɛ wə dínə wə bebi kukɔnɔ nya onkpe kafoɛkpɛ itə bafɔbofo. Ele bə uyifo usio wə nkpe kafo ɛkpɛ itə wə bətsyuə ku bafokanɔfɔ tsyuə. Nya woawunsə ko betidi ba kenke nkpe lə bulə əsuə. Nya lə ɔnukualɛɛ, ufi nkpə bo kenke unsi itə kasɛɛ eto buyifo.

11 Bakɔbəsiə ba dimamfo tɔ alɛ fosi akuaa, məmfi mə aye akɔ lə bakɔbəsiə eto ditsyukpa nəmfo nti. Itsyise lə kusəsiəsiə lə mə ɔkɔɛ, boosinkli lə Kristo kama besu bəsiə bese fɔfɔ.

12 Nya nyamfo ebutə bata kakle ka nkpe lə mə ku Onanto nti bebu itə bedi dikpi.

13 Lə nnya kamaa, boofiani baflɔ bakatsyilama betidi eto ayo kedi etiki bimba nnya ləmbə kutəkə. Nya nnya nsi lebia enso ni bəə, bookakpadi betidi aye bua kedi mə ketikima katɛyi etiki nnya dimamfe.

14 Nyasoo, nla miə bakɔbəsiə bamfo eto kakle siə bese lə bale bebi lə bəsiə babe mə ayo bomu. Nyamfo ebutə bə bembuyifo asa nnya dimə́ńyə itə nya luutə bo balo kusu bə bəkedi etiki bua saa lə bo əsuə.

15 Itsyise bakɔbəsiə bətsyuə ébusinkli bésu bətəko Obonsam.

16 Lə bakɔbəsiə bətsyuə kpe lə usio wə díkafo banɔ eto diyoo, ele bə obe mə ɔlɛ mə ola, itə bə mə bitsyikə əmbubə itəkə lə Onanto eto bafokanɔfɔ əsuə. Nyamfo luutə kusu bə bafokanɔfɔ mfó eto ditsyukpa ebofo bakɔɛsiə bamba ba ləmbə bawunsəkotsyuə ola bɔlɛ.

17 Nya bafokanɔfɔ eto batɔnkotɔnko ba
nlɛ mə keyifo kamə olaa, ele bə bətə mə
kayofofo ka disu sɛtɔ eto sinuə. Titlu
mba laate asa fɛ bensi beedi betidi Ditiki
Sɛɛ nəmə tsya.
18 Itsyise bátɛyi lə Awɔnisa Eto Kukue
Kɛnkɛ bənkə, “Mankle onantsyui wə
laafodi kamɔ kətə fə eto kɛnyɛ lə ɔlɛ
keyifo.” Besi bátɛyi tsya bəə, “Ele bə
uyifoyifo saa nyə wə kayofofo itsyi lə
keyifo ka ɔnlɛ əsuə.”
19 Lə utidi utsyuə əbə ɔlɛ ɔtɔnkotɔnko
utsyuə kɛnyɛ bolaa, mamfo nnya anɔ isu
ese lefe nə ɛflɔ betidi inuə ku kama.
20 Nya betidi ba ləəsiə nkpə buaa, ləkə
mə até lə mə bətsyuə nti lə əkə mə ato lə
bafokanɔfɔ kenke eto ənəmi. Nyamfo
luutə bafɛfɛ te sikpi nɛ.
21 Nyaso nlɛ fə kɔlɛ bɔlɛ lə Onanto ku
Kristo ku Onanto eto batɔnkpe kenke eto
ənəmi minkə lɛ nyamfo ola kukɔnɔ lə
ayɛ betidi eto ənəmi bobe bə lə esu ala
utsyuə aso utsyuə.
22 Tsyə əsuə, mankpɔ lə ani butəkə lə
utsyuə əsuə itə kanantoyifo buyifo. Nya
makɔko babuayifo saa, bomu ləkə fə
əsuə lə lebuayifoyifo saa əsuə.
23 Nya se kafo eto bufi nkpe fə lə əsuə
esoo, mantɛyi fə əkənə ntu fufu ete.
Yɔɔlɛkɛ bə əkənə nte sɛkɛ sɛkɛ fe kofa
seka.
24 Betidi bətsyuə eto abua nnya
beeyifo amfo bɔbiɔ nyaso yəələkə mə
dikpididi kate koko. Fɛ bətsyuəə, kama
kama fɛ mə asabuayifoyifo tsya ləəbə
kabɔ bəənyə.
25 Nko kə ini bə asasɛyifoyifo tsya
əmbofo bɔbiɔ, nya nnya lɛbiɔ tsya ebubə
ɛbɔɔ lekple utsyuə saa nyə.

6

1 Tɛyi bafokanɔfɔ ba ni ndomufɔ
kenke fənkə ele bə babokosə mə əsuə
kasɔ bətə mə banamute lə keyifokɔ, bə
betidi saa embudi etiki bua saa itsyi lə
Onanto ku bo bofokanɔ eto asatete əsuə.
2 Nya ndomufɔ eto banamute ni
bafokanɔfɔɔ, mántaka bəńyə lə
banamute bamə əsuə lə bofokanɔ eto
sɛyimididi bataka. Bomu ele bə
babokosə əsuə kasɔ bətə mə bawunsəko
mə kulaa enso. Itsyise betidi ba baanlɛ
bɔwunsəko mfoo, beyifo mba lefo Yesu
banɔ. Nya mə ku məmə kenke eyifo wə
bale ba woala tinti. Nyamfo ele bə te mə
lə akpe mə nkɛale lə beyifo ele bə beyifo
lə bakpe mə nkɛale.

Binyə Kekleke Lə Mi Onanto Kama Butəkəko Ǝsuə.

3-4 Utidi wə ke laate asa bamba nya
laanlɛ bɔyɛ lə Bonamute Yesu Kristo eto
Ditiki Sɛɛ əsuə, utsyə əmə lɛ wə əsuə
kato bobesə unyi kulesa. Iyifo etiki bunə
bimba ku kədiə ku bulə bimba ete
woakpe. Nyamfo ləətə betidi kənənsɛ,
ndiəkpekpe ku abiesese, ku nsusu bua
bufi lə utidi əsuə nɛ.
5 Nya bəənə etiki kəntsyɛɛ lefe saa.
Betidi bamfo eto okle eto nsunsu ebukpə
nya bensiyi Ditiki Sɛɛ nəmə eto
ɔnukualɛ. Mə nsusu ete ni bənkə
bəətəkəko Ditiki Sɛɛ nɛ mə kama lə bayɛ
lə nnya əsuə bafiani batabinyə. Ləkə fə
əsuə etsyiko mbamfo eto okle əsuə.
6 Fɛɛ lə utidi akpe ɔtsyini kekleke lə
Onanto eto bɔsumu əsuə nya asa nnya
nte wə tsya dídufə wə ənəə, uyifo
otabinyə.
7 Itsyise fe kase bále boo, bóanlɛ
kulesa boboko kawunsiə. Nya lə bukpe
tsyaa, boəmbufi kulesa busuko.
8 Nyaso bitə lə bikə ku edisa nya ntə bo
lə imi bo.
9 Fɛɛ betidi ba laasɛsə ənəmi lə bikə
eto bɔkɛ əsuəə, mə leedufə lə Obonsam
eto uyibi wə obio utsyə mə nɛ. Nya
beetsyiko asa bimba buyifo, nya beefi
kawunsiə eto bikə bɔbɛbɛ kakpimi lə
əsuə nya baabiasə mə nkpə itə bəəkpə
kanya kulaa.
10 Itsyise ənəmi bɔsɛsə lə atabi bɔbɛbɛ
əsuə laayɛnko asa bua kpə eto buyifo.
Betidi bətsyuə lə kənəsɛ lə atabi eto
bɔkɛ eso áyansə mə bofokanɔ eto kusu.
Nya mə nkpə kenke édufə lə bulə əsuə.

Ńyə Lə Bofokanɔ Eto Keyifo Eto Kusu Ǝsuə Kekleke.

11 Nya se feyifo utidi wə dífi fə əsuə
utə Onanto esoo, ləkə əsuə lə asa bua
nyamfo kenke eto buyifo əsuə lə efi fə
ənəmi ətəkə lə asa sɛɛ buyifo əsuə.
Təkəko Boanto Onanto lə bofokanɔ ku
lelabi əsuə. Kɛ dibusə lə alɛ betidi buɛɛ.

12 Ńyə kekleke lə bofokanɔ eto keyifo
əsuə lə akpe nkɛale lə ənyə nkpə manlo
manlo. Nkpə bomfo eso Onanto lékpadi
fə lə lefe nə fáfo wə bokpadi eto
bofokanɔ fáte lə mba díkafo babɔ ku
babamba eto ənəmi nɛ.
13 Nya lə Onanto wə diyifo lesa saa ku
Kristo wə dífə wə kɛnyɛ úləkə wə
bofokanɔ óte lə Pontio Pilato eto ənəmii,
nlɛ mɔ Ditiki Sɛɛ bufi kətə fə, ini mɔ kɔfi.
14 Nyaso nlɛ fə bɔtɛyi minkə lɛ asa
nyamfo ola kase kuutsyuə ləmbɔtɛyi
kulesa bua itsyi lə fə əsuə isu ese lefe nə
Bonamute Yesu Kristo luusinkli ubə.
15 Nya Onanto ebutə Yesu Kristo sinkli
ubə lə lefe nə ɛlɛkɛ itə wə. Onanto ni
nwə nso kenke ku ni nwə fate nlɛ seka
budi lə lesa saa əsuə, nya uni baka
kenke eto oka. Nya lesa saa laakpo wə
Bonamute Onanto. Nya wə ni nwə
boatɛsə.
16 Wə fate insi nkpə itsyise wəəkpe
kulefe kulefe. Nya wəəyənde itə bə
kuutsyuə saa əmbofo buńyə lə wə ənəmi
lə ɔlɛ bubə. Kuutsyuə saa mənnyə wə tɔ
unyə nya kuutsyuə saa tsya əmbofo wə
ənəmi bobe. Nya atɛsə ku əsuəale ni wə
ale lefe saa. Ibə itə.
17 Tɛyi mba nkpe kawunsiə kamfo eto
bikə fənkə, bambesə əsuə kato befi mə
ənəmi bətəkə lə mi, bikə bia lalo əsuə.
Bomu befi mə ənəmi bətəkə lə Onanto
əsuə. Wə uni ləətə bo lesa saa kafo faa
nkə lə bunyə disuəyuə.
18 Tɛyi mə fə bekeyifo kasɛɛ nya luutə
boofiani batabinyə bənyə atsyɔkpokpo lə
nnya buuyifo əsuə. Nya lə bəkətə betidi
asa kafo faa.
19 Lə beyifo nkoo, balɛ bikə bia lambia
bɔɔlɔ kətsyə itə mə əsuə lə kama ka nlɛ
bubə. Lə nya əsuə boonyə nkpə tinti
bətə əsuə.
20 Timoteo, be fə alɔ asa nnya Onanto
dífi útə fə ətsyə kukɔnɔ. Memfi fə əsuə
akpe lə eyifosa bimba ku etikinənə
bimba əsuə. Nyamfo əsuə betidi bətsyuə
laayɛ kawɛ betidi fe mba ni babesibe.
21 Itsyise bətsyuə efi bə beyi asa
nyamfo. Fɛɛ ɛyɛ lə nyamfo əsuə
bányansə mə bofokanɔ eto kusu.
Nlɛ Onanto bɔtɔ miə ufi wə lefonə obe
mi.

2 TIMOTEO
Kukue Nuəfə Ko Paulo Lɛwɔni Útə Timoteo

1 Mɔ, Paulo, wə ɛyɛ lə Onanto eto
lefonə əsuə mimfiani Yesu Kristo eto
ɔtɔnkpe, wə nlɛ letsya bobe itsyi lə nkpə
bo buunyə lə Bonamute Yesu Kristo əsuə
lə bo ku wə eto lɔniyifoyifo əsuə nlɛ
kukue komfo bɔwɛni kətə fə.
2 Mɔ ubi lala Timoteo, nlɛ Boanto
Onanto ku Bonamute Kristo Yesu bɔtɔ
miə mə lefonə lə disiəko fə lə bənyə fə
kaminsə, lə bətə fə diyuəsə.

Nyə Kekleke Lə Bofokanɔ Ǝsuə.

3 Maasɔ Onanto wə meesumu fe kase
mɔ banamə díyifo ani. Nya meeyifo nko
ku mɔ utu wə laanlo mɛ dikpi əsuə. Nya,
masɔ wə ani ketsye ku kakɔmi kalɛ wə
lekpakpa lə fə disi lə nlɛ ola boto.
4 Nya lə nkloma binəntu bia féwii,
mala tinti miə məənyə fə lə əsuə lə iyuə
mɛ.
5 Maakloma bofokanɔ kekleke bo nkpe
fə. Bofokanɔ bo eto okle lɛkɛ fə ewu Lois
ku fambe Eunike mə. Mfo nnɔ miə
fintsya kpe mu okle.
6 Nsusu bomfo eso minlɛ fə kukue
komfo bɔwɔni bə lə alɛ kekleke ətəsa
nnya Onanto dítə fə lə lefe nə mímfi ani
míntəkə fə lə əsuə mínto ola.
7 Itsyise lɛwɔnɔ nə Onanto dítə boo,
əəntə boate sikpi. Bomuu, útə bo lɛwɔnɔ
nə ləətə boənyə əsuəale, ku lelabi, ku
əsuə eto lɛkɔɛle kato butəkə tsya.
8 Lə nyamfo esoo, məntə lə kofani lə
kɔlɛ fə bə əńyə alɛ Bonamute eto Ditiki
Sɛɛ nə mə bɔtɛyi nye lə kofani lə kɔlɛ fə
lə mɔ disi nwə bákpe le diyo lə Kristo
eto disi. Bomuu, fintsya ńyə kekleke lə
ənyə kanyi lə wə disi lə ələkə Bonamute
eto Ditiki Sɛɛ nəmə ate. Itsyise Onanto
ətə fə əsuəale bə lə afo nyamfo buyifo.
9 Onanto ni nwə dítə bo nkpə nya
ókpadi bo nkə bofiani wə betidi. Inni lə
bo kasɛɛ ka búyifo eso. Bomuu, iyifo wə
Onanto eto nsusu ku kafo ɛkpɛ ka úfi útə
bo eso. Nya ɛyɛ lə bo lɔniyifoyifo ku
Bonamute Yesu Kristo əsuə nya búnyə
Onanto eto lefonə nəmfo fɛ úyifo
kawunsiə kulaa tsya.
10 Nya mɔmɔɔ, Onanto ébuləkə
nyamfo óte bo ekpa wuə lə Ofomfokətə
Kristo Yesu əmfo eto bubə əsuə. Wə ni
futsyə léso ukpə ku eto əsuəale ani. Nya
ɛyɛ lə wə Ditiki Sɛɛ əsuəə, óboko bo
nkpə bo kalosɛkɔ lənsiembɔkɛ kulefe.
11 Onanto efi mɛ uyifo nwə loobe wə
letsya ku ɔtɔnkpe ku wə Ditiki Sɛɛ nəmfo
eto oteasa.
12 Nya lə nyamfo esoo, nya minlɛ kanyi
bunyə nɛ. Fɛɛ kofani annlɛ mɛ. Itsyise
mfo nnɔ sitinti, nya nyi utidi wə əsuə mɔ
bofokanɔ nkpe. Nya nyi tsya miə woose
mɛ ku nya kenke mimfi minlɛ bokpe lə
wə ani isu ese lə Diyi nəmə.
13 Lɛ etiki sɛɛ ku nnya kenke mínte fə
kukɔnɔ kekleke, nya lə ayɛ lə nnya əsuə.
Fo nya anɔ kekleke nya lə eyifo lɔni ku
Kristo Yesu lə lelabi əsuə.
14 Nya ɛyɛ lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto
əsuəale nya nkpe lə bo əsuəə, lə alɛ asa
sɛɛ nya kenke béfi bətə fə kukɔnɔ.
15 Eyi fə Asiafɔ eto bafokanɔfɔ kenke
édu mɛ lə ɔflɔ, nko ke ni Figelo ku
Hermefene tsya lídu mɛ lə ɔflɔ nɛ.
16 Nlɛ Bonamute lekpakpa miə unyə
Onesiforo ku wə diyo eto betidi kaminsə
itsyise yéanlɛ wə kofani bə bákpe mɛ lə
diyo. Bomuu, úńyə ko mɛ nnya ɔ́wunsə
ko mɛ tinti.
17 Nya lefe nə úbə Romaa, ótsyilama
kenke ɔ́bɛbɛ mɛ isu ese lefene eto lefe
únyə mɛ.
18 Nlɛ bɔtɔ miə lə Onanto lə unyə wə
kaminsə lə wə Lekpoyi əsuə. Fə kosate
yi esu kpə nnya əsuə ɔ́wunsəko mɛ lə
Efeso.

2

1 Nya fə, mɔ ubi, kpe nkɛale ɛyɛ lə
Onanto eto lefonə nə úfi útə bo bə
bookpe lə lɔniyifoyifo ku Kristo Yesu
əsuə.
2 Nya lə asa nnya fánɔ bə nte lə betidi
kpə eto ənəmii, nko kə ele bə fintsya fi
akpe lə betidi ba léfobanɔ eto ani bə lə
befi besu bate betidi bamba tsya.
3 Ńyə kekleke lə kanyi əsuə fe kase
omamanyə sɛɛ ləəńyə, ətə Kristo Yesu.

4 Omamanyə wə ńyə sitinti itə wə
keyifoo, woola nkə wə eyifosa lə ekpe wə
uninə disuəyuə. Nyaso woənsiəmbufi
ani okpe lə betidi ba lenni bamamanyə
eto asa nnya beeyifo əsuə.
5 Nko ini nɛ bə fɛ nwə leetsyetsyi lə udi
ututɛɛ, ele bə uyifo lə afi nnya baakpe
əsuə kukɔnɔ.
6 Ɔkuɛmfo wə leeyifo keyifo ku
otsyekle lə wə ɔkuɛɛ, wə ni futsyə laaka
wə bidikə bia budi nɛ.
7 Bu disi lə etiki nnya minlɛ fə bɔtɛyi
mfo kenke laabe, itsyise nyi minkə
Bonamute ebutə anɔ nyamblɛ kenke
kasɔ.
8 Kloma Yesu Kristo wə ni Oka David
eto ufluflu wə Onanto létakasə úńyənsə
utsyi ɔkɔmə úbə fe kase Ditiki Sɛɛ nə
minlɛ bɔtɛyi mfo nlɛ bote.
9 Nnlɛ kanyi bunyə lə Ditiki Sɛɛ nə
maatɛyi eso. Nya bakpe mɛ lə amana
kulaa tsya fe utidi wə leeyifo asa bua.
Fɛɛ Onanto eto etiki alɛɛ, bəmbofo ni
kusu buti!
10 Lə nyamfo eso maafo lesa saa
akamini itə Onanto eto betidi ba ukələkə
utsyə esoo, bə lə mə tsya lə bənyə bofo
bo ɛyɛ lə Kristo Yesu mate əsuə lə bɔyɛ
lə nnya əsuə bunyə nkpə manlo eto
disuəyuə.
11 Ɔnukualɛ uni baatɛyi bənkə,

“Lə búkpe ku wəə,
bo tsya ebusiə nkpə ku wə.
12 Lə bofo buńyə kekleke lə kanyinyənyə
saa əsuəə,
buudi seka ku wə.
Lə bɔni wəə,
wuntsya ebɔni bo.
13 Lə ibə bə bóyɛ bofokanɔ lə wə kula
tsyaa,
wəə, əmbɔyɛ buyifo lə kɛnyɛ ka
utsyə əsuə.
Itsyise wəmbɔni wə əsuə kulefe.”

Lɛ Fə Ǝsuə Kukɔnɔ Bə Lə Onanto Lə Ofo Fə Kayo Sɛ.

14 Kaklomasə mə asa nyamfo nya lə
əkə mə ato kekleke lə Onanto eto ənəmi
bə lə bayɛ etiki bunə. Itsyise kasɛɛ saa
aambɔ le nya əsuə. Bomu asa nyamfo
ətə bə yaabiasə mba laanɔ nya. Mə
bofokanɔ ebɔyuɛ.
15 Lɛ fə əsuə kukɔnɔ lə kusu saa əsuə
bə lə Onanto utə fə kayofofo sɛɛ. Yifo fə
keyifo kukɔnɔ bə kofani lə kɔyɛ fə bɔlɛ.
Bomu yifo utidi wə laate Onanto eto
Ditiki Sɛɛ nəmə lə ɔnukualɛ kosate əsuə.
16 Ləkə fə əsuə etsyiko lə akuɛntiki ku
asa bimba bɔtɛyi əsuə. Itsyise betidi ba
leeyifo asa nyamfo eto oklee, yəələkə mə
nsusu ketsyiko lə Onanto sikpibote əsuə
famfamfa.
17 Asa nyamfo eto okle bote ale lefabe
nə leenkpə nə laanyi kpitikpitikpiti. Nya
betidi inuə ba léte asa nyamfo eto kakle
ni Himeneo ku Fileto.
18 Banya kusu itsyi lə Ditiki Sɛɛ nəmə
eto ɔnukualɛ əsuə, nya banlɛ bafokanɔfɔ
eto nsusu bobiasə katɛyi bənkə botaka
ketsyi ɔkɔmə kəbə nkpə eto lefe ébubə
éfe.
19 Fɛɛ Onanto eto diyo eto leba nə əsuə
óse ofati úńyənsəə, ni nsi ńyə. Nya leba
nəmfo əsuəə, ɔ́wɔni etiki nya ləəbə mfo
nkə, “Bonamute yi betidi ba ni wə bale
nya,” nya “Utidi wə laatɛyi nkə ɔlɛ
Bonamute busumuu, ele bə usinkli lə asa
bua buyifo kama.”

20 Lə diyo kplɛ saa, kedikpɛ akpa akpa
ləətsyə mfo. Befi sika sia béyifo kətsyuə
kətsyuə ku sika flubia. Nya kətsyuə tsya
sitə beefi baato kə fɛ nka baawoe tsya
nkpe. Beeyifo kakpɛ kamfo lə esu esu
əsuə, kətsyuə itə eyi sɛɛ eto budi eto
keyifo. Nya kətsyuə tsya itə diyi saa eto
keyifo buyifo. 21 Nyaso lə utidi utsyuə
ələkə wə əsuə utsyiko lə asa bua əsuə
nya uyifo wə əsuə kɛnkɛɛ, ofo koya utə
Bonamute fenkə kakpɛ ka baalɔ bəətsyə
itə eyisɛdidi. Itə bə boofo wə bufi itə
keyifo sɛɛ saa buyifo.

22 Ləkə fə əsuə etsyiko lə bakosobi eto
alasa bimba butəkəko əsuə. Nya yifo
lesa saa lə kusu sɛɛ əsuə, lə əsiə
bofokanɔ eto nkpə sɛɛ, lə akala betidi,
nya lə əsiə nkpə kpoo ku mə lə diyuə
əsuə. Yifo asa nyamfo ku mba nsi nkoə
sɛɛ, laato ola ku ketu ka lekpa bə
ɔwunsəko mi.
23 Ləkə fə əsuə etsyiko lə ebukitiki ku
etiki bimba budi əsuə, itsyise kədiə ete
asa nyamfo eto oklee, ləənə kaboko.

24 Nya yanle bə Bonamute eto
usumunyə, lə ukədiə kədiə. Bomu ele bə
ukəyifo kafoɛkpɛ kətə utsyuə saa, udi
oteasa sɛɛ, nya uyifo utidi wə diyuə.
25 Nya betidi ba laataka kənyə lə Ditiki
Sɛɛ nəmfo əsuəə, ele bə ofo asa kasɔ
buləkə kate mə ku utu buɛɛ. Nya ditsyuə
Onanto ebutə nkə batsyi lɛkɔɛsi
bawuninsə lə bafo Ditiki Sɛɛ nəmə.
26 Lə nyamfo əsuəə, mə nsusu ebɔsini
bə lə bani Obonsam wə dífi mə úyifo
mba leyifo wə lelabi əsuə.

3

Betidi Ebɔni Onanto Lə Eyi Fɛfɛ Ǝsuə.

1 Tsyə nyamfo lekpo fəə, lə eyi fɛfɛ
əsuəə, lefe nə lɔkɛ ale ebubə.
2 Betidi ebola asa nnya luutə mə hã eto
lɛlɛkɛsə nya boola atabi. Boobesə əsuə
kato nya bookənə əsuə. Booyifo betidi
ba luukaka, betidi kedi etiki bua lə betidi
əsuə nya booyifo mba lembubu mə
antomə ku ambemə. Booyifo mba
ləəntsyə kɔlɛ ku betidi ba ləmbofo Ditiki
Sɛɛ nəmə banɔ tsya.
3 Booyifo betidi ba ləəmbɔkɛ lefonə itə
betidi bamba ku mba ba ləənyə mə
bətsyuə kaminsə. Booyifo betidi ba
laatɛyi bidia kalɛ betidi lə kafo kabiasɛ
mə aye ku betidi ba ləəmbə disuətsyə
kabuasə asa. Nya mə ənəmi əmbunyə,
bankpe disiale. Nya mə ni betidi ba
laanla asa sɛɛ nɛ.
4 Mə ni betidi ba leedu mə bətsyuə.
Nya mə ni betidi ba leebu bə mə ete ni
babesibe ku betidi ba leebu bə mə hã ni
bakplɛ banso ku betidi ba laala kawunsiə
kamfo eto kamini enso Onanto.
5 Betidi bamfo eto okle ákplatsya kate
bə mə ni betidi sɛɛ, fɛɛ bámfo Onanto
eto əsuəale bə bɔkɛ lə mə nkpə bo bensi
əsuə. Nə fə əsuə ələkə lə betidi bamfi nti.
6 Itsyise betidi bamfo eto okloee, beeyu
kedufə lə betidi eto ayo kabiasə besio ba
eto nsusu ləmbə ale. Besio bamfó eto
abua eyifo bitsyike itə mə itsyise beyifo
abua akpa akpa nnya laakpa mə kakpe
lə abua kpə əsuə.
7 Besio bamfo eto kakle aakase asa lefe
saa, tsya bamfó etiki nyamə kasɔ bɔnɔ
sitinti kulefe.
8 Kase ɛyɛ fɛ Yane ku Yambre letaka
bəńyə lə Mose əsuə lefe nə léfe məə,
kusu komfo əsuə ke bidia eto bateasa
bamfo tsya lɛyɛ bátaka bəńyə lə
ɔnukualɛ eto Ditiki Sɛɛ nəmfo əsuə nɛ.
Asa bua nya betidi bamfo nlɛ buyifo afo
mə nsusu kenke, itə bə bányansə mə
bofo kanɔ eto ɔnukualɛsu.
9 Fɛɛ betidi bamfo eto okle əmbə sɛtɔ
buusu, itsyise mə sɛmumu sia nkpe mə
ebɔbɔ ete utidi saa nyə fe mba nlɛ asa
nyamfo eto okle buyifo nko, fe kase ibə
lə Yane ku Yambre əsuə.

Boanto Onanto Ebuləkə Fə Utsyiko Lə Bulə Saa Eto Okle Ǝsuə.

10 Fɛ fəə, ébunyə nya feenyi mɔ
asatete, mɔ nkpə bo minsi, mɔ nsusu ku
mɔ bofokanɔ, kase maakplatsya, kase
maala betidi, ku kase məəmuə utu kalɛ
lə kanyinyənyə əsuə.
11 Eyi kase bətənko mɛ, bákpe mɛ
bulə, mínyə kanyi lefe nə mímbə
Antiokia ku Ikonion ku Listra. Kloma
ohiã kplɛ wə báte mɛ. Fɛ lə nnya amblɛ
əsuəə, Bonamute ələkə mɛ utsyiko lə
nnya kəmiə.
12 Ɔnukualɛ əmə ni bənkəə, betidi ba
kenke ləəsiə nkpə sɛɛ lə Kristo əsuəə,
boonyə kanyi nya bookpe mə bulə bəńyə
mə lə əsuə.
13 Fɛɛ Betidi bua ku bidiabidia eto
bateasa məə, kato ko mə asa bua buyifo
loobe fe kase baanlɛ betidi bɔwɛ kakpe
ke. Nya mə kosate tsya betidi bamba
ebukawɛ mə kakpe.
14 Nya fəə, nla miə lə əńyə lə asa nnya
fákase nya fáfo fánɔ tsya əsuə kekleke.
Itsyise eyi betidi ba ɔflɔ fákase nya.
15 Idu lə fə sikpefi lefe kee, áte Kukue
Kɛnkɛ eto Awɔnisa eto etiki nya díbə
yɛwunsəko fə fafiani obesibe, lə nyaso
bofokətə ɛyɛ lə Kristo əsuə fánɔ.
16 Ɛyɛ lə Onanto eto əsuəale əsuə nya
bɔyɛɛ buunyə asa nnya kenke baawɔni
baakpe lə Kukue Kɛnkɛ eto Asawɔniwɔni
kəmiə. Nya ɛlɛkɛ itə asatete ku bunyenki
kakpe utidi ku kɔlɛlɛ ku bunəfofo itə
nkpə sɛɛ siəsiə.
17 Báwɔni nya nko bə lə utidi saa wə
difi wə əsuə utə Onanto ebɔflɔ nya yɔɔlɔ
wə itsyə itə keyifo sɛɛ saa buyifo.

4

Fi Fə Kɛnyɛ Edi Ditiki Sɛɛ Nə Mə Ate.

1 Nnyə lə Onanto ku Kristo Yesu wə luusinkli ubə okponko kawunsiə eto betidi ku bəkpənkpə akpo eto kɛnyɛ. Nya se wuusinkli ubə bio lə wə Sekadidi əsuə esoo, nlɛ fə kɔlɛ bɔlɛ kekleke minkə,
2 bekpe kɔni o-o, bimbə kɔni o-o tsyaa, biləkə Ditiki Sɛɛ nəmə kɛnyɛ bete. Bɛlɛ mə kɔlɛ, nya binyɛnki bekpe mə, lə bekpe mə nkɛale. Nya lə alɛ asakasɔ buləkə kate məə, tsyə əsuə lə efi utu buɛ ku disuətsyə até mə.
3 Itsyise lefe ditsyuə ebubə lefe nə betidi lensiəmbɔtɔnə bə bəətsyue ato banɔ Ditiki Sɛɛ nəmfo. Bomu boola bə baanɔ bateasa bamba ba lɔɔtɛyi mə etiki nya eto okle boola bə baakanɔ.
4 Bootsyiko kama butsyi kakpe Ditiki Sɛɛ nəmfo kətəko etiki tsyuɛntsyuɛ eto kama.
5 Nya fəə, lɛ fə əsuə kukɔnɔ lə ayɛ lə kusu ko lɛlɛkɛ əsuə lə ekakpe ale lə kanyi saa əsuə. Nya lə eyifo keyifo kamə fe Ditiki Sɛɛ nəmə eto nwə laabe ni letsya. Nya lə eyifo fə keyifo kukɔnɔ fe bafokanɔfɔ eto ɔtɔnkotɔnko.
6 Itsyise mɔɔ, mɔ nkpə fe bɔlɛ kalosəkɔ bubə nya boofi mɛ fe keditətə. Nya lefe tsya boyo bə mfe ndu lə kawunsiə kamfo.
7 Nkpɔ bɔkpɔ sɛɛ nya mínlosə mɔ keyifo fe nwə leetsyetsyi etsyi sɛɛ. Nya minlɛ mɔ bofokanɔ lə Kristo əsuə isu ese lə kalosəkɔ.
8 Nya idu mɔmɔɔ, Onanto ebutə mɛ kayofofo sɛɛ ka nlɛ bote nkə nsi nkpə lə kusu əsuə fe nwə lefo ɔnɔ eto kayofofo ka bálɔ bətsyə itə mɛ. Iyifo kayofofo sɛɛ ka Bonamute wə laakpo lekpo lə kusu sɛɛ əsuə luutə mɛ lə duyi fɛfɛ əsuə. Nya inni mɔ mate ete loofo ni, bomu bonko betidi bamba ba kenke tsya díkəfi mə kusubebe bətəkə lə Bonamute eto bubə bio əsuə.

Bə Mlə, Lə Ǝbə Ǝnyə Mɛ.

9 Yɛ kusu saa foofo lə əbə ənyə mɛ.
10 Itsyise Dema edu mɛ lə ɔflɔ lə usu utəkəko kawunsiə kamfo eto bikə lə Tesalonika. Nya Kreskee, usu Galatia nya Tito dísu Dalmatia.
11 Luka hã dibu onkpe mɛ lə ɔflɔ mfo. Nyaso kpa Marko lə bibə, itsyise uuyifo ɔwunsəkotsyuə tinti utə mɛ.
12 Ntsyese Tihiko Efeso.
13 Nya lə alɛ bubə, fo mɔ lɛyɔlefe eto awu nya míyani mintsyə lə Karpo ɔflɔ lə Troia aboko mɛ. Nya lə efi mɔ ekue titlu nya béfi kubukikue béyifo tsya aboko.
14 Aleksandro wə ni ɔtsyuɛntsyuɛ eyifo mɛ kabua tinti. Nya Bonamute ebofo wə kayo lə nnya kɛnyɛ.
15 Nyaso fintsya ńyə kekleke lə abe kukɔnɔ lə wə əsuə, itsyise ótaka uńyə lə bo asa nnya bɔnlɛ bote əsuə kekleke.
16 Lefe nə bákpadi mɛ ditutɛ lə lekpo etii, kutsyuə sa mámfo bubə kəńyə mɛ kama lə etiki nyamə eti, bomu báyani mɛ bətsyə bédu. Fɛɛ nlɛ Onanto lekpakpa minkə wəənnə mə koto lə nyamfo əsuə.
17 Fɛɛ Bonamute əńyə mɛ kama nya ókpe mɛ nkɛale nya dítə mimfo Bonamute eto Ditiki Sɛɛ nəmə letsya bobe kətə mba lenni Yudafɔ mfo. Nya Bonamute díləkə mɛ utsyiko lə ukpə əsuə.
18 Bonamute ebuləkə mɛ utsyiko lə kabua saa əsuə, nya wookpa mɛ ɔyɛnko buɛ buɛ isu ese lefe nə mindufə wə sekakedikɔ kato. Diyənde eto atɛsə bufi bɔnlɛ Wə butə idu mɔmɔ isu manlo manlo. Ibə itə.

Nnlɛ Mi Bokla.

19 Məəsiəsə Priska ku Akwila ku Onesiforo eto diyo eto betidi kenke.
20 Erasto si okpe lə Korinto. Trofimo tsya lɛ bufi, nyaso nyani wə ntsyə lə Mileto.
21 Kpe əsuə ku nkɛale lə əbə etu mɛ mfo fɛ lɛyɔlefe lə eyo. Eubulo ku Pude ku Lino ku Klaudia ku bayimi fɛfɛ kenke bafokanɔfɔ kenke bə bəəsiəsə kukɔnɔ!
22 Bonamute lə usiəko fə, nya nlɛ wə lekpakpa bə lə ɔlɛ mi ola lə wə lefonə əsuə.

TITO
Kukue Ko Paulo Lɛwɔni Útə Tito

1 Mɔ, Paulo, wə ni Onanto eto
usumunyə ku Yesu Kristo eto ɔtɔnkpe,
mɔ ni futsyə nlɛ fə kukue komfo bɔwɔni.
Onanto díləkə mɛ nya ótsyese mɛ nkə
nsu nwunsəko wə betidi ba úləkə útsyə
eto bafobanɔ lə nyɛnko mə lə bafo Ditiki
Sɛɛ nəmə bánɔ lə bo bafokanɔsu əsuə.
2 Bofokanɔsu komfo dítə bɔnlɛ kusu
bobe itə nkpə manlo bo əsuə bófo bɔ́nɔ
nɛ. Nya Onanto wə ləmbɔwɛ bo kosatee,
wə lɛtɛyi ditiki nəmfo útsyə fɛ úyifo
kawunsiə.
3 Wə díləkə nkpə manlo eto Ditiki Sɛɛ
nəmfo óte bo ɛyɛ lə wə ditiki nə minlɛ
mi bɔtɛyi lə lefe nə wə kosate lɛtɛyi
utsyə əsuə. Nyamfo ni lesa nə ufi okpe
mɛ lə ani nya mimfi minlɛ letsya bobe
kətə betidi. Boanto Onanto wə ni bo
Ofomfokətə, wə lɛtɛyi mɛ nkə mbe ni
letsya nɛ.
4 Mɔ olala Tito, nlɛ kukue komfo
bɔwɔni kətə fə itsyise eyifo mɔ ubi tinti
lə bofokanɔ bɔni bo əsuə bonkpe eso.
Nya nlɛ Boanto Onanto ku Kristo Yesu
wə ni bo Ofomfokətə lekpakpa bə ɔlɛ fə
ku lefonə ku diyuə əsuə, nya lə utə fə
diyuəsə.

Paulo Ǝtə Tito Keyifo Kətsyuə Lə Kreta.

5 Nyani fə ntsyə lə Kreta ku nsusu bə lə
alɔ lesa saa nə díbu bɔlɔkətsyə ətsyə.
Nya lə umə saa, ləkə batɔnkotɔnko ba
loofo buńyə lə bafokanɔfɔ eto kɛnyɛ fe
kase míntɛyi fə miə yifo.
6 Fe bafokanɔfɔ eto batɔnkotɔnkoo,
yanle bə etiki bua saa kɛ lə mə əsuə.
Nya ele bə uyifo utidi wə mfi kusiə kɔni
hã. Nya wə bebi tsya eyifo bebi ba léfo
banɔ kekleke, nya beenyifo mba ditidi
ato, nya beebu mə antomə.
7 Fe bafokanɔfɔ eto ɔtɔnkotɔnko wə
laabe Onanto eto keyifoo, yanle bə bənyə
nye befi etiki bua saa lə wə nye ukabesə
əsuə kato nye kafo kanyi wə mləmləmlə.
Nya yanle bə udui utekpe, nya yanle bə
okakpɔ ekiti kekleke nye ukasɛsə ənəmi
tsya lə atabi əsuə.
8 Ele bə ofo bafɔ bofo, keyifo kafoɛkpɛ
nya woala asa sɛɛ nya woalɛ wə əsuə
ola. Nya ele bə uyifo utidi wə nkpe
ditsyəbi sɛɛ, nya uyifo kɛnkɛ lə lɛwɔnɔ
əsuə, nya wooyɛ lə kɔfi əsuə.
9 Ele bə uyifo nwə nlɛ Ditiki Sɛɛ nəmə
lə kɔni kekleke fe kase bofokanɔ eto
kusu leté. Nya kusu komfo əsuə hã ele
bə wuukayɛ bə lə okpe betidi bamba
tsya ute lə əsuə, nya lə ofo mba laataka
kəńyə lə Ditiki Sɛɛ nəmfo əsuə eto
botakebu buləkə kate mə.
10 Itsyise betidi kpə kpe ba nlɛ betidi
bɔwɛ nya bátaka bəńyə lə ditiki nəmə
əsuə ku mə ebukisa buyifo. Nya mba nso
asa nyamfo kenke buyifo, mə ni Yudafɔ
eto bafokanɔfɔ.
11 Efe bə taka əńyə lə mə asa nyamfo
eto okle eto bote əsuə, itsyise asa
nyamfo əənə bulə kakpe lə diyo eto
betidi eto bofokanɔ əsuə. Nya se ini
atabi asa buabote eto bateasa bamfo
ləənyə ketsyiko le nya əsuə esoo, nyaso
banlɛ asa bua nyamfo bote nɛ.
12 Nya Kreta eto utidi ɔni wə ni mə
unyələkətidi lɛtɛyi nkə, “Kretafɔ, bidia
baatɛyi mi lefe saa nya beeyifo mba
laabiasə asa kakpe fe bebuki, nya
bedikpũ beni nya bankpe sɛflɔ tsya.”
13 Asa nya unyɛləkətidi əmfo lɛtɛyi
eyifo ɔnukualɛ. Nyaso bikə mə ato bə lə
bayɛ ditsyəbi bua nəmfo bote itə lə mə
bofokanɔ lə buyifo sitinti.
14 Nyamfo luutə bə bələkə mə ato
betsyiko lə Yudafɔ eto etikitsyuɛntsyuɛ
ku betidi ba eto asatete nnya lanyɛ lə
ɔnukualɛ eto Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə nɛ.
15 Betidi ba kenke diyifo mə əsuə
kɛnkɛɛ, mə eyifosa tsya eyifo kɛnkɛ. Fɛɛ
lə betidi ba diyifo mə əsuə betidi bua
nya bámfo banɔ ɔflɔɔ, kulesa menyifo
kɛnkɛ. Mə esibubu ku mə ketu eyi ku
asa bua, lə nyaso bəəmbofo nya ni asɛ
lekpo butsyə ketsyiko lə abua əsuə.
16 Mə kosate aatɛyi bə beebu Onanto,
fɛɛ mə eyifosa mante nko. Beyifo betidi
ba laabiasə mə əsuə nya beembu kulesa
nya bəəńyə bətə lesa sɛɛ saa buyifo.

2

Te Bofokanɔ Eto Asa Nnya Nyɛ Lə Ɔnukualɛsu Ǝsuə.

1 Fɛ fəə, te asa nnya nyɛ lə bofokanɔ eto kusu sɛɛ əsuə.
2 Te basani eto beninə kenke bə ele bə bebu mə əsuə, lə bakafo mə lɛkɔɛle ani boso ku bətə ənə lefe saa. Nya lə balɛ mə əsuə kukɔnɔ, balɛ mə bofokanɔ kɔni kekleke, lə bala mə bətsyuə, nya lə bakpe nkɛale ku lə bakɛ dibusə tsya.
3 Nko ke ini itə besioninə tsya nɛ, te mə kase ele bə bəsiə nkpə bo dinyə itə besio ba diyifo kɛnkɛ. Yanle bə bakakpadi betidi aye bua. Nya yanle bə bənə nte bəkpə tsya. Bomu ele bə bate betidi ditsyəbi sɛɛ.
4 Nya ele bə baté besiobitɛ ba nsi bese kase ele bə bala mə bese ku mə bebi tsya.
5 Nya ele bə bate mɛ kase bɔɔlɛ mə əsuə ola, nya ele bə bəsiə nkpə bo diyifo kɛnkɛ, nya lə beyifo bəsiə ba laalɛ mə bese ola kukɔnɔ, mba leebu mə bese. Nyamfo luutə bə kuutsyuə saa əmbɔtɛyi kulesa bua saa iitsyi lə Ditiki Sɛɛ nə ditsyi lə Onanto ɔflɔ əsuə nɛ.
6 Nko ke ɛyɛ lə kusu komfo əsuə ele bə lə ayɛnko bakosobi bamə tsya lə akpe mə nkɛale lə kase ele bə balɛ mə əsuə ola.
7 Lə asa nyamfo kenke eto kamaa, ele bə yifo fə əsuə futsyə eto ditsyəbi ele bə utidi saa be lə okase utsyiko. Nya lə əńyə kekleke lə akate asa ku ɔnukualɛ.
8 Be kukɔnɔ lə ekedi betidi etiki ku lə kusu sɛɛ əsuə itə bə bəmbunyə kabua saa itsyi lə fə əsuə, nya luutə bə fə baló tsya ɛmbɔtɛyi kabua saa lə bo əsuə, bomu lə kofani lə kɔlɛ mə.
9 Ele bə ndomufɔ bokosə mə əsuə kasɔ bətə mə banamute. Nya ele bə mə eyifosa kpe mə banamute disuəyuə lə lesa saa əsuə. Nya yanle bə bənənko mə etiki.
10 Yanle bə beyu mə tsya, bomu ele bə baté mə bənkə betidi sɛɛ beni, nya beeyifo asa lə kusu əsuə kətə mə. Nyamfo luutə buunyə bətsyə lekpo bə bo asa nnya boate iitsyi lə Boanto Onanto wə ni bo Ofomfokətə əsuəə, eyifo asa sɛɛ.
11 Itsyise Onanto ələkə wə lefonə onkpe óte bo, bə kawunsiə eto betidi kenke nyə diləkə.
12 Onanto eto kafoɛkpɛ kamə lɛ bo bote nkə, buləkə bo ato butsyiko lə nkpə bua busiə ku kawunsiə eto asa bimba kama butəkəko əsuə. Nyaso ele bə bɔlɛ bo əsuə kukɔnɔ, nya lə busiə nkpə sɛɛ, lə buyifo əsuə kɛnkɛ lə kawunsiə kamfo əsuə
13 Kusu komfo buufi bukabe sɛtɔ itə diyi kplɛ nə əsuə búfi bo kusubebe bútəkə nɛ. Diyi nəmfo ni diyi nə əsuə bo Onanto Ɔkplɛnyə, bo Ofomfokətə Yesu Kristo eto diyənde lɔɔbɔ utsyuə saa nyə.
14 Úfi wə əsuə útə lə bo disi, bə lə uləkə bo utsyiko lə bo abua saa əsuə lə bofiani betidi kɛnkɛ ba ni wə kosate eto bale, nyaso bíala bə biekeyifo kasɛɛ hã nɛ.
15 Te asa nyamfo ku əsuəale nya Onanto dítə fə, nya lə akpe nkɛale betidi ba kenke laanɔ fə Ditiki Sɛɛ nəmə kekleke, nya lə ənyənki akpe mba lanlɛ bɔyɛ lə kusu əsuə tsya. Nyaso məntə kuutsyuə saa kusu lə unyə fə olosə.

3

Bikəyifo Kasɛɛ Ka Looboko Kutəkə Itə Betidi Ba Ta.

1 Klomasə mə lə məmblɛ bakloma lə babokosə əsuə kasɔ kətə mə batɔnkotɔnko ku aba lə bətsyue mə ditiki koto, nya lə bekeyifo kasɛɛ lə kusu saa əsuə.
2 Tɛyi mə fənkə bankatɛyi betidi eto kabua. Bomu beyifo sɛhɔ ku utsyuə saa lə bəsiə lə diyuə əsuə ku utsyuə saa. Nya lə bekebu utidi saa lə kusu saa əsuə.
3 Fɛɛ bo əmə tsya ébuyifo ebukisa bunyə ku ato titli, nya bóta bubu kɔ əmə. Nya əsuə eto sinə eto abua yifoyifo butəkəko tsya diyi bo əsuə kɔ. Nya búfi bo lefe bútə disialeyifoyifo, asabuyifo ku kənəminsɛ, nya betidi díkisi bo nya bo tsya díkisi mə.
4 Fɛɛ lə lefe nə Boanto Onanto, bo Ofomfokətə, díləkə wə kafoɛkpɛ ku lelabi óte boo,
5 ófo bo lə nkpə. Inni lə bo kasɛɛ ka búyifo eso, bomu ɛyɛ lə Onanto lə wə kosate eto kaminsənyənyə əsuə, itsyise útə nkə wə Lɛwɔnɔ bə didufə lə bo əsuə.

Lɛwɔnɔ nəmfo esi dítə besinkli bále bo nya dítə bo nkpə fɔfɔ, nya díflə bo itə bə buyifo kɛnkɛ.
6 Onanto efi wə Lɛwɔnɔ útə bo kpə ɛyɛ lə bo Ofomfokətə Yesu Kristo əsuə.
7 Nya ɛyɛ lə wə lefonə esoo, bonko wə eto nti əbə bɔlɛkɛ itə eso bontsya ditiki əbə búnyə nkpə manlo bo bɔnlɛ kusu bobe.
8 Ditiki nəmfo eyifo ɔnukualɛ.
Nya nla miə lə afo nya kekleke. Nya betidi ba díkafo Onanto banɔɔ, ele bə befi mə lefe bətə asa sɛɛ buyifo nya looboko kutəkə itə betidi ba kenke.
9 Məənnə etiki ku utidi lə asa bimba əsuə. Mambiasə lefe lə betidi eto ketsyikɔ bokla kate əsuə, məndiə kədiə lə efi Mose eto afi eto etiki eyifo kənə eto etiki. Asa nyamfo kenke əmbə kutəkə saa.
10 Kə ato utidi wə laakpe ntisensəsensə lə bafokanɔfɔ nti sinuə. Lə nnya kamaa, yani wə.
11 Eyi fə utidi əmfo eto oklee, lebua edi wə əsuə nya wə asa buayifoyifo əələkə wə kate, nya ókalo wə əsuə dikpi.

Etiki Fɛfɛ Ku Nkla.

12 Lə ntsyese fə Artema nye Tihikoo, yɛ kusu saa əsuə lə əbə ənyə mɛ lə Nikopoli. Itsyise mfó mimfi nsusu miə mɔɔkɛ lə lɛyɔ lefe nɛ.
13 Kplatsya lə ayɛ kusu saa lə awunsəko Zena wə ni afi eto ukuente ku Apolo bə lə bəmuə əsuə itə mə kusu komə busu. Nya laabe fə bakɛ lesa saa nə baahiã.
14 Ele bə mba dikafo baanɔ kasé kase boofi mə lefe kenke bətə asasɛyifoyifo nya looboko kutəkə itə mə. Nya kamaa, ele bə bafo betidi bamba tsya bɔwunsəko lə bayɛ aflɔsa.
15 Bayimi ba kenke nkpe mɛ lə ɔflɔ mfo bə bəəsiəsə fə. Fintsya siəsə bayimi mba dikafo baanɔ ba nkpe mfó ətə bo.
Onanto lə ɔlɛ mimblɛ kenke lə wə lefonə əsuə.

FILEMON
Kukue Ko Paulo Lɛwɔni Útə Filemon

1-2 Mɔ, Paulo, wə nlabe lə Aba eto diyo lə Kristo Yesu eto disi, ɛyɛ lə letsya nə mímbe wə eso ku bo ɔyimi Timoteo, bo nlɛ kukue komfo bɔwɔni kətə fə Filemon bo uyifotsyuə lala, bo ɔyimisio Apia ku bo ɔyɛtsyuə ku uyifotsyuə Arkipo ku bafokakɔfɔ eto ditsyukpa nə laatsya lə fə diyo.
3 Bɔlɛ bɔtɔ boə Onanto wə ni Boanto ku Bonamute Yesu Kristo eto lefonə ku diyuə lə disiəko mi.

Filemon Eto Lelabi Ku Wə Bofokanɔ.

4 Ɔyimi Filemon, maakloma fə lefe saa lə mɔ olatoto əsuə. Nya maasɔ Onanto ani lə fə disi.
5 Itsyise maanɔ kase faala Onanto eto betidi ku kase fáfo Bonamute Yesu fánɔ.
6 Maato ola minkə bo sɛyɛtsyuə ku fə fe bafokanɔfɔɔ, eboboko kasɔnɔnɔ enso lə bonti. Itə ínə atsyɔkpokpo kenke nnya nkpe lə nkpə ɛyɛ lə bo lɔniyifoyifo ku Kristo əsuə.
7 Ɔyimi lala, lelabi nə nkpe fə ətə nyə disuəyuə kpə ku nkɛalekpekpe! Ǝtə diyuəsə mba kenke lefo Onanto banɔ eto ketu.

Paulo Álɛ Filemon Lekpakpa Nkə Usinkli Ofo Onesimo.

8-9 Se minyifo fə ɔyimisani ɛyɛ lə sɛyɛtsyuə sia əsuə bonkpe lə Kristo əsuə esoo, eni moofo fə bɔtɛyi miə yifo lesa nə ele bə yifo. Tsyaa, se maala fə esoo, nla miə maalɛ fə lekpakpa bomu. Ite bə mɔ ni Paulo wə ni Kristo Yesu eto ɔtɔnkpe. Nya mɔmɔɔ, nyifo nwə béti bákpe lə diyo lə wə disi eso.
10 Nyaso mɔmɔɔ, nlɛ fə lekpakpa lə Onesimo wə díkafiani mɔ kosate eto ubi eto disi lə lefe nə bakpe mɛ lə amla lə aba eto diyo.
11 Ite bə wə diye eto kasɔ ni kutəkə tsyaa, kɔɔ utidi ko ete udi, wánkɛ kutəkə saa utə fə. Fɛ mɔmɔɔ, okpe kutəkə útə bonko fə ta.
12 Mɔmɔɔ, nsinkliko wə nlɛ fə botsyese. Iyifo mɛ fe mɔ kosate eto utu minfi minlɛ fə botsyese.
13 Eni moola miə ɔkɛ mɛ lə ɔflɔ mfo lefe nə eto lefe minlabe lə diyo lə Ditiki Sɛɛ nəmə eso, bə lə ofo mɛ bɔwunsəko lə fə kɛnyɛ.
14 Fɛɛ manla miə maanyinkə fə nkpe miə lə awunsəko mɛ. Bomu moola miə iyifo lesa nə ditsyi fə utu kəmiə, diyifo fə lelabi. Nyaso membuyifo kulesa nə dimenyifo fə lelabi.
15 Ditsyuə nnya eso Onesimo dídu lə fə ɔflɔ lefe kliminti ditsyuə nəmfo ni bə lə ofo busikli kəbə kəsiə fə lə ɔflɔ itə lefe nə ta.
16 Nya mɔmɔɔ, unsini ndomunyə fufu, bomu oso ndomunyə. Uyifo ɔyimi lala lə Kristo eso. Ofo koya utə mɛ tinti. Fɛɛ itə fəə, ofo koya utə fə oso, itsyise uyifo fə ndomunyə fe utidinini, nya unsi uni ɔyimisani lə Bonamute əsuə.
17 Nyaso lə əənyə mɛ fe fə uyifotsyuə, sinkli afo wə fe kase foofo mɔ kosate.
18 Lə óta fə ubu nye unsi fə kayo kətsyuə, bu kə ətə mɛ.
19 Mɔ, Paulo, kosate difi mɔ kɔni míwɔni nyamfo minkə moofo fə ke. Fɛɛ manla miə maaklomasə fə miə esi mɛ fə nkpə eto koya.
20 Nya mɔ ɔyimi, tə lə nnyə kutəkə sɛkɛ ntsyi lə fə ɔflɔ, lə Bonamute eso ete. Yifo nyamfo nko lə lekpe mɛ lə disuəyuə lə lɛkɔɛsi kəmiə.
21 Nlɛ kukue komfo bɔwɔni kətə fə ku bofokanɔ miə ebuyifo lə lesa nə mintɔ fə əsuə, nnya ni bə ebuyifo lə nnya əsuə nya uusi eso nko kulaa tsya.
22 Lə nnya kamaa, lɔ kasɔnɔkɔ ətsyə mɛ mfó. Itsyise mfo nnɔ miə Onanto ebɔnɔ mimblɛ eto olatoto utə bayani mɛ nsinkli mbə mi ɔflɔ.

Paul Eto Kəsiə Fɛfɛ.

23 Epafra, wə bonko nkpe lə Aba eto diyo lə Kristo Yesu eto disi esoo, nkə wəsiəsə fə!
24 Nko ke ini Marko ku Aristarko ku Dema ku Luka ba ni mɔ keyifo eto bawunsəkotsyuəə, tsya bə bəəsiəsə fə kukɔnɔ!
25 Bonamute Yesu Kristo eto lefonə lə disiəko mimblɛ kenke.

HEBRIFƆ
Kukue Ko Báwɔni Bətə Hebrifɔ

Onanto Eto Ditiki Ɛyɛ Lə Wuubi Ǝsuə.

1 Koko lefee, Onanto édi bo banamə
etiki sesia sesia sesia, nya lə esu kpə
əsuə tsyaa, ɛyɛ lə wə bənyɛləkətidi əsuə.
2 Fɛɛ lə eyi fɛfɛ nyamfo əsuəə, údi bo
etiki ɛyɛ lə wə Ubi əsuə. Wə əsuə Onanto
lɛyɛ úyifo kawunsiə, nya wə ni nwə
Onanto díləkə nkə udi wə bikə kenke nɛ.
3 Ubi əmfo díləkə Onanto eto diyənde
óte nya Onanto eto ditsyəbi tututu nkpe
wuntsya. Nya úfi Onanto eto Ditiki Sɛɛ
kplɛ nəmə úmuə kawunsiə kenke ɔnlɛ.
Se úflə bo abua kenke úwii, úsu úsiə lə
Onanto, Ǝsuəalenyə Kenke, eto kodiani
kato.

Onanto Eto Ubi Eto Sɛkplɛ.

4 Onanto eyifo wə ubi ɔkplɛ enso wə
batɔnkpe, fe kase wə diye nə Onanto dítə
wə nso mə lele.
5 Itsyise Onanto mántɛyi wə batɔnkpe
eto kuutsyuə saa nkə,
“Fɛ ni mɔ Ubi.
Mmii, minle fə.”
Nye Onanto mántɛyi itsyi lə wə ɔtɔnkpe
saa əsuə nkə,
“Muudi wə Anto,
nya wuuyifo mɔ Ubi.”
6 Fɛɛ lefe nə Onanto léla nkə woatsyese
wə Ubi tutɛ kawunsiə kamfoo, ɔ́tɛyi nkə,
“Onanto eto batɔnkpe kenke ebusumu
wə.”
7 Fɛɛ Onanto átɛyi lə wə batɔnkpe əsuə
nkə,
“Onanto eeyifo wə batɔnkpe fe ufiebi,
nya wə kato eto besumunyə bamfó
fe ute eto kadiakami.”
8 Fɛɛ Onanto átɛyi itsyi lə wə Ubi əsuə
nkə,
“Onanto, fə sekakedikɔɔ, kalosəkɔ
embɔkɛ lə se kulefe kulefe!
Fə sekakedidi lə fə betidi əsuə ebuyi
ku kasɛyifoyifo.
9 Aala kasɛyifoyifo nya feekisi
kabuayifoyifo.
Nyamfo eso Onanto, fə Onantoo,
díləkə fə,
nya úfi disuəyuə nə nso nə útə fə
bayɛtsyuə kenke útə fə.”
10 Usi ɔ́tɛyi nkə,
“Fə, Bonamute, fə ni nwə taa kasɔ
ketsyikokɔ díyifo kasɔ,
nya féyifo kato ku fə kosate eto ani.
11 Asa nyamfo kenke ebubə efe. Fɛɛ fə
ebubu akɛ lefe saa.
Asa nyamfo kenke ebobia isensə fe
kase mfia laala kafiani afianku.
12 Ebukənə nnya fe kase bəəkənə awu ku
mfia itə bofloma.
Fɛɛ fəə, nko ete fuutsyə nɛ, embofloma,
nya fə nkpə embolo kulefe.”
13 Nte ɔtɔnkpe wə Onanto lɛtɛyi nkə,
“Siə lə mɔ kodiani, isu ese lefe nə muufi
fə balo nkpe fə kalɔ bafiani nnya
əsuə fuutəkə akpa”?
14 Nyalɛɛ, bawoe ni kato eto batɔnkpe fɛ?
Mə ni awɔnɔ nnya leesumu Onanto nya
woakpe mə atɔ nkə besu bawunsəko
mba ele bə bafo lə nkpə manlo.

2

Onanto Ebutə Nkə Betidi Nyə Bofo Tinti.

1 Nyamfo eso ele bə bɔlɛ ɔnukualɛtiki
nnya bɔ́nɔ ola kekleke nɛ. Lenni nkoo,
boonya kusu lə nnya əsuə.
2 Kɛnyɛ ka Onanto eto batɔnkpe dítə
bo banamәə, eyifo ɔnukualɛ, nya lə
utsyuə úta úbu nye útidi ato lə nnya
əsuə, bənə wə koto sitinti fe kase íńyə
itə.
3 Nyalɛɛ, ntsyə boofo butsyetsyi lə
kotonənə eto kɛnyɛ, lə bɔni koto butsyue
akafo Ditiki Sɛɛ kplɛ nəmfo? Bonamute
kosate leka bofo eto Ditiki Sɛɛ nəmfo
bɔtɛyi tutɛ tutɛ, fɛ mba kenke lɛnɔ ni lə
wə kɛnyɛ tsya díbə bátɛyi ni báse uyi
bətə bo bə, diyifo ɔnukualɛ.
4 Lə nnya əsuəə, Onanto kosate tsya
édi nnya adansiɛ ku ɔnukualɛ, lə nyaso
úyifo ayanisa ku ayanisa lə esu kpə əsuə,
nya úsie Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto ətəsa útə lə
kase waala əsuə.

Nwə Ǝsuə Bɔɔyɛ Bunyə Nkpe Manlo.

5 Onanto mémfi kawunsiə fɔfɔ ka
ləəbə bubə ka əsuə bɔnlɛ etiki budi ókpe
lə batɔnkpe kalɔ.
6 Fɛɛ Anantotiki eto lekpa ditsyuə édi
nnya adansiɛ ɛtɛyi nkə,

“Be ni utidi, O Onanto, bə fə ənəmii, lə
itəkə lə wə əsuə nko?
Be ko ni utidinini bə lə aalɛ wə ola
nko?
7 Ábokosə wə kasɔ itə lefe kliminti
ditsyuə enso Onanto eto batɔnkpe.
Fɛɛ əbə éfi diyənde kplɛ ku dibu
étsyisə wə fe lekankpakpa.
8 Nya fətə údi seka lə lesa saa əsuə.”
Bátɛyi bənkə Onanto éyifo utidi nkə udi seka lə lesa saa əsuə nya nyamfo lɛ bote wuee bənkə, lesa saa banlɛ. Tsya lə kase intee, bɔnlɛ tɔ bunyə kase utidi nlɛ seka budi lə lesa saa əsuə.
9 Fɛɛ Yesu əmfoo, wə lə lefe kliminti əsuə bábokosə kasɔ fe okpe lə Onanto eto batɔnkpe kalɔɔ, itə ɛyɛ lə Onanto eto lefonə əsuəə, lə ukpə lə utsyue saa eto disi. Bɔlɛ wə bunyə mɔmɔ nwə béti ətəsa ku dibu kenke eto lenkpakpa, ɛyɛ lə ukpə wə úkpə eso.

10 Ɛlɛkɛ bə Onanto wə díyifo nya woalɔ lesa saa kətsyəə, tə Yesu lə ɔflɔ ɛyɛ lə kanyi ka únyə əsuə bə ɛyɛ lə nnya əsuə unə bebi kpə oboko lə bənyə kedikɔ lə wə diyənde əsuə. Itsyise Yesu ni nwə lookpa mə usuko nkpə manlo kəmiə.
11 Wə ləəflə abua lə betidi əsuə kewui, nya wə ku mba əsuə bəflə abua béwui, anto ɔni uni mə. Nyaso yenyifo Yesu afanisa bə ókpadi mə nkə wə bayimi.
12 Woatɛyi Onanto nkə,

“Mɔɔtɛyi mɔ bayimi lesa nə féyifo.
Nya mɔɔtɛsə fə lə mə katsyakɔ.”
13 Usi ɔ́tɛyi nkə,

“Muufi mɔ kusubebe ntəkə lə Onanto
əsuə.”
Nya usi ɔ́tɛyi nkə,

“Nnyə mɔ ku bebi ba Onanto dífi útə
mɛ.”
14 Se betidi ba woakpadi nkə bebi ni betidi ba lɛbɔ betsyi lə sinə ku kɔtɔ əsuəə, Yesu kosate əbə ófiani fe mə nnya úsiə nkpə fe mə ke. Úyifo nyamfo nko bə ɛyɛ lə wə ukpə əsuəə, lə ɔtsylɔsə Obonsam wə nkpe ukpə eto əsuəale.
15 Nya ɛyɛ lə kusu komfo əsuəə, lə uləkə mba kenke lɛkɛ lə sidomu əsuə lə mə nkpə əsuə lə nnya báte ukpə sikpi eso.
16 Nya ekpa bə inni Onanto eto batɔnkpe úbə kawunsəko kɔ, bomu Abraham eto bebi eto bebi.
17 Nnya kasɔ ni bənkə, ele bə ofiani fe wə bayimi lə kusu saa əsuə bə lə ofiani ominsənyətidi ku nwə leesumu Onanto lə kusu əsuə eto Usumunyə Ninə Kenke lə utə kedi lə betidi eto abua eto disi.
18 Nya se wə kosate dínyə kanyi nya báto wə bábe esoo, woofo mba nkpe lə botokabe əsuə bɔwunsəko.

3

Yesu Eto Kəńyənkɔ Kpe Kalende Kaso Moses Eto Kale.

1 Mɔ bayimi lala lə Kristo əsuə, mi mba Onanto tsya lékpadi! Bibu Yesu bebe, nwə Onanto létsyese nkə ubə ofiani Usumunyə Ninə Kenke lə bofokanɔ bo bonkpe əsuə.
2 Úyifo wə keyifo lə kusu əsuə útə nwə díləkə wə nkə uyifo wə keyifo fe kase Moses díyifo asa lə kusu əsuə lə wə keyifo əsuə lə Onanto eto diyo.
3 Beefi dibu kətə nwə léto diyo kaso diyo nə báto kosate. Nko ke Yesu nkpe dibu kplɛ enso Moses nɛ.
4 Itsyise diyo saa kpe ni otonto. Fɛɛ Onanto ni nwə léto lesa saa.
5 Moses éyifo uyifoyifo ɔnukualɛnyə lə Onanto eto diyo. Nya ɔ́tɛyi asa nnya əsuə Onanto luubə udi etiki utsyiko lə lefe nə luubəə, ɔ́tɔnsə.
6 Fɛɛ Kristo eyifo ɔnukualɛnyə fe Onanto eto Ubi wə nsi lə Onanto eto diyo eto kɛnyɛ. Bo ni wə diyo nəmə nɛ, lə bokpe utu nya bofo bɔnɔ kekleke lə nnya əsuə bɔnlɛ kusu bobe.

Ɔwɛkətsyəkɔ Kpe Itə Onanto Eto Betidi.

7 Nnya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ lɛtɛyi nkə,
“Lə bɛnɔ Onanto eto ɔkɔɛ mmii,
8 bientidi ato
fe kase ítsyə lə mi banamə eto lefe,
nya bátaka bəńyə mɛ lə əsuə fe kase
báto mɛ bábe lə mfiminti mfó.
9 Mfó nya báto mɛ bábe, lə babe lesa nə
muuyifo,
ite bə bənyə asa nnya mínyifo lə alɛ
fosi ana əsuə.
10 Lə nnya eso nnyə ɔblɔ nkpe betidi
bamə.

Nya míntɛyi minkə, ‘Baamfo mɛ
akanɔ,
nya baani beentsyue mɔ afi koto.’
11 Lə nyaso kafo ányi mɛ nya mínka
ntamu míntɛyi minkə,
‘Bembudufə kasɔ ka eni míntə tə mə
ɔnwɛkətsyəkɔ kulefe!’ ”

12 Mɔ bayimi bafokanɔtsyuə, bebe sinini biə mi nti eto kuutsyuə əmbɔkɛ lɛkɔɛsi bua nya wəmbɔkɛ bofokanɔ bə wəəmbɔtsyi kama okpe Onanto wə nsi nkpə.
13 Bomuu, bɛlɛ mi bətsyuə kɔlɛ diyi saa fe kase Mmii əmə báwɔni bákpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə leka mi. Lə itə bə biəmbɔwɛ mi əsuə bekpe lə lebua lə befiani mba ditidi ato.
14 Itsyise buyifo bani ku Kristo lə bɔlɛ bo bofokanɔ lə kɔni kekleke isu ese lə kalosəkɔ fe kase bútsyiko kasɔ.
15 Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue átɛyi nkə,

“Lə bɛnɔ Onanto eto ɔkɔɛ mmii,
bientidi ato
fe kase ítsyə lə mi bana mə eto lefe,
nya bátaka bəńyə lə Onanto əsuə.”

16 Bawe ni betidi ba lɛnɔ Onanto eto ɔkɔɛ nya bátaka bəńyə lə wə əsuə? Mba kenke Moses lékpa ɔ́yɛnko utsyiko Egipte eto kasɔ əsuə.
17 Nya bawoe Onanto dínyə ɔblɔ ókpe itə alɛ fosi ana sɔ̃ɔ̃? Mə ni betidi ba díyifo lebua ba díkpə lə mfiminti.
18 Bawoe əsuə Onanto léka ntamu ɔ́tɛyi nkə, “Kulefe, bembudufə kasɔ ka əsuə eni míntətə mə ɔnwɛkətsyəkɔ.” Bawoe ɔnlɛ? Mba létaka bəńyə wə lə əsuə.
19 Bunyə boə lə nnya eso bámfo kasɔ kamə budufə, itsyise bámfo banɔ.

4

1 Mɔmɔɔ, se kusubebe nsi nkpe bo bə buunyə ɔnwɛtsyətsyə wə Onanto dítsyə bo kɛnyɛ útsyəə, bitə lə bobe kukɔnɔ bə, yəəmbə bə mi kuutsyuə saa mamfo ɔnwɛtsyətsyə wə útsyə bo kɛnyɛ útsyə.
2 Itsyise bátɛyi bo Ditiki Sɛɛ nəmə fe kase bátɛyi mə tsya. Bánɔ kɛnyɛ kamə, fɛɛ yényifo mə keyifo sɛɛ saa lə əsuə, itsyise se banɔ nii, bámfo ni bánɔ tsya.
3 Fɛɛ bomba léfo bónɔɔ, búdufə ɔnwɛkətsyəkɔ kamə, ka Onanto dítsyə kɛnyɛ. Ite fe kase ɔ́tɛyi útsyə nkə,

“Kafo ányi mɛ nya mínka ntamu
míntsyə miə,
‘Bembudufə kasɔ ka eni míntatə mə
ɔnwɛtsyətsyə kulefe!’ ”

Ɔtɛyi nyamfo nko ite bə wə kosate eto keyifo álo, idu lə lefe nə úyifo kawunsiə ólosə fɛ.
4 Itsyise lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuəə, báwɔni asa ətsyuə itsyi lə diyi kuansele əsuə bənkə,

“Onanto ətsyə ɔnwɛ lə diyi kuansele
əsuə
lə keyifo saa buyifo əsuə.”

5 Besi bátɛyi ditiki nəmfo bə,

“Bembudufə kasɔ ka eni míntatə mə bafo ɔnwɛtsyətsyə əmə!”

6 Mba leka Ditiki Sɛɛ nəmə bónɔ mámfo ɔnwɛtsyətsyə əmə, itsyise bámfo ni banɔ. Fɛɛ itə bətsyuəə, kusu si kokpe bə bafo ɔnwɛtsyətsyə əmə.
7 Bələkə nyamfo báte itsyise Onanto esi útsyə diyi bamba nə baakpo Mmi. Alɛ kpə lə nnya kamaa, fɛ údi etiki utsyi lə nnya əsuə, ɛyɛ lə Oka David əsuə ɛyɛ lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto nnya búkatɛyi bofe bə,

“Lə bɛnɔ Onanto eto ɔkɔɛ mmii,
bientidi ato.”

8 Lə nnya ete Yosua lɛyɛnko betidi bamə bédufə lə ɔnwɛtsyətsyə əmə Onanto dítsyə kɛnyɛ útsyəə, eni Onanto ménsidi etiki kama kama utsyiko lə diyi bamba əsuə.
9 Lə nyamfo esoo, Ɔnwɛditsyəyi bamba si lekpe itə Onanto eto betidi fe diyi kuansele nə əsuə Onanto dítsyə ɔnwɛ.
10 Itsyise nwə kee léfo Ɔnwɛditsyəyi nə Onanto lɛtɛyi utsyəə, ebutsyə ɔnwɛ lə wə kosate eto keyifo kenke əsuə fe kase Onanto dítsyə ɔnwɛ lə wə kale əsuə.
11 Nyaso bitə lə bokplatsya lə bofo ɔnwɛtsyətsyə əmfo, bə lə bo kuutsyuə saa mentidi ato lə nnya əsuə fe kase béyifo.
12 Itsyisee, Onanto eto Ditiki Sɛɛ kpe nkpə nya lɛnlɛ keyifo kekleke, nya lenkpe kobe lenso lesiabi nyɛ nnuə. Diala lesa saa kələkə lə nsusu ku lɛwɔnɔ kəmiə, isu ese taa əsuə eto ntsyakɔ ku

dikubi ku afɔ eto katsyakɔ eto nti nya diakpo utidi eto nsusu ku utu kəmiə kasɛɛ kukɔnɔ.
13 Asayifoyifo saa menyifo akulasa lə Onanto eto ənəmi. Wəənyə asayifoyifo saa tɛnklɛɛ nya ekpa wuee lə wə ənəmi. Nya wə ni nwə ele bə bo utsyuə saa tə wə nkpə eto nkunta.

Yesu Ni Onanto Eto Usumunyə Ninə Kenke.
14 Nyaso bitə lə bɔlɛ bo bofokanɔ bo boələkə kate kekleke. Itsyise bokpe Usumunyə Ninə Kenke wə ni Yesu, Onanto eto Ubi wə díkatɔ bo úsu kato úsu úńyə lə Onanto kosate eto ənəmi.
15 Bo Usumunyə Ninə Kenke enni nwə ləənnyə bo kaminsə, se bumbə ale eso. Bomu bokpe utidi wə báto babe lə kusu saa əsuə fe bo ke. Fɛɛ wényifo lebua saa.
16 Lə nyaso bitə lə buńyə bembe, lə bɔnyi bɔfi Onanto eto lekankpomɛ kaka buunyə wə lefonə. Mfó wuunyə bo kaminsə bunyə wə lefonə nə lɔɔwunsəko bo lə lefe nə ke ehiã bo.

5

1 Usumunyə Ninə Kenke saa, betidinini nti ete bəələkə wə ketsyiko, nya bəətsyə wə bə lə uńyə lə mə kɛnyɛ lə Onanto eto kesumu əsuə, lə utə wə kedi lə bənyə mə abua eto bufikatsyɛ.
2 Se wə kosate, lə esu kpə əsuə, ləmbə ale lə okla əsuə esoo, okpe disuətsyə kətə mba lenyi kusu ko əsuə ele bə bayɛ eso baata kebu.
3 Nya se wə kosate ləmbə ale lə esu kpə əsuə esoo, ele bə utə kedi, enni lə wə betidi hã eto abua eto disi te bomuu, lə wə kosate tsya eto abua eto disi.
4 Kuutsyuə saa ənləkə wə əsuə Usumunyə Ninə Kenke kefi dibu nə laamankla lə ni kətə wə əsuə. Bomu Onanto hã laakpadi utidi, keyifo wə Usumunyə Ninə Kenke fe kase ókpadi Aaron seka.
5 Nko əmə ke, Kristo mémfi Usumunyə Ninə Kenke eto dibu útə wə əsuə, bomu Onanto lɛtɛyi wə nkə,
“Mɔ Ubisaibi fe ni.
Mmi mínle fə.”
6 Usi ótɛyi lə kalebe bamba tsya nkə,
“Usumunyə feni idu manlo isu manlo
fe Melkisedek eto okle.”
7 Se Yesu dídi utidi lə kasɔ kamfoo, óto ola ku lekpakpalɛlɛ kekleke ku bofa bembembe ku binəntu útə nwə loofo wə buləkə ketsyiko ukpə kəmiə. Nya se óbokosə əsuə kasɔ nya woate Onanto sikpi esoo, Onanto ánɔ wə olatoto.
8 Ite bə uyifo Onanto eto Ubi tsyaa, lə wə kanyinyənyə əsuə ókase kase baabokosə əsuə kasɔ.
9 Se Onanto díyifo wə nwə lɛflɔ lə kusu saa əsuə ólosəə, úbə úyifo wə nwə əsuə mba kenke leetsyue wə koto laayɛ kənyə nkpə manlo.
10 Wə ni nwə Onanto lɛtɛyi útsyə nkə wuubə ofiani Usumunyə Ninə Kenke fe Melkisedek eto okle.
11 Etiki kpə kpe bo lə kɛnyɛ bo ele bə bɔtɛyi itsyi lə etiki nyamfo əsuə fɛ, fɛɛ nnya bɔtɛyi kpe bulə, itsyise bɛnlɛ asa kasɔ bɔnɔ mləmləmlə.
12 Lefe kpə ákɛ bə eni befiani bateasa, fɛɛ bisi behiã utsyuə bə lə ote mi asa tutɛ itsyi lə Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə, lefe nə eto lefe ele bə bidi lesa nə nkpe ale, isi efe bə bɛyimi mmintu.
13 Utsyuə saa wə ele bə ɔyimi mmintuu, esi uyifo ubisambi wə lenyitɔ lesa nə ni lɛsɛ nye lebua.
14 Lesa nə nkpe alee, eyifo lesa nə lɛlɛkɛ itə mba díkabe ɛyɛ lə buyifokənyə əsuə, loofo lekpo butsyə lə nə ni lɛsɛ ku lebua eto nti.

6

1 Nyaso bitə lə busu sɛtɔ lə bobé lə asatete əsuə, lə bɔbɔ lə asatete tutɛ nnya bófo itsyi lə Kristo əsuə. Nyamfo ni bənkə bɔtsyi bo akɔɛsi bɔwuninsə bɔbɔ lə abua əsuə ku nyifo bo ləmbə kutəkə saa ku lə Onanto bofokanɔ əsuə.
2 Báte mi asa lə ntufləsəfləsə, anitəkətəkə lə betidi əsuə, lə bekpənkpə eto businkli kataka kəbə nkpə ku lə lekpokponkpo fɛfɛ əsuə.
3 Bitə lə busu sɛtɔ! Nya nyamfo ele bə buyifo lə Onanto atɔnɔ nkə busu sɛtɔ nɛ.
4 Itsyise ntsyə yuubə bə mba léfo bánɔ kɔ nya bésinkli kamaa, besinkliko mə baboko bɔtsyikawuninsə eto kusu? Kɔɔ bákɛ lə Onanto eto diyənde əsuə, bádia

kato eto ətəsa babe nya báfo Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto əsuəale.
5 Báte lə asa nnya díkəbə éfe əsuə bə Onanto eto ditiki alɛkɛ nya bəkənyə kutəkə ko nkpe lə əsuəale nnya nkpe lə lefe nə luubə əsuə.
6 Lə nnya əsuəə, báni mə bofokanɔ lə Onanto əsuə! Esoo, yɔɔkɛ ale bə besi bənə mə baboko bɔtsyikawuninsə əsuə, itsyise besi balɛ Onanto eto Ubi bɔsɔ lə uyikabie əsuə, kənə wə kakpe lə kofani əsuə lə kawunsiə kenke eto ənəmi.
7 Onanto aakpo atsyɔ kasɔ ka ləənə nsɔmintu bo laani kakpo lə ke, ka leeke eyi ku sefa nnya laalɛkɛ itə mba eso baafo ke kakpe bidikə.
8 Fɛɛ kasɔ ka leeke biyu ku kanyii, kaanlɛkɛ kətə kulesa, kakpe lə bulə əsuə bə Onanto ebukudi ke nya wootonsə ke ku ute.
9 Fɛɛ balala, lə búdi etiki mmə tsyaa, bófo mi bɔnɔ boə lə mi kutsyə alɛɛ, buyi boə béfo atsyɔkpokpo sɛɛ nnya loofo mi lə nkpə.
10 Onanto enni nwə lanyɛ lə kusutsyɔntsyɔ əsuə. Weembota keyifo ka bíyifo nye lelabi nə bítə wə lə lɛwunsəko bo bítə nya binsi bɛnlɛ butə bafokanɔfɔ bamba.
11 Bo lelabi itə mi ni bənkə mi utsyuə saa lɛ nnya kekleke nko isu ese lə kalosəkɔ, bə lesa nə bɛnlɛ kusu bobee, le ibə itə nko.
12 Boanla boə biyifo sɛflɔ, bomu lə biyifo asa fe bafokanɔfɔ ba nkpe dibusə bə lə bafo lesa nə Onanto dítsyə kɛnyɛ útə mə.

Onanto Eto Kɛnyɛ Ka Útsyə Eyifo Sitinti.

13 Lefe nə Onanto dítsyə Abraham kɛnyɛɛ, ɔ́tɛyi óse uyi nkə, wuuyifo lə lesa nə ɔ́tɛyi útsyə əsuə. Se kuutsyuə ləmbə lɛmɔ onso wə esoo, úfi wə kosate eto diye úńyənsə kama.
14 Ɔ́tɛyi nkə, “Nlɛ fə kɛnyɛ butsyə minkə, mookpo fə atsyɔ, ntə fə befluflu kpə.”
15 Nya se Abraham lɛkɛ dibusə, úmuə utu ɔlɛ esoo, únyə asa nnya kenke Onanto dítsyə wə kɛnyɛ.
16 Betidi aakpadi asa nnya lɛmɔ enso mə kosate eto diye lə befi bala etiki nnya bátɛyi, lə befi bala etiki nnya tã.
17 Nyamfo eso Onanto lékpadi asa úfi óse wə kɛnyɛtsyətsyə uyi nɛ, bə lə ekpako mba luubə bafo wə kɛnyɛtsyətsyə wuee bə wə ketsyue amfloma kulefe.
18 Onanto áyɛ lə esu ənuə əsuə, nya ni kɛnyɛtsyətsyə ku asakpadikpadi nnya lantsyi kawuninsə, nya bembufi batɛyi sidia tsya, nya bomba díkənyə kabiɔkɔ lə wə, bonkpe kusubebe lə wə əsuə, lə bɔkɔbe nnya bɔlɛ kekleke ku kusubebe ko eto kɛnyɛ bətsyə bo.
19 Kusubebe ko nkpe bo mfo eyifo fe lesa nə dímuə bo nkpə butsyə kekleke. Nya kusubebe komfo aakpia kafia ka nti Disumuyo eto sɛtɔ kafe kedufə lə kedikətəkɔ kəmiə.
20 Mfó əmə Yesu díkatɔ úsu lə bo kɛnyɛ fe ɔtɔusu seka. Wə díbə ofiani fe Usumunyə Ninə Kenke Melkisedek eto okle isu ese manlo manlo.

7

Usumunyə Melkisedek

1 Melkisedek əmfo édi seka lə Salem, nya úyifo usumunyə útə Onanto wə ntəkə kato fanlo fanlo. Ɔbɔ ótsyako Abraham lə lefe nə útsyi lema nə úsu ɔ́kpɔ nya útəkə baka ena ba létsyilama mfó kato. Melkisedek əmfo ésu ótsyako wə nya ókpo wə atsyɔ.
2 Nya Abraham dítə wə bikə bia ɔkɛ utsyiko mfó eto lekpafosile.
Tutɛɛ, diye Melkisedek eto kasɔ ni Kasɛyifoyifo eto Oka. Nnya kama se údi Salem eto Oka esoo, wə diye eto kasɔ ni Diyuəsə eto Oka.
3 Bánwɔni kulesa bətsyə itsyi lə wə anto nye ambe nye lə wə ketsyikɔ əsuə nye wə leleyi lee lə wə ukpə əsuə. Uyifo fe Onanto eto Ubi, nya úyifo usumunyə ídu lə ketsyikokɔ isu kalosəkɔ.
4 Bebe kase úyifo utidi wə lefo diye. Abraham wə ni bo ona wə léfo diye éfi bikə bia útsyiko kamato eto lekpafosile kulaa tsya útə wə!
5 Nya mɔmɔɔ, bətsyə kɔfi ko dítə kusu bənkə, Lewi eto befluflu di besumunyə.

Baafo bikə bia Israel bebi ba ni mə betidi eto lekpafosile lə mə ɔflɔ, ite bə mə betidi bamə tsya eyifo Abraham eto befluflu tsya fɛ.
6 Melkisedek əmfo ménɣifo Lewi eto kafo eto ubi, tsyaa ófo lekpafosile utsyiko lə Abraham ɔflɔ, wəə ni utidi Onanto dítsyə kɛnyɛ nya ókpo wə atsyɔ tsya.
7 Ɔnukualɛ əmə ni bənkə, utidi wə laakpo atsyɔ kpe kalende oso utidi wə bákpo atsyɔ.
8 Lə besumunyə eto kutsyəə, mba laafo asa eto lekpafosilee, eyifo besumunyə ba ləəkpə. Lə Melkisedek eto kutsyəə, ófo lekpafosile nəmə fe usumunyə, fɛɛ wə nsi nkpə manlo fe kase Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue nlɛ bɔtɛyi.
9 Nya boofo bɔtɛyi kulaa tsya boə Lewi wə laafo lekpafosile nəmfoo, ɔ́yɛ lə Abraham eto kutsyə ófo asa eto lekpafosile nəmfo útə Melkisedek.
10 Itsyise lefe nə Abraham létsyako Melkisedek nya útə wə asa eto lekpafosile nəmfo, bánle tɔ Lewi, usi ɔ́kɛ lə wə ona eto kɔtɔ kəmiə.
11 Lewi bebi eto besumunyədidi əsuə nnya kɔfi lɛyɛ kubə itə Israel bebi nɛ. Nya lə nnya ete Lewi bebi eto besumunyədidi lɛflɔɔ, eni yensife bə usumunyə bamba eto okle si ubə, nwə lɛbɔ utsyi lə Melkisedek eto okle eto kutsyə əsuə, inni lə Aaron eto kutsyə.
12 Lə besumunyədidi eto kutsyə átsyi kɔwuninsəə, ele bə kɔfi ko nyɛnko ko tsya tsyi kɔwuninsə.
13 Nya Bonamute wə əsuə bátɛyi asa nyamfo betsyikoo, étsyi lekpake bamba nə eto utidi kuutsyuə dímendi tɔ usumunyə unyə.
14 Ékpa wuee bə bále wə lə Yuda eto kafo, nya Moses mánkpo kafo kamfo eto diye ókpe lə mba luudi besumunyə nti.

Usumunyə Bamba Wə Ni Fe Melkisedek.

15 Etiki nyamfo esi ekpa eso, lə lefe nə eto lefe usumunyə bamba eto okle fe Melkisedek disi úbə údufə.
16 Utidi əmfo əbə ófiani usumunyə wə dímanyɛ lə utidi eto afi ku bunə əsuə, bə ofiani usumunyə lə diyo nə leedi əsuə, bomu ɛyɛ lə əsuəale nnya eto nkpə ləmbə kalokɔ kulefe əsuə.
17 Awɔnisa Kɛnkɛ nyamə átɛyi ekpa wuee nkə,
“Usumunyə feni idu manlo isu manlo
fe Melkisedek eto okle.”
18 Nyamfo lɛ bote nkə bələkə kɔfi koko komə bətsyə kutsyə itsyise kumbə kɛnyɛale nya koəńyə kutə kulesa.
19 Itsyise Moses eto kɔfi mamfo kulesa nə lɛflɔ buyifo. Nya mɔmɔɔ, bətə bo kusubebe fɔfɔ ko lɛlɛkɛ konso, nya bɔɔyɛ lə ko əsuə bɔfi Onanto enso.
20 Ɛwunsəə, Onanto aká ntamu ɔ́wunsə lə usumunyədidi fɔfɔ əmfo əsuə. Kɔɔ Onanto mánka ntamu ɔ́wunsə lə usumunyədidi əsuə.
21 Fɛɛ se Yesu léfiani usumunyəə,
Onanto áka ntamu útə wə ɔ́tɛyi nkə,
“Bonamute áka ntamu,
nya wəmbɔtsyi wə kɛnyɛ ɔwuninsə
lə nnya əsuə nkə, ‘Usumunyə feni
idu manlo isu manlo.’ ”
22 Nyamfo ətə bə Yesu əbə ófiani nwə ńyə kɛnyɛklekle kamfo kama, ka lɛlɛkɛ kanso.
23 Bɔtsyi kawuninsə bamba tsya əbə. Besumunyə ba kɔ éfui tinti, nya bánkaklɛ lə mə keyifo əsuə. Itsyise békekpə.
24 Fɛɛ se Yesu, wə nsi nkpə itə manlo manlo esoo, wə keyifo fe usumunyə amfloma ani kesu utidiamba ɔflɔ.
25 Lə nyasoo, woafo mba ləəbə Onanto ɔflɔ lə nkpə lefe saa ɛyɛ lə wə kosate əsuə, itsyise usi nkpə lefe saa ɔlɛ bofokətə mə lə Onanto ɔflɔ.
26 Lə nyamfo esoo, ele bə Usumunyə Ninə fe Yesu kɛ bo. Nwə diyifo kɛnkɛ, nya kabua saa ləmbə wə lə əsuə, nya woambiasə əsuə, wə bələkə lete lə babuayifo nti, wə bábesə kato fanlofanlofanlo.
27 Yanhiã kulaa bə Usumunyə Ninə Kenke ɛmfo eto oklee, kətə Onanto kedi lefe saa, tutɛ lə wə kosate eto disi esoo, nnya kama lə betidi bamba eto disi eso, fe kase besumunyə ninə kenke fɛfɛ leeyifo. Uyifo nyamfo diyifo lɛwɛ itə lefe nə kenke lə lefe nə úfi wə əsuə útə.
28 Lə ɔnukualɛ əsuə, Moses eto kɔfi komə ətsyə betidinini ba dímamflɔɔ, besumunyə ninə kplɛ, fɛɛ Onanto eto

ntamu bo óka lə Moses eto kɔfi komə
kamaa, ətsyə wə Ubi Usumunyə Ninə
Kenke wə úyifo lɛflɔ itə lefe nə kenke.

8

Yesu Ni Bo Usumunyə Ninə Kenke.

1 Nnya kenke bɔnlɛ bɔtɛyi ete ni
bənkə, bokpe Usumunyə Ninə Kenke
əmfo eto okle, wə nsi lə Ɔkplɛnyə Kenke
eto lekankpomɛ eto kodiani lə kato.
2 Usumunyə Ninə Kenke əmfo eesumu
lə kakɛnkɛkɔ ka ni Disumuyo tinti ka
Bonamute díyifo, inni betidi díyifo.
3 Bətsyə Usumunyə Ninə Kenke saa bə
lə ufi ətəsa saa ku bebuki utə Onanto.
Nyaso ele bə bo usumunyə tsya kɛ
lesaatsyuə nə uufi utə kedi.
4 Nya lə kasɔ mfo ete onkpee, eni wə
əmbuyifo usumunyə, itsyise besumunyə
ba ləətə kedi lə Yudafɔ eto kɔfi eto
kusuu, fe bakpe koko.
5 Keyifo ka beeyifo fe besumunyə mfo
eyifo nka nte beeyifo lə Onanto eto kato
eto koyo ete.
Nko esoo, lə lefe nə Moses nkə woato
disumunyoo, Onanto lɛtɛyi wə nkə, “Be
fənkə eyifo ni lekateko ku ditsyəbi nə
báte fə lə kɔtini əsuə.”
6 Fɛɛ mɔmɔɔ, bətə Yesu kesumu eto
keyifo ka ntəkə mə kale kato, fe kase
kɛnyɛklekle ka útsyue lə wə betidi ku
Onanto eto ntii, alɛkɛ kaso nka kɔ, itsyise
wə kɛnyɛtsyətsyə eto asa alɛkɛ eso asa
nnya nkpe lə nka kɔ.
7 Lə nya ete kulesa dimambia lə
kɛnyɛklekle tutɛ kamə əsuə, eni yensife
itə kənuəfə kamfo.
8 Fɛɛ Onanto ənyə kabua lə wə betidi
əsuə se ɔ́tɛyi nkə,
“Lefe lɛ bubə se mɔ, fə Onamutee,
lookle kɛnyɛ fɔfɔ
ku Israel eto betidi
ku Yuda eto betidi.
9 Kɛnyɛklekle kamfo embutsyə fe nka
mínkle ku mə bana mə,
lə lefe nə mínkɔbe mə minlɛ lə kɔni
nya mínkpa mə mímbɔnko lə Egipte
eto kasɔ.
Itsyise béntsyue mɔ kɛnyɛklekle kamə
koto.
Nyaso míntsyi kama mínkpe mə nɛ.
Mmə Bonamute nlɛ bɔtɛyi nɛ!
10 Mɔmɔɔ, nyə kɛnyɛ ka mookle ku Israel
eto betidi
lə lefe nə ləəbə mə.
Muufi mɔ kɔfi nkpe mə lə mə nsusu
kəmiə.
Nya mɔɔwɔni ko nkpe lə mə ketu
kəmiə.
Muuyifo mə Onanto,
nya məə tsya ebuyifo mɔ betidi.
11 Nya mə kuutsyuə ensi embote wə
utsyuə kulesa
nye wə ɔyimitsyuə tɛyi nkə bete
Bonamute əmə.
Itsyise mə utsyuə saa ebote mɛ
idu lə dikpefi isu ese lə uninə əsuə.
12 Nya muufi mə abua nnya kenke béyifo
ntsyɛ mə.
Nya mensiembokloma mə abua nya
béyifo kulefe.”
13 Se Onanto lídi etiki utsyiko lə
kɛnyɛklekle fɔfɔ əsuəə, ete kasɔ bə nka
kɔ eyifo kakoko. Nya lesa saa nə lefiani
lekoko nə lesibə kutəkəə, əmbɔklɛ fɛ
dionya kenke.

9

Kase Biusumu Onanto Lə Kasɔ Ku Lə Onanto Eto Oto Kato.

1 Kɛnyɛklekle tutɛ eto afi ákɛ kesumu
eto afi, nya béyifo kasɔ mfo eto
Disumuyo tsya bətsyə.
2 Béyifo Kafia eto Mpatampa Kɛnkɛ
nya bésie ni lə akpa ənuə ku kafia.
Baakpo sɛtɔ eto lekpa bə Kakɛnkɛkɔ.
Mfó bəńyənsə okandiɛ eto keyi ku
kesumu eto ɔpunu wə əsuə bəətəkə
abolo nnya beefi kətə Onanto kedi.
3 Lə Disumuyo eto kaka befi kafia bala
eto kamaa, ni kaka baakpo Kakɛnkɛkɔ
Kenke. 4 Mfó béfi sika sia eto ɔpunu wə
əsuə baatonsə lifui ku kɛnyɛklekle eto
lelaka nə befi sika sia beti batsyilama
bətsyə. Nya kɛnyɛklekle eto lelaka nəmə
kafoo, bákpe asa nnya ni sika sia eto
okase utsyuə wə eto kafo bákpe didisa
nə baakpo mana, ku Aaron eto uyilɛlɛ
wə díkə ku afanto, ku aba blɛkɛtɛ ənuə
nya əsuə báwɔni Onanto eto afi bətəkə.
5 Lə lelaka nəmə eto kato báwe Onanto
eto asa nnya nkpe nkpə baakpo bə
Kerubi eto ditsyəbi bətəkə ba nlɛ Onanto
eto diyənde buləkə kate. Mə mbamba

eto koyo éti kaka bəənyə betidi kaminsə kefi mə abua katsyɛ mə. Fɛɛ boəmbofo etiki budi mfo kələkə asa nyamfo kenke kasɔ kate mɔmɔ.
6 Nko ini bétsyue asa nyamfo bətsyə mfó nɛ. Besumunyə bamə eedufə Disumuyo tutɛ kamə diyi saa kesu keyifo mə kesumuyifo mfó.
7 Kəmiə eto Disumuyo nəməə, Usumunyə Ninə Kenke hã nkpe kusu weedufə mfó lɛlɛ sɔni hã. Nya lə ɔtɔɔ, ele bə ufi ubuki eto kɔtɔ usuko mfó usu utə Onanto kedi lə wə ku kusə komə kenke eto betidi eto abua nnya béyifo lə mə mante mante əsuə eto disi.
8 Ɛyɛ lə nyamfo əsuə, Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ələkə óte nkə se sɛtɔ eto Disumuyo nəmə nsi nte koo, yəntə kusu bə kuutsyuə saa kpia mfó ofe udufə lə Kakɛnkɛkɔ Kenke kəmiə.
9 Nyamfo eyifo asabuləkə kate ətsyuə itə utidi taa mmi, lə mmi eto kesumu əsuə. Ite bə bəətə ətəsa ku keditətə eto asa nyamfo lə ketsyue kamfo eto kusu əsuə tsyaa, nyamfo əntə bə nwə nlɛ Onanto kesumu butə eto lɛkɔɛsi laakpa kenke.
10 Itsyise nyamfo kenke nyə lə budi ku bunə ku akpa eto etsyuesa kpə kpə, nnya lɛyɛ lə utidi eto əsuə bokpasə eto esu əsuə ete. Béyifo etsyuesa nyamfo kenke itə utidi isu ese lefe nə Onanto luubə ɔlɔ lesa saa utsyə ɛyɛ lə kusu fɔfɔ əsuə.

Kristo Eto Kɔtɔ Ǝələkə Abuayifoyifo Kalosə Lə Betidi Ǝsuə!

11 Fɛɛ Kristo ebubə koko fe Usumunyə Ninə Kenke itə asa sɛɛ nya díkəbə. Uyifo usumunyə lə Kafia eto Mpatampa nə lɛmɔ, nya lɛflɔ lenso Kafia eto Mpatampa nə kɔ. Dienyifo dibu nə utidinini dífi wə ani uyifo eto kasɔ ni bənkə dienyifo kasɔ kamfo eto asayifoyifo.
12 Lefe nə Kristo dídufə disumuyo nə məə, ɔ́yɛ lə ni ofe lɔni kplo, údufə lə kaka ni Kakɛnkɛkɔ Kenke. Nya wémfi bate nye banantsyui eto kɔtɔ uyifo fe keditətə, bomu wə kosate eto kɔtɔ itə lefe nə ta! Nya úyifo nko bə lə Onanto lə utə bo nkpə manlo.
13 Weefi bate ku banantsyui eto kɔtɔ ku onantsyui eto lɛkpɔ nə baatonsə eto ntɔ beefi kese lə nwə eto əsuə dimanle itə lə wə əsuə lə ele, iyifo wə kenkɛ.
14 Lə nyamfo eyifo sitinti, nyalɛ ntsyə yuutsyə bə Kristo eto kɔtɔ bomu embokpasə bo esuə eso nko! Ɛyɛ lə wə Lɛwɔnɔ nə nsi nkpə lefe saa əsuəə, úfi wə əsuə útə fe keditətə ka lɛflɔ utə Onanto. Wə kɔtɔ ebufləsə bo akɔɛsi itsyiko lə akpa bimba eto eyifosa nnya ləmbə kutəkə saa bə lə busumu Onanto wə nsi nkpə lefe saa.
15 Nyaso Kristo ni nwə ɛyɛ lə kɛnyɛklekle fɔfɔ kamə əsuəə, dínyə lə bo kɛnyɛ ófo útə bo, bə lə betidi ba Onanto lékpadi lə bənyə nkpə manlo eto kedikɔ ka Onanto dítsyə kɛnyɛ útsyə. Nyamfo ebofo bubə kətə itsyise utidi ɔni wə díkpee, díləkə abuayifoyifo nnya lɛkɛ lə kɛnyɛklekle koko eto lefe úwui, bənyə bufikatsyɛ.
16 Lə kase yəəbəə, lə utidi mənkpəə, beensensə wə kɛnyɛtsyətsyə eto kukue eto bikə.
17 Lə utidi wə dítsyə kɛnyɛ si usi nkpəə, bəmbofo utidi əmə eto bike busənsə.
18 Lə nnya eso béfi kɔtɔ bákpe əsuəale kɛnyɛklekle koko kamə əsuə nɛ.
19 Tutɛɛ, Moses ábe letsya úləkə aklesa nnya nkpe lə kɔfi komə óte kusə komə kenke eto betidi. Nya úfi bate ku banatsyui eto kɔtɔ otsyakasə ku ntu ku basamu eto bisə sia ku afantosi nnya laanyi fififi fɛ úfi úse lə kɔfi eto kukue ku betidi bamə lə əsuə.
20 Nya ɔ́tɛyi nkə, “Nyamfo ni kɔtɔ ko Onanto dífi ose kɔfi ko utə bo uyi nkə butsyue ko koto.”
21 Nko ke Moses dífi kɔtɔ komə úsə lə Kafia eto Mpatampa nəmə ku asa nnya kenke béfi béyifo kesumu kamə nɛ.
22 Sitinti lə kɔfi komə əsuə kɔtɔ beefi kəflə lesa saa əsuə. Nya lə bankpo kɔtɔɔ kasɔɔ, beemfi lebua katsyɛ.

Kristo Eto Ǝsuə Nya Úfi Útə Te Fe Kedi Ka Ləəflə Bo Abua Kewui.

23 Ińyə itə bə béyifo nkomə eto akpa nyamfo lə befi bakpasə asa nnya lele kato eto ale əsuə. Fɛɛ lə asa nnya ni kato eto ale eto kutsyə, befi keditətə eto asa

nnya lekpa əsuə enso kasɔ mfo eto alee,
bákpasə nnya əsuə.
24 Itsyise Kristo mensu kakɛnkɛkɔ ka
befi kawunsiə kamfo eto betidi eto ani
beyifo, ka ni kakɛnkɛkɔ kato eto okle ete.
Bomu úsu kato kosate, kaka woala kəńyə
kətə bo lə Onanto eto ənəmi.
25 Kristo ménsu mfó nkə lə ufi wə əsuə
utə kedi sesia sesia lə bo disi, fe kase
Yudafɔ eto Usumunyə Ninə Kenke
leedufə Kakɛnkɛkɔ Kenke mfó keyifo lɛlɛ
saa lɛlɛ ku ubuki eto kɔtɔ, ko lenni wə
kosate eto kole.
26 Lə nko ini, eni yoofe bə ufi wə əsuə
utə, unyə kanyi sesia sesia idu lə
kawunsiə eto ketsyikokɔ ke. Bomu kase
inte mɔmɔ, Kristo əbə lɔni kplo lə
kawunsiə eto kalokɔ eto eyi nyamfo lə
ufi wə kosate eto əsuə utə fe kedi lə
uləkə lebua uwui, lə bo disi.
27 Onanto dítsyə nnya nkə utidi kpə
sɔni kplo, nya lə nnya kamaa, bakponko
wə lekpo.
28 Nko ke ini Kristo dífi wə əsuə útə fe
kedi sɔni kplo, itə betidi kpə eto bofo
ketsyiko lə abua əsuə. Wuusinkli ubə
dinuəfə, insini lə lebua eso, bomu bə lə
ubə uləkə mba nsi banlɛ wə kusu bobe
itə nkpə manlo.

10

Kristo Éfi Wə Ǝsuə Útə Fe Kedi Sɔni Kplo Lə Betidi Eto Disi.

1 Yudafɔ eto kɔfi komə́ə, asa sɛɛ nnya
nlɛ bubə eto koyo ete kuni, inni asɛ nnya
kosate ləəbə bubə ini. Nyaso kɔfi komə
embofo bɔyɛ lə keditətə ka beeyifo lɛlɛ
saa lɛlɛ keyifo betidi ba laanyi kafi
Onantoo, baflɔ balo kulefe.
2 Lə nnya ete boofo betidi ba nlɛ
Onanto busumu buyifo kɛnkɛnkɛ babɔ lə
mə abua əsuəə, eni mə ketu ensiembolo
mə dikpi bio, nya keditətə saa ebolo.
3 Fɛɛ keditətə lɛlɛ saa lɛlɛ nyamfo
aaklomasə betidi mə abuayifoyifo hã te.
4 Itsyise bate ku banantsyui eto kɔtɔ
embofo abua buflə kewui lə utidi əsuə.
5 Lə nyamfo eso fɛ Kristo luubə
kawunsiə kamfoo, ɔ́tɛyi Onanto nkə,

“Ámanhiã keditətə ku asatətə,
bomu éyifo əsuə eto sinə ətə mɛ.
6 Bebuki botonsə kətə kedi ku
lebuayifoyifo eto asatətə lə
kedikətəkɔ eto leba əsuəə,
aankpe fə disuəyuə.
7 Nya míntɛyi minkə, ‘Nyə mɔɔ, mbə miə
meyifo fə lelabi
fe kase bawɔni lə mɛ əsuə lə kɔfi eto
Kukue kəmiə.’ ”
8 Tutɛɛ, ɔ́tɛyi nkə, “Ámanhiã keditətə ku
asatətə, bebuki botonsə kətə kedi ku
lebuayifoyifo eto keditətə.” Nya
yənyuəsəfə kafo tsya, ite bə kɔfi komə
áte nkə beyifo nko fɛ.
9 Mfó ɔ́tɛyi nkə, “Nyə mɔ mfo. Mbə miə
meeyifo fə lelabi.” Ɛyɛ lə nyamfo əsuə
esoo, Onanto ələkə keditətə eto asa nnya
kɔ útsyə kutsyə. Nya úfi Kristo eto
keditətə útsyə lə nnya kɛnyɛ.
10 Se Yesu Kristo díyifo lə Onanto eto
lelabi əsuə ɛyɛ lə kase úfi wə əsuə eto
sinə útə sɔni kplo itə afe nnya ta esoo,
Onanto ákpasə bo əsuə lə nnya eso.

11 Diyi saa, Yudafɔ eto usumunyə əńyə
lə Onanto eto Disumuyo. We efi ətəsa
nyamə ke kətə kedi lefe saa, ite bə
yembofo abua nyamə buflə kewui tsya.
12 Fɛɛ se Kristo díbə útə kedi kani
kamə hã̀ lə abua eto disi itə lefe nə kenke
ólosəə, úsu úsiə lə Onanto eto kodiani.
13 Mfó unsi mɔmɔ idu isu ese lefe nə
Onanto luufi wə balo okpe lə wə
nkpakalɔ.
14 Kristo efi wə əsuə útə fe kedi ditə
lɛwɛ, nya úyifo mba eto əsuə bákpasə
lɛflɔ beyifo kɛnkɛ isu manlo.

15 Nyaa, Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ ələkə nya ote
wee nkə,
16 “Nyə kɛnyɛ ka mookle ku mə lə eyi
nnya ləəbə mmə kama.
Muufi mɔ kɔfi nkpe lə mə ketu kəmiə.
Nya mɔɔwɔni nya lə mə nsusu
kəmiə.”
17 Nya usi ɔ́tɛyi nkə,
“Mensi embokloma mə abua ku mə
eyifosa bua saa.”
18 Lə befi asa nyamfo bátsyɛɛ,
yensiembofe bə, besi bətə kedi lə abua
eto disi.
19 Lə nyamfo esoo, mɔ bayimi, bokpe
kusu buedufə Kakɛnkɛkɔ Kenke kamə
ɛyɛ lə Yesu eto ukpə wə úkpə eso.

20 Itsyise ɔ́sini kusu fɔfɔ utə bo, ko ni
nkpə eto kusu ɛyɛ lə kafia ka béti lə
Kakɛnkɛkɔ Kenke eto kɛnyɛ mfó ka ńyə
itə wə kosate eto əsuə eto sinə.
21 Bokpe Usumunyə Kplɛ wə nsi lə
Onanto eto diyo nəmə eto kɛnyɛ.
22 Nyaso bitə lə bɔnyi bɔfi Onanto ku
sitinti eto utu, ku bofokanɔ kekleke ku
akɔɛsi nnya bəflə éle kɛnkɛnkɛ bələkə
betsyiko lə abua əsuə ku ntu bo keni saa
ləmbə bə bo akɔɛsi ensi aalo bo dikpi.
23 Bitə lə bɔlɛ nnya bofo bɔnɔ, bɔnlɛ
kusu bobe kətə nya boələkə katee lə kɔni
kekleke, itsyise Onanto wə ditsyə bo
kɛnyɛɛ, eyifo ɔnukualɛnyə.
24 Bitə bukebu disi lə bukakpe bo
bətsyuə otsyekle lə lɛyimila ku nkpə sɛɛ
busiə ku bətsyuə əsuə.
25 Biəntə lə bɔyɛ disikakpekɔ busu fe
kase bo nti eto bətsyuə leeyifo seka.
Bomu bitə lə bokpe bətsyuə nkɛale enso,
se binyi biə Bonamute eto Diyi nəmə fe
lɛlɛ bɔnyi kafi.
26 Fɛɛ lə buyi ɔnukualɛ əmə, fɛ busi
butsyə bɔnlɛ asa bua buyifo, nyalɛ
keditətə saa ensibə ka duləkə abua iwui
itə bunyə bufikatsyɛ bio.
27 Bomu nya lesa saa nə luubu ni bə
Onanto ookponko bo lekpo, nya
wɔɔtsylɔsə mba létaka bəńyə lə wə əsuə
lə ditefɛnku nə nkpe kɛnyɛ ale!
28 Utsyuə saa ke dímentsyue Moses eto
kɔfi kotoo, bolo baalo wə kaminsə
mənyəmənyə, lə bakponko wə lekpo
balo wə dikpi lə badansiɛ inuə nye itsyə
eto kɛnyɛ kama.
29 Nya ntsyə yuutsyə itə nwə laani
Onanto eto Ubi, nwə ləəntə dibu Onanto
eto kɛnyɛklekle eto kɔtɔ ko díflə wə əsuə
nya úləkə wə utsyiko lə lebua əsuə nya
waaka lefonə eto Lɛwɔnɔ? Ntsyə fɛ
kotonənə kekleke kutsyuə eto okle
lembunyə kutə wə!
30 Itsyise buyi nwə lɛtɛyi nkə,
“Muutsyə nnya kɛnyɛ. Mɔɔ, maatisə
oko.” Nya owoe tsya lɛtɛyi nkə,
“Bonamute ebokponko wə betidi lekpo.”
31 Mbɔbɔɛ məətə nwə luudufə lə
Onanto wə nkpe nkpe eto lefonyi əsuə.
32 Bekloma kase ítsyə lə lefe nə lefe
mmə. Lə lefe nə Onanto eto diyənde
díkabɔ lékpo mi lə əsuə, nya bulə kpə
dítu mi, fɛɛ bulə bomə məntəkə mi kato.
33 Lefe ditsyuə, baaka mi kulaa tsya lə
betidi nti nya beeyifo mi disiale, nya lə
afe bamba ətsyuə tsyaa, beebu mi kakpe
lə mba əsuə banlɛ asa nyamfo buyifo
kakpe eto nti.
34 Bińyə kanyi ku mba befi bakpe lə
aba eto diyo. Nya lefe nə bəmuə mi balɛ
mi bikə bafo lə əsuəale əsuə tsyaa, yənlə
mi itsyise bete biə bisi bekpe bikə bia
lefo koya enso mi, bia lembobia kulefe.
35 Lə nyaso biəntə lə elo mi ani itsyise
yuunə kutəkə kpə eboko mi.
36 Ele bə bekpe dibusə lə biyifo Onanto
eto lelabi lə befo lesa nə útsyə kɛnyɛ
utsyə mi.
37 Itsyise fe kase Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue lɛtɛyii,
“Ibu sɛkɛɛ, lə nwə nlɛ bubə lə ubə udufə,
wəəmbofe kama ku bubə.
38 Mɔ utidi wə ni ɔsɛɛ, ebunyə
bofokanɔ usiə nkpə.
Fɛɛ lə mə utsyuə etsyi kama okpe mɛɛ,
membunyə disuəyuə lə wə əsuə.”
39 Fɛɛ boo, bunni betidi ba leetsyi kama
kakpe bo bofakanɔ bə lə bonya. Bomu
boo, bófo bɔ́nɔ, nya Onanto léfo bo.

11

Lesa Nə Ni Bofokanɔ.

1 Lə akpe bofokanɔɔ, eté bə akpe
kusubebe kekleke itə lesa nə fanlɛ kusu
bobe kətə. Ite bə anlɛ ni bunyə tsya.
2 Bofokanɔ dítə Onanto dínyə disuəyuə
lə bo bana əsuə lə kokolefe.
3 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuəə, nya bɔ́nɔ kasɔ
boə Onanto éyifo kawunsiə kenke lə wə
ditiki əsuə. Nya úyifo nnya utsyiko lə
lesa nə dimankɛ bənyə kɔ əsuə.
4 Bofokanɔ əsuə ɛyɛ nya Abel dífi asa
nnya lɛlɛkɛ enso Kain eto ale útə Onanto
kedi eso Onanto dínyə wə nwə leeyifo
kasɛɛ. Onanto áfo wə ətəsa nnya ɔ́yɛ lə
nnya əsuə údi wə kɛnyɛ nkə uyifo ɔsɛɛ.
Ite bə Abel ékpe tsyaa, wə bofokanɔ si
bɔlɛ etiki budi ketsyiko lə wə əsuə.
5 Ɛyɛ lə Enok eto bofokanɔ esoo,
weenkpe. Onanto étsyi wə úsuko kato.
Kuutsyuə saa mənnyə wə, itsyise Onanto

étsyi wə usuko kato. Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛ bɔtɛyi nkə, fɛ útsyi Enok úsuko katoo, wə asa édufə Onanto ənə.
6 Kuutsyuə eto etiki embudufə Onanto ənə, lenni ɛyɛ lə wə bofokanɔ əsuə. Itsyise utsyuə saa wə ke ləəbə Onanto ɔflɔ, ele bə ofo ɔnɔ nkə Onanto kpe nya wəətə mba laabɛbɛ wə ləənyə wə.

7 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə nnya Onanto díkə Noa ato kekleke itsyi lə asa nnya ləəbə bubə nya wəənnyə tɔ unyə əsuə. Útsyue Onanto koto nya áwe lelaka eto ɔklɔ nə léfo wə ku wə diyo eto betidi lə nkpə. Ɛyɛ lə wə bofokanɔ bomfo əsuə Noa ələkə óte nkə kawunsiə eto betidi kenke édi dikpi. Nya ófiani ɔsɛɛ lə Onanto eto ənəmi nya únyə kedikɔ lə wə ɔflɔ.

8 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə nnya Abraham lɛnɔ Onanto eto bokpadi bo ókpadi wə nkə usu kasɔ ka Onanto dítsyə kɛnyɛ útsyə nkə wuufi utə wə fe wə kedikɔ əsuə. Údu lə wə kasɔ úsu kaka wánte kulaa tsya.
9 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuəə, úsiə fe ɔfɔ lə kasɔ ka Onanto dítsyə wə kɛnyɛ. Úsiə lə ebu fe Isak ku Yakob ba léfo kɛnyɛtsyətsyə itsyi lə Onanto ɔflɔ.
10 Abraham ákabe kusu itə umənkplɛ wə báto bəńyənsə wə ni nwə Onanto kosate léto.

11 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuəə, ite bə Abraham wə díkabe ófee, léfiani anto nya Sara wə díkabe ofiani uninəsia tsya lɛlɛ kafo, Onanto ətə nkə Abraham fiani ubianto itsyise uyi nkə Onanto wə dítsyə kɛnyɛ útsyə, éyifo lə wə kɛnyɛ əsuə.
12 Ite bə Abraham obobe uku tsya, ɛyɛ lə utidi ɔni əmfo əsuə, nya befluflu kpə lɛbɔ betsyi fe befandebi nkpe kato, fe kase lekpa eto kɔwunumi ko bəmbofo lə lekpa kɛnyɛ.

13 Betidi bamfo kenke əsiə nkpə lə bofokanɔ əsuə isu ese lefe nə bəkpə. Bámfo asa nnya Onanto dítsyə kɛnyɛ útsyə. Fɛɛ bənyə nya famfamfamfa nya bətə nya edufə nya batɛyi bənkə sitinti bafɔ ku mba nyɛ kusu ete beni lə kasɔ kamfo əsuə.

14 Nya betidi ba latɛyi asa nyamfoo, əələkə kate wuee bənkə balɛ kusu bobe kətə mə kosate eto kəmənsɔ.
15 Lə kasɔ ka əsuə bétu ete banlɛ bɔbɛbɛɛ, eni bátafo businkli kesu mfó.
16 Bomuu, bákabe kusu itə kasɔ ka lɛlɛkɛ kanso nkamfó. Ke ni Onanto eto kato. Nyamfo eso yaanlɛ Onanto kofani lə bakpadi wə bə mə Onanto nɛ, itsyise ɔ́lɔ umənkplɛ utsyuə útsyə itə mə.
17 Ɛyɛ lə Abraham eto bofokanɔ eso lə lefe nə Onanto léto wə óbee, ite bə Abraham ni nwə Onanto dítsyə kɛnyɛ utsyə tsyaa, ɔ́tɔnɔ lə ufi wə ubi ɔni kplo Isak utə Onanto kedi.
18 Ite bə Onanto ébɔtɛyi wə nkə, “Ɛyɛ lə fə ubi Isak əsuə nya fuunyə befluflu kpə ba míntɛyi míntsyə.”
19 Abraham éfi nnya nkə, Onanto ebofo wə ubi Isak botakasə ketsyiko ɔkɔmə kaboko nkpə. Nya fe kase íbəə, Abraham ésinkli ófo Isak fe ɔkɔmə útsyi úbə.
20 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə nnya Isak lékpo Yakob ku Esau atsyɔ itə sɛtɔ sia nlɛ bubə.
21 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə nya Yakob le lefe nə ɔnlɛ bukpəə, ókpo Yosef eto bebi atsyɔ, nya ɔ́tɛsə Onanto se úkpəsə lə uyi wə waalɛ əsuə.
22 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə se Yosef dínyə nkə wə dikpəfe éboyoo, údi etiki utsyi lə Israel bebi eto budu lə Egipte eto kasɔ əsuə nya ɔ́tɛyi mə kase ele bə beyifo ku wə ɔkɔ.
23 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə eso Moses eto antomə dífi wə bákula lə afa ətsyə əsuə se bále wə. Bənyə bə úyifo dikpefi nə laanɔ bobe nya bánte sikpi ku oka əmə eto kɔfi bota kebu əsuə.
24 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə nya Moses lɛni nkə bánkpadi wə bə Oka Farao eto ubisiobi eto ubi lefe nə úkabé.
25 Iyifo wə lelabi nkə lə unyə kanyi ku Onanto eto betidi enso bə unyə kamini lə lebuayifoyifo əsuə itə lefe kliminti.
26 Úbu nnya óbe nkə lə bakpé wə kofani lə Kristo eto disii, ɛlɛkɛ famfamfamfa eso kedi ka wuunyə lə utəkəko Egipte eto kasɔ eto asa nnya wuunyə kama. Itsyise úfi wə ənəmi utəkə lə kutəkə ko Onanto luutə wə lə sɛtɔ́ əsuə.

27 Nya ɛyɛ lə bofokanɔ bomə esoo, údu lə Egipte eto kasɔ nya wəánte oka əmə eto kafo ka lɔɔnyi wə sikpi. Nya fenkə únyə Onanto wə bo ənəmi ləmbofo bunyə, ɔ́ni nkə wembusinkli kama.

28 Bofokanɔ əsuə ɛyɛ nya útsyə Ukpe Ásа Bo Ɔyila eto lekpa kasɔ lefe nə béfi kɔtɔ bese lə biku ku keyi əsuə. Nya ɛyɛ lə nnya əsuə, Onanto eto ɔtɔnkpe wə díbə ólo Egiptefɔ eto ubisaibi ninə saa lə Egipte eto kasɔ nya yanlɛ bə utidi Israelfɔ eto bebi saa.

29 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə nnya dítə Israel bebi léfo Lekpo Sia bɔyila fe kasɔnti fufu əsuə bákayɛ nɛ. Fɛɛ lefe nə Egiptefɔ lekplatsya bə baayila ni, ntu bomə étsyiko mə búdunko.

30 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə, se Israel bebi lɛyɛ bátsyilama kafati ka báto batsyilama Yeriko eto umə eyi akuansee, nnya dítə kafati kamə léba kákpoo kasɔ nɛ.

31 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə nyaso bánlo Rahab wə ni otsyetɔ mfó fe kase bálo mba dimamfo Onanto banɔ. Itsyise ófo Israelfɔ eto betidi ba bátsyese ba dísu mfó bésu bátsyilama béyu kasɔ kamə bábe kukɔnɔ.

32 Be tsya ele bə nsi ntɛyi mi? Lefe kpə əmbə mɛ bə lə ndi etiki ntsyiko lə Gideon, Barak, Samson, Yefta, David ku Samuel ku Onanto eto bənyɛləkətidi əsuə.

33 Ɛyɛ lə bofokanɔ əsuəə, bákpɔ nsɔ kpə bətəkə mə kato. Béyifo lesa nə diŋ́yə itə nya bənyə kɛnyɛ ka Onanto dítsyə útə mə. Nya bətsyuə díti batsyata eto nnyɛ.

34 Nya bətsyuə lɛninsə etefɛnku kplɛ nnya díkatonsə asa. Nya bətsyuə lɛbɔ báfe lə lesiabi eto kɛnyɛ lə lema əsuə. Ite bə betidi bamfó kenke mankɛ əsuəale saa tsya, Onanto ətə nkə bənyə əsuəale! Bənyə əsuəale fe bamamanyə ba lɛkɛ ale kekleke, nya bətəkə bafɔ eto bamamanyə bamə kenke kato.

35 Nya ɛyɛ lə bofokanɔ əsuəə, besio léfo mə batokpenyə ba díkpə disi bəbə nkpə. Nya bətsyuəə, lɛnni bə betidi mənləkə mə betsyiko lə kanyinyənyə ka əsuə bákɛ, bomu bála bə lə bəkpə, bə lə bənyə botaka kəbə nkpə bo nso kɔnɔ.

36 Bákpe bətsyuə kɔfiɔ nya báblɛ mə ku keyibi. Nya bákpe bətsyuə lə amena nya beti mə bákpe lə Aba eto diyo.

37 Bákpɔ bətsyuə aba nya bákpe bətsyuə tsya eku ənuə ku nlande, nya báto bətsyuə ku asiabi bálo. Nya béfi basamu ku bate eto ekue bémini mə əsuə nya báyɛ bákafe itsyise kulesa məntsyə mə. Nya betidi lékpe mə bulə, nya bənyə kanyi tinti.

38 Lə mə nkpə sɛɛ bo bəsiə esoo, kawunsiə kamfo eto betidi mámfo mə. Nyaso bákayɛ bákafe lə mfiminti ku atiniku ku kanyinyənyə fe mba bála lə mə nsɔ, nya bákɛ lə aba kalɔ ku lə əbiə lə kasɔnti.

39 Ite bə bátɛsə betidi bamfo kenke ba bákpe bofokanɔ tsyaa, bámfo kɛnyɛ ka Onanto létɛyi útsyə mə.

40 Itsyise Onanto ənye asa bamba nya lɛlɛkɛ enso útsyə bo. Nya lə bo mankɛ mə lə ntii, bembuyifo mə báflɔ balo.

12

Onanto Ni Bo Anto.

1 Lə nyaso se bonkpe bamanyə kpə bamfo ba letsyilama bo nya banlɛ bo otsyekle bokpe esoo, bitə lə buləkə asa nnya leeti bo kusu ku lebua nə laakpa bo kekleke kalɛ lefe kpə buwui. Nya lə butsyetsyi etsyi nnya nte bo sɛtɔ ku unyə, kama bebe mankɛ.

2 Bitə lə bo ənəmi lə itəkə lə Yesu hã əsuə. Wə hã ni nwə əsuə bo bofokanɔ nkpəsə itsyi lə kasɔ ketsyikokɔ isu ese lə kalosəkɔ. Se óte disuəyuə nə nte sɛtɔ wuunyə esoo, ókpe utu únyə kanyi lə uyikabie əsuə. Nya wémfi kofani ko wuudi lə uyikabie əsuə kulesa. Nya mɔmɔɔ, úsu usi lə Onanto eto lekankpomɛ ɔflɔ lə wə kodiani.

3 Bibu Yesu bebe, lə kanyi ka únyə lə babuayifo ba dínyə wə lə əsuə eto ani, bə lə ani lə ɛyɛ mi bolo lə bitə disi.

4 Ite bə bɛlɛ lema bɔkpɔ ku lebua tsyaa, yányo kaka ele bə bɛkpɔ lə bakpo mi kɔtɔ lə kasɔ tɔ.

5 Nye biota əsuə Onanto eto lɛkɔmansəmansə eto etiki nnya ɔ́tɛyi úfi ókpe mi nkɛale fe wə bebi? Ɔ́tɛyi nkə,

“Mɔ Ubi, tsyue ato nya memfi Bonamute
eto bunətətə fe asa bimba.
Nya məntə lə ilə fə lə unyəki okpe fə.
6 Itsyise nwə Bonamute laalaa,
wə wəənə lə kusu sɛɛ əsuə nɛ.
Nya nwə tsya woafo fe ubii,
wə wəənə koto nɛ.”
7 Bifi mi kanyi saa ka biənyə fe Onanto
nlɛ mi bunə butə fe wə bebi. Ubi utsyuə
kpe bə anto əənə wə?
8 Lə bəənnə mi fe kase bunyi boə
bəənə ubi saa, nyalɛ bienyifo wə bebi
tinti. Etə bə biyifo fe bebi ba anto
dímamfo seka.
9 Lə bo betidinini eto antomə seka lə
kasɔ mfoo, bəənə bo nya boebu mə tsya
lə nyamfo eso. Ntsyə eso yanle bə
bobokosə əsuə kasɔ enso butə Onanto wə
ni bo Anto lə lɛwɔnɔ əsuə bə busiə nkpə!
10 Bo kasɔ mfo eto antomə əənə bo itə
lefe kliminti ditsyuə fe kase bənyə bə
iińyə itə bo. Fɛɛ Onanto wə əənə bo fe
kase ɛlɛkɛ itə bo bə lə bo tsya lə bunyə
kedikɔ lə wə sɛkɛnkɛ əsuə.
11 Bunətətə utidii, aankɛ kutsyuə
kamini, bomu yeefi wə. Fɛɛ lə nnya
kamaa, mba bətə bunə nkoo, əətə
beeyifo asa lə kusu əsuə, nnya ləətə
bəəsiə nkpə lə diyuə əsuə.
12 Lə nyamfo esoo, bekpe mi ani ku
akpa nnya leetinkə ale, lə bitə əsuəale
fɔfɔ lə idufə lə nnya əsuə.
13 Biləkə esu nnya lekpa lə bɛyɛ lə
nnya əsuə bə lə mba eto akpa ləmbə ale
lə bafo bɔyɛ lə nnya əsuə bə bentusə.
Bomu lə bətəkəko mi kama lə bənyə
əsuəale balosə.
14 Bekplatsya bə lə diyuə lə lɛkɛ lə mi
ku betidi kenke eto nti, nya lə bekplatsya
lə bisiə nkpə kɛnkɛ. Itsyise kuutsyuə saa
embunyə Bonamute lə wenyifo kɛnkɛ.
15 Bebe kukɔnɔ biə lə Onanto eto
lefonə eto kusu manya mi. Bebe kukɔnɔ
biə biəntə kuutsyuə saa tə lə binyə ɔblɔ
kekleke bə inə bulə eboko betidi kpə
əsuə lə bafiani babuayifo.
16 Bebe biə mi kuutsyuə saa mamfiani
ɔsɔnɔdi nye fe nwə ləmbə bofokanɔ fe
Esau seka, wə dífi wə sininədidi ófloma
ku didisa eto ɔkpɛ ɔni hã.
17 Kama kama fe kase binyii, ɔ́bɛbɛ ku
binəntu nkə eni lə ofo wə anto eto
atsyɔkpoko. Fɛɛ wátɔnɔ útə wə, itsyise
wámfo kusu saa bunyə lə ofloma lesa nə
úkeyifo útsyə.
18 Itsyise inni Sinai eto kɔtini ko utidi
loofo bunyə ketidi ɔflɔ bíbə, fe kase
Israel bebi díyifo. Mfó ketuntu suu ka
diti kpii, nya ufiebi nlɛ bɔsɔ kekleke
nkpe, fɛɛ kɔtɔni komə nlɛ bunyə
diadiadia.
19 Kakpatsyaku ka nlɛ bufə ku ɔkɔɛ wə
nlɛ bɔbɔ ketsyi mfó lɛ bole, nya mba nlɛ
nya bɔnɔ álɛ lekpakpa bənkə bensila bə
baanɔ kolesa nko bio.
20 Itsyise bembofo buńnyə kanɔ kɔfi ko
nlɛ mə bɔtɛyi nkə, “Lə ubuki uni kulaa
tsya wə eto kokpa ditidi kɔtini komәə,
bakpɔ wə aba balo.”
21 Lə sitintii, nya bələkə báte mfó kpe
sikpi tinti bə Moses kosate átɛyi nkə,
“Sikpi ko dímuə mɛ, nya mintinkə!”
22 Bomu mi alɛɛ, Sion eto kɔtini komə
ɔflɔ bíbə. Bíbə Onanto wə nsi nkpə eto
umə wə ni Yerusalem kato ku wə
batɔnkpe ba bembofo bokla ba lekpe disi
mfo ɔflɔ.
23 Bíbə disuəyuə eto disikakpekɔ ku
Onanto eto bebininə ba eto aye báwɔni
bakpe lə Onanto eto kukue kato ɔflɔ.
Bíbə bińyə lə Onanto, kawunsiə kenke
eto okponkpo ku basɛɛ ba béyifo lɛflɔ
eto awɔnɔ eto nti.
24 Nya mfó bíbə Yesu wə laafo kətə lə
kakle fɔfɔ kamə ɔflɔ kaka kɔtɔ ko ókpo
lə bo disi luunə asa sɛɛ kpə eboko nnya
nso Abel eto kɔtɔ.
25 Bebe kukɔnɔ biə bianni nwə nlɛ mi
etiki budinko eto ɔkɔɛ. Itsyise lə mba
dímentsyue koto nwə léboko mə Ditiki
Sɛɛ nəmə lə kasɔ mfo mámfo butsyetsyi
kedu lə mə kotonənə əsuəə, ntsyə yoofo
bubə bə bo mba bátɛyi Ditiki Sɛɛ nəmə
itsyi kato ebofo butsyetsyi lə ni kɛnyɛ?
26 Lefe nəmfó wə ɔkɔɛ étinkəsə
kawunsiə kenke. Fɛɛ mɔmɔ útsyə bo
kɛnyɛ nkə, “Bioo, məəbə kawunsiə kamə
butinkəsə. Nya inni nko mate tsya,
bomu muutinkəsə kato tsya nwunsə.”
27 Ditiki nəmfo bə, “Bioo” lə bote bə,
Onanto ebuləkə asa nnya dítinkə nnya ni
asa nnya úyifo uwui lə nnya kəńyənkɔ.
Nya asa nnya dímentinkəə, ebubu itsyə.

28 Nyaso bitə lə bɔsɔ ani bə sekakedikɔ
ka lembofo butinkə áka bo kɔni. Lə nnya
esoo, bítə lə bufi dibu ku sikpitete
busumu wə lə kusu ko lɔɔkɛ wə ɔkɔɛ
əsuə.
29 Itsyise bo Onanto əmə eyifo ute wə
laatonsə lesa saa.

13

Lɛ Ǝsuə Lə Kase Yuudufə Onanto Ǝnə.

1 Bitə lə sɛyimila lə siyi mi əsuə fe
bayimi.
2 Bianni bafɔ bofo, itsyise ɛyɛ lə
nyamfo əsuəə, bətsyuə áfo Onanto eto
batɔnkpe, fɛɛ bánte nko.
3 Bekloma mba bákpe lə Aba eto diyo
tsya fe mba mi ku mə nlabe mfó. Nko
kee, bekloma mba banlɛ ohiã bote fe mi
ku mə banlɛ ohiã bote.
4 Usə ku usiə siə nkpə lə lelabi əsuə,
nya ele bə utsyuə saa fi dibu utə kəsiə.
Nya kuutsyuə mamfe wə utsyuə kama,
itsyise Onanto ebokponko mba leedi
asɔnɔ, kakpo kusə nye kusiə lekpo.
5 Mansɛsə ənəmi tsya lə atabi əsuə.
Bomu bitə lə lesa nə nte mi lə didufə mi
ənə. Itsyise Onanto átɛyi nkə,
“Məmboyani mi ntsyə kulefe,
nya membuləkə ato lə mi əsuə tsya
kulefe.”
6 Nyaso bitə lə bɔtɛyi taa bo ketu kəmiə
boə,
“Bonamute ni mɔ ɔwunsəkotsyuə, nyaso
məmbote sikpi.
Be utiditsyuə loofo mɛ buyifo?”
7 Bekloma mi batɔnkotɔnko ba dísiə ba
lɛtɛyi mi Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə.
Bekloma kase bəsiə nkpə ku kase báfo
Onanto bánɔ lə bɛyɛ le mə kayɛkɔ lə
bofokanɔ əsuə.
8 Yesu Kristo aamfloma kulefe. Fe kase
útsyə lə lefe nə léfe məə, nko ke unte
mɔmɔ ku lefe nə luubə kenke tsya nɛ.
9 Biəntə lə asatete akpa akpa nnya
ləmbə disi ku akpa lə ɛwɛ mi ekpe lə
benya kusu. Onanto eto lefonə hã laakpe
bo nkɛale, nya inni afi nnya lɛyɛ lə
lesadidi əsuə. Mba laayɛ lə afi nyamfo
əsuə əənnyə bɔwunsəko nye kutəkə
ketsyiko lə nnya əsuə.
10 Boo, bokpe kedikətəkɔ eto leba nə
əsuə asa nnya boedi, nya mba ləətə kedi
lə Yudafɔ eto kedikətəkɔ, yanle bə bedi
betsyiko lə bo ole.
11 Usumunyə Ninə Kenke əmə eefi
ubuki eto kɔtɔ kedufənko kaka ni
Kakɛnkɛkɔ Kenke. Mfó weesu kətə kedi
katɔ bufikatsyɛ lə betidi ba kenke eto
abua eto disi. Fɛɛ baatonsə bebuki eto
sinə siamə lə kabanto.
12 Mmə kenke seka ini bə Yesu tsya
ənyə kanyi lə umə əmə eto kabanto bə lə
uflə betidi eto abua uwui ɛyɛ lə wə kɔtɔ
əsuə. 13 Nyaso bitə lə busu botsyako wə
lə kabanto mfó lə bakpe bo kofani faa, fe
kase bákpe wuntsya kofani.
14 Itsyise umə saa əmbə bo lə kasɔ mfo
wə luutsyə lefe saa manlo manlo. Bomu
bunyə bɔlɛ kusu bobe itə umə wə luubə.
15 Nyaso bitə lə bɔyɛ lə Kristo əsuə bufi
atɛsə fe keditətə bukətə Onanto lefe saa.
Nya ni nnya laabɔ ketsyi lə mba léfo wə
diye bánɔ eto kɛnyɛ.
16 Bianta asa sɛɛ buyifo kətə bətsyuə
ku bətsyuə bɔwunsəko əsuə. Itsyise ite
fe keditətə ka eto okle laakpe Onanto
disuəyuə.
17 Bitsyue mi batɔnkotɔnko koto lə
bebokosə əsuə kasɔ bitə mə itsyise mə
nlɛ mi kakla bobe lefe saa nɛ, itsyise ele
bə bələkə nya kɛnyɛ lə Onanto ɔflɔ. Lə
bitsyue mə kotoo, booyifo mə keyifo ku
disuəyuə, fɛɛ lenni nkoo, kuulə mə ku
buyifo nya ləmbəwunsəko mi.
18 Bikato ola lə bo disi. Buyi boə bo
akɔɛsi akpa wuee, itsyise bola boə
boeyifo kasɛɛ lefe saa.
19 Nya nlɛ mi lekpakpa kekleke miə lə
beto ola biə lə Onanto lə utə kusu lə
nsinkli mbə mi ɔflɔ mlə.

Olatoto Fɛfɛ.

20 Nlɛ bɔtɔ miə Onanto wə ləətə diyuə,
wə létakasə Bonamute Yesu wə ni
basamu eto ɔyɛnkonyə kplɛ utsyiko
ɔkɔmə ɛyɛ lə kɛnyɛklekle manlo eto kɔtɔ
komə əsuə,
21 lə ufi asa sɛɛ kenke utə mi kafo faa
bə lə befo wə lelabi buyifo. Lə eyɛ lə
Yesu Kristo əsuə lə Onanto lə uyifo lesa
nə nkpe wə ɔkɔɛ lə bo nti. Wə ale lə idi
diyənde kplɛ idu manlo isu manlo əsuə!
Ibə itə.

Etiki Fɛfɛ.

22 Mɔ bayimi, nlɛ mi lekpakpa tinti miə
lə bitsyue ato lə bɛnɔ kɔlɛ ko minlɛ mi
bɔlɛ itsyi lə Ditiki Sɛɛ nəmfo əsuə.
Itsyise kukue kliminti ete miwɔni minlɛ
mi botsyese.
23 Nla miə məətə mi bote miə bələkə
bo ɔyimi Timoteo lə Aba eto diyo. Lə
wuubə mɔ ɔflɔ mləə, bonko wə ebubə
bunyə mi busiəsə.
24 Bisiəsə mi batɔnkotɔnko kenke ku
Onanto eto betidi bamfó kenke bitə bo.
Bo bayimi ba nkpe lə Italia kenke tsya
əsiəsə mi.
25 Lə Onanto eto lefonə lə disiəko
mimblɛ kenke.

YAKOBO
Kukue Ko Yakobo Lɛwɔni

1 Mɔ, Yakobo, wə ni Onanto ku Bonamute Yesu Kristo eto uyifoyifo nlɛ mi Onanto eto betidi ba kenke disensə bankpo lə kawunsiə eto akpa nyamə kenke busiəsə.

Binyə Disuəyuə Lə Bulə Lɛ Mi Butu.

2 Mɔ bayimi, binyə disuəyuə lə bulə kpə lete, lete lɛ mi butu.
3 Itsyise biyi biənkə lə bulə lɛ mi butu nya mi bofokanɔ dítə befo buńyə lə mu kɛnyɛɛ, nyamfo ebutə biofo buńyə kekleke lə bulə saa eto kɛnyɛ.
4 Bitə lə mi bofo buńyə kekleke disiməntəməntəə, lə ekpa mi ɛyɛnko bə lə bɛflɔ belo kenke, bə kulesa saa ensiebofe itə mi.
5 Fɛɛ lə mi nti eto utsyuə ebu dímamflɔ lə kobetete əsuəə, ɔtɔ Onanto nya wuufi utə wə, itsyise Onanto eefi asa kətə utidi saa kafo faa lə kafoɛkpɛ əsuə.
6 Fɛɛ lə alɛ ola boto katɔ wə lesatsyuəə, ele bə fo wə anɔ fə wuutə fə lesa nə mə, manyaki wə. Itsyise utidi wə kayakii, uyifo fe lekpo eto utuwa ufiebi laasɔ ketsyi katsyilamako.
7-8 Utidi wə nte nko, mi mba eto nsusu lafloma mlə mlə lə lesa nə ɔnlɛ buyifo əsuəə, membu nkə woofo kulesa utsyiko lə Bonamute ɔflɔ.
9 Lə Onanto abesə ɔyimi okombo wə ni ofokanɔnyə katoo, ele bə unyə disuəyuə.
10 Nko ke ini itə otabinyə wə ni ofokanɔnyə nɛ, bə lə Onanto ábokosə wə kasɔɔ, ele bə unyə disuəyuə. Itsyise otabinyə eto nkpə ebubə bofe fe kase efukpokpo laalo lə ofa əsuə kakpo lə kasɔ.
11 Lə kofe ato kobe kɛnyɛ keklekee, koafa kakpo lə sefa eto esi əsuəə, itə efukpokpo nyamə aylɔbe, kaalo kakpo lə kasɔ nya katsylɔ. Nko ke ini itə otabinyə tsya wə lookakplatsya lə wə keyifoyifo əsuə kekleke fɛ ubə ukpə nɛ.
12 Onanto ebokpo atsyɔ nwə ke lékpe utu uńyə kekleke lə botokabe əsuə nya útəkə bulə nye kabua kamə kato. Itsyise ɛyɛ lə nnya əsuə wuunyə kayofofo ka nkpe, ini bo Onanto luufi utə mba laala wə.
13 Lə utsyuə edufə lə botokabe əsuəə, wantɛyi nkə Onanto ɔflɔ itsyi. Itsyise kulesa embofo Onanto boto kabe lə uyifo lebua, nya wə tsya emfi lebua kanto kuutsyuə kabe.
14 Bomu utidi eto əsuə eto sinə eto alasaa, nnya laawɛ wə kənə wə kakpe lə botokabe əsuə nɛ.
15 Nya lə əsuə eto sinə eto alasa nyamfo alɛ kafoo, kaale lebuayifoyifo. Nya lə lebuayifoyifo nəmə abee, diale ukpe.
16 Mɔ bayimi, biəntə lə kutsyuə saa lə ɔwɛ mi okpe.
17 Asa sɛɛ nnya nkpe bo kenke ku ətəsa nnya lɛflɔ kenke boənyəə, etsyi Boanto Onanto wə díyifo kato eto ənyəlesa ɔflɔ. Nya woamfloma kakpe ketuntu fe kase úyifo kofe ku kofande leeyifo.
18 Onato áyɛ lə wə kosate eto lelabi əsuə, nya úləkə bo ɛyɛ lə wə ɔnukualɛtiki əsuə bə lə budi betutɛ lə wə asayifoyifo kenke nti.

Ele Bə Bikeyifo Lə Bonamute Eto Ditiki Ǝsuə.

19 Mɔ bayimi lala, bekloma lə bitəkə ənə nyamfo əsuə. Bɛkɔse lə bitsyue ato mlə lə utsyuə lɛ etiki budi, fɛɛ bitsyəsuə lə etikididi ku ɔblɔnyənyə mlə mlə əsuə.
20 Itsyise ɔblɔ əntə utidi leeyifo kasɛɛ ka Onanto laala nkə uyifo.
21 Nyaso biləkə ani bitsyiko lə asinsa saa yifoyifo ku nkpə bua saa eto okle busiə əsuə. Bebokosə əsuə kasɔ bitə Onanto bə lə befo wə ditiki nə ókpe mi lə akɔɛsi, nnya ni loofo utə mi lə nkpə nɛ.
22 Bianwɛ mi əsuə biə bɛlɛ Ditiki Sɛɛ nəmə bɔnɔ ete, bomu bifi ni bekpe lə mi eyifosa əsuə.
23-24 Itsyise nwə laanɔ Ditiki Sɛɛ nəmə ete fɛ weenyifo lə ni əsuəə, akate ko utidi wə ləənyə wə əsuə lə ahuhɔɛ əsuə kənyə kase unte. Fɛɛ lə kokpa ləkələkə kedu mfo koo, woatasuə kase unte.
25 Fɛɛ nwə leebu disi lə kɔfi ko lɛflɔ koətə utidi ləsiə lə wə əsuə əsuəə, nya woalɛ ola keyifo lə ko əsuə inni bɔnɔ te

waanɔ koo, Onanto ebokpo wə atsyɔ lə lesa saa nə weeyifo əsuə.

26 Lə utsyuə eebu nkə nwə leesumu Onanto uni, fɛ woanlɛ wə odiakami ola lə etikididi əsuəə, ɔwɛ əsuə nya wə kesumu əmbə kutəkə saa.
27 Kesumu ka nyɛ lə kusu əsuə, ka Boanto Onanto ləənyə nkə kakpa nya botakebu saa ləmbə lə muu, ni mbo mfo nɛ bə, balɛ bakɔbebi ku bakɔbəsiə ba nlɛ kanyi bunyə ola, nya lə balɛ əsuə ola, bələkə əsuə betsyiko lə kawunsiə eto abuayifoyifo əsuə.

2

Biankpe Kabakefe Lə Betidi Nti.

1 Mɔ bayimi, fe mba lefo Bonamute Yesu Kristo, wə nwə ni Diyənde eto Onamute bɛnɔɔ, yanle bə bikabe betidi eto ənəmi ku mə nyənkɔɔ, bikeyifo asa.
2 Boefi boə betidi inuə bətsyuə əbə mi katsyakɔ. Ɔni eyifo ɔkplɛnyə wə nti kafia kplɛ ka lefo koya nya onkpe sika sia eto lɛsukpɛ lə lɛnimi, nya unuəfə wə ni okombo nti lefianku.
3 Békpasə ənəmi bítə ɔkplɛnyə əmə nya béfo wə ku dibu, bɛtɛyi wə biənkə, “Nlɛ fə lekpakpa, bə əsiə lə kakplɛkɔ mfo.” Nya bɛtɛyi okombo əmə biəkə, “Fəə ńyə mməə, nye bəsiə lə kasɔnti lə mɔ ɔflɔ mfo.”
4 Lə biyifo nkoməə, nyalɛ eni nsusu bua ini bífi béla etiki bíləkə, békpe kabakefe lə betidi nti nɛ?
5 Bɛnɔ! Mɔ bayimi lala, Onanto ələkə bakombo lə kawunsiə kamfo nkə bafiani lɛwɔnɔ eto bakplɛnyə lə bofokanɔ əsuə, lə bənyə kedikɔ lə wə sekakedikɔ ka úləkə utsyə itə mba laala wə.
6 Fɛɛ mii, biembu bakombo nya biakpe mə kafani. Inni batabinyə bomu laanyinkə mi kakpe kasɔ? Inni mə ləənə mi kesuko akpokakpokɔ?
7 Nya inni bakplɛnyə bamfo laatɛyi kabua ketsyiko dibu eto diye nə béfi bətəkə mi se béfiani Kristo eto bafokanɔfɔ?
8 Lə biyifo lə Onanto eto sekakedikɔ eto kɔfi komə əsuə tututu, fe kase báwɔni bakpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə bə, “La fə ɔyimitsyuə fe fə əsuə sekaa,” ete eyifo lesa nə dińyə itə nɛ.
9 Fɛɛ lə biabe betidi eto ənəmi fɛ bieyifo asaa, nyalɛ biyifo lebua. Nya kɔfi komə tsya lélo mi dikpi fe babuayifo.
10 Utsyuə saa ke léta kɔfi kɔni ubuu, údi dikpi, óta nyamblɛ kenke ubu.
11 Itsyise nwə lékpe kɔfi komə nkə, “Mankpo kusiə nye kusə.” Wə ke lɛtɛyi nkə, “Manlo utidi nɛ.” Nyaso lə émendi sɛsɔnɔ fɛ fálo utidii, ete bɛ áta kɔfi ebu.
12 Nyaso bitə lə bo etikididi ku bo eyifosa lə iləkə ete bə kɔfi ko dítə bófo bunsi lə bo əsuə əsuəə, ko kefi Onanto luufi okponko bo lekpo tsya nɛ.
13 Itsyi lə lekpokponkpo nəmə əsuəə, Onanto embunyə kaminsə kuutsyuə saa wə ləənnyə wə utsyuə kaminsə. Fɛɛ Onanto embolo dikpi nwə ləənyə wə utsyuə kaminsə.

Biyifo Asa Nnya Laate Bə Béfo Bɛnɔ.

14 Mɔ bayimi, lə mi utsyuə nkə okpe bofokanɔ fɛ wə eyifosa lənləkə nnya kate nkoo, nte kutəkə ko uunyə lə nnya əsuə? Wə bofokanɔ bomfo ebofo wə buləkə?
15 Bifi nnya biə, bayimisani nye bayimisio bətsyuə kpe ba mfia léla mə lə əsuə nye bəmbə lesa nə looyo mə budi ekemi.
16 Nte kasɛɛ ka nkpe lə nnya lə mi ɔni átɛyi mə nkə, “Bisu lə diyuə əsuə, mi əsuə lə iyifo kpankpa, lə bidi bimi,” fɛ biambɛbɛ asa nnya lefe itə əsuə eto sinə eto nkpəkɛkɛ bitə məə, nte kutəkə ko nkpe lə nnya əsuə?
17 Nyaso lə bofokanɔ mate kpe utsyuə nya keyifo sa dimankɔ lə mu, wə bofokanɔ bomə eyifo bufufu.

18 Fɛɛ bətsyuə ebɔtɛyi bə, “Utidi ɔni kpe bofokanɔ, nya obamba tsya leeyifo keyifo.” Mɔ mbuayɛ ni nkə, “Ləkə ate mɛ kase utsyuə lɔɔkɛ bofokanɔ fɛ weenyifo keyifo sɛɛ. Muuləkə mɔ bofokanɔ nte wə ɛyɛ lə keyifo sɛɛ ka meeyifo əsuə.”
19 Afo anɔ fə Onanto ɔni ete nkpe? Nko ini sitinti nɛ. Fɛɛ kloma fə awɔnɔ bua tsya áfo banɔ nko, nya baate sikpi, ketinkə.

20 Ɔmumu! Ala fə nləkə nte fə bə
bofokanɔ bo keyifo sɛɛ saa dímakɔkoo,
eyifo bofokanɔ fufu?
21 Ntsyə ibə fɛ bo Ona Abraham díyifo
ɔsɛɛ lə Onanto eto ənəmi? Ɛyɛ lə lesa nə
úyifo eso nɛ, itsyise úfi wə ubi Isak úsu
útəkə lə kedikətəkɔ eto leba əsuə bə lə
ufi wə utə Onanto kedi.
22 Bɛnlɛ bunyə? Wə bofokanɔ ku
keyifo lɛkɔ iyifo lɔni. Nya keyifo ka úyifo
lɛkɔ nya fɛ wə bofokanɔ lɛflɔ bolo nɛ.
23 Itə etiki nnya nkpe lə Awɔnisa
Kɛnkɛ eto Kukue əsuə əbə itə bə,
“Abraham áfo Onanto ɔnɔ, nya lə wə
bofokanɔ esoo, Onanto ákpe wə dibu fe
utidi wə ni ɔsɛɛ.” Nyaso Onanto dífi wə
fe wə ɔyɛtsyuə nɛ.
24 Bíunyə mɔmɔ! Onanto ənnyə utidi
eto bofokanɔ mate ete kebu wə bə uyifo
ɔsɛɛ, wə keyifoyifoyifo ka laakɔko mu
eso. Nya inni lə kase ófo ɔ́nɔ eso ete.
25 Nko əmə ke eso Onanto léfo útə
Rahab, otsyetɔ əmə nɛ. Wə ku Onanto
eto nti əbə ɛlɛkɛ ɛyɛ lə kase ófo Israelfɔɔ
eto batɔnkpe ba laabiɔ kabe asa lə wə
diyo, nya ɔ́wunsəko mə báyɛ kusu
bamba bétsyetsyi bédu eso.
26 Nyaso ekpa wuee be fe kase lə utidi
eto əsuə eyifo lesakpenkpe lə lɛwɔnɔ
əmbə lə nii, nko ini lə eyifosa saa
mankɔkoo, bofokanɔ tsya ekpe.

3

Bɛlɛ Mi Odiakami Ola.

1 Mɔ bayimi, biəntə lə mi nti eto betidi
kpə lə bafiani bateasa. Buyi buə bo mba
ni bateasaa, Onanto ebokponko bo lekpo
kekleke lə diyi nəmə əsuə eso utsyuə saa.
2 Itsyise bomblɛ kenke aata kebu. Fɛ lə
utidi utsyuə kpe wə laanta kebu lə lesa
nə waatɛyi əsuə nyalɛ utidi əmfo aflɔ
nya waafo wə əsuə kenke tsya bɔlɛ
kukɔnɔ.
3 Boefi situ kakle ɔtɔmimi eto kɛnyɛ bə
lə utsyue bo koto bə lə bɔyɛnko wə
busuko kaka kee boala. 4 Bibu ɔklɔ kplɛ
wə ufiebi kplɛ laafo se bukə kayɛnko lə
lekpo əsuə, fɛɛ wə ɔyɛnkoyi kɛkɛ ete
laaka wə kayɛnko. Nya baaka wə
kayɛnko kesuko kaka kee okanka əmə
lela nkə weesuko ko.
5 Nko ke ini odoakami tsya nɛ. Ite bə
ɔfɛ tinti lə etidisuə kəmiə tsyaa, wə əsuə
utidi laayɛ kabesə əsuə kato lə eyifosa
kplɛ əsuə nɛ. Bebe kase ini bə ute eto
odiakami kɛkɛ te lətə kusəmbia kplɛ
ləənyə ute kaato.
6 Nko seka odiakami tsya nte fe ute nɛ.
Uyifo fe kawunsiə ka diyi ku lebua eto
asa nnya nkpe lə bo lə əsuə eto sinə nti.
Woanansə əsuə eto uyi əmə kenke nya
woatsylɔsə bo nkpəsiəsiə. Fɛɛ wə kosate,
ute manlo kosate laato ute kakpe lə wə
nya woanyə lə bo əsuə flaflafla.
7 Utidi áfo bebutubuki buyuəsə, nya
wəətsyə mba tsya nkpe sisenle ku
baklɔbɛ ku mba laakpii kasɔ ku akpɛ ku
abamba kenke.
8 Fɛɛ kuutsyuə saa mámfo tɔ odiakami
eto nkpə buyuəsə. Uyifo obuale wə
bembofo binyinkə kakpe, wə diyi ku
keni ka laalo utidi fe owa eto keni.
9 Boefi wə katɛsə Bonamute ku Boanto
Onanto. Boefi wə kekudi bo bayimitsyuə,
utidi wə beyifo lə Onanto eto ditsyəbi
əsuə.
10 Aninsɔtiki ku ekuditikii, nyamblɛ
aabɔ ketsyi lə kɛnyɛ kamə ke əsuə. Mɔ
bayimi, yanle bə nyamfo tsyə nko nkpə.
11 Ditubiə kuditsyuə aanyifə ntu bo
nkpe kamini kesi kaayifə mbo nkpe mba.
12 Mɔ bayimi, kototsyabi ebofo lɛbɛsi
bɔnwɔ? Nye aketekubi eto ukue nwɔ
kototsyabi eto awɔnsa? Nko ke ditubiə
nə laayifə mbantu ləmbofo ntu bo nkpe
kamini bɔyifə tsya nɛ.

Onanto Eto Kobe Ǝtə Utidi Aabokosə Ǝsuə Kasɔ.

13 Owoe ni obesibe ku nwə laanɔ asa
kasɔ lə mi nti? Ufi nkpəsiəsə sɛɛ uləkə
nyamfo ote lə wə eyifosa əsuə, nya uyifo
nnya ku əsuə kasɔ bokosəbokosə ku lə
kobe əsuə.
14 Fɛɛ lə mi ketu kəmiə biasɛsə ənəmi
lə asa əsuə, lefonyi nkpe mi, nya mi nti
eto utsyuə saa laabɛbɛ wə mate eto
lɛlɛkəsəə, biantɛyi sidia bela ɔnukualɛ
kɛnyɛ, bifi mi bebesə əsuə kato biə biyi
kobe.
15 Kobe komfo eto okle mentsyi kato,
bomu kawunsiə mfo eto kole kuni, kunni
nko nyɛ lə lɛwɔnɔ sɛɛ əsuə bomu nko
nyɛ lə lɛwɔnɔ bua əsuə.

16 Itsyise kaka kutsyuəsɛ kpɔnkpɔ ku
mɔ hã eto ale lə ɛlɛkɛ nkpee, kənə ku asa
buayifoyifo saa eto okle hã laakɛ mfo.
17 Fɛɛ tutɛɛ, kobe ko ditsyi kato akpa,
kuyi ku diyuə, disuətsyuə ku
sɛyɛmitsyuə kasɔnɔnɔ, kuyi ku
kaminsənyənyə, nya koawɔ ebibi sɛɛ.
Koannla ntisensense lə betidi əsuə, nya
bətsyuə mamfokanɔ ku kawɛ saa ankɛ
lenti.
18 Betidi ba laakpla bətsyuə nti, kənə
diyuə kaboko lə betidi ntii, aato eyibibi
nnya eto awɔnsa ni nkpə sɛɛ siəsiə.

4

Ele Bə Bebokosə Ǝsuə Kasɔ Bitə Bonamute.

1 Be ləənə amakpɔnkpɔ ku niə kakpe
mi lenti? Yeetsyi lə mi kənənsɛ lə
nkpədidi eto alasa nnya nlɛ mi bɔkpɔnko
lə kəmiə lefe saa əsuə.
2 Biabɛbɛ kawunsiə eto bikə, fɛɛ
biəmbofo mi bɔkɛ. Nyaso bialo bətsyuə.
Biabɛbɛ asa kekleke, fɛɛ biamfo nnya
bunyə, nyaso biədiə niə kakpɔ bətsyuə.
Biankɛ lesa nə biabɛbɛ, itsyise biantɔ
Onanto biə utə mi nnya.
3 Nya lə bɛtɔ Onanto asa tsyaa, biamfo
nnya, itsyise biantɔ nnya ku nsusu sɛɛ,
biatɔ asa kətə mi əsuə mate. Asa nnya
biufi bekpe əsuə disuəyuə hã biatɔ.
4 Biyifo betidi ba lendi ɔnukualɛ! Binyi
biə mba difi mə əsuə beyifo sɛyɛtsyuə ku
kawunsiə kamfo eto nkpədidi eyifo
Onanto eto balo? Nyaso fəə ke lela fənkə
ələkə kawunsiə kamfo sɛyɛtsyuəə, éfi fə
əsuə éyifo Onanto eto olo.
5 Biembu biənkə ɔnukualɛ əmbə lə
Anantotiki nnya lɛtɛyi nkə, “Lɛwɔnɔ nə
Onanto dífi ókpe lə boo, eyifo lɛwɔnɔ nə
laakpɔ sitsyuəsɛ kekleke lə bo disi.”
6 Fɛɛ Onanto eto lefonə nə wəətə boo,
kpe ale leso kulaa. Fe kase Awɔnisa
Kɛnkɛ nyamə lɛtɛyi nkə, “Onanto əəńyə
lə mba laabesə əsuə kato əsuə, fɛɛ wəətə
wə lefonə mba laabokosə əsuə kasɔ.”
7 Lə nyasoo, bebokosə əsuə kasɔ bitə
Onanto. Bińyə lə Obonsam lə əsuə, ete
wuutsyetsyi udu lə mi ɔflɔ.
8 Bɛyi bɛfi Onanto, ete wuutsya ebɔyi
ɔfi mi. Biflə mi ani, mi mba ni babuayifo.
Biflə abua biləkə lə mi akɔɛsi, mi mba
eto nsusu laafloma lə bofokanɔ əsuə!
9 Binyə kanyi lə mi akɔɛsi, befa
bembembe, biwu keku. Befloma mi
siməməmə lə sefiani nkuwuiwui, lə mi
disuəyuə lə diyifo kpɔminii.
10 Bebokosə əsuə kasɔ bitə Bonamute
əmə, ete woobesə mi kato.
11 Mɔ bayimi, biendi ditiki nə dińyə itə
lə mi bətsyuə əsuə. Nwə laatɛyi wə
ɔyimitsyuə ditiki nə dimatsyɛ nye ditiki
fimfi, nye laakpoko wə ɔyimitsyuə
lekpoo, aatɛyi ditiki nə dimanlɛkɛ ińyə lə
kɔfi əsuə, nya waakponko kɔfi komə
lekpo. Lə kɔfi komə faakponko lekpoo,
nyalɛ əmənyifo nwə leeyifo lə kɔfi əsuə,
bomu ko okponkpo feni.
12 Onanto hã ni nwə laakpe afi nya uni
okponkpo tsya. Wə hã loofo bofo kətə
utidi nye ɔtsylɔsə wə tsya. Owoe feebu fə
wə feni fɛ faakponko fuutsyuə lekpo?

Mambesə Ǝsuə Kato.

13 Mɔmɔɔ, bitsyue koto bɛnɔ, mimba
laatɛyi biəkə, “Mmi nye kusɛɛ, buusu
kusu umə nkplɛ utsyuə nya budi fe lɛlɛ
lɔni mfó, buuyifo nyifo bɔkɛ atabi
kpenkpe.”
14 Biyi lesa nə luubə kusɛɛ? Mi nkpə te
fe kuyuə ko laabɔ itə lefe kliminti,
kesinkli kanya.
15 Lesa nə ele bə bɛtɛyi ni bənkə, “Lɛ
Bonamute atɔnɔ bonkpe nkpəə, buyifo
nəmfo nye nəmə.”
16 Fɛ mɔmɔɔ, biaka kase kabesə əsuə
kato. Ǝsuə kato bobesə bomfo kenke
manlɛkɛ.
17 Lə nya esoo, nwə ke nyi lɛsɛ ele bə
uyifo fɛ ɔni weenyifo nii, aata kebu
keyifo lebua.

5

Atokəkə Itə Batabinyə.

1 Nya mɔmɔɔ, mi batabinyə bɛnɔ! Biwi
nku bɛsɔ ani kɛnyɛ lə bulə kplɛ bo ləəbə
mi butu əsuə.
2 Mi betabikə ábia nya balɛ dídi mi
awu ku mfia bábiasə kenke.
3 Mi sika sia ku sika flubia áto nkanda
nya nyamfo luudi sedansiɛ ińyə lə mi
əsuə nya yotonsə mi əsuə eto sinə fe ute

seka. Bɛbɛbɛ bikə biŋyənsə léto lə eyi fɛfɛ nyamfo.
4 Bebee! Beyifoyifo ba díyifo keyifo
bətə mi lə kakuɛɛ, bɛni bíamfo mə nyo.
Bidi kaa bɛnɔ kase banlɛ mminsəku
buwui bembembee! Nya mba dífəsə
bɛkuɛnkɛ bətə mi fɛ bɛni bíamfo mə nyo
eto kudu díkayo Boanto Onanto
Ɔkplɛnyə əmə eto kotoo.
5 Mi nkpə bo binsi lə kasɔ mfo eyi ku
nkpədidi ku disuəyuənyənyə sɔ̃ɔ̃. Nya
bíyifo mi əsuə bísiə ayinkua itə diyi
nəmə itə bolo.
6 Bélo betidi ba dímanta mi bebu
dikpi, nya bélo mə lə lefe nə bántaka
bəŋyə mi lə əsuə kulaa tsya.

Bekpe Utu Buɛɛ, Biŋyə Bisəkə Bonamute Ǝmə Eto Bubə Bio.

7 Nyaso, mɔ bayimi, bifi disuətsyə lə
bekpe utu buɛɛ biŋyə isu ese lefe nə
Bonamute əmə luubə bio. Bebe kase
ɔkuɛmfo nkpe disuətsyə! Bebe kase
woəŋyə buɛɛ kəsəkə bɛkuɛnkə kpenkpe
bia wəəbə bunyə ketsyiko lə wə kasɔ,
nya wəəŋyə buɛɛ kəsəkə ɔsɔmi eto bɔni
lə lefe sɛɛ əsuə.
8 Nko ele bə mi tsya muə utu bɛlɛ nɛ.
Biəntə lə ani elo mi, itsyise Bonamute
əmə eto dibəfe bio eboyo elo.
9 Mɔ bayimi, biəndiə niə lə bətsyuə, bə
lə Onanto lə ɔyɛ mi lekpo bokponko.
Itsyise okponkpo əmə eto bubɛ bɔfi.
10 Mɔ bayimi, bekloma Onanto eto
bənyɛləkətidi ba lébe ditiki nə mə letsya
lə Bonamute əmə eti diye əsuə. Bitə lə
bobe kase bənyə kanyi nya bəmuə utu
balɛɛ, lə bokase asa lə nnya əsuə.
11 Boakpo betidi bamba boə mba
bakpo atsyɔ, itsyise bəŋyə bembe lə
kanyi əsuə. Biɔnɔ kase Hiob dímuə utu
ɔlɛ ku kase Onanto léfo wə nnya layo lə
kalosəkɔ. Itsyise Bonamute kpe kafoɛkpɛ
nya woənyə utidi kaminsə.
12 Mɔ bayimi, ditiki kekleke nə mɔɔtɛyi
mi ni bənkə biankpadi asa, kato keni o-o,
kasɔ keni o-o, nye lesa bamba saa dini
o-o, biankpadi. Lə ditiki nəmə kpee,
bɛtɛyi biə ee. Nya lə dimbəə, bɛtɛyi biə
oowo, lə Onanto lə ɔyɛ mi dikpi bolo.
13 Lə utsyuə kpe lə bulə əsuə nye ɔnlɛ
kanyi bunyə lə mi ntii, oto ola utə
Onanto. Lə utsyuə lɛ disuəyuə bunyəə,
usə atɛsə eto əsə.
14 Lə mi nti eto utsyuə lɛ bufii, bekpadi
bafokanɔfɔ eto ditsyukpa eto beninə lə
bato ola lə wə disi, lə bediki wə nuəbi lə
Bonamute eto diye əsuə.
15 Ola wə báto lə bofokanɔ əsuə
əbotsya ufunfi əmə, nya Bonamute
lootakasɛ wə, nya lufi wə abua ɔtsyɛ wə.
16 Nyaso biləkə mi abua kasɔ bitə
bətsyuə lə beto ola lə mi bətsyuə eto disi
lə binyə bufitsyantsya. Utidi sɛɛ eto
olatoto kpe əsuəale nya weeyifo keyifo
tinti.
17 Elia éyifo utidi fe kase bo tsya ni. Se
óto ala kekleke nkə ɔsɔmi yɛ bɔnii, ɔ́yɛ
bɔni lə alɛ ətsyə ku kutsyə əsuə sɔ̃ɔ̃.
18 Lə nnya kamaa, usi óto ola, nya
Onanto dítə ɔsɔmi lɛni nya bidikə lɛlɛkɛ
lə kasɔ kamə.
19 Mɔ bayimi, lə utsyuə əbə kama lə
ɔnukualɛtiki nəməə, bekplatsya lə
beekpa wə beboko,
20 bekloma biə utsyuə saa ke lookpa
obuayifo utsyiko lə kabuayifoyifo əsuə
obokoo, wuutə obuayifo əmə nyə nkpə
ku abua kpə nnya úyifo eto bufukatsyɛ.

1 PETRO
Kukue Tutɛ Ko Petro Lɛwɔni

1 Kukue komfo etsyi mɔ, Petro, wə ni Yesu Kristo eto ɔtɔnkpe ɔflɔ. Nlɛ ko bɔwɔni kətə mimba ni Onanto eto betidiləkələkə ba dísensə bísu benkpe fe bafɔ lə Ponto, Galatia, Kapadokia, Asia ku Bitinia eto nsɔ əsuə.
2 Anto Onanto kosate díləkə mi ɛyɛ lə wə lelabi əsuə. Nya itə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ lékpasə mi əsuə biyifo betidi kɛnkɛ bə lə bitsyue Yesu Kristo koto, lə befi wə kɔtɔ bəflə mi lə bele.
Lə Onanto eto lefonə ku diyuə lə difui disiəko mi lefe saa.

Bafokanɔfɔ Eto Lesa Nə Banlɛ Kusu Bobe Kətə.

3 Bitə lə bɔsɔ Onanto wə ni Bonamute Yesu Kristo eto Anto ani. Lə wə kaminsənyənyə kplɛ əsuəə, útə bo nkpə fɔfɔ ɛyɛ lə nnya ótakase Yesu Kristo utsyiko ɔkɔmə óboko nkpə eso. Nyamfo ətə bo kusubebe fɔfɔ ko lɛflɔ.
4 Lə nyasoo, bɛlɛ kusu bobe kətə kedikɔ eto atsyɔkpokpo fokoya ko Onanto lɛlɔ utsyə lə kato itə wə betidi ke lembobia, ka lemboto kɔti, ka ləmbɔflɛ tsya.
5 Kedikɔ kamfo luudi mi kale, mimba ɛyɛ lə bofo kanɔ əsuə bálɔ mi bətsyə lə Onanto eto əsuəale əsuə itə bofokətə lə nkpə bo buuləkə bate lə lefe fɛfɛ əsuə.
6 Binyə disuəyuə lə nyamfo əsuə, ite bə biunyə kanyi lə lefe kliminti əsuə ɛyɛ lə botokabe kpə əsuə tsya.
7 Nnya ni bə lə befi bato mi babe bə befo bɛnɔ sitinti. Fe kase baato sika sia laafo bobia kabe lə utee, nko ke bəəbə mi bofokanɔ bo lefo koya bonso sika kulaa tsya boto kabe lə ute əsuə, lə befi babe bə buutsyə itə lefe saa. Nyamfo ebutə Onanto atɛsə mi obesə mi kato ufi dibu utə mi lə diyi nə Yesu Kristo lɔɔbɔ ubə bənyə wə.
8 Ite bə biənyə wə tɔ binyə tsyaa, biala wə. Se bɛnnlɛ wə bunyə mɔmɔ tsyaa, béfo wə bɛnɔ nya mi disuəyuənyənyə nso buləkə katɛyi.
9 Kase béfo wə bɛnɔ esoo, itə bə Onato ətə nkə mi kakla nyə nkpə.
10 Onanto eto bənyɛləkətidi ba lébe letsya itsyi lə kase Onanto ləəbə mi ətəsa butəə, átɔ bánɔ nya báfefe kekleke lə kase Onanto ləəbə mi bofo lə nkpə.
11 Báfefe bə lə bate itsyi lə lefe nə yuubə ku kase yəəbə bubə. Lefe nəmfo ni lefe nə Kristo eto Lɛwɔnɔ nə nkpe lə mə əsuə nlɛ kɔni bote, kələkə kate kanyi ka Kristo ele bə unyə ku diyənde nə luutəkə nnya kama.
12 Onanto ələkə óte bənyɛləkətidi bamfo nkə inni itə mə əsuə eto kutəkə eso banlɛ keyifo, bomu itə mi. Bédi etiki betsyiko asa nnya mba nlɛ Ditiki Sɛɛ nəmə letsya bobe kətə mi mɔmɔ ɛyɛ lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nə Onanto létsyese itsyi kato eto əsuəale əsuə. Onanto eto batɔnkpe kulaa tsya ála kokoko bə eni lə bate lesaatsyuə itsyi lə asa nyamfo əsuə fɛ.

Ele Bə Bafokanɔfɔ Siə Nkpe Kɛnkɛ.

13 Nyaso bimuə əsuə bitsyə itə keyifo. Bimuə əsuə bitsyə kukɔnɔ lə bikabe kusu kekleke itə Onanto eto atsyɔkpokpo nnya wuutə mi lə lefe nə Yesu Kristo lɔɔbɔ bənyə.
14 Bitsyue Onanto eto ditiki koto nya biəntə lə asa nnya díkənə mi kakpe lə abua əsuə kɔ, lə lefe nə Onanto eto ditiki dímankpako mi tɔɔ, lə isi eso mi ani mɔmɔ.
15 Bomuu, fe kase Onanto wə lékpadi mi nte kɛnkɛɛ, mi tsya tsyə kɛnkɛ lə lesa saa nə biuyifo əsuə.
16 Itsyise báwɔni bakpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ əsuə bə Onanto átɛyi nkə, “Biyifo kɛnkɛ, itsyise nyifo kɛnkɛ.”
17 Biakpadi wə biə Boanto lə bɛlɛ ola boto kətə Onanto wə laambe utidi eto ənəmi lə ɔlɛ lekpo bokpo ku utidi lə lesa nə utsyuə saa díyifo əsuə. Lə nyasoo, fe bafɔ lə kasɔ mfoo, bisiə mi nkpə fɛfɛ bifi dibu bitə Onanto.
18 Itsyise biyi kayo ka Onanto léfo lə mi disi fɛ úləkə mi utsyiko lə nkpəsiəsiə ləmbə kutəkə bo béfo bitsyiko lə mi banamə ɔflɔ. Inni lesa nə boofo bobiasə fe sika sia lee sika flubia seka.

19 Bomu iyifo Kristo eto kɔtɔ ko lefo
koya, wə díyifo fe Lesamubi nə lebua saa
ləmbə lə əsuə, lékpa lɛflɔ kenke Onanto
dífi útə kedi lə mi disi.
20 Onanto ələkə wə utsyə fɛ béyifo
kawunsiə nya úləkə wə óte lə eyifɛfɛ
nyamfo əsuə lə mi disi eso.
21 Nya ɛyɛ lə Kristo əmfo əsuə esoo,
béfo Onanto bɛnɔ. Nya wə ni futsyə
létakasə wə utsyiko ɔkɔmə úbə nkpə
nya útə wə kediko ka nkpe dibu kanso
kenke. Lə nyamfo eso béfo Onanto bɛnɔ,
nya bífi mi kusubebe bítəkə lə wə əsuə.
22 Nya se bitsyue ɔnukualɛ əmə koto,
ɛyɛ lə nnya əsuə békpasə mi əsuə biə
biola mi bafokanɔfɔ tsyuə lə ɔnukualɛ
əmə esoo, ele bə bela mi bətsyuə itsyi
taa mi utu kəmiə ke.
23 Onanto ətə mi nkpə fɔfɔ eto businkli
kale. Inni utidi wə leekpe dísinkli óle mi,
bomu nwə leenkpe kulefe léle mi ɛyɛ lə
Onanto eto ditiki nə nsi nkpə lefe saa
əsuə.
24 Itsyise Anantotiki átɛyi nkə,
“Betidi kenke te fe sefa seka.
Nya mə kɔlɔkɔ kenke te fe sefa eto
efukpokpo seka.
Nya se efukpokpo laaylɔbe kalo kewui.
25 Fɛɛ Onanto eto ditiki te lefe saa.”
Ditiki nəmfo ni Ditiki Sɛɛ nə bábe letsya
bətə mi nɛ.

2

Bafokanɔfɔ Ni Onanto Eto Betidi Kɛnkɛ.

1 Nyaso bisinkli bɛyɛ asa bua saa eto
okle buyifo. Biləkə mi əsuə bitsyiko lə
sediatɛyitɛyi, ənəmi ənəmi eto
nkpəsiəsiə, kutsyuəsɛkpɔnkpɔ, ku utidi
eto diyebiasəbiasə əsuə.
2 Bela Onanto eto ditiki tinti nəmə fe
kase bebisambi laala mmintu kekleke bə
lə bebe bekpe lə mi bofo kanɔ əsuə fe
kase Onanto laala.
3 Itsyise Anantotiki átɛyi nkə, “Mi
kosate ebunyə kase Bonamute nkpe kafo
ɛkpɛ.”
4 Bibə Bonamute ɔflɔ. Wə ni nkpə eto
leba nə batonto lɛni bə dimbə kulesa nti,
fɛɛ Onanto ələkə ni utsyə nkə lefo koya
tinti lə wə ənəmi.
5 Mi tsya eyifo fe aba nnya nkpe nkpə,
nyaso bifi mi əsuə bitə Onanto lə oto
lɛwɔnɔ eto diyo. Diyo nəmfo kafo biɔkɛ
fe besumunyə kɛnkɛ, nya biɔyɛ lə Yesu
Kristo əsuə bitə Onanto Lɛwɔnɔ eto kedi
ka lɔɔkɛ wə ɔkɔɛ.
6 Itsyise Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue
átɛyi nkə,
“Nləkə leba nə lefo koya,
nya mimfi ni míntəkə lə Sion eto
diyo eto kaka nso bofe.
Nya utsyuə saa wə loofo wə ɔnɔɔ,
wembudi kofani kulefe.”
7 Nya leba nəmfo áfo koya tinti lə mimba
lefo wə bɛnɔ ɔflɔ, nya lə mba dímamfo
wə banɔ ɔflɔɔ, ele bə bate bənkə, diyifo
“Leba nə batonto lɛni bə dimbə kɔnɔ,
fɛɛ ni bomu díbə léfiani leba nə léfo
koya
lenso kenke nɛ.”
8 Nya Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue eto
lekpa ditsyuə tsya átɛyi nkə,
“Diyifo leba nə luutə betidi tusə,
lə ni bedu banɔ.”
Bétusə lə ni itsyise bámfo Ditiki Sɛɛ
nəmə bánɔ. Nko ini Onanto eto Ditiki
Sɛɛ nə ótɛyi útsyə nkə yuubə itə mə nɛ.
9 Fɛɛ mii, biyifo betidi ba Onanto
díləkə utsyə fe besumunyə ba laatɛsɛ wə
wə ni oka, ku kusə kenke ko bákpo
atsyɔ, Onanto eto betidi ba bələkə bətsyə
bə babe Onanto eto eyifosa kplɛ nyamə
letsya. Nya ókpadi mi utsyiko lə ketuntu
kamə kəmiə óboko wə diyənde kplɛ
nəmə əsuə.
10 Lefe ditsyuə nə léfee, bíenyifo
Onanto eto betidi fɛ mɔmɔɔ, biyifo wə
betidi. Fɛ lefe nə léfe məə, báante
Onanto eto kaminsənyənyə fɛ mɔɔ, biofo
wə kaminsənyənyə.

Bisiə Nkpe Bo Lɔɔtɛsə Onanto.

11 Mɔ balala, nlɛ mi kɔlɛ bɔlɛ fe mba ni
bafɔ ku mba nyɛ kusu lə kawunsiə
kamfo minkə, biləkə əsuə bitsyiko lə
etidisuə eto alasa bua nnya nlɛ lema
bɔkpɔnko mi lefe saa əsuə.
12 Bisiə nkpə sɛɛ lə bamamonyə ba nti
benkpe bə lə bédi etiki bua lə mi əsuə bə
biyifo babuayifo tsyaa, kamaa, lə bəbə
bənyə bətsyə lekpo kasɛɛ ka bíyifo
bítsyə itə lə batɛsə Onanto lə wə Lekpoyi
Fɛfɛ nəmə.
13 Lə Bonamute əmə esoo, bebokosə
əsuə kasɔ bitə betidi eto aba saa ke

bətsyə lə kɔfi əsuə ku Romafɔ eto Okankplɛ wə ni uninə kenke,
14 ku aba eto bənyɛsiə ba útə əsuəale nkə bənə babuayifo koto nya lə batɛsə betidi ba leeyifo kasɛɛ tsya.
15 Itsyise Onanto aala nkə biti mba ini ebukitiki ete beedi eto nyɛ lə asa sɛɛ nya bieyifo eso.
16 Bisiə nkpə fe betidi ba nsi lə mi əsuə əsuə. Fɛɛ biemfi mi əsuə əsuə busiə bomfo biyifo asa bua. Bomu bisiə nkpə fe Onanto eto ndomufɔ seka.
17 Bitə utidi saa dibu. Bela mi bafokanɔfɔ tsyuə. Bete Onanto sikpi. Nya lə bitə Okankplɛ tsya dibu.

Bebokosə Ǝsuə Kasɔ Bitə Mi Banamute.

18 Mimba ni beyifoyifoo, bebokosə mi əsuə kasɔ bitə mi banamute lə bibu mə tsya. Nya inni banamute ba nkpe kafo ɛkpɛ nya baala mi ete, bomu mba leeyifo mi disiale tsya.
19 Lə utsyuə lə kanyi bunyə lə kusu ko dimantsyɛ əsuə fɛ ini lə Onanto eto disi eso uńyə keklekee, Onanto ebokpo wə atsyɔ.
20 Lə bíyifo kabua nya lə nnya eso bənə mi kotoo, nte atɛsə nnya biunyə lə nnya əsuə? Fɛɛ lə bíyifo kasɛɛ nya bínyə kanyi lə ke buyifo esuəə, Onanto ebokpo mi atsyɔ lə nnya disi.
21 Nya nyamfo ni nnya Onanto lela nkə bikeyifo nɛ. Itsyise Kristo kosate ənyə kanyi lə mi disi nya óte mi nkə bɛyɛ lə wə kayɛkɔ.
22 “Wényifo lebua saa,
nya wántɛyi sedia saa tsya.”
23 Se báka wəə, wánka kuutsyuə saa lə nnya kɛnyɛ. Se báte wə ohiã wénkudi wə balo saa. Bomu úfi lesa saa útə Onanto wə laakpo lekpo lə kusu əsuə.
24 Kristo kosate léfo bo abua útsyi, úsu úkpe lə uyikabie əsuə. Úyifo nyamfo nko bə lə bɔbɔ butsyi lə bo abua əsuə lə busiə nkpə butə kasɛyifoyifo. Úfi afabe nnya ófo ótsya mi bufi.
25 Lə ɔnukualɛ əsuəə, kɔɔ bíyifo fe basamu ba lénya kusu. Fɛɛ mɔmɔɔ, Onanto ákpa mi óboko bə bitəkəko nwə laayɛnko mi ku nwə laase mi ɔflɔ.

3

Ele Bə Bese Ku Bəsiə Fi Dibu Bətə Bətsyuə Lə Kristo Eso.

1 Nya mi besio tsyaa, nko ele bə bebokosə mi əsuə kasɔ bitə mi bese. Nyamfo luutə bə lə mə utsyuə mámfo ɔ́nɔ tsyaa, wuufi wə əsuə utə Onanto ɛyɛ lə fə ditsyəbi sɛɛ nəmə eso. Nya inni bə ele bə bɛtɛyi mə kulesa kulaa tsya.
2 Bomu mə kosate ebunyə kase mi ditsyəbi lekpa nya bébokosə əsuə kasɔ.
3 Biənləkə mi bɔnɔbobe bete lə asa nnya biakpe nye kase biakle esi nye atsyabi nnya biakpe kefi kalɔkɔsə əsuə.
4 Bomuu, bɛlɔkɔsə lɛwɔnɔ nə nkpe lə mi əsuə ku alɔkɔsəsa nnya luutə bə ditsyə kpoo nya diyuə buɛɛ tsya. Kɔlɔkɔ komfo ambia kulefe nya kofo koya tinti lə Onanto eto ənəmi.
5 Nkomə seka besio kɛnkɛ ba dísiə kɔ, ba dífi mə əsuə bətəkə lə Onanto əsuəə, lébokosə mə əsuə kasɔ bətə mə bese nnya iyifo kɔlɔkɔ itə mə nɛ.
6 Nko ke Sara tsya dítsyue Abraham koto nya ókpo wə nkə, “Mɔ onamute.” Mi tsya afiani Sara əmfo eto bebisiobi lə biyifo asa sɛɛ, nya sikpi laanlɛ mi lə kulesa saa əsuə.
7 Nko ke ini itə mi bese tsya nɛ, bitə lə asakasɔnɔnɔ lə ɛkɛ lə mi ku mi bəsiə nti, binyə mə fe mba ləmbə əsuəale fe mi. Bitə mə dibu itsyise mi ku mə ta Onanto léfo utə nkə bibə bisiə nkpə lə binyə nkpə manlo. Lə biyifo nkoo, kulesa embuti mi olatoto kusu lə Onanto ɔflɔ.

Biemfi Lebua Befo Lebua Kayo.

8 Lə kalosəkɔɔ, bitə lə mimblɛ eto nsusu lə buyifo bɔni, utidi eto asa lə ɛlɛ mi kaminsə, bela bətsyuə fe bayimi, biyifo kafoɛkpɛ nya lə bebokosə əsuə kasɔ bitə bətsyuə.
9 Biemfi lebua befo lebua kayo, nye bukudi lə bukidi eto kɛnyɛ. Bomu bɛlɛ Onanto lekpakpa lə utə mə atsyɔkpokpo, itsyise nyamfo Onanto ditsyə kɛnyɛ nkə bibə bɛkɛ se ókpadi mi nɛ.
10 Fe kase Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue lɛtɛyii,
“Utsyuə saa ke lela nkə wəəsiə nkpə lə
unyə mu kamini,
nya lə usiə nkpə kɛntsyɛɛ,

wəəntə lə ditiki bua saa lə lɛbɔ itsyi lə wə kɛnyɛ
nya yanle bə ɔtɛyi sidia tsya.
11 Ele bə ɔyɛ lebua buyifo lə uyifo kasɛɛ,
nya lə ɔbɛbɛ diyuə ku wə utu kenke.
12 Itsyise Bonamute əətəkə ənə lə mba leeyifo kasɛɛ əsuə,
nya woanɔ mə olatoto.
Fɛɛ mba ni babuayifoo, waataka kəńyə lə mə əsuə.”
13 Lə biakplatsya keyifo kasɛɛ, owoe lookpe mi bulə?
14 Fɛɛ lə efe bə nyə kanyi lə kasɛɛ ka feyifo eto disi esoo, nyə disuəyuə lə nnya əsuə. Biante mə sikpi, nya biəntə kulesa lə ilə mi.
15 Bomu bifi dibu bitə Kristo lə mi akɔɛsi lə bitə wə dibu fe mi Onamute. Nya biofo mi əsuə kɛnyɛ buləkə kate utsyuə saa wə lela nkə woanɔ itsyiko lə kusubebe ko əsuə benkpe. Nya lə biyifo nko ku disuətsyə ku əsuə kasɔ bokosəbokosə.
16 Biyifo nnya ku utu wuee, bə lə utsyuə aka mi lə nkpə sɛɛ bo binsi lə Kristo esoo, lə kofani lə kɔlɛ mə lə nnya bátɛyi əsuə.
17 Itsyise ɛlɛkɛ eso bə nyə kanyi lə kasɛɛ ka feeyifo eso lə nyamfo eyifo Onanto eto lelabi, enso bə lə kabua eso.
18 Itsyise Kristo wə ni ɔsɛɛ, ékpe lə betidi ba ni babuayifo eto disi dikpe lɛnwɛ itə lefe nə kenke, bə lə ofó bo bokpa kesuko Onanto ɔflɔ. Bálo wə lə əsuə eto sinə əsuə, fɛɛ Onanto lə Lɛwɔnɔ əsuə átakasə wə úbə nkpə.
19 Nya lə Lɛwɔnɔ əsuəə, úsu óbé Onanto eto ditiki nəmə letsya útə bekpenkpe ba béti bákpe lə edi kafo mfó.
20 Mbamfó ni betidi ba dímentsyue Onanto eto kɔlɛ koto lə lefe nə ɔkɛ dibusə utə mə lə lefe nə Noa díkawe wə ɔklɔ kplɛ əmə nɛ. Betidi esiani ba ni mflamfla ba dídufə lə ɔklɔ əmə kafoo, mə báfo lə nkpə se ntu bomə díyi nɛ.
21 Nyamfo eyifo ditsyəbi nə nlɛ bo bote kase ntufləsəfləsə eto lekpa lekateko ntuyiyi bomfóo, mɔmɔ laafo bo lə nkpə. Yenyifo əsuə eto sinə eto keni buflə kewui bomuu, iyifo kɛnyɛklekle ku Onanto, kɛnyɛklekle ka lekpa nya ketsyi taa bo akɔɛsi kəmiə ke. Onanto aafo bo lə nkpə ɛyɛ lə Yesu Kristo eto botaka ketsyi ɔkɔmə kəbə nkpə əsuə eso.
22 Kristo əmfo ni nwə dísu kato nya unsi lə Onanto eto sediani, wə nlɛ seka budi lə Onanto eto batɔnkpe kenke ku kato eto bəsuəalenyə ku əsuəale nnya nkpe kenke əsuə.

4

Bisiə Nkpe Fe Bafokanɔfɔ Seka.

1 Nyaso se Kristo dínyə kanyi lə sinə əsuə esoo, mi tsya fi wə nsusu bomfo ke eto okle bekpé mi əsuə nkɛale, itsyise utsyuə saa ke ləənyə kanyi lə əsuə eto sinə əsuəə, ensifi əsuə kakpé lebuayifoyifo əsuə.
2 Lə nyaso idu mɔmɔ ɛntɔɔ, bisiə mi nkpə fɛfɛ lə Onanto eto lelabi əsuə, inni lə nnya laalɛ utidi ɔkuɛ əsuə.
3 Kɔɔ bísiə nkpə bíyifo asa fe bamamonyə ɛklɛ tinti. Nkpe bo bísiə lə lefe nəmfó áyɛ lə setsyetɔ eto nkpəsiəsiə, əsuə eto sinə eto nkpəsiəsiə, sitekpe, sidikpũũ, budi ku bunə eto ake eti susu ku sifiəsumu eto eyifosa əsuə.
4 Nya se biensiankɔ ani ku mə keyifo mə eyifosa kpə nnya ləmbə kasɔnɔnɔ esoo, yeeyifo mə yanii nya baaka mi.
5 Fɛɛ yuubə ibə bə buuləkə mə əsuə kɛnyɛ lə Onanto wə lookponko mba nsi nkpə ku bekpenkpe akpo.
6 Nyamfo eso Kristo ábe Ditiki Sɛɛ nəmə letsya bətə bekpenkpe tsya, ite bə Onanto ákponko mə lekpo fe kase baakponko utidinini saa lekpo tsyaa, bə lə lɛwɔnɔ əsuəə, lə bəsiə nkpə fe kase Onanto nsi seka.

Ele Bə Bafokanɔfɔ Kenke Kawunsəko Bətsyuə.

7 Asa nnya kenke eto kalosəkɔ boyo elo. Nyaso bińyə bikabe kusu lə bɛlɛ əsuə kukɔnɔ, bə lə befo ola boto.
8 Fɛɛ nnya nso bofe enso kenke ni bə bikala bətsyuə kafo faa. Itsyise lelabi əətəkə ɔyimitsyuə eto kabua kpə ka uyifo kato.
9 Befo mi bayimitsyuə kafo faa, bɔwɔnɔnɔ saa mankɛ.

10 Mi nti eto utsyuə saa áfo ətəsa ate
ate itsyi lə Onanto ɔflɔ. Nya fe unyɛsiə
sɛɛ saa wə laalɛ ətəsa ate ate nyamfo ola
kətə Onantoo, biyifo ətəsa nyamfo eto
keyifo, bə lə ibə kutəkə itə mi bətsyuə.
11 Lə utsyuə lɛ Anantotiki budii, udi
nnya fe kase Onanto dítə wə nkə udi
nnya utə betidi. Nya lə utsyuə lɛ kesumu
eto keyifoo, uyifo ke ku əsuəale nnya
Onanto dífi útə wə nkə uyifo ke əsuə, itə
lə befi atɛsə bətə Onanto lefe saa ɛyɛ lə
Yesu Kristo, wə eto ale ni diyənde ku
əsuəalə idu manlo isu manlo. Ibə itə.

Binyə Kanyi Fe Kristo Seka.

12 Mɔ bayimi lala, kase banlɛ mi boto
kabe bɛnlɛ kanyi bunyə keklekee,
yenyifo mi naa bənkə lesa nə bɛnnlɛ
kusi bobe kətəə, məəmbə tɔ lə kutsyuə
saa əsuə inyə.
13 Bomu lə nyamfo esoo, binyə
disuənyuə bə mi tsya lɛ kanyi bunyə fe
Kristo ke seka, bə lə ɔbɔ lə wə diyənde
əsuəə, mi tsya ebofo disuənyuə bunyə
kato keyuluu.
14 Binyə disuənyuə lə betidi áka mi se
bintəkəko Kristo eso. Itsyise diyənde eto
Lɛwɔnɔ nə ni Onanto eto Lɛwɔnɔ siko
mi.
15 Lə mi utsyuə əənyə kanyii, yenyifo
bə uyifo uwudifɔ, uyu, obuayifo, nye nwə
laakpe ditiki nə dimanle wə kɛnyɛ eso.
16 Fɛɛ lə biənyə kanyi lə mi bafokanɔfɔ
esoo, biəntə lə ɛlɛ mi kofani. Bomu bəsɔ
Onanto ani bə Kristo eto diye teke fə lə
əsuə.
17 Lefe nəmə eboyo elo bə betsyiko
lekpokponkpo nəmə kasɔ, nya Onanto
eto betidi əsuə yuutsyə kasɔ itsyiko. Lə
betsyiko kasɔ itsyi lə bo əsuəə, ntsyə
yuutsyə itə mba dímamfo Onanto eto
Ditiki Sɛɛ nəmə banɔ?
18 Bawɔni bakpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue bənkə,
“Lə ite məə, bə yɔɔkɛ ale fɛ betidi sɛɛ lə
bənyə bofoo,
ntsyə yuutsyə itə babuayifo ba
dímamfo banɔ?”
19 Lə nyasoo, mba ləənyə kanyi ka
diyifo Onanto eto lelabii, lə mə asa sɛɛ
buyifo əsuəə, lə befi mə əsuə bakpe lə
nwə díyifo mə lə kɔni kenke, nwə leeyifo
lefe saa lə wə kɛnyɛtsyətsyə əsuə.

5

Bikalɛ Onanto Eto Bebi Ola.

1 Mɔ kosate nwə ni bafokanɔfɔ eto
uninə lə mi ntii, nla miə maalɛ
bafokanɔfɔ eto beninə ba nkpe mi lenti
kɔlɛ. Mɔ kosate ənyə kase Kristo dínyə
kanyi, nya lə bələkə wə batee, muunyə
kedikɔ lə wə diyənde nəmə kəmiə. Nla
miə maatɛyi mi minkɛ,
2 bɛlɛ Onanto eto bafokanɔfɔ eto
ditsyukpa nə béfi bákpe mi lə kɔni bə
bebe ola ku kafo faa, fe kase Onanto lɛtɔ
utsyiko mi ɔflɔ. Bienyifo keyifo kamfo bə
lə bifi bɛbɛbɛ kutəkə ko dimənńyə itə,
bomu biyifo ke ku kesumu seka.
3 Bienyifo ke bidi sɛkplɛ lə mba béfi
bákpe mi kalɔ əsuə, bomu bete ditsyəbi
sɛɛ itə basamu eto etsyukpa nnya nkpe
mi kalɔ.
4 Nya lefe nə Kristo, Nwə Laayɛnko
Basamu eto Uninə Kenke luubəə, lə uti
mi lekankpakpa kosate nəmə, nə ni nə
laambia kulefe.
5 Nko ke ini itə mi lekososa tsya nɛ, bə
bebokosə əsuə kasɔ bitə bafokanɔfɔ ninə
ba eto kalɔ benkpe. Mimblɛ kenke
bebokosə əsuə kasɔ bitə bətsyuə lə mi
eyifosa əsuə. Itsyise Awɔnisa Kɛnkɛ eto
Kukue lɛ bɔtɛyi nkə,
“Onanto əəńyə lə mba laabesə əsuə kato
əsuə,
fɛɛ woawunsəko mba laabokosə mə
əsuə kasɔ.”
6 Nyaso beboksə mi əsuə kasɔ bɛkɛ lə
Onanto eto kɔni kekleke komə kalɔ, bə lə
obesə mi kato lə wə lefe sɛɛ əsuə.
7 Bifi mi asa nnya kenke laakpé mi
bulə bekpe lə Onanto eto ani, itsyise wə
laalɛ mi ola.
8 Bitəkə ənə, bisiə bikabe kusu. Mi olo
Obonsam lɛ botsyilama kafa, kato ɔkɔɛ
fe tsyata, nya ɔnlɛ utidi bɔbɛbɛ nkə lə
usənsə ɔyimi. 9 Bifi bofokanɔ kekleke
bińyə lə wə əsuə, se binyi biə mi bayimi
bafokanɔfɔ lə kawunsiə kenke tsya kpé
lə kanyinyənyə kamfo ke eto okle əsuə.
10 Fɛ lə binyə kanyi kamfo itə lefe
kliminti kamaa, Onanto, nwə eto lefonə
ləmbə kalokɔ, wəə lékpədi mi nkə bibə
binyə kedikɔ lə wə diyənde manlo nə

diyifo lɔni ku Kristoo, wə kosate əbɔflɔsə
mi, okpe mi nkə ale lə binyə kekleke.
11 Wə ni əsuəale idu manlo isu manlo.
Ibə itə.

Bokla Fɛfɛ

12 Nlɛ kukue kliminti komfo bɔwɔni
kətə mi ɛyɛ lə Silvano wə mimfi fe ɔyimi
wə lefo ɔnɔ əsuə. Nla miə maakpe mi
nkɛale ku nnya mɔ kosate dínyə miə
Onanto eto lefonə kosate nəmə ni nəmfo.
Nyaso bińyə kekleke lə nnya əsuə.
13 Mi bafokanɔfɔ tsyuə ba tsya Onanto
díləkə lə Babilonia eto kasɔ ku mɔ ubi
Marko bə bəəsiəsə mi ɔ-ɔ.
14 Bɛbuta bətsyuə lə bisiəsə bətsyuə ku
bafokanɔfɔ eto lelabi.
Diyuəsə lə disiəko mimblɛ ba kenke
diyifo bani ku Kristo.

2 PETRO
Kukue Nuəfə Ko Petro Lɛwɔni

1 Mɔ, Simon Petro, wə ni Yesu Kristo
eto uyifoyifo ku ɔtɔnkpe, mɔ ni nwə nlɛ
kukue komfo bɔwɔni kətə mimba ɛyɛ lə
Onanto ku Ofomfokətə Yesu Kristo eto
kasɛyifoyifo əsuəə, dítə bínyə bofokanɔ
bo lefo koya fe bo bole bomfo eto okle.
2 Onanto lə usi unə mi kafo eso mmə,
nya lə utə mi diyuə kpə ɛyɛ lə mi Onanto
əmə ku Bonamute Yesu eto bote əsuə eso.

Kase Onanto Lékpadi Nya Úlәkə Betidi.

3 Onanto éfi wə kosate eto əsuəale útə
bo lesa saa nə loofe itə bo faa lə bo nkpə
əsuə, bə lə bofó nkpə busiə fe
bafokanɔfɔ. Úyifo nyamfo itsyise buyi
wə nwə lékpadi bo nkə bunyə kedikɔ lə
wə kosate eto diyənde ku kasɛɛ kəmiə.
4 Onanto áyɛ lə kusu komfo əsuə útə
bo ətəsa kpaa nnya lefo koya, nnya eto
kɛnyɛ útsyə bo, bə lə bofó bɔyɛ lə ətəsa
nyamfo əsuə buləkə bo əsuə butsyiko lə
asa bua nnya laalɛ utidi ɔkɔɛ kabiasɛ wə
lə kawunsiə kamfo əsuə. Bə ɛyɛ lə nnya
əsuəə, lə bubə bofiani mba luunyə
kedikɔ lə Onanto eto ditsyəbi nəmə
kəmiə.
5 Lə nsusu sɛɛ bomfo əsuə esoo, bekpe
otsyekle saa biofó lə bifi kasɛyifoyifo
bɛwunsəko ku mi bofokanɔ. Nya lə bifi
kobetete bɛkɔ lə kasɛyifoyifo əsuə.
6 Nya lə bifi əsuəkatotəkətəkə
bɛwunsəko kobetete, lə bifi utukpekpe
bɛwunsəko əsuəkatotəkətəkə, lə bifi
Onanto sikpitete bɛwunsəko utukpekpe.
7 Sɛyimila wunsəko Onanto sikpitete,
nya lə lelabi lə lɛwunsəko sɛyimila.
8 Ǝtsyəbi nyamfo lefe itə mi nɛ nya lə
nyamblɛ kenke aka mi kɔni nya yefo
disiə isiə lə mii, yuutə mi eyifosa ebokpa
wuee, nya yɔɔbɔ kutəkə se binyi
Bonamute Yesu Kristo eso.
9 Nya lə utsyuə əmbə ditsyəbi nəmfoo,
nyalɛ utidi əmfo ənnyə asa kukɔnɔ, eso
weemunyə asa lə katsyontsyokɔ. Itə bə
ótasuə nkə Onanto əflə abua nnya úyifo
kɔ bewui.
10 Nyaso, mɔ bayimi, bekplatsya lə
bińyə kekleke eso kɔ, itə lə Onanto eto
bokpadi bo ókpadi mi nya úlәkə mii,
menyifo ebimbale, nya lə biyifo nkoo,
nyafɛ biemubə kama lə mi bofokanɔ
əsuə nɛ.
11 Lə biyifo nkoo, biunyə kusu wuee
bidufə Bonamute ku Ofomfokətə Yesu
Kristo eto seka kedikɔ manlo siamə əsuə.
12 Ite bə bíyi nyamfo koko nya bíkabɔ
keyudu lə mi bofokanɔ əsuə tsyaa, nyifo
nnya minkə muukaklomasə mi asa
nyamfo lefe saa.
13 Nya se minsi minkpe nkpə koo,
yɔɔlɛkɛ bə nkaklomasə mi asa nyamfo
nya lə nkasanklisə mi lə nnya əsuə.
14 Nyi minkə ibu sɛkɛ lə mbɔ lə əsuə
eto sinə siamfo əsuə fe kase Bonamute
Yesu Kristo lɛtɛyi mɛ okpasə.
15 Mɔɔbɛbɛ kusu saa ko əsuə
biokakloma asa nyamfo lefe saa lə mɔ
ukpə kama ntsyə.

Bo Kosate Ǝnyə Yesu Eto Diyənde Nəmə Ku Bo Ǝnəmi.

16 Etiki nnya bótɛyi mi itsyi lə
Bonamute Yesu Kristo eto businkli kəbə
lə əsuəale kplɛ əsuəə, menyifo etiki
woenwoe. Bo kosate dínyə wə ku bo
ənəmi lə wə sɛkplɛ əsuə.
17 Búńyə mfó lə lefe nə Anto Onanto
dífi dibu ku diyənde útə wə. Nya ɔkɔɛ
lɛbɔ útsyi diyənde kenke eto Onanto ɔflɔ
nlɛ bɔtɛyi nkə, “Nyə nwəmfo ni mɔ ubi
lala, wə əsuə məənyə disuəyuə nɛ.”
18 Bo kosate lɛnɔ ɔkɔɛ əmfo lɛbɔ utsyi
kato, lə lefe nə bókɛ lə wə ɔflɔ lə kɔtini
kɛnkɛ komə əsuə.
19 Nyamfo eso busi bófo Onanto eto
bənyɛləkətidi eto etiki nnya bábe letsya
bətsyə enso nɛ. Bekplatsya lə bɛlɛ
letsyabebe nəmə fe okandiɛ wə nlɛ
buyənde lə ketuntu əsuə, isu ese lə
kolensiənto ko kalesiəsiə eto sefandebi
luubɛ siyənde lə mi ketu kəmiə.
20 Lesa nə lefe ele bə binyə bitsyə
lekpo ni bənkə, kuutsyuə saa antaka
mmə ete uləkə Onanto eto katɛyikətsyə
ka nkpe lə Awɔnisa Kɛnkɛ əsuə kasɔ lə
wə kosate eto kobetete əsuə.
21 Itsyise Onanto eto katɛyikətsyə eto
ditiki saa méntsyi lə utidi kuutsyuə eto
lelabi əsuə díbə. Bomu Onanto eto

Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ lɛyɛ lə betidi əsuə bátɛyi kɛnyɛ ka ditsyi Onanto ɔflɔ kəbə bətsyə.

2

Petro Álɛ Bafokanɔfɔ Kɔlɛ Lə Bidiabidia Eto Bateasa Ǝsuə.

1 Fe kase bidiabidia eto bənyɛləkətidi lɛkɛ lə betidi nti kɔɔ, nko ke bidiabidia eto bateasa lɔɔbɔ bakɛ mi lenti nɛ. Bɔɔyɛ lə awɛsu bate bidiabidia eto asa nnya laabiasə betidi eto bofokanɔ. Nya bɔɔni Bonamute wə díləkə mə kulaa tsya. Mə eyifosa nyamfo ebutə batsylɔsə əsuə mlə.

2 Betidi kpə ebutəkəko mə nkpə bua siəsiə kama, nya lə bateasa eto eyifosa esoo, betidi ebɔtɛyi asa bua bəńyə lə kɔnukualɛsu komə əsuə.

3 Se bateasa bamə dífi kənənsɛ bətəkə lə atabi bɔbɛbɛ əsuə esoo, boowoe etiki nnya ni bidiabidia befi bənyə kutəkə lə mi əsuə, Onanto ébolo mə dikpi koko, nya úkəmuə utsyuə əsuə itə mə bɔtsylɔsə!

4 Onanto mémfi ɔ́tsyɛ wə batɔnkpe ba léta wə bebu. Bomu okpé mə lə amana óto mə ókpe lə ute kəmiə lə kaka lena tũũ isu ese lefe nə okponko mə lekpo.

5 Nko ke Onanto dímənyə betidi ba dísiə nkpə kɔ lə kawunsiə kamfo əsuə kaminsə se báni nkpə sɛɛ busiɛ eso. Bəntə Onanto dibu esoo, útə ɔsɔmi áni nya ntu díyi bófo kawunsiə kenke nya betidi lɛtsylɔ. Ini Noah wə lébe nkpə sɛɛ siəsiə letsya útə betidi bamə ku bitidi ekuanse bamba ba Onanto díləkə hã díbu.

6 Onanto álo Sodom ku Gomora dikpi nya útə ute lɛtsylɔsə imənkplɛ inuə nyamfó kenke káfiani ntɔ, úfi óte lesa nə luutu betidi ba lɛni bə bembufi dibu bətə wə.

7 Onanto ələkə Lot wə ni utidi sɛɛ, nwə betidi bamfó eto nkpə bua siəsiə díkelə lə lɛkɔɛsi.

8 Utidi sɛɛ əmfo ákɛ lə mə nti lefe saa. Ɔnɔ nnya kenke nlɛ bubə, nya únyə nnya ku wə ənəmi tsya, itə bə betidi bamfó eto nkpə bua siəsiə bomə əkələ wə tinti lə lɛkɔɛsi.

9 Nyamfo lɛ bote kase Boanto laafo betidi sɛɛ buləkə ketsyiko lə botokabe bo əsuə bankpe ku kase waalɔ babuayifo kətsyə itə lefe nə Lekpoyi Fɛfɛ looyo itə mə kotonənə.

10 Nya mba wuunə koto enso ni mba ləətəkəko əsuə eto sinə biabia eto nkpəsiasiə kama nya baani beentsyue Onanto eto afi koto. Bidiabidia eto bateasa bamfo kpé ale nya bembu kulesa ku diyənde eto əsuəalə nnya nkpe kato bomuu, baaka mə kulaa tsya.

11 Fɛɛ Onanto eto batɔnkpe ba nkpe əsuəalə nya bankpe kɛnyɛale banso bidiabidia eto bateasa bamfo kulaa tsya anla əsuəale nnya nkpe kato kɛnyɛ, kaaka mə lə Boanto eto ənəmi.

12 Betidi bamfo eto okle te fe bebutubuki ba lenyi kobe ba boofo bumuə kalo, nya bəəńyə lə lesa saa nə bannɔ kasɔ əsuə nya beedi etiki bua saa eto okle. Bɔɔtsylɔsə mə fe kase baalo bebutubuki seka.

13 Boonyə kanyi fe kase bətə betidi dínyə kanyi ke. Beedi nkpe keyifo lesa saa nə ke baala lə nkɔminti tsya itsyise beefi nnya fe lesa nə lookpe mə disuəyuə. Beyifo mba leeyifo afanisa ku mba leeyifo asa nnya laannɔ bobe. Baakɔ ku mi mba nlɛ eyi budi nya bəənyə disuəyuə lə mə asa bua nnya beeyifo əsuə.

14 Bakpé disənkpo eto ənəmi nya beeyifo lebua lefe saa nya yennlə mə. Baawɛ betidi ba eto bofokanɔ ləmbə ale kakpe lə lebua əsuə. Mə ketu emmi kulefe. Onanto ékudi betidi bamfo sitinti!

15 Báyani kususɛ bətsyə nya bánya kusu! Bəətənko Onanto eto unyələkətidi Baalam wə ni Boer eto ubi eto ditsyəbi kama. Waala atabi nnya wuunyə lə asa buayifoyifo əsuə.

16 Lə nyaso Onanto əyənki ókpe wə lə lebua nə úyifo əsuə. Wə Baalam kosate eto ɔflimu édi wə etiki lə utidi eto ɔkɔɛ əsuə nya úti wə kusu lə disibiabia eto asa nnya ɔnlɛ buyifo əsuə.

17 Betidi bamfo eyifo fe etubiə nnya lensianyifə ntu, fe asɔmiloku nnya ufiebi lekpa ɔnyɛko. Onanto ébu kəsiəkɔ utsyə mbamfo eto okle lə ketuntu tũũ kəmiə.

18 Beedi etiki bimba kabesə əsuə kato. Nya beedi akɔɛntiki nnya laabiasə utidi

əsuə, kawɛ mba nlɛ bɔbɔ lə betidi ba nsi nkpə bua əsuə eto nti kakpe.
19 Bidiabidia eto bateasa bamfo əətsyə mə kɛnyɛ bənkə bootə bənyə əsuə buusiə lə mə əsuə əsuə lə lefe nə eto lefe mə kosate nsi nkpə bo loobiasɛ mə bafiani ndomufɔ, itsyise lesa nə eto kalɔ fankpee, aafiani ni ndomunyə.
20 Lə bətsyuə əbə bate Bonamute Yesu Kristo wə ni Ofomfokətəə, nya bənə mə əsuə bələkə lə asa nnya laanansə etidisuə lə kawunsiə kamfo, nya yanklɛ fɛ asa nyamə disinkli ibə imuə mə itəkə mə katoo, bəəbə kəsiə nkpə bo lə kalosəkɔɔ, laabia kaso mbo bəsiə kɔ.
21 Lə nnya ete betidi bamfo dímante kulesa itsyi lə nkpə sɛɛ siəsiə eto kusu əsuəə, eni ɛlɛkɛ itə mə, eso bə lə bate kusu sɛɛ komə fɛ lə besinkli lə kɔfi kɛnkɛ ko Onanto lékpe mə eto kama.
22 Lesa nə díbə mə lə əsuə ələkə ete wuee lesa nə akpa nyamfo nlɛ bɔtɛyi bə, “Okpa esinkli ɔlɛ wə kala budi,” nya “Okplako wə bəfləsə ntu kukɔnɔ esinkli úsu ɔlɛ kota boke.”

3

Bińyə Bikabe Kusu Itə Bonamute Yesu Kristo Eto Businkli Kəbə.

1 Mɔ bayimi lala, nyamfo ni kukue nuəfə ko minlɛ bɔwɔni kətə mi nɛ. Lə ekue ənuə nyamfo əsuəə, nkplatsya miə lə nsi nnə mi nsusu nsuko asa sɛɛ nyamfo əsuə lə ekpako mi wuee.
2 Nla miə lə nklomasə mi etiki nya Onanto eto bənyɛləkətidi kɛnkɛ lɛtɛyi lə lefe nə lefe mə, ku lesa nə batɔnkpe bamə lété mi itsyi lə Bonamute we ni Ofomfokətə əsuə.
3 Tutɛɛ, bitə lə ekpako mi wuee biə, lə eyi fɛfɛ nyamfo əsuəə, betidi bətsyuə ebubə ba difi mə əsuə bətə mə əsuə eto sinə eto afanisa yifoyifo. Boomə mi.
4 Nya bɔɔtɔ mi bənkə, “Nwə dítsyə kɛnyɛ nkə ɔlɛ bubə nkpə, sieti onkpe? Itsyise idu lefe nə bo bana mə díkpe ibə ese mmi, nko ete asa nsi nte fe kase itsyə taa lefe nə Onato díyifo kawunsiə nɛ.”
5 Beyi fɛ betsyə báni ɔnukualɛ mə bə etiki te Onanto didi nya úyifo kato ku kasɔ. Wə ke dítə kasɔ lɛbɔ ketsyi lə ntu əsuə nya kabɔ lə ntu əsuə kankpe.
6 Nya ɛyɛ lə ntuyiyi əsuə nya Onanto lɛtsylɔsə kawunsiə ka kɔ kenke.
7 Onanto eto ditiki nəmə ke dimuə kato ku kasɔ kanlɛ nya ɔnlɛ ke bɔlɔ kətsyə itə ke botonsə. Ɔlɔ mə utsyə itə diyi nə wookponko betidi ba laante Onanto lekpo batsylɔsɛ mə.
8 Mɔ bayimi lala, bianta əsuə biənkə lə Onanto eto ənəmii, letekɛkɛ saa əmbə lə diyi lɔni ku alɛ kɔkpi eto nti. Lə wə ɔflɔɔ, nyamblɛ akate iyifo ani.
9 Lə bətsyuə eto nsusu əsuəə, Onanto annlɛ bɔkɔse lə kɛnyɛ ka utsyə əsuə. Inni nko ini. Bomu ɔlɛ əsuə butsyə ku mi itsyise waanla nkə batsylɔsə kuutsyuə saa. Fɛɛ ola nkə utsyuə saa tsyi ɔwuninsə lə ɔyɛ abua buyifo.
10 Fɛɛ Bonamute eto diyi nəmə ebubə fe kase uyu ləəbə. Diyi nəmfoo, lə ɔkɔɛ kɛnɛnɛnɛ eto bɔbɔ ketsyi kato əsuə asa nnya nkpe kato ebonya. Nya asa nnya nkpe kato kenke looto ɛtsylɔ nya asa nnya kenke nkpe lə kasɔ loonya.
11 Se asa nyamfo kenke loobia mməə, nte betidi ba eto okle ele bə bidi? Ele bə bisiə nkpə bo diyifo kɛnkɛ lə bifi əsuə bitə Onanto.
12 Nya lə kase binsi bənlɛ kusu bobe itə Onanto eto diyi nəmə bekplatsya lə dibə mlə. Diyi nəmfoo, kato kenke looto katsylɔ, nya ute loolonsə kato eto əsuəale kenke ebiasə.
13 Fɛɛ boo, buunyə bukabe kusu itə Onanto eto kɛnyɛ ka úsyə. Kato fɔfɔ ku kasɔ fɔfɔ ka luubə kaka kasɛyifoyifo sɔ̃ɔ̃ lɔɔkɛ mfó kenke.
14 Nyaso, mɔ bayimi, se bífi mi kusubebe kenke bítəkə lə diyi nəmə əsuə esoo, bekplatsya lə biyifo mi əsuə kɛnkɛ, kabua saa mankɛ lə mi əsuə lə Onanto eto ənəmi, lə bɛkɛ lɛ diyuə əsuə ku wə.
15 Ele bə bifi kase Bonamute dífi dibusə útəə, fe kusu ko útə mi nkə lə bafo mi lə binyə buləkə fe kase bo ɔyimi lala Paulo lɛwɔni útə mi ɛyɛ lə kobe ko Onanto dítə wə əsuə.
16 Nyamfo ni lesa nə waatɛyi lə wə ekue nnya kenke waawɔni katsyese mi lə etiki nyamfo əsuə nɛ. Asa ətsyuə nnya waawɔni katsyese kpé ale nyaso betidi ba lenyi ku mba lənńyə kekleke lə mə bofokanɔ əsuəə, eefi kasɔləkələkə ka

dimamflɔ kətə nnya fe kase beeyifo lə
Awɔnisa Kɛnkɛ eto nlebe ntsyuə.
Nyamfo luutə baatsylɔsə əsuə nɛ.
17 Fɛɛ, mɔ balala, bifi biyi nyamfo
koko. Nyaso bitəkə ənə bə babuatidi saa
embɔwɛ mi bakpe lə mə abuayifoyifo
saa ku mə esubuayɛyɛ əsuə. Manla miə
lə beta bibu lə mi bofokanɔ əsuə!
18 Bomu bisukosə lə bebe lə Onanto eto
lefonə ku Bonamute Yesu Kristo wə ni bo
Ofomfokətə eto bote əsuə. Wə boətə
dibu idu mɔmɔ isu manlo manlo. Ibə itə.

1 YOHANES
Yohanes Eto Kukue Tutɛ

Onanto Eto Nkpə Eto Ditiki Ni Yesu Kristo.

1 Bɔlɛ kukue komfo bɔwɔni kətə mi, ko nyɛ lə Nkpe eto ditiki nə nsi nkpə itsyi ta kawunsiə eto ketsyikokɔ ke əsuə. Bónɔ etiki itsyi lə ni əsuə nya búkənyə ni ku bo ənəmi tsya. Sitinti ini bə búnyə ni ku bo ənəmi nya búkətidi ni ku bo ani tsya.
2 Se Onanto díləkə ditiki nə ləətə nkpə le lekpelee, búnyə wə nya búdi etiki itsyi lə wə əsuə. Bóbe letsya lə nkpə manlo bo nkpe lə wə, nya onkpe lə Anto Onanto əmə ɔflɔ. Nya Onanto díləkə wə óte bo tsya.
3 Lesa nə búkənyə nya bónɔɔ, ni bɔnlɛ letsya bobe kətə mi nɛ, bə lə mi tsya lə bibə bɛkɔ ku bo lə lɔniyifoyifo nə əsuə bonkpe ku Anto əmə ku wə ubi Yesu Kristo.
4 Nyaso bɔnlɛ kukue komfo bɔwɔni kətə mi, bə disuəyuə nə bɔnlɛ bunyəə, lə lɛflɔ lelo.

Onanto Ni Diyəndɛ.

5 Mɔmɔɔ, ditiki nə bónɔ butsyiko lə wə Ubi əmə ɔflɔ nya búfi ni bɔnlɛ letsya bobe kətə mi ni nkə Onanto ni diyəndɛ, nya ketuntu saa ləmbə lə wə.
6 Nyaso lə bɔlɛ bɔtɛyi boə buyifo bani ku wə, fɛ busi bunsi nkpə lə ketuntu əsuəə, nyalɛ bɔlɛ sidia bɔtɛyi lə bo etiki ku lə bo eyifosa əsuə.
7 Fɛɛ lə busi nkpe lə diyəndɛ əsuə fe kase unsi lə diyəndɛ əsuəə, nyalɛ ete bə busi lə lɔniyifoyifo əsuə ku bo bayimitsyuə. Nya Yesu Kristo wə ni wə Ubi eto kɔtɔ əflə lebua saa lebua lə bo əsuə kúwi.
8 Lə bɔ́tɛyi boə lebua saa əmbə lə bo əsuə, bɔ́wɛ əsuə nya bɔnnlɛ ɔnukualɛ bɔtɛyi.
9 Fɛɛ lə buləkə bo abua kasɔ butə Onantoo, wɔɔyɛ lə wə kɛnyɛtsyətsyə əsuə uyifo lesa nə lɛlɛkɛ utə bo, wuufi bo abua ɔtsyɛ bo, uflə nnya uwui lə bo.
10 Fɛɛ lə bɔni boə lebua saa mbə bo lə əsuəə, nyalɛ bútəkə Onanto sidia, nya wə ditiki əmbə lə bo əsuə.

2

Yesu Kristo Eyifo Bo Ɔwunsəkotsyuə.

1 Mɔ bebi lala, nlɛ nyamfo bɔwɔni katsyese mi bə lə bienyifo lebua. Fɛɛ lə utsyuə éyifo lebuaa, bokpé utsyuə wə ləəńyə lə bo kɛnyɛ kalɛ Onanto lekpakpa kətə bo. Wə ni Yesu Kristo wə ni ɔsɛɛ əmə.
2 Nya Kristo kosate ni nwə əsuə Onanto laayɛ kefi bo abua katsyɛ bo. Inni bo mate eto ale ete woefi katsyɛ, bomu kawunsiə kenke eto betidi eto ale.
3 Lə butsyue Onanto eto afi kotoo, eté bə buyi wə.
4 Lə utsyuə lə bɔtɛyi nkə, “Nyi wə,” fɛɛ woenyifo lə wə afi əsuəə, utsyuə əmfo eyifo odia. Nya ɔnukualɛ saa əmbə lə wə.
5 Fɛɛ utsyuə saa ke leetsyue wə ditiki koto, wə lelabi itə Onanto ni nə lɛflɔ nɛ. Bitə lə ntɛyi mi kase boate boə buyifo bani ku Onanto nya ni benkə,
6 utsyuə saa ke laatɛyi nkə uyifo ɔni ku Onanto, ele bə usiə nkpə fe kase Yesu Kristo dísiə.

Ele Bə Siə Nkpe Lə Diyəndɛ Ǝsuə.

7 Mɔ balala, nnya minlɛ bɔwɔni katsyese mi enni kɔfi fɔfɔ. Bomu kɔfi koko ko nte taa kasɔ ketsyikokɔ ke. Kɔfi koko komfo eyifo nko fákanɔ taa kɔ.
8 Fɛɛ kɔfi ko minlɛ bɔwɔni kətə mi mfoo, lə sitinti kuyifo kɔfɔfɔ itsyise ko ɔnukualɛ yɛ lə Kristo ku mi tsya əsuə. Itsyise ketuntu kamə lɛ bofe nya diyəndɛ nəmə kosate fe lɛlɛ buyəndɛ.
9 Nya utsyuə saa ke laatɛyi nkə okpé lə diyəndɛ nəmə əsuə fɛ weekisi wə ɔyimitsyuəə, si okpé lə ketuntu əsuə ibə ese mɔmɔ.
10 Nya utsyuə saa ke laala wə ɔyimitsyuə, kpé lə diyəndɛ əsuə, nya kulesa əmbə lə wə nə luutə bə utsyuə bamba dufə lə lebua əsuə.
11 Fɛɛ utsyuə saa wə leekisi wə ɔyimitsyuəə, kpé lə ketuntu əsuə, nya ɔnyɛ lə ke kəmiə. Nya unyi kaka ɔntɔ, itsyise ketuntu kamə ətə óba ənəmi.

12 Mɔ bebi lala, nlɛ kukue komfo bɔwɔni kətə mi
lə bete biə ɛyɛ lə Kristo əsuəə,
Onanto éfi mi abua ɔtsyɛ mi.
13 Antomə, mi minlɛ kukue komfo bɔwɔni kətə nɛ
itsyise biyi Kristo wə nsi nkpə taa kasɔ ketsyikokɔ əmə.
Nya nko əmə ke minlɛ bɔwɔni kətə mi bakosobi nɛ itsyise bítəkə Obuale əmə tsya kato.
14 Nya mi, mɔ bebi lala,
nlɛ mi kukue komfo bɔwɔni itsyise biyi Anto əmə.
Mi antomə, mi minlɛ kukue komfo bɔwɔni kətə
itsyise biyi Kristo wə nsi nkpə taa kasɔ ketsyikokɔ əmə.
Nya mi bakosobi, nlɛ kukue komfo bɔwɔni kətə
itsyise bekpé əsuəale,
nya Onanto eto ditiki nəmə nsi nkpə lə mi
nya bíkətəkə Obuale əmə kato.
15 Biemfi lelabi bitə kawunsiə kamfo nye kulesa nə nkpe lə ke, itsyise utsyuə saa ke laala kawunsiə kamfoo, anla Anto əmə.
16 Lesa saa nə ni kawunsiə kamfo eto lele ni fe asa bua nnya laalɛ utidi ɔkɔɛ, asa bua nnya betidi ləənyə nya nnya akɛ mə ɔkɔɛ ku lesa saa nə nkpe lə kawunsiə nə əsuə utidi laabesə əsuə katoo, nyamfo eto kuditsyuə mentsyi Anto əmə flɔ. Bomu nyamblɛ etsyi kawunsiə mfo.
17 Kawunsiə kamfo ku kə asa nnya laalɛ utidi ɔkɔɛɛ, əbə ɛlɛ bofe. Fɛɛ nwə leeyifo lə Onanto eto lelabi əsuəə, ebusiə nkpə lefe saa.

Mimblɛ Kenke Yi Onanto Eto Ditiki Nəmə Kosate.

18 Mɔ bebi lala, kawunsiə kamfo eto kalosəkɔ eboyo kalo! Nya fe kase bátɛyi mii, bíɔnɔ biə Kristo eto olo əmə ébubə, nya mɔmɔɔ, Kristo eto balo kpə ébubɛ bakpe. Nyaso buyi boə kawunsiə eto kalosəkɔ ebɔfi.
19 Lə sitintii, betidi bamfo əmbə lə bo ditsyukpa nəmfo əsuə, nyaso bábɔ bo lə nti nɛ. Lə bo betidi kosate benii, eni besi bakpé lə bo nti. Fɛɛ mə budu lə bo nti lɛ bote nkə mə nti eto kuutsyuə menyifo bo ole.
20 Fɛ mii, Kristo éfi Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nəmə ókpé mi lə əsuə, nya mimblɛ kenke nyi ɔnukualɛ eto ditiki nəmə.
21 Inni lə kase binnyi ɔnukualɛ əmə eso minlɛ Ditiki Sɛɛ nəmfo bɔwɔni katsyese mi, bomu se binyi ni eso. Nya binyi tsya biə sidia saa eni Ditiki Sɛɛ nəmə.
22 Nya owoe ni odia əmə? Odia əmə ni nwə lɛni nkə Yesu eni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyə. Utidi əmfo eto okle tututu ni Kristo eto olo nɛ. Nya wə ni nwə lɛni Onanto ku wə Ubi əmə nɛ.
23 Itsyise nwə ke lɛni Ubi əmfo áni Anto əmə tsya. Nwə ke léfo Ubi əmə ɔ́nɔɔ, áfo Anto əmə tsya.
24 Bebe kukɔnɔ biə ditiki nə béfo idu taa kasɔ ketsyikokɔ eyo mɔmɔɔ, edufə mi lə akɔɛsi kenke. Nya lə bɛlɛ nnya kukɔnɔɔ, nyalɛ biusiə nkpə lə Ubi əmə ku Anto əmə eto lɔniyifoyifo əsuə lefe saa.
25 Nya nkpə manlo bomfo ni kɛnyɛ ka Kristo dítsyə nkə wuufi utə bo nɛ.
26 Nlɛ nyamfo bɔwɔni kətə mi itsyi lə betidi ba loola bə baawɛ mi bakpé eso.
27 Fɛ mimii, Kristo eto Lɛwɔnɔ nə ókpo lə mi əsuəə, áfo disiə lə mi əsuə kenke. Lə nyasoo, yensife bə kuutsyuə saa lə usi ote mi kulesa bio. Itsyise wə Lɛwɔnɔ nəmə aate mi lesa saa. Nya asa nnya diate eyifo ɔnukualɛ nya sidia saa ləmbə nnya əsuə. Nyaso bitsyue koto lesa nə Lɛwɔnɔ nəmə léte mi lə bisiə lə lɔniyifoyifo ku Kristo əsuə.
28 Nko ini nɛ, mɔ bebi lala, biyifo lɔni ku Kristo bə lə lefe nə ɔɔbɔ ubəə, biofo bɔbɔ kəńyə lə wə ənəmi ku utu wuee kofanimante lə Diyi nəmə əsuə.
29 Lə biyi biə Kristo eyifo ɔsɛɛ, ele bə befo bɛnɔ biə utsyuə saa wə leeyifo asa lə kusu sɛɛ əsuə, eyifo Onanto eto ubi.

3

Buyifo Onanto Eto Bebi.

1 Bebe kase sɔ̃ɔ̃ Anto Onanto laala bomba léfo Yesu bɔ́nɔɔ. Nyaso waakpadi bo nkə wə bebi nɛ. Nya boyifo Onanto eto bebi sitinti. Nnya eso kawunsiə eto betidi lenyi bo ni bənkə, benyi Onanto.
2 Mɔ bayimi lala, mɔmɔɔ, buyifo Onanto eto bebi. Fɛɛ betidi ba eto okle buubə bofiani, Onanto mənləkə óte bo

tɔ. Fɛɛ buyi buə lefe nə Kristo luubəə, buutsyə fe wə ke seka. Itsyise buunyə wə fe kase unte sitinti.
3 Nya utsyuə saa ke nkpe kusubebe komfo lə Kristo əsuəə, aalɔ wə əsuə kətsyəsə kɛnkɛ fe kase Kristo tsya diyifo kɛnkɛ.
4 Utsyuə saa ke leeyifo lebua, aata Onanto eto kɔfi kebu. Itsyise lebua eyifo Onanto eto kɔfi bota kebu.
5 Nya biyi biə bubə Kristo díbə nkə lə uləkə bo utsyiko lə lebuayifoyifo əsuə. Nya wəə, lebua saa əmbə lə wə əsuə.
6 Nyaso utsyuə saa ke nsi nkpə lə Kristo əsuəə, ənsiə nkpə keyifo lebua. Fɛɛ utsyuə saa ke ləəsiə nkpə keyifo lebua, lə bote nkə wənnyə tɔ Kristo, nya taa mɔmɔ kulaa tsya wante wə tɔ.
7 Mɔ bebi lalaa, biəntə lə kuutsyuə saa lə ɔwɛ mi okpé. Utsyuə saa ke leeyifo asa lə kusu sɛɛ əsuəə, wə ni ɔsɛɛ fe kase Kristo diyifo ɔsɛɛ nɛ.
8 Utsyuə saa ke nsi nkpə lə lebua əsuəə, eyifo Obonsam eto ole. Itsyise Obonsam éyifo lebua taa kasɔ ketsyikokɔ kamə ke. Nyamfo eso Onanto eto Ubi díbə kawunsiə nɛ nkə lə obiasə Obonsam eto eyifosa bua nyamə.
9 Utsyuə saa ke ni Onanto eto ubii, ənsiə nkpə keyifo lebua. Itsyise Onanto eto ditsyəbi kpé lə wə. Wəmbofo busiə keyifo lebua se Onanto ni wə Anto eso.
10 Letekɛkɛ nə nkpe lə Onanto eto bebi ku Obonsam eto bebi nti ni bə, utsyuə saa wə ke leenyifo kasɛɛ nye waanla wə ɔyimitsyuəə, eni Onanto eto ubi.

Bela Bətsyuə.

11 Kɛnyɛ ka bɛnɔ taa kasɔ ketsyikokɔ ni bənkə, ele bə bola bətsyuə.
12 Yanle bə butsyə fe Kain, nwə didi Obonsam eto ubi, nya ólo wə ɔyimisani. Nya beso Kain lelo wə? Ólo wə itsyise wə Kain eto eyifosa mányɛ lə kusu sɛɛ əsuə nya wə ɔyimisani eto eyifosa áyɛ lə kusu sɛɛ əsuə eso.
13 Nyaso, mɔ bayimi, yenyifo mi naa lə kawunsiə eto betidi ekisi mi.
14 Buyi boə bɔ́bɔ lə ukpe kəmiə bubə busi lə nkpə əsuə. Buyi nko itsyise boala bo bayimitsyuə. Utsyuə saa wə laanla wə ɔyimitsyuə si nkpə lə ukpe eto əsuəale kəmiə.
15 Utsyuə saa ke leekisi wə ɔyimitsyuə, uyifo uwudifɔ. Nya mi kosate yi biə uwudifɔ saa əmbə nkpə manlo lə wə.
16 Ɛyɛ lə nyamfo əsuəə, nya bunyi lesa nə ni lelabi nɛ, nya nnya ni bə Kristo éfi wə nkpə útə lə bo disi. Nyaso ele bə bo tsya fi bo nkpə butə lə bo bayimitsyuə eto disi.
17 Lə utsyuə wə nkpe kɔnikalende ənyə nkə lesa ahiã wə ɔyimitsyuə fɛ wánwunsəko wə bomu útsyi kama ókpé wəə, ntsyə woofo bɔtɛyi nkə woala Onanto?
18 Mɔ bebi lala, biəntə lə buləkə lelabi bote lə kɛnyɛ fufu eto etiki əsuə ete. Bomu bitə lə ɛyɛ lə bətsyuə bɔwunsəko lə sitinti əsuə.
19 Ɛyɛ lə nyamfo əsuəə, boote boə buyifo ɔnukualɛ əmə eto bale, nya buunyə kənyəkɔ lə Onanto eto ənəmi.
20 Lə bo akɔɛsi alo bo dikpi kulaa tsyaa, buyi boə Onanto amɔ oso bo akɔɛsi, nya unyi lesa saa.
21 Nyaso, mɔ bayimi lala, lə bo akɔɛsi manlo bo dikpii, bokpe kənyəkɔ ku nkɛale lə Onanto eto ənəmi.
22 Boafo lesa nə boatɔ ketsyiko lə wə ɔflɔ itsyise boetsyue wə afi nyamə koto nya boeyifo lə wə lelabi əsuə.
23 Kɔfi ko ókpe bo ni nkə bofo wə ubi Yesu Kristo bɔnɔ lə bola bətsyuə fe kase Kristo lɛtɔ utsyiko bo ɔflɔ.
24 Utsyuə saa ke leetsyue Onanto eto kɔfi koto əsiə nkpə lə lɔniyifoyifo əsuə ku Onanto, nya Onanto tsya ləəsiəko wə. Nya lə Lɛwɔnɔ nə Onanto dífi útə bo esoo, buyi boə Onanto si ko bo.

4

Beto Lɛwɔnɔ Saa Bebe.

1 Mɔ bayimi lala, biamfo utsyuə saa wə laatɛyi nkə Onanto eto Lɛwɔnɔ si lə wə bɛnɔ. Bomu beto mə bebe lə bete lə lɛwɔnɔ nəmə etsyi Onanto ɔflɔ. Itsyise bidia, bidia eto bənyɛləkətidi éboba bákpo lə kawunsiə eto kalebe saa.
2 Nya kase fɔɔyɛ ate lə lɛwɔnɔ nəmə etsyi Onanto ɔflɔ ni bə utsyuə saa laatɛyi nkə Yesu Kristo əbə kawunsiə fe

utidinini, kpé Lɛwɔnɔ nə ditsyi Onanto ɔflɔ.
3 Fɛɛ utsyuə saa ke dímamfo ɔ́nɔ nkə Yesu əbə kawunsiə kamfo fe utidininii, eto lɛwɔnɔ mentsyi Onanto ɔflɔ. Lɛwɔnɔ nə nkpe wə lə əsuə eyifo Kristo eto olo eto lɛwɔnɔ. Bɛnɔ biə lɛwɔnɔ nəmə ebubə. Nya mɔmɔɔ, díubə lekpé lə kawunsiə mfo koko.
4 Fɛɛ, mɔ bebi lala, biyifo Onanto eto bale nya bítəkə bidiabidia eto bənyɛləkətidi kato itsyise Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nə nkpe lə mii, kpé kɛnyɛale leso mba ni kawunsiə mfo eto betidi eto lɛwɔnɔ.
5 Se ini kawunsiə mfo betsyi esoo, kawunsiə mfo eto asa əsuə ete beedi etiki ketsyiko, nya mba ditsyi kawunsiə mfo leetsyue mə koto.
6 Fɛ boo, Onanto eto bale buni. Utsyuə saa wə nyi Onantoo, eetsyue bo ditiki koto, nya nwə ke leni Onanto eto olee, entsyue bo koto. Nyamfo ni kase boənyə kətsyə lekpoo, Lɛwɔnɔ nə ni ɔnukualɛ eto lele ku nə ni bidiabidia eto lele.

Nyamfo Ləələkə Onanto Eto Lelabi Kate Nɛ.

7 Mɔ bayimi lala, bitə lə bola bətsyuə. Itsyise lelabi etsyi Onanto ɔflɔ. Nya utsyuə saa wə laala utidii, eyifo Onanto eto ubi, nya unyi Onanto tsya.
8 Nya utsyuə saa ke laanla betidii, enyi Onanto. Itsyise Onanto eyifo lelabi.
9 Kusu ko Onanto lɛyɛ úləkə wə lelabi ote bo ni bə ótsyese wə Ubi lala ɔni əmə kplo lə kawunsiə, bə ɛyɛ lə wə əsuəə, lə bunyə nkpə manlo.
10 Ɛyɛ lə nyamfo əsuəə, nya bóte lesa nə ko ni lelabi nɛ. Inni lə kase boala Onanto bomu bə waala bo nya ótsyese wə Ubi nkə lə ɛyɛ wə əsuəə, lə ufi bo abua batsyɛ bo.
11 Bayimi lala, lə mmə ni kase Onanto léla boo, nyalɛ ele bə bola bo bətsyuə.
12 Kuutsyuə mənyə tɔ Onanto unyə. Fɛɛ lə boala bətsyuəə, Onanto eyifo ɔni ku bo, nya ɔflɔsə wə lelabi lə bo əsuə.
13 Buyi sitinti boə bokpé lə Onanto əsuə nya wuutsya nkpe lə bo, itsyise úfi wə Lɛwɔnɔ útə bo.
14 Búnyə nya búfi nnya bóbe letsya butə bətidi bamba boə Onanto átsyese wə Ubi nkə lə ubə ofiani Ofomfokətə itə kawunsiə kenke.
15 Lə utsyuə ələkə ote nkə Yesu eyifo Onanto eto Ubii, ete bə Onanto kpé wə əsuə nya wuutsya nkpe lə Onanto əsuə.
16 Nya bunyi nya bófo lelabi nə Onanto dífi útə bo bónɔ. Onanto eyifo lelabi, nya nwə nsi nkpə lə lelabi əsuəə, si nkpə lə lɔniyifoyifo əsuə ku Onanto nya Onanto tsya nsi nkpə lə lɔniyifoyifo əsuə ku bo.
17 Nyamfo eso ele bə lelabi flɔ lə bofo əsuə, bə lə bofo buńyə kekleke lə Lekpoyi Fɛfɛ nəmə əsuə, itsyise bo nkpəsiəsiə lə kawunsiə mfo akateko Kristo eto nle.
18 Sikpitete saa əmbə lə lelabi əsuə. Bomu lelabi nə lɛflɔ aala sikpitete katsyese kama. Nyaso nwə laate asa sikpi eto lelabi mamflɔ lelo, itsyise sikpitete ku kotonənə ayɛnko bətsyuə.
19 Boala Onanto itsyise wə leka bo bola.
20 Lə utsyuə aatɛyi nkə waala Onanto fɛ weekisi wə ɔyimitsyuə, odia uni. Itsyise utsyuə saa wə laanla wə ɔyimitsyuə wə wəənyə ku ənəmi, ntsyə woofo Onanto wə wəənnyə ku ənəmi bola?
21 Kɔfi ko Kristo dítə bo ni nkə, utsyuə saa ke laala Onanto, ele bə ola wə ɔyimitsyuə tsya.

5

Bo Bofokanɔ Ǝtəkə Kawunsiə Kato.

1 Betidi ba kenke lefo banɔ bə Yesu ni Nwə Onanto Lékpo Ɔhile Utsyəə, eyifo Onanto eto bebi. Nya utsyuə saa ke laala antoo, ala wə ubi tsya.
2 Nyaso lə boala Onanto nya boeyifo lə wə afi əsuəə, eté bo boə boala Onanto eto bebi tsya.
3 Lə buyifo lə Onanto eto afi əsuəə, ete bə boala wə. Onanto eto afi əsuə buyifoo, enni lesa nə nso ale bɔkɛ.
4 Itsyise utsyuə saa wə ni Onanto eto ubi, ətəkə kawunsiə kamfo kato. Nya boafo nyamfo buyifo ɛyɛ lə bofokanɔ əsuə.
5 Nya owoe loofo kawunsiə kato butəkə? Nwə hã te léfo ɔnɔ́ nkə Yesu ni Onanto eto ubi.

Adansiɛdidi Lə Yesu Ǝsuə.

6 Yesu Kristo ni utidi wə díbə kawunsiə
lə ntu ku kɔtɔ əsuə, nya ntu ɛyɛ lə
ntufləsəfləsə eto lekpa əsuə ku kɔtɔ ɛyɛ
lə wə ukpe əsuə. Wəəmbə lə ntu mate
əsuə, bomu lə ntu ku kɔtɔ əsuə. Nya
Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ kosate lɛ adansiɛ budi
kate nkə nyamfo eyifo sitinti, itsyise
Lɛwɔnɔ nəmə eyifo ɔnukualɛ.
7 Badansiɛ itsyə nkpe.
8 Mə ni Lɛwɔnɔ nəmə, ntu bomə ku
kɔtɔ komə. Nya mə itsyə bamə lɛ
adansiɛ ani budi.
9 Bofo utidi eto adansiɛ bɔnɔ, fɛɛ
Onanto eto adansiɛ kpé kɛnyɛale kaso,
nya wə dídi adansiɛ nyamfo itsyi lə wə
Ubi əsuə.
10 Nyaso utidi wə ke lefo Onanto eto
Ubi ɔnɔɔ, waafo asa nnya Onanto lɛtɛyi
itsyi lə wə Ubi əsuə ɔnɔ. Fɛɛ utidi wə ke
dímamfo Onanto ɔ́nɔɔ, əənyə Onanto fe
odia etsyise wámfo sedansiɛ sia údi lə
wə Ubi əsuə ɔ́nɔ
11 Nnya ɔ́tɛyi ni nkə, útə bo nkpə bo
ləmbə kalosəkɔ ɛyɛ lə wə Ubi əsuə.
12 Utsyuə saa wə léfo Onanto eto Ubi
ɔ́nɔ, nkpə bomfo éboka mi kɔni nkoko.
Fɛɛ utsyuə saa wə dímamfo Ubi əmə
ɔ́nɔɔ, embə nkpə bomfo.

Akpe Nkpe Bo Lembolo Kulefe.

13 Nlɛ kukue komfo bɔwɔnɔ kətə
mimba léfo Onanto eto Ubi əmə bɛnɔ lə
bete biə nkpə manlo éboka mi kɔni.
14 Boakpé utu, kefi ənə kətəkə lə
Onantoo əsuə boə lə bɔtɔ wə lesaatsyuə
ɛyɛ lə wə lelabi əsuəə, woanɔ nnya.
15 Waanɔ lefe nə ke bɔtɔ wə asa, nya se
bunyi nko esoo, buyi tsya boə wəətə bo
lesa nə bɔtɔ wə.
16 Lə utsyuə ənyə wə ɔyimitsyuə ɔnlɛ
lebua ditsyue nə ləənnə ukpe kaboko
buyifoo, ele bə oto ola utə Onanto wə
luutə wə nkpə. Mba leeyifo lebua nə
ləənnə ukpe kaboko eto etiki ni nyamfo
nɛ. Fɛɛ lebua ditsyuə kpe nə ləənə ukpe
kaboko. Inni lebua nəmfo eto okle eto
disi minlɛ miə bato ola.
17 Lesa saa nə lanyɛ lə kusu əsuə
buyifo eyifo lebua, fɛɛ abua ətsyuə kpé
nya ləənnə utidi kakpe lə ukpe əsuə.
18 Buyi boə utsyuə saa ke ni Onanto eto
ubii, enyifo lebua, itsyise Onanto eto Ubi
əmə aabe wə, nya obuale əmə amfo wə
kabua saa buyifo.
19 Buyi boə Onanto eto bale buni, fɛɛ
kawunsiə kenke kpé lə obuale əmə eto
əsuəale kalɔ.
20 Buyi boə Onanto eto Ubi əbə, nya
útə bɔ́nɔ asa kasɔ nya lə bote Onanto
tinti əmə. Busi nkpə lə lɔniyifoyifo ku
wə ni sitinti ku wə Ubi Yesu Kristo.
Nwəmfo ni Onanto tinti əmə, ləətə bo
nkpə manlo nɛ.
21 Nyaso, mɔ bebi lala, biləkə mi əsuə
bitsyiko lə bəfiə eto keditətə əsuə.

2 YOHANES
Yohanes Eto Kukue Nuəfə

1 Kukue komfo etsyi mi bafokanɔfɔ eto
ditsyukpa eto uninə ɔflɔ kutə fə usio wə
Onanto díləkə útə wə əsuə ku wə bebi
ba maala tinti. Enni mɔ maate laala mi,
bomu ku mba tã nyi ɔnukualɛ eto ditiki
nəmə laala mi sitinti.
2 Itsyise ɔnukualɛ eto ditiki nəmə eyi
bo lə əsuə nya diɔkɛ lə bo isu ese manlo.
3 Boanto Onanto əmə ku Yesu Kristo,
Anto eto Ubi əmə lə bənə bo kafo nya lə
bənyə bo kaminsə, bətə bo diyuə, bo
mba laala bo bətsyuə lə ɔnukualɛ nəmə
əsuə.

Bitəkəko Kristo Eto Asatete Kama.

4 Iyifo mɛ disuəyuə tinti se mínyə miə
fə bebi bətsyuə si nkpə lə ɔnukualɛ əmə
əsuə fe kase Anto əmə lɛtɔ utsyiko bo
ɔflɔ.
5 Mmə eso minlɛ kukue komfo bɔwɔni
katsyese mi, Ambe Ububutidi, bə bola
bətsyuə. Nyamfo enni kɔfi fɔfɔ minlɛ
bɔwɔni kətə mi, bomu iyifo kɔfi ko bófo
itsyi taa kasɔ ketsyikokɔ ke.
6 Lelabi eto asa nnya minlɛ mi bɔtɛyi
ni nkə ele bə buyifo lə Onanto eto kɔfi
əsuə. Nya kɔfi komfo, fe kase mimblɛ
kenke lɛnɔ idu taa kasɔ ketsyikokɔ ni
bənkə, mimblɛ siə lelabi əsuə ku mi
bətsyuə.
7 Betidi ba laawɛ betidi kpə ébɔbɔ
batsyilama kawunsiə. Mə ni betidi ba
laatɛyi bənkə Yesu Kristo məmbə
kawunsiə mfo fe utidinini seka. Nwə
laawɛ betidi əmə, eyifo Kristo eto olo.
8 Nyaso bebe mi əsuə kukɔnɔ bə nnya
bekplatsya bɛnlɛ kusu bobe kətəə,
manya, bomu bə lə binyə nnya kayofofo
ka lɛflɔ.
9 Utsyuə saa ke dímanlɛ Kristo eto
asatete nyamə lə kɔni bomu óté asa
bambaa, Onanto ensiko wə. Fɛɛ utsyuə
saa ke lɛlɛ Kristo eto asatete lə kɔni,
Anto əmə ku Ubi əmə tsya si ko wə.
10 Nyamfo esoo, lə utsyuə əbə mi ɔflɔ
nya ɔnnlɛ asateete nyamfo lə kɔnii,
biamfo wə lə mi ayo, nya biəntə wə
diyuə eto edufə.
11 Itsyise utsyuə saa wə loofo wə utə
wə diyuə eto edufəə, éyifo ani ku wə lə
wə asa buayifoyifo əsuə.

Yohanes Ákla Mə.

12 Nkpe asa kpe nya ele bə ntɛyi mi,
fɛɛ manla miə lə nwɔni nya lə kukue
əsuə ntsyese mi. Bomu nlɛ kusu bɔbɛbɛ
bə lə mbə mi ɔflɔ lə budi etiki ənəmi ku
ənəmi butə bətsyuə bə lə bo disuəyuə
nəmə lə lɛflɔ.
13 Fə ɔyimisio wə tsya Onanto díləkə
eto bebi bə bəəsiəsə fə kukɔnɔ.

3 YOHANES
Yohanes Eto Kukue Tsyəfə

1 Ɔyɛtsyuə lala Gaio, mɔ bafokanɔfɔ eto
uninə nlɛ kukue komfo bɔwɔni kətə fə.
Maala fə lə sitinti eto ditiki nəmə əsuə.
2 Mɔ ɔyɛtsyuə lala, nlɛ ola boto miə lə
lesa saa lə lɛlɛkɛ ditə fə nya lə akɛ
əsuəale. Nyi miə ite fe kase fəńyə
kekleke lə lɛwɔnɔ əsuə.
3 Nnyə disuəyuə tinti se bafokanɔfɔ eto
bayimitsyuə díbə bátɛyi mɛ kase fanlɛ
ɔnukualɛtiki nəmə kekleke lə kɔni fe
kase fálɛ ni kɔ seka ke.
4 Se mínɔ bə mɔ bebi lɛ nkpə busiə lə
ɔnukualɛtiki nəmə eto kusu əsuəə, nnyə
disuəyuə tinti.

Bafokanɔfɔ Átɛsə Gaio.

5 Mɔ ɔyɛtsyuə lala, eyifo nwə leeyifo
kasɛyifo kətə fə bayimi bafokanɔfɔ
tsyuə, lə bafɔ beni kulaa tsya.
6 Bəbə bátɛyi bafokanɔfɔ eto ditsyukpa
mfo kase fala mə. Nyaso nlɛ fə lekpakpa
lə awunsəko mə lə bakɛ mə asa nnya
loofe itə mə fe kase ińyə itə Onanto eto
keyifo bə lə besukosə mə kusu ko banyɛ
sɛtɔ.
7 Itsyise bətsyə kasɔ mə kusu bɔyɛ
kafe lə Kristo eto keyifo əsuə nya bámfo
bɔwunsəko saa betsyiko lə mba lenni
bafokanɔfɔ ɔflɔ.
8 Mmə eso ele bə bafokanɔfɔ wunsəko
betidi bamfo eto okle. Nyamfo loote bə
buyifo bani ku mə lə keyifo kətə Kristo
eto Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə.

Yohanes Edi Etiki Itsyi Lə Diotrefo Ku Demetrio Esuə.

9 Nwɔni kukuə kutsyuə ntsyese
bafokanɔfɔ eto ditsyukpa nəmə, fɛɛ
Diotrefo wə léla nkə weedi mə ɔtɔnkpe
mfó anla nkə wetsyue lesa nə maatɛyi
koto.
10 Lə mbəə, muuləkə lesa saa nə úyifo
nte, asa bua nnya ɔnlɛ bɔtɛyi lə bo əsuə
ku bidia bia waatɛyi. Fɛɛ nyamfo mənsiə
tɔ, wəəmbofo bayimi ba ni bafokanɔfɔ
ku kafo faa lə bəbə mfó. Nya weeti mba
laala bə baafo mə kusu nya waala nkə
waala mə uləkə lə bafokanɔfɔ eto
ditsyukpa nəmə nti.
11 Mɔ ɔyɛtsyuə lala, məntəkəko
lebuayifoyifo kama. Bomu təkəko
kasɛyifoyifo kama. Utsyuə saa wə leeyifo
kasɛɛ eyifo Onanto eto ole. Fɛɛ nwə
leeyifo asa buaa, mánte tɔ Onanto.
12 Utsyuə saa eedi etiki sɛɛ ketsyiko lə
Demetrio əsuə. Nya ɔnukualɛ əmə
kosate eedi etiki sɛɛ ketsyiko lə wə əsuə.
Bo əmə tsya lɛ adansiɛ budi lə wə əsuə,
nya eyi fə lesa nə boatɛyi eyifo ɔnukualɛ.

Yohanes Ákla Mə.

13 Asa kpə kpe ele bə ntɛyi fə, fɛɛ
manla miə maawɔni nnya ntsyese fə.
14 Bomu nla miə məəbə fə ɔflɔ lə lefe
kliminti əsuə nya lə budi etiki butə
bətsyuə ənəmi ku ənəmi.
15 Diyuə lə disiənko fə. Fə bayimitsyuə
lə mfo kenke bə bəəsiəsə fə kukɔnɔ.
Məəsiəsə bayimitsyuə saa kukɔnɔ.

YUDA
Kukue Ko Yuda Lɛwɔni

1 Kukue komfo etsyi mɔ, Yuda, wə ni
Yesu Kristo eto ɔtɔyɛ ku Yakobo eto
ɔyimisani ɔflɔ, itə mba Onanto lékpadi
ba nsi nkpə lə Anto Onanto eto lelabi ku
Bonamute Yesu Kristo eto bobe əsuə.
2 Onanto eto kaminsənyənyə, diyuə ku
lelabi lə disiəko mi kenke, lebé lekpe lə
mi əsuə.

Bulə Ebutu Bidiabidia Eto Bateasa.

3 Mɔ bayimitsyuə lala, iyifo mɔ lelabi
kekleke miə eni nwɔni kukue ntə mi itsyi
lə kase Onanto léfo bomblɛ lə nkpə əsuə.
Fɛɛ nsusu bamba esi búbə mɛ nkə efe bə
nwɔni kukue komfo ntə mi mlə lə mfi
nkpe mi nkɛale bə lə beta bofokanɔ eto
kusu komə disi kekleke. Bofokanɔ bo
Onanto dífi útə wə betidi lɔni kplo.
4 Itsyise betidi bətsyuə ba laante
Onanto sikpi ábiɔ bédufə lə mi nti, betidi
ba laatsyi Onanto eto lefonə nəmə
kawunisə, bə lə ekate itə mə nkpə bua
bo bensi əsuə. Betidi bamfo áni bo
Okankplɛ ɔni kplo əmə Yesu Kristo wə ni
Bonamute. Lefe kpə nə díbə lefe məə,
Awɔnisa Kɛnkɛ átɛyi itsyə dikpilolo nə
bákafo ɛyɛ lə mə asa buayifoyifo əsuə.
5 Ite bə biyi nyamfo kenke tsyaa, nsi
nla miə meedi mi etiki itsyi lə lefe nə
Onanto díləkə Israelfɔ utsyiko Egipte eto
kasɔ əsuə, nya ɔ́tsylɔsə mba dímamfo
wə bánɔ kenke.
6 Bekloma biə Onanto eto batɔnkpe ba
dímankɛ lə əsuəale nnya bətə mə kalɔɔ,
nya báni mə nsiəkɔ bo Onanto dítə mə,
nya ókle mə lə amana əsuə óto ókpe lə
ketuntu kamə kəmiə kaka úfi mə útsyə
isu eyo Diyi Kplɛ Fɛfɛ nɛ əsuə boolo mə
dikpi.
7 Bekloma Sodom ku Gomora ku kəmə
ka letsyilama mfó əsuə, ba eto betidi
díyifo fe batɔnkpe ba dísiə nkpe bua
seka ku lə sɛsɔnɔdi eto nkpesiəsiə əsuə.
Lə nnya esoo, Onanto dífi ute manlo
ótonsə mə bə lə iyifo kotonənə eto
buləkə kate eto ditsyəbi.
8 Nkomə ke betidi bamə mfo ləənyə
kələkəkate bo lətə beeyifo lebua kəńyə
lə mə əsuə eto sinə kula tsya əsuə.
Bəəńyə lə Onanto eto əsuəale əsuə nya
beedi etiki kəńyə lə kato eto asa nnya
nkpé dibu əsuə.
9 Kato eto Ɔtɔnkpe Ninə Mikael kula
tsya ménYifo nko. Lə lefe nə wə ku
Obonsam lékpe dinyəfi lə futsyə loofo
Moses eto ɔkɔ əsuəə, Mikael méntsyue
Obonsam kɛnyɛ ku aka. Bomu ɔ́tɛyi nkə,
“Bonamute lə uyənki okpe fə!”
10 Fɛɛ betidi bamfo eto oklee, lesa nə
ke eto kasɔ bannɔ koo, baaka nya
beekudi katsyese. Nya asa nnya benyi
ɛyɛ lə kolebe əsuə fe kase bebuki tsya
nyi sekaa, nnya ni lesa nə tututu
laatsylɔsə mə nə.
11 Mbɔbuɛ itə mə! Itsyise kusu ko əsuə
Kain lɛyɛɛ, ko əsuə ke mə tsya lɛyɛ nɛ.
Lə atabi esoo, mə tsya lə kənənsɛ əsuə
áyɛ lə kusu bua fe Balam ke, bátaka
bəńyə lə Onanto əsuə nya bátsylɔsɛ mə
fe Kora seka ke.
12 Lə betsya lə lɔniyifoyifo əsuə biə
biedi Bonamute eto didisaa, mə afanisa
yifoyifo aabiasə mi botsya bomə. Baate
əsuə nya beedi kemi lə kase ke baala
əsuə. Mə əsuə eto lɛlɛkəsə hã ete
baabɛbɛ. Bete fe asɔmiloku nnya laanni
ɔsɔmi nya ufiebi laasɔ nnya ketsyi
kedunko. Nya beyifo fe eyi nnya
laannwɔ lə nnya lɛwɔfe, nnya díyifo fe
béku ku keyudu bákpo lə kasɔ nya
nyamblɛ kenke díkpə ékoe. Nya bente fe
befandebi bia nlɛ botsyilama bia Onanto
lɛlɔ kalebe útsyə útə lə ketuntu eto
ketuntu əsuə itə lefe manlo.
13 Beyifo fe ufiebi wə laasɔ lə lekpo
əsuə nnya yəətə mə afanisayifoyifo
laakpɔ kabe kato fe lekpo eto efukpɔkpɔ
seka.
14 Betidi bamfo əsuə Henok wə ni
Adam eto kafo kuansele eto ubilele dídi
etiki ɔ́tɛyɛ útsyə nkə, “Bonamute ku wə
batɔnkpe kɛnkɛ akpi akpi ebubə.
15 Nya ookponko betidi ba kenke lekpo.
Ookponko betidi ba leentsyue koto lə asa
bua nnya kenke béyifo ku lə etiki bua
nnya betidi ba leentsyue wə koto mfo
dídi bəńyə lə Onanto əsuə tsya eso.”

16 Betidi bamfo eedi etiki kawɔnɔnɔ
kalo betidi bamba dikpi. Beefi nsusu lə
asa bua əsuə lə betidi əsuə nya bəətəko
mə kosate et alasa bua əsuə, kabesə əsuə
kato nya beedi etiki ku kɛnyɛ minimini
kawɛ betidi bə lə bayɛ lə nnya əsuə
bəənyə lesa nə banlɛ bɔbɛbɛ.

Bifi Mi Ǝsuə Bitəkə Lə Kristo Ǝsuə.

17 Fɛɛ mɔ bayimi, bekloma etiki nnya
Bonamute Yesu Kristo eto batɔnkpe
lɛtɛyi mi lə lefe nə léfe mmə.
18 Bátɛyi bənkə, “Lə eyi fɛfɛ əsuəə,
betidi ebɔbɔ bəbə bedi etiki bəkəmə mi
nya booyifo lesa saa nə baala lə Onanto
membukabe əsuə.”
19 Mə ni betidi ba laakpe kəsənsə lə
betidi nti, ba ini mə əsuə eto lɛlɛkɛsə ete
baabɛbɛ, nya Onanto eto Lɛwɔnɔ ləmbə
lə mə əsuə.
20 Fɛɛ mi, mɔ bayimii, bifi mi əsuə
bitəkə lə əsuəale muəmuə lə mi
bofokanɔ kɛnkɛ əsuə. Beto ola bɛyɛnko
lə Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ eto əsuəale əsuə.
21 Bifi mi əsuə bekpe lə Onanto eto
lelabi əsuə lə lefe nə bɛnlɛ kusu bobe bə
Bonamute Yesu Kristo ebunyə mi
kaminsə utə mi nkpə manlo.
22 Lə nyamfo esoo, binyə mba eto
bofokanɔ diməmuə tɔ ale kaminsə.
23 Bətsyuə ba nlɛ budufə lə ute əsuəə,
binə mə biləkə, nya bətsyuə tsyaa, binyə
mə kaminsə, tsya fɛɛ lə sikpitete əsuə.
Nya bikisi mə ditsyəbi bua nə nte fe əsuə
eto bikəlɛlɛ bia diyi ku asinsa nnya loofo
mi bobiasə.

Maato Ola Kətə Onanto Lə Mi Disi.

24 Nya wə nwə loofo mi bɔkɔbe kalɛ lə
wə ani nya biemutusə bidu bɛnɔɔ, lə
uyifo mi kɛnkɛ bə kabua saa mankɛ mi
lə əsuə, lə binyə disuəyuə lə bisu bɛbɔ lə
wə diyənde nəmə eto ənəmi.
25 Wə ni Onanto ɔni kplo wə ni bo
Ofomfokətə ɛyɛ lə Bonamute Yesu Kristo
əsuəə, diyənde, sɛkplɛ, lɛmɔ ku əsuəale
itə wə idu lə lefe nə léfe, ku mɔmɔ isu
manlo! Ibə itə.

KƎLƎKƎ KATE
Yohanes Eto Kələkə Kate Eto Kukue

1 Kukue komfo eto asa eyifo asa nnya
Onanto dítə nkə Yesu Kristo ləkə ote
beyifoyifo lə nnya ləəbə bubə lə lefe
kliminti əsuə. Kristo ətə Yohanes wə ni
wə uyifoyifo áte nyamfo lə lefe nə
ótsyese Onanto eto ɔtɔnkpe wə ɔflɔ.
2 Nya Yohanes lɛtɛyi asa nnya kenke
únyə. Nyə nyamfo ni kɛnyɛ ka ditsyi
Onanto ɔflɔ ku ɔnukualɛ eto ditiki nə
Yesu Kristo díləkə óte.
3 Disuəyuə itə nwə lookla kukue
komfo, nya disuəyuə itə betidi ba tsya
lɔɔnɔ Onanto eto katɛyikətsyə eto etiki
nyamfo nya bootsyue asa nnya báwɔni
bákpe lə kukue komfo koto. Itsyise lefe
nə əsuə asa nyamfo luubə ebɔfi.

Yohanes Ǝsiəsə Bafokanɔfɔ Eto Etsyukpa Akuanse Nya Nkpe Lə Asia Eto Lekpake Mfó.

4 Mɔ Yohanes uni lɛwɔni kukue komfo
minlɛ mi bafokanɔfɔ eto etsyukpa
akuanse nnya nkpe lə Asia eto lekpake
nəmfo botsyese.
Lefonə ku diyuə nə ditsyi Onanto wə
nsi nkpə mɔmɔ, wə dísiə taa kasɔ
ketsyikokɔ, wə nsi nlɛ bubə, lə usiəko mi
lefe nə kenke. Nko ke awɔnɔ akuanse
nnya ńyə lə Onanto eto lekankpomɛ eto
ənəmi
5 ku Yesu Kristo wə ni ɔnukualɛ
odansiɛnyə wə ni nwə Onanto létakasə
utsyiko ɔkɔmə tutɛ nya uni kasɔ mfo eto
baka kenke eto oka wə ntəkə kato eto
lefonə ku diyuə lə disiəko mi. Waala bo,
nya úləkə bo utsyiko lə bo abua əsuə ku
wə kɔtɔ.
6 Nya útsyə sekakedikɔ útə bo, úyifo
bo besumunyə lə busumu wə Onanto ku
Anto əmə. Yesu Kristo eto ale ni diyənde
ku əsuəale idu manlo isu manlo. Ibə itə.
7 Bebe! Utəkə lə asɔmiloku əsuə ɔlɛ
bubɛ!
Utsyuə saa ebunyə wə
ku mba léto wə afle kenke tsya.
Kawunsiə eto betidi kenke ebuwi
kaminsəku bembe ku binəntu lə
wə əsuə!
Ibə itə.
8 Bonamute Onanto, Ǝsuəalenyə Kenke
əmə lɛtɛyi nkə, “Mɔ ni kasɔ ketsyikokɔ
ku kaalosəkɔ, wə nkpe mɔmɔ, wə lɛkɛ
taa ketsyikokɔ, wə nsi nlɛ bubə.”

Yesu Kpe Ǝsuəale Lə Ukpe Ku Bekpenkpe Ǝsuə.

9 Mɔ Yohanes, mi ɔyimi wə dítəkəko
Yesu ku mi, nya biakpe utu kakplatsya lə
disuətsyə əsuə kənyə kanyi ka leetu mba
ni wə sekakedikɔ kamə eto bale. Béti mɛ
bakpe lə kasɔ ka ntu letsyilama baakpo
Patmos itsyise mbe Onanto eto Ditiki Sɛɛ
nəmə letsya ku ɔnukualɛ wə Yesu díləkə
óte eso.
10 Lə Bonamute eto diyi nəmə əsuəə,
Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ áyifə dísiə lə mɛ, ete
mínnɔ ɔkɔɛ wə léle bembembe fe
kakpatsyaku eto kakle lə mɔ kama eti.
11 Ɔkɔɛ əmə átɛyi nkə, “Wɔni lesa nə
fənyə ətsyə nya lə efi kukue komfo
atsyese bafokanɔfɔ eto etsyukpa nnya
nkpe lə kəmənkplɛ ekuanse kamfo. Ke
ni Efeso, Smirna, Pergamo, Tiatira,
Sardis, Filadelfia, ku Laodikea.”
12 Nya lefe nə míntsyi míwunisəmiə lə
mbe futsyə nlɛ mɛ etiki budinkoo, nnyə
sika sia eto kakandiɛyi ekuanse.
13 Nnyə lə ke nti lesa nə lele utidi eto
ditsyəbi nə nkpe awukɛntsyɛ nnya
dikulə ekpo wə lə nkpato nya seka eto
abɔsu nkle wə lə lɛkɔɛsi.
14 Wə disi eto sewɔni eflubi futututu fe
osamu eto sele nye olokotuku nya wə
ənəmi nlɛ buyənde fe ute wə nlɛ buńyə.
15 Wə nkpato lɛ buyənde fe ayiwa
nnya bələkə lə ute bási lele nya wə ɔkɔɛ
eto nnya nlɛ bɔbɔ lele ketu eto ntu bo
ditsyi koba kato bɔnlɛ boto lə ditumbu
kasɔ eto kudu.
16 Utidi əmə ákɔbe befandebi bekuanse
ɔlɛ lə wə kodiani. Nya lesiabi nyɛ nnuə
yayaya lɛbɔ dítsyi lə wə kɛnyɛ. Nya wə
ənəmi kenke nlɛ buyənde fe nkɔminti
eto kofe.
17 Se mínyə wəə, ndu nnɔ lə wə akɔ fe
utidi wə díkpe. Úfi wə kodiani útəkə mɛ
lə əsuə nya ɔ́tɛyi nkə, “Mante sikpi! Mɔ
ni Ututɛ ku Ɔfɛfɛ.
18 Mɔ ni nwə nsi nkpe nɛ! Ńkpe, fɛ
mɔmɔɔ, nsi nkpe idu isu manlo manlo.

Nkpe əsuəale lə ukpe ku bekpenkpe eto kawunsiə əsuə.
19 Nyaso wɔni asa nnya fənyə, asa nnya nkpe mɔmɔ ku nnya luubə kama tsya ətsyə.
20 Akulasa nnya nkpe lə befandebi akuanse nnya fənyə lə mɔ kodiani ku sika sia eto kakandiɛ eto keyi ekuanse kamə ni bənkə befandebi bekuanse biamə ni Onanto batɔnkpe itə bafokanɔfɔ eto etsyukpa akuanse nyamə. Nya iyi ekuanse nyamə ni etsyukpa akuanse nyamə.”

2

Kukue Ko Ɔwɔni Utə Efeso Eto Bafokanɔfɔ Eto Ditsyukpa.

1 Mfo nya ɔ́tɛyi mɔ Yohanes nkə,
“Wɔni etiki nyamfo atsyese Efeso eto bafokanɔfɔ eto ditsyukpa eto Onanto eto ɔtɔnkpe fənkə,
Mɔ, Yesu, nwə nlɛ befandebi bekuanse lə kodiani, nya ɔnlɛ bɔyɛ lə sika sia eto kakandiɛ eto keyifo ekuanse nti eto etiki ni nnya nlɛ bubə mfo nɛ.
2 Nnyi keyifo ka fékeyifo, nyi kase fákplatsya ku kase fákpe dibusə ku kase fákpe nkɛale fənyə kanyi. Nnyi miə aanla babuyifo tidi eto asa. Áto mba laakpo mə əsuə bə batɔnkpe abe, fɛɛ benni, nya fənyə fə beyifo badiantidi.
3 Nyi miə akpe dibusə nya fənyə kanyi lə mɔ disi nya ani mánlo fə.
4 Fɛɛ kabua ka minyə lə fə əsuə ni bənkə, ensi anla mɛ mɔmɔ fe kase fákala mɛ kɔ.
5 Nyaso kloma kaka fətəkə fɛ fáfankli fetsyi əsuə. Tsyi awuninsə lə ətsyə fe kase fətsyə kɔ. Nya lə tsyi awunisə lə fə abua əsuə, lə inni nko muubə ntsyi fə okandiɛ eto uyi əmə lə wə kənyəkɔ
6 Fɛɛ nnya ni fə afele ni bənkə, leekisi asa nnya Nikolatia eto betidi leeyifo fe kase mintsya leekisi nya.
7 Lə akpe atoo, nyalɛ tsyue ato lə anɔ lesa nə Lɛwɔnɔ nəmə nlɛ bafokanɔfɔ eto etsyukpa nyamə bɔtɛyi. Mba ditəkə kato, muutə mə kuyi ko ləətə nkpə ko ńyə lə Onanto eto ɔkpɔ kafo eto eyibibi ətsyuə miə bedi.”

Kukue Ko Ɔwɔni Útə Smirna Eto Bafokanɔfɔ Eto Ditsyukpa.

8 Nya ɔ́tɛyi mɛ nkə, “Wɔni kukue komfo atsyese Smirnafɔ eto bafokanɔfɔ eto Onanto eto ɔtɔnkpe fə,
Mɔ, Yesu, wə ni ututɛ ku ɔfɛfɛfɛ, wə díkpe fɛ usi ótaka útsyi ɔkɔmə úbə nkpə, nlɛ nyamfo bɔtɛyi minkə,
9 Nnyi kanyi ka bɛnlɛ bunyə ko ohiã wə bɛnlɛ bunyə. Fɛɛ lə sitinti, biyifo batabinyə. Nnyi asa bua nnya mba bə mə ni Yudafɔ fɛ benni Yudafɔɔ, laatɛyi kefi kabiasə mi. Bomu beyifo mba nkpe lə Obonsam eto ditsyukpa nti.
10 Biante kanyi saa ka biəbə bunyə sikpi. Bitsyue ato lə bənɔ. Obonsam eboto mi bətsyuə obe, utə bə beti mi bətsyuə bakpe lə aba eto diyo, biunyə kanyi itə eyi lefosi. Bidi ɔnukualɛ bitə mɛ lə ibə bə balo mi kulaa tsya, nya muutə mi nkpə manlo eto lekankpakpa fe mba dítəkə kato.
11 Lə bekpe atoo, nyalɛ bɛnɔ lesa nə Ləwɔnɔ nəmə nlɛ bafokanɔfɔ eto etsyukpa nyamə bɔtɛyi! Mba luutəkə lebua kato, embudufə lə ukpə nuəfə manlo manlo əsuə.”

Kukue Ko Ɔwɔni Útə Pergamo Eto Bafokanɔfɔ Eto Ditsyukpa.

12 Nya ɔ́tɛyi mɛ nkə, “Wɔni kukue ətə Pergamo eto bafokanɔfɔ eto ditsyukpa eto Onanto eto ɔtɔnkpe nkə,
Mɔ, Yesu, wə nkpe lesiabi nyɛ nnuə yayaya eto etiki ni nkə,
13 Nnyi kaka binsi, kaka Obonsam dítsyə wə sekakedikɔ. Befo mɛ bɛnɔ kekleke. Nya bianyani mi bofokanɔ lə mɛ lə lefe nə bálo Antipa kulaa tsya, wə didi mɔ etiki lə ɔnukualɛ eto kusu əsuə lə kaka Obonsam nsi.
14 Fɛɛ nkpe etiki sɛkɛ lə mi əsuə. Bekpé betidi bətsyuə lə mi nti ba ntekeko Balam eto asatete. Utidi əmfo ni nwə léte Balak kase ɔɔwɛ Israel bebi okpe lə lebua əsuə, nya ɔ́wɛ mə ókpe bédi lesa nə béfi bətə bəfiə kedi, nya bédi sɛsɔnɔ.

15 Nko kee, mi bətsyuə tsya ntəkəko
Nikolatiafɔ eto asatete kama.
16 Bisinkli lə mi abua kama! Lenni
nkoo, yəmbɔklɛ muubə mi ɔflɔ nya
muufi lesiabi nə nkpe mɛ lə kɛnyɛ
nkpɔnko betidi bamfó lema.
17 Lə bekpe atoo, nyalɛ bɛnɔ lesa nə
Lɛwɔnɔ nəmə nlɛ bafokanɔfɔ eto
etsyukpa nyamə bɔtɛyi. Mba ditəkə
katoo, muutə mə manna eto didisa
kulakula nəmə ditsyuə. Muutə mə
utsyuə saa tsya lebaflubia nə əsuə
báwɔni diye fɔfɔ nə kuutsyuə saa lenyi
bətəkə enso nwə hã léfo ni.”

Kukue Ko Ɔwɔni Útə Tiatira Eto Bafokanɔfɔ Eto Ditsyukpa.

18 “Wɔni kukue komfo atsyese Tiatira
eto bafokanɔfɔ eto Onanto eto ɔtɔnkpe
fənkə,
Kɛnyɛ kamfo etsyi Onanto eto Ubi
wə eto ənəmi nlɛ bunyə fe ute seka,
nya wə akpa nlɛ buyənde fe ayiwa
nnya bási ele kɛnkɛ.
19 Nyi keyifo ka feyifo. Nyi kase fala
mɛ, fə bofokanɔ lə mɛ ku fə kesumu lə
kanyinyənyə əsuə ku dibusə nə nkpe
fə, nyi miə alɛ bokplatsya mɔmɔ kaso
kɔ.
20 Fɛɛ nnya minyə ləmbə kɔnɔ lə fə
əsuə ni bənkə bítə usio wə baakpo
Isabel, wə nkə uyifo Onanto eto
unyɛləkətidi kusu ɔnlɛ asa bote mɔ
beyifoyifo, kanyansə mə kusu kedi
asɔnɔ, nya beedi edisa nnya béfi bətə
bəfiə kedi.
21 Ntə wə lefe miə ɔtsyi ɔwuninsə lə
ɔyɛ abua buyifo, fɛɛ ɔ́ni nkə wəmbɔyɛ
wə sɛsɔnɔdi.
22 Lə nnya esoo, muutə unyə kanyi lə
wə belabeke biamə əsuə nya mba laakpo
wə ebunyə kanyi sitinti. Muuyifo
nyamfo nko lə bantsyi bawuninsə bayɛ
asa bua nyamfo buyifo ku wə.
23 Moolo mba ntəkəko wə tsya lə
bafokanɔfɔ eto etsyukpa kenke tsya lə
bate bə nyifo nwə nyi utsyuə saa eto
nsusu kəmiə ku wə alasa. Moofo utsyuə
saa kayo ɛyɛ lə wə eyifosa eto kɛnyɛ.
24 Fɛɛ mi Tiatirafɔ fɛfɛ ba dímamfo
wə asatete bua nyamə, mimba
dímankase wə asatete nnya baakpo bə
Obonsam eto asakulakula nnya eto
kəmiə letsyo, bɛnɔ, mensimbutsyisə mi
bitsyike bamba saa.
25 Fɛɛ isu ese lefe nə muubə, bɛkɔbe
lesa nə bɛnlɛ kɔni kekleke bɛlɛ.
26-27 Nya mi bətsyuə ba luutəkə
lebua kato nya bɔɔlɛnko nko isu ese lə
kalosəkɔɔ, muutə mə əsuəale fe kase
mímfo mintsyiko mɔ Anto ɔflɔ. Muutə
mə əsuəale bedi seka lə ese ese əsuə,
‘Bedi seka lə mə əsuə ku kɔni ale,
baba mə besense bakpo fe kase
baaba ekplibi seka.’
28 Muutə bəyənde fe kolensiənto eto
sefandebi ke tsya.
29 Lə bekpe atoo, nyalɛ bitsyue koto
lesa nə Lɛwɔnɔ nəmə nlɛ bafokanɔfɔ
eto etsyukpa nyamə bɔtɛyi.”

3

Kukue Ko Ɔwɔni Útə Sardisfɔ Eto Bafokanɔfɔ Eto Ditsyukpa.

1 “Wɔni etiki nyamfo atsyese Sardisfɔ
eto bafokanɔfɔ eto ditsyukpa eto Onanto
eto ɔtɔnkpe fənkə,
Mɔ nwə nlɛ Onanto eto awɔnɔ
akuanse ku befandebi bekuanse lə
kɔni nlɛ bɔtɛyi nɛ.
Nyi keyifo ka fanlɛ buyifo, nyi miə
afo diye bə esi nkpə, fɛɛ ebukpə fɛ
fanyɛ!
2 Nyaso taka lə akpe əsuə nkɛale fɛ
lə ekpe alo kenke. Itsyise nyə ntsyə lekpo
miə nnya fékeyifo mamflɔ tɔ elo lə mɔ
Onanto eto ənəmi.
3 Nyaso kloma lesa nə báte fə ku lesa
nə fánɔ, tsyue nnya koto lə etsyi fə nkpə
awunisə ələkə fə əsuə lə abua əsuə. Fɛɛ
lə əmansankli atsyi awuninsəə, muubə
fə ɔflɔ fe uyu seka, nya fəmbote lefe nə
muubə.
4 Fɛɛ betidi esiani lə mi nti lə Sardis
ebu ba dímanansə tɔ mə awu. Bookpe
awu flubia bətəkəko mɛ, itsyise mə
dińyə itə bə beyifo mɔ bale.
5 Utsyuə saa ke luutəkə lebua kato,
okpe awu flubia fe mə kee, membuləkə
wə aye lə mba nsi nkpə eto kukue komə
kafo. Muudi wə adansiɛ lə mɔ Anto ku
Onanto eto batɔnkpe kenke eto ənəmi
miə uyifo mɔ bale.

6 Lə bekpe atoo, nyalɛ bitsyue koto
lesa nə Lɛwɔnɔ nlɛ bafokanɔfɔ eto
etsyukpa nyamə bɔtɛyi.”

Kukue Ko Ɔwɔni Útə Filadelfia Eto Bafokanɔfɔ Eto Ditsyukpa.

7 Lə nyamfo eto kamaa, ɔ́tɛyi mɛ nkə,
“Wɔni nyamfo atsyese Filadelfia eto
bafokanɔfɔ eto ditsyukpa eto Onanto eto
ɔtɔnkpe fənkə,

Nwəmfo eyifo ɔkɛnkɛnyə nya wə
ditiki eyifo ɔnukualɛ. Wə nlɛ Oka
David eto əsuəale eto safui sia lə ɔsini
siku sitsyuəə, kuutsyuə saa əmbə wə
loofo se buti. Nya lə uti see, kuutsyuə
saa embofo se bɔsini.

8 Nyi keyifo ka feeyifo. Nyi miə akpé
əsuəale sɛkɛ tsya, áfo mɔ asatete nya
fámani mɛ. Nsini kusu ntsyə fə sɛtɔ ko
kuutsyuə saa ləmbofo buti.

9 Lɔ abe! Betidi bətsyuə kpe ba nkpe
lə Obonsam eto ditsyukpa əsuə nya
baakpo mə əsuə bə Yudafɔ, fɛɛ benni
Yudafɔ, badia beni. Muuyifo mə bəbə
base akonki lə fə akɔ. Muutə məmblɛ te
bə maala fə.

10 Nya se bitsyue mɔ etiki koto, nya
bíńyə kekleke bínyə kanyi saa eto okloe
esoo, muuləkə mi ntsyiko lə kanyinyənyə
eto bulə kekleke eto lefe nə ləəbə bubə lə
kawunsiə kamfo əsuə ka buufi bato kasɔ
mfo eto betidi kenke babe.

11 Nlɛ bubə lə lefe kliminti əsuə.
Bɛkɔbe lesa nə bɛnlɛ lə kɔni bɛlɛ
kekleke bə kuutsyuə saa embɔlɛ lesa
nə ni mi kayofofo ofo.

12 Muuyifo nwə luutəkə kato, oseke
lə mɔ Onanto eto Disumuyo eto diyo.
Uńyə mfó lefe nə kenke nya bembudi wə
bewui kulefe. Mɔɔwɔni mɔ Onanto eto
diye ku mɔ Onanto eto umənkplɛ,
Yerusalem fɔfɔ, wə lɔɔbɔ utsyi mɔ
Onanto ɔflɔ kato ubə kasɔ ntəkə lə wə.
Mɔɔwɔni mɔ diye fɔfɔ tsya ntəkə lə wə.

13 Lə bekpe atoo, nyalɛ bɛnɔ lesa nə
Lɛwɔnɔ nlɛ bafokanɔfɔ eto etsyukpa
bɔtɛyi.”

Kukue Ko Ɔwɔni Útə Laodikea Eto Bafokanɔfɔ Eto Etsyukpa.

14 Nya usi ɔ́tɛyi mɛ nkə, “Wɔni ətə
Laodikea eto bafokanɔfɔ eto Onanto eto
ɔtɔnkpe fənkə,

Nwə ni ibə itə wə ni nwə leeyifo asa
lə kusu əsuə ku nwə laatɛyi Onanto
eto ɔnukualɛɛ, wə əsuə ɛyɛ Onanto
díyifo asa nnya kenkee, eto etiki ni bə,

15 Nyi keyifo ka féyifo nya minyi miə
əmənyuə nya famamfo ute tsya. Fɛɛ
eni nla miə yuə nye fo ute.

16 Fɛɛ se feyifo lentilenti, fəmənyuə
nye famamfo ute esoo, muutufə fə nwui
lə mɔ kɛnyɛ.

17 Aatɛyi fə, ‘Otabinyə mini, bike kpé
mɛ nya kulesa manhiã mɛ.’ Fɛɛ enyi fə
uminsətidi ku ohiãfɔ, utidi wə dimamflɔ,
unəmba ku nwə nyɛ leyaleya feni.

18 Nyaso nlɛ fə kɔlɛ bɔlɛ minkə ya
sika sia lɛlɛkɛ, sia báyinklisə lə ute
etsyiko mɔ ɔflɔ bə lə afiani otabinyə, ya
kafia flubia lə eti bə lə ayɛ leya bɔyɛ
kakpe fə əsuə kofani. Ya ənəmi eto afa
akpo lə ənəmi lə ənyə asa kukɔnɔ.

19 Betidi ba maalaa, mə məəyənki
kakpe kənə koto nɛ. Nyaso fo ute lə
akɔse atsyi lɛkɔɛsi awunisə lə fə abua
əsuə.

20 Nɔɔ! Nńyə lə kesie nlɛ siku bɔsɔ.
Lə utsyuə anɔ mɔ ɔkɔɛ nya ɔsini mɛ
sikuu, muudufə wə diyo nya bonko wə
lookpe kɔni lə ɔkpɛ ɔni budi lesa.

21 Utsyuə saa ke lɛkpɔ utəkə lebua
kato, muutə kusu usiə lə mɔ ɔflɔ lə kaka
minsi lə mɔ lekankpomɛ əsuə, fe kase
míntəkə kato nya minsi lə mɔ Anto eto
lekankpomɛ ɔflɔ seka.

22 Lə bekpe ato, nyalɛ bɛnɔ lesa nə
Lɛwɔnɔ nəmə nlɛ bafokanɔfɔ eto
etsyukpa nyamə bɔtɛyi.”

4

Kase Banlɛ Onanto Bɔtɛsə Lə Wə Sekakedikɔ.

1 Lə lefe nəmfóo, nsi nyə buləkəkate
butsyuə nya mínyə siku sia básini bətsyə
leya lə Onanto eto.

Nya mfó mínɔ ɔkɔɛ utsyuə wə nlɛ bole
fe kakpatsyaku nsi nlɛ bufə katɛyi mɛ
nkə, “Bə kato mfo, lə nləkə nnya ləəbə
bubə kama nte fə.”

2 Lamfolamfo, Lɛwɔnɔ nəmə áyifə
dísiə lə mɛ nya mínyə lekankpomɛ
ditsyuə kato mfó nə əsuə utsyə nsi.

3 Nwə nsi lə lekankpomɛ nəmə lə
buyənde fe yaspa ku sardis eto aba nnya
lefo koya nya kɔlɛsensə ko nlɛ buyənde
fe emeralda eto leba seka létsyilama
lekankpomɛ nəmə.
4 Bétsyue akankpomɛ awosi ənuə ana
tsya nya létsyilama lekankpomɛ nəmə,
nya beninɛ fosi ənuə ana tsya ba nkpe
awuflubia, nya benti sika sia eto
akankpakpa nsi lə akpomɛ nyamə əsuə.
5 Nya ofamfa ku ɔsitoto eto kɔsɔ lɛ
bɔbɔ ketsyi lə lekankpomɛ nəmə əsuə.
Atɛ akuanse nlɛ bunyə lə lekankpomɛ
nəmə eto sɛtɔ. Nyamfo ni Onanto eto
awɔnɔ akunse nyamə nɛ.
6 Nya lekankpomɛ nəmə eto sɛtɔ akpa
wuee, fe lekpo befi ahũhuɛ beyifo.

Asayifoyifo nya nkpe nkpə, nya dikə
ənəmi kpenkpenkpe sɛtɔ ku kama, ńyə
etsyilama lekankpomɛ nəmə eto akpake
nnya ta kenke
7 Etutɛ ále tsyata. Ǝnuəfə ale ɔtrɔmu.
Ǝtsyəfə kpe ənəmi fe utidi. Nya anale ale
kɔlikpo ko nlɛ bufunini.
8 Asa nnya nkpe mfó eto əsuə saa kpe
mbamba akua akua, nya ənəmi diyi
nnya etsyilama kalebe saa, nya ɛnlɛ ese
busə lefe saa katɛyi nkə,
"Kɛnkɛ, kɛnkɛ, kɛnkɛ
ni Bonamute Onanto wə ni əsuəalenyə
lefe nə ta,
wə nsi nkpe mɔmɔ, wə dísiə taa kasɔ
ketsyikokɔ,
wə nsi nlɛ bubə."
9 Asa nnya nsi nkpe mfó eese atɛsɛ, dibu
ku lɛninsɔ eto ese itə nwə nsi lə
lekankpomɛ əsuə wə nsi nkpə lefe saa
isu lefe saa.
10 Lə beyifo nkoo, beninə fosi ənuə ənə
bamə aataka kakpoo kasɔ lə nwə nsi lə
lekankpomɛ eto ənəmi kesumu wə ke ni
nwə nsi nkpe itə lefe manlo manlo nya
bəələkə mə akankpakpa kətsyə lə
lekankpomɛ nəmə eto sɛtɔ kese ese
katɛyi nkə,
11 "Bonamute ku bo Onanto!
Fə dińyə itə atɛsɛ ku dibu ku əsuəale.
Itsyise fə diyifo asa nnya ta kenke,
nya fətə fə məmblə siə nkpə
bo lɛflɔ lə fə lelabi əsuə."

5

Lesamubi Nəmə Áfo Kukue Ko Bəkənə Mfó.

1 Nyamfo eto kamaa, nnyə kukue
kutsyuə ko bəkənə ko nwə nsi lə
lekankpomɛ əsuə nlɛ lə wə kodiani.
Báwɔni asa lə ko lekpake nə ku nnɛ, nya
béfi sitə eto etinsa beti ko kɛnyɛ lə akpa
akuanse.
2 Mfó mínyə Onanto eto ɔtɔnkpe kplɛ
utsyuə wə léto ɔkɔɛ bembembe ɔ́tɔ nkə,
"Owoe ni nwə dińyə utə bə ufə sitə eto
etinsa siamə lə ɔsini kukue komfo?"
3 Fɛɛ bənnyə kutsyuə saa lə kato lee
kasɔ lee lə ɔkɔmə wə loofo kukue komə
bɔsini lə obe ko kafo.
4 Nwi keku tinti se bámfo kutsyuə saa
bunyə wə díńyə utə bə umənkli ko lə
okla.
5 Mfó əmə nya beninə bamə eto ɔni
lɛtɛyi mɛ nkə, "Mensiwi keku. Bee! Yesu
wə baakpo Tsyata wə lɛbɔ utsyi lə Yuda
eto kusə, ɔkplɛnyə wə ni Oka David eto
ufluflu, wə dítəkə kato, wə dińyə utə bə
ɔsini sitə eto etinsa akpa akuanse nya
béfi béti kukue komə eto kɛnyɛ nɛ."
6 Lə nnya kamaa, nnyə Lesamubi nə
nńyə lə lekankpomɛ nəmə eto ntinti, nya
asa ana nnya nsi nkpe mfó əmə
létsyilama wə ku beninə bamə. Nya
íyifo fe bolo bálo lesamubi nəmə. Aakpɛ
akuanse ńyə ni lə disi ku ənəmi akuanse,
nya ni Onanto eto awɔnɔ akuanse nnya
bátsyese kawunsiə kamə kenke.
7 Lesamubi nəmə ésu ófo kukue ko
nwə nsi lə lekankpomɛ nəmə nlɛ lə wə
kodiani.
8 Kase ófo kukue komə́ə, asa ana nnya
nsi nkpe nyamə ku beninə fosiənuə ena
bamə ákpo kasɔ lə lesamubi nəmə eto
ənəmi. Mə utsyuə saa lɛ osanku ku sika
eto ɔkpɛ lə kɔni. Kakpɛ kamə éyi ku
lufui nnya ni Onanto eto betidi ba lefo
banɔ eto olatoto.
9 Bése kusə fɔfɔ ko nlɛ bɔtɛyi nkə,
"Aflɔ ətə bə afo kukue komə,
nya bə lə efe sitə eto etinsa ekuanse
sia nti lə kukue komə eto kɛnyɛ.
Itsyise bálo fə,
nya ɛyɛ lə fə əsuə bufi kətə kedi eto
ukpe əsuəə,

áfó betidi kpə eto disi eto kayo ətə
Onanto.
Betidi bamfo etsyi ese ese, bele bele, nsɔ
nsɔ, ku kawunsiə eto betidi kenke.
10 Éyifo mə báfiani besumunyə eto
sekakedikɔ ba leesumu bo Onanto,
nya boodi seka lə kasɔ kamfo.”
11 Nya se minsi mímbe, nnyə kato eto
batɔnkpe akpi, akpi ku awo, awo ba
ləmbə leklabii, ńyə batsyilama
lekankpomɛ nəmə ku asa ana nnya nkpe
nkpə nyamə ku beninə bamə.
12 Nya banlɛ ese busə bembembe
bənkə,
“Lesamubi nə bálo əńyə ditə bə,
lɛkɛ əsuəale, setabikɛ, kobe,
bofobuyifo,
dibu, diyənde ku atɛsə.”
13 Nya mínɔ se asa nnya kenke Onanto
díyifo nkpe kato ku kasɔ mfo, kasɔ
kəmiə ku lekpo kafo ku asa nnya kenke
nsi nkpə nlɛ ese busə katɛyi nkə,
“Nwə nsi lə lekankpomə əsuə ku
Lesamubi nəmə,
mə mbə atɛsə, dibu, diyənde ku əsuəale
idu manlo isu manlo.”
14 Nya asa ana nnya nsi nkpə léfo bátanɔ
bə, “Ibə itə.” Nya beninə bamə lékpo lə
kasɔ, nya bésumu Onanto ku Lesamubi
nəmə.

6

Lesamubi Nmə Ásini Sitə Eto Etisa Nyamə.

1 Nya mínyə se Lesamubi nəmə dífə
sitə eto etinsa tutɛ nyamə ɔ́sini kukue
komə nya mínnɔ se asa ana nnya nsi
nkpə eto ani léto ɔkɔɛ íkumi fe ofamfa
seka ɛtɛyi nkə, “Bə!”
2 Mbe, nya mínyə ɔtɔmli flubia utsyuə.
Nwə nsi lə wə lɛ sifie lə kɔni nya bətə wə
lekankpakpa ditsyuə. Úsiə lə wə nya ɔ́bɔ
fe omamanyə wə ləətəkə kato ntɔ kato
kətəkəkɔ.
3 Nnya kamaa, Lesamubi nəmə əfə
lɛsini sitə eto etinsa eto etinsa nuəfə
nyamə nya mínnɔ asa ana nnya nsi nkpə
eto unuəfə lɛtɛyi nkə, “Bə!”
4 Nya ɔtɔmini bamba wə lɛsɛ lɛbɔ úbə.
Bətə nwə ləəsiə wə əsuəale bə unə lema
oboko kawunsiə eto betidi lə balo mə
bətsyuə. Bətə wə lesiabi nyɛ nuə nə
lɛmɔ.
5 Nyamfo eto kamaa, Lesamubi nəmə
əfə sitə eto etinsa tsyəfə nyamə nti lə wə
kukue komə eto kɛnyɛ. Mfó mínɔ se asa
ana nnya nsi nkpə eto ətsyəfə lɛtɛyi nkə,
“Bə!” Nya se mímbee, nnyə ɔtɔmini naa
bamba nya nwə nsi lə wə lɛ nseni lə
kɔni.
6 Nnɔ ɔkɔɛ utsyuə wə nte fe bɔbɔ ɔ́bɔ
utsyi lə asa nnya nsi nkpə ɔflɔ wə lɛtɛyi
nkə, “Kamɔ eto ɔkpɛ tɔ itə diyi lɔni eto
kayofofo nya antabi eto ɛkpɛ itsyə ńyə
itə diyi eto kayofofo. Fɛɛ mambiasə
nnuəbi ku wain eto eyi nnya ńyə mfó!”
7 Nya kama nnya Lesamubi nəmə dífə
sitə eto etinsa nale. Nya mínɔ asa nnya
nsi nkpə eto anale didi etiki ɛtɛyi nkə,
“Bə!”
8 Lə mbe mfó, nnyə miə ɔtɔmini wə
nte fe ntɔ eto ditsyəbi nńyə. Baakpo nwə
ləəsiə lə wə bə ukpe. Nya utidi bamba
tsya təkəko wə kama baakpo ɔkɔmə.
Bətə mə əsuəale bə balo kawunsiə eto
betidi eto lekpa nale, ɛyɛ lə lema,
kukpɛnsɛ, bufi ku ɛyɛ lə bebutubuki ba
ləəmuə betidi əsuə.
9 Se Lesamubi nəmə dífə sitə eto etinsa
nɔnde, ńyə awɔnɔ ətsyuə lə kedikətəkɔ
eto ləba nəmə kalɔ, mba bálo eto awɔnɔ,
se bəbə Onanto eto leba nəmə kalɔ, mə
ni mba bálo se bábé Onanto eto Ditiki
Sɛɛ nəmə letsya nya bédi ni ɔnukualɛ
eso.
10 Awɔnɔ nyamə áfã bembebe ɛtɛyi
nkə, “Bonamute, eni əsuəalenyə kenke,
ɔkɛnkɛnyə ku ɔnukualɛnyə. Nte lefe nə
eto lefe ko, fookponko kawunsiə eto
betidi lekpo, ənə mba lélo bo koto?”
11 Bətə mə utsyuə saa awu flubia
kɛntsyɛ ókpe, nya bátɛyi mə bənkə besi
babe mə kusu sɛkɛ isu ese lefe nə eto
lefe bálo mə beyifotsyuə ku mə bayimi
eto sitiditu kenke balosə fe kase bálo mə
tsya.
12 Lə nyamfo eto kamaa, nnyə se
Lesamubi nəmə difə sitə eto etinsa lə
lekpa kuande əsuə, kawunsiə kenke
étinkə kekleke, nya kofe lɛyɛ bofa nya
lesa saa lena sũũ fe kafia na, nya
kofande lɛsɛ həə fe kɔtɔ.

13 Befandebi, álo bitsyi kato bibə bɛsɔ
kasɔ fe kase eyibibi mambemambe laalo
kakpo lə kasɔ lə ufiebi asɔ kekleke.
14 Difule ánya lamfolamfo fe kase
bəəkənə kukue seka nya kɔtini saa ku
kasɔ ka ntu letsyilama lɛnyi lə nyənkɔ.
15 Mfó nya kawunsiə eto baka, Aba
bamamanyə ninə, batabinyə ku
bəsuəalenyə, ku betidi ba kenke,
ndomufɔ ku mba nsi lə mə əsuə əsuə,
difi mə əsuə bákula lə əbiəku ku abanse
kalɔ ku lə atini əsuə.
16 Báfa bákpadi atini ku abanse bə,
"Beba bekpo bo lə əsuə biti bo bekpe
itsyi lə nwə nsi lə lekankpomɛ eto ənəmi
ku lə Lesamubi nəmə eto lɛblɔfi eto
ənəmi.
17 Itsyise Onanto ku Lesamubi bamə
eto ləblɔfi eto diyi nəmə eboyo! Nya
owoe loofo bunyə lə nnya ənəmi?"

7

Únyə Israel Eto Betidi Kɔkpi Lofa Betidi Fosi Ana Betidi Ena.

1 Lə nyamfo eto kamaa, ńnyə Onanto
eto batɔnkpe ena bətsyuə ba nyə lə
kawunsiə eto esi ana nyamə ba lɛkɔbe
kefiebi ənə kamə banlɛ, beti kefiebi
kamə bə kayɛ bɔsɔ lə kasɔ, lə lekpo nye
lə eyi əsuə.
2 Nya minsi minyə Onanto eto ɔtɔnkpe
bamba wə lɛbɔ utsyi lə kofekatokɔ ɔnlɛ
kato bobe, nya Onanto wə nsi nkpə eto
lekpotsyəsa ntəkə lə wə. Onanto ditə
əsuəale nkə beyifo lesafimfi kasɔ ku
lekpo,
3 nya ɔ́tɛyi nkə, "Bienyifo lesafimfi
kasɔ, lekpo nye eyi saa, isu eyo lefe nə
buufi sitə eto etinsa butsyə Onanto eto
beyifoyifo eto nto lekpo."
4 Nya bátɛyi mɛ bənkə betidi ba béfi
Onanto eto sitə eto etinsa bətsyə lekpo lə
mə nto eto leklabi ebuyifo betidi akpi
kolofa awosi ana ana (144,000). Betidi
bamfo étsyi Israel eto lefosi mfo nuə
kafo.
5-8 Betidi lefosi akpi ənuə étsyi Israel eto
kafo əsuə. Mə ni
Yuda, Ruben, Gad, Aser, Naftali,
Manase, Simeon, Lewi, Isakar,
Sebulon, Yosef ku Benyamin.

9 Lə nyamfo eto kamaa, ńyə sitiditu
kplɛ ditsyuə nə eto betidi kuutsyuə
lembofo bokla! Betsyi kasɔ saa, ese saa,
bele tɛyi tɛyi saa, betidi betidi saa eto
okle, nya bənyə lə lekankpomɛ nəmə ku
Lesamubi nəmə eto ənəmi, nya bankpe
awuflubia, nya banlɛ bekabe lə ani.
10 Nya báfa ku ɔkɔɛ bembembe bátɛyi
bənkə,
"Bofokətə etsyi Boanto Onanto
wə nsi lə lekankpomɛ əsuə
ku Lesamubi nəmə ɔflɔ!"
11 Onanto eto batɔnkpe kenke bəńyə
batsyilama lekankpomɛ nəmə ku beninə
bamə ku asa ana nyamə, nya batɔnkpe
bəmə difusə ənəmii kasɔ lə lekankpomɛ
nəmə eto ənəmi, besumu Onanto,
12 katɛyi nkə,
"Ibə itə! Atɛsə, diyənde, kobe,
lɛninsɔ, dibu, əsuəale ku kakplɛkɔ
lə idi bo Onanto əmə eto ale
idu manlo isu manlo!
Ibə itə!"
13 Beninə bamə eto ɔni átɔ mɛ nkə,
"Bawoe ni betidi ba nkpe awu flubia
kɛntsyɛ mfo? Nya se bétsyi?"
14 Mfó nya mintɛyi mə miə,
"Bonamute, minnyi. Fə nyi."

Mfo nya ɔ́tɛyi mɛ nkə, "Mba mfó ni
betidi ba dínyə kanyi kekleke fɛ bábɔ
báfe. Bəflə mə awu éle futufutu lə
Lesamubi nəmə eto kɔtɔ əsuə.
15 Nyasoo,
bəəńyə lə Onanto eto lekakpomɛ nəmə
eto ənəmi
kesumu wə ketsye ku kakɔmi lə wə
Disumuyo.
Itsyise nwə nsi lə lekankpomɛ nəmə
əsuə ebota mə disi lə wə ənəmi.
16 Kukpɛnsɛ nye utukuɛ
esi əmbɔlɛ mə kulefe.
Nya kofe nye utefofo saa ensiembufi mə.
17 Itsyise Lesamubi nə nkpe lə
lekankpomɛ nəmə eto ntinti mfóo,
ebɔlɛ mə ola, obe mə.
Wookpa mə ɔyɛnko usuko kaka nkpə
eto ntu bo laayifə lefe saa nkpe.
Nya Onanto tsya lɔɔsi mə binəntu saa lə
ənəmi."

8

Lesamubi Nəmə Éfe Sitə Siamə Lə Lekpa Kuansele.

1 Se Lesamubi nəmə dífə sitə eto etinsa
sia nti lə lekpa kuansele əsuəə, ídi
kanana lə kato itə fe lebombosɔsɔ eto
kutsyə.
2 Nnya kamaa, nnyə Onanto eto
batɔnkpe ekuanse ba ləəńyə lə Onanto
eto ənəmi, nya útə mə nkpatsyaku
nkuanse.
3 Nya Onanto eto ɔtɔnkpe bamba wə
lɛlɛ sika sia eto dikplibi nə kafo baatonsə
lufui kɔnii, lɛbɔ úńyə lə leba nə əsuə
bəətə kedi ɔflɔ. Bətə wə lufui kpə bə ufi
ɔkɔ ku Onanto eto betidi ba kenke eto
olatoto əsuə lə ufi utə kedi lə sika sia eto
kedikətəkɔ eto leba nə ńyə lə
lekankpomɛ nəmə ɔflɔ.
4 Se banlɛ lufui nəmə botonsəə, ni
kuyuə ko nlɛ boto kabɔ lə dikplibi nəmə
kafo ákɔ ku Onanto eto betidi eto olatoto
ɛyɛ lə Onanto eto ɔtɔnkpe wə nńyə lə wə
ənəmi eto ani isu Onanto ɔflɔ.
5 Lə nyamfo eto kamaa, Onanto eto
ɔtɔnkpe əmə ələkə ute lə Disumuyo eto
leba nəmə əsuə úfi úyisə lufui eto
dikplibi nəmə nya úsə wə ókpo lə kasɔ
əsuə. Se úyifo nkoo, nnɔ se kato díkumi
bembembe, nya kato léto ɔsi, nya kasɔ
dítinkə.

Onanto Eto Batɔnkpe Bamə Éfe Mə Nkpatsyaku.

6 Mfó nya Onanto eto batɔnkpe
ekuanse ba nlɛ nkpatsyaku dímuə əsue
bə beefə mə nkpatsyaku bomə.
7 Onato eto ɔtɔnkpe tutɛ əmə éfe wə
kakpatsyaku. Lamfolamfo, etubankli ku
ute wə létsyaka ku kɔtɔ ábɔ ékpo lə kasɔ
nya étonsə kawunsiə eto lekpa tsyəfə,
nya eyi eto lekpa tsyəfə léto. Fɛɛ sefaa,
semblɛ kenke áto.
8 Nyamfo eto kamaa, Onanto eto
ɔtɔnkpe nuəfə tsya éfe wə kakpatsyaku.
Nya lesa nə lele kɔtini kplɛ ko nlɛ ute
bunyə lɛbɔ nya báto ko bákpe lə lekpo
kəmiə. Nya lekpo eto ntu bomə eto lekpa
tsyəfə léfiani kɔtɔ.
9 Nya akpɛ ku bebuki ba nkpe lə ntu
bomə eto lekpa tsyəfə kenke díkpe. Nya
ntu eto efue nnya ntəkə lə ntu bomə eto
lekpa tsyəfə lébia.
10 Onanto eto ɔtɔnkpe tsyəfə éfe wə
kakpatsyaku. Mfó nya sefandebi kplɛ
sitsyuə sia nlɛ ute bunyə fe lɛtɛ léfankli
sitsyi kato sídufə lə ntu bo laabɔdi ku
mbo ni ntuyifəyifə eto lekpa tsyəfə əsuə.
11 Baakpo sefandebi siamə bə
Kalokatakata. Ntu eto lekpa tsyəfə áfiani
ntu bo nkpe kalo, nya betidi kpə bətsyuə
díkpə itsyise bənə ntu bomə eso.
12 Mfó nya ɔtɔnkpe nale dífə wə
kakpatsyaku. Ítə bə kofe eto lekpa
tsyəfə, kofande eto lekpa tsyəfə ku
befandebi eto lekpa tsyəfə, nnya ətsyuə
saa eto diyənde eto lekpa tsyəfə áni. Lə
nyaso ketsye ku diyi eto lekpasə nə laakɛ
eto lekpa tsyəfə áni.
13 Lə nyamfo eto kamaa, se minyə
minlɛ bobe, ńnyə kɔlikpo kplɛ kutsyuə se
kɔnlɛ bufunini kato fanlo, kafe katɛyi ku
ɔkɔɛ bembembe katɛyi nkə, “Mbɔbɔɛ,
mbɔbɔɛ, mbɔbɔɛ məətə betidi ba luubu
besiə lə kawunsiə lə lefe nə Onanto eto
batɔnkpe fɛfɛ itsyə ba luubu luufe mə
nkpatsyaku ntsyə bomə.”

9

1 Mfó Onanto eto ɔtɔnkpe nɔnde dífe
wə kakpatsyaku. Nya mínyə sefandebi
sitsyuə ditsyi kato síbə sɛsɔ lə kasɔ, nya
béfi ukpe kəmiə eto dibiə nə lena sũũ eto
safui bətə se.
2 Sɛsini ukpe kəmiə eto dibiə kplɛ
nəmfo nya kuyuə ko nte fe ditefɛnku
əsuə kɔ́bɔ kutsyii, díti kofe eto ənəmi ku
ko diyənde itə difule kenke lena sũũ lə
kuyuə ko lɛbɔ kutsyi lə dikpəmbiə nəmə
eso.
3 Bekpese áló betsyi kuyuə komə əsuə
bəbə bákpo lə kasɔ nya Onanto dítə mə
əsuəale fe bakpoe ba laata seka.
4 Bátɛyi mə bənkə, bambiansə afanto
nye seefa nye kuyi saa enso betidi ba
Onanto dímən təkə mə leba lə mə nto.
5 Bətə bekpese bamə kusu bə bate
betidi bamə ohiã itə afa anɔ, fɛɛ banlo
mə. Lə bata utidi, yeefi fe kanyi ka
fuunyə lə okpoe ata utidi seka.
6 Lə afa anɔ nyamfo nti, bɔɔbɛbɛ ukpe
bə beekpe, fɛɛ bembunyə wə bekpe.

Boola bə beekpe, fɛɛ ukpe ebutsyetsyi udu lə mə ɔflɔ.
7 Bekpese bamə eto ditsyəbi te fe batɔmli ba léto akpatsya itə lema bɔkpɔ. Béti mə akpakpa nnya lele sika sia eto akankpakpa lə mə esi. Nya mə ənəmi lele betidi eto ənəmi.
8 Mə disi eto sewɔni ekulə fe besio eto sele, nya mə anyi lele tsyata eto ale.
9 Nya béfi asa ətsyuə nnya nte fe bitu eto awu nnya leeti lɛkɔɛsibi bákpe. Kudu ko nlɛ bɔbɔ ketsyi lə mə mbamba əsuə ale nkeke bo batɔmini ləənə kpə bo batɔmini nlɛ bunə bantɔnko lə lema.
10 Bekpese bamfo kpé kəkə ku kabé bo laata fe okpoe eto ale, nya bankpe əsuəale lə mə kəkə əsuə boofo bufi keyifo utidi lesafimfi itə afa anɔ.
11 Bakpé Oka wə nlɛ seka budi lə mə əsuə. Wə ni ɔtɔnkpe wə nsi lə ukpe eto dibiə eto kɛnyɛ mfó. Wə diye ni Abadon lə Sihibri əsuə. Nya lə Sigriki əsuə, Apolion eto kasɔ ni nwə laabiasə asa.
12 Kanyinyənyə kplɛ tutɛ ébubə káfe. Nyamfo eto kamaa, nnuə bamba si bɔlɛ bubə.
13 Nnya kama, nya Onanto eto ɔtɔnkpe kuande dífə wə kakpatsyaku. Nya mínɔ se ɔkɔɛ utsyuə lɛbɔ utsyi lə sika sia eto Disumuyo eto leba nə ńyə lə Onanto eto ənəmi eto akpɔ ana nyamə əsuə.
14 Ɔkɔɛ əmə átɛyi Onanto eto ɔtɔnkpe kuande əmə nkə, “Benyankli batɔnkpe ena ba bákle bətsyə lə Ketukplɛ Frate ɔflɔ!”
15 Mfo báyankli batɔnkpe ena bamə. Bálɔ mə bətsyə nya bəmuə əsuə itə lebombosɔsɔ nəmə, diyi nənə, kofa komə ku lɛlɛ nəmə bəmuə əsuə bətsyə lə balo kawunsiə eto betidi kenke eto lekpa tsyəfə.
16 Bátɛyi mɛ bə bamamanyə ba nsi lə batɔmli dimuə əsuə bənyə itə lema bɔkpɔ eto utu. Beyifo awo alofa ənuə.
17 Nya lə ənətətə eto kələkəkate eto bunyə əsuəə, nnyə batɔmli bamə ku mba nsi lə mə əsuə. Bakpe lɛkɔɛsibi eto bitu eti awu nya nlɛ buyənde fe ute eto lɛsɛbi seka ku safir eto leba eto diyəndebi ku ətsyuə lɛsɛ fe dikusɛmfɔ eto kasiakɔ seka. Batɔmli bamə eto esi eyifo fe tsyata eto disi seka, nya ute kuyuə ku ute ku etenkli eto aba nlɛ bɔbɔ ketsyiko lə mə nnyɛ.
18 Nya kanyinyənyə eto akpa ətsyə nyamfo, ini ute, kuyuə ku ute eto leba nə ditsyi lə batɔmli bamfo eto nnyɛ lelo kawunsiɛ eto betidi eto lekpa tsyəfə kenke.
19 Batɔmli eto əsuəale nyamfo ábɔ itsyi lə mə nnyɛ ku mə kəkə əsuə. Nya mə kəkə eyifo fe bawa ku esi nnya beefi keyifo betidi asafimfi.
20 Betidi fɛfɛ ba kenke dímenkpe ɛyɛ lə kanyi kamə əsuəə, ménsinkle lə asa nnya mə kosate dífi ani béyifo eto busumu kama. Bénsinkli lə awɔnɔ bua, sika sia ku sika flubia, bitu sia, abambi ku eyi nnya báwoe, nnya ləənnyə, laanyɛ nye laannɔ eto busumu kama.
21 Bántsyi bawuninsə lə mə betidilolo, asabɔtɔkanɔ, sɛsɔnɔdi ku mə kuyu əsuə.

10

Onanto Eto Ɔtɔnkpe Lɛ Kukue Kɛkɛ Kutsyuə.

1 Nnya kamaa, nnyə Onanto eto ɔtɔnkpe kplɛ utsyuə wə lɛyifə utsyi kato úbə kasɔ. Okpe lə difule əsuə nya kɔlɛsensə letsyilama wə lə disi. Wə ənəmi lɛ buyənde fe kofe seka nya wə akpa nte fe ute eto ala nnya ńyə kasɔ.
2 Ɔlɛ kukue kɛkɛ kutsyuə ko básini lə kɔni. Úfi wə kodianikpa útəkə lə lekpo əsuə, nya úfi wə kəmənikpa útəkə lə kasɔ əsuə.
3 Mfo nya óto ɔkɔɛ bembembe fe tsyata seka. Nya se ófã nkoo, bánɔ bukumi sekuanse eto ɔkuɛ kato.
4 Lefe nə mínɔ bukumi bomfoo, nla lə nwɔni asa nnya mínɔ ntsyə. Fɛɛ nnɔ ɔkɔɛ utsyuə wə lɛbɔ utsyi kato lɛtɛyi nkə, “Ti akulasa nnya bukumi sekuanse siamə lɛtɛyi ətsyə, manwɔni nnya ətsyə.”
5 Ete mínyə Onanto eto ɔtɔnkpe wə nńyə lə kasɔ ku lekpo əsuə lébesə wə kodiani kato.
6 Nya óka ntamu lə Onanto wə nsi nkpə lefe saa, wə díyifo kato ku nnya nkpe kasɔ mfo ku asa nnya nkpe lə ke, lekpo ku asa nnya nkpe lə ni eto diye

əsuə ɔ́tɛyi nkə, “Lefe biasəbiasə saa ensibə.
7 Nya lə ɔtɔnkpe kuansele əmə efe wə kakpatsyaku koo, ete Onanto eto ketsyue kulakula ka bábe letsya bətə wə bənyɛləkətidi ba ni wə beyifoyifo ebubə itə.”
8 Lə nnya kamaa, ɔkɔɛ wə ditsyi kato dídinko mɛ etiki esi ɔ́tɛyi mɛ nkə, “Su afo kukue kɛkɛ ko básini bətsyə nkpe lə Onanto eto ɔtɔnkpe wə nńyə lə lekpo ku kasɔ əsuə eto kɔni.”
9 Mfó nya mínsu ɔtɔnkpe əmə ɔflɔ nya míntɛyi wə minkə ufi kukue kɛkɛ komɛ utə mɛ. Ɔ́tɛyi mɛ nkə, “Fo lə ayimi ko. Kɔɔkɛ kalo lə fə kafo, fɛɛ lə kɛnyɛ kɔɔkɛ kamini fe bablɔ seka.”
10 Mmfo kukue kɛkɛ komə lə wə kɔni, nya míyimi ko, nya kɔkɛ kamuni fe bablɔ lə mɔ kɛnyɛ. Fɛɛ lefe nə mímmini ko mínlosəə, kɔkɛ kalo lə mɔ kafo kəmiə.
11 Lə nnya kamaa, ɔtɔnkpe əmə átɛyi mɛ nkə, “Ele bə esi abe Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə letsya ətə ese kpə, betidi kpə, bele bele ku baka kpə.”

11

Onanto Ǝtə Bənyɛləkətidi Inuə Ǝsuəale.

1 Nyamfo eto kamaa, Onanto éfi uyi wə lele nwə beefi kesusu asa utə mɛ. Nya ɔ́tɛyi mɛ nkə, “Su esusu mɔ kedikətəkɔ ku leba nə əsuə bəətə kedi ku lə akla betidi ba nlɛ busumu lə kedikətekɔ mfó.
2 Fɛɛ mensusu diyo nəmə eto lekpata, itsyise béfi mfo bətə mba lenni Yudafɔ. Mə ləəbə botaka kəńyə lə umə kɛnkɛ əmə əsuə itə afa fosi ana afa ənuə.
3 Mootsyese mɔ badansiɛ inuə ba lɔɔkɛ lə nkumfia əsuə babé mɔ Ditiki Sɛɛ nəmə letsya itə eyi kɔkpi alofa ənuə awosi akua (1,260) nyamfó.”
4 Bənyɛləkətidi inuə bamfo ni nnuəbi eto eyi ənuə ku kakandiɛyi inuə nnya ńyə lə kawunsiɛ eto Onamute eto ənəmi nɛ.
5 Lə utsyuə ala nkə weeyifo mə kabuaa, ute aabɔ ketsyi lə mə nnyɛ katsylɔsə mə. Nyaso utidi wə ke laala nkə weeyifo mə kabuaa, kusu komfo əsuə bɔɔyɛ balo wə nɛ.
6 Bakpe əsuəale baafo ɔsɔmi kusu buti bə woanni lefe nə banlɛ Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə letsya bobe. Bakpe əsuəale tsya lə etubiə kenke əsuə nya bootə bə ntu bomə fiani kɔtɔ. Bakpe əsuəale tsya bə kanyinyənyə ate ate bə lə kawunsiə kenke əsuə lə lefe nə kee baala əsuə.
7 Lefe nə ke babé Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə letsya balosəə, ubutubuki kplɛ wə lɛbɔ utsyi lə dikpembiə kplɛ nəmə ubəə, ebɔkpɔnko mə utəkə mə kato olo mə.
8 Mə əsuə eto sinə kpenkpe siamə ebolabelə obia lə umənkplɛ əmə bətəkə diye kulakula bə Egipte nye Sodom eto obia. Mfo básɔ mə Onamute lə uyikabie əsuə nɛ.
9 Lə eyi ətsyə ku kutsyə əsuəə, betidi ebutsyi ese saa ese, nlɛ saa nlɛ, bele tɛyitɛyi saa beletɛyitɛyi ku kawunsiə eto betidi ba tã bəbə babe mə bakɔ nya bəmbɔtɔnɔ bə bebikə mə.
10 Nya kaawunsiə eto betidi ebunyə disuəyuə lə betidi inuə bamfo eto ukpe eso. Booto keyudu, bətə bətsyuə asa, itsyise Onanto eto bənyɛləkətidi inuə bamfo ekpe esoo, lə kanyi kpə ka bənə baboko betidi əsuə eso.
11 Lə eyi ətsyə ku kutsyə kama, ufiebi wə ləətə nkpə ditsyi Onanto ɔflɔ əbə údufə lə mə nya bátaka bəńyə bəbə nkpə! Sikpi əmuə mba kenke dínyə mə tinti.
12 Nnya kamaa, bənyɛləkətidi inuə bamə ánɔ ɔkɔɛ utsyuə wə lɛbɔ útsyi kato wə lɛtɛyi mə nkə, “Bibə kato mfo!” Kase mə balo ńyə banlɛ mə bobee, bédufə lə lɛsɔmiloku əsuə nya dítsyi mə disuko kato.
13 Lə lefe nəmfó əsuə tututuu, kasɔ étinkə kekleke nya umə eto lekpafosile léba lékpo kasɔ muɛmuɛmuɛ, nya betidi akpi akuanse díkpe. Sikpi əmuə betidi fɛfɛ bamə nya bátɛsə Onanto wə nkpe kato eto diye!
14 Kanyinyənyə nuəfə ébubəkafe, fɛɛ kətsyəfə teke kama ɛlɛ bubə kitikpo.

Béfe Kakpatsyaku Kuansele.

15 Lə nnya kamaa, Onanto eto ɔtɔnkpe kuansele éfe wə kakpatsyaku, nya mínɔ kakɔɛ bembembe lə kato ka nlɛ bɔtɛyi nkə,

“Kawunsiə kamfo eto sekakedikɔ áfiani
Boanto Onanto ku Wə Nwə Bákpo
Ɔhile Bətsyə eto kale,
nya wuudi seka idu manlo isu
manlo!”
16 Mfó əmə nya beninə fosi ənuə ena ba
nsi lə Onanto eto ənəmi lə mə
akankpomɛ əsuə lékpo kasɔ béfusə
ənəmi nya bátɛsə Onanto
17 banlɛ bɔtɛyi bənkə,
“Bonamute wə ni əsuəalenyə kenke, wə
nkpe nya ɔkɛ!
Bɔasɔ fə ani,
itsyise éfi fə əsuəale kplɛ nyamə
nya fétsyiko seka budi.
18 Kafo ányi betidi ba dímamfo fə bánɔ.
Lefe nə ele bə ləkə fə lɛblɔfi ate
eboyo.
Lefe nə ele bə bakponko bekpenkpe
lekpo eboyo.
Lefe nəmə eboyo bə lə afo fə
bənyɛləkətidi ba ni fə beyifoyifo,
bamə kayo sɛɛ,
ku fə betidi kenke ba nkpe dibu itə
fə,
bakplɛnyə ku betidi wuewue ta
kenke.
Nya lefe eboyo bə lə atsyɔlɔsə betidi bua
ba lélo fə betidi lə kawunsiə.”
19 Básini Onanto eto kedikətəkɔ kɛnkɛ
ka kato, nya mínyə kɛnyɛklekle eto
lelaka nəmə mfó. Nya difule léto ɔsi
díńyə ute ku kudu kplɛ. Kato ékumi nya
kasɔ dítinkə nya etubankli kplɛ kpə lélo.

12

Usio Ku Kola Komə.

1 Mfo nya ayanisa ətsyuə díləkə əsuə
éte lə difule əsuə.Usio utsyuə wə nkpe
awu nnya nte fe kofe seka, díləkə əsuə
óte. Ómankli kofande uńyə nya
lekankpakpa nə béfi lefo befandebi
binuə béyifo nti wə lə disi.
2 Usio əmə lɛ kafo. Kafo kamə lɛ wə
bunə, nya se kafo nlɛ wə bunə esoo,
úkafa bembembe.
3 Ekpinsa bamba esi ɛbɔ lə difule bio!
Owa kplɛ wə nkpe sikpi, lɛsɛ, nkpe esi
akuanse ku akpɛ lefosi, nya wə disi saa
ntsyi lekankpakpa tsya lɛbɔ.
4 Úfi wə uke únə befandebi eto lekpa
tsyəfə utsyiko difule nəmə əsuə kato
ókpo lə kasɔ əsuə. Nnya kamaa, ótaka
uńyə lə usio əmə eto sɛtɔ nkə lə ole ubi
əmə koo, lə umuə wə ɔmini.
5 Nya usio əmə léle osaibi, wə luudi
seka lə kawunsiə kenke əsuə, ku situ eto
oka eto uyi. Fɛɛ Onanto eto Lɛwɔnɔ
étsyi ubi əmə údunko mlə úsuko Onanto
ku wə lekankpomɛ nəmə ɔflɔ.
6 Usio əmə étsyetsyi úsu mfim nti
kaka Onanto lɛlɔ kəsiəkɔ utsyə wə, kaka
bɔɔlɛ wə ola itə eyi kɔkpi kɔni eyi alofa
ənuə eyi fosiakua (1,260).
7 Mfo nya lema díbə lə kato. Nya
Onanto eto ɔtɔnkpe ninə kenke wə
baakpo Mikael lɛtɔnko Onanto eto
batɔnkpe bátaka lema lə owa kplɛ ku wə
batɔnkpe bamə əsuə nya batsyaka lema.
8 Bətəkə owa kplɛ ku wə batɔnkpe
bamə kato, nya bénsitə wə ku wə
batɔnkpe bamə kusu bə bəsiə lə kato
mfó bio.
9 Bála owa kplɛ əmə bələkə lə kato
mfó. Wə ni owa koko kplɛ əmə baakpo
olo əmə nye Obonsam nɛ, wə lɛwɛ
kawunsiə kenke okpe nɛ. Nya bála wə ku
wə batɔnkpe kenke bátsyese kasɔ mfo.
10 Nyamfo eto kamaa, nya mínɔ ɔkɔɛ
kplɛ utsyuə lə kato nlɛ bɔtɛyi nkə,
“Mɔmɔɔ, Onanto eto bofokətə utidi
ebubə!
Onanto eto əsuəale ku sekadidi
ebubə.
Wuuləkə wə Nwə Onanto Lékpo
Ɔhile Utsyə eto əsuəale ote.
Itsyise bələkə nwə díkala bo bayimi
kɛnyɛ ketsye ku kakɔmi kətə
Onanto báto bákpe itsyi kato.
11 Bətəkə wə kato ɛyɛ lə
Lesamubi nəmə eto kɔtɔ
ku ɔnukualɛtiki nnya əsuə bábe
letsya.
Itsyise bátɔnɔ faa bə bookpe
nya béfi mə nkpə bətə fe keditətə
seka.
12 Nyaso binyə disuəyuə
mimba nkpe kato mfo!
Fɛɛ məətə kasɔ ku lekpo mbɔbɔɛ!
Itsyise Obonsam áyifə úbə mi ɔflɔ ku
lɛblɔfi.
Itsyise uyi nkə lefe sɛkɛ hã dibu itə
wə.”

13 Se owa kplɛ əmə dínyə utsyə lekpo
nkə bála wə báto bakpe lə kasɔ mfóo, ɔ́ti
usio wə léle osaibi əmə kama.
14 Nya béfi kɔlikpo eto mbaba kplɛ nuə
bətə wə lə ufunini usu kaka wɔɔkɛ lə
mfiminti kaka bɔɔlɛ wə ola itə alɛ ətsyə
ku kutsyə bə lə ɔbɔ ofe lə owa kplɛ əmə
eto ani.
15 Lə nnya kamaa, owa kplɛ əmə ala
ntu kpenkpenkpe ntsyuə bə lə bɔbɔdi fe
ketu kplɛ busu butsyi usio əmə budunko.
16 Fɛɛ kasɔ áfo kətə usio əmə nya
kéminkli kɛnyɛ kámini ntu boə kenke
owa kplɛ əmə léla.
17 Ete owa kplɛ əmə dínyə ɔblɔ kekleke
ókpe usio əmə, nya údu úsu nkə weesu
ɔkpɔnko usio əmə eto befluflu ba díbu
ba leetsyue Onanto eto etiki koto nya
báfo ɔnukualɛ wə bələkə bate mə lə Yesu
əsuə bánɔ.
18 Nya owa kplɛ əmə díńyə lə lekpo
kɛnyɛ mfó.

13

Yohanes Ǝnyə Bebutubuki Bua Inuə.

1 Nyamfo eto kamaa, nnyə ubutubuki
utsyuə nlɛ bɔbɔ ketsyi lekpo kəmiə.
Okpe esi akuanse ku aakpɛ lefosi.
Lɛɛkpɛ saa tsyi lekankpakpa. Nya
báwɔni mbusiotiki nnya ńyə lə Onanto
əsuə bətəkə lə wə disi saa əsuə.
2 Ubutubuki əmə ale ɔkplɛle, nya wə
akpa te fe ukiti eto ale, nya wə kɛnyɛ te
fe tsyata eto kale. Owa kplɛ əmə éfi wə
kosate eto əsuəale, wə lekankpomɛ ku
wə sekadidi eto əsuəale kplɛ nyamə útə
ubuki əmfo.
3 Ubutubuki əmə eto disi lɔni te fenkə
léfo dikpemfabe kekleke ditsyuə, fɛɛ
lefabe nəmə ébukpe. Nyamfo éyifo
kawunsiə eto betidi kenke naa, nya
bətəkəko ubutubuki əmə kama.
4 Betidi ésumu owa kplɛ əmə, itsyise
kúfi ko əsuəale kútə ubutubuki əmfo.
Bémusu ubuki əmə bátɛyi bənkə, “Owoe
nte fe ubutubuki əmfo? Nya owoe loofo
wə bɔkpɔnko?”

5 Bətə ubutubuki əmə əsuəale údi
emutiki nya lə Onanto əsuə, nya ditə
únyə əsuəale itə afa fosi ana afa ənuə.

6 Útsyiko Onanto eto diye, wə kəsiəkɔ
ku betidi ba kenke nsi lə wə ɔflɔ kato
bukudi.
7 Bətə wə kusu bə ɔkpɔnko Onanto eto
betidi lə utəkə mə kato, nya besi bətə wə
əsuəale lə ese saa ese, betidi saa betidi,
bele saa bele ku kafo saa kafo əsuə.
8 Nya betidi ba kenke nsi lə kasɔ mfo
ebusumu wə enso betidi ba hã eto aye
báwɔni fɛ béyifo kawunsiə bákpe lə
nkpə eto kukue ko ni Lesamubi nə bálo
eto bale.
9 Nwə ato nkpee, lə ɔnɔ.

10 Utidi wə ele bə bəmuə,
boomuə wə.
Nya nwə tsya ele bə balo ku lesiabi tsyaa,
ele bə balo wə nko.
Nyamfo esoo, mi Onanto eto betidi, ele
bə bińyə kekleke lə kanyinyənyə əsuə
nya lə bidi ɔnukualɛ bitə wə.

11 Mfo minsi mínyə ubutubuki bua
bamba wə lɛbɔ utsyi kasɔ. Ukə aakpɛ
ənuə lə disi fe lekposubi eto ale, fɛɛ údi
etiki fe owa kplɛ əmə seka.
12 Ófo əsuəale kplɛ nnya nkpe wə
utsyiko lə ututɛ əmə ɔflɔ, nya úyifo nnya
keyifo lə wə ənəmi. Útə nkə betidi ba nsi
kasɔ mfo ku ke betidi kenke lə bəsumu
ubutubuki bua tutɛ əmə wə bətəkə
dikpemfabe kekleke fɛ díkəkpə.
13 Ubutubuki nuəfə əmfo éyifo ayanisa
kplɛ. Útə ute kulaa tsya ábɔ utsyi kato
úbə kasɔ lə betidi ba kenke eto ənəmi.
14 Ɔwɛ betidi ba kenke nsi lə kasɔ lə
ayanisa nnya bətə wə kusu bə uyifo lə
ubutubuki tutɛ eto ənəmi eso. Ubuki
əmə átɛyi kawunsiə eto betidi nkə bato
ubutubuki bua wə eto disi bətəkə lefabe
ku lesiabi fɛ ɔkɛ nkpə eto ditsyəbi lə befi
bakpe wə dibu.
15 Bətə bə ubutubuki bua nuəfə əmə
nkpe əsuəale mfoo, wɔnɔ nkpə okpo lə
ubukitonto tutɛ əmə əsuə bə lə ofo etiki
budi nya lə utə lə balo betidi ba kenke
lembusumu wə.
16 Ubutubuki əmə ətə nkə bətəkə
betidi ba kenke, betidi wuewue ku
beninə, batabinyə ku bakombo, ndomufɔ
ku mba nsi lə mə əsuə əsuə leba lə mə
kodiani lee lə mə nto.
17 Kuutsyuə saa embofo lesa bote lee
oya lə bəntəkə wə leba nəmfo, ini

ubutubuki bua əmə eto diye nye leklabi nə nyə itə wə diye.

18 Ditiki nəmfo atɔ itə kobetete. Utsyuə saa wə laanɔ asa kasɔ bu ubutubuki bua eto leklabi nəmfo obe. Itsyise leklambi nəmfo ńyə ditə utidi eto diye. Ni leklabi ni alofa akua awosi akua akua (666).

14

Yohanes Ǝnyə Lesamubi Ku Wə Betidi.

1 Nyamfo eto kamaa, nnyə Lesamubi nəmə se dinyə lə Sion eto kɔtini əsuə. Nnyə betidi akpi kolofa awosi ana ana (144,000) ba eto nto bawɔni wə diye ku wə Anto əmə eto diye bətəkə, nya bəńyə wə lə akɔ.

2 Ete mínɔ ɔkɔɛ utsyuə wə ditsyi kato fe ntu bo nlɛ boto lə ketsyue kplɛ nye ofamfa seka bembembe. Ɔkɔɛ wə minɔ esi ole fe betidi nlɛ kasanku bɔsɔ.

3 Betidi akpi kolofa awosi ana ana bamə ńyə lə lekankpomɛ nəmə ɔflɔ, asa ana nya nsi nkpə ku beninə bamə. Balɛ kusə fɔfɔ ko mə hã lekase busə. Lə betidi kenke ntii, mə hã ni mba dinyə bofo nɛ.

4 Mə ni basani ba lɛlɛ mə əsuə kɛnkɛ betsyiko lə sɛsɔnɔdi əsuə. Mə ni mba dítəkəko Lesamubi nəmə kaka ke lɛntɔ. Mə disi báfo kayo nɛ lə betidi nti nya mə ni betidi tutɛ ba befi bətə Onanto ku Lesamubi nəmə nɛ.

5 Bantɛyi tɔ sidia bənyə, nya bənyə tɔ kabua saa lə mə əsuə bənyə.

Yohanes Ǝnyə Kato Eto Batɔnkpe Itsyə Bətsyuə.

6 Nyamfo eto kamaa, nnyə Onanto eto ɔtɔnkpe bamba utsyuə wə nlɛ bufunini kabe kato fanlofanlo ku nkpə manlo eto Ditiki Sɛɛ nəmə itə betidi ba nkpe kasɔ eto lekpake saa, ese saa, bele saa ku nsɔ saa nsɔ.

7 Ófá ɔ́tɛyi nkə, “Bibu Onanto lə bɛtɛsə wə sɛkplɛ siamə! Itsyise lefe éboyo bə okponko kawunsiə kenke lekpo. Bisumu wəə diyifo kato ku kasɔ, lekpo ku ntu bo laayifə saa eto okle!”

8 Onato eto ɔtɔnkpe nuəfə ətəkəko ututɛ nya ɔnlɛ bɔtɛyi nkə, “Oba o-o! Babilonia wə lefo diye əmə aba sitinti! Útə betidi kenke ba díkpe nte ɛyɛ lə mə sɛsɔnɔdidi eto lebua əsuə əkpə nte fe bunə bənə mu bəkpə!”

9 Onanto eto ɔtɔnkpe tsyəfə ətəkəko betutɛ inuə kama nya ɔnlɛ bofa bembembe katɛyi nkə, “Utsyuə saa ke lusumu ubutubuki əmə ku wə awesa nyamə nya utə bətəkə leba lə wə kato nye lə wɛ kɔni,

10 ebunə Onanto eto lɛblɔfi ku wə lefonyi kekleke nəmə fe nte bo nkpe ale lɛkɔbetɔ nə béfi bákpo lə wə lɛblɔfi əsuə! Boofi ute ku ute eto leba bətəkə mba diyifo nyamfo bənyə kanyi lə Onanto eto batɔnkpe kɛnkɛ ku Lesamubi nəmə eto ənəmi.

11 Ute wə nlɛ mə botonsə eto kuyuə ko nlɛ bɔbɔ ketsyi lə kanyinyənyə kamɛ əsuə ebukabe kato idu manlo isu manlo. Nya lefe saa, ketsye ku kakɔmii, betidi ba dísumu ubutubuki əmə ku wɛ awesa ku mba əsuə wə diye eto leba ntəkə embɔkɛ diyuə kulefe.

12 “Nyamfo lɛ bote nkə mba ni Onanto eto betidi nya beetsyue Onanto eto etiki koto nya báfo Yesu banɔ, ńyə kekleke lə mə kanyinyənyə əsuə.”

13 Nya mínɔ ɔkɔɛ utsyuə kato ɔnlɛ bɔtɛyi nkə, “Wɔni nyamfo ətsyə bə idu mɔmɔ ɛntɔɔ, bákpo betidi ba diyifo bani ku Bonamute fɛ békpe atsyɔ!” Nya Lɛwɔnɔ nəmə léfo lə nnya əsuə nkə, “Ee, bootsyə ɔnwɛ lə mə nyifo əsuə. Nya boonyə mə kayofofo.”

Kawunsiə Eto Bɛkuɛnke Eto Lefodife Eboyo.

14 Nnya kamaa, nnyə asɔmiloku flubia ətsyuə, nnya əsuə lele utidi eto ditsyəbi nsi. Úti sika eto lekankpakpa lə disi nya ɔnlɛ sɛyikpɛbe sia nkpe kobe lə kɔni.

15 Mfó nya ɔtɔnkpe bamba utsyuə lɛbɔ utsyi lə Disumuyo nəmə kafo nya ófã bembembe ótsyese nwə nsi lə asɔmiloku nyamə əsuə ɔ́tɛyi nkə, “Bike biamə lefodife éboyo, nyaso fi fə sɛyikpɛbe lə afodi bidike biamə itsyise kasɔ eto bidike biamə eboyo lefodife!”

16 Nya nwə nsi lə lɛsɔmiloku nəmə əsuə lɛwunya wə sɛyikpɛbe siamə ofia nya ófodi kawunsiɛ eto bɛkuɛnke biamə kenke.

17 Nnya kama, nnyə Onanto eto
ɔtɔnkpe bamba wə lɛbɔ utsyi Onanto eto
kedikətəkɔ, nya wə tsya nlɛ sɛyikpɛbe
sia nkpe kobe.
18 Nya Onanto eto ɔtɔnkpe bamba tsya
wə nsi lə ute eto kɛnyɛ, lɛbɔ utsyi
kedikətəkɔ eto leba mfó úbə. Ɔtɔnkpe
əmfo áfã ku ɔkɔɛ bembembe ɔ́tɛyi
ɔtɔnkpe wə nlɛ sɛyikpɛbe nkə, “Fi fə
sɛyikpɛbe sia nkpe kobe lə alɛ nte eto
eyibibi nnya nkpe lə kawunsiə eto ɔkpɔ
əmə kafo, itsyise eyibibi nyamə ebobe itə
bɔlɛ.”
19 Nyaso Onanto eto ɔtɔnkpe əmə
awunya wə sɛyikpɛbe siamə ofia nya ɔlɛ
ebibi nyamə lə kawunsiə kenke ókpo lə
kaka bəəkə eyibibi eto ntu kakpo ka ni
Onanto eto lɛblɔfi kplɛ nəmə əsuə.
20 Nya béké eyibibi nyamə lə kaka
əsuə beeke eyibibi eto ntu kakpo əmə lə
umə́mflɔ, nya kɔtɔ lɛbɔ kɔ́bɔdi fe
esunkpo lofa ənu sɔ̃ɔ̃ lə dikuləbi əsuə
nya kotsyo tsya fe akpa anɔ.

15

Onanto Eto Batɔnkpe Bətsyuə Ǝnə Kanyinyənyə Fɛfɛ Báboko.

1 Nyamfo eto kamaa, nsi nnyə ənyəsa
kplɛ bamba kato nnya díyifo ənyəsa
nnya lɛkɛ ale. Nnyə Onanto eto batɔnkpe
ekuanse ba lɛkɔbe kanyinyənyə akuanse
fɛfɛ banlɛ, itsyise nnya díləkə Onanto eto
lɛblɔfi fɛfɛ éte nɛ.
2 Nya mínyə lesa nə nte fe ahuhɔɛ eto
lekpo nnya letsyaka ku nte wə lɛsɛ hee.
Nnyə betidi ba tsya díləkə ubutubuki
bua əmə ku wə asawenwe nyamə ku
nwə eto diyee, aklansa díləkə éte. Bəńyə
lə ahuhɔɛ eto lekpo nəmə nya banlɛ
kasanku ka Onanto dítə mə. 3 Nya banlɛ
Moses, Onanto eto uyifoyifo ku Lesamubi
nəmə eto kusə busə katɛyi bənkə,
“Bonamute Onanto, Ǝsuəalenyə Kenke,
ntsyə fə eyifosa lɛmɔ iyifo yanii
mmə!
Ǝse nnya kenke eto Oka,
nya fə asayifoyifo lɛflɔ nya fə etiki
diyifo ɔnukualɛ.
4 Owoe loofo buńyə fə lə ənəmi nya
wəmbote fə sikpi, O Bonamute,
nya wembufi atɛsə utə fə dinye?
Itsyise fə hã diyifo kɛnkɛ,
nya kawunsiə eto betidi kenke luubə
bətə fə dibu.
Itsyise bələkə fə asasɛ yifoyifo bate
utsyuə saa ənyə.”
5 Lə nyamfo eto kamaa, ńnyə se
Kedikətəkɔ lə kato ku kaka ni Kakɛnkɛkɔ
Kenke lə mfó lɛsini nte.
6 Nya Onanto eto batɔnkpe ekuanse ba
nlɛ kanyinyənyə akuanse nyamə lɛbɔ
betsyi lə Disumuyo nəmə. Bakpe awu
flubia nya nlɛ buyənde nya béfi sika sia
eto kekue bákle mə akɔɛsi.
7 Mfo nya asa ana nyamə nsi nkpə eto
ɔni dífi sika sia eto ekplibi akuanse nnya
díyi ku Onanto wə nsi nkpə manlo manlo
eto lɛblɔfi útə batɔnkpe ekuanse bamə.
8 Nya kuyuə ko lɛbɔ kutsyi lə Onanto
eto diyənde ku əsuəale nyamə diyi
Disumuyo nəmə kenke, nya kuutsyuə saa
mamfo Disumuyo nəmə budufə ese lefe
nə efimbi akuanse nya batɔnkpe
ekuanse bamə lébokodibə éfe.

16

Bawuninsə Onanto Eto Lɛblɔfi Eto Ɛkpɛ Ekuanse Nyamə Bákpo Lə Kawunsiə.

1 Mfó minɔ ɔkɔɛ bembembe utsyuə
lɛbɔ utsyi Disumuyo nlɛ batɔnkpe
ekuanse bamə nlɛ bɔtɛyi nkə, “Bisu
bɛwuninsə Onanto eto lɛblɔfi eto ɛkpɛ
ekuanse nyamə bekpo lə kawunsiə
əsuə!”
2 Onanto eto ɔtɔnkpe tutɛ əmə esu
ɔwuninsə wə ɔkpɛ əmə okpo lə
kawunsiə əsuə. Nyamfo ətə bə afabe nya
nkpe kɛnyɛ ale, leefi, abɔ ekpo lə mba
ubutubuki əmə eto leba ntəkə ku mba
disumu wə awenwesa.
3 Nya ɔtɔnkpe nuəfə lɛwuninsə wə
ɔkpɛ ókpo lə lekpo əsuə, nya ntu bomə
lɛtsyi bɔwuninsə bofiani fe betidi
kpenkpe eto kɔtɔ seka, itə bə asa nnya
nkpe nkpə lə lekpo nəmə kenke ekpe.
4 Nya ɔtɔnkpe tsyəfə lɛwuninsə wə
ɔkpɛ ókpo lə ntu ku etubiə kenke əsuə
nya nyamblɛ léfiani kɔtɔ.
5 Mfo mínɔ se ɔtɔnkpe wə laabe ntu
lɛtɛyi nkə,

“O ɔkɛnkɛnyə, fəə nsi nkpə idu taa
kokolefe ke,
fə akpokponkpo kenke aayɛ lə kusu
tsyɔntsyɔ əsuə lo!
6 Betidi bamfo ákpo fə betidi ku fə
bənyɛləkətidi eto kɔtɔ kasɔ.
Nyaso fətə mə kɔtɔ fə bənə nɛ.
Kotonənə komfo əńyə kutə mə tinti!”
7 Mfo mínɔ ɔkɔɛ lɛbɔ utsyi Onanto eto
kedikətəkɔ eto leba əsuə nlɛ bɔtɛyi nkə,
“Bonamute Onanto, Ǝsuəalenyə Kenke!
Fə lekpokponkpo yɛ lə kɔtsyɔntsyɔsu ku
lə ɔnukualɛ əsuə.”
8 Nyamfo eto kamaa, Onanto eto
ɔtɔnkpe nale áwuninsə nnya nkpe lə wə
ɔkpɛ əsuə ókpo lə kofe eto ənəmi əsuə
nya Onanto dítə ko əsuəale nkə otonsə
betidi ku ko utefofo.
9 Ute eto əsuəale átonsə mə nya
békudi Onanto eto diye. Onanto kpé
əsuəale lə kanyi kamfo əsuə, fɛɛ báni bə
bəmbɔtsyi bawuninsə lə mə abua əsuə
batɛsɛ wə sɛkplɛ.
10 Ɔtɔnkpe nɔnde əmə áwuninsə nnya
nkpe lə wə ɔkpɛ mə əsuə ókpo lə
ubutubuki bua əmə eto lekankpomɛ
əsuə. Kale ko léna lə ubutubuki əmə eto
sekakedikɔ kenke nya betidi lɛyimi anyi
lə kanyi ka banlɛ bunyə eso.
11 Nya betidi bamə díkudi Onanto wə
nkpe kato lə kanyi ka banlɛ bunyə lə
afabe nyamə eso. Tsyaa, báni bə
bəmbɔtsyi bawuninsə lə mə abua əsuə.
12 Nyamfo eto kamaa, Onanto eto
ɔtɔnkpe kuande əmə áwuninsə asa nnya
nkpe lə wə ɔkpɛ əsuə ókpo lə Ketukplɛ
Frate əsuə. Ketu kamə ákpi kətə baka ba
ditsyi kofekatokɔ kusu lə bayɛ bafe.
13 Mfó nya mínyə awɔnɔ bua ətsyə
nnya nte fe asasa lɛbɔ itsyi lə owa kplɛ
əmə, ubutubuki bua əmə ku bidiabidia
eto unyɛləkətidi əmə eto nnyɛ.
14 Beyifo awɔnɔ bua nnya leeyifo
ayanisa. Awɔnɔ bua etsyə nyamfo leesu
kakpadi kawunsiə eto baka kakɔ itə
lema bɔkpɔ lə Boanto Onato, Ǝsuəalenyə
Kenke əmə, eto Diyi Kplɛ nəmə əsuə.
15 “Bɛnɔ! Muubə fe uyu seka!
Disuəyuə itə nwə luutəkə ənə nya umuə
əsuə utsyə ku wə awu bikelɛlɛ wəmbɔyɛ
leyaleya okpe wə əsuə kofani lə betidi
nti.”
16 Mfó nya awɔnɔ bua nyamə lékpa
baka bamə bətsyə lə kaka baakpo
Armagedon lə Hebri eto sele əsuə.
17 Nya Onanto eto ɔtɔnkpe kuansele
əmə lɛwuninsə nya nkpe lə wə ɔkpɛ əmə
kafo okpo lə difule əsuə. Ete ɔkɔɛ kplɛ
utsyuə lɛbɔ utsyi lə lekankpomɛ nə nte
lə Disumuyo nəmə nlɛ bɔtɛyi nkə, “Elo
o-o!”
18 Mfóo, difule ko ditsyiko ɔsi boto,
kafa kekumi nya kasɔ ditinkə kekleke.
Kasɔ butinkə kamfo eto okle məmbə tɔ
kənyə idu lə kawunsiə eto kasɔ
ketsyikokɔ.
19 Umənkplɛ əmə ába lə akpa ətsyə,
nya ese ese eto kəmənkplɛ léba. Onanto
ákloma Babilonia kplɛ nya utə únə nte
útsyiko lə wə lɛkɔbe nəmə kafo wə
lɛblɔfi nəmə eto nte.
20 Nsɔ bo ntu letsyilama kenke ánya vi,
nya atini kenke tsya lénya.
21 Etubankli kplɛ kplɛ fe nkedibo awosi
anɔ seka áni itsyi kato ibə ɛblɛ betidi.
Mə dikudi Onanto ɛyɛ lə etubankli
nyamə eto kɛnyɛ ale əme eso.

17

Onanto Ebunə Ɔsɔnɔdi Ninə Kenke Koto.

1 Mfo batɔnkpe ekuanse bamə eto ɔni
wə nlɛ kakpɛ ekuanse dibə ɔtɛyi mɛ nkə,
“Bə lə nte fə kase boonə ɔsɔnɔdi koto.
Uyifo umənkplɛ wə bato bənyənsə lə ntu
bɔdibɔdi kpə ɔflɔ.
2 Nya kawunsiə eto baka laa labe ko
wə fe kase utsyuə leesu ɔsɔnɔdi ɔflɔ, nya
kawunsiə eto betidi eto le bua buuyifo te
fe kase bəənə nte kekpe seka.”
3 Lɛwɔnɔ nəmə əsiə lə mɛ əsuə nya
ɔtɔnkpe əmə lékpa mɛ úsu ko mfiminti.
Mfó minyə usio utsyuə nsi lə ubutubuki
sia utsyuə wə aye nya báwɔni bətəkə lə
ubuki əmə əsuə kenke diyifo aka itə
Onanto. Ubuki əmə kpe esi akuanse ku
akpɛ lefosi.
4 Usio əmə kpe awu nya diyifo tũũ
asiasia kpakpa akpa nya balɔkɔsə wə ku
sika sia ku aba ku atsyabi nya lefo koya
nya ɔnlɛ sika sia eto kɔpo lə kɔni ko diyi

ku asa nnya laanɔ bobe ku asinsa úńyə
utsyiko lə wə sɛsɔnɔdidi əsuə.
5 Bawɔni lɛkulaye bətəkə lə wə kato nə
eto kasɔ ni bənkə
Umənkplɛ Babilonia,
Ɔsɔnɔdi kenke eto ambe
ku asa nnya beekisi lə kawunsiə eto
ambe.
6 Nya minyə usio əmə mfo wə dikpə
nte ku Onanto eto betidi eto kɔtɔ ko únə
ku mba bálo eto kɔtɔ itsyise bətəkəko
Yesu kama eso. Se minyə wəə, iyifo mə
yanii tinti.
7 Mfo nya ɔtɔnkpe əmə lɛtɔmɛ nkə,
“Beso iyifo fə yanii mə? Muuləkə
akulasa nya nkpe lə usio əmfo ku
ubutubuki esi akuanse ku aakpɛ lefo wə
əsuə unsi nte fə.
8 Ubutubuki əmfo ébusiə nkpə uńyə,
fɛɛ unsisi. Ola nkə eni lə ɔbɔ utsyi lə
ukpe eto dibiə kplɛ nəmə kafo udu, nya
lə bátsylɔsə wə. Betidi ba disiə lə
kawunsiə ba eto aye báwɔni bakpe lə
nkpə eto kukue fɛ Onanto diyifo
kawunsiə, yuuyifo mə naa lə bənyə
ubutubuki əmə. Itsyise úsiə nkpə uńyəə,
fɛ unsibə, nya usi wuubə bio.

9 “Nyamfo ahiã itə kobe ku kasɔnɔnɔ.
Esi akuanse nyamə ńyə itə atini akuanse
nya əsuə usio əmə ləəsiə. Beyifo baka
ekuanse tsya.
10 Baka ɛnɔ bamə ébusiə nkpə bənyə,
ɔni si lə lekpomɛ, nya ɔfɛfɛ məmbə tɔ.
Lə ubəə, lefe kliminti hã ete wuusiə.
11 Nya ubutubuki wə dísiə nkpə ibə efe
fɛ unsisii, wə kosate eyifo oka flamflale
wə ni ekuanse bamə eto ɔni wə bantɔɔ
katsylɔsəkɔ.

12 “Aakpɛ lefosi nya fənyəə, eyifo baka
lefosi ba eto sekadidi fe dimanyo tɔ. Fɛɛ
bootə mə kusu bedi seka itə lebombosɔsɔ
lɔni ku ubutubuki əmə.
13 Nsusu bɔni ete nkpe baka lefosi
bamə, nya boofi mə əsuəale ku mə
kɛnyɛbusiə bətə ubutubuki əmə.
14 Bɔɔkpɔnko Lesamubi nəmə ku wə
betidi ba bákpadi, ba uləkə, mba léfo wə
banɔ ntəkəko wə, ebutəkə mə kato,
itsyise wə ni banamute eto Onamute, ku
baka eto oka.”
15 Ɔtɔnkpe əmə tsya atɛyi mɛ nkə, “Ntu
bo fənyə bo əsuə ɔtsyetɔ əmə nsi, eyifo
ese ese, betidi betidi, nle nle ku bele bele.
16 Aakpɛ lefosi nyamə fənyə ku
ubutubuki əmə, ebukisi otsyetɔnyə əmə.
Bɔɔlɛ lesa saa nə nte wə bafo, usiə
leyaleya. Bɔɔyimi wə əsuə eto sinə nya
bootonsə sinə sia dibu ku ute.
17 Itsyise Onanto éfi nyamfo okpe mə
lə utu kəmiə nkə lə beyifo lesa nə wə ala
əsuə. Nya útə nkə beyifo bani lə befi mə
sekadidi bətə ubutubuki əmə, isu ese
lefe nə Onanto eto etiki luubə itə
18 usio wə fənyə mfo, eyifo umənkplɛ
wə nlɛ seka budi lə kawunsiə eto baka
əsuə.”

18

Yohanes Ánɔ Nkə Bába Babilon.

1 Lə nyamfo eto kamaa, nńyə Onanto
eto ɔtɔnkpe bamba utsyuə wə ditsyi kato
ɔnlɛ kasɔ bubə. Okpe əsuəale tinti nya
wə diyənde díyənde lékpo lə kawinsiə
kenke əsuə.
2 Ófa bembembe ɔ́tɛyi nkə,
“Óba o-o! Babilon wə léfo diye sitinti nso
aba kenke!
Ófiani awɔnɔ bua kenke eto ɔkplɛ
eto kabiɔkɔ.
Mfó nya baklɔbɛ bua saa eto okle ba
bendi kenke nsi nɛ.
3 Itsyise kawunsiə eto betidi kenke
ənə wə nte bo nkpe ale ini nnya wə
sɛsɔnɔdidi eto lebua dínə éboko.
Kawunsiə eto baka álabeko wə,
nya kawunsiə eto mba laasa asi
léfiani batabinyə ɛyɛ lə wə
setsyetɔ kekleke siamə əsuə.”
4 Nya minsi mínɔ ɔkɔɛ bamba ditsyi
kato nlɛ bɔtɛyi nkə,
“Mɔ betidi, bɛbɔ lə umə əmə bibə!
Bə lə bɛyɛ wə abua nnya ɔnlɛ buyifo
buyifo.
Kase biəmbɔkɛ lekpake lə kotonənə
ko luubə lə wə betidi əsuə.
5 Itsyise wə abua etsyue itəkə lə əsuə itə
bə ísu ítidi taa kato,
nya Onanto laakloma wə esu bua
nyamə.
6 Biyifo wə fe kase wuntsya díyifo mi eto
kɛnyɛ.

Tisə wə oko sinuə lə nnya úyifo mi
eto kɛnyɛ.
Lɛkɔbe nə kafo békuti nte bo nkpe ale
bətə fəə, kuti ni sinuə ətə wə.
7 Bitə lə unyə kanyi,
lə ɔkɛ lə lɛwɛnlo əsuə fe kase inyə
itə,
lə wə kɔlɔkɔ kekleke ku nkpə
minimini bo údi əsuə.
Itsyise wəəsiə katɛyi wə əsuə nkə,
'Besio eto Oka mini mfo.
Minni ɔkɔsiə nya membusiə nkewi
keku kulefe!'
8 Mmə eso bule bo ni kanyinyənyə ebutu
wə diyi lɔni.
Wuudufə lə kanyi ka ni bufi,
ukpe ku kukpɛnsɛ kplɛ əsuə.
Itsyise Bonamute Onanto wə laakponko
wə lekpoo eyifo əsuəalenyə.
9 "Lə kawunsiə eto baka ba dídinko wə
sɛsɔnɔ, nya bédi nkpə ku wə əńyə ute
wə nlɛ wə botonsə eto kuyuə ko nlɛ
botakaa, boofa bewi nku bətə wə.
10 Boonyə kɔsɛsɛ ke lə sikpe sia dímuə
mə lə kanyi ka bənyə ɔnlɛ bunyə esoo,
batɛyi bənkə,
'Mbɔbuɛ! Mbɔbuɛ!
Umənkplɛ Babilonia!
Lebombosɔsɔ lɔni ete béfi bənə fə koto
mə!'
11 "Mba laasa asi kplɛ ba nkpe lə kasɔ
kamə tsya éwi nku bətə wə, ílə mə itə
wə itsyise kuutsyuə saa ensianya fə bike.
12 Kuutsyuə saa anya mə bike bia ni
sika sia ku siflubia, atsyabi ku aba nnya
lefo koya, mfia sia, nkufia ku mfia bo
ləəyənde, eyi akpa akpa eto kakle ku
nnya laanyi fififi, ku asa nnya béfi atonyi
ku eyi nnya lefo koya, bitu ku situnaa ku
aba nnya lefo koya béyifo tsya.
13 Nya ɔklɔ eto bike bamba nsi ni
diyikpe nə laanyi fififi baakpo sinamɔn
ku asa fififi ate ate nnya beefi keyifo
ɔklɛ. Nuəbi bo laanyi fififi, uyudu ku
lifui, nte ku nnuə, bloblo eto nnamfo ku
edisa, batobuki ku banantsyui, batɔmini
ku nkenke kplɛ bo leetsyi bike, ndomufɔ
ku betidi ba buufi bətə kedi kulaa tsya.
14 "Mba laasa asi átɛyi bənkə,
'Babilonia! Asa sɛɛ nnya fábɛbɛ fətə
əsuə, nnya lɛbɔ fə lə ani mmə nɛ. Fə
setabikɛ ku sisuəlɔ tsya ánya,
ensiebunyə nnya kulefe.'
15 Mba laasa asi ba léfiani batabinyə
ɛyɛ lə biketete əsuəə, ebuńyə kɔsɛsɛ
famfamfa itsyise báte sikpi bə bofo lekpa
lə wə kanyi ka əsuə. Boofa nya buwi
kamisə ku batəyi bənkə,
16 'Mbɔbɔɛ! Mbɔbuɛ, umənkplɛ wə lefo
diye.
Umə wə bálɔkɔsɛ ku mfia flubia ku
nsia eto aflanka,
nya bálɔkɔsɛ wə ku sika sia ku aba
ku atsyabi nnya lefo koya ni
nwəmfo nɛ.
17 Fɛɛ lə lebombosɔsɔ lɔni kama, setabi
siamfo kenke áfiani abiabia!'
"Ntu eto efue eto beninə kumba nyɛ
kusu lə ntu əsuə, mba laaka ntu eto efue
ku mba laasa asi lə ntu eto efue əsuə
əkənə bəńyə kɔsɛsɛ.
18 Nya báfá ku keku se bənyə umə əmə
nlɛ ute bunyə eto kuyuə, nya bátɛyi
bənkə, 'Umənkplɛ saa mensikɛ tɔ wə
lekateko nwə mfo!'
19 Mfó bákpa utembu bákpo lə mə esi,
béwi kaminsəku bátɛyi sitinti bənkə,
'Mbɔbɔɛ, mbɔbɔɛ boətə umə wə lefo
diye mfo.
Wə ni umənkplɛ wə efue kplɛ
nnya laayɛ lə lekpo əsuə eto basate
lɛyɛ bakɛ atabi ɛyɛ lə wə setabikɛ
əsuə.
Nya lə lebombosɔsɔ lɔni əsuəə, áfiani
umə́baba.
20 O mimba nkpe kato kenke, binyə
disuəyuə.
Binyə disuəyuə mi Onanto eto betidi
kenke ku wə bənyɛləkətidi ku
Kristo eto batɔnkpe!
Itsyise Onanto ákponko wə lekpo ólo wə
dikpi lə nnya úyifo mi eso!' "
21 Lə nyamfo eto kamaa, nńyə Onanto
eto ɔtɔnkpe wə nkpe ale utsyuə dítsyi
kobansə kplɛ kutsyuə nya óto ko ókpe lə
lekpo katɛyi nkə,
"Mmə ke booto Babilonia eto umənkplɛ
əmə basɔ lə kasɔ bembembe,
nya bensiembunyə wə bio kulefe nɛ.
22 Nya bensiəmbɔnɔ kasanku, katlowoe
ku nkpatsyaku eto
kɔsɔ lə fə kulefe!

Bensiembunyə ani eto kɔsi eto uyifoyifo
saa lə fə bio.
Nya bensimbɔnɔ əkuə saa eto kɔsɔ lə fə
bio.
23 Bensiembunyə kakandiɛ eto buyənde
lə fə bio.
Nya bensiembɔnɔ kusiəkpakpa eto
ese tsya lə fə.
Fə mba laasa asi ni bəsuəalenyə kenke
lə kawunsiə,
nya ɛyɛ lə fə kasayifoyifo əsuə fawɛ
kawunsiə eto betidi kenke fakpe!
24 Bənə Babilonia eto umə koto itsyise
bənyə Onanto eto bənyɛləkətidi ku
Onanto eto betidi
ku mba kenke bálo lə kasɔ mfo
eto kɔtɔ ko bákpo lə kasɔ mfo eso!”

19

1 Lə nyamfo eto kamaa, nnɔ kudu kplɛ
ko lele sititditu kplɛ eto kɔsɔ kato ko nlɛ
bɔtɛyi nkə,
“Atɛsə itə Onanto!
Bofokətə, diyənde ku əsuəale eyifo bo
Onanto eto ale!
2 Itsyise woakpo lekpo lə ɔnukualɛ
əsuə,
kala etiki kələkə lə kusu tsyɔntsyɔ
əsuə.
Olo otsyetɔsio bua wə nlɛ kawunsiə
bobiasə ku wə sɛsɔnɔdi dikpi.
Onanto ənə wə koto itsyise ólo Onanto
eto beyifoyifo.”
3 Nya besi báfa bátɛyi bənkə,
“Atɛsə itə Onanto!
Kuyuə ko nlɛ bɔbɔ ketsyi lə ute wə
létonsə umənkplɛ əmə lɛ bɔbɔ isu
manlo manlo!”
4 Beninə fosi ənuə ena bamə ku asa
nnya nsi nkpə ena nyamə ákpo kasɔ nya
bátɛsə Onanto wə dísiə lə wə
lekankpomɛ əsuə, nya bátɛyi bənkə,
“Ibə itə nko! Atɛsə itə Onanto!”

Lesamubi Nəmə Eto Kusiəkpakpa Eto Diyi Sɛ.

5 Ete ɔkɔɛ utsyuə lɛbɔ útsyi
lekankpomɛ nəmə ɔflɔ lɛtɛyi nkə,
“Bɛtɛsə bo Onanto,
mi wə beyifoyifo,
ku betidi ba ta, bakplɛnyə ku betidiwewe
kenke
ba laate wə sikpi.”
6 Nnya kamaa, nnɔ ɔkɔɛ utsyuə fe
sititditu eto ole nye nwə lele ketu eto ntu
bo nlɛ boto ketsyi ketsyue kato kakpo lə
ditumbu əsuə, nye fe ofamfa wə lɛbɔ
utsyi kato seka, wə nlɛ bɔtɛyi nkə,
“Atɛsə itə Onanto!
Itsyise Bonamute, bo Onanto
Ǝsuəalenyə Kenke, ni oka.
7 Bitə lə bunyə disuəyuə, bobesə wə kato,
nya bufi atɛsə butə wə!
Itsyise Lesamubi nəmə eto kusiəkpakpa
eto diyi nəmə eboyo,
nya wə kusiə komə dílɔ wə əsuə
utsyə itə diyi nəmə.
8 Béfi aklala flubia nnya lele eto awu
nnya nlɛ buyənde bətə wə bə
okpe.”
Nya aklala flubia nnya lele əməə, eyifo
Onanto eto betidi eto asa sɛɛ yifoyifo.
9 Mfó nya Onanto eto ɔtɔnkpe əmə
lɛtɛyi mɛ nkə, “Wɔni nyamfo ətsyə.
Disuəyuə itə mba bákpo báboko
Lesamubi nəmə eto kusiəkakpakɔ eto
lesakedikɔ.” Nya ɔtɔnkpe əmə disi ɔ́tɛyi
nkə, “Nyamfo eyifo Onanto kosate eto
kɛnyɛ eto etiki.”
10 Mfó mínse akonki lə wə ɔflɔ miə lə
nsumu wə, fɛ ɔtɛyi mɛ nkə, “Menyifo
nko! Uyifoyifo ete mini fe fə ke ku fə
bayimi ba léfo Yesu eto ditiki bánɔ ke.
Onanto ete ele bə busumu!”
Itsyise ɔnukualɛ eto asa nnya Yesu
díləkə ótee, nnya ni lesa nə lékpe
Onanto eto bənyɛləkətidi nkɛale nɛ.

Yohanes Ǝnyə Nwə Nsi Lə Ɔtɔmli Flubia Ǝsuə.

11 Lə nnya kamaa, nnyə se kato lɛsini
kenke nya mínyə ɔtɔmli flubia utsyuə.
Baakpo nwə nsi lə wə bə Nwə leeyifo asa
lə kusu əsuə ku Ɔnukualɛnyə. Woakpo
lekpo kayɛnko lə kusu tsyɔntsyɔ əsuə
woakpɔ lemma kayɛnko lə kusu
tsyɔntsyɔ əsuə.
12 Wə ənəmi éyifo fe ute wə nlɛ buńyə
nya unti akankpakpa kpə lə wə disi.
Báwɔni diye ditsyuə bətəkə lə wə nə
kuutsyuə saa lenyi enso wə kosate hã.
13 Ókpé awu nnya bédi bákpé lə kɔtɔ
əsuə. Wə diye ni Onanto Eto Ditiki
Nəmə.

14 Nya kato eto bamamanyə ba nkpe
awu nya lɛlɛkɛ iflubi nnya ele, nya bensi
lə batɔmli flubia əsuə ntəkəko wə kama.
15 Útsyi lesiabi nyɛ nnuə yayaya lə wə
kɛnyɛ nə wuufi ɔkpɔnko, ese ese utəkə
nnya kato. Wuufi situ eto uyi udi seka lə
mə əsuə, nya wɔɔnwɔ wain eto ebibi
uləkə nte lə mu kawakɔ lə Onanto
Ǝsuəalenyə Kenke eto lefonyi ku lɛblɔfi
kekleke əsuə.
16 Nya báwɔni diye ditsyuə lə wə awu
nnya onkpe ku lə lekpabu əsuə nlɛ
bɔtɛyi nkə,
Baka eto Oka ku Banamute eto Onamute.
17 Lə nnya kamaa, nnyə Onanto eto
ɔtɔnkpe utsyuə wə díńyə lə kofe əsuə,
ófa bembembe ókpadi baklɔbɛ ba kenke
leefunini kato ótɛyi nkə, “Bibə bɛkɔ lə
bidi Onanto eto ditsyitsyosa kplɛ nəmə!
18 Bibə bɛyimi baka, bamamanyə ninə,
bamamanyə, batɔmini ku betidi ba ləəsiə
lə mə əsuə, betidi ba kenke, ndomufɔ ku
mba nsi lə mə əsuə əsuə, bakplɛnyə ku
betidiwewe eto əsuə eto sinə!”
19 Nya mínyə ubutubuki bua əmə ku
kasɔ mfo eto baka ku mə bamamanyə
lɛkɔ bátaka lema lə Nwə nsi lə ɔtɔmini
ku wə bamamanyə əsuə.
20 Fɛɛ bəmuə ubutubuki bua əmə ku
bidiabidia eto unyɛləkətidi wə díyifo
ayanisa əmə lə wə ənəmi. Ayanisa
nyamfó béfi bawɛ betidi ba ubutubuki
bua əmə eto leba nteke ku mba lésumu
ubutubuki bua əmə eto ditsyəbiwenwe
bákpé. Béfi ubutubuki bua əmə ku
bidiabidia eto unyɛləkətidi bamə báto
bakpe ku nkpə lə ute eto aba nya nlɛ
bunyə lə ditumbu klinklaa kplɛ nəmə
kafo.
21 Nya nwə nsi lə ɔtɔmini əmə əsuə
lélo bamamanyə fɛfɛ ku lesiabi nə lɛbɔ
ditsyi lə nwə nsi lə ɔtɔmi əmə əsuə nya
baklɔbɛ bamə kenke díbə bétsyuebi sinə
sia ke boofo butsyuebi kamini.

20

Bəmuə Olo Ǝmə Bákpe Lə Amana Itə Alɛ Kɔkpi.

1 Nya mínyə Onanto eto ɔtɔnkpe
utsyuə ditsyi kato ɔnlɛ bɔyifə kəbə kasɔ
nya ɔnlɛ dikpəmbiə eto safui ku kɔnyɔ
ko ditidi kutsyuə lə kɔni.
2 Úmuə owa kplɛ əmə, wə nkpe taa
kokolefe ke wə baakpo Obonsam nye Olo
əmə, nya úmuə wə ókpe lə amana itə alɛ
kɔkpi.
3 Onato eto ɔtɔnkpe əmə áto wə ókpe
lə dikpembiə nəmə kafo, nya úti ni
kɛnyɛ kpã ku sitə, itə lə ɔyɛ kusu bunyə
kabɔ kawɛ ese ese eto betidi isu ese lefe
nə alɛ kɔkpi nyamə díbə éfe. Nya kama
fɛ booləkə wə amana əsuə sɛkɛ nɛ.
4 Nyamfo eto kamaa, nnyə akankpomɛ
ətsyuə, nya bətə mba nsi lə nnya əsuə
əsuəale bə bakpo akpo. Mə ni betidi ba
bálo eto awɔnɔ se bédi adansiɛ bətə
Yesu ku Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə eso.
Báni bénsumu ubutubuki bua əmə ku
wə ditsyəbi wenwe nye bətəkə wə leba
lə mə nto nye mə ani. Bátaka bəsiə nkpə
nya bédi seka ku Kristo itə alɛ kɔkpi.
5 Nyamfo ni bekpenkpe eto botaka
kəbə nkpə tutɛ nɛ. Bekpenkpe fɛfɛ
mámtaka bəbə nkpə fɛ alɛ kɔkpi komə
léyo.
6 Diyuə ku Onanto eto atsyɔkpokpo
kplɛ itə betidi ba dínyə kedikɔ lə
bekpenkpe eto botaka kəńyə tutɛ bomfo
kəmiə. Ukpe nnuəfə əmbɔkɛ əsuəale lə
mə, bomu booyifo Onanto ku Kristo eto
besumunyə nya buudi seka ku wə itə alɛ
kɔkpi.

Bətəkə Obonsam Kato.

7 Nya lə alɛ kɔkpi komə ayoo, nya fɛ
booləkə Obonsam lə diyo nəmə nɛ.
8 Nya wuusu kawunsiə eto akpɔ ana
nyamə kenke usu ɔwɛ betidi okpé, ba ni
Gog ku Magog. Wookpa mə utsyə ditsyu
itə lema bɔkpɔ, nya boofui fe lekpo eto
kɔwunimi.
9 Bésense bakpo lə kawunsiə kenke
nya bátsyalama kaka Onanto eto betidi
nsi wə ni wə umək plɛ lala əmə. Fɛɛ ute
áyifə utsyi kato úbə ótonsə məmblɛ
kenke.
10 Nya Obonsam əmə lɛwɛ mə ókpee,
béfi wə báto bákpe lə ute ku ute bambi
eto ditumbu klinklaa kplɛ nəmə kafo
kaka báto ubutubuki bua əmə ku
bidiabidia eto unyɛləkətidi əmə bákpe.

Mfó boonyə kanyi ketsye ku kakɔmi itə manlo manlo.

Onanto Ákponko Kawunsiə Kenke Lekpo.

11 Nya kamaa, nnyə lekankpomɛ kplɛ flubia ditsyuə ku nwə ləəsiə lə ni. Kasɔ ku kato étsyetsyi bánya lə wə ənəmi nya bésinyə mə bio.

12 Nya mínyə bekpənkpe kpə, bakplɛnyə ku betidiwewe ńyə lə lekankpomɛ nəmə eto ənəmi. Básini ekue, nya besi básini kukue kɔni, ko ni mba nsi nkpə eto kukue. Bákponko bekpenkpe bamə lekpo, utsyuə saa lə kase úsiə nkpə fe kase báwɔni bákpe lə ekue nyamə kafo.

13 Lekpo ələkə bekpenkpe ba nkpe lə ni óboko, nya ukpe ku ɔkɔmə tsya díləkə bekpenkpe ba nkpe lə mə bətə. Nya Onanto lékponko utsyuə sa lekpo ɛyɛ mə eyifosa əsuə.

14 Nnya kamaa, béfi ukpe ku ɔkɔmə báto bákpe lə ute eto ditumbu klinklaa kplɛ nəmə kəmiə. Ute eto ditumbu klinkla kplɛ nəmə ni ukpə nuəfə nɛ.

15 Utsyuə saa wə eto diye báwɔni bákpe lə nkpə eto kukue komə kafoo, béfi wə báto bákpe lə ute eto ditumbu klinklaa nəmə kafo.

21

Kato Fɔfɔ Ku Kasɔ Fɔfɔ.

1 Nyamfo eto kamaa, nnyə kato fɔfɔ ku kasɔ fɔfɔ. Itsyise kato tutɛ ku kasɔ tutɛ ébubə kafe nya lekpo tsya lénya.

2 Ete mínyə Umə kɛnkɛ əmə, wə ni Yerusalem fɔfɔ, ditsyi Onanto ɔflɔ kato ɔnlɛ kasɔ bubə. Nya bálɔkɔsɛ wə kukɔnɔ fe okafɔ itə wə usə eto bokpa seka.

3 Nya mínɔ ɔkɔɛ kplɛ utsyuə lɛbɔ utsyi lekankpomɛ nəmə ɔflɔ wə nlɛ bɔtɛyi nkə, “Bebee! Mɔmɔɔ, Onanto eto kəsiəkɔ ébubə kakpé lə betidi nti mfo. Wuusiə lə mə ɔflɔ nya boofiani wə betidi. Onanto kosate ebusiəko mə nya wuuyifo mə Onanto.

4 Nya wɔɔsi mə binəntu kenke lə ənəmi. Nya ukpe tsya ensiəmbɔkɛ. Nko ke ini itə bolo kəsiə, nku buwi ku kanyinyənyə tsya nɛ. Akokosa kenke ébubə efe.”

5 Ete nwə nsi lə lekankpomɛ əsuə lɛtɛyi nkə, “Bebee! Mbusinkli nyifo asa nnya kenke afɔfɔ.” Nya ɔ́tɛyi nkə, “Wɔni nyamfo ətsyə, itsyise iyifo etiki nnya diyifo sitinti nya utsyuə saa loofo bofo kanɔ.”

6 Nya ɔ́tɛyi mɛ nkə, “Lesa saa aflɔ. Mɔ ni ututɛ ku ɔfɛfɛ, ketsyikokɔ ku kalosəkɔ. Utsyuə saa ke utukɔɛ nlɛɛ, muutə wə kusu unə nkpə eto ntu bo laayifə ketsyi ditubiə əsuə nya wəmbofo kayo saa.

7 Utsyuə saa ke ditəkə kato ebofo nyamfo utsyiko mɔ ɔflɔ. Muuyifo wə Onanto nya wuuyifo mɔ ubi.

8 Fɛɛ betidi ba laate asa sikpi, mba leedu bətsyuə kətə, mba leeyifo asinsa, mba laalo betidi ku batsyetɔnyə ku bafate, ku mba leesumu bəfiə, ku badia kenke, eto kəsiəkɔ ni ditumbu klikla kplɛ nə nlɛ bunyə ku ute eto aba kafo. Nyamfo ni ukpe nuəfə nɛ.”

Yerusalem Fɔfɔ Ǝmə.

9 Nya kamaa, Onanto eto batɔnkpe nlɛ ɛkpɛ ekuanse ka díyi ku kanyinyənyə ka nkpe kɛnyɛale ekuanse fɛfɛ eto ɔni əbə mɛ ɔflɔ nya ɔ́tɛyi mɛ nkə, “Bə, lə nte fə Okafɔ wə ni Lesamubi nəmə eto kusiə.”

10 Lɛwɔnɔ nəmə áfo disiə lə mɛ nya Onanto eto ɔtɔnkpe əmə ditsyi mɛ usuko kɔtini ko letaka fefe eto kato. Óte mɛ Yerusalem, umənkplɛ kɛnkɛ əmə lɛbɔ utsyi Onanto ɔflɔ kato ɔnlɛ kasɔ bubə.

11 Nya ɔnlɛ buyənde ku Onanto eto diyənde. Umənkplɛ əmə əyənde fe leba nə lefo koya tinti. Dite fe Yaspa eto leba seka nya lekpa wuee fe ahuhɔɛ seka.

12 Báto ofati wə ditidi nya otaka bátsyilama wə, nya bákpe lefosi mbɔsie nnuə lə wə. Nya Onanto eto lefosi batɔnkpe inuə ńyə lə mu nnyɛ. Báwɔni Israel eto lefosi atobi ənuə nyamə eto aye bətəkə lə nsie bomə əsuə.

13 Nsie ntsyə lə kofekatokɔ, ntsyə lə ɔnwɛ kato, ntsyə nkpe lə ɔnwɛ dikue nya ntsyə nkpe lə diyo kedufəkɔ eti tsya.

14 Bákpe lefosi aba ənuə lə kasɔ fɛ báto umə əmə eto kafati bəńyənsə. Nya báwɔni Lesamubi nəmə eto batɔnkpe lefosi inuə bamə eto aye bətəkə lə nnya əsuə.

15 Onanto eto ɔtɔnkpe wə dídinko mɛ
etikii, lɛ sika sia eto esususa nnya wuufi
ususu umə əmə ku wə nsie bomə ku
kafati lə kɔni.
16 Akpɔ ana nkpe umə əmə, nya wə
akpake eto kekulə ku lɛblɛbe lekate.
Onanto eto ɔtɔnkpe əmə ésusu umə əmə
ku esususa nyamə, nya unyə nkə umə
əmə eto lekpa lɔni ekulə esunkpo kɔkpi
alofa anɔ. Nya umə əmə eto dikulə,
lɛblɛbe ku botaka akate pɛpɛɛpɛ.
17 Onanto eto ɔtɔnkpe əmə ésusu ofati
əmə tsya, nya únyə nkə wə ditidibi eyifo
akpa alofa ənuə lefosi akpa akua ɛyɛ lə
esususa nnya ɔnlɛ əsuə.
18 Aba nnya béfi báto ofati əmə ni
yaspa, nya béfi sika sia nso bɔlɛkɛ, sia
lekpa fe ahuhuɛ seka báto umə əmə
kosate.
19 Nya béfi aba nya léfo koya akpa
akpa bálɔ umə əmə eto aba nnya kasɔ
əsuə báto kafati kamə bətəkə.
Kasɔ eto leba tutɛ ni nə baakpo yaspa.
Dinuəfə ni nə baakpo sapir.
Ditsyəfə ni nə baakpo yalkedon,
nya lenale ni nə baakpo smaragdo.
20 Lɛnɔnde ni nə baakpo sardonik,
nya lekuande baakpo sardis.
Akuansele baakpo krisolit,
nya leflamflale baakpo beril.
Lɛwɔnɔmbəle baakpo topas.
Lefosile baakpo krisopra.
Lefosi ɔnwɛ baakpo yanikint,
nya lefosi unuəfə baakpo ametist.
21 Umə əmə eto lefosi nsie nnuə eyifo
lefosi aba ənuə nnya lefo koya. Leba
kplɛ béfi béyifo kesie saa nɛ. Sika sia
lefo koya béfi bálɔ umə əmə eto usunte
kplɛ, nya ebunyə asa wuee ayɛ lə sika
siamə əsuə fe kase bəənyə asa lə ahuhuɛ
əsuə seka.
22 Nya mənnyə Disumuyo saa lə umə
əmə, itsyise Bonamute Onanto
Ǝsuəalenyə əmə ku Lesamubi nəmə ni
wə Disumuyo.
23 Kofe nye kofande eto bofa nye
buyənde manfe itə umə əmə, itsyise
Onanto eto diyənde əəyənde kakpo wə
nya Lesamubi nəmə ni wə okandiɛ.
24 Kawunsiə eto betidi ebɔyɛ lə ni
buyənde əsuə, nya kasɔ eto baka ebufi
mə setabikɛ baboko wə.
25 Nya bembuti umə əmə eto nsie ku
lefe, itsyise kale tsya embona lə wə.
26 Ese, ese eto betidi kenke ebufi mə
sɛkplɛ ku mə setabikɛ bəbə baboko mfó.
27 Fɛɛ kɔfiɔ eto kulesa embedufə lə wə
kulefe. Nya badia ku mba leeyifo afanisa
embudufə lə wə. Bomu mba eto aye
báwɔni bákpe lə Lesamubi nəmə eto
nkpə eto kukue komə kafoo, mə hã
luudufə umənkplɛ əmə nɛ.

22

Onanto Eto Ketu Ka Ləətə Nkpə.

1 Nyamfo eto kamaa, Onanto eto
ɔtɔnkpe əmə áte mɛ ketu ka ləətə nkpə
eto ntu. Ketu kamə aabɔdi ketsyi lə
Onanto ku Lesamubi nəmə eto
lekankpomɛ əsuə. Ntu bomə akpa
kɛnkɛnkɛ fe ahuhuɛ.
2 Nya bɔnlɛ bɔbɔdi lə umənkplɛ əmə
eto obia kplɛ. Nya lə ke etukpenkpe ənuə
nyamə əsuəə, nkpə eto kuyi ńyə, nya
kuanwɔ kofa saa kofa. Ko afanto eyifo
afantosi itə ese ese eto betidi kenke.
3 Bembunyə kulesa nə Onanto díkudi
lə umənkplɛ əmə. Onanto ku Lesamubi
nəmə eto lekankpomɛ ebɔkɛ lə
umənkplɛ əmə, nya wə beyifoyifo
luusumu wə.
4 Boonyə wə ənəmi nya wə diye
luutəkə lə mə nto.
5 Kale ensi embolo mfó. Nya bembohiã
kakandiɛ nye kofe, itsyise Bonamute
Onanto ebudi mə diyənde nya boodi
seka isu manlo manlo.

Yesu Eto Dibəfe

6 Mfó nya Onanto eto ɔtɔnkpe əmə
lɛtɛyi mɛ nkə, “Ɔnukualɛ eto etiki ni
nyamfo nya boofo nya bofo kanɔ sitiniti.
Nya Bonamute Onanto wə leefi wə
Lɛwɔnɔ kətə wə bənyɛləkətidi, wə ni
létsyese wə ɔtɔnkpe nkə ote wə
beyifoyifo asa nnya ləəbə bubə lə lefe
kliminti əsuə.”
7 “Bebe! Muubə lə lefe kliminti əsuə.
Disuəyuə itə mba leetsyue etiki nnya
bábe letsya lə kukue komfo kəmiə koto.”

8 Mɔ Yohanes, mɔ ni nwə lɛnɔ nya
mínyə asa nyamfo kenke. Nya lefe nə
mínyə nya mínɔ nnya mínlosəə, nse
akonki lə Onanto eto ɔtɔnkpe wə díləkə
asa nyamfo óte mɛ eto akɔ miə lə nsumu
wə.
9 Fɛɛ ótɛyi mɛ nkə, “Menyifo nko!
Mintsyaa, uyifotsyuə mini fe fə ku fə
bayimi ba ni Onanto eto bənyɛləkətidi
ku mba kenke leetsyue etiki nnya nkpe
lə kukue komfo koto. Onanto mate ete
ele bə sumu.”
10 Mfó nya ótɛyi mɛ nkə, “Menfi
bənyɛləkətidi eto etiki nnya báwɔni
bákpe lə kukue komfo akula, itsyise lefe
nəmə eboyo lelo nyamfo kenke luubə itə.
11 Utsyuə saa ke leeyifo asa buaa,
sukosə lə ukeyifo asa bua, nwə ke leeyifo
asinsa sukosə lə ukeyifo asinsa, nwə kee
leeyifo kasɛɛ, sukosə lə ukeyifo kasɛɛ,
nwə kee diyifo kɛnkɛ, usukosə lə uyifo
nwə diyifo kɛnkɛ.”
12 Yesu nkə, “Bebe! Muubə lə lefe
kliminti əsuə! Muubə ku kayofofo ka
dińyə kətə utsyuə saa lə keyifo ka úyifo
kumə.
13 Mɔ ni Ututɛ ku Ɔfɛfɛ, Kasɔ
Ketsyikokɔ ku Kaalosəkɔ.
14 “Disuəyuə itə betidi ba dumuə əsuə
bətsyə fe kase bəəflə bikə kɛnkɛ kətsyə.
Məə dunyə kusu bedi nkpə eto kuyi
komə eto eyibibi nɛ, nya bɔɔyɛ lə kesie
kamə bedufə lə kato eto umənkplɛ əmə
lafo.
15 Nya mba luunyə lə ɔkpɔ əmə kama
ba ni mba leeyifo afanisa, mə ni betidi
ba ni bafate, mba ni batsyetɔ, mba laalo
betidi, mba ləətə bəfiə kedi ku betidi ba
ni badia ba laawɛ betidi kakpe lə etiki ku
lə eyifosa əsuə.
16 “Mɔ, Yesu, ni nwə létsyese mɔ
ɔtɔnkpe miə lə ubə uləkə asa nyamfo ote
mi bafokanɔfɔ eto etsyukpa kenke. Mɔ
ni kuyi eto ote kplɛ əmə wə ni Oka David
eto ufluflu. Mɔ ni kolensiənto eto
sefandebi sia ləəyənde.”
17 Lɛwɔnɔ nəmə ku okafɔ əmə nkə,
“Bə!”
Nya nwə ke nlɛ nnya bɔnɔ tsya tɛyi
nkə, “Bə!”
Nya nwə ke utukɔɛ nlɛɛ, ubə. Nya nwə
ke nlɛ ntu bo ləətə nkpə bɔbɛbɛɛ, ubə
ofo mu unə, kayo saa mamfo mamfo.
18 Mɔ Yohanes lɛ utsyuə saa wə laanɔ
etiki nnya nkpe lə kukue komfo kafoo
ato bukə kekleke miə utsyuə saa ke luufi
lesatsyuə okpé lə nnya əsuəə, Onanto
ebufi kanyinyənyə ka báwɔni bakpé lə
kukue komfo utəkə wə lə əsuə fe
kotonənə.
19 Nya lə utsyuə tsya ələkə lesatsyuə
utsyiko lə nnya əsuəə, Onanto embutə
unyə kayofofo ka báwɔni bákpe lə kukue
komfo əsuə. Weebunyə kedikɔ ka
untənyə lə nkpə eto kudiyi komə əsuə ku
lə umə kɛnkɛ əmə tsya əsuə.
20 Nwə nlɛ adansiɛ budi lə nyamfo
əsuə lə bɔtɛyi nkə, “Ee, muubə lə leefe
kliminti əsuə!”
Ibə itə. Bonamute Yesu, bə!
21 Bonamute Yesu eto lefonə lə disiəko
utsyuə saa.